

DBEEDÉ DEE-

Wè Northern: DBEEDÉ DEE- New Testament+

DBEED E DEE-
Wè Northern: DBEED E DEE- New Testament+

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wè Northern)

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
420bcc8e-229d-5a3a-91bf-a91cc86b40db

Contents

Matie	1
Makı	46
Luıku	74
San	122
Nııdu	155
Rome	198
1 Korentu	220
2 Korentu	242
Galasi	256
Efesu	265
Filipu	272
Kolosu	278
1 Tesalonıku	284
2 Tesalonıku	289
1 Timote	292
2 Timote	298
Titu	303
Filemı	306
Eble	308
Saku	326
1 Pıei	332
2 Pıei	338
1 San	342
2 San	348
3 San	349
Sııdu	350
Di'kwıla-sawlu	352

-Pɔia" -ti Matie 'tmua

Sesi 'a 'ji

(Luiki 3.23-38)

¹ Ka Sesi Klisi -nta Dafidi 'a "ju, ɔ nta Ablaam 'a "ju 'a "ji 'a ntsun 'ka ka :

² Ablaam 'wɔɛ Isaaki, Isaaki 'wɔɛ Sakɔbu -wɛɛ Sakɔbu 'wɔ Suida ke ɔɔ' "dei -wi" ke-

³ Suida ke ɔɔ' 'nyno Tama 'wɔɛ Faresi ke Sera ke-. Faresi 'wɔɛ Esirɔm, -wɛɛ Esirɔm 'wɔɛ Aram.

⁴ Aram 'wɔɛ Aminadabu -wɛɛ Aminadabu 'wɔɛ Naason. Naason 'wɔɛ Salma, ⁵ -wɛɛ Salma ke Raabu 'wɔɛ Boasi. Boasi 'wɔɛ Obedi, Ruiti -ni -mɔ de. ⁶ Obedi mɔ -wɔɛ Isai -wɛɛ Isai 'wɔɛ Dafidi. ɔmɔ -kpa 'beɔ.

'Beɔ Dafidi -nɔ -due" Uri 'a 'nyno 'un 'de ɔ ke ɔ 'wɔɛ Salomɔ.

⁷ Salomɔ 'wɔɛ Roboam -wɛɛ Roboam 'wɔɛ Abia. Abia 'wɔɛ Asafu ⁸ -wɛɛ Asafu 'wɔɛ Sosafa. Sosafa 'wɔɛ Soram -wɛɛ Soram 'wɔɛ Osiasi. ⁹ Osiasi 'wɔɛ Soatam -wɛɛ Soatam 'wɔɛ Akasi. Akasi 'wɔɛ Esekiasi, ¹⁰ -wɛɛ Esekiasi 'wɔɛ Manase. Manase 'wɔɛ Amo -wɛɛ Amo 'wɔɛ Sosiasi.

¹¹ Sosiasi 'wɔɛ Sekoniasi ke ɔɔ' de'di -wi" ke- 'de ɛɛ' nɔ" tu 'di me Suifu-wi" muu kɔɔnkwla' de Babiloni -blua "kpei.

¹² ɔɔ 'wɔɛ kɔɔnkwla' 'sasa la -wɛɛ Sekoniasi 'wɔɛ Salatieli. Salatieli 'wɔɛ Sorobabe ¹³ -wɛɛ Sorobabe 'wɔɛ Abiudi. Abiudi 'wɔɛ Eliakim -wɛɛ Eliakim 'wɔɛ Asɔɔ. ¹⁴ Asɔɔ 'wɔɛ Sadɔki -wɛɛ Sadɔki 'wɔɛ Asim. Asim 'wɔɛ Eliudi ¹⁵ -wɛɛ Eliudi 'wɔɛ Eleasa. Eleasa 'wɔɛ Matan -wɛɛ Matan 'wɔɛ Sakɔbu ¹⁶ -wɛɛ Sakɔbu 'wɔɛ Soseɔ, Madi 'a kuan. Madi -nɔ, umu -ni Sesi nyu 'a 'daa Klisi de.

¹⁷ De -wɔɛ 'e Ablaam "kpei -wɛɛ -ɛ -jɛɛa Dafidi ɛ, nyu a -sroɛ' nyio ɔ "ji 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ. De -wɔɛ 'e Dafidi "kpei -wɛɛ -ɛ -jɛɛa Suifu-wi" 'a kɔɔnkwla' mua' de Babiloni ɛ,

ɛ nɛ nyio ɔ "ji 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ -ke. De -tba' 'o -mɔ -ɛ -jɛɛa Klisi 'a 'wɔɛ 'a, ɛ nɛ nyio ɔ "ji 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ -ke.

Sesi 'a 'wɔɛ -po

(Luiki 2.1-7)

¹⁸ Ka Sesi nua 'wɔɛsun 'ka ka : Madi -nta ɔ de ɛ, ɔ -tee Soseɔ 'a 'nyni 'un. 'Kaa ɔɔ se sre' due" "kpei -te ke 'su Kea 'a -Suu 'a 'ikmaa' je ɛ -nɔ ɔ 'je "kwli 'ble. ¹⁹ 'De Soseɔ -nta ɔɔ' -pɔn' i ɛ, ɔ nɛ nyio 'dɔɛ -o. ɔ se ɛ "inu ɔ 'je ɔɔ' 'nyni dooa-, ɛme -ti ɔɔ -pɔn ɔ 'je ɔ 'i "tai wɔɔ-. ²⁰ ɔ siie ɛɛ' tɔ' i naa' 'su, ɔ 'jɛɛ Tu"bo Kea 'a "soai due" de jajri 'un, -ɔ -wɔɛ -ɔ -pee ka, -ɔ -na : Soseɔ, Dafidi 'a "ju, -un -bo tɔ' i pleɛɛ 'de Madi 'a -tu' 'un, de-nue" "ju -ɔɔ' kwli ɔɔ' 'tiɛn i ɛ, Kea 'a -Suu me -ji" 'e ɔ 'un -wɛɛ ɔ 'ble ɛɛ' "kwli tu. ²¹ ɔɔ muɛ "junmɔju 'wɔɛ' -wɛɛ -un -je ɔ Sesi nyni -tuu", ɛ 'de me -ni Nyu 'pɔɔi, de-nue' ɔmɔ -ɔɔ mu ɔɔ' 'ɛɛ-wi" 'pɔɔa' de deɛsun 'kwa.

²² 'Ia' di tu nɔɔɛ -wɛɛ wɔɛ Tu"bo Kea 'a wɔɛ 'kwajaai-'tmua tein" 'je 'o nyni. ²³ ɔ wɔɛ 'ka 'de-, ɔ 'na : 'Nynia -tɔɔ a muɛ "kwli 'blea' -wɛɛ ɔ 'je "junmɔju 'wɔɛ' de nyu 'je ɔ Emanie 'daa-. ɛɛ' 'nyni tu 'de me -ni Kea ke -a -na'.

²⁴ Soseɔ sun "nyio 'su ka Tu"bo 'a "soai 'da, 'kamɔ ɔ nɔ, -wɛɛ ɔ "duo ɔɔ' 'nyno Madi 'un. ²⁵ 'Kaa ɔ ke ɔ se ba 'a ku "i bla mamaɔ 'su ɔɔ' "ju -nɔ je 'wɔɛ, -wɛɛ Soseɔ -tuu" ɔ Sesi nyni-.

2

De "ijuvon -wɔɛ 'e 'jru kwea fɔɔ

ɛ ¹ Sesi 'wɔɛ 'bo Beɛtelem 'de Suida 'de 'beɔ Erodi 'a nɔ' 'di. Sesi 'wɔɛ 'su ɛ, de "ijuvon jru" -ɔɔ -ɔɔn 'ɔɔ-sun 'a -pɔn" -ti ɛ, ɔ 'wɔɛ 'e 'jru kwea fɔɔ -wɛɛ ɔɔ 'ji 'o Selisalem. ² 'Su ɔɔ -teeɛ' nyu i, ɔ 'na : Suifu-wi" 'a 'beɔ -ɔ -wɔɛ 'de 'wɔ -ni 'di 'ee -ta ka ɔ nɛ ɛ-? -A jɛɛ ɔ "juɔi -gbɛɛa', de-nue' -a -je ɔɔ' 'ɔɔ-sun 'me 'de 'jru kwea fɔɔ.

3 'Beo Erodi 'wɔan wlu -ne ε, ε jje o miia, tai' "maa o ke Selisalem -kwlo -wee' 'mε. 4 'Su o 'kluen 'sraa -savn klae" ke ke' wɔ-savn "jrui -wee o -tee' uɔɔɔ i 'de -ta ka Klist, Kea 'a 'o -tei 'je 'wlvv 'de ε-. 5 Uv 'na : 'Bo Betelem 'de Suide 'bo o 'je 'wlvv-. 'De de Kea 'a wlu 'kwajaa i 'cria 'de εε' -tu' 'vn, ε ka :

6 -Mo Betelem -kwlo, ε se -mo se dɛwɔn ni 'de Suda 'a -kwle -wee' "klu ko-. 'Kaa 'bo -ma -kwlo tu 'di 'bomo 'beo -jea 'ma 'ce Israe-kɔvn -je o po 'je 'wlvv-.

7 'Su Erodi 'da de "ijuvon -nv 'mε wɔɔ-, -wee o -tee' uɔɔɔ i 'pepe, o 'na : Dεε nɔ" εε' 'cv-suvn -tu 'kpa 'e "jei ε- ? Uv "sie εε' nɔ" o 'nyvi. 8 'Su o 'na : Ao mu Betelem -wee ao 'je "ju -saan" -nɔ o -pvn" -ti i -tee' 'pepe. -Bo ao 'je o 'ja a, -mε ao ji 'vn 'tmv-, 'de 'vn 'je o "juvi -gbεεa' mu -ke.

9 Uv -kɔa' o' wlu doin" o poa' 'sv ε, sv 'kpa -jei". 'Su 'cv-suvn sv 'jeea "jrie- 'de 'jrv 'a kwea fo o 'de ε, ε kɔn svv "juvi. E nyvia -ta "ju -saan" nva 'sv ε nyva i. 10 Uv 'jeea 'cv-suvn -ne "jrie- 'sv, 'mva -klaa" "ji svv 'vn 'ε. 11 Uv pa 'e -gbu" 'di, sv jεε "jupliie ke o de Madi 'mε' 'sv sv "siie 'koi- i 'bo o "juvi, -wee sv -gbεε' o. 'De svv kain vva' 'bleedi 'i -wee sv sv o -paan' "jrui. Uv "nyv o 'sani ke -dai'klo ke tu 'a "ni jre' -εε 'nv nmɔɔa 'e nyv 'mlai ε, εε' 'nyvi -ni 'mii-.

12 'Su Kea -saa svv fen' 'de jajri 'di -wee sv 'bo 'e 'beo Erodi o de muue, 'sv sv "due -je jre' 'vn -wee sv mu svv "bli de.

Kea 'a "soai -saa Sosev fen' -wee o 'je Esipv mu

13 De "ijuvon -nv mua de 'sv ε, Sosev 'jeε Kea 'a "soa 'a due' 'de "nyv o, o wlu o -pee o 'na : -In -svn 'vn, -in -je "ju -saan" ke o de 'vn "duo- sv ke -in -je 'e Esipv-blva "kpei mu. 'Demo ao 'je i -te mamav -bo 'vn 'na -in ji deε 'de

-in -je de ji, de-nve' Erodi a -pon "ju -saan" 'a 'dba -ko i. 14 Sosev svn 'vn 'sv ε, o "duo "ju -saan" ke o de 'vn 'ε "mav" -wee o ke sv mu 'e Esipv. 15 'De mo o -te i mamav 'sv Erodi je 'mε. Ia' di tu nvve' -wee di Kea 'a wlu 'kwajaa i 'tmva tein" ε, 'de i 'je 'o nyvi. Eε' wlu tu 'na :

'In 'da 'ma "ju 'mε, -wee o 'wlv 'e Esipv-blva "kpei.

Erodi 'dba "nynunmainynv mu"

16 Ka de "ijuvon sea 'de o o de muu -wee sv kpa -jeblv jre' Erodi 'jea kan' 'sv, o 'kpa 'cen -wee o dbo nyv 'de Betelem ke -kwle -jie' 'de woi 'dii, 'de sv 'je "nynunmainynv mu" -blea -svn 'svon ke "nynuv pliie 'dba de-nve', nɔ" -ε 'di 'cv-suvn 'kpa' 'de "jei -wee de "ijuvon "sia εε' 'nyvi 'de o -pee, εmε -nao. 17 'Su di "klein Kea 'a wlu 'kwajaa i Selemi 'tmva 'de ε, i nyvi 'o 'ε. 18 O wlu' ka 'de-, o 'na :

Nyv a 'wɔn -too" "i powlu 'bo Rama. Raselɔ -a -ftn", -va kple vva' "nynuv- de-nve", v se -ti' -kwlv' i -tu" -ti 'wɔɔn 'de vva' "nynuv -mεa 'a -ti' 'vn.

Sosev mve Israe-blva "kpei de

19 Erodi 'mε -wee Sosev 'je Kea 'a "soai "nyv o" o 'de Esipv. 20 'De ε wlu Sosev -pee ka, ε 'na : -In -svn 'vn, -in -duo" "ju -saan" ke o de 'vn ao 'je 'e Israe-blva "kpei de mu, de-nve' nyv -vva -pɔan "ju -saan" 'a 'dba -ko i 'de ε, sv 'mεε -we-.

21 Sosev svn 'vn 'sv, o "duo "ju -saan" ke o de 'vn 'ε, -wee o 'kpa 'de Israe-blva "kpei -jei". 22 'Kaa ka Asilaisi 'sia 'bo o "bo Erodi -ko o, o 'wɔin 'sv 'bo 'a mua' 'bleε o' favn-, -wee Kea 'tmv o 'de jajri 'di 'de o mu 'e Galile. 23 O "tie 'o -kwlo due' -εε 'nyvi nva Nasaretv 'di. O nv εε' de tu 'mε -wee wlu Kea 'a wlu 'kwajaa i 'tmva tein" ε, ε 'je 'o nyvi. Eε' wlu tu 'naa : Nyv a mu o Nasaretv -i 'daa'.

3

Wlu San Batisi 'tmva

(Maki 1.1-8 ; Luiki 3.1-18 ; San 1.19-28)

1 'De ee' no' tu 'di e, San Batisi nte 'e-piton' blva "kpei 'de Suide -wee -oo -tmv Kea 'a -ti'. 2 Jo wlu' ka o 'na : Ao juo aoa' desavn "i, ao "biie- 'e Kea o de-nue', Kea 'a nyv 'bleson -tee "jri "kpa'e po-ti. 3 San mo -oo -ti' Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmv 'de- -wee o 'na : "Ju -na 'e -piton' blva "kpei oo' weewlu ka : Ao -sa 'beo 'o -jeblv, ao teen oo' -jeblv -wee' -kwlv.

4 San 'a 'onpaadt o 'blea a, -sen "kpei soo" 'a ku me -nvt', -wee o bla nmikuwlv 'di. 'De oo di 'plain-too' ke dv 'a 'cna ke-. 5 Nyv -na Selisalem o, nyv -na Suide blva -wee' "kpei i o, e ke nyv -na 'blva- 'jia' Suden -gbuu -kwlv' i 'dii e, sv -wee' a jie 'de o o. 6 Uva 'woon- svp 'a disavn "i 'bo nyv -wee' "juoi, -wee San a po svp "ni "jru 'de Suden -gbuu won.

7 -Ta San a -gbvan 'emu 'sv -me Fariseen-wi" o, Sadiseen-wi" a jie 'de o o, -wee o 'je svp "ni "jru po. 'Sv o wlu' 'de sv -pee ka, o 'na : Ao joe 'a "nynuu-, ao 'bo to' inaa ka -bo ao poe "ni "jru 'sv Kea 'a 'cen -ee jia 'wlv aorp "kpei 'me. 8 -Bo aoa' 'kmv poo fai" -me ao to ee' svn, nyv 'je e 'je ! 9 Ao 'bo wlv ee' 'fo' 'vn ka : -A "bo -ni Ablaam. To' -ti 'ma 'tmv aorp-, Kea 'bee' e 'je ao nya -fuun -wee e 'je "soikpi -ni Ablaam 'a "nynuu- 'vn nv. 10 -Gbo" -pa 'pen i -we- 'bo tu 'a 'svn "kpei sese. Tu "o tu -sea' "buo 'dce po e, ee mu dbaa' -wee e 'je "jri poe-. 11 'Mo San, "ni me 'ma po aorp "jru -wee ao 'je 'kmv fai" poo. 'Kaa "ju o jia 'bo 'vn 'de e, o kmai" o je 'vn -sii. 'In se oo' "kwlaibv m' 'a 'de o bv' -sa -ka ni-, -wee ia' kwa 'ble-ti. omo -je ao Kea 'a -Suu ke ne o jaa. 12 O 'blee oo' 'daa- kwa 'de o 'je oo' ko 'vn -fun'. O mu e oo' ko bla -ta iwuaa' 'pepe 'de o 'je oo' ko 'a 'jo

-cevn' 'bo "jei -tu" -wee o 'je ia' flv "jri po 'de ne -sea' 'mv-ta 'ble 'vn.

Sesi pooe "ni "jru

(Maki 1.9-11 ; Luiki 3.21-22)

13 'Sv Sesi 'wlv e Galile -wee o ji 'e San o 'bo Suden -gbuu -kwlv" 'de San 'je o "ni "jru po. 14 'Kaa San 'na o se 'won "i-saa no". O wlu' 'de Sesi -pee o 'na : 'Mo -mo' -mo -je "ni "jru po 'ee, ke nv 'sv -mo ji 'no 'mo o e- ? 15 'Sv Sesi 'na : -In -bo e wlu 'de tbaa, di "klein Kea "sia nyni, -a -ji nv o -wee i 'je 'o nyni. 'Sv San 'woon- o 'e.

16 Sesi 'a -nee -ko' "ni "jru poa, -ee 'wlv 'e "no- 'sv javn kaien won -wee oo 'je Kea 'a -Suu i, -ee "si i 'bo o "kpei ka -gbee' na. 17 'Sv wlu due' -wlv 'e javn 'di -e -na : "Ju -no nte 'ma -ti' kmaju -o. 'De o 'vn 'bo 'ma -kwlvvt -wee' poo kn.

4

-Sion' -tien' Sesi i

(Maki 1.12-13 ; Luiki 4.1-13)

1 e 'wlv 'o mu 'sv Kea 'a -Suu kpa Sesi 'de -piton' blva "kpei -wee -sion' 'je o desavn nva' i -tvt'. 2 Sesi 'bo won 'de 'jru-gbaov 'a kwla -nyie ke "mau'v 'a kwla -nyie 'di. 'Sv 'mu-e- nv'. 3 Bomo nyv desavn 'dipoi 'kpoo -pvn" -wee o wlv o -pee o 'na : -Bo -in -ni Kea 'a "Ju e, -me -in -wlv "soikpi -ni -pee i 'je -di'pen 'vn-snee. 4 'Sv Sesi wlv' ka 'de -sion' -pee o 'na : Wlv -crva' 'de Kea 'a 'sbe 'di ke 'da ka, e 'naa : Diide 'e 'sv se e 'bee- -wee e 'je nyio 'kmvnta' 'nyv, 'kaa wlv "klein -wlv 'e Kea 'wlv e, ia "nyv nyio 'kmvnta' me -ke.

5 'Bomo -sion' kpa Sesi 'e Selisalem -kwlv 'di la 'de o 'joo 'e Kea -gbu klav" "jru. 6 -Wee o wlv o -pee o 'na : -Bo -in -ni Kea 'a "Ju e, -me -in -fi" e -ma -ce" 'de -son. 'Kaa e 'crve' ka -ke : Kea a mu e ee' "soa-wi" 'tmva' 'de -ma -ti' 'vn -wee sv 'je -vn 'sa 'de -ma bte se -tiie' i 'de "soukpo "jri. 7 'Sv Sesi wlv o -pee o 'na : Wlv -crva' 'de

'fo jre' o e 'naa : -In -bo "jrii 'jeedi nve, -un -bo -ma Tv"bo Kea i -tien'.

8 'Su -sion' kpo 'e cru -tean ja "kpei ke'wle -wee o to o 'blva- 'di 'a -pae ke ee' tu"bodt -wee' "klein "i. 9 'De o wlu Sesi -pee o 'na : -Bo -un -sii' 'kou- i 'bo 'bn "juoi -wee -un -je 'bn "juoi -gbee' e, 'ma mue -un dt -ni -wee' "klein "nyia'. 10 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : -In -criie 'bn kin -sion' ! 'Kaa wlu -crua' e 'naa : -Ma Kea 'a 'su me -ni Tv"bo, eme nyv 'je "juoi -gbee'-, ee' 'su me nyv 'je "juoi nuv-.

11 E 'wlv a 'o mu 'su -sion' teen Sesi o. 'Su Kea 'a "soa-wi" kpa Sesi -pun" -wee ua "nyi o diide.

Sesi -tee oo' dbo 'me' de Galile (Maki 1.14-15 ; Luiki 4.14-15)

12 Sesi 'woan San Batisi 'a -kaso 'dimunyn' 'su, o mue 'e Galile. 13 O 'wlv 'o Nasaretu 'me, -wee o mu Kapenaum "tia', 'bo 'tonie -kwlt' 'de Sabilon blva ke Nefutali blva "kpei. 14 E nu kan' 'me -wee de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmva tein' 'je 'o nyini. 15 O wlu' ka 'de- o 'naa : Sabilonblva ke Nefutaliblua -t -bocaa' 'e 'tonie -kwlt' 'de nyv -sea' Suifu ni 'a -ni Galileblva 'a 'fo o 'de Suden -gbuu 'de ! 16 Ia' 'blvt- tu -nia 'e kwie 'di e, um -jee' -son' klaa" "jrie-, e -sin' 'de nyv -uva pleea 'mea' "kpei.

17 Ee' no" tu 'di me Sesi -tee Kea 'a -ti' 'tmva -pun". O 'na : Ao juo aoa dtsain "i, ao "biie- 'e Kea o de-nve', javn 'di 'a 'bocde -tee "jri "kpaepo-ti.

Sesi 'da 'saipoun -nyii'e'. (Maki 1.16-20 ; Luiki 5.1-11)

18 -Ta o nua 'tonie- -nia 'e Galile -kwlt' i plea' 'su e, o 'jee de 'dinynuu 'soon, Simo uva 'daa Pici ke oo' "dei Ancre, -me su nie 'saipoa' 'de 'tonie won, de-nve' su nie 'saipoun -o see. 19 'Su o 'da uupu 'me o 'na : Ao ji 'bn kin, -wee ka aoa -sa' -smii' e, ao 'je kan' nyiovu-sa, ao 'je 'bn ja-. 20 'Bo e "sri, su je uva' 'sai- 'bo, su je 'o Sesi 'de bla.

21 O 'kuan 'o nya ka kpuun- 'su o jee de 'dinynuu 'soon jrv', Saki ke oo' de 'di San ke-, su nie Sebede 'a "nynuu -o. Uv ke su "bo Sebede nie uva' 'sai "paa' 'de -kwee' 'di 'su Sesi 'da uupu 'me. 22 'Bo e "sri, su je -kwee" ke su "bo sie, su ke Sesi je mu.

Sesi too nyv de -wee o 'boc nyv 'a 'we-

23 Sesi a mue Galileblva -wee' "klein "kpei- -wee oo too nyv Kea 'a -ti' 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kuan-gbi 'dii. 'De ee' 'blva 'a 'fo tu o oo 'tmve Kea 'a -poia' -ti -wee 'wenuun -nia 'e uupu "klu e, oo 'boc- su -wee' "klein 'a 'we-. 24 Nyv a 'won Sesi 'a 'nyntu 'me 'de Siriblua -wee' "kpei- -wee uva' jo nyv -uva -jea 'kle 'de 'we- 'e kpe -tuu"-tuu 'kwa, e ke nyv -siisain nia 'e 'bn o, nyv -klooa o, nyv susu a nua o, -wee oo 'boc- uupu 'a 'we-. 25 Nyv -tuu"-tuu -kaan Sesi 'de, uva' jrv' 'wlv e 'e Galile, jrv' 'wlv e -kwle -puue -t -nia 'e "ni woin" 'dii, jrv' 'wlv e Selisalem, jrv' 'wlv e 'e Suide, jrv' 'wlv e 'e 'blva- -jia' Suden -gbuu 'a 'fo jre' woin "kpei-.

5

Wlu Sesi 'tmva 'de cru' "kpei e

1 -Ta Sesi 'jeea nyv -tuu"-tuu -nu "jrie- 'su e, o 'ja 'o cru "kpei -wee o -te i. 'Su oo' klai' nynuu 'kpo -pun" 2 -wee o -te nyv de tooa' -pun" 'de o wlu ka, o 'na :

'Mva nva' -ceen'- (Luiki 6.20-23)

3 Nyv ka -su sea dewon ni 'bo Kea "juoi -su -jea kan' uupu nu 'mva-, de-nve' 'beode -nia 'e javn 'di nie uupu 'a de -o.

4 Nyv -uva -fin" a, uupu nu 'mva-, de-nve' Kea a mue uupu -ti' -kwlt' i -tu" a'.

5 Nyv -nia kupees' nyv uupu nu 'mva-, de-nve' uupu a mue 'blva- -ne 'blea'.

- 6 Nyu -uua -wla "isrea 'a -fli i, uupu nu 'mva-, de-nue' de uua -pɔan uua mue 'jea'.
- 7 Nyu -uua -jea nyu 'a wee, uupu nu 'mva-, de-nue' Kea a mue u 'a wee 'jea' -ke.
- 8 Nyu -nia 'pepe 'de pɛe o uupu nu 'mva-, de-nue' uua mue Kea "jrie- 'jeea'.
- 9 Nyu -uua -pɔan' pɛe 'a blua' i 'bo u u ke u -ponyio 'nyu nu 'mva-, de-nue' Kea a mue u eɛ' "nyuu- 'daa'.
- 10 Nyu nyu a -tua" 'kle 'de "isre-ti 'un, uupu nu 'mva-, de-nue' 'beode -nia 'e jaun 'di nɛ uupu 'a de -o.

11 -Bo nyu a sea aopu -cree" -wee nyu a sea aopu 'kle -tu", 'de nyu a sea aopu -ti' "kpei bla foo" 'un 'de 'ma 'nyu 'a -ti' 'un ε, ao nu 'mva-.

12 Ao nu 'mva-, ao 'di nmɔ wɔn, de-nue' aoa' -kei" a mue 'i 'bɛɛa' 'de jaun 'di. 'Kamɔ nyu -tu" Kea 'a wlu 'kwajaau -nia tein" 'kle -ke.

*'Tɔn ke -sɔn' ke
(Maki 9.50 ; Luiki 14.34-35)*

13 Aopu -ni 'blva 'a -tɔn. 'Kaa -bo 'tɔn -kwɛ- wɔn 'ee de nyu 'je nu -wee ε 'je wɔn ni ε- ? E se nuɔɔbo 'ble, -mɛ de -sia 'o mu mɛ -ni nyu 'je ε 'de "kpaɛ' 'wla -wee nyiɔpu- 'je ε "kpei- na-.

14 Aopu -ni 'blva 'a -sɔn'. Cru "jru-kwɔ se ε 'bɛɛ- ε 'je 'kwla pa.

15 Nyu 'ɔ tba nɛbi 'de ɔɔ' -crii" ε de "jrui, 'kaa nyu a -teɛ' -ta -tean ja -wee ε wan 'de nyu "klein -nia 'e -gbu" 'di -wee' a 'je i. 16 'Kamɔ aoa' -sɔn' 'je -sɔn' 'de nyu -wee' "klein "juɔi -wee u 'je aoa' kplɔn 'dɔe 'je 'de u 'je ao "Bo -nia 'e jaun 'di 'a 'nyu "i 'bɛɛ-.

De Sesi 'tmva 'de ke' ε -ti' 'un ε

17 'De Sesi 'na : Ao 'bo tɔ' inaa ka 'un ji' -wee 'un 'je Moisu 'a ke' ke di Kea 'a wlu 'kwajaau tɔɔa nyu i-sa. ε se kan' -mɔ ni-, 'kaa 'un se de i-saa' ji, 'un jie de nva'. 18 'Ma 'tmuɛ aopu tɔ' -ti, -ta 'blva-

ke jaun sea -sii ke ε, Kea 'a ke' se de-saan" ka "kpei 'wɔi. Nyu se ke 'ε 'sbejri 'a de-saan" ka 'bo -sai mamau 'su de ε "sia 'nyu ε 'je 'o nyu. 19 Emɛ -ti nyu -ɔɔ mua ke' 'ε de-saan" ka i-saa' -wee -ɔɔ -kɔ nyu a mua 'o 'de blaa', -mɛ ɔ se de-wɔn ni 'de jaun 'di 'a 'beode 'un. 'Kaa nyu -ɔɔ mua ke' wɔn 'jea' -wee -ɔɔ -kɔ nyu -wee' 'jea 'o 'de bla ɔɔ mue de-wɔn nia' 'de jaun 'di 'a 'beode 'un. 20 'Ma 'tmuɔ aopu- 'mɛ, -bo aoa' "isrea" se ke wɔ -savn ke Fariseen-wi" 'a -ni "jru 'ja a, -mɛ ao se 'e Kea 'a keema' -kwɔ 'di pai 'de jaun 'di.

De Sesi 'tmva 'de 'cɛn 'ε -ti' 'un ε

21 De -tmuɔa' 'de ao "bo -wi" -pee tein" -wee ao 'wɔan ε 'na : -In -bo "ku 'dba. Nyu -dba "ku ε, nyu a mu ɔɔ' 'pee 'jea'. 22 'Kaa 'mɔ ε, 'ma -a -tmuɔ' aopu- 'mɛ, nyu "o nyu -ɔ -kpa 'cɛn 'de ɔɔ' de 'di -pee, -mɛ nyu 'je ɔɔ' 'pee 'je -o. 'De nyu -ɔ -wlu 'de ɔɔ' de 'di -pee -wee -ɔ -na : -Mɔ kpeɛn' nyu -nɔ ! -Mɛ -mɔ 'ɔ jei tu 'a 'pee nɛ 'je ka-. 'De nyu -jea ɔɔ' de 'di suan 'un ε, -mɛ -mɔ nɛ 'e nɛ-gbauo' -sea' 'mu -ta 'ble 'un mu ka-.

23 -Bo -ma sea -ma 'sraa -sade 'bo Kea "juɔi kpa -wee ka -ma de 'di 'blea -un 'dii 'de -un -je ε -kwɔ o po ε, 24 -mɛ -un -te' -ma 'sraa -sade i 'bo 'sraa-sa'un, -un -je de mu -un -ke -ma de 'di 'je -ti' "kpei- seea kpɔn- -wee -un -je de ji 'de -un -je -ma 'sraa- -sa.

25 -Bo nyu poo -un "kuan 'de kpan-ti 'un -wee ɔ ke -un -je bu' inaa- 'de ao 'je -gba jeun "juɔi mu ε, -mɛ ɔ ke -un -bɛɛ' wlu 'un 'bo -jei" -wee ɔ je -un 'de 'pee 'jei 'kwa -tu", 'de 'pee 'jei je -un -kasogbu ifuoi kwa 'bɔɔ-, 'de -mɔ je -un -kaso 'di po. 26 'Ma 'tmuɛ -un tɔ' -ti -un se 'e εɛ' -kaso -tu 'di 'wɔi mamau 'su -un -je ɔɔ' 'weɛ -nia -un "kpei -wee' 'de tɔ-. Ia' -suujɔ due' koun -gbai' se 'de -un "kpei siei.

De Sesi 'tmva 'de 'nynta de ke -kooa" de 'e -ti' 'vn ε

27 ε 'wlvā 'o -mō ε, Sesi wlu' ke'wle, o 'na : De ao 'wōan tein" 'de ε, emε -nī : -In -bo jei" 'jeeε. 28 'Kaa 'ma 'tmvū aopv 'mε : nyo 'o nyo -gbvan o "dei 'a 'nyno jei" jri ja -wεε v pōoa pεε "i ε, -mε o -ko' va' jei" nīa' 'mε 'de o pεε o. 29 -Bo -ma dian o jriε nīε "i ε 'je -un 'de desavn 'di po ε, -mε -un -sa εε" 'jriε-tu 'de -un 'kvn -un -je ε 'kwla po. -Ma "jriε-due" 'i nīa' 'paa', ε je -ma nyiojō -wee' -gbai" -wεε -un mu 'e nε 'vn -sii. 30 -Bo -ma dīansvn nīε "i ε 'je -un 'de desavn 'di po ε, -mε -un -cεn εε' svn tu 'bo -vn -pvn" -un -je ε 'kwla po. -Ma svn due' "i nīa' 'paa', ε je -un -ble svn 'sovn 'de -ma nyiojō -wee' -gbai" 'de ε mu 'e nε 'vn -sii.

De Sesi 'tmva 'de 'nyno 'kwla -sati 'vn ε
(Matie 19.9 ; Makī 10.11-12 ; Luiki 16.18)

31 Sesi 'na, de -tmva' 'de ε, emε -nī : -Bo nyo -sa 'nyno 'kwla -mε o "nyī v 'kwla -sasbe. 32 'Kaa 'ma 'tmvū aopv 'mε, nyo "o nyo -o 'nyno sea jei" 'je -wεε -o -sv 'kwla -mε omo -pv' 'de jei" 'jedesavn 'di. 'De nyo "o nyo -dua" 'nyno kpaov' -saa 'kwla 'vn -wεε v "tia 'bli ε, -mε -mō 'jee jei" -ke.

De Sesi 'tmva 'de -srεenti 'vn ε
33 De -tmvva' 'de ao "bo -wi" -pee ke'wle ao 'wōan, emε -nī : -Bo -un -srεen, -mε -un -bo wlu fai" pōoe, de -εε -srεean -un -srεean 'bo Tv"bo "juoi ε, -mε -un nυ ε. 34 'Kaa 'mō 'na : ao 'bo -srεen mō -wee', ao 'bo javn 'vn -srεen, ε nīε Kea 'a -tevn -o. 35 Ao 'bo 'blva -vn -srεen, ε nīε Kea 'a "kpeinaade -o. Ao 'bo Selisalem -kwlv 'vn -srεen, ε nīε 'beo klaa" 'a -kwlv -o. 36 -In -bo -ma "jru 'vn -srεen, de-nvε' -un se ε 'bεε- -ma -cε" 'kpa 'je -ma "mūjō due' kovn -gbai" 'pluu- 'de -un -je ε kpee-. 37 Aoa' kun nī kun ! Aoa'

"un- nī "un- ! De nyv a poa 'o ε "kpei -mε 'wlvε 'e -svn' 'vn.

De Sesi 'tmva 'de nyv de "nyī-tī 'vn ε

38 O 'na : Wlu ao 'wōan tein" ε 'naa : -Bo nyo wa nyv "jriε- "i ε, -mε nyv wō "jriε- "i -ke. 'De -bo nyo -sa nyv 'nynt 'wōn ε, -mε nyv -so 'nynt 'wōn -ke. 39 'Kaa 'mō 'na -bo nyo nυ ao desavn "jrii ε, ao 'bo εε' kpan -saa. -Bo nyv po -ma dian o doun" 'kpa 'vn ε, -un -to 'e kvan o doun" o 'je 'o 'kpa po. 40 -Bo nyo bla -un -ti' "kpei -wee o 'je -ma "bai 'vn "duo ε, -un -bo o -je de kaan 'de -ma tae' 'a 'vn "duo -ti 'vn -ke. 41 -Bo nyo -te' -un -klaan" "kpei, 'de o -te' -un -gbε "jru -wεε o ke -un -je -je 'a -to due' 'vn na -mε -un -kuu dī i o ke -un -je -je 'a -to 'sovn 'vn na-. 42 Nyo -o -tee' -un de i -mε -un -nyī" o. 'de nyo -o -pōan' -un de 'kwa kvvan 'a -ko i ε, -un -bo o -jriε" i-saa.

De Sesi 'tmva 'de tvnyv 'a -ti' kma -ti 'vn ε
(Luiki 6.27-28, 32-36)

43 O 'na- : Wlu ao 'wōan ε 'na : -In -kma -ma -ponyio 'o -ti' 'de -un -je -ma tvnyv 'vn 'nyε. 44 'Kaa 'mō 'naa : Ao kma aoa' tvnyv 'o -ti', ao po nyv -sva pōoa aopv -soo' o "diwan. Ao nυ nyv -nyεa aopv 'vn de 'dōe "jrii. Ao bae nyv -sva -tua" aopv 'kle 'a Kea. 45 -Wεε ao 'je ao "Bo -nīa 'e javn 'di 'a "nyntu- nī-, de-nvε' εε faan εε' 'jrv 'mε 'de 'diwōnyntv ke 'diwōnmōvn "kpei. εε dbaa "nī 'mε 'de nyv -sva nva desavn o, nyv -sva nva de 'dōe -wee' "klein "kpei. 46 Nyv -kma aoa' -ti' -bo ao kma -wi" -mv 'a 'sv 'a -ti' 'ee, -mε de -εε -kei" Kea 'je ao -saa ? 'Kamō 'wei-sanyv a nυ -ke o ! 47 'De -bo aoa sea aoa' de 'di -wi" 'a 'sv 'jewlv o po 'ee, -mε de -pōoa fai" ε 'de ε- ? 'Mō 'na 'kamō nyv -sea' Kea juo a nυ -ke o ! 48 Ao nī 'pepe ka ao "Bo -nīa 'e javn 'di nīa 'pepe ε.

6

De 'dœ nu-ti

¹ Ao 'bo aoa' di 'dœ nua' toe 'bo nyv "juvi -wœ nyv je ia' 'kpa po. -Bo aoa si nu -wœ nyv 'je ao -ti' o poe -me ao "Bo -nra 'e javn 'di se ao -kei" -sai 'bode.

² -Bo -ma sea nyv de 'dœ "jrii nu ε, -in -bo εε' ke' i 'jreeε ka "jridepoovn a nva 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kũn-gbi 'dii ke -je woi ε. vva nu kan' 'mε, -wœ nyv 'je vvvv -ti' o po. 'Ma 'tmvœ aopv tɔ' -ti, vva' -ni -kei" mε vva 'jea 'o 'mva-. ³ 'Kaa -bo -ma sea nyv de 'dœ "jrii nu ε, -mε de -ma diansvn a nva, -ma kvanson 'bo ε juuε. ⁴ 'De ka dε ε -tua" 'kwla, ε 'je kan' ni-, -wœ -in "Bo -bo dε ni 'e "sran -ε -juo ε, 'de ε 'je -un -kei" -sa.

De Sesi 'tmva 'de Kea bae-ti 'vn

ε

(Luiki 11.2-4)

⁵ ɔ 'naa : -Bo aoa sea Kea bae ε, ka "jridepoovn nra, ao 'bo kan' nre. vva -pɔn vɔ 'je inyna Kea bae-gbi 'dii ke -je woi ke -wœ nyv -wee' "klein 'je vvvv 'je. 'Ma 'tmvœ- aopv 'mε, vva' -ni -kei" mε vva 'jea 'o 'mva-. ⁶ 'Kaa -mɔ ε, -bo -in -je Kea bae ε, -mε -in pa 'e -in o -gbu" 'di -in kan 'o -gbein" -wœ -in -je -in "Bo 'mvae- -in -nra -ε -nra 'o bae-. -Wœ -in "Bo -bo dε ni 'e "sran -εε -je ε i, ε 'je -un εε' -kei" -sa.

⁷ -Bo aoa sea Kea bae ε, ao 'bo wlu -tuu" 'tmvœ, ka nyv -sea' Kea juo a nva. Vvuv a naa tɔ' i vɔ 'na -bo vɔ po baewlu -tuu"-tuu ε, -wœ Kea 'je vva' baewlu kpvn. ⁸ Ao 'bo vvvv sraan, dε-nvε' di "klein aoa -pɔan i ε, ao si ao "Bo i-tee' 'sv ε ji juo-sese. ⁹ Ka ao 'jea bae sun nu 'ka ka, ao nu :

-A "Bo -nra 'e javn 'di ε, εε' 'nyni -tee kpvi" -wœ nyv 'je εε' ni' -te'. ¹⁰ εε' 'beoδε po "jrii 'kpaε' -wœ εε' -kwlvti 'je nvvε- 'no 'blva- 'kpei ka ia nvva 'de javn 'di ε. ¹¹ ε

"nyi -avn -aa -svn 'di diide 'de -sianwɪ 'di. ¹² ε 'wlv -aa disavn 'a -kɔ "kpei ka -aa -wlvva nyv -nva -a disavn "jrii 'a -ni "kpei ε. ¹³ ε bo -a "i 'taiε -wœ -sion' 'bo -a i -tɪen' 'de desavn nva' 'vn. 'Kaa ε seie -avn 'de nyvsvn 'kwa. Dε-nvε' 'beoδε ke 'nyni 'wlvva' ke 'ikmaa' nre εε' de jeejee, 'kamɔ ε ni-.

¹⁴ -Bo ao 'wlv nyv 'a desavn "kpei ε, ao "Bo -nra 'e javn 'di a mve aoa desavn "kpei 'wlvva' -ke. ¹⁵ 'Kaa -bo ao se nyv 'a desavn "kpei 'wlv ε, ao "Bo -nra 'e javn 'di se aoa' desavn "kpei 'wlvv -ke.

De Sesi 'tmva 'de wɔn 'bɔ-ti 'vn

ε

¹⁶ ɔ 'naa : -Bo ao 'bɔ wɔn ε, ao 'bo "jrii- 'kiki nre, ka "jridepoovn a nva. vɔ poeε "jua- fai" -wœ ka vɔ 'bɔa wɔn 'de nyv -wee' 'je ε juo-. 'Ma 'tmvœ ao tɔ' -ti, vva' -ni -kei" mε vva 'jea 'o 'mva-. ¹⁷ 'Kaa -bo -mɔ -bɔ wɔn ε, -mε -in -gbai' "jua-, -in -nmɔ -ma -ce" 'kwa. ¹⁸ -In -bo -ma -ce" ipooε -wœ ka -in -bɔa wɔn, nyv -wee' je ε juo-. -In "Bo -ta -in -nra -ε -nra 'o ε, εε' 'sv juuε'. 'De di -ma nva 'de "sran -in" 'bo -ε -juv ε, εε mve -un -kei" -saa'.

Javn 'di 'a 'wliε 'ε -ti'

(Luiki 12.33-34)

¹⁹ 'De Sesi wlv' ke'wle ɔ 'na : Ao 'bo aoa' 'wlii- "jrui 'kũen 'no 'blva- "kpei, kpain" ke 'kũn nra ia dooa di, -wœ "jriivn nra 'de -wi" -mv a wa klu vva "jria. ²⁰ Ao 'kũn- aoa' "wlii- "jrui 'de javn 'di 'demo wlvn ke 'kũn se ε 'bεε- t 'je dε dooa, 'demo "jriivn se ε 'bεε- vɔ 'je klu wa -wœ vɔ 'je "jri. ²¹ Dεε-ti 'in 'da kan' a, εmε -ni -ta -ma "wliε- nra, 'bo -ma tɔ' -wee' "klein 'biie- -ke.

'Jriε -ni ku 'a -svn'

(Luiki 11.34-36)

²² "Jriε- mε -ni nyiv ɔ -tau. -Bo -ma "jriε- ni ka -cɔvni' ka a, -mε -ma kui -svn i nre -pe' saa. ²³ 'Kaa -bo -maa' 'jei ε, -mε -ma nyioɔ

-wee' n1e 'e kwie 'bn. 'De -bo -son' -n1a 'de -in 'bn -sræn kwie 'bn e, -mε "bεε- kwie -in -n1 'e 'bn -mε tai' "maa -un -ε 'bode.

*Kea -kw1l' -te' -t1
(Luik1 12.22-31; 16.13)*

24 'Bo -mε 'de ε, o 'na : Nyɔ due' se ε 'bεε- o 'je nyɔ 'soɔn "juɔi nuɔ-, oɔ muε due' 'bn 'nyεa' see -wεε o 'je due' 'a -t1' kma, oɔ muε due' -flεεan' see 'de o 'je due' o -si'. Ao se ε 'bεε- ao 'je Kea 'a 'tɔn nu-t1 nu -wεε ao 'je 'e 'wei 'a "dia 'jea' 'blee-.

25 εmε -t1 'ma wlu ao -pee ka, '1n 'naa : ao 'bo -fli i 'wlaa- 'de 'bleed1 'a -t1' 'bn, dε ao 'jea di o, dε ao 'jea 'na o, dε ao 'jea 'bnpa a o, dε-nvε' Kea mε -ε -ny1" ao 'kmɔn1a', 'de 'kmɔn1a' "paa', ε je diide -sii. Ku n1e dεwɔn ε je 'bnpaade -sii. -Aee' ε se kan' n1- ? 26 Ao -gbun nuɔ1 -ta -wan' ja kea' ! Ia' nu dbo, 1a' -tu", 1a' -sa. I se -gbu' 'ble -wεε diide "jei -tu" -t1, 'kaa ao "Bo -n1a 'e javn 'di a -gbaan'. 'De aomɔ n1e dεwɔn kpε -puue ao je nuɔ1 -sii-. 27 Nyɔ wε- n1 'e aopv "klu -wεε 'de -oɔ -fli i'wlaa' 'bn -o -beεε' -o -je oɔ' 'w1 -pε 'mlai' po ε- ?

28 'De dεε-t1 aoa 'wla 'bnpaad1 'a -fli i ε- ? Ao -gbun sii" -n1a 'e 'kwla 'di 'a -fan' sɔn ja, 1a' nu dbo, 1a' 'cra jee". 29 'Kaa 'ma 'tmɔv aopv 'mε, -ta 'beɔ Salomɔ n1a oɔ' 'beɔde 'bn, o se -pεε -pɔn" -tu", o se 1a' due' koun -gbai' -sii. 30 Sii" -n1a 'e 'kwla 'di -s1an, -klae" 'sv -t1 -mεa -wεε nyv a poa "jri ε, -bo Kea a sea -m1 dε -pɔn" -tu" kan' -mɔ 'ee, -mε aopv mɔ 'e ! ε see 'bεε ε 'je aopv- mɔ d1 'bn paa kan' -kee ? Ao -gbun ka aoa' Kea -kw1l' -tea' sea "i 'bε ε !

31 Ao 'bo "jrii "kaεε -wεε ao 'bo wluε ka : Dε -a -je di ε-, 'de dε -a -je 'na a-, 'de dε -a -je -pɔn" -tu" ε- ? 32 Nyv -sea' Kea juo -a nu kan' -mɔ. 'Kaa aopv mɔ dε -εε -t1' kma aopv "bli ε, ao "Bo -n1a 'e javn 'di juε'. 33 Dε ao 'jea i -pɔn "i-saa nɔ" ε, εmε -n1 ao 'wɔɔn- Kea 'a -kw1v1 ke "isrεa' ke, -wεε d1 "klein -sia 'o

mu 'de ε 'je ao -m1 "ny1 'bo -mε 'de. 34 εmε -t1 ao 'bo -soɔn -tu" ε 'de -klae" w1 'a -t1' 'bn, dε-nvε' -klae" w1 'a 'sv -ble εε' -ce" 'ε -t1'. Dε -son' toa 'o, εmε ao 'je.

7

*Nyɔ 'bo nyv jrv' 'a 'pee 'jeε
(Luik1 6.37-38, 41-42)*

1 Ao 'bo nyv 'a 'pee 'jeε -wεε Kea je aoa' pee 'je. 2 Dεε-t1 '1n 'da kan' a, εmε -n1 ka aoa nva nyv 'a 'pee 'jesv1 ε, 'kamɔ Kea 'je aoa' 'pee 'jesv1 nu -ke. -Ta ao dbaa -wεε ao "ny1a nyv ε, 'bomɔ nyv 'je dbaa -wεε nyv 'je ao "ny1 -ke. 3 Dεε-t1 -ma -je tu 'a -fii" -saan" i 'de -vn -podεi" "jri -wεε tutie -n1a 'e -vn "jri -maa' 'je mε i ε- ? 4 'De ka -vn -beεε' -vn -je nyv -pee wlu -vn -je nu : 'Ma de'di, -vn -bo ke, '1n 'je -vn dε-saan" -nε "jri -sa, 'de -mε 'kamɔ tutie n1 'e -ma -nε 'di ε- ! 5 "Jridepooi, -vn -sa -ma -ce" tutie "jri ke tein" -wεε -vn -je -ma de'di tu 'a -fii" "jri -sa ka 'je.

6 D1 -teea kpɔi" 'de Kea 'a -t1' 'bn ε, ao 'bo 1 -gbe' "ny1ε -wεε 1 je 'de aopv o "biie-, 'de 1 je aopv i'fae-. Ao 'bo aoa' -pεε ipoε 'bo be" "juɔi -wεε 1 j1 "kpεi- na-.

Ao -tee' dε i, ao -pɔn dε i, ao bla klu

(Luik1 11.9-13)

7 Ao -tee' dε i, nyv a muε ao "ny1a'. Ao -pɔn dε i, aoa muε 'jea'. Ao bla klu, nyv a muε ao "wɔin kaian'. 8 Dε-nvε' nyv "o nyv -teea' dε i ε oɔ 'jeεε. Nyv "o nyv -pɔan' dε i ε, oɔ 'jeεε'. Nyv "o nyv -bla' klu ε, nyv a kaian o "wɔin. 9 'De nyv -n1 'e aopv "klu -bo -oɔ "ju -tee' o -di'pen i, 'sv -oɔ -ny1" o "soukpo ε- ? 10 'De -bo o -tee' o -smii' i 'sv -oɔ "ny1 o sεn ε- ? 11 Aopv -jo -ny1ia 'di wɔn ε, -bo ao juo aoa' "nynuu- d1 'dɔε 'a "ny1 ka 'ee, -mε ao "Bo -n1a 'e javn 'di se ε 'bεε- ε 'je ao d1 'dɔε 'ny1, ε 'je 'o -mɔ -sii ? Nyv -uua -teeε' dε i ε, εε mu vɔv "ny1a' se. 12 D1 aoa -pɔan' nyv 'jea aopv

"jrii nu ε, umi ao 'je nu 'de nyu -pee. 'Kamɔ Moisi 'a ke' ke Kea 'a wlu 'kwajaavn 'da.

*-Jeblv -saan"- ke -jeblv klaa" ke-
(Luiki 13.24)*

¹³ Ao paa 'bo -gbein" -je -saan" 'i, de-nve' -je mua 'e "ma-kwlo 'di 'be "kpei, εε' kpa" "kvan "jrii. Nyu -uva kpa εε' -je -tu ε, υυ -tiei".

¹⁴ 'Kaa -je mua 'e 'pu-kwlo 'di ε, ε -srɛi" -wεε ε 'piie "i, ε se 'wɔn i 'be, εε' kpa" nɛ 'kle. Nyu -uva kpa εε' -je -tu se "i -tie.

*Tu ke εε' 'jo ke
(Luiki 6.43-44)*

¹⁵ Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de nyu -uva -daa' uva' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a -ti' 'bn. -Bo uva sea aopv -pee ji ε, ka -ci' a paa 'blaaku 'bn, 'kamɔ υυ ni-. ¹⁶ Aoa muε υυυυ "ijua" 'de uva' nuokplun 'bn. Nyu se ε 'beε-ɔ 'je 'mawlobuo ke -fokabuo -sa 'bo "wi-gbau'o ja. ¹⁷ Tu 'dɔe a croε "buo 'dɔe -wεε tu saun a cro "buo saun. ¹⁸ Tu 'dɔe se ε 'beε-ε 'je "buo saun cro-, 'de tu saun se ε 'beε-ε 'je "buo 'dɔe cro-. ¹⁹ Tu "o tu -sea" "buo 'dɔe cro ε, εε muε dbaa' -wεε ε 'je 'o "jri pooe-. ²⁰ -Bo ε ni kan' 'ja a, -mε 'de υυυυ 'a nuυυ 'bn mɔ ao 'je uva' "kpei- seea' ka juo-.

*Wlu 'tmva' ke εε' nva' ke
(Luiki 13.25-27)*

²¹ Sesi 'naa : Nyu -uva -daa' 'bn : Tυ"bo, Tυ"bo, υυ -wee' se kan' 'de Kea 'a keema' -kwlo 'di mui, 'kaa nyu -ɔɔ nva 'un "Bo -nɪa 'e jaun 'di 'a -kwloɪt ε, ɔɔ' 'sv mɔ -je 'emu. ²² 'De εε' 'wɪ tu 'di ε, nyu -tuu"-tuu a muε 'bn -pee wlu' ka : Tυ"bo, Tυ"bo, -apv -ɔ -tmva -ma -ti' -tmυυ' -tmυυ"-, -a ko -taa ? -Apv Kea jaa wlu 'kwa, -ɔ -tmva -mɪ, -apv -nva' -siisaun i 'de -ma 'nynɪ 'bn, -a ko -taa ? -Apv -nva jrii' -tuu"-tuu 'de -ma 'nynɪ 'bn, -a ko -taa ? ²³ 'Bo 'ma mu wlu' ka 'de υυ -pee, 'un se ao juo due'. Ao tɛɛn 'bn kin, ao desavn nu nyu.

*-Gbi" 'sɔɔn "ipoo-ti
(Luiki 6.47-49)*

²⁴ Kamɔ wlu 'ma 'wlvɔ 'tmva' -ta nyu "o nyu -ɔ poa ɪ doin" o -wεε ki "sia 'nynɪ -ɔ nva kan' a, -mε ɔ -kɔ' tɔ'di ni i -ɔ poa ɔɔ' -gbu" 'bo 'soa- "kpei ε. ²⁵ "Ni klaa" -dba', "ni-gbii "jii", -piie klaa" ji' -wεε ɪ bla -gbu" -nε "jri -bla -bla, 'kaa ε se blu, de-nve' εε' -gban -teeε' 'bo 'soa- "kpei. ²⁶ 'Kaa nyu "o nyu -ɔɔ poa wlu -nɪ doin" o 'de ki "sia 'nynɪ -ɔɔ' nva kan' -mε ɔ -kɔ' "ju -ɔ sea tɔ'di ni -wεε -ɔ poa -gbu" 'bo -pɪtɔn" "kpei ε. ²⁷ "Ni klaa" dba', "ni-gbii "jii", -piie klaa" ji', -wεε ε bla -gbu" -nε wɔn -bla -bla, 'sv -gbu" -nε blu' piepie.

Sesi 'a nyu detɔɔsun

²⁸ -Ta Sesi -kɔa' wlu -nε 'ε 'tmva' 'sv ε, ɔɔ' nyu detɔɔsun "maa nyu -kwea de tai", ²⁹ de-nve' ɔɔ' nyu detɔɔsun ke ke' wɔ-savn 'a -nε -seea' "kpei. ɔɔ' wlu a "sie nyu "i ka -ɔɔn' ka.

8

*Sesi 'bɔɔ- "ju due' 'a 'jrwε-
(Maki 1.40-45 ; Luiki 5.12-16)*

¹ Sesi -crea' crv 'sv ε, nyu -tuu"-tuu -kaan ɔ 'de. ² 'Sv 'jrwε-nvi due' 'kpa ɔ -pɪn" -wεε ɔ "sii- 'koi- i 'bo ɔ "juɔi 'de ɔ 'na : 'Ma 'blei, -bo -un -nɛ "i ε, -un -beεε' -un -je 'ma 'wε- 'bɔɔ-, 'un 'je 'pepe ni-. ³ 'Sv Sesi sroε sun, ɔ blo "i 'de ɔ 'na : 'In -nɛi" 'mε, -un -ni 'pepe. 'Bo ε "sri 'jrwε- je "ju -nɪa 'mva- -pɪn" 'wlv, ɔ je 'pepe ni-. ⁴ 'Sv Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : -In po doin" i, de -nυυa -ta -un -bo ε nyu jro' -pee 'tmvε. 'Kaa -un mu -un -je -ma nɪsɔn to 'de Kea 'a 'sraa -sai o -wεε -un -je 'sraade ja- ka Moisi 'a ke' 'da, 'de ka -ma 'wε- 'bɔa nyu -wee' "klein 'je ε juo-.

*Sesi 'pvvε "soa-wi" 'a "jruo-tei 'a dbonvi due'
(Luiki 7.1-10)*

⁵ -Ta Sesi a paa 'o Kapεnavm 'sv ε, "soa-wi" 'a "jruo -tei due' 'kpɔ

-pυn" -wεε ɔ -tee' Sesi i ɔ 'je ɔ sun o po. ⁶ ɔ 'na : 'Ma 'blei, 'ma dbonvi 'pen i 'de -gbein", ɔɔ' dɪ -wee' mεε, ɔɔ' -suua' i -wεε ɔɔ 'je ɔɔ' -ce" wɔn kpleiin. ⁷ 'Su Sesi 'na : 'Ma mue mua', 'in 'je ɔɔ' 'wε- 'bɔɔ-. ⁸ 'Su jra' jei -nɔ 'na : 'Ma 'blei, 'in se εε' ka nɪ -wεε -in -je 'de 'ɔn o -gbu" 'di pa, 'kaa -bo -in -tmυ wlu due' koun -gbai' ε, 'ma dbonvi a mue 'pυba'. ⁹ 'Mɔ -nɔ, 'in 'bleε "jru kpɔ' i -teɔn -wεε 'in 'ble "soa jrv' -ke 'bo 'ɔn -sɔn. -Bo 'in wlu 'e due' -pee, -bo 'in 'na : -In -mu', 'sv -mɔɔ' mu'. -Bo 'in wlu jrv' -pee, -bo 'in 'na : -In -ji, 'sv -mɔɔ ji'. 'De -bo 'in wlu 'de 'ma dbonvi -pee, -bo 'in 'na : -In nυ -je, 'sv ɔɔ nυε'.

¹⁰ Sesi 'wɔan wlu -nε 'sv ε, ɔɔ 'jraa "ju -nɔ 'mε, -wεε ɔ wlu 'e nyv -ke ɔɔ na -pee, ɔ 'na : tɔ' -tɪ 'ma 'tmυv aopv 'in se Kea -kwɪ" -tea' -je -bεa ka -mε 'je due' 'de Israε-bɪva 'a -ce" 'kpa "kpei. ¹¹ 'Ma 'tmυv aopv- 'mε, nyv -tuu"-tuu a mu 'e 'jrv kwea ke 'jrv -sɔn 'wɪva' -wεε υv 'je o Abɪaam ke, Isaakɪ ke, Sakɔbv -pυn" mu 'de υv 'je sun -tadue po 'de Kea 'a kεεma' -kwɪɔ 'di. ¹² 'Kaa nyv -tea 'beɔde -nε 'ε -tea' 'de ε, -wi" -mυ a mue 'e "kpaε' -fi" 'a -ta -ftn" 'a ke 'nyv "idiia' nɪa 'de kwie 'di.

¹³ 'Su Sesi wlu' 'de jra' jei -pee ɔ 'na : -In mu, ka -in -tea' 'ɔn -kwɪ" ε, ε nυε kan'. 'Bo ε "sri ɔɔ' dbonvi 'a 'wε- je 'bɔ.

Sesi 'bɔɔ- Piei 'a "bianynɔ ke nyv -tuu"-tuu 'a 'wε- (Maki 1.29-34 ; Luiki 4.38-41)

¹⁴ Sesi mue 'e Piei o -gbu" ɔ jεε Piei 'a "bianynɔ -mε υ 'pen i, va' "jru -a -bai'. ¹⁵ ɔ bla va' sun "i 'sv va' "jru 'bɔɔ -wεε υ sɔn 'ɔn 'de υ pi υpυ -pee.

¹⁶ -Kwie" ka a, υv ja Sesi nyv -tuu"-tuu -siisan nɪa 'e 'ɔn ε. Sesi nυε ɔɔ' wlu 'a 'sv ɔ je -siisan i nυ, -wεε ɔ je nyv -wee' "klein 'a 'wε- 'bɔɔ -ke. ¹⁷ ɔ nυ εε' dε tu 'mε -wεε wlu Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmυa

tein" sese 'de- 'je 'o nyni. εε' wlu tu 'na : ɔ "duo -aa 'kle -wee' 'ɔn 'ε, -wεε ɔ -sa -avn -aa desavn 'a 'wε- 'ε -gbε "jru.

Ka nyv ke Sesi 'jea nasvn nυ ε (Luiki 9.57-62)

¹⁸ Sesi -gbvan nyv -gbae' ɔ 'dei ja 'sv, ɔ 'na : -A -muu 'e 'kpυv 'de. ¹⁹ 'Su kε' wɔ -sai due' 'kpa ɔ -pυn" -wεε ɔ wlu ɔ -pee ka, ɔ 'na : Nyv dεtɔɔi, -ta "o -ta -ma mua -in -ke 'ma mue 'o mua'. ²⁰ Sesi 'na : Too'wε- 'bleε "bie, nυv 'bleε 'jro. 'Kaa nyv ɔ "Ju se "jru 'wɪaa -ta 'ble.

²¹ 'Su deejrv' -wɪv 'de ɔɔ' klai" nynuu "klu, -ɔ -na : Tv"bo, -in -ny" 'ɔn nɔ" 'in 'je 'ɔn 'bo i -tea' mu ke kpɪn. ²² 'Kaa Sesi 'na : -In bla 'bo 'ɔn 'de. -In -tai" 'mεv "i, υv 'je υva' 'mεv inmaε-.

Sesi jaa -piie ja (Maki 4.35-41 ; Luiki 8.22-25)

²³ 'Bo -mε 'de 'sv ε, Sesi 'ja 'e -kwεε" 'di -wεε ɔɔ' klai" nynuu bla 'bo ɔ 'de. ²⁴ -Ta υva mua 'sv -piie cen "jei 'bo "ni "kpei, 'ni 'a 'plɪ a 'wɪa 'e -kwεε" 'di, 'kaa Sesi a 'mυv. ²⁵ ɔɔ' klai" nynuu 'kpɔ -pυn" -wεε υv -sɔ "nyɔ" 'de υv 'na : Tv"bo, -in -pυv' -avn 'de, -aa -mεε' ! ²⁶ 'Su ɔ sɔn "nyɔ" -wεε ɔ wlu 'de υv o, ɔ 'na : Dεε-tɪ faɪn a nυ aopv ε- ? Ka aɔa' dε -kwɪ" -tea' nɪ tɔi- kan' a- ! 'Su ɔ sɔn 'ɔn 'ε -wεε ɔ "wɔɔ- piie ke "ni 'a 'plɪ "jruɪ, 'de -ta -wee' nυε -snii'. ²⁷ 'Su tai" "maa υv -wee' "klein 'mε. υv 'na : Dεε -nyɔ -nɪ ka -mɔ -wεε -piie ke "ni a 'je ɔ wɔn ε- ?

Sesi -seie nyv 'sɔn 'de -siisan 'kwa (Maki 5.1-20 ; Luiki 8.26-39)

²⁸ -Ta Sesi nynia 'e "ni 'de ε, 'de Gadare nyv "bli ε 'sv nyv 'sɔn -wɪv 'e -gbavn' 'di -υv -jɔɔ' "i. -Siisan -nɪ 'e υpυv 'ɔn, υv nɪε wɔn -sansan, -ta υv nɪa, nyɔ jrv' ɔ -sii 'o. ²⁹ 'Su υv "wɔɔ" υv 'na : Kea 'a "Ju, dε -nɪ 'o -in -ke -a 'nyv ε- ?

No" se nyini 'su -un -je -a 'kle "kpei ja a- ?

30 -Ta ε nta kan' a, -me be" 'a -gbun jre' -teen ubu o, -wee -ee dii. 31 'Su -siisain baee Sesi i i 'na : -Bo -un nu -a i ε, -me -un po -avn 'de be" 'a -gbun -ne 'un. 32 Sesi wlu i -pee o 'na : I mu ! I 'wlu 'e nyu 'soon -nu 'un 'su i pa 'e be" 'un. 'Su be" 'a -gbun -ne -sa plea' 'de cru 'a -peenai", 'su i 'wla 'o "nio-. 'De i blu "ni -tun, -wee i 'me.

33 Nyu -tea be" 'dei 'jeea de -nua nyu 'soon -siisain 'wlu 'e 'un jrie- 'su ub ple' ub mue -kwo -wee ub po ia' "kuan. 34 'Su -kwlo -wee' "klein -kwe- 'e -kwo i, ub 'jaa- Sesi "i, -wee ub -tee oo' ibaea' -pun" 'de o 'je 'de uba' 'blua- "kpei 'wlu.

9

Sesi 'pube klooi due' (Maki 2.1-12 ; Luiki 5.17-26)

1 Sesi 'ja 'e -kwee" 'di o cean "ni 'su o mue 'de o o -kwo. 2 'Su ub jo klooi due' -o -pen i 'de 'sai- 'di. Sesi 'jeea nyu -nu 'a oo' -kwlu' -tea' 'su ε, o wlu' 'de klooi -pee o 'na : 'Ma 'ju, -un -duo' 'kpi 'un, -ma disain -kwe' 'bode. 3 'Bomoo ke' wo-savn jru' -tee 'mii wlu' -pun" ub 'na : "Ju -no -mo o to Kea won o kan' -mo ε- ! 4 Sesi jua to' ubu a naa i 'su o 'na : Deε-ti aoa' to' nyini 'jrii kan' 'de aopu 'un ε- ? 5 De -je -kmai" ε- ? -In -na -ma disain -kwe' -ae, -aee' -un -na -un -son 'un -un -je na a- ? De aoa naa to' i ε- ? 6 'In nte "i ao 'je ε juo- ka 'mo nyio 'o "Ju 'un 'blea "ikmaa' 'de 'blua- "kpei 'un 'jea nyu 'a disain -kwe' ε. 'Bomoo o wluu 'de klooi -pee o 'na : -In -son 'un -un -je -ma "kpei 'pende 'un "duo-, -un -je 'de -un woin" mu. 7 "Ju -no son 'un 'ε kan' -ceen-, 'su o kpven -gbein" -je i. 8 Favu a nu nyu "klein -jea de -nta 'mua 'a -ta 'me, 'su uba poe Kea 'se- de ε "nyia nyio "ikmaa' -ne.

Sesi 'da Matie (Maki 2.13-17 ; Luiki 5.27-32)

9 Sesi 'wlu' 'mua- o mue 'e nya, o 'jee "ju due' nyu a 'daa Matie 'jrie -o -tee i 'de 'wei-sagbu 'di. Sesi wlu o -pee o 'na : -un bla 'bo 'un 'de. Matie soan 'un 'su o bla 'o Sesi 'de. 10 ε 'wlu' o mu ε, Sesi a die de 'de Matie o -gbu" 'su 'wei-savn o, nyio -sain ji' -wee ub ke Sesi ke oo' klai" nynu ub ee o 'de uba dii -tadue. 11 Fariseen-wi" 'jeea de -nta 'mua- "jrie- 'su ε, ub wlu' 'de oo' klai" nynu -pee ub 'na : Deε-ti aoa' detooi ke 'wei-savn ke nyio -sain a dii -tadue ε- ? 12 Sesi 'woan uba' wlu -ne 'su o 'na : Nyu -uba kui -son floan i ε, uba' -pon -do'croi, ε nu nyu 'we- ε nua ubu -a -pon -do'croi i. 13 De wlu -crua' 'tmba, ao mu ao 'je ε 'cian. ε 'naa : Nyu 'a wee 'jea' me -ee "dia 'ma 'je, ε -sii 'sraa- saa'. 'In se 'isrenyu 'a -ti' ji, disain ub 'a -ti' me -ti 'un ji.

Nyu -teeε' Sesi i 'de won 'bo-ti 'un (Maki 2.18-22 ; Luiki 5.33-39)

14 San Batisu 'a klai" nynu jie 'de Sesi o 'su ub 'na : Deε-ti -a -ke Fariseen-wi" a 'bo won 'de -ma -ni klai" nynu 'a 'bo won ε- ? 15 'Bomoo Sesi wluu ubu -pee o 'na : Nyu nyo 'da 'de ba "blitia 'a -ko' -son 'ee, ub 'beee' ub 'je "jrii "kae-, 'de -me 'kamoo ub ke 'nynojei -te ii ? "In-, ε se kan' ni-, 'wi jre' -εε mu nynia' -wee 'nynojei 'je 'de ubu "klu 'wlu. 'De -me 'ε 'wi tu 'di ε, uba mue won 'boa'.

16 Nyu se ε 'beε- o 'je "wliiefo dee 'un "duo-, -wee o 'je ε 'o "bai -gbau" 'a 'fae -koi" "paa-. -Bo ε nu kan' a, "wliiefo -dee a poe "bai soa 'a 'fae -ko de soon- soon-. 17 Nyu se ε 'beε- o 'je nmo dee 'de bi -gbai" 'di po -wee o 'je ε "woin "sun. -Bo ε nu kan' a, bi -gbau" a mue waa' -wee nmo 'je i 'wla, 'de nmo ke bi 'je dooa-. 'Kaa nyu o poe nmo dee 'de bi dee 'di, -me nmo ke bi se idooai.

Sairisi 'a "junynokpao' ke 'nynokpao' due' ke

(Maki 5.21-43 ; Luiki 8.40-56)

18 -Ta Sesi nua uva' wlu -pee 'tmva' 'su Suifu-wi" 'a klaa" due' -ji'. O "siie 'koi- i 'bo Sesi "juoi -wée o 'na : 'Ma "junynokpao' 'mea, e se 'un -kwle ke, -un ji -un -ju kwa "jru -te' -wée u 'je 'kmv de ji. 19 Sesi soan 'un 'su o ke oo' klai" nynuu bla 'o o 'de.

20 'De ee' no" tu 'di, 'bomo 'nynokpao' due' nmi-kwliwé- nua 'de -sun 'a -puue 'jo 'soon 'di e, u 'kpa Sesi -pun" 'de o 'de fo o -wée u bla oo' "bai 'a won 'i, 21 de-nvé' u wlu' 'de va' -ce" 'un ka u 'na : -Bo 'in bla oo' "bai mo' o -cei" 'de 'e, 'ma 'wé- e mué 'bca'. 22 Sesi "biia de 'su o 'jev -wée o 'na : A "duo 'kpu 'un 'ma "ju, aa' 'ma -kwli" -tea' 'puu- avn 'e. 'Bo e "sri 'nynokpao' -nu 'a 'wé- je 'bo.

23 -Ta Sesi a nynia 'de "ju -no woin" e, -mē -kweenblavn ke nyu -tuu"-tuu 'a -fin" -cruen" e 'kpa'.

24 'Su o 'na : Ao -saa kun ke, "ju -saan" se 'mē, va 'muv. O 'da kan' 'su uva wlo'. 25 Uv poa nyu -wee' "kpaé' 'su Sesi pa 'e "ju -saan" 'a 'pen 'in -wée o kpuv va' sun 'su u son 'un 'e. 26 De -nva 'mva- ee' 'nynt "siie 'blva- -wee' "klein 'i.

Sesi 'puve "do un-

27 Sesi 'wlv 'mva- e o -si' 'e -tajro, 'su "do un- 'soon -bla' 'bo o 'de -uva -wo". Uv 'na Dafidi 'a "Ju, -un -je -aa wée- 'de. 28 Sesi nynia -gbein" 'su, "jri 'a wavn -nu 'kpo -pun" -wée o -tee' uvpu i, o 'na : Ao 'je e to' 'un 'ee, 'in 'bee' 'in 'je ee' de tu nuv ? 'Su uv 'na : In, Tv'bo. 29 -Wée Sesi bla uvpu 'a "jri 'i 'de o 'na : Ka ao -tea' 'un -kwli" e, 'ka e 'je aopv "jrii nuv e. 30 'Su uva' "jri 'bai', -wée Sesi -te' uvpu ke' 'i 'de o 'na : De -nva -ta, ao 'bo e 'tmve 'de nyo jro' -pee, ao 'bo 'ma 'nynt "siie. 31 'Kaa uv mua, uv -tee Sesi 'a 'nynt 'blva- ja -koa' -pun".

Sesi 'puve "muu- due'

32 -Ta uv nua mua' 'su e, uv ja Sesi "muu- due' -suusaun ni 'e 'bn.

33 Sesi nva -suusaun -ne i 'su "ju -no -tee wlvua' -pun". Nyu -jea ee' -ta tai' "maa uvpu 'mē, 'su uv 'na : -A se de -ne -mē 'e de tu 'je due' 'de Israe-blva "kpei. 34 'Kaa Fariseen-wi" -mu 'na -siisaun 'a klaa" mē -nyt" o "ikmaa' -wée oo nu -siisaun i kan'.

Sesi 'jee nyu -tuu"-tuu 'a wée-

35 Sesi a pleé -kwle klae" ke -kwle mu' 'dii, -wée oo too nyu de 'de Suifu-wi" 'a "jru' kun-gbi 'dii. 'De oo 'tmv Kea 'a 'beode 'e -poia" -ti -wée oo 'bco- 'wé- 'e kpe -wee' "klein. 36 O 'jea nyu -tuu"-tuu -nu "jrie- 'su uva' wée a nuv', de-nvé' uva sea, uva' di a cen' ka 'blae -sea' 'dei -tei 'ble nva, 'kamv uvpu ni.

37 'Su o wlu' 'de oo' klai" nynuu o, o 'na : Kea 'a dbo -ko' ko-kle klaa" -flu" 'a -wée -e sea cen nyu 'ble e.

38 Ao bae -kle' jei -wée oo' -ce" 'je dbonuvn 'de o o -kle' ja-

10

Sesi dboe oo' klai" nynuu 'a -puue 'jo 'soon

(Maki 3.13-19; 6.7-13 ; Luiki 6.12-16; 9.1-6)

1 Sesi 'da oo' klai" nynuu -nva -puue 'jo 'soon 'mē, -wée o 'nyt uvpu "ikmaa' 'de uv 'je -siisaun inv, uv 'je 'wé- 'e kpe -wee' "klein 'bco.

2 Dboun -nva -puue 'jo 'soon -nu uva' 'nynt ka : "i-saa -no -nt Simo -oo "kpei -tenynt nva Pici ke oo' de'di Ancre ke, Sebede 'a "nynuu- Sakt ke oo' de 'di San ke. 3 Filipu ke Bateomi ke Toma ke Matie o -nva 'wei-sai ke Alife 'a "ju Sakt ke Tade ke. 4 Simo -oo "kpei -tenynt nva Seloti ke Suida Isikario -o -toa 'e Sesi -wée uv 'dbco o. 5 Nyu 'a -puue 'jo 'soon Sesi dboa uv -nao. O -tue" uvpu wlv o 'na : Ao 'bo 'e nyu 'srv 'a 'blva- "kpei mué, ao 'bo 'e Samadi mué. 6 Nyu -ma" 'de Israe-nyu "klu ka 'blae -sea' 'dei -tei 'ble nva, uvpu ao 'je i -pon'.

7 Ao mu, ao 'tmu Kea 'a -tu', ao 'na : Kea 'a nyu 'blesun -tee "jri "kpaē' po-ti. 8 Ao 'bɔɔ- nyu 'a 'wɛ-, ao -sa 'mɛun -klu', ao 'pɔv- 'jruwɛ-jɛun, ao nu -siisatn i. Dɛ ao 'jea foo" 'un ɛ, ao 'nyɛ nyu foo" 'un -ke. 9 Ao 'bo 'sani o, 'wei o, 'wei 'dipowɔ 'bleɛ. 10 Ao 'bo 'dɔvɔa' kpa -ke 'bleɛ, ao 'bo 'bai 'sɔɔn 'un "duɛ, ao 'bo "kwɫai- bu' -tu" ɛ, ao 'bo itbatu 'bleɛ, dɛ-nvɛ' -kei" -nɪa dɔnɔvi 'a 'je ka, mɛ ɔ 'je.

11 -Kwɔ 'o -kwɔ aoa mua 'o 'di mua' a, -mɛ ao -pɔn nyɔ ɔ -nɪa aoa' sɪn 'sɔɔn kɔvɔn ka i -wɛɛ ao 'je 'de ɔ o -gbu" koo- mamaɔ dɛ -jɛɛa aoa' 'bo ɛɛ' -kwɔ tu 'di 'wɔvɔ' a. 12 -Bo aoa sea 'e ɛɛ' -gbu" tu 'di pa, -mɛ ao po vɔvɔ 'jewɫu o. Ao po vɔvɔ "diwan. 13 -Bo vɔ kɔvɔn ao sɪn 'sɔɔn, -mɛ aoa' "diwan -te 'de ɛ 'di i. 'De -bo vɔ se aopv sɪn 'sɔɔn kɔvɔn ɛ, -mɛ aoa' "diwan ji ao 'kwa de. 14 -Bo nyɔ se aopv sɪn 'sɔɔn kɔvɔn, -bo nyɔ se aoa' wɫu doin" o po ɛ, -mɛ ao 'wɔv 'o ɛɛ' -gbu" tu ke- ɛɛ' -kwɔ tu 'di -wɛɛ ao 'je ɛɛ' "puue' bɪ i-gbao'-, ɛmɛ -nɪ ɛɛ' -kwɔ tu 'a pin "ipoa'. 15 'Ma 'tmvɛ aopv tɔ' -ti, -sɔnti Kea a mua nyu 'a 'pee 'jea' a, ɛɛ' -kwɔ tu 'a 'pee a muɛ "ikmaa', ɛ 'je Sodɔm-kwɔ ke Gomɔɔ-kwɔ -sii.

'Kle -a mua jia' 'de nya a (Makɪ 13.9-13 ; Luikɪ 21.12-17)

16 Ao po doin" i 'ma dɔv aopv 'mɛ ka nyɔ ɔ dɔvɔa 'blaɛ 'de -ci' "klu ɛ. Ao 'ble 'srɛ ka sɛn nɪa, ao 'je kupeɛɛ' nyu nɪ-ka -gbɛɛ' nɪa. 17 Ao -tu" aoa' -ce" 'ɛ -ti', nyɔvɔvɔ a muɛ ao 'pee 'jɛvɔn "juɔi kpaɔa' -wɛɛ vɔ 'je ao klaɛ 'un kpa 'de 'jrui 'kuɔn-gbi 'dii. 18 Vɔvɔ muɛ aopv 'blvɔjɛvɔn ke 'beɔ-wi" "juɔi kpaɔa' 'de 'ma -ti' 'un, -wɛɛ ka ao 'jea 'ma -ti' tɔ' 'un ao 'je ɛ to 'de 'blvɔ 'dinyvɔ "juɔi. 19 'Kaa -bo nyu a sea aopv 'de 'pee 'jɛvɔn "juɔi kpa a, ao 'bo -sɔɔn -tu" ɛ 'de ka ao 'jea 'da o, dɛ ao 'jea 'tmv 'a -ti' 'un. Wɫu ao 'jea 'tmv ɛɛ muɛ 'bo ao -kwɫi" 'kpaɔa' 'de ɛɛ' nɔ" tu

'di, 20 dɛ-nvɛ' ɛ se aopv 'a -ce" 'kpa -je wɫu nɪ-, ao "Bo 'a -Suu mɛ -je wɫu 'de aopv 'un.

21 De'di a muɛ ɔɔ' de 'di 'de toa' nyu 'jɛɔ 'dba. "Bo a muɛ ɔɔ' "ju 'de toa' nyu 'jɛɔ 'dba. "Nynuu- a muɛ vɔ "bo -wi" wɔn o toa' -wɛɛ vɔ 'je vɔ 'dba. 22 Nyu -wee" "klein a muɛ ao -flɛɛan' 'de 'ma 'nyɔnɪ 'a -ti' 'un. 'Kaa nyɔ ɔɔ mua 'ma -ti' 'a nat" 'blea' mamaɔ 'sɔ ɔ -jea nyɔnɪ ɛ, ɔmɔ ɔɔ mu 'pɔvɔa'. 23 -Bo vɔvɔ sea ao 'kle -tu" 'bo -kwɔvɔ due' 'di ɛ, -mɛ ao mu 'o jrɛ' 'di. 'Ma 'tmvɛ aopv tɔ' -ti, ao se Israɛ 'a -kwɫɛ -wee" "i "sii- i 'sɔv nyɔvɔ ɔ "Ju 'e de ji.

24 Klai" ju se dɛwɔn nɪ, ɔ se ɔɔ' dɛtɔɔi -sii. 'De nyu "juɔvɔvɔvɔ se dɛwɔn nɪ, ɔ se ɔɔ' 'blei -sii. 25 Ka nyu nva klai" ju 'a dɛtɔɔi -bo nyu nɔ ɔmɔ kan' -ke ɛ, -mɛ ɛ -kwɛ- ja. 'De ka nyu nva nyu 'blei -bo nyu nɔ kan' ɔɔ' dɔnɔvi -ke ɛ, -mɛ ɛ -kwɛ- ja. -Bo vɔ 'daa- gbu" jei -siisatn 'a klaa" Bɛsɛbuɫɪ ɛ, vɔvɔ mu ɔɔ' -gbu" -sɔn nyu -wee' kan' 'daa' see.

Nyɔ nyu 'je plee ɛ- ?

26 Ao 'bo nyɔvɔvɔ pleeɛ. Dɪ "klein -pa' 'kwɫa a, ɪa muɛ "kpaɛ' 'pɛɛan'. -Wɛɛ -ji -nɪa 'e "sran nyu 'ji 'wɔn. 27 Dɪ "klein 'ɪn 'tmvɔvɔ aopv 'de kwie' ɛ, ao 'tmv ɪ 'de -sɔn' 'un, dɪ "klein 'ɪn paa aopv 'sɪan a, ao po ɪa' wee 'bo nyu -kwea. 28 Ao 'bo nyu -vɔvɔ -dba aoa' 'blɔku 'a 'sɔ 'de -vɔvɔ sɛɛ 'bɛɛ- -vɔvɔ -jea aoa' -suu 'dba pleeɛ. Kea -je -bɛɛa' -ɛ -jea aoa' 'blɔku 'dba 'de -ɛ -jea aoa' -suu 'de nɛ 'un po ɛ, ɛmɛ ao 'je plee ka. 29 "Jaejo 'sɔɔn mɪ nyu a sea -suujɔ due' 'un plee- ? -Aee' ɛ se kan' nɪ- ? 'De -mɛ 'kamɔ ɪa' due' koun -gbai' se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɪ -ka -bo ɛ se ao 'Bo 'a -kwɫvɫɪ nɪ ɛ. 30 'De aopv mɔ ɛ, aoa' "mɪ- nɪa 'bo aopv "jru ɛ, ɪ -wee' -srooɛ'. 31 ɛmɛ -ti faɔn 'bo aopv nɔvɛ, ao nɪɛ dɛwɔn ao je "jae -tuu"-tuu -sii.

Sesi 'a 'nyntu "sia' ke ɔɔ' wɔn -saa' ke

(Luiki 12.8-9)

³² Ɛme -ti nyɔ "o nyɔ -ɔɔ' mua 'ma 'nyntu "sia' 'bo nyɔ "juɔi, 'ma muɛ ɔɔ' 'nyntu "sia' 'bo 'ɪn "Bo -nta 'e jaun 'di "juɔi -ke. ³³ 'Kaa nyɔ "o nyɔ -ɔɔ' mua nva' -ɔ se 'ɪn juo- 'bo nyɔ "juɔi ɛ, 'ma muɛ nva' 'ɪn seo juo -ke 'bo 'ɪn "Bo -nta 'e jaun 'di "juɔi.

Sesi ja nyɔ i -seea' 'nɔ 'kmu "kpei

(Luiki 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Ao 'bo tɔ' inaa ka, pɛe 'a blu'a mɛ 'ɪn ja 'nɔ 'kmu "kpei. 'ɪn se pɛe 'a blu'a' ja-, tɔ mɛ 'ɪn ja-, ³⁵ dɛ-nvɛ' 'ɪn ji' -wɛe "ju ke "bo 'je i -seea', 'nyɔkpao' ju ke v de 'je i -seea', "ju 'a 'nyɔ ke kvande 'je i -seea', ³⁶ -wɛe nyɔ 'ɔ -cɛ" 'kpa 'a -gbu' -sɔn nyɔ 'je ɔɔ' tɔnyɔ nɪ-. ³⁷ Nyɔ -kma ɔ "bo ke de 'a -tɪ' ɛ -sia 'ɪn ɛ, -mɛ ɔ ke 'ma se na ka nɪ-, 'de nyɔ -kma ɔɔ' "junynɔkpao' ke ɔɔ' "junmɔu 'a -tɪ' -wɛe ɛ -sia 'mɔ ɛ, -mɛ ɔ ke 'ma-se na ka nɪ-. ³⁸ 'De nyɔ -sea' 'kle 'je -tɪ ke 'mɛ -tɪ 'wɔɔn- wɛe -ɔ -sea' 'bo 'ɪn 'de bla, -mɛ ɔ se 'ma klai" ju nɪ ka nɪ-. ³⁹ Nyɔ -ɔɔ' mua ɔɔ' 'kmu "kpei- 'tvan' a, ɛɛ mu ɛ ɔ kwa "maa'. 'Kaa nyɔ -ɔɔ' mua ɔɔ' 'kmu 'de toa' 'de 'ma -tɪ' 'ɪn ɛ, ɔmɔ -ɔɔ' mu ɛ 'jea' de 'bɔɔ- nɔ'.

Nyɔ -kei" -sadi (Maki 9.41)

⁴⁰ Nyɔ -kpɔɔan ao sɪn 'sɔɔn -mɛ 'mɔ ɔ kpɔɔn sɪn 'sɔɔn. 'De nyɔ -kpɔɔan 'mɔ sɪn 'sɔɔn -mɛ "ju -dɔoa' 'ɪn mɔ ɔ kpɔɔan 'o sɪn 'sɔɔn 'mua-.

⁴¹ Nyɔ -jea Kea 'a wlu 'kwajaai -wɛe -ɔ -kpɔɔn ɔ sɪn 'sɔɔn 'de -mɛ 'ɛ -tɪ' 'ɪn ɛ, -mɛ Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a -kei" mɛ nyɔ 'je ɔ -sa -ke. 'De nyɔ -kpɔɔan "isrɛi sɪn 'sɔɔn 'de ɔɔ' "isrɛa 'a -tɪ' 'ɪn ɛ, -mɛ "isrɛɪn 'a -kei" mɛ nyɔ 'je ɔ -sa -ke. ⁴² 'Ma klai" nynyuu nyɔ sea dɛ 'ɪn 'je nyɔ "o nyɔ -nyɪa" vva' due'

"ni dee' -kaun" 'a 'sɔ mɔ 'de ɛ, 'ma 'tmvɛe aopv tɔ' -tɪ ɔɔ muɛ ɛɛ' -kei" 'jea' see, ɛ se ɔ kwa "maai.

11

¹ Sesi -kɔa ɔɔ' klai" nynyuu -nta -puue 'jɔ 'sɔɔn wlu -pɛe 'tmvɛa' 'sɔ ɛ, ɔ muɛ -kwɛe jrɪ' 'dii -wɛe ɔɔ tɔɔ nyɔ dɛ, 'de ɔɔ 'tmv Kea 'a -tɪ'.

De San Batisɪ -teea' Sesi i ɛ (Luiki 7.18-35)

² -Ta San Batisɪ nɪta 'e -kaso 'di 'sɔ ɛ, ɔɔ 'wɔn Sesi 'a nɔvɔdɪ 'a 'nyntu, 'sɔ ɔ dɔvɛ ɔɔ' -nɪ klai" nynyuu 'a jrɪv' Sesi i -teea'. ³ vɔ 'na : -Mɔ -nɪ "ju -jea ji ɛ, -aee' -a -je jrɔ' fuo -oo ? ⁴ Sesi 'na : Dɪ ao 'wɔan, dɪ ao 'jea, ao mu ao 'jɪ San 'tmvɛ-. ⁵ "Jri 'a wavn a 'jɛɛ i, klɔɔvɔn a na', 'jrɔvɛjɛvɔn a nɪɛ 'pɛpɛ, doin" 'a wavn a 'wɔn i, 'mɛvɔn a 'jɛ 'kmu de, -pɔia" -tɪ a 'tmvɛe' 'de nɪa" nyɔ -pɛe. ⁶ Nyɔ -ɔɔ' maa 'mɔ sea nɪ ɛ, -mɛ -mɔ nɔ 'mva-. ⁷ -Ta San 'a klai" nynyuu mua de ɛ, 'bomɔ Sesi -tee San 'a -tɪ' 'tmvɛa 'a -pɔn" 'de nyɔ -gbae ɔ 'dei -pɛe, ɔ 'na : De ao mu i 'jea' 'de -pɪvɔn' blu'a "kpei 'de ɛ- ? -Aee' -gblokpau pɔɔ' ɔ -suua' i ɛ ? ⁸ 'De -mɛ dɛ ao mu i 'jea' 'ja a- ? -Aee' "ju due' -ɔ -paa dɪ 'dɔe 'ɪn ɛɛ ? "ɪn-, nyɔ -tua" dɪ 'dɔe -pɔn" -wi" -mɔ nɪɛ 'e 'beɔ-wi" o -gbu" 'di. ⁹ De ao mu i 'jea' -gbo' ɛ- ? -Aee' Kea 'a wlu 'kwajaai ? 'ɪn, 'ma 'tmvɛe aopv 'mɛ, ɔ -sii Kea 'a wlu 'kwajaai' -mɔ 'mɛ, ¹⁰ dɛ-nvɛ' ɔmɔ -ɔɔ -tɪ' 'ɪn dɛ -crɪta' 'na : 'Ma dɔvɛ nyɔ 'de -ɪn "juɔi -wɛe ɔ 'je -ma -jɛlvɔ nmae-.

¹¹ 'Ma 'tmvɛe aopv tɔ' -tɪ 'de 'nyɔkpae' 'a "nynyuu- "klu ɛ, nyɔ se dɛ wɔn nɪ ɔ se San Batisɪ -sii. 'Kaa nyɔ -piia' "i 'de Kea 'a kɛɛma' -kwɔ 'di ɛ, ɔ nɪɛ dɛwɔn ɔ je San -sii. ¹² De -wlvɔ 'e San Batisɪ 'a nɔ" 'di -wɛe -ɛ -jɛɛa -stɔnwtɪ ɛ, nyɔvɔv a -pɔn vɔ 'je 'e Kea 'a kɛɛma' -kwɔ 'di pa 'de 'kwa i kua' 'vɔn. ¹³ 'De -mɛ 'kamɔ Kea 'a wlu 'kwa jaavn ke ɛɛ' ke' 'tmv ɛɛ' dɛ tu 'a -tɪ' mamav 'sɔ ɛ jɛɛ San 'a nɔ'. ¹⁴ 'De -bo ao nɪɛ 'i

ao 'je ε 'mii 'wɔn 'pepe ε, -mε ɔmɔ -nɪ Eli -ɔ -je ji 'de-. ¹⁵ Nyɔ doin" nɪa 'o "jru ε, -mε ɔ 'wɔn -ti' 'n 'tmɔa 'mii.

¹⁶ 'Sɔ Sesi 'na : Nyɔ 'n 'je -sɪan nyɔ "ipoo ε- ? Uɔ -kɔ' "nynumɪ" -tea i 'bo -kwɔ -kwea -wεε -sɔa wlu ba -pee ka : ¹⁷ -A bla "kwi-kwein 'mε -bla -bla ao se dee-, -a ble 'kwɛdɔ 'mε -ble -ble ao se kplee-. ¹⁸ -Ta San jia -wεε ɔɔ' dia dε 'de ɔɔ' 'na nmɔ ε, ao 'na -suusaɔn -nɪ 'de ɔ 'ɔn. ¹⁹ Nyɔ 'ɔ "Ju jia ɔɔ di', ɔɔ 'naa 'sɔ sɔ 'naa, ɔ -kau', ɔ kpa dε dia' ke nmɔ 'naa 'a 'sɔ, ɔ ke 'wεi-sanyɔ ke nyɔɔpɔ- 'a "kwli saɪn 'a 'sɔ -a na. 'Kaa Kea 'a -nε tɔ' 'dɪnɪa' pɔε 'jri "kpae' 'de εε' nɔɔdɪ 'ɔn.

Sesi -ce' -kwle 'sɔɔn 'bli (Luiki 10.13-15)

²⁰ 'Sɔ Sesi -teε -kwle -tɪ 'dii ɔ nɔa' nyɔ 'pɔɔjrii' -tuu"-tuu 'a "bli -cea' -pɔn", dε-nɔε' nyɔ -nɪa 'o 'a' -kwle -tu 'di se 'kmɔ fai" pɔo-tɪ 'wɔɔn-. ²¹ ɔ 'na : ε nɪε "nmia-tɪ -o 'de -ma -ti' 'ɔn Korasin-kwɔ, ε nɪε "nmia-tɪ -o 'de -ma -ti' 'ɔn Besaida-kwɔ, dε-nɔε' nyɔ 'pɔɔjrii' -nɔɔa 'bo ɪ 'di -bo ɪ nɔɔε 'bo Tii ke Sidɔn-kwle 'di 'de ε, -mε nyɔ -nɪa 'o 'a' -kwle -tu 'di paa blɔ 'ɔn, sɔ 'wla biun' "jru sεsε sɔ je sɔa' dɪsaɪn "ijuo 'de-. ²² εmε -tɪ 'ma 'tmɔɔ aɔpɔ, 'pee 'a 'wɪ ɔ ε, Tii ke Sidɔn 'ɔ 'pee se 'ikmai, ε se aɔa' -nɪ -sii i. ²³ 'De εmε Kapenaɔm-kwɔ, ε 'e mu -o mamav 'sɔ ε je jaɔn tbaa ? "ɪn-ε se kan' nɪ-, εε mɔε -sɔn jia' mamav 'sɔ ε 'je "nɪ -tun blu ε 'je 'e 'mεɔn ɔ -kwɔ -taan', dε-nɔε' nyɔ 'pɔɔjrii' -nɔɔa 'bo εε' -kwɔ -tu 'di -bo ɪ nɔɔε 'bo Sodɔm-kwɔ 'di 'de ε, -mε ε se isɔin 'de-. ²⁴ εmε -tɪ 'ma 'tmɔɔ aɔpɔ, 'pee 'jεwɪ ɔ ε, εε' 'pee a mɔε "ikmaa' ε 'je Sodɔm-kwɔ 'ɔ -nε -sii.

'Mba nɔ Sesi 'mε 'de nyɔ -sɔa jaa sɔa' -ce" ja 'a -ti' 'ɔn (Luiki 10.21-22)

²⁵ 'De εε' nɔɔ' tu 'di Sesi "duε wlu 'ɔn -wεε ɔ 'na : 'ɪn "Bo, εmε -nɪa

'blɔa- ke jaɔn 'a 'beɔ ɔ, 'ma pɔε ε 'sε-, dε-nɔε' ε -tuε" dɪ -nɪ 'kwla 'de nyɔ -sɔa -daa' sɔa' -ce" tɔ' 'dɪnɔɔn ke dε "ijuoɔn -pee -wεε ε -sɪ 'kwla 'de nyɔ -sɔa jaa sɔa' -ce" ja -pee. ²⁶ ɪn, 'n "Bo, -kai" 'mate dε εε' -ce" 'wɔɔan εε' dε tu ε. ²⁷ -Wεε ɔ wlu ɔ 'na : 'ɪn "Bo "nyɪ 'ɔn dɪ -wεε" "klein 'mε. Nyɔ jɔɔ' se "Ju juo -bo ε se "Bo nɪ ε, nyɔ jɔɔ' se "Bo juo -bo ε se "Ju nɪ ε. ε ke nyɔ "Ju nɪa "i ɔ 'jea ɔ "Bo tɔɔ -ke ε.

Sesi 'a -gbe se kwaku

²⁸ Aɔpɔ kwaku-gbe ε pa 'de -ɔ sea, ao ji 'nɔ 'ɔn ɔ -wεε 'n 'je ε aɔpɔ "jru -sa 'de ao 'je fɔn-. ²⁹ Ao "duo 'ma -nε -gbe 'ɔn, ao ke 'ma -a -je na -wεε ao 'je 'ma nɔɔkplɪn 'ɔɪan, 'n nɪε kupeeε' nyɔ -wεε 'n nmɔ 'di wɔn. -Bo ao nɔ kan' a, -wεε aɔa' pee 'je blu, ³⁰ dε-nɔε' 'ma -nε ke' se 'kle nɪ-, 'ma -nε -gbe "feε kwa.

12

Sesi ke -kwlewɪ ke (Maki 2.23-28 ; Luiki 6.1-5)

¹ Nɔ" jɔε' -sia 'o mu 'sɔ ε, Sesi a cɛn 'o -kle' due' 'di -tie" 'bo Suifu-wi" 'a -kwlewɪ "kpei. 'Mɪε-ε nɔa ɔɔ' klai" nynuu 'sɔ sɔ -teε diidε cɛan' -pɔn" -je woi 'de sɔa di. ² Fariseɛn-wi" 'jea -mε 'sɔ sɔ wluε Sesi -pee sɔ 'na : -ɪn -gbɔn 'nɔ, dεε-tɪ -ma klai" nynuu a nɔ dɪ -sea' nɔ ka nɪ 'bo -kwlewɪ "kpei ε- ?

³ Sesi wluε sɔ -pee ɔ 'na : -Ta 'mɪε- nɔa Dafidɪ ke ɔɔ' 'cε-wi" tein" dε sɔ nɔa 'de 'wɪ jɔε' 'di, ao se ε juoo- ? ⁴ Ka ɔ pa 'e Kea -gbu klaa' 'di -wεε ɔ ke ɔɔ' 'cε -ke ɔ na dia -di'pen -nɪa 'o Kea "juɔi ε ? 'De -mε 'kamɔ -aa ke' 'na : 'Sraa -saɔn 'a 'sɔ -je εε' -di'pen tu di, nyɔ jɔɔ' se ε 'bεε- ɔ 'je ε di. ⁵ 'De ao se ε 'dii nɔ 'de Moist 'a ke' 'di ka -bo -kwlewɪ "kpei 'sraa -saɔn -sɔa nɔa dɔo 'de Kea -gbu klaa' 'di sɔa -saa Kea 'a ke', 'de 'pee a kpɔn sɔpɔ εε ? ⁶ 'Ma 'tmɔɔ aɔpɔ 'mε nyɔ jɔɔ' -nɪ -ta -ɔ -nɪ dεwɔn -ɔ -sii Kea -gbu

klaa". 7 Wlu -ε -cruta 'de Kea 'a 'sbe
 'di -ε 'naa :
 'Diwōnmoa' me 'ma -pōn, ε -sii
 nmi srae- -saa'.
 -Bo ao 'wōn 'e εε' wlu tu 'dei
 'de ε, -me nyb -sea' -kō -pōn" nī
 ε ao se ε 'bεε- ao 'je ubu 'pee
 kpōn-. 8 'Kaa 'mo nyio 'ō "Ju, 'in
 nte -kwlewi 'a jei -o.

*Sesi 'puve "ju -ōō kwa jea 'sve
 (Maki 3.1-6 ; Luiki 6.6-11)*

9 Sesi 'wba 'mva- a, o muε 'e
 "jrui 'kiun-gbi 'a due' 'di. 10 'Su
 o jee 'e "ju due' -ōō kwa jea 'sve.
 Nyb -na 'o mu, uba -pōn Sesi 'a
 -ti' "kpei-tuaa" 'a -kō i, emε -ti ub
 -tee' o i ka ub 'na : -Aa ke' 'na nyb
 'beε' o 'je 'wε- 'bōō- 'bo -kwlewi
 "kpei? 11 'De Sesi -tee' ubu i ka
 o 'na : Nyō wε- nī 'de ao "klu -wεe
 -ōō 'blaa de o -tea' -kwli" 'kpa 'e "ni
 bie 'di 'bo -kwlewi "kpei -wεe -ō
 see 'e -sa i ε-? 12 Nyio nte dewōn
 kpe -puue, o je 'blaa -sii. 'Mō 'na :
 Nyō 'beε' o 'je de 'dōe nu -kwlewi
 "kpei. 13 -Wεe o wlu 'e "ju -ōō kwa
 jea 'sve -pee o 'na : -In sro sōn ! O
 sroε' 'su ε nte 'pepe ka jre' -sia 'o
 nta. 14 Fariseen-wi" 'sia "kpaε' 'su
 ub poε Sesi 'a 'kmu -sati.

Dboni Kea -teea kpoi" ε

15 'Kaa Sesi 'jea kan' 'su ε, o 'wlv
 'o εε' -ta -tu 'mε. Nyb -tuu"-tuu bla
 'bo o 'de -wεe o 'puv- nyb "klein
 'wε- nta -pōn" ε. 16 'De o -te' ubu
 ke' "i ka o 'na : Ao 'bo 'ma nyni
 'siε- 'de nyō jro' -pee. 17 -Wεe de
 Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmva, 'de
 ε 'je 'o nyni. 18 O wlu' ka 'de- o 'na
 : Kea 'naa :
 'Ma dboni 'in -teea kpoi", o ka.
 'Ma -ti' kmai" -ō 'bn 'ma
 'mva-ti -wee' nta, 'ma mu
 o 'ma -Suu 'bn "jia -wεe o
 'je 'ma "isre-ti 'tmu 'de nyb
 -pee. 19 O ke nyō se wōn
 -siie' i, o se "wōi, nyō se oō'
 'bn -sacruen" 'wōin -je woi.
 20 -Bo o "si -gblokpau -soε
 "kpei ε, o se ε -crai, o se nebi
 'a "jrie de -εε wan mī "mī"

'mubi. 'Kamo oō mu nva'
 mamav 'su "isre-ti 'a 'su 'je
 tu 'a "jru kpa 'de 'kmu "kpei.
 21 -Wεe 'blva- -wee' "klein 'je
 o -kwli" -te'.

*Sesi 'a "ikmaa' 'wlvε 'de Kea 'bn
 (Maki 3.22-30 ; Luiki 11.14-23)*

22 'Su ub oō "jri wai" due' -ō -nta
 "muu- -wεe -suusaun -nta 'de 'bn
 ε. Sesi 'puō' 'su oō wlu', oō 'jee i.
 23 ε "maa nyb -wee' "klein tai', 'su
 ub 'na : Dafidi 'a "ju -nō ko -taa
 ? 24 Fariseen-wi" 'wōan wlu -ne
 'su ε, ub 'na : Deε-ti "ju -nō o nva
 -siisatn i ε, emε -nī Besebuilt -nta
 -siisatn 'a klaa" -nyio" "ikmaa'.

25 'Kaa Sesi jua uba' to' 'su o wlv'
 'de ub -pee o 'na : 'Blva- -εε nyb
 'a 'su -seea'bn ε, εε' 'wlv de 'bn.
 -Kwlv "o -kwlv ke -gbu" "o -gbu"
 -ta 'bleenyb -seea'bn 'bo uba' 'su
 'nyni ε, i se de 'bn 'wlv. 26 -Bo
 -sion' o sea -sion' o -fon' 'ee, -me
 oō sea oō' -ce" 'kpa o -fon' 'mva-
 ? 'De -me ka oō' tu"bode 'je de
 'bn 'wlvsubn nu 'ja a-? 27 'De -bo
 'ma sea -siisatn inu 'de Besebuilt 'a
 'nyni 'bn 'ee, aoa' 'nynuu- mu 'ee,
 nyō oō 'nyni 'bn uba nu -siisatn i
 ε-? Aoa 'jee, ε mεε -ti, uba muε
 ao 'pee kpvan'. 28 'Kaa -bo ε nī
 'de Kea 'a -Suu 'bn mo 'ma nu
 -siisatn i 'ja a, -me ao 'wōen 'mii
 ka Kea 'a "ikmaa' mε ji 'de aopy
 "klu ε. 29 Nyō "o nyō se ε 'bεε- o 'je
 'de "ikmai o -gbu" 'di pa -wεe o 'je
 oō' di 'bn "duo -bo o se "ju -kmai"
 -nō san ke kpun- ε. 'Kaa -bo o sōn
 o, -me o 'beεε' o 'je di "klein -nta
 'de o o -gbu" 'jri. 30 Nyō -ke 'ma -a
 sea na -me o 'bleεε 'bn 'dii, 'de nyō
 -sea' nyb 'de 'bn o ja -mε oō -gba'
 di ja. 31 'Ma 'tmube aopy to' -ti,
 nyioopy 'a disatn ke, uba' Kea wōn
 o toa' 'beεε' i 'je -kwe-. 'Kaa nyō
 -ōō mua Kea 'a -Suu wōn o toa' a,
 oō' desaun se -kwei. 32 Nyō -tmva
 wlu saun 'de nyio 'ō "Ju -pee ε, oō'
 desaun 'beεε' ε 'je -kwe-, 'kaa nyō
 -ōō mua Kea 'a -Suu wōn o toa' a,
 oō' desaun se -kwei 'de kaanwi ke
 nō" -ōō mua jia' 'de nya 'di.

*Tu ke εε' 'jɔ ke
(Luiki 6.43-45)*

³³ Ka nyo ɔ nva tu 'dɔe juosun 'ka ka : Ao 'bo di "jri ibeeε, -bo tu ni tu 'dɔe ε, εε poε "bi 'dɔe, 'de -bo tu ni tu savn ε, εε poε "bi savn. Nyo juo tu "o tu 'mε 'de εε' 'jɔ 'bn. ³⁴ Ao sen 'ε "nynuu-, ao nynia 'di won mɔ kan' a, ka ao 'je di 'dɔe 'a 'tmɔsun nu mɔ 'de ε- ? Dε-nvε' di -jia" 'e nyɔ pεe o mɔ -ta jii 'de ɔ 'won. ³⁵ Nyo 'dɔe a -sa' -ti' 'dɔe 'de ɔɔ' pεe 'dɔe o -wεe ɔɔ po ɪ -sɔn. 'De nyo savn a -sa' -ti' sain 'de ɔɔ' pεe savn o -wεe ɔɔ po ɪ -sɔn. ³⁶ 'Ma 'tmɔv aopv 'mε, 'peewi o ε, wlu "klein -ɪ -sea' 'tmv ka ni -wεe nyɔ 'tmva, ɔɔ muε ɪa' "kuan poa', ³⁷ dε-nvε' 'bo -ma -cε" 'ε wlu "kpei 'bomɔ 'pee 'je -un kpɔvɔn- 'de 'bomɔ 'pee 'je -un -seea.

*Ke' wɔ-savn ke Fariseen-wi" -tees' Sesi jrii' i
(Maki 8.11-12 ; Luiki 11.29-32)*

³⁸ 'Sv ke' wɔ-savn ke, Fariseen-wi" 'a jrv' wlu' 'de Sesi -pee sv 'na : Nyo detɔɔi, -a -nɪi" -ɪn -je jrii' nu, -a -je -un -je. ³⁹ -Wεe Sesi wlu ka 'de sv -pee ɔ 'na : 'Diwɔnyɔnɪn ke nyo 'sreipooɔn sv -tee' 'bn jrii' i. 'Kaa jrii' jre' se nυvεi, -bo ε se -je -nυva 'de Kea 'a wlu 'kwa jaa i Sonasɪ 'a -ti' 'bn ni ε.

⁴⁰ Ka Sonasɪ nva 'jrv-gbaowɪ taan ke "mau'wɪ taan 'de -smiie' klaa" 'di ε, 'kamɔ nyɔ ɔ "Ju 'je 'jrv-gbaowɪ taan ke "mau'wɪ taan nu 'de -klu'.

⁴¹ Nyo -wlvα Ninifv a muε 'bnsɔan' 'pee 'wlvwɪ o -wεe sv 'je nyo -nɪa -stɔnwɪ 'di 'pee kpɔvɔn-, dε-nvε' -ta Sonasɪ 'tmvva svsv Kea 'a -ti' -pee ε, sv poεε 'kmv fai". 'De ao -gbvɔn 'nɔ, -jɔ -nɪa -ta -mɔ 'bei" ɔ je Sonasɪ -sii. ⁴² Ke'wle ε, tv"bo nynɔkpao' -wlvα 'e 'jrv' 'a -gbvɔn o 'de Sebavlvα "kpei a muε 'bnsɔan' 'pee 'wlvwɪ o -wεe sv 'je nyo -nɪa -stɔnwɪ 'di 'pee kpɔvɔn-,

dε-nvε' v 'wlvε 'e 'blvα -tɔɔn' -tɔɔn "kpei -wεe v ji 'beɔ Salomɔ 'ɔ tɔ' wlv doin" o poa'. 'De ao -gbvɔn 'nɔ, -jɔ -nɪa -ta, -mɔ 'bei" ɔ je Salomɔ -sii.

*-Suusavn 'a deji-ti
(Luiki 11.24-26)*

⁴³ -Bo -suusavn 'wlv 'de nyo 'bn ε, ε muε -ta nyo jrv' sea ni 'de εε -pɔn -teɪn i. ⁴⁴ 'Kaa -bo ε se -teɪn 'je 'sv ε, ε 'na : 'Ma jie 'de 'ma -gbu" 'di 'ɪn 'wlvα de mua'. εε mua 'e de ε, -mε -gbu" 'dii wvυe i 'pepe, di -wee' "klein -teeε kpɔi", kaa nyo se 'de ε 'di nɪ-. ⁴⁵ 'Sv ε muε de -wεe ε "duo -siisavɪn -mε" 'sɔn -kmaj" -ɪ -sii εmε 'bn, ɪ ji -wεe ɪ bee o ɪ kpɔvɔn -teɪn 'de ɔ 'bn, -mε ɔɔ' "ju tu 'a de 'bɔɔ- kplɪn a muε "jrii nynia", ɪ 'je ɔɔ' teɪn" kplɪn -sii. 'Kamɔ εε mu nɪa' 'de 'diwɔnyɔnɪvɔn -nɪa -stɔnwɪ 'di 'a -ti' 'bn.

*Sesi de ke ɔɔ' "dei-wi" ke
(Maki 3.31-35 ; Luiki 8.19-21)*

⁴⁶ Sesi siie nyo -pee wlvα kan' 'sv ɔ de ke ɔɔ' "dei-wi" je ji 'e "kpaε" -wεe svα -pɔn sv ke ɔ 'je wlv-. ⁴⁷ 'Sv "ju due" -wlv 'e Sesi -pee, ɔ 'na : -ɪn -gbvɔn 'nɔ ke, -ɪn de ke -ma "dei-wi" ji", sv nɪε 'e "kpaε", svα -pɔn sv 'je -un 'tmv-. ⁴⁸ 'Kaa "ju 'tmva de -nε, Sesi wlv' ɔ 'na : 'ɪn de ke 'ma "dei-wi" 'de ε- ? ⁴⁹ 'Bomɔ ɔ too ɔɔ' klai" nynuu svɔn "kpe i 'de ɔ 'na : 'ɪn de ke 'ma "dei-wi" ka. ⁵⁰ Dεε-ti 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ nyo -ɔɔ nva 'ɪn "Bo -nɪa 'e javn 'di 'a -kwlvti ε, ɔmɔ -nɪ 'ma "deinmɔv, ɔmɔ -nɪ 'ma "deinynɔkpao', ɔmɔ -nɪ 'ɪn de.

13

*Kodbonvi 'a "ipoo-ti
(Maki 4.1-9 ; Luiki 8.4-8)*

¹ 'De 'wɪ due' -nɪa 'mva- 'di 'bomɔ Sesi 'wlvv 'e -gbu" 'di -wεe ɔ mu 'o "ni -kwlɪ" 'de ɔ -te i. ² Nyo -tuu"-tuu -gbae' ɔ 'dei, 'sv ɔ 'ja 'e -kwεε" due' 'di -wεe ɔ -te i 'de sv -wee' "klein -gbae" "ni wɔɪn. ³ -Wεe ɔ poo -ti' -tuu"-tuu "i ɔ 'tmv svsv ɔ 'na :

"Ju due' mo -mu' ko -gbaa' 'de -kle. ⁴ -Ta co -gbaa' ko 'su e, ia' 'jo jri' blu' 'bo -je kpaε', 'su nuu ji' i di -mi 'mε. ⁵ Ko 'a 'jo jri' blu' 'bo "soi 'un, -ta 'blu -tuu" sea ni ε. 'Blu -nia 'o se 'un to 'su i -too" ε 'mεa'. ⁶ 'Jru -tea faan' -pun' 'su i -wee' "joo' -wεε i je, de-nuε' ia' 'sin se -ta -toon nyini. ⁷ Ko 'a 'jo jri' blu' 'de "wi 'un, i ke "wi mε' -tadue -wεε "wi san i i. ⁸ 'Kaa ko 'a 'jo jri' -kpa 'o 'blua 'dœ 'un ε, -mu 'wlvε de 'un, ia' jri' croε 'jo 'o kme' 'due, jri' croε 'jo 'o kwla -mεεo"-, -wεε jri' croε 'jo 'o kwla taan. ⁹ 'Su Sesi 'na : Nyco doin" nia 'o "jru -mε co 'won -ti' 'un 'tmva 'mii.

*Dεε-ti Sesi a poo -ti' "i ε- ?
(Maki 4.10-12 ; Luiki 8.9-10)*

¹⁰ Klai" nynu 'kpa Sesi -pun" -wεε su -tee' co i su 'na : Dεε-ti -bo -un -je uupu de -pee 'tmuv -wεε -ma poo -ti' "i ε- ? ¹¹ 'Su co 'na : Aomco 'jee 'saav -wεε aoa 'won 'e Kea 'a 'beode 'ε -ti' -wee' 'dei. 'Kaa uupu mo se ε 'je. ¹² Dεε-ti 'un 'da kan' a, εmε -ni nyco -co poa Kea 'a wlu doin" o jeejee ε, co -ko' nyco -blea de. co muε dee jre' 'jea' ke'wle -wεε i 'je "kpei 'kpa i 'je co isiie. 'Kaa nyco -sea' Kea 'a wlu doin" o po-ti 'wcoε ε, co -ko' nyco -jo sea' de 'ble ε. De-saan' -je co 'blea a, nyu a mu co -mε 'kwa -saa'. ¹³ Emε -ti 'ma poo -ti' "i de su -pee, de-nuε' uva -gbuun' i 'mε, 'kaa uva' 'jei. Uva po de doin" o 'mε, 'kaa uva' 'won 'e de 'dei. ¹⁴ 'Kamco ε ni -wεε di "klein Kea 'a wlu 'kwajai Esai 'tmva tein' 'je 'o nyini. Co wlu' ka 'de-co 'na : Kea 'na :

Aoa muε de doin" o poa' 'pepe, 'kaa ao se ε 'mii 'wcoin. Aoa muε de ja -gbuan' 'pepe, 'kaa ao se ε 'jriε- 'jeei. ¹⁵ Dεε-ti 'un 'da kan' a, εmε -ni nyu -nu uva' pee pa tu, su "sun doin" 'mε -wεε su je i 'won, su "mu 'jri 'mε -wεε su je i 'je -wεε uva' -to' je de 'mii 'won. 'Kamco uva nu 'de

su je 'no 'un o "biie- -wεε 'un je uupu 'puu-.

¹⁶ 'Kaa 'mva- nu aopu mo, de-nuε' aoa' "jri a 'jee i -wεε aoa' doin" a 'won i. ¹⁷ 'Ma 'tmuve aopu to' -ti : Kea 'a wlu 'kwajaaun -tuu"-tuu ke "isrenyu -tuu"-tuu -niεi" di aoa 'jea "jriε- -ta su 'ji 'je 'de-, 'kaa su si 'je. Di aoa 'wcoan su 'je i 'won 'de-, 'kaa su si 'won.

*Sesi -sa kodbonvi 'a "ipoo-ti wo
(Maki 4.13-20 ; Luiki 8.11-15)*

¹⁸ Ao po doin" i la, de kodbonvi 'a -ti' -sa wo, ε ka : ¹⁹ -Bo nyco po Kea 'a tu' bode 'ε -ti' doin" o -wεε co 'wcoεn 'mii ε, 'su -sion' ji' co -sa wlu -ne 'de co pee o. -Mε ka kojo -blua' 'o -je kpaε' nia, 'kamco -mo 'co jei tu ni-. ²⁰ Kojo -blua' 'o "soi "klu ε, ε -ko' nyco -ta co "sria -wεε co -sa 'o Kea 'a wlu, 'bomco co "sri co 'je ε to' 'un 'de 'mva- 'un. ²¹ 'Kaa εε' po 'sin 'de co 'un, co nuε εε' -jaja co 'kpa 'de nyna. -Bo 'kle ji co "kpei 'de wlu co 'wcoan 'a -ti' 'un, 'su co poε co 'Kea -kwli' -te' -ti to' i. ²² Kojo -blua' 'de "wi 'un ε, -mε -ko' nyco -co -wcoan Kea 'a wlu kpun-, -wεε -co' "tai-ε "i, εε' croa 'jo 'de co 'un ε, ka ε "sia 'nyu co nu kan', de-nuε' kmu 'a di ke "wliie- 'blea' -ta pooa nyu 'sre i, umu -ta feeε' co 'wla i 'de 'w' -wee' 'di. ²³ Kojo -kpa 'o 'blua- 'dœ 'un, -mε -ko' nyco -co -wcoan Kea 'a wlu -wεε co -wcoεn 'mii ε. Wlu co 'wcoan, co -tee i 'de co 'un -wεε ka ε "sia 'nyu co nu kan', co -ko' ko -εε 'jo jre' ε croa 'jo 'o kme' 'due, jre' croa kwla -mεεo"- -wεε jre' croa kwla taan.

Sesi pooε sii' 'a -ti' "i

²⁴ Sesi pooε -ti' jri' "i ke'wle 'de uupu -pee co 'na : De -ε -ke 'beode -nia 'e jaun 'di -kocca' "i ε, ε ka : "Ju due' mo -co po ko 'a "kwli 'dœ 'de co o -kle. ²⁵ -Ta nyu -wee' "klein a 'muba "mau 'su ε, co' tonyo pa 'de co o -kle, co -gba' sii" saun 'a 'jo 'demu 'su co mu'. ²⁶ -Ta ko a mεa -wεε ia waa 'su sii" saun -ni mε' -ke. ²⁷ 'Su 'ju -no 'o dbonun ji' su

'na : -Aa 'blei, -a se ko 'a 'su po 'de -kle -soo 'de-, -ta sii' saun -mī 'a -ti' 'wlv ε- ? ²⁸ 'De o 'na : 'Ma tonyv -nv' de -ne. 'De o'v dbonvvn 'na : -In -nvi" -a -je sii' saun -ni "cnuan' mu 'jaa ? ²⁹ o 'na : "In-, i sie kan', -bo aoa sea sii" saun "crun ao je 'ma ko "crun -ke. ³⁰ Ao "tai- ko ke sii" "i, i 'je 'boa -tadue mamav 'sv kocen no" 'je nyini. 'De εε' no" tu 'di, 'ma mēe wlvua' 'de kocenyv -pee ka : Ao cen sii" saun ke tein", ao sun i -wēe ao 'jī 'o "jri po. 'De ao 'je 'ma ko -cēen' "sro -tu" 'bo 'jei.

Sii" jō -saan" 'a "ipoo-ti
(Maki 4.30-32 ; Luiki 13.18-19)

³¹ Sesi pooe -ti' "i 'de vvvv -pee ke'wle o 'na : Kea 'a 'beode -nta 'e javn 'di, ε -ko' sii" jō "ju due' o "dua 'vn -wēe o -tua" 'de o o -kle' ε. ³² εε' sii" tu 'a 'jō 'piie "i 'de sii" -wee' "klu. 'Kaa -bo ε mē, εε 'boa εε 'kpa tu klaa" 'de nvvi a ji ia' 'jro poa' 'de ε ja.

-Di'pen -puun" de 'ε "ipoo-ti
(Luiki 13.20-21)

³³ Sesi wlv' ke'wle o 'na : Kea 'a 'beode -nta 'e javn 'di, ε -ko' -di'pen -puun" de 'nynokpao' due' "dua 'vn -wēe v poa 'de fai' pv 'a 'keinke taan o. ε nve' mamav 'sv fai' pv -ne 'ε 'poo je -pun", ε je de 'ji.

Dεε-ti Sesi a poo-ti' "i ε- ?
(Maki 4.33-34)

³⁴ Dī "klein Sesi a 'tmva 'de nyv -pee ε, o'v 'tmv i 'de -ti' "ipooa' 'vn. ³⁵ -Wēe de Kea 'a wlv 'kwajaai 'tmva sese ε, ε je 'o nyini. εε' wlv tu 'naa : 'Ma mue nyv -pee wlvua' 'de -ti' "ipooa' 'vn. Dī -tba' 'e 'kmv 'a nvva' o -wēe -i -pa' 'kwla sese 'ma mu i vvvv 'tmva'.

Sesi -sa sii" saun 'a -ti' wō

³⁶ 'Bo -mē 'de ε, Sesi "tai nyv -gbae o 'dei "i -wēe o pa -gbu". o'v 'klai" nynuu 'kpo -pvn" 'sv ε, v'v 'na : -In -sa sii" saun -nta 'e -kle' 'a "ipoo-ti wō 'de -a -pee ke.

³⁷ 'Sv Sesi -εε "kpei o 'na : Nyv -o poa ko "kwli 'dōe 'de -kle ε, o'v -ni nyiv o "Ju. ³⁸ -Kle' mē -ni 'kmv, ko "kwli 'dōe mē -ni nyv -sv -tea tu "bodε 'ε -tea' a. 'De sii" saun mī -ni nyv -sv -tea -sion' 'o -tea' a. ³⁹ Tvnyv -jō -doa sii" saun ε, o'v -ni -sion'. 'De ko cēan' mē -ni 'blva 'a -kwε- no". Kocēvn mv -ni Kea 'a dboun. ⁴⁰ Ka nyv o -sa' sii" saun 'de ko "klu -wēe o'v i "jri ε, 'kamō εε mu nta' 'blva 'a -kwε- no". ⁴¹ Nyiv 'o "Ju a mue o'v "soa-wi" dboa' -wēe v'v 'je nyv -bluua vva' -ponyiv 'de dēsaun 'di ke nyv -vva nva dēsaun 'ten, ⁴² -wēe v'v 'je vvvv 'de nē 'vn po, -ta -fvn' 'a ke 'nyv "idiia' nta. ⁴³ 'Kaa nyv -vva -jea Kea wōn ε, vva mue faan' 'de v'v "Bo 'a tu' 'bo-kwlv 'di ka 'jrv a fan. Nyv iwōn doin" nta 'o "jru, -mē o 'wōn i.

"Wliε- -pa' kwla a

⁴⁴ De -ke javn 'di 'a 'beode -kōōa' "i ke'wle, ε ka : ε -ko' 'sani kpo -pa' 'kwla 'de -kle' due' 'di. "Ju due' 'jeε 'sv, o -tue' 'kwla 'de nyv -pee. 'Mva nvv' 'sv o je o'v 'bleedv -wee' "klein ple -wēe o -tvn' εε' -kle' tu-.

-Srojō 'o "ipoo-ti

⁴⁵ De -ke javn 'di 'a 'beode -kōōa' "i ke'wle ε, ε ka : ε -ko' 'dōopoi due' -o'v -pōan' -srojō 'dōe 'a -ktan' i ε. ⁴⁶ O 'jea εε' -je -εε sōōn' kma 'sv ε, o mē de -wēe o ple o'v dī -wee' "klein 'de o -tvn'.

'Sai 'a "ipoo-ti

⁴⁷ Javn 'di 'a 'beode -ko' 'sai nyv poa 'de 'tonie wōn -wēe -ε -sa -smii' a "kwli -wee' ε, ⁴⁸ ε "jia 'sv "niblivn -crie', -wēe v'v je 'o 'kpvv' "kpei. 'De v'v -te i -wēe vva 'cra -smii' -'mii. Vva po ia' -jī -nmōa "jrii toe" 'dii, -wēe vva po ia' -jī -nyniia "jrii 'kwla. ⁴⁹ 'Kamō εε mu nta' 'blva 'a -kwε- no". Kea 'a "soa-wi" a mue jia', v'v 'je nyv saun ke nyv 'dōe i -seea'. ⁵⁰ -Wēe v'v 'je nyv saun 'de nē 'vn po, 'bomō -ftan' ke 'nyv "idiia' n-.

Nyo -woan Kea 'a wlu 'mii ε ɔ -kɔ' "wliisjei

51 -Wee Sesi -tee' ɔɔɔɔ i, ɔ 'na : Dɪ "klein 'n tmua -nɪ ao 'wɔn ɪ 'mii 'mɛɛ ? Ʈɔ 'na : Kɪn. 52 'De ɔ 'na : -Bo ε nɪ kan' a, -mɛ ε -kɔ' -na nyo -nɪa kɛ' wɔ-sai -cɔɔn' -wee ɔ -woan dɛ 'mii 'de ɔ -kpa tɔ "bodɛ -nɪa 'e jaɔn 'di 'a klai" ju ε, ɔ -kɔ' -gbu" jei ɔɔ -sa 'e ɔɔ' -gbu" 'di "wliis- dee ke "wliis- soa ke ε.

Nasaretɪ-nyv se Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'vɪn 'je

(Makɪ 6.1-6 ; Luikɪ 4.16-30)

53 Sesi -kɔa' -tɪ' "ipooa' kan' 'sɔ ε, ɔ 'wlv 'mɔa- 'mɛ 54 -wee ɔ mu 'e -kwlv -ɛ 'di ɔ 'bɛɛa "i ε. ɔ pa 'e 'jrui 'kɪn-gbu 'di, 'sɔ ɔ -tee nyv dɛ tɔɔa' -pɔn". Nyv "klein -jea ɔɔ' nyv dɛtɔɔ-ta a, tai' "maa ɔɔɔɔ 'mɛ, ɔɔ 'na : -Taka ɔ -sa tɔ' -je -mɛ 'de ɔɔ nɔ jrui' ε- ? 55 ɔ -nɔ se -gbu" kɔi 'a "ju nɪ -taa ? Madi se ɔ de nɪ- ? Saki ɔ, Sɔsɔv ɔ, Simo ke Suidɪ se ɔɔ' "dei-wi" nɪ- ? 56 'De ɔɔ' "deinynɔkpae' se 'de -a "klu nɪ -taa ? 'De -mɛ -ta wɛ- ɔ -sa "ikmaa' -je -mɛ 'ja a- ? 57 Tɔ' ɔɔa naa i 'sɔ εɛ' 'wɔn ɔɔa' 'je ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'vɪn. 'Bomɔ Sesi wluu ka ɔ 'na : Nyv a 'jee Kea 'a wlu 'kwajaai dɛ 'vɪn -ta "o -ta, 'kaa ɔɔ' 'blɔa 'dinyv ke, ɔɔ' -gbu" -sɔn nyv 'a 'jeɔ dɛvɪn'. 58 'De εɛ' -tɪ' 'vɪn ɔɔa' "jruea' a nɔɛ' 'sɔ ɔ se "ikmadɪ -tuu"-tuu nɔ 'bo 'a -ta -tu.

14

San Batisɪ 'a 'mɛ-tɪ
(Makɪ 6.14-29 ; Luikɪ 9.7-9)

1 'De εɛ' nɔ' tu 'di ε, Erodi -nɪa Galile 'a 'beɔ 'woan Sesi 'a 'nyvɪ. 2 'Sɔ ɔ 'tmɔɛ ɔɔ' dbɔvɪn, ɔ 'na : San Batisɪ -o. ɔ jɪɛ 'kmɔ de, εmɛ -tɪ ɔɔ nɔ jrui' -nɪ.

3-4 'De ka San Batisɪ -mɔ nɔa 'mɛsɔn 'ka ka : Erodi -sa ɔɔ' "dei Filipu 'nynɔ 'kwa. Ua' 'nyvɪ -nɪ Erodiadi. 'Wɪ jrɛ' o San wlu' ɔ -pee, ɔ 'na : ε se 'jrui nmɔ -wee -vɪn -je -ma 'dei 'nynɔ 'kwa -sa 'de v 'je -vɪn "bli "ti. εmɛ -tɪ Erodi kɔn

San, ɔ sɔn -wee ɔ po ɔ -kaso 'di 'de Erodiadi 'a -tɪ' 'vɪn. 5 ɔɔ -pɔn ɔ 'je San 'dba, 'kaa ɔɔ plee nyv 'mɛ, dɛ-nɔɛ' nyv -wee' a 'daa San Kea 'a wlu 'kwajaai.

6 'Sɔ nɔ' -ɛ 'di Erodi -tuu" a ɔɔ' 'wlv-kɔ ε, 'bomɔ Erodiadi 'a "junynɔkpao' dee 'bo nyv ɔ 'da -kɔ' -sɔn "juɔi. 7 Ua' deebɔ -sɔ pɛɛ 'di 'sɔ ɔ cɛn wlu -tie" ɔ 'na : Dɛ "o dɛ a -teea' mii ε, 'ma mɛɛ avɪn 'nyɪa'. 8 'Sɔ v tɔ de "jrui 'de v de -tuu" wlu wɔn, -wee v mu 'de v Erodi o de 'sɔ v 'na : -In -te' San Batisɪ 'a "jrui 'de 'kwlan 'di kaan -ta, -vɪn -je ε 'vɪn "nyɪ. 9 'Sɔ 'beɔ Erodi "kaɛɛ "jrui. 'Kaa dɛ ɔ cɛan wlu -tie" 'bo nyv ɔ 'da -kɔ' -sɔn "juɔi ε, ε kɔn 'ɔ, 'sɔ ɔ cɛn 'o wlu ɔ 'na : Ao "nyv dɛ v -teea' i ε. 10 -Wee ɔ dɔo nyv 'e -kaso 'di vɔ -sa San Batisɪ "jrui "i. 11 Ʈɔ -tee' 'e 'kwlan 'di 'de vɔ "nyɪ ε "junynɔkpao' -wee -mɔ kɛɛ v de.

12 San 'a klai' nynuɔ jia, vɔ "duo ɔɔ' "ku 'vɪn -wee vɔ -te' ɔ i. -Wee vɔ mu vɔ po Sesi dɪ -nɔvɔa 'a "kuan. 13 Sesi 'woan -tɪ' -nɪ 'sɔ, ɔ 'kpa 'e -kwɛɛ" 'di -wee ɔ mu -ta nyɔ jɔɔ' sea nɪ ε. 'Kaa nyɔɔɔ 'je kan' 'mɛ 'sɔ vɔ 'wlvɛ -kwlvɛ 'dii -wee vɔ naa 'blɔi 'de vɔ mu Sesi kɪn.

Sesi "nyɪɛ nyɔɔɔ -di'pɛn ke -smii' ke
(Makɪ 6.30-44 ; Luikɪ 9.10-17 ; San 6.1-14)

14 -Ta Sesi 'a 'wlvɔ 'e -kwɛɛ" 'di -wee ɔɔ "sia i, -mɛ nyɔɔɔ -kooa' i -ta -wee'. ɔ 'jea vɔvɔ 'sɔ vɔa' wee a nɔɔ', 'sɔ ɔ -tee nyv 'a 'wɛ- 'bɔɔa' -pɔn".

15 -Ta kwie a kɔvɔvɔ 'sɔ ε, ɔɔ' klai' nynuɔ 'kɔɔ -pɔn" -wee vɔ 'na : Nɔ' -si' -wɛ-, dɛ jrɛ' se -ta nɪ-, -vɪn po nyv -nɔ -jei" vɔ 'je -kwlvɛ 'dii mu -wee vɔ 'je vɔa' diide i -pɔn. 16 'Sɔ Sesi 'tmɔv vɔvɔ 'mɛ ɔ 'na : vɔ se mui kan'. Aoa' -cɛ" 'kpa "nyɪ vɔvɔ diide. 17 'Kaa vɔ 'na : -Di'pɛn kɔlɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn -gbai' mɪ -a -ble -ta. 18 'De Sesi 'na : Ao jɪ 'vɪn 'nɔ.

19 -Wee o wlu nyv -gbaea' o 'de woi -pee o 'na : Ao -te i 'bo sii" "kpei. -Wee o "duo -di'pen kpl -mm" ke -smii' j'o 'soon -ni 'un, 'de o kpa "jri "jei, o po ia' Kea 'se- 'de o ctn tii- -wee o "nyt oo' klai" nynuu 'de v' j'i nyv "jrii -gble'.
 20 Uv -wee' "klein di' v' je dbo. Ia' too -sia 'o mu "jie toe" 'a -puue 'jo 'soon. 21 Nyv -dia' diie 'mva- 'bæ- "nynunmai 'a "wlu -mm" 'mæ, nyv se 'nynokpae' ke "nynumu" -sro'.

*Sesi na' 'bo 'ni 'kpei
 (Maki 6.45-52 ; San 6.15-21)*

22 Uv -koi" 'sv ε, 'bomoo Sesi "sri o je oo' klai" nynuu -kwæ" 'di po -wee o 'na : Ao mu nya 'de 'ni 'de 'ma ji'. -Mε omo ke nyio'pu a pooe wlu. 23 O -koa' nyv 'a -jei" pooa' 'sv, o muε 'e cruv "kpei -ta nyv jro' sea nε, -wee o 'je Kea bae-. 'De -ta kwie a kpuan 'sv ε, oo' 'sv -ni 'o mu. 24 -Mε oo' klai" nynuu 'a -kwæ" nε 'e 'ni -kwea la 'bode, -mε po' o ji, εε bla vva' -kwæ" "ni 'a 'pl' "jri, dε-nvε' 'no vva muua 'demo po' o 'wlvv. 25 "I-saa sun" 'a -sro' no" 'sv Sesi -tee naa' -puv" 'bo "ni "kpei -wee oo mu 'e oo' klai" nynuu o fo o. 26 -Ta v' jee o -wee oo na 'bo "ni "kpei" sv dε waa v'puv 'dii, vvmv na "kwle-sri" -o 'de-. 'Su vva "wov". 27 'Bo ε "sri Sesi wlu v'puv -pee, o 'na : Ao -te -tadue i, 'mo -o, favn 'bo ao nve !

28 'Su Piei "due wlu 'un, o 'na : Tv"bo, -bo ε ni -mo ε, -mε -un cen 'o wlu -wee 'in 'je 'de -un o ji 'bo "ni "kpei. 29 Sesi 'na : -In ji ! Piei 'wlvv 'e -kwæ" 'di 'sv oo na' 'o "ni "kpei -wee oo mu 'e Sesi o. 30 'Kaa o kpa poov' jisv "jrie- i, ε kmai", 'sv favn a nvov'. oo pa "ni -son 'sv o "wov" o 'na : Tv"bo, -un -pov' 'un 'de ! 31 'Bo ε "sri Sesi je sun sro. o kpuv o 'sasa -wee o wlu o -pee o 'na : Ka -ma 'ma -kwl' -tea' 'piiε"i kan' a- ! Dεε-ti -un -plee to' i ε- ?
 32 Uv 'ja 'e -kwæ" 'di 'sv poov' 'bo ji -ti 'mε. 33 'Su klai" nynuu -nta 'e -kwæ" 'di "siie 'koi- i 'bo Sesi "juoi

-wee v' 'na : -In -nε Kea 'a "Ju o -cεεn'-.

*Sesi 'boov- nyv 'a 'wε 'de Senesareti
 (Maki 6.53-56)*

34 Uv cean "ni 'sv ε, v' nynie 'e Senesarev'lvv 'di. 35 Nyv -nta 'e εε' 'blva- tu 'di juue Sesi "i, 'sv v' -kooε oo' jinyv -ta -wee' ja, 'sv v' jo nyv "klein 'wε- ε nva. 36 -Wεε vva bae o i 'de v' 'je oo' "bai 'a wov 'o 'sv 'ibla. Nyv "klein -vva blo "i ε, vva' 'wε- ε 'boov.

15

*Suifv-wi" "bli kplv 'a -ti'
 (Maki 7.1-23)*

1 'Sv Fariseen ke ke' wv-saun -wlvv Selisalem 'kpa Sesi -puv" -wee v -tee' o i ka, 2 v' 'na : Dεε-ti -ma klai" nynuu a -saa' tein"nyv 'a ke' ε- ? -Bo v' 'je dε di ε, vva' jre kwa, ka -aa nva 'no -a "blikplv 'un see ε, vva' nv kan'. 3 Sesi wlv v'puv -pee o 'na : 'De aovv mo 'ee, dεε-ti aov -saa' Kea 'a ke' 'de aov' -cε" 'ε nyio'ov' 'un ε- ? 4 Kea 'naa : -In -je -un 'bo ke -un de wov, 'de nyv oo mua o "bo ke de -soo' o poa' a, oo muε 'mεa'. 5 'Kaa aovv mo 'na : Nyv oo mua wlvv 'de o "bo ke de -pee -wee -o -na : Dε 'un 'blea 'de 'in 'jea aov kwa woi -te ε, ε -te ε kpoi", 'in 'je ε Kea "nyv. -Mε -mo 'o "ju tu se o "bo ke de wov 'je la 'bode. 6 'Kamv aovv a nv -wee aov -sa' Kea 'a wlv i 'de aov' nyv dεtoovsun 'un. 7 Ao "jridepoov, dε Kea 'a wlv 'kwajaai Esai 'tmva 'de aov' -ti' 'un 'de ε, o 'blee -kvn. Dε o 'cra, ε ka :

8 Kea 'naa : Nyv -nv 'ma ni -tea' nε 'de v' 'wov foo" 'un 'kaa vva' pee teen 'un o fiin.

9 Nyv -nv a -gbæε' 'un "juoi foo" 'un, dε-nvε' nyio 'o ke' mε vva too nyv -wee vva 'daa- Kea 'a wlv.

10 'Bomv Sesi 'da nyv -wee' -wee o wlv 'de v' -pee o 'na : Ao -wee' "klein -te doin" 'de aov 'je dε -nε

'mii 'wɔn. 11 De -εε paa 'e nyio wɔn 'di ε, εε' kpuɔn nyio -flen", 'kaa dɪ -a -wɪba 'de ɔ 'wɔn -ta -sia" "kpaε' umɪ -ia kpuɔn nyio -flen".

12 'Sɔ Sesi 'a klai" nynuu 'kpo -pɔn", ɔɔ 'na : Ka wɪu -in -tmɔa -ta ε kpuan Fariseen-wi" -kwɪb, -in -je kan' mεε ? 13 Sesi 'na : Tu "o tu 'in "Bo -nɪa 'e jaun 'di sea do ε, -mε ε muε cnun" 'a. 14 Ao "tai- ɔɔpɔ 'i. "Jri 'a waɔn 'a 'sɔ -a po ba -je o. 'De -bo "jri 'a wai po "jri 'a wai -je o ε, ɔɔ -wee' a muε i -kaa' de "bie 'di see.

15 Piεi "dua wɪu 'ɔn ɔ 'na : -In -sa "ipoo -ti -nɪ wɔ -in -nyɪ" -aɔn. 16 'De Sesi 'na : Aomɔ ke'wɪεε, ao se to'di 'kpa kee ? 17 Ka dε "o dε -εε pa 'e nyɔ 'wɔn -mε εε mua 'e "kwɪli 'di -wee εε "sia -sɔn 'de nyɔ a poε 'kwɪa, ao se ε juoo- ? 18 'Kaa dε -jia' 'e nyɔ 'wɔn -mε ε 'wɪbε 'de ɔ pεe o, εmε -εε kpuɔn nyɔ -flen", 19 dε-nɔε' 'de nyio pεe o mɔ to' saɪn a 'wɪb. "Ku 'dbaa' o, dε 'itian' o, "jriia' o, nyɔ -ti' "kpei blaɔ' o, nyɔ cεan' o, 20 dɪ -ia kpuɔn nyio -flen" mɪ -nao. -In se kwa jre -wee -in di dε -mε 'ε kpuɔn nyio -flen".

'Blɔa 'srɔ 'dinyɔ -tee Sesi -kwɪl"

(Makɪ 7.24-30)

21 Sesi 'wɪba 'mɔa-'sɔ ε, ɔ muε 'e Tii ke Sidɔnblɔa "kpei fɔ o. 22 'Sɔ Kanaan 'nyɔ due' -ji' 'de ɔ o -wee -ɔ -wɔ", -ɔ -na : Tɔ"bo, Dafidɪ 'a "Ju, -in -je 'ma weε- 'de ! 'Ma "junynɔkpao' a 'jεε kui wɔn 'de -suusaɔn 'kwa. 23 'Kaa Sesi se 'e ɔa' wɪu wɪu jre' "kpei po mɔ "pɪ. ɔɔ' klai" nynuu mɔ -kpo -pɔn" -wee -ɔɔ -tmɔ ɔ -ɔɔ -na : -In nɔ 'nynɔkpao' -nɔ i ke, dε-nɔε' ɔa "wɔɔ" -a 'dei. 24 'De Sesi 'na : Nyɔ -ɔɔ -ma' 'de Israε-nyɔ "klu ka 'blaε -sia kwɪa nɪa, ɔɔpɔ 'a 'sɔ 'a jia' 'in ji.

25 'Kaa ɔ 'da kan' 'sɔ 'nynɔkpao' -nɔ ji' ɔ "siie 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi 'de ɔ 'na : Tɔ"bo -in ji 'ɔn o 'de ! 26 'Bomɔ Sesi wɪuu ɔ 'na : ε se

ka -cɔɔn'- ka- nɪ -weε nyɔ 'je nyio 'ɔ "nynuu 'a diidi 'ɔn "duo- 'de ɔ 'jɪ -gbe' nynuu 'nyɪ. 27 'Sɔ ɔ 'na : tɔ' -ti -o -cεen'- Tɔ"bo, 'kaa dɪ -ia blɔa 'a' jεun -sɔn i ε, umɪ -gbe' a 'tεn -weε 'a di. 28 'Sɔ Sesi 'na : 'Nynɔkpao', ka aa' 'ma -kwɪl" -tea' 'bei" ka- ! Ka a nɪai" ε, ε nɔ kan'. 'De εε' nɔ" -nε 'di 'bo ɔa' "junynɔkpao 'a 'wε- 'bɔɔ.

Sesi 'bɔɔ- 'wε- -tuu"-tuu

29 Sesi 'wɪb 'mɔa- 'mε -weε ɔ mu 'o "ni klaa" -nɪa 'e Galile -kwɪl" 'sɔ ɔ 'ja' o crɔ "kpei -weε ɔ -te i. 30 'Sɔ nyɔ -tuu"-tuu -kpo -pɔn", ɔɔ jɔ klɔɔɔn o, "jri 'a waɔn o, nɪaɔn o, "muu- o, nyɔ 'wε- 'ε "kwɪli -wee' a nɔa o. ɔɔ kpuɔpɔ- 'bo Sesi bɪ wɔ -weε ɔɔ 'bɔɔ- ɔɔa' 'wε-. 31 Nyɔ -kwea de 'jea "muu 'a wɪu -ta a, ɔɔ 'jea nɪaɔn 'a 'pɔ -ta, ɔɔ 'jea klɔɔɔn 'a na -ta, ɔɔ 'jea "jri 'a waɔn 'a i 'je -ta 'sɔ tai' "maa ɔɔpɔ 'mε 'sɔ ɔɔ -tee Israε 'a Kea 'a 'nynɪ 'i 'bεε- -pɔn".

Sesi "nyɪε nyioɔpɔ 'a "wɪu -nyiiε diide-

(Makɪ 8.1-10)

32 -Mε 'wɪba 'o -jei" 'sɔ Sesi 'da ɔɔ' klai" nynuu 'mε -weε ɔ 'na : Nyɔ -nɔ ɔɔa' weε a nɔ 'ɔn 'ε, dε-nɔε' ɔɔ nɔε 'wɪ taan 'bo 'ɔn -pɔn", 'kaa ɔɔ se dε di. 'Mɔ se ε "inɪ 'in 'je ɔɔpɔ -jei" po 'de 'mɪε- 'ɔn, -weε -cɪgbaa je ɔɔpɔ -sa ɔɔa' de mu nɔ" 'bo -jei". 33 'Sɔ ɔɔ' klai" nynuu 'na : -Ta -kwɪb jre' sea nɪ -ta 'ee, -taka -a -je nyɔ -tia ka 'a diide -saa ? 34 'De Sesi -tee' ɔɔpɔ i ɔ 'na : -Di'pen kplɪ -tiie'- ao 'ble ε- ? ɔɔ 'na : -A -bleε -di'pen kplɪ -mε" 'sɔn ke -smii' jɔ mu" jri' ke-.

35 'Sɔ ɔ 'tmɔε nyɔ -wee' "klein ɔ 'na : Ao -te i. 36 -Weε ɔ "duo -di'pen kplɪ -mε" 'sɔn ke -smii' jɔ -nɪ 'ɔn 'de ɔ po 'a' Kea 'sε-, -weε ɔ cεen ɪ, ɔ "nyɪ ɪ ɔɔ' klai" nynuu -weε ɔɔ -gblɪ' nyɔ "jrii. 37 Nyɔ -wee' di' ɔɔ je dɔo. 'Ia' tɔε -sia 'o, -weε ɔɔ 'tɪan i ε, ɪ "jiε toe" -mε" 'sɔn. 38 Nyɔ -ɔɔ dia dε 'mɔa-

n1ε "nynunmai 'a "wlu -nyiiε, nyu se 'nynυkpaε' ke "nynumu" -sro'.
39 Sesi -kwea nyu -nu wlu pooda 'su ε, ɔ 'ja 'e -kwεε" 'di -wεε ɔ mu 'e Makadanblua "kpei.

16

Fariseen ke Sadiseen-wi" -teeε' Sesi jrii' i

(Maki 8.11-13 ; Luiki 12.54-56)

1 Fariseen ke Sadiseen-wi" 'kpa Sesi -pun" -wεε υυ 'je ɔ wlu 'a "kle -pee -gba. υυ -tee' ɔ i 'de ɔ 'je jrii' -wlvα 'e jaυn 'di 'a due' nu, -wεε ka ɔ 'wlvα 'de Kea o ε, υυ 'je ε 'je. 2 'Kaa Sesi wlu' 'de υυ -pee ɔ 'na : -Bo 'jrv a sea i 'pen -kwie" ka a -wεε jaυn 'je -sain' ε, -mε ao 'na nɔ' 'dɔε -a mu n1α' -klae"-.
3 'De -bo -klae" pεεn ε, ao 'na "ni 'a -sougba a muε dbaa' -stan, -pie a muε jia' de-nυε', jaυn 'a -sain' 'a kpee -son i, ao juo jaυn 'a n1sυn 'a "kpei -seea' ka 'mε, 'kaa ao se d1 -1α nυα -stan 'a "kpei -s1α' ka juo-. 4 -Stanw1 'di nyu -υυ -nyniia 'diwɔn, -υυα pooda wlu fai" 'de Kea -pee, υυυυ -a -tee' jrii' i, 'kaa jrii' jrε' se nυυei -bo ε se -je -nυυα 'de Sonas1 'a -t1' 'υn n1 ε. 'Su ɔ 'wlv ɔ υυυυ -pun" 'mε, ɔ muε -tajrɔ.

Jrii' Sesi nva ɔɔ' klai" nynuu 'a wɔn 1 'dei

5 -Ta klai" nynuu a muua 'de "ni 'a 'fɔ jrε' o ε, υυ "mae' υυ se di 'pen 'υn "duo. 6 -Wεε Sesi wlu υυ -pee ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t1' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a -di'pen -puun"de 'ε -t1' 'υn. 7 'Su klai" nynuu -tee wlvα' -pun" 'bo υυα' 'su 'nyn1, υυ 'na : -A se -di'pen 'υn "duo-, mε -t1 ɔɔ 'tmυ de -nε. 8 Ka υυ 'tmυα de -nε Sesi 'je kan' 'mε 'su ɔ -teeε' υυυυ i ɔ 'na : Dεε-t1 aoa naa aoa' -1n se -di'pen 'pen 'υn "duo -mε 'ε tɔ' i ε- ? Ao -gbυn ka aoa' Kea -kwlt" -tea' 'piia "i ε ! 9 Ao se tɔ'di 'kpa kee ? Ao se -t1' -kwlt" po kee ? -Ta '1n cεεan -di'pen kpl1 -mm" i 'de nyu 'a "wlu -mm" 'a -t1' 'υn 'ee, 1a' toe" -tiie'

ao "duo 'υn ε- ? 10 'De -di'pen kpl1 -mε" 'sɔn '1n cεεan i 'de nyu 'a "wlu -nyiiε 'ε -t1' 'υn 'ee, 1a' toe" -tiie' ao "duo 'υn ε- ? 11 'De -mε ka '1n sea -di'pen -t1' 'tmυ, dεε-t1 ao se ε 'mii 'wɔn ε- ? '1n 'na ao -tu" aoa' -ce" 'ε -t1' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a -di'pen -puun"de 'ε -t1' 'υn. 12 'Su ka ε sea 'de -di'pen -puun"de 'ε -t1' 'υn n1 -wεε ε n1α 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a nyu detɔɔsɔn 'a -t1' 'υn mε ɔ -saa υυυυ fen' υυ 'wɔn ε 'mii.

Piei 'na Sesi n1ε Klisi, Kea 'a 'o-tei -o

(Maki 8.27-30 ; Luiki 9.18-21)

13 Sesi nynia 'e Filipu o -kwlo 'de Sesare 'a 'blva 'a 'fɔ "kpei 'su ε, ɔ -teeε' ɔɔ' klai" nynuu i, ɔ 'na : De nyu a 'tmυ 'de mɔ nyiɔ ɔ "ju 'a -t1' 'υn ε- ? 14 'Su υυ 'na : Nyu jrv' 'na -1n -n1ε San Batis1 -o, jrv' 'na -1n -n1ε Eli -o, jrv' 'na : -1n -n1ε Selemi -o, -wεε jrv' 'na : -1n -n1ε Kea 'a wlu 'kwajaaυn -n1α tεin" 'a due' -o.

15 'De Sesi 'na : 'De aopp mɔ 'e, nyɔ aoa 'daa- 'υn ε- ? 16 'Bomɔ Piei wluu- ɔ 'na : -1n -n1ε Kea -n1α 'kmυ 'a "Ju Klisi -o. 17 Sesi "dua wlu 'υn 'su ɔ 'na : -1n 'di nmɔ wɔn Simɔ, Sonas1 'a "ju, de-nυε' d1 -ma -wlvα 'tmυα' -ta, ε se nyiɔ mɔ -se 'kwla 'de -un -pee n1-, ε '1n "Bo -n1α 'e jaυn 'di -o. 18 'De 'mɔ ε, '1n 'naa -ma 'nyn1 -n1 Piei, ε 'de mε -n1 "sou, 'bo εε' "sou tu "kpei mɔ, '1n 'je 'ma -gbu" poo-, -wεε 'mεa' se ε "wɔn 'bεεi. 19 'Ma muε -un tɔ' 'bodε -n1α 'e jaυn 'di 'a -da'kle "nyta' -wεε d1 "klein -ma mua isaan' 'de 'blva- "kpei 1 'je isaan 'de jaυn 'di. 'De d1 "klein -ma mua ikaian' 'de 'blva- "kpei 1 'je ikaian 'de jaυn 'di. 20 'Su ɔ -tuu" ε ɔɔ' klai" nynuu wɔn ɔ 'na ka ɔ n1α Nyu'pυv1 Klisi ε, υυ 'bo ε 'tmυε 'de nyɔ jrv' -pee.

Sesi 'tmυε ɔɔ' 'mε -t1 ke ɔɔ' "kuryiɔ' sɔn-t1 ke

(Maki 8.31-9.1 ; Luiki 9.22-27)

21 De -wlvα 'mυα- Sesi -tee wlvα' -pun" 'pepe 'de ɔɔ' klai" nynuu

-pee o 'na o 'je Selisalem mu -o, -wεe o 'je 'kle 'je 'de nyu-cɔɔn' o, 'sraa -saun 'a klae" o, ke' wɔ-saun 'kwa. Uba muε o 'dbaa' -wεe o 'je 'kmv de ji 'de 'wɪ 'a taan -ne 'di.

22 'Su Piei 'dɔɔ -tajrɔ -wεe o -ce' o 'bli, 'de o 'na : Dε -nɪa 'mva -pεε 'de -un -wɔn de ! Kea a muε -un o sia', εε' dε tu se -un "jrii nυvei 'no 'kmv ! 23 'Kaa Sesi "biie i 'de o o, o 'na : -Sion' -koa, -un -tεen 'un kin, -un -nɪε "i -un -je 'un 'de desavn 'di po, dε-nυε' -ma tɔ' ke Kea 'a tɔ' se due' nɪ-, -un -blee nyiɔtɔ'.

Nyo -ke Sesi na -mε o 'wɔɔn- 'kle 'je -ti

24 'Su Sesi wlu' 'de oɔ' klai" nynu -pee o 'na : -Bo nyo -nɪε" o ke 'ma -a -je na -mε o 'bo oɔ' -ce" 'kpa 'a 'kmv "kpei 'tɔan, -mε o 'wɔɔn- 'kle 'je -ti -wεe o 'je 'bo 'un 'de bla, 25 dε-nυε' nyo -nɪε" o -je oɔ' 'kmv "kpei 'tɔan- a, -mε εε mu o kwa "maa', 'kaa nyo -ɔɔ mua oɔ' 'kmv 'bo'a 'de 'ma -ti' 'un ε, -mε oɔɔ -ɔɔ mu oɔ' 'kmv 'pυba'. 26 -Bo nyiɔ 'ble 'kmv -wee' "klein -wεe oɔ' -suu 'ma 'ee -mε dε o 'je o mu ε- ? 'De dε nyiɔ 'je ja -wεe -ε -je oɔ' -suu -ko o "sii ε- ? 27 Aoa 'jee, nyiɔ 'o "Ju a muε jia' 'de o 'Bo 'a 'nynɪ 'wɪba' 'un, o ke oɔ' "soa-wi" ke-, -wεe ka nyu 'a dbo nɪa 'de o 'je nyu εε' -kei" -sa kan' due 'due. 28 'Ma 'tmυυ aopυ tɔ' -ti nyu -nɪa 'kmv -ta υba' jrv' se 'mei 'su -υυ -je nyiɔ 'o "ju 'a deji -nε "jriε- 'jee- 'de oɔ' 'beɔde 'un.

17

Sesi -saa "i 'de oɔ' klai" nynu taan 'jri 'de

(Maki 9.2-13 ; Luiki 9.28-36)

1 'Wɪ -mεεo" -sia' 'su ε, Sesi "due Piei ke Sakt ke oɔ' "dei San 'un -wεe υυ ke o -saa kun υυ mu 'e cru klaa" due' "kpei. 2 'Su o -saa "i 'de υυpu "jri 'de, oɔ' "jua- a fan' ka 'jrv nɪa, oɔ' 'unpaadi "pluu' 'puu' ka -son' nɪa. 3 Uba koan 'emu 'su -mε Moist ke Eli -taan' -wεe υυ ke

Sesi a wlu-. 4 'Su Piei "due wlu 'un o 'na : Tv"bo, -aa -ta nɪa' nmɔ "jrii. -Bo -un -nɪεi", 'un 'je poe" taan "jei po, -mɔ -je due' 'ble, Moist 'je due' 'ble -wεe Eli 'je due' 'ble. 5 Piei "sia wlua' 'su buε" -εε nva bleble -criε" υυpu "jruɪ, -wεe wlu due' 'wɪb 'e buε" 'un 'de ε 'na : "Ju -no nɪε 'ma -ti' kmaju -o. 'De o 'un 'bomɔ 'ma nyiɔ 'o -ti' kmaa' -wεe nɪ-, ao po oɔ' wlu doin" o ! 6 Klai" nynu 'wɔan wlu -nε 'su υυ -criε" "jrii 'bo 'blɔɔ, faun a nu υυpu 'mε. 7 'Su Sesi 'kpa υυpu -pυn", o bla υυpu "i 'de o 'na : Ao son 'un, faun 'bo ao nυε ! 8 Uυ kpa "jri "jei 'su υυ se nyo jrv' i 'je -bo ε se Sesi 'a 'su nɪ ε.

9 -Ta υba 'wɪba 'de cru "kpei υba "sia i 'su, Sesi -tee' υυpu ke' "i o 'na : Dε ao 'jea "jriε -ta ao 'bo ε 'tmυε 'de nyo jrv' -pee mamav 'su nyiɔ 'o "Ju 'je "kunyɔtɔ' son-.

10 'Su oɔ' klai" nynu -tee' o i υυ 'na : Dεε-ti -wεe ke' wɔ-saun 'na : Eli a muε de jia' "i-saa' no" ε- ? 11 'De o 'na : Tɔ' -o, Eli a muε jia' -wεe o 'je dt -wee' kpɔi" po. 12 'Kaa 'ma 'tmυυ aopυ 'mε Eli ji' -wε- sese, -wεe υυ se o "i juo- υυ nu o υba' 'tun nu-ti "jrii. O 'jee 'kle 'de υυpu 'kwa, 'kamɔ nyiɔ 'o "Ju a mu 'kle 'jea' 'de υυpu 'kwa -ke. 13 'Su, ka ε nɪ San Batisɪ mɔ oɔ' "si 'nynɪ klai" nynu 'wɔn ε 'mii.

Sesi nυε -suusavn i 'de 'ju-saan"- due' 'un

(Maki 9.14-29 ; Luiki 9.37-43)

14 -Ta υυ jεεa nyu -tuu"-tuu -kɪan' "jruɪ ε, 'bomɔ "ju due' 'kpa Sesi -pυn" -wεe o "sii- 'kɔi- i 'bo o "juɔi, 15 'de o wlu ka : 'Ma 'blei, -un -je 'ma "ju 'a wεe- 'de ! Susuwe- -εε nu o, εε criɔ'. -Bo εε' 'cυ dee 'pen "kpae' 'su, εε 'wɪbε "blo, 'su oɔ -ka i. -Bo 'wɪ jre' o, εε blɔ i 'bo "jri, 'wɪ jre' o, εε -fi" o 'bo "niɔ-. 16 'In jɔ -ma klai" nynu 'mε, 'kaa υυ se εε' wε- tu 'a 'boɔa' 'bεε-. 17 'Su Sesi wluε oɔ' klai" nynu -pee o 'na : Ao "jrukuun ke 'diwɔnyɪun 'a ti,

'de no' -tiie' 'di ao ke 'ma -a -je i -te ke'wle e- ? 'De kpe -tiie' 'un 'je ao 'ble e- ? Ao ja 'un "ju -saan" 'no ! ¹⁸ -Wee o kmaa wlu "i, o "wcoo- suusaun -ne "jrui. 'Su e 'wlv 'e "ju -saan" 'un 'e, e "sie "kpa'e. 'Bo e "sri oo' 'we- je 'bo.

¹⁹ E nva kan' 'su klai" nynuu 'kpa Sesi -pun" -wee uv -tee' o i uv 'na : Dxe-ti -a se -suusaun -ne 'ee inva' 'bee ? ²⁰ 'De Sesi 'na : Aoa' Kea -kwlt' -tea' se "i 'be, eme -ti -o. 'Ma 'tmuv aopv to' -ti, -bo aoa' Kea -kwlt' -tea' 'piie "i ka "ple 'jo 'bea, -bo e 'be kan', aoa mue cru -ne -pee wlua' ao 'je nu : e 'wlv -ta ! -Wee e 'je ao won 'je. De ao sea "wain 'bee i -me se ni-. ²¹ ['Kaa ee' -suusaun -tu -bo e 'je 'e nyv 'un 'wlv e, -me 'de Kea baea' ke won 'boa' 'un -o.]

Sesi 'tmve oo' 'me -ti ke oo' "kunyoo' son-ti ke'wle (Maki 9.30-32 ; Luiki 9.43-45)

²² 'Wl jre' o -ta uv nta Galileblva "kpei i plea' 'bomo Sesi wluu 'de oo' klai" nynuu -pee o 'na : Nyio' o "Ju 'je 'e tooe -o 'de nyioov 'kwa ²³ -wee uv 'je o 'dba. 'De o 'je "kunyoo' son 'de 'wl 'a taan -ne 'di. O 'da kan' 'su klai" nynuu "kaee "jrui.

Kea -gbu klaa" 'a -deinpo' -sati.

²⁴ Sesi ke oo' klai" nynuu nynia Kapenaum 'su e, -deinpo'- -saun 'kpa Piei -pun" -wee uv wlu ka : Aoa' detooi a -sa' Kea -gbu 'a -deinpo'- 'mee ? ²⁵ Piei 'na : Ktin, oo -se' ! Piei pa -gbu' 'su Sesi "due wlu 'un tein", o 'na : Simo, ka -ma nee to' "kpei e- ? Nyo -je 'beo-wi" -na 'e 'blva- ne "kpei 'a -deinpo'- -sa a- ? Uva' -ce" 'e 'bleenyv -ae, -aee' 'dvt -i ? ²⁶ 'Su Piei 'na : 'Dvt -a -se'. 'De Sesi 'na : -Je e nta kan' -mo e, -me uva' 'bleenyv -mu se e -sai. ²⁷ 'Kaa -a -bo e nve -wee nyv -nu 'bo -a 'cen i 'kpa'. -In mu kwen" po 'de 'tonie won. "I-saa -smiie' -ee mua kwen" kpan' a, -un -crie' -un -je ee' won 'ba 'de -un -je

'e 'weijo -sa -wee -un -je -un ke 'ma -a -saade ja-.

18

-O -ni klaa" a- ? (Maki 9.33-37 ; Luiki 9.46-48)

¹ 'De ee' no" tu 'di e, Sesi 'a klai" nynuu 'kpo -pun" -wee uv -tee' o i, uv 'na : -o -ni Kea 'a keema' -kwlv -nta 'e javn 'di 'a klaa" a- ? ² 'Bomo Sesi 'daa- "ju -saan" due' -wee o nynoo i 'bo uva' -kwea'- . ³ 'De o 'na : 'Ma 'tmuve aopv to' -ti, -bo ao se kpln fai" poo -wee ka "nynumu" nta ao se kan' ni e, -me ao se 'e Kea 'a keema' -kwlv -nta 'e javn 'di 'di pai. ⁴ Eme -ti nyo -jaa oo' -ce" ja -wee ka "ju -saan" nta, -o -nta kan' a, omo -ni klaa". ⁵ 'De nyo "o nyo -kpuvan "ju -saan" -nta ka sin 'soon 'de 'ma 'nyv 'un e, -me 'mo o kpuv sin 'soon.

Desavn 'a "ikmaa' (Maki 9.42-48 ; Luiki 17.1-2)

⁶ 'Kaa -bo nyo jro' 'o nuvdt bluaa 'ma -ti' to' 'un 'jevn 'a -saan"- due' 'de desavn 'di e, -me de -jea "paa' 'de oo' -ti' 'un me -ni nyv saan o "soukpo -plun -wee nyv -fii" o 'de 'tonie won. ⁷ E nte "nmia-ti -o 'de nyv -wee' "klein 'a -ti' 'un, de-nve' dt -jea nyv 'de desavn 'di bluaa a, ka "o ka-, ia' dt tu a mue jia' see, 'kaa ee mue wee -ti nta' 'de nyo ia mua 'un jia' 'a -ti' 'un.

⁸ -Bo -ma sun ke -ma bu a sea -un 'de desavn 'dipo e, -me -un cin 'o -un -jt 'kwla po fiin. -In -ble sun due' ke bu due' -wee -un mu 'e 'kmu -ceen' 'un "paa', e je -un -ble sin 'soon ke bt 'soon -wee -un mu 'e ne -e sea 'mu -ta 'ble 'un -sii. ⁹ 'De -bo -ma "jrie- e sea -un 'de desavn 'dipo e, -me -un -se 'de -un kon'. -Ma -ni "jrie- due" 'i -wee -un mu 'e 'kmu -ceen' 'un "paa', e je -un -ble "jri 'soon -wee -un mu 'e ne 'un -sii.

'Blaa -wlv 'kwla ee' "ipoo-ti (Luiki 15.3-7)

¹⁰ Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', ao 'bo "nynumu" -nu 'a due' koun -gbai

-fluten, de-nue' uba "soa-wi" -tea
 uupu 'a -tea' 'de jaun 'di e, uba
 'jee' 'in "Bo "jrie- 'de 'wi "oo 'wi
 -wee' 'di. ¹¹ De-nue' nyio 'o "Ju jie
 nyu -ma" 'puva'. ¹² Ao po doin" i,
 -bo nyo due' 'ble 'blae 'a kme' 'due
 -wee ia' due' "ma, oo' sie ia' kwla
 -me" nye 'jo -me" nye 'bo cru -kwli"
 -wee oo' mu due' -je -ma" i -pooan'
 ? -Aee' e se kan' nu ? Ka aoa nee
 to' "kpei- e- ? ¹³ 'Ma 'tmuue ao to'
 -ti, -bo o -se 'kwla a, e 'blee oo'
 'mua-, e je 'blae 'a kwla -me"nye 'jo
 -me"nye -ji -sea' "ma -sii. ¹⁴ 'Kamo
 e ni -ke, ao "Bo -nia 'e jaun 'di se e
 "inu nyo -saan" due' koun -gbai' 'je
 "ma.

-In -wlv -ma de'di 'a -ko "kpei

¹⁵ -Bo -ma de'di nu desavn e,
 -me -in -kpo -pun" -wee o ke -in
 -je 'soon -ni 'de ao 'je wlu-. -Bo
 o po -ma wlu doin" o e, -me -in
 -puv' -ma de'di 'me. ¹⁶ 'De -bo o
 se -ma wlu doin" o po e, -me -in
 -da nyo due', nyu 'soon, -wee nyu
 'soon ke taan 'je ia' -ti' 'tmu-ta 'je.
¹⁷ 'De -bo o 'na o se -wi" -mu 'a
 wlu doin" o poi 'jaa, -me -in -toe
 Kea -gbu "i. -Bo o 'na o se Kea
 -gbu 'a wlu doin" o poi e, -me
 -in -gbun o ja ka nyo -sea' Kea 'a
 -ti' to' 'un 'je ke -deinpo' -sai nia.
¹⁸ 'Ma 'tmuue aopu to' -ti, di "klein
 aoa mua isaan' no 'blva-"kpei e,
 ia mue isaan' 'de jaun 'di, 'de di
 "klein aoa mua ikaian' a, ia mue
 ikaian' 'de jaun 'di.

¹⁹ 'De 'ma 'tmuue aopu 'me
 ke'wle, -bo nyu 'soon 'bee- wlu 'un
 'de aopu "klu 'de 'blva- "kpei -wee
 uu 'je de i -tee' e, 'in "Bo -nia 'e
 jaun 'di a mue e uupu "nyia' see.
²⁰ De-nue' -ta nyu 'soon ke nyu
 taan 'kutan "jrui 'de 'ma 'nyu 'un
 e, 'in nu 'bo uupu 'a -kwea' 'me.

Dbonvi -sea' wee "jri 'de nie

²¹ 'Su Piei 'kpa Sesi -pun" -wee o
 'na : -Bo 'ma de'di nu 'un desavn
 "jrui 'ee, kpe -tiie' 'in 'je e o 'bo e-

? 'In 'bo e o mamau 'su e 'je kpe
 -me" 'son nyi -aee ?

²² 'De Sesi 'na : 'In se 'na -in nu kpe
 -me" 'son, 'kaa -in mu mamau 'su
 -in -je kpe 'e kwla -me" 'son 'o kpe
 -me" 'son nyi.

²³ 'Ma 'tmu aopu 'me : Kea -nia
 'e jaun 'di 'a 'tun nu-ti nua' -ko' 'beo
 due' o -da oo' dbonuun 'de 'wei uu
 'jea uu 'je ia' "kuan po. ²⁴ -Ta o
 -teea 'wei -sroa' -pun" 'su, uu jo "ju
 due' o -ble oo' 'wei 'a -kwlutau".
²⁵ -Ta "ju -no 'jea de -sa -wee o 'je
 oo' 'blei 'a kpan -sa 'bo se ni-, 'su
 oo' 'blei 'na : Ao ple oo' -ce" ke oo'
 'nyu ke oo' "nynuu- ke oo' 'bleedi
 -wee" "klein ke -wee o 'je 'ma kpan
 -sa. ²⁶ 'Su "ju -no "siie 'koi- i 'bo oo'
 'blei "juoi -wee o bae o i -bae -bae
 'de o 'na : -In -kuu to' i 'de 'ma
 -ti' 'un, 'ma mue -ma kpan -wee'
 -saa'. ²⁷ De -nia 'mua- kpon oo'
 'blei -kwlv 'su o 'jee oo' wee-, -wee
 o 'na : -In mu, 'in 'bo 'wei -nia
 -un "kpei 'me, -in se 'ma kpan 'ble
 'bode.

²⁸ Dbonvi -no "sia "kpa' 'su o
 ke oo' 'dei due' o -ke oo' nua
 dbo -tadue -wee o -blea oo' kpan
 de-saan" -gbuun'. 'Su o kpon o
 -plion', o 'na : -In -sa 'ma kpan !
²⁹ Oo' "dei -no "siie 'koi- i 'bo 'bluo
 'bo o bi wo -wee o bae o i -bae -bae
 'de o 'na : -In -kuu to' i 'de 'ma
 -ti' 'un 'ma mue -ma kpan -saa'.
³⁰ 'Kaa "ju -no 'na o se 'won, -wee
 o mu 'de o po o "dei -kaso 'di, o 'na
 'demo o 'je ni mamau 'su o 'je oo'
 kpan -sa.

³¹ De o nua 'mua- oo' "dei-wi" 'je
 e 'su uu "kaee "jrui 'kiki. Uu mu'
 -wee di "klein -nuba uu po uba'
 'blei ia' "kuan. ³² 'Su o 'da dbonvi
 -no 'me -wee o wlu o -pee o 'na : Ka
 -ma dbonvi tu nyi 'di won kan' a-
 ! 'Ma kpan -nia -un "kpei -in -baea
 'mii e, 'in 'bo e -wee' "klein 'me.
³³ -In se e 'bee- kee, -in -je -ma 'dei
 'a wee 'je, ka 'in 'jea -ma wee ee ?
³⁴ 'Su oo' 'blei 'kpa 'cen, o 'na : Ao
 kpon o, ao po o -kaso 'di, 'demo

o 'je ni mamau 'su o 'je 'ma kpan -wee' "klein -sa.

³⁵ -Wee Sesi poe "kpei ka, o 'na : 'Kamo 'in "Bo -nta 'e jawn 'di a mu ao nva' due 'due -bo ao se aoa' de'di 'a desavn "kpei 'wlv 'de pœ -wee' "klein 'un ε.

19

Sesi mus 'e Suide

¹ Sesi -koa' -ti' 'tmva' kan' 'su ε, o 'wlv 'e Galileblva "kpei 'me -wee o mu 'e Suideblva "kpei 'de Suden -gbuu 'a 'fo jre' o. ² Nyv -tuu"-tuu mu o kuu, -wee o 'bo- uupu 'a 'we-

'Nynv 'kwla -sati ke kloo" sie-ti ke

(Maki 10.1-12)

³ 'Su Fariseen-wi" 'kpo -pun" -wee v 'je o wlu 'a "kle -pee -gba. v 'na : 'De -aa ke' 'di 'dee, "junmou 'bee' o 'je o' 'nynv 'kwla -sa 'de de "o de 'ε -ti 'vbn ? ⁴ Sesi 'na : "I-saa' no" Kea nve "junmou ke 'nynv kpa' ke, ⁵ -wee ε 'naa "junmou a mu o "bo ke o de -pun" 'wlv -wee o ke o' 'nynv 'je "i "sii- 'de v -nta 'soon v 'je nyio due' ma. Ao nve 'dii 'me, -aee' ε se kan' ni- ? ⁶ -Bo ε ni kan' a, -me v se 'soon ni- 'bode, 'kaa v ma nyio due'. De Kea -tuu" a "i ε, nyio 'bo ε 'i -seea'.

⁷ 'Su v 'na : 'De -me deε-ti Moisi -mo 'na -bo nyv -sa 'nynv 'kwla -me o "ny v 'sbe -wee o 'je v -jei" po 'ja a- ? ⁸ Sesi 'na : 'De aoa' pœ 'a "ikmua' 'a -ti' 'vn -o, εme -ti Moisi 'da kan', 'kaa tein' 'de ε, ε se kan' ni-. ⁹ 'Ma 'tmv- aopu 'me, nyv -o 'nynv sea' jei" 'je -wee -o -sv 'kwla 'de -o -dua" 'nynv jro' 'vn -me o' jei tu 'kpa 'e jei" 'jea' 'di.

¹⁰ 'Su o' klai" nynuu 'na : -Bo ε 'je kan' ni 'de "junmou ke o' 'nynv 'o -ti' 'vn ε, -me -vn se 'nynv 'ble -wee -vn -te i -me "paa' 'de ! ¹¹ 'Bomo Sesi wlu 'de v -pee o 'na : De -tmva', nyv -tuu"-tuu 'a 'wœn 'mii see, -bo ε se nyv -sv -pee Kea -see 'kwla ni ε, ¹² de-nve' d

-tuu"-tuu -a kaan nyiovu -je de 'de 'nynv 'ble -ti 'vn. Deejr' 'wlv-ε' de tu 'vn 'ε, nyv jrv' -ni 'e nyiovu wa 'vn -wee -sv se ε 'bœ- -sv -je 'nynv 'ble 'de nyv jrv' -ni 'emu ke'wle -sva' 'ble 'nynv 'de tu "bode -nta 'e jawn 'di 'a -ti' 'vn. Nyv -bœa' -o -jea εε' de tu 'mii 'wœn ε, -me o 'wœn 'mii.

Sesi baes "nynumu" 'a Kea

(Maki 10.13-16 ; Luiki 18.15-17)

¹³ 'Su v ja Sesi "nynumu" -wee o 'je vpu kwa "jru -te' 'de o 'je vva' Kea bae-. 'Kaa o' klai" nynuu a kaan vpu -je de. ¹⁴ -Wœ Sesi wlu ka o 'na : Ao "tai- "nynumu" "i, v 'je 'no 'vn o ji, ao 'bo v -je de kaan, de-nve' nyv ka v nta -sv -nta kan' a, vpu -je 'de 'kmv dee- 'vn pa. ¹⁵ O -tea' vpu kwa "jru 'sv o 'wlv 'mva- 'me.

"Ju "wliε- 'blea kvœn 'vn ε

(Maki 10.17-31 ; Luiki 18.18-30)

¹⁶ 'Ju due' 'kpa Sesi -pun" -wee o -tee' o i o 'na : Nyv detœ, de 'dœ -je we- 'vn 'je v -wee 'vn 'je 'kmvnta' -sea' -kwe -ta 'ble 'je ε- ? ¹⁷ 'Su Sesi 'na : Deε-ti -ma -tee' 'mii 'de de 'dœ 'a -ti' 'vn ε- ? Nyv due' kœn -gbai' mo ni nyv 'dœ. -Bo -vn -nε "i -vn -je 'de Kea 'a 'kmvnta' 'vn paa, -me -vn n v εε' ke'. 'Su "ju -no 'na : Kea 'a ke' 'vn 'jea v -me 'de ε- ? ¹⁸ 'Su Sesi -teeε ke' 'wœn itbaa' -pun" o 'na : -In -bo "ku 'dbaa, -vn -bo jei" 'jeε, -vn -bo "jriie, -vn -bo nyv v "kpei -tuu" ε, ¹⁹ -vn -te' -vn "bo ke de 'a ni', -wee -vn -je -vn -ponyio 'o -ti' kma ka -vn -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε. ²⁰ 'Su -kooai" -tœ -no 'na : 'In 'je ke' -ni -wee' "klein wœn 'me, de jre' -we -sie 'o 'vn 'je v ke'wle ε- ? ²¹ Sesi 'na : -Bo -vn -nε "i -vn -je 'pepe nε, -me -vn ple' -ma d -wee', -vn -je 'a' 'wœi nua" nyv "nyv. 'De -vn -je "wliε- 'ble 'de jawn 'di. -Wœ -vn -je ji 'de -vn -ke 'ma -a -je na-. ²² 'Kaa "ju -no 'wœn wlu -nε ε, o mu' 'de "jrii

"kaea' 'bn, de-nue' o nre "wliijeji klaa" -o.

²³ 'Bomɔ Sesi wluu 'de ɔɔ' klai" nynu u -pee ɔ 'na : tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmuɔ aopu, "wliijeji 'a Kea 'a 'kmu dee- 'di paa' nre 'kle. ²⁴ 'Ma 'tmuɔ- aopu 'me ke'wle, -sen" kpei soo" 'a 'bo "mɛvɪn 'a -pɔ" 'ipaa' "kvan 'jri i, ε je "wliijeji 'a 'de Kea 'a 'kmu dee 'di paa' -me -sii ke'wle. ²⁵ Klai" nynu 'woan wlu -ne 'su ε, tai' "maa' uɔpu 'me, 'su uɔ 'na : 'De -me nyɔ -je 'pu 'ja a- ? ²⁶ Sesi -gbuan uɔpu ja -gbun -gbun 'su ɔ 'na : Dɪ nyiɔpu sea 'bɛɛ- uɔ 'jea nu ε, Kea 'bɛɛ- ta' nva' 'me.

²⁷ Piɛi "dua wlu 'bn 'su ɔ wlu' 'de Sesi -pee, ɔ 'na : -In -gbun 'nɔ, -apu mɔ 'bɔ -aa dɪ -wee' "klein 'me, -wee -a bla 'bo -un -de, de -a -e 'je ε- ? ²⁸ Sesi 'na : 'Ma 'tmuɔ aɔ tɔ' -tɪ, -sɔntɪ Nyiɔ ɔ "Ju a mua i-tea' 'bo ɔɔ' tu' 'bokpa-te "kpei 'de dɪ -wee' 'a -gbɔdee "nipo nɔ" ε, aopu -ɔ -ke 'ma -a -na' aɔa muɛ 'beɔkpa-te 'ε -puue 'jɔ 'sɔɔn "kpei -tea' -ke -wee aɔ 'je Israe 'ε 'blva 'a blo'wɔn -nɪa -puue- 'jɔ 'sɔɔn ɔ 'pee 'je. ²⁹ Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' -gbi" o, ɔɔ' de'dinmai o, ɔɔ' de'dinyɔkpaɛ' o, ɔ "bo ke ɔ de o, ɔɔ' 'nyɔ ke ɔɔ' "nynuu- o, ɔɔ' 'blva 'bɔa' 'de 'ma 'nyɪn 'a -tɪ' 'bn ε, ɔɔ' mua ta' "kpei -tea' 'jea' kpe 'ε kme' 'due -wee ɔ 'je 'kmu -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'bo -me 'de. ³⁰ 'Kaa nyɔ -saa "i kaan, uɔa' jru' a muɛ de 'bɔɔa' -wee nyɔ -bɔɔa' de ε, uɔa' jru' 'je nya kɔn-.

20

Dbonuɔn -saa "i ke dbonuɔn -bɔɔa' de 'a "ipoo-tɪ

¹ Sesi 'na : De -ke Kea 'a nyɔ 'blesɔn -nɪa 'e jaun 'di -kɔɔa', ε ka : ε -kɔ' -kle' jei due' -ɔ -sɔan 'bn -klae' pɛɛn -wee -ɔ -dua" dbonuɔn 'bn 'de uɔ 'jea 'de ɔ o -kle mu ε. ² ɔ ke uɔpu 'bɛɛ- 'weijɔ due 'a wlu 'bn 'de -sɔn' 'di, -wee ɔ kpa uɔpu 'de ɔ o -kle. ³ -Klae" jru-gbao o 'su ɔ 'jeɛ nyɔ jru' 'bo "kpaɛ' -uɔ -te i

foo" 'bn -uɔ se nuɔdbo 'ble. ⁴ 'Su ɔ wlu' 'de uɔ -pee ɔ 'na : Ao mu dbo nu 'de 'bn o -kle, -wee de -ε -ke aɔ -kɔɔa' 'i ε, 'de 'ɪn 'je ε aopu 'nyɪ. ⁵ 'Su -wi" -mu mu'. -Kle' jei "sia "kpaɛ' 'jru-gbao ke'wle, ε ke -kwie" jru-gbao ke, ɔ 'jeɛ nyɔ jru' -uɔ se dbo 'ble, 'su -wi" -mu muɛ 'de ɔ o -kle -ke. ⁶ De -mua' -kwie" ka -pee ε, ɔ jeɛ nyɔ jru' -uɔ se dbo 'ble, -wee ɔ -tee' uɔpu i ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ aɔ -te i -ta -wee aɔ se de jre' nu -sɪan a- ? ⁷ uɔ 'na : Nyɔ -je -a dbo "nyɪ ɔ se nɪ-. -Wee ɔ wlu 'de uɔ -pee ɔ 'na : Ao mu dbo nu -ke 'de 'bn o -kle.

⁸ Kwie kpuɔan 'su ε, -kle' jei wlu' 'de ɔɔ' -gbu" 'dei-tei-pee ɔ 'na : -In -da dbonuɔn -nu -wee -in -je uɔpu -kei" -sa, -in -tee 'de nyɔ -bɔɔa' de "kpei -wee -in -je nyɔ -kɔan nya jeɛ-. ⁹ 'Su nyɔ -teea dbo nva' -kwie" ka a ji' -wee ɔ "nyɪ uɔpu 'weijɔ due 'due do- do-. ¹⁰ Nyɔ -saa "i -uɔ mua dbo nva' jia, uɔpu mɔ 'na -me uɔ 'je de -tuu" 'je 'de-, 'kaa ɔ "nyɪ uɔpu 'weijɔ due 'due -ke. ¹¹ -Ta uɔa kpuɔan 'weijɔ due 'due -nɪ ε, uɔa wluuɛ 'mii 'de -kle' jei -pee. ¹² Uɔ 'na : Nyɔ -bɔɔa' de -nu, -uɔ sea 'bo dɔoi" -kwle 'ε, uɔpu 'a -kei' ke -aa -kei" 'bɛɛ-, 'de -me 'kamɔ -apu mɔ sea -sɪan -sea -sea 'bo -tenjru -ne 'bn. ¹³ 'Su -kle' jei wlu' 'de uɔa' due' -pee ɔ 'na : 'ɪn ba, 'ɪn se -mii" 'fa o, -in -woan dbo nva' mu-tɪ 'teɔ, -in -ke 'ma -a se 'weijɔ due 'a wlu 'bn 'bɛɛ- 'de -sɔn' 'dii ? ¹⁴ De -ε -nɪa -ma -ne -kei" -in -due" 'bn, -in -je -ta 'bn "juɔi -tie" cɛn. -Kei" 'ɪn -sa -un -ta emɛ 'ma mu nyɔ -bɔɔa' de -saa' -ke. ¹⁵ 'Mɔ -ble 'ma 'wei, de 'ɪn nɪa "i, emɛ 'ɪn nuɔɛ 'bn. -Aee' 'de 'ɪn nmɔa 'di wɔn 'de nyɔ -pee emɛ -εɛ "jrie saun -ma -gbuɔn' 'bn jaa ?

¹⁶ -Wee Sesi pɔɛ "kpei ɔ 'na : 'Kamɔ ε nɪ -ke, nyɔ -bɔɔa' de a muɛ nya kɔan', 'de nyɔ -kɔan nya 'je de 'bɔɔ-.

Kpe taan -ne me Sesi 'tmv vv' 'me -ti ke vv' "kunyiv' sɔn-ti ke (Maki 10.32-34 ; Luiki 18.31-34)

17 -Ta Sesi nɪta Selisalem mua' a, 'bomɔ ɔ 'daa- vv' klai" nynu -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn 'ɔ 'su, -me vɔ nɪe nabv ja, -wɛe ɔ wlu 'de vɔvɔ -pee, 18 ɔ 'na : Ao po doin" i, -aa muɛ Selisalem, 'bomɔ nyiv ɔ "Ju 'je 'e tooe- 'de 'sraa -saun 'a klae" o, ke' wɔ-saun 'kwa -wɛe vɔ 'je ɔ 'mɛpee' kɔvɔn-. 19 -Wɛe vɔ 'je ɔ nyv -sea' Kea juo 'nyɪ, 'de -wi" -mv 'je ɔ wlaa-. Uv 'je ɔ klae 'vn kpa, 'de vɔ 'je ɔ 'o tu -kwɪ" kɔ, 'kaa ɔ 'je 'kmv de ji -o 'de 'wɪ 'a taan -nɪ 'di.

Nyv 'ble-ti ke nyv "juvi nvv-ti ke (Maki 10.35-45)

20 'Sv Sebede 'a "nynuu- ke vɔ de 'kpa Sesi -pvn" -wɛe vɔ de 'sii- 'kɔi- i 'bo ɔ "juvi 'de v -tee' ɔ -paan' i. 21 Sesi 'na : De aa -pɔn e- ? v 'na : -In cɛn eɛ' wlu -tie" 'de 'vn -pee -wɛe 'ma "nynuu- 'sɔɔn -nv 'je i -te 'bo -vn -pvn" 'de -ma 'beode 'vn, due' 'je 'e -ma dian o -te', due' 'je 'e -ma kvan o -te'. 22 'De Sesi 'na : De aoa -teea i ao se e juo-, "kaenmɔ 'ɔ 'pe 'vn 'jea 'na, ao 'bɛe- eɛ' 'naa' 'mɛe ? 'Sv vɔ 'na : -A -beɛ'. 23 Sesi 'na : Tɔ' -o, ao 'bɛe- 'ma "kaenmɔ 'ɔ 'pe 'naa' 'mɛ -cɛɛn-', 'kaa de -je -nɪa 'e 'ma kvan o ke dian o 'a -tea 'a -ti' -mɛ se 'de 'vn 'kwa nɪ-, ɪa' -teɪn tu -teeɛ nyv vɔ -ti' 'vn "Bo nv ɪ de 'e -tea'.

24 Klai" nynu -puue -sia 'o 'wɔan wlu -ne 'sv e, vɔ 'kpa 'cɛn, vɔ 'bleeɛ de'dinyv 'sɔɔn -nv 'dii. 25 'Sv Sesi 'da vɔ -wee' "klein 'mɛ, -wɛe ɔ 'na : Ao 'jee, nyv -tea nyv "jru kɔv' i e, vɔa criɛ nyv bv -sɔn i -wɛe nyv klae" -wi" -mv a to vɔvɔ 'a 'ikmaa' 'de nyv "kpei. 26 'Kaa e 'bo kan' nɪe 'bo aovv "klu. -Bo aoa' due' nɪe "i ɔ 'je klaa" nɪ e, -mɛ ɔ nvv aovv "juvi. 27 'De -bo aoa' due' nɪe "i ɔ 'je aoa' nya nɪ e, -mɛ ɔ 'je vv' -cɛi" 'piie- -wɛe ɔ 'je aoa' kvɔn nɪ-. 28 'Kamɔ nyiv ɔ "Ju nv jisvɔn.

ɔ se ji 'de nyv 'je ɔ "juvi nvv-, 'kaa ɔ ji' -wɛe vɔmɔ 'je nyv "juvi nvv 'de ɔ 'je vv' 'kmv 'e to -wɛe e 'je nyv -tuu"-tuu seie-.

Sesi 'baie "dɔvn 'a 'jri (Maki 10.46-52 ; Luiki 18.35-43)

29 -Ta vɔa 'wlvɔa 'o Seriko e, nyv -tuu"-tuu -bla' 'bo Sesi 'de. 30 Uva -gbvan 'e mu 'sv e, "jri 'a wavn 'sɔɔn -te i 'bo je dovn". Ka Sesi a -sia, vɔ 'wɔvɔn 'sv e, vɔ -tee 'wɔvɔa' -pvn" vɔ 'na : -Aa 'blei, Dafidɪ 'a "Ju, -vn -je -aa wɛe- ! 31 Nyv -tuu"-tuu a 'kaa -vɔvɔ 'vn 'e, vɔ 'na : Ao "mu wɔn ! 'Kaa vɔa kpa wlu "jei ke'wle vɔa -tue" "kpei vɔ 'na : -Aa 'blei, Dafidɪ 'a "Ju, -vn -je -aa wɛe- ! 32 'Sv Sesi nyna i, ɔ 'da vɔvɔ 'mɛ -wɛe ɔ -tee' vɔvɔ i, ɔ 'na : De aoa -pɔn 'vn 'je ao "jrii nv e- ? 33 vɔ 'na : -Aa 'blei, -vn nve -aa "jri 'je 'bai-. 34 Uva' wɛe- nv Sesi 'mɛ, 'sv ɔ 'tɔɛn vɔvɔ 'a "jri i. 'Bo e 'sri nyv -nv je i 'jea' -pvn" -te, vɔ je 'o Sesi 'de bla.

21

Sesi pa 'o Selisalem (Maki 11.1-11 ; Luiki 19.28-40 ; San 12.12-19)

1 -Ta vɔa "kvɔvan Selisalem i 'sv e, vɔ nyniv 'o Befase -kwlvɔ -pvn", e nɪe 'o olift-crv "kpei. 'Sv Sesi dbɔe vv' klai" nynu 'a 'sɔɔn nya. 2 ɔ -tu" vɔvɔ wlu ɔ 'na : Ao mu 'o -kwlvɔ -nɪa 'de nya -ta 'di, aoa muɛ 'o soofae ju jɛɛa', e ke e de 'je -tadvɛ -nɪ, ɪ 'je imvɔɛ-. Ao kain ka ɪ nɪa 'sɔɔn i -wɛe ao 'ju 'vn ja-. 3 -Bo nyv -tee' aovv de jre' i e, -mɛ ao 'na : Tv"bo 'na -a kɔv. 'Sv vv mu ɪ "i 'taia', ɪ ke ao 'je ji kaan. 4 Ka wlu Kea 'a wlu 'kwajaai 'tmva tein" e nva 'o nynivɔn, 'ka -nao : 5 ɔ wlu' ka 'de-, ɔ 'naa :

Ao wlu 'de Selisalem-kwlvɔ -pee, ao 'na : -In -gbvn 'nɔ, -ma 'beo ɔ jie -vn -pee, 'diwɔnkvɔa' mɛ -ji" 'de ɔ 'vn -wɛe ɔ 'ja 'o soofae'- "kpei, ɔ 'ja 'o soofae ju "kpei.

6 Klai" nynuu mu' -cæen'-, ka Sesi 'sia 'nyni 'ka υυ νυ. 7 Υυ ja soofae nynυ ke 'εε "ju ke, -wæe υυ sro υυa' 'unpaadi 'bo ι "kpei -wæe υυ -te ο 'o mu. 8 Nyυ -tuu"-tuu sroe υυa' 'unpaadi -je woi, jrv' a cæn -poa" wυn -wæe υυa sro ι -je woi. 9 Nyυ -kωan 'e Sesi "juoi ke nyυ -kωan 'de ο 'de ke υυa wee ο ο, υυ 'na : -Kai" 'mate Dafidi 'a "Ju, "diwan kpon nyo ο -jia 'de Tv'bo 'a 'nyni 'bn ε, -kai" 'mate 'de javn 'di !

10 -Ta Sesi paa 'o Selisalem ε, -kwlo -wee' -suua i 'sυ υυa -teeε' ba i 'de οο -ti' 'bn, υυ 'na : "Ju -no -mω ο 'c 'nyni wε- -sian ka a- ? 11 'Sυ nyυ -tuu"-tuu ke Sesi na υυ 'na : Sesi -o, Kea 'a wlu 'kwajaai -wlvα Nasareti 'de Galile ε.

Sesi nve nō" diplevn i 'de Kea -gbu klaa" 'di
 (Maki 11.15-19 ; Luiki 19.45-48 ; San 2.13-22)

12 Sesi pa 'de Kea -gbu klaa" 'di -wæe nyυ "klein -υυa plea 'sraadi ke nyυ -υυa -tīan' di ο nυ υυυ i. Ο -gba' nyυ -a pooa 'wei fai" 'a 'tablv ja -wæe ο poo nyυ -a plea "pai 'a "kpi-ti 'kwle i. 13 -Wæe ο wlu ka 'de υυ -pee ο 'na : Wlu -ε -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa : 'Ma -gbu" a mue Kea bae-gbu nia', 'kaa aomω nve "jri-gbu 'bn.

14 "Jri 'a wavn o, 'toovn 'kpo -pυn" -wæe ο 'bωω- υυυυ 'a 'wε-ε. 15 'Kaa 'sraa -savn 'a klæe" o ke' wω-savn 'kpa 'cæn 'de nyυ'pυυjrii' Sesi nva 'a -ti' 'bn. Υυ 'kpa 'cæn ke'wle 'de "nynumu" -wlvα 'de Kea -gbu klaa" 'di -wæe -υυ -na : -Kai" 'mate Dafidi 'a "Ju. 16 -Wæe υυ wlu 'de Sesi -pee υυ 'na : Di υυa 'tmva -ta -ma -woun' 'mæε ? 'De Sesi 'na : In, wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'na : -In -sa "nynupliε ke "nynumu" wlu 'di υυa jea -ma 'nyni 'i 'bεε-.

17 Sesi 'tmva wlu -ne 'sυ ε, ο 'wlv 'o -kwlo 'mε -wæe ο mu Betani 'pæan'.

Sesi se "buo jεε- 'bo fiktu ja
 (Maki 11.12-14, 20-24)

18 -Klæe" pæen -ta Sesi ke οο 'klai" nynuu a mua Selisalem 'de 'sυ, 'mυε- εε nυo. 19 Ο 'jeε fiktu 'bo -je doun", ο 'kpe -pυn", 'kaa wυn 'a 'sυ mι ο jεε 'de ε ja, -wæe ο wlu 'de ε -pee ο 'na : 'Jo 'bo 'de ε ja nιε la 'bode ! 'Bomω ε "sri, fiktu -ne je 'soε jε.

20 Klai" nynuu 'je ε 'sυ tai' "maa υυυυ 'mε, 'sυ υυ 'na : Dewε-, fiktu -ne "sri 'o 'ε, ε je 'soε jεε ? 21 'Bomω Sesi wluυ υυυυ -pee ο 'na : 'Ma 'tmυε aopy tō' -ti, -bo ao -te' 'bn -kwlt" -wæe ao se tō' iplee ε, -mε ao se de nva fiktu -ne "jrii 'a 'sυ nυ ι, 'kaa ao 'beeε' ao 'je cru -ne -pee wlu, ao 'je nυ : ε 'wlv -ta, ε 'je 'e 'tonie wōn 'kpa ! -Wæe εε' de tu 'je nυε. 22 De "o de aoa mua i -tea' 'de Kea -kwlt" -tea' ke baea' 'bn ε, aoa mυε 'jea' see.

-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wlv ε- ?
 (Maki 11.27-33 ; Luiki 20.1-8)

23 Sesi pa 'e Kea -gbu klaa" 'di. -Ta ο nia nyυ de tōoa' a, 'bomω 'sraa -savn 'a klæe" ke nyυ-cōin' -wi" jii-, -wæe υυ -tee' ο i, υυ 'na : -Ta ka -in -sa di -ma nva 'a kpi -ε ? 'De nyo -tui" -un wōn ε- ?

24 'Sυ Sesi -se "kpei 'de υυυυ -pee ο 'na : 'Mω -ke ε, 'ma jie aopy -ti' due' koun -gbai' i -teea'. -Bo ao -se "kpei ε, -wæe -ta 'ma "ikmaa' 'wlvα 'de 'ma nva di -ni ε, 'de 'in 'je 'o 'a 'nyni "si. 25 Nyο -dbo' San nyυ "ni "jru poa' a- ? ε Kea -ae, -aee' nyiopy- ? υυ -tee wlvα' -pυn" 'bo υυa' 'sυ 'nyni, υυ 'na : -Bo -a -na Kea -dbo' ο ε, -mε οο mue -a i -teea' dεε-ti ao se οο -ti' tō' 'bn 'je 'ja a- ? 26 'De -bo -a -na nyiopy -dbo ο ε, -mε υυa mue -a 'cæn i 'kpa', de-nυε' nyυ -wee' "klein a naa tō' i υυ 'na : San nιε Kea 'a wlu 'kwajaai 'a -ce" 'kpa -o. 27 'Sυ υυ wlu' 'e Sesi o, υυ 'na : -A se ε juo-. 'Bomω omo wlu 'de υυυυ o -ke, ο 'na : -εε, 'mω -ke ε, -ta 'ma

"ikmaa' wlvā -wēe 'ma nva dī -nī
ε, 'in se 'o 'a 'nynī "sī i.

"Nynuu- 'sōōn 'ō "ipoo-tī

28 Ao -gbūn 'nō, ka aōa naa dē
-nē tō' i ε-? "Ju due' 'blee "nynuu-
'sōōn. Ō wlvē "i-saa' -nō -pee ō 'na
'Ma "ju, -in mu dōo nū -stān 'de
'in ō -kle. 29 'Sū ō 'na : 'In se 'wōn.
'Kaa ō fōān 'ō -pāi 'sū ōō' pēe se ka
'je, ō "dua dī 'būn 'sū ō mūe 'e -kle.
30 'Bo -mē 'de ε, dē due' -nē mē ō
'tmū 'de "ju -sia 'ō -pēe. -Mō 'na
: 'In 'wōōn mu -tī 'mē ō, 'in "bo !
'Kaa ō se mu. 31 Ka aōa naa tō' i
ε-? 'Bo "nynuu-'sōōn -nū "klu 'ee,
-ō nū ō "bo 'a 'tūn nū-tī ε-? sū 'na
: -Jō -saa 'i -ō. 'De Sesi 'na : 'Ma
'tmūē aōpū tō' -tī, 'wēi-sanyū ke
-kwlōi -tenynūkpae' a mūe aōpū
'juōi -sia' 'de Kea 'a 'kmū dee- 'būn.
32 Dēε-tī 'in 'da kan' a, εmē -nī, San
Batisī jīa -wēe ō tōō aōpū 'isrē-je ε,
aō se ōō -tī' tō' 'būn 'je, 'kaa -dēi'pō'
-sāvū ō, -kwlōi -tenynūkpae' 'je ōō'
-tī' tō' 'būn 'ε. Aōmō 'jea -mē 'jriē-
ke'wlē ε, aō se ōō' wlu tō' 'būn 'je aō
se aōa' dēsāvūn 'i juo-.

*-Busan dinyū sātī 'a "ipoo-tī
(Makī 12.1-12 ; Luikī 20.9-19)*

33 Sesi 'na : Aō pō doin' i, 'ma
jīē "ipoo-tī jrē' 'tmūa' : "Ju due' mō
-dba rēsēn -kle, ō pōē -wēe' "klein
-pin 'dei, ō "blū -ta nyū 'jea rēsēn
'būn "nmūū ε, ō pō -gbei" -gbū due',
-wēe ō sīē -busan dinyū ō, 'de ō
mū 'dūūa'. 34 Rēsēn' -sa nō" nynīa
'sū ō dōōē ōō' dbonūbūn 'de -busan
dinyū ō -wēe sū 'je ōō' -nē rēsēn'
'nyī. 35 'Kaa -busan dinyū kpūn
ōō' dbonūbūn -nū 'mē, sū bla due'
sū 'dba due' -wēe sū thāa taan -nō
'soi i. 36 -Kle' jei dōōē ōō' dbonūbūn
-tuu"-tuu jrū' ke'wlē, -wi" -mū -tīēi"
sū je -jū -nīa tēin" -sīi. 'Kaa dē due'
-nē mē -busan dinyū nū sūpū "jrii.

37 εē 'bōōa 'ō mū ε, ō dōōē ōō'
"ju 'de sūpū ō, ō 'na sūa mūe 'ma
"ju -mō 'ō nī' -tea' dēwē-je. 38 'Kaa
-busan dinyū 'jea ōō' "ju 'jriē-, 'sū
sū 'tmūē ba, sū 'na : "Ju -ō -jea
-kle' -nē 'ε jei 'kpa 'de nya, ō ka,

aō jī -a -je ō 'dba, -wēe -kle' 'je -aa
dē nī-. 39 Sū kpūōn', sū -sō 'ō -kle',
-wēe sū 'dōō.

40 ε nīa 'mūa- la 'ee, -bo -kle' jei
jī 'ee, ka ō 'je -busan' dinyū -nū
'a -tī' nū ε-? Dē aōa naa tō' i ε-
? 41 Sū 'na : ōō mūe 'diwōnynīōn
-nū i-saa' -wēe ō 'je ōō' -kle' -busan
dinyū jrū' "nyī. -Wi" -mū a mūe ōō'
-nē rēsēn "nyīa' εē' -sa nō". 42 -Wēe
Sesi wlu 'de sūpū ō ō 'na : Wlu
-crūa 'de Kea 'a 'sbē 'dī aō se ε 'dīi
nū duee' ? εē' wlu tu 'naa :

"Soukpo -gbū"pōūn pōōa sūn i
ε, εmē -sēεε "soukpo -cēēn'
'būn. Tu "bo mō -nū' εē' dē tu
-wēe -ε -nmō -a "jri 'dei.

43 'De Sesi pōē "kpei ka ō 'na
: εmē -tī 'ma 'tmūō aōpū, Kea
'a 'beōdē ε mūe aōpū 'kwa 'wlvā'
-wēe nyū ka Kea 'sia 'nynī -sūa
nūa kan' a, ε 'je ε sūpū "nyī.
44 [Nyō -ka i 'bo εē' "soukpo tu
"kpei ε, ōō mūe i -craa', 'de nyō -ō
"kpei ε bluua a, εε mūe ō iwaa'.]

45 'Sraa -sāvūn 'a klāe" ke
Fariseēn-wī" 'wōān "ipoo-tī -nī 'sū
ε, sū 'je kan' 'mē ka Sesi a 'sia
sūpū 'a 'nynī ε. 46 'Sū sūa -pōn Sesi
'a kpūn -kō i, 'kaa sūa pleē nyū
-sūa -daa' Sesi Kea 'a wlu 'kwajaai
'mē.

22

*-Tī' Sesi pōōa 'i 'de ba "blitīi -kō
'ō -tī' 'būn ε*

(Luikī 14.15-24)

1 Sesi "dua wlu 'būn ke'wlē ε, ō
pōōē -tī' 'i 'de nyū -a pōa ōō' wlu
doun' ō -pēe, ō 'na : 2 Dē -ε -ke Kea
'a 'beōdē -nīa 'e jāvūn 'dī -kōōa"i,
ε ka : 'Beō due' mō -tu" ōō' "ju
'a 'nynō 'ble -kō. 3 Ō dōōē ōō'
dbonūbūn nyū ō 'tmūūa see 'daa',
'kaa sū se jī -tī 'wōōn-. 4 Ō dōōē ōō'
dbonūbūn jrū' ke'wlē, -wēe ō -tu"
sūpū wlu 'kwa, ō 'na : Aō wlu
'e nyū 'in 'da -pēe, 'in nmaē -kō'
dī -wēe' "klein 'mē, 'in 'dba 'ma
bli' ke 'ma 'būn waa -nō" dī -wēe'
'mē, dī -wēe' -kwēi", aō jī -kō' -sōn.
5 'Kaa nyū ō 'da 'mūa- se ōō' 'dawlū

doin" o po. -Ta -nva jrc' 'tun 'bo
o mu. Jrc' muε 'de o -kle', jrc'
muε o' 'doo poa'. 6 Jrv' kpon o'
dbonvun -nv 'me, -weε v v blati
'a 'sv, v v 'dba vvvv.

7 'Beo 'kpa 'cen 'sv o dboε o'
"soa-wi" -weε v v 'dba 'ku 'dbavn
-nv 'de v v po vva' -kwlv "jri. 8 'Sv
o 'tmvε o' dbonvun, o 'na : 'Ma
-ko' d' ji bae' -we-, 'kaa nyv 'in 'da
'de ε, v v se 'a' di ka nι-. 9 Ao mu
-je woi nyv "klein aoa mua jεεa'
a, ao 'da vvvv -weε v v 'je 'ma -ko'
-son ji. 10 O' dbonvun mu -je woi
'me -cεen', -weε nyv "klein v v jεεa
v v 'kvn- vvvv "jrui, 'diwvnyvun
o, 'diwvnmvun o, 'sv nyv "ji -gbu"
'me.

11 'Beo pa -gbu" o -gvvvan' nyv
"kpei, 'sv o 'jεε "ju due' -o se -ko'
bai" 'vnpaa-. 12 'Sv o wlv o -pee
o 'na : 'In ba, ka -mō nv -gbu"
pasvn -weε -vn se -ko' bai" 'vnpaa-
? 'Sv "ju -nv o wv "muu", dε o
'jea 'tmv ε se nι-. 13 -Weε 'beo
'tmv o' dbonvun, o 'na : Ao san
o' bι ke svn ke- -weε ao 'je o 'de
"kpaε' -fiie"- 'de kwie 'vn 'nv
"idiia ke -fin" 'a nia, 14 dε-nvε' nyv
-tuu"-tuu 'daa', 'kaa nyv -jea 'o -saa
se "i -tie.

'Blvajei 'a 'wei -sati
(Makı 12.13-17 ; Luıkı 20.20-26)

15 'Sv Fariseen-wi" muε "svn
-weε ka v v 'jea nv 'de v v 'jea Sesi
wlv 'a "kle bv 'dei -te' ε, -weε v v
'je ε poo-. 16 'Sv v v dboε vva' klai"
nyvuu 'a jrv' ke Erodi 'a -nι 'cε 'de
Sesi o -weε v v 'na : Nyv detooi, -a
-je kan' 'me, -ma -tmvε to' -ti 'a 'sv,
-weε -ma to' nyv Kea 'a -jevlv 'a
-cε" 'kpa, nyv jrc' o favn 'a nv -vn,
dε-nvε' -maa' -gvbn nyv o 'besvn
ja. 17 Dε -ma naa to' i 'de dε -nε 'ε
-ti' 'vn ε, -vn -tmv ε 'de -a -pee. -A
-bεε' -a -je -dεvnpō' -sa -a -je Sesaa
"nyv ? -Aee' -a -bo ε -saa ? 18 Ka
-cruun" nta 'de v v pεe o Sesi 'jea
kan' 'sv ε, o 'na : Ao 'jridepoovn,
dεε-ti aoa -te' 'vn wlv 'a "kle bv
'dei ε- ? 19 Ao to 'vn 'weijo due' 'i

kea', 'in 'je ε 'je. 'Sv v v to o 'weijo
due' 'i. 20 -Weε Sesi -tee' vvvv i, o
'na : Nyv -ble "jrv ke 'nyv -crua'
-ta a- ? 21 Vv 'na : ε Sesaa -o. 'Sv
o wlv' 'de vvvv -pee o 'na : Dε
-nva 'blvajei 'a dε ao "nyv ε 'blvajei,
-weε dε -nva Kea 'a dε ao 'je ε Kea
"nyv. 22 Vv 'wvvn wlv -nε 'sv tai'
'maa vvvv 'me, v v "tai- o 'i wvō-,
'sv v v mu'.

'Mεvn 'a "kunyiv' son-ti
(Makı 12.18-27 ; Luıkı 20.27-40)

23 'Dε εε' wι tu 'di mō
Sadiseen-wi" -vv sea "kunyiv'
son-ti to' 'vn 'je 'kpaε' Sesi -pvn".
-Weε v v -tee' o i ka 24 v v 'na : Nyv
detooi, dε Moiv 'a ke' 'crua, ε ka
: -Bo "junmōv 'ble 'nyv -weε o
ke v v se "ju 'wlv 'sv o 'me ε, -mε
o' de'di "duo -tion" 'nyv -nv 'vn
-weε o ke v 'je "nyvuu- 'wlv 'de
o' -fein' -mεa 'a 'nyv 'vn. 25 'Kaa
de'dinmai -mε" 'son -nι 'e -a "klu,
vva' -jo -saa "i 'blea 'nyv o ke v v se
"ju 'ble 'sv o je 'mε. O' -tion" 'nyv
siv o' de'di due' 'kwa. 26 Dε due'
-nε mε -nvε vva' 'svvn -nv ke taan
-nv "jrui, 'sv ka v v nta -mε" 'son v v
-wee' -kwe- "jrui. 27 Vv -wee' "klein
'mεa 'sv ε, 'nyvokpao' -nv 'mεε -ke.
28 'Wι -ε 'di nyv -mεa 'a mua 'kmu
de jia' 'ee, nyv 'nyvokpao' -nv 'je
"bli "ti 'bo nyv -mε" 'son -nv "klu
-gvblein' ε- ? Dε-nvε' v jivε v v -wee'
"klein 'kwai.

29 'Bomō Sesi wlvu 'de v v -pee,
o 'na : Aoa pooε aoa' -cε" 'srε
i, dε-nvε' aoa' 'wvvn dι -crua ke
Kea 'a "ikmaa' 'mii. 30 -Sontı
'mεvn 'a mua 'kmu de jia' a, -mε
"nyvunmai ke 'nyvokpae' a ba "bli
"tia' -kwe', ka Kea 'a "soa-wi" -nva
'de javn 'di nta, 'kamō vva mu
nva'. 31 Dε -je -tua" 'mεvn 'a 'kmu
deji -ti ε, dε Kea 'tmva 'de εε' -ti'
'vn ε, ao se ε 'dii nvv ? ε 'naa
: 32 'Mō -nι Ablaam 'a Kea, 'mō
-nι Isaakı 'a Kea, 'mō -nι Sakōbv
'a Kea. -Bo ε 'da kan' a, -mε Kea
nιε nyv -nva 'kmu 'a Kea -o, ε se
'mεvn 'a Kea nι. 33 Tai' "maa nyv

"klein -poa' wlu -na 'mva- doin" o 'me 'de o' nyu detoooun 'un.

Κε'ε 'jru o jo-

(Maki 12.28-34 ; Luiki 10.25-28)

³⁴ Fariseen-wi" 'wōan ka Sesi "mua Sadiseen-wi" 'a wōn 'su ε, υυ 'kuen "jrui. ³⁵ 'Su ke' wō-sai due' -na 'de υυυυ "klu -nūi" o 'je Sesi wlu 'a "kle bu 'dei -te' omō -tee' o i ka, ³⁶ -o -na : Nyu detooi, Kea 'a ke'ε "jru o jo 'de ε- ? ³⁷ Sesi 'na : -In -je -ma Tu"bo Kea 'a -ti' kma 'de -ma pēe -wee' "klein 'un, 'de ma nyio jo -wee' 'un 'de -ma -tō' -wee' "klein 'un. ³⁸ Emē -nū ke'ε "jru o jo -ε -kōan -ti' ε. ³⁹ 'De -je -pooε 'soon -mε ka : -In -je -un -ponyio 'o -ti' kma ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε. ⁴⁰ 'De ke' 'soon -nū "kpei 'bo ke' "klein Moisi bla o, dū "klein Kea 'a wlu 'kwajaoun 'tmva 'bomo i tba.

Nyo -o' "ju Klisi ni ε- ?

(Maki 12.35-37 ; Luiki 20.41-44)

⁴¹ -Ta Fariseen-wi" 'kuan "jrui ε, 'bomō Sesi -tee' υυυυ i ka, ⁴² o 'naa : De aoa naa tō' i 'de Klisi 'a -ti' 'un ε- ? Nyo -o' "ju o ni ε- ? 'Su υυ 'na : O niε Dafidi 'a "ju -o. ⁴³ Sesi 'na : 'De -mε ka Dafidi -mō nu -wee -ta Kea 'a -Suu po o -je o o sie nō" nya -wee o 'dōo- Tu"bo ε- ? Dεε-ti 'in 'da kan' a, emē -nū Dafidi wlu' ka, o 'na :

⁴⁴ Tu"bo wlu' 'de 'ma Tu"bo -pee ε 'na : -In -te i 'de 'ma dianfo o mamav 'su 'in 'je -ma tonyu 'de -un bu -son -tu".

⁴⁵ -Bo Dafidi -mōo sea o Tu"bo 'daa- 'ee, -mε ka o nu o' "ju nūsun 'ja a- ? ⁴⁶ De o -teea' i 'mva- nyo -je ε "kpei -sa o se nū-. De -wlvā 'o εε' 'wū tu 'di ε, nyo "o nyo jro' se o de jre'ε i -tee' 'bode.

23

Sesi kpuven ke' wō-savn 'pee

(Maki 12.38-39 ; Luiki 11.43, 46; 20.45-46)

¹ 'Su Sesi wlu' 'de nyu -gbae' o 'dei ke o' klai" nynuu -pee, ² o 'na : Ke' wō-savn o, Fariseen-wi" 'na

υυ -tee Moisi 'a ke' wō-saa 'a -tea'. ³ Dū "klein vva mua ao tōōa' ao nu i, 'kaa ao 'bo 'o vva' nuυkplūn 'de -sie, de-nue' dū υυυυ a 'tmva, vva' nu i. ⁴ Vva san kwaku -gbe i keinkein -wee vva -tee' 'o nyioυυυ "jru, 'kaa vva' -ctεjo 'o ble "i mō -wee vva' sun o po-ti. ⁵ Vva nu vva' dū -wee' 'mε 'bo nyu "juoi -wee nyu 'je υυυυ "jrie- 'jee-. 'De εε' -ti' 'un ε, vva 'cū Kea 'a wlu 'mε 'bo nmiku "kpei -wee vva ble "jru, 'de vva po jre' sun'. vva poε vva' 'bai 'a 'mla kpo "i -wee i -pee' -wee nyu -wee' "klein 'a "jrie- 'je ε -pūn" nū-. ⁶ -Tein 'dōe 'dōe -nū -ko' -soon i ke- "kpa-ti -tea 'e nya 'de "jrui 'kuū-gbi 'dii ia' 'su mū vva -pōn "kpei -tea' i. ⁷ Vva -pōn nyu 'je υυυυ 'jewlu o po -ta "o -ta, -wee nyu 'je "jru ja jaa 'de υυυυ -soon, 'de nyu 'je υυυυ nyu detoooun 'daa- jeejee.

⁸ 'Kaa aopy mō ε, ao 'bo 'wōen nyu 'bo ao nyu detoooun 'daa-, de-nue' ao niε de'dinyū -o, nyo due' koun -gbai' mō -nū aoa' detooi. ⁹ Ao 'bo nyo "o nyo jro' "bo 'daa- 'de 'blva- "kpei, de-nue' nyo due' koun -gbai' -nū ao "Bo, omō -nū -jo -nū 'e jaun 'di ε. ¹⁰ Ao 'bo 'wōoen nyu 'bo ao nyu 'bleun 'daa-, de-nue' nyo due' koun -gbai' mō -nū aoa' 'blei, omō -nū Klisi. ¹¹ Aoa' klaa' mō -je aoa' dbonvi nū-. ¹² Nyo "o nyo -kpa' o' -ce" "jei a mue -soon jia', -wee nyo "o nyo -jaa o' -ce" ja 'je "jei mu.

Sesi 'tmve ke' wō-savn 'a "jrīde-poo-ti

(Maki 12.40 ; Luiki 11.39-42, 44, 52; 20.47)

¹³ ε niε "nmia-ti -o 'de aopy ke' wō-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un. Ao niε "jrīdepooun, de-nue' aoa' 'wōn nyu 'a pa 'de Kea 'a 'kmū dee- 'un. Aoa' -ce" 'kpa a 'wōn aoa' -kwεε 'emu, 'de nyu -nūai" -υυ -jea 'e pa aoa kaan -wi" -mυ -je de. ¹⁴ [ε niε "nmia-ti -o 'de aopy ke' wō-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti'

'un ! Ao nte "jridepouon, de-nue' aoa -sa -tion"nynokpae' di 'kwai, 'kamɔ aoa nu -mɪ 'a dɪ tu -wee baewlu "ti 'de aopu wɔn, -wee nyu 'je ao de 'dɔenubun 'daa-. 'De ee' -ti' 'un ε, aoa' 'pee a mue "ikmaa'.]

15 Ε nte "nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nte "jridepouon, de-nue' aoa poe 'e 'blva-ke 'tonie 'me, -wee -bo ao 'je nyɔ due' ε, aoa nu -mɔ aoa' klai" ju 'un. -Bo ɔ 'kpe la 'sasa 'de ɔ 'ctan aoa' nuokplɪn ε, -wee ɔ 'di nyni won kpe 'soon, ɔ -sii aopu 'a -ce', 'de ɔ -te' ne -sea' 'mɔ-ta 'ble 'a -tea'.

16 Ε nte "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'un, ao -ɔɔ poa nyu -je o ka "jri 'a wavn nɪa, -wee -ɔ-na -bo nyɔ -snεε Kea -gbu klaa" 'un -me se de jre' nɪ-, 'kaa -bo nyɔ -snεε 'sani -nɪa 'o Kea -gbu klaa" -pun" 'un ε, -me de ɔ "sia 'nynɪ ε, ɔ 'je ε nu -o. 17 Ao -gbun ka ao sea tɔ'di nɪ ε, 'de aoa' 'jea i ε ! -Je we- -nɪ dɛwɔn ε- ? 'Sani -ae, -aee' Kea -gbu klaa" -je 'sani nɪa 'o -pun" εε ? 18 Ao wlu' ke'wle ao 'na, -bo nyɔ -snεε -ta nyu a -saa 'sraa 'a 'nynɪ 'un ε, -me se de jre' nɪ-, 'kaa -bo nyɔ -snεε 'bo 'sraade -ε -nɪa 'o ε "kpei 'un ε, -me de ɔ "sia 'nynɪ ɔ 'je ε ja -o. 19 Ao -gbun ka aoa' 'jea i ε ! -Je we- -be'i ε- ? 'Sraade -ae, -aee' -ta nyu a -saa 'sraa- ? -Ta nyu a -saa 'sraa- me -nɪ dɛwɔn -ε -sii 'sraade. 20 Nyɔ -snεε -ta nyu a -saa 'sraa 'a 'nynɪ 'un ε, -me -mɔ -snεε 'sraade -nɪa 'bo ε "kpei 'a 'nynɪ 'un -ke. 21 Nyɔ -snεε Kea -gbu klaa" 'un ε, -me nyɔ -tia" 'de ε 'di mɔ ɔ -snεε 'un. 22 'De nyɔ -ɔ -toa javn -cɪε "i ε, -me Kea 'a 'beokpa-te me ɔɔ toa 'o -cɪε "i 'mva-, ε ke Kea -tea i 'bo ε "kpei ke-.

23 Ε nte "nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nte "jridepouon, de-nue' di mɪ'mɪ" aoa plea aoa ja ɪ -wee' 'a soon'ɔ -puue -ne 'me, aoa jea Kea wɔn -saa', 'kaa aoa nuve di -jɪ -kɔan -ti' 'plv 'un. Dɪ -nɪa 'e

Kea 'a ke' 'di ao 'bo ɪ 'plv 'un nuve : "Israea' o nyu 'a wee 'jea' o wlu "kpei- kpuan' o ao sie 'o -mɪ 'me 'de -mɪ ao 'je nu 'de-, ε se -jɪ -sia 'o ao 'je -mɪ 'plv 'un nuv ko- 'kaa ao 'bo 'wei 'a -puue -ne -saa' o "mae -ke. 24 Ao -ɔɔ poa nyu -je o ka "jri 'a wavn nɪa, "nɪ ao 'jea 'na aoa 'kple ε 'mii -wee aoa -sa 'e kpein "kpei, 'kaa aoa mla -sen" 'kpei soo' -'me.

25 Ε nte "nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao "jridepouon 'a ti, aoa wɔɔ 'bo -kaun" ke 'keinke ku -pun" 'a 'sv -wee 'de ɪ 'di "ji aoa" 'jriɪdɪ ao -sa nyu 'kwa i ε. Ka aoa' 'jri 'a waa' ke aoa' de pee 'ipoa' 'jia ɪa' 'keinke tu ε, ao se ε juo-. 26 Fariseen -mɔ -ɔɔ' 'jea i ε, -un -wɔɔ 'de -ma 'keinke 'dii ke tɛɪn" -wee -un -je 'o ε ku -pun" wɔɔ- 'de ɪ -wee' 'je 'pepe nɪ.

27 Ε nte "nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nte "jridepouon, de-nue' ao -kɔ' -gbaun' plu -ta 'nɔ "kpae' nmo "jrii, -wee -ɪ 'di, "ku 'a 'kpi ke ɪa' plae" 'a 'sv ji" a. 28 Aomɔ -ke ε, aoa' nyɔjɔ -kɔ' "isrenyu 'de nyu "juɔi, 'kaa "jridepooa' ke 'diwɔnynia' 'a 'sv -ji' 'de aopu 'un 'ε.

29 Ε nte "nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nte "jridepouon, de-nue' aoa ma Kea 'a wlu 'kwajaavun ke "isreun 'a -gbaun' 'de aoa 'wɪ "ko "jru. 30 -Wee ao 'na : -Bo -a -nɪ 'kmv 'de -a "bo -wi" 'a noi" 'de ε, -me -a -ke vɔ se obeeɪ, -a se Kea 'a wlu 'kwajaavun 'dbai. 31 Ka ao nɪa nyu -dba Kea 'a wlu 'kwajaavun 'a "nynuu- ε, ɪmɪ ao nɪa 'o 'tmva' 'mva-. 32 Ε nmɔi", dbo ao "bo -wi" -teea ao kpe nya, ao 'je ε "i -kɔ'. 33 Ao sen -po -nyu, jɔe 'a "nynuu- aoa naa tɔ' i 'ee, ka ao 'je Kea 'a 'pee wɔin" 'pɔsvun nu ε- ? "ɪn-, ao se ε wɔin" 'pɔi. 34 Emε -ti 'ma mu aopu Kea 'a wlu 'kwajaavun o, de "ijuoun o, ke' wɔ-saun -kpuan' 'snɪ "idboa'. Aoa mue jrv' 'dbaa', aoa mue jrv' kɔa' 'bo tu -kwɪt",

aoa mue jrv' klae 'bn kpa' 'de aoa' "jrui 'kũn-gbi 'dii, aoa mue vpvv 'kle -tua" -kwle 'dii, ³⁵ -wee "isrenyv 'a nymv 'je i'wla. De -tba' 'o Abeli "isrei 'a 'mea' -wee -e -jeea Barasi 'a "ju Sakali 'a 'dbaa' 'bo Kea -gbu klaa" ke 'sraa-sa'in 'nyni ε, "isrenyv 'a nymv 'wla i 'me' 'de aopv Suifv 'kwa. Dũ ao nva 'mva-ia' -kao 'je aopv 'bn -craa -o. ³⁶ Tv' -ti 'ma 'tmv aopv, ι -wee' 'a -kao a mue nrv -nũa -sianwũ 'di 'bn -craa'.

Sesi "kaee 'jrui 'de Selisalem 'a -ti' 'bn
(Luiki 13.34-35)

³⁷ Selisalem, Selisalem emε -ε -dba Kea 'a wlv 'kwajaaun, -wee -ε tbaa nrv Kea dboa 'de ε -pee "soi i ε, kpe -tiie' 'ma -pœn 'in 'je εε' "nynuu- "jrui 'kũn- 'bo 'bn -pvn" ka -gbaunsvn" a 'kũan εε' "nynuu- "jrui 'bo εε' nai -svn ε, 'kaa ε 'na ε se 'wvn. ³⁸ Ao -gbvn 'nv, emε -ti aoa' Kea -gbu klaa" a mu wvn fvan'. ³⁹ 'Ma 'tmv-aopv 'mε, ao se 'bn 'jrie- 'jeei 'bode mamav 'sv ε 'je nv" jre' jεε-. 'De εε' nv" tu 'di mε aoa mu wlv' ka : "Diwan kvvn "ju -v̄v̄ jia 'de Tv"bo 'a 'nyni 'bn !

24

Sesi 'tmve Kea -gbu klaa' 'a "jei -gba' -ti

(Maki 13.1-2 ; Luiki 21.5-6)

¹ -Ta Sesi 'wlv 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee v̄v̄ mua, 'bomv v̄v̄ klai" nynuu 'kv̄v̄ -pvn" -wee sv 'jee nv 'de v̄v̄ 'je Kea -gbu klaa" 'a posvn "jrie- o sie. ² 'Sv Sesi "due wlv 'bn 'de sv -pee, v̄v̄ 'na : Aoa 'je dũ "klein -nũ 'mεε ? 'Ma 'tmvve aopv tv' -ti, ι -wee' a mue -gbuea' 'a' "sou se 'o ε -posou" "kpei siei.

'kmv 'a -kwe-ti
(Maki 13.3-13 ; Luiki 21.7-19)

³ Sesi 'da kan' 'sv v̄v̄ mue 'e olift-crũ "kpei, -wee v̄v̄ -te i. V̄v̄ klai" nynuu 'a 'sv -kv̄v̄ -pvn" 'de -sv -tee' v̄v̄ i, sv 'na : Dεε nv" -mũ 'a dũ tu 'je nve ε- ? De -a -je "jrie-

o sie -wee ka -ma mua de jia' o, 'de ka 'blva 'a -kwe-nv" 'jea nyni -wee -a -je ε juo ε ? -In -tmv ε -avn.

⁴ Sesi 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee nrv je ao 'sre ipoo-, ⁵ de-nve' nrv -tuu"-tuu -a mu 'ma 'nyni "jru -tea' -sv -e ji, 'de -sv -je wlv ka : 'Mv -nũ Klisi ! -Wee -sv -je nrv -tuu"-tuu 'sre ipoo-. ⁶ Aoa mue tv 'a nyni ke tv 'a 'kpa -cnven" 'wvn, -bo ε "kvvn aopv i o, -bo ε tœn aopv o, de 'bo aopv 'dii waa, de-nve' 'a' dũ tu 'je 'o nyni -o see, 'kaa -mε se 'blva 'a -kwea' nũ ke. ⁷ Nrv v̄v̄ kpe jre' ε mue 'unsvan', ε 'je kpe jre' o -fvn', 'blva 'a blo'wvn due' a mue ε -poblva o -fvn'. 'Mũε- ε mue jia', 'blva- a mue crea' dũ 'mii-. ⁸ 'a' dũ tu a mue jia', ka 'i-saa' -gban -di a kvvn' 'nynv̄v̄kpaov' -kwlv ε, 'kamv̄v̄ 'a mu nrv -kwlv kvvn'.

⁹ Nrv a mue aopv 'kle "kpei jaa, v̄v̄a mue ao 'dbaa' -wee sv -wee' "klein 'je aopv 'un 'nye 'de 'ma -ti' 'bn. ¹⁰ 'De 'a' 'wv̄v̄ tu 'di ε, nrv -tuu"-tuu a mue v̄v̄a' Kea -kwlv" -tea' o 'bva', v̄v̄a mue ba 'sre ipooa' -wee sv 'je ba 'un 'nye. ¹¹ Nrv -v̄v̄a -daa' v̄v̄a' -ce" Kea 'a wlv 'kwajaaun a mue jia' -wee sv 'je nrv -tuu"-tuu 'sre ipoo-. ¹² Desavn a mue isia', emε -εε mue nva' -wee nrv -tuu"-tuu 'a ba 'a -ti' kmaa' 'je "kpei cœn-. ¹³ 'Kaa nrv v̄v̄ sea 'ma -ti' o 'bv̄v̄ -wee v̄v̄ -blea nai" mamav ε, v̄v̄ mue 'pv̄v̄a'. ¹⁴ -Pv̄v̄a" -ti -tmva Kea 'a 'kmv̄v̄ dee' a -ti' ε, nrv a mu ε 'tmva' 'de 'blva- -wee' -pee, -wee nrv -wee' "klein 'je ε 'wvn, -wee 'blva 'a -kwe-nv" 'je nyni.

Nrv stavn- kvv̄v̄ndi
(Maki 13.14-23 ; Luiki 21.20-24)

¹⁵ "Ju due' -v̄v̄ -ti' Kea 'a wlv 'kwajaa' Danie 'tmva 'de ε, aoa mu v̄v̄ 'jea', nrv a 'dv̄v̄ stavn'-. -Ta -kwea i 'bo v̄v̄ mu i -tea'. Nrv -nv ε 'dii -mε v̄v̄ 'wvn ε 'mii' pepe. ¹⁶ -Mε nrv -a mua 'e Suideblva "kpei nva' a, sv ple sv 'je crv̄v̄ "kpeii mu. ¹⁷ Nrv v̄v̄ mua 'e -gbu" "kpei nva' v̄v̄ 'bo i

"sise, ɔ 'bo ɔɔ' dɪ -nɪa 'e -gbu' 'di 'bɪn 'due. ¹⁸ 'De nyo ɔɔ mua 'e -kle nɪa' ɔ 'bo ɔɔ' 'bai 'bɪn 'dua' de mue 'de -kwɔ. ¹⁹ ɛɛ mue 'nɪmɪa-tɪ nɪa' 'de ɛɛ' 'wɪ tu 'di, 'de 'nɪnɔkpaɛ' -sea' 'i -gba' ke 'nɪnɔkpaɛ' -blea 'nɪnuu-kwɪ' 'a -tɪ' 'bɪn. ²⁰ Ao bae Kea i -wɛɛ ɪa' dɪ tu 'bo nɔvɛ dee 'a jɪ nɔ' ke -kwɛwɪ 'kpeɪ ke-, ²¹ -bo ɛ se ɛ nɪɛ, 'kle -a mua jɪa' 'de ɛɛ' nɔ' tu 'di a mue 'ikmaa' ɛ 'e 'kle -wee' -sɪi. De -wɔvɔ 'e 'blvɔ 'a -gbɔɔ -tee nɔ' -wɛɛ -ɛ -jɛɛa -sɪanwɪ 'de -ɛɛ mua nya mua' a, nyo se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɛɛ' 'kle tu 'kle jrɛ' 'ipoo-. ²² -Bo Kea se ɪa' 'wɪ tu 'i "kɔvɔan-'de ɛ, -mɛ nyo -jea 'pɔ ɔ se nɪ-, 'kaa 'de nyo ɛ -sa 'o 'a -tɪ' 'bɪn ɛ, ɛ 'kɔvɔan- ɪa' 'wɪ tu 'i.

²³ -Bo nyo jrɔ' wɪu ao -pee ka, ɔ 'na : Kɪstɪ nɪɛ -ta, 'de ɔ nɪɛ 'nɔ ! Ao 'bo ɛ tɔ' 'bɪn 'jɛɛ, ²⁴ dɛ-nvɛ' nyo -sɔvɔ -daa' sɔvɔ' -cɛ" Kɪstɪ ke nyo -sɔvɔ -daa' sɔvɔ' -cɛ" Kea 'a wɪu 'kwajaaɔvɔn a mue jɪa'. Uɔ 'je jrɪi' klaɛ" klaɛ" nɔ, -wɛɛ -bo ɛ 'bɛɛ-'de ɛ, sɔ 'je nyo Kea -sa 'o 'srɛ ipoo-. ²⁵ Ao pɔ doɪn' i 'pepe, 'ɪn sɪɛ nɔ' nya -wɛɛ 'ma 'tmɔv aɔpɔv kaan 'mɔ. ²⁶ -Bo nyo 'na : Ao -gbɔvɔn 'nɔ, ɔ nɪɛ 'e -pɪvɔn" blvɔ 'kpeɪ ! Ao 'bo 'e mue, 'de -bo nyo wɪu ao -pee sɔ 'na : Ao -gbɔvɔn 'nɔ, ɔ nɪɛ 'e -gbu' 'di -ta, ao 'bo ɛ tɔ' 'bɪn 'jɛɛ. ²⁷ 'Kaa ka 'nɪ a crea 'jrɪi 'de jɔvɔn 'di -wɛɛ ɛɛ 'wɔvɔ 'e 'jrɔ 'a 'wɔvɔ 'ɪn 'de ɛɛ mua 'e 'jrɔ 'a 'ɪblvɔ 'ɪn ɛ, 'ka nyo ɔ 'ju 'a dejisɔvɔn a mu nɪa'. ²⁸ -Mɛ -ta 'ku nɪa 'bomɔ -tua a -kwɛɛ' de.

Nyo ɔ 'ju 'a dejisɔvɔn
(Makɪ 13.24-27 ; Luɪkɪ 21.25-28)

²⁹ -Bo 'kle'jewɪ 'wɔvɔ 'o -jeɪ' ɛ, 'bo ɛ 'je 'sɪrɪ 'sɔvɔ 'jrɔ 'je 'jrɪ 'mu, 'cɔ 'je fan -tɪ 'bɔ, 'cɔv-sɪn 'je 'de 'jeɪ 'wɔvɔ ɪ 'je blvɔ, -wɛɛ 'ikmadɪ -nɪa 'de jɔvɔn 'di, ɪ -wee' 'kleɪn 'je i -sua'. ³⁰ -Wɛɛ dɛ -ɛ -jea nyo ɔ 'Ju 'a dejiɪa' tɔ ɛ, ɛ 'je -tan 'bo jɔvɔn -kwɔvɔ. 'Blvɔ -wee' 'kleɪn a mue kpleɛa' 'de ɪa' 'wɪ tu 'di, dɛ-nvɛ' sɔvɔ mue nyo ɔ 'Ju 'jea', ɔ 'je 'bo

bue" 'kpeɪ nɪ 'de ɔɔ' 'ikmaa' klaɛ" ke ɔɔ' 'beɔdɛ 'bɪn. ³¹ Dɔ-kɛɛ klaɛ" a mue wɔvɔ, -wɛɛ ɔ 'je ɔɔ' 'soa-wɪ" dɔvɔ 'de 'blvɔ 'a 'fɔ -nɪa -nyɪɪɛ ɔ, 'de sɔ 'je nyo Kea -sa 'o 'jrɪu 'kɪvɔn -de -mua' -ɛ -jɛɛa 'blvɔ- ke jɔvɔn 'a wɔvɔn -kɪu' pɔvɔn' ɛ.

Fikɪtu 'a 'i poo-tɪ
(Makɪ 13.28-31 ; Luɪkɪ 21.29-33)

³² De fikɪtu 'a 'i poo-tɪ a tɔɔvɔ nyo ɛ, ao 'wɔvɔn ɛ 'mɪi. -Bo ɛɛ' 'dae- a sea 'ipeɛɛ, -bo ɛɛ sea wɪn dee -tu" ɛ, -mɛ -kua" se ɔ tɛɛn-. ³³ 'Kamɔ -bo aɔvɔ sea dɪ -nɪa 'mɔvɔ- 'je ɪa sea nɔvɛ, -mɛ nyo ɔ 'Ju 'a deji nɔ' nɪnɪ'. ɔ nɪɛ 'o -gbɛɪn' -jeɪ". ³⁴ 'Ma 'tmɔvɛ aɔpɔv tɔ' -tɪ, nyo -nɪa 'kmɔ 'de kaanwɪ 'di sɔvɔ' jrɔv' se 'meɪ 'sɔ dɪ -nɪa 'mɔvɔ- a jea 'o nɪnɪ. ³⁵ 'Blvɔ- ke jɔvɔn a mue ɪsɔvɔn', 'kaa 'ma wɪu se ɪsɔvɔn 'nɔ' kmɔv.

Kea 'a 'sɔv mɛ -juo 'blvɔ 'a -kwɛ-nɔ'
(Makɪ 13.32-37 ; Luɪkɪ 17.26-30, 34-36)

³⁶ De -je -tua" 'ma jɪ wɪ ke ɛɛ' nɔ" ɛ, nyo jrɔv' se -mɪ juo-. Kea 'a "soa-wɪ" -nɪa 'e jɔvɔn 'di se ɪ juo-, 'Ju se ɪ juo- -ke, 'Bo 'a 'sɔv mɔ -juo ɪ. ³⁷ -Sɔntɪ nyo ɔ 'Ju a mua de jɪa' a, dɪ -nɔvɔvɔ Noe 'a nɔ" ɛ, ɪa mue nɔvɔvɔ -kɛ. ³⁸ -Ta 'nɪ klaa" 'a dɔvɔwɪ sea nɪnɪ ke ɛ, nyo ɔpɔv a dɪ, sɔvɔ 'naa, sɔvɔ pɔɛ 'nɪnɔkpaɛ' 'a 'flu, sɔvɔ -tue" sɔvɔ' 'nɪnuunɔvɔvɔvɔvɔ' jrɪaɪ mamav 'sɔv ɛ je 'wɪ Noe pa 'e -bato' 'di jɛɛ-. ³⁹ Uɔ se ɛ tɔ' ɔ sie mamav 'sɔv 'nɪ klaa" je jɪ, ɛ je sɔv -wee' 'kleɪn kpa, 'kamɔ ɛɛ mu nɪa' nyo ɔ 'Ju 'a deji nɔ' -ke. ⁴⁰ 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di, -bo nyo 'sɔvɔn nɪ 'e -kle ɛ, due' 'je 'bɪn 'duue-, -wɛɛ due' 'je 'o sie-. ⁴¹ -Bo 'nɪnɔkpaɛ' 'sɔvɔn nɪ dɛ dua' 'bo -too' 'kpeɪ ɛ, sɔvɔvɔ due' 'je 'bɪn 'duue-, -wɛɛ due' 'je 'o sie-. ⁴² Ao -te' 'jrɪɛ- 'i 'ja, dɛ-nvɛ' ao se Tɔ'bo 'a deji-sɔvɔn juo-. ⁴³ Ao 'wɔvɔn dɛ -nɛ 'mɪi 'pepe, -bo -gbu" jeɪ juo 'mav'wɪ -ɛ 'di 'jrɪi 'jea 'de ɔ ɔ -gbu" paa 'de ɛ, -mɛ ɔɔ mue 'jrɪɛ- 'i -tea' mamav 'sɔv ɔ se ɔ 'i "tai- ɔ se ɔɔ'

-gbu" wai. 44 Εμε -tu aomo -ke ε, ao nmae di 'de pxe o, δε-νυε' nɔ' -ε 'di ao se ε -kwɫ' -tee ε, εμε nyio 'o "Ju a mu jia'.

Dbonvi 'dɔe -a fua ɔɔ' 'blei ε (Luiki 12.41-48)

45 Ka dbonvi -jɔ -nɪa tɔ'di nɪa ao nɪ kan' ! ɔɔ' 'wɫ wlu "kpei, ɔmɔ ɔɔ' 'blei a -te' dbonvun jru' kwa, -wɛe ɔɔ "nyɪ vɔpɔ diide nɔ" 'dɔe 'di. 46 Dbonvi -ɔɔ mua kan' nva' mamav 'su -ɔɔ 'blei 'je ɔ jɛɛ, 'mva-nv -mɔ. 47 'Ma 'tmvɛe aopɔ tɔ' -tɪ, ɔɔ' 'blei a muɛ ɔ ɔɔ' di -wee' "klein "jru kɔɔ' i -tea'. 48 'Kaa -bo ɔɔ' dbonvi tu nyɪ 'di wɔn -wɛe ɔ 'je wlu 'de ɔɔ' -ce" 'kpa 'bn, ɔ 'e nɪ : 'Ma 'blei 'a ji nɔ' se i"kvɔan- ke. 49 -Wɛe ɔ 'je ɔɔ' "dei-wi" 'a bla' -pɔn" -te, ɔ 'je dɛ dia 'a 'su kpa, 'de ɔ ke nmɔ 'navn 'je nmɔ "jru pɔ-, vɔ 'je 'bn -sii'. 50 ɔɔ' 'blei a muɛ jia' 'de 'wɫ -ke nɔ' ɔ sea -kwɫ' -te 'di, 51 -wɛe ɔ 'je 'mlv cɛn. 'De 'pee -kɔvan' "jridepovun ε, ε 'je ɔ kɔvun -ke, 'bomɔ ɔɔ mu -fun" 'a -wɛe ɔ 'je 'nyɪ "idii-.

25

'Nynɪamu" -puue 'a -ti'

1 Nyio 'o "Ju 'a deji nɔ" ε, nyv -a fua Kea 'a 'kmv dee ε, vɔ -kɔ' 'nynɪamu" -puue -a fua 'nynɔjei ε. Vɔ 'duɛ vva' nɛbi 'bn -wɛe vɔ mu 'nynɔjei 'i 'jaa'. 2 Vva' -mm" se tɔ' 'ble, -wɛe -mm" -sia 'o nɪ tɔ'di. 3 -Mm" -sea' tɔ'di -nɪ -nv "duo vva' nɛbi 'bn 'ε kɔvun-, 'kaa vɔ se ε 'cna 'a tɔɔ 'dei -te'. 4 'De -mm" -nɪa tɔ'di -wi" -mv "duo vva' nɛbi 'bn 'ε -ke, 'kaa vɔ pɔɛ 'cna dɛ 'di -wɛe vɔ -tee ε 'dei. 5 'Nynɔjei vva fua se -too"- ɔ se ji, 'su "nyɪɔ' kɔvun vɔ -wee' -a "jri 'mɛ 'su vɔ -tee 'mva' -pɔn". 6 -Too' -kwea 'su vɔ 'wɔn nyɔ due' 'a "wɔwlu ɔ 'na : 'Nynɔjei ji' oo, ao 'jɔɔ "i oo ! 7 'Nynɪamu" -puue -nv -gbue 'de "nyɪɔ' woi, 'su vɔ -tee vva' nɛbi 'a nmaea' -pɔn". 8 Vva' -mm" -sea' tɔ'di nɪ wlu' 'de -mm" -nɪa tɔ'di -pee, vɔ 'na : Ao

"nyɪ -avn aoa' 'cna 'a dɛ-saan" 'dee, -aa nɛbi -wee' a 'mvv. 9 'Su vɔ 'na : "lun-, -a se 'bɛɛ-, -aa 'cna se 'i -ti -wɛe ao ke -a -je ε 'bn -seea'-. Ao mu aoa' -nɪ -tɪn' 'de nyv -vva ple ε 'kwa.

10 Vɔ siie 'cna -tɪan' 'su 'nynɔjei je ji. 'Nynɪamu" -nmaea di -wɛe ɔ jɛɛa, vɔpɔ -ke ɔ pa 'e 'mvav-nv-gbu 'di, -wɛe ɔ kan 'o -gbɛin" 'de vva -tu" ɔɔ' 'nynɔ 'ble -kɔ. 11 Ε fɔan 'o -paii 'su 'nynɪamu" -mm" -sea' tɔ'di nɪ -nv ji', 'su vɔ -tee weea' -pɔn" vɔ 'na : Tv"bo, Tv"bo, -un -kain -a "wɔin 'de ! 12 'Kaa 'nynɔjei 'na : 'Ma 'tmvɛe aopɔ tɔ' -tɪ 'un se ao juo-.

13 -Wɛe Sesi pɔɛ "kpei ka ɔ 'na : -Bo ε nɪ kan' 'ja a, -mɛ ao -te "jriɛ- 'i, dɛ-νυε' ao se 'wɫ ke nɔ" juo-.

Dbonvun taan -a fua vva' 'blei ε (Luiki 19.11-27)

14 Sesi pɔɔɛ -tɪ' "i ke'wɫɛ 'de ɔɔ' dejisvun 'a -tɪ' 'bn, ɔ 'na : Ka "ju due' -ɔ -jea 'dvva' mu -wɛe -ɔ -da ɔɔ' dbonvun 'de -ɔ sia vɔpɔ ɔɔ' di o nɪa, 'kamɔ εε mu nɪa'. 15 ɔ "nyɪ due' 'sanikpi -mm", ɔ "nyɪ due' 'sanikpi 'sɔɔn, -wɛe ɔ "nyɪ taan -nɔ 'sanikpo 'due, ka vɔpɔ 'je ε kwai 'bɛɛ- due 'due ε, 'su ɔ mu'. 16 'Bo ε "sri -jɔ -jea 'sanikpi -mm" je ɔɔ' -nɪ 'dɔɔ 'bn pɔa' -pɔn" -te, 'su ɔ 'jee 'sanikpi -mm" deejru'. 17 'Kamɔ -jɔ -jea 'sanikpi 'sɔɔn nv -ke 'su -mɔ 'jee kpi 'a kmɛ' 'sɔɔn deejru'. 18 'Kaa -jɔ -jea kpo due' -mɔ mua ɔ "blue -klu' -wɛe ɔ pɔ 'e ɔɔ' 'blei 'a 'sani kpo.

19 Ε nɪa 'o, ε nɪa 'o 'su ε, dbonvun -nv 'a 'blei jɪɛ de -wɛe ɔ 'na : Ao ji, ao 'je dbo ao nva 'a "kuan pɔ. 20 'Su -jɔ -jea -mm" 'kpa 'o 'ε, -wɛe ɔ to 'sanikpi -mm" jri' ɔ 'jea -nɪ, 'de ɔ 'na : 'Ma 'blei, -un sie 'bn 'sanikpi -mm" o 'de-, 'kaa -un -gbvun 'nɔ, 'un 'jee kpi -mm" jri' 'un je 'o 'i "kpei pɔ. -Ma di ka. 21 ɔɔ' 'blei 'na : ε nmɔi', -un -nɪɛ dbonvi -cɔɔn' -o, -maa' 'wɫ wlu "kpei, -un -bɛɛ' di mu" "wɔin, 'ma muɛ -un di -tuu"

kwa -tea'. -In ji 'de -in -ke 'ma -a -je 'mva- nu.

²² -Jo -jea 'sanikpi 'soon -mo 'kpa 'o 'ε -ke, o 'na : 'Ma 'blei, -in sie 'un 'sanikpi 'soon o 'de-, 'kaa -in -gbun 'no, 'in 'jee kpi 'soon deejri' 'de ι "kpei, ιmι ka. ²³ Jo 'blei wlu o -pee o 'na : ε nmoi", -in -nie dbonvi -coon' -o, -maa' 'wlv wlu "kpei 'de di -sea dεwon ni 'a -ti' 'un, 'ma muε -un di -nia dεwon kwa -tea'. -In ji 'de -in -ke 'ma -a -je 'mva- nu.

²⁴ 'Su -jo -jea 'sanikpo due' -mo 'kpa 'o 'ε, -weε o wlu 'de oo' 'blei -pee, o 'na : 'Ma 'blei, 'in 'je kan' 'me, -ma dε nie 'kle, -ta -in sea dε po, 'bomoo -ma -sa' dε. ²⁵ Eε' favn a nu 'un 'ε, εme -ti -ma 'sanikpo -in -nyia" 'un ε, 'in "bluu -weε 'in poε -klu'. -In -gbun 'no, -in kpon -ma dε. ²⁶ Jo 'blei 'na : -Mo dbonvi saon, -flandε 'ε -flandε-! Ka -ta 'in sea dε po 'ma -sa 'o dε -in -jea kan' -mo 'dee, ²⁷ -me -maa' kpa 'ma 'wei 'de 'wei i -tevn o, -weε -bo 'in ji de, 'de 'maa -se 'e mu, -me ε se 'o cron' po dεwe-jeε ? ²⁸ 'De o 'na : 'Sanikpi -ni ao -so -mi 'kwa, ao 'ju "ju -blea 'sanikpi -puue "nyι, ²⁹ dε-nue' nyo -blea dε -nyv a mu o jre' "nyia' ke'wle, -weε di 'je o isiie-. 'Kaa nyo sea' dε 'ble, dε-saan' -je o 'blea, nyo a muε -me o 'kwa -saa'. ³⁰ 'De dbonvi -flan' ao "duo -mo 'un, ao 'je o 'e "kpaε' -fiie"- 'de kwie 'un, 'demo o 'e -fin"- -weε o 'e 'nyvni "idii-.

De'booo pee' 'a -ti'

³¹ -Sontu nyio o "Ju ke oo' "soa-wi" a mua de jia' 'de oo' 'beode 'un ε, oo muε i -tea' 'bo oo' "kpa-te "kpei, -weε o 'je nyv 'a 'pee 'je. ³² 'De 'blva -wee' "klein 'je de -kwe- 'bo o "juoi, -weε o 'je nyv 'un -seea' o 'je jrv' 'de oo' dianfo o po, o 'je jrv' 'de oo' kvanfo o po, ka no"di 'dei -tei a -seea' 'blae ke -gbae' 'un ε. ³³ Jo 'je 'blae 'de oo' dianfo o po 'de o 'je -gbae' 'de oo' kvanfo o po. ³⁴ -Weε 'beo 'je wlu 'de nyv -nia 'e

oo' dianfo o -pee ka : Ao ji, aopy 'in 'Bo 'a "diwan kpuan, 'beode 'kmv 'kpa 'sv -ε -teea 'de aoa' -ti' 'un ε, ao "due 'un, ³⁵ dε-nue' -ta 'muε- nsva 'un, ao "nyie 'un dε, 'in je di. -Ta "ni 'natvn a 'dbaa 'un ε, ao "nyie 'un "ni, 'in je 'na. -Ta 'in nua 'dvi- ε, ao kpuven 'un svn 'soon. ³⁶ -Ta 'in cεean kui ε, ao paa 'un dε 'un. -Ta 'we- ε nsva 'un ε, ao -tue" 'ma -ti'. -Ta 'in nua -kaso 'di ε, ao jie 'mi "i -teea'.

³⁷ 'Bomoo "isrevn a mu wlua' ka : Tv"bo, -taka 'muε- nu -ma nsva' -weε -a -nyι" -un dε -in di ε- ? -Ta "ni 'natvn nsv -un -weε -a -nyι" -un "ni, -in -na a- ? ³⁸ -Taka -in -nu 'dvi- -weε -a -kpuvn -un svn 'soon ε- ? -Taka -in -cεen kui -weε -a -paa -un dε 'un ε- ? ³⁹ -Taka 'we- nu -un nsva' 'de -in -nu -kaso 'di -weε -a -tee' -mii" ε- ? ⁴⁰ -Weε Tv"bo 'je sv -pee wlu ka : to' -ti 'ma 'tmvsv aopy, dε "o dε ao nva "ju -saan" ka "jrii 'de 'ma de'di -wi" "klu ε, -me 'mo ao nu ε "jrii.

⁴¹ -Weε o 'e wlu ke'wle 'de nyv -nia 'e oo' kvanfo o -pee ka : Ao -saa 'un kvn. Aopy 'davn kpuan, ao mu 'e ne 'un. εε' ne tu -tbaa' sese 'de -sion' ke εε' 'ce-wi" 'a -ti' 'un. ⁴² De-nue' -ta 'muε- nsva 'un ε, ao se 'un dε "nyι 'in se di. -Ta "ni 'natvn nsva 'un ε, ao se 'un "ni "nyι, 'in se 'na. ⁴³ -Ta 'in nua 'dvi- ε, ao se 'un svn 'soon kpuvn. -Ta 'in cεean kui ε, ao se 'un dε 'unpaa-. -Ta 'ma dε ε pooa ao se 'ma -ti' -tu". -Ta 'in nua -kaso 'di ao se 'mi "i -tee'-.

⁴⁴ 'Bomoo sv 'je wluu ka -ke : Tv"bo, -taka 'muε- nu -ma nsva' 'de "ni 'natvn a nsv -un, 'de 'we- ε nsv -un, 'de -in -cεen kui, 'de -in -nu -kaso 'di -weε -a se -ma -ti' -tu" ε- ? ⁴⁵ -Weε o 'je nu : 'Ma 'tmvsv ao to' -ti, di "klein ao -sea "ju -saan" ka due' "jrii nu 'de 'ma de'di -wi" "klu ε, -me 'mo ao sv "jrii nu.

⁴⁶ -Weε nyv o 'tmva wlu -nia 'mva- -pee, -wi" -mv 'je 'e 'kle sea "ti -ta 'ble 'un mu, 'de "isrevn-wi"

-mu 'je 'e 'kmɔnta' -sea' -kwe -ta
'ble 'bn mu.

26

*Nyv "jru o -tevn pa Sesi 'a jaa"
(Maki 14.1-2 ; Luiki 22.1-2 ; San
11.45-53)*

¹ Sesi -koa' dɪ "klein -nɪ 'a -kɫan'
'sɔ, ɔ wlu' 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee.
² ɔ 'na : Ao 'je kan' 'mɛ kɔɔnkwla'
'wɫ-kɔ siɛ 'wɪ 'sɔɔn, 'de nyɔ ɔ "Ju
a muɛ 'e tooa' -wɛɛ ɔ 'je ɔ 'o tu
-kwlɪ" kɔ.

³ De ɛɛ' nɔ" tu 'di 'sɔ, 'sraa -savn
'a klæe' o, nyɔ-ɔɔn' -wi" 'kɪɛn
"jrui 'de ɔɔa' klæa' Kaifu o -gbein",
⁴ -wɛɛ ka ɔ 'jea Sesi 'a kpɔnsɔn
nɔ 'de 'srɛ 'bn -wɛɛ ɔ 'je ɔ 'dba a,
'de ɔ 'bɛɛ-ɛɛ' wlu 'bn. ⁵ 'Sɔ ɔ 'na
: ɛ 'bo -kɔ' wɪ o nɪɛ, -wɛɛ nyɔ -wee'
"klein je ɛ 'wɔn 'de -kli je 'kpa.

*'Nynɔkpao' due' "cniie -dai'klɔni
'i 'de Sesi 'jru
(Maki 14.3-9 ; San 12.1-8)*

⁶ -Ta Sesi nɪa Betani 'de Simɔ ɔ
-sa 'jrɔwɛ- pɔn" tein" o -gbu" 'di
ɛ, ⁷ 'bomɔ 'nynɔkpao' due' 'blee-
-dai'klɔni 'a -sooɛ 'dɔɛ -ɛɛ 'nyɪ nɪa
albatrɪ ɛ, -wɛɛ ɔ 'kpa Sesi -pɔn".
ɛɛ' -dai'klɔ tu 'a sɔɔn' kma'. U
"cniie ɛ 'i 'bo Sesi 'jru -mɛ ɔ nɪɛ dɛ
dia'. ⁸ ɔɔ' klai" nynuu 'jeea dɛ -nɪa
'mɔa- 'jrɪɛ- 'sɔ ɔ 'kpa 'cɛn, ɔ 'na
: Dɛ -ble -dai'klɔ -nɛ -mɛ 'ɛ dooa'
kan' -mɔ ɛ-? ⁹ Nyɔ 'beee' ɔ 'je ɛ ple
'de-, ɛ 'je 'wei -tuu"-tuu 'je 'de nyɔ
'je ɪ nɪa" nyɔ "nyɪ o.

¹⁰ Ka ɔ 'na dɛ -nɛ 'ɛ 'tmɔa' Sesi
'jea kan' 'sɔ ɛ, ɔ wlu' 'de ɔɔpɔ o ka,
ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ aɔa wa 'nynɔkpao'
-nɔ 'kɔ 'i ɛ-? U nɔɛ dɛ 'dɔɛ 'de
'ma -tɪ' 'bn. ¹¹ Ao ke nɪa" nyɔ a
muɛ i-tea' jeejee, 'kaa 'mɔ ke aɔ se
i-tei jeejee. ¹² -Dai'klɔ ɔ 'wla 'bn
"jru -ta, ɔ nɔ ɛɛ' dɛ tu 'mɛ 'de 'ma
-gbɔn' 'di mua' 'a -tɪ' 'bn. ¹³ 'Ma
'tmɔɔ aɔpɔ 'mɛ, -ta "o -ta nyɔ a
mua -pɔɪa" -tɪ -nɪ 'tmɔa' 'de 'blɔa-
"kpei ɛ, nyɔ a muɛ 'nynɔkpao' -nɔ
'a -tɪ' -kwlɔ o pɔa', 'de dɛ ɔ nɔa nyɔ
'je ɛ 'tmɔ.

Suida pleɛ Sesi

(Maki 14.10-11 ; Luiki 22.3-6)

¹⁴ 'Sɔ klai" nynuu -nɪa -puue 'jɔ
'sɔɔn 'ɔ due' Suida Isikario muɛ 'e
'sraa -savn 'a klæe' -wi" o. ¹⁵ -Wɛɛ
ɔ wlu 'de ɔɔpɔ o ka, ɔ 'na : -Bo 'ɪn
nɔɛ -wɛɛ Sesi 'je aɔpɔ 'kwa 'kpa
'ee, dɛ aɔ 'je 'bn "nyɪ ɛ-? 'Sɔ ɔ
-sɔɛ' 'weimɪ" 'a kwla taan ɔ je
ɔ "nyɪ. ¹⁶ Dɛ -wɫa 'de ɛɛ' nɔ" tu
'di ɛ, Suida a -pɔn Sesi 'a kpɔn -kɔ
i, -wɛɛ ɔ 'je ɔ 'de ɔɔpɔ 'kwa -tu".

*Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu die ɔɔ'
de'boɔdiide*

*(Maki 14.12-21 ; Luiki 22.7-14,
21-23 ; San 13.21-30)*

¹⁷ -Di'pɛn -sea -puun"dɛ o nɪ 'a
-kɔ 'ɔ "i-saa' -wɪ "kpei ɛ, Sesi 'a
klai" nynuu 'kpɔ -pɔn" -wɛɛ ɔ
-teeɛ' ɔ i, ɔ 'na : -Ta -ɪn -nɪ" -a
-je Pakɪ 'a diide pii ɛ-? ¹⁸ 'Sɔ ɔ 'na
: Ao mu 'e -kwɫɔ, 'de "ju due' o, aɔ
wlu ɔ -pee aɔ 'na : -Aa dɛtɔɔi' naa
: ɔɔ' nɔ" nyɪ' -wɛ-, 'de -ɪn o -gbu"
'bomɔ ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu 'je Pakɪ
'a diide dii-. ¹⁹ Ka Sesi "sia 'nyɪ ɛ,
'ka ɔɔ' klai" nynuu nɔ, -wɛɛ ɔ pi
Pakɪ 'a diide.

²⁰ -Fli 'wla 'sɔ ɛ, Sesi ke ɔɔ' klai"
nynuu -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn muɛ dɛ
dia'. ²¹ -Ta ɔ nɪa dɛ dia' a, 'bomɔ
Sesi wluu ka ɔ 'na : tɔ' -tɪ 'ma
'tmɔɔ aɔpɔ, nyɔ due' -a mu 'de
aɔpɔ "klu 'wɫa' -ɔ -je 'bn ple. ²² ɛ
pɔɛ klai" nynuu -wee' "si 'nyɪ o,
'sɔ ɔ -tee ɔɔ' i -teea' -pɔn" due
'due, jrɔ' 'na : -In se 'mɔ 'da o,
Tɔ"bo? ²³ 'Sɔ ɔ 'na : Nyɔ -ɔ -ke 'ma
sɔn plaan 'e -gbɫɔ 'di ɛ, ɔmɔ -ɔɔ
mu 'bn plea'. ²⁴ Nyɔ ɔ "Ju a muɛ
'mɛa' ka ɛ 'crɪa 'de ɔɔ' -tɪ' 'bn see
ɛ, 'kaa ɛɛ muɛ "nmia-tɪ nɪa' 'de nyɔ
-ɔɔ mu ɔ plea 'a -tɪ' 'bn, ɔɔ' "ju tu 'a
-ɪn se 'wɫɔ "paa'. ²⁵ 'Bomɔ Suida, -
-je ɔɔ' plea' 'bn 'boɔ- "duo wlu 'bn,
ɔ 'na : ɛ 'mɔ -ma 'daa, Tɔ"bo? 'Sɔ
Sesi 'na : ɛɛ' wlu mɛ -nao 'de -ɪn
-wɔn, -mɔ -o.

²⁶ -Ta ɔ nɪa dɛ dia' a, Sesi "due
-di'pɛn 'bn -wɛɛ ɔ pɔ ɛɛ' Kea 'se-
'de ɔ cɛɛn ɛ i, -wɛɛ ɔ "nyɪ ɛ ɔɔ' klai"
nynuu, 'de ɔ 'na : Ao "due 'bn aɔ

di ε, ε 'ma ku -o. ²⁷ -Wεε ɔ "duo nmo -saan 'a -fεε' 'bn, 'de ɔ po εε' Kea 'se-, -wεε ɔ "nyi ε ubpu 'de ɔ 'na : Ao -wee' "klein 'ne-, ²⁸ de-nve' ε 'ma nymo -o. εme -si" ii nyio ke Kea "i 'bo -ko' o de, ε 'wla i 'de nyu -tuu"-tuu 'a dısain 'a -kwe- -ti' 'bn. ²⁹ 'Ma 'tmvεe aopv 'me, 'in se nmo -ne 'nai 'bode mamaυ 'sv ε 'e 'wı -ε 'di ao ke 'ma -a -jea nmo dee 'naa -tadue 'de 'bn 'Bo 'a kεema' -kwlı ɔ 'di jεε-.

³⁰ -Mε 'wıba 'o -jei" ε Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'bleε Pakı 'a -ko' du- wεε υυ -si' 'de υυ mu 'e olift-cru "kpei.

Piei -sa Sesi wɔn
(Makı 14.27-31 ; Luikı 22.31-34 ; San 13.36-38)

³¹ 'Sv Sesi wlu' 'de υυ -pee ɔ 'na : 'De "maυ'wı -nı 'di ε, ao -wee' "klein a muε 'bn 'boa', de-nve' de -crua 'de 'ma -ti' 'bn, ε ka :

Kea 'na : 'Ma muε nɔ'dı 'dei -tei 'dbaa' -wεε 'blaε 'je 'kwlı i -gbaa.

³² 'Kaa -bo 'ın sɔn "kunyıɔ' 'ja a, -mε 'ma muε ao "juɔi -sia' 'ın 'je 'e Galile mu.

³³ 'Sv Piei "due wlu 'bn ɔ 'na : -Bo nyv -wee' "klein 'bo -un mɔ 'de ε, 'mɔ se -un 'boi 'nɔ 'kmv. ³⁴ Sesi 'na : 'Ma 'tmvεe -un tɔ' -ti -cεen', 'de 'maυ'wı -nıa -stan 'di ε, nɔ" -ti sɔn" 'e -sro' ε, -ma muε 'bn wɔn -saa' kpe taan, -ın -je nυ -ın se 'bn juo-. ³⁵ 'Sv Piei -sa wlu de ɔ 'na : -Bo ε nı 'e 'mea' 'bn mɔ 'de ε, -ın -ke 'ma muε mua', ε se 'mɔ -je -ın wɔn -sa nı-. De due' -ne, εme klai" nynuu -wee' 'tmv.

Sesi baεε Kea 'de Sεsemane
(Makı 14.32-42 ; Luikı 22.39-46)

³⁶ 'Bo -mε 'de ε, Sesi ke υυ muε -tajrɔ nyv a 'daa- Sεsemane ε, -wεε ɔ 'tmvυ ubpu ɔ 'na : Ao -te i -ta, 'ma muε 'e nya -ta 'ın 'je bae.

³⁷ -Wεε ɔ "duo Piei ke Sebede 'a "nynuu- nıa 'sɔɔn 'bn, 'de υυ ke ɔ mu. 'Sv de -teε ɔɔ' 'dii waa' -pɔn", faυn a nυɔ', ɔ "kaεε "jrii. ³⁸ 'Sv ɔ wlu' 'de υυ -pee ɔ 'na : 'Ma -suu "kaεε "jrii mamaυ 'sv 'ma jea 'mea'

ji. Ao sie -ta 'de ao ke 'ma -a -je "jriε- "i -te. ³⁹ -Wεε ɔ 'kpaα 'o nya de-saan" ka, ɔ tba "jua i 'bo 'blvɔ, ɔ bae Kea ka ɔ 'na : 'In "Bo, -bo ε 'bεε- ε 'je nυve ε, -mε ε -teεn 'bn "kaenmɔ 'ɔ "pe -ne o, 'kaa 'ma 'tɔn nυ-tı 'bo nυve, εε' -nı 'tɔn nυ-tı mı -je nυve-.

⁴⁰ 'Sv ɔ jıε ɔɔ' klai" nynuu "i-tea'. -Ta ɔɔ jıia -mε υba 'mvυ, -wεε ɔ wlu Piei -pee, ɔ 'na : Ao ke 'ma -a se "jriε- "i -te mɔ kpe due' de-wεε-jεε ? ⁴¹ Ao -te' "jriε- "i, ao 'je bae- -wεε ao je 'e de-saυn 'di 'kpa, de-nve' tɔ' 'dɔe a ji 'e nyio 'bn 'ε -mɔ, 'kaa ɔɔ' 'blvku se 'kpi 'ble.

⁴² -Wεε ɔ teεn o ke'wıε, ɔ mu baea', ɔ 'na : 'In "Bo, ε se 'bεε- "kaenmɔ 'ɔ "pe -ne 'je 'bn o teεn -bo 'ın se ε naa, -mε εε' 'tɔn nυ-tı mı je nυve-. ⁴³ -Ta ɔɔ jıa de ke'wıε ε, -mε ɔ jεε ɔɔ' klai" nynuu "nyıɔ', de-nve' υba' "jri kue kwa.

⁴⁴ 'Sv Sesi 'wıv 'o ubpu -pɔn", ɔ teεn kın 'de ɔ bae kpe 'ε taan -ne, baewlu due' -ne 'ε 'sv mε ɔ -sa de.

⁴⁵ 'Sv ɔ muε 'de ɔɔ' klai" nynuu o de -wεε ɔ wlu 'de ubpu o, ɔ 'na : Aoa 'mvυ laa, -wεε ao -kwlee' ? Ao -gbɔn 'nɔ, nɔ" nyıni' -wε-, nyio 'ɔ "Ju pleεε' 'de de-saυnυυn 'kwa. ⁴⁶ Ao sɔn 'bn, -a -je mu ! Ao -gbɔn 'nɔ, "ju -plea' 'bn "kυvan- i.

Uv kpυn Sesi 'me
(Makı 14.43-50 ; Luikı 22.47-53 ; San 18.3-12)

⁴⁷ Sesi "siε wıua' 'sv Suida -nıa klai" nynuu -nıa -puue 'jɔ 'sɔɔn ɔ due' je i "si, ɔ ke nyv -tuu"-tuu -blea -cru ke titii ji'. 'Sraa -saυn 'a klae" ke nyv-cɔn' -wi" -dbo' ubpu.

⁴⁸ Suida ɔ plea Sesi tɔɔε nyv -ke ɔ jıa de jre', ɔ 'na : "Ju 'ma mua -kwlı" -gblea' 'teɔ ε, -mε ɔmɔ -nao, ao kpυn ɔ. ⁴⁹ 'Bo ε "sri ɔ 'kpaα 'o Sesi -pɔn" 'sv ɔ 'na : Tv'bo, 'mɔ -je -un ! 'Sv ɔ -gbleε ɔ -kwlı". ⁵⁰ 'De Sesi 'na : 'In ba, de -ın jıa nva' a, -ın -too"-ın -je ε nυ ! 'Sv nyv -ke ɔ jıa 'wıa 'e Sesi "kpei -wεε υυ kpυn ɔ.

51 Nyv -ke Sesi nta 'mva- uva' due' -sa -cne kpla' 'sv o poo e 'sraa -sai klaa' 'a dbonvi, -wee o cen o doun" "jru. 52 'Sv Sesi 'na : -In -tu" -ma -cne 'de ee' kpla 'di de, de-nve' nyv "klein -a -dbaa' nyv -cne 'vn e, uva 'mxe -cne "i. 53 -Maa naa to' i 'dee, 'vn se e 'bee- 'vn 'je 'vn "Bo -too"- 'ipo, o 'je 'vn oo' "soa-wi" -tuu"-tuu ja sv 'je 'vn sun o poo ? 54 'Kaa -bo 'vn nv kan' -mo 'ee, -me ka di -crua' 'de 'ma -ti' 'vn 'je 'o nynison nv e- ? eme -ti 'mo 'na ka di -crua 'da, 'kam o i nva 'o -ta.

55 -Wee Sesi wlu 'de nyv -ji' o kpuan' -pee o 'na : Ao 'blee -cni ke titii -wee ao ji 'vn kpuan'. E -ko' -na 'vn nte 'ku 'dbai -o. 'De 'w' -wee' "klein 'di 'vn ke ao nte -tadue, 'ma too aorp de 'de Kea -gbu klaa" 'di, 'kaa ao se 'vn sun -pun' -te' 'bomo. 56 'Kaa ia' di tu nvee' -wee di Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva 'de e, 'de i 'je 'o nyini. 'Sv oo' klai" nynuu -wee' sio', sv 'kpa 'kwla.

Uv kpa Sesi 'de Kaifv "juoi
(Mak 14.53-65 ; Luik 22.54-55,
63-71 ; San 18.13-14, 19-24)

57 Nyv -kpuan' Sesi e, sv kpo 'e Kaifv -nia 'sraa -sai klaa" woin", 'demo ke' wo-savn o, nyv-coun' -wi" 'kun- "jrui. 58 Piei bla svsv sv -ko woi mama' 'sv o ke sv je 'e 'sraa -sai klaa" o -gbein" pa, 'de o -te i 'bo nyv "klu -wee o 'je ee' ja -kwe -sun 'a -ta 'je.

59 'Sraa -savn 'a klae" o, 'pee 'jevn klae" a -pon Sesi 'a si-ti "kpei 'nee -ko i, -wee sv 'je o 'dba. 60 'Kaa sv se de jre' 'je, 'de -me 'kam o si 'tmoun -tuu"-tuu -kwe- de. 'Sv uva' 'soon ji', sv 'na : 61 "Ju -no wlu' o 'na : 'In 'bee' 'vn 'je Kea -gbu klaa" 'jei -gba' -wee 'vn 'je e po 'de 'w' taan -gbai' 'di.

62 'Sv 'sraa -sai klaa" son 'vn 'e, -wee o wlu Sesi -pee o 'na : Di nyv -nv a bla -vn "kpei -ta a, -maa' -sa 'e wlu mo -wee' - ? 63 'Kaa Sesi 'mue won, 'sv 'sraa -sai klaa" 'na : 'De Kea -nta 'kmu 'a 'nynt 'vn

'ma -tee- mii, -bo -vn -ni Nyv'puvi Klist, Kea 'a "Ju e, -me -vn -tmv e 'de -a -pee. 64 'Sv Sesi 'na : eme -vn -tmva 'o. 'De 'ma 'tmvve aorp 'me, aoa mue nyiv o "Ju 'jea' la 'bode, o 'je i -te 'de "ikma Kea 'a dianfo o, aoa mu o 'jea' ke'wle o 'e de ji 'bo javn-kwlv 'bo bue" "kpei.

65 'Sv 'sraa -sai klaa" -no 'kpa 'cen, o 'faee oo' -ce" 'kpa 'a 'unpaadi i, -wee o wlu 'de nyv -kwea de -pee o 'na : o doa Kea 'a 'nynt -we-, de -ble -ti 'a -ta 'jevn i -pvan' 'bode e- ? Ka oo toa Kea won o e, eme -jia' 'o 'de oo' -ce" 'kpa 'won. Ka aoa 'da a- ? 66 Uv -wee' "klein 'na : o nte 'me ka-. 67 'Bo -me "kpei 'mva- 'sv sv -tee oo' ton "jri wlaan' ke blaa' -pun", uva tbov kpiin' i, -wee uva wlvv 'de sv 'na : 68 -Mo -na -o -nte Nyv'puvi e, -vn -si' di, nyv tba -vn kpuan' -vn -si' oo' 'nynt.

Piei -sa Sesi won
(Mak 14.66-72 ; Luik 22.56-62 ; San 18.15-18, 25-27)

69 -Ta ee nva kan' a, -me Piei -tee i 'de "kpa" 'bo nyv "klu. 'Sraa -sai klaa" 'a dbonvynokpao' due' 'kpo -pun" 'sv v 'na : -Mo -no -vn -ke Sesi -wlv Galile -no na' -ke. 70 Piei -So won 'bo nyv "juoi. O 'na : De a nta "i a 'jea 'tmv -gblein' 'maa 'won e 'mii.

71 O son 'vn 'e 'sv o mue 'e -gbein" -jei" fo o. Dbonvynokpao' jrv' 'je o ke'wle 'sv v wlu' 'de nyv -sv -ke v nta 'o -pee, v 'na : "Ju -no, o ke Sesi -wlv Nasareti na' -ke. 72 Piei -too' ke'wle o -tee -snee' -pun" o 'na : Si -o. 'In se "ju -no juo-.

73 No' jre' -sia' -paii 'sv nyv -ke o nta 'mva- 'kpo -pun" -wee sv wlu o -pee, 'de sv 'na : To' -o -ceen'-, -vn -nte nyv -nv 'a due' -o, de-nve' -ma wlvson me -sa -vn 'kwla. 74 'Sv Piei "due wlu 'vn o 'na : 'In se "ju -no juo-, -bo 'vn 'tmv si e, Kea nv 'vn de "jrii.

'Bomo e "sri 'sv sun" due' -sro'. 75 'Sv Piei poe Sesi 'a wlu -kwlv o -e -na : no" -ti sun" 'e -sro' e, -ma

mue wlua' kpe taan -un -je nu -un se 'un juo-. 'Su o ke -fun' 'a "sie "kpaε'. o -fun" mamau 'su o' wɔn 'di je i "kae-.

27

Uv -tue" Sesi 'de Pilati 'kwa (Maki 15.1 ; Luiki 23.1-2 ; San 18.28-32)

1 -Sɔn' -stan' -klae" pεen 'su 'sraa -saun klae" ke nyu-cɔun' -wi" kɪen "jrui -wee uv 'bεε- Sesi 'a 'mε -tɪ 'a wlu 'un. 2 -Wεε uv sɔn, uv kpo 'de uv "nyɪ o -gbua'na Pilati 'de o 'je 'o wlu cεn.

Suida 'dba o' -cε" 'mε (Nvudi 1.18-19)

3 -Ta Suida -toa 'e Sesi 'jea ka uva kpo uv 'je o 'dba 'su, o' kple' -wεε o kpa 'weijo mu" 'a kwla taan -nɪ 'de 'sraa -saun 'a klae" ke nyu-cɔun' -wi" o de o 'na : 4 'Ma 'cε, 'un nυε dεsaun, dε 'in toa 'e "ju -sea' 'mε ka nɪ -ta a. 'De uv 'na : Dε -mε 'daa -apυ mo ε-, -ma 'su 'a -tɪ' -nao. 5 Suida kpa 'weijo -nɪ 'su o -fi" i 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wεε o mu 'de o po o' -cε" "dbu -plun, o 'mε.

6 'Sraa -saun 'a klae" -wi" 'ten 'wei -nɪ 'mε, -wεε uv 'na : -Aa ke' 'na nyɔ 'o po 'wei -nɪa ka 'de Kea -gbu klaa" 'a 'wei i -tedε 'di, dε-nυε' i nυε nymɔ 'o sɔɔn' -o. 7 Uva' 'su 'bεεa ia' wlu 'un 'su ε, uv -tɪun' jaemai 'a -kle', -wεε uv 'je ε 'dvi- 'a inmae-ta 'un nυ. 8 Emε -tɪ -kle' -nε, uva 'daa- εε' -kle' tu nymɔ -kle mamau -stan.

9 'Su dε Kea 'a wlu 'kwajaai Selemi 'tmua 'de ε, ε nyɪ 'o 'ε, o 'naa :

uv "due 'weijo mu" 'a kwla taan 'un, umɪ Israe-nyu 'bεε- wlu "kpei 'de -ɪ -nɪ o' sɔɔn', 10 -wεε uv "duo ia' 'wei tu 'un 'de uv -tɪun' jaemai 'a -kle', ka Tu"bo 'tmu ε 'de ε.

Pilati -teeε' Sesi i (Maki 15.2-5 ; Luiki 23.3-5 ; San 18.33-38)

11 Sesi nυε 'o -gbua'na "juɔi -wεε o -tee' o i ka o 'na : -In -nυε

Suifu-wi" 'a 'bεo -oo ? 'Su Sesi 'na : emε -un -tmua 'o. 12 'Kaa sɪ-tɪ 'sraa -saun 'a klae" o, nyu-cɔun' -wi" a -tu" o "kpei ε, o se -mɪ wɔn "kpei po. 13 'De Pilati 'na : Dɪ -tia -ka uva -tua" -un "kpei i -ta -maa' 'wɔun ? 14 'Kaa Sesi se o dε jre' -pee 'tmu 'bode. -Mε "maa -gbua'na tai'.

Sesi 'a 'mε -tɪ 'a wlu 'bεε' (Maki 15.6-15 ; Luiki 23.13-25 ; San 18.39-19.16)

15 Pakɪ 'a -kɔ' 'o -kɔ' -sɔn ε, -gbua'na a "siie -kaso'dii due' i see, -jo nyu -kwεa de nɪa "i ε. 16 'De εε' nɔ" tu 'di ε, -kaso'dii due' -ɔɔ 'nyɪ nɪ Barabaɪ. o' 'nyɪ dooa' 'de o' "ku 'dba-tɪ 'un. 17 'Su Pilati -teeε' nyu -kɪan' "jrui i, o 'na : Nyɔ ao nɪ "i 'un 'je i "sii ε- ? Barabaɪ -ae, -un" Sesi uva 'daa- Klisi εε ? 18 O 'je kan' 'mε, ka uva nva Sesi "cεi o -wεε uv to o 'e ε.

19 -Ta Pilati -tea i 'bo 'pee 'jeun' ε, 'bomɔ o' 'nynɔ dbo o nyu 'i, v 'na : Dε-saan" 'bo 'o -un -ke "isrei -nɔ 'nyɪ nυε, dε-nυε' o -srei", 'un 'jee 'kle -stan 'de o' -tɪ' 'un 'de jajri 'di. 20 'Sraa -saun 'a klae" o, nyu-cɔun' -wi" paa nyu -kwεa de uv -sɔn -wεε uv 'je Barabaɪ 'a i "sii -tɪ i -tee-", 'de uv 'je Sesi 'dba. 21 -Wεε -gbua'na "duo wlu 'un 'de o -tee' uɔpu i ke'wle o 'na : Nyɔ ao nɪ "i 'un 'je i "sii ε- ? 'Su uv 'na : Barabaɪ. 22 'De o 'na : Ka 'un 'je Sesi nyu 'a 'daa- Klisi -mɔ 'o -tɪ' nυ ε- ? uv -wee' "klein 'na : -In kɔ o 'o tu -kwɪ". 23 'Su Pilati -teeε' uɔpu i, o 'na : Dεsaun -je wε- o nυ ε- ? 'Kaa uva "wɔɔ' ke'wle ε je -je "kpei -tie" cεn, uv 'na : -In kɔ o 'o tu -kwɪ" !

24 Dε Pilati 'jea 'je 'de εε' dε tu 'a -kɔ' 'di sea nɪ -wεε uva' -cruen" ε 'kpaε "kpei 'su ε, o "due "nɪ 'un -wεε o jre kwa 'bo nyu -wee' "klein "juɔi, 'de o 'na : "Isrei -nɔ 'o nymɔ se 'un kwai nɪ. Aoa' 'su 'a -tɪ' -o. 25 'Bo uv -wee' "klein 'na : -Bo ε nυ dε 'de ε, o' nymɔ 'o -kao -craa -a -ke -aa "nynuu- 'un. 26 'Su Pilati "siie- Barabaɪ i. O' "soa-wi" kpa

Sesi klae 'bn kpu:n-, -wæe o to o 'e 'de o 'je 'o tu -kwlh" kooe-.

"Soa-wi" a wlaa Sesi 'mæ (Maki 15.16-20 ; San 19.2-3)

27 -Gbu'a'na 'a "soa-wi" kpa Sesi 'de o o -gbu' 'di, 'bo oo' -gbein" 'a -kwea'-, -wæe uu -gbae' o 'dei. 28 Uv -so di kui -wæe uu poo flae' -saan 'un. 29 Uv dba "wifan -wæe uu -tu" o "jru. Uv -tu" o -gblokpau 'kwa, -wæe -bo uu "sii- 'koi- i 'bo o "juoi ε, uua wloo, uua nu : -A 'sne, -a 'sne Suifu-wi" 'a 'beo ! 30 -Wæe uua wlon ton "jri, -wæe -bo uu -so -gblokpau 'kwa a, uua ble 'bo o "jru. 31 Uv -koa' oo' wlaa' kan' 'su ε, uu -so flae' 'un, uu poo oo' di 'un 'de uu kpo 'o tu -kwlh" kooa'.

Sesi kooe' 'bo tu -kwlh" (Maki 15.21-32 ; Luiki 23.26-43 ; San 19.17-27)

32 -Ta uua "sia "kpaε' ε, 'bomo uu ke Sireni due' -gbuun', oo' 'nyu -ni Simo. 'Su uu kpuon' "klan -klan "klan -wæe o 'e Sesi 'a 'metu 'ble. 33 Uv nynia 'o -ta nyu a 'daa-Gogota, ε 'de mε -ni "jru 'a 'kpa 'a -ta. 34 'Su uu "nyie Sesi nmo uu poa "kaede o ε, 'kaa o -tin ε won 'su o 'na o se ε 'nai.

35 Uv ko o 'o tu -kwlh" la 'sasa -wæe uu po soa' uu -seea oo' 'unpaadi 'un 'bo uupu 'nyu. 36 'Su uu -tee i -wæe uua fuo o i. 37 Uv -niεi" uu 'jea deε-ti o 'mεa 'tmu ε, de uu 'cria 'bo o "jru kpo', ε ka : "Ju -no Suifu-wi" 'a 'beo Sesi -o. 38 O ke "ku 'dbaun 'soon -kooe' 'bo tu -kwlh", due' 'boo- 'de oo' dianfo o, -wæe due' 'boo- 'de oo' kvaanfō o.

39 -Jesivn a -fuan"- "jru -wæe uua -cree" o. 40 uu 'na : -Mo -jea Kea -gbu klaa" "jei -gba 'de -o -je ε po 'de 'wī taan 'di ε, -un -puv' -ma -ce" la 'e ! -Bo -un -ni Kea 'a "Ju ε, -un -wlv 'o tu -kwlh" -un -je i "si !

41 'Sraa -saun 'a klae" ke ke' wō-saun ke nyu-coin' -wi" a wloo' ka -ke, uu 'na : 42 O 'puv- nyu jrv' 'mε, 'kaa o se oo' -ce" 'kpa 'puva' 'beε- ! -Bo o ni Israe-koun 'a 'beo

ε, -mε o 'wlv 'o tu -kwlh" o 'je i "si -wæe -a -je oo' -ti' to' 'un 'je. 43 O -tee oo' -ce" Kea kwa, -bo Kea kma oo' -ti' ε, -mε ε -sei o la -a -je ε 'je, de-nue' o 'na : 'In niε Kea 'a "Ju -o. 44 "Ku 'dbaun -uv -ke o kooa 'bo tu -kwlh" uua -cree" o kan' -ke.

Sesi 'a 'mεa' (Maki 15.33-41 ; Luiki 23.44-49 ; San 19.28-30)

45 'Jrv-gbao 'sv kwie kpuv' -pli-pli 'de 'blva -wee' "klein "kpei mamav 'su ε je -kwie" jrv-gbao jεε-. 46 -Kwie" jrv-gbao o 'sv Sesi kpa wlv "jei, o "woo', o 'na : Eli, Eli, lama sabatani ? ε 'de mε -ni : 'Ma Kea, 'ma Kea, deε -ti ε -sa 'un "jrie- -pun" ε- ? 47 Nyv -nia 'o a jrv' 'wōan oo' wlv 'su uu 'na : Ao 'bo, oo 'da Eli. 48 'Bo ε "sri uua' due' je plea' kpa o je fuu' 'de -koonmo o ibla o je ε -gblokpau "icroo 'su o je Sesi "nyu' 'de o 'je ε 'na. 49 'Kaa uua' deejrv' 'na : -In -tai" o "i, 'bomo -aa -gbuan 'o -bo Eli ji o 'o -saa' kan' a. 50 Sesi "wōa kpleiin ke'wle 'su o -kwe- "i.

51 ε nta kan' 'su "wliie fo klaa" -peea' 'de Kea -gbu klaa" 'di -sa 'faea' 'de "jei mamav 'su ε je 'e -son nyu, 'blva- cre', "soi klae" son 'foe. 52 -Gbein" kaien won, "isreun -mεa 'a 'pla son "kunyio". 53 Uv 'wlv 'e -gbain' 'di 'mε, -wæe -ta Sesi soan "kunyio" o, uu pa 'o Selisalem. 'Bomo nyv -tuu'-tuu 'jee- uupu 'jrie-.

54 Rome "soa 'a "jrukpo' i -tei due' -o -ke oo' "soa-wi" a fua Sesi i ε, uu 'jeea 'blva 'a cresun ke di "klein -nuva "jrie- 'sv, de waa uupu 'dii, faun -tee uua' nua' -pun' 'su uu 'na : to' -ti -o, "ju -no niε Kea 'a "ju 'a -ce" 'kpa -o -ceen'-.

55 'Nynukpae' jrv' -ni 'o, -uu -tæen o -wæe -uua -gbun 'e. uua' 'nynukpae' tu ke Sesi 'wlvε 'e Galile -gbo, -wæe uua -te' o kwa woi. 56 'De uupu "klu, 'bomo Madi -wlvε Madala ke Sakti ke Sosev de Madi ke Sebede 'a "nynuu- de ni-.

Uv -teε Sesi i
(Maki 15.42-47 ; Luiki 23.50-56 ; San 19.38-42)

⁵⁷ -Kwie" ka 'sɔ ε, "wliijejei due' -wlv Arimate -ɔ ji, ɔɔ' 'nynɪ -nɪ Sosev, ɔ nɪε Sesi 'a klai" nynuu 'a due' -o -ke. ⁵⁸ ɔ muε 'e Pilatɪ o, -wεε ɔ -tee' ɔ Sesi 'a "ku i. 'De Pilatɪ cɛn 'o wlu -wεε vɔ 'je ɔ Sesi 'a "ku "nyɪ. ⁵⁹ Sosev "duo Sesi 'a "ku 'bn 'ε, ɔ "fin ɔ tae' plu "jrui, ⁶⁰ -wεε ɔ -te ε i 'de ɔɔ' -gbain' dee -ε -blua" 'de 'soacrɔ 'di 'di, -wεε ɔ klin o "soukpo klaa" due' i. ɔ kaan 'bo ε "wɔin -wεε ɔ mu. ⁶¹ Madi -wlv Madala ke Madi jrv' nɪ 'o 'wε-, vɔ -teε i -wεε vva -gbun 'e -gbain' 'jri.

"Soa-wi" -pien' Sesi 'a -gbain' 'de i

⁶² Dɪ nmaewɪ 'wlv 'bo -jei", εε' -sɔn' -sɪan' 'sɔ ε, 'sraa -savɪ 'a klae" ke Fariseen-wi" muε 'e Pilatɪ o -tadue -wεε vɔ 'na : ⁶³ -Gbua'na, -ta sɪ 'tmvɪ -nɔ nɪa 'kmv 'de ε, de ɔ 'tmva εmε -a po -kwlv o, ɔ 'na : -Bo 'ɪn 'mε ε, 'wɪ 'a taan -nε "kpei -mε 'ma muε 'vnsɔan'. ⁶⁴ -ɪn -tmvɪ' nyv vɔ 'je ɔɔ' -gbain' ifuo mamav 'sɔ 'wɪ 'a taan -nε 'je nyɪ, -wεε ɔɔ' klai" nynuu je ɔɔ' "ku "jri, 'de vɔ je wlu 'de nyv -pee ka ɔ sɔn "kunyɪɔ'. -Bo ε nɪ kan' a, -mε ɪa' sɪ tu a muε -jei" -sia', ɪ 'e -jɪ -nɪa tɛɪn" -sii. ⁶⁵ 'Sv Pilatɪ wlvε vɔ -pee ɔ 'na : "Soa-wi" ka, ao mu, ao fuo ɔ i ka aopv -nɪεi" ε. ⁶⁶ Uv mua, vɔ "suen "soukpo -kaan 'o -gbain' "wɔin 'dei -wεε vɔ -piien' "soa-wi" vva fuo ε i.

28

Sesi sɔn "kunyɪɔ'
(Maki 16.1-10 ; Luiki 24.1-12 ; San 20.1-10)

¹ -Kwlewɪ 'wlv 'o -jei" -ε -nɪa 'dɔɔ' ɔ "i-saawɪ o 'sɔ ε, Madi -wlv Madala ke Madi jrv' -cnuen 'e -gbain' "kpei. ² Uva kɔan 'emu 'sɔ 'blva -a cre', de-nvε' Tv"bo 'a "soai due' -wlv 'e javɪ 'di -ɔ -si" i -wεε -ɔ klin -o "soukpo -nɪa 'o -gbain' "wɔin -ɔ poε 'fo jre' o, -wεε -ɔ -ja

'o ε "kpei -ɔ -te i. ³ ɔ -taan' ka "nɪ a creε "jrɪi ε, ɔɔ' 'vnpaadɪ "pluu" "puu'- ka jee" -fua" nɪa. ⁴ De waa "soa-wi" 'dii vva' dɪ a cre' ka nyɔ ɔ 'mεa, 'kamɔ vɔpv nɪ-.

⁵ 'Sv Kea 'a "soai wlv" 'de 'nynvɔkpaε' -pee ɔ 'na : Aopv mɔ ε, favɪ 'bo ao nvε, de-nvε' 'ɪn 'je kan' 'mε, Sesi vɔ kɔa 'bo tu -kwlv" mɔ aoa -pɔn i. ⁶ ɔ se -ta nɪ-, ɔ sɔn "kunyɪɔ" ka ɔ 'da 'de ε. Ao ji 'je, -ta ɔ 'pɛan i 'de ε, 'bo ka. ⁷ Ka ɔ sɔan "kunyɪɔ", ao mu -too"- ao 'je ɔɔ' klai" nynuu 'tmvɔ-. ɔ muε ao "juɔi -sia" ɔ 'je 'de Galile mu 'demo ao 'je ɔ "jrɪε- 'jee-. Ka 'ma 'wlv ε 'tmva' a, 'kamɔ ε 'je nɪ-.

⁸ Uv creε "kpei vɔ je 'o -gbain' -pɔn" 'wlv, favɪ a nv vɔpv 'mε, 'de -mε 'kamɔ 'mva- klaa" nɪ 'de vva' pee o. 'Sv vɔ kpa plea' -wεε vɔ po klai" nynuu "kuan.

⁹ Uva kɔan 'emu 'sɔ Sesi 'jaa vɔpv "i -wεε ɔ 'na : 'Mɔ -je aopv ! vɔ 'kpv -pɔn" 'sɔ vɔ -gblee' ɔ bv wɔ, -wεε vɔ -gbεε ɔ "juɔi. ¹⁰ 'Sv Sesi 'na : Favɪ 'bo aopv nvε, ao mu ao 'je 'ma de'di -wi" -kwlv -seea', vɔ 'je 'e Galile mu 'demo vɔ 'je 'vɔn "jrɪε- 'jee-.

"Soa-wi" 'a "kuan poa'

¹¹ Uv siie mua' 'bo -jei" 'sɔ nyv -fua Sesi 'a -gbain' i vva' jrv' je 'e -kwlv nyɪ -wεε dɪ "kleɪn -nvva vɔ je ɪa' "kuan po 'de 'sraa -savɪ 'a klae" -wi" o. ¹² 'Sraa -savɪ 'a klae" ke nyv-cɔn' -wi" 'kuvɪn "jrui -wεε vɔ 'bεε- wlv 'vɔn, 'de vɔ "nyɪ "soa-wi" 'wei -tuu"-tuu. ¹³ -Wεε vɔ wlv 'de vɔ o, vɔ 'na : -Bo ao mu ε, -mε ao 'na : -ta -a -nɪa "nyɪɔ" 'mav' 'bomɔ ɔɔ' klai" nynuu jii -wεε vɔ "jrɪ ɔɔ' "ku. ¹⁴ -Bo -gbua'na mɔ ɔ -ce" 'kpa 'wɔn ɪ mɔ 'de ε, -aa mu ɔ ja jaa', ɔ se aopv desavɪn "jrɪi nvi. ¹⁵ "Soa-wi" "duo 'wei -nɪ 'vɔn 'ε, vɔ mua, wlv 'sraa -savɪ 'a klae" -wi" -tua" vɔ wɔn ε, ɪmɪ vɔ 'tmv. 'Kamɔ vɔ -kɔ' ɪa' -tɪ' tu Suifv-wi" 'a 'blva- ja mamav 'sɔ ε je 'e -sɪanwɪ 'di jεε-.

Sesi jεε ɔɔ' klai" nynuu -nua
 -puue 'jɔ due' ε

(Maki 16.14-18 ; Luiki 24.36-49
 ; San 20.19-23 ; Nvɔɔɔ 1.6-8)

¹⁶ Klai" nynuu -sia -puue 'jɔ due'
 muε 'e Galile, 'de cru Sesi "sia
 'nynu "kpei. ¹⁷ Uɔ 'jeea Sesi "jriε-
 'sɔ uɔ -tee ɔɔ' "juɔi -gbεεa' -pɔn",
 'kaa uɔa' jru' a pleε pεε i. ¹⁸ -Wεε
 Sesi 'kpa uɔpu -pɔn" 'de ɔ wlu ka
 ɔ 'na : "ikmaa' -nua 'e javn 'di ke
 "ikmaa' -nua 'e 'blua- "kpei -wee'
 "nyuε 'ɔn 'ε. ¹⁹ εmε -tɪ ao 'je mu,
 ao 'je nyu 'a kpe -wee' "klein 'ma
 klai" nynuu 'ɔn nu, -weε ao 'je
 uɔpu "ni "jru po 'de "Bo 'a 'nynu
 'ɔn, 'de "Ju 'a 'nynu 'ɔn, 'de -Suu
 'a 'nynu 'ɔn. ²⁰ -Wεε dɪ "klein
 'ɪn 'tmɔɔa aɔpu ε, ao 'je uɔpu ɪa'
 wɔn'je ka tɔɔ-. Ao -gbɔn 'nɔ, dε
 -mua' mamau 'sɔ -ε -jεεa 'blua 'a
 -kwε nɔ" ε, ao ke 'ma -a muε naa'
 'wɪ "o 'wɪ -wee' 'di.

-Pɔia" -ti Maki 'tmɔa

San Batist -sa Sesi 'a -jeblv

(Matie 3.1-12 ; Luiki 3.1-18 ; San 1.19-28)

¹ -Pɔia" -ti -ε -tmɔa Kea 'a "ju Sesi Klisti 'a -ti' εε' -teeson.

² De Kea 'a wlu 'kwajaa Esai 'cɾia 'de ɔɔ' 'sbe 'di, εmε -ni, Kea wlu' 'de εε' "ju -pee ε 'na :

-In -gbɔn 'nɔ, 'ma dboε 'ma weepoi nya -wεε ɔ 'je -ma -jeblv -sa. ³ Weepoi due' a muε 'e -pɾɔn" blva "kpei nɾa" -wεε ɔ -je wlu ka : Ao nmaε Tɔ'bo 'a -je ! Ao tεεn ɔɔ' -jeblv -wee' -kwlv !

⁴ ɔɔ' weepoi tu -ni San Batist. ɔ wlu' ka ɔ 'na : Ao juo aɔa' dɾsɾn "i, ao "biie 'de Kea o, -wεε ao 'je "ni "jru poɔε- 'de kea 'je aɔa' dɾsɾn -kɔ'.

⁵ Suideblva -wee' o, nyɔ klein" -tia" 'o Selisalem o, vɔ -wee' a muε 'e San o -wεε vɔa 'tmɔ vɔa' dɾsɾn 'de ɔ -pee, -wεε ɔɔ po vɔpɔ "ni "jru 'bo suden -gbuu wɔn.

⁶ Dɪ San paa 'vɔn ε, -sɛn "kpei soo" 'a "mɪ- mɪ -dbɪ" -wεε ɔ bla nmiku wlv 'di. 'Plɔn -too' ke dɔ 'a 'cna mɪ -ni ɔɔ' diide. ⁷ ɔ 'na : "Ju -a mua jia' 'de 'vɔn 'de ε ɔ kmai", ɔ nɪε dεwɔn ɔ je 'vɔn -sii. 'In se 'koi-i "sii-ka nɪ 'bo ɔ "juɔi -wεε ɔɔ" "kwlai- bɪ' -sa -ti. ⁸ 'Mɔ ε, 'ni mε 'ma po aɔpɔ "jru, 'kaa ɔmɔ ε, Kea 'a -suu mε ɔ 'je nɔ -wεε ɔ 'je ao dɾsɾn 'a -flɛn" kui -sa.

Sesi 'a "ni 'jru po -ti ke ɔɔ' -sion' ɔ i -tin' -ti ke

(Matie 3.13-4.11 ; Luiki 3.21-22; 4.1-13)

⁹ 'De εε' nɔ" tu 'di ε, Sesi 'wlvε 'e Nasaretɪ 'de Galile, -wεε San po ɔ "ni "jru 'de Suden -gbuu wɔn.

¹⁰ Sesi 'wlvα 'e "niɔ 'sv ɔ 'jeeε jaɔn "jriε ε kaien wɔn -wεε Kea 'a -suu "si i 'bo ɔ "kpei ka -gbεε'

'ε "siai ε. ¹¹ 'Sv ɔ 'wɔn wlu due' 'bo jaɔn -kwlv -ε -na : -In -nɪε 'ma -ti' kmaju -o dε-nvε' -ma nɪε 'vɔn 'mɔan "i.

¹² Sesi 'a -nεε -wlv 'e "niɔ- 'sv Kea 'a -suu "tun ɔ 'de -pɾɔn" blva "kpei fɔ o. ¹³ 'Demɔ ɔ nɔv 'wɪ 'a kwla -nyiiε' -wεε -sion' -tin' ɔ i -wεε ɔɔ -pɔn Sesi 'je ɔ wɔn 'je. Sesi nɪε 'e 'kwla 'dinmi "klu -wεε Kea 'a "soa a nɔv ɔ "juɔi.

Sesi 'a "i-saa klai" nynuu

(Matie 4.12-22 ; Luiki 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ -Ta San muua -kaso 'di mε Sesi mu 'e Galile -wεε ɔ 'tmɔ Kea 'a -pɔia" -ti. ¹⁵ 'De ɔ 'naa : Nɔ" Kea -tua" ε nyini' -wεε, εε' tv "bodε jεε aɔpɔ- 'mε. Ao poɔ kpln fai" -wεε ao 'je -pɔia" -ti tɔ' vɔn 'je.

¹⁶ -Ta Sesi nɾa "ni wɔn i naa' 'de Galile ε, 'bomɔ ɔ jεε Simɔ ke ɔɔ' "dei Ancre 'sai- poa 'de "niɔ-. ¹⁷ 'Sv Sesi wlvε vɔpɔ -pee ɔ 'na : Ao bla 'bo 'vɔn 'de -wεε ao 'je nyɔpɔv -cri' ao 'je 'vɔn ja-. ¹⁸ 'Bo ε "sri vɔ je vɔa' 'sai- 'bɔ, vɔ je 'bo ɔ 'de bla. ¹⁹ ɔ 'kpaα 'o nya dε-saan" 'sv ɔ 'jeeε Sebede 'a "nynuu- Sakti ke ɔɔ' "dei San, -mε vɔ -teei 'de vɔa' -kwεε" 'di -wεε vɔa nmaε vɔa' 'sai-. ²⁰ 'Sv Sesi nynai -wεε ɔ 'da vɔpɔ, vɔ sia vɔ "bo Sebede ke ɔɔ' dɔnɔvɔn 'de -kwεε" 'di 'sv vɔ bla 'o Sesi 'de.

Sesi -sa "ju due' -suusavn 'vɔn (Luiki 4.31-37)

²¹ Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu muε 'o Kapenaɔm. -Kwlewɪ o 'sv ε, Sesi pa 'e Suifɔ-wi" 'a "jrui 'kɪn-gbu 'di -wεε ɔ -te nyɔ dε tɔɔa' -pɔn". ²² ɔɔ' nyɔ dεtɔɔsɔn a "sie nyɔ -wee' "i ε kue 'e 'dei ε ke nyɔ -vɔa tɔɔa nyɔ ke'ε -ni se due' nɪ-.

²³ ɔ sie nyɔ dε tɔɔa' 'sv "ju due' -suusavn nɾa 'e 'vɔn je "wɔ 'de nyɔ "kwlv, ɔ 'na : ²⁴ Sesi -wlvα Nasaretɪ ε, -ma dεε -ti -sie -aa -ti' 'vɔn ε- ? -Ae' -un ji' -un -je -aa -ma" i-saa ? Ka -un -wlvα 'e Kea o -wεε -un sea dεsavn 'a -kɔ -pɔn" nɪ ε, 'vɔn 'je kan' mε. ²⁵ 'Sv Sesi "wɔɔ -suusavn "jrui ɔ 'na : ε "mu wɔn,

'de ε 'wlv 'e "ju -no 'bn ! 26 'Su -suusaun -suua' "ju -nta 'mva- i 'di won nnyi ka- -wee ε 'wlv 'de o 'bn 'de "wɔɔa' 'bn. 27 -Crima kpun nyv "klein -nta 'o mu 'me, 'sv vva -teeε' ba i due 'due vɔ 'na : De -nɪ ka -mɔ ε- ? Nyv dɛtɔɔsun dee -je -mε kmai". -Bo o wlv -siisaun -pee -cɛɛn' -nε 'sv ɪa 'je o wɔn ! 28 'Su Sesi 'a 'nynt "siie Galileblva -wee' "kpei "i.

Sesi 'pυve Simɔ 'o "bianyno ke nyv -tuu" ke.

(Matie 8.14-17 ; Luiki 4.38-41)

29 Vv 'wlv'a 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbu 'di vɔ "sia "kpaε' ε, Sesi ke Saki ke San muε 'e Simɔ ke Ancre o -gbu" 'di. 30 -Ta vva muua, -mε Simɔ 'o "bianyno 'pen i, va' "jrui -a -bai' vva' ku -sie' nε'. Sesi "sia i 'sv vɔ 'tmv va' -ti' 'mε 'de o o. 31 O 'kpa v -pun", o kpun va' sun -wee o kpv "jei 'sv va' "jrui 'bɔɔ vva' ku peeε'. U piε dε v je vɔvɔ "nyɪ.

32 'Jrv blua i, 'sv vɔ ja nyv "klein 'we- ε nva ke nyv -siisaun nta 'bn 'de Sesi o. 33 -Kwlv -wee' "klein -kwε- de 'bo oɔ' -gbu' wɔin". 34 Nyv "klein -jia' 'mva-, ka vva' 'we- 'ε kpe -tia 'kamɔ Sesi 'bɔɔ ɪ -wee'. O -sa nyv -siisaun -tuu" 'bn -ke. O se -siisaun "i "tai- ɪ se wlv, dε-nvε' dε o nta 'bn ε, ɪ juε'.

Sesi 'tmvε Kea 'a -ti' 'de Galile (Luiki 4.42-44)

35 εε' -sɔn' wɔin' -mε -sɔn' kwie nɪε 'blvɔi ke, Sesi sɔn 'bn 'ε, o "sie "kpaε', -wee o 'wlv 'o -kwlv, o mu Kea bae' -ta nyv jrv' sea nɪε. 36 Simɔ ke oɔ' "dɛi-wi" -tee oɔ' i -pɔan' -pun". 37 Vv 'jeo i 'sv, vɔ wlv o -pee vɔ 'na : Nyv -wee' a -pɔn -mi i. 38 'De Sesi 'na : -A mu -tajrv ke, -a mu -kwle -nta -a 'dewe' dii. 'In 'je Kea 'a -ti' 'tmv -o 'demu -ke, emε -ti 'un ji. 39 Kɔ nva o jea Galileblva -wee' "kpei- mu, o jea Kea 'a -ti' 'tmv 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbi 'dii, o jea -siisaun inv 'ka -nao.

Sesi 'bɔɔ- "ju due' 'a 'jrvwe- (Matie 8.1-4 ; Luiki 5.12-16)

40 'Jrvwe nvi due' jie 'e Sesi o, -wee o cniie 'kɔi- 'bo o "juoɔi o bae o i o 'na : 'Ma 'blei- bo -un -nɪε "i ε, -un -beeε' -un -je 'ma 'we- 'bɔɔ- 'un 'je 'pepe nɪ-. O 'da kan' 'sv, 41 oɔ' wee nv Sesi 'mε, -wee o kpa sun, o blv "i, o 'na : 'In nɪε "i 'mε, -ma 'we- 'bɔ -un -je 'pepe nɪ-. 42 'Bo ε "sri 'jrvwe- je "ju -nta 'mva -pun" 'wlv, o je 'pepe nɪ-. 43 Sesi 'jea "ju -no -jei" pɔε o cri εε' -ciε 'de o -pee, o 'na : -Bo -un mu ε, 44 -un -bo dε jre' 'tmvε 'de nyv jrv' -pee. 'Kaa -un -to -ma -cε" 'de Kea 'a 'sraa -sai o, -wee -un -je 'sraa -sade ja-, ka Moisi bla εε' ke' ε, 'de ka -ma 'we- 'bɔa vɔ 'je ε juo-. 45 'Kaa "ju -no mua, dε -nvva o "jrii ε, o 'jreeε εε' "kuan i -ta -wee' "klein. 'De εε' -ti' 'bn ε, Sesi se ε 'bεε- 'bode o 'je 'mii wa o 'je -kwlv jre' 'di i "si, oɔ muε dɪ 'mii -ta nyv sea' "i -ti ε, -wee nyv a 'wlv -ta "o -ta vva ji 'de o o.

2

Sesi 'pυve klvɔi due'

(Matie 9.1-8 ; Luiki 5.17-26)

1 ε nva 'wɪ ε, Sesi jie de 'bo Kapenaum. Ka o nta 'de -gbu' jre' 'di ε, nyiɔpv- 'wɔɛn. 2 'Su vɔ -kwe de -kwe -kwe, ε nvε' 'sv -tein se 'o -gbu" "wɔin -cɔɔn' -no sie- 'de "kpaε' -wee Sesi a tɔɔ vɔvɔ Kea 'a wlv.

3 'Su nyv -nyiiε jrv' -blee' klvɔi due' 'sai 'di -vɔ -jo Sesi. 4 'Kaa 'de nyiɔpv- 'a "i -tia' 'bn ε, ka vɔ 'jea oɔ' Sesi "itosun nv, 'ka se nɪ-. 'Su vɔ 'ja 'de -gbu' "kpei. Vv -sa -po" 'bomɔ vɔ jaa klvɔi -no -wee vɔ "sii o i 'bo Sesi "juoɔi. 5 Sesi 'jea nyv -nta 'mva 'a dε tɔ' "itbaa' 'sv, o wlvε klvɔi -pee o 'na : 'Ma "ju, -ma dɪsɔin- -kwe'.

6 Ke' wɔ-savn jrv' -jea εε' -ta a, vɔ naa tɔ' i 'de vva' -cε" -kwlv" vɔ 'na : 7 Ka "ju -no -mɔɔ' 'tmv -ti nɪ kan' -a ? Oɔ tɔε Kea wɔn o. -O -bεε' dεsavn -koa' -bo ε se Kea due' koun -gba' i nɪ ε ? 8 'Su Sesi 'jeε 'e vva' tɔ' 'dei, 'de o 'na : Dεε-ti aoa' tɔ' i naa sun nɪ kan' a- ? 9 -je

wε- -kvan" "jrii ε- ? -In -wlu klooi -pee, -in -na -ma dɪsain -kwe' -ae, -ae' -in -na -in -son 'ɒn, -in -duo" -ma "kpei 'pendε 'ɒn -in -je na a- ?
 10 Ka 'mɔ nyio 'ɔ "Ju 'bεεa 'de 'blva "kpei -ta, 'in 'jea nyv 'a dɪsain -kɔ' ε, ka ao 'jea εε' juo sɒn nɒ 'ka ka ? 'Sv ɔ wlu' 'de klooi -pee ka, ɔ 'na :
 11 'Mɔ -kɔ -tmvɒ' -ɒn, -in -son 'ɒn, -in -duo" -ma "kpei 'pendε 'ɒn -in -je 'de -in -wɔin" de mu !
 12 'Bo ε "sri ɔ je 'ɒn sɒn 'bo nyv -wee' "jri "kpei, ɔ je ɔɔ' dɪ 'ɒn "duo- ɔ je mu. -Crima kɒn vɒv mε. Uva 'bεε-Kea 'a 'nyv "i -wεε vɒ wlu ka : sv 'na : -A se -je -mεε' dε tu 'a -ta 'je due'.

Sesi 'da Lefi (Matie 9.9-13 ; Luiki 5.27-32)

13 ε 'wlv a 'o mue, Sesi mue de 'bo "ni wɔin" ke'wle. Nyioɒv -tuu" -a ji 'de ɔ o -wεε ɔɔ tɔɔ dε. 14 -Ta ɔɔ -sia', 'bo ɔ 'jee Alfe 'a "ju Lefi -mε ɔ -tee i 'bo 'wei-sagbu 'di. Sesi 'na : Lefi, -in -bla 'bo 'ɒn 'de, -in -ke 'ma -a -je na-. 'Sv Lefi sɒn 'ɒn ε, ɔ bla 'bo ɔ 'de.

15 -Ta Sesi nɪa dε dɪa' 'de Lefi o -gbu" ε, 'wei-sanyv -tuu" o, nyioɒv 'a "kwli sain jrv' o, ɔɔ' klai" nynuu o, sv -wee' beεε o vva diie -tadue, dε-nvε' nyv -nɪa 'mva- vva' -tuu" ke ɔɔ na'. 16 Kε' wɔ-savv -nɪa 'e Fariseen "klu 'jea Sesi ɔ ke nyioɒv 'a "kwli sain ke 'wei-sanyv a diia -tadue 'sv ε, sv wlvε ɔɔ' klai" nynuu -pee sv 'na : Dεε-tɪ Sesi ke 'wei-sanyv ke nyioɒv -sain a dii -tadue ε- ?
 17 Sesi 'wɔan vɒv 'a wlu 'sv ɔ 'na : Nyv -blea kui -sɔn i floan' vva' -pɔn -dɔ'crɔ i, 'kaa nyv -a dε ε pɔoa sv -a -pɔn' -dɔ'crɔi i. 'In se 'isrenyv 'a -tɪ' ji, 'kaa dɪsainvɒn 'a -tɪ' mε -tɪ 'in ji, -wεε sv 'je 'pva' 'je.

Nyv -teeε' Sesi i 'de wɔn 'bɔ-tɪ 'ɒn (Matie 9.14-17 ; Luiki 5.33-39)

18 'Wɪ jre' o -ta San Batist 'a klai" nynuu ke Fariseen-wi" 'bɔa wɔn ε, 'bomɔ nyioɒv ji 'e Sesi

o, -wεε sv -tee' ɔ i ka, sv 'na : Dεε-tɪ San Batist 'a klai" nynuu ke Fariseen-wi" a 'bɔ wɔn -wεε -maa -nɪ klai" nynuu 'a 'bɔ wɔn ε- ?
 19 'Bomɔ Sesi -sεε "kpei ɔ 'na : Aoa naa tɔ' i 'ee nyv sv 'da 'de ba "bliti -kɔ -sɔn, sv 'bεε' sv 'je wɔn 'bɔɔ ? "In-, -ta 'nynɔjei ke vɒv -tea i ke ε, sv se ε 'bεε- sv 'je wɔn 'bɔ.
 20 'Kaa -sɔntɪ nyv a mua 'nynɔjei 'de vɒv "klu -saa' a, 'bomɔ sv 'je wɔn 'bɔɔ-. 21 Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je "wliεfv deε 'bo 'ɒnpaade soa -pɒn" "paa-. -Bo "wliεfv deε 'paa-'bo 'ɒnpaade soa 'a -kɔi" ε, -mε εε' 'faea' a 'kpa "kpei ke'wle. 22 Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je nmɔ deε 'de bi -gbai" 'di po. -Bo ε nɪ kan' a, -mε nmɔ ɔ muε i'wlaa', -mε nmɔ ke bi a muε idooa'. -Bo ε 'je 'wɔn ε, -mε nyv a pɔε nmɔ deε 'de bi deε 'di.

Sesi ke -kwlewɪ ke (Matie 12.1-8 ; Luiki 6.1-5)

23 'Wɪ jre' o 'bo Suifv-wi" 'a -kwlewɪ "kpei Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu a cɛn 'o -kle' jrv' 'di -tie'. 'Sv dɪ ɔɔ' klai" nynuu 'jea 'bo i di ε, sv -tee i a' cɛan' -pɒn" -wεε vva di -je wei. 24 'Sv Farisien-wi" -teeε' Sesi, sv 'na : -Gbɒn 'nɔ, dεε-tɪ -ma klai" nynuu a nɒ dε -sea' nɒ ka nɪ 'bo -kwlewɪ "kpei ε- ?
 25 Sesi wlvε sv -pee ɔ 'na : -Ta 'mɪε- nva Dafidɪ ke ɔɔ' 'cε 'wɪ jre' o, -wεε sv -pɔan' diide ε, dε ɔ nva ao se ε 'dii -sroo' ?
 26 ɔ pa 'e Kea -gbu klaa" 'di, -wεε ɔ di -di'pɛn -εε mua 'o Kea "juɔi ε. -Mε Abiataa -nɪ 'sraa -sai klaa" 'de εε' nɔ" tu 'di. 'De -mε -aa kε' 'na : 'Sraa -sain klae" 'a 'sv mɒ -bεε' -sv -je -di'pɛn -nɪa 'mva- di. 'Kaa Dafidɪ "duo εε' jre' 'ɒn 'ε ɔ je ε di, -wεε ɔ "nyv εε' tɔɔ- ɔɔ' 'cε -ke.
 27 Sesi wlvε vɒv -pee ke'wle ɔ 'na : Kea nɒ -kwlewɪ 'mε 'de nyio ɔ 'dɔε 'a -tɪ' 'ɒn. ε se nyio mɔ -nɒvε 'de -kwlewɪ 'a -tɪ' 'ɒn nɪ-. 28 'De 'mɔ nyio ɔ "Ju 'mɔ nɪε -kwlewɪ 'a jei -o -ke.

3

Sesi 'puue "ju -ɔɔ kwa jɛa 'soe (Matie 12.9-14 ; Luiki 6.6-11)

¹ Sesi pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kɩn-gbu 'di de ke'wɛ. 'De "ju due' nɩ- 'o -ɔɔ kwa jɛ 'soe. ² 'Su Fariseen-wi" a -gbuɛn Sesi ja -snii' -wɛe -bo ɔ 'bɛɛ- ɔ 'je "ju -nɩa 'mɩa- 'puu 'bo -kwɛwɩ "kpei ɛ, uɩ 'je kan' 'je 'de uɩ 'je ɔ -tɩ' "kpei -tuu"- . ³ Sesi wɛue "ju -a kwa jɛa 'soe -pee ɔ 'na : "Bo, -sɔn 'ɩn 'bo nyu -wee' "juɔi -ta ! ⁴ -Wɛe Sesi -tee' uɩpu i, ɔ 'na : Ka ke' 'da- ? Nyɔ 'beee' ɔ 'je de 'dɔe nu 'bo -kwɛwɩ "kpei -ae, -aee' ɔ 'je de saun nu ? Nyɔ 'beee' ɔ 'je nyɔ 'puu- -ae, -aee' ɔ 'je nyɔ 'dbaa ? 'Kaa de ɔɔ 'tɩmɩa uɩ se ɛ "kpei -sa. ⁵ Sesi pleee uɩpu 'cɛnjriɛ "kpei, -wɛe ɔ "kae- "jrui 'de uɩa' pɛe 'a "ikmu-tɩ 'ɩn. 'Su ɔ wɛue "ju -nɔ -pee ɔ 'na : -Sro' sɔn ! ɔ sroɛ' kan' -cɛn- 'su ɔɔ' kwa jɛe 'o tai" de.

⁶ Fariseen-wi" 'wɛ 'a "jrui 'kɩn-gbu 'di ɛ, 'bo uɩ ke Erodi 'a 'cɛ "sri uɩ 'kɩn "jrui, -wɛe ka uɩ 'jɛa nu 'de uɩ 'jɛa Sesi 'dba a uɩ 'je ɛ puu-.

Nyu -tuu" -ji' 'de Sesi o

⁷ Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'kpa a 'de "ni -kwɛ" fɔo, 'su nyu -tuu"-tuu -wɛ Galile -uɩ bla 'o ɔ 'de. ⁸ Uɩ 'wɛue Suide ke Selisalem ke Edum blu -nɩa 'de Sudan -gbuu 'de 'dii ke, ɛ ke Tii ke Sidon blu 'a -kwɛ 'dii ke-. DE-nuɛ' uɩ 'wɔn ɔɔ' nuɔdɩ 'a 'nynɩ ɛmɛ -tɩ uɩ ji 'de ɔ o. ⁹ 'De nyɔpu- 'a "i-tie -tɩ 'ɩn ɛ, Sesi 'tmuɩe ɔɔ' klai" nynuu -wɛe uɩ 'je ɔ -kwɛɛ" 'de i -tee ɔ 'jɛe 'di 'ja -bo ɛ nɩ kan' a -mɛ nyu se ɔ i 'tɩn i. ¹⁰ DE-nuɛ' 'de ɔɔ' nyu -tuu" 'a 'wɛ- 'bɔɔ- -tɩ 'ɩn ɛ, nyu "klein 'wɛ- ɛ kpɩn a -kwɛ ɛ, uɩa -pɔn uɩ -wee' 'je ɔ "i bla. ¹¹ Nyu -siisaɩn nɩa 'e 'ɩn 'je ɔ i 'su uɩa "siie 'kɔu- i 'bo ɔ "juɔi, -wɛe uɩa "wɔ uɩ 'na : -In -nɩɛ Kea 'a "Ju -oo ! ¹² 'Kaa Sesi

-tee' uɩpu ke' "i ɔ 'na : de 'ɩn nɩa 'ɩn ɛ, ɛ se aomɔ -jɛe 'tmu nɩ- !

Sesi -sa 'o dboun 'a -puue 'jo 'sɔɔn (Matie 10.1-4 ; Luiki 6.12-16)

¹³ -Mɛ 'wɛa 'o -jei" ɛ, Sesi muɛ 'e cru "kpei -wɛe ɔ 'da nyu ɔ nɩa "i, -uɩ -ke ɔ 'jɛa dɔo nuɛ. ¹⁴ -Wɛe ɔ -sa 'o nyu 'a -puue 'jo 'sɔɔn 'de uɩpu "kwɛ ɔ 'daa- ɔɔ' dboun uɩ -ke ɔ 'je na-. ¹⁵ Uɩpu ɔ "nyɩ "ikmaa' -uɩ -je Kea 'a -tɩ' 'tmu 'de -uɩ -je -siisaɩn i nu.

¹⁶ Nyu 'a -puue 'jo 'sɔɔn ɔ -sa 'o ɛ, uɩa 'nynɩ ka : Simɔ ɔɔ 'daa Piei ke ¹⁷ Sebede 'a "nynuu- Sakti ke ɔɔ' "dei San ɔ -tuua" Boanekesi -nynɩ, ɛ 'de mɛ -nɩ "ni 'a "plaan'. ¹⁸ Uɩ ke Ancre o, Filipu o, Batelemi o, Matie o, Toma o, Alfe 'a "ju Sakti o, Tade o, Simɔ 'kpɩ 'blei o. ɔɔ' Simɔ tu nyu -uɩ -nɩɛ "i Suifu-wi" 'jɛa uɩa' -cɛ" -pee -te ɛ, ɔ nɩɛ uɩpu 'a due' -o, ¹⁹ uɩ ke Suida Isikaio, -ɔɔ mua Sesi plea' 'de ɔɔ' tɩnyu 'kwa ke-.

Sesi 'a 'cɛ nɩɛ "i uɩ 'je ɔ kpa

²⁰ Sesi jɛe -gbein" de, 'kaa nyu -kɩɩan" "jrui 'bomu uɩa "i -tisaɩn se "cra, 'de ɛɛ' -tɩ' 'ɩn ɛ, ka Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'jɛa deɩsɩn nu 'ka se nɩ-. ²¹ ɔɔ' 'cɛ 'wɔan dɩ -nɩa 'mɩa a, uɩ sɔn 'ɩn 'ɛ' 'su uɩ mu ɔ kpɩn 'a, de-nuɛ' uɩa naa tɔ' i uɩ 'na -mɛ siisaɩn -kpɔ "jri.

Sesi 'a "ikmaa' 'wɛɛ 'de Kea 'ɩn (Matie 12.22-32 ; Luiki 11.14-23; 12.10)

²² Ke' wɔ-saun -wɛa 'de Selisalem -uɩ jia 'mɩa-, de uɩ 'tmɩa 'de ɔɔ' -tɩ' 'ɩn ɛ, ɛ ka : uɩ 'na : Beɛbuɩɩ -ɛ -nɩa -siisaɩn 'a klaa" mɛ -nɩ 'de ɔ 'ɩn 'de -ɛ -nyɩ" ɔ "ikmaa' -wɛe ɔɔ nu -siisaɩn i. ²³ 'Su Sesi 'da uɩpu 'mɛ -wɛe ɔ puu -tɩ' "i, ɔ 'na : Ka -sɩɔn' 'bɛɛ- ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" i nu ɛ- ? ²⁴ Aoa 'jee, -bo tu'bo 'a 'bleenyu 'a 'su 'a sea 'ɩn -sa' a, tu'bo -kwɛɔ -nɩa 'mɩa- se de 'ɩn 'wɛ ɩ. ²⁵ -Bo -gbu" 'dinyu 'a 'su 'a sea 'ɩn -sa a, ɛɛ' -gbu" tu se

de 'un 'wlv i. ²⁶ -Bo -sion' a sea
 ɔɔ' -ce" o -fon' ε, -bo "cei nı 'de
 ɔɔ' tu"bo-kwlv 'di ε, ɔɔ' "ikmaa' se
 -tajro nynii, ε 'je "ti. ²⁷ Nyɔ se ε
 'bεε- ɔ 'je 'de "ikmai o -gbu" 'di pa
 -wεe ɔ 'je ɔɔ' dı "jri, -bo ɔ se "ju
 -kmai" -no san kpıun- ε. 'Kaa -bo ɔ
 son, -mε ɔ 'bεε- ɔ 'je dı "klein -nıa
 'de ɔ o -gbu" 'di "jri.

²⁸ 'Ma 'tmvεε aopv tɔ' -tı 'a tɔ' -tı,
 nyıɔpv- 'a dısaın o, vva' Kea -soo'
 o'paa' 'beεε' ı 'je -kwε-. ²⁹ 'Kaa nyɔ
 -ɔɔ mua Kea 'a -Suu -kwεai -soo' o
 paa' a, ɔɔ' dεsaın se -kwεi, εε mue
 ɔ "jru nıa' jeejee. ³⁰ Sesi 'wɔan vı
 -pee wlv -tı kan' a, vı wlv' ka, vı
 'na : -Suusaın -nı 'de ɔ 'un.

*Sesi de ke ɔɔ' "dei -wi" ke
 (Matie 12.46-50 ; Luıktı 8.19-21)*

³¹ Sesi de ke ɔɔ' "dei -wi" -jıɔ' 'jea
 a vı nynai 'de "kpaε, -wεe vı dbo
 nyɔ ɔ mu Sesi 'daa'. ³² -Ta ε nıa
 kan' -mε nyv -tuu"-tuu -gbae' ɔ 'de
 woi 'de vı wlv ɔ -pee vı 'na -ın de
 ke -ma "dei -wi" -nı 'e "kpaε. Uva
 'da -un -ε. ³³ 'Sv Sesi 'na : ɔ -nı 'ın
 de ke 'ma "dei -wi" ε- ? ³⁴ -Wεe ɔ
 kpa "jri "jei 'de ɔ -gbvun' nyv -sv
 -gbae' ɔ 'de woi "kpe i 'de ɔ 'na :
 nyv -nv svpv -nı 'ın de ke 'ma "dei
 "wi. ³⁵ 'Kaa nyɔ -nva' Kea 'a 'tın
 nv-tı ε, ɔmɔ -nı 'ma de'dinmɔv,
 ɔmɔ -nı 'ma de'dinynɔkpao', ɔmɔ
 -nı 'ın de.

4

*Kodbonvi 'a "ıpoov-tı
 (Matie 13.1-9 ; Luıktı 8.4-8)*

¹ 'Wı jre' o Sesi -teε Kea 'a -tı'
 'tmva' -pvun' ke'wle 'bo "ni klaa"
 -nıa 'e Galile -kwlv". 'De nyıɔpv- 'a
 "ı-tia' 'un ε, 'bo ɔ 'jaa- 'de -kwεε' 'di
 'bo "ni "kpei -wεe ɔ -te i. Nyv -wee'
 "klein -gbae' ε "ni wɔn i. ² Sesi
 'wɔan svpv de tɔɔ -tı ε, ɔ pooε -tı'
 -tuu"-tuu "ı.

³ ɔ 'na : Ao po doin" i ! Nyɔ due'
 mue ko -gbaa'. ⁴ -Ta ɔɔ -gbaa' ko
 'sv ε, ıa' 'jɔ jrv' blu' 'bo -jei". Nvı ji'
 ı di -mı mε. ⁵ ıa' 'jɔ jrv' blu' 'de "soi
 'un -ta 'blv -tuu" sea nı ε. ı -too" ε

'mea'. ⁶ 'Kaa -ta 'jrv a -tea -gbao ε,
 ıa' 'sın -wee' je 'soε, de-nvε' ıa' 'sın
 se -ta -tɔɔn' nyıı 'de 'blv -sɔn. ⁷ ıa'
 'jɔ jrv' blu' 'de "wi 'un. "Wi sın i,
 ı se de 'un 'wlv. ⁸ 'Kaa ıa' 'jɔ jrv'
 blu' 'de 'blva- 'dɔe 'un, -mı mε'. ı
 'wlvε de 'un, kpau due' croε 'jɔ ɔ
 kwla taan, due' croε kwla -mεεo"-,
 due' croε kmε' 'due. ⁹ -Wεe Sesi
 'na : Nyɔ doun" nıa 'o "jru ε, -mε
 ɔ 'wɔn i.

*Dεε-tı Sesi poo -tı' "ı ε- ?
 (Matie 13.10-17 ; Luıktı 8.9-10)*

¹⁰ -Ta Sesi teεan nyıɔpv kıun ε,
 'bomɔ nyv pla -sia 'o ke ɔɔ' klai"
 nynuu -nıa -pvue 'jɔ 'sɔɔn -tee' ɔ i
 'de "ı poo-tı 'a -tı' 'un. ¹¹ 'Sv Sesi
 'na : Aopv- mɔ ε, Kea -sa εε' tu"bo
 -kwlv 'ɔ -tı' 'kwla 'de ao -pee, 'kaa
 -bo ε -tu" "kpaenyv -wi" -mı ε, vva
 'wɔn 'de "ı poo-tı 'a 'sv 'un. ¹² 'De
 vva -gbun ı ja 'mε 'pepe, 'kaa vva'
 'jee ı "jriε-. Uva' doin" a 'wɔn 'mε,
 'kaa vva' 'wɔn 'dei, -bo vva sı 'dei
 'wɔn 'de ε, -mε vva mue 'e Kea o
 "biia', 'de ε 'je vva' dısaın -ko' 'de-.

*Sesi -sa "ı poo-tı wɔ
 (Matie 13.18-23 ; Luıktı 8.11-15)*

¹³ 'Sv Sesi -teeε' svpv ı ɔ 'na : Ao
 se "ı poo -tı -nı 'mii 'wɔɔn ? 'De
 -mε ka ao 'je "ı poo -tı jrv' 'a 'mii
 'wɔnsun nv ε- ?

¹⁴ Kodbonvi -ɔɔ -tı' 'ın 'tmva, ɔ
 -kɔ' nyɔ -tmva Kea 'a -tı'. ¹⁵ 'De nyv
 jrv' pee o ε, wlv -tmvva' ε -kɔ' kojo
 -blua" 'bo -je -kpaε' ε. -Bo vı 'wɔn
 wlv 'mva- kaan 'sv ε, -sion' ji' -wee
 ɔɔ -se 'de vı 'un. ¹⁶ Nyv jrv' 'a pee
 o ke'wle ε, wlv -tmvva' -kɔ' kojo
 -blua 'de "soi "klu ε. -Ta vı "sria
 vı 'wɔan Kea 'a wlv 'bo vı -seε 'o
 mu 'de 'mva- 'un. ¹⁷ 'Kaa vva' 'taie
 "ı εε' "tı 'de svpv 'un. Uva' 'mva
 'a nɔ" se "ı ten-. -Bo "ikma -tı ke
 'kle ji svpv "kpei' de Kea 'a -tı' 'un
 ε, 'sv vı 'bo Kea -kwlv" -tea' -nıa
 'de svpv 'un o. ¹⁸ Kea 'a wlv nyv
 deejrv' a 'wɔan a, ka kojo -blua' 'de
 "wi 'un nıa, 'kamɔ ε nı 'de svpv
 'un. Uva' nyv tu a 'wɔn Kea 'a wlv
 'mε, ¹⁹ 'kaa vva naa 'kmı "kpeıdı

'a tɔ' i 'wɪ "o 'wɪ. "Wlii 'a 'tɔn 'a nyɔ 'srɛ i poa', ε ke 'tɔn nɔdɪ jɾɪ' -nɪa 'de ɔpɔ 'ɔn a "fian wlu "jɾui -wɛɛ ɪa' 'wɪɔ de 'ɔn. ²⁰ 'De nyɔ jɾɪ' pɛɛ o ke'wɪɛ ε, wlu -tmɔɔa' -kɔ' kojɔ -blua' 'de 'blɔa- 'dɔɛ 'ɔn. Wlu ɔɔ 'wɔan, ɔɔa -tɛɛ' i 'de ɔpɔ 'ɔn, ɔɔa kpɔɔn ε sɪn 'sɔɔn, -wɛɛ ka ε "sia 'nynɪ ɔɔa nɔ kan'. ɔɔa' nyɔ tu ε, ɔɔ -kɔ' ko -nmɔa -wɛɛ -ɛɛ kpau due' croa 'jɔ 'ɔ kwla taan, due' croa kwla -mɛɛo"-, due' croa kmɛ' due ε.

*Nɛbi 'a "ipoo-tɪ
(Luiki 8.16-18)*

²¹ Sesi poɔɛ -tɪ' jɾɪ' "i ke'wɪɛ 'de Kea 'a wlu 'wɔnsɔn 'a -tɪ' 'ɔn, ɔ 'na : Nyɔ 'bɛɛɛ' ɔ 'je nɛbi tba -wɛɛ ɔ 'je ε jae 'jɾui -crii' -'de ε 'je i 'jee ? 'De nyɔ 'bɛɛɛ' ɔ 'je ε 'e 'dii -sɔn -tuu" ? Nyɔ a se ε ja -pɛɛ' -wɛɛ ɛɛ sea i 'je -ta -wee' -pesaa' ? ²² Dɪ "klein -pa' 'kwla a, ɪa muɛ "kpae' 'pɛɛan'. Dɪ "o dɪ -tuu" a i ε, ɪa muɛ 'e -sɔn' 'ɔn jia'. ²³ Nyɔ doun" nɪa 'o "jɾu ε, -mɛ ɔ 'wɔn i.

²⁴ 'Bo -mɛ 'de ε, ɔ 'na : Ao -tu" dɪ aɔa 'wɔan 'a -tɪ'. De aɔa dbaa nyɔ 'ɔn ε, mɛ nyɔɔ mu aɔ dbaa' -ke, -wɛɛ nyɔ 'je aɔa' -nɪ "kpei -tu". ²⁵ 'Kaa nyɔ -blea de nyɔ a muɔ jɾɛ' nyɪa' ke'wɪɛ, 'de nyɔ -sea' de 'ble ε, de -saan" ɔ 'blea nyɔa muɔ ε 'kwa -saa'.

Kojo -sea' -klu' sie 'a "i poo-tɪ

²⁶ Sesi wlu' ke'wɪɛ ɔ 'na : De -ke Kea 'a kɛɛma' -kwɪɔ 'ɔ -tɪ' -kɔɔa' "i ε, ε ka : ε -kɔ' nyɔ due' -pɔ' ko 'de ɔ o -kle. ²⁷ -Bo ɔ 'mɔ o, -bo ɔ -te "jɾiɛ "i "mav' o, 'jɾɪ -gbao o, ka ko a nɔa mɛsɔn, ɪa nɔa 'boasɔn ɔɔ' juɪ. ²⁸ 'Blɔa 'a -cɛ" mɛ -ɛɛ mɛɛ dɪ. "I-saa nɔ" ko a bla "mɛɪ', -je -tba' 'o ε, ɪa nɔɛ kpai-, -wɛɛ de 'bɔɔ- nɔ" ε ɪa wa ɪa ku -tɪ. ²⁹ -Bo ko -flu" 'sɔ ε, nyɔ "due -cnɛ 'ɔn -wɛɛ nyɔ a cɪn, de -nɔɛ' ɪa' cɛn nɔ" -nynɪ'.

*Tu jɔ -saan" 'a "i poo -tɪ
(Matie 13.31-32, 34 ; Luiki 13.18-19)*

³⁰ Sesi wlu' ke'wɪɛ, ɔ 'na : Ka -a -je Kea 'a kɛɛma' -kwɪɔ 'ɔ "ipoo ε- ? De -ke ε -kooɔ' "i -gblein' ε- ? ³¹ ε -kɔ' tu jɔ -saan" due' nyɔɔ do- 'de 'blɔ 'ɔn. ɛɛ' tu jɔ tu 'piie "i 'de tu jɔ -wee' "klu. ³² 'Kaa -bo nyɔ do ε, -wɛɛ ε mɛ, ɛɛ 'booa ɛɛ jea doodɪ -wee' "klein -sii'. ɛɛ -sa' 'dae- ka nɔɔɪ 'bɛɛ ɪ 'jea 'jɾo po 'de ε ja.

³³ "Ipoo-tɪ -nɪ, mɪ Sesi a nɔ -wɛɛ ɔɔ 'tmɔɔ ɔpɔ Kea 'a wlu ka ɔɔ 'je ε 'mii 'wɔn ε. ³⁴ ɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je ɔpɔɔ 'tmɔɔ- -bo ɔ se -tɪ' "i poɔ ε. 'Kaa -bo ɔ ke ɔɔ' klai" nynnuu 'a 'sɔ -te i ε, ɔɔ -sa' dɪ -wee' "klein wɔ 'de ɔpɔɔ -pɛɛ.

*Sesi jaa -piie ja
(Matie 8.23-27 ; Luiki 8.22-25)*

³⁵ 'Wɪ due' koun -nɛ ɛɛ' -kwie" ka a, Sesi 'tmɔɔɛ ɔɔ' klai" nynnuu ɔ 'na : -A mu 'e "ni 'de. ³⁶ 'Sɔ ɔɔ "taɪɛ nyɔɔ -pɔ "i -wɛɛ ɔɔ mu -gbein" woi. -Kwɛɛ" -ε 'di Sesi nɪa -wɛɛ ɔ 'tmɔa nyɔ ε, ɛmɛ -kpa' ɔ ke ɔɔ' klai" nynnuu. -Kwɛɛ" jɾɪ' -nɪ 'o mu -ke. ³⁷ 'Sɔ -piie -tɛɛ jia' -pɔn". "Ni 'a 'plɪ a 'wɪa 'de -kwɛɛ" 'di, ɛɛ jea -kwɛɛ" "ji sɔɔn- sɔɔn-. ³⁸ Sesi 'pɛn i 'de -kwɛɛ" 'ε -gbɔo o -wɛɛ ɔ po de "jɾu 'kpei 'de ɔɔ 'mɔ. ɔɔ' klai" nynnuu -sɔ "nyɔɔ' -wɛɛ ɔɔ 'na : Nyɔ dɛtɔɔi, ka -aa jia 'mɛa' a, ε se -ɔn ka jɾɔ' "i 'daa ? ³⁹ Sesi sɔan -klu' ε, ɔ "wɔɔɛ -piie ke "ni "jɾu i ɔ 'na : ɪ 'bɔ, ɪ ji ja ! 'Sɔ -piie 'bɔ ji -tɪ 'mɛ, -ta -wee' nɪɛ -snii'. ⁴⁰ 'Sɔ Sesi wlu' 'de klai" nynnuu -pɛɛ ɔ 'na : De -tɪ faun a nɔ aɔpɔ- ε- ? Kea -kwɪɪ" -tea' se 'de aɔpɔ- 'ɔn nɪ kee ? ⁴¹ 'Kaa de waa ɔpɔɔ 'dii, -wɛɛ ɔɔ -te wɪua' -pɔn" 'de ɔpɔɔ 'a 'sɔ 'nynɪ ɔɔ 'na : Ka mɛ -nɪ kan' a- ? ε de- ? -Ta "ju -nɔ -mɔ 'wɪɔ -wɛɛ -piie ke "ni -cɛɛn' -nɛ ε 'je ɔ wɔn ε- ?

5

*Sesi -seɪɛ "ju due' 'de -siisan
'kwa
(Matie 8.28-34 ; Luiki 8.26-39)*

1 Sesi ke ɔɔ' klai" nynu nyniɛ 'de "ni 'de 'de Kelasa nyɔ "bli.
 2 Sesi 'wɔba 'e -kwɛɛ" 'di ɔɔ "siai 'sɔ
 "ju due' -suusaun ni'a 'e 'bɔn 'wɔbɛ 'e
 -gbau'n' "klu -ɔɔ -jɔɔ 'i. 3 'De -gbau'n'
 'nyɔn mɔ ɔ "ti. Nyɔ jɔɔ' se ɔɔ' saan'
 'bɛɛ- -bo ɛ nɪ -gbaaɕiɛ' "dbu mɔ
 'de ɛ, ɛ se ɔɔ' saan' 'bɛɛ-. 4 'De
 'wɪ -tuu"-tuu 'di ɔɔ poɛ ɔ nɪ -gbii
 bu' -wɛɛ ɔɔ saan ɔɔ' sɪn -gbaaɕiɛ'
 "dbu, 'kaa ɔɔ cɛn -gbaaɕiɛ' "dbu
 'mɛ, -wɛɛ ɔɔ wa nɪ -gbii. Nyɔ -jea
 "ikma -ɔ -je ɔ "wɔin 'bɛɛ- ɔ se nɪ-
 5 'Jɔɔ-gbaɔ o, "mau" o, ɔ nɛ -gbau'n'
 'nyɔn woi ke cruɪ "kpei- ke-. ɔɔ
 "wɔɔ-, ɔɔ nɛ "soi ɔɔ jea ɔɔ' -cɛ"
 pɔɔa.

6 ɔ 'jeea Sesi nya 'sɔ, ɔ mu' ɔ "siie
 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi. 7 -Wɛɛ ɔ "wɔ
 kplein, ɔ 'na : Sesi, Kea -ni'a 'e
 jaun 'di 'a "Ju, dɛ -nɪ -nɪ -ke 'ma
 -a 'nyɔn ɛ- ? 'Ma naa -ma -so" 'ma
 kwɛɛ- 'de Kea 'a 'nyɔn 'bɔn, -nɪ -bo
 'bɔn 'kle "kpei jaa. 8 ɔ 'tmɔba wɔn
 -ni'a 'mɔba- ɛ, Sesi wɔbɛ 'e -suusaun
 -pee ɔ 'na : ɛ 'wɔb 'e "ju -nɔ 'bɔn
 ! 9 -Wɛɛ Sesi -tee' ɔ i ɔ 'na : -Ma
 'nyɔn wɛ- ? ɔ wɔlɔ' 'e Sesi -pee, ɔ
 'na : 'Ma 'nyɔn mɪ -nɪ -pɔn -tun,
 'kaa -a -tiɛ". 10 'Sɔ ɔɔ bae Sesi 'mɛ
 ɔ 'na : -In -bo -a 'blɔa -nɛ o tuɛn !

11 -Ta ɛ ni'a kan' -mɛ be" 'a -gbɔn'
 jɔɔ' mɛ -ɛɛ dii 'de cru -kwɔlɔ' 'de ɔɔ
 -pɔn". 12 'Sɔ -siisaun bae Sesi i, ɪ
 'na : -In -tun" -abɔn 'de be" -nɪ o,
 -wɛɛ -a -je 'de ɪ 'bɔn pa. 13 Sesi cɛn
 'o wɔlɔ 'mɛ. 'Sɔ -siisaun 'wɔbɛ 'e "ju
 -nɔ 'bɔn, ɪ "siɛ "kpaɛ', -wɛɛ ɪ mu 'e
 be" 'bɔn. Be" 'a -gbɔn' -nɛ -sa plea'
 'de cru -kwɔlɔ' ɪ 'wɔlɔ 'e "niɔ-. ɪ bɛɛ-
 be" 'a "wɔlɔ 'sɔɔn 'mɛ ɪ mɪ blu' "ni
 -tun.

14 Nyɔ -tea be" 'dei -wee' -gbuu",
 ɔɔ 'kpaɔ -kwɔlɔ 'dii ke -gbei" wei,
 -wɛɛ dɛ -nɔba 'de ɔɔba po ɛɛ'
 "kuan. 'Sɔ nyiɔpɔ- a -kwɛɛ- i ɔɔba jɛɛ
 dɛ -nɔba 'jea. 15 ɔɔ nynia 'de Sesi
 -pɔn" 'sɔ "ju -siisaun 'wɔba 'e 'bɔn
 -nɔ ɔɔ 'jee ɔ "jɔɔɛ- mɛ ɔ -tee i, ɔ paa
 dɪ 'bɔn ka -cɔɔn' ka, ɔ "jɔɔ 'di -tee
 'tuɪn. 'Sɔ dɛ waa ɔɔ 'dii. 16 -Wɛɛ dɪ
 "klein -nɔba 'de "ju -siisaun ni'a 'bɔn

'a -kɔ 'di ɛ, ɛ ke dɪ -nɔba be" "jɔɔ
 ke, nyɔ -jea ɪa' -ta a, ɔɔ po ɔɔpɔ ɪa'
 "kuan. 17 'Sɔ ɔɔ -tee Sesi 'a i bae'a
 -pɔn', -wɛɛ ɔ 'je 'de ɔɔpɔ 'a 'blɔa-
 'di 'wɔb.

18 -Ta Sesi a 'jaa 'de -kwɛɛ" 'di
 'sɔ "ju -siisaun ni'a 'bɔn 'de ɛ, ɔ 'na
 : 'Ma bae -un -ɛ 'nɪ 'bɛɛ- 'nɪ ke -nɪ
 -je muu ? 19 Sesi se ɔ ke ɔɔ' mu-tɪ
 'wɔɔn-, 'kaa ɔ wɔlɔ ɔ -pee ka ɔ 'na
 : -In mu 'de -nɔ o -gbu" -sɔn, -wɛɛ
 dɪ 'dɔɛ Tu"bo nɔba -nɪ "jɔɔ ke ka ɛ
 'jea -ma wɛɛ -nɪ -je ɛ 'tmɔ 'de -ma
 'cɛ-wɪ" -pee. 20 "Ju -nɔ mu' -wɛɛ ɔ
 'tmɔ dɛ Sesi nɔ ɔ "jɔɔ 'de 'blɔa -nɛ
 'ɛ -kwɔlɛ -ɪ -ni'a -puue 'dii. 'Sɔ nyɔ
 -wɔan ɪa' dɪ tu ɛ, tai' "maa ɔɔpɔ
 'mɛ.

*Sairisɪ 'a "junynɔkpao' ke
 'nynɔkpao' due' ke*

(Matie 9.18-26 ; Luikɪ 8.40-56)

21 Sesi 'ja 'e -kwɛɛ" 'di -wɛɛ ɔɔ
 mu 'e "ni 'de de. -Ta ɔ ni'a 'o "ni
 -kwɔlɔ" ɛ, nyiɔpɔ- -tuu" -kuɛn' "jɔɔ
 'de ɔ -pɔn". 22 Kea -gbu klaa" 'a
 -jeopoi due' -ɔɔ 'nyɔn ni'a Sairisɪ ji'.
 ɔ 'jeea Sesi ɛ, ɔ -gblee ɔ bu wɔ.
 23 ɔ -teeɛ' ɔɔ' kwa 'di ɔɔ baeɔ', ɔ
 'na : 'Ma "junynɔkpao' -saan" a jɛɛ
 'mɛa 'de. 'Ma bae -un -ɛ, -nɪ -ji" 'bɔn
 o, -nɪ -je ɔ kwa "jɔɔ -te', -wɛɛ va'
 'wɛ- 'je 'bɔ 'de ɔ 'je 'kmɔ nɪ-. 24 'Sɔ
 Sesi ke ɔ mu'. Nyiɔpɔ -tuu"-tuu
 -kaan ɔɔpɔ de, -wɛɛ ɔɔba "tuun ɔ
 -ta -wee'.

25 'Nynɔkpao' due' -nɪ 'e nyɔ "klu
 -va nymɔ ɔ 'wɔb 'e ɔ 'bɔn 'sɔ. ɛɛ'
 'wɛ- tu nɛɛ -sɪn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn
 'bo ɔ -pɔn". 26 ɔ 'jee va' -cɛ" wɔn
 jeejee 'de -dɔ'cɔɔ-wɪ" 'kwa, ɔ -kwɛɛ-
 'kwa i. 'Kaa ɔ se kui -sɔn i floan'
 'ble, va' 'wɛ-mɛɛ' -cɛ" ɛ 'kpaɔ "kpei
 sɔɔn- sɔɔn-. 27 ɔ 'wɔan dɪ -tmɔba'
 'de Sesi 'a -tɪ' 'bɔn 'sɔ ɔ pa 'e nyiɔpɔ
 "klu 'de Sesi 'de fɔ o, -wɛɛ ɔ bla
 ɔɔ' 'bɔnpaadi "i, 28 dɛ-nɛɛ' ɔ wɔlɔ
 'de va' -cɛ" 'bɔn ɔ 'na, -bo 'nɪ 'bɛɛ-
 'nɪ 'je ɔɔ' 'bɔnpaadi mɪ 'a -cɛ' "i
 bla mɔ 'de ɛ, 'ma 'wɛ- ɛ muɛ 'bɔa'.
 29 'Bo ɛ "sɔɔ va' nymɔ je "i 'ka. 'Sɔ
 ka va' 'wɛ- 'bɔa 'de ɔ kui' ɔ juɛ'.
 30 "Junynɔkpao' 'a -nɛɛ blo "i 'sɔ

6

ka "ikmaa' jrɛ' 'wɫva 'e Sesi 'ɔn ɛ, ɔ 'je kan' mɛ. Wɛɛ ɔ "biie i 'de nyiɔpu 'a -kwea'-, ɔ 'na : -ɔ bla 'ma 'ɔnpaadi "i ɛ- ? ³¹ ɔɔ' klai" nynuu wɫu ɔ -pee, ɔɔ 'na : Ka nyiɔpu- a "tuuan -ɔn i -ta -wee' -ɔn se kan' 'jee -wee -ɔn -na -ɔ bla 'mi "i ɛ- ? ³² 'Kaa Sesi a -gbuɛn ɔ 'de woi -wee nyɔ -nva' ɛɛ' dɛ tu ɛ ɔ 'je ɔ 'je. ³³ Dɛ waa "junynɔkpao' 'dii va jea cɛɛ, dɛ-nvɛ' ka dɛ jrɛ' nɔ v "jrui v 'je kan' mɛ. U ji' -wee v "sii- 'koi- i 'de ɔ "juɔi 'de v 'tmɔv ɔ tɔ' -ti -wee'. ³⁴ Sesi wɫue v -pee, ɔ 'na : 'Ma "ju, aa' 'ma -kwɫi" -tea' mɛ -puv' avn. A mu 'de pɛɛ 'a blu'a' 'ɔn -wee a kui -sɔn 'je pee nɔ.

³⁵ -Ta Sesi nɪa wɫua' a, nyv 'wɫvɛ 'e Sairisi ɔ -gbu" ɔɔ je ji, -wee ɔɔ wɫu ɔ -pee ɔɔ 'na : -ɪn -bo nyv dɛtɔɔi seea 'bode. -Ma "ju 'mɛɛ. ³⁶ 'Kaa Sesi se ɔva' wɫu -nɛ -kwɫɔ kpa ɔ 'tmɔvɛ Sairisi ɔ 'na : Favn 'bo -ɔn -nɔvɛ, -te' 'ɔn -kwɫi". ³⁷ 'Sɔ ɔ se nyɔ jrɔ' ɔɔ 'jei" kpa-ti 'wɔɔn-bo ɛ se Piɛi ɔ, Saki ke ɔɔ' "dei San nɪ ɛ. ³⁸ -Ta Sesi ke ɔɔpu a nynia 'de Sairisi ɔ -gbu" -mɛ -fɪn" -cruɛn" ɛ 'kpaɛ, nyiɔpu a kple', ɔva bla ɔva' -cɛ" i. ³⁹ ɔ pa 'e -gbu" 'di, -wee ɔ wɫu ɔɔpu -pee ɔ 'na : Dɛ -ble -tiba -ti ka a, 'de dɛ -ɛɛ -fɪn" aɔpu- ɛ- ? "Ju-saan" se 'mɛ, va 'mɔv. ⁴⁰ 'Sɔ ɔva wɫɔɔ'. -Wɛɛ ɔ po nyv -wee' "kpaɛ'. 'De ɔ "duo "ju -saan" "bo ke v de ke ɔɔ' klai" nynuu -nɪa taan 'ɔn, -wee ɔɔ pa 'e -gbu" 'a wɔn 'di -ta "ju -saan" 'pɛan i ɛ. ⁴¹ ɔ kpɔn ɛ "ju -saan" 'a sɔn -wee ɔ wɫu 'de v -pee 'de ɔ "bliwɫu 'di ɔ 'na : Talita kum, ɛ 'de mɛ -nɪ : 'Nynɔkpao' ju 'ma 'tmɔv avn 'ɛ, a sɔn 'ɔn ! ⁴² 'Bo ɛ "sri, v je 'ɔn sɔn-, v je naa' -pɔn" -te'. "Junynɔkpao' -saan" -nɔ 'bleɛ -sɪn -puue 'jɔ 'sɔɔn. -Ta ɔɔ 'jeea dɛ -nɔva 'mva- "jrɪɛ- 'sɔ tai' "maa ɔɔpu 'mɛ, ɛ je -je "kpei -tie" cɛn. ⁴³ 'Kaa Sesi criɛ ɛɛ' -ciɛ 'de ɔɔ -pee -wee nyɔ jrɔ' je ɛ juo-. -Wɛɛ ɔ 'tmɔv ɔɔpu ɔ 'na : Ao "nyi "ju -saan" dɛ v 'je di.

Nasaretɪ-nyv se Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn 'je

(Matie 13.53-58 ; Luiki 4.16-30)

¹ Sesi 'wɫva 'de Sairisi ɔ -gbu" 'sɔ ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu muɛ 'de ɔ ɔ -kwɫɔ.

² ɔ -teɛ nyv dɛ tɔɔa' -pɔn" 'bo -kwɫewɫi "kpei, 'de "jrui 'kɔn-gbu 'di. Nyiɔpu -tuu" -pɔa' ɔɔ' wɫu doin" ɔ tai' "maa ɔɔ -wee' 'mɛ, ɔɔ 'na : -Ta ɔ -sa -mɛ ɛ- ? -ɔ -nyi" ɔ ɛɛ' "ikmaa' tu ɔɔ jea jrui' -ju -mɪ nɔ ɛ- ? ³ ɛ se ɔ mɔ -nɪ Madi 'a "ju -ɔɔ koa -gbu" nɪ -taa ? ɔɔ' "dei -wi" se Saki ke, Sɔsi ke, Suidi ke, Simɔ nɪ- ? ɔɔ' "deinyɔkpaɛ' -wi" se 'de -a "kɫu nɪ -taa ? ɛ nɔvɛ' 'sɔ ɔɔ se ɔɔ' -ti' tɔ' 'ɔn 'je. ⁴ 'De Sesi wɫu ɔɔ -pee ɔ 'na : Nyɔ 'ɔ -fɪɛn Kea 'a wɫu 'kwajaai -bo ɛ se 'bo ɔ ɔ -kwɫɔ ke ɔ ɔ -gbɛin" ke ɔ ɔ -gbu" -sɔn nɪ ɛ. ⁵ 'De ɛɛ' -ti' 'ɔn ɛ, ɔ se "ikmadɪ jrɪ' nɔ 'mva- -bo ɛ se ɔ -teɛ 'wɛnɔvɔn pla kwa "jrɪ -wee ɔva' 'wɛ- 'bo nɪ ɛ. ⁶ Dɛ Kea -kwɫi" -tea' sea 'de ɔɔpu 'ɔn nɪ ɛ, ɛ "maa Sesi tai', ɛmɛ -ti ɔ mu -kwɫɔ jrɪ' -nɪa ɔɔ' -kwɫɔ 'de woi 'dii, 'de ɔɔ tɔɔ nyv Kea 'a wɫu.

Sesi dboɛ ɔɔ' klai" nynuu 'sɔn 'sɔn

(Matie 10.5-15 ; Luiki 9.1-6)

⁷ ɔ 'da ɔɔ' klai" nynuu -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn' mɛ -wee ɔ dbo ɔɔpu 'sɔn 'sɔn. ɔ "nyi ɔɔpu "ikmaa' -wee ɔɔ 'je -siisaɔn wɔn -sii. ⁸ -Wɛɛ ɔ bla ke' ɔ "nyi ɔɔpu ɔ 'na : Ao 'bo dɛ "o dɛ 'ɔn "duɛ ɛ ke ao 'bo muɛ, -bo ɛ se itbatu 'a 'sɔ nɪ ɛ. Ao 'bo -di'pɛn ke -kebou" 'ɔn "duɛ 'de ao 'bo 'wɛi 'de aɔa' wɫv 'di pɔɛ. ⁹ 'Kaa aɔ paa "kwɫai- bɪ', aɔ 'bo "bai 'sɔɔn 'ɔn paa-. ¹⁰ ɔ wɫu ɔɔpu -pee ke'wɫɛ ɔ 'na : -Bo aɔ nyni 'o -kwɫɔ due' 'di ɛ, -mɛ -gbu" -ɛ 'di nyv a mu aɔ sɪn 'sɔɔn kpɔvɔn 'a a, aɔ -te 'de ɛ 'di i mamav 'sɔ aɔ 'je 'o 'wɫv. ¹¹ 'De -bo aɔ nyni 'o -kwɫɔ jrɛ' 'di -wee nyv se aɔpu sɪn 'sɔɔn kpɔvɔn ɛ, 'de ɔɔ se aɔa' wɫu doin" ɔ po ɛ, aɔ 'wɫv 'o ɛɛ' -kwɫɔ -tu 'di. Ao -gbao' ɔva'

-kwlo 'o 'blv -ε kpon a aoa' bi ε. Emε -ε -je vpv fen' -saa ka 'pee a mua vpv kpon 'a a.

12 Klai" nynuu mu' 'sv v -tee nyiovp- 'a 'tmva' -pvn' sv 'na : Ao juo aoa' desavn "i -wee ao 'je ε kwa -son -saa. 13 Uva nve -siisavn -tuu" i, -wee vva po 'wenvvn -tuu" 'cna "jru -wee vva' 'we- ε 'bo.

San Batisi 'a 'mε -ti (Matie 14.1-12 ; Luiki 9.7-9)

14 Sesi 'a 'nyni -gbaa -ta -wee' "klein i, i mu' i je 'beo Erodi jεε -ke. Nyv jrv' wlv' ka sv 'na : "Ju -no, ε San Batisi -ji" 'kmv de, emε -ti o kmai", -wee o sv jrii' ka. 15 Deejrv' 'na : ε Kea 'a wlv 'kwajaai Eli -o. Nyv jrv' wlv' ke'wle sv 'na : Kea 'a wlv 'kwajaavn -nia 'de ε, vva' due' -o. 16 -Ta Erodi 'wvan εε' de tu ε, o 'na : San Batisi -o "jru 'vn cεan 'o ε, omo -ji" 'kmv de.

17 See 'de ε, Erodi mo' -ce" dboe nyv sv je San kpon sv je o san, sv je o -kaso 'di po. Erodi nv εε' de tu 'mε 'de o' "dei Filipv 'a 'nyno Erodiadi o -so 'kwa 'a -ti' 'vn.

18 San Batisi -mo wlvε Erodi -pee 'de-, o 'na : ε se ka -cεon' ka ni -wee -vn -je -ma "dei 'nyno 'kwa -sa. 19 Erodiadi 'kpa' San 'cεn i. U nιε "i v 'je o 'dba. 20 'Kaa v se ε 'bεε-, de-nve' Erodi -mo' plee San 'mε. Dεε -ti Erodi a pleea San a, emε -ni o 'srei" o nιε Kea 'a nyo -o, emε -εε -ti' 'vn o' wlv o o. -Bo Erodi a sea San 'a wlv doin" o po ε, 'fo -je o 'jea 'o -sa o' 'jeε. 'Kaa o' wlv 'a doin" o poa' a nv o 'vn.

21 'Wl' 'dεe jre' 'kpa Erodiadi 'kwa. Uva -tu" ε Erodi 'a 'wlvw 'a -ko'. O 'da o' nyv klae" o, "soa-wi" 'a klae" o, de "ijuovn -nia 'de Galile -ko' -son. 22 Erodiadi 'a "junynokpao' pa -gbu" -wee v -te deea' -pvn". Ua' deebu nve Erodi ke o' nyv o 'da 'vn. Demε o wlv v -pee o 'na : De a nιa "i ε, a -tee' 'mi i 'vn 'je ε avn "nyl. 23 -Wεε o cεn wlv -tie", o 'na : 'Ma -snεε'

de aa mua i -teea' a, 'ma mve avn "nyia', -bo ε ni 'ma 'blva 'a 'fo mo 'de ε.

24 'Sv 'nynia -too -nv "sie "kpaε' -wee v to v de "jru "i v 'na : De 'vn 'je i -tee' ε- ? U de 'na : A -tee' San Batisi 'a "jru i. 25 'Sv v jie de -too"- 'de 'beo o -wee v 'na : 'In nιε "i -vn -je San Batisi "jru "i -sa -wee -vn -je ε 'seti 'di -te' -vn -je 'vn 'nyl -ta kaan. 26 'Sv 'beo "kaεε "jrii, 'kaa o se ε 'bεε- o 'je v "nao- 'de wlv o cεan -tie" 'de nyv o 'da "juoi 'a -ti' 'vn. 27 'Bo ε "sri o je "soai due' dbv o je San Batisi "jru "i cεan' mu. "Soai -no mve 'e -kasogbu 'di, o cεn 'o San 'a "jru 'mε. 28 -Wεε o -tee' 'e 'seti 'di 'de o "nyie 'nynia -too -nv, -wee vsv "due 'vn v 'nyl ε v de.

29 San 'a klai" nynuu 'wvan o' 'mε -ti ε, sv ji' sv je o' "ku 'vn "duo-, sv je o i -te'.

Sesi "nyie nyiovp -di'pen ke -smii' ke (Matie 14.13-21 ; Luiki 9.10-17 ; San 6.1-14)

30 Sesi 'a dbvvn jie 'de Sesi o de, -wee dt sv nva o, dt sv tova nyv sv po ia' "kuan 'de o -pee. 31 Nyiovp a nve -vn mu -vn ji. 'De vva' "i -tie -ti' 'vn ε, ka Sesi ke o' klai" nynuu 'jea dedisvn nv 'ka se ni-. Emε -ti o wlv sv -pee o 'na : Ao ji -a -je -ta nyo jro' sea ni mu -wee ao 'je 'o fon de-saan"- . 32 -Wεε sv "duo -kwεε" 'vn 'de sv mu 'de -ta -nia pee ε, 33 'kaa nyiovp- -tuu" 'je vpv 'a mu -ta 'mε. Sv jua vpv "i 'sv ε, sv 'wlvε -kwle 'dii -ta -wee', sv plee 'blvci -wee sv cεen Sesi ke o' klai" nynuu nya i. 'Sv -ta vva muua, vpv -nyni' 'o mu 'εin".

34 -Ta Sesi 'wlv 'de -kwεε' 'di ε, o 'jeeε nyiovp -tuu" "jrie-, vpv 'a weε a nv, de-nve' sv -ko' 'blae -sea' 'dei -tei 'ble ε. -Wεε o -te vpv 'a dt -tuu" tova' -pvn". 35 -Ta -fli 'wla a 'sv o' klai" nynuu 'kpo -pvn", sv 'na : No" -wee' -si' -de -ta nιε 'kpa' 'kpei. 36 -In -tai"- vpv "i sv 'je -gbei" voi ke -kwle -kuvan"

i 'dii mu, -wεe υυ 'je diide i -pon.
 37 'Sυ Sesi wlue υυ -pee ο 'na : Aoa' -ce" 'kpa "nyι υυ diide. 'Sυ υυ -tee' ο i υυ 'na : -In -nιe "i -a -je 'wei 'a kme' 'soon 'un "duo- -a -je ε -di'pen 'un -tvan' mu, -a -je υυυυ "nyι υυ 'je dii ? 38 Sesi -teeε' υυυυ i ο 'na : -Di'pen -tiiε' ao 'ble ε- ? Ao mu 'e -gbun. Υυ -teeε' ba i υυ 'na : -A -bleε -di'pen kpli -mm" ke -smii' jο 'soon ke-.

39 'Sυ ο 'na : Ao 'tmυυ υυυυ υυ 'je kpo cen υυ 'je i -te 'bo sii" 'kpei. 40 'Sυ υυυυ cen kpo kme' 'due 'due, kwla -mm" -mm" υυ je i -te. 41 -Wεe Sesi "duo -di'pen kpli -mm" -nι ke -smii' jο 'soon -nι 'un -wεe ο kpa "jri "jei ο po Kea 'se-. 'Sυ ο cιen -di'pen i -wεe ο "nyι οο' klai" nynuu 'de υυ 'je ι nyυ "jrii -gble'. Ο -seea' -smii' jο 'soon -nιa 'mυa- 'un -ke ο je nyυ -wee' "klein "nyι. 42 Υυ -wee' "klein di', υυ je dbo. 43 -Di'pen 'ε tii ke -smii' 'a -jι -sia 'e mu -wεe klai" nynuu 'tvan i ε, ι "jjiε toe" 'a -puue 'jο 'soon. 44 Nyυ -dia' dι "nynunmai 'a "wlu -mm" -nι υυυυ "klu.

*Sesi na' bo 'ni "kpei
 (Matie 14.22-33 ; San 6.15-21)*

45 -Ta υυ -koa' de dia' -wεe Sesi a poa υυυυ -jei" ε, 'bomο ο poo οο' klai" nynuu -kwεε" 'di, -wεe ο 'na : Ao mu 'e "ni 'de, 'de Besaida fo ο. 46 Ο ke υυυυ cεεan "i 'sυ ε, ο mue Kea baea' 'de cru "kpei.

47 -Ta kwie a kpon a -mε -kwεε" nιe 'e "ni peun klaa" a -kwea' -Wεe Sesi sie due' de 'kpuυ "kpei. 48 Sesi 'je kan' 'mε ka οο' klai" nynuu a 'jea 'kle -kwεε" tbaa 'de pooοο -ο sia' 'a -ti' 'un ε. -Ta -son' ο "kvan' i 'sυ Sesi a na' 'bo "ni "kpei οο jea υυυυ kιun mu, ο nιe "i ο 'je -kwεε" i naa-. 49 -Ta υυa 'je ο i οο na 'o "ni "kpei ε, υυ mu 'na -mε "kwle-sri" -o 'de-, 'sυ υυa "wοο", 50 de-nυε' υυ -wee' -a -je ο i, faun a nυ υυυυ 'mε, υυa dι a cre'. 'Sυ Sesi wlue υυ -pee, ο 'na :

ε 'mο -o, faun 'bo ao nυε, ao "duo 'kpu 'un ! 51 'Sυ Sesi 'ja υυυυ kιun 'de -kwεε" 'di 'sυ poo' 'bo ji -ti 'mε. Tai' -maa"- klai" nynuu, ε -sie' -jei". 52 -Ta Sesi cεεan -di'pen i -wεe ο "nyι ε nyυ ε, υυ 'je εε' -ta 'mε, 'kaa ka ο kmai" ο 'bεεa ο 'jea jrii' nυ ε, υυ se ε 'mii 'wον ke, de-nυε' υυa' de 'mii 'wονan' nιe 'kle.

*Sesi 'boo- nyυ 'a 'wε- 'de Senesareti
 (Matie 14.34-36)*

53 Υυ cen "ni 'sυ υυ nynιe 'e Senesareti 'bomο υυ kpuυn 'kpuυ. 54 Υυ 'wlvα 'e -kwεε" 'di 'sυ nyιοpu juue Sesi "i. 55 -Wεe υυ ple 'blva -wee' "kpei-, υυ 'blee 'wεnυυn 'sai- 'dii -wεe -ta υυ 'wοον Sesi 'a 'nynι υυa kpa υυυυ 'o mu. 56 -Ta "o -ta Sesi mua, -kwle mu" 'di ο, -kwle klae" 'dii ο, -gbei" woi ο, nyυ a ja 'wεnυυn 'bo "kpaε' -kwea -wεe υυa bae Sesi i 'de ο 'je υυ "i 'tai-, υυ 'je οο' "bai "i bla. Nyυ "klein -blo" "i ε, υυa' 'wε- 'boo.

7

*Fariseen-wi" 'a 'tmυυ-tι
 (Matie 15.1-9)*

1 Fariseen ο, ke' wο-savn jrv' -wlvα Selisalem 'kιen "jrui 'bo Sesi -pυn". 2 Υυ 'jeε οο' klai" nynuu jrv' -υυ se kwa jre -υυa di de. 3 -Bo Fariseen-wi" ο, Suifu-wi" 'je de di υυa jree kwa ka υυa' tein" nyυ "sia 'nynι ε. 4 Υυ 'bleε υυa' "ni kwa posun jre' see 'de υυυυ "bli. -Bo υυ 'wlv "kpaε' woi -wεe υυ 'je de di ε, εε' "ni kwa posun tu mε υυa nυ, -wεe υυ 'je 'pepe nι-. Υυa' tein" nyυ 'a kplun -tuu" -nι 'e mu υυa nυ ke'wle, εmε -nι -kaun"- ο, "tiedι ο nujae- wοοa' ke-. 5 Fariseen ke ke' wο-savn -teeε' Sesi i υυ 'na : Deε-tι -ma klai" nynuu 'a 'je tein" nyυ 'a ke' wον, -wεe υυa' po "ni kwa 'sυ υυa di de ε- ? 6 Sesi wlue υυυυ -pee ο 'na : Ao "jridepouon ! De Esai 'tmva 'de aopy 'a -ti' 'un, ο 'bleε -kιn. Ο 'naa :

Kea 'na : 'Ma ni' -tea' nɪε 'e nyu -nɔ wɔn 'di foo" 'ɔn, 'kaa ɔɔpɔ 'a pɛε tɛɛn 'ɔn o. ⁷ Uɔa -gbɛɛ' 'ɔn "juoɪ foo" 'ɔn, nyio 'ɔ ke' mɛ ɔɔpɔ a 'daa-Kea 'a wlu.

⁸ 'De Sesi 'na : Ao 'bo Kea 'a ke' 'mɛ -wɛɛ aoa 'je nyio 'ɔ -nɪ wɔn. ⁹ U wlu ɔɔpɔ -pɛɛ ke'wɛɛ 'ɔ 'na : Aoa' -blaa Kea 'a ke' wɔin -wɛɛ ao di aoa' -cɛ" 'ε kplɪn wɔn 'jea -mɛ 'ε -kla. ¹⁰ Tɔ' -o -cɛɛn', Moist 'na -ɪn -je -ɪn "bo ke -ɪn de wɔn, 'de nyɔ -ɔɔ mua 'ɔ "bo ke de -soo' o poa' a, nyu a mu 'ɔ 'dbaa'. ¹¹ 'Kaa aopɔ mɔ ε, ao 'na -bo nyio wlu 'ɔ "bo ke 'ɔ de -pɛɛ 'ɔ 'na : De 'ɪn 'blea -wɛɛ 'ɪn 'je -aɔn kwa wɔi -te' 'de ε, ε nɪε Kea 'a de -o. Uɔa 'daa- ε Korban 'de Suifɔwlu 'di. ¹² Aoa' 'wɔn ɔɔ' jei tu 'a -te' 'ɔ "bo ke 'ɔ de kwa wɔi mɔ "pɪ. ¹³ 'Kamɔ aopɔ- a nɔ 'sɔ aoa -sa' Kea 'a wlu i 'de aoa' nyu dɛtɔɔsɔn 'ɔn. Aoa nɔ di -tuu"-tuu jru' ke'wɛɛ -ɪ -ke -mɪ -koo'.

Di -a kpɔɔn a nyio -flɛn" ε (Matie 15.10-20)

¹⁴ Sesi 'da nyu -wɛɛ' 'mɛ ke'wɛɛ 'ɔ 'na : Ao -wɛɛ' "klein po doin" i, 'de ao 'je dɛ -nɛ 'mii 'wɔn. ¹⁵ De -ɛɛ -wɔa 'e "kpae' -wɛɛ -ɛɛ pa 'e nyio wɔn 'di ε, ɛɛ' kpɔɔn nyio -flɛn", 'kaa di -ɪa -wɔa 'e nyio 'ɔn -ɪa -sia" "kpae' ε, ɪmɪ -ɪa kpɔɔn 'ɔ -flɛn". ¹⁶ [-Bo ao nɪ i'wɔnnyu ε, -mɛ ao po doin" i 'pepe, -wɛɛ ao 'je i 'wɔn.]

¹⁷ -Ta Sesi 'wɔa 'e nyu "klu -wɛɛ 'ɔ pa 'e -gbu" jɾɛ' 'di ε, ɔɔ' klai" nɪnyuu -teɛɛ' "i poɔ -ti 'ɔ pooa "i 'dei. ¹⁸ 'Sɔ 'ɔ 'na : Aopɔ mɔ -ke ao se ε 'bɛɛ-ao 'je ε 'mii 'wɔn? Ao se ε juo ka de -ɛɛ -wɔa 'e "kpae' -wɛɛ -ɛɛ pa 'e nyio wɔn 'di se ε 'bɛɛ- ε 'jea nyio -flɛn" kpɔɔn ε ? ¹⁹ ɛɛ' dɛ tu 'a pa 'e nyu pɛɛ o, 'kaa 'de ɔɔ' "kwli 'di 'bo ɛɛ pa, -wɛɛ ɛɛ 'wɔ 'ɔ 'ɔn ɛɛ "si "kpae' 'de ɛɛ mu 'e 'kwla. -Bo Sesi a sea wlu -nɛ 'tmɔ ε, -mɛ 'ɔ 'na : Nyɔ 'bɛɛɛ' 'ɔ 'je di -wɛɛ' di.

²⁰ Sesi wlu' ke'wɛɛ 'ɔ 'na : De -wɔa 'e nyio 'ɔn ε, mɛ -ɛɛ kpɔɔn

'ɔ -flɛn". ²¹ 'De nyio 'ɔn, 'de 'ɔ pɛɛ o, 'bo tɔ' saɔn a 'wɔ : Kao' blea o, "jriia' o, "ku'dbaa' o, ²² jei" 'jea' o, "wliiε 'ε 'tɔn o, 'diwɔnyɪa' o, nyu 'srɛ ipooa' o, de 'ni 'di -sia' o, de 'ε pɛɛ "ipoa' o, nyu -flɛɛn 'a o, -cɛi" 'bɛɛa' o, -ɪn se tɔ' 'ble o, ²³ di "klein -nɪa 'mɔa-, ɪa 'wɔlɛ 'e nyio 'ɔn ɪmɪ -ɪa kpɔɔn 'ɔ -flɛn".

'Blɔa 'srɔ 'dinynɔ -teɛ Sesi -kwli" (Matie 15.21-28)

²⁴ Sesi 'wɔa 'mɔa- 'ɔ mɛ 'e Tii ke Sidon-blɔa "kpei. U pa 'e -gbu" jɾɛ' 'di, 'ɔ se ε "i nɪ -wɛɛ kɔ nɪa 'o nyu 'je ε juo-, 'kaa ε se 'bɛɛ-, ɔ 'jeɔ'. ²⁵ 'Nynɔkpao' due' -ɔa "junynɔkpao' -suusaɔn nɪa 'ɔn ε, ɔ 'wɔn Sesi 'a 'nɪnɪ 'mɛ -ke. U ji' -wɛɛ ɔ -gblee 'ɔ bi wɔ. ²⁶ 'Nynɔkpao' -nɔ nɪε 'blɔa -srɔ 'di nyɔ -o. U 'wɔlɛ Fenisi 'de Siriblɔa "kpei. U baɛɛ Sesi i, 'ɔ 'je ɔa' "junynɔkpao' -suusaɔn 'ɔn -sa. ²⁷ 'Kaa Sesi wlu ɔ -pɛɛ 'ɔ 'na : A "tai- "nɪnyuu- "i ɔ ɔ 'je dɔo ke, nyu "duo "nɪnyuu 'a diide 'ɔn -wɛɛ 'ɔ "nyɪ -gbe' nɪnyuu-, ε se "inmɔ-. ²⁸ 'Sɔ ɔ 'na : tɔ' -tɪ -o -cɛɛn'-, 'ɪn "bo, 'kaa di -ju -a blɔa "nɪnyuu-wɔi, -gbe' mɛ -ɛɛ di. ²⁹ 'Sɔ Sesi wlu ɔ -pɛɛ 'ɔ 'na : De a 'tmɔa -nɛ, ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ε, a mu ! -Suusaɔn 'wɔ 'e aa' "ju 'ɔn 'ε. ³⁰ -Ta ɔa mua 'de ɔ o -gbu" 'di kan' -cɛɛn' ε, -mɛ ɔa' "ju 'pɛn i 'de -gbao" "kpei, -suusaɔn 'wɔ 'e ɔ 'ɔn 'ε.

Sesi 'pɔvɛ "muu- due'

³¹ Sesi 'wɔa 'o Tii-blɔa "kpei 'sɔ ε, 'ɔ cɛɛn 'de Sidon -wɛɛ 'ɔ mu 'de 'blɔa- -blea -kwɛɛ -puue 'di, 'bo "ni pɛɔn klaa" -nɪa 'e Galile o fɔ o.

³² Uɔ juo "ju due' -ɔɔ' 'wɔan i 'de -ɔɔ' wɔa, -wɛɛ 'ɔ 'je 'ɔ kwa "jru -te'. ³³ -Wɛɛ Sesi ke 'ɔ 'wɔ 'e nyu "klu ɔɔ tɛɛn o kpɪn- ka, 'ɔ pɔɔ -cɪɛ doun" 'di, 'ɔ blaa ɔɔ' mɪtɔ tɔn. ³⁴ -Wɛɛ 'ɔ kpa "jri "jei, 'ɔ 'wla fɛɛɛ' i, 'de 'ɔ wlu 'ɔ 'na : Efata ! ε 'de mɛ -nɪ : -ɪn -bai' wɔn ! ³⁵ 'Bo ε "sri "ju 'a

doin" je -gbai'-, ɔɔ' mɔɔ je -gbai'-, ɔ je wlua'-pɔn" -te' 'pepe. ³⁶ 'Bomɔ de -nɔba -mɛa- nyɔ a 'tmɔ ε -ta -wee', 'de -mɛa 'kamɔ Sesi -tu" ɔ 'snt ɔ 'na : Ao 'bo nyɔ jɔɔ' 'tmɔɔɛ ! 'Kaa ɔba 'tmɔɛ ɔba jea nya mu. ³⁷ Tai' -maa" nyɔ -wee' "klein, ε -sɛ' -jei", 'sɔ ɔba 'na ɔɔ' nɔɔdɔ -wee' nmɔ "jrii, ɔɔ nɔɛ' mɔ -wee' 'sɔ nyɔ -ɔɔ -suan" a jea i 'wɔn, "muu -tei" -wi" a jea wlu.

8

Sesi "nyɛ nyɔɔpɔ -di'pɛn kplɛ ke -smii' ke (Matie 15.32-39)

¹ 'De ɛɛ' 'wɔ tu 'di, nyɔ -tuu"-tuu 'kɔɔɛn "jruɔ ke'wɛ 'bo Sesi -pɔn" 'kaa de ɔɔ 'jea di ε se nɔ. -Jɛ de ɔɔ 'jea di sea nɔ 'sɔ ε, Sesi wluɛ ɔɔ' klai" nynyuu -pee ɔ 'na : ² Nyɔ -nɔ 'a wɛ a nɔ 'ɛ, de-nɔɛ' nyɔ -nɔ 'a 'wɔ taan ka -stan 'bo 'ɛn -pɔn", 'kaa ɔɔ se diide 'ble. ³ -Bo ɔɔ se de di -wee 'ɛn 'je ɔɔpɔ -jei" pɔ ε, -crigba a muɛ ɔɔpɔ -saa' -je woi 'de -mɛ 'kamɔ ɔba' jɔɔ' 'wɔ -ta -tɔɔn'. ⁴ 'Sɔ klai" nynyuu 'na : -Ta -a -nɔ -ta tɛɛn ɔ, -kwɔɔ jɛɛ' sea i'kɔɔɔn- 'ee, -ta ka nyɔ 'je diide -sa, -wee nyɔ -tia ka 'je di 'de ɔɔ 'je dɔɔ ε- ? ⁵ -Wɛ Sesi -tee' ɔɔpɔ i ɔ 'na : -Di'pɛn kplɛ -tiie' ao 'ble ε- ? ɔɔ 'na : -Di'pɛn kplɛ -mɛ" 'sɔn. ⁶ 'Sɔ Sesi wluɛ nyɔ -wee' "klein -pee ɔ 'na : Ao -te i. 'Sɔ ɔɔ "duɛ -di'pɛn kplɛ -mɛ" 'sɔn -nɔ 'ɛ, ɔ pɔɛ Kea 'sɛ-, ɔ cɛɛn i i, ɔ "nyɔ ɔɔ' klai" nynyuu -wee ɔɔ 'jɔ -gble'. 'Sɔ ɔɔ -gblɔ' nyɔ "jrii. ⁷ ɔɔ 'bleɛ -smii' jɔ mɔ' jɔɔ' ke'wɛ. Sesi pɔɛ i'a' Kea 'sɛ-, -wee ɔ 'tmɔɔ ɔɔ' klai" nynyuu, 'de ɔɔ 'jɔ -gble' -ke. ⁸ ɔɔ dia de ɔɔ dɔɔa a, i'a' tɔɛ -sia 'o ɔɔ 'tɔn i i "jiɛ toe" -mɛ" 'sɔn. ⁹ Nyɔ -dia' de ɔɔ 'bɛɛ- "wlu -nyiiɛ mɛ. ɔɔ -kɔ "i 'sasa -wee Sesi pɔ ɔɔ -jei".

¹⁰ 'Bo -mɛ 'de ε, Sesi ke ɔɔ' klai" nynyuu 'ja -kwɛɛ" 'di -wee ɔɔ mu 'e Dalmanutablɔa "kpei.

Fariseen-wi" a -tees' jrii' i (Matie 16.1-4)

¹¹ Fariseen-wi" ji' ɔɔ ke Sesi a jea -too', ɔɔ 'jɛɔ i -tɔn' 'sɔ ɔɔ 'na -ɔn nɔ jrii' -wɔba 'e jɔɔn 'di -a -jɛɛ 'je. ¹² Sesi 'wla feeɛ' i, -wee ɔ 'na : Deɛ-tɔ nyɔɔ -nɔa 'e -stan wɔ 'di a -tee' jrii' i ε- ? 'Ma 'tmɔɔɛ aɔpɔ tɔ' -tɔ, jrii' jɛɛ' se nɔɔɛ i aɔ se ε 'jei.

¹³ 'Sɔ Sesi sɛɛ ɔɔpɔ 'mɔa-, ɔ 'ja 'e -kwɛɛ" 'di, -wee ɔ mu 'e "ni 'a 'kɔpɔn jɛɛ' "kpei.

Jrii' Sesi nɔa ɔɔ' klai" nynyuu 'a 'wɔn i 'dei (Matie 16.5-12)

¹⁴ Sesi 'a klai" nynyuu "mae' ɔɔ se diide 'ɛn "duo-, -bo ε se -di'pɛn kplɔa due' -gbai' mɛ -ε -ke ɔɔpɔ 'ja 'e -kwɛɛ" 'di nɔ ε. ¹⁵ Sesi -tuɛ" ɔɔ' klai" nynyuu 'snt ɔ 'na : Ao -tu" aɔa' -cɛ" 'ε -tɔ' 'de Fariseen ke Eroɔtɔ 'a -di'pɛn 'ε -puun" dɔ 'a -tɔ' 'ɛn. ¹⁶ 'Sɔ klai" nynyuu wluɛ ba -pee ɔɔ 'na : -A se -di'pɛn 'ble, ɛmɛ -tɔ ɔ 'da kan'. ¹⁷ Ka ɔba 'tmɔa de -nɛ 'sɔ Sesi 'je kan' mɛ 'sɔ ɔ -teeɛ' ɔɔpɔ i ɔ 'na : Deɛ -tɔ aɔ 'na aɔ se -di'pɛn 'ble mɛ -o ε- ? Aɔa' 'wɔn ε 'mii ? Aɔ se tɔ' 'blee ? Aɔa' pee kmuɛii" ? ¹⁸ Ao 'blee "jri aɔa' 'je i, aɔ 'bleɛ doin" aɔa' 'wɔn ii ? Tɔ' se aɔpɔ 'di 'kpa kee ? ¹⁹ -Ta 'ɛn cɛɛan -di'pɛn kplɛ -mm" i 'de nyɔ 'a "wlu -mm" 'a -tɔ' 'ɛn ε, i'a' tɔɛ 'a toe" -tiie' aɔ -sa 'o ε- ? ɔɔ 'na : Toe" 'a -puue jɔɔ 'sɔɔn. ²⁰ 'De -ta 'ɛn cɛɛan -di'pɛn kplɛ -mɛ" 'sɔn i 'de nyɔ 'a "wlu -nyiiɛ 'nyɔnɔ 'ee, toe" -tiie' i'a' tii- -sia 'o mu "ji -wee aɔ kpa -a ? ɔɔ 'na : Toe" -mɛ" 'sɔn. ²¹ Wɛ Sesi 'na : Aɔ se de 'mii 'wɔn kee ?

Sesi 'baie "dɔi due' 'a 'jri' de Besaida

²² Sesi ke ɔɔ' klai" nynyuu nyɔɛ 'e Besaida, 'bomɔ ɔɔ jɔɔ "dɔi due'. ɔɔ bae ɔ i -wee ɔ 'je ɔ "i bla. ²³ Sesi kɔpɔn ε "dɔi -cɔɛi", ɔ ke ɔ 'wɔɔɛ 'o -kwɔɔ -kpaɛ', -wee ɔ pɔ ɔ tɔn "jri. ɔ -teo' sɔn "jru, 'de ɔ 'na : -Ma -je i 'mɛɛ ? ²⁴ "Dɔi 'baie "jri, ɔ 'na : 'Ma 'jɛɛ nyɔ i, ɔba na', 'kaa ε se 'pepe

ni ke, ka ti nta 'ka vuvu ni -de 'bn
"jri de".²⁵ Sesi 'tven ov "jri i ke'wle
'su ov "jri 'bai, ov 'jee di -wee' "kpe
i 'pepe".²⁶ Sesi 'na : -In mu 'de -un
o -gbu' 'di, -in -bo 'e -kwlo -kpaē"
mue.

*Piei 'na Sesi nte Klisi, Kea 'a
'o-tei -o*

(Matie 16.13-20 ; Luiki 9.18-21)

²⁷ Sesi ke ov klai" nynuu a mue
'e Sesare Filipibva "kpei, -wee ov
-tee' vuvu i 'bo -jei", ov 'naa : Nyo
nyv a 'daa- 'bn e- ?²⁸ Ov klai"
nynuu 'na : Nyv jrv' a 'daa- -un
San Batis, jrv' a 'daa- -un Eli, jrv'
'na -in -nte Kea 'a weepoi due' -o.
²⁹ 'De Sesi 'na : 'In 'je -me -we- 'de
nyv aovv mov 'daa- 'bn e- ? 'Su Piei
'na : -In -nte Klisi, Kea 'a 'o-tei -o.
³⁰ 'De Sesi cri ee' -cie 'de vuv -pee
-wee vuv je de -nta 'mva- nyv jrv'
-pee 'tmuv-.

*Sesi 'tmue ov' 'me -ti ke ov'
'kunyio' son-ti ke*

(Matie 16.21-28 ; Luiki 9.22-27)

³¹ 'Bo -me 'de e, Sesi -tee ov klai"
nynuu de tova' -pvn", ov 'na : nyio
'ov "Ju a mue seaa' -gblein'. Nyv
-covn-wi" o, 'sraa -savn klae" o, ke'
wo-savn a mue ov 'bova', vva mue
ov 'dbaa', -wee 'bo 'vti 'a taan -ne
"kpei ov 'je "kunyio' son-.³² Sesi
'tmuva vuvv de -nta 'mva-, ov se e
'kwla -tu". 'Su Piei 'dov 'de -tajro,
-wee ov -ce' ov "bli, ov 'na : -In -bo
di -nta kan' 'tmue.³³ 'De Sesi "biie
i, ov -gbvn ov klai" nynuu ja, -wee
ov -ce' Piei "bli ov 'na : -In -teen 'bn
kun, -sion', -in -blee nyiovo', -ma 'a
'wvn 'e Kea 'a to' 'de i.

³⁴ Sesi 'da nyv -wee' "klein ke ov'
klai" nynuu ke-, -wee ov wlu vuvv
-pee ov 'na : -Bo nyv nte "i -wee ov ke
'ma -a -je na a, -me ov 'bo ov -ce" 'e
'tvn nv-ti nve, ov 'wovv- ov -ne 'kle
'je -ti -wee ov 'je 'bn 'de bla.³⁵ Nyv
-nte "i -ov -ce" 'kpa 'je ov 'kmv
"kpei- 'tvan 'ja a -me, ee mu ov kwa
'maa', 'kaa nyv -ov mua ov 'kmv
'bova' 'de 'ma -ti' 'bn ke Kea 'a wlu
'a -ti' 'bn e, ov mue 'pva'.³⁶ 'De
-bo nyio 'ble 'kmv -wee' "klein 'de

ov 'je ov -suu "maa 'dee, de ov -sa
'o e- ?³⁷ De nyio 'je ja -wee ov 'je
'o ov -suu -ko o pov e- ?³⁸ Nyv
-uv sea Kea 'a -ti' kma -wee -vva
nva dtsavn 'de -stanvti 'di e, nyv
-nta 'de vuvv "klu -wee -ov nva 'ma
-ti' -tvn' 'bn 'de -ov pleea 'ma wlu
'tmva' 'de vuvv -pee e, -sonti 'mo
nyio 'ov "Ju a mua de jia' 'de 'vn "Bo
'a keema' 'bn, 'de Kea 'a "soa-wi"
"klu e, 'ma mue ov -ti' -tvn' 'bn nva'
-ke.

9

¹ 'De ov wlu vuvv -pee ke'wle ov
'na : 'Ma 'tmuvv aovv- to' -ti 'a to'
-ti, nyv -nta -ta vva' jrv' se 'mei vuv
'je Kea 'a Tv"bode 'ee deji -ta 'je 'de
'ikma' 'bn.

*Sesi -saa "i 'de ov klai" nynuu
taan "jri de*

(Matie 17.1-13 ; Luiki 9.28-36)

² 'Wt -meeo"- -sia', Sesi 'due Piei
ke Saki ke San 'bn -wee ov ke vuvv
mu 'de cru klav' jre' "jru, -wee vva'
'sv ke ov ni 'e. 'Su ov -saa "i 'de vuvv
"jri 'de.³ Ov 'bnpaadti a fan', -wee
va' "plua -si' -jei" va -flaan' nyv "jri.
Nyv "o nyv jrv' se e 'bve- 'de 'kmv
"kpei -ta ov 'je di wovv- -wee e 'je
i-kwe- kan'.⁴ -Wee ov klai" nynuu
'jee Eli ke Moisi "jrie- vuv ke Sesi a
'tmuv. ⁵ 'Su Piei wlu Sesi -pee ov
'na : 'Ma detovv, -bo -a -sie -ta a, e
nmov "jrii, -aa mue pov" taan pov',
-mov -ble due', Moisi 'ble due', Eli
'ble due'.⁶ De Piei 'tmva 'mva- ov
-ce" 'kpa se e 'mii 'wvn, de-nve' de
waa ov ke ov "dei -wi" 'dii. ⁷ 'Su
bue' ji', e 'muue vuvv "jru i, -wee
'de bue" 'di -no wlu 'wlv 'e, e 'na
: "Ju -no, 'ma -ti' kmaju -o, ao pov
ov wlu down" o. ⁸ 'Bo e "sri klai"
nynuu je vuv 'de woi -gbvvn', 'kaa
vuv se nyv jrv' 'je -bo e se Sesi 'a 'sv
ni e.

⁹ -Ta vva 'wlv 'e cru "kpei vva
'sia i e, Sesi -tee' vuvv ke' "i ov 'na :
De ao 'jeea "jrie- -ta, ao 'bo e "i blaa
'de nyv jrv' -pee mamav 'sv nyio
'ov "Ju 'je "kunyio' son-.¹⁰ Klai"
nynuu -tee' ee' wlu tu i 'de vva' 'sv

'nyni -wεε υβα -tee' ba i υb 'na : "Kunyio' soan' -mε 'de 'de ε- ?

11 -Wεε υb -tee' Sesi i υb 'na : Dεε-ti ke' wσ-sanyo a wlu υb 'na Eli mo -je "i-saa -o -je ji ε- ? 12 'Su o 'na : To' -o, Eli -je "i-saa o -je ji -cεen'- -wεε -o -e di kpo "i po. 'De 'ma -teeε' aopu- i -ke, dεε-ti Kea 'a wlu 'na nyio 'o "Ju 'je 'kle 'je -o -gblein' -wεε nyu 'je o -fleεn ε- ? 13 'Kaa 'mo 'na Eli mo ji' -we- sese, -wεε nyioapu -tuo' 'kle υba' -kwlu ka-, ka ε 'cria 'de oo' -ti' 'bn see ε.

Sesi-sa "ju-saan"- due' -suusavn 'bn

(Matie 17.14-21 ; Luiki 9.37-43)

14 -Ta υapu nynia 'e klai" nynuu jru' -sia' 'e mu -pu" ε, -mε nyioapu -tuu" -gbae' υapu 'dei, -wεε υb ke ke' wσ-sanyo a -too'. 15 Υapu 'jea Sesi i 'su υb -keεε' i, 'su υba 'jaa o "i υb 'je o -gblee. 16 Sesi -teeε' klai" nynuu i o 'na : Dεε-ti ao ke υba -too' 'bn ε- ? 17 'Su "ju due' -wlu 'e nyu "klu -o -na : 'Ma detooi, 'in ja -vn 'ma "ju. -Suusavn -na 'e o 'bn εε' 'wσn oo' wlu-. 18 -Ta "o -ta ε kpuo o 'su ε blo i 'bo 'bluo, ton 'o fiun' a ji o wσn i, oo diie 'nyni "i, -wεε oo "srεε- 'bn. 'In -teeε' -ma klai" nynuu i υb 'je o -suusavn 'bn -sa, 'kaa υb se ε kwa i 'bεε-. 19 Sesi wlu υapu -pee o 'na : Ao pεe "i "ikmunyu, no" -tiie' -sie 'o ao ke 'ma -a -je i -te ε- ? Kpe -tiie' 'in 'je pεe "woin 'bεε- 'de aoa' -ti' 'bn ε- ? -Wεε o 'na : Ao ja 'bn "ju-saan"- !

20 Υb jo'. -Suusavn 'jea Sesi "jriε- 'su ε -suua' "ju -saan" i. O -ka i 'bo 'bluo, oo "muε i, ton fiun' croo o woin. 21 Sesi -teeε' "ju -saan" "bo i o 'na : O na kan εε' 'w' -tiie' - ? O "bo 'na : ε -so 'e -saan" 'bn. 22 -Bo 'w' jre' o ε, -suusavn po o "jri, 'w' jre' o ε, ε po o "nio- -wεε ε 'je o 'dba. 'Kaa -bo -in -bεε' dε jre' nua' a, -in -je -aa wεε-, -in -te' -a kwa woi 'dee. 23 'De Sesi 'na : -Mo -na, -bo 'in 'bεε dε jre' nua' a- ? Nyu -tea' Kea -kwlu" ε, di -wee' a 'wσn o kwa. 24 'Bo ε "sri "ju -saan"

"bo kpa wlu "jei, o 'na : 'In -teeε -vn -kwlu". -In ji 'bn o, 'ma dε to' 'bn 'jea' nε 'kle. 25 Sesi 'jea nyu -suu -kwea dε 'de υb 'de woi o kmaa wlu "i 'de -suusavn -pee o 'na : ε "si "kpaε' ! εmε -suusavn -a -suan" nyu 'a wσn -εε wa nyu 'a doin" ε, 'ma 'tmυε', ε 'wlu 'e "ju -saan" -no 'bn, ε 'bo 'de o 'bn paa 'bode ! 26 -Suusavn "wσo', ε -suua' "ju -saan" i kpleiin, -wεε ε "si "kpaε'. "Ju-saan" 'kpa "jroa jroa ka nyu o 'mεa. Nyu -gbaea' υba' -tuu" 'na : O mεε. 27 'Kaa Sesi kpuen o -cε' i, o kpo "jei 'su o nyna i.

28 -Ta Sesi paa 'de -gbu" 'di -wεε oo' klai" nynuu 'a 'su ke o na 'emu ε, 'bo υb -tee' o i υb 'na : Dεε-ti -a se -suusavn -nε 'ε inua' 'bεε- ε- ? 29 'De Sesi 'na : -Suusavn ka -je -mε na -ε -na kan' a, dε jre' se ε 'bεε- ε 'je ε 'e -sa, -bo ε se 'de Kea baea' 'bn nε.

Sesi 'tmυε oo' 'mε-ti ke oo' "kunyio' son-ti ke'wle

(Matie 17.22-23 ; Luiki 9.43-45)

30 Υb 'wlu 'mba- a, υb cen Galilelba 'bn -tie". Sesi se ε "i n' -ta o na nyu 'je 'o juo-, 31 dε-nυε' oo oo oo klai" nynuu dε. Oo 'tmυυ υapu 'mε o 'na : Nyu a muε nyio 'o "Ju 'de nyioapu 'kwa -tu" 'a, υb 'je o 'dba, -wεε 'de 'w' taan 'kpei o 'je "kunyio' son-. 32 'Kaa klai" nynuu se dε -na 'mba- 'dei 'wσn, 'de υba plee oo' i -tea' 'mε.

-O -ni klaa" a- ?

(Matie 18.1-5 ; Luiki 9.46-48)

33 Υb ke Sesi nynie 'o Kapεnavn. -Ta υb pa 'e -gbu" due' 'di 'su ε, o -teeε' oo' klai" nynuu i o 'na : Dε aoa -too' 'bn 'bo -jei' 'teo 'de ε- ? 34 'Kaa υb -wee' "muε wσn, dε-nυε' nyu -jea υba' klaa" n' mo -oo -ti' υba -too' 'bn -je woi υb 'na. 35 -Wεε Sesi -te i, o 'da klai" nynuu -na -puue 'jo 'soon, 'de o 'na : Nyu -nεε "i -o -jea "i-saa -mε o 'booo- nyu -wee' "klein 'a 'de, o n' nyu -wee' "klein 'a "juoi nυb i. 36 'Su o "due "ju -saan" due' 'bn, o nyna o i 'bo

υβα' -kwıa'-, -wεε ο "duo 'un 'de ο 'na : ³⁷ Nyo -kpuun -a "nynumu" -nıa ka sun 'soon ο 'de 'ma 'nyu 'un, -mε 'ma -εε" ο kpuun sun 'son. 'De nyu -kpuun -a 'mo sun 'soon ο, -mε ε se 'mo ο kpuun sun 'soon nı-, "ju -dboa' 'un mo ο kpuun sun 'soon.

Nyo -sea' -a -dii 'blee-ε, -mε ο ke -a -na' (Luıkı 9.49-50)

³⁸ San wluε Sesi -pee ο 'na : 'Ma detooi, -a -jee "ju due' -oo nu -siisauı i 'de -ma 'nyu 'un, 'kaa -a -kaan ο -je de, δε-nyε' ο ke -aa' na-. ³⁹ 'De Sesi 'na : Ao 'bo ο -je de kaan. Nyo jro' se ε 'bεε- ο 'je jrii' nu 'de 'ma 'nyu 'un, -wεε ο 'je 'o 'si 'de ο 'je 'ma -tı' saun 'tmu. ⁴⁰ 'Kaa nyo -sea' -a 'dii 'blee ε, -mε ο ke -a kpa 'fo. ⁴¹ 'De 'ma 'tmuu aopu to' -tı δε ao nıa Klisi 'a nyu, 'de εε' -tı' 'un ε, nyo "o nyo -nyıa" ao "ni -kaun ε, oo muε εε' -kei" 'jea' see.

Desavn 'a "ikmaa' (Matie 18.6-9 ; Luıkı 17.1-2)

⁴² Nyo -jea 'ma -tı' to' 'un -bo nyo po υba' -saan" due' 'de desavn 'di ε, -mε δε -jea "paa' 'de oo' -tı' 'un mε -nı nyu saan ο "soukpo klaa" -plun -wεε nyu -fii" ο 'tonıe won.

⁴³ -Bo -ma sun a sea -un 'de desavn 'di bluua a, -un cıen ε 'o. -In -ble sun due' -wεε -un -je 'kmouıa' -ceen'- "paa' ε je -un -ble sun 'soon -wεε -un mu 'e 'kle 'jeun' 'de ne-gbauo klaa" -εε' 'mva 'un -sii. ⁴⁴ [Cııın" -un -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ıa' 'mε, 'de ne -ne 'ε 'mu.] ⁴⁵ -Bo -ma bu a sea -un 'de desavn 'di bluua a, -un cıen ε 'o. -In -too' bu due' "i -wεε -un -pu "paa' ε je -un -ble bı 'soon -wεε -un mu 'e ne sea' 'mu-ta 'ble 'un -sii ⁴⁶ [Cııın" -un -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ıa' 'mε, 'de ne -ne 'ε 'mu.] ⁴⁷ 'De -bo -ma "jriε- ε sea -un 'de desavn 'di bluua a, -un -se 'de -un kun', -un -ble "jriεjo due' -wεε -un pa 'de Kea 'a tu'bo -kwıo 'di, ε "paa' ε je -un -ble "jri 'soon -wεε -un mu 'de ne sea' 'mu-ta 'ble

'un -sii ⁴⁸ [Cııın" -un -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ıa' 'mε, 'de ne -ne 'ε 'mu.] ⁴⁹ Ne ε muε nyu -wee' "kpei mua' ka nyo ο poa 'ton 'de 'sraade ο ε.

⁵⁰ 'Ton nıε δε 'dœ -o. 'Kaa -bo 'ton -kwε- won 'dee, ka nyu 'je εε' -tı' nu -wεε ε 'je won nı ε- ? Ao nı 'ton won. Pee 'a bluıa' nı 'bo ao ke ao -ponyio 'nyuı.

10

Sesi muε 'de Suideblva "kpei

¹ Sesi 'wlva 'mva-, ο muε 'e Suide 'de Suden -gbuu 'de fo o. Nyu -tuu" -gbae' ο 'de woi ke'wle -wεε ο -te υba' δε tooa' -pun" ka oo nva see ε.

De Sesi tooa nyu 'de 'nynokwla-sati 'un ε (Matie 19.1-12 ; Luıkı 16.18)

² Fariseen-wi" 'kpo -pun" -wεε υu 'je ο i -tın', υu -tee' ο i υu 'na : 'de -aa ke' -ne 'di 'ee, "junmou 'beeε' 'mε -ta ο 'je oo' 'nyno 'kwla -saa ? ³ 'De Sesi 'na : Ka Moıstı bla ke' ο 'da 'de aopu -pee ε- ? ⁴ Uu 'na : Moıstı 'na "junmou 'cru 'kwla -sa 'sbε -wεε ο 'je oo' 'nyno "nyı 'de ο 'je υ 'kwla -sa. ⁵ 'De Sesi 'na : Aoa' pee "ikmuıa' mε -nyε' -wεε Moıstı je ke' -nıa 'mva- 'cru 'de aoa' -tı' 'un. ⁶ 'Kaa teın' 'de ε, -ta Kea nva dı -wee' ε, ε nıε "junmou ke 'nynokpao' ke-. ⁷ Emε -tı "junmou a mu ο "bo ke ο de -pun" 'wlba', ο ke oo' 'nyno 'je "i "sii-, ⁸ -wεε ka υu nıa 'soon, υu 'je nyo due' ma. -Bo ε nı kan' a, -mε υu se 'soon nı-, υu ma δε due'. ⁹ De Kea -tu" 'a "i ε, nyıo 'bo ε i -seeı.

¹⁰ -Ta υu nıa 'e -gbu" 'di ε, klai" nynuu -teeε' Sesi i ke'wle 'de -tı' -nıa 'mva- "kpei. ¹¹ 'De Sesi 'na : -Bo "junmou -sa oo' 'nyno 'kwla -wεε ο 'je 'nyno jro' 'ble ε, ο 'kpa 'e jei' 'jea' 'di. ¹² 'Kamı -bo 'nynokpao' 'wıu -gbu" -wεε υ "tı "junmou jro' "bli ε, υ 'kpa 'e jei' 'jea' 'di -ke.

*Sesi ποε "nynumu" "diwan
(Matie 19.13-15 ; Luiki 18.15-17)*

¹³ Nyv jrv' ja "nynumu" 'de Sesi o, -wεe o 'je vυ "diwan po 'kaa klai" nynuu a -fuun ε vυpv nya. ¹⁴ De vυ nva ε se Sesi 'tun nυ, -wεe o 'tmvυ klai" nynuu o 'na : Ao "tai "nynumu" "i vυ 'je 'no 'un o ji. Ao 'bo vυ -je de kaan, δε-νυε' ka "nynumu" nta nyv -nta kan' a, vυpv -ble Kea 'a κεεμα' -kwlv. ¹⁵ 'Ma 'tmvυε aovυ t' -ti 'a t' -ti, nyo -sea' Kea 'a κεεμα' -kwlv 'o -ti' 'wvvn ka "ju -saan" nta, o see 'bεε o 'je 'o ε 'di pa. ¹⁶ O 'tmva wlv -nε 'sv ε, o "duo "nynumu" 'un 'ε 'de o -gblee vυ -kwlv". O -te' vυ svn "jru due 'due, -wεe o po vυpv "diwan.

*"Ju "wliie- 'blea kvvn 'un ε
(Matie 19.16-30 ; Luiki 18.18-30)*

¹⁷ -Ta Sesi 'kpaα -jei" ε, "ju due' -ple' o -ji', o -sii" i 'koi-i 'de o "juoi, -wεe o -na : Nyv detvvi 'dve, δε 'in 'je nυ -wεe 'in 'je 'kmv -sea' -kwε-ta 'ble 'je ε- ? ¹⁸ Sesi 'na : Dεε-ti -ma -daa' 'un nyo 'dve ε- ? Nyv jrv' se 'dve nυ -bo ε se Kea 'a 'sv nυ ε. ¹⁹ -In -juo Kea 'a ke' 'mε : ε 'na : -un -bo "ku 'dbaa, -un -bo jei" 'jee, -un -bo "jriie, -un -bo nyv -pa "kpei blaa, -un -bo nyv 'srε i povε, -wεe -un -bo vυ dυ 'kva i-saa, -in -te' -in "bo ke -in de 'a ni'. ²⁰ "Ju -no 'na : Nyv detvvi, 'in -sa ke' -nta 'mva 'a wvvn 'jea' -saan" 'un. ²¹ Sesi -gbvn o -ti' kmajrie ja, o 'na : De due' -sie 'o -in -je nυ : -in mu, -in ple -ma dυ -wee', -in -nyl" ia' 'wei nua" nyv, -wεe -in -je "wliie- 'ble 'de javn 'di, -wεe -in -je ji -in -ke 'ma -a -je na-. ²² 'Kaa "ju -no 'wvvn wlv -nta 'mva- a, o 'kwlvn "jua-, o "kaεε "jrii "kiki o jea mu, δε-νυε' o nε "wliiejei klaa" -o.

²³ Sesi -gbvan o 'klai" nynuu -gbae' o 'de woi ja o 'na : Ka "wliiejei 'a Kea 'a tv" bodε 'un 'kpaα' nυ 'kle kaa- ! ²⁴ Wlv -nta

'mva- "maa klai" nynuu tai'. 'Kaa Sesi wlvε vυ -pee ke'wlvε o 'na : 'Ma "nynuu-, ka 'de Kea 'a tv" bodε 'un 'kpaα' nυ 'kle kaa- ! ²⁵ -Sen "kpei soo" 'a 'bo "mεvn 'a -po" "i paa' "feeε wvvn ε je "wliiejei 'a 'de Kea 'a κεεμα' -kwlv 'di paa' -sii. ²⁶ De o 'tmva 'mva-, ε "maa klai" nynuu tai' ke'wlv ε je -jei" -si'. Uva -teeε' ba i due 'due vυ 'na : 'De -mε nyo -bεε' o -je 'pvva' 'je ε- ? ²⁷ Sesi -gbvn vυpv ja o 'na : -Bo ε -tu" nyivpv-wi" -mv ε, -mε ε kmai" 'de vυpv "jri 'de, 'kaa ε se 'ikma 'de Kea -pee, δε-νυε' ε 'bεε- dυ -wee' "klein 'a nva' mε.

²⁸ 'Sv Piei 'na : -In -gbvn 'no, -apv -jo -bva o' dυ -wee' "klein -wεe o -bla 'bo -un 'de 'e ? ²⁹ 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmvυε aovυ t' -ti, nyo "o nyo -bva o' -gbv", o -bva o' de 'dinmai, o' de 'dinynvkvpaε', o de, o "bo, o' "nynuu-, o' -kle' 'de 'ma -ti' 'un ke -pvia" wlv 'a -ti' 'un ε, ³⁰ o' mve -gbi" o, de 'dinmai o, de 'dinynvkvpaε' o, de -wi" o, "nynuu- o, -kle' a kmε' 'due 'jea', i ke -ce" wvvn 'jea' 'de kaanwυ 'di ke. -Wεε 'de nya, o 'je 'kmvnta' -sea' -kwε -ta 'ble 'je -ke. ³¹ 'Kaa nyv -saa "i kaan a, vva' -ta -tuu" a mve de 'bvva', -wee nyv -bvva' de ε, vva' -ta -tuu" 'je "i-saa.

Kpe taan -nε mε Sesi 'tmv o' mε -ti ke o' "kunyiv' svn-ti

(Matie 20.17-19 ; Luiki 18.31-34)

³² -Ta vυ nta Selisalem muua' a, Sesi -kvn 'e vva' nya, 'sv favn nυ o' klai" nynuu ke nyv "klein -bla' 'bo o 'de 'mε -wεε Sesi 'kvtεn o' klai" nynuu -nta -pvue 'jo 'svvn "jrui, o' tai' "maa vυpv mε. O' klai" nynuu a -tue" o' -svvn 'de o 'de. Sesi 'bvva- de ke'wlvε o je o' klai" nynuu -nta -pvue 'jo 'svvn "jrui 'kvtεn- 'de dυ -t- jeo "jrui nυε o' tmvυ 'de vυ -pee. ³³ O 'na : Ao -gbvn 'no, 'de Selisalem -aa mua, nyiv o "Ju a mve 'de 'sraa -savn klae" ke ke' wv-savn 'kva 'kpaα',

ህህ 'je ርጋ' 'mε -ti 'a wlu 'bn 'bεε-,
-wεε ህህ 'je ር nyv 'srፅ kwa 'bጋጋ-
34 'De -wi" -mu 'je ር wlaa-, ህህ 'je ር
ton "jri wlan, ህህ 'je ር klae 'bn kpa,
-wεε ህህ 'je ር 'dba. 'Kaa 'de 'w፲ taan
'kpei ε, ርጋ muε "kuny፲ፅ' ርጋan'.

*Nyv 'ble -ti ke nyv "juፅi nፅፅ-ti
ke
(Matie 20.20-28)*

35 ε 'w፲ba 'mፅa- 'su Sebede 'a
'nynuu- Saki ke San 'kpa Sesi
-ፆፅn", ህህ 'na : -Aa detፅፅi, -a -n፲ε
'i dε -aa mua -mi i -teea' -in -je ε
nፅ. 36 Sesi -teeε' ህፆፆ i ር 'na : Dε
ao n፲ "i 'in 'je ao "ny፲ ε-? 37 'Su ህህ
'na : -Sፅnti -ma mua 'nyn፲ 'w፲ba'
'de -ma tv"bode 'bn ε, -in -wፅn -a
-je 'de -un -ፆፅn" -te, due' 'je 'de
-ma dian ር -te -in -wεε due' 'je 'de -ma
kፅan ር -te. 38 'De Sesi 'na : Dε aፅa
-tee' a i ao se ε juፅ-. 'Nmia -ፆε 'ma
mua 'naa', ao 'bεε- εε' 'naa' 'mεε
? 'De -ce" wፅn 'jea' 'ma mua 'bn
cean', ao 'bεε- εε' 'bn cean 'mεε ?
39 'Su ህህ 'na : -A -bεε' nε'. 'De Sesi
'na : Tፅ' -ፅ -ceen-', "ፆε 'ma mua
'naa' a, ao 'bεε- εε' 'naa' 'mε, 'de
-ce" wፅn 'jea' 'ma mua 'bn cean',
aፅa muε ε 'bn cean'. 40 'Kaa 'de 'ma
dian ር ke 'ma kፅan ር -tet፲ -mε ε, ፲a'
-ti' se 'e 'ma -ce" 'kwa n፲-. ፲a' -te፲n
-tu nyv -a -ti' Kea nma፲ ε, ህፆፆ -ji
je.

41 Klai" nynuu -puue -sia 'ፅ
'wፅan wlu -n፲a 'mፅa-, ህህ 'kፆaa
Saki ke San 'cen i. 42 'Su Sesi 'da
ህህ -wee' 'mε, -wεε ር 'na : Ao juε'
nyv ny፲ፅ ር -gbፅn -a ja ka "jrujeፅn
n፲a 'de 'kmፅ "kpei -ta ህፆፆ -a cri
ny፲ፅ b፲ -sፅn i, 'de nyv -n፲a nyv
klae" ህፆፆ -a kmaa nyv wፅn "kpei.
43 'Kaa ε 'bo kan' n፲ε 'de aፅፆ "klu.
-Bo aፅa' due' n፲ε "i ር 'je klaa" n፲
-mε ር n፲ aፅa' "jፅi nፅፅ. 44 'De -bo
aፅa' due' 'na ር 'je nya kፅn -mε ር n፲
ao -wee' 'a kፅn. 45 Dε-nፅε' ny፲ፅ ር
"Ju se ji -wεε nyv 'je ር "juፅi nፅፅ,
'kaa ር ji' -wεε ርፅፅ 'je nyv "juፅi
nፅፅ, -wεε ር 'je ርፅፅ' 'kmፅ 'e to 'de
ε 'je nyv -tuu" seie-.

*Sesi 'bጋጋ- "doi Batime 'a "jri
(Matie 20.29-34 ; Luiki 18.35-
43)*

46 Sesi ke ርጋ klai" nynuu nyn፲ε
'ፅ Seriko. -Ta ህፅa 'w፲ba 'demu
ε, ny፲ፅ -kwε- de, 'bo mፅ Time 'a
"ju Batime, -doa" a, ር -teε i 'bo -je
doun" ርጋ jea -srፅ. 47 Ka Sesi -w፲ba
Nasareti a -sia' ር 'wፅn 'su ርጋ wee'
ር ር, ር 'na : Dafidi 'a "Ju Sesi, -in -je
'ma wεε- 'de ! 48 Nyv 'a -ta -tuu" a
'w፲ፅ wlu "jru -wεε ር 'e wፅn "mu.
'Kaa ርጋ kpa wlu "jei ርጋ jea "wፅ
ke'w፲ε ር 'na : Dafidi 'a "Ju, -in -je
'ma wεε- ! 49 'Su Sesi nyna i, ር 'na
: Ao 'dፅ ! 'Su ህህ 'da "doi 'mε, ህህ
'na : -In -duo" 'kፆ፲ 'bn -too"-, -in
-je mu ፲a ርጋ 'da -un -ε ! 50 'Su ር
-fii" ርጋ flae- 'mε, ር -pliin" ር ርፅn
'bn 'ε, ር j፲ε 'e Sesi ር. 51 Sesi "dua
wlu 'bn ε, ር 'na : Dε -in -n፲ε "i 'in
'je -un "jrii nፅ ε- ? "Dፅi 'na : 'In
'bo, -in -n፲ε 'ma "jri 'je 'bai- 'in 'je
i 'je. 52 'De Sesi 'na : -In mu, -ma
dε -kw፲t" -tea' 'ፆፆ -un -ε. 'Bo ε
"sri ርጋ" 'jri 'je 'bai-, ርጋ jea i 'je -wεε
ር bla 'ፅ Sesi 'de.

11

*Sesi pa 'bo Selisalem
(Matie 21.1-11 ; Luiki 19.28-40 ;
San 12.12-19)*

1 -Ta ህፅa "kፅፅan Selisalem -kw፲ፅ
i, 'de Befase ke Betani -ፆፅn", 'de
olift-crፅ "kpei ε, Sesi dፅፅፅ ርጋ klai"
nynuu 'sፅn, ር 'na : 2 Ao mu 'e
-kw፲ፅ -n፲a 'e nya 'di. -Bo aፅa sea
-kw፲ፅ i "si ε, aፅa muε soofaeju due'
-mፅፅa i 'jea'. Nyፅ jro' se ε "kpei
-te due'. Ao kain ε, ao 'je ε 'bn ja
-ta. 3 -Bo nyፅ -tee' aፅፆ i 'de ር 'na
dεε-t፲ aፅa nፅ kan' a- ? -Mε ao wlu
ao 'na Tv"bo -n፲ε "i. ርጋ mu ε -jei"
ፆፅa', ε 'je 'nፅ ji kaan.

4 ሀፅ mua, ህህ j፲ε soofae' ju 'mε
'de -gbu" due' "wፅin, ε mፅፅε i 'de
"kፆae' 'bo -je -wፅin". ሀፅ kain ε'.
5 Nyv -n፲a 'mፅa- 'a jrv' wlu ህፆፆ
-ፆፆ ህህ 'na : Dεε aፅa nፅ kan' a- ?
'De dεε -t፲ aፅa kain soofae' ju i ε- ?
6 Ka Sesi "sia 'nyn፲, 'ka klai" nynuu

'da vuvv -pee. 'Su vuvv "taie vuvv "i, vuvv je mu.

7 Uv ja Sesi soofae' ju, vuvv sroe vva 'unpaadu "kpei, -wee o 'je "kpei, o -tei. 8 Nyv -tuu" sroe vva 'unpaadu -je woi, nyv jrv' cen -paa" wvn -kle' "kpei- -wee vuvv po i -je woi. 9 Nyv -kvan 'e Sesi "juoi ke nyv -kvan 'e o 'de ke, vva wee o o, vuvv 'na :

Osana ! ε 'de me -nι : -Kai" 'mate ! "Diwan kvvn nyo -o jia 'de Tv"bo 'a 'nyv 'vn ε ! 10 Tv"bode -εε jia, -a "bo Dafid' 'a tv"bode, Kea 'a "diwan kvvn ε ! -Kai" 'mate 'de javn 'di !

11 Sesi nynie 'bo Selisalem ε, o pa 'e Kea -gbu klaa" 'di, -wee dι "klein -ta nvva 'de mu, o -gvvn ι -wee' ja. Kwie a kvvn a 'sv ε, o ke o'v klai" nynu a -puue 'jo 'soon mue 'e Betani.

Sesi se fiktυ "buo ja jεε (Matie 21.18-19)

12 Εε' -son' -sian', -ta Sesi ke o'v klai" nynu a 'wlv Betani ε, 'mυε- ε nv Sesi 'mε. 13 O teen o fiktυ due' wvn "jia ja, o je ε i 'je. O mua, omo 'na o 'jee "buo ja 'je -o 'de-, 'kaa o 'kpaa' 'bo ε -son ε, wvn 'a 'sv mι o jεε-, dε-nve' εε' "buo po no" se nynie. 14 'Su Sesi "due wlv 'vn o 'na : Εμε fiktυ -ne, nyo jrv' 'bo εε' "buo die 'bode ! De o'v 'tmva 'mva- o'v klai" nynu 'wεn.

Sesi nve no" diplevn i 'de Kea -gbu klaa" 'di (Matie 21.12-17 ; Luikι 19.45-48 ; San 2.13-22)

15 'Bo -mε 'de ε, vuvv nynie Selisalem. Sesi pa 'e Kea -gbu klaa" 'di, 'sv o -tee nyv -a plea dι ke nyv -a -tvan' dι 'de ε 'di inva' -pvn". 'Wei fai" poonyv ke "pai plenyv 'a "kpa -tι ke o -gvv' -wee' "jei-. 16 O'v 'wvn nyo jrv' o 'blee dε "jrv o'v cen Kea -gbu klaa" 'di -tie". 17 -Wee o -te nyv dε to'va' -pvn" o 'na : Wlv -crυa' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ε 'naa : 'Ma -gbu" a mue nyv -wee'

'a Keabae-gbu nva', 'kaa aopy mo nv ε "jri-gbu 'vn.

18 'Sraa -savn klae" ke ke' wv-savn 'wvan dε -nva 'mva- 'sv εε' favn a nv vuvv 'mε. Uva -pvn Sesi 'a 'dba -ko i, dε-nve' wlv o 'tmva ke dι o'v -sa wv ta "sie nyv -kwea de "i.

19 -Fli bla 'sv Sesi ke o'v klai" nynu 'wlv 'o -kwlv 'mε.

Kea -kwlv" -teti (Matie 21.20-22)

20 -Son' -sian' -klae" pεen -ta vva -sia', klai" nynu 'jee fiktυ -ne "jrie-. 'Kaa ε -sa jea' 'de "jei, ε je 'de εε' 'svn o nynie. 21 Piei poe dε -nvva -kwlv o, 'sv o wlvε Sesi -pee o 'na : 'Ma detooi, -vn -gvvn fiktυ -vn -pooa -soo' o ε, ε -wee' je 'soε. 22 'Su Sesi "due wlv 'vn, o 'tmvεε o'v klai" nynu o 'na : Ao -te' Kea -kwlv" ! 23 'Ma 'tmvεε aopy to' -tι, -bo ao -te' Kea -kwlv" ε, ao 'bεε' ao 'je crv -ne -pee wlv, ao 'je nv : Ε 'wlv -ta, ε 'je 'e 'tonie wvn 'kpa ! De ao -teea' i, 'ka εε mua nva' -bo ao se εε' pee i plee -wee ao 'je ε -kwlv" -te' ε, aoa mue 'jea', ε 'je 'o nynie. 24 Εμε -tι 'ma 'tmvυ aopy, dι "klein ao bae Kea -wee ao -teea' i ε, ka dε εε 'kpa ao 'kva, ao -te' ε -kwlv" aoa mue εε' dε tu 'jea' see ε 'e nvεε-. 25 'De -ta ao nva bae' -bo ao 'blee nyo jrv' 'dii -mε ao -ko' o'v desavn -wee ao "Bo -nva 'e javn 'di 'je aoa' dsvan -ko' -ke. 26 ('Kaa -bo ao se nyv 'a desavn -ko' ε, ao "Bo -nva 'e javn 'di se aoa' dsvan -koi' -ke.)

-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wlv ε- ? (Matie 21.23-27 ; Luikι 20.1-8)

27 Uv 'bo'v -de vuvv je Selisalem mu ke'wlvε. -Ta Sesi a naa i 'de Kea -gbu klaa" 'di ε, 'sraa -savn o, ke' wv-savn o, nyv -coun'-wi" 'kpa 'de o -pvn". 28 Uv -tee' o i vuvv 'na : -Ta -vn -sa "ikmaa' -ma jea dι -nv nv ε- ? 29 Sesi wlv vuvv -pee o 'na : 'In nve "i 'vn 'je aopy- dε due' i -tee-. 'Bo ao -se "kpei ε, -ta 'ma "ikmaa' 'wlv a ma mue 'o 'a 'nyv

"sia'. 30 Nyɔ -dbo' San Batist nyu
 "ni "jru pɔɔa 'a- ? Kea -ae, -aee'
 nyio- ? Ao -sɛ "kpei. 31 Uba' 'sɔ
 -tɛɛ ba o -tooa' -pɔn" sɔ 'na : -Bo
 -a -wlu -a -na Kea -dbo' ɔ ɛ, ɔɔ muɛ
 nva' dɛɛ-tɪ ao se dɛ ɔ 'tmɔa tɔ' 'ɔn
 'je ɛ- ? 32 'De -bo -a -na nyio -dbo' ɔ
 ɛ- ? Uba pleɛ nyioɔpɔ 'mɛ, dɛ-nvɛ'
 nyu -wee' a naa tɔ' i sɔ 'na San nɪɛ
 Kea 'a weepɔi 'a -cɛ" 'kpa -o. 33 'Sɔ
 sɔ wluɛ Sesi -pee sɔ 'na : -A se ɛ
 juo-. 'De Sesi 'na : 'Mɔ -ke ɛ, -ta
 'ma "ikmaa' a 'wɔa -wee 'ma nva
 dɪ -nɪ ɛ, 'ɪn se 'o 'a 'nynɪ "sii-ke.

12

-Busan dinyɔ sain 'a "i poo-tɪ
(Matie 21.33-46 ; Luiki 20.9-19)

1 Sesi a cɛɛn 'e "ipoo-tɪ 'ɔn -wee
 ɔɔ 'tmɔs sɔpɔ wlu -pee ɔ 'na : "Ju
 due' mɔ -dba rɛsɛn' -kle ɔ ble -klɛɛ
 'de woi, ɔ -blu" -ta nyu 'jea rɛsɛn
 'ɔn "nmuu ɛ, -wee ɔ pɔ "miɔ-gbu
 due'. 'De ɔ siɛ -busan dinyɔ o,
 -weɛ ɔ mu 'dɔva'. 2 Rɛsɛn' -sa nɔ"
 nynia, ɔ dboɛ ɔɔ' dɔnɔvi due' 'de
 -busan dinyɔ o, -wee sɔ 'je ɔɔ' -nɪ
 rɛsɛn' jɔ 'de -sa sɔ 'je ɔ "nyɪ. 3 'Kaa
 sɔ kɔn ɔɔ' dɔnɔvi -nɔ 'mɛ, sɔ
 blo' -wee sɔ nɔ ɔ i, sɔ se ɔ dɛ jɛɛ'
 "nyɪ. 4 -Kle' jei dboɛ ɔɔ' dɔnɔvi jɛɛ'
 ke'wɛɛ. Uɔ -sa -mɔ kpi "jɛɛ -wee
 sɔ -cɛɛ" ɔ. 5 -Kle' jei dboɛ taan
 -nɔ, sɔ 'dba -mɔ 'mɛ. 'Ka sɔ nɔ ɔɔ'
 dɔnɔnyu -tuu" -tuu, sɔ bla jɛɛ', sɔ
 'dba jɛɛ'.

6 Nyɔ due' kɔn -gbai' -sia -kle'
 jei 'kwa a, ɛmɛ -nɪ ɔɔ' -tɪ kmaju.
 ɔ naa tɔ' i ɔ 'na : Uba muɛ 'ma "ju
 'a ni' -tea' see. 7 'Kaa -busan dinyɔ
 -nɔ 'tmɔsɛ ba sɔ 'na : "Ju -jea 'ken
 kpa 'de nya ɔ ka. Ao "nyɪ -a mu -a
 -je ɔ 'dba -wee -kle' 'je -a 'kwa sie-
 8 -Wee sɔ kɔn ɔ -cɛɛn', sɔ 'dɔɔ,
 'de sɔ -sa ɔɔ' "ku 'bo -kle, sɔ pɔ ɛ
 'kwla.

9 'De Sesi 'na : Aoa naa tɔ' i 'ee,
 ka -kle' jei 'je nyu -nɔ 'a -tɪ' nɔ ɛ-
 ? ɔɔ muɛ jia', ɔ 'je -busan dinyɔ
 'dba, -wee ɔ 'je ɔɔ' -kle' dɔnɔnyu

jɛɛ' "nyɪ. 10 Wlu -cɛɛa' -ta, ao see
 'dii nɔɔ ? ɛ 'naa :

"Soukpo -gbu" pɔnyɔ pɔɔa sɔn i
 ɛ, ɛmɛ -snɛɛ "soukpo -cɛɛn'-
 'ɔn. 11 Dɛ Tɔ'bo nva, ɛmɛ
 -nao. ɛ nmɔɔ -a 'di wɔn.

12 'Sɔ, Suifɔ-wi" 'a "jɛɛɔn a -pɔn
 Sesi 'a kɔn -kɔ i, dɛ-nvɛ' sɔ 'je
 kan' 'mɛ -tɪ' ɔ pɔɔa "i ɛ, sɔpɔ ɔɔ
 'da. 'Kaa sɔa pleɛa nyu ɛ, sɔ siɛ ɔ
 'mva- sɔ je mu.

'Blɔajɛi 'a -dɛɪnpɔ'
(Matie 22.15-22 ; Luiki 20.20-26)

13 Uɔ dboɛ Fariseɛn jɛɛ' ke Erodi
 'a 'cɛ jɛɛ' 'de Sesi o, -wee sɔ 'je ɔɔ'
 -cɛ" 'ɛ wlu 'a "kle -pee -gba' 'de sɔ
 'je ɔ "kpei kɔnɔn-. 14 Uɔ jia, sɔ 'na
 : Nyu dɛɔɔi, -a -juo ka -ma -tmɔa
 tɔ' -tɪ 'a 'sɔ 'mɛ. Nyɔ jɛɛ' ɔ faɔn 'a
 nɔ -ɔn, dɛ-nvɛ' -maa' -gbɔn nyu 'a
 'bɛsɔn ja, 'kaa -ma tɔɔɛ nyu Kea 'a
 -jɛblɔ 'a -cɛ" 'kpa. -Aa -teeɛ' -mi i
 nyu 'beɛɛ' nyu 'je -dɛɪnpɔ' -sa, nyu
 'je ɛ 'blɔajɛi Sesaa "nyɪ ? -A -sɪ
 -ae, -aee' -a -bo i -saa ? 15 'Kaa Sesi
 juo ka sɔ pɔɔa "jɛɛ 'de 'mɛ, 'sɔ ɔ 'na
 : Dɛɛ-tɪ aoa -gba' 'ɔn wlu 'a "kle
 -pee ɛ- ? Ao ja 'ɔn 'wɛiɔ due' kea'
 'ɪn 'je ɛ 'je. 16 'Sɔ sɔ jɔ 'wɛiɔ due'.
 'De Sesi -tee' sɔpɔ i ɔ 'na : Nyɔ -ble
 "jɛɛ kpa" -nɛ ke 'nynɪ -cɛɛa' -taa ?
 'Sɔ sɔ 'na : 'Blɔajɛi Sesaa -o.

17 Sesi wlu sɔpɔ -pee ɔ 'na : Dɛ
 -nɪa Sesaa 'a dɛ, ao "nyɪ ɛ Sesaa,
 'de dɛ -nɪa Kea 'a dɛ, ao "nyɪ ɛ Kea
 o. 'Sɔ dɛ ɔ 'tmɔa ɛɛ' tai' "maa sɔpɔ
 'mɛ.

'Mɛvn 'a "kunyɔɔ' sɔn -tɪ
(Matie 22.23-33 ; Luiki 20.27-40)

18 Sadiseɛn jɛɛ' jɛɛ 'de Sesi o. 'De
 see ɛ, Sadiseɛn-wi" 'na "kunyɔɔ'
 sɔn-tɪ se tɔ' nɪ. Uɔ -teeɛ' Sesi i ka
 sɔ 'na : 19 Nyu dɛɔɔi, Moisi 'cɛɛ
 ke' -nɛ ɔ je -a -nyɪ", ɛ 'naa : -Bo
 "junmɔu due' 'ble 'nynɔ -wee ɔ ke
 sɔ se 'ju 'wɔb 'de ɔ 'je 'mɛ ɛ, ɔɔ' "dei
 "duo -tɔn" 'nynɔ -sia 'ɔn, ɔ ke s
 'je "nynuu- 'wɔb 'de ɔɔ' -fɛin' -mɛa
 -pee. 20 'Kaa -a -jɛɛ de'dinmai -mɛ"

'son. -Jo -saa "i 'blea 'nyno, o se "ju 'wlv, o je 'me. 21 Jo' -tion" 'nyno -sia oo' "dei "duo v 'bn 'e. 'Kaa o ke v se "ju 'wlv -ke, o je 'me. De due' -ne me -nube taan -no "jrui -ke. 22 Nyv -nia -me" 'son v jia 'kwa i e, vba' due' koun -gbai' ke v se "ju 'wlv v -wee' je 'me. Uv -wee' 'wlv 'kmb kpun-, -wee vuv 'me -ke. 23 -Sonti nyv a mua "kunyio' soun' a, -wee nyv -mea -wee' 'jea 'kmb de ji e, nyv v 'je "bli "ti -gbo' e-? Nyv -nia -me" 'son -wee' 'ble v 'nyno 'bn.

24 'De Sesi 'na : Ka aoa "maa aoa' -ce" tai' ao se e juo-? Aoa' w'on Kea 'a wlv -crua' 'mii, 'de aoa' 'w'on Kea 'a "ikmaa' 'dei ? 25 'Ke -ne -ceen'-, -bo nyv son "kunyio', -me "nynunmai ke 'nynokpae 'a ba "blitia' -kwe', 'kaa ka Kea 'a "soa-wi" nia 'de javn 'di e, 'ka vba mu nia'. 26 'De de -nia -in -me -wee -in -son "kunyio' -ti' 'bn e, de -crua' 'de Moist' 'a 'sbe 'di 'de "wi-gbau'o 'a -ti' 'bn, ao se e 'dii nu duee' ? Kea wlv Moist -pee e 'naa : 'In nte Ablaam 'a Kea, Isaaki 'a Kea, Sakob 'a Kea. 27 -Bo e ni kan' a, -me Kea nte nyv -nia 'kmb 'a Kea -o, e se 'meun 'a Kea ni-. De ao -sia' 'i -gblein' -wee -e tai' "maa aopv-, eme -nao.

Ke'e 'jruijo
(Matie 22.34-40 ; Luiki 10.25-28)

28 -Ta vba 'tmue e, ke' w-sai due' a poe doun" o. -Ta o 'jea kan' ka Sesi -sa -ti' vuv -tee' o i w ka -coun' ka 'sv e, o 'kpa o -pun' -wee o -tee' o i o 'na : Ke' -wee' "klein 'a "jruijo 'de e-? 29 'De Sesi 'na : Ke'e "jruijo o "i-saa' -ne ka : -In -te' doun' Israe, -aa Tv"bo klaa" Kea 'a 'sv me -ni Tv"bo. 30 -In -kma -ma Tv"bo Kea 'a -ti' 'de -ma pee -wee' o, 'de -ma -suu -wee' 'bn, 'de -ma to' -wee' 'bn, 'de -ma 'kpi -wee' 'bn. 31 'De ke'e' 'soon -ne ka : -In -kma -ma -ponyio' o -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'e -ti' e. Ke' -jea 'i 'be -e -jea ke' 'soon -nia 'mua- -sii e, e se ni-.

32 'Demo ke' w-sai "duo wlv 'bn 'de Sesi -pee o 'na : 'Ke ni -ceen'-, nyv detooi, -in -tmue to' -ti Tv"bo klaa" 'a 'sv -ni Kea, -kea- -jre' se 'e de ni-. 33 Nyv 'je Kea 'a -ti' kma -o 'de oo' pee -wee' "klein o, 'de oo' to' -wee' "klein 'bn, 'de oo' 'kpi -wee' "klein 'bn, -wee o 'je o -ponyio' o -ti' kma ka o kma oo' -ce" 'e -ti' e. E "paa' e je nmi "klein nyv a poa "jri oo' "nyia Kea ke 'sraa- "klein nyv a -sa' oo' "ny e -sii. 34 Sesi 'jea kan' ka o poa -ti' w'on o 'de to' 'dinia' 'bn e, o 'na : -In se Kea 'a tv"bo-kwlv o teen-.

E 'wlv 'o mu e, nyv -wee' a plee oo' i -teea' 'me 'bode.

Ny v -oo "Ju Klisi ni e- ?
(Matie 22.41-46 ; Luiki 20.41-44)

35 -Ta Sesi a tooa nyv de 'de Kea -gbu klaa" 'di e, 'bom o -tee' vuv de due' i, o 'na : Ke nu -wee ke' w-savn a 'daa- Kea 'a 'o-tei Dafidi 'a "ju e-? 36 Dafidi mo' o -ce", Kea 'a -Suu po o -je o e, o wlv' ka :

Tv"bo wlv 'ma Tv"bo -pee, e 'naa : -In -te i 'de 'ma dianfo o mamav 'in 'je -ma tonyv 'de -in bu -son -tu".

37 Dafidi mo' o -ce" e 'daa- Kea 'a 'o-tei Tv"bo. Ka o nu oo' "ju nison 'ja a-?

Sesi -saa nyv fen' 'de ke' w-savn 'a -ti' 'bn
(Matie 23.1-36 ; Luiki 20.45-47)

Sesi 'a wlv doin' o poa' a nve nyv -tuu' -kwea de 'bn. 38 Nyv oo tooa de, o wlv vuv -pee o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' 'de ke' w-savn 'a -ti' 'bn. -In -paa "bai -toon 'bn -wee -in -na i 'de nyv -wee' po -un 'jewlu o "kpa' woi eme vba -pon. 39 "Kpa-ti klae" -nia Kea -gbi 'dii o, -tein 'dce -nia -ko' -son i m vuv a -pon i. 40 Vba -sa' -tion" nynokpae' di 'kwa i. 'Kaa vba 'jee nyv 'sre i pooa' 'a "dia, baewlu "tie vuv w'on 'di foo' 'bn. 'De ee' -ti' 'bn e, vba' 'pee a me 'ikmaa'.

-tion" nynɔ 'o nua" wei' jɔ-
(Luiki 21.1-4)

⁴¹ Sesi -kɔa' nyɔ de tɔɔa' 'sɔ ε, ɔ -tee i 'bo 'wɛ- 'di podɛ -pɔn", -wɛɛ ka nyɔ a nva 'e 'wei posɔn ɔɔ -gbɔn' ε ja. "Wliijeɔvɔn 'a -ta -tuu" a pɔɛ 'e 'wei -tuu". ⁴² 'Bomɔ -tion" nynɔkpao' due' -sea' de 'ble jii-, -wɛɛ v po 'e 'weiɔɔ mu" 'sɔɔn, -bo i bee o -wɛɛ i nɔ -suujɔ 'o tɔo 'a tɔo. ⁴³ 'Sɔ Sesi 'da ɔɔ' klai" nynuɔ ɔ 'na : 'Ma 'tmɔɔɛ aɔpɔ tɔ' -ti, -tɔn" nynɔkpao' nua" a 'dba -ta, de v poa 'e 'wei 'dipode 'di ε, ε -tiei", ε je de vɔ -wee' "klein poa 'e -sii, ⁴⁴ de-nue' 'wei -siia vɔpɔ i ε, umi vɔ po 'e, 'kaa umv se de jre' 'ble va' nua" wei' jɔ- v -tea' -kwɔl" ε, emɛ v to 'e.

13

Sesi 'tmɔɛ Kea -gbu klaa" 'a "jei -gba' -ti

(Matie 24.1-2 ; Luiki 21.5-6)

¹ -Ta Sesi a 'wɔva 'de Kea -gbu klaa" 'di ɔɔ "sia "kpae' ε, ɔɔ' klai" nynuɔ 'a due' wɔn ɔ -pee, ɔ 'na : 'Ma detɔɔi, -gbɔn 'nɔ, "soikpi -t poa -gbu" klaa" -nɔ -un -gbɔn ia' "jriinmɔsɔn ja kea" ! ² 'Sɔ Sesi 'na : -Ma -je -gbi" klae" -nɔ 'mɛɛ, i -wee' a muɛ blua' ia' "sou se "sou "kpei siei.

'kmv 'a -kwɛ-ti

(Matie 24.3-14 ; Luiki 21.7-19)

³ -Wɛɛ ɔ 'ja 'e olifie crɔ "kpei, ɔ -tei 'de ɔ to Kea -gbu klaa" "jua "i. 'Sɔ Piei o, Saki o, San o, Ancre, blɔ "jru -pɔn", -wɛɛ vɔ -tee' ɔ i, vɔ 'na : ⁴ -In -tmɔv' -aun ke blaa nɔ" -mɔ 'a di tu 'je nɔv ε, de -jee -to ka ia mua 'o nynia' a- ?

⁵ 'Sɔ Sesi -tee vɔpɔ 'tmɔva' -pɔn", ɔ 'na : Ao -tu" aɔa' -ce" 'ε -ti' nyɔ jɔ' je ao 'srɛ ipoo-. ⁶ Nyɔ -tuu" a muɛ 'ma 'nynɔ "jru -tea' vɔ 'je ji, vɔva' jɔ' 'e nɔ : 'Mɔ -nɔ Kea 'a 'o -tei, 'mɔ -nɔ Kea 'a 'o -tei. 'Kamɔ vɔa mu nva' 'sɔ vɔ 'je nyɔ -tuu" 'srɛ ipoo-. ⁷ -Bo aɔa sea tu 'a 'nynɔ 'wɔn o, -bo aɔa sea tu 'a -cruɛn"

'wɔn o, de 'bo ao 'dii waa. ɛɛ' de tu 'je nɔvɛ- -o see. 'Kaa -mɛ se 'blva 'a -kwɛ- nɔ" nɔ ke. ⁸ nyɔ 'o kpe jɔv' a muɛ vɔ -ponyɔ o -foan', 'blva 'a blo' wɔn jre' ε muɛ ε -pɔblva o -foan'. 'Blva- a muɛ cre'a di 'mii, 'mɔɛ- ε muɛ jia'. Ka "i-saa -gbaan -di a kpɔn a 'nynɔkpao' -kwɔv ε, 'ka ia mu nyɔ -kwɔv kpɔn 'a. ⁹ 'Kaa aɔpɔ mɔ ε, ao -tu" aɔa' -ce" 'ε -ti'. Nyɔ a muɛ ao "kuan poa' 'de 'pee 'wɔ -gbi 'dii. Nyɔ a muɛ ao blaa' 'de "jruɔ 'kɔn-gbi 'dii. De ao ke 'ma na 'de ɛɛ' -ti' 'vɔn ε, aɔa muɛ 'blvajeɔn ke tu"bo -wi" "juɔi mua' -wɛɛ ao 'je 'ma -ti' 'a -ta 'jeɔn nɔ-. ¹⁰ 'Kaa -pɔia" -ti 'je 'tmɔɔɛ -o tein" 'de nyɔ 'o kpe -wee' -pee. ¹¹ 'De -bo nyɔ nyna aɔpɔ- i -wɛɛ ɔ 'je ao 'pee 'vɔn kpa a, ao 'bo de ao 'jea 'tmv 'a -sɔɔn -tu" ε. -Bo ao nyni 'e ε, -mɛ de -ɛɛ mua aɔpɔ 'vɔn jia' 'a, ao 'tmɔɛ. De aɔa mua 'tmva' ε se 'de aɔa' -ce" 'vɔn 'wɔvi, 'de Kea 'a -Suu 'vɔn 'de ε 'je 'wɔv. ¹² Nyɔ jɔv' a muɛ vɔva' -ce" 'kpa 'a de'di 'de toa' -wɛɛ nyɔ 'je vɔpɔ 'dba. 'Ka "nynuɔ- "bo -wi" a mu vɔva' "nynuɔ- nva' -ke. "Nynuɔ- jɔv' a muɛ vɔpɔ "bo -wi" o -foan' -ke, vɔ 'je vɔpɔ 'dba. ¹³ De ao nɔa 'ma 'ce' 'de ɛɛ' -ti' 'vɔn ε, nyɔ -wee' "klein a muɛ aɔpɔ 'vɔn 'nyɛa'. 'Kaa nyɔ -ɔ sea "jru -jei" -saa mamav, -wɛɛ -ɔ mua -ɔ nynia, ɔmɔ -je 'pɔ.

Nyɔ stɔn'- kpvvndi

(Matie 24.15-28 ; Luiki 21.20-24)

¹⁴ -Bo ao 'je deɔavɔn 'a ma" -ɛɛ kpɔvɔn a nyɔ stɔn'-, -wɛɛ ε -te -ta ε sea "i kɔn ε, -mɛ nyɔ -ɔɔ -sroa' 'e 'sbe 'dii 'wɔn ε 'mii-. 'Sɔ -mɛ nyɔ -nɔa 'de Suide ple vɔ 'je crɔ 'dii mu. ¹⁵ Nyɔ -wɔva o -gbein" -wɛɛ -ɔ mua "kpae, -mɛ ɔ 'bo 'de jie ɔ 'bo ɔɔ' 'bleedɔ 'vɔn "duo -kɔ i -pɔɛn'. ¹⁶ 'De nyɔ -ɔɔ mua 'de -kle nɔa', ɔ 'bo de "biie, ɔ 'bo ɔɔ' 'vɔnpaadɔ 'vɔn "dua' muɛ. ¹⁷ 'Nynɔkpae' -a mua "kwɔl 'blea' ke -ju -vɔva mua "nynuɔ- -kwɔl" 'blea' 'de ɛɛ' nɔ" tu

'di ε, -wi" -mυ a muε υba' -ce" wɔn 'jea' !¹⁸ Ao bae Kea -weε ia' dɪ tu 'bo nuε dee' 'a ji nɔ",¹⁹ dε-nυε' 'kle -a mua jia' 'de εε' nɔ" tu 'di ε, εε muε "ikmaa' ε 'je 'kle -wee' -sii. Dε -wlvα 'de 'blva 'a -gbɔɔ -tee nɔ" o, -ta Kea nva dɪ -wee' "klein ε, -weε -ε -jεεα kaanwɪ ε, nyɔ se εε' 'kle tu 'je ke due' 'de nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je ε 'kle jrε' 'i poo- 'de nya.²⁰ -Bo Tv"bo se ia' wɪ tu "i "kuvan- 'de ε, -mε nyɔ jrɔ' se 'pvi. 'Kaa nyυ ε 'da -weε -υυ -jea εε' nyυ nɪ ε, 'de υba' -tɪ' 'ɔn mɔ ε "kuvan- ia' wɪ tu "i.²¹ -Bo nyɔ jrɔ' wlu 'de ao -pee ka ɔ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, Kea 'a 'o -tei nɪε -ta, 'de ɔ nɪε 'nɔ, ao 'bo ε tɔ' 'ɔn 'jεε,²² dε-nυε' nyυ -υba -daa' υba' -ce" Kea 'a 'o -teυn ke wlu 'kwajaaυn a muε jia'. Υba muε jrii' klae' klae nva' -t -bεε' mɔ 'de- -t -je nyυ -υba naa Kea 'a -jei' ka -cɔɔn' ka 'a "jru -jei" -saa.²³ Aopυ- mɔ ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tɪ'. 'In sɪε nɔ" nya 'ɪn je ao dɪ -nɪa 'mva 'a -tɪ' 'tmυɔ-, -weε ao 'jɪ juo-

nyɔ ɔ 'Ju 'a dejɪsɔn

(Matie 24.29-31 ; Luikɪ 21.25-28)

²⁴ Εε' nɔi" ε, -bo 'kle 'wlv 'o -jei" ε, 'jrv a muε "jri 'mua', 'cυ se fain 'bode.²⁵ Cυ-sɪn a muε "jei 'wlvα' ɪ 'je blu, -weε "ikmadɪ -nɪa 'e jaυn 'di 'je i -suua'- -weε ɪ 'je -teɪn 'wlv.²⁶ -Weε nyυ 'je nyɔ ɔ "Ju "jriε- 'jee-, ɔ 'je ji 'bo bue" "kpei, ɔ ke ɔɔ' "ikmaa' ke ɔɔ' 'nynɪ 'wlvα' ke-²⁷ ɔɔ muε ɔɔ' "soa-wɪ" dboa' 'de 'blva 'a 'fɔ -nyiiε -wee' o, -weε υυ 'je nyυ Kea -sa 'o "jruɪ 'kɪn-, dε -mua' -ε -jεεα -ta 'blva- ke jaυn "tia a.

²⁸ Dε ti a tɔɔa nyυ ε, ao sɪε "jriε- o : -Bo ti 'a 'dae a sea tɔɔ ε ɪ 'je wɪn dee -tuu" -ε -o. -Mε ka -kua" sea o tεεn- ao juε.²⁹ 'Kamɔ -bo aoa sea dɪ -nɪa 'mva- i 'je ɪa sea nuε ε, -mε ka nyɔ ɔ "ju 'a ji nɔ" "kuvan- i -weε ɔ nɪa 'o -gbεin' -jei" ε, ao 'jɪ juo -ke.³⁰ 'Ma 'tmυε aopυ tɔ' -tɪ : Nyυ -nɪa 'kmυ kaan 'a jrv' se 'mei

dɪ -nɪa 'mva- 'je nynɪ.³¹ Jaυn ke 'blva- a muε -sia', 'kaa 'ma wlu se -sii' nɔ' kmυ.

Kea due' koun -gbai' mε -juo 'blva 'a -kwε- nɔ"

(Matie 24.36-44)

³² Nyɔ se εε' 'wɪ ke εε' nɔ" juo, Kea 'a "soa-wɪ" -nɪa 'de jaυn 'di foo' 'sv se ε juo-, Kea 'a "Ju 'a -ce" 'kpa se ε juo-, Kea due' koun -gbai' mε -juo ε.³³ Ao 'bo i "maεεε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tɪ', dε-nυε' nɔ" -ε 'di εε' dε tu a mua nυba' ao seε juo-³⁴ Ka -gbu" jei 'a 'dυba' mua' nɪa, 'ka εε mu nɪa'. ɔ sɪε ɔɔ' -gbu" ɔɔ' dɔnɔnyυ o, ɔ -gble' ε υpυ dɔo "jrii due 'due, -weε ɔ 'tmυɔ- -gbu" ifuoi ɔ 'na : -In -te "jriε- 'i.³⁵ Ao -te "jriε- 'i 'ja, dε-nυε' nɔ" -gbu" jei 'jea de ji ε, ao se ε juo-. Ε 'beeε' ε 'je -kwie" ka nɪ-, ε 'je -too' -kwea nɪ-, ε 'je sɔn" 'a -sro' nɔ" nɪ-, ε 'je -klae" pεεn nɪ-.³⁶ Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tɪ', ao je "nyɔ ɔ' nɪ -weε ɔɔ' dejia' je aopυ "jru -tiie'-.³⁷ Dε 'ma 'tmυba aopυ- -ta, 'ma 'tmυε 'de nyυ -wee' "klein -pee : Ao -te "jriε- 'i !

14

"Jrujevɔn-wɪ" a pa Sesi 'a jaa"

(Matie 26.1-5 ; Luikɪ 22.1-2 ; San 11.45-53)

¹ Kɔɔnkwlα' 'wlv -kɔ ke -kɔ' jrε' nyυ a 'daa- -di'pεn -sea' -pun" 'a -kɔ' ke ɪa' 'wɪ sɪε 'sɔɔn. 'Sυ 'sraa -saυn 'a klae' ke ke' wɔ-saυn a -pɔn Sesi 'a kpυn -kɔ i 'srε 'ɔn, -weε υυ 'je ɔ 'dba.² Υυ 'tmυεε ba υυ 'na : -A -bo ε nυε 'bo -kɔ' -sɔn -weε -kli je 'kpa.

'Nynɔkpao' due' "cniε -dai'klɔni 'i 'de Sesi 'jru

(Matie 26.6-13 ; San 12.1-8)

³ Sesi nɪε 'o Betani, 'de -tee' dii Simɔ ɔ -gbu". -Ta ɔ -teea i ɔ nɪa dε dia' a, "junynɔkpao' due' pa -gbu". ɔ 'bleε kmaa -dai'klɔni 'ɔ -sooε due'. Εε' -sooε tu ε, "sou 'dɔε -nυε' -εε 'nynɪ nɪ albatrɪ. -Dai'klɔni -nɪa 'e ε 'di ε, εε' 'nynɪ -nɪ naadi. ε ke dε jrε' se o bee-, εε' sɔɔn' kma'. ɔ

cɪɛn -cun" "wɔɪn, -wee v "cnii ε "i 'bo Sesi "jru. ⁴ Nyv -nɪa 'e -gbu" 'di 'a jru' 'kpa 'cɛn vɔ 'na : Dɛ -ble -dai'klo -nɛ -mɛ 'ε i dooa' kan' a- ? ⁵ 'De -mɛ 'kamɔ nyv 'beɛs' nyv 'je ε ple 'wei 'a kwla mɛɛo"- . -Wee nyv 'je ε nɪa" nyv "nyɪ. 'Sv vɔa -cɛ' "junynɔkpao' -nv "bli. ⁶ 'Sv Sesi wlu' ɔ 'na : Ao 'wlv v -pɔn". Dɛɛ -tɪ aoa kpɔn v -kwlv ε- ? Dɛ v nva 'de 'ma -tɪ' 'vɔn ε, ε nmɔ 'i, ε nɪɛ 'ma "jrii nv ka-, ⁷ dɛ-nvɛ' ao ke nɪa" nyv -wi" a muɛ i -tea' 'wɪ -wee' 'di. -Sɔntɪ ao nɪɛ "i ε, ao 'beɛs' ao 'je vɔpv 'dɔɛ "jrii nv, 'kaa 'mɔ ke ao se i -tei 'de 'wɪ -wee' 'di. ⁸ Dɛ v 'bɛɛa kwa i ɛmɛ v nva 'o. U 'wla 'vɔn -dai'klo "jru -wɛ-. U sɪɛ 'ma inmaɛ nɔ" nya, v je 'vɔn -pɛɛ. ⁹ 'Ma 'tmvɛ aɔpv tɔ' -tɪ : -ta "o -ta nyv a mua -pɔɪa" wlu 'tmvɔ' 'de 'blua- "kpei ε, nyv a muɛ "junynɔkpao' -nv 'a -tɪ' -kwlv o poa', dɛ v nva nyv 'je ε 'tmv.

Suida -nɪɛi" ɔ 'je Sesi ple

(Matie 26.14-16 ; Luiki 22.3-6)

¹⁰ Suida Isikario, ɔ -nɪa 'e klai" nynuu -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn "klu, muɛ 'de 'sraa -saun 'a klae" -wi" o, ɔ 'na ɔ 'je Sesi ple 'de vɔpv 'kwa. ¹¹ Uv 'wɔan wlu -nɛ 'de Suida 'wɔn ε, ε 'bleɛ vɔpv 'a 'mvɔa-. Uv cɛn wlu -tie", vɔ 'na vɔ 'je ɔ 'wei "nyɪ. 'Sv Suida a -pɔn Sesi 'a kpɔn -kɔ i -wee ɔ 'je ɔ 'de vɔpv 'kwa -tu".

Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu diɛ ɔɔ' de'boɔdiide

(Matie 26.17-25 ; Luiki 22.7-14, 21-23 ; San 13.21-30)

¹² -Di'pɛn -sea' -pɔn" ɛɛ' -kɔ'ɔ "i-saawɪ o ε, vɔa a -saa' 'blae-tɔɛ -sraa -wee vɔa -tu" kvɔnkwla' wlv -kɔ. ɛɛ' 'wɪ tu 'di ε, Sesi 'a klai" nynuu -tee' ɔ i vɔ 'na : -Ta -vɔn -nɪi" -a -je -ma -kɔ' diide pii ε-? ¹³ 'Bomɔ Sesi dboo vɔa' 'sɔɔn, 'de ɔ 'na : Ao mu 'e -kwlv. Ao ke "ju due" -a -mu -gbvɔan' ɔ 'e "nibi "kpei pɔ-. Ao bla 'bo ɔ 'de. ¹⁴ -Gbu" ɔɔ mua 'di paa' a, ao 'tmvɛ ɛɛ' jei ao 'na : -Aa dɛtɔɔi 'naa : -Gbu" 'a wɔn -jɛwɛ-ε 'di 'vɔn ke 'ma klai" nynuu 'je -kɔ'

diide dii ε-? ¹⁵ 'Sv ɔɔ muɛ ao -gbu" 'a wɔn klai" due' -nɪa 'e "jei tɔɔa'. Dɪ -wee' pɔɔɛ kpɔɪ" 'de ε 'di sese. 'Demɔ ao 'je -aa diidi pii-. ¹⁶ Klai" nynuu mua 'de -kwlv ε, vɔ jɛɛ dɪ -wee' 'mɛ ka Sesi "sia ɪa' 'nynɪ ε, -wee vɔ pi -kɔ' ɔ diidi.

¹⁷ -Fli 'wlaa 'sv, Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn -wee' ji'. ¹⁸ -Ta vɔ nɪa dɛ dia' a, Sesi 'na : 'Ma 'tmvɛ aɔpv tɔ' -tɪ, aoa' due' -ɔ -ke 'ma poa vɔn -tadue -ta a, ɔɔ muɛ 'vɔn plea'. ¹⁹ Klai" nynuu -wee' "kaɛɛ 'jrii, vɔa -tee' ɔ i due 'due vɔ 'na : ε se 'mɔ nɪ 'de ! -Aee' mɔ o- ? ²⁰ 'De Sesi 'na : Ao -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn ε, aoa' due' -ɔ -ke 'vɔn nɪa -di'pɛn 'smaa' -ta -due -ta -o. ²¹ Tɔ' -o, 'de -crɪa' 'de nyɪɔ' ɔ "Ju 'a 'mɛ -tɪ 'vɔn 'je 'o nɪnɪa' -cɛɛn-', 'kaa nyv -ɔɔ mua ɔ 'e toa' a, ε nɪɛ "nmia-tɪ -o 'de ɔɔ' jei tu 'a -tɪ' 'vɔn ! ɔɔ' se 'kmv ji "paa' de-.

²² -Ta vɔ nɪa dɛ dia' a, Sesi "due -di'pɛn 'vɔn, ɔ pɔɛ ɛɛ' Kea 'sɛ- -wee ɔ cɪɛn ε -tie" ɔ "nyɪ ε ɔɔ' klai" nynuu, 'de ɔ 'na : Ao "duo ε 'vɔn, ao 'je ε di, ε nɪɛ 'ma ku -o. ²³ -Wee ɔ "duo nmɔ -saan 'a "pɛ 'vɔn, ɔ po Kea 'sɛ-. 'De ɔ "nyɪ ε vɔpv, -wee vɔ -wee' "klein 'nɛɛ. ²⁴ 'De Sesi wlu vɔpv -pee ɔ 'na : ε -nɛ nɪɛ 'ma nymɔ -o, dbɛɛdɛ 'ε nymɔ -ε -wla i nyv -tuu" 'a -tɪ' ε. ²⁵ 'Ma 'tmvɛ aɔpv tɔ' -tɪ, 'vɔn se nmɔ -saan 'nai 'bode mamav 'sv 'vɔn 'je ɛɛ' dee' -nɛ 'na 'de Kea 'a kɛɛma' -kwlv di.

²⁶ ε 'wlvɔa 'mvɔa -a, vɔ -kɔ' Kea 'a 'nynɪ "i 'bɛɛdv blea' -wee vɔ mu 'de olift -crv "kpei.

Sesi 'tmvɛ Pɪɛi 'a ɔɔ' wɔn -sa -tɪ
(Matie 26.31-35 ; Luiki 22.31-34 ; San 13.36-38)

²⁷ Uv nɪnɪa 'e crv "kpei 'sv ε, Sesi wlu' 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : Ao -wee' "klein a muɛ 'vɔn 'boɔa', 'kamɔ wlu -crɪa' 'de 'ma -tɪ' 'vɔn 'da, ε 'na : 'Ma muɛ nɔ" dɪ 'dei -tei 'dbaa', -wee 'blae -wee' 'je dɪ 'mii -gbaa.

28 'De -bo 'un sɔn "kunyɔ' ε, 'ma muε ao "juɔi -sia' 'un 'je 'de Galile mu. 29 'Su Piei 'na : -Bo nyɔ -wee' 'bo -un mɔ 'de ε, 'mɔ se -un 'boi. 30 Sesi 'na : 'Ma 'tmɔɔε -un tɔ' -ti, 'de "mau' 'wɪ 'di -sɪan a, nɔ' -ti sɔn" 'je -sro' kpe 'sɔɔn ε, -ma muε 'bn wɔn -sa 'a kpe taan. 31 'Kaa Piei 'nye ε "kpei ke'wle ɔ 'na : -Bo -un -ke 'ma -a -je 'mε -tadue mɔ 'de ε, 'un se ε 'bεε- 'un 'je -un wɔn -sa 'nɔ 'kmɔ. 'Kamɔ klai" nynyuu -sia 'o -wee' "klein 'da -ke.

Sesi baε Kea 'de Sese mane
(Matie 26.36-46 ; Luiki 22.39-46)

32 Uɔ 'wɪba 'mɔba- uɔ nynia -ta nyɔ a 'daa- Sese mane ε, Sesi 'tmɔɔ ɔɔ' klai" nynyuu ɔ 'na : Ao -te i -ta, 'ma muε bae'. 33 -Wεε ɔ "duo Piei ke San ke Saki 'bn. -Wεε ɔ ke uɔ 'kɪun- 'o nya dε-saan"- 'sɔ dε -teε ɔɔ' 'dii waa' -pɔn", ɔɔ' pεe cɛn mlεun". 34 'De ɔ wlu uɔpɔ -pee ɔ 'na : 'In "kaεε 'jrɪi "kɪkɪ. 'Ma pεe -sɪε' sro ε ε 'mεεa' jεε-. Ao sie -ta ao 'je "jrɪε- 'i -te. 35 -Wεε ɔ 'kpa' 'de nya dε-saan" ka, ɔ tba "jua- i 'bo 'blɔɔ, ɔ bae Kea -bo ε se ε 'bεε- ε 'je ɔ kuiwɔn 'je nɔ' -nε o tεεn. 36 ɔ 'na : 'In "Bo, ε 'bεε- dε -wee' 'mε, ε tεεn 'bn 'kle 'je nɔ' -nε o. 'Kaa 'ma 'tɔn nɔ-tɪ 'bo nɔɔε, εε' -nɪ mε -je nɔɔε-. 37 ɔɔ' jia de -mε ɔ jεε klai" nynyuu "nyɔ'". 'Su ɔ 'na : Simɔ Piei, -ma -mɔɔ' ? -In se ε 'bεε- -un -je "nyɔ' mε i kɔpɔn kpe due' -wee'- ? 38 Ao -te "jrɪε- 'i, ao bae Kea -wee ao je dεsaun 'di blu. Nyɔ'ɔ' -teε 'dɔe nɔa 'a kein"ke, 'kaa 'blɔku se 'e 'de i ku-. 39 -Wεε ɔ tεεn o ke'wle, ɔ pɔ bae wlu due' -nε. 40 -Ta ɔɔ' jia de -mε ɔ jεε ɔɔ' klai" nynyuu "nyɔ' ke'wle, dε-nɔε' uɔa' "jrɪ kɔε kwa. 'Su dε uɔ 'je ɔ -pee 'tmɔɔ, ε se nɪ-. 41 ɔ jia de kpe taan -nε ε, ɔ 'na : Ao -teε i ke aɔa jea 'mɔɔ' ? ε sie kan' ! Nɔ' nyni' -wε-. Ao -gbɔn 'nɔ, nyɔ' ɔ "Ju a jɪε 'de dεsaunɔn 'kwa -tuu" 'a. 42 Ao sɔn 'bn, -a -je mu ! "Ju plea' 'bn, ɔ ka -ta !

Sesi kɔpɔn 'ε
(Matie 26.47-56 ; Luiki 22.47-53 ; San 18.3-12)

43 Sesi sɪε wlu' 'sɔ Suida -ɔ -tuu" a klai" nynyuu -puue 'jɔ 'sɔɔn je i "si. ɔ ke nyɔ -tuu" jɪ' -uɔ -ble -cnɪ ke tu tii ke. 'Sraa -saun klae" ke kε' wɔ-saun ke nyɔ-cɔun' -wi" -dɔ' uɔpɔ -weε uɔ 'je Sesi kɔpɔn. 44 Suida -ɔ plea Sesi ε, ɔ tɔɔ nyɔ -ke ɔ jia dε jrε' -bo ɔ nɔ -weε uɔ 'je Sesi 'jrɪε o sie, ɔ 'na : "Ju 'ma mua -kwɪ" -gblea' 'teɔ ε, ɔmɔ -nao. Ao kɔpɔn ɔ -bo aɔa se ɔ kpa 'ja a, -mε aɔ sie ɔ "jrɪε- o ! 45 Suida nynia, ɔ 'kpa Sesi -pɔn" ɔ 'na : 'Ma dεtɔɔ ! 'Su ɔ blu ɔ "kpei ɔ -gblee ɔ -kwɪ". 46 Nyɔ -sia 'o 'wla 'e Sesi "kpei, uɔ kɔpɔn 'o. 47 'Su ɔɔ' klai" nynyuu -nɪa 'mɔba 'a due' -sa ɔɔ' -cnε kpla', ɔ pɔɔε 'sraa -sai klaa" 'a dɔnɔvi, ɔ cɛn ɔ doun" 'jrɪ. 48 Sesi "dua wlu 'bn 'de nyɔ -jɪɔ' kɔpɔn' -pee ɔ 'na : Ao 'bleε -cnɪ ke tu tii -weε aɔa jɪ 'bn kɔpɔn', ε -kɔ' -na 'un nɪε "ku 'dbai -o. 49 'Wɪ -wee' "klein 'di 'un ke aɔ nɪε -tadue, 'ma jea aɔ dε tɔɔ 'de Kea -gbu klaa" 'di, aɔ se 'bn kɔpɔn 'bo -mɔ. 'Kaa ε nɔε' kaan -weε Kea 'a wlu -crɪa' 'je 'o nyni. 50 ɔ 'da kan' 'sɔ klai" nynyuu -wee' 'wɪ ɔ 'de 'mε, uɔ -wee' 'kɔpɔa 'kwɪ 'dii. 51 -Kɔɔa" i -tɔɔ due' -ɔ -wla tae' plu 'a 'sɔ "kpei, mɔ -bla 'o Sesi 'de. Nyɔ a jɪ ɔ kɔpɔn 'a -ke 'sɔ ε, 52 ɔ nyɪa tae' kui ɔɔ' "kpaan 'kpa 'kwla. *Sesi 'de -gbajeun klae" "juɔi*
(Matie 26.57-68 ; Luiki 22.54-55, 63-71 ; San 18.13-14, 19-24)

53 Uɔ kpa Sesi 'de 'sraa -saun klae" "juɔi. 'Bomɔ 'sraa -saun 'a klae" -wee' -ke nyɔ-cɔun' -wi" ke kε' wɔ-saun -wee' 'kɪun "jrui. 54 Piei a bla Sesi bu -kɔ o i mamau 'sɔ ɔ ke ɔ je 'e 'sraa -sai klaa" o -gbu" pa. 'Bomɔ ɔ -te i 'de "soa-wi" "klu, -weε ɔɔ' 'wooa nε. 55 'Sraa -saun 'a "jrɪjeun ke -gbajeun -wee' -kɪan' "jrui a -pɔn

υυ 'je Sesi -tu' "kpei bla -wee υυ 'je
ϑϑ' 'me -ti wlu "kpei 'beε-. 'Kaa
υυ se de jre' 'je. ⁵⁶ Nyv -tuu"-tuu
a -tuu' ε Sesi si -tu "kpei-, 'kaa υυa'
'su 'a wlu 'a kpon ba.

⁵⁷ 'Bomϑ υυa' jrv' son 'un, -wee
υυ 'nuϑ si -tu -ne "kpei- υυ 'na :
⁵⁸ -A -won ϑϑ' wlu 'me. ϑ 'na : 'Ma
mue Kea -gbu klaa" nyio poa -ta
"jei- gbaa', -wee 'de 'wi taan 'di ε,
'un 'je εε' -je nyio 'ϑ son sea 'i bla
po. ⁵⁹ 'Kaa 'bo -me "kpei ke'wle ε,
υυυυ a' wlu 'a kpon ba.

⁶⁰ 'Bomϑ 'sraa -sai klaa" sϑon 'un
'de nyv -wee' "klein "juϑi, ϑ -tee'
Sesi i, ϑ 'na : Dϑ -tia ka nyv -nu a
bla -un "kpei -ta -un se ε 'beε- -un
-je de jre' "kpei -sa mϑ -wee' 'suυ ?

⁶¹ 'Kaa Sesi se de jre' 'tmυ. 'Su 'sraa
-sai klaa" -sa de ϑ -tee' ϑ i, ϑ 'na :
-In -nue Klisti "diwan Kea 'a 'o -te
ju -oo ? ⁶² 'De Sesi 'na : Kϑun, εμε
'un nϑ-. 'Bo -me 'de ε, aoa mue nyio
'ϑ "Ju 'jea', ϑ 'je i -te 'de "ikma Kea
'a dianfo o. Aoa mue ϑ "jrie- 'jeea'
ke'wle ϑ 'e de ji 'de javn -kwlv 'bo
bue" "kpei.

⁶³ 'Su 'sraa -sai klaa" 'faεε ϑϑ'
'unpaadt i, 'de ϑ 'na : De -εε -ti' 'a
-ta 'jeυn jrv' -aa -pon i ke'wle ε- ?
⁶⁴ Ka ϑ toa Kea won o aoa' -ce" 'kpa
'jee ε -we-, ka aoa naa to' i ε- ?

Uυ -wee' "klein cen ϑ won "kpei
υυ 'na : ϑ 'je 'me -o ! ⁶⁵ Uυa' jrv' -te
ϑ ton "jri wlaan' -pun". Uυ blo de
"jri, -wee υυ tbo kpiin', 'de υυ 'na
: -ϑ nu kan' a- ? -In -si' ϑϑ' 'nynϑ !
-Wee "soa-wi" po ϑ 'kpt doin' i.

Piei -sa Sesi won
(Matie 26.69-75 ; Luiki 22.56-62
; San 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ -Ta Piei nra 'e -gbein" -sϑin
ε, 'bomϑ 'sraa -sai klaa" 'a
dbonϑnynϑkpaο' due' ji. ⁶⁷ U jεε
Piei ne 'wooa'. U -gbon ϑ ja 'pepe
'su υ 'na : -Mϑ -nϑ, -un -ke Sesi
-wlvα Nasareti -ta na' -ke. ⁶⁸ 'Kaa
Piei- -too' ϑ 'na : 'In se ϑ juo- 'de
! De aa 'tmυa 'maa 'wϑen 'mii. ϑ
'da kan' 'su ϑ 'wlv 'o -gbein" 'me, ϑ
'sie "kpaε' 'su "son -sro'.

⁶⁹ Dbonϑnynϑkpaο' 'jee ϑ "jrie-
ke'wle, υ wlvε nyv -nra 'de υ -pun"
-pee, υ 'na : "Ju -nϑ, υυa' due' -o.
'Su Piei 'na : 'In se ϑ juo-.

⁷⁰ ε foan 'o mu -paii- ka 'su, nyv
-nra 'mυa- wlvε Piei -pee υυ 'na :
To' -o, -un -nue nyv -nu 'a due' -o
-cεen', de-nue' -un -nue Galilei -o
-ke. ⁷¹ 'Su Piei -tee -sneεa' -pun", ϑϑ
bla', ϑ 'na : -Bo 'un 'tmυ si ε, Kea
nu 'un de 'jrii. "Ju aoa 'sia 'nynϑ
'mυa-, 'un se ϑ juo- -cεen'. ⁷² ε "si
'de ϑ 'won me 'su son" 'a kpe' sϑon
-ne je -sro'. 'Su Piei po ε de Sesi
'tmυa -kwlv o, ϑ wlu' ka : nϑ" -ti
son" 'je -sro' kpe' sϑon ε, -ma mue
wlvα' kpe taan -un -je nu -un se 'un
juo-. ϑ naa ε to' "kpei 'su ϑ -tee
-fun" 'a -pun".

15

Sesi 'de Pilati 'juϑi
(Matie 27.1-2, 11-14 ; Luiki 23.1-
5 ; San 18.28-38)

¹ -Son' -stan' -klae" pεen, 'sraa
-saυn 'a klae" o, nyv-cϑin' -wi" o,
ke' wϑ-saυn o, -gbajeυn kϑien "jrui
-wee υυ po wlu -tadue. Uυ -koa'
Sesi saan' 'su, υυ kpo' -wee υυ "nyϑ
ϑ Pilati. ² Pilati -tee' ϑ i ϑ 'na : -In
-nue Suifu-wi" 'a 'Beϑ -oo ? -wee
Sesi 'na : ε me -un -tmυa 'o.

³ 'Sraa -saυn 'a klae" -tu" ϑ si -ti
-tuu"-tuu "kpei-. ⁴ -Wee Pilati -tee'
ϑ i ke'wle ϑ 'na : -In se 'beε- -un -je
wlvu- ? -Maa' 'je dϑ "klein υυa -tu"
a -un "kpei- -taa ? ⁵ 'Kaa Sesi se de
jre' 'tmυ 'bode. -Me εε' de tu "maa
Pilati tai'.

Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'beε'
(Matie 27.15-26 ; Luiki 23.13-25
; San 18.39-19.16)

⁶ 'De -kϑ' "o -kϑ' -son ε, Pilati a
"siie -kaso 'dii due' i, -jϑ nyv -kwea
de nrai" ε. ⁷ 'De "ju due' -nϑ -kaso
'di. ϑϑ' 'nynϑ -nϑ Barabasϑ. ϑ ke ϑ
"dei-wi" -toa 'blvajei won o -wee
-υυ -dba "ku -kli 'a 'kpa nϑ" ke-
⁸ Nyv -wee' 'kpa 'de Pilati -pun"
-wee nyv -kwea de 'na : De -ma
nva 'de -kϑ' -son see ε, εμε -aa -tee'

i -in -je nu. ⁹ Pilatu wlu uupu -pee
o 'na : Ao nuε "i 'in 'je Suifu-wi" 'a
'Beo i "sii- ? ¹⁰ 'De ka 'sraa -saun 'a
klae" 'a nua Sesi "cei o ε, -wεε u
to o 'e 'de o 'jea 'mε ε, o 'je kan' 'mε
'pepe.

¹¹ 'Kaa 'sraa -saun 'a klae" paa
'blua -wee' bu -son -wεε u 'je
Barabasi 'a i "sia' Pilatu i -tee'-.
¹² Pilatu -teeε' nyu -gbaea' i ke'wle
o 'na : De ao nu "i 'in 'je "ju aoa
'daa Suifu-wi" 'a 'Beo "jrii nu 'jaa-
? ¹³ Uu -wee' "woo' -tadue, u 'na
: -In koo 'o tu -kwlt". ¹⁴ 'De Pilatu
-tee' uupu i o 'na : Desauv -je we-
o nu ε- ? 'Kaa uupu "woo- ke'wle ε
je ε "kpei -tie" cen u 'na : -In koo
'o tu -kwlt" !

¹⁵ Pilatu nua "i o 'jea nyu -kwea
de 'di won nmoo ε, o "siie Barabasi
i -weε o 'tmuu- 'soa u bla Sesi,
-wεε o to o 'e, 'de o 'je 'o tu -kwlt"
kooε-.

*"Soa-wi" a wlaa Sesi 'mε
(Matie 27.27-31 ; San 19.2-3)*

¹⁶ "Soa-wi" kpa Sesi 'de -gbein"
'a -kwea-, 'de 'bluajei o -gbu"
'di -wεε u 'da "soa -wee" 'klein.
¹⁷ "Soa-wi" a wloo' -weε u puo
'beobai" -saan -toon' -toon 'un, u
dba "wifan due' u -tuoo" "jru.
¹⁸ -Wεε u -te oo' -gbleea' -pun"
u u nu : -A 'sne ! Suifu-wi" 'a 'beo
! ¹⁹ 'Su u bl o -gblokpau "jru, u
wlon ton "jri, u "siie 'koi- i, u
tba "jua- i 'de o "juoi. ²⁰ Uu -koo'
oo' wlaa' kan' 'su u -so "bai -saan
-toon 'un, u puo oo' di 'un. -Wεε
u kpo 'de tu -kwlt" koo' 'de "kpaε'.

*Sesi kooε' 'bo tu -kwlt"
(Matie 27.32-44 ; Luiki 23.26-43
; San 19.17-27)*

²¹ Sireni due' nyu a 'daa- Simo
ε, Alesandri ke Rifisi "bo, oo
-wluva 'de -kle ε, o cen 'mua- de.
"Soa-wi" -te' o -klaan" "kpei, uupu
-tu" o Sesi 'a 'metu "kpei. ²² -Wεε
u kpa Sesi 'e -tajro nyu a 'daa-
Gogota a. ε 'de mε -ni "jru kpa"
'a -ta. ²³ Uu bee nmoo -saan ke sii"
nyua 'daa 'mii- 'a "ni o, εmε u

"nyu 'na -tu, 'kaa o se 'won o se
ε 'na.

²⁴ 'Demoo u koo 'o tu -kwlt". Uu
-seea' oo' 'unpaadi 'un 'de u po
soa' "jei -wεε de jro' 'jea kpa due
'due 'de u 'je ε juo-. ²⁵ -Klae" jru
-gbao mε u ko Sesi 'de tu -kwlt".

²⁶ De -ε -jea oo' 'mea a, ε 'crute'
'bo tufu -saan" "kpei. De -cruta' ε
ka : Suifu-wi" 'a Tu"bo.

²⁷ Uu ko desauvun 'soon jru' 'bo
tu -kwlt" -ke, due' 'a tu 'booo- 'de
Sesi 'a dianfo o, due' 'a tu 'booo- 'de
oo' kuaanfo o. ²⁸ ['Kamoo Kea 'a wlu
'da, ε 'naa : Nyu -sroo o desauvun
"i.]

²⁹ -Je -sion a -fun" a "jru uva
-cree" o', -wεε uva wlu o -pee u
'na : -In' - ! -Mo -o -na -o -je Kea
-gbu klaa" "jei- gba', -wεε -o -je ε
po 'de 'w' taan 'di ε, ³⁰ -in -puu'
-ma -ce" la 'e, -in -wlu 'o tu -kwlt",
-in -je i "si ! ³¹ 'Kamoo 'sraa -saun 'a
klae" ke ke' wo-sanyu a wlaa Sesi
-ke -wεε uva wlu ba -pee ka : O
'puu nyu jru' -wεε o se oo' -ce" ε
'puua' 'beε- ! ³² Kea 'a 'o -tei Israe
'ε Tu"bo, "sii la 'ja, o 'je 'o tu -kwlt"
'wlu ! -Bo -a -jee' -mε "jriε- -wεε
-a -je oo' -ti' to' 'un 'je. Nyu -kooa
'o tu -kwlt" 'bo Sesi -pun" ε, uva
wloo' -ke.

*Sesi 'a 'mea'
(Matie 27.45-56 ; Luiki 23.44-49
; San 19.28-30)*

³³ 'Jru-gbao 'su kwie kpun' 'de
'blua -wee' "klein "kpei mamau
'su ε je -kwie" jru-gbao nyu. ³⁴ De
-mua' -kwie" jru-gbao 'o 'su Sesi
"woo' 'bo tu -kwlt" o 'na : Eloi,
Eloi, lama sabatani ? ε 'de mε -ni
: 'Ma Kea, 'ma Kea, deε-ti ε -sa 'un
"jriε- -pun" ε- ? ³⁵ Nyu -nua 'mua 'a
jru' 'wcan oo' wlu 'su, u 'na : Ao
po doin" i, oo 'da Eli la ! ³⁶ -Wεε
uva' due' kpa plea', o crooε fuu'
-gblokpau", o blεε 'e -koonmo o i o
"nyte Sesi o 'je ε 'na. 'De o 'na : Ao
'bo, -bo Eli 'beε- oo' tu -kwlt" -saa'
-wεε o 'je o i "sii- ε, -aa muε 'o 'jea'
kaan ! ³⁷ 'Kaa Sesi "waa kplein 'su
oo' feeε' blu 'e 'we-.

38 "Wliɛfo klaa" -peea' 'de Kea -gbu klaa' 'di 'wlvɛ 'fo 'soon, ɛ je 'de 'jei 'wlv, ɛ je i "si 'de -son.

39 Jra' jei due' -nyina i 'de Sesi 'juo, ɔ -gbuan ɔɔ' "wɔson ke 'meson ja 'su ɛ, ɔ 'na : "Ju -no, Kea 'a "Ju 'a -ce" 'kpa -o -ceen'-.

40 'Nynɔkpaɛ' jrv' -nı 'e -su -teɛn o -sua -gbun 'e -ke. 'De su 'klu 'demɔ Madi -wlvɛ Madala nı-, 'demɔ Saku -saan"- ke Sosı de Madi nı-, 'demɔ Salome nı-. 41 -Ta Sesi nıa Galile su ke ɔɔ na' see, sva jea ɔ sun o po. 'Nynɔkpaɛ' -tuu"-tuu jrv' -nı 'o -ke, -weɛ su -ke ɔ ji Selisalem.

Su -teɛ' Sesi i

(Matie 27.57-61 ; Luiki 23.50-56 ; San 19.38-42)

42 -Fli bla a, ɛ nıe dınmaewı -o, ɛ 'de me -nı -kwlewı 'a -kwie'. 43 'Su Sosev -wlvɛ Arimate ji'. ɔ nıe -gbajevn 'a due' -o -ke. Nyu -wee' "klein a -tee' ɔɔ' ni'. ɔɔ fue Kea 'a tv"bode -ke. ɔ poɛ 'e pɛe- ɔ je Sesi 'a "ku i -teea' mu 'de Pilatı o. 44 Sesi 'a 'mea' -too"- "maa Pilatı tai'. ɔ 'da jra' jei 'me ɔ -tee' ɔ i -weɛ -bo Sesi -too"- 'mea' a, 'de ɔ 'ji juo-. 45 ɔ 'wɔan jra' jei 'a wlv ɛ, ɔ 'na Sosev "duo Sesi 'a "ku 'vn. 46 Sosev -tın' tae' plu due' emɛ ɔ "fian Sesi 'a "ku ɔ -sa 'o tu -kwlv" "jrui, -weɛ ɔ -teɔ' i 'de 'soa 'a -kwlewɔn su "blua 'di. ɔ klin o "soukpo klaa" due', ɔ kaan 'o -gbain' "woin. 47 Madi -wlvɛ Madala ke Madi -nıa Sosı de -gbven -ta Sesi -teea i ja.

16

Sesi son 'kunyıɔ'

(Matie 28.1-8 ; Luiki 24.1-12 ; San 20.1-10)

1 -Kwlewı -sia' 'su, Madi -wlvɛ Madala ke Saku de Madi ke Salome -tın' -dai'klocna, su 'je ɛ Sesi 'a "ku "jru wlv. 2 'Dɔɔ ɔ "i-saawı 'a -klae" pɛɛn, 'jrv 'a 'kwlawlv no' ɛ, su -cnuue 'de -gbain' "kpei. 3 Sva' 'su a -tee' ba i, su 'na : -ɔ -je "soukpo 'bo -gbain' "woin -sa -ɔ -je -a -nyı" ɛ- ? 4 'Kaa -ta sva -gbvan

'e mu ɛ, -me "sou klaa" -ne klin 'o, ɛ je 'fo due' o -te.

5 Su pa 'de -gbain' 'di, 'su su jɛɛ -kooa" i -toɔ due' -ɔ -te i 'de dianfo o. ɔ paa "baıplu "puu"- 'vn. 'Su faun 'kpa 'e sɔpɔ 'vn 'ɛ. 6 'De ɔ wlv sɔpɔ -pee ɔ 'na : Faun 'bo ao nve ! 'In 'je kan' 'me Sesi -wlvɛ Nasaretı -weɛ -ɔ -kooa 'bo tu -kwlv" mo aoa -pɔn i. 'Kaa ɔ son "kunyıɔ", ɔ se -ta nı-. Ao -gbun 'no nyu po ɔ 'de ɛ. 7 Ao mu ao 'je ɔɔ' klai" nynuu ke Pıɛi 'tmuv-. ɔɔ fuo aorp- 'me 'de Galile. 'Bomɔ ao 'je ɔ "jriɛ- 'jee- ka ɔ 'tmve 'de ɛ.

8 Su 'wɔan wlv -nı 'su ɛ, su -ka' wɔn, tai' "maa sɔpɔ me, sva' di a cre'. Su 'wlvɛ 'e -gbain' 'di 'su, su -gbu" ɛ plea' sva jea mu, su se nyu de jre' 'tmuv- 'de faun -a nva sɔpɔ 'a -tı' 'vn.

Sesi toɛ ɔɔ' -ce" Madi -wlvɛ Madala "i

(Matie 28.9-10 ; San 20.11-18)

9 Sesi soan "kunyıɔ" 'dɔɔ ɔ "i-saawı 'a -klae" pɛɛn, Madi -wlvɛ Madala ɔ -sa -siisatn -me" 'son 'vn tmv ɔ to ɔɔ' -cei" tein". 10 Umv -mu' -v po ɔɔ' klai" nynuu "kuan. -Ta va mua, -pa -te -wee' "kaɛɛ "jrui, ɔɔ' 'kwɛ- pa -tı 'vn. 11 Ka Sesi soan -klu', ɔ nıa 'kmv -weɛ v 'je ɔ, v 'tmv ɛ. Su -wee' 'wɔn ɛ, 'kaa su se ɛ to' 'vn 'je.

Sesi toɛ ɔɔ' -ce" klai" nynuu 'soon "i

(Luiki 24.13-35)

12 ɛ 'wlvɛ 'mva- a, Sesi to ɔɔ' -ce" 'me ka jrv' ka 'de ɔɔ' klai" nynuu 'soon -sua mua -gbei" -pee. 13 Su jia de su 'tmuva nyu -sia 'o ɛ, su se ɛ to' 'vn 'je -ke.

Sesi toɛ ɔɔ' -ce" klai" nynuu -nıa -puue 'jo due' "i

(Matie 28.16-20 ; Luiki 24.36-49 ; San 20.19-23 ; Nvıdı 1.6-8)

14 ɛ 'wlvɛ 'o mu ɛ, Sesi toɛ ɔɔ' -ce" klai" nynuu -nıa -puue 'jo due' "i, -me su nıe de diıa'. -Weɛ ɔ -ce' sɔpɔ "bli 'de vva' -maa' -te' de -kwlv" ke sva' pɛɛ 'a "i "ikmuu -tı

'bn, de-nue' nyv -uv poa uvuv ov
 "kunyio' son -ti 'a "kuan a, uv se
 uvuv 'a wlu to' 'bn 'je. ¹⁵ -Wee ov 'na
 : Ao mu 'blva- -wee' "klein "kpei-,
 ao 'je 'ma -poia" -ti 'tmv 'de nyio
 -wee' "klein -pee. ¹⁶ Nyov -ov mu e
 to' 'bn 'jea', -wee -ov mua "ni "jru
 poa 'a, ov mue 'pva'. 'Kaa nyov se
 e to' 'bn 'je e, 'pee a mue ov kpon 'a.
¹⁷ 'De nyv -a mua e to' 'bn 'jea' a, ka
 Kea 'a "ikmaa' ke uv na di -ta mue
 toa', i ka : vva mue -siisan i nva'
 'de 'ma 'nyv 'bn, vva mue wlu dee
 poa'. ¹⁸ Vva mue sen 'kwa i kvan',
 nyva mue die de o poa' uv 'je uvuv
 "nyv, 'kaa de-saan" ka se uvuv uv
 i. Vva mue 'we-nuv son "jru -tea'
 vva' 'we- 'je 'bo.

*Sesi mue 'de Kea o de
 (Luiki 24.50-53 ; Nuvdi 1.9-11)*

¹⁹ Tv"bo Sesi -kva' uvuv 'a -ti'
 -pee 'tmva' kan' 'sv e, ov son 'bn 'e, ov
 mue javn 'di. -Wee ov -te i 'de Kea 'a
 dianfo o. ²⁰ Klai" nynuu mue Sesi
 'a -poia" -ti 'tmva' -ta -wee' "klein.
 Tv"bo a sie uvuv o 'de dvoi". Ka
 wlu vva 'tmva nva to' -ti e, ee jea
 ee' son to 'de nyv 'povjrii' vva nva
 'bn.

-Pɔia" -ti Luiki 'tmva

-Ti' kpa "jri -sa -wlu

¹ Nyv -tuu"-tuu -tɪn' dɪ -nva 'de -a "kwlu -ta ia' 'cɪa' i, ² dɛ-nvɛ' vɔ 'wɔn ɪ 'de nyv -sva -cɛ" 'kpa 'jee ɪ "jriɛ- sese -wɛɛ -vɔ -tea Kea 'a -pɔia" -ti 'tmva 'a -tea' wɔn. ³ ɛmɛ-tɪ 'mɔ -ke ɛ, 'ɪn -pɔn ia' -gbɔɔ -tea' i kpɪn- -wɛɛ 'ɪn -tee ɪ wɔ 'ma po ɪ 'de 'sbɛ 'di 'de -ma -ti' 'vɔn Teofi ni' wɔn nɪ i. ⁴ 'Ma nɔ ɛɛ' dɛ tu 'mɛ -wɛɛ ka dɪ "klein vɔ tɔɔa -vɔn ɪ nɪa tɔ' -ti ɛ, -vɔn -je ɛ juo.

Sesi 'a 'wlv -ti ke ɔɔ' "ju -saan" -nɛ ke

⁵ Nɔ' -ɛ 'di Erodt nɪa Suide 'a 'bɔɔ ɛ, ɛmɛ "ju due' nyv a 'daa- Sakali nɪ Kea 'a 'sraa -sai. ɔ nɛ 'sraa -sai Abia 'a 'tma -o. ɔɔ' 'nynɔ 'wlvɛ 'e Aarɔn ɔ 'ji 'di, vɔ' 'nynɪ -nɪ Elisabetɪ. ⁶ Nyv 'sɔɔn -nɔ, vva' kplɪn 'srɛi' 'bo Kea "juɔi. Vva 'jee ɛɛ' ke' -wee' "klein wɔn vɔ se -pɪɔn' -pɪn' nɪ-. ⁷ 'Kaa vɔ se "ju 'ble, dɛ-nvɛ' Elisabetɪ sɪɛ -sran. 'De ka vɔ nɪa 'sɔɔn, vɔ -wee' 'a -sɪn cɛn "jri "kpei -tie" "ju 'wlv -ti.

⁸ 'Wɪ jɾɛ' o 'sv, Sakali nɛ ɔɔ' 'sraa -sadbo nva' 'bo Kea "juɔi, dɛ-nvɛ' nyv -ke ɔ nɪa kpɔi" ɛ, ɔmɔ -te' o. ⁹ Soa' 'sraa -savɔn a poa "jei 'de vɔvɔ "klu see ɛ, -wɛɛ nyv -jea -dai'klo "jri po 'de Kea -gbu klaa" 'di vva juɔ ɛ, ɛmɛ vɔ po "jei. 'Sv Sakali mɔ ɛ 'bɔɔ- "i.

¹⁰ -Dai'klo "jri po nɔ" ɔ, nyɔvɔv -kwɛa de 'de "kpae ɛ, vva baɛ Kea.

¹¹ Sakali nɪa -dai'klo "jri poa' 'sv ɔ 'jee Kea 'a "soai due' "jriɛ- ɔ nyna i 'de -dai'klo "jri pɔn' 'a dianfɔ o. ¹² Sakali 'jee ɔ "jriɛ- 'sv, dɛ wɔɔ 'dii, favɔn a nɔv'. ¹³ 'Kaa Kea 'a "soai wlv' 'de ɔ -pee, ɔ 'na : Sakali, favɔn 'bo -vɔn -nvɛ, dɛ-nvɛ' Kea kpɔn -ma baewlu 'mɛ. -Ma

'nynɔ Elisabetɪ a mɛ -vɔn "junmɔ ju -pee 'wlvɔ', -wɛɛ -vɔn -je ɔ San 'daa-. ¹⁴ ɔɔ' 'wlvɔ a mɛ -ma 'mva- -ti klaa" nɪa', -wɛɛ nyv -tuu"-tuu 'je ɔɔ' 'wlv -pɔi po 'de 'mva- 'vɔn -ke. ¹⁵ ɔɔ mɛ dɛwɔn nɪa' 'de Kea "jri 'de. ɔ se "kaenmɔ ke 'dɪnmmɔ 'nai. ɔ mɛ 'de ɔ de 'a "kwli 'di sia 'sv Kea 'a -Suu 'je ɔ 'vɔn "ji. ¹⁶ ɔɔ mɛ Israe-kɔvɔn -tuu"-tuu 'a "jru 'e vva' Tv"bo Kea o "biia'. ¹⁷ ɔɔ mɛ Tv"bo 'a weepɔi nɪa'. Ka Kea 'a "ikmaa' ke ɛɛ' -Suu nɪa 'e Eli 'vɔn 'de ɛ, 'kamɔ ia mu 'de ɔ 'vɔn nɪa' -ke, -wɛɛ ɔ 'je ɛ nɔ 'de "nynuu- ke vɔ "bo -wi" 'a wlv 'je due' nɪ, nyv -kua "jru 'je tɔ'di 'kpa ka 'i "isɾenyv nɪa, 'de ɔ 'je Tv"bo 'a 'cɛ-wi" kpɔi' -tee. ¹⁸ 'Sv Sakali -teeɛ' Kea 'a "soai i ɔ 'na : Ka 'vɔn 'je dɛ -vɔn -tmva 'mva 'a tɔ' 'vɔn 'jesvɔn nɔ ɛ- ? Dɛ-nvɛ' 'mɔ 'kpa -kea", 'de 'ma 'nynɔ foo" 'sv -mɔ 'a "ju 'wlv -svɔn -si'. ¹⁹ 'Sv Kea 'a "soai -sɛ "kpei ɔ 'na : 'Mɔ -nɪ Gabliɛ, 'vɔn nɛ 'o Kea -pɪn' -wɛɛ 'ma nɔv ɛ "juɔi, ɛmɛ -dbɔ' 'vɔn -wɛɛ 'vɔn ji -vɔn -pɔia" -ti -nɪ 'tmva'. ²⁰ 'Kaa dɛ 'vɔn 'tmva -vɔn ɛ tɔ' 'vɔn 'je. 'De -mɛ 'kamɔ ia' wlv tu a mu 'o nynia' 'de nɔ' -ɛ -tu" 'a 'di, ɛmɛ -ti -ma mu "muu nɪa' -vɔn se wlv i mamav 'sv dɛ -jɛɛa ia' "jri "kpae' poa' a.

²¹ -Ta ɛɛ nva kan' a -mɛ tai' "maa' nyv -sva fua Sakali 'mɛ 'de "kpae, dɛ-nvɛ' ɔ -kwle 'e -dai'klo "jri po 'vɔn 'mɛ. ²² 'Kaa -ta ɔɔ "sia "kpae', ɔ se wlv 'ble, ɔ 'daa- vɔvɔ "i, 'sv vɔ 'wɔvɔn 'mii ka dɛ nɔvɔ "jrii 'de -dai'klo "jri po 'vɔn ɛ.

²³ ɔɔ' -nɛ 'sraa -sadbo 'a nɔ" 'wlvɔ 'o -jei' 'sv ɛ, ɔ mɛ 'de ɔ o -kwlo de. ²⁴ ɛ nva 'wɪ pla 'sv, ɔɔ' 'nynɔ Elisabetɪ a 'tɛn "kwli i. V 'jea kan' 'sv, v -tue" vɔ' -cɛ" i 'de 'cɪ -mm" 'di -wɛɛ v wlv 'de vɔ' -cɛ" 'vɔn v 'na : ²⁵ -Je -mɛ Tv"bo 'a nɔv -ti -o ! ɛ 'jee 'ma wɛɛ-, -wɛɛ ɛ po 'ma -ti' -kwlv o, 'de ɛ -sa 'vɔn -tɪn' "juɔi 'de nyv -wee' "jri 'de.

Sesi 'a 'wlv-ti

26 Elisabeti 'a "kwli nva 'cui -mæo"- 'su, Kea dbo æ' "soai Gablie 'mæ ke'wle 'de Galile 'a -kwlo due' nyu a 'daa- Nasareti 'di. 27 E dboo' 'de 'nynta -too due' -v -tea "ju due' nyu a 'daa- Sosev 'a 'nynta 'un o. O nte 'beo Dafidi 'a -gbu" -son nyo -o. 'Nynta -too -nu 'a 'nynta -ni Madi. 28 Kea 'a "soai pa 'de v o -gbu" 'di, -wee o pu 'je wlu o o 'na : Madi, 'mo -je avn, amo -jea 'saavn e, Tu"bo Kea ke a na'. 29 'Su tai' "maa' Madi 'mæ 'de 'jewlu -ne 'e -ti' 'un, va -tee' 'va' -ce" i v 'na : 'Jewlu -ne -mæ 'de 'a 'nynta -we- -sian ka- ? 30 -Wæe Kea 'a "soai 'na : Madi, favn 'bo aa' nu -ti, de-nve' Kea nva un 'saa 'un 'jri i. 31 A -gbun 'no aa muæ "kwli 'blea', -wee a 'je "junmou 'wlv 'de a 'je o Sesi-nynta -tuu"- . 32 O muæ nyo klaa" nta' -wee nyu 'je o Kea -nta 'e javn 'di 'a "ju 'daa-. Tu"bo Kea a mu o 'beo 'un nva' ka o 'mua Dafidi nta tein" 'de e, 33 -wee o 'je 'nynta 'wlv jeeje 'de Israe-nyu "jru o. Oo' 'nynta 'wlv' se "ti -ta 'blei. 34 'Su Madi wlv 'de Kea 'a "soai -pee, v 'na : Ka -mæ 'e de tu 'je 'o nynta nu e- ? De-nve' 'un se "junmou juo due'. 35 'Su Kea 'a "soai 'na : Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' a muæ 'de a 'un jia' 'de Kea -nta 'e javn 'a 'tee te "i 'a -fli 'je avn "kpei -cri", emæ -ti "ju -kwæi 'pepe aa mua 'wlv' a, nyu a mu o Kea 'a "Ju 'daa. 36 A -gbun 'no, aa' de'di Elisabeti nyu a 'daa -sran -sie nynokpao' umv -blea 'o vva' -kea" -kwli' æ' 'cui -mæo"- -ne ka. 37 De jre' se "ikma 'de Kea -pee. 38 'Su Madi 'na : 'In nte Kea 'a "juoinvnyynokpao' -o. Ka -in -daa', e nve 'un "jrii kan". 'Su Kea 'a "soai 'wlv 'o v -pun" 'mæ -wee o mu.

Madi muæ Elisabeti 'i-tea'

39 'De no' due' -ne 'di e, Madi creæ "kpei- v je -jei" 'kpa. 'Kamo v nu -ja cruu -blu' cruu 'su v je 'e Suide 'a -kwlo due' 'di mu' 'de cruu "kpei foo. 40 -Wæe v pa 'e Sakali o

-gbu" 'di 'de v po Elisabeti 'jewlu o. 41 Elisabeti 'woan Madi 'a 'jewlu 'su va' "ju -suua' i 'de v 'un. 'Bo e "sri Kea 'a -Suu je 'e v 'un "ji. 42 'Su v kpa wlv "jei v 'na : Kea -sa avn 'de 'nyntokpae' -wee' "klu, -wee e po avn "diwan, a ke aa' "ju ke-. 43 -Ta 'in -sa 'saavn -je -mæ e, -wee 'ma Tu"bo de ji 'mi "i -teea' ? 44 A -gbun 'no, aa' 'jewlu 'kpa 'un doun" 'su, "ju -nta 'de un -suua' i 'de 'mva- 'un. 45 Amo nu 'mva-, de-nve' di Tu"bo 'tmva 'de aa' -ti' 'un e, a 'je ia' 'o nynta -ti to' 'un e.

Madi 'bæe- Kea 'a 'nynta 'i

46 'Su Madi 'na :
 'Ma 'kmu -wee' a -sa' Kea 'nynta. 47 -Wæe 'mva- 'ji 'de 'un pæe o 'mæ -ke 'de Kea -nta 'ma 'Pvvi 'a -ti' 'un. 48 De-nve', 'mo -nta æ' "juoinvnyynokpao' -o sea de jre' wun nu e, 'mo e sie "jrie- o. De -tba' -ta -e mua nya, nyu -uva mua 'wlv', v -wee' a muæ 'un 'di 'a wõnmõnyynokpao' 'daa', 49 de-nve' Kea -kmai", e nve di klae' 'de 'ma -ti' 'un. Ee' 'nynta -kwæ' i 'pepe. 50 Ee' 'di wõnmõa' se -kwæ -ta 'ble 'de nyu -uva pleæ -pee. 51 Ee to æ' "ikmasun 'mæ 'de di "klein e nva 'un. Ee -gba' -cei" 'bæeun ja. 52 Ee -saa' 'beo-wi" "kpa-ti -son, -wee æe "nynta nyu -uva -piia' vva' -cei" -tein. 53 Ee "nynta nyu 'mua- e nva diide, æe poe "wliæjeun -jei" 'de 'kwa ifloan' 'un. 54-55 Ee 'wlvæ Israe-koun -su -nta æ' "juoinvnyynokpao' -o. -Wæe æe to vuvv æe 'diwõnmõa' "i. 'Kamo e cen æe' wlv -tie" 'de -a "bo Ablaam ke oo' "nynta -pee.

56 No' Madi nva 'o Elisabeti o -gbu" -son 'bæe- 'cui taan 'mæ -wee v mu 'de v o -kwlo de.

San Batisi 'a 'wlv -ti

57 Nɔ" nynia 'o 'su Elisabeti -gbaan', v 'wlvε "junmɔu ju-. 58 'Su nyv -sv -ke sv "kɔvan i ke va' 'cε-wi" 'wɔan ka Tv"bo 'a nyv 'a wεe 'jea' 'bea "i 'de va' -ti' 'bn 'sv, sv ke sv -wee' a nvε ba 'mva i. 59 "Jupliε nva 'wɪ -mε" na 'sv sv jiɔ 'klen kpa'a'. Uva 'dɔɔ-ɔ "bo Sakali 'a 'nyni, 60 'kaa ɔ de "dua wlu 'bn, v 'na : "Tɪn-, San mε -je ɔɔ' 'nyni -nɪ. 61 'Su sv 'na : Nyɔ jɔɔ' se 'nyni -nɪa 'mva- 'ble 'de aa' -gbu" -son nyv "klu. 62 'Su vva 'daa Sakali "i -wee 'nyni -ji ɔ nɪa "i ɔ 'jea ɔɔ' "ju 'daa- 'de sv 'ji juo-. 63 -Wεε Sakali -tee' tufɔ i 'de ɔ 'crɪ 'o ε "kpei ka : San mε -nɪ ɔɔ' 'nyni. 'Su tai' "maa svpv -wee' 'mε. 64 'Bo ε "sri ɔ je wɔn 'bai, ɔɔ' muɔ je -gbai', ɔ je wlu'a -pun" -te 'de Kea 'a 'nyni "i 'bεεa' 'bn. 65 Nyv "klein -sv -ke ɔ "kɔvan i ε, εε' faɒn a nv svpv -wee' 'mε. De -nvva 'mva- nyiɔpv a 'tmv ε 'wɔin- 'de Suideblva 'a 'fɔ -nɪa crv 'dii -wee' "klein "kpei-. 66 'Su nyv "klein -sv -wɔin sv pvε ɪ pvε o, -wee vva nɪ tɔ' "kpei-, vva -teeε' vva' -cε" i sv 'na : De "ju -saan" -nɔ -mɔ 'je 'bn 'wlv 'de nya 'ja a-? Tv"bo 'a 'saavn -nɪ ɔ "kpei.

Sakali 'a 'dv

67 Kea 'a -Suu -kweai jia 'e "ju -saan" "bo Sakali 'bn 'sv, ɔ -tee Kea 'a -ti' 'tmva -pun" ɔ 'na :

68 "Diwan kpɔn Tv"bo Israε 'ε Kea, de-nvε' ε -teeε', εε' 'cε "i -wee ε -seie svpv. 69 ε nvε' -wee Nyv'pvvi -kmai" 'wlv 'de εε' dbonvi Dafidi 'a -gbu" 'di. 70 Ka εε' -cε" 'ε wlu 'kwajaavn -nɪa tɛin" 'tmv ε 'de ε, 'kamɔ ε nɪ-. 71 Nyv'pvvi ɔ -jea -a seie 'de -aa tnyv ke -aa 'bn 'nyεvn -wee' "klein 'kwa ɔmɔ -ɔɔ ji. 72 'Kamɔ Kea nv εε' 'diwɔnmɔa' to svn 'de -a "bo -wi" -pee, -wee ε po εε' dbεεde -nɪa 'pepe 'a -ti' -kwlv o, 73 ka ε cεan εε' wlu -tie" 'de -a "bo Ablaam -pee

see ε. 74 ε 'na ε 'je -a seie 'de -aa tnyv 'kwa, -wee -bo -aa se ε "juɔi nvv ε, faɒn je -a nv. 75 'De -a -je na 'de 'pepe nɪa' ke "isrea 'bn 'de -aa 'kmvni'a' 'bn 'de 'wɪ -wee' klein" 'di. 76 Sakali wlu' ke'wlv ɔ 'na : 'De -mɔ 'ma "ju, nyv a muε -vn Kea -nɪa 'e javn 'di 'a wlu 'kwajaai 'daa', de-nvε' -ma muε naa' 'bo tv"bo "juɔi -wee -vn -je εε' -jεblv nmaea'. 77 De -vn -jea 'tmv 'de εε' 'cε -pee ε ka Kea 'pvv aopv 'mε. ε 'wlvε aov' dɪsavn "kpei. 78 Kea kma -aa -ti' kpleiin, ε 'jeε -aa wee-, εmε -ti ε -svn -son' 'de -a "kpei ka -klae" jrv a 'wlv a 'kwla 'de javn 'di ε. 79 ε ji' -wee ε -svn' 'de nyv -tea i 'de kwie 'di ke nyv -tea 'mεa 'a -tea' "kpei, 'de ε 'je -aa "juua 'de pvε 'a blu -jei" "bieε-.

80 "Ju-saan" -nɔ, ka ɔɔ 'boa, 'ka ɔɔ' tɔ' 'dini'a' a 'kpa "kpei. ɔ "tiε 'e -pvɔn" blva "kpei mamav 'sv ε je 'wɪ -ε 'di ɔ toa ɔɔ' -cε" 'de Israε-kɔvn -pee jεε-.

2

Sesi 'a 'wlv-tɪ (Matie 1.18-25)

1 εε' nɔ" tu 'di mε 'blvajei Sesa Okist bla ke' ɔ 'na : Nyv -wee' "klein 'je vva' 'nyni 'sbe 'di po -o 'de Rɔmε 'ε 'blee-blva -wee' "klein "kpei-. 2 εmε -nɪ 'nyni 'sbe 'dipoa' 'a "i-saa -nε. 'De εε' nɔ" tu 'di εmε Kirinist 'blee Siriblva. 3 Nyv -wee' "klein a muε vva' -kwlvε 'dii due 'due, -wee sv 'je 'nyni 'sbe 'di po.

4 Sosev foo' 'sv 'wlv 'o Nasareti 'mε 'de Galile -wee ɔ mu 'o Betelem 'de Suide 'bo ɔ 'mva Dafidi o -kwlv, de-nvε' ɔ 'wlvε 'e Dafidi 'a "ji 'di. 5 ɔ ke Madi -v -tea ɔɔ' 'nyni 'bn mu' -ke, -wee sv 'je vva' 'nyni 'sbe 'di po. εε' nɔ" tu 'di -mε Madi 'blee "kwli.

6 Uv nynia 'o Betelem 'sv ε, -gbaandi 'kpa Madi 'bn 'ε, 'sv v

-gbaan'. 7 U 'wlv ba' 'i-saaju 'me -wæ v "fin o tæ'fɔ i, v 'pæen o i 'de 'blae 'a 'didiide 'di, dɛ-nvɛ' v se -tevn 'je 'de 'dvi- 'a -si' -gbu" 'di.

"Nɔdi 'dei -tevn muɛ Betelem

8 'De ɛɛ' 'blva 'a 'fɔ tu o ɛ, "nɔdi 'dei -tevn jrv' -v -nɪ 'e -gbaa "kpei -wæ -vva fuo vva' nɔ"di 'dei "mau". 9 Uva -gban' 'emu 'sv, Tv"bo Kea 'a "soai due' -jɛɛ vvpv. 'Sv Tv"bo 'a -sɔn' -sɪn' 'de v v 'de i -ta -wee'. ɛɛ' dɛ waa vvpv 'dii, 'sv faun klaa' 'kpa 'de vvpv 'vn 'ɛ. 10 Kea 'a "soai wlv' 'de vvpv -pee o 'na : Faun 'bo aoa' nɔ-ti, dɛ-nvɛ' 'ɪn ja ao -pɔia" -ti -ta mu nyv -wee' "klein 'a 'mva- klaa" 'blea -ke. 11 ɛ nɪ aoa' 'pɔvi mɔ -wlv -sɪan 'de Dafidi o -kwlv. ɔmɔ -nɪ Klist, Tv"bo ! 12 Ka ao 'jea o' juosn nɪ 'ka ka : aoa muɛ "jupliie due' 'jea', o 'je 'e tæ'fɔ 'di nɪ, -wæ o 'je i'pen 'de 'blae 'a 'didiide 'di.

13 Uva kɔan 'emu 'sv Kea 'a "soa-wi" -tuu"-tuu ji' 'bo -jɔ -o -tmva -ti' -pɔn' -wæ vva 'bɛɛ- Kea 'a 'nynɪ 'i vva nɔ :

14 Kea 'a 'nynɪ "bɛi 'de javn 'di -wæ pɛɛ 'a blua' 'je 'e 'blva "kpeinyv -vva -ti' Kea kma "kpei ji.

15 Kea 'a "soa-wi" ke v v ɛɛan 'i v v mua javn 'di de ɛ, nɔ"di 'dei -tevn wlvɛ ba -pee v v 'na : -A mu Betelem -wæ dɛ -nvva 'demu 'de Kea -sa 'kwla 'de -a -pee -ta, -a -je ɛ "jriɛ- 'jee-. 16 Uv mu' 'de "kpei- crɛa' 'vn -wæ v v jɛɛ Madi ke Sosev ke. Uv jɛɛ "ju -saan" 'mɛ -ɛɛn', o je i'pen 'de 'blae 'a 'didiide 'di. 17 Uv -kɔ' "ju -saan" 'jriɛ- 'jeea kpɪn- -wæ v v po di "klein v v wɔan 'de o' -ti' 'vn 'a "kwuan. 18 Nyv "klein -v v -wɔan ɪa' di tu 'de nɔ"di 'dei -tevn 'wɔn ɛ, tai' "maa vvpv 'mɛ. 19 Madi a -tee' di "klein -nɪa 'mva- i 'de v' pɛɛ o, -wæ v v naa ɪ tɔ' "kpei i. 20 'Sv 'blae 'dei -tevn -nɪ muɛ -ta v v 'wlv de. Uva ble', vva 'bɛɛ- Kea 'a 'nynɪ 'i 'de di "klein v v wɔan 'de v v 'jeea "jriɛ 'ɛ -ti' 'vn, dɛ-nvɛ' ka Kea 'a

"soai 'tmv ɪ 'de v v -pee ɛ, 'kamɔ ɪ nɪ -ɛɛn'-.

Sesi 'a 'nynɪ -tuu" 'a

21 'Wɪ -mɛ" na -nɛ -ɛ 'di v v 'jea "ju -saan" 'klen kpaɛ nynɪa a, 'bomɔ v v -tuu" o Sesi-nynɪ. 'Nynɪ -nɪa 'mva- ɛmɛ Kea 'a "soai "si 'nynɪ 'de o de -pee -mɛ v v se o' "kwli i 'ten ke.

Uv toɛ Sesi 'a "pliie- Kea "i

22 'Wɪ -ɛ 'di v v 'jea dɛ Moisi 'a kɛ' "sia 'nynɪ -nɪ 'de -gban 'a -ti' 'vn nynɪa 'o mu 'sv ɛ, Sosev ke Madi muɛ Selisalem -wæ v v 'je "ju -saan"- Tv"bo "i to-. 23 Dɛ -crɪa' 'de Tv"bo Kea 'a kɛ' 'di ɛ 'naa : -Bo "junmɔu 'wlv -wæ o 'je "i-saaju nɪ ɛ, -mɛ o 'je kpɔi" -tee -o 'de Tv"bo 'a -ti' 'vn. 24 Uv -sa o' 'sraa-, 'kamɔ ɛ 'crɪɛ 'de Tv"bo Kea 'a kɛ' 'di, ɛ 'na : -In -ja 'sɔon, 'de -bo -gbɛɛ se nɪ -vn -ja "pai nynuu 'sɔon.

Wlv Simeɔ ke Anɪ 'tmva 'de Sesi 'a -ti' 'vn ɛ

25 'De "ju due' -nɪ 'o Selisalem ɛɛ' nɔ" tu 'di, o' 'nynɪ -nɪ Simeɔ. O' "ju tu -srei", o' jɛɛ Kea wɔn, o' fuɛ Israɛ 'ɛ 'Pɔvi, -wæ Kea 'a -Suu nɪ 'de o 'vn. 26 Kea 'a -Suu 'tmv o sese ɛ 'naa : -In se 'mei ke, dɛ-nvɛ' -ma muɛ Nyv'pɔvi, Tv"bo 'a 'o-tei "jriɛ- 'jeea". 27 Kea 'a -Suu pɔɛ Simeɔ -je o, o muɛ 'e Kea -gbu klaa' 'di, 'demɔ Sosev ke Madi kpa "jupliie -wæ v v 'je dɛ Kea 'a kɛ' "sia 'nynɪ nɪ 'de o' -ti' 'vn. 28 'Sv Simeɔ kpɪn "jupliie 'mɛ, o po o sɪn 'dii -wæ o po Kea 'sɛ-. 'De o 'na :

29 Kaan ka la 'jaa- Tv"bo, ɛ "tai ɛɛ' dbonvi "i, o 'je mu 'de pɛɛ 'a blua' 'vn, 'kaa dɛ ɛ 'tmva ɛ nynɪ 'o 'ɛ 30 dɛ-nvɛ' 'ɪn 'jee- nyv 'pɔvi ɛ ja "jriɛ- -wɛ-. 31 'Pɔva' ɛ nmaea 'bo nyv -wee' "klein "juɔi ɛ, 32 o' mɔ -nɪ -sɔn' -ɛ -je nyv -wee' "klein i 'jee-, 'de -o -je ɛɛ' 'cɛ Israɛ-kɔvn 'a -cian' nɪ-.

33 Dɪ vva 'tmva 'de Sesi 'a -ti' 'vn ɛ ɪa pɔɛ o "bo ke o de 'mli 'mli pɛɛ

o. ³⁴ 'Su Simeo poe uupu "diwan -wae o wlu 'de Sesi de Madi -pee o 'na : A -gbun no, Kea -te' o "ju no 'de Israe-koun "klu, nyu jru' -a muo 'de blaa' kaa jru' a muo o -foan'. ³⁵ 'De ee' -ti' 'bn e to' saun -pa' kwla 'de nyiopu- -tuu"-tuu 'bn e ia mue "kpaee p'eean', amo -nia o de e, ee mue aun pee "i cian'.

³⁶ Kea 'a wlu 'kwajaanyokpao' due' -ni 'o mu -ke, va' 'nyni -ni Ani. U nte Fanueli 'a "ju -o 'de Asee 'e "ji 'di, u 'kpa -kea". U "tia jra e nve -sun -me" 'son 'su va' kuan 'mee. ³⁷ U siie -tion" 'nyno de 'bn mamav 'su u je -sun 'a kwla -me" na 'jo -nyii 'ble. Va' teen Kea -gbu klaa" o, va nute Kea "juoi 'jru-gbao o 'mau' o 'de won 'boa' ke Kea bae' 'bn. ³⁸ Umv -ji' -ke 'de ee' no" tu 'di, -wae -va po Kea 'se-. 'Su u -tee "ju -saan" 'a -ti' 'tmva' -pun" 'de nyu 'klein -uva fua no" Kea 'jea Selisalem seie- -pee.

Sesi ke o 'bo e de mue Nasareti de

³⁹ Sesi 'a "bo -wi" -koa' di Kea 'a ke' 'sia 'nyni 'a nva' 'su e, uu mue Nasareti de 'de Galile.

⁴⁰ "Ju-saan" a 'boa o kuue 'dii, oo' to' o 'kpa "kpei -wae Kea 'a "diwan ni o "kpei.

Sesi 'blee -sun 'a -puue 'jo 'soon -wae o mu 'e Kea -gbu klaa" 'di

⁴¹ 'De -sun "o -sun 'di e, Sesi 'a 'ce-wi" a mue kuonkwla' wlu -ko -son 'de Selisalem. ⁴² -Ta Sesi 'blea -sun 'a -puue 'jo 'soon e, o ke u mu' -ke ja uva nva see e. ⁴³ -Ko' -kwea ka 'su, uva mu -kwlo de. 'Kaa ka Sesiju sia Selisalem, o "bo ke o de-wi" se e "jrie- o sie. ⁴⁴ -Bo uupu moo sea 'je 'de e, uu 'na -me o ke uva' "dei-wi" mue nya. 'Su uu je na 'wi due', -wae uu -te oo' i -pooan' -pun" 'de uva' 'ce-wi" ke uva' "ijuonyu "klu. ⁴⁵ 'Kaa uu se o 'je 'su e, uu mue Selisalem de, -wae uu 'je o i-poo. ⁴⁶ 'De ee' 'wi taan -son 'di e, bomoo uu 'jee o 'de Kea -gbu klaa" 'di, -me o -tee i 'bo Kea

'a ke' wo-savn 'a -kwea', -wae oo po uupu 'a wlu doin" o 'de oo -tee' uupu i. ⁴⁷ Nyu "klein -a poa oo' wlu doin" o e, uu -ka' won, uva je o ja -gbun', de-nue' oo' to' 'dinia' ke oo' -ti' won "kpei -sasun "sie uupu "i.

⁴⁸ -Ta oo' 'ce-wi" 'jeea o "jrie- e, tai' "maa uupu 'me, 'su o de wlu' o -pee u 'na : 'Ma "ju, dee -ti -un nu -a kan' a-? -In -gbun 'no, -un "bo ke 'mo -ke -a -tue" -kwlu "jei 'de -ma -ti' 'bn -aa jea -mii' -pon. ⁴⁹ 'Su Sesi wluu uupu -pee o 'na : Dee-ti aoa -pon 'mi i e-? Ka 'un 'jea 'un "Bo 'a -kwlu' -ti nu ao se e juo-? ⁵⁰ 'Kaa de o 'tmva 'mva-, uu se 'e e 'dei 'won. ⁵¹ 'Su Sesi son 'bn 'e, o ke uu mue Nasareti. De-nue' oo' 'jee uupu won. O de -tee' di "klein -nia 'mva- i 'de va' pee o.

⁵² Sesi a 'boa jeejee, oo' to' o 'kpa "kpei jeejee. Oo' kplun a nmoo 'e Kea ke nyiopu- 'jri 'de i.

3

San Batisi 'tmve Sesi 'a -ti' (Matie 3.1-12 ; Maki 1.1-8 ; San 1.19-28)

¹ No' -e 'di Tibee Sesaa -tea Rome 'blva "i e, ee' -sun 'a -puue 'jo -mm" -ni 'di, -me Ponsi Pilati ni -gbua'na 'de Suide. No' -nia 'mva- 'di me Erodi ni Galile 'a -gbua'na -wae oo' -fein' Filipu ni Itire ke Trakoniti 'a -gbua'na 'de Lisaniast ni -gbua'na 'de Abilenti -ke. ² 'De ee' -sun -tu 'di, mo Ani ke Kaifu nu Kea 'a 'sraa -savn klae". Bomoo Kea a jaa Sakali 'a "ju San wlu 'kwa 'de -puon" blva "kpei.

³ 'Blva- "klein -jiiia Suden -gbuu woin e, umu San a ple 'dii 'de oo bla Kea 'a -po' 'de nyu -pee o 'na : Ao poo aoa' to' fai" ao "biie 'de Kea o 'de e 'je aoa' ditsaun -ko' -wae 'un 'je aoppu "ni "jru po. ⁴ Ka e 'cruta 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbe 'di e 'ka ka :

"Ju -nia 'e -puon" blva "kpei oo' weewlu ka : Ao nmae Tu"bo 'a -jeblu, ao teen e -wee' -kwlu ! ⁵ Crui klae" ke

crui mu" a muε iwaa', -wεe -kancuim" -wee' "klein 'je kluue-, dī -kluan 'un i -wee' a muε 'isrea', kbō kpi 'je iwaa- 'de -jeblv -wee' "klein 'je -paii 'pen. 6 -Wee nyv -wee' "klein 'je Kea 'a -pōia" sūn "jriε- 'jee-.

7 Nyv -tuu" -a ji 'e San o -wεe o 'je vūpv "ni "jru po. 'Kaa oō wlu' 'de vū -pee ka o 'na : Aopv jōe 'a "nynuu- -nv ! -ō -na 'kamō ao 'je Kea 'a 'pee -εε jia "juoi ple ε- ? 8 Ka ao pōoa kpln fai" ε, ao toε nyv 'jee 'je, ao 'bo aoa' -ce" pēe 'dii -teε', ao 'bo nvε -a -nιε Ablaam 'a "nynuu- -o, dε-nvε" 'ma 'tmvū aopv 'mε Kea 'beεε' ε 'je "soi -nι Ablaam 'a "nynuu- -cōvn' 'vn nv. 9 Ka tu -εε' pōa "bi 'dōe nιa ao 'bo kan' nιε, dε-nvε' -gbo" -pa 'pen i -wε- 'bo εε' 'sūn "kpei. Tu "o tu -sea' "bi 'dōe pōe -mε 'je dbaa -o, -wεe ε 'je "jri pōoe-.

10 Nyv "klein -kwea de a -teeε' San i vū 'na : 'De ka -a -je nv 'ja a- ? 11 'Bomō o wlu vūpv -pee o 'na : Nyv -blea "bai 'sōōn o "nyv εε' due' nyv -sea' dε 'ble ε, nyv -blea diide o ke nyv -sea' diide 'ble -gble' ε 'vn.

12 'Bomō 'wei-sanyv jii -ke, -wεe vū 'je "ni "jru pōoe 'sv vū -teeε' San i ka vū 'na : -Aa detōoi, dε -a -je nv ε- ? 13 O wlu' 'de vū -pee o 'na : 'Wei nyv cūan 'wōn, imi ao 'je nyv i -tee', ao 'bo ε dε jre' "kpei pōoe.

14 "Soa-wi" a -tee' ε San i -ke vū 'na : 'De -apv mō 'e dε -a -je nv ε- ? 'Sv o 'na : Ao 'bo nyv "jrui dii ε, ao 'bo nyv -pa "kpei blaa, aoa' -kei" 'a 'sv mε -nι aoa' dε.

15 See ε, Israε-kōvn a fue Nyv'pūvi, 'de vū wlu' 'e ba -pee vū 'na : San -nō se Klisti nι mō -taa ? 16 'Bomō San wlu 'de vū -wee' "klein -pee, o 'na : "ni mε 'ma po aopv "jru, 'kaa "ju due' -ōō mua 'jia' a, o kmai" o je 'vn -sii. 'In se oō' -pvn" 'kpa ka nι -wεe oō' "kwlai 'a "dbu -mεε' "ikain -ti. Omō -ōō mu aopv "ni "jru pōa 'de Kea 'a -Suu

ke 'de nε 'vn. 17 O 'bleε oō' 'daa- kwa, -wεe o 'je oō' ko 'vn -fun'. 'De o 'je ia' 'jō -cεen- "jei -tu", -wεe o 'je ia' flū "jri po 'de nε -ε sea 'mυ-ta 'ble 'vn.

18 'Kamō San a nv -wεe oō 'tmvū nyv -pōia"-ti, 'de oō kuu nyv 'a dī i. 19 'Kaa o -ce' -gbva'na Erodi "bli dε-nvε', Erodiadi -nιa oō' de 'di 'a 'nyvε ε vūv o "duo 'vn, foo" 'sv ε o nvε dīsain -tuu"-tuu jri'. 20 'Bo -mε 'de ε, Erodi nvε dεsavn jre' ke'wle, εmε -nι o kpvn San 'mε, -wεe o po o -kaso 'di.

Sesi pōoe "ni "jru (Matie 3.13-17 ; Makl 1.9-11)

21 -Ta nyiōpv -wee' nua "ni "jru pōoa 'bomō Sesi pōoe "ni "jru -ke, o siiε Kea baea' 'sv javn kaien wōn -wεe Kea 'a -suu "si i 'bo o "kpei ka -gbεε' nιa, 22 -wεe Kea 'a -Suu "sii- 'bo o "kpei, ka -gbεε nιa, 'kamō ε nι-. 'Sv wlu due' -wlv nyv 'wōn 'de javn 'di -ε na : -In -nιε 'ma -ti' kmaju -o. 'De -vn 'vn 'bomō 'ma -kwlv' -ti -wee' "klein pōo kvn.

Nyv Sesi 'a "ji tba "i ε (Matie 1.1-17)

23 -Ta Sesi -tea oō' dbo -pvn" ε, -mε o 'bleε -sūn 'a kwla taan. Dε nyv a naa tō' i 'de ε mε -nι o nιε Sosev 'a "ju, Eli 'a "ju. 24 Matati 'a "ju, Matati nιε Lefi 'a "ju, Lefi nιε Melki 'a "ju, Melki nιε Sanai 'a "ju, Sanai nιε Sosev 'a "ju, 25 Sosev nιε Matatiast 'a "ju, Matatiast nιε Amos 'a "ju, Amos nιε Naum 'a "ju, Naum nιε Esli 'a "ju, Esli nιε Nagai 'a "ju, 26 Nagai nιε Mati 'a "ju, Mati nιε Matatiast 'a "ju, Matatiast nιε Semei 'a "ju, Semei nιε Sosekū 'a "ju, Sosekū nιε Soda 'a "ju, 27 Soda nιε Soana 'a "ju, Soana nιε Resa 'a "ju, Resa nιε Sorobabe 'a "ju, Sorobabe nιε Salatie 'a "ju,

Salatie nte Neri 'a "ju,
 28 Neri nte Melki 'a "ju, Melki nte
 Adi 'a "ju,
 Adi nte Kosan 'a "ju, Kosan nte
 Elmadam 'a "ju,
 Elmadam nte Eri 'a "ju,
 29 Eri nte Sose 'a "ju, Sose nte
 Eliesee 'e "ju,
 Eliesee nte Sorim 'a "ju, Sorim nte
 Matatu 'a "ju,
 Matatu nte Lefi 'a "ju,
 30 Lefi nte Simeo 'o "ju, Simeo nte
 Suida 'a "ju,
 Suida nte Sosev 'a "ju, Sosev nte
 Sonam 'a "ju,
 Sonam nte Eliakim 'a "ju,
 31 Eliakim nte Melea 'a "ju, Melea
 nte Mena 'a "ju,
 Mena nte Matata 'a "ju, Matata nte
 Natan 'a "ju,
 Natan nte Dafidi 'a "ju,
 32 Dafidi nte isai 'a "ju, Isai nte
 Sobedi 'a "ju,
 Sobedi nte Boost 'a "ju, Boost nte
 Sala 'a "ju,
 Sala nte Naason 'o "ju,
 33 Naason nte Aminadabu 'a "ju,
 Aminadabu nte Admini 'a "ju,
 Admini nte Aani 'a "ju, Aani nte
 Esrom 'o "ju,
 Esrom nte Faresi 'a "ju, Faresi nte
 Suida 'a "ju,
 34 Suida nte Sakobu 'a "ju, Sakobu
 nte Isaaki 'a "ju,
 Isaaki nte Ablaam 'a "ju, Ablaam
 nte Tara 'a "ju,
 Tara nte Nako 'o "ju,
 35 Nako nte Seruko 'a "ju, Seruko
 nte Ragau 'a "ju,
 Ragau nte Faleki 'a "ju, Faleki nte
 Ebese 'e "ju,
 Ebese nte Sala 'a "ju,
 36 Sala nte Kainam 'a "ju, Kainam
 nte Afasadi 'a "ju,
 Afasadi nte Sem 'a "ju, Sem nte
 Noe 'a "ju,
 Noe nte Lameki 'a "ju,
 37 Lameki nte Matusala 'a "ju,
 Matusala nte Enoki 'a "ju,

Enoki nte Saredi 'a "ju, Saredi nte
 Maleleli 'a "ju,
 Malelee nte Kainan 'a "ju,
 38 Kainan nte Enosi 'a "ju, Enosi
 nte Seti 'a "ju,
 Seti nte Adam 'a "ju, Adam nte Kea
 'a "ju.

4

*-Sion' -tien' Sesi i
 (Matie 4.1-11 ; Maku 1.12-13)*

¹ Kea 'a -Suu "ji 'e Sesi 'un 'e. -Ta
 o o 'wluva 'bo Suden -gbuu won e,
 'bomo -Suu -ne po o -je o, 'su o mue
 'e -puton' blva "kpei. ² Bomo -sion'
 -tun' o desavn nva' i 'de 'wi 'a kwla
 -nyie 'di. 'De ia' 'wi tu 'di e, o se
 de di. I 'wluva 'o -jei' 'su 'mte- nu
 Sesi 'me. ³ 'Su -sion' wlu' 'de Sesi
 -pee o 'na : Ka -un -nta Kea 'a "Ju
 -mo 'ja a, -me -un -wlu 'de "soukpo
 -ne -pee -wee e 'je -di'pen 'un-snee.
⁴ Sesi wlu' 'de e -pee o 'na : E 'cruie'
 'de Kea 'a 'sbe 'di ka :
 -Di'pen 'e 'su se e 'bese- e 'je nyio
 'kmvnta' "nyl.

⁵ 'Su -sion' kpo 'de cru 'kpei
 -tajro -wee 'de 'jrie -te due' 'di 'su e
 to o 'blva- 'di 'a 'bedi -wee' "klein
 "i, ⁶ -wee e wlu 'de Sesi o ka e 'na
 : 'Ma mue -un ia' 'ikmaa' -nta 'e
 'kmo "kpei -ta ke 'blva- 'di 'a "wlii-
 "nyia', de-nve' i "nyue 'un 'e, 'de
 nyo 'un nta "i omo 'un "nyl. ⁷ -Bo
 -un -sii' 'koi- i 'bo 'un "juoi 'de -un
 -je 'un -gbee', i -wee' "klein a mue
 -ma de nta'. ⁸ Sesi wlu' 'de -sion'
 -pee o 'na : E 'cruie' ka :
 -Ma Tu'bo Kea 'a 'su -un -je "juoi
 -gbee', ee' 'su me -un -je "juoi
 nuu-

⁹ E 'wluva 'o mu e, -sion' kpa Sesi
 'de Selisalem -wee e -te' o 'e Kea
 -gbu klaa' "jru kpo', 'de e 'na : -Bo
 -un -nta Kea 'a "Ju e, -me -un -fiie"-
 -ma -ce' 'de -son, 'kaa e 'cruie ka
 : ¹⁰ Kea a mue ee' "soa-wi' 'tmva'
 -wee vu 'je -un kwa -son i -te' 'de
 vu 'je -un 'sa. ¹¹ Vu 'je -un kwa 'ble
 -wee -ma bte se -tiie' i 'de "soukpo
 "jri. ¹² 'Su Sesi 'na : De Kea 'a wlu
 'tmva e 'naa :

-In -bo "jrui 'jeeε, -un -bo -ma Tu"bo Kea i -tɪən'.

13 -Siɔn' -kɔa' Sesi 'a i -tɪən' 'de dɪ "klein -nɪa 'mɔa- 'bɪn 'sɔ ɔ tɛɛn ε o, -wɛε εε fuo nɔ" jre' ke'wle.

Sesi -teε Kea 'a dbo nva' 'de Galile

(Matie 4.12-17 ; Makɪ 1.14-15)

14 -Ta Sesi a mua Galile de ε, -mε Kea 'a -Suu 'a "ikmaa" 'ji 'de ɔ 'bɪn 'ε. Uɔa 'tmɔε ɔɔ' 'nynɪ "wɔɪn- -ta -wee" "klein. 15 ɔɔ tɔɔ nyɔ de 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbi 'dii, nyɔ -wee" "klein a po ɔ -tɪ' o.

Nasareti-nyɔ se Sesi "inɪ-

(Matie 13.53-58 ; Makɪ 6.1-6)

16 Sesi muε Nasareti ɔ 'bɛεa "i de. -Kwlewɪ o 'sɔ ɔ pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbu 'di ka ɔɔ nva see ε. ɔ sɔn 'bɪn 'ε -weε ɔ 'je Kea 'a wlu 'dii nɔ. 17 'Sɔ ɔɔ "nyɪ ɔ Esai 'a 'sbɛ- -weε ɔ -gbai' ε 'mii, 'sɔ ɔ jεε wlu -ε -crɪa' 'de -ε 'naa :

18 Tu"bo Kea 'a -Suu nɪε 'bɪn "kpei, dε-nɔε' ε poε 'bɪn 'cna "jrui, ε -teε 'bɪn kpoi" -weε 'ɪn 'je -poia" -tɪ 'tmɔ 'de weε nyɔ -pee. ε dbo 'bɪn 'ε 'de 'ɪn 'je nyɔ -nɪa kɔɔnkɔwla' -seie', -weε nyɔ -ɔɔa' 'jea i ε, ɔɔa' "jri 'je 'bai- 'de nyɔ -nɪa 'e 'kle 'di ε, ɔɔ 'je ɔɔa' -cɛ" -pee -te, 19 -weε 'ɪn 'je nɔ" -ε 'di Kea 'jea nyɔ 'saɔɔn "jrui nɔ 'a -tɪ' 'tmɔ.

20 'Sɔ Sesi 'fea 'sbɛ i 'de ɔ "nyɪ ε "jrui 'kɪun-gbu 'a dɔnɔvɪ -weε ɔ -te i. Nyɔ "klein -nɪa 'e -gbu" 'di ε, ɔɔa -gbɔn' ɔ ja -snii'. 21 'De Sesi -te ɔɔɔ 'a -tɪ' -pee 'tmɔa' -pɔn" ɔ 'na : De -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di sese, -weε aɔa 'wɔa 'wɔan' -ta, εε' wlu tu nynɪ 'o -pɛε -stan. 22 Nyɔ -wee" "klein a poε Sesi -tɪ' o. Tai' "maa ɔɔɔ 'mε, dε-nɔε' 'saɔɔnwlu "klein ɔɔ 'tmɔa ɪ nmɔɔ 'de ɔɔɔ 'di wɔn. 'Sɔ ɔɔ 'na : ε se Sosev 'a "ju nɪ mɔ -taa ? 23 -Weε Sesi wlu 'de ɔɔ -pee ɔ 'na : Aoa muε 'bɪn "nɪa ipooa' ka see, aɔ 'je nɔ : -Dɔ'crɔɪ, -ɪn -bɔɔ' -ma -cɛ" 'ε 'wε-. Aoa muε 'bɪn -pee wlu' ka aɔ 'je 'nɔ : dɪ

"klein -ɪn nva 'de Kapenaum-kwɔ 'di -weε -a -wɔan -ɪn nɔ 'a' jrui' -ta -ma -cɛ" 'kpa o -kwɔ, -a -je -ɪn 'je. 24 'Sɔ ɔ wlu' ke'wle ɔ 'na : 'Ma 'tmɔ aɔɔ tɔ' -tɪ, nyɔ se Kea 'a wlu 'kwajaai sɪn 'sɔɔn kɔɔɔn due' 'bo ɔɔ' -cɛ" o -kwɔ. 25 Aɔ -gbɔn 'nɔ, tɔ' -tɪ mɪ 'ɪn nɪa 'o aɔ -pee 'tmɔa'. De -nɔɔa tɛɪn", 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Eli 'a nɔɪ' ε, εmε -nɪ -tɪɔn" 'nynɔkpaε' -tuu"-tuu -nɪ 'e Israε-blva "kpei. -Ta "ni sea dbaa 'de ε nva -sɪn taan 'cɔɪ -mεεɔ"- ε, -weε 'mɪε- klaa" jia 'de 'blva- -wee' "klein "kpei ε, 26 Kea se Eli 'de ɔɔa' due' kɔɔn ka o dbo, -bo ε se 'de -tɪɔn" 'nynɔ-nɪa 'o Sarɛta 'de Sidɔnblva "kpei nɪ ε. 27 'De ke'wle, 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Elise 'a nɔ" 'di ε, 'jrɔwɛnɔn -tuu"-tuu -nɪ 'e Israε-blva "kpei, 'kaa ɔɔa' due' kɔɔn -gbai' 'a 'wε- se 'bɔ, -bo ε se Naaman Sirien i nɪ ε.

28 Nyɔ "klein -nɪa 'e "jrui 'kɪun-gbu 'di 'wɔan wlu Sesi 'tmɔa 'mɔa- 'sɔ 'cɛn -gbuu' ε ɔɔ wɔɪn. 29 Uɔ sɔn 'bɪn 'ε jakaa-, -weε ɔɔ nɔ Sesi i 'de ɔɔ -sɔ 'o -kwɔ. De ɔɔa' -kwɔ nɪa 'o crɔ "kpei ε, ɔɔ kɔɔ 'e crɔ "jrui -weε ɔɔ 'je ɔ -fiie"- 'de -pouo -sɔn. 30 'Kaa Sesi nmaa ɔɔɔ 'nynɪ i, ɔ e mu.

Sesi -sa "ju due' -suusavɪ 'bɪn

(Makɪ 1.21-28)

31 Sesi muε Kapenaum 'de Galileblva 'a -kwɔ due' 'di -weε ɔɔ tɔɔ nyɔ de -kwlewɪ o. 32 Dɪ "klein ɔɔ 'tmɔa ɪa "sɪε nyɔ 'i, dε-nɔε' ɔɔ wlu' 'de 'kɔɪ 'blea' 'bɪn. 33 'Sɔ "ju due' -sɪɔn' ɔ -suu nɪa 'e 'bɪn 'de nyɔ "klu 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbu 'di, ɔmɔ -kpa' wlu "jei ɔ -wɔ" kpleiɪn -ɔ -na : 34 -Ee', Sesi -wɔa Nasareti ε, dε -nɪ 'o -ɪn -ke -a 'nynɪ ε-? -ɪn jɪε -aa -ma" i-saa' ? 'ɪn 'je kan' 'mε ka -ɪn -nɪa Kea 'a i -kwe-ju ε. 35 'Sɔ Sesi -cɛ' -suusavɪ "bli ɔ 'na : ε "mu wɔn, ε 'wɔ 'e "ju -nɔ 'bɪn ! -Suusavɪ -tue" "ju -nɔ 'blɔɔ 'bo nyɔ -kwea 'mɔa- -weε ε 'wɔ 'de ɔ 'bɪn. 'Kaa ε se ɔ i -kuuan

mɔ "pɪ. 36 Nyɔ "klein -jea ɛɛ' -ta a, -crima kɔn ɔpɔ 'mɛ. 'Sɔ ɔba wlu' 'de ba -pee due 'due ɔɔ 'na : Wlu -je -mɛ 'de 'a 'nynɪ wɛ- -sɪan kaa- ? Ɔɔ -tee' -siisan -klan" "kpei -wɛɛ ɪa "si "kpaɛ'. 37 ɛ 'wɪba 'o mu ɛ, Sesi 'a 'nynɪ "siie -ta -wee' "klein "i.

Sesi 'bɔɔ- Simɔ 'ɔ "bianynɔ ke nyɔ jɾɪ' 'a 'wɛ-

(Matie 8.14-17 ; Maki 1.29-34)

38 Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'wɪba 'e "jrui 'kɪn-gbu 'di ɛ, ɔɔ muɛ 'de Simɔ ɔ -gbu". -Ta ɔba muua -mɛ ɔɔ' "bianynɔ 'pɛn i, ɔa' "jru -a -baia' ɛ kmai". -Wɛɛ ɔɔ bae Sesi i 'de ɔa' -tɪ' 'ɔn. 39 'Sɔ Sesi 'kpaɛ 'bo ɔ -pɔn" -wɛɛ ɔ wlu 'wɛ- -pee 'de "ikmaa' 'ɔn, 'sɔ ɛ 'bɔɔ. 'Bo ɛ "si ɔ sɔn 'ɔn ɔ pi dɛ, 'de ɔ "nyɪ ɔpɔ.

40 'Jɾɪ blua i -kwie" ka ɔɔ ja nyɔ 'wɛ- 'ɛ kpe -tuu"-tuu kɔvan 'de Sesi ɔ. -Wɛɛ ɔ -te' ɔpɔ kwa "jru due 'due, ɔ 'bɔɔ- ɔpɔ 'a 'wɛ-. 41 -Sɔn 'ɔ -sii -wɪb 'e 'wɛ-nɔɔ -tuu" 'ɔn -ke, ɪa "wɔɔ' ɪ 'na : -ɪn -nɪɛ Kea 'a "Ju -o. 'Kaa Sesi se ɛ "i nɪ ɪ 'je ɛɛ' dɛ tu 'tmɔ 'de nyɔ -pee, ɛmɛ -tɪ ɔ wlu -siisan -pee 'de "ikmaa' 'ɔn ɔ 'na : ɪ "mu wɔn ! Ɔ -sɪ wlu "wɔin, dɛ-nɔɛ' ɪ 'je kan' 'mɛ ka ɔ nɪa Klisi ɛ.

Sesi 'tmɔɛ Kea 'a -tɪ' 'de Suideblva "kpei

(Maki 1.35-39)

42 -Sɔn' wɔin" 'sɔ, Sesi 'wɪb 'o -kwɔɔ 'mɛ, ɔ muɛ -ta nyɔ sea nɪ ɛ. 'sɔ nyɔ -tuu"-tuu -tee ɔɔ' i -pɔan' -pɔn", ɔɔ jɛɛ ɔ ɔɔ se ɛ "ɪnɪ ɔ 'je ɔpɔ ɔ tɛɛn-. 43 'Kaa Sesi wɪɛ ɔpɔ -pee ka ɔ 'na : Ka Kea nɔa nyɔ 'blesɔn ɛ, 'ɪn 'je ɛɛ' -pɔia" -tɪ 'tmɔ -o 'de -kwɛɛ jɾɪ' 'dii -ke, ɛmɛ -tɪ Kea dɔb 'ɔn. 44 -Wɛɛ ɔɔ mu Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪn-gbi 'dii 'de ɔɔ 'tmɔ Kea 'a -tɪ'.

5

Sesi 'da ɔɔ' "i-saa' klai" nynuu (Matie 4.18-22 ; Maki 1.16-20)

1 'Wɪ jɾɛ' ɔ Sesi nɪɛ 'o Senesareti -ni wɔin", 'bomɔ nyɔ -tuu"-tuu -gbaɛ' ɔ 'de woi, 'de ɔba "tuun ba i, -wɛɛ ɔba po Kea 'a wlu doin" ɔ. 2 Ɔ 'jeɛ -kwɛɛ" 'bo 'kɔɔ -kwɪt", 'saipɔn -wɪb 'de ɪ 'di, -wɛɛ -ɔba wɔɔ ɔba' 'sai-. 3 'Sɔ Sesi 'ja 'e ɪa' due' 'di, -mɛ nɪɛ Simɔ Pɛi 'a -nɛ -o, 'de ɔ 'na : -A -tɛɛn 'kɔɔ kɪn ke dɛ-saan"- . -Wɛɛ ɔ -te i 'de -kwɛɛ' 'di, 'de ɔɔ tɔɔ nyɔ dɛ.

4 Sesi -kɔa' nyɔ dɛ tɔɔa' 'sɔ, ɔ wɪɛ Simɔ -pee ɔ 'na : -ɪn -kɪn' -kwɛɛ" 'de "nibie' fɔ ɔ -wɛɛ aɔ 'je aɔa' 'sai- po. 5 'Sɔ Simɔ 'na : 'Ma dɛtɔɔi, -a po 'sai- 'mɛ -ta 'de "maɔ'wɪ -wee' "klein 'di, -a se dɛ jɾɛ' -sa, 'kaa 'de -ma wɪu" ɛ, 'ma jɪɛ 'sai- pɔa'. 6 Ɔb -fii" 'a 'sai- ɛ, ɛ kɔɔn -smii' -tuu"-tuu. 'Sɔ ɔba' 'sai 'a 'jɔ ɔ cɛn'. 7 'Sɔ ɔb 'daa- ɔba' "dɛi-wi" -nɪa 'e -kwɛɛ" jɾɛ' 'di "i -wɛɛ ɔ 'je ɔpɔ sɔn ɔ pɔa' jɪ. Ɔba' "dɛi-wi" -nɪ jɪa, ɔɔ "jɪɛ -kwɛɛ" -nɪa 'sɔɔn -smii'-, 'sɔ ɪa pa "ni -sɔn.

8 Simɔ Pɛi -gbɔan dɪ -nɔba 'mɔa- ja 'sɔ, ɔ "siie- 'kɔi- i 'bo Sesi "juɔi -wɛɛ ɔ 'na : Tu"bo, -ɪn -tɛɛn 'ɔn kɪn, dɛ-nɔɛ' 'ɪn nɪɛ dɛsɔɔn nɪi -o. 9 Dɛ-nɔɛ' ɛ tai' "maa Pɛi ke ɔɔ' "dɛi-wi" 'mɛ 'de -smii' ɔɔ -sa 'mɔa 'a -tɪ' 'ɔn. 10 Dɛ due' -nɛ mɛ -nɔɔɛ Sebede 'a "nynuu- Saki ke San "jɾii, ɔɔ ke Simɔ ɔ nɔɛ dɔb due'. 'Sɔ Sesi wlu' 'de Simɔ -pee ɔ 'na : Faɔn 'bo -ɔn nɔɛ, 'bɔdɛ ɛ, ka -ma -sa' -smii' ɛ, 'kamɔ -ɪn 'je nyɔ -cri' 'de -ɪn -je 'ɔn ja. 11 Ɔb kpa -kwɛɛ" 'bo 'kɔɔ -kwɪt" 'sɔ, ɔɔ sie ɔba' dɪ -wee' "klein 'mɛ, -wɛɛ ɔɔ bla 'o Sesi 'de.

Sesi 'bɔɔ- "ju due' 'a 'jɾɔwɛ- (Matie 8.1-4 ; Maki 1.40-45)

12 Sesi nɪɛ 'o -kwɔɔ due' 'di, 'bomɔ 'jɾɔwɛ-nɪi due' 'jee ɔ. 'Sɔ ɔ tɔa "jua i 'bo 'blɔɔ- -wɛɛ ɔ bae Sesi i 'de ɔ 'na : 'Ma 'blei, -bo -ɪn -nɪɛ "i ɛ, -ɪn -beɛɛ' -ɪn -je 'ma 'wɛ- 'bɔɔ- 'ɪn 'je 'pepe nɪ-. 13 'Sɔ Sesi kpa sɔn, ɔ blɔ "i 'de ɔ 'na : 'ɪn nɪɛ "i 'mɛ, -ɪn -nɪ 'pepe ! 'Bo ɛ "si ɔɔ' 'jɾɔwɛ- je 'bɔ. 14 -Wɛɛ Sesi cri ɛɛ' -cɪɛ 'de ɔ

'na : -In -bo ε 'tmue 'de nyo jro' -pee. -In mu -un -je -ma -ce" to- 'de Kea 'a 'sraa -sai o, 'de -un -je 'sraa -sade ja ka Moist 'a ke' 'da, -wee ka -ma 'we- 'boa nyo -wee' "klein 'je ε juo-.

¹⁵ 'Kaa Sesi 'a 'nynu "siie- -ta -wee' "klein 'i, 'su nyo -tuu"-tuu a jie oo' wlu doin" o poa' 'de o 'je uupu 'a 'we- 'booo- -ke. ¹⁶ 'Su omo -saa kin 'de uupu -pun" o mue -ta nyo jro' sea ni -wee oo bae Kea.

Sesi 'puve klooi due'

(Matie 9.1-8 ; Makı 2.1-12)

¹⁷ 'Wı jre' o ε, Sesi a too nyo de. Fariseen-wi" ke ke' wo-saun ji' su -tee i, su 'wluε Galile 'a -kwle ke, Suide 'a -kwle 'dii, ε ke 'o Selisalem ke-. Tu'bo 'a "ikmaa' a poe "jri "kpaε 'de Sesi 'a nyo 'a 'we- 'boa 'un. ¹⁸ 'Su nyo jru' -blee' klooi due 'sai- 'di -su ji. Uba -pon su 'je o 'e -gbu" 'di paa-, -wee su 'je o i -te' 'bo Sesi "juoi. ¹⁹ 'Kaa 'de nyiopu 'a "i -tia' 'un ε, -ta su 'jea -sii- 'bo se ni-. 'Su su 'ja 'e -gbu" "kpei, -wee su -sa -po". 'Bomo su jaa klooi 'a 'sai-. 'De su "sii o i 'bo nyo -kwea 'bo Sesi "juoi. ²⁰ Sesi 'jea nyo -na 'mva 'a de to' 'itbaa' 'su, o wlu' 'de klooi -pee o 'na : -Ma dısaun -kwe'.

²¹ Ke' wo-saun ke Fariseen-wi" -tee 'mii wlua' -pun" su 'na : "Ju -no -moo dooa Kea 'a 'nynu kan' -mo ε. Nyo -bee' -o -je nyo 'a dısaun -kwe' -bo ε se Kea 'a 'su niε. ²² Ka su niε to' -ne 'ε inaa' a, Sesi 'je kan' 'me. 'Su o wlu' 'de uupu -pee o 'na : Deε-tı aoa' to' ni kan' 'de ao pee o ε- ? ²³ -Je we- -kooan" "jrii ε- ? -In -wlu -un -na -ma dısaun -kwe' -ae, -aee' -un -na -un son 'un -je naa- ? ²⁴ 'In niε "i ao 'je ε juo- ka 'mo -na nyio 'o "Ju 'un 'blea "ikmaa' 'de 'blua- "kpei -ta, 'un 'jea nyo 'a dısaun -ko' ε, emε -tı 'ma wlu 'de klooi -pee : -In son 'un, -un -duo" -ma "kpei 'pende 'un, -un -je 'de -un -woin" mu. ²⁵ 'Bo ε "si "ju -no je 'un son -ceen'- 'bo nyo -wee' "klein "jri "kpei, o je oo' "kpei

'pende 'un "duo-, o je 'de o woin" de mu 'de Kea 'a 'nynu "i 'bεε- 'un.

²⁶ Tai' "maa nyo -wee' "klein 'me 'su uua 'bεε- Kea 'a 'nynu "i -ke. Faon "ji 'de uupu 'un 'ε, -wee uua wlu su 'na : De -a -jeea' "jriε- -sıan -ta -me -sie' sun i o.

Sesi 'da Lefi

(Matie 9.9-13 ; Makı 2.13-17)

²⁷ -Me 'wluε 'o -jei" ε, Sesi "sia "kpaε 'su o jεε 'wei-sai due' nyo a 'daa Lefi -o -te i 'de oo' 'wei-sagbu 'di. Sesi wlu' 'de o -pee o 'na : Lefi, -un ji, -un -ke 'ma -a -je na- ! ²⁸ 'Su Lefi son 'un 'ε, o sie oo' di -wee' "klein 'me, -wee o bla 'o Sesi 'de.

²⁹ ε 'wluε 'o mu ε, Lefi 'da Sesi dıdi -tı 'de o o -gbu". 'Wei -saun -tuu" ke nyo jru' ke su niε de dia' -tadue. ³⁰ Fariseen-wi" ke ke' wo-saun a wluε klai" nynuu 'de i, su wluε uupu -pee su 'na : Deε-tı ao ke 'wei-sanyo ke nyiopu -saun jru' a dii -tadue, 'de aoa 'naa -kaun" due' 'di ε- ? ³¹ 'Bomo Sesi "duo wlu 'un o 'na : Nyo -a -ta sea pooa uua' -pon -do'croi i, 'kaa nyo 'we- ε nua uupu -a mu -do'cro 'di. ³² 'In se kplın fai" poo-tı 'tmva' ji 'de "i 'isrenyo -pee, 'kaa 'un jie desavnusun 'a -tı'.

Nyo -teeε' Sesi i 'de won 'bo-tı 'un

(Matie 9.14-17 ; Makı 2.18-22)

³³ Uu wlu' 'de Sesi o su 'na : San 'a klai" nynuu ke Fariseen-wi" 'a klai" nynuu a 'bo won, uua baεε Kea jeejee, 'kaa -ma -ni klai" nynuu 'a nu kan', uua di', uua 'naa. ³⁴ Sesi wlu' 'de uupu -pee o 'na : Nyo -jia' ba "blitia 'a -ko' -son ε, ao 'bεε- ao 'je uupu won 'booo- ? 'De -me 'kamoo 'nynojei ke uupu -te ii ? ³⁵ 'Wı jru' a mue nynia' -wee 'nynojei 'je 'de uupu "klu 'wlu. 'De -mı 'a 'wı tu 'di ε, uua mue won 'boa'.

³⁶ Sesi pooe -tı' "i ka ke'wle o 'na : Nyo se ε 'bεε- o je "bai dee 'fo -pun" -sa, -wee o je ε 'o "bai -gbau" -pun" "paa-. -Bo ε ni kan' a, -me o

dooa "bai dee 'mε, 'de εε' 'fɔ -je ɔ "paa-'o "bai -gbau" -pɔn" ε, -mε ke ε se ba kpɔn i. ³⁷ 'De nyɔ se ε 'bεε-ke'wλε, ɔ 'je nmɔ dee 'de bi -gbai" 'di po. -Bo ε nɪ kan' -mɔ ε, -mε nmɔ ɔ muε bi -gbau" waa', ε 'je i 'wla 'de bi -wee' 'je idooa-. ³⁸ 'Kaa 'de bi dee 'di 'bomɔ nyɔ 'je nmɔ dee po. ³⁹ 'De -bo nyɔ 'na nmɔ -kwlea 'e jae 'di 'bode ε, -mε ɔɔ' doin" se 'diunmɔ inɪ-, dε-nuε' ɔ 'na nmɔ -kwlea 'e jae 'di mε -nmɔi".

6

Sesi 'tmuε -kwlewi 'a -ti'
(Matie 12.1-8 ; Maki 2.23-28)

¹ 'Wɪ jre' o 'bo -kwlewi "kpei, uua 'daa "i-saa -nε 'ε 'sɔɔn -nε, Sesi a cɛn kplaa -kle 'dii -tie" 'sɔ ɔɔ' klai" nynu u a cɪn' 'de uua sɔɔn 'kwai -wee uua di. ² 'Sɪ Fariseen-wi" 'a jɪv' wlu' ka u 'na : Dεε-ti aɔa nɪ dε -sea' nɪ ka nɪ 'bo -kwlewi "kpei ε- ? ³ 'Sɪ Sesi wlu uɔɔɔ -pee ka ɔ 'na : -Ta 'muε- nua Dafidɪ ke ɔɔ' 'cε-wi" ε, dε ɔ nua aɔ se ε 'dii nɪ 'de Kea 'a 'shε 'dii ? ⁴ Ka ɔ pa 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ɔ "dua -di'pen -nɪa 'e 'ɔn ɔ di ε, 'de ɔ "nyɪ εε' jre' ɔɔ' 'cε-wi" -ke ɔɔ na aɔ seε juuɔ-, 'de -mε 'kamɔ nyɔ jɪv' se ε 'bεε-ɔ 'je εε' -di'pen tu di, -bo ε se 'sraa -saun 'a 'sɔ nɪ ε ? ⁵ -Wεε ɔ 'na : 'Mɔ nyiɔ ɔ "ju, 'mɔ -nɪ -kwlewi mε 'ε -cε' 'kpa 'a jei-.

"Ju -ɔɔ kwa jεa 'soε
(Matie 12.9-14 ; Maki 3.1-6)

⁶ ε nɔuε', 'bo -kwlewi jre' "kpei Sesi paa 'e uua' Kea -gbu 'di -wee ɔɔ tɔɔ nyɔ Kea 'a -ti'. 'Demɔ "ju due' -ɔɔ diansun 'mεa nɪ-. ⁷ Ke' wɔ-saun ke Fariseen siε Sesi "jɪε-ɔ -wee -bo ɔ 'bɔɔ- nyɔ 'a 'wε- 'bo -kwlewi "kpei, 'de uɔ 'je kan' 'je. Dεε-ti uɔ nua kan' a, εmε -nɪ uua -pɔn Sesi 'a -kɔ i 'de uɔ 'je ɔ -ti' "kpei 'nεε-. ⁸ 'Kaa Sesi juo uɔɔɔ 'a tɔ' mε. ɔ wluε "ju -ɔɔ sɔn jεa 'soε -pee ɔ 'na : -In sɔn 'bɪ, -un -je 'o nyɔ -kwea jii -ta ! 'Sɔ ɔ sɔn 'ɔn 'ε -wee ɔ jii 'o. ⁹ 'Sɪ Sesi 'na 'ma -teeε'

aɔɔɔ dε due' i, ka Kea 'a ke 'daa- ? Nyɔ 'bεε 'bo -kwle -wɪ "kpei 'ee ɔ 'e dε 'dɔε nɔɔ -in" dεsaun nyɔ 'bεε' ɔ 'e nyɔ 'pɔu- -in" ɔ 'jeɔ ja -gbɔn ɔ 'e mεε ? ¹⁰ 'Sɪ Sesi a pleεε uɔɔɔ "jɪε "kpei-, -wee ɔ wlu 'de "ju -nɔ -pee ɔ 'na -In sɪv sɔn. 'Kamɔ ɔ nɔ -cεεn-, 'sɔ ɔɔ' sɔn nɪε 'pepe. ¹¹ 'Kaa dε Sesi nua 'mɔa- εε' 'cɛn -nɪa 'e uɔɔɔ 'ɔn ε kmai". 'Sɪ uɔ -teε ba i -teea' -pɔn" 'de dε uɔ 'jea Sesi "jɪi nɔ 'a -ti' 'ɔn.

Sesi -sa 'o dboun 'a -puue 'jo
'sɔɔn

(Matie 10.1-4 ; Maki 3.13-19)

¹² 'De εε' nɔ" tu 'di, Sesi muε 'e cru "kpei, -wee ɔ bae Kea 'de "mau' wɪ -wee' "klein 'di. ¹³ -Sɔn' -sɪan', ɔ 'da ɔɔ' klai" nynu -wee' mε, -wee ɔ -sa 'de uɔɔɔ "klu nyɔ 'a -puue 'jo 'sɔɔn, 'de ɔɔ 'daa- wi" -mɔ dboun. ¹⁴ nyɔ 'a -puue 'jo 'sɔɔn -nɔ uua' 'nyɪ ka : Simɔ -ɔ -tuua" Piei -nyɪ ke ɔɔ' "dei Ancre ke, Sakti ke San ke, Filipu ke Batelemi ke, ¹⁵ Matie ke Toma ke, Alfe 'a "ju Sakti ke Simɔ -ɔɔ "kpei -tenyɪ nɪa Selɔti ke, ¹⁶ Sakti 'a "ju Suidɪ ke Suida Isikario -jo -kpa Sesi 'a 'de toi ke-.

Sesi tɔɔ nyɔ Kea 'a -ti' -wee ɔ
'bɔɔ- nyɔ -tuu" 'a 'wε-

(Matie 4.23-25)

¹⁷ Sesi ke ɔɔ' klai" nynu 'wluε 'e cru "kpei uɔ "sie i, -wee uɔ nyna i -ta -nɪa pεεpεε, 'bomɔ ɔ jεε klai" nynu jɪv' -sia de ke nyɔ -tuu"-tuu ke-. Uua' nyɔ tu 'wluε 'o Selisalem ke Suideblua -wee "kpei-, -wee jɪv' 'wlu 'e Tii ke Sidɔn -bɔɔa' 'e 'tɔnɪε -kwɪ" fɔ ɔ ε. ¹⁸ Uɔ jɪε ɔɔ' wlu doin" ɔ poa' -wee ɔ 'je uɔɔɔ 'a 'wε- 'bɔɔ-. Nyɔ "klein -siisaun a -tua" 'kle 'de ε, ɔ -seie' uɔɔɔ mε 'de ɪ 'kwa -ke. ¹⁹ Nyɔ -wee' "klein a -pɔn Sesi 'a "iblaa 'a -kɔ i, dε-nuε' "ikmaa' jre' -εε -wlu 'de ɔ 'ɔn -wee -εε -bɔɔ' uɔ -wee' "klein 'a 'wε-.

'Mɔa-tɪ ke "nmia-tɪ ke
(Matie 5.1-12)

²⁰ Sesi -gbuan ɔɔ' klai" nynu "kpei ε ɔ 'na : Aomɔ -ɔɔ' 'daa-

ῥῶ' -ce" δῆσῶνυθ, ao nu 'mva-, de-nve' Kea 'a 'beode nte aoa' de-o. ²¹ Aopv 'mve-ε nva 'de kaanw' 'di ε, ao nu 'mva-, de-nve' aoa mue dboa' 'de nya. Aopv -nιa 'e -fin" 'a 'bn kaan, ao nu 'mva-, de-nve' aoa mue 'kea 'de nya.

²² -Bo nyv 'nye aopv 'un, -bo nyv 'bo aopv, -bo nyv a sea ao -cree"-, -bo vva sea aoa' 'nyv -fleen", -wee vva sea ao kpeen' nyv 'daa-'de 'mo nyv 'o "Ju 'a -ti' 'bn ε, -me aopv nu 'mva- ! ²³ Ao 'di nmo wbn 'de εε' 'w' tu 'di, -wee ao 'je dee 'de 'mva-'bn, de-nve' aoa' 'dce klaa" -te ao 'dei 'de javn 'di. Dι vva nva aopv "jrii ε, vυ "bo -wi" nu' -ke 'de Kea 'a wlv 'kwajaaυn -nιa tein" -pee.

²⁴ 'Kaa εε mue 'nmia-tι nιa' 'de aopv -nιa "wliiejebn 'a -ti' 'bn, de-nve' ao 'je aoa' -nι 'dce -we-'de-. ²⁵ εε mue 'nmia-tι nιa' 'de aopv dboa' dι -wee' 'bn 'de kaanw' 'di 'a -ti' 'bn, de-nve' 'mve-ε mue aopv nva'. εε mue 'nmia-tι nιa' 'de aopv -ῥῶ -keea' 'de kaanw' 'di 'a -ti' 'bn, de-nve' aoa mue 'kwe-paa', -wee ao 'je "miini 'na.

²⁶ ε nte 'nmia-tι 'de aoa' -ti' 'bn -bo nyv -wee' "klein a sea aoa' 'nyv 'dce "wcin-'tmv ε, de-nve' 'kamv υυ "bo -wi" nu 'de weepovn 'a -kewe-wi" -pee -ke.

De Sesi 'tmva 'de tynyv 'a -ti' kma-tι 'vn ε
(Matie 5.38-48; 7.12)

²⁷ 'Kaa 'ma 'tmv aopv 'me, ao -ῥῶ poa 'ma wlv doin" o ε, ao kma aoa' tynyv 'a -ti' ! Ao nu nyv -υυ -nye aopv 'bn δε 'dce 'jrii ! ²⁸ Ao po nyv -vva poaa aopv -soo' o "diwan ! Ao bae nyv -vva -tua" aopv 'kle 'a baea' ! ²⁹ -Bo nyv po -un 'kpa doun" mo 'de ε, -in -to 'e doun" 'a 'fo due' -sia 'o mu -ke -wee v 'je 'o 'kpa po. -Bo nyv "duo -ma "jiie-'bn ε, -in -bo v -je de kaan 'de -ma "bai 'a 'bn "duo -ti 'bn -ke. ³⁰ Nyv "o nyv -teea' -vn δε i ε, -in -nyv" v. -Bo nyv "duo -ma δε 'bn, -in -bo ε i -teeε' 'de v o. ³¹ De aoa -poan

nyv 'jea aopv "jrii nu ε, εme ao 'je nu 'de nyv -pee. ³² Nyv -kma aoa' -ti' ε, -bo ao kma υυυ 'a 'sv 'a -ti' 'ee, -me δε jre' we- -pooε fai" ε-, -wee -εε se' Kea 'je aopv po ε- ? Nyv -sea' Kea juo ε, 'kamv vva' ba 'a -ti' kmaa' nι -ke. ³³ Nyv -vva nva ao 'dce "jrii ε, -bo aoa sea vva' 'sv 'dce "jrii nu 'ee, -me δε jre' -we- -pooε fai" ε-, -wee -εε 'se Kea 'je ao po ε- ? 'Kamv nyv sea Kea juo a nu -ke. ³⁴ 'De -bo ao po nyv ao 'jea δε -pvn" 'je 'a 'sv kpan' 'ee, -me δε 'dce nva' -we -nι 'e -me 'ε -kῶ 'di ε- ? Nyv -sea' Kea juo ε, vva' 'sv a poε ba kpan' -ke. ³⁵ 'Kaa aopv mo ε, ao kma aoa' tynyv 'a -ti', ao nu δε 'dce ! -Bo ao po nyv kpan' a -me ao 'bo δε v 'jeε "kpei-te' 'a tv' i naa. -Bo ε nι kan' a, -me aoa' 'dce a mue "i 'bea' -wee ao 'je Kea -nιa 'e javn 'di 'a "nyvu- nι, de-nve' εε' Kea tu nmo 'di wbn 'de -kwlbnyniυn ke 'diwcnyniυn -pee. ³⁶ 'Di wbn nmoa' 'ji 'de aopv 'bn ka ε "jia 'de ao "bo Kea 'bn ε.

Nyv jrv' 'a 'pee 'je-tι
(Matie 7.1-5)

³⁷ Ao 'bo ba 'a 'pee 'jeε, -wee Kea je aoa' 'pee 'je -ke, ao 'bo nyv 'pee kpybn, -wee Kea je ao 'pee kpybn -ke. Ao -seea' 'a a wlv 'kpei- -wee Kea 'je aoa' δεsavn -kῶ'. ³⁸ Ao "nyv nyv δε -wee Kea 'je ao δε "nyv. Dι Kea a mu ao "nyv' ιa mue "kpei-dua' -wee ι 'je δε "ji, 'de ι 'je -son 'wla, -wee ι 'je aopv i siie-. 'Kaa -ta ao dbaa δε -wee ao "nyv nyv ε, 'bomv Kea 'je δε dbaa- -wee ε 'je ao "nyv -ke.

³⁹ 'Bomv Sesi poo -ti' "i ka v 'na : "doi 'beε' v 'je v -po -doi tu "juoi 'blee- ? "In- ε se 'beε ε. De-nve' ka υυ nιa 'sovn ε vva mue "bie 'di blau' se.

⁴⁰ Klai" ju se δῆσῶν nι, v se ῥῶ' detvvi -sii, 'kaa klai" ju -kpan' 'sn ε, -me ka vῶ' detvvi nιa, 'kamv vῶ mu nιa'.

⁴¹ Deε-tι -ma -je -vn -podεi" δε "jri, 'de -maa' 'je tu -je -nιa 'e -ma

-ce" 'kpa "jri ε- ? ⁴² 'De -in -beeε' -in -je wlu ka 'de -ma -podεi" -pee, -in -je nu : 'Ma de'di, -in -tai" 'mi "i 'in 'je -un de "jri -sa. 'De -me 'kamε ε -te -gbεε 'de -ma -ce" 'kpa "jri. "Jridepooi ! -In -sa -ma -ce" tu "jri ke, -wεε -in -je i 'je 'pepe. 'De -in -je -ma -podεi" de "jri -sa ka 'je.

*Tu ke εε' 'jo ke
(Matie 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Tu 'dεe se ε 'bεε- ε 'je "buo savn po, 'de tu savn se ε 'bεε- ε 'e "buo 'dεe po. ⁴⁴ Nyu juo tu "o tu 'me 'de εε' "buo 'bn, nyo se ε 'bεε- ε 'je 'mawlobuo ke -fokabuo -sa 'de "wi-gbauo ja. ⁴⁵ Nyu 'dεe a -sa -ti' 'dεe 'de εε' pεε 'dεe 'a "kε o, -wεε εε po ι -son. 'Diwαnyonii a -sa -ti' satn 'de εε' pεε savn 'a "kε o, -wεε εε po ι -son, de-nuε' de -jia" 'e nyo pεε o, εme εε' wαn ε 'tmυ.

*-Gbi" 'sαn 'o -ti'
(Matie 7.24-27)*

⁴⁶ Deε-ti aoa 'daa- 'bn Tu"bo, Tu"bo, 'de ka 'ma wlu "sia 'nynt aoa' nu kan' a- ? ⁴⁷ Nyu "o nyo -jia' 'no 'bn o, 'de -εε poa 'ma wlu doin" o, -wεε ka 'ma wlu "sia 'nynt -εε nva kan' a, nyo -ke ε -kαα' εεε 'ma ji aopy tαα'. ⁴⁸ ε -kα "ju due' -εε sia no" nya 'de -εε -blua" 'o 'soa- "kpei -blu -blu -wεε -εε poa 'o -gbu" ε. "Ni 'a -sαugba dba', -wεε -pie ji, 'de 'ni-gbii -wee" 'ji ι bla -gbu" -ne "jri -bla -bla, ι se ε bluua-, de-nuε' ε pooε' ka -εεεn ka. ⁴⁹ 'Kaa nyo -εε poa 'ma wlu doin" o, 'de ka ε 'daa- -εε nva kan' a, ε -kα "ju due' -εε poa -gbu" 'bo -puαn" "kpei ε. εεε -gbu" se -gban 'ble, "ni dba', ε -sie' -gbuu ε bla -gbu" -ne wαn -bla -bla, 'bo ε "sri, ε -wee" "klein je blu piepie. Di -dooa ι -tiei".

7

*Sesi 'bαα- Rαme 'ε jra' jei 'a
dبونvi 'a wε
(Matie 8.5-13)*

¹ Sesi -kαa' de -ne 'ε 'tmυa' 'de nyo -uva po εε' wlu doin" o -pee

'su ε, ε muε 'o Kapεnavm. ² Rαme 'ε "soa-wi" 'a -jeopoi due' nt- 'o mu. εμo -εε dبونvi 'wε- kpuu 'me ka. 'De εε kma εε' dبونvi -no 'ε -ti' -gblein'. ³ ε 'wαan Sesi 'a 'nynt 'su ε, ε dبوε Suifu-wi" 'a nyo-εεεn jru' υυ 'je Sesi ibae 'de ε 'e ji, -wεε εε 'je εε' dبونvi 'a 'wε- 'bαα-. ⁴ υυ nynia 'o Sesi -pun", 'su uva bae εε i 'de nai" 'blea' 'bn υυ 'na : "Ju -no nte sun o po ka-, ⁵ de-nuε' εε kma -aa 'blva 'a -ti'. εμo -po' -aa "jrui 'kuεn-gbu-ne.

⁶ -Ta Sesi ke υυ nta 'e mua' a, υυ se -gbu" uva mua 'e 'di o tεεn- 'su "soa-wi" 'a -jeopoi -no dبوε εε' "dεi-wi" 'de Sesi o, -wεε εε 'na : Tu"bo, -in -bo -ma -ce" seaa kan' 'de 'ma -ti' 'bn, 'in se -ma -tein "nyt ka nt 'de 'ma -gbu" -son. ⁷ -Wεε 'ma -ce" 'kpa se 'de -in o ji ka nt-, 'kaa -bo -in -tmυ wlu due' koun -gbai' mε 'de ε, 'ma dبونvi 'a 'wε-ε muε 'bαa' se. ⁸ Deε -ti 'in 'da kan' a, εme -nt 'mε -ke ε, 'in juo nyo wαn -sii -ti 'mε. 'Mε -εε -blea klae" -wi", -wεε -εεε jaε "jru ja 'de υυυυ -son ε, 'in 'blee "soa-wi" -ke 'bo 'bn -son, -wεε -bo 'in 'na due' : -Mu' ! 'Su εε mu'. -Bo 'in 'na deejr' : ji ! 'Su -mεεε ji'. -Bo 'in wlu 'e 'ma dبونvi -pee 'in 'na : -In nu de -ne ! 'Su εε nuε'.

⁹ Sesi 'wαan "ju -no 'εε wlu 'su, εε po εε -ti' o, -wεε εε "biie- 'de nyo -gbaea' εε 'de woi 'de εε 'na : 'Ma 'tmυ aopy 'me, 'de Israε-blva 'di -ta 'in se de -kwlt' -tea' -bεa ka -mε 'je due' 'de nyo 'bn.

¹⁰ -Ta nyo jra' jei dبوa a mua -gbein" de ε, -mε υυ jεε εε' dبونvi 'mε εε 'puυ.

*Sesi -sa -tion" 'nynt εε 'ju
'kunyio'*

¹¹ -Son' jre' -stan' 'su ε, Sesi muε 'e -kwlt -εε 'nynt nta Naint 'di, εε ke εεε klai" nynu ke nyo -tuu"-tuu a naa bt' i. ¹² -Ta εεε "kuvan -kwlt 'o paa 'in i 'su εε, υυ 'blee "ju due 'a 'dai- uva kpa i -tea'. εε nt -tion" 'nynt εεε "junmouju due'

koun -gbai' -o, -kwɔɔn -tuu"-tuu -kun' "jrui 'bomu. ¹³ Tɔ'bo 'jea -tion' 'nyɔɔ -nɔ 'jriɛ-'sɔ vɑ' wɛɛ a nɔɔ', 'sɔ ɔ 'na : A 'bo -fɛn"- ! ¹⁴ 'Sɔ ɔ 'kuɛn 'o 'dai- -pɔn", -wɛɛ ɔ blɛ 'i. 'Sɔ nyɔ -sɔ -blɛɛ, sɔ nyna i. ɔ wlu' ɔ 'na : -Kooai" -tɔɔ, 'ma 'tmɔɔ -sɔn -ɛ, -sɔn sɔn 'bɔn ! ¹⁵ 'Sɔ 'ju -nɔ sɔn 'bɔn 'ɛ, ɔ -tɛɛ i -wɛɛ ɔ -te wluɑ' -pɔn". 'De Sesi 'na : 'Nynɔkpɑɔ', aa' "ju -nao ! ¹⁶ Nyɔ "klein -jea ɛɛ' -ta, faɔn a nɔ sɔpɔ 'mɛ. Uvɑ 'bɛɛ-Kea 'a 'nynɔ 'i, sɔ 'na : Kea 'a wlu 'kwajaaɪ klaa" sɔn 'bɔn 'de -a "klu. ɛ Kea mɛ -ji" ɛɛ' 'bleenyɔ 'i -tea'. ¹⁷ Dɛ Sesi nva 'mva- nyɔ a 'tmɔɔɛ' 'de Suideblvɑ ke 'blvɑ- jrɪ' -jie' 'dei "kpei-.

De San Batisi -teea' Sesi i ɛ (Matie 11.2-19)

¹⁸ Dɪ "klein -nɔvɑ 'mva- San 'a klai" nynuɔ po ɔ 'ɑ' "kuan. 'Sɔ ɔ 'da vɑ' 'sɔɔn 'mɛ, ¹⁹ -wɛɛ ɔ dɔvɔ sɔpɔ 'de Sesi o, 'de ɔ 'na : -Bo ao mu ɛ, -mɛ ao -tee' ɔ i ka, ao 'na -sɔn -nɛ 'ju ɔ -jea ji -o, -aee' -a -je deejrɔ' fuo ke'wɛɛ ? ²⁰ Uvɔ nyna 'bo Sesi -pɔn" 'sɔ, sɔ 'na : San Batisi -dɔvɔ' -sɔn 'nɔ -sɔn o, -wɛɛ -a -je -mi i -tee'. -In -nɛ 'ju -aa fua -oo, -aee' -a -je deejrɔ' fuo -o ke'wɛɛ ? ²¹ -Ta ɛɛ nɔvɑ kan' a, -mɛ Sesi nɛ nyɔ -tuu"-tuu 'a 'wɛ- 'bɔɔɑ', ɔɔ 'pɔvɔ- klɔɔɔn, ɔɔ nɛɛ -siisɔn i 'de nyɔ 'bɔn, ɔɔ nɛɛ' -wɛɛ ɔɔ 'bai "dɔɔn 'a "jri. ²² 'Sɔ ɔ wlu' 'de San 'a klai" nynuɔ -pee ɔ 'na : -Bo ao mu ɛ, -mɛ dɪ "klein ao 'jea 'de ao wɔɑn ao 'tmɔɔ i 'de ɔ -pee. "dɔɔn a 'jeɛi 'pepe, klɔɔɔn a na', 'jrɔwɛnɔn 'a 'wɛ- ɛ 'bɔɔ, doin" 'a wɔvɔn a 'wɔn i, 'mɛvɔn a sɔn -klu', -pɔɪɑ" -tɪ a 'tmɔɔɛ' 'de wɛnyɔ -pee. ²³ Nyɔ ɔɔ "maa 'mɔ sea nɛ ɛ, -mɛ -mɔ nɔ 'mva-.

²⁴ San 'a klai" nynuɔ mua de 'sɔ, Sesi -tee ɔɔ' -tɪ 'tmva' -pɔn" 'de nyɔ -gbɑɛ' ɔ 'dei -pee ɔ 'na : Dɛ ao mu i 'jea' 'de -pɔɔn' blvɑ "kpei' 'de ɛ- ? -Aee' -gblokpɑɔ pɔɔ' ɔ -suua' i ɛ- ? ²⁵ 'De -mɛ nyɔ ao mu i 'jea' 'ja a- ?

-Aee' "ju due' ɔ -paa dɪ 'dɔɛ 'bɔn ɛ- ? Ao -gbɔn 'nɔ, nyɔ -paa dɪ 'dɔɛ 'bɔn ɛ, -wi" -mɔ a -tee' i 'de 'beɔ-wi" o -gbu" 'di, -wɛɛ sɔ nɪ dɪ -wee' "klein 'a jevɔn. ²⁶ 'De nyɔ ao mu i 'jea' -gbo' ɛ- ? Kea 'a wlu 'kwajaaɪ duee' ? Kun tɔ' -o. 'Ma 'tmɔɔ aopɔ 'mɛ, ɛ -sii Kea 'a wlu 'kwajaaɪ -mɔ 'mɛ. ²⁷ San nɛɛ "ju ɔɔ -tɪ' 'bɔn Kea 'a wlu -crɪɑ' 'naa : -Gbɔn 'nɔ, 'ma dɔvɔɛ 'ma dɔvɔi 'de -sɔn "juɔi, -wɛɛ ɔ 'je -ma -jɛblɔ nmae-.

²⁸ 'Ma 'tmɔɔ aopɔ 'mɛ, dɛ klein" 'nynɔkpɑɛ' 'wlvɑ a, nyɔ se 'i 'bɛ ɔ se San -sii. 'De -mɛ 'kamɔ nyɔ -piia' 'i 'de Kea 'a kɛɛma' -kwɔɔ 'di, ɔ 'beɪ' ɔ -sii ɔ. ²⁹ Nyɔ "klein -wɔɑn San 'a wlu ɛ, sɔ ke 'wei-sanyɔ cɛn -kun sɔ je Kea "nyɔ, -wɛɛ San pɔ sɔpɔ 'ni "jru. ³⁰ 'Kaa Fariseɛn o, kɛ' wɔ-sɔvɔn se ɛ 'inɪ 'de San 'je sɔpɔ 'ni "jru pɔ. 'Pvɑ' Kea nɪɑɪ', ɛ 'jea sɔpɔ 'nyɔ ka sɔ nva ɛɛ' nya-fuunsɔn, 'kamɔ -nao.

³¹ 'Bomɔ Sesi 'na : Nyɔ 'in 'je nyɔ -nɪɑ -stanwɪ 'di "ipoo ɛ- ? Nyɔ -ke sɔpɔ -kooɔ ɔ- ? ³² Uvɔ -kɔ' "nynɔmɪ" -sɔ -tea i 'bo -kwɔɔ -kwea -wɛɛ -sɔvɑ wluɑ 'e ba -pee ka : -A bla aɔɑ' "kwi -kweɪn 'mɛ -bla -bla, ao se dee-. -A ble "nmia dɪ 'mɛ -ble -ble 'kaa wɛɛ se ao nɔ ao se -fɪn". ³³ San Batisi jia -wɛɛ ɔɔ die -di'pɛn, 'de ɔɔ' 'na nmɔ, 'sɔ ao 'na -suusɔvɔn -nɪ 'de ɔ 'bɔn. ³⁴ nyɔɔ 'ɔ "Ju jia, ɔɔ di', ɔɔ 'naa, 'sɔ ao 'na ɔ -kau', ɔ ke 'wei-sɔvɔn o, nyɔɔpɔ 'a "kwli sɔn dɛɛ', -wɛɛ sɔvɑ pɔ sɔn -tadue, 'de sɔvɑ 'naa -kaun"- due' 'di. ³⁵ 'Kaa ka Kea 'a -tɪ' nɪɑ tɔ' ɛ, nyɔ -wɔɔn 'mii ɛ sɔ juɛ' ka ɛɛ nva nyɔ 'dɔɛ 'jrɪi ɛ.

Sesi -kɔ' 'nynɔkpɑɔ' due' 'a dɛsɔvɔn

³⁶ Fariseɛn due' 'da Sesi dɛdi -tɪ, Sesi pa 'e ɔ o -gbu", -wɛɛ ɔ -te i 'de sɔ -te dɛ dia' -pɔn". ³⁷ 'De 'bo -kwɔɔ -nɪɑ -mva- 'di ɛ, -kwɔɔ i -te nynɔkpɑɔ' due' -nɪ 'o. Ka Sesi nɪɑ dɛ dia' 'de Fariseɛn o -gbu" 'di ɛ, v

'je kan' 'me, 'su v kpa -dai'klo -sooe due' 'sou nva -ee 'nyni ni albatr, ³⁸ -wee v jii 'de Sesi bi o fo o. 'Su va -fin", va' 'miini "pæen- Sesi 'a bi 'me. -Wæe va nu va' "mu- 'de va -sa Sesi 'a bi "miini kui. 'Su v -gbleeε ι -kwli", -wee va po ι -dai'klo kui.

³⁹ Fariseen -o -do dædi -ti 'jeea de -nia 'mva- "jriε- 'su ε, o wlu' 'de oo' -ce" 'un o 'na : -Bo "ju -no ni Kea 'a wlu 'kwajaai 'de ε, -mε ka 'nynokpao' -va blo "i 'mva- nia desavn nu nynokpao' ε, oo mu ε jua' 'de-. ⁴⁰ 'Bomoo Sesi "duo wlu 'un o 'na : Simo, 'in 'blee -ti' -sain"- 'un 'je -mii' -tee'-. 'Su Simo 'na : 'Ma detooi, -un -wlu !

⁴¹ 'Bomoo Sesi poo -ti' "i o 'na : "Ju due' mo -oo kpan ni nyu 'soon "kpei. Due' 'blee oo' 'wei 'a kmε' due', -wee due' 'ble oo' 'wei 'a kwla mm". ⁴² Ka v nva 'soon -ta v 'jea de -sa, 'bo se ni-. 'Su "ju -no 'bo 'wei -nia 'de vvvv "kpei 'me. 'Bo nyu 'soon -nu "klu 'ee, nyo -je "ju -no 'o -ti' kma -gblein' ε- ?

⁴³ Simo 'na : 'Mo naa to' i ε, "ju -jo o nva 'saavn "jrii -gblein' ε, omo -ni -jo o 'booa 'wei -tuu" ε. 'Su Sesi 'na : to' -ti -o, -un -se "kpei 'me ka -coon' ka. ⁴⁴ -Wæe Sesi "biie 'de "junynokpao' -nu o 'su o wluε Simo -pee o 'na : -ma -je "junynokpao' -nu 'mεε ? -Ta 'in paa 'no -in o -gbu" ε, 'in se 'un "ni 'nyi -un se bi woo-, 'kaa vvv ε, v nve va' "mii ni -wee v woo 'un bi i 'de v jaa ι va' "mu- kui. ⁴⁵ -In se 'un -kwli" -gblee mo "pi, 'kaa de "nana 'in pa 'no -in o -gbu" 'di -stan 'de ε, v se 'ma bi 'a -kwli" -gbleeti 'bo ke. ⁴⁶ -In se 'un 'cna "jru po, 'kaa vvv ε, v 'wla 'un -dai'klo bi i. ⁴⁷ Emε -ti 'ma 'tmuv -un ka : v kma nyio 'o -ti' 'pepe, emε -ti va' o dtsain -tuu 'kpe -ni -kwe-. 'Kaa -bo nyo -oo dtsain -wee' sea -kwe-ε, -me oo' nyio 'o -ti' kmaa' se "jri "kpaε' po ke -gblein'.

⁴⁸ 'Su Sesi wlu' 'de 'nynokpao' -pee o 'na : Aa' dtsain -kwe'.

⁴⁹ Nyu -ke o nva de dia' -tadue ε, v -tee wlua' -pvn" 'de vva' -ce" 'un, v v 'na : -Ta "ju -no -mo 'wlv -wee oo -ko' nyu 'a dtsain -ke ε- ? ⁵⁰ 'Kaa Sesi wlu' 'de "junynokpao' -pee o 'na : Aa' 'ma -ti' to' 'un 'jea' 'puv avn 'ε. A mu 'de pee 'a blua' 'un !

8

Nyu -ke Sesi a na

¹ ε 'wlv a 'o mu ε, Sesi a mue -kwle klae" ke -kwle mu" 'dii, -wee oo 'tmv Kea 'a 'kmv dee 'a -poia" -ti. ² Oo' klai" nynuu -nia -puue 'jo 'soon ke 'nynokpae' jrv' o -sa 'we- ke -siisan 'un ε, vvv ke o mu' -ke. ε ni Madi -wlv Madala -v 'un -siisan -mε" 'soon 'wlv ke. ³ Erodi 'a dbonvi due' -oo 'nyni nva Kusa -mo 'o -ne 'nynv Sanι ke Sisani o, 'nynokpae' jrv' ke oo na', -wee -vva po o sun o 'de vva' 'bleedi 'un.

Kodbonvi 'a "ipoo-ti (Matie 13.1-9 ; Makι 4.1-9)

⁴ -Ta nyu -tuu" -wlv -kwle 'dii jia 'de Sesi o, -wee v -gbae' o 'dei ε, 'bomoo o poo -ti' "i ka o 'na :

⁵ Nyu due' -mu' ko -gbaa'. -Ta oo -gbaa' ko ε, ia' 'jo jrv' blu' 'bo -je -kpaε", -mι naa "kpei-, 'su nsv jι' -wee ι di. ⁶ Ia' 'jo jrv' blu' 'bo 'soa- "kpei, -mι mε' kpυn-, 'kaa ι je 'soε, de-nve' "ni se 'de ι -son ni-. ⁷ Ia' 'jo jrv' blu' 'de 'wi 'un, -mι ke "wi mε' -tadue, 'kaa "wi sun i. ⁸ 'Kaa ia' 'jo jrv' blu' 'de 'blva- 'dœ 'un. -Mι mε', ι 'wlv de 'un, ia' kpau due' croε 'jo 'o kmε' 'due. Sesi 'tmva de -ne 'su ε, o kpa wlu "jei -wee o 'na : Nyu -blea doin" o 'won i !

Sesi -sa "ipoo-ti wv (Matie 13.10-23 ; Makι 4.10-20)

⁹ 'Su oo' klai" nynuu -tee' o i v 'na : -In -sa "ipoo-tι -ne wv 'de -a -pee. ¹⁰ 'Su o 'na : Aopv mo ε, Kea 'a 'kmv dee 'a -ti' -wee' "klein -saa wv 'de ao -pee, 'kaa nyu jrv' a 'won ia' -ti' tu' mε 'de "ipoo-tι 'un. 'De v 'je ε ja -gvn, -wee v se ε "jriε- 'jeei 'pepe. 'De v 'je

ε doin' 'wɔɔn-, -wɛɛ ʋʋ se ε 'mii 'wɔɔn 'pepe.

11 De "ipoo-ti -nɛ -sa wɔ, ε ka : ka ko -gbaa' nɪa, 'kamɔ Kea 'a wlu 'tmua' nɪ. 12 'De nyɔ jɾv' pɛe o ε, wlu -tmɔʋa' -kɔ' kojɔ -blua' 'o -je -kpae" ε. -Bo ʋʋ 'wɔɔn wlu 'mua- kaan 'sʋ -sɔɔn' jɪ', ε -sɛ 'de ʋʋʋʋ 'ʋn 'ɛ, dɛ-nʋɛ' ɛɛ kaan ʋʋʋʋ -je de, -wɛɛ ʋʋ je ε tɔ' 'ʋn 'je, 'de ʋʋ je 'pʋ. 13 'De nyɔ jɾv' pɛe o ε, wlu -tmɔʋa' -kɔ' kojɔ -blua' 'bo 'soa- 'kpei ε, -wɛɛ -ɪa 'sɪn sea -ta -tɔɔn nyɪn ε. ʋʋa' nyɔ tu-, -ta ʋʋ "sia, ʋʋ 'wɔɔn Kea 'a wlu ε, 'bomɔ ʋʋ -sɛɛ 'o mu 'de 'mua- 'ʋn. 'Kaa ʋʋa' 'mua- nɔ" se "iten-. -Bo 'kle jɪ ʋʋʋʋ 'kpei, 'sʋ ʋʋ pɔɛ ʋʋa' dɛ -kwɪl' -tɛtɔ' i. 14 Nyɔ jɾv' 'a 'wɔɔn Kea 'a wlu 'mɛ ka kojɔ -kpa 'e "wi 'ʋn nɪa. ʋʋa' nyɔ tu 'a 'wɔɔn Kea 'a wlu 'mɛ kpɪn-, 'kaa -bo ʋʋʋʋ mu ε, ʋʋa' 'tai- ε 'i, ɛɛ' pɔɔ ʋʋa' kplɪn fai", dɛ-nʋɛ' ʋʋa' 'wɪa 'kmʋ "kpeidɪ ke "wɪiɛ 'ɛ -fli i 'de 'wɪ -wee' "klein 'di. 15 Nyɔ jɾv' 'a 'wɔɔn Kea 'a wlu 'mɛ, ka kojɔ -kpa 'e 'blʋa- 'dɔɛ 'ʋn nɪa. Wlu ʋʋ 'wɔɔn, ʋʋ -tɛ' ε i 'de tɔ' ikua' ke pɛɛ 'dɔɛ 'ʋn, -wɛɛ ε "ti 'e ʋʋʋʋ 'ʋn 'de ʋʋa nʋ Kea 'a -kwɪlɔti.

Nɛbi 'a "ipoo-ti (Makɪ 4.21-25)

16 Nyɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je nɛbi tba -wɛɛ ɔ 'je ε jae 'jɾi i-cɾii'- 'de ɔ 'je ε 'e 'dii -sɔɔn -tɛ', 'kaa nyɔ ɔ -tɛɛ' -ta -tɛan ja, -wɛɛ nyɔ 'klein -a pa 'e -gbu' 'je ε i 'je. 17 'Kamɔ ε 'e nɪ -ke, -ti' "klein -ɪ pa 'kwɪa ɪa muɛ 'kpae' 'pɛɛan' -wɛɛ -ti' "klein nyɔ sea juo ε, nyɔ a muɛ ɪ -wee' jua'. 18 -Bo ε nɪ kan' a, -mɛ aɔ -tu" aɔa' -cɛ" 'ɛ -ti' 'de aɔa' dɛ doin" oposɔn 'ʋn, dɛ-nʋɛ' nyɔ -blea dɛ ε, nyɔ a mu ɔ jɾɛ' "nyɪa' ke'wɪɛ, 'kaa nyɔ -jɔ sea dɛ 'ble ε, dɛ-saan' -jɛ ɔ 'blea mɔ 'de ε, nyɔ a mu ε ɔ -mɛ 'kwa -saa'.

Sesi de ke ɔɔ' "dei-wi" ke (Matie 12.46-50 ; Makɪ 3.31-35)

19 Sesi de ke ɔɔ' "dei-wi" jɪɛ 'de ɔ o, 'kaa ka ʋʋ 'jea ɔ -pɔn' 'kpasɔn nʋ, 'ka se nɪ, dɛ-nʋɛ' nyɔ -gbae' ɔ

'dei ʋʋ -tiɛi". 20 'Sʋ nyɔ jɾv' wlu' 'de ɔ -pee ʋʋ 'na : -ɪn de ke -ma "dei-wi" nɪɛ 'e "kpae", ʋʋ nɪɛ "i ʋʋ ke -ɪn -je 'jee-. 21 'Kaa Sesi wlu' 'de ʋʋ -pee ɔ 'na : Nyɔ -ʋʋa pɔa 'ɪn 'Bo 'a wlu doin" o -wɛɛ ka ε 'da- ʋʋa nʋa kan' a, ʋʋʋʋ -nɪ 'ɪn de ke 'ma "dei-wi".

Sesi jaa -pie ja (Matie 8.23-27 ; Makɪ 4.35-41)

22 'Wɪ jɾɛ' o Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'ja 'e -kwɛɛ" due' 'di, -wɛɛ ɔ wlu 'de ʋʋ -pee ɔ 'na : -A mu 'e 'ni 'de fɔɔ. 23 -Ta ʋʋ nɪa 'de 'a mua' a, -mɛ Sesi a 'mʋʋ. 'Sʋ -pie klaa" -tɛɛ jia' -pɔn" 'bo "ni 'kpei. "Ni a "ji 'e ε 'di 'mɛ. 'Sʋ 'mɛa 'a faʋn -tɛɛ ʋʋa' nʋa' -pɔn". 24 'Sʋ ʋʋ 'kpa Sesi -pɔn", -wɛɛ ʋʋ -sɔ "nyɔɔ' 'de ʋʋ 'na : -Aa 'blei, -aa 'blei, -a -kwɛɛ', -aa jɪɛ 'mɛa' ! ɔ sɔan 'ʋn 'sʋ ε, ɔ "wɔɔ- -pie ke "ni 'jɾui -wɛɛ ɪ jɪ ja, 'sʋ -ta -wee' -tɛɛ 'tɪn. 25 -Wɛɛ ɔ wlu 'de ʋʋ -pee ɔ 'na : Aoa' 'ma -kwɪl' -tɛa' -mɛ 'de ε- ? 'Sʋ faʋn ke tai' 'a "maa "ji 'de ʋʋʋʋ 'ʋn 'ɛ, -wɛɛ ʋʋa' 'sʋ a wlu 'e ba -pee ʋʋ 'na : -Ta 'ju -nɔ -mɔ 'wɪʋ 'ja a-, -wɛɛ -ɔɔ wlu pɔɔ' ke "ni -pee 'sʋ ɪa 'je ɔ wɔɔn ε- ?

Sesi seis "ju due' 'de -siisavn 'kwa (Matie 8.28-34 ; Makɪ 5.1-20)

26 ʋʋ kpɔɛn 'kpɔʋ 'de Seraseneɛn-wi" 'a 'blʋa- 'di. ɛɛ' 'blʋa- tu ke Galileblʋa a -gbʋɛn' 'e ba "jɾi. 27 -Ta Sesi 'wɪba 'e -kwɛɛ" 'di -wɛɛ ɔ "sia i 'sʋ ε, -kwɪbi due' -Siisavn -tuu"-tuu nɪa 'e 'ʋn -jɔɔ' "i. De -wɪba 'e sese o ε, ɔɔ' paa dɛ 'ʋn, ɔɔ' 'pɛn 'de -gbu" 'di, ɔ "tiɛ 'e -gbaɪn' "klu. 28 ɔ 'jea Sesi i 'sʋ, ɔ "siɛ- 'koi- i 'bo ɔ "juɔi -wɛɛ ɔ "wɔ ɔ 'na : Sesi, Kea -nɪa 'e jaʋn 'di 'a "ju, dɛ -ɪn -ke 'ma -a -pɪaan i ε- ? 'Ma bae -ʋn -ɛ, -ɪn -bo 'ʋn 'kle -tu" ε !

29 Dɛɛ-tɪ ɔ 'da kan' a, ɛmɛ -nɪ Sesi a wlu' 'de -suusaʋn -nɛ -pee, -wɛɛ ε 'je 'e "ju -nɔ 'ʋn 'wɪʋ. Dɛ-nʋɛ' ɛmɛ -nɪ, ɛɛ' -suusaʋn tu -kwɪle ɔɔ' 'kle -tu" 'a 'mɛ. 'De ɛɛ' -ti' 'ʋn ʋʋa pɔ ɔ -gbaaceɛ' "dbi bɪ', 'kaa

ɔɔ cɛn -gbaacee' "dbi -nɪa 'mva-
 'mɛ, -wɛɛ -suusaɔn a po ɔ -je o, 'de
 ɔɔ mu 'e 'kpaɔ "kpei. ³⁰ Sesi -tee' ɔ
 i ɔ 'na : -Ma 'nynɪ wɛ- ? 'Sv ɔ 'na
 : 'Ma 'nynɪ -nɪ -pɔn' -tuun. Dɛɛ-tɪ
 ɔ 'da kan' a, ɛmɛ -nɪ -siisaɔn -nɪa
 'de ɔ 'bn ɛ, ɪ -tiɛi". ³¹ 'Sv ɪa bae
 Sesi 'mɛ ɪ 'na : -In -bo -aɔn 'de "ni
 -tuun bluue !

³² -Ta ɛ nɔba kan' a, -mɛ be"
 'a -gbaapɔ -nɪ idia' 'bo crɔ -kwɪlɪ",
 -wɛɛ -siisaɔn bae Sesi i ɔ 'e 'wɔn
 'de ɪ 'je 'e be" -nɪ 'bn pa. 'Sv ɔ
 'wɔɔn- 'o 'ɛ. ³³ -Siisaɔn 'wɪba 'e "ju
 -nɔ 'bn, ɪ pa 'e be" 'bn ɛ. 'Sv be" 'a
 -gbaapɔ -nɪa 'mva- -sa plea' 'de crɔ
 'a -peenai" ɪ 'kpa 'o "ni wɔn, 'de ɪ
 -wee' blu "ni -tun.

³⁴ Nyv -a fua be" i -gbuan ɛ'
 dɛ tu ja 'sv, sv 'kpa 'kwɪla, -wɛɛ
 sv kpa ɪa' -tɪ' tu, 'de sv 'tmv ɪ
 -kwɪlɔ ke -gbei" 'dii. ³⁵ Nyiɔpɔ jɛ
 dɛ -nɔba 'mva- 'jriɛ- 'jeea' a. -Ta
 vba muua, -mɛ sv jɛɛ "ju -siisaɔn
 'wɪba' 'e 'bn -nɔ 'mɛ, ɔ paa dɪ 'bn,
 -wɛɛ ɔ -te i 'bo Sesi -pɔn" ka -cɔɔn'
 ka. 'Sv tai' "maa svpu 'mɛ. ³⁶ Nyv
 -jea dɪ "klein -nɔba 'mva 'a -ta ka
 "ju -siisaɔn nɪa 'bn -nɔ nva 'pɔ
 sɔn ɛ, ɛmɛ -ɛɛ "kuan sv po 'de
 nyv -jia' -pee. ³⁷ Nyv "klein -nɪa
 Senesareɪblva "kpei ɛ, sv bae Sesi
 'de ɔ 'je sv kɪn tɛɛn-. Dɛ-nvɛ', dɛ
 sv 'jeea 'jriɛ 'mva- ɛɛ' faɔn klaa" a
 nɔ svpu 'mɛ. Sesi 'ja 'e -kwɛɛ" 'di
 'sv ɔ muɛ de.

³⁸ "Ju -suusaɔn 'wɪba 'e 'bn a
 baɛ Sesi i -wɛɛ ɔ ke ɔ 'je mu. 'Kaa
 Sesi po ɔ -jei' ɔ 'na : ³⁹ -In mu 'de
 -ɪn o -gbu" -sɔn de, -wɛɛ dɪ "klein
 Kea nva -vɔn 'jrii ɛ, 'de -ɪn -jɪ 'tmv.
 "Ju -nɔ mua' -cɛɛn'-, dɪ "klein Sesi
 nɔ ɔ 'jrii ɛ, ɔɔ 'tmv ɪ -kwɪlɔ "kpei
 -ta -wee'.

*Sairisɪ 'a "junynɔkpao' ke
 'nynɔkpao' due' ke*

(Matie 9.18-26 ; Makɪ 5.21-43)

⁴⁰ -Ta Sesi a jii a de ɛ, nyv -tuu"
 -mu' ɔ 'i 'jaa' 'de 'mva- 'bn, dɛ-nvɛ'
 ɔmɔ sv -wee' "klein a fuo. ⁴¹ 'Sv
 Suifu-wi' 'a Kea -gbu -jeopoi due'

-ji", ɔɔ 'nynɪ -nɪ Sairisɪ. ɔ -gbleɛ
 Sesi bv wɔ, ɔ -teeɛ' ɔɔ' kwa 'di,
 -wɛɛ Sesi 'je 'de ɔ o -gbein" mu,
⁴² dɛ-nvɛ' ɔɔ' "junynɔkpao' jɔ due'
 -v -blea -sɪn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn ɛ,
 vmv 'wɛ- kɔn 'mɛ ka-.

-Ta Sesi nɪa 'e mua' a, nyv a
 "tun ɔ i -ta -wee'. ⁴³ 'Sv 'nynɔkpao'
 due' -nɪ 'e nyv "klu, nmi-kwɪwɛ-
 nɪ -pɔn" 'de -sɪn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn
 'di. 'De ɛɛ' -tɪ' 'bn ɛ, v ple va'
 dɪ -wee' "klein 'mɛ 'de -dɔ'crɔ-wi"
 'kwa. 'Kaa nyv -jea v 'pɔv- ɛ, ɔ
 se nɪ-. ⁴⁴ Umv -kpa Sesi -pɔn" 'de
 ɔ 'de fɔ o, -wɛɛ -v bla ɔɔ' "bai 'a
 wɔin". 'Bo ɛ "si va' nmi-kwɪwɛ- je
 'bɔ. ⁴⁵ 'Sv Sesi 'na : -ɔ -bla' 'mi 'i
 kan' a- ? -Ta nyv -wee' "klein nɪa
 -toa' a, 'bomɔ Piɛi ke nyv -ke ɔ nɪa
 'o 'na : 'Ma 'blei, nyv -tuu" a "tuan
 -mi i ka -ta -wee' 'sv ɛ, -ɪn -na nyv
 -bla' 'mi 'i ɛ- ? ⁴⁶ 'Kaa Sesi 'na :
 "ɪn-, nyv jɔv -bla' 'mi 'i, dɛ-nvɛ'
 'ɪn 'je kan' 'mɛ ka 'ma 'ikmaa' jɛ'
 'wɪba 'de 'bn ɛ. ⁴⁷ Ka 'nynɔkpao'
 -nɔ 'a nɔvɔdɪ 'pɛɛan 'kpaɛ, v 'je
 kan' 'mɛ 'sv faɔn a nɔ', va' dɪ a
 crɛ'. U "siie 'kɔi- i 'bo Sesi "juɔi,
 -wɛɛ dɛ -ɛɛ -tɪ' 'bn v bla Sesi 'i ke
 'de ka v blɔ 'i, 'sv va' 'wɛ- 'sria' o, ɛ
 'bɔa, v 'tmv ɛ 'bo nyv "klein -kwea
 de "juɔi. ⁴⁸ 'Sv Sesi wɪlɔ' 'de v -pee
 ɔ 'na : 'Ma "ju, aa' 'ma -kwɪlɪ" -tea'
 'pɔv- aɔn 'ɛ. A mu 'de pee 'a blua'
 'bn !

⁴⁹ -Ta Sesi nɪa wɪlɔ' kan' a, 'sv
 "ju due' -wɪlɔ 'e Sairisɪ o -gbein" -ɔ
 jɪ ɔ 'tmva' -ɔ 'na : -Ma "ju 'mɛɛ. -In
 -bo nyv dɛtɔɔi seaa 'bode. ⁵⁰ Sesi
 'wɔan -tɪ' -nɛ ɛ, ɔ wɪlɔ' 'de Sairisɪ
 -pee ɔ 'na : Faɔn 'bo -vɔn nɔvɛ, 'kaa
 -ɪn -te' 'bn -kwɪlɪ", -ma "ju a muɛ
 'kmɔnɪa'. ⁵¹ Sesi nynia 'de Sairisɪ o
 -gbein" ɛ, ɔ se 'wɔn ɔ ke nyv jɔv' se
 'e -gbu" 'di pa, -bo ɛ se Piɛi o, San
 o, Saki o, "ju -saan" "bo ke v de 'a
 'sv nɪ ɛ. ⁵² Nyv -nɪa 'e -gbu" 'di sv
 -wee' "klein a -ftɪn", vba kple' 'de
 "ju -saan' 'a -tɪ' 'bn. 'Sv Sesi 'na
 : Ao 'bo -fɪɛn'- ! U se 'mɛ, 'kaa va
 'mɔv. ⁵³ ɔ 'da kan' 'sv ɛ, vba wɪlɔ',
 dɛ-nvɛ' sv 'je kan' 'mɛ 'pepe ka v

'mea. ⁵⁴ 'Kaa Sesi kpuen "ju -saan" 'a sun, -wee o kpa wlu "jei o 'na : 'ma "Ju, a son 'un ! ⁵⁵ 'Bo e "si, va' fee'e' je 'de u 'un de ji, 'su u son 'un 'e. -Wee Sesi 'na : Ao "nyi u de, u 'je di. ⁵⁶ Tai' "maa va' 'ce-wi" 'me, 'su Sesi -tee' uupu ke' "i, o 'na : De -nuba -ta ao 'bo e nyo jro' -pee 'tmue !

9

Sesi dboe oo' klai" nynuu -nia -puue jo' soon

(Matie 10.5-15 ; Makı 6.7-13)

¹ Sesi 'kuen oo' klai" nynuu -nia -puue jo' soon "jrui, -wee o "nyi uupu 'ikmaa' ke de 'wain 'beea' ke 'de u 'je nyu -siisan' a "kwli -wee' ke 'we- "kpei -sa. ² O dboe uupu Kea 'a 'beode 'e -ti' 'tmua', -wee u 'je nyu 'a 'we- 'boo-ke. ³ O wlu e u -pee 'de o 'na : -Bo aoa sea mu e, ao 'bo de jre' 'blee. Ao 'bo itbatu o, -ke o, -di'pen ke 'wei 'blee. Ao 'bo "bai 'soon 'un 'due. ⁴ -Gbu" -e 'di ao pa, -me ao -te 'bo i mamau, 'de e 'di 'bomo ao 'je 'wlu, -wee ao 'je mu. ⁵ -Ta "o -ta ao mua -wee nyu sea ao sin 'soon kpuu e, -me ao 'wlu 'o ee' -kwlo -tu 'di, ao -gbao' 'puue' -nia aoa' bi kui e 'bo uupu "juoi, -wee ka uua' -ce" 'kpa 'jea uua' 'kmu 'a "kuan po, eme -ee mu uupu 'pee kpuan' 'de nya. ⁶ 'Su u mu', -wee uua mu -kwle 'dii due 'due 'de uua 'tmu -poia" -ti, -wee uua 'boo- nyu 'a 'we- -ta "o -ta.

Erodı a -tue" -soon

(Matie 14.1-12 ; Makı 6.14-29)

⁷ -Gbua'na 'na Erodı 'wain di "klein -nuba 'mua- 'su e, de o 'jea to' "kpei- naa -gblein', oo' 'je e, de-nue' nyu jru' 'naa : San Batist -ji" 'kmu de. ⁸ Jru' 'naa : Eli -to oo' -ce". Jru' 'naa : Kea 'a weepoun -nia tein' 'a due' -ji" 'kmu de. ⁹ 'Kaa Erodı 'na : 'In cen San -mo "jru "i o, "ju -jo -o nua di -ta 'nyu 'ma 'wain -ta 'ee, -ta ka -mo 'wlu -gbo' e- ? 'Su Erodı a -pon o ke Sesi 'e 'jee-.

Sesi "nyie nyioapu -di'pen ke -smii' ke

(Matie 14.13-21 ; Makı 6.30-44 ; San 6.1-14)

¹⁰ Nyu Sesi dboa jia de e, u puo di klein" u nua ia' "kuan, -wee o "duo uupu 'un, 'de o ke u mu 'e -kwlo -ee 'nyu nua Besaida fo o. ¹¹ Ka Sesi mua nyu -tuu" 'wain 'su, u mu o kin. Sesi kpuu uupu sin 'soon, -wee o bla Kea 'a 'beode 'e -po. Nyu "klein -nia "i o 'jea sun o po, o 'boo- uupu 'a 'we- 'me -ke.

¹² -Ta 'jru a blua i 'su, Sesi 'a klai" nynuu -nia -puue jo' soon 'kpo -puu" u 'na : -In po nyu -nu -jei", u 'je -kwle ke -gbei" -kuban" i 'dii mu, -wee u 'je 'peu' ke diide -pon, de-nue' de jre' se -ta ni-. ¹³ Sesi 'na : Aoa' -ce" 'kpa "nyi uupu diide. 'Su klai" nynuu 'na : -Bo -a se diide -tuan' mu 'de nyu -tuu'-tuu -nu 'a -ti' 'un e, -me u se de dii, de-nue' -di'pen kpl -mm" ke -smii' jo' soon -gbai' mu -a -ble. ¹⁴ 'De nyu -nia -ta 'bea "nynunmai 'a "wlu -mm" 'me. Sesi wlu e klai" nynuu -pee o 'na : Ao po uupu kpoi' kwla -mm" -mm" -wee u 'je i -te. ¹⁵ 'Kamo klai" nynuu nu -ceen'-, -wee u -wee' "klein -te i. ¹⁶ Sesi "dua -di'pen kpl -mm" ke -smii' jo' soon -ni 'un o kpa 'jri "jei -wee o po ia' Kea 'se-, 'de o cin tii tii- -wee o "nyi oo' klai" nynuu 'de u 'jt nyu "jrii -gble'. ¹⁷ Uu -wee' "klein di", u je dbo. 'Su ia' too -sia 'o mu e, i "jje tooe" 'a -puue jo' soon.

Piei 'na Sesi nie Klisi, Kea 'a 'o-tei -o

(Matie 16.13-19 ; Makı 8.27-29)

¹⁸ 'Wı jre' o, Sesi -saa nyioapu kin -wee o mu Kea baea' -tajro. 'Bomo oo' klai" nynuu muu o kin, -wee o -tee' uupu i ka o 'na : Nyu nyioapu a 'daa- 'un -ta' a- ? ¹⁹ 'Su u 'na : Nyu -nuu' a 'daa- un San Batist, deejru' 'na -un -nie Eli -o, -wee jru' 'na Kea 'a wlu 'kwajaau -nia tein' 'a due' -ji" 'kmu de. ²⁰ 'De

Sesi 'na : Aopv mo 'ee, nyo aoa 'daa- 'bn -ke ε- ? Piei 'na : -In -nue Nyv 'pυvi Klist, "ju Kea -tea' 'o mu -o. ²¹ Sesi criε -ciε 'de vυ -pee o 'na : Ao 'bo ε 'tmvε 'de nyo jrc' -pee.

Sesi 'tmvε o' 'mε -ti ke o' 'kunyio' sɔn-ti ke

(Matie 16.20-28 ; Makı 8.30-9.1)

²² -Wεε o wlu ke'wle o 'na : nyio 'o "Ju 'je 'kle 'je -o kpleiin. Nyv -coun'-wi" o, 'sraa -saun 'a klae" o, ke' wɔ-saun a muε o 'bo'a, vva muε o 'dbaa', -wεε 'de 'wı 'a taan -nε 'di o 'je "kunyio' sɔn-.

²³ -Wεε o wlu 'de vυ -wee' "klein -pee o 'na : -Bo nyo -nuei" o ke 'ma -a -je na -mε o 'bo o' -ce" 'ε 'tɔn nυ-tı. O 'wɔɔn- 'kle 'je -ti 'de nɔ" 'o nɔ" -wee' 'di, -wεε o 'je 'bn 'de bla. ²⁴ De-nvε' nyo -ɔ -nue "i -ɔ -jea o' 'kmv "kpei- 'toan a, -mε εε mu o kwa "maa'. 'Kaa nyo -ɔ -toa 'e o' 'kmv 'de 'ma -ti' 'bn ε, omo -o mu 'pυva'. ²⁵ 'De -bo nyio 'ble di "klein -nıa -ta 'kmv -nε "kpei, -wεε o "maa o' -ce" 'de o ke Kea 'je i -seea' 'ee, -mε dε o 'je 'o ε- ? ²⁶ Nyv -nυva 'ma wlu ke 'ma -ce" 'kpa 'a -ti' -tın' 'bn ε, 'mo nyio 'o "Ju 'ma mu o' -ti' -tın' 'bn nυva' -sɔntı 'ma mua de jia' -wεε 'ın ke 'ın "Bo ke εε' 'soa-wi" a muε 'nyn i 'wlvā'. ²⁷ Sesi 'na : 'Ma 'tmvεε aopv tɔ' -ti, nyv -nıa -ta vva' jrv' se 'mei' 'sv vva jea Kea 'a "ikmaa' "jriε- 'jee-.

Sesi -saa "i 'de o' klai" nynuu taan "jri 'de

(Matie 17.1-8 ; Makı 9.2-8)

²⁸ Sesi -kɔa' wlvā' kan' a, ε nve 'wı -mε' na, 'sv o "duo Piei ke San ke Saktı 'bn 'ε, -wεε vυ ke o mu Kea baea' 'de crv "kpei. ²⁹ -Ta o baea 'sv o' "jua 'a nısvn -saa "i. O' 'bnpaadtı foo" 'sv "pluu' "puu', ıa -flaan' 'e nyv "jri. ³⁰ Vva kɔan 'emu 'sv, o ke nyv 'sɔɔn -ɔ wlu, ε nı Moıstı ke Eli ke-. ³¹ Vv -taan' 'de -sɔn' 'bn ka nyo o nıa 'e javn 'di 'a tv'bode' 'bn ε, -wεε dtı -ıa mua Sesi "jrii nva' 'de Selisalem ε, -wεε vυ ke o 'tmv ı.

³² -Ta εε nva kan' a, -mε "nyio' kpon Piei ke o' "dei-wi" 'a "jri 'mε, 'kaa vυ "jri 'de cεεan i 'sv ε, vva 'jee Sesi i 'de -sɔn' 'bn -mε o ke nyv 'sɔɔn -nυ nıε wlvā'. ³³ -Ta nyv -nυ ke Sesi nıa "icεεan' a, 'sv Piei wlv o -pee o 'na : 'Ma 'blei, -aa -ta nıa' nmo "jrii, -a po poe" taan, -mo -ble due', Moıstı 'ble due', Eli 'ble due'. De o nıa 'tmva' 'mva- o' -ce" 'ε 'wɔn ε 'mii.

³⁴ Piei sıε wlvā' 'sv bue" je vυpv "jru i "fian-. 'Sv favn 'kpa 'de klai" nynuu 'bn 'ε. ³⁵ 'Sv wlv due' -wlv 'e bue" -nε 'di, 'de -ε -na : "Ju -nɔ nıε 'ma "ju 'ın -tea' -o, ao po o' wlv doin" o ! ³⁶ Wlv -nε -kɔa' wlvā' 'sv ε, Sesi nıε due' o je inyna. Klai" nynuu "muε wɔn. De -tba' 'o εε' nɔ" tu 'di ε, dtı "klein vυ 'jeea "jriε- 'mva- vva' 'tmv ı 'de nyo jrc' -pee.

Sesi -sa "ju-saan"- due' -suusavn 'bn

(Matie 17.14-18 ; Makı 9.14-27)

³⁷ Sesi ke o' klai" nynuu 'wlvā 'e crv "kpei vυ 'sıai εε' -sɔn' -stıan', nyv -tuu"-tuu -jaa' Sesi "i. ³⁸ 'De nyv -tuu" -nυ "klu 'demo "ju due' "wɔɔ- o 'na : 'Ma detɔɔı, 'ma bae -un -ε, -ın -gbun 'ma "ju -nɔ ja, 'ma "ju jɔ due' -o. ³⁹ -Bo -suusavn kpon o 'sv ε, o "wɔɔ" 'jei woi, εε dı o "i, 'sv tɔnftɔn' a ji o wɔn i. -Bo ε 'je 'de o 'bn 'wlv la a, -mε o -wee' 'kpa dε jre' 'bn. ⁴⁰ 'In bae -ma klai" nynuu i 'mε, -wεε vυ 'je ε 'de o 'bn -sa, 'kaa vυ se ε kwai 'bεε-. ⁴¹ 'Sv Sesi wlv' ka 'de o' klai' nynuu -pee o 'na : Ao "jrukuɔn ke 'diwɔn nynıvı 'a ti, kpe -tıie' ao ke 'ma -a -je na-, -wεε 'ın 'je aoa' kplın "wɔın 'bεε -ε ? -Wεε o wlv 'de "ju -saan" 'a "bo -pee, o 'na : -In -ja 'bn -ma "ju -nɔ ! ⁴² -Ta o nıa o' "ju 'de Sesi -pɔn" kpa' a, 'bomo -suusavn "tun "ju-saan"-, 'sv o -ka i 'bo 'blvɔ, -wεε o -creεn i -gbala -gbala. 'Kaa Sesi "wɔɔε -suusavn -nε "jrui -wεε ε "si "kpaε 'de "ju-saan"- -nɔ 'pv, -wεε o "nyı o "bo. ⁴³ Nyv -jea εε' -ta tai'

"maa υυ -wee" "klein 'me 'de Kea 'a "ikmason ε toa 'mua 'a -ti' 'on.

Sesi 'tmυ ρρ' 'me -ti ke ρρ' "kunyιρ' son-ti 'me ke'wle

(Matie 17.22-23 ; Makı 9.30-32)

-Ta υυ nıta dı -nυba 'mua- 'jraa' 'bomρ Sesi wluu 'de ρρ' klai" nynuu -pee ρ 'na : ⁴⁴ Aopυ mρ po 'ma wlu -ne doin" o ! nyιo 'ρ "Ju a muε 'e tooa' 'de nyιopυ 'kwa. ⁴⁵ 'Kaa de Sesi 'tmυa 'mua-ρρ' klai" nynuu se 'e ε 'dei 'wϔn, δε-nυε' ka δε ε -tu" a 'kwla, 'kamρ ε nı 'de υυ -pee, -wee υυ je ε 'mii 'wϔn. 'Kaa υba plee εε' Sesi 'a i -teea' 'mε.

ϔ -nı klaa" a - ?
(Matie 18.1-5 ; Makı 9.33-37)

⁴⁶ Klai" nynuu -tee -tooa' -pϔn" 'bo υpυρ 'a 'sυ 'nynı, -wee nyρ -nıa υpυρ 'a klaa" a, 'de υυ 'je ρ juo-. ⁴⁷ Sesi juua tρ' -nıa 'e υυ pεe o 'sυ, ρ "dυε "ju -saan" due' 'on, -wee ρ nynaa ρ i 'de ρ -pϔn", ⁴⁸ -wee ρ wlu 'de υυ -pee ρ 'na : Nyρ -kpυon a "nynumu" -nıa ka sın 'sϔon 'de 'ma 'nynı 'on ε, -mε 'mρ ρ kpυon sın 'sϔon. 'De nyρ -kpυon a 'mρ sın 'sϔon, -mε "ju -dboa' 'on mρ ρ kpυon a 'o sın 'sϔon 'mua-. 'Kaa nyρ ρ -nıa -saan"- 'de aopυ "klu ε, ρmρ -nı aoa' klaa".

Nyρ -sea' ao 'dii 'blee ε, -mε ρ ke ao na'

(Makı 9.38-40)

⁴⁹ 'Sυ San "dυε wlu 'on ρ 'na : 'Ma detρoi, -a -jeε "ju due' -ρρ nυ -siisatı i 'de -ma 'nynı 'on, 'kaa -a -kaan ρ -je de, δε-nυε' ρ ke -aa' na-. ⁵⁰ 'Sυ Sesi wlu' 'de υυ -pee ρ 'na : Ao 'bo ρ -je de kaan, δε-nυε' nyρ -sea' ao o -fϔn' ε, -mε ρ ke ao na'.

Samadinyυ se Sesi "inı-

⁵¹ Sesi 'a 'kmυ 'wlb nρ" "kυban- i 'sυ ε, ρ -tuε" -kaan"jua -wee ρρ mu Selisalem. ⁵² 'Sυ ρ dboε nyυ jrv' nya. Υυ mua 'sυ ε, υυ paa 'o Samadi 'a -kwlb due' 'di, -wee υυ 'je -ta υυ ke Sesi 'jea 'pen i-pϔn. ⁵³ 'Kaa nyρ jrv' se υpυρ sın 'sϔon kpυon, δε-nυε' εmε -nı ρ toε "jru 'e Selisalem fρ o. ⁵⁴ ϔρ' klai" nynuu

'sϔon Sakı ke San 'wϔan δε -ne 'sυ, υυ 'na : Tυ"bo, -ın -nıei" 'mε -a -je ne i -tee', ε 'je 'e jaun 'di 'wlb, -wee ε 'je nyυ -nυ siin- ? ⁵⁵ Sesi "biie i 'de υpυρ o fρ o, -wee ρ -ce' υpυρ "bli ρ 'na : -Suu -εε -tua" ao δε -ne wϔn ao seε juo- ? Δε-nυε' nyιo 'ρ "ju se ji ρ 'je nyυ i -sa, 'kaa ρ ji' ρ 'je nyυ 'pυυ-. ⁵⁶ 'Sυ υυ muε 'o -kwlb jre' 'di.

Nyυ -nıε "i -υυ -ke Sesi 'jea naa-
(Matie 8.19-22)

⁵⁷ -Ta υυ nıa mua' 'bo -jei" ε, 'bomρ "ju due' wluu ka ρ 'na : -Ta "o -ta -ma mua 'ın ke -ma muε 'o mua'. ⁵⁸ 'Sυ Sesi wlu' 'de ρ -pee ρ 'na : Too'we- mı "paa', ι je "bie 'ble. Nυυ -mı "paa', ι je 'jro 'ble, 'kaa nyιo 'ρ "ju se -ta ρ 'jea "jru 'wlaa- 'ble. ⁵⁹ 'Bo -mε 'de ε, Sesi wlu' 'e deejrρ' o ρ 'na : -In bla 'bo 'on 'de ! 'Sυ -mρ 'na : Tυ"bo, -ın -tai"- 'mi 'i, 'ın 'je 'ma "bo inmaea' mu ke. ⁶⁰ 'Kaa Sesi wlu' 'de ρ -pee ka ρ 'na : -In -tai"- 'meon "i, υυ 'je υba' 'meon inmae-, -mρ mu de 'de -ın -je Kea 'a 'beoδε 'ε -ti' 'tmυ. ⁶¹ 'Sυ "ju deejrρ' wlu' 'de Sesi o ρ 'na : 'In -nıei", 'ın ke -ın -je mu, 'kaa -ın -nyı" 'on nρ" δε-saan" ke 'ın 'je 'ma 'ce-wı" wlu poa' mu 'de -gbεin". ⁶² Sesi wlu' 'de ρ -pee ρ 'na : Nyρ "o nyρ -tea' kopokla sın -pϔn", -wee -ρρ -gbvan' de sϔu" sϔu" ε, -mε -mρ se Kea 'a 'beo -kwlb 'ρ ka nı-.

10

Sesi dboε klai" nynuu 'a kwla -mε" 'sϔn 'jρ 'sϔon jrv'

¹ 'Bo -mε 'de 'sυ ε, Tυ"bo 'cra nyυ 'a kwla -mε" 'sϔn 'jρ 'sϔon 'mii ke'wle 'de nyυ -ke ρρ na "klu, -wee ρ dbo υpυρ nya 'sϔn 'sϔn -kwle ke -ta "klein ρρ' -ce" 'kpa 'jea 'mii mu 'de ε, 'de υυ mu ι 'dii. ² ϔ wlu ka 'de υυ -pee ρ 'na : Kea 'a dbo -kρ' ko-kle klaa" -flu" 'a, -wee -ε sea ceυn 'ble ε. Ao bae -kle' jei -wee ρ 'je dbonυn 'de ρ o -kle' ja-. ³ Ao mu, 'ma dbo aopυ 'mε, ka nyρ ρ

dboa 'blae 'de -ci' "klu ε. 4 Ao 'bo 'wei 'dipode 'bn "due. Ao 'bo -ke 'blee, ao 'bo "kwlai- bi' -tu" ε. Ao 'bo inynaa, -wee ao 'bo nyo jro' sun 'kwa poe 'bo -jei" !

5 -Bo ao pa 'e -gbu" jre' 'di ε, -me ao wlu ke tein" ao 'na : 'Mo -je aopv, "diwan kpun aopv ! Ao 'je pee 'a blua' ! 6 -Bo nyo -nia pee 'a blua' "i ni 'e ee' -gbu" tu 'di ε, -me aoa' pee 'a blua' a mue -tein 'jea' 'de o 'bn. 'De -bo ε se kan' ni 'ja a, -me aoa' pee 'a blua' a mue 'de aopv 'bn de jia'. 7 Ao -te i 'de ee' -gbu" tu 'di mamav 'sv, diide vva mua ao "nyia' ao di ε, "ni vva mua ao "nyia' ao 'ne-, de-nue' de -ε -ke dbonvi -kooa' "i ε, eme o 'je. Ao 'bo -gbi" dii 'jree-.

8 -Kwlo -ε 'di ao mua -wee v v kpoun a ao sin 'soon -me de "o de vva mua ao "nyia' ao di ε. 9 Ao 'bo-o-nyv 'a 'we- 'bo ee' -kwlo tu 'di, -wee ao 'je wlu ka 'de -kwlovn -pee ao 'je nv : Kea 'a 'beode "kuvan-aopv i -we-. 10 'Kaa -bo ao mu 'o -kwlo jre' 'di -wee v v se ao sin 'soon kpoun ε, -me ao ple ee' -jebli o, -wee ao 'je wlu ka : 11 Aoa' -kwlo 'o "puue' -kpuan' -aa bi mo 'o -ce" ε, -aa -gbaoe' 'de ao -pee, 'de -me 'kamō -aa -tmv' aopv : Kea 'a 'beode me -kpa' aopv -pvn" 'mva-, 'kaa ao se ε 'jrie- o sie. 12 'Ma 'tmv aopv 'me, 'de de 'bo-o-son 'di ε, ee' -kwlo tu 'a 'pee a mue 'ikmaa' ε 'je Sodom -kwlo 'o -ne -sii.

-Kwle -fuuan Sesi 'a -ti' nya (Matie 11.20-24)

13 ε nte "nmia-ti 'de aopv Ko-rasenyo ke Besaidanyv 'a -ti' 'bn, de-nue' jrii' -nvva 'bo aoa' -kwea' -ta, -bo i nvve 'de Tii ke Sidon -kwle -i sea Suifu 'a -kwle ni 'de ε, -me nyo -nia 'o ia' -kwle tu 'di ε, v v to vva' kplun fai" poosvn -we- sese 'de- 'de blo 'bn paa' ke biun' "jru 'wlaa' 'bn. 14 Eme -ti 'pee a 'w' o ε, Tii -nyv ke Sidon-nyv 'a 'pee se 'ikmai, ε se aoa' 'pee -sii i. 15 'De

-mo ε Kapenaom-kwlo, -mo -na -vn -je mu 'sv -vn -je javn tbaa- ? ε se kan' ni-. -Ma mue -son jia' mamav 'sv -vn -je 'e 'mevn o -kwlo -taan'. 16 -Wee o wlu 'de o 'klai" nynuu o o 'na : Nyo -po' aoa' wlu doin" o ε, -me 'ma wlu me o po doin" o. Nyo -fuuan aopv- nya a, -me 'mo o -fuun nya -ke.

Klai" nynuu -nia kwla -me" 'son 'jo 'soon 'o deji -ne

17 -Ta klai" nynuu -nia kwla -me" 'son 'jo 'soon jia de ε, v v nte 'e 'mva- 'bn, -wee v v wlu ka v v 'na : Tv"bo, -bo -a -wlu -siisan -ceen'- -ni -pee 'de -ma 'nyv 'bn ε, ia 'jee -a wōn ia ja 'de nyo 'bn 'wlv ! 18 'Sv Sesi wlu' 'de v v -pee o 'na : 'In 'jee -sion' i, o 'jea 'e 'jei' wlv o 'jea blu ka "sv se -vn -je a blva. 19 Ao -gbvn 'no, 'in "nyv aopv 'ikmaa' 'me, -wee ao 'je sen ke -kian' -kian' "kpei- na-, -wee ao 'je -aa tonyo 'o 'ikmaa' -wee' "klein o 'kwa -sa. 'De i se aopv de jre' nsvi. 20 -Bo -siisan a sea aopv wōn 'je ε, ao 'bo 'mva- nve 'de ee' -ti' 'bn, 'kaa ka ao 'kpa Kea 'a nyo me -ee 'mva- ao 'je nv.

'Mva nv Sesi 'me 'de nyo -vva jaa vva' -ce" ja 'a -ti' 'bn (Matie 11.25-27; 13.16-17)

21 'De ee' no" tu 'di ε, Kea 'a -Suu "jiiε Sesi 'mva- 'bn, -wee o -ciian' ku' i 'de o 'na : 'Oo, 'in "Bo, eme -nia 'blva- ke javn 'a 'beo ε, 'ma poe ε 'se-, de-nue' ε -tue" di -ni 'kwla 'de to' 'dinvn ke de 'ijuovn -pee, -wee ε -sv 'kwla 'de nynuvu" -pee. -Kai" 'mate, 'in "Bo, de ee' -ce" 'kpa 'wōan ee' de tu ε, 'ma poe ε ee' 'se-. 22 'Sv o 'na : 'In "Bo 'nyv 'bn di -wee' "klein 'me. Nyo jro' se "Ju juo-, -bo ε se o "Bo ni ε. Nyo jro' se "Bo juo-, -bo ε se o "Ju ni ε. ε ke nyo "ju nte "i o 'jea o "Bo 'kwla -sa 'de -pee ni ε. 23 O "biia i 'de o 'klai" nynuu o, o wlu 'de vva' 'sv -pee o 'na : Ao -jea ia' di tu 'a -ta, aopv mo nv 'mva-, 24 de ee -ti

'ma 'da kan', emε -nι Kea 'a wlu 'kwajaaun 'a -tuu"-tuu ke 'beo-wi" -nιei" dι ao 'jea υυ 'ji 'je 'de-, 'kaa υυ st 'je. Δυ nιε "i ke'wλε dι ao 'wɔan υυ 'ji 'wɔn 'de-, 'kaa υυ st 'wɔn.

Sesi poos nyio 'o -ti' kma -ti 'i

²⁵ Kε' wɔ-sai due' -nιε "i -o -je Sesi wlu 'a "kle -pee -gba, omo -son 'un 'de nyu "klu -wee o -teeo' i -o -na : Nyu detooi de 'un 'je nu -wee 'un 'je 'kmɔnia' -sea' -kwe -ta 'ble 'je ε- ? ²⁶ Sesi -tee' o i o 'na : De -we -crue' 'de Kea 'a ke' 'di ε- ? -Bo -in nu ε 'dii 'ee, ka -ma -wɔn ε 'mii ε- ? ²⁷ "Ju -no 'na : -In -kma -ma Tu"bo Kea 'a -ti' 'de -ma pee -wee' "klein 'un, 'de -ma 'kmɔnia' -wee' "klein 'un, 'de -ma to' -wee' "klein 'un, -ma 'kpi -wee' "klein 'un, -wee -je -ma -ponyio 'o -ti' kma ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε ! ²⁸ 'Bomɔ Sesi wluu 'de o -pee o 'na : ε nmɔi", -in -se "kpei 'mε ka -coon' ka. -Bo -in nu kan' a, -ma mue 'kmɔnia'.

²⁹ 'Kaa ke' wɔ-sai -no nιa "i o 'jea oo' -ce" -kɪn "nyι ε, o wlu' ka 'de Sesi -pee o 'na : -O -nι 'ma -ponyio -gblein' ε- ? ³⁰ 'Bomɔ Sesi "duo wlu 'un 'de o poo -ti' "i o 'na : -Ta "ju due' a 'wɔba Selisalem -wee oo muua Seriko ε, 'bomɔ o 'kpaa' 'e "jriun 'a bo' 'di 'bo -jei". 'Su υυ kpon o', υυ blo' 'mε ka, -wee υυ "duo oo' dι -wee' 'un, 'de υυ si o 'o -jei" 'mva-. ³¹ Kea 'a 'sraa -sai due' -kpa' εε' -je tu ε, -mo 'jeo', 'kaa o se 'de o o "δεε-, o cɪn o "kpei -tie". ³² "Ju due' -wɔba 'e Lefi 'a "ji 'di, -oo kpa εε' -je tu ε, o 'je "ju -no 'mε -ke, 'kaa o 'blaa o je -si'. ³³ 'Kaa Samadi i due' 'nynia' o "ju -no -pun" omo -nyna i, -o -gbun o ja, -wee oo' wee a nu. ³⁴ Omo -kpo -pun", 'de -o po oo' blati 'a -ko 'cna ke nmɔ 'i, -wee o bli de "i. 'Su o -te' o 'o oo' -ce" 'ε soofae' "kpei -wee o kpo' o 'du- 'a dɛdi-gbu -kuban" -je i 'di. 'Bomɔ oo -tuu"- oo' -ti'. ³⁵ -Son' -stan' 'su, o "nyιe dɛdi-gbu 'a jei 'wei -wee o 'na : -In -tu" o "jrie-, dι "klein -ma

mua nva' 'bo -mι 'de ε, -bo 'un ji de ε, -wee 'un 'je ιa' kpan -sa.

³⁶ -Wee Sesi -tee' ke' wɔ-sai -no i o 'na : 'Bo nyu taan -nu "klu 'ee, nyo -nι "ju "jriun bla -no 'o -ponyio o- ? ³⁷ 'Su ke' wɔ-sai 'na : ε nι "ju -o -je oo' wee -o. 'Su Sesi 'na : -Bo -in mu ε, -mε -in nu kan' !

Matu ke Madi ke

³⁸ -Ta Sesi ke oo' klai" nynuu nιa 'o -jei" ε, 'bomɔ υυ nyni 'o -kwɔ due "di, -wee 'nynokpao' due' 'da υυυυ dɛdi -ti 'de υ o -gbu" 'di. Ua' 'nynι -nι Matu. ³⁹ U 'bleε "deinynokpao' due' -va 'nynι nι Madi, 'de -u -te i 'bo Tu"bo bi o, -wee va po oo' wlu doin" o. ⁴⁰ 'De Matu -mu a -siie' 'un 'de dɛpia' 'un, 'su υ 'kpa Sesi -pun' υ 'na : Tu"bo, ε se -un de jre' nuυ mo -wee', -wee 'ma "dei "tai- 'mi "i 'de 'un nι due' 'ma -sii' 'un kaa ? -In -tmυυ' υ ke υ 'je 'wɔn sun o po 'de ! ⁴¹ 'Bomɔ Tu"bo wluu 'de υ -pee o 'na : Matu, Matu, aa -sii' 'un 'ε, aa -tve" -soon aa 'wla dι -tuu"-tuu 'a -fli i -tadue. ⁴² De due' koun -gbai' -kɔan -ti' ε, emε Madi -sa 'o, ε se υ 'kwa 'wɔbi 'no 'kmυ.

11

Sesi too nyu Kea bae ka (Matie 6.9-13; 7.7-11)

¹ 'Wι jre' o Sesi nιε Kea bae' 'de -tajro. O -koa' bae' 'su, oo' klai" nynuu 'a due' wlu' 'de o -pee o 'na : Tu"bo, -in -too -aun Kea bae ka-, ka San too ε oo' klai" nynuu ε. ² 'Su Sesi wlu' 'de υυυυ -pee o 'na : -Bo aoa sea Kea bae ε, ao 'nu : -A "Bo, εε' 'nynι -tee kpoi". ε nυε -wee εε' 'beode 'je "jri "kpaε po. ³ ε -nyι" -aa -son' 'di diide. ⁴ ε 'wɔ -aa dɪsain "kpei ka -aa -wɔba nyu -nva' -aun dɪsain "jrii 'a -ne "kpei ε. ε nυε -wee -sion' 'bo -aun 'de dɪsain 'di poa' i -tɪen' ε.

⁵ -Wee o wlu 'de υυ -pee ke'wλε o 'na : -Bo aoa' due' 'ble "dɛi, -wee o 'je o jεε -too' -kwea, 'de o 'je o -pee wlu ka : 'In ba, -in po 'un -di'pen

kplɪ taan kpan' ke, ⁶ de-nvɛ 'ma 'dei-wi' 'a due' -wlv 'doa' -ɔ ji 'de 'bn wɔin", 'kaa de 'ɪn 'je ɔ "nyɪ ɔ 'jea di ε, ε se nɪ-. ⁷ -Bo -jɔ -mɔ nɛ 'e -gbu" 'de ɔ 'je nɔ : -ɪn -bo 'bn seaa 'bo -gbɛin" kaan' ! 'ɪn ke 'ma 'nynuu- kɔn 'pein -wɛ- 'bode. 'ɪn se ε 'bɛɛ- 'ɪn 'je 'bnson-, -wɛɛ 'ɪn 'je -vn -di'pɛn "nyɪ. ⁸ 'Kaa ɔɔ' "dei -nɔ, ka ɔɔ bla kpaɔ" 'ka ɔɔ blɛ. 'Ma 'tmvɔ aopv 'mɛ, -bo "ju -pean i -nɔ se 'bn sɔn 'de vɔ' dbɛɛ de 'ɛ -tɪ' 'bn ε, ɔɔ muɛ 'bn svan' 'de nat' 'blea 'bn -wɛɛ ɔ 'je ɔ de "o de ɔɔ -pɔan "nyɪ.

⁹ 'De 'mɔ 'naa : Ao -tee' de i, nyv a mu ao "nyɪa', ao -pɔn de i, aoa mu ε 'jea', ao bla klu, nyv a mu ao "wɔin kaian'. ¹⁰ De-nvɛ' nyv "o nyv -teea' de i ε, nyv a "nyɪɔ', nyv "o nyv -pɔan de i ε, ɔɔ 'jeɛ', nyv "o nyv -bla' klu ε, nyv a kain ɔ "wɔin. ¹¹ Ao -nɪa "bo -wi" 'ee, nyv -wɛ -nɪ 'de aopv "klu, -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ -di'pɛn i -wɛɛ -ɔɔ -nyɪɔ" 'sou ε- ? 'De -bo ɔ -tee' -smii' i, -wɛɛ ɔɔ -nyɪ' ɔ sɛn ε- ? ¹² 'De -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ sɔn" -kɪn i, 'sv -ɔɔ -nyɪ' ɔ -kɪan" -kɪan' a- ? ¹³ Aopv -jɔ -nɪa 'diwɔnyɪvɔn ε, -bo ao juo aoa' "nynuu- dɪ 'dɔɛ' nyɪ ka 'ee, 'de -mɛ -a "Bo Kea -nmɔa 'di wɔn ε se ε 'bɛɛ- ε 'je εɛ' -Suu nyv -vva -teeɛ' i "nyɪ ? εɛ mu ε vɔpɔ "nyɪa'.

Sesi 'a "ikmaa' wlvɛ 'de Kea 'bn (Matie 12.22-30 ; Makɪ 3.22-27)

¹⁴ 'Wɪ jrɛ' o Sesi -sa "muu- due' -suusaɔn 'bn. -Ta ε 'wlvɔ 'de ɔ 'bn sv ε, ɔ -tee wlvɔ' -pɔn", 'su ε sɪɛ nyv -wee' 'kaa' 'kwa. ¹⁵ 'Kaa nyv jrv' 'na : Besebuilt -nɪa -siisaɪn 'a klaa' a, εmɛ -nyɪ' ɔ "ikmaa' -wɛɛ ɔɔ nɔ -siisaɪn i.

¹⁶ Nyv jrv' -nɪɛi" vɔ 'jea Sesi i -tɛn' ε, 'sv vɔ 'na : -ɪn nɔ jrɪi' -ɛ -je ε to ka -ma "ikmaa' wlvɔ 'e Kea 'bn ε. ¹⁷ 'Kaa Sesi juo vɔpɔ 'a tɔ' mɛ, 'sv ɔ wlv' 'de vɔ -pee ɔ 'na : 'Blva- "o 'blva- -ɛɛ 'bleenyv 'a 'sv a -seea' 'bn ε, εɛ' -kwle ja -gba' -tɪ, -wɛɛ εɛ' -gbi" 'a se 'wla. ¹⁸ -Bo

-sɪn' ɔ sea ɔɔ' -cɛ" o -fɔn' 'ee, -mɛ ka ɔɔ' tɔ "bode 'e de 'bn wlvɔn nɔ ε- ? Ao 'na : Besebuilt -nyɪ' 'bn "ikmaa' -wɛɛ 'ma nɔ -sɪn' 'ɔ -sii i. ¹⁹ -Bo 'ma sea -sɪn' 'ɔ -sii inv kan' -mɔ 'ee, 'de -mɛ aoa' "nynuu- mɔ 'ee, nyv -ɔɔ 'nynɪ' 'bn vva nɔ -sɪn' 'ɔ -sii i ε- ? εmɛ -tɪ -wɛɛ vva' -cɛ" 'kpa a mu aoa' 'pee kɔvɔnyv nɪa'. ²⁰ 'Kaa -bo ε nɪ Kea 'a sɔn mɛ -nɛ' 'bn "kpei -wɛɛ 'ma nɔ -sɪn' ɔ -sii i ε, -mɛ Kea 'a 'beode mɛ -jɛɛa 'o aopv 'mva-.

²¹ Aoa 'jee, nyv -kmai" 'de ɔ -blea poodɪ ε, -bo ɔɔ sea ɔɔ' -gbu" ifuo ε, ɔɔ' 'bleedɪ -wee' "klein kɔvɔn "i. ²² 'Kaa -bo -jɔ -kmai" -ɔ -sii ɔ -mɔ ji ε, ɔ sɔn' -wɛɛ ɔ -sɔ poodɪ -jt ɔ -tea' -kwlv" 'kwa 'de ɔɔ -gble' "ju -nɔ 'ɔ 'bleedɪ nyv jrv' "jrɪi. ²³ Nyv -ke 'mɔ sea na a -mɔ ɔ -fɔn' 'bn o, 'de nyv -ke 'ma -aa' 'kɪan nyv "jrui -tadue ε, -mɛ ɔɔ tɛɛn 'bn nyv o.

-Suusaɔn 'a 'de -gbu" 'di de ji-tɪ (Matie 12.43-45)

²⁴ 'Sv Sesi pooɛ -tɪ' 'i ɔ 'na : -Bo -suusaɔn 'wlv 'de nyv 'bn ε, ka nyv ɔ 'wlvɔ 'e -gbu" 'di -wɛɛ ɔɔ mua 'de "mɪia "kpei, 'kamɔ ε nɪ-. εɛ -pɔn -tɛn i. -Bo ε se -tɛn 'je 'sv ε, ε 'na : 'Ma jɛ 'de 'ma -gbu" -ɛ 'di 'ɪn 'wlvɔ de mua'. ²⁵ ε mua de, εɛ jɛɛa εɛ' -gbu" ε, -mɛ ε wuuɛ 'dii 'pepe, dɪ -wee' -teeɛ kɔɔi', -wɛɛ ε nɪ foo". ²⁶ 'Sv ε muɛ de -wɛɛ ε "duo -siisaɪn -mɛ" 'sɔn -tɪ -kmai" -tɪ -sia εmɛ 'bn 'de t ke ε ji 'de -gbu" 'di de. 'Kamɔ ε nɪ 'de nyɪɔ -nɔ 'ɔ -tɪ' 'bn. -Bo Kea 'a -Suu se 'de ɔ pɛɛ o nɪ 'sv -siisaɪn kɔvɔn -tɛn 'de ɔ 'bn, -wɛɛ "ju -nɔ 'ɔ de 'bɔɔ- kplɪn nynɪ "jrɪi, t -sii -jt -nɪa tɛin" ε.

De Sesi a 'daa- 'juɔipeɛɛ-tɪ ε, ε ka

²⁷ -Ta Sesi nɪa wlvɔ kan' a, 'sv 'nynɔkpao' due' wlv ɔ -pee 'de nyv "klu v 'na : 'Nynɔkpao' -v -wlvɔ -vn -wɛɛ -va nyɪɛ -ɪn -nya' -mɔ 'a 'nynɔkpao' tu pɛɛɛ "juɔi. ²⁸ -Wɛɛ Sesi wlv ka ɔ 'na : Nyv -vva pɔa

Kea 'a wlu doin" o 'de -uua -tee' i 'de uupu 'bn ε, -wee ka ε "sia 'nyni -uua nba kan' a, -wi" -mu -peeε "juoi ka-

Sesi se jrii' nu-ti 'wɔɔn- (Matie 12.38-42)

29 -Ta nyioɔpu -tuu"-tuu -gbaea' Sesi 'dei ε, 'bomɔ ɔ -te wlua' -puɔn" 'de uɔ -pee ɔ 'na : Nyu -nɔa -stɔn wɔ 'di -uɔ 'di nynia wɔn ε, uupu -a -tee' 'bn jrii' -ε -toε ka 'n 'wluα 'de Kea o i. Jrii' jre' se nuvei 'bode, -bo ε se -je -nuuα 'de Sonast 'a -ti' 'bn nɔ ε. 30 Ka Kea nba εε' -ce" tosuɔn 'de Sonast 'a 'kmv 'bn -wee nyu -nɔa Ninifu 'jee ε "jriε-ε, 'kamɔ Kea a muε tooa' 'de nyio ɔ "ju 'a -ti' 'bn -wee nyu -nɔa -stɔn wɔ 'di 'je ε "jriε- 'jee- ke.

31 Tu"bo nynɔkpao' -wluα 'de 'jru' 'a -gbɔnfɔ o 'de Sebablua "kpei ε, uα muε 'bn sɔan' 'peewɔ o, -wee u 'je nyu -nɔa -stɔn wɔ 'di 'pee kpɔuɔn-, de-nuε' u 'wluε 'de 'bluα-tɔɔn "kpei -wee u ji Salomɔ ɔ tɔ' wlu doin" o poa'. Ao -gbɔn 'nɔ, -jo -nɔa -ta -mɔ 'bei" ɔ je Salomɔ -sii. 32 Nyu -wluα Ninifu uε ke nyu -nɔa -stɔn wɔ 'di a muε -tadue plaan' 'peewɔ o, -wee u 'je 'bn sɔn 'de u 'je uupu 'pee kpɔuɔn-, de-nuε' -ta Sonast 'tmuα Kea 'a -ti' 'de uɔ -pee ε, uɔ poε tɔ' fai" 'bo ɔɔ' wluɔ". Uɔ "biie' e Kea o, -wee u cen uα' dɔsɔn 'a -kɔn u "nyɔ ε. Ao -gbɔn 'nɔ, -jo -nɔa -ta -mɔ 'bei" ɔ je Sonast -sii.

-Sɔn' -nɔa 'e nyio 'bn ε (Matie 5.15; 6.22-23)

33 Sesi poε -ti' "i ɔ 'na : Nyu se ε 'bεε- ɔ 'je nebi tba -wee ɔ 'je ε i -tu" 'de jae -sɔn, 'kaa nyu ɔ -tee' -ta -tean ja -wee nyu -wee' -a pa 'de -gbu" 'di ε, uα 'je ε i.

34 -Ma "jriε- mε -nɔ -ma ku 'a -sɔn'. -Bo -ma "jriε- se poa a, -mε -ma ku -sɔn i nɔε -faoo'. 35 -In -tu" -ma -ce" 'ε -ti' -wee -sɔn' -nɔa 'de -in 'bn ε, ε je kwie 'bn -sneε. 36 -Bo -ma 'kmv -wee' "klein nɔ 'e -sɔn' 'bn ε, -wee εε' 'fo jre' se 'de kwie

'bn nɔ ε, -mε ε -wee' nɔε 'de -sɔn' 'bn. Ka -dam'ba a wan 'bo -bn "juoi -wee -ma -jea i ε, 'kamɔ ε nɔ-

Sesi -ce' Fariseen ke ke' wɔ-savn "bli (Matie 23.1-36 ; Makɔ 12.38-40)

37 -Ta Sesi nɔa wluα' kan', 'su Fariseen due' 'dɔ dedi -ti 'de ɔ o -gbu". ɔ mua 'e ε, ɔ -tee de dia' -puɔn". 38 Tai' "maa Fariseen 'mε, de-nuε' Sesi se kwa jre ka tein"nyu a nba see ε, 'su ɔ je de dia' -puɔn" -te. 39 'Kaa Sesi wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Ao Fariseen-wi", ka ao nɔa 'ka ka : aoa wɔɔ 'bo 'di 'naade ke "tiedi 'a ku -puɔn" 'a 'su, 'kaa "jriia' ke 'diwɔnyɔnia' "ji 'de aoa' -ce" 'kpa 'bn 'ε. 40 Ao -gbɔn ka ao sea tɔ'di nɔ ε ! Kea -nuα' de 'ε ku ε, emε se 'e ε 'di nɔ -kee ? 41 Aoa' pee mε ao 'je wɔɔ ka- ! De ao 'jea nɔ ε, emε -nɔ de -nɔa 'de aoa' -kaun" ke aoa' "tiedi 'di ε, ao 'wɔɔn- εε' nɔa" nyu "nyɔ-ti -wee di -wee" 'klein 'je i-kweε 'de aoa' -ti' 'bn.

42 ε nɔε "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn Fariseen-wi", de-nuε' sii" mu" ka 'bεε- ke flɔ nɔa -i -nɔa kan' a, ia' sɔɔn'ɔ -puue -ne umɔ aoa "duo 'bn -wee aoa -saa Kea wɔn, 'kaa "isrea' ke Kea 'a -ti' 'kmaa' -mɔ aoa nuɔ 'plv 'bn 'de -mɔ ao 'je nɔ ke tein' 'de-, -wee di mu" -ji -mɔ 'je de 'bɔɔ-.

43 ε nɔε "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn Fariseen-wi", de-nuε' "kpa-ti klae" -nɔa 'e nya 'de 'jrui 'kɔn-gbi 'dii ε, aoa 'jee ia' "kpei -tea' 'a "dia, -wee aoa -pɔn 'de nyu 'je aopu- 'a ni' -te' 'bo nyu -kwea ka "jruijɔn nɔa.

44 ε nɔε "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'bn, de-nuε' ao -kɔ' -gbɔn' -i -nɔa 'o 'blv -sɔn, nyu ɔ na "kpei- 'su nyu 'ɔ jua.

45 'Bomɔ ke' wɔ-sai due' "duo wlu 'bn 'de nyu "klu ɔ 'na : Nyu detɔɔi, -bo -ma sea kan' -mɔ 'da 'ee, -mε -ma -cree" -apu mɔ 'mε -kee ? 46 'Su Sesi wlu' ɔ 'na : ε nɔε "nmia-ti -o 'de aopu mɔ'ɔ -ti' 'bn -ke, ke' wɔ-savn, de-nuε' aoa -tee' nyioɔpu -gbɔ -ia 'blea' nɔa 'kle

"jru, -wεε aoa' -ce" 'kpa 'a -ciejɔ due' koun -gbai' 'a bli "i.

47 Ε ΝΙΕ "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'un, de-nve' Kea 'a wlu 'kwajaaun ao "bo -wi" 'dba a, uupu 'a -gbain' mɪ aoa ma. 48 -Bo aoa sea uupu 'a -gbain' ma a, -me di ao "bo -wi" nua umi aoa po -ti' o. Uupu mo 'dba Kea 'a wlu 'kwajaaun, -wεε aopu moɔ ma uua' -gbain' ! 49 ΕΜΕ -ti Kea -nua to'di sie no" nya sese ε 'tmue ε 'na : 'Ma muε wlu 'kwajaaun ke dboun uupu "idboa", -wεε uυ 'je jru' 'dba 'de uυ 'je jru' 'kle -tu". 50 Kea 'a wlu 'kwajaaun uυ 'dba uua' nymɔ ɔ muε nyu -nɪa -stanwɪ 'di kpun 'a. 51 De -wɪba 'e 'kmυ 'a -teea' a, -wεε -ε tba 'e Abelɪ 'a 'mεa' "kpei' de -ε -jεεa Sakali uυ 'dba 'bo 'sraa-sa'in 'de Kea -gbu klaa" 'di tein" ε, 'ma 'tmυu aopu to' -ti, Kea a muε uua' nmɔ nyu -nɪa -stanwɪ 'di i -teea'.

52 Ε ΝΙΕ "nmia -ti -o 'de aoa' -ti' 'un ke' wɔ-saun, de-nve' -ta to' -ti nɪa ao juo 'o 'ε, 'kaa aoa' -ce" 'kpa 'a mu 'o. Ao -ko' nyu -blea -gbu" 'a 'nynɪ 'de -uua -ce" 'kpa 'a pa 'e ε 'di, 'de -uua kaan nyu -nɪai" -uυ -jea 'de ε 'di pa -je de ε.

53 -Ta Sesi 'wɪbua 'mua- 'su ε, Fariseen ke ke' wɔ-saun 'kpa 'cen 'su uυ -te ɔɔ' "kpei- crεεa' -pun". Uua -tee' ɔ 'wɔn i, -wεε di -tuu"-tuu 'je 'de ɔ wɔn 'di ji. 54 Uua -tee' Sesi "kle bu 'dei -wεε -bo ε nɪ kan' a, 'de uυ 'je ɔ "kpei kpoun-.

12

"Jridepoo-ti (Matie 10.26-27)

1 'De εε' no" tu 'di ε, nyio -pu 'a "wlu 'a "wlu -kweae a na ba "kpei-. 'Su Sesi -tee ɔɔ' klai" nynuu -pee wlua' -pun" ke kpun- ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de Fariseen-wi" 'a -di'pen -puun" de 'ε -ti' 'un, emε -nɪ "jridepooa'. 2 De -pa' kwla -wεε -ε sea "kpae' pεen, ε se nɪ-. 'De de -tua" kwla -wεε nyu sea juoi ε, ε se nɪ-. 3 Emε -ti -wεε di "klein aoa mua 'tmua' 'de

kwie 'un ε, ɪ -wee' a muε "kpae' 'pεean' 'de -son' 'un. De ao "wuan 'un 'de ba -pee -wεε ao 'tmua 'de aoa' 'pen 'in ε, nyu a mu ɪ wee 'un poa' 'bo nyu -kwea.

Nyo nyu 'je plee ε- ? (Matie 10.28-31)

4 Ao -nɪa 'ma "dei-wi" ε, 'ma 'tmυu aopu 'me : ao 'bo nyu -a -dba 'bluku pleeε, uυ se ε 'bεε- uυ 'je de jre' nυ 'bo -me 'de. 5 "Ju ao 'jea plee ε, ɔmɔ 'ma ji aopu toɔa'. Kea -bo -ε -sa nyu 'kmυ, -wεε -ε -beea' -ε -je ɔ 'de ne -sea' 'mu-ta 'ble 'un po ε, emε ao 'je plee-. Kɪun, to' -o, emε ao 'je plee-. 6 Aoa 'jee, -tɪun" jɔ -mm" mɪ nyu a sea 'weijo 'soon 'un plee ? 'De -me 'kamɔ ɪa' due' koun -gbai' se "ma 'bo Kea "juoi. 7 aoa' "mɪ -nɪa 'bo aopu moɔ' -ce" "jru -mɪ -wee" "klein -srooe", emε -ti faun 'bo ao nve, ao nɪe deɔwɔn, ao je "jae -tuu"-tuu -sii.

Sesi 'a -ti' 'wɔn 'jea ke ɔɔ' -ti' wɔn -saa' ke (Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Ma 'tmυu aopu 'me, nyu "o nyu -wɪua 'o nyu "juoi -wεε -ɔ -na ɔ nɪe 'ma nyu -o ε, 'mɔ nyio ɔ "Ju, 'ma muε ɔɔ' 'nynɪ "sia' 'de 'in "Bo 'a "soa-wi" "juoi -ke. 9 Kaa nyu -ɔ -sa 'un wɔn 'bo nyu "juoi ε, 'ma muɔ wɔn -saa' -ke 'bo 'in 'Bo 'a "soa-wi" "juoi. 10 'De nyu -toa 'mɔ nyio ɔ "Ju wɔn o ε, ɔɔ' deɔaun 'bεε- ε 'je -kwe-, 'kaa nyu -ɔɔ mua Kea 'a -Suu wɔn iblaa' a, ɔɔ' deɔaun se -kweɪ.

11 -Bo nyu kpa aopu 'pee 'un 'de Kea -gbi 'dii ε, ε ke 'de 'blvajeun-wi" ke -gbajeun -wi" "juoi ε, ao 'bo -flii 'wlaa 'de de ao 'jea 'tmυ -wεε ao 'jea aoa' -ce" -ti' "kpei -sa 'a -ti' 'un, 12 de-nve' de ao 'jea 'tmυ 'de no" -nɪa 'mua- 'di ε, Kea 'a -Suu 'a -ce" 'kpa -a muε ε aopu toɔa'.

Se to'di nɪ wliεjei 'a "ipoo-ti

13 "Ju due' -wɪb 'e nyu "klu ɔ -wɪu Sesi -pee -ɔ -na : Nyu detɔoi,

-tmuv' ma de'di -no, -wae o ke 'ma -a -je -aa 'ken 'un -seea' -a. ¹⁴ 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : 'Oo nyio- ! -o -te 'un 'bomu -wae 'in 'je aoa' 'pee 'je 'de 'in 'je aoa' 'ken 'un -seea' -a ? ¹⁵ 'Su o wlu' 'de u -wee' "klein -pee o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' mo, 'kwa i 'nu'a se "jrii nmoo, de-nue' -bo nyio ni "wliiejei mo 'de e, oo' 'kmunia' -ceen'- se 'e "wliie-tuu"-tuu 'blea' 'un ni-.

¹⁶ 'Bomo Sesi poo -ti' -ni "i ka 'de u -pee o 'na : "Wliiejei due' mo o nu 'blu 'un dbo- -e "nyl o diidi -tuu"- ¹⁷ O naa to' i 'de oo' -ce" 'un 'su, o 'na : Ka 'in 'je diidi -ni -mi 'a -ti' nu la- ? -Ta 'in 'ji -tu" 'bo se ni- ¹⁸ 'Su o 'na : Ka 'in 'jea nu 'ka ka : 'ma jie 'ma -gbi" mu" -ni 'wlaa', -wae 'in 'je -gbi" klae' mo 'de 'in 'je 'ma diidi ke 'ma 'bleedi -wee' "klein "jrui 'kui- 'de i 'di, ¹⁹ -wee 'in 'je wlu ka 'de 'ma -ce" 'un : -mo e, -in -blee "wliie- -tuu"-tuu, -in -blee -sin -tuu"-tuu 'a diidi. -In -te i la, -in -je di, -in -je 'na, 'de -in -je 'mua- nu, de-nue' -ti' se ka ni- ²⁰ 'Kaa Kea a mue o -pee wlu' ka : -mo -kaan' nyoo, -gbun 'no, 'De 'mau'wi -ne 'di -sian, 'ma mue -ma fee' 'de -un 'un -saa', -wae di "klein -in -nmaea nyoo -ji kpa -in -je o 'je. ²¹ 'Kamo ee mu nua' 'de nyoo -pooan' "wliie- i 'de oo' -ce" 'e 'su 'a -ti' 'un -wae -oo' -pooan' e i 'de Kea 'a -ti' 'un -pee.

Kea -kwli" -tea'
(*Matie 6.25-34*)

²² Sesi wlu' ke -ne 'de oo' klai" nynuu -pee o 'na : 'Ma 'tmuv aopu' 'me ao 'bo aoa' 'kmu 'a -soon -tu" e, 'de de ao 'jea di ke de ao 'jea 'unpaa 'a -ti' 'un, ²³ de-nue' 'kmunia' "paa' e je diide -sii, 'de ku 'a ke' kma' e je 'unpaade -sii. ²⁴ Ao -gbun wan" -wi" -ni ja kea : ia' nu dbo, ia' -tu", ia' -sa, i se -gbu" 'ble, -wee diide "jei -tu" -ti. 'Kaa Kea a -gbaan' i. 'De aomo se dewon ni kpe -puue, ao se nuu -sii ? ²⁵ Nyoo we- -ni 'e aopu "klu -wee 'de oo

fee' iwlaa' 'un o -beee' -o -je oo' 'wi -pe 'mlai" po e- ? ²⁶ 'De -bo ao se di mu" -ji -mi 'a nua' 'bee- 'ee, -me dee-ti aoa -tu" -soon 'de di -ji -sia 'o 'a -ti' 'un 'ja a- ?

²⁷ Ao -gbun sii" 'a -fan' sun ja 'de 'kwla 'di : ia' nu dbo, ia' dba di, 'kaa 'ma 'tmuv aopu 'me 'de Salomo 'o 'beode -wee' "klein 'un e, o se -pee -pooan' -tu", o se ia' due' koun -gbai' ka -sii. ²⁸ Sii" -nia 'e 'kwla 'di -sian, -klae' 'su -i -mea -wee nyu a poa 'o "jri e, -bo Kea a sea -ni di 'unpaa kan' 'ee, -me e se e 'bee- e 'je ee' de tu nu 'de aoa' -ti' 'un -kee ? -Gbu, ka aoa' Kea -kwli" -tea' sea "i 'be e ! ²⁹ Ao 'bo de ao 'jea di ke de ao 'jea 'na 'a -fli i 'wlaa jeejee ! ³⁰ 'Kmu "kpei nyu, uupu -a -wla di -nia 'mua 'a -fli i jeejee, 'kaa aopu mo ao 'blee "Bo -o -juo di "klein aoa -pooan i e. ³¹ 'Bo -me 'de e Kea 'a 'beode me -ee -fli ao 'je i 'wla ka-, -wee di "klein -sia 'o -mi 'de, 'de Kea 'je ao -mi "nyl -ke.

Javn 'di 'a "wliie -ti
(*Matie 6.19-21*)

³² Favn 'bo ao nue, ao Tu'bo 'a 'blea 'a -gbun' -saan"-, 'kaa ao 'bo -nia 'e javn 'di 'woon- 'beode 'e aoa' "nyl -ti' me. ³³ Ao ple di ao 'blea -wee ao 'je ia' 'wei nyu -sea' de 'jea' 'bee- "nyl. Ao "pa 'wei 'dipo -ke -ia' dooa, -wee ao 'je aoa' "wliie- "jrui 'kui- 'de javn 'di. 'Demoo "jrii 'a bu se teen-, 'demoo wlon -ia dooa di se ni- ³⁴ Dee-ti 'in 'da kan' a, eme -ni -ta aoa' "wliie- nua 'bomo aoa' to' -wee' "klein ni -ke.

Dbonuun -uva fua uva' 'blei e

³⁵ Ao nmae di, ao bla aoa' wlu 'di -kli ! Aoa' nebi wan jeejee ! ³⁶ Ao ni ka nyu -uva 'blei mua -ko' -son, 'de -uva fu o -wee -bo o ji o bla klu 'de -uu -je o "woin kain nua. ³⁷ Uva' dbonuun tu -uva mua "jrie- 'i -tea' 'su -uva 'blei 'jea ji e, uu nu 'mua- ! 'Ma 'tmuve aopu to' -ti, -bo o ji e, oo' -ce" 'kpa a mue di nmaea'

'de ɔ 'je ʊpɔp dɛdi -ti 'da, -wɛɛ ɔɔ' -cɛ' 'kpa 'je ʊpɔp diide "jrii -gble'.
 38 -Bo ɔ ji -too' -kwea ɔ, -bo ɔ ji -sɔn' wɔin" ɔ, ɔɔ' dɔnɔn -a mua "jriɛ- "i -tea' ɔ 'jea jɛɛ, 'mva- a muɛ -wi" -mɔ nva' ! 39 Ao 'wɔn ɛ 'mii ka -cɔɔn' ka ! -Bo -gbu" 'jei juo nɔ" -ɛ 'di "jrii 'jea ɔ ɔ -gbu" pa 'de ɛ, -mɛ ɔ se ɛ 'bɛɛ- 'de ɔ 'je ɔɔ' -gbu" "i 'tai-, -wɛɛ "jrii 'je ɛ wa. 40 Aopɔ mɔ -ke ɛ, ao nmae aoa' pɛɛ, dɛ-nvɛ' nɔ" -ɛ 'di ao se ɛ -kwɩ" -tee ɛ, ɛmɛ nyiɔ ɔ "Ju a mu de jia'.

Dɔnɔn 'sɔɔn "ipoo-ti (Matie 24.45-51)

41 'Sɔ Piei 'na : Tɔ'bo, -un -pooɛ -ti' -nɩ 'i 'de -aa 'sɔ 'a -ti' 'ɔn, -aee' 'de nyɔ -wɛɛ' "klein 'a -ti' 'ɔn -oo ? 42 'Bomɔ Tɔ'bo wluu ɔ 'na : Dɔnɔn -jɔ -nɩ tɔ'di 'de -ɔɔ' pɔoa wlu fai" ɛ, ɔmɔ -ɔɔ 'blei 'jeɔ -gbu" kwa -te', -wɛɛ -ɔ -je dɔnɔn jɔv' diide "nyɩ 'de nɔ" i. 43 Dɔnɔn -ɔɔ mua kan' nva' sia' 'sɔ -ɔɔ 'blei 'je ɔ jɛɛ ɛ, -mɔ ɔ 'jei tu a nɛɛ 'mva- ! 44 'Ma 'tmɔv ao tɔ' -ti, ɔɔ' 'blei a mu ɔ di -wɛɛ' "klein kwa -tea'. 45 'Kaa -bo ɔɔ' dɔnɔn tu naa tɔ' i 'de ɔɔ' -cɛ' 'ɔn -wɛɛ ɔ 'na : 'Ma 'blei 'a jia' se i "kɔvɔn- ke, 'de ɔ 'je dɔnɔn jɔv' 'a bla' -pɔn" -te, -wɛɛ ɔ 'je dɛ dia' ke nmo "jru pɔa 'a 'sɔ nɛ ɛ, 46 ɔɔ' dɔnɔn tu 'a 'blei a muɛ jia' 'de nɔ" ɔ sea -kwɩ" -te 'di, -wɛɛ ɔ 'je ɔ 'kle -tu" ka nyɔ ɔ -tua" kɔvɔn- 'kle ɛ. 47 Dɔnɔn -jɔ -jua ɔɔ' 'blei 'a 'tɔn nɔ-tɩ, -wɛɛ -ɔ sea dɩ nmae- 'de ia' nɔ" tu 'di ɛ, nyɔ a mu ɔ klae 'a nya -tuu"-tuu bla' ! 48 'Kaa nyɔ -jɔ seɛ juo-, -wɛɛ -ɔ nva bladɩ -ciɛ" ɛ, nyɔ se ɔ klae 'a nya -tuu"-tuu blaai, dɛ-nvɛ' nyɔ nyɔ "nyɩa -tuu" ɛ, ɔmɔ nyɔ 'je -tuu" i -tee'-. 'De nyɔ nyɔ sia dɩ -tuu" ɔ ɛ, ɔmɔ nyɔ a -tee' dɩ -tuu" i.

Sesi ja nyɔ i -seea' 'nɔ 'kmv "kpei (Matie 10.34-36)

49 Sesi wlu' ke'wɩɛ ɔ 'naa : 'In ji' -wɛɛ 'in 'je nɛ 'de 'kmv "kpei po. -Bo ɛɛ' nɛ tu -te waan' -pɔn' 'ee,

-mɛ dɛ 'in nɩ 'i 'bo ɛ 'de ɛ- ? 50 Ka nyɔ pɔoa "nɩ 'jru ɛ, 'kamɔ 'in 'je 'e 'kle 'ɔn jii-. -Bo ɛɛ' dɛ tu se nɔv ɛ, -mɛ 'ma pɛɛ se i -tei. 51 Aomɔ 'na : pɛɛ 'a blu' mɛ 'in ja 'nɔ 'blva- "kpeii ? "In-, ɛ se kan' nɩ-, i -seea' mɛ 'in ja. 52 'Bode ɛ, nyɔ -mm" -nɩ 'e -gbu" due' 'di a muɛ i -seea', taan a muɛ 'sɔɔn 'dii 'blea', -wɛɛ 'sɔɔn 'je taan 'dii 'blee-. 53 "Bo a muɛ "ju 'dii 'blea', "ju a muɛ 'bo 'dii 'blea', de a muɛ vɔ' 'nynɔkpɔo' ju 'dii 'blea', -wɛɛ 'nynɔkpɔo' ju 'je v de 'dii 'blee-, kvande a muɛ "ju 'a 'nynɔ 'ɔn 'nyɛa', -wɛɛ "ju 'a 'nynɔ 'je kvande 'ɔn 'nyɛ.

Nɔ" "jriɛ- ɔ sie-ti (Matie 16.2-3)

54 -Wɛɛ Sesi wlu 'e nyɔ -gbaea' -pɛɛ ɔ 'na : -Bo ao -gbɔn 'de javn 'di -wɛɛ "ni a sea i ji 'de 'jei 'de 'jɔv -sɔn i fɔɔ 'sɔ ao 'na : "Ni a jɛɛ dɔbaa' -wɛɛ ɛɛ nɩ kan' -cɛɛn'-. 55 'De -bo 'kao pɔɔ' sea 'e 'jɔv -gbɔn "kpei 'wɩv ɛɛ sea ji ɛ 'sɔ ao 'na mɔɔ' ɔ jɛɛ jia' -wɛɛ ɛɛ nɩ kan' -cɛɛn'-. 56 Ao "jridepooɔn, ao juo 'blva- ke javn 'a nɩsɔn 'a "kpei-seea' ka 'mɛ, 'de -mɛ dɛɛ-tɩ nɔ" ao nɩ 'e 'di -sɩn aoa' 'wɔn 'e -mɛ 'dei -ɛ ?

Wlu 'ɔn 'bɛɛ' (Matie 5.25-26)

57 'De dɛɛ-tɩ aoa' -cɛ' "kpa se "isɛɛdɩ 'a "kpei- seea' ka juo ɛ- ? 58 -Bo -un -ke nyɔ 'ble 'tmva' -wɛɛ ɔ 'je -un "kuan pɔo 'de ao 'je 'pɛɛ 'ɔn mua' nɩ ɛ, -mɛ ɛ ke -in -seea' wlu "kpei 'bo -jei" ka ɛɛ' -kɔ sea 'ɔn tɛn ke ɛ, -bo ɛ se -mɛ nɩɛ, -mɛ 'pɛɛ a muɛ -un -kpɔn 'a -wɛɛ 'pɛɛ 'jei 'je -un "soa-wi" kwa 'bɔɔ- 'de -wi" -mɔ 'je -un -kaso 'di po. 59 'Ma 'tmɔv -un -ɛ, -un se 'e -kaso -nɛ 'di 'wɩvɩ mamaɔ 'sɔ -un -je ɔɔ' kpan -wɛɛ' "klein -sa. ɛɛ' 'jɔ due' se 'de siei.

13

Kpɩn fai" poo-ti

1 'De ɛɛ' nɔn' tu 'di ɛ, dɩ Pilatɩ nva Galile kɔvɔn "jrii ka ɔ beea vɔa' nymɔ ke vɔa' 'sraa dɩ 'a nymɔ "jrii

ε ιμι -ta "kuan nyu -jea ια' -ta po Sesi. ² 'Su Sesi wlu' ka 'de υυ -pee ο 'na : Nyu -wlba Galile -wee Pilati 'dba 'mva- 'ee, δε aoa naa τ' i 'de Galile nyu -ny 'a -ti' 'bn ε- ? Δε υυ 'jea 'kle kan', -με υυ νυε' δεσαυθυυ κλαε" la υυ je Galilenyu -wee' -sii ? ³ "In-, ε se kan' ni-, 'kaa 'ma 'tmυυ aopy 'me, -bo ao se kpln fai" poo ε, ka υυ 'mea 'mva 'kamο aoa mu 'mea' -ke. ⁴ 'De nyu 'a -puue 'jo -me" na Siloe 'a blo' -tcoη- tcoη bla, -wee -υυ -mea, δε aoa naa τ' i 'de υυa' -ti' 'bn ε- ? Aomο 'naa -me υυ nιe δεσαυθυυ ο la, υυ je Selisalem-nyu -wee' "klein -sii emε -ti υυ 'mεε ? ⁵ "In-, 'ma 'tmυυ aopy 'me, -bo ao se aoa' kpln fai" poo ε, ao -wee' a mue 'mea' ka υυ 'mea -ke ε.

Fikitu -εε' poa "buo ε

⁶ Sesi ποεε -ti' "i ke'wle ο 'na : 'Ju due' mo -do fikitu 'bo ο ο -kle'. 'Wι jre' ο 'su ο mue εε' "buo du' -saa', 'kaa ο se ε "buo ja jεε-. ⁷ 'Su ο 'tmυυε ο' dbonvi ο 'na : -Sη taan ka -sian, -bo 'in ji fikitu -ne 'ε "buo -saa' a, 'maa 'jeeε δε ja. -In -cιen, δεε-tι ε kaan 'blva- 'bn "jei-ε- ? ⁸ 'Bomο ο' dbonvi 'na : 'Ma 'blei, -in -tai" ε "i ke 'de -sηn -ne 'di, 'ma mue ε woi "blua", -wee 'in 'je ε 'blv -jre 'dce woi po. ⁹ "Ko 'de nya εε mue croa' a-. -Bo ε se cro ε, -wee -in -je ε cen.

Sesi 'puue 'nynokpao' due' 'bo -kwlewi "kpei

¹⁰ 'Wι jre' -ε -nιa -kwlewi ε, emε Sesi a τoo nyu δε 'de Kea -gbu 'di. ¹¹ 'Su 'nynokpao' due' -ni 'e nyu "klu. 'De -sηn 'a -puue 'jo -me" na 'di ε, va' -srei", va' na-, δε-nyε' -suusavn -nιa 'de υ 'bn ε, emε -ε -tu" nιa 'we- -ne -pon". ¹² Sesi 'jeea υ "jrie- 'sv ε, ο wlu' ka 'de υ -pee : 'Nynokpao', a 'puυ -we- 'de aa' nιa 'we- -ne 'kwa. ¹³ -Wεε ο -te' υ kwa 'jru. 'Bo ε "sri, υ je "isre υ je Kea 'a 'nynι 'i 'βεεa' -pon" -te. ¹⁴ 'Kaa δε Sesi 'bcoa nyu 'a 'we- 'bo -kwlewi "kpei 'mva-, ε nyaa Kea

-gbu -jeopoi i, -wee ο wlu 'de nyu -gbaea' -pee ο 'na : 'Wι -mεεο"- -ni 'e 'dco 'di, ιμι nyu 'βεε- υυ 'je dbo inυυ-. 'De ια' 'wι tu 'di mo ao 'je jii -wee ο 'je aoa' 'we- 'bco-. Ao 'bo jie -kwlewi "kpei ! ¹⁵ 'Su Tυ "bo wlu' 'de ο -pee ο 'na : Ao "jridepooyn 'a ti, 'mo 'naa : 'bo -kwlewi "kpei -ta aoa' kain aoa' bli' ke aoa' soofae'- due due' -wee aoa' kpa ι "ni 'nyia' 'a ? ¹⁶ 'De 'nynokpao' -ny, -υ -nιa Ablaam 'a "naju -wee -sion' san 'de -sηn 'a -puue 'jo -me" na 'di ε, υmυ nyο se seie i -kwlewi "kpei 'dee- ? ¹⁷ Wlu Sesi 'tmua 'mva-, ε 'dbaa ο' tonyυ -tηn' "i, 'kaa nyu -gbaea' 'mva- a ny -wi' -mυ 'me 'de di 'dce "klein οο nva 'a -ti' 'bn.

Tu jo -saan' 'a "ipoo-ti jri'

(Matie 13.31-32 ; Maki 4.30-32)

¹⁸ Sesi ποεε -ti' "i ke'wle ο 'na : Δε Kea 'a 'beode -ko', 'de δε 'in 'jee "ipoo ε- ? ¹⁹ ε -ko' tu jo -ε -piia' "i, -wee "ju due' doa 'de ο ο -kle ε. ε mea 'sv ε, ε 'kpa klaa", -wee nυυ poo ε 'jro ja.

²⁰ Sesi wlu' ke'wle ο 'na : Δε 'in 'je Kea 'a 'beode "ipoo ε- ? ²¹ ε ke -di'pen 'pen -puun'δε -kooο'- . -Bo 'nynokpao' dbaa fai' py 'a 'keinke taan, -wee υ po 'e -di'pen -puun'δε ε, 'sv fai' py 'a 'pco -wee' "klein -puun"-.

-Gbain' -je -saan'-

(Matie 7.13-14, 21-23)

²² -Ta Sesi a mua Selisalem ε, οο τoo nyu Kea 'a -ti' 'de -kwle κλαε" ke -kwle mι" οο cεεan 'dii 'di. ²³ 'Bomο "ju due' -tee' ο i ο 'na : 'Ma detcoi, nyu -a mua 'puva' 'ee, υυ se "i -tieii ? 'Su Sesi wlu' 'de υυ -pee ο 'na : ²⁴ Ao kpyon aoa' -ce" i -wee ao 'je 'o -gbain' -je -saan"- "i paa-. 'Ma 'tmυυ aopy 'me nyu -tuu"-tuu -a mu 'bo 'a paa' i -pcoan', 'kaa υυ se ε 'βεεi.

²⁵ -Bo -gbu" jei sοη 'bn 'de ο 'je 'o -gbain' kan a, -wee ao 'je 'e "kpaε' sie-, 'de ao 'je klu blaα' -pon" -te ε, 'de ao 'je wlu ka : Tυ "bo, Tυ "bo, -in -kain -a -wain" ! Oο mue wlua'

ka : -Ta ao 'wlua 'un se 'o juo-
 26 'Bomɔ aoa mu wlua ka : -Apu
 -ɔ -ke -un -dia -tadue 'de -ɔ -ke -un
 -naa -tadue, -wɛɛ -ɔɔ -kwlo 'dii -un
 -tɔɔa nyɔ de, -a ko -taa ? 27 ɔɔ muɛ
 wlua' ka 'de ao -pee : -Ta ao 'wlua
 'un se 'o juo-, ao -wee' "klein tɛɛn
 'un kiun, ao desaunvun ! 28 'Bomɔ
 -bo aoa sea ao "bo -wi" Ablaam
 ke Isaaki ke Sakobu ke Kea 'a wlu
 'kwajaavun -wee' "klein i 'je 'de Kea
 'a kɛɛma' -kwlo 'di ε, -wɛɛ aopu
 mɔ 'je 'e "kpaɛ' nɪ ε, 'bomɔ aoa
 muu -ftn" 'a 'de ao 'je 'nyɪn "idii-
 29 Nyɔ a muɛ 'e 'jru kwea ke 'jru
 -sɔun 'wlua', -wɛɛ jru' 'je 'de 'jru 'a
 -gbunfo -nɪa 'sɔɔn o 'wlu 'de vɔ 'je
 -tadue dii- 'de Kea 'a kɛɛma' -kwlo
 'di. 30 Ao -gbun 'nɔ, nyɔ -bɔɔa' de
 ε, vɔa' jru' a muɛ nya kɔan' -wɛɛ
 nyɔ -kɔan nya 'a jru' 'je de 'bɔɔ-.

Sesi nɛ Selisalem mua'
(Matie 23.37-39)

31 'De 'wɪ due' -nɛ 'di 'sɔ
 Fariseɛn-wi" jru' -ji' Sesi 'tmɔa' vɔ
 'na : -In -wlv' -ta, -in -mu', de-nvɛ'
 Erodi a -pɔn -ma 'dbaa 'a -kɔ i.
 32 Sesi wlu' 'de vɔ -pee ɔ 'na : Ao
 mu ao 'je too' wɛ -ponyɔ -nɔ 'tmɔv-
 : 'In ka, 'ma nɛɛ -siisan i, 'de 'ma
 'bɔɔ- nyɔ 'a 'wɛ- -stian o, -klae" o,
 'de 'wɪ 'a taan -nɛ 'di, mɔ 'ma mu
 ɛɛ' dbo tu "i -kɔa'. 33 'Kaa 'un 'je
 na -o -stian o, -klae" o, 'wɪ -tba' 'o
 -ɪ mua nya 'di, de-nvɛ' ε se "inmɔ
 -wɛɛ Kea 'a wlu 'kwajaai 'je 'kwla
 "kpei 'mɛɛ, -bo ε se 'o Selisalem nɪ
 ε.

Sesi bla pɛɛ 'de Selisalem 'a -ti'
'vɪn

34 'De Sesi wlu ɔ 'na : Selisalem,
 Selisalem -kwlo, -mɔ -ɔɔ -dba Kea
 'a wlu 'kwajaavun, -wɛɛ -ɔɔ tbaa
 nyɔ Kea dboa -un "i "soi i ε, kpe
 -tiɛ' 'un nɪɛ "i -un 'je -ma "nyɪnuu-
 "jrui 'kiun- ka -gbaunsvun" a 'kiuan
 ɛɛ' "nyɪnuu- "jrui 'bo ɛɛ' nai -sɔn
 ε, 'kaa ao seɛ 'wɔɔn. 35 Ao -gbun
 'nɔ, Kea a muɛ aoa' -gbu" klaa" svn
 "kpei -saa'. 'Ma 'tmɔv aopu 'mɛ, ao
 se 'vɪn "jriɛ- 'jeɛi 'bode mamav 'sv
 ε 'je 'wɪ jre' jɛɛ- -wɛɛ ao 'je wlu ka

: "Diwan kpɔn "Ju -ɔɔ jia 'de Tv"bo
 'a 'nyɪn 'vɪn ε !

14

Sesi 'pυvɛ "ju due' 'bo -kwlewɪ
"kpei

1 'Wɪ jre' o 'bo -kwlewɪ "kpei ε,
 Sesi muɛ 'de Fariseɛn-wi" 'a klaa"
 due' o -gbu" 'di -wɛɛ vɔ 'je de di.
 Nyɔ -nɪa 'o mu ε, vɔa sɛ Sesi 'jriɛ-
 o. 2 'Sv "ju due' -pun" wɛ- ε nva ji',
 -wɛɛ ɔ nyna i 'bo Sesi "juɔi. 3 -Wɛɛ
 Sesi wlu 'e ke' wɔ-savun klae" ke
 Fariseɛn-wi" -pee ɔ 'na : Nyɔ 'beɛ'
 ɔ 'je 'wɛ- 'bɔɔ- -kwlewɪ "kpei, -aɛɛ'
 nyɔ se ε 'bɛɛ- ? 4 'Kaa vɔ se 'e wlu
 -sa. 'Sv Sesi kpa svn ɔ bla "ju -nɔ
 "i, ɔ 'bɔɔ- ɔɔ' 'wɛ- 'sv ɔ 'na : -In mu
 -gbɛin". 5 -Wɛɛ ε nɪ aoa' due' 'a "ju,
 'de -bo ε nɪ ɔɔ' bli' -kpa "nibie 'di,
 'bo -kwlewɪ "kpei 'ee, ɔ se 'o "sri i
 ɔ se ε 'e -sa ii ? 6 'Kaa de vɔ 'jea
 'tmɔ 'de ɛɛ' wlu tu 'a -ti' 'vɪn, ε se
 nɪ-.

-Cɛi" 'piia' ke -paan' nva' ke

7 Ka nyɔ vɔ 'da dɛdi -ti vɔa
 -pɔan -teɪn 'dɔɛ 'dɔɛ i ε, ɛmɛ Sesi
 sie "jriɛ- o, 'sv ɔ pɔɔɛ -ti" 'i ka, ɔ 'na
 : 8 -Bo nyɔ 'da -un dɛdi -ti 'de ba
 "blitii -kɔ' -sɔn ε, -in -bo i -teɛ teɪn"
 'bo -teɪn -nɪa 'e nya "kpei. "Ko nyɔ
 jru' -nɪ dɛwɔn -ɔ -sii -vɪn -wɛɛ vɔ
 'da dɛdi -ti 'de ε, 9 -wɛɛ "ju -ɔ -da
 -un dɛdi -ti ɔ je ji, ɔ je -un -jɛɛ ɔ je
 wlu ka 'de -un -pee : -In sɔn 'vɪn,
 "ju -nɔ 'je i -te. -Bo -ma sea 'e de jii
 'de -un -je i -te ε, ɛɛ muɛ -un -tɪn' "i
 'dbaa. 10 'Kaa -bo nyɔ 'da -un dɛdi
 -ti ε, -mɛ -un kpɔn -teɪn 'de de foɔ.
 -Wɛɛ -bo "ju -ɔ -da -un dɛdi -ti ji ε,
 ɔ 'je wlu ka 'de -un -pee : 'In ba,
 -un -jii 'e nya 'de -un -je i -te. -Bo ε
 nɪ kan' -mɔ ε, -mɛ ε 'bɛɛ -mii" 'de
 nyɔ -ke -ma dia de -tadue "jri 'de,
 11 'Kamɔ nyɔ -ɔɔ -bɛɛa' ɔɔ' -cɛi" ε,
 Kea a mu ɔ ja jaa', 'de nyɔ -ɔɔ jaa
 ɔɔ' -cɛ" ja, Kea a mu ɔ "jɛi kpa'a"
 12 -Wɛɛ Sesi wlu -ke 'de "ju -ɔ -do
 dɛdi -ti -pee ɔ 'na : -Bo -un -da nyɔ

dædi -tɪ ɛ, -mɛ ɛ 'bo -ma "dɛi-wi" ke -ma 'cɛ-wi" ke "wliɛjeʊn -ʊʊ -ke -in -kʊʊʊʊn" i nɪɛ, 'de ʊʊ je -ʊn dædi -tɪ 'da -ke. ¹³ 'Kaa -bo -ʊn -je nɔ dædi -tɪ 'da a, -mɛ -ʊn -da nɪa" nɔ ke nɪaʊn ke nɔ -a -kpa'a -gbʊʊʊn" "kpei o, nɔ -ʊʊa "jri wa o. ¹⁴ -Bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ -ma muɛ 'e 'mʊa- 'ʊn nɪa', dɛ-nʊɛ' dɛ -ʊn nʊa ʊʊʊʊ "jrii ɛ, ʊʊ se ɛɛ' kpan -sai se. -Sɔntɪ "isrɛnyʊ a mua "kunyɔ' sɔʊn' 'bomɔ Kea a mu -ʊn 'dɔɛ "jrii nʊa'.

Sesi pɔɔɛ-tɪ' 'i 'de nɔ ʊʊa 'da -kɔ' -sɔn'ɔ -tɪ' 'ʊn (Matie 22.1-10)

¹⁵ Nɔ -nɪa dɛ dia' 'a due' 'wɔʊn wlu Sesi 'tmʊa 'sʊ ɛ, ɔ wlu' ka 'de ɔ -pee ɔ 'na : Nɔ -ɔɔ mua dɛ dia' 'de Kea 'a kɛɛma' -kwɔ' 'di ɛ, -mɔ nʊ 'mʊa-.

¹⁶ 'Bomɔ Sesi pɔɔ -tɪ' 'i ka 'de "ju -nɔ -pee ɔ 'na : "Ju due' mɔ -tu" -kɔ', -wɛɛ -ɔ -da nɔ -tuu"-tuu dædi -tɪ. ¹⁷ Dɛ di nɔ" nɪnɪa, ɔ dɔɔɛ ɔɔ' dɔɔnʊi due' nɔ -nʊ 'daa'. ɔ 'na : 'Ma 'blei 'na aɔ ji, dɪ -wɛɛ' "klein -kwɛ- 'i -wɛ-. ¹⁸ 'Kaa ʊʊ -wɛɛ' klein" pɔɛ wlu -tadue ʊʊ -tɛɛ -kɪn i -pɔʊn' -pʊn' due 'due. -ɔ ɔ mua 'e o tɛin" -mɔ 'na : 'Ma 'wɔɔɛ -kle' due' -tɪʊn', ɛɛ' -tɪ' kɔʊn 'ʊn 'ɛ, ɛmɛ 'ma mu 'mi ipleea', 'ma bae -ʊn -ɛ, 'ʊn se jia' 'bɛɛ-. ¹⁹ 'De jɔ' 'na : 'In -tɪʊn' kɔpɔ bli' -puue ʊmɪ 'ma mu -tɪʊn' -stan, 'ma bae -ʊn -ɛ, 'ʊn se 'o tɛɛn-. ²⁰ 'De jɔ' 'na : 'Ma 'wɔɔɛ 'nɔnɔ pleea', ɛmɛ -tɪ 'ʊn se jia' 'bɛɛ-.

²¹ 'Bomɔ "ju -nɔ mu 'de ɔɔ' 'blei o de, -wɛɛ wlu "klein ʊʊ 'tmʊa 'mʊa-, ɔ pɔ ɪ -wɛɛ' 'a "kuan. 'Sʊ ɔɔ' 'blei 'kpa 'cɛn, ɔ 'na : -In mu "kpaɛ' wei ke -kwɔ' ɔ -jɛɔɔɔ -wɛɛ' "kpei- too", nɔ "o nɔ -ma mua 'jea', -bo ɔ nɪ nɪa" nɔ o, -bo ɔ kɔɔ o, -bo ɔɔ' "jri wa o, -bo ɔɔ sea 'too- o, -ʊn -tmʊʊ' ʊʊʊʊ ʊʊ 'je ji. ²² Nɔ" jɛɛ' -sia 'o mu 'sʊ ɛ, dɔɔnʊi -nɔ 'na : 'Ma 'blei, ka -ʊn -sia' 'nɪnɪ 'ʊn nʊ kan' -wɛ-, 'kaa -tɛin -tuu" -sie 'o mu ke. ²³ 'Bomɔ "ju -nɔ

wluu 'de ɔɔ' dɔɔnʊi -pee ɔ 'na : -In kpa -jɛɔɔɔ, -ʊn ple -kle' wɔʊn, nɔ -ma mua jɛɛa', -ʊn -tɛ' ʊʊʊʊ -klaan" "kpei ʊʊ 'je ji 'ma -gbu" 'je "ji. ²⁴ 'Ma 'tmʊʊ aɔʊʊ 'mɛ, nɔ 'ʊn 'da tɛin" 'de ɛ, ʊʊa' due' kɔʊn -gbai' ka se 'ma diidɛ wɔʊn -tɪn' i.

-ɔ -bɛɛ' Sesi 'a klai" ju nɪa' a- ? (Matie 10.37-38)

²⁵ Nɔ -tuu"-tuu ke Sesi a naa bɪ' i, 'sʊ ɔ "biɛ i 'de ʊʊʊʊ o, -wɛɛ ɔ wlu ka 'de ʊʊ -pee ɔ 'na : ²⁶ Nɔ -jia' 'de 'ʊn o -bo ɔ se 'ma -tɪ' kma ɔ se ɔ "bo ke ɔ de ke ɔɔ' 'nɔnɔ ke ɔɔ' "nɔnɔ- ke ɔɔ' de'dinmai ke ɔɔ' de'dinɔnɔkpaɛ' ke ɔɔ' -cɛ" 'ɛ 'kmʊ -sii ɛ, -mɛ ɔ se 'ma klai" ju nɪa' 'bɛɛ-. ²⁷ 'De nɔ -bla' 'bo 'ʊn 'de -wɛɛ -ɔ sea 'kle 'je -tɪ' wɔʊn- ɛ, -mɛ ɔ se 'ma klai" ju nɪa' 'bɛɛ-.

²⁸ -Bo aɔa' nɔ due' -nɪɛi" ɔ 'je -gbu' klaa" pɔ ɛ ɔɔ -tɛɛ i mɔ ke, -wɛɛ ɔ naa ɛɛ' sɔʊn'ɔ -tɪ' tɔ' "kpei-, "kɔ dɛ ɔ 'blea a ɛ 'bɛɛ ɛ 'je ɔɔ' -gbu" 'a dɔɔ 'i -kɔ' ɛ. ²⁹ -Bo ɔ se kan' nʊ ɛ, 'de ɔ 'je ɛɛ' -gban -tɛ' -wɛɛ -gbu" se "i -kwɛ- ɛ, nɔ "klein -ʊʊa mu ɛ "jriɛ- 'jɛɛa' a, ʊʊa mu ɔ wlaa'. ³⁰ ʊʊa muɛ wluu' ka ʊʊ 'je nʊ : "Ju -nɔ -mɔ -tɛɛ -gbu" pɔa' 'mɛ kɔʊn-, -wɛɛ ɔ se ɛɛ' "i -kɔa' 'bɛɛ-.

³¹ 'De -bo 'beɔ due' 'je ɔ -pɔ -beɔ tʊ "bli kpa a, ɔɔ -tɛɛ i mɔ ke ɔ naa tɔ' i -bo ɔ 'bɛɛ- ɔ 'je nɔ 'a -kwɔɔ due' 'ʊn "duo- -wɛɛ ɔ 'je nɔ 'a -kwɔɔ 'sɔʊn tʊ o -fɔʊn' mu ɛ. ³² -Bo ɔ se ɛ 'bɛɛ- 'ja a, -mɛ -ta "ju ɔɔ kpa tʊ "bli tɛɛʊn o ke ɛ, ɔ 'je nɔ "i dɔɔ -wɛɛ ɔ 'je -gban' cɛn, ɔ 'je ɔ "nɪ. ³³ Nɔ "o nɔ 'de aɔʊʊ "klu, -bo ɔ se ɔɔ' 'kmʊ kwa -sɔʊn -saa a, -mɛ ɔ se 'ma klai" ju nɪa' 'bɛɛ-.

'Tɔn -kwɛa wɔʊn -ɛ sea dɔɔ 'ble ɛ (Matie 5.13 ; Makɪ 9.50)

³⁴ 'Tɔn nɪɛ dɛ 'dɔɛ -o, 'kaa -bo 'tɔn -kwɛ- wɔʊn 'ɛɛ, -mɛ ka nɔ 'e nʊ -wɛɛ ɛ 'je wɔʊn nɪ ke'wɛɛ ɛ- ? ³⁵ ɛ se nʊʊdɔɔ 'ble, ɛmɛ -tɪ nɔ 'je ɛ i 'wla 'de "kpaɛ'. Nɔ -blea i 'wɔʊn doin" ɛ, -mɛ ɔ 'wɔʊn i.

15

'Blaa -ma" a -wεε -ε -jeea' *(Matie 18.12-14)*

¹ 'Wɪ jɾɛ' o, 'wei-sanyɔ -wee' ke, nyiɔɔɔ 'a "kwli saɪn 'kpa Sesi -pɔn" -wεε ɔ 'je ɔɔ' wlu doin" o po. ² 'Sɔ Fariseɛn-wi" ke ke' wɔ-saɔn a "wuan- Sesi i ɔ ɔ 'na : "Ju -nɔ -mɔ ɔ kɔɔɔn nyɔ saɪn sɪn 'sɔɔn -wεε ɔ ke ɔɔɔ a dii -tadue.

³ 'Bomɔ Sesi poo -tɪ' "i ka 'de ɔ ɔ -pee ɔ 'na : ⁴ -Bo nyɔ 'ble 'blae 'a kmɛ' 'due 'de aopɔ "klu, -wεε ta' due' 'je "ma 'ee, ka ɔɔ nɔ ε-? ɔɔ sea ta' kwla -mɛ" nyɛ 'jɔ -mɛ" nyɛ -nɪ idia' sie, -wεε ɔɔ sea -je -ma" i -pɔan' mu mamaɔ 'sɔ ɔɔ seɛ 'kwla -saa ? ⁵ -Wεε -bo ɔ -sɛ 'kwla 'sɔ ɔ po ε -kle 'wɔn -gbai" 'de 'mva- 'ɔn. ⁶ -Bo ɔ ji -gbɛin" la -wεε ɔɔ 'da ɔɔ' 'dei -wi" ke nyɔ -ke ɔ "kɔɔan i ke -wεε ɔɔ nɔ aɔa' -poi'- 'ma 'blaa -ma" 'de ε, 'ɪn 'je ε -wε-. ⁷ 'ma 'tmɔɔ aopɔ 'mɛ, 'kamɔ ε nɪ-, -bo desavɔn nvi due' koun -gbai' poo kplɪn fai", -wεε ɔ 'je 'e Kea o "biie-ε, ε 'bleɛ 'mva- 'de javɔn 'di, ε je "isɾenyɔ 'a kwla -mɛ" nyɛ 'jɔ -mɛ" nyɛ -ɔɔ sea kplɪn fai" poo -tɪ -pɔn' -sii.

'Weiɔ -ma" a -wεε -ε -jeea'

⁸ 'De -bo 'nyɔkpaɔ' due' 'ble 'weiɔ -puue, -wεε ta' due' "ma a, va tba nɛbi -wεε ɔ wuuo 'e -gbu" 'dii 'de va -pɔn ε i 'de -kwɪ' i 'sroa' 'ɔn mamaɔ 'sɔ va 'je ε. ⁹ -Bo ɔ 'je ε, va 'da va' 'dei -wi" ke nyɔ -ke ɔ "kɔɔan i mɛ, -wεε ɔɔ : Ao "nya -a nɔ 'mva-, dɛ-nvɛ' 'ma 'weiɔ -ma" a, 'ɪn 'jeeɛ'. ¹⁰ 'Kamɔ ε nɪ 'ma 'tmɔɔ- aopɔ 'mɛ, -bo desavɔn nvi due' koun poo kplɪn fai" 'de ɔ 'je 'e Kea o "biie-ε, ε nɪɛ 'mva-tɪ -o 'bo Kea 'a "soa-wi" 'juɔi.

'Ju -ma" a -wεε -ɔ -wɪva 'kwla a

¹¹ Sesi wlu' ke'wɛ ɔ 'na : "Ju due' 'bleɛ "nynuu-'sɔɔn. ¹² 'Sɔ -saan" -nɔ wlu' 'de ɔ 'bo -pee ɔ 'na : 'ɪn 'bo, -ɪn -nyɪ" 'ɔn 'ma -nɪ 'wliie-. ɔ "bo se 'o wlu tba, 'sɔ ɔ -seea' "wliie-

'ɔn 'ε 'bo ɔ ke ɔɔ' -fɛin' 'nyɪ. ¹³ ε nva 'wɪ pla 'sɔ -saan" -nɔ 'tɛn ɔɔ' dɪ -wee' "klein 'mɛ -wεε ɔ mu 'e 'blva- -tɔɔn "kpei. 'Demɔ ɔ -te ɔɔ' "wliɛ -nɪ 'a dooa' -pɔn" 'de -kooa" dɛ nva' 'ɔn. ¹⁴ ɔ -kɔa' ɪ -wee' 'a dooa' 'sɔ ε, 'mɪɛ- -teɛ jia' -pɔn" 'de 'blva- -nɛ "kpei 'sɔ -tɪ' kɔɔn 'ɔ, -ta ɔ 'jea dɛ -sa, 'bo se nɪ-. ¹⁵ 'Sɔ ɔ muɛ dɔ i -pɔan' 'de "ju due' 'kwa 'de 'blva -nɛ 'di, -wεε -mɔ 'na : -ɪn mu 'ma be" 'dei -te 'de -kle. ¹⁶ -Ta ɔɔ -teea' be" 'dei ε, ɔ -nɪɛi" 'mɛ ɔ 'je be" 'a diidi di 'de-, 'kaa nyɔ ɔ -jɪ ɔ "nyɪ ɔ se nɪ-. ¹⁷ 'Sɔ dɛ ɔ nɪa 'ɔn 'mva-, ɔ -teɛ εɛ' tɔ' "kpei- naa' -pɔn" ɔ 'na : Diidi siie 'ɪn "bo 'a dɔɔnɔɔn -wee' "klein i, -wεε 'mɔ nɪ 'nɔ, 'de 'mɪɛ-ε 'dba 'ɔn. ¹⁸ 'Ma jie 'ɔn soan' 'ɪn 'je 'ɔn "bo o de mu, -wεε 'ɪn 'je wlu ka 'de ɔ -pee : 'ɪn "bo, 'ɪn nɔɛ -ɔn -ke Kea desavɔn "jrii. ¹⁹ -ɪn -bo 'ɔn "jujɾie ja -gbɔɛn 'bode. Ka -ma nva -ma dɔɔnɔɔn ε, 'kamɔ -ɪn -je 'ɔn nɔ.

²⁰ ɔ sɔn 'ɔn 'sɔ ɔ muɛ ɔ "bo o de. -Ta ɔ tɛɛan o ka kɔɔn- 'sɔ ε, ɔ "bo 'je ɔ i, weɛ a nɔɔ'. 'Sɔ ɔ 'jɔɔ "i, ɔ bluu ɔ "kpei -wεε ɔ -gbɛɛ ɔ -kwɪ". ²¹ 'Bo -ɔ wluu ɔ "bo -pee ɔ 'na : 'ɪn "bo, 'ɪn nɔɛ -ɔn -ke Kea desavɔn "jrii. -ɪn -bo 'ɔn "jujɾie ja -gbɔɛn 'bode. ²² 'Kaa ɔ "bo wluɛ ɔɔ' dɔɔnɔɔn -pee ɔ 'na : Ao -too", aɔ ja "bai 'dɔɛ, aɔ 'je ɔ 'ɔnpaa-. Aɔ po ɔ dɛ -ɔɛ, -wεε aɔ 'je ɔ "kwɪai- bɪ' -tu". ²³ Aɔ ja 'ɔnwaabli' aɔ 'je ε 'dba 'de -a -je ɔ -kɔ' "i -tuu", -a -je 'mva nɔ ²⁴ dɛ-nvɛ' 'ma "ju -nɔ -mɔ ka nyɔ ɔ 'mɛa, -wεε ɔɔ jia 'kmɔ de ε, 'kamɔ ɔ nɪ-. ɔ "maa' -wεε 'ɪn 'je ɔ. 'Sɔ ɔ -teɛ 'mva- nva' -pɔn".

²⁵ -Ta εɛ nɔɔa kan' a -mɛ "ju -nɔ 'ɔ nyakɔnju nɪɛ 'e -kle. ɔɔ jia -kwɔ de, -wεε ɔɔ "kɔɔan- gbu" i 'sɔ ɔɔ 'wɔn ble -crɛn" ke dee -crɛn" ke-. ²⁶ 'Sɔ ɔ 'da dɔɔnɔɔn 'a due', -wεε ɔ -teɛ' ɔ dɛ -εɛ nɔɔa' 'a -pɔn" -tɪ i. ²⁷ Dɔɔnɔɔn -nɔ 'na : -Ma "dei -ji' de, -wεε -ɪn "bo 'dba 'ɔnwaabli', dɛ-nvɛ' ɔ 'jeɔ' 'de kui-sɔn ifloan'

'un. 28 'Su 'i-saaju -no 'kpa 'cen, o 'na o se 'e -gbu' pai. O "bo "sie "kpa'e', -wee o bae o i 'de o 'je -gbu' pa. 29 'Kaa o wlu' 'de o "bo -pee o 'na : -In -gbun 'no, 'in nuu -un "juoi -stan 'de -sin -tuu"-tuu 'di, 'in se -ma wlu woin blaa due', 'kaa -in se 'un -gbaa' ju "ny' kpe due', 'in ke 'ma "dei-wi" se ba 'mva- inuu. 30 'Kaa -je -ma "ju jia, -jo -dua" -ma "wlii-'un, -o -ju' "jei-wi" e, 'de -mo 'o -ti' 'un mo -in -dba 'unwaabli' 31 'Bomo o "bo wluu ka 'de o -pee o 'na : 'Ma "ju, -mo e 'mo e-, -a -tee i jeejee. Di "klein 'in 'blea, i nu -ma di -o -ke. 32 'Kaa -a -je 'mva-ko -tu" -o, de-nue' -ma "dei 'me' de-, -wee o ji 'kmu de. O "maa 'de-, -wee o 'wlu 'kwla.

16

"Wlii- 'dei-tei -o -blea 'sre e

1 Sesi poe -ti' "i 'de klai" nynuu -pee ke'wle o 'na : "Wliijeji due' mo -ble de i -tei', 'su ka oo' de i -tei' -noo' dooa oo' "wlie e su jo ee' "kvan. 2 'Su o 'doo -wee o -tee' o i o 'na : De 'ma 'won 'de -ma -ti' 'un kan' ke e- ? -In ji, -un -je 'ma di 'in -tea' -un kwa 'a "kuan po, de-nue' 'in se -un 'ma di kwa -tei 'bode. 3 'Bomo "ju -no naa to' i 'de oo' -ce" 'un o 'na : 'Ma 'blei se 'mi 'in' 'bode, de 'in 'je nu e- ? 'In 'je dbo nu 'de 'blu 'sun ? "In-, 'in se -me e 'kpi 'ble. 'In 'je nyu o -sroo ? "In-, -me 'blee 'ma -tin'. 4 -In', de 'in 'jea nu -wee -bo 'ma 'blei po 'un -jei" 'de nyu 'jea 'un sin 'soon kpuun upu o -gbi" 'dii e, 'in juue' -we-. 5 'Su nyu "klein -su -blea oo' 'blei 'a kpan o 'da upu 'me due 'due, -wee o wlu 'e -jo -saa "i -pee o 'na : 'Ma 'blei 'a de -tii' -ni -un "kpei e- ? 6 -Mo 'na : Oo' 'cnabi 'a kme' 'due -ni 'un 'kpei. 'Su o 'na : -In -duo" -ma kpansbe 'un, -un -te i -too", -un -je kwla -mm" cri. 7 O wlu' 'de jro' -pee o 'na : De -tii' -ni -mo "kpei e- ? -Mo 'na : koblo o kme' 'due. 'Su o 'na : -In -duo" -ma kpansbe 'un, -un -cri kwla -me" na.

8 Ta oo' 'blei 'jea 'sre o nua 'mva- 'su e, o po o -ti' o, de-nue' o nu e to'di, -wee o -te' 'de oo' 'kmu 'a nya. Aoa 'jee, 'blva -ne' e 'di nyu 'blee to' -wee uua -tee' 'e de e nya 'de ba -pee, e je Kea 'a "nynuu -su -nta 'e -son' 'un -sii.

9 Sesi 'na : 'Mo 'naa 'wlii- -nta 'e 'kmu "kpei ia poe nyu 'sre i, 'kaa ao "du' 'un -wee ao 'je nyu 'doo "jrii nu, 'de -sonti ia mua ao 'kwa -poo' a, 'de Kea 'je ao sin 'soon kpuun- 'de ee' -tein -sea' ison-ta 'ble "kpei.

Kea "juoi nuu-ti (Matie 6.24)

10 Nyu -kpuan' wlu "kpei- 'de di mi" mi' 'a -ti' 'un e, oo mu e wlu "kpei- kpuan 'de di klae' 'a -ti' 'un -ke. Nyu -sea' 'isre 'de di mi' mi' 'a -ti' 'un e, o se 'isrei 'de di 'a klae' 'a -ti' 'un -ke. 11 -Bo ao sese wlu "kpei kpuan 'de 'bluadidi' 'a -ti' 'un e, -me -o -je aopu di -ceen' -kwa -te' 'jaa- ? 12 'De -bo ao se wlu "kpei kpuan 'de nyu jro' 'o di 'a -ti' 'un ee, -me ka ao 'je wlu "kpei kpuan sun nu 'de aoa' -ce" 'e di 'a -ti' 'un e- ?

13 Nyu se e 'bee- o 'je nyu 'soon "juoi nu -tadue, -bo e ni kan' a oo mu e due' 'un 'nyea' -wee o 'je due 'a -ti' kma. Oo mu e due' o -sia' 'de o 'je due' -fleen. Ao se e 'bee- ao 'je Kea 'a 'un nu-ti nu -wee ao 'je 'e 'wei 'a "dia 'jea' 'blee-.

De -nta dewon 'bo Kea "juoi e

14 Fariseen-wi" -nta 'kwa i a poe wlu Sesi 'tmva -ne doin" o -ke. -wee uua wlo, de-nue' su kma 'wei 'a -ti'. 15 'Su Sesi wlu' 'de su -pee o 'na : Aopu mo e, aoa 'daa aoa' -ce" "isreun 'bo nyio "juoi, 'kaa de -ee 'kpa nyua poa 'bo nyu "juoi e, -me e nyaa Kea i.

De Sesi 'tmva 'de ke'e -ti' 'un e (Matie 11.12-13; 5.17-19, 32 ; Maki 10.11-12)

16 'De Moisi' 'a ke' -son ke Kea 'a wlu 'kwajaaun 'a no' 'di mo nyu ni mamau 'su San Batisi 'je ji. De -tba' 'o -mo e, Kea 'a 'kmu dee 'a

-pɔia" -tu a 'tmɔɔe 'de nyɔ -wee' -pee. -Wɛe nyiɔɔɔ a -pɔn ɔɔ 'je "klaan- "klan nɔ ɔɔ 'je 'e Kea 'a kɛɛma' -kwɔɔ 'di pa. ¹⁷ 'Kaa -bo 'blɔa- ke jaɔn 'a -nɔ -si' mɔ 'de ε, ke' se 'sbejri -saan"- ka "kpei 'wɔvi. ¹⁸ εmɛ -tu nyɔ "o nyɔ -sa ɔɔ' 'nyɔɔ 'kwɔa -wɛe -ɔ -dua" deejrɔ' 'ɔn, -mɛ ɔ 'jeɛ jei". 'De nyɔ "o nyɔ -ɔ -dua" 'nyɔɔkpao' -va kuan -sɔ 'kwɔa 'ɔn, -wɛe ɔ "tia "bli ε, -mɛ ɔ 'jeɛ jei" -ke.

"Wliiejei ke nɔa" jei Lasa ke

¹⁹ Sesi pɔɔɛ -ti' "i ke'wɛ ɔ 'na : 'Ju due' -nɔ 'o mu, -ɔ -nɔ "wliiejei, ɔɔ paa di' 'dɔe 'dɔe 'a 'sɔ 'ɔn 'de ɔɔ' 'kmɔnta' 'ɔn, ɔɔ nɔɔ ɔɔ' -kwɔɔ -ti, ɔɔ diɛ di' 'dɔe 'dɔe 'a 'sɔ wɔ "o wɔ. ²⁰ Nɔa" nyɔ due' -ɔɔ 'nyɔn nɔ Lasa, -wɛe -ɔɔ ku nɔ -ci" 'a 'sɔ, ɔmɔ -pɛn i 'bo "wliiejei -nɔ o -gbu" wɔ. ²¹ ɔ nɛ ɔ 'je diidɔ -ta -wɔa "wliiejei 'a 'tabɔ -sɔn i di. 'De Ke'wɛɛ -gbe' -sei" mɔ -ta ji -wɛe -ta bɛ ɔɔ' -ci" "jrii-.

²² Nɔa" nyɔ -nɔ 'mɛa, Kea 'a "soa-wi" kpɔ 'bo Ablaam -pɔn". "Wliiejei -nɔ 'mɛɛ -ke, ɔɔ nmae ɔ i. ²³ 'De 'mɛɔn o -kwɔɔ ɔ -taan'- a, ɔɔ pɛɛ a -sie' -sro 'de mu. ɔ kpa "jri "jei 'sɔ ɔɔ 'jeɛ Lasa i -ta -tɔɔn' 'bo Ablaam -pɔn". ²⁴ 'Sɔ ɔɔ 'daa ɔ 'na : 'In "bo Ablaam, -un -je 'ma wɛɛ 'de, -un dɔɔ Lasa ɔ 'je ɔɔ' -ɔɔɛ 'e "ni o tba ɔ 'je ε 'o 'ma mɔɔ "kpei "too-, dɛ-nɔɛ' 'ma 'jeɛ 'ma -ɔɔ" wɔn kpleiin 'nɔ nɛ 'ɔn. ²⁵ Ablaam 'na : 'Ma 'ju, -un pɔ -ti' -kwɔɔ o, -ta -un -nɔa 'de 'kmɔ "kpei ε, -un -je -ma -nɔ 'dɔe -wee' 'mɛ, -mɛ Lasa -mɔ nɛ kui wɔn 'jea. 'Kaa kaan ka la, ɔɔ -tuu" ε -ti' -kwɔɔ' i, ɔ nɛ 'e 'mɔa 'ɔn, -wɛe -mɔ -nɔ 'e 'kle 'di. ²⁶ 'Bo -mɛ 'de ε, -gble -bie -nɔ 'o -a -ke aɔ 'nyɔn, -wɛe -bo nyɔ -nɛ "i mɔ 'de-ɔ 'je 'nɔ -a o 'wɔɔ 'de ɔ 'je 'de aɔɔɔ o ji ε, ɔ se ε 'bɛɛi. 'De nyɔ se ε 'bɛɛ-ke'wɛ ε, ɔ 'je 'nɔa- 'wɔɔ -wɛe ɔ 'je 'nɔ -a o ji.

²⁷ 'Sɔ "wliiejei -nɔ 'na : -Bo ε nɔ kan' a, -mɛ 'ma bae -un -ε 'ja, 'un

"bo Ablaam, -un dɔɔ Lasa 'de 'un "bo o -gbu" -sɔn, ²⁸ dɛ-nɔɛ' 'un 'bleɛ de'dinmai -mm". 'De ɔ 'je ɔɔɔɔ 'tmɔɔ-, -wɛɛ 'nɔ 'klejein' 'un nɔa -ta ɔɔ 'je 'nɔ ji -ke. ²⁹ 'Sɔ Ablaam 'na : -Ma de'dinmai-wi" ke Moisi ke Kea 'a wɔ 'kwajaaɔn -tee i, -Bo ɔɔ nɔ dɛ 'de ε, ɔɔ pɔ ɔɔɔɔ 'a wɔ doin" o. ³⁰ -Wɛɛ "wliiejei -nɔ 'na : "Un-, 'un "bo Ablaam, ε se kan' nɔ-, 'kaa -bo nyɔ 'wɔɔ 'nɔ 'mɛɔn o -wɛe ɔ 'je ɔɔɔɔ jɛɛ, -mɛ ɔɔa mɛɛ tɔ' fai" pɔɔa' see. ³¹ 'Kaa Ablaam 'na : -Bo ɔɔ se Moisi ke Kea 'a wɔ 'kwajaaɔn 'a wɔ doin" o pɔ ε, -mɛ -bo nyɔ sɔn "kunyɔɔ' ɔ mɔ 'de ε ɔɔ se ɔɔ' wɔ doin" o poi see.

17

Desavn "kpei 'wɔɔ -ti
(Matie 18.6-7, 21-22 ; Makɔ 9.42)

¹ Sesi wɔɔ 'de ɔɔ' klai" nyɔnɔ -pee : Dɔ -ta -mɔa nyɔ 'de desavn 'di bluua' a, ta mɛɛ jia' ka "o ka-, 'kaa nyɔ -ɔ 'ɔn ta mua jia' a -mɔ 'jeɛ "nmia -ti. ² -Bo nyɔ sɔn ɔ "soukpo klaa" -plun, -wɛɛ nyɔ -fii" ɔ 'de 'toniɛ wɔn, ε "paa' ε je ɔɔ' nɔɔɔɔ bluua "nyɔnɔ mɔ" -nɔ 'a due' 'de desavn 'di -sii. ³ Ao -tu" aɔa' -ɔɔ" 'ε -ti'. -Bo -ma de'di nɔ -un desavn "jrii ε, -mɛ -un pɔɛ 'de ɔ 'jri, -un -tmɔ ɔ -pee ka -ɔɔɔn' ka. -Bo ɔ 'wɔɔn 'mii ε, -mɛ -un -ke ɔ -seea' wɔ "kpei-. ⁴ 'De -bo -ma de'di nɔ -un desavn "jrii kpe -mɛ" 'sɔn 'de -sɔn' 'di, -wɛe ɔ 'jeɛ "i jua' de ji kpe -mɛ" 'sɔn ɔ, -mɛ -un -wɔɔ' ɔɔ' desavn "kpei kpe -mɛ" 'sɔn -ke.

Kea -kwɔɔ' -tea'

⁵ 'Sɔ ɔɔ' dɔɔn wɔɔ 'de ɔ -pee ɔɔ 'na : Tu"bo, -un pɔ -aa Kea -kwɔɔ' -tɔɔ' "kpei ! ⁶ -Wɛɛ Tu"bo wɔɔ ɔ 'na : -Bo aɔa' Kea -kwɔɔ' -tea' 'piie' i ka sii" 'a 'jɔ nɔa mɔ 'de ε, aɔa mɛɛ wɔa' 'de tu klaa" -nɛ -pee : ε sɔn -klu' -ta, -wɛɛ ε 'je inyna 'de 'toniɛ wɔn ! εɛ mɛɛ aɔɔɔ wɔn 'jea' see.

Dɔnɔvi -a -jea ɔɔ' 'blei wɔn ε

7 Nyɔ -nɪ 'de ao "klu -bo -ɔ -ble kɔɔn- -bo -mɔ 'wɪ ko poa' ke nɔ'dɪ 'de i -tea' -wɛ -ɔɔ wluɔ -pee ka : -In -kɪn' -ta -too"- -in -je dɛ di ɛ- ? 8 Aoa sea wlu ka, -in pɪ 'ma -kwie" diide-, -poo 'ɔnpaadɪ fai" -je 'ma diide ja mamav 'sɔ 'ɪn 'je dia' ke 'naa -kɔ' -wɛ -mɔ -je dɛ di 'de -in -je 'na. 9 Aoa naa tɔ' i 'ee, "ju -nɔ 'je ɔɔ' kɔɔn -nɔ -tɪ' opo -oo ? 'De ɔɔ' dbo ɔ 'jea nɔ see -nɛ ɛɛ -tɪ 'ɔn ? 10 Aopɔ mɔ -ke ɛ, -bo ao nɔ dbo -nɪ aoa' -nɪ nɔɔdɔ ɛ, ao 'na -a -nɪɛ kɔɔn -wi" -o, dɛ -a -jea nɔ see ɛ ɛmɛ -a nɔa 'o.

Sesi 'pɔɔɛ 'jɔwɛnɔɔn -puue-

11 Sesi a muɛ Selisalem -wɛ ɔ cɛɛn 'o Samadi blɔa ke Galileblɔa 'nynɪ. 12 -Ta ɔɔ pa 'o -kwɔɔ due' 'di 'sɔ ɛ, 'jɔwɛnɔɔn -puue -jɔɔ' "i. Ɔɔ tɛɛn ɔ o kpɪn- ka 'sɔ ɔn kpa wlu "jei ɔɔ 'na : 13 Sesi, nyɔ 'blei, -in -je -aa wɛ 'de ! 14 Ɔ 'jea ɔɔpɔ 'sɔ, ɔ wlu' 'de ɔɔ -pee ɔ 'na : Ao mu ao 'je aoa' -cɛ" Kea 'a 'sraa -saɔn "i tɔ-.

-Ta ɔɔ nɪa 'e mua' 'sɔ, ɔɔa' 'wɛ- 'bɔɔ 'bo -jei". 15 Ɔɔa' due 'jea kan' ka ɔɔ' 'wɛ- 'bɔa 'sɔ ɔ jɛ -ta ɔ 'wlu de, 'de Kea 'a 'nynɪ "i 'bɛɛa 'ɔn. 16 Ɔ tba "jua- i 'bo Sesi bɪ wɔ, -wɛ ɔ po ɔ 'sɛ-. Ɔɔ' "ju tu nɛ Samadi i -o. 17 'Bomɔ Sesi "duo- wlu 'ɔn ɔ 'na : Ɔɔ se -puue nɪ ɔɔ se 'pɔɔ ? 'De -mɛ" nyɛ -sia o -wi" -mɔ 'e ? 18 -ɪn" dɛɛ -tɪ 'dɔɪ- -nɔ -mɔ 'ɔ 'sɔ jɪ de ɔɔ 'bɛɛ- Kea 'a 'nynɪ "i ɛ- ? 19 'Sɔ Sesi wlu' 'de "ju -nɔ -pee ɔ 'na : -In sɔn 'ɔn, -in -je mu, -ma Kea -kwɪ" -tea' 'pɔɔ -ɔn -ɛ.

*Kea 'a 'beɔdɛ 'ɛ jɪ -tɪ
(Matie 24.23-28, 37-41)*

20 Fariseɛn-wi" -teeɛ' Sesi i ɔɔ 'na : Nɔ" -je 'di Kea 'a 'beɔdɛ 'je jɪ ɛ- ? 'Sɔ ɔ 'na : Kea 'a 'beɔdɛ se jɪ i -wɛ nyɔ se ɛ "jɪɛ 'jee i -pɛɛ ka. 21 'De nyɔ se wlu ka ɔ se nɔ i ao jɪ ɛ nɛ -ta 'de ɛ nɛ 'nɔ, 'kaa ao sie "jɪɛ o Kea 'a 'beɔdɛ nɛ 'de ao "klu.

22 -Wɛ ɔ wlu 'de klai" nynuu -pee ɔ 'na : Nɔ" jɪɛ' -ɛɛ mu nynia' 'de ao 'je nyɔ 'ɔ "ju 'a 'wɪ 'a due' "jɪɛ- 'jeea' i-pɔn, 'kaa ao seɔ 'je i mɔ 'ɔ -cɛ" 'de 'wɪ due' koun -gbai' 'di. 23 Nyɔ a muɛ aopɔ -pee wlu' ka ɔɔ 'je nɔ ɔ nɛ -ta, ɔ nɛ 'nɔ. 'Kaa ao 'bo pleɛ, ao 'bo 'e muɛ, 24 dɛ-nɔɛ' ka "ni 'a "jɪɛ- crea' nɪa 'de jaɔn-kwɔ ɛ, 'kamɔ nyɔ 'ɔ "ju 'a deji -sɔn ɔ mu nɪa'. 25 'Kaa -bo -mɛ 'je nɔɔɛ ɛ ao 'je 'kle 'je -o ke kpɪn- 'de 'kmɔ "kpei nyɔ 'jeɔ nya -fuun.

26 Dɛ -nɔɔa 'de Noe 'a nɔ" 'di 'de ɛ, ɛmɛ -ɛɛ mu nɔɔa' 'de nyɔ 'ɔ "Ju 'a dejiwɪ o. 27 Nyɔpɔ a di', ɔɔa 'naa, ɔɔa 'bleɛ 'nynɔkpae', ɔɔa -tuɛ" ɔɔa' "nynunynɔkpae' jɪaɪ, ɔɔa pɔɛ ɔɔa' "nynunmaɪ 'a 'nynɔkpae' 'a "flu, mamav 'sɔ, ɛ je Noe 'a 'de -bato' 'di paa' jɛɛ-, -wɛ "ni klaa" dba, 'de ɛ -sa ɔɔpɔ i. 28 Ka ɛ nɪa 'de Lotɪ 'a nɔ" 'di ɛ, 'kamɔ ɛɛ mu nɪa'. Nyɔpɔ a di', ɔɔa 'naa, ɔɔa -tɪɛn' dɪ, ɔɔa pleɛ dɪ, ɔɔa dɔɛ dɪ, ɔɔa pɔɛ -gbi". 29 'Kaa 'wɪ -ɛ 'di Lotɪ 'wɔɔa 'o Sodɔm ɛ, nɛ ke fuu" mɪ -wɔ 'e "jei -ɪ -wɪa 'o mu -wɛ -ɪ -sa nyɔ -wɛ" "klein i. 30 'Kamɔ ɛɛ' dɛ tu a mu nɔɔa', -sɔntɪ nyɔ 'ɔ "ju a mua de jɪa' a.

31 'De ɛɛ' 'wɪ tu 'di, nyɔ -nɪa 'de ɔ o -gbu" wɔ 'de -ɔɔ dɪ sia 'e -gbu" ɔ 'bo ɪ 'ɔn "dua muɛ, 'de -jɔ -nɪa 'e -kle ɛ -mɔ 'bo -kwɔ de muɛ. 32 Ao pɔ Lotɪ 'a 'nynɔ 'ɔ -tɪ' -kwɔ ɔ. 33 Nyɔ -ɔ -nɛɪ" -ɔ -jea ɔɔ' 'kmɔ "kpei- 'tɔan, ɔɔ muɛ "maa'. 'Kaa nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' 'kmɔ 'bɔa 'de 'ma -tɪ' 'ɔn ɛ, ɔɔ mu ɛ 'pɔɔa'.

34 'Ma 'tmɔɔ- aopɔ 'mɛ, 'de ɛɛ' "maɔwɪ tu 'di ɛ, -bo nyɔ 'sɔɔn plaan- tadue 'bo 'dii due' "kpei ɛ, due' a muɛ 'ɔn "duua', 'de due' 'je 'o sie-. 35 -Bo 'nynɔkpae' 'sɔɔn nɪ -tadue duua' 'bo -too "kpei ɛ, due' a muɛ 'ɔn "duua', 'de due' 'je 'o sie-. 36 Nyɔ 'sɔɔn -nɪa 'e -kle' "kpei ɛ, due' a muɛ 'ɔn "duua', -wɛ due' 'je 'o sie-.

37 'Su ɔɔ' klai" nynuu-teeɛ' ɔ i ʊʊ 'na : Tu"bo, -ta ka fɔ o -mɪ 'a dɪ tu 'je nuʊ ɛ- ? 'Su ɔ 'na : Aoa' "jriɛ-ɛ mu ɛ 'jɛɛa'. -Ta "ku nɪa, 'bomɔ -tua a 'kɪn- "jrui.

18

Kea baea' 'a nai" 'blea

1 Ka nyɔ 'jea Kea bae jeejee -wɛɛ 'kɪ ɪ se ɔ "iwai ɛ, ɛmɛ Sesi nɪ "i ɔ 'je 'tmɪ 'de ʊʊ -pee, -wɛɛ ɔ poo -tɪ' "i ka ɔ 'na : 2 'Bo -kwɔ klaa" jre' 'di, 'bomɔ "ju due' -ɔɔ -jea nyɔ 'a 'pee nɪ-. ɔɔ' "ju tu 'a plee Kea, ɔɔ' -tɪ' se nyɔ ɔ 'ɔ -tɪ' 'ʊn nɪ-. 3 -Tɪɔn" 'nynɔ due' -nɪ 'o ɛɛ' -kwɔ tu 'di -ke, -ʊa ji 'e 'pee 'jei -nɔ o 'wɪ "o 'wɪ, 'de -ʊa nɪ : 'In ji' -wɛɛ -in -je nyɔ -ke 'ma-blea -tɪ' 'a 'pee 'je. 4 'De 'wɪ -tuu"-tuu 'di ɛ, ɔɔ' po ʊa' wɪ doin" o. 'Su ɔ naa tɔ' i 'de ɔɔ' -ce" 'ʊn ɔ 'na : -Bo 'maa plee Kea mɔ 'de ɛ, -wɛɛ 'ma -tɪ' se nyɔ ɔ 'ɔ -tɪ' 'ʊn nɪ ɛ, 5 'ma jɛɛ -tɪɔn" 'nynɔ -nɪ 'a -tɪ' "i -seea, de-nʊɛ' ʊa tɛɛn 'ʊn wɔɪn. -Bo ɛ se ɛ nɪ ɛ, -mɛ ʊ se 'ʊn doin" "jru cɛn-tɪ 'boi.

6 -Wɛɛ Tu"bo poɛ "kpei ka ɔ 'na : Ao -gbʊn, 'pee 'jei saʊn- nɔ ɔ 'tmɪʊ -tɪ. 7 'De -mɛ Kea -mɛ 'e, nyɔ ɛ -tea' 'o -wɛɛ -ʊʊa baɛɛ "maʊ' o 'jru -gbao ɛ se 'bɛɛ- ɛ 'e -wi" -mɪ "isre -tɪ 'jrui nuʊ ? ɛɛ muɛ imaa' ke 'de -wi" -mɪ 'a -tɪ' 'ʊn ? 8 'Ma 'tmɪʊ- aopɪ 'mɛ, ɛɛ muɛ "isredɪ nʊa' -too"- 'de ʊʊ -pee. 'Kaa 'ma -teeɛ' aopɪ i -sɔntɪ nyɔ ɔ "Ju a mua de jia' 'ee, ɔɔ muɛ ɔɔ' -kwɪɪ" -tea' jɛɛa' 'de nyɔ 'ʊn 'nɔ 'blʊa- "kpeiɪ ?

Fariseɛn ke 'wei-sai ke

9 Sesi poɛɛ -tɪ' "i ke'wɛɛ 'de nyɔ -ʊʊa -daa' ʊʊa' -ce" "isrenyɔ -wɛɛ -ʊʊa -fleɛn' nyɔ jru' 'a -tɪ' 'ʊn. 10 ɔ 'na : Nyɔ 'sɔɔn -mu' baea' 'de Kea -gbu klaa" 'di, due' nɪɛ Fariseɛn, -wɛɛ due' nɪ 'wei-sai. 11 Fariseɛn -mɔ nyna "jei, -wɛɛ ɔɔ bae Kea ka 'de ɔ pɛɛ o ɔ 'na : 'Oo Kea, 'ma poɛ ɛ 'sɛ-, de-nʊɛ' ka nyɔ -sia 'o nɪa "jrɪʊn o, 'diwɔnyɪʊn o, jei"

'jeʊn, 'in se kan' nɪ-. 'Ma poɛ ɛ 'sɛ- ke'wɛɛ, de-nʊɛ' ka 'wei-sai -nɔ nɪa 'in se kan' nɪ-. 12 'Ma 'bɔ wɔn kpe 'sɔɔn 'de 'dɔɔ 'di. Dɪ "klein 'ma 'jea, 'ma ja ɪa' -puue -nɛ 'mɛ, 'ma jea ɛ wɔn -saa'. 13 'Kaa 'wei-sai -mɔ tɛɛn o, ɔ se "jri "jei kpa -wɛɛ 'de jaʊn 'di mɔ'ɔ -gbʊntɪ, ɔɔ bla -pɛɛ' -wɛɛ ɔ 'na : 'Oo Kea, 'mɔ -ɔ -nɪa de-saʊn nʊi ɛ, ɛ 'wɪa 'cɛn 'de 'ʊn -pee ! 14 'Bomɔ Sesi poɛ "kpei ka ɔ 'na : 'Ma 'tmɪʊ- aopɪ 'mɛ, "ju -nɔ, -ta ɔɔ muua 'de ɔ o -gbɛin" de ɛ, ɔ ke Kea -kɔ', ɛ ke Fariseɛn -mɔ se -kɔ', de-nʊɛ' nyɔ "o nyɔ -ɔɔ kpa ɔɔ' -ce" "jei ɛ, ɔɔ muɛ -sɔn jia', -wɛɛ nyɔ -jɔɔ jaa ɔɔ' -ce" ja ɛ, -mɔ 'e "jei mu.

Sesi poɛ "nynumu" "diwan

(Matie 19.13-15 ; Makɪ 10.13-16)

15 ʊʊ ja Sesi "nynumu" -wɛɛ ɔ 'je ʊʊʊ sʊn "kpei -te'. 'Kaa ɔɔ' klai" nynuu a -ce' nyɔ -ʊʊa ja "nynumu" "bli. 16 'Su Sesi 'da ʊʊʊ, 'de ɔ 'na : Ao "tai- "nynumu" "i ʊʊ 'je 'nɔ 'ʊn o ji, ao 'bo ʊʊʊ -je de kaan. Nyɔ ka ʊʊʊ nɪa, -ʊʊ -nɪa kan' a, ʊʊʊ a -tea' Kea 'a kɛɛma' -kwɔ -te. 17 'Ma 'tmɪʊ- ao tɔ' -tɪ nyɔ "o nyɔ -sea' Kea 'a 'beɔde 'ɛ -tɪ' pɛɛ "itba ka "ju -saan" a tba de pɛɛ "i ɛ, ɔ se 'e Kea 'a kɛɛma' -kwɔ 'di pai.

"Wliɛjei

(Matie 19.16-30 ; Makɪ 10.17-31)

18 Suifu-wi" 'a klaa" due' mɔ -tee' Sesi i ɔ 'na : nyɔ deɔɔɔ 'dɔɛ, de 'in 'je nʊ -wɛɛ 'in 'je 'kmʊnta' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'je ɛ- ? 19 Sesi 'na : Deɛ-tɪ -ma -daa' 'ʊn nyɔ 'dɔɛ ɛ- ? Nyɔ jro' se nyɔ 'dɔɛ nɪ-, -bo ɛ se Kea 'a 'sʊ nɪ ɛ. 20 -In -juo Kea 'a ke' mɛ, ɛ 'na : -In -bo jei" 'jɛɛ, -in -bo "ku 'dɔbaa, -in -bo "jrɪiɛ, -in -bo nyɔ sɪ-tɪ "kpei -tuu" ɛ, -in -te' -in "bo ke -in de 'a ni ! 21 "Ju -nɔ 'na : 'In -sa ke' -nɪa 'mʊa 'a wɔn 'jea' 'de -saan"- 'ʊn. 22 Sesi 'wɔɔan wɪɔ -nɛ 'sʊ ɔ 'na : De due' -sie 'o ke, -in -je

ny. -In ple -ma dt -wee' "klein, -in -nyl" ia' 'wei nua" nyu, -wee -in -je de jei nu 'de javn 'di. 'De -in -je ji, -in -je 'bo 'un 'de bla. ²³ Kaa "ju -no 'wcan wlu -nia 'mva-, 'su o "kaee 'jrui "kiki, de-nue' o nte "wliiejei klaa" -o.

²⁴ Sesi 'jea oo' 'jrui "kaea" -ne 'su, o 'na : Ka "wliiejeun 'a Kea 'a Keema' -kwlo 'di paa' nu 'kle ka- ! ²⁵ -Sen "kpei soo" 'a 'bo "pade 'e -po" "icean" koan "i e je "wliiejei 'a Kea 'a Keema' -kwlo 'di paa' -sii. ²⁶ Nyu -wcan oo' wlu -ne su 'na : De nyo 'bee o 'je nu 'ja a- ? ²⁷ Sesi 'na : De nyioopu- sea 'bee-, Kea 'bee- ee' nua' me.

²⁸ 'Su Piei 'na : -In -gbun 'no, -apu -o -boa -oo dt -wee' "klein 'de -o bla 'bo -un 'de 'e' ? ²⁹ 'Su Sesi wlu' o 'na : 'Ma 'tmvve aopp to' -ti, nyo -boa oo' -gbu", oo' 'nyno, oo' de'dinmai, o "bo ke o de, oo' 'nynuu-, 'de Kea 'a Keema' -kwlo 'o -ti' 'un e, ³⁰ oo mu e dt -tuu"-tuu 'jea' 'de kaanwi 'di, -wee 'de nya o 'je 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'je -ke.

Sesi 'tmvve oo' 'me -ti ke oo' "kunyio' son -ti ke (Matie 20.17-19 ; Maku 10.32-34)

³¹ Sesi 'da oo' dboun -nia -puue 'jo 'soon 'me 'bo o -pon", -wee o wlu 'de su -pee o 'na : Ao -gbun 'no, -aa mu e Selisalem -wee dt "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn 'cria 'de 'mo nyio 'o "ju 'a -ti' 'un 'de e, i 'je 'o nyini. ³² Dt su 'cria umi -ni nyio 'o "Ju a mu e 'e toa' 'de nyu sea' Kea juo 'kwa. Uv 'je o wlaa-, su 'je o -cree"-, -wee su 'je o ton 'jri wlan. ³³ Uv 'je o klae 'un kpa, 'de su 'je o 'dba, -wee 'de 'wi 'a taan -ne 'di e, o 'je "kunyio' son-. ³⁴ Kaa de Sesi 'tmva 'mva- su see 'dei 'won, de-nue' ka de e -tua" a 'kwla, 'kamoo ee' wlu tu nu 'de upu 'un.

Sesi 'baie Batime 'a 'jri. (Matie 20.29-34 ; Maku 10.46-52)

³⁵ -Ta Sesi 'a "kuvan Seriko -kwlo i e, -me "doi due" -tee i 'bo -je doun" -wee oo -sro' nyu o. ³⁶ O 'wcan nyioopu 'a -ciin 'su e, o -tee' nyu i o 'na : De -ni 'emu kan' -a ? ³⁷ Uv 'na : Sesi -wlu Nasareti mo -oo -si'. ³⁸ 'Su o "woo' o 'na : Sesi, Dafidu 'a "ju, -in -je 'ma wee 'de ! ³⁹ Nyu -nia 'e nya uba -so' wlu "wain, 'kaa omo "woo' ke'wle oo jea 'jru o muu o 'na : Dafidu 'a "ju, -in -je 'ma wee 'dee ! ⁴⁰ Sesi nyna i 'su o 'na : Ao jo 'un ! ⁴¹ -Ta "doi 'kpa' 'bo o -pon" e, Sesi -tee' o i o 'na : De -ma -pon 'un 'je -un 'jrui nu e- ? 'Su o 'na : 'Ma 'blei, -in nve -wee 'un 'je i 'je ke'wle. ⁴² 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : -Ma 'jri 'bai-, -ma 'ma -kwlu" -tea' 'puv -un -e. ⁴³ 'Bo e "si oo' 'jri je 'bai-, 'su o bla 'o Sesi 'de, 'de Kea 'a 'nynu 'i 'beea' 'un. Nyu "klein -jeea' de -nuba 'mva- 'jrie- e, uba 'bee- Kea 'a 'nynu 'i -ke.

19

Sesi pa 'e Sase o -gbu"

¹ Sesi pa 'o Seriko -kwlo 'di 'su e, oo cen 'o -tie". ² "Wliiejei due' -ni 'o mu, oo' 'nynu -ni Sase. O nte 'wei-sanyu 'a klaa" -o. Omo -oo -pon "ju -nia Sesi 'jrie- 'jea i. ³ Kaa 'de nyioopu 'a "i -tia' 'un e, -ta o 'jea cen 'bo se ni-, 'de o "kvan i. ⁴ 'Su o kpa plea' 'de -je 'a nya, -wee o 'ja 'e sikomootu ja, 'de o 'e Sesi 'jrie- 'jee- ka "o ka, de-nue' 'bomoo oo mu -sia' see. ⁵ Sesi nynia 'o 'a -ta -tu 'su, o kpa 'jri "jei -wee o 'na : Sase, -in -si" i -too"-, de-nue' -in -blee 'un 'dui- 'un -stan. ⁶ 'Su Sase cree "kpei- o "sie i -wee o kpa Sesi 'de o o -gbu" 'de 'mva- 'un.

⁷ Nyu "klein -jeea' de -nia 'mva- 'jrie-, uba "wuan- Sesi 'dei, su 'na : Ao -gbun 'no, omo -oo mua 'o 'de desavn nu o -gbu" 'di kooa' ! ⁸ Kaa Sase -mo e, o nyna i 'bo Sesi "juei, 'de o 'na : Tu"bo, -in -gbun

'no, 'ma mue 'ma "wliie-'un -seea',
 -wee 'in 'je ee' too nua" nyu "nyu,
 'de nyo 'in pooa 'sre i -wee 'in -sa
 de 'kwa 'ma mue "kpei -tea' kpe
 -nyiiie 'in 'jeo "nyu. ⁹ 'Su Sesi wlu o
 -pee o 'na : 'Puva' pa 'no -gbu" -ne
 'di 'me -stan, de-nue' "ju -no nu
 Ablaam 'a "ju -o -ke. ¹⁰ 'Mo nyio
 'o "Ju 'in jie nyu -ma" i-paan' 'de
 'in 'je uupu 'puu-.

*'Sanikpi 'a "ipoo-ti
 (Matie 25.14-30)*

¹¹ Sesi wlu' ke'wle o pooe -ti'
 "i 'de nyu -uu jia wlu -ni doin" o
 poa' -pee, de-nue' de o "kuban
 Selisalem-kwlo i e, uva naa to' i ka
 uu 'na -me 'bomo Kea 'a 'beode 'je
 "sri e 'e "jri "kpa'e poo 'de-. ¹² Emē
 -ti o wlu ka o 'na : "Ju due' -wluva
 'e 'beo -gbēin", omo -mu' 'e 'blva-
 -tōon' -tōon "kpei, -wee -bo uu -teo'
 'o, 'de -o -je de ji. ¹³ 'Su o 'da o
 dbonuuu -puue, -wee o "nyu uupu
 'sanikpi due 'due, 'de o 'na : Ao
 poo i 'doo 'un mamau, 'su 'in 'je
 de ji. ¹⁴ 'Kaa nyu -nua 'e o' 'blva
 "kpei -nu a -fleen' o emē -ti uu dbo
 o nyu kun uu wlu ka : -A se e "i ni
 "ju -no 'je 'o -tee-.

¹⁵ Uu -teo' 'o, o 'kpa 'beo 'su, o jie
 'e o' 'blva- 'di de, -wee o 'da o'
 dbonuuu o sia 'wei o -nu, 'de di uu
 'jea -wee uu 'je ia' "kuan po. ¹⁶ -Jo
 -saa "i jia, o 'na : 'Ma 'blei, 'in 'je
 'sanikpi -puue 'in je kpo due' -in
 sia 'un o "kpei po. ¹⁷ 'Su 'beo wlu'
 'de o -pee o 'na : E nmo "jrii, -in
 nue dbo 'dōe, ka -in -beea' de-saan"
 'wōn "i e, 'in -tee' -un -kwle -puue
 kwa, -wee -in -je ia' "jrukpo' i -tei
 ni-. ¹⁸ Uva 'soon -no 'kpa 'o 'e o 'na
 : 'Ma 'blei, 'in 'je 'sanikpi -mm"
 'in 'je due' -in sia 'un o "kpei po.
¹⁹ 'Su 'beo wlu' 'de -mo -pee o 'na :
 -Mo -ke e, 'in -tee' -un -kwle -mm"
 kwa, -wee -in -je ia' "jrukpo' i -tei
 ni-.

²⁰ Dbonvi deejro' jia -mo 'na :
 'Ma 'blei, -ma 'sanikpo -in sia 'un
 o, e ka. 'In pooe tae' fo kpo "i
 -wee -ta "ni 'a 'kpa a, 'in -te' e 'o

i. ²¹ 'Ma plee -un -e, de-nue' -ma
 nyio tu kma wōn. De -in sea i -te'
 e, emē -ma -duo" 'un, -ta -in sea
 po, 'bomo -ma -sa' de. ²² 'Bomo
 o' 'blei -no wluu 'de o -pee o 'na
 : -Mo dbonvi saun-, 'bo -ma -ce"
 'kpa 'a wlu "kpei 'bomo 'ma ji -ma
 'pee 'jea'. Ka 'in kma wōn -in -jea
 kan' -mo 'ee, -wee de 'in sea i -te'
 'ma "due 'un, 'de -ta 'in sea de po
 'ma -sa 'o de 'ee, ²³ -me de-ti -in se
 'ma 'wei 'de 'wei i -te' -gbu 'di kpa
 a- ? -wee -bo 'in ji de, -bo 'ma si 'e
 -sa' 'de i se 'o crōn' po e- ? ²⁴ 'Su o
 wlu' 'e nyu -jea ee' -ta -pee o 'na :
 Ao -so 'sanikpo -ne 'kwa, -wee ao
 'je e "ju -blea 'sanikpi -puue "nyu.
²⁵ 'De uu wlu 'de o -pee uu 'na :
 -Aa 'beo, "ju -no -mo 'ble 'sanikpi
 -puue we- 'de -o ! ²⁶ 'Su o 'na : 'Ma
 'tmuu aopp 'me, nyu -o -blea de e,
 nyu a mu o jre' "nyu' ke'wle, 'kaa
 nyu -jo sea de 'ble e, de -je o 'blea
 mo nyu a mue -me o 'kwa -saa'.
²⁷ 'De -je -sia 'o la emē -ni ao ja
 'un 'ma tonyu -uu see "i ni- 'in 'jea
 uupu 'a 'beo ni e -wee ao 'je uupu
 'dba -ta 'in "juoi.

*Sesi pa 'o Selisalem-kwlo 'di
 (Matie 21.1-11 ; Makl 11.1-11 ;
 San 12.12-19)*

²⁸ Sesi -kōa' wluva' kan' 'su e, o
 kōn 'e nyu 'a nya -wee uu 'kpa
 Selisalem -jei". ²⁹ -Ta uu "kuban
 Befase ke Betani i, 'bo olifi-cru
 -pun", 'su Sesi dboe o' klai" nynuu
 'soon nya 'de o 'na : ³⁰ Ao mu 'o
 -kwlo -nua 'o -a "juoi 'mua- 'di, aoa
 mue soofaeju -e -muba i jēea'. Nyu
 jro' se e "kpei -te due'. Ao kain e
 i, -wee ao 'je e -ta ja-. ³¹ -Bo nyu
 -tee' aopp i -wee o 'e nu : De-ti
 aoa kain e i e, -me ao wlu ka 'de o
 -pee ao 'na : Tu'bo -ni e "i. ³² Nyu
 Sesi dboa mua, ka o "sia di 'a 'nyu
 e, 'kamō uu jēe i -ceen-'. ³³ -Ta
 uu nua soofaeju 'a i kaian' 'su e,
 ee' jeun -wi' wlu' 'de uu -pee uu
 'na : De-ti aoa kain soofaeju i e-
 ? ³⁴ 'Su uu 'na : Tu'bo -a -pon' e.

35 -Wεε υυ kpa Sesi soofae' ju 'de υυ sro υυa' 'unpaadi 'bo ε "kpei, -wεε υυ 'jaa- 'o Sesi. 36 -Ta υυ nua naa' a, nyioɔpu a sroe υυa' 'unpaadi -je woi -ta -wee' "klein.

37 -Ta ɔɔ "kuvan Selisalem i 'su ε, -wεε ɔɔ -crea' olift-crυ ε, 'mυa- "ji 'e nyu "klein-υυ -ke ɔɔ na 'un 'ε, 'su υυ -tee Kea 'a 'nyu "i 'bεεa' -pυn", 38 υυ 'na : Kea 'a "diwan kɔɔn 'beɔ -ɔɔ jia 'de εε' 'nyu 'un ε ! pεe 'a blua' nυ 'e javn 'di ! Kea 'a 'nyu 'bei' -ta 'o -ta ! 39 Fariseen-wi" 'a jɔɔ' -nυa 'e nyu "klu ε, υυ wlu' 'de Sesi -pee ka υυ 'na : Nyu detɔɔi, -un -kaa' -ma klai" nynuυ 'un ke υυ 'je wlu-ti 'bɔ. 40 'Su Sesi wlu' 'de υυ o ɔɔ 'na : -Bo 'ma klai" nynuυ 'bɔ wlu-ti mɔ 'de ε, "soikpi a mue wlu'a'.

Sesi -fin" - 'de Selisalem 'a -ti' 'un

41 -Ta υυ "kuvan Selisalem i, -wεε Sesi -gbυen "kpei i 'su ɔ -tee -fin" 'a -pυn" 'de εε' -ti' 'un 'de ɔ 'na : 42 Emε Selisalem-kwɔ, dυ -t -tea εε' pεe 'a blua 'a -tea', -bo ε 'wɔun 'mii- 'de 'wυ -nυ 'di 'de ε, ε 'paa', 'kaa kaan ka ia' dυ tu pa 'kwa 'de ε 'jri 'de. 43 'Wυ jri' -ta mu nynia', 'de εε' tɔnyυ 'je ε -sa, -wεε υυ 'je 'ε -gblo" 'dei po -ta 'o -ta. 44 Uυa' mue ε -ke εε 'bleenyυ i-saa'. Uυ se εε' -gbi" a "soukpo 'bo ε -posou" "kpei siei, dε-nυε' nɔ" Kea -sa 'o, -wεε ε jia ε "i-tea', ε se εε' nɔ" tu "jriε- o sie.

'Dɔɔ povn

(Matie 21.12-17 ; Maki 11.15-19 ; San 2.13-22)

45 -Wεε Sesi pa 'e Kea -gbυ klaa" 'di, 'su ɔ -tee nyu -υυa poa 'dɔɔ 'demu 'a inυa' -pυn". 46 'De ɔ wlu ka ɔ 'na : Dε -crυa 'de Kea 'a 'sbε 'di ε, ε 'naa : 'Ma -gbυ" nυε Kea bae-gbu. 'Kaa aopυ mɔ ε, ao nυ ε "jriυn 'a "jrui 'kυn-gbu 'un.

47 ε 'wɔva 'o mu ε, Sesi a tɔɔ nyu Kea 'a -ti' 'de Kea -gbυ klaa" 'di 'wυ 'o 'wυ. 'Kaa 'sraa -saυn 'a klae" o, ke' wɔ-saυn o, nyu "jru kɔɔ' i -teυn -nυa 'e nyu "klu ke υυa -pɔn Sesi 'a

'dba -kɔ i. 48 'Kaa ka υυ 'jea nυ 'ka se nυ-, dε-nυε' nyu -tuu"-tuu -a -jɔɔ' ɔ -wεε -υυa -je ɔɔ' wlu doin" o poa 'a "dia.

20

-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wɔv ε- ? (Matie 21.23-27 ; Maki 11.27-33)

1 'Wυ jre' o, -ta Sesi nυa nyu dε tɔɔa' 'de Kea -gbυ klaa" 'di, -wεε ɔɔ 'tmυa -pɔia" -tυ 'de nyu -pee ε, 'bomɔ 'sraa -saυn 'a klae" o, ke' wɔ-saυn o, nyu-cɔun' -wi" jii-, 2 -un -tmυυ' -aυn, dε -ma "ikmaa' -nε tba 'e "jri -ta -gbo" ε- ? 'De nyɔ -nyυ" -un εε' "ikmaa' tu ε- ?

3 'Su Sesi wlu' 'de υυ -pee ɔ 'na : 'Ma jie aopυ dε due' i -teea' -ke.

4 Nyɔ -dɔv' San nyu "ni "jru poa a- ? ε Kea -ae, -aee' nyioɔpu -oo ? Ao -se "kpei. 5 'Kaa υυ -tee εε' 'mii dia' -pυn" 'bo υυa' 'su 'nyu υυ 'na : -Bo -a -na Kea -dɔv' ɔ ε, -mε ɔɔ mue nυa' dεε -ti ao se ɔɔ' wlu tɔ' 'un 'je ε- ? 6 'De -bo -a -na nyioɔpu -dɔv' ɔ ε, -mε nyu -wee' "klein a mue -aυn "sei itbaa' 'de υυ 'je -a -dba, dε-nυε' υυ -wee' 'na : San nυε Kea 'a weepɔi -o. 7 'Su υυ wlu' 'de Sesi -pee υυ 'na : Nyɔ -dɔva' San nyu "ni "jru poa -a se ɔ juo-. 8 'Su Sesi 'na : -εε, 'mɔ -ke ε, -ta 'un -sa "ikmaa' -wee 'ma nυa dυ -nυ ε, 'un se 'o 'a 'nyu "sii-ke 'de ao -pee.

-Busan dinyυ 'a "ipoo-ti

(Matie 21.33-46 ; Maki 12.1-12)

9 'Bo -mε 'de ε, Sesi pooe -ti' "i 'de υυ -pee ɔ 'na : "Ju due' mɔ -dba resen -kle -wεε ɔɔ sie -busan dinyυ o, 'de ɔ mu 'dυυa' 'de 'blυa- tɔɔn "kpei. 10 -Ta resen -sa nɔ" nynia 'su ε, ɔ dɔoe ɔɔ' dɔnυi due' 'de -busan dinyυ o -wεε υυ 'je ɔɔ' -nε resen jɔ 'o -sa, 'de υυ 'je ɔ "nyυ. 'Kaa -busan dinyυ kɔɔn 'ɔ, υυ blɔ', -wεε υυ po ɔ -jei", υυ se ɔ dε jre' "nyυ. 11 ɔ dɔoe ɔɔ' dɔnυi jɔɔ' ke'wɔε, 'kaa υυ bla -mɔ 'mε -ke. Uυ -cree" ɔ' -cree -cree"-, -wεε υυ po ɔɔ' foo" -jei". 12 -Wεε ɔ dɔo ɔɔ'

dbonubun 'a kpe taan -no ke'wle, 'kaa ub bla -mo 'me, ub je o pooda, -wee ub nu o i. ¹³ 'Su -kle' jei 'na : Ka 'in 'je -je -me 'e de tu 'a sun nu 'ja a-? 'Ma jie 'ma -ti' kmaju dboa', uba mue -mo 'o ni' -tea' dawe-je. ¹⁴ 'Kaa -busan dinyu 'je o i e, ub pooda -ti' ub 'na : Ao ji, "ju -kle' -ne 'jea 'kwa sie 'de nya, o ka. -A -dbo', -wee -kle' -ne 'je -aa de ni 'bode. ¹⁵ 'Su ub bluu o "kpei, -wee ub -so 'o -kle' 'di 'de ub 'dbo.

'Su Sesi -tee' ubpu i o 'na : -Bo -kle' jei -no ji 'ee, ka o 'je -busan dinyu -nu 'a -ti' nu e-? ¹⁶ O mue jia', o 'je ubpu 'dba, -wee o 'je oo' -kle' nyu jru' kwa -te'. -Ta ub 'woan wlu -ne, 'su ub 'na : Kea 'bo -me 'e de tu nute ! ¹⁷ 'Kaa Sesi -gbuen ubpu ja -gbun -gbun, 'su o 'na : Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di -ne, -me 'de 'de-? "Soukpo -gbu"poun pooda sun i e, eme -kpa -gbu" po "sou -ceen', -wee -e -ko' -gbu" "i. ¹⁸ Nyu "o nyu -ka i 'bo e "jri e, oo mue i -craa', 'de -bo e blu 'bo nyu "kpei e, oo mue iwaa' see.

'Bluajei 'a 'wei -saa'
(Matie 22.15-22 ; Maki 12.13-17)

¹⁹ Ke' wo-saun o, 'sraa -saun 'a klae" 'woan wlu -ne' 'su e, uba -pon ub 'je 'o "si ub 'je Sesi kpun, de-nue' ub 'je kan' 'me ka Sesi pooda -ti' -ne "i 'de ubpu 'a -ti' 'un e. 'Kaa nyu 'a faun a nu ubpu 'me. ²⁰ 'Su ub -tee Sesi 'a "jrie- o sia' -pun", -wee ub dbo nyu jru' ub 'pen 'srei" -wee -uu -je Sesi kpun 'bo oo' -ce" 'e wlu "kpei. Ub nte "i ub 'je o 'de -kwlonjeun -wi" "juoi ja-. ²¹ -Wee ubpu -tee' o i ka ub 'na : Nyu detooi, -a -je kan' 'me de -ma -tmua ke de -ma tooa nyu i 'srei", nyu jro' 'o faun 'a nu -un, 'kaa -ma too nyu Kea 'a -je 'de to' -ti' 'un. ²² Eme -ti -a -ni" -a -je -un de jre' i -tee'. -A -be' 'me -a -je 'wei -sa -a -je Sesaa "nyu ? -A -st -aee -un" -a -bo i -saa' ?

²³ Ka uba pooda Sesi 'sre i e, o 'je kan' 'me, 'su o 'na : Ao to 'un 'weijo due' "i kea', 'in 'je e 'je. ²⁴ Nyu -oo 'nyu ke -oo "jrukpa" ni 'bo e "kpei e-? Ub 'na : Sesaa -o. ²⁵ 'Su Sesi 'na : De -nia Sesaa 'a de, ao "nyu e Sesaa, -wee de -nia Kea 'a de, ao 'je e Kea "nyu. ²⁶ 'Su de ub 'jea 'je 'de oo' wlu 'di, -wee ub 'je o "kpei kpun e se ni-. Tai' "maa ubpu 'me, 'su ub "mue won.

'Mevn 'a "kunyio' son -ti
(Matie 22.23-33 ; Maki 12.18-27)

²⁷ E 'wlu 'o -mo e, Sadiseen-wi" -na "kunyio' soan' se ni e uba' jru' jie Sesi i -teea'. ²⁸ Ub 'na : Nyu detooi, de Moisi 'a ke' 'cua 'de -aa -ti' 'un e, e ka : -Bo -ma de'dinmou 'ble 'nyu -wee o ke u se "ju 'wlu 'de o 'je 'me, -me oo' "dei "duo 'nyu -nu 'un, 'de o ke u 'je "nyuu- 'wlu 'de oo' -fein' -mea 'a 'nyu 'un. ²⁹ 'Kaa de'dinmai -me" 'son -ni 'emu, uba' -jo -saa "i 'blee 'nyu, o ke u se "ju 'wlu 'su o 'me. ³⁰ 'Kamo uba' 'soon -no nu -ke. 'Su uba' taan -no "duo -tion" 'nyu -nu 'un e, ³¹ 'kamo e nu 'de nyu -me" 'son -nu 'a -ti' 'un. Ub ke u se "ju 'wlu mamau 'su ub -wee' je 'me. ³² 'De ee' "jru 'a "ti 'in 'su e, 'nyukpao' -nu 'me -ke. ³³ "Kunyio' sonwu o 'ee, nyu we- 'nyukpao' -nu 'je "bli "ti -gblein' e-? De-nue' u jie "nynunmai -nia -me" 'son -nu -wee' 'kwai.

³⁴ 'Su Sesi 'na : "Nynunmai -nia 'no 'blua- "kpei e, uba 'blee 'nyu, -wee 'nyukpae' -nia 'no 'blua- "kpei e, uba "ti jra. ³⁵ 'Kaa nyu -uba mua "kunyio' son ka nua' de'boonoo", 'de -uu -jea 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'je 'de jaun 'di e, ub se 'nyukpae' 'blei, 'de 'nyukpae' se jra "tii. ³⁶ 'De ke'wle e, ub se 'mei 'bode, ka Kea 'a "soa-wi" nua, 'kamo uba mu nua', -wee ub 'je Kea 'a "nyuu-ni-, ub -tee "kunyio' soan 'a -tea'. ³⁷ "Kunyio' soan 'a -ti' me Moisi 'tmu 'de oo' 'sbe 'di

tein". -Ta -gbauo'- a waan ne i -wee o 'jee e 'jrie-, 'bomo o 'daa-Kea Ablaam ke Isaaki ke Sakobu 'a Kea. ³⁸ 'De Kea se 'meun 'a Kea ni-, e ni e 'kmuonun 'a Kea -o, de-nue' nyu "klein -uva -mea u u ni e 'kmu 'bo e "juoi.

³⁹ 'Su ke' wo-saun jru' wlu' ka u u 'na : Nyu detooi, ka nyu o 'tmua -ti', 'kamoo -nao. ⁴⁰ 'Bo -me 'de e, nyu jru' se oo' de i -teea' 'bee- la 'bode.

*Nyu o-o "ju Klisi ni e- ?
(Matie 27.41-46 ; Maku 12.35-37)*

⁴¹ -Wee Sesi wlu 'de u u -pee o 'na : Ka nyu 'bee- o 'je Nyu 'puvi Kea -tea' 'o Dafidi 'a "ju 'daa- ? ⁴² 'De Dafidi 'a -ce' 'kpa 'a 'sbe 'di e, o wlu' ka o 'na :

Kea -nia Tu"bo e, e wlu' 'de 'ma Tu"bo -pee e 'na : -In -te i 'de 'ma dianfo o mamau ⁴³ 'su, 'in 'je -ma tonyu -ma bu -son ku 'un nu.

⁴⁴ -Bo Dafidi -mo 'doo Tu"bo 'ee, -me ka o ni Dafidi 'a "ju nisun 'ja a- ?

Sesi -saa nyu fen' 'de ke'wo-sanyu 'a -ti' 'un

(Matie 23.1-36 ; Maku 12.38-40)

⁴⁵ -Ta nyu -wee' "klein nua oo' wlu doin" o poa' a, 'bomo o wluu 'de oo' klai" nynu -pee o 'na :

⁴⁶ Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', 'de ke' wo-saun 'a -ti' 'un. Uu paa "bai -toon' -toon 'un, -wee u u e "i 'de nyu 'je uuu 'jewlu o po -ta -wee', eme -ee -teu 'doo 'doo uua -pon "kpei -tea' i 'de Kea -gbi 'dii ke -ko' -son i ke-. ⁴⁷ Uua -sa' -tion" nynu kpa' di 'kwai -gbi' 'dii, 'de -bo uua sea Kea bae e, uua po baewlu -toon' -toon 'bo nyu "juoi, -wee nyu 'je uuu de 'doenuun 'daa-. Eme -ti uua -ne 'pee a mu "ikmaa'.

21

*-Tion" 'nyu o 'nua' wei' jo-
(Maku 12.41-44)*

¹ Sesi kpa "jri "jei, -wee oo -gbuon' nyu "kpei- 'de Kea -gbu klaa" 'di 'su, o 'jee "wliijeun, -uva nu Kea -paan' "jrii 'de -uva po 'wei 'de 'wei 'dipode 'di. ² 'Bomo o 'jee -tion' 'nyu due' "jrie- -ke, -u po 'e va' nua" wei' jo "mu 'soon, ³ 'su o 'na : 'Ma 'tmuu aopu to' -ti, -tion" 'nyu nua' a 'dba -ta a, umu -po' 'de de -tuu", -e -sii "wliijeun, ⁴ de-nue' 'wei -i -sia uuu i e, umu uua nuu -paan' 'un. 'Kaa umu e, va' nua" wei' jo- u -tea' -kwli" e, eme -wee' u po 'demu.

Sesi 'tmue Kea -gbu klaa" 'a "jei-gba' -ti

(Matie 24.1-2 ; Maku 13.1-2)

⁵ "Soi 'doo ke -paan' di -i -nia Kea -gbu klaa" 'a -pee e, -ta nyu jru' nua ia' "wain 'tmua a 'bomo Sesi wluu ka o 'na : ⁶ 'Wu jru' -a mu nynia', -wee di "klein aoa 'jea i -ta, ia mu blua' 'de ia' "soukpo se 'bo e -posou" "kpei siei.

'Kmu 'a -kwe-ti

(Matie 24.3-14 ; Maku 13.3-13)

⁷ 'Su u u -tee' o i ka u u 'na : Nyu detooi, no" we- 'di ia' di tu i 'je nuu e- ? 'De -bo ia' di tu 'a no" o se 'o nyni 'ee, ka -a -je ee' juusun nu e- ? ⁸ 'Su Sesi 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', -wee nyu je aopu -sre ipoo-. Nyu -tuu"-tuu -a mu 'ma 'nyni "jru -tea' 'su -uu -je ji -wee -uu -je wlu ka 'mo -ni Klisi, 'ma no" nyni', ao 'bo 'o uuu 'de blaa. ⁹ Aoa mu e tu ke -kli 'a 'kpa -cruen" 'wain' -ta "o -ta, -me de 'bo ao 'di iwaa, de-nue' ia' di tu 'je nuu -o "i-saa' no", 'kaa -me se 'blua 'a -kwe- no" ni ke.

¹⁰ -Wee o wlu u u -pee ke'wle o 'na : nyu 'a kpe jru' a mu e u u -ponyio o -foan' 'blua 'a blo' won jre' e mu e e -poblua o -foan'. ¹¹ 'Blua- a mu e crea' -ta "o -ta, 'mu e -e mu e jia', 'we- e mu e isia', "ikmadi a mu e nua' 'de ee' no" tu 'di, -wee "jrie o siedt klae" klae" 'je nuu 'de jawn 'di.

¹² 'Kaa no" -ti -mu 'a di tu 'je 'o nyni e, uua mu e aopu sun -pun"

kpaá, -wée úú 'je aopu 'kle -tu". Úúá mué aopu kea -gbi 'di kpaá, -wée úú 'je aoa' 'pee 'je. Úúá mué aopu -kaso 'di poa', úúá mué aopu "kuan póa" 'de 'beo-wi" ke 'bluajevn "juoi 'de 'ma 'nyí 'ún. ¹³ Ia' dı tu a mué ao 'jri i núbá' -wée í 'je ao 'ma -tı' 'tmúá' -je wón kain-. ¹⁴ Ao -tu" aóa' -cé" 'é -tı', ao kuu 'dii. Dé ao 'jea 'e "jru 'di 'blee é, emé -ní Ka ao 'jea aóa' -cé" 'é o 'włúsvn nu é, ao 'bo éé' tó' i naa, ¹⁵ de-núé" 'ma -cé" 'kpa -a mu aopu tó' -kwłı' 'póa', 'ma mué ao wlu 'wón poa' -wée ao 'je é 'tmú 'de aóa' tonyú se ao 'wón 'i 'bééi.

¹⁶ Ao "bo -wi" o, aóa' de'di -wi" o, aóa' 'włúsvn o, aóa' 'dei -wi" a mué ao wón "kpei céan" úú 'je nyú -tuu"-tuu 'dba 'de aopu "klu. ¹⁷ Nyú -wee' a mué aopu 'ún 'nyéa' 'de 'ma 'nyı 'a -tı' 'ún. ¹⁸ 'Kaa aóa' "muııı due' koun -gbai ka se "mai 'bo aopu "jru. ¹⁹ Ao kpuı 'e nai" 'blea' 'jri -wée ao 'je 'kmúııa' -céen' 'je.

Sesi 'tmúé Selisalem-kwłó 'ó 'jeı-gba' -tı
(Matie 24.15-21 ; Makı 13.14-19)

²⁰ -Bo ao 'jee- aóa' tı o -fóvn "jrié, -wée úú 'je 'e Selisalem-kwłó 'e po é, -mé ao sıé -kwłó o ka éé' ja -gba' nó" nynia. ²¹ -Mé nyú -ńıa 'de Suide ple, úú 'je cruı "kpei- mu. Nyú -úúá mua 'o Selisalem ńıa' a, úú -too"- úú 'je é o téen-. 'De nyú -úúá mua -gbei" woi ńıa' a, úú 'bo -kwłó de mué, ²² de-núé' ía' wı tu a mué Kea 'a 'pee 'jewı ńıa', emé -ní dı "klein -crua' 'de Kea sbe 'di 'a 'o nynı wı-. ²³ 'De ía' wı tu 'di é, éé mué "nmıa -tı ńıa' 'de "kwłınyıkpaé' ke -gbaan ún 'a -tı' 'ún, de-núé' 'kle klaa" a mué nyú -wee' "kpei jia' 'de Suıfu 'a 'bluá- 'di -wée Kea 'a 'cén 'je "kpaé' 'péen- 'de Israé-nyú "kpei. ²⁴ Úúá mué aóa' jru' -cne 'i 'dbaa', úúá mué jru' kúvn 'ún kpuan', -wée úú 'je úúpu 'bluá 'a 'fo -wee' "klein "kpei- kpa.

Nyú 'srú a mué Selisalem -kwłó bu -són i svan' mamav 'su úúá' -ne nó" -tu" a é 'je 'o -kwé.

Nyio 'ó 'ju 'a dejisvn
(Matie 24.29-31 ; Makı 13.24-27)

²⁵ 'De éé' nó" tu 'di é, dı klae" -ıa mua núbá' 'de 'jru o, 'cv o, 'cv-sın 'a -tı' 'ún é, ía mué nyú tai' "maa'. Nyú -wee' "klein a mué 'e favn 'ún ńıa' 'de 'tónıé 'a -cruen" 'é -tı' 'ún. ²⁶ Favn 'a 'sú a mué nyio 'dbaa' 'de dı -ıa mua núbá' 'de 'kmú "kpei 'a -tı' 'ún, de-núé' "ikmadı -ńıa 'e javn 'di é, í -wee' "klein a mué i -suua'. ²⁷ -Wée nyú 'je nyio 'ó "Ju "jrié- 'jee-, 'de ó 'e jı 'bo bue" "kpei, ó ke óó' tı" bode ke "ikmaa' ke-. ²⁸ -Bo ía' dı tu a sea jia' -tee é, -mé ao "duo 'kpi 'ún, ao kpa "jru "jeı, de-núé' aóa' seie nó" "kúvan- i.

Fıktı 'a 'ıpoó-tı
(Matie 24.32-35 ; Makı 13.28-31)

²⁹ 'Bo -mé 'de 'sú é, Sesi póóé -tı' "ı ka 'de úú -pee ó 'na : Ao sıe fıktı ke tı jrı' "jrié- o kea' ! ³⁰ -Bo aóa sea í 'je -wée ía sea wın dee tbaa' -tee 'sú ka -kua" a "kúvan i é, ao 'je kan' 'mé. ³¹ 'Kamó éé mu ńıa' -ke 'de nyio 'ó "ju 'a deji nó" 'ún -tı' 'ún, -bo aóa sea dı -ńı 'je -wée ía sea 'o nynı é, -mé ao póé -kwłó o ka Kea 'a 'beóde 'é "jri "kpaepo nó" ó "kúvan- i é. ³² 'Ma 'tmúú aopu tó' -tı : Nyú -ńıa 'kmú 'de -sıanwı -ńı 'di é, úú -wee' "klein se 'meı, dı -ńıa 'múá- í -wee' a jea 'o nynı. ³³ 'Bluá ke javn a mué i soan', 'kaa 'ma wlu se ısóın 'no 'kmú.

Ao -te 'jrié- 'ı

³⁴ 'De ó 'na : Ao -tu" aóa' -cé" 'é -tı', ao 'bo aóa' -céı" "taıé, -wée de dia' ke nmó 'naa' ke 'kmú 'a dı ke 'weı 'a 'tún 'bo aopu kúvn 'ún 'blee, 'de ía' wı tu je aopu "jru -tıie-', ³⁵ de-núé' ka nyó ó poa 'sai 'de éé "fıian 'bluá 'dinyú -wee' "jru i é 'kamó éé mu ńıa'. ³⁶ Ao 'bo 'múé, ao baé Kea jeejee, -wée ao 'je 'kpi 'ble 'de ao 'je dı -ıa mua jia'

'mva-wain" 'pu, -wēe aoa' dī je cre 'de nyio 'ō "ju "juoi.

³⁷ Ka -sōn' ō -sian', 'kamō Sesi a tōō nyō dē 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wēe -bo kwie kpun ε, 'de ōō mu "mau'wī -wēe' nva' 'de olifi-cruv "kpei. ³⁸ -Wēe -bo -klae" pēēn "ō -klae" pēēn ε, nyioṛṛṛ a jī ōō' wlu doin" o poa' 'de Kea -gbu klaa" 'di.

22

"Jrujevŋ a pa Sesi 'a jaa"

(*Matie 26.1-5 ; Makī 14.1-2 ; San 11.45-53*)

¹ Kuōnkwla' 'wlv -kō' -ēē 'nyŋ nīa pakī, -ε "kpei vva diia -di'pen -sea' -puun" dē o mu a "kūvan i. ² 'Sv 'Sraa -savŋ 'a klae" o, kē' wō-savŋ a -pōn Sesi 'a 'dba -kō i, 'kaa ka vū 'jea ēē' sūn nū ε, 'ka se nī, dē-nvē' vva pleē nyō 'a "jriē-mē.

Suida 'wōōn-Sesi 'a 'de to -tī 'mē (Matie 26.14-16 ; Makī 14.10-11)

³ 'Sv -sion' paa 'e Suida -ōō "kpei -tenyŋ nīa Isikario 'vŋ 'ε ō nīē klai" nynyū -nīa -puue 'jō 'sōōn 'ō due' -o. ⁴ Ōmō -pōoa a Sesi 'a dbōvŋ -puue 'jō 'sōōn 'de ε, ōmō -mu' 'de -ō -ke 'sraa -savŋ 'a klae" ke Kea -gbu i fuōvŋ 'a "jru o jō- 'je Sesi 'a 'de tosvŋ 'a wlv 'vŋ 'bēē-. ⁵ 'Sv vva nvē 'mva-, 'bomō 'wēi vū 'jea Suida "nyī ε, vū 'bēē- ta' wlv 'vŋ -ke. ⁶ Suida 'wōōn- 'wēi "nyī-tī 'mē. Dē -tba' 'o mu ε, ka ō 'jea nū -wēe ō 'jea Sesi 'e to 'de nyō tī "i wōō-, ēmē ōō -pōn i.

Sesi ke ōō' dbōvŋ nmaēē Pakī 'a -kō- 'tu" dī-

(*Matie 26.17-25 ; Makī 14.12-21 ; San 13.21-30*)

⁷ -Di'pen -sea' -puun" dē o mu 'a -kō' 'ō 'wī -ε 'di vva 'dbaā pakī 'a 'sraadē nynī'. 'De ēē' 'wī tu 'di mē Suifv-wī" 'je 'blae -tōō 'dba, -wēe vū 'je Pakī 'a diidē pi. ⁸ 'Sv Sesi dbōē Piēi ke San 'ō 'na : Ao mu -wēe ao 'je -aa Pakī 'a diidē pi -a -je dī. ⁹ -Wēe vūvū -tee' ō i vū 'na : -Ta wē- -vŋ -nī "i -a -je ε pii ε- ? ¹⁰ 'Sv

ō 'na : Ao po doin" i, -bo aoa sea -kwlv i "sī ε, aoa muē "ju due' jēēa', ō 'je "nidē 'ble, -mē ao bla 'bo ō 'de, -wēe -gbu" -ε 'di ōō mua paa' a, 'de ao ke ō 'je 'e pa -ke. ¹¹ -Wēe ao 'je wlv ka 'de -gbu" jei -pee : -Aa 'blei 'naa -ta ka ō ke ōō' klai" nynyū 'je Pakī 'a diidē dii ε- ? ¹² -Bo ao 'da kan' a, ōō mu ao -gbu" 'a "jei wōn klaa" due' tōōa' -ε 'di "kpei -tedī ke dī -wēe' "klein 'je kpōi" -tee ao 'je jēē-. 'bomō ao 'je Pakī 'a diidē pii-. ¹³ Vū mua, ka Sesi "sia dī 'a 'nyŋ i, 'kamō vū jēē i, -wēe vū pi Pakī 'a diidē.

Sesi 'a de'boōdiidē

(*Matie 26.26-30 ; Makī 14.22-26 ; 1 Korēntī 11.23-25*)

¹⁴ -Ta dēdi nō" nynīa 'sv ε, Sesi ke ōō' dbōvŋ -tēē dē dia' -pūn". ¹⁵ 'Sv ō wlv' 'de vū -pee ō 'na : 'vŋ nīē "i sēsē ao ke 'vŋ 'je Pakī 'a diidē -nē dī -tadue -wēe 'vŋ 'je 'ma -cē" wōn 'jea' mu, ¹⁶ dē-nvē' 'ma 'tmvū aōvū 'mē, 'vŋ sē ε dii la 'bode mamav 'sv ε 'je ēē' -cēēn' -nē 'ε "i -kwēa' jēē- 'de Kea 'a kēēma' -kwlv 'dī. ¹⁷ 'Sv Sesi "due nmo -saan -dē 'vŋ, -wēe ō po ēē' Kea 'sē-, 'de ō 'na : Ao "due 'vŋ -wēe ao 'je ε "wōin -sēea', ¹⁸ dē-nvē' 'ma 'tmvūē aōvū tō' -tī, dē -wlvā -ta -ε mua nya 'vŋ sē rēsēn 'jō 'ō nmo 'nai mamav 'sv, Kea 'a tv"bōdē 'je "jri "kpaē po.

¹⁹ -Wēe ō "duo -di'pen 'vŋ, ō pōē ēē' Kea 'sē-, ō cēēn ε i ō "nyī ε vūvū 'de ō 'na : -Di'pen -nē, ε nīē 'ma ku 'vŋ toa 'de aōa' -tī' 'vŋ -o. Ao nū ēē' dē tu jēēē 'de ao 'je 'ma -tī' -kwlv ō po. ²⁰ Vū -kōa' -di'pen -nē dia' 'sv ō "duo nmo -saan' a dē 'vŋ ε -ke' 'de ō 'na : Nmo -nē ε nīē 'ma nymo -ε -wlv i 'de aōa' -tī' 'vŋ -o, ēmē -pō' dbēē dē dēē 'de ao -ke Kea 'nyŋi.

²¹ Ao -gbvŋ 'nō "ju -ōō mua 'vŋ 'e toa' 'a, ō ke 'ma -a -nīē sūn -tadue pōa' -ta. ²² Tō' -o, nyio 'ō "ju a jīē 'mēa' la, ka Kea cēān ēē' wlv -tie" sēē ε, 'kaa ε nīē "nmīa-tī -o 'de "ju -ōō mua ōō' plei nīa 'a -tī' 'vŋ. ²³ Vū 'wōān wlv -nē 'sv, vū -tēē ba

i -teea -pɔn" due 'due ʊ 'na : Nyɔ wɛ- bɛɛ' -mɛ 'ɛ nʊa' 'de -a "klu -ta a- ?

-ɔ -nɪ klaa" a- ?

(Matie 18.1; 20.25-28 ; Maki 9.34; 10.42-45)

24 ɛ 'wɪba 'o mu ɛ, dboun 'a 'sʊ -tɛɛ ba o -toa' -pɔn" 'bo ʊpʊ 'a 'sʊ 'nɪnɪ, -wɛɛ nyɔ -nɪa ʊʊa' klaa" 'de ʊpʊpʊ "klu ɛ, ʊʊ 'je ɔ juo-. 25 'Sʊ Sesi wɪue ʊʊ -pee ɔ 'na : 'Beɔ-wi" -tea nyʊ "jru kpɔ' i 'nɔ 'blʊa" "kpei ɛ, ʊʊ -siie nyʊ ʊʊ 'blea wɔn, -wɛɛ nyʊ ʊʊ -sia wɔn -nʊ, -wi" -mʊ ʊʊa 'daa- ʊpʊpʊ ʊʊa' de 'dɔɛ "jrii nʊʊn. 26 'Kaa aomɔ 'bo kan' nʊɛ, nyɔ -nɪa klaa" 'de aopʊ "klu ɛ, ɔ nʊ ɔɔ' -cɛ" "ju -saan" 'ʊn, -wɛɛ nyʊ 'blei 'je ɔɔ' -cɛ" nyʊ "juɔɪnʊʊi 'ʊn nʊ. 27 'De nyiɔpʊ "klu ɛ, nyɔ wɛ- nɪ klaa" a-, -jɔɔ diia 'tabɪ "kpei -ae, -aee' -jɔɔ nʊʊa nyʊ "juɔɪ ɛ- ? ɛ se -jɔɔ diia 'tabɪ "kpei nʊ- ? 'De -mɛ 'kamɔ 'ʊn nɪ 'de aopʊ "klu -ta ka nyʊ "juɔɪnʊʊi nɪa. 28 Aopʊ mɔ ɛ, 'kle 'ʊn 'jea ɛmɛ ao 'je -ke 'de nai" 'blea' 'ʊn. 29 ɛmɛ -tɪ 'ʊn -tee aopʊ- 'beɔde 'dei ka 'ʊn "Bo -tee ɛ 'ʊn 'dei -ke ɛ, 30 'de ao ke 'ma -a -je -tadue dii, -a -je -tadue 'naa 'de 'ma kɛɛma' -kwɔ 'di -wɛɛ ao 'je tʊ' bɔkpae 'kpei -te, -wɛɛ ao 'je Israɛ-blʊa 'a blɔ'wɔn -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn 'ɔ 'pee 'je.

Piei a muɛ Sesi wɔn -saa'

(Matie 26.31-35 ; Maki 14.27-31 ; San 13.36-38)

31 'Sʊ Tʊ"bo wɪu' ɔ 'na : Simɔ, Simɔ, -sɪɔn' -teeɛ' 'ʊn aopʊ i, -wɛɛ ɔ 'je aopʊ 'ʊn -gbao' ka nyɔ ɔ -fuan' ko 'ʊn ɛ. 32 'Kaa 'ʊn bae -ma Kea 'mɛ -wɛɛ -ma 'ma -kwɪtɪ" -tea' je -kwɪlin 'wɪb. 'De -bo -ʊn -biie" 'nɔ 'ʊn o ɛ, -wɛɛ -ʊn -je -ma de'di -wi" 'a dɪ ikuu-. 33 'Sʊ Piei 'na : Tʊ"bo, -ta ʊʊa mua -ʊn -kaso 'di pɔoa' a, 'de -ta ʊʊa mua -ʊn 'dbaa, 'bomɔ ʊʊ 'je 'ʊn -kaso 'di pɔo, 'de 'je 'ʊn 'dbaa -ke. 34 'Sʊ Sesi 'na : Piei, 'ma 'tmʊʊ -ʊn -ɛ, nɔ" -tɪ sɔn" 'je -sro' -sɪan a, -ma muɛ wɪua' kpe taan -ʊn -je 'nʊ -ʊn se 'ʊn juo-.

Ka klai" nynuu 'jea nʊ 'bode ɛ (Luiki 9.2-3; 10.4)

35 'Sʊ Sesi wɪu' 'de ʊʊ -wee' -pee ke'wɛ ɔ 'na : -Ta 'ʊn dboa aopʊ -wee ao sea 'wei 'dipode ke, -ke ke "kwɪlai- 'ble 'ee, de jre' -pɔn aopʊ 'kwa 'mɛɛ ? 'Sʊ ʊʊ 'na : "lɪn-, de jre' se -a 'kwa -pɔn. 36 'De ɔ 'na : Kaan ka mɔ 'jaa nyɔ -blea ɔɔ' 'wei 'dipode, ɔ "duo ɛ 'ʊn. Nyɔ -blea -ke, ɔ "duo ɛ 'ʊn -ke, 'de nyɔ sea' -cɛɛ 'ble, -mɛ ɔ ple ɔɔ' 'ʊn paade 'de ɔ 'je -cɛɛ due' -tɪn'. 37 'Ma 'tmʊ aopʊ 'mɛ : wɪu -crɪa' 'de 'ma -tɪ' 'ʊn -nɛ, ɪ 'je 'o nyɪnɪ -o. ɛɛ' wɪu tu 'naa : ɔ -srooɛ' 'bo 'diwɔnyɪnɪʊn 'a -tɔn "i. De de -crɪa' 'de 'ma -tɪ' 'ʊn -nɛ -tee 'o nyɪnɪ -tɪ. 38 'Bomɔ klai" nynuu 'na : Tʊ"bo, -cɪn 'sɔɔn ka -ta. 'Sʊ Sesi 'na : l -tɪɛi".

Sesi bae Kea 'de olift-crʊ "kpei (Matie 26.36-46 ; Maki 14.32-42)

39 Sesi "sia "kpaɛ' 'sʊ, ɔ muɛ 'e olift-crʊ "kpei ka ɔɔ nʊa see ɛ, 'sʊ ɔɔ' klai" nynuu bla 'o ɔ 'de.

40 ɔ nyɪnɪa 'bo 'a -ta -tu 'sʊ, ɔ wɪue ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : Ao bae Kea -wɛɛ ao 'je 'e de saʊn 'di 'kpa. 41 'De ɔmɔ tɛɛn ʊpʊ kɪn de-saan" ka, ka nyɔ ɔ -fiɪ" a "soukpo ɛ, 'kamɔ 'bo tɛn-, -wɛɛ ɔ tba 'kɔi- i 'de ɔɔ bae Kea ka ɔ 'na : 42 'ʊn "Bo, -bo ɛ -nɛ "i ɛ 'je 'ʊn 'kle -nɛ o tɛɛn 'de ɛ, 'Kaa ka "o ka ɛ 'je ɛ nɪ ɛ, 'ma -nɪ 'tʊn nʊ-tɪ 'bo nʊʊɛ, ɛɛ' -nɪ 'tʊn nʊ-tɪ nʊʊɛ-.

43 ['Sʊ Kea 'a 'soai due' 'wɪue 'e jaʊn 'di ɔ jɛ ɔɔ' dɪ i kua'. 44 -Ta 'mɛa 'a faʊn 'kpa 'de ɔ 'ʊn 'sʊ ɔɔ' Kea baewɪu a cɛn nyʊ 'ʊn 'ɛ, ɔɔ' -su' -a -toa" 'bo 'blʊɔ ɛ -kɔ' nymɔ kpɪn-.] 45 ɔ -kɔa' bae' 'sʊ, ɔ sɔn 'ʊn 'ɛ, -wɛɛ ɔ mu 'de ɔɔ' klai" nynuu o de. -Ta ɔɔ mua -mɛ ʊʊ -wee' nɛ 'mʊa' 'de 'jrii "kaea' 'ʊn. 46 'Sʊ ɔ wɪu' 'de ʊʊ -pee ɔ 'na : Deɛ-tɪ aoa 'mʊ ɛ- ? Ao sɔn 'ʊn, ao 'je Kea bae -wɛɛ -sɪɔn' je aopʊ i -tɪn'.

Sesi kpυven'

(Matie 26.47-56 ; Maki 14.43-50 ; San 18.3-11)

⁴⁷ Ǿ siie wlua' 'su, nyv -tuu"-tuu je i "si. Suida -pooa Ǿ' dboun -puue 'Ǿ 'sǾon mǾ -kǾn 'e uupu 'mla. Ǿ 'kpa Sesi -pǾn" -wee Ǿ -gblee Ǿ -kwli". ⁴⁸ 'Su Sesi wlu Ǿ -pee Ǿ 'na : Suida, 'de -kwli" -gbleea' 'bn mǾ -ma cǾen -wee -ma poo nyio Ǿ "Ju 'srǿ i ? ⁴⁹ Nyv -ke Sesi na 'jea de -ǿǿ jia nυva' nya i 'su υv 'na : Tu"bo, -a po -cnu ? ⁵⁰ Ǽ "sie 'de uupu 'wǾn 'su υva' due' pooǿ 'sraa -sai klaa" 'a dbonvi -cne, -wee Ǿ cǾn Ǿ dian o down" 'jru. ⁵¹ 'De Sesi "duo wlu 'bn Ǿ 'na : "In- 'de, Ǽ sie kan', ao 'bo -cne pooǿ ! -Wee Ǿ bla "ju -nǾ Ǿ down" 'i 'su Ǽ jie 'bo -kǾ o de.

⁵² -Wee Sesi wlu 'de 'sraa -savn klae" ke Kea -gbu ifuoun 'a "jru kpǾ i -tevn ke nyv-cǾun" -wi" -ji' Ǿ kpvan' -pee Ǿ 'na : Ao 'blee -cnu ke titii -wee ao ji 'bn kpvan', Ǽ -kǾ' -na 'in nre "ku 'dbai -oo ? ⁵³ 'De 'wǿ -wee' "klein 'di Ǽ, ao ke 'ma -a -nre -tadue 'de Kea -gbu klaa' 'di, ao se 'bn sun -pǾn" -te'. 'Kaa aoa' nǾ" nyini' -we- la, -je' me la -sion' Ǿ' "ikmaa' 'je "kpaǿ" 'pǿen-.

Piei -sa Sesi wǾn

(Matie 26.57-58, 69-75 ; Maki 14.53-54, 66-72 ; San 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Uv -kǾa' Sesi kpvan' 'su Ǽ, υv kpǾ 'e 'sraa -sai klaa" o -gbein". Piei a bla uupu υv -kǾ woi. ⁵⁵ Uv -tba' nǿ-gban 'bo -gbein" 'a -kwea'-, -wee υv -gbaeo' 'de woi, 'su Piei jiiǿ 'bo uupu "klu -wee Ǿ -te i. ⁵⁶ 'Su dbonvynǾkpao' due' -je -Ǿ, -me Ǿ -tee i 'bo nǿ wǾin". 'Su υ "si Ǿ "jrie- υ 'na : "Ju -nǾ ke Ǿ na' -ke. ⁵⁷ 'Kaa Piei -too' Ǿ 'na : 'NynǾkpao', 'in se Ǿ juo-.

⁵⁸ NǾ" -sia 'o mu de-saan" ka 'su, "ju jrǾ" 'je Ǿ, -mǾ 'na : -In -nre nyv -nu 'a due' -o. 'Su Piei' na : "In-, 'in se υva' due' nǿ-.

⁵⁹ Ǽ 'wba 'o -mǾ 'su, due' ji' ke'wle -mǾ 'nǿ ǿǿ' wlu "kpei -wee'

Ǿ 'na : tǾ' -tu -o, "ju -nǾ nre nyv -nu 'a due' -o, de-nve' Ǿ -nre Galilei -o. ⁶⁰ 'Kaa Piei wlu' 'de Ǿ -pee Ǿ 'na : "Bo, de -in -nǿai" -in -jea 'tmυ 'in se Ǽ juo-. 'De ǿǿ' nǾ" tu 'di, Ǿ "sie wlua' 'su sun" -sro'. ⁶¹ Tu"bo "biia i, 'su Ǿ -gbven Piei ja. 'Su wlu Tu"bo 'tmva 'de Ǿ -pee 'de Ǽ, Ǿ po Ǽ -kwlv o. Tu"bo wlu' ka 'de-, Ǿ 'na : NǾ" -tu sun" 'je -sro' -sian -ma mue 'bn wǾn -saa' kpe taan -in -je nu -in se 'bn juo-. ⁶² Piei "sia "kpaǿ" 'su Ǿ -tee -ftn" 'a -pǾn". Ǿ -ftn" mamaυ 'su Ǿ' wǾn 'di je i "kae-.

Uv bla Sesi -wee υv -cree" Ǿ
(Matie 26.67-68 ; Maki 14.65)

⁶³ Nyv -υva fua Sesi i Ǽ, υva wlvǾ' -wee υva blǾ. ⁶⁴ -Bo υv blǾ deǿǿ "jri Ǽ, 'de υva blǾ -wee υv 'na : -In -si' dǿ, -Ǿ bla -vn Ǽ- ? ⁶⁵ 'De υva cǾn -cree" i -tuu"-tuu υva -teo' kwa.

Sesi mue 'o -gbajeun "juǾi

(Matie 26.59-66 ; Maki 14.55-64 ; San 18.19-24)

⁶⁶ -SǾn' -sǿan' 'su Ǽ, nyv-cǾun' -wee'- ke 'sraa -savn 'a klae" ke ke' wǾ-savn 'kǿin "jrui, -wee υv kpa Sesi 'bo υva' -gbajeun "juǾi, ⁶⁷ -wee υv -tee' Ǿ i ka υv 'na : -Bo -in -nǿ Klisi Ǽ, -me -in -tmυ Ǽ 'de -a -pee. 'BomǾ Sesi -seǼ "kpei Ǿ 'na : -Bo 'in 'tmυ Ǽ 'de ao -pee Ǽ, ao se Ǽ to' 'bn 'jei see. ⁶⁸ 'De -bo 'in -tee' aopp i Ǽ, ao se 'e wlu -sai see. ⁶⁹ 'Kaa de -wlvǾ -ta la -Ǽ mua nya, nyio Ǿ "Ju a mue i -tea' 'de "ikma Kea 'a dianǿ o. ⁷⁰ 'Su υv -wee' "klein 'na : -In -nre Kea 'a "Ju -o 'jaa ? 'De Sesi 'na : Ǽme aoa' -ce" 'kpa 'tmva 'o, 'in nǿ 'Ǽ -cǿen-. ⁷¹ 'Su υv 'na : Ǽ jii 'de ǾǾ' -ce" 'kpa 'wǾn -we-, -me de -ǿǿ i -teea' -a -je nyv i -tee' 'bode Ǽ- ?

23

Sesi mue 'o Pilati "juǾi

(Matie 27.1-2, 11-14 ; Maki 15.1-5 ; San 18.28-38)

¹ 'Su nyv -kwea de -wee' "klein sǾn 'bn 'Ǽ, -wee υv kpa Sesi 'bo Pilati "juǾi. ² 'BomǾ υv -tee Ǿ'

-ti' "kpei- tu" 'a -pun" υυ 'na :
 -A -nynaa "ju -no i, δε-νυε' οο
 paa nyu bi -son οο dooa υυa' "jru
 ο 'na υυ 'bo Sesaa 'a 'wei -saa,
 -wee οο 'daa- οο' -ce" Klisi, 'beo.
 3 Pilati -tee' Sesi i ο 'na : -In -nυε
 Suifu-wi" 'a 'beo -oo ? 'Su Sesi wlu
 ο -pee ο 'na : εμε -jia' ο 'de -ma
 -ce" 'wον. 4 -Wee Pilati wlu 'de
 'sraa -savn 'a klae" ke, nyu -kυn'
 a "jrui -pee ο 'na : De -ε -jea "ju
 -no 'pee kpuon ε, 'in see 'je. 5 'Kaa
 υυ -tυε" "kpei ke'wλε υυ 'na 'de οο'
 nyu detooson 'bn ε, ο -tee' nyu 'a
 "jru dooa' 'de Galile mamav 'su ο e
 Suide blva -wee' 'i "sii- ο e -ta nyini.

Sesi muε 'o Erodi "juoi
(Matie 27.28 ; Makι 15.17 ; San
19.2)

6 Pilati 'wον Galile 'a 'nynυ 'su,
 ο -tee' nyu i -bo Sesi nυ Galile i ε.
 7 ο 'wον ka Sesi 'wλva 'de Erodi 'a
 'blee 'blva- "kpei 'su ο kpo 'de ο ο.
 -Me Erodi nυε 'o Selisalem 'de εε'
 'wι tu 'di. 8 Erodi 'jeea Sesi "jrie-
 'su 'mva- a nυo', δε-νυε' ο -kwle
 Sesi 'a 'nynυ 'wον' 'me, ο -nυei' ο
 ke ο 'je 'jee-, -wee Sesi 'je jrui' nυ ο
 'je ε 'jrie- 'jee-. 9 'Su Erodi -tee' ο dι
 -tuu"-tuu i, 'kaa Sesi se 'e wlu -sa.
 10 -Ta ε nυa kan' -me 'Sraa -savn
 'a klae" ke, ke' wο-savn -wee' -nυa
 'o υυa -tuu"- ε Sesi -ti' "kpei- soon-
 soon-. 11 'Su Erodi ke οο' "soa-wi" a
 wlaa Sesi 'me, υυa -fleen 'o, υ paa
 ο "bai -εε nυa bleble 'un, 'de υυ kpo
 'de Pilati ο de. 12 'De εε' 'wι tu 'di
 ε, Pilati ke Erodi -υυ -kον tv tein"
 'de ε, υυ 'kpa dbεεon.

Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'βε'
(Matie 27.15-26 ; Makι 15.6-15 ;
San 18.39-19.16)

13 Pilati 'kυten 'sraa -savn 'a
 klae" ke nyu-οον' ke nyu -wee'
 "klein "jrui, -wee ο wlu' υυυυ -pee
 ο 'na : 14 "Ju ao ja 'bn -ta -wee ao
 'na οο dooa nyu 'a "jru ε, 'in -tee'
 ο 'wον i -we- 'bo ao -wee' "klein
 "juoi. 'Kaa disavn "klein aoa -tuu"
 ο "kpei- ε, δε 'in 'jea to' 'bn 'je ε, ε
 se nι-. 15 Erodi foo' 'su se ο desavn
 jre' -pun" 'je -ke, εμε -ti ο jo 'no -a

ο de. Aoa 'jee, "ju -no, δε "o δε jre'
 -ε -jea οο' 'mea' 'je, ο se ε nυ. 16 'Kaa
 'ma mu ο klae- 'bn kpa' -wee 'in
 'je ο i "sii-. 17 ['De 'bo -ko' "o -ko'
 -son see ε, Pilati a "siie- kaso 'dii
 υυ nυa "i i.]

18 'Su υυ -wee' -saa -cruen"
 -tadue, υυ 'na : -In -dba "ju -no
 -wee -in -je Barabas i "sii-. 19 'De
 Barabas nυε -kaso 'di, δε-νυε' nyu
 -toa 'blvajei wον ο -wee -υυ -dba
 "ku -kwλo -gbai -fon' no" ε, ο nυε 'e
 υυυυ "klu. 20 Pilati nυε "i ο 'jea Sesi
 i "sii- ε, ο wlu' 'de nyu -kwea de
 -pee ke'wλε. 21 'Kaa υυ -wee' "klein
 -saa -cruen" υυ 'na : -In ko ο 'bo tu
 -kwλt", -in ko ο 'bo tu -kwλt" !

22 Pilati "due wlu 'bn ke'wλε kpe
 'ε taan -ne ο 'na : Deε-ti ε-, desavn
 -je we- ο nυ ε- ? De ο nυa, -wee
 ο 'jea 'me 'in se ε 'je 'de ο 'bn.
 'Ma mu ο klae- 'bn kpa' 'de 'in
 'je ο i "sii-. 23 'Kaa υυ 'ne Sesi 'a
 'bo tu -kwλt" ko -ti 'a wlu "kpei
 mamav 'su υυa' "wο -cruen" je 'o
 "kpei 'boο-. 24 'Su Pilati cen 'o wlu
 ο 'na : De ao -teea' i a muε nυυa'.
 25 "Ju -nυa -kaso 'di 'de 'blvajei wον
 ο toa' ke "ku 'dbaa 'a -ti' 'bn 'de -οο
 i "sii-ti υυ -teea' i -tee -tee"-ε, ομο
 Pilati "sii- i. 'Su ο 'boο- υυυυ Sesi
 kwa, -wee δε υυ nυa 'i, υυ 'je ο "jrui
 nυ.

Sesi koε' 'bo tu -kwλt"
(Matie 27.32-44 ; Makι 15.21-32
; San 19.17-27)

26 -Ta υυa kpa' Sesi 'dbaa' a,
 'bomο υυ ke Sireni i due' nyu a
 'daa-Simο -gbuon' 'bo -jei", -me οο
 'wλε -gbei". 'Su υυ nynοο i -wee
 υυ -tu" ο Sesi 'a 'metu "kpei 'de ο
 'je ε 'ble 'bo ο 'de.

27 Nyu -tuu"-tuu 'wla υυυυ 'dei.
 'Nynυkpa' a -fin", υυa bla pεe-
 'de οο' -ti' 'bn. 28 'Su Sesi "biie
 i 'de υυυυ ο fo ο -wee ο 'na :
 Selisalem-nynυkpa', ao 'bo 'bn
 -fin", ao -fin" aoa' -ce" ke aoa'
 "nynuu ke-, 29 δε-νυε' 'wι jri' -a mu
 nynia' -wee nyu 'je wlu ka : 'Mva
 nυ -sran -sie nynυkpa', 'mva- nυ
 "kwli -sea' "ju 'wλv due' ε, ε ke

nyuε "ju sea 'nya due' ke- 30 'De εε' nɔ' tu 'di ε, nyu a muε wlua' ka : Crυi klae" ι 'wla 'de -a "kpei, crυko" ι kaan -a "jrii- 31 'Kaa -bo uua sea di -nι tu jao "jrii nu 'ee 'de -mε tu soε -mε 'e ?

32 -Ta uua kpaa Sesi ε, υυ kpa 'diwɔnyɔnιυn 'sɔɔn -ke 'de υυ ke Sesi 'e -tadue 'mεε. 33 Uυ nɔnɔ 'o -ta nyu a 'daa- "jru kpa" a, 'bo υυ kɔɔ Sesi tu -kwɔl". Uυ kɔ 'diwɔnyɔnιυn 'sɔɔn -nυ 'mε 'bo tu -kwɔl" -ke. Due' kɔɔε 'o Sesi 'a dianfɔ o, -wεε due' -nɔ kɔɔε 'o ɔɔ' kvanfɔ o. 34 'Sυ Sesi wlu' ka ɔ 'na : 'In "Bo, dι uua nυa -ta ε 'bo ι -srɔε' 'bo υυυυ "jru, dε-nυε' υυ se 'e ι 'de juo-.

ε 'wɔa 'o mu ε, "soa-wi" pɔɔε ɔɔ' unpaadι soa', -wεε υυ -gblι' un 'bo υυ 'a 'sυ 'nɔnι. 35 -Ta υυ kɔɔa Sesi 'bo tu -kwɔl" ε, nyu -tuu"-tuu -gbae', -wεε -uua -jraa' υυυυ. 'pee jευn -wi" a wlaa Sesi 'mε, υυ 'na : ɔmɔ ɔ -pυua' nyu jru' ε, ɔ 'pυυ-ɔɔ' -cε" la -a -je ɔ 'je 'de ! -Bo ɔ nι Klιsɔ, "ju Kea 'cra ι 'de nyu "klu ε, -mε ɔ "sii- la 'e ! 36 "Soa-wi" a wlaa Sesi 'mε -ke, υυ 'kpaa' 'bo ɔ -pυn", -wεε υυ "nyι ɔ -koonmɔ. 37 'De υυ 'na : -Bo -in -nι Suifu-wi" 'a 'beɔ ε, -mε -in -pυυ' -ma -cε" la 'e ! 38 Dε -crυa' 'de Sesi "jru kpɔ' fɔ o ε, ε 'naa : "Ju -nɔ nιε Suifu-wi" 'a 'beɔ -o.

39 'Diwɔnyɔnιυn -υυ -kɔɔa 'bo tu -kwɔl" ε, uua 'due' a -cree"- Sesi 'mε ɔ 'na : -In se Klιsɔ nι -nε ε- ? -In -pυυ' -ma -cε", -wεε -in -je -a 'pυυ-ke. 40 ɔ 'tmυa dε -nε 'sυ due' -sia 'o -tεε ɔɔ' "bli -cεa' -pυn" ɔ 'na : Kea 'a faυn' 'a nυ -υυn ? 'Pee kpυan -mɔ -ke ε, dε -nε mε -ma -tmυυ ? 41 -Mɔ -ke 'mɔ ke- -a -nιε kui wɔn 'je ka-, dε-nυε' -aa kplɔn saɔn, 'a -kei" mε -aa -je, 'kaa "ju -nɔ -mɔ se dεsaυn jre' nυ. 42 'Sυ ɔ wlu' 'de Sesi -pee ɔ 'na : -Bo -ma sea 'de -ma 'beɔdε 'un de ji ε, -mε -in po 'ma -tι' -kwɔl o. 43 'Sυ Sesi wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Tɔ' -tι 'a tɔ' -tι 'ma 'tmυυ -υn, 'de -stanwι 'di ε, -in -ke -aa muε 'de Kea 'a kεema' -kwɔl 'di mua'.

Sesi 'a 'mεa'
(Matie 27.45-56 ; Makι 15.33-41 ; San 19.28-30)

44 'De εε' nɔ' tu 'di -mε 'jru -tεε -gbao, 'kaa ε "muε 'jri. 'Sυ kwie kpυn' 'de 'blυa- -wεe' "klein "kpei mamau 'sυ, ε je -kwie" jru -gbao jεε-. 45 'De εε' nɔ' tu 'di ε, tae' fɔ -nɔa Kea -gbu klaa" 'di ε, ε sɔn 'fɔ 'o 'bo -kwea'- 46 'Sυ Sesi "wɔ ɔ 'na : 'In "Bo, 'in -tεε' ε 'ma 'kmυ kwa. ɔ 'da kan' 'sυ, ɔɔ' feeε' blυe ι-.

47 "Soa -wi" 'a -jeopoi 'jeea dε -nυua 'mυa- "jriε- 'sυ ɔ 'bεε- Kea 'a 'nɔnι "ι ɔ 'na : Tɔ' -tι -o, "ju -nɔ nιε 'pepe -cεεn'- 48 Nyu "klein -kwea de 'jeea dε -nυua 'mυa- "jriε- 'sυ, υυ muε -gbein" woi 'de kplea' un.

49 Sesi 'a "dεi-wi" ke, 'nynɔkpae' -wɔa Galile 'de -υυ -ke ɔ jia pɔε kɔn -ta -tɔɔn, -wεε uua -gbυn' dε -εε nυua ja.

Uυ -tεε' Sesi ι
(Matie 27.57-61 ; Makι 15.42-47 ; San 19.38-42)

50-51 -Gbajei due' -ɔɔ 'nɔnι nɔa Sɔsευ, ɔ 'wɔε 'o Arimate 'de Suide, ɔɔ fue Kea 'a 'beɔ dε-. Ta -gbajeυn a pɔoa Sesi 'a 'mε -tι ε, ɔ ke υυ se ε 'un nι-, dε-nυε' ɔ 'srεi, ɔɔ pleεε Kea. 52 ɔmɔ ɔ mu Sesi 'a "ku ι -teea' 'de Pilatι o. 53 'Sυ ɔ -sa ɔɔ' "ku 'bo tu -kwɔl", ɔ "fin ɔ tae' plu "jrui -wεε ɔ -te' ɔ ι 'de -gbaun' 'di. εε' -gbaun' tu "blυue' 'de 'soa- 'di, υυ se nyɔ ι -te 'de ε 'di due'.

54 ε nιε dι nmaewι -o, Suifu-wi" 'a -kwlewι 'a -kwie". 55 'Nynɔkpae' -wɔa Galile -υυ -ke Sesi a na, υυ ke Sɔsευ mu' -wεε υυ sie Sesi 'a ι -tesun ke ɔɔ' -gbaun' "jriε- o. Uυ 'jea Sesi 'a "ku 'de -gbaun' 'di po-ta 'sυ ε, 56 υυ 'wlua 'e -gbaun' "kpei υυ muε -kwɔl de, -wεε υυ nmaε 'cna ke -dai'klɔ ke- 'sυ υυ -kwle', dε-nυε' ε nιε -kwle -wι -o 'kamɔ ke' 'da.

24

Sesi 'a "kunyɔɔ' sɔan'
(Matie 28.1-10 ; Makι 16.1-8 ; San 20.1-10)

1 Suifu-wi" 'a -kwlewɪ 'wɫɔ 'o -jei" εε' -son' woin" 'su, 'nynukpae' -nu -cnoun' 'de -gbaun' "kpei, u u kpa 'e -dai'klo u nmaea. 2 -Ta uua mua -me "soukpo -ε -kaan 'bo -gbaun' "woin 'wɫɔ 'o 'wε-. 3 'Su u pa 'de -gbaun' 'di, 'kaa u se Tu"bo Sesi 'a "ku jεε-. 4 -Ta u nte tɔ' "kpei naa' a, 'su nyu 'sɔɔn jru' -uua 'unpaadi a fan -taan' uupu "kpei. 5 'Su de waa uupu 'dii, u bla "jru -kwɫɫ". 'Su nyu 'sɔɔn -nu wluε u -pee u 'na : Deε-ti aoa -pon "ju -na 'kmu i 'de 'mεun "klu ε- ? 6 'Kaa u se -ta nɪ-, u son "kunyɔɔ'. -Ta u ke ao nua 'e Galile 'de ε, de u 'tmua ao po ε -kwɫɫ o, u wlu' ka 'de-u 'na : 7 nyio 'u "Ju 'je 'de tooe -o 'de desavunoun 'kwa, 'de u 'je kɔɔε- 'bo tu -kwɫɫ", -wεε u 'je 'kmu de ji 'de 'wɫɫ 'a taan -nε 'di. 8 'Su wlu Sesi 'tmua 'de ε, 'nynukpae' -nu po ε -kwɫɫ o. 9 Uu 'wɫɫ 'de -gbaun' "kpei ε, di "klein u 'jea "jriε-, u 'tmu i 'de dboun -na -puue 'jɔ due' ke nyu jru' -pee. 10 ε nɪ Madi -wɫɫ Madala ke Saanɪ ke Saki de Madi ke 'nynukpae' jru' -ke u nta 'o ke, uupu -tmu de -nε 'de Sesi 'a dboun -pee. 11 De 'nynukpae' -nu 'tmua 'mua- u se ε tɔ' 'un 'je, de-nuε' uua 'won ε 'mii ka ja jaa' nta. 12 'Kaa Piei soan 'un 'su u kpa plea' 'de -gbaun' "kpei u -gbun' 'de ε 'di, 'kaa tae' plu 'a 'su mε u 'jee "jriε-. De u 'jea 'mua- ε "mɔɔ- tai' 'su u mue -gbein" de.

'Bo Emaisɪ -jei'
(Maki 16.12-13)

13 'De εε' 'wɫɫ tu 'di ε, klai" nynu 'sɔɔn -uua mu 'de -kwɫɫ due' -εε 'nyu nta Emmaisɪ 'di. 'Jebɫɫ 'a -toe 'a -puue 'jɔ due' -nɪ 'o εε' -kwɫɫ -tu ke Selisalem 'nyu. 14 'Su di "klein -nuua 'de Selisalem ε, uua 'tmu i "woin. 15 -Ta u nta wluu' 'de ba o -tooa' 'un 'su Sesi 'kpa' 'bo uupu -pun", -wεε u ke uupu a naa bi' i. 16 'Kaa uua' "jri kuε kwa u se u "i juo-. 17 -Wεε u wlu 'de

u -pee u 'na : De aoa di 'mii 'de ao -wee' je "jrii "kɫɫ nɪ kan' a- ? 18 'Su uua' due' -u 'nyu nta Kleopast ε, u wlu' 'de Sesi -pee u 'na : -Ta -mɔ -wɫɫ 'de Selisalem-nyu "klu, -wεε di "klein -nuua 'de 'wɫɫ -nɪ 'di -wεε -u sɪ juo ε- ? 19 'De Sesi 'na : -Mu 'a di tu 'de ε- ? 'Su u 'na : Di -u -nuua Sesi -wɫɫ Nasaretɪ -u -na Kea 'a wlu 'kwajaai "jrii ε, uua -tmu. Sesi -nɔ uua' "ikmaa' poe "jri "kpa' 'de uua' nuuɫ ke uua' wɫɫun 'un 'bo Kea ke nyu -wee' "juoi. 20 Ka -aa 'sraa -savn 'a klae" ke nyu -uua' -wi" to u 'emu -wεε u 'jea uua' 'pee, 'de u uua' u 'bo tu -kwɫɫ" ε, -u sɪ 'wɫɫ ? 21 -Apu mɔɔ naa tɔ' i 'de ε, -a -na uua' -je israε-nyu seie- 'de uua' tnyu 'kwa 'de-, 'kaa ia' di tu nuua -stan εε' 'wɫɫ taan -nε ka. 22 Tɔ' -o, 'nynukpae' jru' -wɫɫ 'e -a "klu -uua -ma" a -a tai', uua mua 'de -gbaun' "kpei -son' woin" ε. 23 Uu se uua' "ku jεε-, uua jia de 'su u 'na : Kea 'a "soa-wi" -wlu 'de u -pee -uua -na : U son 'un 'ε, u nte 'kmu. 24 -Wεε nyu jru' 'wɫɫ 'e -a "klu 'de uua' 'e -gbaun' "kpei -wεε di "klein 'nynukpae' "sia 'nyu uua' jεε i kan' -cεen-, 'kaa uua' se uua' uua' 'ce" 'kpa 'je.

25 'Su Sesi wlu' 'de uupu -pee u 'na : 'Oo nyioupu ao se -mε 'ε tɔ'di nɪ kan' a- ? Di "klein Kea 'a wlu 'kwajaavun 'tmua 'de ε, aoa' ia' to 'un nte 'kle ! 26 Klisɪ se 'kle -nε 'un cεen i 'dee- wεε uua' 'beode se 'de uua' 'kwa 'kpai ? 27 -Wεε di "klein Moist ke Kea 'a weepoun 'tmua 'de uua' -ti' 'un 'de uua' 'sbe 'di tein" ε, uua -tee ia' wɫɫ -saa 'de uua' -pee.

28 -Ta uua nynia 'o -kwɫɫ uua mua 'di -pun" 'su, ka nyu uua' -sia' -wεε uua' mua nyaa 'kamɔ Sesi a -pon uua' 'je nu 'de-. 29 'Kaa uua' kpuun uua' i uua' 'na : -In -ji' -uua -ke -a -je -ta 'pen, -kwɫɫ' a -kɔ' 'su Sesi ke uua' paa 'o -kwɫɫ. 30 -Ta uua' ke uua' nta de dia' 'bo 'tabɫɫ "kpei 'su ε, uua "due -di'pen 'un uua' -kɔ εε' Kea 'se poa' -wεε uua' cɪen ε i 'de uua' "nyu ε uupu. 31 'Su uua' "jri 'bai' uua' juo

o 'i, 'kaa o "maa uupu 'jrii. ³² 'Su uua wluε ba -pee, uυ 'na : -A -blu" -aa, omo -o 'teo 'dee-, εμε -ti -ta o -saa' Kea 'a wlu wo 'de -a -pee 'su -a 'di cen 'cna "kpei 'dee-. ³³ 'Bo ε "sri uυ je Selisalem de mu, uυ je dboun -nia -puue 'jo due' ke nyu -ke uυ 'kuan "jrui jεε-. ³⁴ 'Su -wi" -mu 'na : Tu"bo jie 'kmu de -cεεn'-, o ke Simo 'jee. ³⁵ -Wεε de -nuua uupu "jrui 'bo -jei" ke 'de ka Sesi ke uυ nia 'o 'tablu "kpei -wεε o cεεan -di'pen i 'bo uυ "juoi ε, 'de uυ po uupu ia' "kuan.

Sesi toε o' -ce" klai" nynuu -nia -puue 'jo due' "i

(Matie 28.16-20 ; Maki 16.14-18 ; San 20.19-23 ; Nuvdi 1.6-8)

³⁶ Uυ siie wlua' kan' 'su, Sesi 'a -ce" 'kpa -taan' 'bo uua' -kwea'-, 'su o 'na : Ao 'je pee 'a blua' ! ³⁷ 'Su deε waa uupu 'di i, faun a nu uupu 'me, uυmu 'na -me uυ 'jeeε -suu jre' "jrie- 'de-. ³⁸ 'Kaa Sesi wlu' 'de uυ -pee o 'na : De -εε tai' "maa aopu ε- ? Deε-ti aoa naa to' -nia kan' i 'de ao pee o ε- ? ³⁹ Ao -gbun 'ma kwa ke 'ma bi ja, ε 'ma -ce" 'kpa -o ! Ao 'tun 'mi i, ao 'je 'un 'je, de-nue' -suu se -stien' ke 'kpa 'ble ka 'mo nia. ⁴⁰ -Ta o 'tmua wlu -ne -me, o toε uupu o' kwa ke o' bi "i. ⁴¹ Uua nu 'mua- 'me -mo, 'kaa uυ se ε to' 'un 'je ke 'pepe. Ka uυ nia 'de tai' 'a "maa' 'un Sesi 'jea kan' 'su, o -teeε' uupu i o 'na : Ao 'ble diide jre' 'me -taa ? ⁴² 'Su uυ to o daa-smii 'a tie "i, 'su o "duo ε 'un 'ε, ⁴³ -wεε o -te ia' dia' -pun" 'bo uupu "juoi.

⁴⁴ 'Su o wlu' 'de uυ -pee ke'wle o 'na : -Ta ao ke 'ma -a -teea i 'de ε, de 'un 'tmua, ε ka, 'un wlu' ka 'un 'naa : Di "klein Moisi o, Kea 'a wlu 'kwajaau o, Dafidi 'cua 'de 'ma -ti' 'un ε, i 'je 'o nyini -o se. ⁴⁵ 'Su o kaien uupu 'a to' wou -wεε uυ 'je Kea 'a wlu -ε -crua' 'dei 'wou. ⁴⁶ 'Su o 'na : De -crua' 'de 'ma -ti' 'un, ε ka : Klist a muε 'kle 'jea' mamau 'su ε 'je o' 'mea' jεε-,

-wεε o 'je "kunyio' son 'de 'w' 'a taan -ne 'di. ⁴⁷ -Bo ε ni kan' a, -me 'kmu fai" poo -ti ke desau n 'a -kwe-ti a muε 'tmua' 'de o' 'nyini 'un 'de 'bluadidi -wee' "klein -pee. 'Kaa 'bo Selisalem mo εε' 'tmua' 'je -tee. ⁴⁸ Aopu -ni ia' di tu 'a -ta 'jeun. ⁴⁹ 'De ao -gbun 'no -suu -εε wlu 'un "Bo cean -tie" ε, 'ma mu ε jaa' 'de aopu 'un. 'Kaa ao -te i 'bo Selisalem mamau 'su εε' "ikmaa' -wlu 'e jau n 'di 'je aopu "kpei ji.

Sesi muε jau n 'di

(Maki 16.19-20 ; Nuvdi 1.9-11)

⁵⁰ ε 'wlu 'a muε, Sesi ke uupu muε 'de Betani fo o, 'bomo o kpa sin "jei o poo uupu "diwan. ⁵¹ o "sie uupu 'a "diwan poa' 'su o je 'unson 'bo uupu "klu, o je jau n 'di mu. ⁵² Uupu mo -koa' o' "juoi -gbεεa' 'su uυ muε Selisalem de 'de 'mua- 'un. ⁵³ Uua 'kuien "jrui jeejee 'de Kea -gbu klaa' 'di -wεε uua ble uua 'bεε- Kea 'a 'nyini 'i.

-Pɔia" -ti San 'tmɔa

Kea 'a wlu -snɛɛ nyio 'ɔn

¹-Ta 'kmɔ a -teea a, -mɛ wlu nɪ sese, wlu nɪɛ 'de Kea 'ɔn -wɛɛ wlu nɪ Kea. ²Wlu ke Kea 'kpaɔ tɛin" sese. ³Kea cɛɛn 'de wlu 'ɔn -wɛɛ ɛ po di -wee' "klein 'kmɔ. Dɛ "o dɛ -ɛ -nɪa 'kmɔ -wɛɛ wlu sea nɔ, -mɛ se nɪ-. ⁴'De ɛ 'ɔn mɔ 'kmɔnɪa' -cɛɛn' -wɪb. ɛɛ' 'kmɔ tu mɛ -nɪ nyɔ -wee' 'a -sɔn'. ⁵-Sɔn' -nɪa 'mɔa -ɛ -sɪn' 'de kwie 'ɔn, 'kaa kwie se -sɔn' i "fian-.

⁶Kea dboɛ nyɔ due', ɔɔ' 'nyɪnɪ -nɪ San. ⁷ɔ ji' -wɛɛ ɔ 'e -sɔn' ɔ -ti' 'tmɔ, 'de nyɔ -wee' 'je ɛɛ' -ti' tɔ' 'ɔn 'je 'bo ɔɔ' wluɪ". ⁸ɔmɔ se -sɔn' nɪ-, 'kaa ɔ ji' -wɛɛ ɔ 'je -sɔn' ɔ -ti' 'tmɔ.

⁹ɛɛ' -sɔn' tu mɛ -nɪ -sɔn' -cɛɛn' -ɛ ji 'kmɔ 'de -ɛ -sɪn' 'de nyɔ -wee' "klein "kpei. ¹⁰Sesi mɔ -nɪ Kea 'a wlu ɔ -nɪ 'kmɔ sese, ɔmɔ Kea cɛɛn 'ɔn -wɛɛ ɛ nɔ 'kmɔ 'kaa 'kmɔ "kpei nyɔ se ɔɔ' -ti' 'wɔɔn-. ¹¹ɔ jɪɛ 'e ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a 'blɔa- "kpei, 'kaa ɔɔ' 'cɛ-wi" se ɔ sɪn 'sɔɔn kɔɔɔn-. ¹²'Kaa nyɔ klein" -kɔɔɔn ɔ sɪn 'sɔɔn -wɛɛ -sɔ -je ɔɔ' -ti' tɔ' 'ɔn, ɔ nɔɛ' 'sɔ -wi" -mɔ 'bɛɛ' sɔ 'je Kea 'a "nyɪnuu- 'kpa. ¹³ɔɔ 'jea Kea 'a "nyɪnuu- 'kpa a, ɛ se 'e nyio ɔ nymɔ ke, ɔɔ' tɔ' 'ɔn 'wɪb, ɛ 'wɪbɛ 'e Kea 'ɔn.

¹⁴Kea 'a wlu -nɛ mɛ -srɛɛn nyio 'ɔn. ɔ "tiɛ 'de -a "klu. ɔmɔ "diwan ke tɔ' -ti' "ji 'ɔn. -A -jraa' ɔɔ' "ikmaa' 'mɛ, ka "juɔ due' koun -gbai' 'blea ɔ "bo 'a "ikmaa' -wee' "klein.

¹⁵San -nɪa ɔɔ' -ti' 'a -ta 'jei ɔmɔ -na : "Ju -ɔɔ -ti' 'ɪn 'tmɔa 'de ɛ -wɛɛ 'ɪn 'na : ɔɔ muɛ jia' 'de 'ɔn 'de ɛ, ɔ nɪɛ dɛwɔn ɔ je 'ɔn -sɪi, dɛ-nɔɛ' ɔ ke 'kmɔ 'kpaɔ 'bo 'ɔn "juɔi.

¹⁶Dɪ -wee' "klein pɔɔɛ 'de ɔ 'ɔn kɪn, ɛmɛ -ti ɔ "jii -aɔn "diwan 'a "kwli -wee' wɔn. ¹⁷Tɔ' -o, Kea jaa Moist ke' 'kwa -wɛɛ ɛ "nyɪ -aɔn,

'kaa ɛ cɛɛn 'de Sesi 'ɔn -wɛɛ ɛ "nyɪ -aɔn 'saa 'ɔn ke tɔ' -ti. ¹⁸Nyɔ "o nyɔ se Kea "jriɛ 'jee due', 'kaa "Ju jɔ due' -nɪa 'o "Bo -pɔn" ɛ mɔ -sɛ 'kwla 'de -a -pee.

San Batisi 'a wlu

(Matie 3.1-12 ; Maki 1.1-8 ; Luiki 3.1-18)

¹⁹Ka San nɔa Sesi 'a -ti' 'tmɔ sɔn 'ka ka : Suifu-wi" 'a "jru kɔɔ' i -tɛɔn -nɪa Selisalem dboɛ 'sraa -sɔɔn jɔɔ' ke Kea -gbu sɔn opɔɔn ke 'de San ɔ -wɛɛ -sɔ mu ɔ i-teea', sɔ 'na : -Mɔ 'ee, -nɪ -nɪɛ nyɔɔ -o ɛ ? ²⁰San wa 'wɔn i ɔ je wlu-, ɔ se dɛ jɔɛ' -sie"-, ɔ 'na : 'ɪn se Klisi nɪ-. ²¹'De sɔ -tee' ɔ i ke'wɛɛ sɔ 'na : Nyɔ -nɪ -nɪ 'ja a- ? -ɪn -nɪɛ Eli -o ? San 'na : "ɪn-, 'ɪn se ɔ nɪ-. 'De sɔ 'na : -ɪn -nɪɛ Kea 'a wlu 'kwajaai -nɔ -oo ? San 'na : "ɪn-, 'ɪn se ɔ nɪ-. ²²'Sɔ sɔ 'na : 'De -mɛ -ma 'nyɪnɪ wɛ- 'ja a- ? -Aa -tee' -mii -wee nyɔ -dboa' -aɔn -a -je sɔɔɔ "kuan kpa. Dɛ -ma -daa' -ma -cɛ" -gbo' ɛ- ? ²³'Bomɔ San wluu-, ɔ 'na : 'ɪn nɪɛ "ju -nɪa 'e -pɪɔɔn' blɔa "kpei 'a wee po wlu -o, ɔ 'naa : Ao nmaa Tɔ'bo 'a -je !

Ka Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmɔ ɛ 'de ɔɔ' 'sbɛ 'di ɛ, 'kamɔ 'mɔ nɪ-.

²⁴'De nyɔ sɔ dboa 'e San ɔ 'mɔa- "klu ɛ, Fariseɛn-wi" -nɪ 'e mu, ²⁵sɔ -tee' ɔ i ka, sɔ 'na : -ɪn sea Klisi nɪ-, -nɪ sea Eli nɪ-, -nɪ sea Kea 'a wlu 'kwajaai nɪ 'ee, -mɛ dɛɛ -ti -ma po nyɔ 'ni "jru ɛ- ? ²⁶'Sɔ San 'na : "ni mɛ 'ma po nyɔ "jru, 'kaa 'de aopɔ "klu ɛ, "ju due' -nɪ 'e 'mɔ 'de ao se juɔ-, ²⁷'kaa 'ɪn se ɔɔ' "kwɪai 'a "dbi "ikain ka nɪ-.

²⁸Dɪ -nɪ -wee' nɔɔɛ' 'bo Betani 'de Sudan juɔɔ 'de, -ta San a pɔɔa nyɔ 'ni "jru ɛ.

San 'daa Sesi Kea 'a 'sraa -sablaa'

²⁹ɛɛ' -sɔn' jɔɛ' -sɪan', Sesi jɪɛ 'de San ɔ. 'sɔ ɔ 'na : Kea 'a blaɔ ju -ɛɛ -kɔa' nyɔ -wee' 'a desɔɔn, ɛ ka ! ³⁰ɔmɔ -nɪ "ju -ɔɔ -ti' 'ɪn 'tmɔa -wɛɛ 'ɪn 'na "ju -ɔɔ jia 'bo 'ɔn 'de

o 'bei' o je 'bn -sii, de-nue' o nre 'kmo sese 'bo 'bn "juoi. ³¹ 'In se o juo- -ke 'de-, 'kaa 'ma poe nyu "ni 'jru -wee Israe-koun 'je oo' -ti' juo-. ³² San wlu' ke'wle o 'na : -Ta Kea 'a -Suu 'wba 'e jaun 'di, -wee e "sia i 'bo o "jru e, 'in 'je ee' -ta 'me. Ka -gbae' nra, 'kam o e ni-. ³³ 'De -me 'mo si o juo ke -wee' 'de-, 'kaa Kea -dboa' 'bn nyu "ni 'jru poa', eme -wlu 'bn -pee ka, e 'na : -Ma mue 'ma -Suu i 'jea', e 'je i "si 'bo "ju due' "kpei. Oo' "ju tu mo -oo mu 'ma -Suu nyu "jru poa. ³⁴ -wee 'in 'je ee' -ta, 'de ka o nra Kea 'a "Ju, 'in 'je kan' -wee 'in 'tmu e 'de ao -pee.

Sesi 'a "i-saa' klai" nynuu

³⁵ Ee' -son' jre' -stan', -ta San nra 'bo o ni- ke'wle, o ke oo' klai" nynuu 'soon ke. ³⁶ O 'jea Sesi oo -sia' 'su o 'na : Kea 'a 'blaa ju -nao. ³⁷ San 'a klai" nynuu 'soon -nu 'woan wlu o 'tmua -ne 'su, uu bla 'o Sesi 'de. ³⁸ Sesi -gbuan de 'su ka uua ji o kun o 'je kan' 'me, 'de o -tee' uupu i, o 'na : De aoa -pon i e- ? Uu 'na : Rabbi, (e 'de me -ni nyu detooi) -ta ka -in -koo e- ? ³⁹ 'Su o wlu' 'de uu -pee o 'na : Ao ji 'je ! Uu mu' -ceen-, uu je -ta o kooa 'je. 'Bomo uu ke o ni 'de 'wi -nra 'mua- 'di. 'De -ta ee nuua kan' -me -kwie" jru -tee -gbao.

⁴⁰ Nyu 'soon -woan San 'a wlu -wee -uu bla 'o Sesi 'de e, uua' due' 'a 'nyu -ni Ancre, o nre Simo Piei 'a de'di -o. ⁴¹ Omo -saa "i -o -jee oo' de'di Simo 'de o 'na : -A -jee' Mesii 'jrie- -we- ! (E 'de me -ni Klist, Nyu'puu Kea -tea' 'o e.) ⁴² -Wee o kpa Simo 'de Sesi o. Sesi -gbuan Simo ja 'su o 'na : -In -nre Sonast 'a "ju Simo -o, 'bode e, -ma 'nyu -ni Sefast (e 'de me -ni Piei, "sou).

Sesi 'da Filipu ke Natanae ke

⁴³ Ee' -son' jre' -stan' Sesi -nrae" o 'je 'e Galile mu 'su o ke Filipu -gbuun', o wlu o -pee o 'na : -In bla

'bo 'bn 'de. ⁴⁴ Filipu -mo 'wbae 'o Besaida 'bo Ancre ke Piei o -kwlo.

⁴⁵ Filipu ke Natanae 'jea 'su o wlu o -pee o 'na : Natanae, "ju -oo -ti' Moisu 'crua 'de ke'e 'sbe 'di, -wee -oo -ti' Kea 'a wlu 'kwajaauun 'tmua -a -jeo' -we-. E Sosev 'a "ju Sesi -o -wba Nasaretu -o. ⁴⁶ 'Bomo Natanae wluu o 'na : De 'doe 'bee' e 'je 'o Nasaretu -mo 'wba ? Filipu 'na : -Mo ji 'je 'su.

⁴⁷ Sesi 'jea Natanae oo jia 'de o o 'su, o wlu' 'de oo' -ti' 'bn, o 'na : Israe i 'a -ce" 'kpa -mo ka, si -ti se 'de o 'bn ni-. ⁴⁸ 'De Natanae -tee' o i, o 'na : -Ta -in juo 'bn e- ? Sesi 'na : -Ta -in -nua 'bo fiktu -son' 'bo 'in 'jee -un, -me Filipu se -un 'daa- ji ke. ⁴⁹ 'Su Natanae 'na : Nyu detooi, -in -nre Kea 'a "Ju -wee -in -ni Israe 'a 'beo. ⁵⁰ 'De Sesi wlu o -pee o 'na : De 'in 'na 'in 'je -un -we- 'bo fiktu -son, eme -ti -in -je 'ma -ti' to' 'bn ? -Ma mue di klae" klae" "jrie- 'jeea', e 'je -ji -mi -sii. ⁵¹ -Wee o wlu ke'wle o 'na : 'Ma 'tmue aopp to' -ti, aoa mue jaun 'jea' e 'je won kain-, 'de Kea 'a "soa-wi" 'je -ja -blu' nu 'bo nyio 'o "Ju "jru kpo'.

2

Sesi 'a "i-saajrii' 'bo ba "blii 'ti -ko "kpei 'bo Kana

¹ E nue 'wi taan 'su, ba "blitii -ko -tuu" e 'bo Kana 'de Galile. Sesi de ni 'o 'e. ² Uu 'da Sesi ke oo' klai" nynuu -ko' -son -ke.

³ Nmo -kwea 'su, Sesi de wlu' 'de o -pee u 'na : Uu se nmo 'ble 'bode -o. ⁴ 'Su Sesi 'na : "Ju 'nyu, aa' to' ke 'ma to' se due' ni-. 'Ma -ne no" se 'o nyu ke. ⁵ 'Su u wlu' 'de nyudiide "jrii -gbleun' -pee, u 'na : De "klein oo mua ao -pee 'tmua' a, ao nu e.

⁶ -Ta ee nua kan' -me "soijae -mexo"- -ni 'o, Suifu-wi" a po "ni 'di -wee uua -sa -flen" kui ka uua nua 'de uupu "bli see e. Ia' jae tu e, "ni -su 'a kwla -me" na a "ji jru' -wee kme" 'due kwla 'soon -o -ji' jri'. ⁷ 'Su Sesi wlu' 'de nyudiide

"jrii -gblevn' -pee o 'na : Ao "jii-jae -ni "ni ! -Wee vu po i "ni 'di 'su i "ji. ⁸ 'Su Sesi 'na : Ao "plien la, ao 'je "ju -o -tea' diide "jru o i kpa. vu "plien 'su vu kpe'.

⁹ Diidi "jruo -tei -no -tlan' "ni -e -sneea nmo 'bn -ne won 'su -ta ee' nmo tu 'wba o se 'o juo-, 'kaa diide -gblevn -cria' "ni e, -wi" -mu juo 'o 'e 'pepe. 'Su o 'da 'nynojei 'me, ¹⁰ -wee o wlu o -pee o 'na : Nyoo 'nyie nyv nmo 'dce ke kpin-, -wee -je -sea won nmo o 'booo de, -me nyv -wee' "jii la. 'Kaa -mo -tee' nmo 'dce i mama' 'su ti je ka ni-.

¹¹ Ka Sesi nua oo 'i-saa' jrii' nu sun, 'bo Kana 'de Galile 'kamo -nao. Oo' "ikmaa' 'peen- 'kpa' 'bomu -wee oo' klai" nynuu 'je oo' -ti' to' 'bn.

¹² 'Bo -me 'de e, Sesi ke o de o, oo' "dei-wi" o, oo' klai" nynuu muε Kapenaum. 'Kaa vu se 'o 'wi -tuu" nu.

Sesi nve 'doo poun i 'de Kea -gbu klaa' 'di

(Matie 21.12-13 ; Maku 11.15-17 ; Luiku 19.45-46)

¹³ Suifu-wi" 'a kuonkwla' 'wlv -ko nyv a 'daa- Paku "kuvan i 'su, Sesi muε Selisalem. ¹⁴ O paa 'e Kea -gbu klaa" 'di 'su, o jee 'e bli' plevn o, 'blae plevn o, "pai plevn o, e ke 'wei fai" poun ke, -me vu -tee i 'de vuvu 'a klukpa 'de. ¹⁵ 'Su o "due "dbu 'bn 'de o nve klaejo 'bn -wee oo nu vuvu i, e ke vva' bli' ke 'blae ke. O -gba' 'wei fai" poovn 'a 'wei mu" ja, o -gba' vva' klukpi -wee' ja. ¹⁶ -Wee o wlu 'e "pai plevn -pee o 'na : Ao -sa di -ni -ta. Ao 'bo 'bn "Bo 'a -gbu" 'doo-po-gbu 'bn nve. ¹⁷ 'Su wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di oo' klai" nynuu po e -kwlv o. Ee' wlu tu 'naa : 'Oo Kea, ee' -gbu" 'a 'tun a 'dba 'bn 'e.

¹⁸ Suifu-wi" 'a "jru kpo i -tevn "dua wlu 'bn 'su vu 'na : jrii' we- -un nu kaan -a -jee' "jrie 'su -ma nu di -ni e- ? ¹⁹ 'De Sesi 'na : Ao -gba' Kea -gbu klaa" -ne "jei-, 'ma

muε poa' 'de 'wi taan 'di. ²⁰ 'Su Suifu-wi" wlu o -pee vu 'na : -ja" ! Kea -gbu klaa" -ne nyv poa 'de -sun 'a kwla -nyie 'jo -meoo"- 'di e, eme -mo -na -un -je po 'de 'wi taan -gbai' 'dii ? ²¹ 'Kaa Kea -gbu -je Sesi a "sia 'nyni e, eme -ni oo' nyiojo. ²² Eme -ti -ta Sesi soan "kunyio" 'su oo' klai" nynuu po ee' wlu tu 'a -ti' -kwlv o. 'Su di "klein -crua' ke wlu Sesi 'tmva 'de e vu 'je i to' 'bn.

De -nia 'e nyio 'bn e, Sesi jue'

²³ -Ta Sesi nua 'o Selisalem, Paku 'a -ko' no" o, nyv -tuu"-tuu -je jrii' -wi" o nua -wee -vu -je oo' -ti' to' 'bn. ²⁴ 'Kaa Sesi se vuvu -kwlv" -te', de-nve' o juo vu -wee' "klein 'me. ²⁵ Di "klein -nia 'e nyio pee o e, o juo i -wee' 'me. Eme -ti nyv se e 'bee- o 'je nyio 'o -po' bla 'de o -pee.

3

Sesi ke Nikodemv ke

¹ 'Kaa "ju due' -ni 'e Fariseen-wi" "klu, oo' 'nyni -ni Nikodemv, o nve Suifu-wi" 'a "jru kpo' i -tei 'a due' -o. ² Omo -ji' 'de Sesi o 'mau', -wee -o -wlu o -pee ka -o 'na : Nyv detooi, ka -in -wba 'e Kea o -wee -un -je -a de too e, -a -je kan' 'me, de-nve' jrii' -wi" -ma nua nyv jro' se e 'bee- o 'ju nu -bo Kea se o o sie e.

³ Sesi wlu o -pee, o 'na : 'Ma 'tmvve -un to' -ti 'a to' -ti, nyv -sea' 'wba' dee 'wlv e, o se e 'bee- o 'je Kea 'a 'bto de 'je. ⁴ 'Su Nikodemv -tee' o i, o 'na : Ka nyv -kpa -kea" -mo 'je 'wba' dee 'wlvson nu e- ? O 'je 'de o de 'di de mu -o -wee o 'e 'wlv ke'wlee ?

⁵ Sesi 'na : to' -ti 'ma 'tmv -un, -bo nyv se 'wlv 'de "ni ke -suu 'bn o se 'bee- o 'je 'e Kea 'a Tv"bo -kwlv 'di pa. ⁶ De -wba 'e nyio 'bn -me nve nyio -o, -wee de -wba 'e Kea 'a -Suu 'bn -me nve Kea 'a de -o. ⁷ -Bo 'in 'na ao 'je 'wba' dee 'wlv e, tai' 'bo -un -maa"- . ⁸ -Ma -jee', -ta poov' niai" 'bo ee muu, 'de -ma -won ee' -si' wlu 'me, 'kaa -ta ee 'wba, -ta ee mua, -un se 'o juo-. 'Kamo e ni

-ke 'de nyo -o -wlvā 'de Kea 'a -Suu 'bn 'a -ti' 'bn.

⁹ 'Su Nikodemu 'na : Ka -mε 'ε δε tu 'je nyuε 'emu ε- ? ¹⁰ 'De Sesi 'na : -Mo -nia Israε-nyu 'a detooi klāa' a, -un se di -ni -mī juoo- ? ¹¹ 'Ma 'tmuε -un tō' -ti, de -a -juua, εμε -aa -tmu 'de δε "o δε -a -jea a εμε -εε -po' -aa bla, 'kaa -po' -aa bla 'a aoa' -tuε" doin". ¹² -Bo 'ma sea 'blva- "kpei di 'a -ti' 'tmu, -wεε aoa' 'je -mī tō' 'bn 'ee, -mε -bo 'ma sea jaun 'di di 'a -ti' 'tmu 'ee, ka ao 'je 'a' tō' 'bn 'jesun nu ε- ? ¹³ Nyo "o nyo jro' se 'e jaun 'di mu due', -bo ε se nyio 'o "Ju -o -wlvā 'e jaun 'di ni ε.

¹⁴ 'De ka Moisi crooa -tien-sen tu "i 'de -pūon" blva "kpei ε, 'kamo nyio 'o "Ju 'je 'o tu -kwil" kooε -ke, -wεε uε 'je o inyna-. ¹⁵ 'De nyo "o nyo -je oo' -ti' tō' 'bn ε, o 'e 'kmōtia' -sea' "ti -ta 'ble 'je. ¹⁶ De-nuε' Kea 'a nyio 'o -ti' kmaa' -sie' sun' i. εμε -ti ε -tu" -wεε ε to 'e εε' "Ju jo due' koun -gbai' 'de nyo "o nyo -jea oo' -ti' tō' 'bn je -tuon blu 'kaa oo muε 'kmōtia' -sea' -kwε- -ta 'ble 'jea. ¹⁷ Kea me 'de ε, ε se εε' "Ju 'no 'kmu "kpei dbo 'de o 'e nyio 'pee kpoun-, 'kaa ε dboo' -wεε nyio 'je 'puua' 'je 'de o 'bn. ¹⁸ Nyo -jea oo' -ti' tō' 'bn ε, 'pee se o kpun i, 'kaa nyo -sea' oo' -ti' tō' 'bn 'je ε, 'pee kpun -mo 'mε sese, δε-nuε' o se Kea 'a "Ju jo due' koun -gbai' 'a -ti' tō' 'bn 'je. ¹⁹ 'De εε' 'pee tu me -ni : -son' -jia' 'no 'kmu "kpei ε, nyioε se ε "in-, 'kaa kwie me uua -pon, δε-nuε' uua' nuudt nyinε "jrii. ²⁰ Nyo "o nyo -oo nuokplun nyinia "jrii ε, o 'nyε -son' 'bn 'ε, -son' o faun 'a nuo, δε-nuε' oo plee oo' kplun 'a "kpaε' 'peean' 'mε 'de -son' 'bn. ²¹ 'Kaa nyo -oo nuā tōi" di ε, ooo -oo ji 'e -son' 'bn -wεε ka oo 'jea Kea wōn ε, nyu a 'je ε i 'pepe 'de oo' nuudt 'bn.

Sesi ke San Batisi ke

²² 'Bo -mε 'de ε, Sesi ke oo' klai" nynuu muε 'e Suideblva "kpei.

'Bomo o ke uε nu 'wī pla-, -wεε oo po nyu "ni "jru. ²³ San foo" 'su a poε nyu "ni "jru -ke 'bo Enon, ε ke Salimu "kuban- i. 'Bomo "ni -tuu" ni-, -wεε nyioε a mu 'de o o, 'de oo po uε "ni "jru. ²⁴ -Mε San se -kaso 'di mu ke.

²⁵ 'Su San 'a klai" nynuu 'a jru' ke Suifui due' -teε ba o -tooa' -pun" 'de di nyu 'jea 'a nu -wεε uε 'jea 'e Kea "jri 'dei nmoo 'o -ti' 'bn. ²⁶ Du jje 'e San o, 'de uε 'na : -Aa detooi, "ju -o -ke -un -nia 'e Sudeu -gbuu 'de 'deε, -wεε oo -ti' -un -tmua 'de -a -pee ε, -un -gbun 'no, ooo -oo poa nyu "ni "jru 'nia-ke, nyu -tuu"-tuu a muo o ! ²⁷ 'De San wlu ka o 'na : Nyo "o nyo se ε 'bεε- o 'e δε 'ble -bo Kea 'a -ce" 'kpa se o "nyu ε. ²⁸ -Ta 'un wluua -wεε 'un 'na 'un se Klisi ni ε aoa' -ce" 'kpa 'je εε' -ta 'mε. 'kaa 'un 'na 'un nte oo' "juoi nai -o. ²⁹ Nyo -blea 'nyno ε, ooo -ni 'nynojei. 'Kaa 'nynojei 'a "dei -mo nte 'bo o -pun" -wεε oo po oo' wlu doin" o, -wεε di oo 'tmu, i 'ble oo' mva-. εμε -ti 'ma -ne 'mva- 'ma nuā ni 'pepe. ³⁰ Omo 'o 'nynt 'je "jei mu -o, -wεε 'ma -ne 'nynt 'e -son ji.

Sesi mo -wlv 'e jaun 'di

³¹ Nyo -o -wlvā 'e jaun 'di, o nte 'o nyu -wee' "klein "jru kpo', 'de nyo -o -nia 'no 'blva- "kpei ε, -mo nte 'blva 'a nyo -o, -wεε oo 'tmu 'bluadidi 'a 'su 'a -ti', 'de nyo -wlvā 'e jaun 'di, -mo nte 'o di -wee' "klein "jru kpo'. ³² Di o 'jea 'de o 'wōan, imi oo 'tmu, 'kaa nyo -o -jea oo' -ti' 'wōon-, o se ni-. ³³ Nyo -jo -wōan' oo' -ti' ε, -mo 'na Kea nte tō' -o. ³⁴ Nyo Kea dboa, oo 'tmuε Kea 'a wlu, δε-nuε' Kea -kwε- εε' -Suu "kpei- ε je o "nyu, ε se ε dbaa-. ³⁵ 'Bo kma "ju 'a -ti', εμε -ti ε -te' o di -wee' kwa. ³⁶ Nyo -jea Kea 'a "ju 'a -ti' tō' 'bn ε, o 'jee 'kmōtia' -sea' -kwε -ta 'ble ε, 'kaa nyo -sea' Kea 'a "ju 'a -ti' tō' 'bn 'je ε, o se 'kmōtia' 'je i, -mε Kea 'a 'cen -ni o "kpei.

4

Sesi ke Samadi 'nynɔ ke

1 Fariseen-wi" wɔn ε ka Sesi a 'da nyɔ -tuu"-tuu -wɛε ɔɔ' klai" nynuu a 'kpa "kpei 'de ɔɔ po nyɔ 'ni "jru ε -sii San. 2 'De tɔ' -ti 'ɔn ε, Sesi 'a -cɛ" 'kpa 'a po nyɔ 'ni "jru -bo ε se ɔɔ' klai" nynuu nɛ. 3 Sesi 'wɔan dɛ vɔa 'tmɔa -nɛ 'sɔ, ɔ 'wlv 'e Suide 'mɛ -wɛε ɔ mu 'e Galile de.

4 -Bo ɔ 'je 'emu ε, ɔ 'je Samadilvɔa 'ɔn -tie" cɛn -o se. 5 'Sɔ ɔ nɔnye 'o Samadi 'a -kwlv due' nyɔ a 'daa- Sikaa -pɔn". ɛɛ' -kwlv tu ke -kle' Sakɔbɔ "nyta ɔɔ' "ju Sosev tɛin" "kɔvɔan- i. 6 'Bomɔ Sakɔbɔ 'a "nibie nɔ. Sesi na ɔ sea 'sɔ ε, ɔ -tɛɛ i 'bo "nibie wɔin", -mɛ 'jrv -tɛɛ -gbao.

7 'Sɔ Samadi 'nynɔ due' -jia" 'niɔ- mɔ Sesi wlv -pee ɔ 'na : A "nyl 'ɔn 'ni 'ɔn 'je 'na. 8 -Ta ɛɛ nɔa kan' -mɛ ɔɔ' klai" nynuu muɛ diide -tɔan' 'de -kwlv. 9 'Sɔ Samadi 'nynɔ -nɔ wlv' 'de Sesi -pee, v 'na : ε dɛ-, -mɔ -nɔa Suifvɔi ε, -mɔ -ɔɔ -dbaa' 'mɔ -nɔa Samari 'nynɔ "ni ? 'De see ε, Suifv-wi" ke Samadi kɔvɔn 'nyɔε 'ɔn 'ɛ, vɔa' poo wɔn o. 10 'Bomɔ Sesi 'na : bo a juo dɛ Kea a "nyta nyɔ foo" 'ɔn 'de ε, 'de "ju -jɔ -ɔɔ -dbaa' avn "ni -bo a juo -mɔ -ke 'de ε, -mɛ ɔmɔ a 'je -ɔ "ni 'dbaa' de-, -wɛε -ɔ -je avn "ni -ɛ sea ma -ta 'ble "nyl.

11 'Nynɔkpao' -nɔ 'na : "Bo, -mɔ -sea" 'ni -cri' -dɛ 'ble, 'de "nibie tɛan 'di 'ee, -ta -mɔ -je 'kmɔ nɔ ni -mɛ -sa -wɛε -ɔn -je ε 'mɔ "nyl ε- ?

12 -Mɔ -bɛ"i -ɔn -je -a 'mɔa Sakɔbɔ -nyl" -a "nibie -nɛ -sii ? ɔɔ' -cɛ" 'kpa ke ɔɔ' "nynuu- ke ɔɔ' nɔ" dɔ 'na ɛɛ' "ni tu mɛ. 13 'Sɔ Sesi 'na : Nyɔ "o nyɔ -na 'ni -je -mɛ ε, "ni 'natɔn a mu ɔ nɔa' ke'wlv. 14 'Kaa nyɔ -na "ni 'ma mu ɔ "nyta", "ni 'natɔn se ɔ nɔi 'bode. 'De "ni 'ma mu ɔ "nyta' ɛɛ muɛ 'kmɔnɔ ni 'a "jru nɔa' 'de ɔ 'ɔn 'bomɔ 'kmɔ -sea' -kwɛ -ta 'ble 'je 'wlv -wɛε ε 'je i -si'.

15 'Sɔ 'nynɔkpao' -nɔ 'na : Tv"bo -ɔn -nyl" 'ɔn ɛɛ" "ni tu 'de "ni 'natɔn

je 'ɔn nɔ -wɛε 'ɔn je "ni -cria' ji -ta 'bode. 16 'Sɔ Sesi 'na : A mu a 'da aa' kvan -mɛ a ji de -ta. 17 "Ju nynɔkpao' -nɔ -sɛ "kpei v 'na : 'In se kvan 'ble. Sesi 'na : A -sa tɔ' a je wlv ka : 'In se kvan 'ble, 18 dɛ-nɔɛ' a 'ble kvan -wi" -mm" -wɛ- 'de-, 'de -jɔ a nɔa 'e 'kwa kaan -mɔ se aa' kvan nɔ -ke. 'De -mɛ 'ɔn ε, a 'tmɔε tɔ' -ti.

19 'Sɔ v 'na : Tv"bo, dɛ 'ma 'jea i 'de -ɔn 'ɔn ε, ɛmɛ -nɔ -ɔn -nɔε Kea 'a wlv 'kwajaai -o. 20 -A "bo -wi" -gbɛε Kea "juɔi 'bo crɔ -nɛ "kpei, 'de aopv mɔ ε, ao 'na -ta nyɔ 'jea Kea "juɔi -gbɛε' 'bo -nɔ Selisalem.

21 'De Sesi 'na : 'Nynɔkpao', a -gbɔn 'nɔ, nɔ' jre' -ɛɛ mu nɔnye' -wɛε ao se Kea -nɔa "Bo "juɔi -gbɛε i 'bo Selisalem ke crɔ -nɛ "kpei.

22 Aomɔ se dɛ aɔa -gbɛɛa' juo-, 'kaa -apv mɔ ε, dɛ -aa -gbɛɛ' a -a -juuɛ', dɛ-nɔɛ' 'pɔva' cɛn 'e -a o Suifv 'ɔn. 23 'Mɔ -tmɔv' avn, nɔ' jre' -ɛɛ mu nɔnye', 'de ε nɔnye' -wɛ- mɔ.

'Bomɔ -gbɛɛvɔn -cɔvɔn' 'je "Bo -gbɛɛ' -ta "o -ta 'de -Suu ke tɔ' -ti 'ɔn. Dɛ-nɔɛ' -gbɛɛvɔn "Bo a -pɔn a i vɔ -nao. 24 Kea nɛ -Suu -o, ɛmɛ -ti nyɔ -a -gbɛɛ' ε "juɔi ε, vɔ 'je ε "juɔi -gbɛɛ' -o 'de ɛɛ' -Suu ke tɔ' -ti 'ɔn.

25 'Sɔ 'nynɔkpao' -nɔ 'na : 'In 'je kan' 'mɛ, Mesi, nyɔ a 'daa- Klist ε, ɔɔ muɛ jia'. -Bo ɔ ji -wɛε ɔ 'je dɔ -wɛε' "klein wɔ -sa 'de -a -pee.

26 'Sɔ Sesi 'na : ε nɔ 'mɔ -ɔ -nɔa avn -pee wlvɔa -ta.

27 Vɔ sie wlvɔa' Sesi 'a klai" nynuu je de ji, 'sɔ dɛ ɔ ke 'nynɔkpao' -nɔ a wlvɔa ɛɛ' tai" 'maa vɔpɔ mɛ, 'kaa vɔa' due' se nɔ : De -ma -tee' v i ε- ? 'De dɛɛ-ti v ke -ma -tmɔ ε- ?

28 'Nynɔkpao' -nɔ sie va' "nijae 'mɔa-, 'sɔ v muɛ nyɔ 'tmɔa' 'de -kwlv. 29 V 'na : Ao ji "ju -nɔ 'je, dɔ "klein 'ɔn nɔa tmɔ ɔ "si 'nɔnye, ɔ se Klist nɔ -taa mɔɔ ? 30 Vɔ 'wɔan wlv -nɛ 'sɔ vɔ -wɛε' -kwɛ 'e -kwlv i -wɛε vɔ mu Sesi "jriɛ 'jeɛa.

31 -Ta ɛɛ nɔva kan' 'sɔ klai" nynuu a crɛɛ Sesi "kpei dɛdi -ti,

υυ 'na : -Aa detooi, -un di de ke 'de ! ³² 'Su o wlu' 'de uυυυ -pee o 'na : 'In 'blee diide jre', ao se juo-. ³³ 'Su klai" nynuu a -tee' ba i due 'due, υυ 'na : Nyo jro' -jo diide -aee' ? ³⁴ 'Su Sesi -se "kpei o 'na : 'Ma diide me -ni "ju -o dboa 'bn 'a -kwloti nua', ke dbo o "nyia 'bn 'a "i -koa' -ke. ³⁵ Aoa wlu' kaan ao 'na 'cui -nyiie' -sie 'o -wee nyo 'e ko cen, 'kaa 'mo 'na ao kpa "jri "jei, ao -gbuun' -kle' "kpei, ko -fluu" -wee i -tee cen-ti. ³⁶ Nyo -oo cen ko ε, -mo 'je oo' -kei" 'me see, -wee oo 'kui- ia' 'jo "jrui 'de 'kmunia' -sea' -kwe-ta 'ble 'a -ti' 'bn. -Bo ε ni kan' -me nyo -poa' ko ke nyo cen ko ke υυ -wee' a muε 'mua- nua' -tadue. ³⁷ 'De ee' -ti' 'bn ε, de nyo a 'tmua nte to' -o, nyo 'na : Nyo due' po ko -wee deejro' 'je ε cen. ³⁸ -Kle' -ee dbo ao sea nυ ε, emε -ε 'di 'in dbo ao ko cen'. Nyo jru' -nu' ee' dbo -wee aopy mo paa 'bo uυυυ 'a dbo "kpei.

³⁹ 'De 'nynokpao' -nu 'na : o 'tmu di "klein 'in nua 'me 'de 'bn -pee, emε -nue' -wee Samadi koun -tuu"-tuu 'je Sesi 'a -ti' to' 'bn 'bo ee' -kwlo -tu 'di. ⁴⁰ Emε -ti -ta Samaditen nyo jia 'de o o υυ bae o i 'de o ke υυ 'je i -te. 'Su o nυe 'wi 'soon 'mua-. ⁴¹ Nyo -tuu"-tuu -je oo' -ti' to' 'bn ke'wle, de-nue' υυ 'won oo' -ce" 'kpa 'a wlu. ⁴² -Wee υυ wlu' 'e 'nynokpao' -pee, υυ 'na : Kaan ka -a -je oo' -ti' to' 'bn 'ε, ε se de a 'tmua 'de -a -pee -mεε' 'su 'a -ti' ni-, 'kaa -aa' -ce" 'kpa 'won oo' wlu 'me, emε -ti -a -je kan' -ceen'-ka o nta 'blua -wee' "klein 'a 'puui ε.

Sesi 'puue 'jruijei due 'a 'ju

⁴³ 'Wi 'soon -ni -sia' 'su Sesi 'wlu 'mua- 'me, -wee o mu 'e Galile, ⁴⁴ de-nue' oo' -ce" 'kpa 'tmue' : Nyo 'o -te' Kea 'a wlu 'kwajaai 'a ni' 'de oo' -ce" 'ε 'blua- 'di see. ⁴⁵ -Ta o nynia 'de Galile ε, υυ kpuun o sun 'soon ka -coon' ka, de-nue' υυ 'wle Paki 'a -ko' -son 'de Selisalem

-ke, 'bomo υυ 'jee- di "klein o nua 'o -ko' -son "jrie-.

⁴⁶ 'Su o muε Kana de -ta o nuaa 'ni nmo 'bn 'de ε, 'bomo "jruijei klaa" due' ni- oo nυ 'beo 'o dbo. Omo -oo "ju 'a de ε pooa 'bo Kapenaum. ⁴⁷ Ka Sesi 'wlu 'e Suide o jia 'e Galile o 'won 'su ε, o muε 'de o o, -wee o bae o i 'de o 'je Kapenaum mu, o 'je oo' "ju -oo jia 'mea' 'puu-.

⁴⁸ 'Su Sesi 'na : -Bo ao se jrui' ke di klae" "jrie- 'jee- ε, -me aoa' 'je 'ma -ti' to' 'bn. ⁴⁹ "jruijei -no 'na : 'Ma 'blei, -ta 'ma "ju sea 'mεε ke ε, -in -nya" -a mu -too"- . ⁵⁰ 'De Sesi 'na : -In mu, -ma "ju 'puu. De Sesi 'tmua 'mua-, "ju -no 'je ε to' 'bn 'ε, 'su o muε -kwlo.

⁵¹ -Ta oo mua de ε, 'bomo oo' dbonuun -a 'joo "i ke o -gbuun', -wee υυ wlu o -pee ka, υυ 'na : -Ma "ju 'puu. ⁵² O -teeε' uυυυ i, o 'na : Blaa no' o ni nma" ka a- ? 'Su υυ 'na : -Saan' 'a -kwie' jru -gbao o me oo' 'we- 'bo. ⁵³ 'Su ka ε nta 'e no" -nta 'mua- 'di me Sesi 'na : -In mu, -ma "ju 'puu, 'su "ju -saan" "bo po ε -ti' -kwlo o, 'su o ke oo' -gbu" -son nyo -wee' 'jee Sesi 'a -ti' to' 'bn.

⁵⁴ -Ta Sesi 'wlu Suide -wee o mua 'e Galile ε, jrui' o nua ia' kpe 'soon -ne -nao.

5

Sesi 'puue klou due' 'bo "ni -kwli"

¹ 'Bo -me 'de ε, Suifu-wi" a -tue" -ko' jre' emε Sesi mu 'bn 'bo Selisalem. ² 'De Selisalem blaa blo' 'dei -wee ee' blo' 'ble won -tuu". Ee' won due' 'a 'nyni -ni 'blae 'a -gbein' -je. -Pue" wlo' due' -ni 'o, ee' 'nyni -ni Betesida 'de Suifowlu 'di. 'Bomo υυ poo faa -mm". ³ Imi 'Wenuun 'pen -son i blibli. "doun o, nyo -sua -kpa" -gboun" "kpei o, kloun ke. υυ -wee' a fue "ni 'a i-suaa", ⁴ de-nue' Tu"bo 'a "soai due" -a ji kpe due 'due 'de -oo -suaa' "ni i, -wee -bo 'we-nui -jo -saa "i o

-kpa 'o "nio- 'su ε, ka "o ka mo'ɔ 'wε- 'je ε ni ε, ε 'boɔ.

⁵ 'Bomɔ "Ju due" -ni -ɔ nu 'o 'wε blɔɔ-sun 'a kwla taan 'jo -mε" na. ⁶ Ka 'wε- kwle ɔ -pun" -wε ɔ 'pεan i Sesi 'jea kan' 'su ɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : -In -niεi" 'mε -in -je 'pυɔ ? ⁷ 'Su 'wε- nvi -no 'na : Tυ"bo nyo -bo "ni -suua' i -wε ɔ 'je 'un 'bo "nio- po ε, 'un se ɔ 'ble. Nɔ" -ti 'un 'jea 'unsɔn -mε nyo jro' "sis i 'bo 'un "juɔi sese. ⁸ 'Su Sesi 'na : -In sɔn 'un, -in -duo" -ma sre' 'un, -in -je na-. ⁹ 'Bo ε "sri "ju -no je 'pυ. ɔ "dua ɔɔ' sre' 'un 'su ɔ -tee naa' -pun".

De -nυa 'mva- ε ni 'bo -kwlewɪ "kpei -o, ¹⁰ εmε -ti Suifu-wi" wlu 'de "ju -no -pee υυ 'na : -Kwlewɪ -ni -sian, -in se ε 'bεε- -in -je -ma sre' 'ble. ¹¹ 'Su ɔ 'na : "Ju -pυa' 'un mo -na -in -duo" -ma sre' 'un, -in -je na-. ¹² 'De υυ 'na : "Ju -na -in -duo" -ma sre' 'un -in -je na -mo' ɔ 'nyni wε- ? ¹³ 'Kaa "ju -a 'wε- 'boɔ se nyo ε nia juo-, de-nυε' Sesi "maa' 'de nyo "klu.

¹⁴ ε 'wlba 'o mu ε, Sesi jεε "ju -ɔ -pυa -no 'mε 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wεε ɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : -In -pυb' -wε- la, 'kaa -in -bo desavn nu-ti 'bode, -wεε -je -εε mua -un "jrii nυa' de'boɔ- no" je -je "kpei -tie" cεn. ¹⁵ 'Su "ju -no mu", -wεε ka Sesi 'pυb- ɔ, ɔ 'tmυ ε 'de Suifu-wi" -pee. ¹⁶ εmε -ti Suifu-wi" a -pon Sesi 'a -ko i, de-nυε', ɔ 'pυε nyo 'bo -kwlewɪ "kpei. ¹⁷ 'Kaa Sesi wlu' 'de υυ -pee ɔ 'na : 'In "Bo a nυε dbo 'wɪ "o 'wɪ -wεe' 'di 'de 'ma nυε dbo -ke.

Kea 'a "ju 'a "ikmaa'

¹⁸ 'De wlu -nia 'mva- "kpei ε, Suifu-wi" 'a "jru kpo' i -tevn 'a -pon Sesi 'a 'dbaa' -ko i ke'wle, de-nυε' ε se ɔɔ' 'je -kwlewɪ wɔɔn' 'su ni-, 'kaa ɔɔ 'daa- Kea ɔ "Bo 'a -ce" 'kpa -wεε ɔɔ poo ɔɔ' -ce" Kea "i ? ¹⁹ 'Bomɔ Sesi "duo wlu 'un ke'wle ɔ 'na : 'Ma 'tmυε aopυ to' -ti 'a to' -ti, "Ju se ε 'bεε- ɔ 'je 'e ɔɔ' -ce" 'kpa 'un 'wlv -wεε ɔ 'e de jre'

nu, di ɔ "Bo nva ɔ 'jea umi ɔɔ nu. 'De di "klein "Bo a nva, umi "Ju a nu -ke, ²⁰ de-nυε' "Bo kma "Ju 'a -ti' -wεε εε toɔ ɔ di "klein εε' -ce" 'kpa a nva. εε mu ɔ di klae" klae" toɔa' ke'wle ɔ 'ji nu, -wεε ι 'je ao tai' "maa. ²¹ Ka "Bo a -sa' 'mεvn -klu' -wεε εε "nyta υυpυ 'kmυnɪa' a, 'kamɔ "Ju a "nyɪ nyo ɔ nɪai" 'kmυnɪa' -ke. ²² "Bo 'a 'je nyo "o nyo ɔ 'pee, de-nυε' ε -tee" 'Ju 'pee -wεe' "klein kwa, ²³ -wεε nyo -wεe' "klein 'je "ju 'a ni' -te', ka υua -tea' 'Bo 'a ni' ε. Nyo -sea' "Ju 'a ni' -te' ε, -mε ɔ se "Bo -dboɔ' ɔ ni' -te' -ke.

²⁴ 'Ma 'tmυε aopυ to' -ti 'a to' -ti, nyo -poa' 'ma wlu doin" o, -wεε -ɔ -jea "ju -dboa' 'un 'a -ti' to' 'un ε, -mε ɔ 'jee 'kmυnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble ε, -mε 'pee se ɔ kpυn i, 'kaa ɔ cεen 'e 'mea' 'un, -wεε ɔ -taan' 'e 'kmυnɪa' 'un. ²⁵ 'Ma 'tmυε aopυ to' -ti 'a to' -ti, no" jre' -εε mu nynia', 'de ε nyini' -wε- mo, -wεε 'mεvn 'je Kea 'a "ju 'a wlu 'wɔn, -wεε nyo -υua mu ε 'wɔan' υυ 'je 'kmu ni-, ²⁶ Ka 'kmυnɪa' nɪa 'e "Bo 'un ε, 'kamɔ ε ni' 'e "ju 'un -ke. ²⁷ ε -tee" "Ju nyo 'a 'pee kwa, de-nυε' ɔ nɪε nyo ɔ "Ju -o. ²⁸ -Mε 'ε Tai' 'bo aopυ "maa, no" jre' -εε mu nynia' -wεε 'mεvn -nɪa 'e -gbain' 'di 'je ɔɔ' wlu 'wɔn 'de υυ 'je 'e -gbain' 'di 'wlv. ²⁹ Nyo -nva de 'dɔε ε, -wi" -mυ a mυε 'unsoan' -wεε υυ 'je 'kmυnɪa' 'je, 'kaa nyo -nva desavn ε, -wi" -mυ a mυε 'unsoan' -wεε υυ 'je 'e 'pee 'un mu.

³⁰ Sesi 'na : 'Ma -ce" 'kpa se ε 'bεε- 'in 'je de jre' nu, ka Kea 'tmυ ε 'de 'un -pee ε, 'kamɔ 'ma 'je nyo 'a 'pee. 'De 'ma nyo 'a 'pee 'jesun -srei", de-nυε' 'maa -pon 'ma -ce" 'ε -kwlvɔti nva' i, 'kaa "ju -dboa' 'un mo -ɔɔ -kwlvɔti 'ma -pon i.

Sesi 'a -ti' 'a -ta 'jevɔn

³¹ -Bo 'ma 'su a sea 'ma -ce" 'ε 'kpei -ti 'tmυ ε, -mε di 'ma 'tmva, se to' -ti ni-. ³² 'Kaa nyo jro' mo ɔɔ -tmυ 'ma "kpei -ti 'de 'un 'je kan'

'me, de o 'tmva e nre to' -o. ³³ Ao dboe nyu 'e San o, -wee o 'tmvovvuvv to' -ti 'a -ti'. ³⁴ Mo e, e se nyio mo -je 'ma "kpei -ti 'tmv ni, 'kaa 'ma 'da kan' me -wee ao 'je 'pv. ³⁵ Ka -tau a wan -wee ee 'jea i e, 'kamoo San ni-, 'de aoa' -ce" 'kpa mo 'wovvovv -'mva- nu-ti 'me 'de ovv -'son' 'vn, 'de no" jre' 'di. ³⁶ De 'mo e, 'ma -ni "kpei -ti -ta -tmvva', 'bei" i je San 'a -ni -sii, de-nve' di "Bo 'nyia 'vn 'in 'jea nu -wee 'ma nva, i toe' ka "Bo dboa 'vn e. ³⁷ De "Bo -dboa' 'vn e, eme -tmv 'ma "kpei -ti -ke. Aomoo se ee' wlu 'wovv due', ao se ee' 'jua- 'je due'. ³⁸ Aoa' -te' ee' wlu i 'de aovv 'vn, de-nve' "ju -jo e dboa, ao se ovv -ti' to' 'vn 'je. ³⁹ Aoa "jree- di -i -criva' 'de Kea 'a 'sbe' 'di 'me, de-nve' ao 'na 'demo ao 'je 'kmvovia' -sea' "ti -ta 'ble 'jee-. 'De di -criva' mva-mi -tmv 'ma -ti'. ⁴⁰ De -me 'kamoo ao 'na ao se 'no 'vn o jii, ao se 'kmvovia' -ceen' 'jei.

⁴¹ In se nyioovv 'a 'ma -ti' o poa' i -pon. ⁴² Kaa 'in juoe' 'pepe, Kea 'a -ti' kmaa' se 'de aovv 'vn ni-. ⁴³ In ji' 'de 'vn "Bo 'a 'nyu 'vn -wee ao 'na ao se 'vn sun 'soon kpvven i, 'kaa -bo nyv jro' -te ovv -ce" 'e 'nyu "jru o ji 'su e, aoa kpvvovv o -mo sun 'soon. ⁴⁴ Ka ao 'je de to' 'vn 'je sun nu mo 'de e- ? Aovv -ovv -povan dewovv nva' i 'de ba 'nyu i -wee -ovv -povan -je -wlvva 'e Kea 'a 'su o i e. ⁴⁵ Kaa ao 'bo to' inaa ka 'mo -je aovv -ti' "bli kpa 'bo 'in "Bo "juoi, e Moisu ao tba to' "i e, omo -je aovv -ti' "bli kpa. ⁴⁶ -Bo ao 'je Moisu 'a -ti' to' 'vn 'de e, -me ao 'bee- ao 'je 'ma -ti' to' 'vn 'je -ke, de-nve' o 'cru 'ma -pvv' -ti 'me. ⁴⁷ Kaa de o 'crua ao sea -me to' 'vn 'je 'ee, ka ao 'je 'ma wlu to' 'vn 'jesun nu e- ?

6

*Sesi "nyie nyioovv -tuu" diide
(Matie 14.13-21 ; Maki 6.30-44 ;
Luiki 9.10-17)*

¹ Bo -me 'de e, Sesi mu e 'e "ni 'a 'fo jre' o, ee' "ni tu nre 'e Tiberiadi

'de Galileblva "kpei. ² 'Su nyu -tuu"-tuu bla 'o o 'de, de-nve' jrii' ovv nva -wee ovv 'bova nyu 'a 'we-mi vva 'jei. ³ Sesi ke ovv 'klai' nynuu 'ja 'o cru due' "kpei, -wee vv -te i. ⁴ -Me Paki -nva Suifu-wi" 'a kvovvkwla' 'wlv -ko' klaa' "kvovan- i keke-.

⁵ Sesi kpa "jrie "jei o 'jea nyu -tuu"-tuu -vva jia 'de o o 'su o wlu' 'de Filipv -pee o 'na : Filipv, -ta -a -je diide -tuu -wee nyu -tia ka 'je di e- ? ⁶ Ov 'da kan' 'me -wee o 'je Filipv i-tin', de-nve' de o 'jea nu e, ovv -ce" 'kpa jue'. ⁷ De Filipv 'na : -Bo e nu 'wei 'a -kwlv due' 'a -di'pen -tuu -e 'mo 'de e, e se vvvv "wovv 'bee- -wee nyv due' 'a tie due' di -ti. ⁸ 'Su ovv 'klai' nynuu 'a due' Ancre -o -nva Simo Piei 'a de'di wlu o -pee, o 'na : ⁹ "Ju-saan' due' -ni 'e -a "klu -ta, -jo -ble -di'pen kpl -mm" ke -smii' jo 'soon ke, 'kaa de -me ni 'vn 'de nyv -tia ka -wi' -mu 'a -ti' 'vn e- ? ¹⁰ 'Su Sesi 'na : Ao 'tmvovv vvvv vv 'je i -te. 'De 'bo 'a -ta -tu e, sii' -tuu' -ni 'o. Vv -wee' beea o e, vv 'bee- "nynunmai 'a "wlu -mm" 'me. ¹¹ Bomoo Sesi "duo -di'pen -nva 'mva- 'vn -wee o po ia' Kea 'se- 'de o -gbli' nyv -tea i -wee' "klein "jrii, i ke -smii' ke. Vv -wee' di' vva' -kwlv ka -'su vv je dbo. ¹² -Ta vv -wee' dboa la, 'bomoo Sesi wluu ovv 'klai' nynuu -pee o 'na : Ao 'ten ia' tii -sia 'o e, -wee ia' due' koun -gbai' je "ma. ¹³ Vv -kva' -di'pen kpl -mm" -ni 'a dia' a, ia' tii -i -sia 'omu -wee klai' nynuu 'tvan a, i "jie toe" 'a -puue 'jo 'soon.

¹⁴ Nyv "klein -jeea' jrii' Sesi nva 'mva- 'jrie- e, vv 'na : "Ju -no nre Kea 'a wlu 'kwajaai -jea 'no 'kmv "kpei ji -o -ceen'-. ¹⁵ Ka vva jia Sesi klan' -klan klan' kpan' -wee vv 'je o 'beo 'vn nu o 'jea kan' 'su o 'wlv 'o vvvv "klu 'me wovv, -wee ovv 'su mu 'e cru "kpei de.

*Sesi na' 'bo "ni "kpei
(Matie 14.22-33 ; Maki 6.45-52)*

16 -Ta kwie a kpuan 'su ε, ɔɔ' klai" nynuu "sie i -wɛɛ ʊʊ mu 'o 'ni -kwlɔ". 17 ʊʊ 'ja 'e -kwɛɛ" 'di 'su ʊʊ -tee "ni cɛan' -puɔn" -wɛɛ ʊʊ mu 'e Kapenaum fɔ o. Kwie a kpuan' -mɛ Sesi se ʊʊʊ jɛɛ ke. 18 'Su puɔ' klaa" -tee jia' -puɔn", 'ni a 'fea srɪ' -gboe. 19 Dɛ ʊʊa' -kwɛɛ" na 'ʊn 'bo 'ni "kpei ε 'bɛɛ- jɛ 'a -to -mm" ke -mɛɛo" -'mɛ. 'Su ʊʊa 'jɛɛ Sesi i ɔɔ na' 'o 'ni "kpei ɔɔ jɛɛ 'de -kwɛɛ" o fɔ o, 'su faʊn a nu ʊʊʊ 'mɛ. 20 'Kaa Sesi 'na : 'Mɔ -o, faʊn 'bo aopu- nʊɛ ! 21 ʊʊ nɪɛ "i ɔ 'je 'e -kwɛɛ" 'di 'ja, 'su -kwɛɛ" kpuɛn 'kpuɔ -ta ʊʊa mua fɔ o.

Sesi-nu 'kmɔnɪ diide

22 Ka -kwɛɛ" due' -gbai' 'a 'su nɪa 'o mu -wɛɛ Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu sea 'e ε 'di 'ja -tadue, 'de ʊʊa' 'su mua nyʊ -tuu"-tuu -sia 'e "ni 'de ɔ 'je kan' 'mɛ. 23 ɛɛ' -sɔn' dee -sɪan' a, 'su -kwɛɛ" jɪrɪ' 'wɛɛ 'e Tiberiadi -wɛɛ -tɪ ji -ta Sesi puɔa -di'pen kplɪ 'a Kea 'sɛ- 'de ʊʊ di ε. 24 Ka Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu sea 'mɔa- nɪ ʊʊ 'jea kan' 'su ε, ʊʊ -wee' 'ja 'e -kwɛɛ" -nɪ 'di -wɛɛ ʊʊ mu ɔ i -puɔn' 'de Kapenaum.

25 ʊʊ jɛɛɔ' 'de "ni klaa" 'de 'su ʊʊ 'na : Nyʊ detɔɔi, blaɔ nɔ" -nɪ ji 'nɔ ε- ? 26 'Su Sesi wlu' 'de ʊʊ -pee ɔ 'na : 'Ma 'tmɔʊ aopu- tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ, dɛɛ -tɪ aɔa -puɔn' 'mi i ε, ɛmɛ -nɪ aɔ diɛ -di'pen aɔ je dbo, aɔ se 'mi i -puɔn' 'de jɪrii' 'nɪ nʊa aɔ 'jea "jɪriɛ 'ε -tɪ' 'ʊn. 27 Diide -jɛ -ɛɛ' -kwɛɛ dooa -tɪ ε, aɔ 'bo -mɛ i -puɔn, 'kaa diide -jɛɛ -kwɛɛ 'ʊn 'de -ɛɛ -nyɪa" nyʊ 'kmɔnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble ε, ɛmɛ aɔ 'je i -puɔn. nyɔɔ 'ɔ "Ju mɔ -je aopu- ɛɛ' diide tu "nyɪ, dɛ-nʊɛ' ɔmɔ "Bo Kea -tu" "i juo 'nɪ

28 'Su ʊʊ -tee' ɔ i ʊʊ 'na : Ka -a -je nʊ -wɛɛ dɪ "klein Kea nɪa "i -a -je ɪa' 'su nʊ ε- ? 29 -Wɛɛ Sesi 'na : Dbo Kea nɪa "i aɔ 'jea nʊ ε, ɛmɛ -nɪ aɔ 'je "ju ε dboa 'a -tɪ' tɔ' 'ʊn 'je. 30 'Su ʊʊ 'na : Jɪrii' -jɛ wɛɛ- nɪ -je nʊ -bo -a -je 'de -a -je -ma -tɪ'

tɔ' 'ʊn 'je ε- ? 'De dbo -jɛ wɛɛ- ma nʊ -gblein' ε- ? 31 -A "bo -wi" diɛ 'maanɪ -'de -puɔn" blʊa 'kpei ka ε 'crɪa 'de Kea 'a 'sbe' 'di ε : ε "nyɛ ʊʊʊ jaʊn 'di diide ʊʊ je di ε "nyɛ ʊʊʊ diide -wɛɛ 'e jaʊn 'di ʊʊ je di.

32 'Su Sesi 'na : Tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔ 'de aɔ -pee, ε se Moɪsɪ mɔ -nyɪ" aɔ diide -wɛɛ 'e jaʊn 'di nɪ, 'kaa 'nɪ "Bo mɛ -ɛɛ -nyɪ" aopu- diide -cɛɛn' -wɛɛ 'e jaʊn 'di ε. 33 Dɛ-nʊɛ' ε, diide -jɛ Kea "nyɪa nyʊ ε, ɛmɛ -nɪ "ju -jɔ -wɛɛ 'e jaʊn 'di -wɛɛ -ɔɔ -nyɪa" nyʊ 'kmɔnɪa' a. 34 'Su ʊʊ 'na : Tʊ'bo, -nɪ -nyɪ" -aʊn ɛɛ' diide tu jeejɛ.

35 'Su Sesi 'na : 'Mɔ -nɪ diide -ɛɛ -nyɪa" nyʊ 'kmɔnɪa' a. Nyɔ -jia' 'nɔ 'mɔ o ε, 'mɪɛ- se -mɔ nʊ i 'bode, 'de nyɔ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn ε, "ni 'natʊn se ɔ nʊ i 'bode. 36 'nɪ 'tmɔʊɛ 'de aopu- pee sɛsɛ, 'kaa aɔ 'na aɔ se 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn 'jei 'de -mɛ 'kamɔ aɔ 'jee 'ʊn "jɪriɛ- 'pepe. 37 Nyʊ "klein "Bo "nyɪa 'ʊn ε, ʊʊa mʊɛ 'nɔ 'ʊn o jia' se, 'de nyɔ -jia' 'nɔ 'mɔ o ε, 'nɪ se ɔ "kpaɛ' poi, 38 dɛ-nʊɛ' 'nɪ 'wɛɛ 'e jaʊn 'di, 'nɪ je ji -wɛɛ 'nɪ 'je "ju -dboa' 'ʊn 'a -kwɛɛ nʊ. 'nɪ se 'ma -cɛ" 'ε -kwɛɛ nʊa' ji. 39 'De "ju -dboa' 'ʊn 'a -kwɛɛ -tɪ mɛ -nɪ nyʊ "klein ɔ "nyɪa 'ʊn ε, 'nɪ 'bo ʊʊa' due' koun -gbai' "maa, 'kaa 'nɪ 'je ʊʊ -wee' "klein "kunyɔɔ' -sa 'de de 'bɔɔ- nɔ" 'di, 40 'nɪ "Bo 'a -kwɛɛ ɛmɛ -nɪ nyɔ "o nyɔ -ɔ -jea" "Ju "jɪriɛ- wɛɛ -ɔ -jea ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ʊn ε, -mɛ -mɔ 'jee 'kmɔnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble. 'De 'nɪ 'je ɔ "kunyɔɔ' -sa de 'bɔɔ- nɔ" 'di.

41 'Su Suifu-wi" a wluɛ Sesi 'dei, dɛ-nʊɛ' ɔ 'na : 'Mɔ -nɪ diide -wɛɛ 'e jaʊn 'di ε. 42 'De ʊʊa wlu ka ʊʊ 'na : Sosev 'a "ju Sesi ko -taa ? -A -juo ɔ "bo ke ɔ de 'mɛ o, -mɛ ke nʊ -wɛɛ ɔ 'na ɔ 'wɛɛ 'e jaʊn 'di ɔ je i "sɪ ε- ? 43 'Su Sesi 'na : Aɔ 'bo 'mii wluɛ. 44 Nyɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je 'de 'ʊn o ji -bo "Bo -dboa' 'ʊn se ɔɔ' "jua- 'de 'ʊn o "biie- ε. 'De nyɔ -jia' 'de 'mɔ o ε, 'ma mʊɛ ɔ "kunyɔɔ' -saa' 'blʊa

'a -kwe- no". 45 'De εε' -ti' 'bn ε, de Kea 'a wlu 'kwajaaun 'cria 'de uba' 'sbε 'di, ε ka :

'De Kea 'bn mo nyo -wee' "klein 'je to' -ti juo-.

-Bo ε ni kan' a, -me nyo "o nyo -o -woan 'Bo 'a wlu -wee -o -kpuun ε sun 'soon ε, oo' nyo tu a mue 'de 'bn o jia' se. 46 ε se -me nyo jro' mo -jee' "Bo "jrie- ni-, -bo ε se 'mo -o -wiba 'e Kea o 'ma 'su -jee' 'in "Bo "jrie- ni ε.

47 To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmu 'de ao -pee nyo -jea 'ma -ti' to' 'bn -me o 'jee 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble ε. 48 'Mo -ni 'kmuni diide. 49 Ao "bo -wi" die 'maani- 'de -puon" blba "kpei, 'kaa ub 'meε. 50 Diide -wiba 'e javn 'di, ε ka, nyo -die -me -mo se 'mei 'bode. 51 'Mo -ni 'kmuni diide -wiba 'e javn 'di ε. -Bo nyo di εε' diide tu ε, oo mue 'kmunia' jeejee. 'De diide 'ma mua toa' a, εme -ni 'ma ku. 'Ma to' 'e 'ma ku 'me 'de nyo -wee' "klein 'a 'pu-ti 'bn.

52 'Bo wlu -nia 'mva- "kpei ε 'su Suifu-wi" -tee 'bn -saa' -pun" ub 'na : Ka "ju -no mo 'je 'e oo' ku 'e tosun nu -wee -a -je ε di ε- ?

53 'Su Sesi pooe -ti' "i o 'na : to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmu aopu, -bo ao se nyio 'o "ju 'a ku di -wee ao se oo' nmo 'na a, -me 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble se aopu- 'a de ni-. 54 Nyo -dia' 'ma ku 'de nyo -na 'ma nmo -me o 'jee 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble ε, 'de 'in 'je o "kunyio' -sa de'bo- no". 55 De-nve' 'ma ku nie diide -ceen' -o, 'de 'ma nmo nie 'naade -ceen' -o. 56 Nyo -dia' 'ma ku 'de -o -na 'ma nymo -me -mo 'tie 'de 'mo 'bn -wee 'mo 'ti 'de o 'bn. 57 Ka "Bo -nia 'kmv dboa 'bn -wee 'in nia 'kmv 'de o 'bn ε, 'kamv nyo -dia' 'ma ku a mu 'kmunia' 'de 'bn -ke. 58 'Ma ku me -ni 'kmv ni diide -wiba 'e javn 'di, ε ke maani ao "bo -wi" dia -wee ub 'mea se -koo'-, 'kaa nyo -o dia' 'ma ku, oo mue 'kmunia' jeejee.

59 Sesi 'tmu wlu "klein -nia 'mva- 'me 'de Kea -gbu -nia 'o Kapenaum

'di.

'Kmunu wlu

60 Sesi 'a klai" nynuu 'woan wlu -ne 'su, uba' -tuu" 'na : -o -bεε' wlu -kmai" kan' -mu 'a doin" o poa' a- ? 61 Sesi 'jea kan' 'de oo' -ce" 'bn ka oo' klai" nynuu a "wuan 'bo uba' 'su 'nyni 'su o 'na : Wlu 'in 'tmva εme -kpuo ao -kwlub ? 62 'De -me -bo aoa sea nyio 'o "Ju i 'je oo sea -ta o nia tein" de mu 'e -me ka o 'je nu ε- ? 63 Kea 'a -Suu me -εε -nyi" nyo 'kmunia', 'bluku -me se de jre' 'bεε-. Wlu "klein 'in 'tmva 'de ao -pee ε, imi -ia ja Kea 'a -Suu, -εε -nyia" nyo 'kmunia'. 64 'Kaa nyo jrv' -ni 'de aopu- "klu -ta -uba' 'je de to' 'bn. Deε -ti o 'da kan' a, εme -ni ε -tea -wee' 'su Sesi juo nyo -ub sea de to' 'bn 'jei ke "ju -jea o 'e to 'me. 65 εme -ti o -tue" "kpei o 'na : 'In wlu 'de ao -pee 'de 'in 'na nyo see 'bεε- o 'je 'no 'bn o ji -bo ε se 'de "Bo 'bn 'wlu ε.

66 De -tba' 'o εε' no" tu 'di ε, oo' klai" nynuu 'a -tuu' 'wlu 'o o 'de 'me -wee ub ke o 'bo na -ti. 67 'Su Sesi wlu' 'de nyo 'a -puue 'jo 'soon o -sa 'o -pee, o 'na : Aopu- mo 'ee, ao se ε "i ni ao 'je mu -kee ? 68 'Bomo Simo Pisi wlu o -pee o 'na : Tu"bo, nyo we- -a -je 'e o mu ε- ? -Mo mo -ble wlu -ia -nyia" nyo 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'dee. 69 Imi -a -mo -je to' 'bn, 'de ka -in -nia "Ju Kea -tea kpo "i ε, -a -je kan' 'me. 70 'Su Sesi wlu' 'de ub -wee' -pee, o 'na : Aopu- nia -puue 'jo 'soon ε, 'mo -se' aopu 'e nyo "klu -saa ? 'De -me 'kamv aoa' due' ni -suusavn 'a nyo. 71 -Me Simo 'o "ju Suida Isikario mo oo 'da, de-nve' omo -oo mo Sesi 'e toa', de -me 'kamv o ni klai" nynuu -nia -puue 'jo 'soon 'o due'.

7

Sesi 'a "dei-wi" se oo' -ti' to' 'bn 'je

1 'Bo -me 'de ε, Sesi a pleε Galileblva "kpei-, o se ε "inu o 'je

Suide -te, de-nue' Suifu-wi" 'a "jru kpo' i -teun a -pon oo' dba -ko i.

2-Ko' Suifu-wi" a -tu" 'a -wee uua poa stain'- "jei "kuban- i. 3'Su Sesi 'a "dei-wi" wlu' 'de o -pee, uo 'na : -In -wlu -ta, -in mu 'e Suide, -wee nyu -nia 'nia 'je -ma nuudi "jrie- 'jee- ke. 4 Nyu "o nyu -niat" nyu 'jea juo e, -moo' nuudi 'a pa 'kwla. Ka -ma nua di -ji -mi kaan 'ja a, -me -in -to -ma -ce" -wee nyu -wee' "klein 'je -un 'je. 5 Sesi 'a "dei-wi" foo" 'su se oo' -ti' to' 'un 'je -ke. 6 Sesi wlu' 'de uupu -pee, o 'na : 'Ma -ne no" se 'o nyi ke, 'kaa aomoo e, no" -wee' "klein nmoo" 'de aoa' -ti' 'un. 7 'Blua 'dinyu se aopu 'un 'nye, 'kaa uo 'nye 'mo 'un 'e, de-nue' ka uua' nuudi nyinia "jrii e, umi 'ma 'tmu. 8 Aopu mo mu -ko' -son, 'mo se ee' -ko' tu 'un mui, de-nue' 'ma -ne no" se 'o nyi ke.

9 O 'tmua wlu -ni 'de uo -pee 'su o sie 'e Galile.

Sesi muε -ko' -son

10 -Ta Sesi 'a "dei-wi" mua -ko' -son e, Sesi mu' -ke, 'kaa nyu jro' se e juuo, o mu' woo-. 11 -Ko' wlu o 'su Suifu-wi" a -pon o i, uua -tee' nyu i, uo 'na : -Ta o ni e- ? 12 'De nyu "klu e, -tuu"-tuu a jaa wlu ja -wee uua 'tmu oo' -ti'. Jru' 'na : O ni e nyu 'doo -o. Jru' 'na : O se nyu 'doo ni-, oo -saa nyu 'a "jru -jei". 13 'Kaa nyu jro' 'o wa' won' i, oo' 'tmu oo' -pon" -ti, de-nue' uua pleε uua' "jru kpo' i -teun 'me.

14 -Ta e nyinia 'o -ko' -kwea' 'su, Sesi muε 'e Kea -gbu klaa' 'di -wee o -te nyu Kea 'a wlu tooa' -pon". 15 'Su tai' "maa Suifu-wi" 'me, uo 'na : "Ju -no -mo sea 'sbe jre' 'cian 'ee, ke nu 'su o juo di -tia ka -mi e- ? 16 'Bomoo Sesi wluu- uo -pee, o 'na : De 'ma tooa nyu -ta, e se 'de 'ma -ce" 'un 'wlu, 'kaa "ju -o dboo 'un e, 'de o 'un 'demo e 'wlu. 17 Nyu -nie "i -o -jea Kea 'a -kwluti nu e, -bo 'ma nyu deooon 'wlu 'e Kea 'un o, -bo e 'wlu 'e 'ma -ce" 'kpa 'un o, omo -je e juo-. 18 Nyu -oo -tmua

oo' 'blei 'a -ti' -moo' -pon oo' -ce" 'e 'nyu 'wlu i. 'Kaa nyu -oo -pon oo' dboo 'a 'nyu 'wlu' i e, -mo o 'tmuε to' -ti. 'Kooa' de-saan" ka se 'de -mo 'un ni- 19 Moisi se aopu Kea 'a ke "nyu ? 'Kaa aoa' due' koun -gbai' ka 'a 'je ke' -ne won. Deε-ti aoa -pon 'ma 'dbaa' i e- ? 20 'Su uo -wee' 'na : -Suusaun -ni 'de -un 'un, nyu -oo -pon -ma 'dba -ko i e- ? 21 'De Sesi 'na : De 'e kpe due' 'un nua, emε -maa" ao -wee' "klein tai'. 22 Moisi mo -bla' 'klen mu-ti 'a ke' -o -nyu" aopu. 'De e se 'e Moisi mo 'un 'wlu, e 'wluε 'e ao "bo -wi" 'un sese. -Wee aoa kpa nyu 'klen 'bo -kwlewu "kpei. 23 -Bo nyu 'klen kpa 'bo -kwlewu "kpei -me 'e -saa Moisi 'a ke' 'ee ? -Me deε-ti -bo 'mo 'puu- nyu 'bo -kwlewu "kpei -wee aoa 'kpa 'cen e- ? 24 Ka aoa' "jrie- e 'jea de, ao 'bo ee' 'pee 'je -ti kan', 'kaa ao -srei" 'de aoa' nyu 'a 'pee 'jesun 'un.

Sesi -ni Nyu 'puu -o -jea ji e

25 Nyu -nia 'o Selisalem uua' jru' 'na : "Ju uua -pon i uo 'jea 'dba, o ko -taa ? 26 Ao -gbun 'e, oo wlu' 'bo nyu -wee' "juo -o, 'kaa nyu -je o de -pee 'tmu, o se ni-. -Aee' ka o nia Nyu'puu e, -aa klae"-wi" 'je e to' 'un -we- -ceen'- ? 27 'De -me 'kamoo Nyu 'puu -oo mua jia' a, -ta oo mua 'wlu' -a se 'o juoi, 'kaa -jo -mo e, -ta o 'wlu -a -juo 'o 'e.

28 -Ta ee nua kan' -me Sesi ni e nyu Kea 'a wlu tooa' 'de Kea -gbu 'di. 'Su o kpa wlu "jei o 'naa : Ao 'na ao juo 'un 'e, -wee -ta 'un 'wlu ao juo 'o -mo ? 'De -me 'kamoo 'un se ji 'de 'ma -ce" 'e 'nyu 'un, 'kaa "ju -o -dboo' 'un oo' 'nyu 'un me 'un jii-. Omo -ni to' -ti 'a -ce" 'kpa, 'kaa ao se -mo juuo-. 29 'Mo juoo', de-nue' 'bo o -pon" mo 'un 'wlu, 'de omo -doo' 'un. 30 'Su uua -pon uo 'je o inynaa, 'kaa nyu jro' se o sun -pon" -te', de-nue' oo' -ne no" se 'o nyi ke. 31 'De -me 'kamoo nyu -tuu"-tuu ni 'e nyu "klu uo 'je oo' -ti' to' 'un -wee uua wlu ka, uo 'na

: -Sontu Klisi -mo o mua jia' ee, oo mue jrii' -tuu"-tuu nva' o 'je "ju -jo mo -sii -taa ?

Sesi 'tmve oo' 'me -ti

32 De nyv a "wuan 'un 'de Sesi 'a -ti' 'un 'de nyv "klu e, eme Fariseen-wi" 'won, 'su 'sraa -savn 'a klae"-wi" ke Fariseen-wi" dboe nyv -wee uv 'je o inynaa-.

33 'Su Sesi 'na : 'In ke ao ni -ta 'me de-saan" ke, -wee 'in 'je 'e "ju -dboa" 'un o de mu. 34 Aoa mue 'mi i -pooan', 'kaa ao se 'un 'jei, de-nve' -ta 'ma mua ao se 'bo 'a mua' 'bee-. 35 'Su Suifu-wi" a -tee' ba i due 'due uv 'na : -Ta o 'e paa -wee -a se o 'jei e- ? -Aee' o 'je 'e Suifu-wi" -gbaa' Klekt-blva "kpei kun mu -wee o 'je Glect-wi" de to- ? 36 Wlu o 'tmva -ne, -me 'de 'dee -gblein' e- ? De -ni aoa mue 'mi i -pooan', 'kaa ao se 'un 'jei, de-nve' -ta 'ma mua nva' ao se 'bo 'a jia' 'bee e-.

Kmonu ni 'a -gbuu

37 'Bo -ko' o de 'boowt -kooan -ti' "kpei e, Sesi nyna i 'bo nyv -kwea -wee o kpa wlu "jei, 'de o 'na : -Bo "ni 'natun a sea nyo nu e, -me o ji 'no 'un o -wee o 'je 'na. 38 Nyv -jea 'ma -ti' to' 'un e, 'kmu ni ni 'a "jru ni -ee mu 'de o 'un wlv'a' -wee -e -je -gbuu -si'. 'Kamo e 'crue 'de Kea 'a 'sbe 'di. 39 Kea 'a -Suu nyv -jea Sesi 'a -ti' to' 'un a mua 'jea' a, eme -ee -ti' oo 'tmva 'o 'mva-. Ee' no" tu 'di -me nyv se Kea 'a -Suu 'ble ke, de-nve' -me Sesi se 'e Kea 'a keema' de 'un mu ke.

Nyv -seea' 'un 'e 'de Sesi 'a -ti' 'un

40 Nyv jrv' -nia 'e nyv "klu 'woan oo' wlu -ni 'su, uv 'na : "Ju -no, o nve Kea 'a wlu 'kwajaai -o -ceen'-. 41 Jrv' 'na : O nve Nyv'puvi -o. 'Kaa deejrv' 'na : Ao mo o naa to' i 'ee, 'de Galileblva "kpei mo Nyv'puvi 'je 'wlvv ? 42 Wlu -e -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e se ka 'da 'dee- ? E se 'na 'de Dafidu' 'a "ji 'di 'bo Betelem Dafidu o -kwlv 'bomo Klisi 'je 'wlvv- ?

43 'Su 'de Sesi 'a -ti' 'un e, vva' 'su -seea' 'un 'e. 44 Nyv jrv' -nia 'de uvuv "klu -nvei" uv 'e Sesi inynaa-, 'kaa nyo jrv' se o sun -pon' -te'.

Suifu 'a klae"-wi" kue "jru

45 E nva kan' 'su nyv Fariseen ke 'sraa -savn dboa -nu mue 'e uvuv o de, -wee -wi" -mu 'na : Dee-ti ao se o ja a- ? 46 'Su dboun -nu 'na : Ka "ju -no o wlv'a -a se nyo jrv' 'je, o se kan' wlv due'. 47 'Bomo Fariseen-wi" wlvu ka, uv 'na : -E, ao mo "tai- aoa' -cei" -we-, "ju -no je ao 'sre ipoo -kee ? 48 'De -aa klae" ke Fariseen-wi" "klu e, nyo due' koun -gbai' se oo' -ti' to' 'un 'je. 49 Nyv -uv sea Moisu' 'a ke' juo, uv nve 'daun nyv -o !

50 'Bomo vva' due', Nikodemu o mua 'e Sesi o "mau" wlvu, o 'na : 51 -Bo -a se nyo' o wlv 'won, 'de de o nva -bo -a se e juo 'e -a -bee' -a -je o 'pee kpuun- ? 52 'Su uv 'na : -Mo 'ee, -in -nve Galile i -o -kee ? -Me -un -gbun 'e 'sbi 'di kea' ka Kea 'a wlv 'kwajaai due' koun -gbai' ka sea 'e Galileblva "kpei 'wlv due' -ma mue kan' 'jea' ! 53 Uv -kva' kan' 'daa' 'su uv mue -gbein" woi due due'.

8

Jei' 'jenynokpao' due' 'a -ti'

1 'Su Sesi mue 'e olift-criv "kpei. 2 -Son' o -nee -stan' -klae" pven 'su, Sesi -cruuen 'de Kea -gbu klaa' 'di ke'wle -wee nyv -wee' "klein a mu 'de o o. 'Su o -tee i, -wee oo to' uvuv de.

3 'Su 'nynokpao' due' uv kpuun a jei" "kpei e, uvuv ke' wo-savn o, Fariseen-wi" 'ble too' -too too" 'su uv ja 'o nyv -wee' "juvi. 4 'De uv wlv 'e Sesi -pee, uv 'na : Nyv detooi, 'nynokpao' -nu, nyv kpuun jei" "kpei. 5 Moisu' 'a ke' 'na vva' 'nynokpae' tu e, nyv tbaa uvuv "soi i 'su uv 'e 'me. 'De -mo 'ee, ka -ma -da a- ?

6 Uva 'tmv ee' wlv tu 'me -wee uv 'je o wlv 'a "kle bu 'dei -te' 'de uv 'je

o -tu' "kpei bla. 'Kaa Sesi -crie" "jri i -wee o nu -cie, o 'cru 'o 'blu. 7 Ka uupu a -tee' o i sou" sou", 'kamo uua -tee' o i. 'Su Sesi kpa "jru "jei, o 'na : Nyo -nta 'de aoppu "klu -wee o sea desavn nu due' e, -me -mo -saa "i o 'e "sou po. 8 'Su o -crie" "jrii ke'wle -wee o 'cru 'o 'blu. 9 -Ta u 'woan wlu -nta 'mua -su uua' pee a -ce' uupu "bli. 'Su de -tba' 'e uua' klae" o -wee e -jua uua' mu" u -wee' a mu' due 'due, 'su Sesi ke 'nynokpao' -nyna i 'bo o "juoi -nu 'a 'su sie 'o. 10 'Su Sesi kpa "jri "jei -wee o wlu 'de u -pee, o 'na : 'Nynokpao', -ta nyu -uua -nta' abn -tu' "kpei -wee' mu e- ? Nyo jro' se abn 'pee kpoun- ? 11 U 'na : In Tu "bo, nyo jro' se 'un 'pee kpoun -o. 'Su Sesi 'na : 'Mo se abn 'pee kpoun i -ke. A mu, 'kaa a 'bo desavn nu e 'bode.

Fariseen-wi" a -saa Sesi 'a wlu -gbee' wo i

12 Sesi wlu e u -pee ke'wle, o 'na : 'Mo -ni 'kmu 'a -son'. Nyo -bla' 'bo 'un 'de e, -me o se 'e kwie 'di naai 'bode, 'kaa o nre 'e -son' -ee -nyia" nyu 'kmu'nta' 'un.

13 'Bo -me "kpei 'su Fariseen-wi" wlu' 'de o -pee, u 'na : -Tu' -ma -tmua i se to' -ti nu-, de-nue' -ma poe -ma -ce" 'kpa -ti' o. 14 'Bomo Sesi 'na : -Bo 'ma sea 'ma -ce" -ti' o po mo 'de e, de 'ma 'tmua e nre to' -o, de-nue' -ta 'in 'wlu 'in juo 'o 'e, -ta 'ma mua 'in juo 'o 'e, 'kaa aoppu -mo se -ta 'in 'wlu ke, -ta 'ma mua juo-. 15 'De nyioto' 'un mo aoa 'jee nyu 'a 'pee, 'kaa 'maa 'je nyu 'o nyu o 'pee. 16 'De -bo 'ma sea nyu 'a 'pee 'je mo 'de e, 'ma nyu 'a 'pee 'jesun nre to', de-nue' 'in se due' ni, 'in "Bo -dboa' 'un ke 'ma -a -na'. 17 E 'cru e mo 'de aoa' ke' 'di, e 'na : -Bo nyu 'soon 'je de 'e -ta, -wee u 'tmu de due' e, -me de u 'tmua e nre to' -o. 18 'Ma poe 'ma -ce" 'kpa -ti' o -wee 'in "Bo -dboa' 'un -mo o po 'un -ti' o -ke. 19 'Su u -tee' o i, u 'na : -Ta -in "Bo mo ni

e- ? 'Su Sesi 'na : Ao se 'mo juo-, ao se 'un "Bo juo-. -Bo ao juo 'un 'de e, -me ao 'bee- ao 'je 'un "Bo juo -ke 'de-.

20 -Ta Sesi a 'tmua wlu -nta 'mua -me o nre nyu de tooa' 'de Kea -gbu klaa' 'di, -ta 'wei 'dipode nra fo o e. Nyo jro' se o sun -pun' -te', de-nue' o' kpun no" se 'o nyny ke.

Sesi 'tmue o' 'me -ti

21 Sesi wlu' ke'wle, o 'na : 'Ma mu e mua' -wee ao 'je 'mi i -pon, 'kaa aoa mu e 'mea' 'de aoa' desavn 'di, de-nue' -ta 'ma mua ao se 'o 'a jia' 'bee- i.

22 'Bo ee' wlu tu "kpei 'su Suifu-wi" 'na : O 'je o' -ce" 'dba -ae, -aee' de-e-ti o 'na -ta 'ma mua ao se 'o 'a jia' 'bee i e- ? 23 'Su Sesi 'na : Aomo 'wlu e 'no 'blu- "kpei, 'kaa 'mo 'wlu e 'e jawn 'di, ao nre 'kmu -ne 'e nyu -o, 'kaa 'mo se 'kmu -ne 'e nyo ni-. 24 Eme -ti 'in 'na : Aoa mu e 'mea' 'de aoa' disan 'di. De 'in nra 'un -bo ao se e to' 'un 'je e, aoa mu e 'mea' 'de aoa' disan 'di. 25 'Su u -tee' o i, u 'na : Nyo -in -ni mo 'de e- ? Sesi 'na : De 'in 'tmua ao -pee sese eme 'in ni 'un. 26 'In 'blee di -tuu"-tuu 'in 'je 'tmu 'de 'in 'je -ti' -pun' tba 'de aoppu -un 'de-, 'kaa "ju -dboa' 'un a 'tmue to' -ti. Di 'in 'woan 'de o 'won e, ia' 'su 'ma 'tmu 'de 'blu 'dinyu -pee.

27 'Kaa ka o' 'tmua "Bo 'a -ti' 'de u -pee e, u u 'mii 'won. 28 'Su Sesi 'na : -Sonti aoa mua nyu o 'o "Ju tu -kwli" kaa' a -wee u 'jeo i nyna a, 'bomo de 'in nra 'un ao 'je e juo-. 'Maa -sa 'o 'ma -ce" -kwli" 'maa nu de. De 'in "Bo tooa 'un eme 'ma nu. 29 "Ju -dboa' 'un ke 'ma -a -na', o se 'ma 'su "i "tai-, de-nue' o' -kwlu ni 'ma nu jeejee. 30 -Ta Sesi a wlu kan', 'su nyu -tuu"-tuu -a -je o' -ti' to' 'un.

-Ce" -peeteun ke koonpu- ke

31 'Su Sesi wlu' 'de Suifu-wi" -jea o' -ti' to' 'un -pee, o 'na : Wlu 'ma tooa aoppu -bo ao kpun e i -sisi' e, -me ao nre 'ma klai" nynu -coon'

-o. 32 -Me aoa mue to' -ti jua', -wee to' -ti 'je ao seie.

33 'Su su 'na : -A -mo -nue Ablaam 'a "nynuu -o, -a se nyo jro' 'o kyon ni due', deε -ti -in -na aoa mue aoa' -ce" -pee -tea' a- ? 34 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmυε aopu- to' -ti, nyo "o nyo -o nua desaυn ε, -me o nte desaυn 'a kyon -o. 35 'De kyon -mo ε, -gbu" -ε 'di o nua nyo "juo ε, o se 'o 'ikon-, 'kaa "ju mo -kon 'o "i, o nte o "bo 'a "ju jeejee. 36 'De -bo Kea 'a "Ju -mo seie aopu- ε, -me ao -tee aoa' -ce" -pee -ceεn'- -ceεn -ceεn'- . 37 Ka ao 'wlvā' 'e Ablaam 'a "ji 'di ε, 'in juoe', 'kaa aoa -pon 'ma 'dbaa' i, de-nue' 'ma wlu 'a pa 'de aopu 'bn. 38 De 'in 'jea 'de 'bn "Bo o ε, εme 'ma 'tmυ, 'kaa aomo ε, de ao "bo -tua" ao won ε, εme aoa nυ.

39 'Su su 'na : -A "bo -ni Ablaam. 'Bomo Sesi 'na : -Bo ao ni Ablaam 'a "nynuu 'de ε, -me ao 'beee' ao 'je o' kpln nυ 'de-. 40 'Kaa kaan ka 'mo -o -tmυa aopu to' -ti 'in 'wōan 'de Kea 'wōn ε, aoa -pon 'ma 'dbaa' -ko i. Ablaam -mo se -me nυ o. 41 Aoa nυe ao "bo 'a kpln. 'Su su 'na : -A se -pce' nynuu ni-, Kea due' koun -gbai' me -ni -a "Bo. 42 'De Sesi 'na : -Bo Kea ni ao "Bo 'de ε, -me ao 'beee' ao 'je 'ma -ti' kma-, de-nue' 'de Kea o 'demō 'in 'wlv -wee 'in ji 'no 'blva- "kpei. 'In se ji 'de 'ma -ce" 'kpa 'a 'nyni 'bn, 'kaa εme -dbo' 'bn. 43 Deε -ti aoa' 'wōn 'ma wlu 'mii ε ? εme -ni ao se ε 'beε- ao 'je 'ma wlu doin" o po see. 44 Ao "bo -ni -sion', εme -ti ao nūi" ao 'je ao "bo 'a -kwlbt nυ. -Sion' nte "ku 'dbai -o sese. O' nυ toi" -ti 'no 'kmu, de-nue' to' -ti se 'de o 'bn ni-. -Bo o sea si 'tmυ ε, -me o -sa' 'bo o' -ce" -kwl" o' o' jea 'tmυ, ka o jua ε 'mii see ε, de-nue' o nte si 'tmυ i, omo -ni si "bo. 45 'Kaa 'mo ε, 'ma 'tmυε to' -ti, εme -ti aoa' 'je 'ma -ti' to' 'bn. 46 Nyo we- -je 'ma desaυn -cε "kpei -te' kaan- 'de ao "klu ε- ? 'De -bo 'ma sea to' -ti 'tmυ 'ee, -me deε-ti aoa' 'je 'ma -ti' to' 'bn ε- ? 47 Nyo -wlvā 'e Kea 'bn

-mo o poε Kea 'a wlu doin" o, 'kaa aomo se 'e Kea 'bn 'wlv, εme -ti aoa' po εε' wlu doin" o.

Sesi ke Ablaam ke
48 'Su Suifu-wi" wlu o -pee, su 'na : -A -sa to' -aa -jea -bn Samadikoin 'daa-, -sion' o -suu -ni 'de -in 'bn -ceεn'- ! 49 'Su Sesi wlu' ka, o 'na : -Sion' o -suu se 'de 'bn ni-, 'kaa 'ma 'beε- 'bn 'Bo 'a 'nyni "i, 'de aopu mo o -fleεn' 'bn 'ε. 50 'In se 'ma -ce" 'ε 'nyni 'wlvā i-pon, "ju due' -ni 'o -o -pon 'ma 'nyni 'wlvā' i, omo -ni 'pee 'jei. 51 'Ma 'tmυε to' -ti 'a to' -ti, nyo -o -jea 'ma wlu won ε, o se 'mei 'no 'kmu.

52 'Su Suifu-wi" 'na : 'Aa ! "Bo, ka -sion' o -suu nūa 'de -in 'bn ε, -a -je kan' -we- la, Ablaam ke Kea 'a wlu 'kwajaayn -wee' 'meε, -wee -mo -naa' nyo -jea 'ma wlu won ε, -mo se 'mei "pi. 53 Ablaam -ni -a "bo -mo 'meε, -maa naa to' i -in -be"i -in je o -sii ? 'De Kea 'a wlu 'kwajaayn-wi" -mu -wee' 'meε -ke, de -ma -daa' -ma -ce" ε- ?

54 'Su Sesi 'na : -Bo 'ma sea 'ma -cei' 'beε' 'de ε, -me 'ma 'nyni se dewon ni-, 'kaa 'in "Bo aoa 'daa- aoa' Kea a, εme -εε -beε' 'mi "i. 55 'Kaa ao se ε juo-, 'mo juue' 'me. -Bo 'in 'na 'in se ε juo ε, -me ka ao nūa si 'tmυbn, 'kamō 'ma mu nūa'. 'Kaa 'in juue' -wee 'ma 'je εε' wlu won. 56 Ablaam -jo -ni aopu "bo ε, 'ma jia' 'bleε -mo' 'mva-, -sontu o 'jee ε "jriε-, o 'di nmo won.

57 'Su Suifu-wi" 'na : -Mo -sea' -sin 'a kwla -mm" 'ble ke ε, -mo -jee' Ablaam "jriε- ! 58 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmυ aopu to' -ti 'a to' -ti -ta Ablaam 'a 'wlvā, -me 'in ni sese. 59 O 'tmva wlu -ne 'su su 'tūen 'sei kwa -wee su 'je o itbaa-. 'Su o "maa supu "jrii wōo-, -wee o 'wlv 'e Kea -gbu klāa" 'di.

9

Sesi 'pυε "doi due'
1 -Ta Sesi a -sia' 'su ε, o 'jee "ju due' -o 'wlv- "jri 'a waa' 'bn. 2 'Su

Sesi 'a klai" nynuu -tee' ɔ i, ʊʊ 'na : Nyʊ detɔɔi, -ɔ nʊ dɛsavn -wɛɛ 'ju -nɔ 'ɔ 'jei ɛ- ? ɔɔ' -cɛ" 'kpa -aee' -ɪn" ɔ "bo ke de kee- ? ³ 'Sʊ Sesi -sɛ "kpei ɔ 'na : ɛ se ɔmɔ o, nyʊ -wlu ɔ -nʊ' dɛsavn ko-, 'kaa ɛ nɪ kan' 'mɛ -wɛɛ Kea 'a nʊʊ dɪ 'je "jri "kpaɛ po 'de ɔ 'ʊn. ⁴ -Ta -sɔn' nɪta 'e ke ɛ, 'ɪn 'je "ju -ɔ dɔɔa 'ʊn 'a dɔɔ nʊ -o, dɛ-nʊɛ' kwie -ɛ 'ʊn nyɔ sea 'bɛɛ- ɔ 'jea dɔɔ jɾɛ' nʊʊ ɛ, ɛɛ kɾɔn'. ⁵ -Ta 'ɪn nɪta 'nɔ 'blʌ- "kpei ke ɛ, 'ɪn nɪɛ 'kmʊ 'a -sɔn' -o.

⁶ Sesi -kɔa' dɛ -nɛ 'ɛ 'tmʊa' 'sʊ, ɔ pɔɛ tɔn 'o 'blʊɔ -wɛɛ ɔ crii ɛɛ' 'pɔɔ -cɪɛi", 'de ɔ cɛɛn "doi -nɔ 'pɔɔ "jri, ⁷ -wɛɛ ɔ wlu ɔ -pee, ɔ 'na : -ɪn mu 'e "nɪɔ 'bo Siloe wɔn -wɛɛ -ɪn -je "jri i 'sran. (Siloe -nɛ, ɛ 'de mɛ -nɪ -tadboi.) "Doi mu 'e 'mɛ kan' -cɛɛn'-, -wɛɛ ɔ 'sran "jri i. -Ta ɔɔ jiia de -mɛ ɔɔ 'jeɛ i 'pepe.

⁸ 'Sʊ nyʊ -ʊʊ -ke ɔ "kʊʊan i ke nyʊ -ʊʊ -juɔ -ta ɔɔ -srɔɔa nyʊ o tein" -ke, ʊʊ 'na : "Ju -ɔɔ -tea i -wɛɛ -ɔɔ -srɔa' nyʊ o 'de ɛ, ɔ ko -taa ? ⁹ Nyʊ jɾʊ' 'na : ɔmɔ -o. Jɾʊ' 'na : "ɪn- ɔ ko-, 'kaa ɔɔ' -kooɔ' i -o. 'Sʊ ɔmɔ 'ɔ -cɛ" 'kpa 'na : 'Mɔ -o. ¹⁰ 'Sʊ ʊʊ -tee' ɔ i, ʊʊ 'na : Ka -ma "jri nʊ 'baisʊn ɛ- ? ¹¹ ɔ -sɛ "kpei ɔ 'na : "Ju nyʊ a 'daa- Sesi ɛ, ɔmɔ -cɛn' 'ʊn 'pɔɔ "jri -wɛɛ -ɔ -na -ɪn mu "jrii 'sran 'de Siloe wɔn. 'Demo 'ɪn mu kan' -cɛɛn'- -wɛɛ 'ɪn 'sran "jrii 'sʊ 'ma "jri 'bai-. ¹² -Wɛɛ ʊʊ -tee' ɔ i, ʊʊ 'na : -Taka ɔɔ' "ju tu nɪ ɛ- ? 'Sʊ ɔ 'na : 'ɪn se 'o juo-.

"Doi -ɔɔ "jri 'baia' ɔmɔ Fariseɛn-wi" a -tee' i

¹³ 'Sʊ ʊʊ kpa "doi -ɔɔ "jri ɔ 'baia' -nɔ 'e Fariseɛn-wi" "juɔi. ¹⁴ 'De 'wɪ -ɛ 'di Sesi nʊa 'pɔɔ -wɛɛ 'baia' "ju -nɔ 'ɔ "jri 'mʊa- ɛ nɪɛ -kwlewɪ -o. ¹⁵ 'Sʊ Fariseɛn-wi" a -tee' ɔ i ke'wle, 'de dɛ -nʊʊa ɔ "jrii -wɛɛ ka ɔ nʊa i 'jesʊn 'a -po' bla. 'Bomɔ ɔ pɔɔ ʊʊʊʊ "kuan, ɔ 'na : ɔ cɛn 'ʊn 'pɔɔ "jri -wɛɛ 'ɪn 'sran "jri i 'de 'ma 'je i 'pepe. ¹⁶ Fariseɛn jɾʊ' 'na : "Ju -nʊa dɛ -nɛ ɛ, ɔ se 'e Kea 'ʊn 'wlu,

dɛ-nʊɛ' ɔɔ' 'je -kwlewɪ 'a kɛ' wɔn. 'Kaa deejɾʊ' 'na : Dɛsavn nʊi 'beɛɛ' ɔ 'je jrii' -nɪa kan' nʊʊ ? 'Sʊ ʊʊ -seea' 'ʊn 'ɛ 'bo ʊʊa' 'sʊ 'nynɪ.

¹⁷ 'Sʊ Fariseɛn-wi" -teeɛ' "doi -nɔ i ke'wle, ʊʊ 'na : "Ju -'baia' -ma "jri 'ee, ka -ma naa tɔ' i 'de ɔɔ' -tɪ' 'ʊn ɛ- ? 'Sʊ ɔ 'na : ɔ nɪɛ Kea 'a wlu 'kwajaai due' -o. ¹⁸ Ka "ju -nɔ 'wluʌ 'sʊ ɔɔ' 'jea i ɛ, -wɛɛ ɔɔ 'jea i kaan ka a Suifu-wi" se ɛ 'ɪnɪ ʊʊ 'je ɛ tɔ' 'nɪ 'je. ʊʊ nʊɛ' mamau 'sʊ ʊʊ je ɔ "bo -wi" 'da. ¹⁹ -Wɛɛ ʊʊ -tee' ʊʊʊʊ i, ʊʊ 'na : "Ju -nɔ aʊ 'na aʊa' "ju -ɔ -wluʊʊa' "jri 'a waa 'ʊn -oo ? 'De kɛ nʊ kaan ka -wɛɛ ɔɔ 'je i ɛ- ? ²⁰ 'Sʊ ɔ "bo -wi" 'na : ɪn -aa "ju -o, ɔ 'wluʊʊɛ "jri 'a waa 'ʊn -cɛɛn'-. ²¹ 'Kaa ka -jɔ ɛ nʊa -wɛɛ ɔɔ 'jea i ke, 'de nyɔ -baia' ɔɔ' "jri ɛ -a se -mɪ juo-. Aʊ -tee' ɔɔ' -cɛ" 'kpa i, ka "junmɔʊ a 'bea -wɛɛ ɔɔ 'tmʊa ɔɔ' -cɛ" 'ɛ "kpei tɪ ɛ, 'kamɔ ɔ 'bea 'o. ²² Dɛɛ-tɪ -wɛɛ ɔ "bo -wi" wluʌ dɛ -nɛ 'ʊn ɛ, ɛmɛ -nɪ faʊn -a nʊ ʊʊʊʊ, dɛ-nʊɛ' Suifu-wi" 'beɛ-wlu 'ʊn 'ɛ sese, ʊʊ 'na nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua Sesi Nyʊ 'pʊi Klisɪ 'daa' a, ʊʊa muɔ 'de ʊʊa' Kea -gbu klaa" 'di -saa'. ²³ ɛmɛ-tɪ -wɛɛ ɔ "bo -wi" 'na : ɔ -kwɛ-ɛ "junmɔʊ mɛ, ʊʊ -tee' ɔɔ' -cɛ" 'kpa i.

²⁴ 'Sʊ Fariseɛn-wi" 'da "ju -ɔɔ "jri 'baia' -nɔ 'mɛ ke'wle, -mɛ ɔɔ' 'daa kpe 'sɔɔn -nɪ -nao -wɛɛ ʊʊ 'na : -ɪn -tmʊ tɔ' -tɪ 'bo Kea "juɔi. -Apʊ mɔ juuɛ', "ju -nɔ nɪɛ dɛsavn nʊi -o. ²⁵ 'Sʊ ɔ 'na : -Bo ɔ nɪ dɛsavn nʊi ɛ, 'mɔ se -mɛ juo-. Dɛ due' kɔʊn -gbai' mɛ 'mɔ juo o, 'mɔ -dɔa" 'de ɛ, 'ma 'jeɛ i kaan ka. ²⁶ -Wɛɛ ʊʊ -tee' ɔ i ka ʊʊ 'na : Dɛ ɔ nʊ -ʊn "jri i ɛ- ? Ka ɔ nʊ -ma "jri 'a 'baisʊn ɛ- ? ²⁷ 'Sʊ ɔ 'na : 'ɪn 'tmʊɛ -wɛ- 'de aʊ -pee 'de- -wɛɛ aʊ 'na aʊ se ɛ doin" -tu" i, dɛɛ-tɪ aʊa -tee' ɛ 'mi i ke'wle ɛ- ? -Aee' aʊ nɪɛ "i aʊ 'je ɔɔ' klai" nynuu nɪ- ? ²⁸ Wlu -nɛ seɔ 'wɔin -kwɛ 'sʊ ʊʊ -tee ɔɔ' -cree" 'a -pʊn" ʊʊ 'na : -Mɔ -nɪ "ju -nɔ 'ɔ klai "ju, -apʊ mɔ nɪɛ Moisɪ 'a klai" nynuu -o. ²⁹ -A -je kan' 'mɛ,

Kea wlu' 'de Moist -pee, 'kaa -ta "ju -no -mo 'wba -a se 'o juo- mo "pi. ³⁰ 'Su "ju -no 'na : -je -maa" a nyu tai' -me -nao, emε -ni ao 'na -ta o 'wba ao se 'o juo-, 'de -me 'kam o 'bai- 'ma "jri. ³¹ 'Su o 'na : -A -je kan' 'me Kea 'a kpon desavun 'a baewlu-, 'kaa nyo -o -je ε won -wee -o nva εε' -kwlti ε, omo -o baewlu εε kpon. ³² Ny o -wba o sea i 'je due', ny o se o 'jri 'bai ke -a se -me 'won kpe due'. ³³ -Bo "ju -no se 'e Kea 'un 'wlu 'de ε, o se ε 'beε- o 'e jrii' jre' nu. ³⁴ 'Su u 'na : -Mo -o nyiojo -wee' 'wba 'de desavn 'di ε, -mo -o -apv mo de ! 'Su u nu o i.

Pee 'a "jri 'a wa -ti

³⁵ Ka u nu o i Sesi 'woun. O ke o 'jeea 'de o wlu o -pee o 'na : -In -je nyio o ' "Ju 'a -ti' to' 'un 'εε ? ³⁶ 'Su o 'na : Nyu detoo, ny o -o we- ? -In -too o 'un, -wee 'un 'e o' -ti' to' 'un 'je. ³⁷ Bom o Sesi wluu o -pee ka, o 'na : Oo' "ju tu -un -jee o 'jriε- -we-, omo -o -ke -ma wlu 'o -ta. ³⁸ 'Su o 'na : 'In 'je ε to' 'un 'ε, 'ma 'blei ! -Wee o "sii- 'koi- i 'bo Sesi "juoi.

³⁹ Bom o Sesi 'na : 'In jie 'pee 'je -ti 'de 'bva- -ne "kpei, -wee nyu -uva' 'jea i u 'je i 'je, 'de nyu -uva -jea i u 'je "do. ⁴⁰ Fariseen jru' -nia 'omu 'woun wlu -ni 'su ε, u -tee' o i, u 'na : -Apv mo nuε "doun -o -kee ? ⁴¹ Sesi 'na : -Bo ε ni aoa' "jri 'a 'su ni -wa 'de ε, -me ao se 'e desavn 'di ni. 'Kaa aoa 'daa- aoa' -ce" i 'jeun, emε -ti aoa' desavn a mu ao "kpei ni' jeeje.

10

'Blaejei -coun'-

¹ Sesi poe -ti' "i o 'na : 'Ma 'tmu aopv' to' -ti, ny o -sea' 'o 'blae 'a -kleε 'a pawon "i ceen-, -wee -o -jia -kleε "jru -tajro o, -me -mo o 'jei tu nuε "jrii -o, o nuε "ku 'dbai. ² 'Kaa ny o -jo -ceean 'bo -kleε won "i -wee -o pa 'e 'blae o ε, omo -ni 'blae 'a jei. ³ Omo 'blae ifuoi a kain "woun -wee -o pa 'e o' 'blae o. 'De o 'da

oo' -ni 'a 'nyu due 'due -weε ia bla 'o o 'de, de-nve' i juo oo' wlu 'me -weε o kpi 'e "kpaε'. ⁴ -Bo o po i -wee' "klein "kpaε' ε, -weε o na 'bo i "juoi 'de oo' 'blae ni 'bo o 'de, de-nve' i juo oo' wlu 'me. ⁵ Ia' bla 'o ny o 'srυ 'de, -bo ia se o 'je -me ia teen o kun ia 'kpa 'kwla, de-nve' i se ny o 'srυ 'a wlu juo-.

⁶ Sesi poo -ti' -nia 'mva- "i 'me 'de u -pee, 'kaa de o 'tmva, nyu -nia 'o u se 'e ε 'dei 'won.

Sesi -ni -gbein' -je

⁷ Emε -ti Sesi wluu ke'wle, o 'na : To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmu aopv, 'mo -ni 'blae 'a -kleε 'a -gbein' -je. ⁸ Nyu "klein 'mo sea ji ke -wee -u jia tein" ε, u nuε "jriun ke "ku 'dbaun -o. 'Kaa 'blae se u pu 'a wlu doin" o po.

⁹ 'Mo -ni -gbein' -je, ny o -o -ceean 'o 'mo "i ε, o muε 'puva'. O 'beε- o 'je "kpaε' "si 'de o 'je de ji 'de 'fleun, o muε diide 'jea' o 'je di. ¹⁰ "Jrii -mo o jie "jriia' ke "ku 'dbaa' ke di dooa 'a 'su 'a jia', 'kaa 'mo ji' -wee 'blae 'je 'kmunia' 'je 'de 'kmunia' 'je i siie-.

Sesi -ni 'blae 'a jei

¹¹ 'Mo -ni 'blaejei -coun'-. 'Blaejei -coun'- -mo, o to 'e oo' 'kmu 'me 'de oo' 'blae 'a -ti' 'un. ¹² Ny o -o -tea' 'blae 'dei -weε nyu 'jea -kei' -sa' a, -mo se 'blae 'a jei -coun' ni-. 'Blae se -mo 'o de ni-, emε -ti -bo -ci' a sea 'blae kpan' ji, -bo o 'je ε i 'su ε, -tbu ! 'Su o 'kpa 'kwla, -weε -ci' a kpon i 'de εε -gbu' ja. ¹³ O 'kpa 'kwla, de-nve' o nuε 'wei 'a 'su 'a dbo, oo' -tu" 'blae 'a -coun.

¹⁴ 'Mo ni 'blaejei -coun'- -o, 'un juo 'ma 'blae 'me -weε 'ma 'blae juo 'un. ¹⁵ Ka 'un "Bo jua 'un 'kam o 'un juo 'un "Bo, -weε 'un to 'e 'ma 'kmu 'de 'ma 'blae 'a -ti' 'un.

¹⁶ 'Blae jru' 'un 'ble -i se 'no 'blae-gbun 'di pa ke, 'un 'je -ni 'no paa -o -ke, i -wee' a muε 'ma wlu doin" o poa', -weε i 'je 'blae

'a -gbun due' ni- 'de ia' jei 'je due' koun -gbai ni-.

17 'In "Bo kma 'ma -ti', de-nue' 'un to 'e 'ma 'kmu 'me, -wee 'un 'je e 'un "duo- ke'wle. 18 Nyɔ jɔɔ' se e 'bɛɛ-ɔ 'je 'un 'ma 'kmu 'kwa -sa. 'Ma -ce' 'kpa -toe 'e mu 'de 'ma -ce' 'e -kwɔɔti 'un. 'In 'beee' 'un 'je e 'e to-, 'un 'beee' 'un 'je e 'e -cri', de -ɛɛ wlu 'un "Bo -tua" 'un, -wee 'un 'jea nu, eme -nao.

19 Suifu-wi" 'boɔ- de ke'wle ɔɔ je 'un -seea' 'bo ɔɔ' wlu -ni "kpei. 20 Aoa' -tuu"-tuu 'na : -Sion 'ɔ -suu -ni 'de ɔ 'un, suan -a nu ɔ, deɛ -ti aoa po ɔɔ' wlu doin" o -gblein' e- ? 21 Deejru' 'na : Nyɔ -sion 'ɔ -suu nɔa 'e 'un e, -mɔ 'ɔ wlu kan'. 'De -suusaun me 'bɛɛ-, e 'e "doun 'a "jri 'bai- ?

Suifu-wi" a -fiuɛn Sesi nya

22 Ɔɔ nɛ "i -kwɛ- kɔ -tua" 'bo Selisalem, dee' 'a ji nɔ". 23 'Su Sesi a na i 'de Kea -gbu 'di -wee ɔɔ mu 'e eɛ' -gbu" wɔ ɔɔ -tuu" a Salomɔ 'ɔ 'nyɔ o fo o. 24 'Su Suifu-wi" pɔɔɔ 'o -kwea-, -wee ɔɔ 'na : -Aa pleee to' i 'de -ma -ti' 'un 'suɔ ? -Bo -in -ni Klisti e, -me -in -tmu e 'pepe ke 'de -a -pee !

25 'Bomɔ ɔ 'na : 'In 'tmuɔe aopu' -we- 'de-, 'kaa ao 'na ao se e to' 'un 'jei. Di "klein 'ma nua 'de 'un 'Bo 'a 'nyɔ 'un e, umi -ta -tmu 'ma "kpei -ti. 26 'Kaa ao 'na ao se e to' 'un 'jei, de-nue' ao se 'o 'ma 'blae 'a -toin" ni-. 27 'Ma 'blae a poe 'ma wlu doin" o, 'un juo 'ma 'blae 'me, de-nue' ia na 'un o, 28 'Ma "nyɔ i 'kmɔnɔa' -e sea -kwɛ -ta 'ble e, i se i son i 'nɔ 'kmu 'de nyɔ -ɔ -ji 'de 'un 'kwa "fla, -mɔ se ni-. 29 'In "Bo -e -nyɔ' 'un e, e 'bei" e je di -wee' -sii, 'de nyɔ "o nyɔ jɔɔ' se e 'bɛɛ-ɔ 'ji 'de 'un "Bo 'kwa "fla. 30 'In ke 'un "Bo nɛ de due'.

31 Ɔ 'da kan' 'su Suifu-wi" 'ten "soi ke'wle ɔɔ 'je ɔ itbaa-.

32 -Wee Sesi wlu ka, ɔ 'na : Di 'dɔe -i -wɔa 'de 'un "Bo o e, 'un nu' ao ji 'je, ia' -je -ɛɛ -ti' 'un ao 'je 'un "soi itbaa -gbo' e- ? 33 'Su ɔɔ 'na :

E se 'de de 'dɔe -ma nua 'a -ti' 'un mɔ -a -na -a -je -un "soi itbaa ni-, 'kaa -ma toe Kea wɔn o, -mɔ -ɔ -nɔ nyɔ e, -mɔ -ɔɔ nu ɔɔ' -ce" Kea 'un.

34 'De Sesi 'na : E se 'crute ka 'de aoa' ke' 'di, 'un 'na : Ao nɛ -ku' -oo ? 35 De ke' 'tmua, nyɔ jɔɔ' se e 'bɛɛ-ɔ 'je e i-sa. 'De -bo ke' me 'daa-nyɔ "klein Kea 'a wlu 'tmuɔa -pee -ku' 'ee, -me de jɛɛ' we- aoa 'tmu ke'wleɛ ? 36 'Mɔ Kea -sa -puɔn' -wee e dboa 'nɔ 'blua- "kpei e, -bo 'mɔ 'na : 'un nɛ Kea 'a "Ju -o e ao 'na 'ma toe Kea wɔn o ? 37 -Bo 'maa nu di 'un "Bo "sia 'nyɔ e, -me ao 'bo 'ma -ti' to' 'un 'jeɛ. 38 'De -bo 'ma sea di 'un "Bo "sia 'nyɔ nu e, -me -bo aoa' 'je 'ma wlu to' 'un mɔ 'de e, ao 'je eɛ' nuɔdi -mɔ to' 'un dewe-je. -Bo ao nu kan' a, -me ka 'un "Bo nɔa 'de 'un -wee 'un nɔa 'de 'un "Bo 'un e, 'de ao 'je e to' 'un 'je la.

39 Ɔ 'da kan' 'su ɔɔa -pɔn ɔɔ' kpɔn -kɔ i ke'wle, 'kaa ɔ wan ɔɔɔ 'kwa. 40 E 'wɔa 'o mu e, Sesi cɛn Suden -gbuu, ɔ mu e 'e e 'de. Eɛ' -ta San pɔoa nyɔ "ni "jru tein" 'de e, -wee ɔ -te 'bo i. 41 'De nyɔ -tuu"-tuu a ji 'de ɔ o, -wee ɔɔa wlu ka, ɔɔ 'na : San se jrii' jɛɛ' nu -mɔ, 'kaa di "klein ɔ 'tmua 'de "ju -nɔ 'ɔ -ti' 'un e, i nɛ to' -o. 42 'Su nyɔ -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'un 'bo 'a -ta -tu.

11

Lasa 'a 'kmu deji -ti

1 "Ju due' -ɔɔ 'nyɔ -nɔa Lasa, ɔmɔ 'we- kpɔn. Ɔɔ' 'ju tu "tie o Betani. 'Bo eɛ' -kwɔ -tu 'di mɔ ɔɔ' de 'dinyɔkpaɛ' Madi ke va' jɔɔ' Matu ni-. 2 Madi -nu ɔmɔ -wla Tu"bo 'a bi -dai'kɔ "jru -wee -u -jaa i va' "mu- kui, ɔmɔ -va de 'di nmɔu Lasa 'a de e pɔoa. 3 De'dinyɔkpaɛ' -nu ɔɔ dɔe nyɔ Sesi 'i, -su 'na : Tu"bo, ju -ɔɔ -ti' -un -kma ɔɔ' de -ɛɛ pɔoa. 4 Sesi 'wɔan de -nɛ 'su ɔ 'na : Eɛ' 'we- tu se ɔ 'dbai, e kpɔn' -wee e 'je Kea

'a 'nyntu 'i 'bæ-, 'de ε 'e Kea 'a "Ju -cian" "kpei -tu".

5 'De Sesi kma Matu ke vva' de'di nynokpao' ke vva' 'dei Lasa 'a -ti'. 6 Ɔ wɔan Lasa 'a de 'ε pooanyntu ε, -ta Ɔ nta, Ɔ nve 'o 'wɔ 'soon dee-, 7 -wee Ɔ wlu 'de ƆƆ' klai" nynuu -pee, Ɔ 'na : -A mu 'e Suide de. 8 'Su ƆƆ' klai" nynuu 'na : Nyv detooi, -in -na de- ? 'De Suide Suifu-wi" a -pɔan -ma 'soi kpi "i 'dbaa' -ko i ε, ε sea 'bn -kwle ke ε, 'demo -in -na -a mu de ke'wleε ? 9 'Bomɔ Sesi wluu 'de vɔ -pee Ɔ 'na : De -ε -wlv a 'e -son'Ɔ -stian' -wee -ε -jεεa kwie 'a kpuan' a, ε se 'jrv 'a bi 'a -puue 'jɔ 'soon ni- ? -Bo -son' -sun' -wee nyo 'e na a, ƆƆ' bie 'ε -tiie', de-nve' ƆƆ' jee 'kmu 'a -son' i. 10 'Kaa -bo kwie kpuv -wee nyo 'e na a, ƆƆ' bie ε -tiie', de-nve' Ɔ se 'de -son' 'bn ni-.

11 Sesi 'tmva wlu -ni 'de vɔ -pee 'sv, Ɔ poε "kpei Ɔ 'na : -Aa "dei Lasa a 'kpa "nyɔ', 'kaa 'ma mu' 'in 'je Ɔ "nyɔ' -sa. 12 'Su ƆƆ' klai" nynuu 'na : Tv"bo, -bo ƆƆ' sea 'mv ε, -mε ƆƆ' mue 'pɔva'. 13 -Jaa' -mε Lasa 'a 'mε -ti mɔ Sesi a 'tmva 'o, 'kaa "nyɔ' -ceen' 'kpa-ti mε klai" nynuu a 'wɔn 'mii. 14 'Su Sesi wa wɔn 'mi i, Ɔ 'tmvε 'pepe 'de vɔ -pee, Ɔ 'na : Lasa 'mεε. 15 'Kaa -je 'in sea 'o ni -wee Ɔ 'mεa, ε 'bleε 'ma 'mva εε mue nva' -wee aoa' Kea -kwli" -tea' 'je iku. 'Kaa -a mu 'de Ɔ o. 16 'Su Toma nyv a 'daa -gbaju wlu' 'de klai" nynuu -sia o -pee, Ɔ 'na : Ao "nyɔ -a mu -ke, -wee -a -ke Ɔ 'e 'mε -tadue.

Sesi -ni "kunyɔ' soan' ke 'kmvni'a' ke

17 -Ta Sesi a nynia 'o Betani -mε Lasa nve 'e -gbain' 'di 'wɔ -nyiiε sese. 18 'De Betani se Selisalem o teen-, -je 'a -toe taan -ni 'o 'i 'nyntu, 19 εmε -ti Suifu -tuu" ji Matu ke Madi -ti' -kwli' i -tu" 'a 'de vva' de'di 'a 'mε -ti 'vn.

20 Matu wɔan Sesi 'a jinyntu 'sv ε, v 'jɔv "i, -mε Madi -mv -teε i 'de -gbu" 'di. 21 'Su Matu wlu' 'e Sesi -pee, v 'na : Tv"bo, -bo -in -ni -ta

'de ε, -mε 'ma de'di se 'mei 'de oo. 22 'De kaan ka mɔ 'de ε, 'in juε' de "klein -ma mua Kea i -teea' a, εε mue nva' see. 23 'Su Sesi wluε 'de v -pee Ɔ 'na : Aa' de'di a mue 'kmu de jia'. 24 'Bomɔ Matu wluu ka v 'na : 'In 'je kan' 'mε, -son'ti 'mεvn -wee' a mua 'kmu de jia' a, ƆƆ' mue 'unsoan' 'e. 25 'De Sesi 'na : 'Mɔ -ni "kunyɔ' soan', 'mɔ -ni 'kmvni'a, nyo Ɔ -jea 'ma -ti' to' 'bn ε, -bo Ɔ 'mε mɔ 'de ε, ƆƆ' mue 'kmvni'a'. 26 'De ka nyo -ni'a 'kmu -wee Ɔ -jea 'ma -ti' to' 'bn -mɔ sea 'mei 'bode, a 'je -mε to' 'bn 'εε ? 27 'Su v 'na : In Tv"bo, ka -in -ni'a Klisi, Kea 'a "Ju, 'de -ma 'no 'blva- "kpei ji -ti 'tmva sese ε, 'in 'ji to' 'bn 'ε.

Sesi -fin"

28 Matu -koa' kan' 'daa 'sv v mue va' "dei Madi 'daa' -wee v paa v "stian v 'na : -Aa detooi ji' -we-, Ɔ 'na a mu. 29 Madi wɔan wlu -ne 'sv v wan 'o 'blvɔi -fai -wee v mu 'e Sesi o. 30 -Ta εε nva kan' -mε Sesi se -kwlo i "si ke, -ta Matu 'jɔv "i -wee v ke Ɔ -gbvan' 'bo Ɔ ni-. 31 -Ta Suifu-wi" -a -tua' Madi -ti' -kwli' i a koan 'e mu 'sv ε, v "siε "kpaε' -wii", 'sv vɔ bla 'bo v 'de, vvmv a naa to' i, vɔ 'na -mε va mue -fin" 'a 'de -gbain' "kpei 'de-.

32 Madi nynia -ta Sesi ni'a -wee v 'jee Ɔ 'jriε- 'sv, v -gbleε Ɔ bi wɔ, 'de v 'na : Tv"bo, -bo -in -ni -ta 'de ε, -mε 'ma de'di se 'mei 'de oo -ba. 33 Sesi a koan 'e 'sv va -fin", Suifu-wi" -ke v jia vva -fin" -ke. 'Su Ɔ -cian' kui', de-nve' ε cen Ɔ ppe "i. 34 'De Ɔ 'na : -Ta ao -tee Ɔ i ε- ? 'Su vɔ 'na : Tv"bo, -in -ji' 'je. 35 'Su Sesi -fin".

36 Suifu-wi" -jee Ɔ 'jriε 'na : Ao -gbvn de Ɔ kma ƆƆ' -ti' ε. 37 'Su nyv jrv' wlu' ka 'de vɔv "klu, vɔ 'na : Ɔmɔ -baia' "doi 'a "jri ε, Ɔ se ε 'bæε- Ɔ 'je ε nv -wee Lasa se 'mei 'de o ?

Sesi ja Lasa 'kmu de

38 'Su Sesi -cian' ku' i ke'wle, -wee Ɔ mu 'e -gbain' "kpei. -Jaa' -mε vɔ -tee' Lasa i 'de 'soa 'a -kwlewon 'di -wee vɔ nv "soukpo

υυ kaan 'o mu. ³⁹ Sesi 'na : Ao -sa 'o "soukpo -ne ! 'Su "ju -o -mea 'a de'di Matu 'na : Tu"bo, o nve 'e -gbain' 'di 'wɪ -nyiiε, oɔ' 'nu a ji' la o. ⁴⁰ Sesi 'na : 'In se 'na -bo a -te' 'un -kwɪ" ε, aa muε Kea 'a 'nyɪ 'wɪsɪn 'jriε- 'jeeaa' ? ⁴¹ Uɔ -sa 'o "sou 'mε, -wεε Sesi kpa "jri 'jei, 'de o 'na : 'In "Bo, 'ma poε ε 'sε- de ε kɔn a 'ma baewlu ε. ⁴² Ka εε kɔn a 'ma bae wlu jeejee ε, 'un 'je kan' 'mε, 'kaa 'un 'da kan' 'mε 'de nyɔ -gbaea' 'un 'dei -ta 'a -ti' 'un, -wεε ka ε dɔba 'un υυ 'je ε to' 'un 'je. ⁴³ O 'da kan' 'su o kpa wlu "jei kpleiin, o 'na : Lasa, -un -si" "kpaε' ! ⁴⁴ 'Su "ju -mea -no sɔn 'un 'ε. Ka oɔ' bi ke sun -piian' dɪfo i ε, 'kamɔ υυ nu oɔ' "jru -ke, 'su o nyna i. 'De Sesi wlu, o 'na : Ao -so dɪfo kui, -wεε o 'je naa' 'bεε- !

Nyɔ due' -je 'mε 'bo nyɔ -tuu" 'a -kɔi"

(Matie 26.1-5 ; Makɪ 14.1-2 ; Luikɪ 22.1-2)

⁴⁵ Suifu -tuu" -jia' Madi -ti' -kwɪ' i -tu" 'a a, υva' jru' 'jeea de Sesi nva "jriε- 'su υυ 'je oɔ' -ti' to' 'un 'ε. ⁴⁶ 'Kaa υva' jru' mu' -wεε υυ po εε' "kuan Fariseen-wi".

⁴⁷ 'Su Fariseen-wi" ke 'sraa -saun 'a klae" 'kuɪen -gbajeun "jrui -wεε υυ 'na : De -a -je nu 'ja a- ? "Ju -no, oɔ nve jrui' -tuu"-tuu. ⁴⁸ -Bo -a -tai" o "i -wεε o 'jt nya kpa 'ja a, -mε nyɔ -wee" "klein a muε oɔ' -ti' to' 'un 'jea', -mε Rɔmε-wi" -blea 'blva- -ne υva muε jia' -wεε υυ 'je -aa -kwɪɔ mɔ o -aa 'blva- ma" i -sa.

⁴⁹ 'Bomɔ υva' due' Kaifu, -o -nɪa 'sraa -sai klaa" 'de εε' -sɔn -tu 'di wluu-, o 'na : Aoa' 'wɔn de jre' 'mii 'de oɔ' -kɔ 'di. ⁵⁰ -Bo nyɔ due' koun -gbai 'mε 'bo nyɔ -tuu" 'a -kɔi" ε "paa' 'de aoa' -ti' 'un, ε je 'blva- -wee' 'a isɔan' -sii. Aoa' 'wɔn -mε 'mii -ta kee ? ⁵¹ De o 'tmɔva 'mɔva- ε se 'e oɔ' -cε" 'kpa 'un 'wɪɔ. 'Kaa o nɪa Kea 'a 'sraa -sai klaa" 'de εε' -sɔn -tu 'di ε, εmε -ti ka Sesi 'jea 'mε 'de Suifu-wi" 'a -ti' 'un ε, Kea jɔo εε' wlu tu 'kwa, -wεε oɔ 'tmɔ

ε. ⁵² 'De ε se 'e Suifu-wi" 'a 'su 'a -ti' 'un nɪ-, 'kaa o 'je 'mε -o -wεε o 'je Kea 'a "nynuu- -gbaa dɪ 'mii "jrui 'kuɪen-, 'de υυ 'je kooa due 'a -cɪɪ ma.

⁵³ De -tba' 'o εε' 'wɪ tu 'di ε, Suifu 'a klae" 'bεε- Sesi 'a 'mε -ti 'a wlu 'un 'ε. ⁵⁴ Emε -ti 'de εε' no" tu 'di ε, ka Sesi a nva -mu' -ji" 'de Suifu-wi" "klu 'de ε, o 'bo -mε o 'kaa o muε 'e 'blva- jre' -ke -pɪɪɔn" blva "kɔan i 'di -wεε o ke oɔ' klai" nynuu -te i 'bo -kwɪɔ due' -εε 'nyɪ nɪa Eflaim 'di.

⁵⁵ 'Su Suifu-wi" 'a kɔnkwla' 'wɪɔ-kɔ "kɔvan- i. 'De εε' -ti' 'un ε, nyɔ -tuu" a muε Selisalem -wεε de υva nva see 'de 'pepenɪ -ti' 'un ε, υυ 'je ε nu. ⁵⁶ 'Su υva -pɔn Sesi i 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wεε υva -tee' ba i due 'due υυ 'na : Ka aoa naa to' i ε- ? O se -kɔ' -sɔn jii -ae ? ⁵⁷ 'Sraa -saun 'a klae" ke Fariseen-wi" 'tmɔυε nyɔ, υυ 'na : -Ta o nɪa nyɔ -o -jea 'o ε, -mε o ji -a 'tmɔυ- -wεε -a -je o kɔn.

12

Madi poε Sesi 'a bi -dai'klɔni kui (Matie 26.6-13 ; Makɪ 14.3-9)

¹ Kɔnkwla' 'wɪɔ-kɔ sia 'wɪ -mεεo" 'su, Sesi muε Betani 'bo Lasa o ja 'kmɔ de o -kwɪɔ. ² 'Bomɔ υυ pii o -pee, -wεε Matɪ a -gble' diide. Lasa nɪε 'e nyɔ -υυ -ke Sesi a diia -tadue "klu. ³ 'Su Madi "due -dai'klɔ -sooε nyɔ a 'daa 'naa -εε sɔn kma 'a 'un ? ε ke de jre' se o beεε-. Emε υ 'wla Sesi 'a bi "jrui 'de υ jaa υ va" 'mɪ- kui. 'Su -dai'klɔni 'a 'nu "jie -gbu". ⁴ 'Su Sesi 'a klai" ju due' Suida Isikario, Simo 'o "ju -oɔ mua Sesi 'e toa' o wlu ka, o 'na : ⁵ Deε -ti nyɔ se -dai'klɔni -ne ple ε se 'wei -tuu" 'je 'de nyɔ se ε nɪa" nyɔ "nyɪ ε- ? ⁶ De oɔ 'tmɔva 'mɔva-, ε se nɪa" nyɔ mɔ -υva -ti' "si o "i nɪ-, kaa o nɪε "jrui -o. -Ke υva' 'wei nɪa 'di ε, oɔmɔ -oɔ -tee' i 'kaa oɔ -sa 'e 'ε mɪ" mɪ". ⁷ 'Bomɔ Sesi wluu- o 'na : -In -wɪɔ 'o "junynɔkpao" -nɔ o 'tɪun, de υ 'jea 'ma "ku "jrui nu 'de ε, emε va nva 'o -ta. ⁸ Ao ke nɪa"

nyv a muε i -tea' jeejee, 'kaa 'mō ke ao se i -tei jeejee.

Uv 'bleεε Lasa 'a -ti' 'dii

⁹ Ka Sesi nta 'o Betani, Suifv-wi" wōn ε 'sv, vva' -tuu"-tuu mu 'o 'ε. 'Kaa ε se Sesi 'a "jriε- 'jee-ti 'a 'sv mε vυ mu nι-, vυ mu' -wεε vυ 'e Lasa v -sa "kunyiv 'je -ke. ¹⁰ 'Sv 'sraa -savv klae" -wi" pōōε -ti' -wεε vυ 'e Lasa 'dba -ke, ¹¹ de-nvε' 'de vō' -ti' 'vυ ε, Suifv -tuu"-tuu -vva -wlv 'e vυpv "klu -wεε -vva -je Sesi 'a -ti' vō' 'vυ.

Sesi pa 'o Selisalem

(Matie 21.1-11 ; Makv 11.1-11 ; Luikv 19.28-40)

¹² -Sōn' jre' -stān' 'sv ε, nyv -tuu"-tuu -vυ jia -kō' -sōn' wōn Sesi 'a 'bo Selisalem ji -ti' mε. ¹³ 'Sv vυ cen -gben' -wεε vυ 'jōv "i 'de vva kpa wlv "jei vva vυ : -Kai" 'mate vō ! "Ju -vō jia 'de Tv"bo 'a 'nynv 'vυ ε, "diwan kvvō vō ! Kea pv Israe-kōv 'a 'beō "diwan vō ! ¹⁴ Sesi 'jee soofae' ju due' mε vō -te "kpei, ka wlv -crvā' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'da. ¹⁵ ε 'na :

Selisalem-kōv, favv 'bo ao vυε, ao -gbvυ 'kō, aōa' 'beō vō ji', vō -tee soofae' ju "kpei.

¹⁶ Dv -nvā 'mva- vō' klai" nynvu sv 'mii wōn "i-saa' vō". 'Kaa Sesi mu javv 'di la kvvō- -wεε ka dv -crvā' 'de vō' -ti' 'vυ 'de- v nynia 'o ε, 'de vυ pv v -kvlv v.

¹⁷ -Ta Sesi 'daa- Lasa -wεε vō 'wlvā 'e -gbavv 'di 'de vō jia 'kvv de ε, nyv "klein -jea εε' -ta a, vva 'tmv v jeejee 'de nyv -pee. ¹⁸ εmε -tv nyv -tuu"-tuu mu vō "i 'jaa', de-nvε' jrii' vō vva 'mva- εmε -εε' nynv vυpv 'wōn. ¹⁹ 'Sv Fariseε-vi" a wlv' 'bo vva 'sv 'nynv, vυ 'na : Aōa 'jee, nyv -wee' "klein bla 'o vō 'de -wε-. Ao se ε 'beε- ao 'je de jre' vυ 'bode.

Nyv -sea' Suifv nι -pvōn Sesi i

²⁰ Nyv -vυ -jia' -gbεεa' 'bo Selisalem -kō' vō 'wv o ε, Klekv nyv jrv' -nv 'e vυpv "klu. ²¹ Uv -kpa Filipv -wlvā 'o Besaida 'de Galile -pvv", vυ 'na : "Bo, -aa -pvōn -a

-ke Sesi 'e 'jee-. ²² Filipv mua 'sv -mō 'tmv ε Ancre, -wεε ka vυ nvā 'vōv vυ mve Sesi -pee 'tmva'. ²³ 'Bōmō Sesi "duo- wlv 'vυ vō 'na : Nō" -ε 'di nyiv vō "Ju 'jea 'nynv 'wlv ε, ε nyni' -wε- la. ²⁴ 'Ma 'tmvε aōpv vō' -ti, kvō nyv pvā 'e -klu' -bo ε se 'mε 'ja a, -mε εε mve due' sia' mavv 'sv, 'kaa -bo ε 'mε 'de 'blv 'vυ ε, εε' kvā a mve 'jō -tuu" croa'. ²⁵ Nyv -vō -tvāv vō' -ce" 'ε 'kvv "kpei- ε, εε muv kwa "maa', 'de nyv -kōa vō' -ce" 'ε 'kvv 'de 'blva- -nε "kpei ε, vōv εε mu 'kva sia', -wεε -vō -je 'kvv -sea' "ti -ta 'ble 'je. ²⁶ -Bo nyv -nvēi" vō 'je 'vυ "jvōi vυv ε, -mε vō bla 'bo 'vυ 'de, -wεε -ta 'vυ nvā, 'ma "jvōivv 'je 'o nv -ke. Nyv -vō vva 'vυ "jvōi a mve dēvōn nvā' 'de 'vυ "Bo "jri 'de.

Sesi 'tmvε vō' mε -ti

²⁷ 'Sv vō 'na : Kaan ka 'ma pev nyna vō. -Wεε ka 'vυ 'je 'da la ? 'vυ vυ 'vυ "Bo, ε seie 'vυ 'de 'kle -nε 'kwaa ? ε 'bo kan' nvε, de-nvε' 'vυ ji' -wεε 'vυ 'je 'e 'kle 'je vō" -nε 'vυ cεεn-. ²⁸ εmε -tv 'vυ 'na 'vυ "Bo, ε 'beε' εε' 'nynv 'i. 'Sv wlv jre' -wlv 'e javv 'di -ε -na : 'In -beε- ε "i 'mε se, 'de 'ma mve v "i 'beε- ke'wle.

²⁹ Nyv -nvā 'o -wεε -vυ -wōv wlv -nε, vυ 'na : ε -ten -plan". Jrv' 'na : "Tv-, ε Kea 'a "soai -wlv vō -pee. ³⁰ 'Bōmō Sesi 'na : ε se 'de 'ma -ti' 'vυ mō wlv -nε wlv nι-, 'kaa 'de aōa' -ti' 'vυ -o. ³¹ Kaan ka la 'kvv "kpeinyv 'a 'pee 'jee' -wε-. -Je mε la vva "jrv kvō' i -tei -svōn' vō jje "kpaε pvā". ³² 'De 'mō ε, -svōtv nyv a mua 'vυ tv -kvlv" kvā' -wεε vυ 'je ε "jei kpa a, 'ma mve nyv -wee' "klein 'a "jua- 'de 'vυ vō "biia'. ³³ -Bo vō 'tmv wlv -nε ε, -mε ka vō' 'mesvō 'jea nv ε, εmε vō 'tmva 'o 'mva-.

³⁴ 'Bōmō nyv -kvea de wlvū ka, vυ 'na : De -a -jea 'de -aa ke'ε 'sbe 'di ε, εmε -nv Klisv a mve 'kvvōnvā' jeejee. -Mε dεε-ti -vυ -na, vva mve nyiv vō "Ju tv -kvlv" kvā' -wεε vυ

'je ε "jei kpa a- ? -Ta -mɔ ɔ nyio ɔ "ju tu ni 'ja a- ? ³⁵ 'Su Sesi wlu' 'de ʊ ʊ -pee, ɔ 'na : 'kmu 'a -sɔn' nɪ 'de aopu "klu 'mɛ ke 'de 'wɪ pla 'di. -Ta -sɔn' nɪa 'e ke ε ao na 'de ε 'ʊn -wɛɛ "bɛɛ-kwie je aopu "jru -tiie'-. Nyɔ -ɔɔ na 'de kwie 'di ε, -ta ɔɔ mua ɔ se 'o juo-. ³⁶ -Ta -sɔn' nɪa 'de aopu "klu ke ε, ao 'je εɛ' -tɪ' tɔ' 'ʊn, -wɛɛ ao 'je -sɔn'ɔ nyɔ 'kpa.

Sesi -kɔa' wlu -nɪa 'mva- 'tmva' 'sɔ, ɔ 'wɪ ʊ 'de ʊʊpɪ "klu 'mɛ -wɛɛ ɔ "maa ʊʊpɪ "jrii.

Suifu-wi" se Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ʊn 'je

³⁷ 'Kamɔ ɔ nɪ jrii' -tuu"-tuu -nɪ 'bo Suifu-wi" "juɔi, 'kaa ʊ ʊ se ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ʊn 'je. ³⁸ -Wɛɛ de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmva tɛin" 'de ε, ε 'je 'o nyɪ. ɔ wlu' ka 'de-, ɔ 'naa :

Tɔ"bo, -a -tmva -ma -tɪ' -tmɔ -tmɔ 'dee, -ɔ -je -aa wlu tɔ' 'ʊn ε- ? 'De nyɔ -je Tɔ"bo 'a "ikma sɔn i 'de ε 'di ε- ?

³⁹ ʊ ʊ se ε tɔ' 'ʊn 'jea 'bɛɛ-, εmɛ Esai 'jee nya i -wɛɛ ɔ wlu ka ke'wɛ ɔ 'na :

⁴⁰ Kea "sun ʊʊpɪ 'a "jri 'mɛ -bo ε nɪ kan' -wɛɛ ʊʊa' "jri 'je i 'je -tɪ 'bɔ, ʊʊa' pɛɛ 'je i 'wɔn -tɪ 'bɔ 'de ʊ ʊ je 'nɔ 'ʊn o "biie-, 'de 'ʊn je ʊʊpɪ 'a 'wɛ- 'bɔɔ-.

⁴¹ Wlu -nɪa 'mva- a, Esai 'jee Sesi 'a 'nyɪn 'wɪsɔn nya, εmɛ -tɪ ɔɔ 'tmɔ ɪ.

⁴² 'De -mɛ 'kamɔ Suifu-wi" 'a klae" jru' 'je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ʊn, 'kaa ʊ ʊ se "inyɪa 'de Fariseɛn-wi" je ʊʊpɪ inɔ 'de ʊʊa' "jru i 'kɪn-gbu 'di. ⁴³ ʊʊa' nyɔ tu ε, ʊ ʊ se Kea 'a nyɔ -tɪ' o poa' i-pɔn, nyio ɔ -nɛ nyɔ -tɪ' o poa' mɛ ʊʊa -pɔn -gbein'.

De -kpɔʊan nyɔ 'pee ε

⁴⁴ 'Bomɔ Sesi kpa wlu "jei, ɔ 'na : Nyɔ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn ε, -mɛ ε se 'mɔ -ɔɔ -tɪ' ɔ 'je tɔ' 'ʊn nɪ-, -mɛ "ju -dɔoa' 'ʊn mɔ -ɔɔ -tɪ' ɔ 'je tɔ' 'ʊn. ⁴⁵ 'De nyɔ -jeea' 'ʊn "jriɛ-, -mɛ ɔ 'jee "ju -ɔ dɔoa 'ʊn "jriɛ- 'mɛ -ke. ⁴⁶ 'Mɔ jɛ 'e 'blva- "kpei -ta, ka -sɔn' nɪa, -wɛɛ nyɔ ɔ 'nyɔ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn ε, ɔ 'bo 'e kwie 'di "ti ε. ⁴⁷ -Bo

nyɔ 'wɔn 'ma wlu -wɛɛ ɔ se ε wɔn 'je ε, -mɛ ε se 'mɔ -je ɔ 'pee kpɔʊn nɪ-, de-nɛ 'ʊn ji' -wɛɛ 'ʊn 'je nyɔ 'pɔʊ-, 'ʊn se ji -wɛɛ 'ʊn 'je nyɔ 'pee kpɔʊn-. ⁴⁸ Nyɔ -saa 'ma wlu sɔn -sɔn, -wɛɛ -ɔ -na -ɔ se ε wɔn 'jei ε, -mɛ de -jea ɔ 'pee kpɔʊn, ε -nao, -mɛ wlu 'ʊn 'tmva ʊmɪ -ta mu ɔ 'pee kpɔʊn 'a de'boɔwɪ o. ⁴⁹ De-nɛ 'ʊn se 'o 'ma -cɛ" -kwɪ" 'wɪ -wɛɛ 'ʊn se wlu-, 'kaa dɪ "klein 'ʊn 'tmva 'ʊn 'Bo 'a -cɛ" 'kpa -tu" 'ʊn wɔn -wɛɛ 'ma tɔɔ ɪ nyɔ. ⁵⁰ 'De 'ʊn 'je kan' 'mɛ, wlu εɛ -tua" 'ʊn wɔn ε, ɪ a pɔɛ 'kmu -sea" 'ti -ta 'ble "jru "kpei-. Dɪ 'ma 'tmva 'ja a, 'ʊn "Bo mɔ -da kan' -wɛɛ 'ma 'tmɔ ɪ.

13

Sesi wɔɔ ɔɔ' klai" nynuu bɪ i

¹ Kɔɔnkɔwɪa' 'wɪ -kɔ ɔ "kɔʊan i 'sɔ, ka Sesi 'a 'nɔ 'blva- "kpei 'wɪ nɔ" nyɪa -wɛɛ ɔ 'jea 'de ɔ "Bo o mu, ɔ 'je kan' 'mɛ. Nyɔ -nɪa ɔɔ' dbɛɛʊn 'nɔ 'blva- "kpei, ɔ kma ʊʊpɪ 'a -tɪ' 'mɛ mamaʊ 'sɔ ɔ je mu ɔ je nyɪ.

² -Ta Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu nɪa -kwie" de dia' a, -mɛ -sɔn' po ɔɔ' ple tɔ' 'bo Simɔ ɔ "ju Suida Isikario -kwɪ" -wɛ- sɛsɛ. ³ Ka Sesi 'wɪa 'e Kea 'ʊn 'de ɔɔ mua 'e Kea o de ε, 'de ka ɔ "Bo -te' ɔ dɪ -wɛɛ' "klein kwa a, ɔ ju". ⁴ ɔ sɔn 'ʊn 'ε 'sɔ ɔ -sa dɪ ɔ paa 'ʊn 'bo "kpei kui 'de ɔ "duo -pua" 'ʊn ɔ cɛn ε -sewei'. ⁵ -Wɛɛ ɔ po "ni de 'di, 'sɔ ɔ -tɛɛ ɔɔ' klai" nynuu bɪ iwɔɔa' -pɔn", 'de ɔɔ cri ɪ -puua"- ɔ cɛan -sewei' kui.

⁶ 'Kamɔ ɔ nɪ -wɛɛ ɔ jɛɛ Simɔ Pɛi, 'sɔ Pɛi 'na : "ʊn- 'de, Tɔ"bo, -mɔ -mɔ' -je 'mɔ bɪ iwɔɔ- ? ⁷ 'Su Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : De 'ma nɔa -ta -ʊn se εɛ' bɪ juoi kaan ke, 'kaa -ma muɛ 'dei i'wɔan' 'de nya. ⁸ 'De Pɛi 'na : ε se 'bɛɛ-, Tɔ"bo, -ʊn se 'ʊn bɪ iwɔɔi. 'De Sesi 'na : -Bo 'ʊn se -ʊn bɪ iwɔɔ 'ja a, -mɛ -ʊn se 'ʊn de 'kwa 'jei. ⁹ 'Su Simɔ Pɛi 'na : "Aa Tɔ"bo, -bo ε nɪ kan' a, -mɛ ε 'bo 'ma bɪ 'a 'sɔ nɛ, 'kaa -ʊn -jre

'un kwa -in -wɔɔ 'ma 'jru 'un -ke.
 10 'De Sesi 'na : Nyɔ -jrea 'bode ε,
 -mɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'e jre ke'wle -wee
 ɔ 'je 'pepe ni- 'bo ε se ɔɔ' bi 'a
 'su iwɔɔa' nɛ. 'De ao nɛ 'pepe
 -mɔ, 'kaa ε se ao -wee' "klein ni-
 11 Dɛɛ-ti ɔ 'da kan' a, εmɛ -ni ɔ
 juo "ju -ɔ -jea ɔ 'e to 'mɛ 'de uɔɔɔ
 "klu, εmɛ -ti ɔ 'na ao -wee' "klein
 se 'pepe ni-.

12 Sesi -kɔa' uɔa' bi iwɔɔa' 'su, ɔ
 paa ɔɔ' di 'un 'ε, -wee ɔ -te i 'de ɔ
 wlu uɔɔɔ -pee ɔ 'na : Dɛ 'in nɔa -ta
 ao 'wɔn 'e ε 'dei 'mɛɛ ? 13 Aoa 'daa-
 'un Nyɔ dɛtɔɔi ke Tɔ"bo ke, 'de ao
 -sa tɔ', dɛ-nɔɛ' umi 'in ni -cɛɛn'-.
 14 Mɔ -jɔ -nɔa Tɔ"bo -wee -ɔ -nɔa
 Nyɔ dɛtɔɔi ε, -bo 'mɔ wɔɔ aɔɔɔ bi
 i ε, -mɛ ao 'je ba bi iwɔɔ -o due
 'due -ke. 15 -Kɔ ao 'jea 'o 'de bla a,
 εmɛ 'in tɔɔ aɔɔɔ 'mɔa-, -wee ka 'in
 nɔa a, 'de ao 'je kan' nɔ 'e ba -pee.
 16 tɔ' -ti 'a tɔ' -ti 'ma 'tmɔɔ- aɔɔɔ,
 nyɔ -ɔɔ nɔɔa nyɔ "juɔi ε, ɔ se "i 'bɛ
 ɔ se -jɔ ɔɔ nɔɔa "juɔi -sii, 'de nyɔ
 nyɔ dɔɔa ɔ se "i 'bɛ ɔ se -jɔ -dɔɔ' ɔ
 -sii. 17 Kaan ka la, di ao 'jea nɔ ε,
 ao ju' -wɛ-. -Bo ka i "sia 'nyɔi ao
 nɔ kan' a, -mɛ "diwan a mɛ aɔɔɔ
 kpɔan'.

18 ε se 'de ao -wee' "klein 'a -ti'
 'un mɔ 'ma 'tmɔɔ ɛɛ' wlu tu ni-
 Nyɔ 'in -sa 'o ε, 'in juo uɔɔɔ 'mɛ,
 'kaa wlu -cɔɔa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ε,
 ε 'je 'o nyɔi -o. ɛɛ' wlu tu 'naa : Tɔ
 -ke 'ma di, "ju -ɔ -ke 'ma poa sɔn
 -ta -due ε, ɔmɔ -tba' 'un bɔ -pɔn".
 19 ɛɛ' de tu se 'o nyɔi 'su 'in je nɔ"
 nya sie 'in je ε 'tmɔ 'de ao -pee,
 -wee -bo ε nyɔi 'o ε, 'de "ju 'in "sia
 'nyɔi, ka ε nɔa 'ma -cɛ" 'kpa a, 'de
 ao 'je ε tɔ' 'un je.

20 Tɔ' -ti 'a tɔ' -ti 'ma 'tmɔɔ aɔɔɔ,
 nyɔ 'in dɔɔa nyɔ -kpɔɔan ɔ sɔn
 'sɔɔn ɔ, -mɛ ka nyɔ ɔ kpɔɔan 'mɔ
 sɔn 'sɔɔn ɔ, 'kamɔ ε ni-. 'De nyɔ
 -kpɔɔan 'un sɔn 'sɔɔn ɔ, -mɛ ka
 nyɔ ɔ kpɔɔan "ju -dɔɔa' 'un sɔn
 'sɔɔn, 'kamɔ ε ni -ke.

Sesi 'tmɔɛ ɔɔ 'e to -ti
 (Matie 26.20-25 ; Maki 14.17-21

; Luiki 22.21-23)

21 Sesi -kɔa' wlu -ni 'a 'tmɔa' 'su,
 ɔ pee o "kaeɛ "jrii 'su ɔ wa wɔn
 'mii 'pepe ɔ 'na : Tɔ' -ti 'a tɔ' -ti 'ma
 'tmɔɔ aɔɔɔ, aɔa' due' -a mu 'un 'e
 toa'. 22 'Su ε "maa ɔɔ' klai" nynu
 tai', uɔa -gbɔɛn' ba ja due 'due,
 dɛ-nɔɛ' nyɔ Sesi a 'da 'de uɔɔɔ "klu
 uɔ se ɔ juo-. 23 'De klai" ju due'
 -jɔ -nɔa Sesi 'a -ti' kmaklai" ju -mɔ
 'pɛɔn jai. 24 'Su Simɔ Piei' wɔɔ "jri
 ja -wee ɔ 'je Sesi i -tee' 'de nyɔ ɔɔ
 'daa 'a -ti' 'un. 25 -Wɛɛ klai" ju -tu
 'pɛan Sesi jai -nɔ, -tee' ɔ i ɔ 'na :
 Tɔ"bo, ε nyɔ -o ε-? 26 'Su Sesi 'na :
 Nyɔ 'ma mua -di'pɛn tie 'e 'sma o
 tbaa' -wee 'in 'je ε "nyɔ ε, -mɛ ɔmɔ
 -nao. ɔ tɛɛ 'de 'sma o 'su ɔ "nyɔ ε
 Simɔ 'o "ju Suida Isikario.

27 Suida 'a -nɛɛ kpɔn -di'pɛn tie
 'su Satan pa 'e ɔ 'un 'ε. 'Su Sesi
 wlu ɔ -pee ɔ 'na : Dɛ -in -nɔai" -in
 -jea nɔ ε, -in nɔ ε -too". 28 Wlu
 Sesi 'tmɔa 'mɔa-, nyɔ "klein -ke ɔ
 nɔa dɛ dia' se 'e ε 'dei 'wɔn. 29 Dɛ
 Suida nɔa 'wei i -tei ε, εmɛ uɔa' jru'
 a naa tɔ' i, uɔ 'na -mɛ Sesi a wlu
 ɔ -pee 'de ɔ 'je -kɔ' diide -tɔan' mu.
 'De -bo uɔmɔ a sea 'je ke'wle ε, uɔ
 'na : -Mɛ Sesi a 'tmɔɔ- Suida 'mɛ
 -wee ɔ 'je wɛnyɔ dɛ "nyɔ. 30 Suida
 -mɔ kpɔan -di'pɛn tie 'su ɔ cɔɛɛ
 "kpei-, ɔ je "kpaɛ" 'si, -mɛ kwie
 kpɔn'. 31 Suida "sia "kpaɛ' 'su Sesi
 'na : Kaan ka la nyɔi ɔ "ju 'a 'nyɔi
 'wɔa' po "jri "kpaɛ' -wɛ-, -wee Kea
 'a 'nyɔi 'wɔa' 'je "kpaɛ' 'pɛɛn- 'de
 ɔ 'un. 32 'De -bo Kea 'a 'nyɔi 'wɔa'
 po "jri "kpaɛ' 'de ɔ 'un ε, Kea a mu
 ɔ kɛɛma' 'un nɔa' 'de ɛɛ' -cɛ" 'kpa
 'un. 'De ε -te ɛɛ' nɔ-ti -wɛ.

33 'Ma "nyɔnu-, ao ke 'ma -a -tɛɛ
 i 'de nɔ" dɛwɛ- 'di ke. Aoa mɛɛ
 'mi i -pɔan' 'de dɛ 'in 'tmɔa 'de
 Suifu-wi" -pee 'de ε, εmɛ 'ma 'tmɔ
 la 'de ao -pee -ke. 'In 'naa, -ta 'ma
 mua ao se 'o 'a mua' 'bɛɛ i.

34 'Ma "nyɔ aɔɔɔ kɛ' dee-, ao kma
 ba 'a -ti' due 'due, ka 'in kma aɔɔɔ
 'a -ti' ε, 'kamɔ ao 'je ba 'a -ti' kma
 due 'due -ke. 35 -Bo aɔɔɔ kma ba

'a -ti' due 'due ε, 'bomɔ ka ao nua 'ma klai" nynuu ε, nyv -wee' "klein 'je ε juo-.

Piei 'a Sesi wɔn -sa -ti (Matie 26.31-35 ; Makɪ 14.27-31 ; Luiki 22.31-34)

³⁶ 'Sv Simɔ Piei -tee' ɔ i ɔ 'na : Tv"bo, -ta -ma mu ε- ? 'De Sesi 'na : -Ta 'ma mua a, -in se 'o -mɔ 'ɔ jia' 'bɛɛ- kaan ka ke, 'kaa -ma muε 'bo 'un 'de blaa' 'de nya. ³⁷ 'Sv Piei 'na : Tv"bo, dɛɛ-tɪ 'in se ε 'bɛɛ- 'un 'je -un 'de bla kaan ka a- ? 'In -tee' ma 'kmv 'e toa' 'a kein"ke 'de -ma -ti' 'un. ³⁸ 'Sv Sesi 'na : -in -tee' -ma 'kmv 'e toa' 'a kein"ke 'de 'ma -ti' 'un -cɛɛn'- ? 'Kaa tɔ' -ti 'a tɔ' -ti 'ma 'tmv -un, nɔv -ti sun" 'jea -sro' -sɪan a, -ma muε wluv kpe taan -in -je nv, -in se 'un juo-.

14

Sesi -ni -jeblv nyv ɔ kpa 'e Kea o ε

¹ Ao 'bo -sɔɔn -tu" ε 'de ao pɛe o, ao -te Kea -kwlv" 'de ao 'je 'mɔ -kwlv" -te' -ke. ² -Tein -tuu"-tuu -nɪ 'e 'un "Bo o -gbu" -sɔn. -Bo ε se kan' nɪ 'de ε, -mɛ 'un 'tmv -wɛ- 'de ao -pee 'de, 'kaa 'ma muε aov -tein nmaea'. ³ 'De -bo 'un mu -wɛε 'in -kɔ' aov -tein nmaea' a, -mɛ 'ma jɪε de -wɛε 'un 'je aovv 'un "duo- 'de -ta 'in nɪa -wɛε aɔ 'je 'o nɪ -ke. ⁴ -Ta 'ma mua ao juo 'o 'ε, ao juo 'bo 'a -je 'mɛ.

⁵ 'Sv Toma 'na : Tv"bo, -ta -ma mua -a sea 'o juo 'ee, ka -a -je 'o 'a -jeblv 'a juosv nɪ ε- ? ⁶ -Wɛε Sesi wlv ɔ -pee ɔ 'na : 'Mɔ -nɪ -jeblv, 'mɔ -nɪ tɔ' -ti, 'mɔ -nɪ 'kmv nɪa'. Nyv "o nyv -jea 'de 'un "Bo o ji -wɛε -ɔ sea 'de 'un o cɛɛn, -mɔ se nɪ-. ⁷ -Bo ao juovv 'un 'de ε, -mɛ aov muε 'un "Bo juua' -ke, 'kaa dɛ -tba' -ta -sɪan a, ao juovv, 'de ao 'jee ɔ "jriε- -wɛε-.

⁸ 'Sv Filipv 'na : Tv"bo, -in -tɔɔ -avn -in "Bo -wɛε -aa pɛε 'je i -te. ⁹ 'De Sesi 'na : Filipv, 'nɔv ao ke 'ma -a -sa naa' 'de tɛan kan' 'sv εε, -in se 'un juovv kee ? Nyv -jea 'un, -mɛ

ɔ 'je 'un "Bo 'mɛ, -mɛ dɛε-tɪ -in -na -in -tɔɔ -avn -in "Bo ε- ? ¹⁰ Ka 'un nɪa 'de "Bo 'un -wɛε "Bo nɪa 'de 'un ε, -in se ε tɔ' 'un 'jee ? Wlv "klein 'ma 'tmv ɪa' 'wlv 'o 'ma -cɛ" 'kpa -kwlv". 'In "Bo -tia" 'de 'un ε, εmɛ -εε nv εε' -cɛ" 'ε nvvdi. ¹¹ Ka 'un nɪa 'de 'un "Bo 'un -wɛε 'un "Bo nɪa 'de 'un ε, ao 'je ε tɔ' 'un 'de -bo ε se -mɛ nɪ ε aov 'je nvv di -nɪ -mɪ tɔ' 'un dɛwɛ-je.

¹² Tɔ' -ti 'a tɔ' -ti 'ma 'tmv 'de ao -pee : Nyv -jea 'ma -ti' tɔ' 'un ε, di 'ma nva ɔɔ mu ɪ nva' -ke, ɔɔ muε ɪa' klav" -nɪ mɪ nva', ε 'je -jɪ 'mɔ nva -sii, dɛ-nvɛ' 'ma muε 'e 'un "Bo -pvn". ¹³ 'De dɛ "klein aov mua i -teea' 'de 'ma 'nynɪ 'un ε, 'ma mu ε nva', -wɛε 'un "Bo 'a 'nynɪ 'je "i 'bɛ 'de 'ju 'un. ¹⁴ -Bo aov -tee' dɛ "o dɛ i 'de 'ma 'nynɪ 'un ε, 'ma mu ε nva'.

Kea 'a -Suu 'a ji -ti

¹⁵ -Bo aov kma 'ma -ti', -mɛ aov -te' 'ma kɛ' i 'de aovv 'un. ¹⁶ -Wɛε 'mɔ 'je 'un "Bo ibav" 'de ε 'je aovv -ti' -kwlv' i -tu" i deejrɔ' ja -wɛε -mɔ ke aovv 'je i -te 'de 'wɪ -wee' 'di. ¹⁷ ɔmɔ -nɪ Kea 'a -Suu -εε -tmv tɔ' -ti ε. 'Blva 'di nyv -sea' Kea 'a -ti' tɔ' 'un 'je ε, sv se ε 'bɛɛ- sv se εε' -Suu -tu' 'je, dɛ-nvɛ' svv' juo εε' nvvdi "i, sv se ε juovv. 'Kaa aovv mɔ ε, aov juvε', dɛ-nvɛ' ε ke aovv "ti -wɛε εε mu 'de aovv 'un nɪa'. ¹⁸ 'In se aovv "kwie sie, 'ma muε aovv o jia'. ¹⁹ 'De nɔv" pla 'di ε, 'blva 'di nyv se 'un "jriε- 'jeei' bode. 'Kaa aovv mɔ ε, aov muε 'un "jriε- 'jeea', dɛ-nvɛ' 'un nɪε 'kmv, 'de aov muε 'kmv nɪa' -ke. ²⁰ 'De εε' wɪ tu 'di ε, ka 'un nɪa 'e "Bo 'un -wɛε aovv nɪa 'de 'mɔ 'un, 'de 'mɔ nɪa 'e aovv 'un ε, aov muε juv'. ²¹ Nyv -ɔ kpvn a 'ma kɛ' i -wɛε -ɔɔ -je ε wɔn ε, -mɛ ɔmɔ -kma 'ma -ti'. 'De nyv -kma 'ma -ti' ε, 'un "Bo aov muε ɔɔ' -ti' kmaa', 'ma muε ɔɔ' -ti' kmaa' -wɛε 'un 'je 'ma -cɛ" 'kwlv -sa 'de ɔ -pee.

²² 'Sv Suidɪ wlv ɔ -pee, ε se Suida Isikario -mɔ nɪ-, ɔ 'na : Tv"bo,

dεε-ti -in -je -ma -ce" 'kwla -sa 'de 'de -amo -pee, -wεe -in se -ma -ce" toi 'de 'blva 'dinyv -pee ε- ? ²³ 'Bomv Sesi wluu v -pee v 'na : -Bo nyo kma 'ma -ti' ε, v muε 'ma wlu i -tea' 'de v 'bn se -wεe 'in "Bo 'je v v -ti' kma-, 'de 'in ke 'in "Bo ke -a -je 'de v 'bn ji 'de -a ke v 'je i -te. ²⁴ Nyo -sea' 'ma -ti' kma -mav v -te' 'ma wlu i 'de v 'bn. 'De -mε 'kamv wlu aov 'wvvn -ta, ε se 'e 'ma -ce" 'bn 'wlv, ε 'wlvε 'e 'in "Bo dbov 'bn 'bn.

²⁵ -Ta ao ke 'ma -a -tea i ke ε, 'bomv 'ma 'tmvυ- ia' dī tu 'de ao -pee. ²⁶ 'Kaa aov -ti' -kwlv' i -tu" i -Suu -kweai 'in "Bo a mua jaa' 'de 'ma 'nynv 'bn ε, εmε -εε mu ao dī -wee' tvva', -wεe ε 'je ao dī "klein 'in 'tmva -kwlv v poo-.

²⁷ 'In sie aovv 'de pee 'a blva' 'bn 'in "nyv aovv 'ma pee 'a blva'. Ka 'blva 'dinyv a "nyia nyv dε ε, 'in se ao pee 'a blva' "nyv kan'. Ao 'bo -svvvn -tu" ε, aov' bo pee i pleεe.

²⁸ Dε 'in 'tmva ao 'wvvn ε, 'in 'na : 'Ma mu', 'kaa 'ma muε aovv v de jia'. -Bo av kma 'ma -ti' 'de ε, -mε dε 'ma mua 'de 'in "Bo v ε, εε' muε aov' 'mva 'blea 'de-, dε-nvε' 'in "Bo 'bei" flifli ε je 'bn -sii. ²⁹ 'De kaan ka la, 'in sie v" nya 'in je ao dī -nī 'tmvυ-, -wεe -svvnti ia mua 'o nynia' 'de ao 'jī tv' 'bn 'je. ³⁰ 'In ke ao se dε -tuu" 'tmvi, dε-nvε' "ju -nīa 'e nyv -sea' Kea juo 'de ε, v v ji'. 'De v ke 'ma- se dε i plaan-, ³¹ 'kaa ka 'in kma 'in "Bo 'a -ti', -wεe 'ma nva dī -wee' 'bo 'in "Bo 'a wlu 'i ε, 'blva 'dinyv 'jī juo -o. Ao svn 'bn, -a -wlv -ta.

15

Tu ke εε' 'dao 'a "ipoo-ti

¹ 'Mv -nī Fiinyε tu -cεεn-, 'in "Bo -nī εε' jei. ² 'Dao -tba' 'bo 'bn -pvn" -wεe -εε' croa a, -mε tujei a 'kpaεε. 'De 'dao -je -εε croa v nmv -mε 'kva -wεe εε' croa' 'je "kpei 'kpa. ³ Wlv 'in 'tmva ao -pee 'de εε' -ti' 'bn ε, ao nīε 'pepe 'bode. ⁴ Ao "ti 'de 'in 'bn -wεe 'in 'je 'de

aovv 'bn "ti. Ka -bo tudao se 'o εε' -gbov -pvn" "si, -mε ε sea croa' 'bεε-, 'kamv -bo ao ke 'ma -a se "i "sii- ε, -mε ao se ε 'bεε- ao 'je dε 'jre nv.

⁵ 'Mv -nī Fiinyε tu -wεe aomv nī εε' 'dae-. Nyo -tia" 'de 'mv 'bn -wεe -v 'bn 'mv "tia, -mε v 'bleε 'jv -tuu". 'De -bo 'mv se 'e aovv 'bn nī ε, ao se ε 'bεε- ao 'je dε jre' nv.

⁶ -Bo nyo -ke 'ma -a se "i "sii- ε, -mε ka tudao -εε' croa 'jv nīa, 'kamv v nī-. εε' tudao tu ε, tujei a -se' 'o εε' -gbov -pvn" 'mε -wεe v v v ε i, -wεe nyv a v tudae svε "jri 'de ia wan. ⁷ -Bo av "ti 'de 'bn -wεe 'ma wlv 'je 'e aovv 'bn "ti ε, -mε dε ao nīai" ao -tee' ε i, aov mu ε 'jea' see.

⁸ -Bo av cro 'jv -tuu" ε εmε -εε muε nva' -wεe 'in "Bo 'a 'nynv 'je "i 'be -wεe aovv 'je 'ma klai" nynuu nī-.

⁹ Ka "Bo kma 'ma -ti' ε, 'kamv 'in kma aovv 'a -ti' -ke. Ao -te' 'e 'ma nyv 'a -ti' kmaa' 'dī i. ¹⁰ -Bo av 'je 'ma wlv wvvn ε, -mε aov muε 'e 'ma nyv 'a -ti' kmaa' 'bn "tia, ka 'in 'jea 'in "Bo 'a wlv wvvn -wεe 'in "tia 'de v v nyv 'a -ti' kmaa' 'bn ε.

¹¹ 'In 'tmv ia' dī tu 'mε 'de ao -pee -wεe 'ma 'mva- 'je 'e aovv 'bn nī-, 'de aov' 'mva- 'je 'pepe nī-.

¹² 'Ma ke' ka : Ao kma ba 'a -ti' due 'due ka 'in kma aovv 'a -ti' ε. ¹³ Nyv 'a -ti' kmaa' -je -jea "i 'be -ε -jea -in -to 'e -ma 'kmv 'de -ma "dēi-wi" 'a -ti' 'bn -sii, -mε se nī-.

¹⁴ Dε 'in 'tmva 'de ao -pee -bo av nv ε, -mε aovv nīε 'ma "dēi-wi" -o. ¹⁵ 'In se aovv "juvvnsvn 'daa- 'bode, dε-nvε' nyo -nīa nyv "juvvnsvi ε, dε v v 'blei a nva v se ε juo-, 'kaa 'ma 'daa- aovv "dēi-wi", dε-nvε' dī "klein 'in 'cīan 'bo "Bo -pvn" ε, 'in -sv 'kwla 'de av -pee.

¹⁶ ε se aovv -sa 'bn 'bomu nī-, ε 'mv -kpa 'e nyv "klu svn -v -cra aovv i -wεe av 'je mu, av 'je 'jv cro 'de aov' 'jv 'je sie 'kpa nv -wεe dī aov mua "Bo i -tea' 'de 'ma 'nynv 'bn ε, ε 'je v aovv 'nyv.

¹⁷ Dε -εε -cīε 'ma cria 'de av -pee

-gblein', emε -nι ao kma ba 'a -ti' due 'due.

Nyv -sea' Kea juo ε

18 Ao si ε -kwlv o -bo 'kmv "kpei nyv 'nye aopv 'vn ε, -mε 'mō mō vυ 'nye 'vn tein". 19 -Bo ao nι 'blva "kpei nyv 'de ε, -mε 'kmv a mue aoa' -ti' kmaa' 'de-, ka εε' -ce" 'ε 'bleedi nta. 'Kaa de ao sea εε' nyv nι-, -wεε 'mō -sa aopv 'e 'kmv "kpei nyv "klu ε, emε -ti vυ 'nye aopv 'vn. 20 Wlv 'vn 'tmvva aopv ε, ao po ε -kwlv o, nyv "juovvvi se 'i 'bε o se oō 'blei -sii. -Bo vυ -tu" 'vn 'kle ε, vva mue aopv 'kle -tu" 'a -ke. -Bo vυ -te' 'ma wlv i ε, -mε vva mue aoa' -ne wlv i -tea' -ke.

21 'Kaa vva mue aopv dι -nι -wεε' "klein 'jrii nva' 'de 'ma -ti' 'vn, de-nve' vυ se "ju -dboa' 'vn juo-. 22 -Bo 'vn se ji -wεε 'vn se vυ 'tmvυ 'de ε, -mε vυ se desavnvvn nι 'de-, 'kaa kaan ka vυ se -too' -ta 'ble 'de vva' dīsavn 'a -ti' 'vn 'bode. 23 Nyo -nyea 'mō 'vn ε, -mε o 'nye 'vn "Bo 'vn 'ε -ke. 24 Dι nyo jro' sea nυ due', -bo 'vn sι nυ 'de vυvυ "klu 'de ε, -mε vva' dīsavn se -srooe -i 'bo vυ "jru 'de-, 'kaa kaan ka vυ 'jee- 'ma nvvdι "jriε- mε 'pepe, -wεε vυ 'nye 'mō ke 'vn "Bo 'vn. 25 'Kaa εε' de tu nvve' -wεε wlv -crvta' 'de vva' ke' 'di nyni 'o. εε' wlv tu 'naa : Vυ 'nye 'vn 'ε foo" 'vn.

26 "Ju -jea aopv -ti' -kwlv i -tu", oō mue jia', emε -ne Kea 'a -Suu -εε -tmva tō' -ti, -ε -wlvba 'de 'vn "Bo o ε. 'Ma mue ε aopv -jei' pōoa' 'de 'vn "Bo 'a 'nynι 'vn, -wεε -bo ε ji ε, 'de ε 'je 'ma -pvn" -ti 'tmv. 27 'De aopv mō ε, ao 'je 'ma -po' bla -o -ke, de-nve' 'nō ao ke 'ma -a -sa naa' 'bo ten'.

16

1 'In 'tmv ιa' dι tu 'mε 'de ao -pee, -wεε ao je 'ma -kwlv" -tea' o 'bō. 2 Vva' mue aopv i nva' 'de "jruι 'kvn-gbi 'dii. Nō" jre' -εε mu 'o nynia' -mō -wεε -bo vva sea aopv 'dba a, vυ 'je -mε Kea 'a -kwlvōt

nva' 'daa-. 3 'Kamō vva mu nva', de-nve' vυ se 'vn ke 'vn "Bo juo-

4 'In 'tmv ιa' wlv tu 'mε 'de ao -pee -wεε -bo ιa' nō" nyni ε, 'de ka 'vn sia nō" nya -wεε 'vn -saa aopv fen' ε, ao 'je ε -kwlv o po. 'In se "i-saa' 'vn sι 'tmv, de-nve' emε -nι ao ke 'ma -a -teε i.

5 'Kaa kaan ka la 'ma mue 'o "ju -dboa' 'vn -pvn", 'de aoa' due' kovn -gbai' ka se 'mi i -tee' o se 'na : -Ta -ma mu ε-? 6 'Kaa de 'vn 'tmva 'de ao -pee ε, -mε "kaεε aoa' pεε 'jrii. 7 'De -mε 'kamō de 'ma 'tmva aopv nιε tō' -ti, 'ma mua' "paa' 'de aoa' -ti' 'vn, ε je 'ma i -tea' -sii, de-nve' -bo 'vn se mu 'ja a, -mε aoa' -ti' kwlv i -tu" i se jii. 'Kaa -bo 'vn mu -wεε 'vn 'je o ao -jei" poo-.

Kea 'a -Suu 'a dī'kwla-sadbo

8 'De -bo -ti' kwlv i -tu" i ji ε, oō mue kmv -ne 'ε "jri -gbaia' 'de desavn o, -ti' "i -kleεa' o, 'pee 'a -ti' 'vn. 9 Oō mue 'kmv -ne 'ε "jri -gbaia' 'de desavn 'a -ti' 'vn ε, de-nve' 'kmv "kpei nyv 'a 'je 'ma -ti' tō' 'vn. 10 Oō mue 'kmv -ne 'ε "jri -gbaia' 'de "i -kleε -ti' 'vn ε, de-nve' 'ma mue 'vn "Bo o, 'de ao se 'vn "jriε- 'jeei 'bode. 11 Oō mue 'kmv -ne 'ε "jri -gbaia' 'de 'pee 'a -ti' 'vn, de-nve' 'blva -ne 'ε kεεma' 'a 'pee 'jeeε -wεε.

12 'In 'bleε dι -tuu"-tuu ke'wle 'vn 'je ao 'tmvυ-, 'kaa ao sι "wōin 'bεei kaan ka ke. 13 -Bo aoa' -ti' -kwlv i -tu" i ji ε, -wεε ε 'je aopv tō' -ti -wεε' tōō-, de-nve' oōmō -nι tō' -Suu. Dι ε 'wōan 'de "Bo wōan imι -εε mu 'tmva', ε se -ti' 'bo εε' -ce" -kwlv" -sai 'sv ε sι 'tmvi. -Wεε dι -ta mua nvva' 'de nya a, ε 'je -mι 'kwla -sa -ke 'de ao -pee. 14 εε mue 'ma 'nynι "i 'bεε-, de-nve' dι -nιa 'de 'vn ε, imι ε 'je 'vn "duo- -wεε ε 'je wō -sa 'de ao -pee. 15 Dι "klein 'vn "Bo 'blea ι nιε 'ma de -o -ke, emε -ti 'vn 'na dι -nιa 'de 'vn ε, imι ε 'je 'vn "duo- -wεε ε 'je wō -sa 'de ao -pee,

Nyv -ti' -kwlv i -tu" wlv

16 'Sv Sesi 'na : Ao se 'vn "jriε- "kpei poi 'de 'wι pla 'di, -wεε -bo

nɔ" jrɛ' -sii 'o 'de ao 'je 'ɔn "jriɛ-
'jee- ke'wle.

¹⁷ 'Bo wlu -nɪa 'mɒa- "kpei 'sɒ ɔɔ'
klai" nynuu jrv' -teɛ wluɑ' -pɒn"
'bo ɒɑ' 'sɒ 'nynɪ, ɒɒ 'na : Dɛ ɔɔ
'tmɒɑ 'de -a -pee -ta 'ee, -mɛ 'de 'a
'nynɪ wɛ- ? -jɛ -nɪ ao se 'ɔn "jriɛ-
"kpei poi 'de 'wɪ pla 'di -wɛɛ -bo
nɔ" jrɛ' -sii 'o 'de ao 'je 'ɔn "jriɛ-
'jee ɛ- ? 'De -jɛ -nɪ 'ma muɛ 'de 'ɪn
'Bo o ɛ- ? ¹⁸ Nɔ" -ɛɛ -tɪ' ɔɔ 'tmɒɑ
'mɒɑ- mɛ 'de 'a 'nynɪ wɛ- ? Dɛ o
nɪaɪ' ɔ 'jea 'tmɒ, -a se ɛ juo-.

¹⁹ Ka ɒɑ -pɔan Sesi 'a i -tee' -kɔ
i ɔ 'jea kan' 'sɒ, ɔ wlu 'de ɒɒ -pee ɔ
'na : Dɛ 'ɪn 'na ao se 'ɔn "jriɛ- "kpei
poi 'de nɔ" jrɛ' 'di, -wɛɛ -bo nɔ" jrɛ'
-si' 'de ao 'je 'ɔn "jriɛ- 'jee ɛ, ɛmɛ -ɛɛ
ba aɔɑ -tee' ii ? ²⁰ Tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ
'ma 'tmɒɒ aɔpɒ, aɔɑ muɛ -ftɪn' 'a,
aɔɑ muɛ kpleɛa', 'kaa 'blɒɑ 'dinyɒ
a muɛ 'mɒɑ- nɒɑ'. Aɔɑ muɛ "jrii
'kaea', 'kaa aɔɑ' 'jrii 'kaea' a muɛ
'mɒɑ- 'ɒn -snɛɛɑ'. ²¹ -Bo 'nynɔkpɑo'
a sea -gbaan ɒɑ "kaɛɛ "jrii "kɪkɪ,
dɛ-nɒɛ' ɒɑ' -nɛ 'kle 'je nɔ" mɛ -nynɪ'
'o. 'Kaa -bo ɒɑ' 'ju 'wɒɒ 'sɒ ɒ "maɛ
ɒɑ' 'kle o -wɛɛ ɒ nɪ 'e 'mɒɑ- 'ɒn 'de
nyɔju -jia' 'kmɒ 'a -tɪ' 'ɒn. ²² Aomɔ
-ke 'ja a, ao nɪɛ 'e "jrii "kaea' 'ɒn
kaan, 'kaa ao ke 'ma muɛ 'jeea'
-wɛɛ aɔɑ' pɛɛ 'je 'e 'mɒɑ- 'ɒn nɪ- 'de
nyɔ jrv' se ɛɛ' 'mɒɑ- tu 'de aɔpɒ 'ɒn
-sai. ²³ 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, ao se 'mi
i -tee' i 'bode 'de dɛ jrɛ'ɛ -tɪ' 'ɒn. tɔ'
-tɪ 'a tɔ' -tɪ 'ma 'tmɒɒ aɔpɒ, dɛ "o
dɛ aɔɑ mua 'ɪn "Bo i -teea' 'de 'ma
'nynɪ 'ɒn ɛ, ɛɛ mu ɛ aɔpɒ 'nyia'.
²⁴ Dɛ "nana -nɪa 'de ɛ, ao se dɛ jrɛ'
i -tee' ke 'de 'ma 'nynɪ 'ɒn. Ao -tee'
dɛ i aɔɑ mu ɛ 'jea', -wɛɛ aɔɑ' 'mɒɑ-
'je 'pepe nɪ-.

*Sesi kpa tɒ 'a "jru 'mɛ 'bo 'blɒɑ
'dinyɒ "kpei*

²⁵ 'Kaa nɔ" jrɛ' -ɛɛ mu nynia'
-wɛɛ 'ɪn se aɔpɒ -pee wluɪ 'de -tɪ'
'iɔpɔɑ' 'ɒn, 'ma muɛ wɔn' iwaa' 'ɪn
'je 'ɪn "Bo 'a -tɪ' 'tmɒ 'de ao -pee.
²⁶ -Bo ɛɛ' nɔ" tu nynɪ 'o ɛ, aɔɑ' -cɛ"
'kpa a muɛ dɛ i -teea' 'de 'ma 'nynɪ
'ɒn. 'ɪn se 'na 'ma muɛ 'ɪn "Bo

baea' 'de aɔɑ' -tɪ' 'ɒn. ²⁷ 'ɪn "Bo
'a -cɛ" 'kpa -kma aɔɑ' -tɪ', dɛ-nɒɛ'
aɔ kma 'ma -tɪ' -wɛɛ ka 'ɪn 'wɒɒɑ
'e Kea 'ɒn ao 'je ɛ tɔ' 'ɒn. ²⁸ 'ɪn
'wɒɒɛ 'de "Bo 'ɒn -wɛɛ 'ɪn ji 'nɔ
'kmɒ "kpei. Kaa ka a, 'ma 'wɒɒ
'nɔ' kmɒ "kpei' mɛ la -wɛɛ 'ma mu
'o 'ɪn "Bo -pɒn" de.

²⁹ 'Sɒ ɔɔ' klai" nynuu 'na : kaan
ka -ma wa wɔn' i -ma jea -a -tmɒɒ',
ɛ se 'e -tɪ' "iɔpɔɑ" 'ɒn nɪ-. ³⁰ Ka -ɪn
-jua dɪ -wee' "klein -wɛɛ dɪ nyɔ 'jea
-mi i -tee' -ɪn -jua -mɪ -ke ɛ, -a -je
kan' -wɛ- la. ɛmɛ -tɪ ka -ɪn -wɒɒɑ
'e Kea 'ɒn -a -je ɛ tɔ' 'ɒn. ³¹ 'Sɒ
Sesi 'na : Aɔpɒ 'je ɛ tɔ' 'ɒn -wɛ-
laa ? ³² Ao -gbɒn 'nɔ, nɔ" jrɛ' -ɛɛ
mu nynia', 'de ɛ nynɪ 'o -wɛ- mɔ' ɔ
-cɛ", 'de ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, aɔɑ muɛ ja
-gɒaa', jrv' 'je ɔɔ' -nɛ ka 'kpaa', jrv'
'je ɔɔ' -nɛ ka 'kpaa', -wɛɛ ao 'je 'ma
'sɒ sie-, 'kaa 'ɪn se due' nɪ-, 'ɪn "Bo
ke 'ma -a -na'.

³³ 'ɪn 'tmɒ ɪɑ' dɪ tu 'mɛ 'de ao
-pee -wɛɛ aɔɑ' pɛɛ 'je blu 'de ao ke
'ma "i "siia 'ɒn. Aɔɑ muɛ 'kle 'jea'
'de 'kmɒ "kpei, 'kaa ao kuu dɪ i, 'ɪn
du 'kmɒ 'a tɒ 'mɛ.

17

*Sesi baɛɛ ɔɔ' klai" nynuu 'a
baea'*

¹ Sesi -kɔɑ' wluɑ' kan' 'sɒ, ɔ kpa
'jri 'jei' 'de ɔ -gbɒn 'e jaɒn-kwɒɒ,
'de ɔ 'na : 'ɪn "Bo, nɔ" nynɪ' -wɛ-,
ɛ 'bɛɛ ɛɛ' "ju "i -wɛɛ ɛɛ' "ju 'je ɛ
'i 'bɛɛ- ke, ² 'De ɔ 'je nyɒ "klein
ɛ -tea' ɔ kwa 'kmɒnɪɑ' -sea' -kwɛ
-ta 'ble "nyɪ, dɛ-nɒɛ' ɛ -nyɪ" 'ɒn
'ikmaa' 'bo nyɒ -wee' "jru kɔɔ'.
³ 'Kmɒnɪɑ' -sea' -kwɛ -ta ble -nɛ,
ɛɛ' 'jea' mɛ -nɪ ɛmɛ Kea -cɛɛn' -ɛɛ'
juua', ɛ ke Sesi Klist ɛ dɒɑ 'a juua'
ke-. ⁴ 'ɪn 'bɛɛ- ɛɛ' 'nynɪ "i 'mɛ 'de
'blɒɑ- "kpei, dɒɑ ɛ -nyia" 'ɒn 'ɪn
-kɔ' ɛɛ' nɒɑ' -wɛ-. ⁵ Kaa la 'ja a,
'ɪn "Bo, 'ma tɒ' bode 'ɪn nɪa 'ɒn 'bo
ɛ -pɒn" 'de ɛ, -mɛ 'kmɒ sea nɒɒɛ
ke ɛ, ɛ -nyɪɛ" 'ɒn.

⁶ Nyɒ ɛ -sa 'e 'blɒɑ 'dinyɒ "klu
-wɛɛ ɛ -nyia" 'ɒn ɛ, 'ɪn tɔɔ ɒpɒ ɛɛ'
'nynɪ -wɛ-, ɒɒ nɪɛ ɛɛ' nyɒ -o 'de-,

-wεε ε -te' υσσυ 'υν kwa, 'de υσ 'jee εε' wlu wɔn. ⁷ Ka dɪ "klein ε -nyia" 'υν ι 'wɓa 'de ε 'υν ε, υσ 'je kan' -wε- la, ⁸ de-nυε' wlu ε -tua" 'υν ε, ιmυ 'ιn 'tmυυ υσσυ, υσ kpuɪ ι sɪn 'sɔɔn. Ka 'ιn 'wɓa 'de ε 'υν ε, υσ 'je kan' 'mε -cεεn'-, -wεε ka ε -dboa' 'υn υσ 'je ε tɔ' 'υn.

⁹ Uσσυ a bae' 'ma bae, 'ιn se ε -bae 'de 'kmυ "kpei nyυ 'a -tɪ' 'υn, 'kaa nyυ ε -tea' 'υn kwa υσσυ a bae' 'ma bae, de-nυε' υσ nυε εε' nyυ -o. ¹⁰ 'De de "klein 'ιn 'blea ε nυε εε' de -o, 'de de "klein ε -blea ε nυε 'ma de -o -wεε 'ma 'nyɪ 'bεε 'i 'de υσσυ 'υn. ¹¹ 'Mɔ se 'e 'blua-"kpei nɪ 'bode, 'kaa υmυ sɪε 'nɔ 'blua-"kpei, 'de 'ma jɪε 'de ε o. 'In "Bo -nɪa 'pepe nyυ ε -nyia" 'υn, ε -tu" υa' -tɪ', -wεε υσ 'je due' nɪ ka ε -ke 'ma -a -nɪa 'due ε. ¹² -Ta υσ ke 'ma -a -nɪa 'de 'blua-"kpei 'de ε, 'ma -tue" υσσυ 'a -tɪ' 'de εε' 'nyɪ 'υn. Nyυ ε -tea' 'υn kwa υsa' due' koun -gbai' ka se "ma, -bo ε se -jɔ -jea "ma see nɪ ε, -mε 'ε de tu nυε' -wεε wlu -crɪa' ε je 'o nyɪ.

¹³ 'Kaa kaan ka la, 'ma jɪε 'de ε o, -wεε 'ma 'tmυ wlu -nɪ 'nɔ 'blua-"kpei 'de 'mυa -cεεn'- -nɪa 'de 'ιn 'υn ε, ε 'je 'e υσσυ 'υn nɪ -ke. ¹⁴ 'In "nyɪ υσσυ εε' wlu 'mε -wεε 'blua dɪnyυ 'nyε υσσυ 'υn, de-nυε' υσ se 'blua 'dɪ nyυ nɪ -ka 'mɔ sea 'blua 'dɪnyɔ nɪ -ke ε. ¹⁵ 'In se ε -bae -wεε ε -je υσσυ 'de 'blua-"kpei -sa, 'kaa 'ma bae ε -wεε ε 'je υσσυ 'a -tɪ' -tu" 'de nyɔsɔn 'a -tɪ' 'υn. ¹⁶ Uυ se 'blua 'dɪnyυ nɪ, ka 'mɔ sea 'blua 'dɪnyɔ nɪ -ke ε. ¹⁷ ε nυ εε' wlu ε 'je υσσυ kpɔɪ" -tee, εε' wlu nυε tɔ' -tɪ o. ¹⁸ Ka ε dboa 'υn 'de 'kmυ "kpei ε, 'kamɔ 'ιn dbo υσσυ 'de 'blua 'dɪnyυ "klu -ke. ¹⁹ 'In "nyɪ ε 'ma -cε" 'mε 'de υσσυ 'a -tɪ' 'υn, -wεε υmυ -ke ε, υσ 'je εε' -tea' -te -cεεn'- -cεn -cεεn'-.

²⁰ 'In se ε -bae 'de υσσυ 'a 'sυ 'a -tɪ' 'υn, 'kaa nyυ -υsa mua 'ma -tɪ' tɔ' 'υn 'jea' 'de nya 'bo υsa' wlu 'i ε, 'ma bae 'ε -ke 'de -wɪ" -mυ

'a -tɪ' 'υn, ²¹ -wεε υσ 'je due' nɪ -ka εmε -nɪa 'ιn "Bo ε nɪa 'de 'mɔ 'υn 'de 'mɔ nɪa 'e εmε 'υn ε. 'De υmυ 'je due' nɪ 'de -a 'υn, -wεε ka ε dboa 'υn 'blua 'dɪnyυ 'je ε tɔ' 'υn 'je. ²² Tυ "bode ε -nyia" 'υn ε, 'ιn "nyɪ ε υσσυ 'mε, -wεε υσ 'je due' nɪ -ka ε ke 'ma -a -nɪa due' ε : ²³ 'Mɔ nɪ 'e υσσυ 'υn -wεε εmε -nɪ 'e 'mɔ 'υn, 'de υσσυ 'je due' nɪ 'pepe, -wεε 'blua 'dɪnyυ 'je ε juo -ka εmε -dboa' 'υn ε, ε kma υsa' -tɪ 'ka ε kma 'ma -tɪ' ε.

²⁴ 'In "Bo, 'ma -puɪ -ta 'ιn nɪa, nyυ ε nyɪa" 'υn 'je 'o nɪ -ke, -wεε υσ 'je 'ma tυ "bode "jriε -jee-, tυ "bode ε nyɪa" 'υn 'de 'ma -tɪ' kmaa' 'υn -mε 'kmυ sea nυε ε ε.

²⁵ 'In "Bo ε -srεi", 'blua 'dɪnyυ se ε juo-, 'kaa 'mɔ juo ε, 'de ka ε dboa 'υn ε, nyυ -jυ -nυ -wɪ" -mυ juɪ'. ²⁶ 'In tɔɔ υσσυ εε' 'nyɪ 'mε, 'de 'ιn 'je εε' 'nyɪ υσσυ tɔɔ -o ke'wɪε, -wεε 'ma -tɪ' kmaa' -ε -nɪa 'de ε 'υn ε, ε 'je 'e υσσυ 'υn nɪ-, 'de 'mɔ 'je 'e υσσυ 'υn nɪ-.

18

Suida 'a Sesi ple-tɪ

(Matie 26.47-56 ; Makɪ 14.43-50 ; Luikɪ 22.47-53)

¹ Sesi -koa' wlu' kan' 'sυ ε, ɔ ke ɔɔ' klai" nynyuu mυε 'e "nɪju -εε 'nyɪ nɪa Sedɪn 'de. 'Bomɔ -kle' jɪε' nɪ -wεε ɔ ke ɔɔ' klai" nynyuu paa 'bo ε 'di.

² Suida -jɔɔ to ɔ 'e ε, -mɔ juo 'bo 'a -ta -tu 'mε see, de-nυε' Sesi ke ɔɔ' klai" nynyuu -kwɪε "jrui 'kɪan' 'mε 'bomu. ³ Suida -nɔ kɔn 'e "soa-wɪ" o, 'sraa -sɔn 'a klae" ke Fariseen dboa 'mla -wεε υσ 'ble -tai ke -dam'ba ke poodɪ ke 'de ɔ ke υσ mυ 'o -kle' -nε 'di.

⁴ Sesi jua dɪ -ta jɪ ɔ "jrɪi nυsa" 'sυ ε, ɔ 'jaa nyυ -υsa jɪ ɔ kpυan' 'i, 'de ɔ 'na : Nyɔ aɔa -puɪ i ε -? ⁵ Uυ 'na : -Aa -puɪ Sesi -wɪba Nasareti i. 'Sυ ɔ 'na : 'In ka. 'De Suida -ɔɔ to ɔ 'e ε, -mɔ ke υσ -wee' nɪ 'mυa -mε. ⁶ -Ta Sesi wluua 'de υσ -pee -wεε ɔ 'na 'ιn ka 'sυ, υσ -saa kɪn -wεε υσ -wee' 'wla 'blae 'bo 'blɔɔ.

7 Sesi -tee' uupu i ke'wle, o 'na : Nyɔ aoa -pon' i ε- ? 'Su uɔ 'na : Sesi -wɔa Nasareti ε, omo -aa -pon i. 8 'De Sesi 'na : 'In wlu ao -pee 'me 'teɔ sese 'in 'naa : 'In ka. -Bo ε nɪ 'mɔ aoa -pon i ε, -mε ao "tai- 'ma 'ce -ju -mɔ "i, uɔ 'je mu.

9 ɔ 'da kan' 'mε -wee wlu -crɪa' 'je 'o nɪni, εε' wlu tu 'naa : Nyɔ ε "nyia 'un 'in se uɔa' due' "maa.

10 'Su Simɔ Piɛi -sa -cne kpla' ɔ poε' 'su ɔ cɛn 'o 'sraa -sai klaa" 'a dbonvi 'a dian o doun" 'mε. ɔɔ' dbonvi tu 'a 'nɪni -nɪ Malukɪstɪ. 11 'Su Sesi wlu' 'de Piɛi -pee, ɔ 'na : -In -tu" -ma -cne 'e kpla 'di de. -Kaun"- "Bo tba 'un won 'in see 'na i 'dee- ?

Uv kpa Sesi 'de Anɪ 'juɔi

12 'Su "soa-wi" ke uɔa' klaa" ke nyɔ Suifu 'a klae" dboa kpɔn Sesi 'mε -wee uɔ sɔn. 13 'De uɔ kpɔ 'e Anɪ "juɔi ke tein", Kaifu -nɪa 'sraa -sai klaa" 'de εε' -sɔn -tu 'di, Anɪ nɪε ɔɔ' "bia- -o. 14 'De Kaifu mɔ -tu" Suifu-wi" 'a klae" 'sɪ ka 'de-, -ɔ -na : ε "paa' -wee nyɔ due' koun -gbai' 'je nyɔ -wee' 'a 'mεa' 'mε.

Piɛi -sa Sesi wɔn

(Matie 26.69-70 ; Makɪ 14.66-68 ; Luikɪ 22.55-57)

15 Simɔ Piɛi ke klai" ju jrɔ' bla Sesi bu -kɔ o i. ɔɔ' klai" ju tu ε, 'sraa -sai klaa" juuɔ' see, 'su ɔ ke Sesi pa 'o 'sraa -sai klaa" o -gbein". 16 'Kaa Piɛi siε 'e "kpaε" 'bo -gbein" -jei". Klai" ju -jo 'sraa -sai klaa" juua -nɔ jɛε de, 'de ɔ 'tmɔu 'nynɔkpao' -a fua -gbein" -je i ε, -wee ɔ paa Piɛi 'bo -gbein". 17 'Su dbonunynɔkpao' -a fua -gbein" -je i -teeε' Piɛi i, u 'na : -Mɔ -nɔ, -in -nɪε "ju -nɔ 'ɔ klai" ju due' -o -kee ? 'Su ɔ 'na : "In-, 'in se ɔɔ' klai" ju nɪ- ! 18 -Gbein" ifuoun o, 'sraa -sai 'a dbonuɔn -tba' nε -wee uɔa 'wooa, dε-nuε' dee' -a ji. 'Su Piɛi jɪε 'bo uupu "klu -wee ɔɔ 'wooa -ke.

Anɪ -teeε' Sesi i
(Matie 26.59-66 ; Makɪ 14.55-64 ; Luikɪ 22.66-71)

19 'Sraa -sai klaa" Anɪ -teeε' Sesi i 'de ɔɔ' klai" nɪnuu ke ɔɔ' nyɔ dεtɔɔsɔn 'a -tɪ' 'un. 20 'Bomɔ Sesi wluu 'de ɔ -pee, ɔ 'na : Dε 'in 'tmɔa, 'in 'tmɔε 'bo nyɔ -kwea, 'in tɔɔ nyɔ Kea 'a -tɪ' 'mε 'de "jrui 'kɪun-gbi ke Kea -gbu klaa" 'di, umɪ -nɪ Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-ta, 'in se dε jrε' 'kwla -tu". 21 Dεε-tɪ -ma -tee' 'mi i ε- ? Nyɔ -uɔ -wɔan 'ma wlu ε, -in -tee' uupu i ka-, dɪ 'in 'tmɔa 'de uɔ -pee ε, uɔ juɪ' 'pepe. 22 'Bo εε' wlu tu "kpei 'su Kea -gbu ifuoi due' -nɪa 'o mu poε Sesi 'kpa doun", 'de ɔ 'na : 'Kamɔ -ma wlu 'sraa -sai klaa" -pee ? 23 'Su Sesi wlu ɔ -pee, ɔ 'na : Dε 'in 'tmɔa -ε -nɪniia "jrui -in -si" εε' 'nɪni, 'de -bo dε 'in 'tmɔa nɪmɔ "jrui 'ee, -mε dε -εε blaa' -ma bla 'un ε- ?

24 ε 'wɔa 'o mu ε, 'kamɔ Sesi nɪ 'e "dbi 'di 'su Anɪ kpɔ 'e 'sraa -sai klaa" Kaifu o.

Piɛi -sa Sesi wɔn ke'wle

(Matie 26.71-75 ; Makɪ 14.69-72 ; Luikɪ 22.58-62)

25 'De nɔ' -nɪa 'mɔa- 'di -mε Simɔ Piɛi nɪε nε 'wooa' ke, 'su uɔ -tee' ɔ i, uɔ 'na : -Mɔ -nɔ, -in se "ju -nɔ 'ɔ klai" nɪnuu 'a due' nɪ -taa ? 'Kaa Piɛi 'na : 'In se ɔɔ' klai" ju 'a due' nɪ- 'de ! 26 'Su 'sraa -sai klaa" 'a dbonvi due', -ɔ -nɪa "ju Piɛi cɛan doun" "jrui 'a de'di ε, omo -wlu, ɔ -na : -Mɔ -nɔ, 'in se -un -ke ɔ 'je 'de -kle' 'di 'teɔɔ ? 27 'Kaa Piɛi -too' ε 'un 'ε ke'wle, ɔ 'na : 'In ko-. 'Bomɔ ε "si 'su sɔn" -sro'.

Uv kpa Sesi 'bo Pilatɪ 'juɔi

(Matie 27.1-2, 11-14 ; Makɪ 15.1-5 ; Luikɪ 23.1-5)

28 -Wee uɔ -sa Sesi 'o Kaifu "juɔi 'de uɔ kpɔ 'e Pilatɪ o -gbein", -mε -sɔn' -sɪn, uɔa' -ce" 'kpa 'na uɔ se 'o -gbein" pai uɔ je mla' -pɔn" nɪ -wee Pakɪ 'a diide di -tɪ je uupu kpɔn. 29 εmε -tɪ Pilatɪ 'si 'e "kpaε' 'de uupu o. 'De ɔ -tee' uupu i, ɔ 'na : -Aa 'won 'e, dεε-tɪ ao ke "ju

-no 'ble ε- ? ³⁰ 'Su υυ 'na : -Bo ο se desavn nvi nt 'de ε, -me -a se ο 'bo -un "juoi ja i. ³¹ 'De Pilati 'na : -Me aoa' -ce" 'kpa "duo 'un -wee ka aoa' ke' "sia 'nynt ε, ao 'je οο' 'pee 'je kan' 'ja. 'Su υva' klae" 'na : -A -mo se ε 'bεε- -a -je nyo 'dba. ³² 'Kamo ε nt-, -wee wlu Sesi 'tmva 'de ka οο' 'mesvn 'jea nt 'a -ti' 'un ε, -wee ε 'je 'o nynt.

³³ 'Su Pilati pa 'o -gbu" de, -wee ο 'da Sesi 'de ο -tee' ο i ο 'na : -In -ntε Suifu-wi" 'a 'beo -oo ? ³⁴ 'Su Sesi 'na : ε 'bo -ma -ce" -kwl" mo wlu -je -me 'wlv -wee -in -tmv εε, -aee' nyo jrv' -tmv ε 'de -un -pee 'de 'ma -ti' 'un ? ³⁵ 'De Pilati 'na : 'Mo ntε Suifu -oo ? -Ma 'ce-wi" ke -ma 'sraa -savn 'a klae" -to 'e -un 'de 'un 'kwa. Ka -in nυ -gbo' ε- ? ³⁶ 'Su Sesi 'na : 'Ma tv"bode se 'e 'blva- "kpei nt -ta. -Bo 'ma tv"bode nt 'e 'blva- "kpei 'de ε, -me 'ma dbonvnt a muε 'ma tv -foan' 'de-, -wee Suifu-wi" 'a klae" se 'un 'de toi, 'kaa 'ma tv"bode se 'e 'blva- "kpei nt -ta. ³⁷ 'Bomο Pilati wluu ο -pee, ο 'na : -In -ntε 'beo -o 'jaa ? 'Su Sesi 'na : -In -sa to' -in je kan' 'da, 'in ntε 'beo -o. 'In 'wlvυ -wee 'in ji 'no 'kmo "kpei 'de 'in 'je to' -ti 'tmv -wee nyo "o nyo -jea to' -ti 'a "dia a, de 'ma 'tmva ο 'je ε doin" o po. ³⁸ 'Su Pilati -tee' ο i, ο 'na : De -nt to' -ti ε- ? Pilati -koa' wlu -nt 'a 'tmva' 'sv ε, ο "siv 'e Suifu o "kpaε' de, 'de ο 'na : -Ta 'in 'jea tba -wee 'in 'jea "ju -no 'pee kpuvn 'in se 'o 'je.

Sesi 'a 'me -ti 'a wlu 'bεε'
(Matie 27.15-31 ; Maki 15.6-20 ;
Luiki 23.13-25)

³⁹ 'Kaa ka εε nva see 'de aopy "klu, -wee -bo Paki 'a -ko'ο 'wι o 'de 'ma "sia -kaso 'dii due' i ε, ao -ntei" 'mee 'in 'je Suifu-wi" 'a 'beo i "sii- ? ⁴⁰ 'Su υυ -wee' -saa -cruen", υυ 'na : "In-, ε 'bo omo ntε, 'kaa Barabasi mo -in -je i "sii-. 'De Barabasi ntε "ku 'dbai -o.

19

¹ 'Su Pilati 'tmvε "soa-wi" -wee υυ kpa Sesi klae 'un -kpa -kpa.

² "Soa-wi" dba "wifan-, 'de υυ -tuε" Sesi 'jru, -wee υυ poο 'beo flae' -saan 'un 'de υva wlv, ³ -Wee -bo υυ 'kvn- 'bo ο -pvn", 'de υva -gblee' ο, υva nυ : -A 'sne, Suifu 'a 'beo ! -Wee υva poο 'kpi doin" i.

⁴ -Wee Pilati "si "kpaε' 'de Suifu-wi" 'a klae" o de ke'wle, 'de ο 'na : Ao -gbvn 'no, 'ma ji ο 'no aopy o "kpaε' jaa" -wee ao 'je ε juo ka 'in sea desavn jre' 'je 'de ο 'un ε. ⁵ 'Su "wifan ntε 'o Sesi 'jru, 'beo "bai -saan ntε 'de ο 'un, 'sv ο je "kpaε' "si, -wee Pilati wlu 'de υυ -pee, ο 'na : "Ju aoa -poan, ο ka !

⁶ -Ta 'sraa -savn klae" o, Kea -gbu 'dei -tevn 'jeea Sesi 'jriε- 'sv, υυ -saa -cruen" υυ 'na : -In koο 'bo tu -kwl", -in koο 'bo tu -kwl" ! 'De Pilati 'na : Aoa' -ce" 'kpa "duo ο 'un ao 'jeo 'bo tu -kwl" ko, de-nve' 'mo se desavn jre' 'je 'de ο 'un. ⁷ 'Su Suifu-wi" 'na : -A bleε ke', 'de -bo ε nt 'de -aa ke' 'di ε, -me ο 'je 'me -o, de-nve' οο nve οο' -ce" Kea 'a "ju 'un.

⁸ Pilati 'woan wlu -ne 'sv οο' favn 'kpa "kpei. ⁹ 'Su ο ke Sesi pa 'o -gbu" 'di de, -wee ο -tee' ο i, ο 'na : -Ta -in -wlv ε- ? 'Kaa Sesi se 'e wlv -sa. ¹⁰ 'Su Pilati 'na : 'Mo -o -tee' -mi i -wee -maa' wlvu- ? -In se ε juo ka 'in 'bεεa 'in 'jea -mi i "sii- 'de 'in 'bεεa 'in 'jea -un ko 'bo tu -kwl" ε ? ¹¹ 'De Sesi 'na : -In se de jre' 'bεε- 'bo 'mo "kpei -bo ε se -je Kea "nyta -un nt ε, εme -ti "ju -tua" 'un 'de -un 'kwa a, ο nve desavn klaa", ο je -un -sii.

¹² ε 'wlvα 'o mu ε, Pilati a -pon Sesi 'a i "sii- -ko i, 'kaa Suifu-wi" a "wco-, υυ 'na : -Bo -in -sii" "ju -no i 'ja a, -me -in se Sesaa 'a dbεε i nt-, de-nve' nyo "o nyo -co nva οο' -ce" 'beo 'un ε, -me ο ntε Sesaa 'a tonyo -o. ¹³ Pilati 'woan wlu -nt 'sv ο poε Sesi "kpaε", -wee ο jii 'bo οο' nyo 'a 'pee 'je 'in 'de ο -te i 'bo "sou "kpei, υva 'daa 'bo 'a -ta -tu Gabata 'de Eble wlv 'di. ¹⁴ ε

nɛ kʊɔnkwla' 'wɔ -kɔ'ɔ -kwie" -o -mɛ jɾɔ a "kʊɔan- gbaɔ -tea' i. 'Sɔ Pilatɪ wlu' 'de Suifɔ-wi" -pee, ɔ 'na : 'In, aɔa' 'beɔ -nao ! ¹⁵ 'Kaa ʊ -tee "wɔɔa' -pʊn" ke'wɛ, ʊ 'na : -In -dɔ', -in -dɔ', -in kɔɔ 'bo tu -kwɪ" ! 'De Pilatɪ 'na : Aɔa' 'beɔ mɔ 'in 'je kɔ 'bo tu -kwɪ" ? 'Sɔ 'sraa -saʊn 'a klae" -wi" 'na : -A se 'beɔ jɾɔ' 'ble -bo ɛ se Sesaa nɪ ɛ. ¹⁶ 'Sɔ Pilatɪ 'bɔɔ- Sesi ʊpʊ kwa, -wɛ ʊ 'je ɔ 'o tu -kwɪ" kɔ 'sɔ ʊ "duɔ 'ʊn 'ɛ -wɛ ʊ kɔɔ.

Sesi kɔɔɛ' 'bo tu -kwɪ"
(Matie 27.32-44 ; Maki 15.21-32 ; Luiki 23.26-43)

¹⁷ -Ta Sesi a 'wɔɔa 'o -kwɔ -mɛ ɔɔ' -ce" -ble ɔɔ' 'daɪntu, -wɛ ʊ kɔɔ 'o -ta nyɔ a 'daa- 'jɾu "kpa 'a -ta, ɛmɛ -nɪ Gogota 'de Eblewlu 'di. ¹⁸ 'Bomɔ ʊ kɔɔ Sesi ke nyɔ 'sɔɔn jɾɔ 'bo tu -kwɪ", jɾɔ' nɪ 'na, jɾɔ' nɪ 'no, -wɛ Sesi nɪ 'o -kwea'-.

¹⁹ Pilatɪ 'crɪɛ wlu jɾɛ' ɛmɛ ɔ -tu" 'o Sesi 'a 'daɪntu -kwɪ". Wlu ɔ 'crɪa, ɛ ka : Sesi Suifɔ 'a 'beɔ -wɔɔa Nasaretɪ ɛ. ²⁰ De -crɪa' 'mɔa- Suifɔ -tuu" a nɔ ɛ 'dii, de-nɔɛ' -ta ʊ kɔɔa Sesi ɛ, 'bo nɛ 'o -kwɔ wɔin", 'de de -crɪa' ɛ 'crɪɛ 'de Eblewlu ke Latɛnwlu ke Klɛkɪwlu 'di. ²¹ 'Sɔ Suifɔ 'a klae" wɔɛ Pilatɪ -pee, ʊ 'na : -In -bo Suifɔ-wi" 'a 'beɔ 'crɪɛ, 'kaa -in -crɪ, 'ju -nɔ 'na ɔ nɛ Suifɔ-wi" 'a 'beɔ -o. ²² 'De Pilatɪ 'na : De 'mɔ 'crɪa, 'in 'crɪɛ' 'bode.

²³ "Soa-wi" -kɔa' Sesi 'a 'bo tu -kwɪ" kɔɔa' 'sɔ, ʊ -seea' ɔɔ' 'ʊnpaadɪ 'ʊn 'ɛ kɔɔ -nyiiɛ', -wɛ "soai due" 'ble ɔɔ' -nɛ, due' 'ble ɔɔ' -nɛ, 'de ʊ "duo- ɔɔ" 'bai -tɔɔn -ɛ -wɔɔa 'e "jei -ɛ tba i -wɛ -ɛ sea "pajri 'ble -nɛ 'ʊn, ²⁴ 'de ʊ 'na : -A -bo ɛ i'faeɛ, 'kaa -a -pooɛ soa' -wɛ nyɔ -je ɛ kpa 'de -a -je ɔ 'je. Ka ɛ nɔa -wɛ wlu -crɪa' see, ɛ jea 'o nɪni, 'ka -nao. ɛɛ' wlu tu 'naa :

ʊ -gble' 'ma 'ʊnpaadɪ 'ʊn 'ɛ, -wɛ ʊ poo 'ma "bai -tɔɔn soa'.

De "soa-wi" nɔa ɛ -nao.

²⁵ 'Bo Sesi 'a 'daɪntu -pʊn" ɛ, 'bomɔ ɔ de ke ʊa' de'dinɔɔkpao' nɪ-, 'bomɔ Kɔpa 'a 'nɪnɔ Madi nɪ-,

'bomɔ Madi -wɔɔa Madala nɪ -ke. ²⁶ Sesi 'jea ɔ de 'bo ɔɔ' -tɪ' -kma klai" ju -pʊn" 'sɔ ɛ, ɔ wlu ʊ -pee, ɔ 'na : "ju 'nɪnɔ, aa' 'ju -nao. ²⁷ 'De ɔ wlu 'e klai" ju -nɔ -pee, ɔ 'na : -In de -nao. De -tba' 'o ɛ, klai" ju -nɔ "duo Madi 'ʊn 'mɛ 'de ɔ wɔin".

Sesi 'a 'mɛ-tɪ
(Matie 27.45-56 ; Maki 15.33-41 ; Luiki 23.44-49)

²⁸ 'Bo -mɛ 'de ɛ, ka dɪ -wee' "klein -jea ɔ "jrii nɔɔ ɪ nɪniya 'o la, Sesi 'je kan' 'mɛ 'sɔ ɔ 'na : "Ni 'natʊn -a nɔ 'ʊn. ɔ 'da kan' 'mɛ -wɛ dɪ -crɪa' 'je 'o nɪni. ²⁹ 'De jae due' -nɪ 'o -ɛ -ji" -koonmɔ, 'sɔ "soa-wi" bla ɛ de ɔ i -wɛ ʊ croɔɛ tu "i 'de ʊ kɔɔ 'o Sesi "wɔin. ³⁰ Sesi -tɪɛn' wɔn, 'sɔ ɔ 'na : Dɪ -wee' kɔn "jɾu -wɛ-. ɔ bla "jɾu -kwɪ", 'sɔ ɔ 'mɛɛ.

"Soai 'fiie 'bo Sesi -gbɪn

³¹ 'De 'wɪ -ɛ 'di Sesi 'mɛa -nɛ ɛ nɛ -kwɛwɪ 'a -kwie" -o. 'De Suifɔ-wi" se ɛ "i nɪ "ku 'je 'o tu -kwɪ" nɪ -kwɛwɪ 'e nɪni, de-nɔɛ' -kwɛwɪ -nɛ kɔn -tɪ'. ɛmɛ -tɪ ʊ mu 'e Pilatɪ ɔ -wɛ ʊ 'tmɔ ɔ 'de "soa-wi" 'je nyɔ -ʊ -kɔɔa 'bo tu -kwɪ" 'a bɪ i-craa- 'a mu, -wɛ ʊ 'je ʊa' "ku 'bo tu -kwɪ" -sa. ³² 'Sɔ "soa-wi" jia ʊ -craa' nyɔ -ʊ -ke Sesi kɔɔa 'o tu -kwɪ" 'a bɪ i. ³³ -Ta ʊa jɛea Sesi -mɔ ɛ, -mɛ ɔ 'mɛɛ sese, ɛmɛ -tɪ ʊ se ɔɔ' bɪ i-craa-. ³⁴ 'Kaa "soai due" nɔɛ "di -wɛ ɔ "fiie 'bo Sesi -gbɪn 'sɔ nɪmɔ ke "ni nɪ -a jii 'bomu. ³⁵ 'Ju ɔ -jea dɪ -nɪ 'a -ta ɔmɔ ɔ -tmɔ ɪ, dɪ ɔ 'tmɔa ɪ nɛ tɔ'. ɔ 'je kan' 'mɛ dɪ ɔɔ 'tmɔa ɪ nɛ tɔ' -tɪ. -Wɛ aɔ 'jɪ tɔ' 'ʊn 'je -ke. ³⁶ 'la' dɪ tu nɔɔɛ' -wɛ wlu -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di see ɛ, 'de ɛ je 'o nɪni. ɛɛ' wlu tu 'naa :

ɔɔ' 'kpa due' koun -gbai' ka se -crai.

³⁷ -Wɛ ɛ 'crɪɛ ka 'de 'fɔ jɾɛ' o 'wɛ, ɛ 'naa :

"Ju ɔ -gbɪn ɔ ʊ "fiia ʊa muɛ ɔ "jrie- 'jɛea'.

Sosev ke Nikodemv nmaee Sesi
i (Matie 27.57-61 ; Makl 15.42-47 ;
Luikt 23.50-56)

³⁸ -Mε 'wlvā 'o 'jei" ε, Sosev
-wlvā 'o Arimate -teeē' Pilatu Sesi
'a "ku i. ³⁹ ³⁹ Sosev -tu ε, ³⁹ ³⁹ nte Sesi 'a
klai" ju -o see, 'kaa ³⁹ ³⁹ se ε 'tmv due',
de-nve' ³⁹ ³⁹ pleē Suifv-wi" 'mε. 'Sv
de ³⁹ ³⁹ -teea' i Pilatu 'wōon- 'ε, -wēe
³⁹ ³⁹ mu 'de ³⁹ ³⁹ "duo- Sesi 'a "ku 'vn,
³⁹ ³⁹ Nikodemv -³⁹ ³⁹ mua 'e Sesi o "mav'
'de ε, -mo ji' -ke. ³⁹ ³⁹ ja -dai'klōni 'a
kpe 'sōon, mii- o, aloε o, i 'beeē' i
'je 'cilo 'a kwla taan nι-. ⁴⁰ -Wēe
ka sv nta 'sōon, sv "duo- Sesi 'a
"ku 'vn 'de sv po ³⁹ ³⁹ -dai'klōni kui.
-Bo Suifv-wi" 'je nyo i -te' ε, 'kamō
sva nv see. Sv -piian' ³⁹ ³⁹ tae' plu
i. ⁴¹ -Ta sv kōoa Sesi 'bo tu -kwk'
ε, -kle' jrē' -nι 'o ε -pvn'. 'Bo -kle'
-nē 'di -gbain' dee due' -nι 'o -ε 'di
nyo jrv' se i -teeē due'. ⁴² 'Bomō sv
-te' Sesi 'a "ku i, de-nve' -gbain' -nē
-kuban"- i, 'de -kwlew' 'a -kwie"
-nι.

20

Sesi sōn "kunyiv'
(Matie 28.1-8 ; Makl 16.1-8 ;
Luikt 24.1-12)

¹ 'Dōo 'i-saaw' 'a -klae" pēen 'sv
Madi -wlvā Madala -cruuen 'de
-gbain' "kpei, -mē -sōn' kwie nte
'blvōi ke. -Ta va mua, -mē "soukpo
-nīa 'o -gbain' "wōin 'wlv 'o 'ε. ² 'Sv
v kpa plea' 'de Simo Piei ke klai" ju
jrv' -³⁹ ³⁹ -ti' Sesi kma o, -wēe v 'tmv
svsv, v 'na : Sv -sa Tv"bo 'a "ku
'de -gbain' 'di 'mε, -ta sv -tu" ³⁹ ³⁹ a
se 'o juo-.

³ Piei ke klai" ju jrv' -no 'sie
"kpaē' -wēe sv mu 'e -gbain' "kpei.
⁴ Ka sv nta 'sōon sv -wēe' a ple'
-tadue. 'Kaa klai" ju -no -mō ple' ³⁹ ³⁹
sie Piei bι' i, -wēe ³⁹ ³⁹ nyini 'e -gbain'
"wōin tein". ⁵ ⁵ ⁵ bla "jri' de ³⁹ ³⁹ -gbven
'di, -wēe ³⁹ ³⁹ 'jee tae' fō plu -pean
'blvōi 'a 'sv "jriē-, 'kaa ³⁹ ³⁹ se 'e ε 'di
pa. ⁶ Simo Piei -kōan 'bo ³⁹ ³⁹ 'de ε,
³⁹ ³⁹ ³⁹ ³⁹ -wēe ³⁹ ³⁹ pa 'e -gbain' 'di. ³⁹ ³⁹
³⁹ ³⁹ 'jee tae' fō plu -pean 'blvōi "jriē-.

⁷ Tae' fō -piian' Sesi 'a "jrui ke tae'
-nīa ³⁹ ³⁹ kui se -tadue nι-, ε poōe vn
-wēe -ε -nι -ta -jrv. ⁸ 'Sv klai" ju
-jō -saa "i -³⁹ ³⁹ nyinia 'e -gbain' "kpei
tein" ε, -mō pa 'e -gbain' 'di -ke,
-wēe ³⁹ ³⁹ 'jee dι -nīa 'mva- "jriē- 'sv
ka Sesi sōan "kunyiv' ³⁹ ³⁹ 'je ε tō' vn
'ε. ⁹ De-nve' -mε wlv -cruuā' -wēe
-ε -tmvā Sesi 'a "kunyiv' sōn-ti ε,
³⁹ ³⁹ klai" nynyuu se 'e ε 'dei 'wōn ke
'de-. ¹⁰ Sesi 'a klai" nynyuu mue -ta
sv 'wlvā de.

Sesi toε ³⁹ ³⁹ -ce" Madi -wlvā
Madala "i
(Matie 28.9-10 ; Makl 16.9-11)

¹¹ 'Kaa Madi -mυ sie 'o -gbain'
-pvn" nō "kpaē' -wēe va -fin". -Ta
v nta -fin' 'a 'sv v jie ja -wēe v
-soo' "jru 'de -gbain' 'di. ¹² 'Sv v
'jeeē Kea 'a "sv' sōon "jriē- sv -paa
dιplu 'vn -sv -te i, -ta Sesi 'a "ku
'pean i 'de ε, due' nι 'e ³⁹ ³⁹ "jru o,
due' nι 'e ³⁹ ³⁹ bι o. ¹³ 'Sv sv 'na :
'Nynōkpao', deε-ti aa -fin" ε- ? 'Sv
v 'na : Sv "duo- 'ma Tv"bo 'vn 'ε,
-ta sv po ³⁹ ³⁹ 'vn se 'o 'je. ¹⁴ -Ta v
nūa wlv -nē 'ε 'tmvā' a, v "biia i
'sv v 'je Sesi 'mε, o nyna i, 'kaa ka
ε nta Sesi la v see juo-. ¹⁵ 'Sv Sesi
-teeē' v i, ³⁹ ³⁹ 'na : 'Nynōkpao', deε-ti
aa -fin" ε- ? 'De nyo aa -pōn i ε-
? -Bo svv a sea 'je 'de ε, svv 'na
-mε -kle' -nē 'ε ifuoi -o 'de-, 'sv v
'na : 'Ma -fein', -bo ε nι -mō -duo"
³⁹ ³⁹ "ku 'vn ε, -mε -ta -vn po ³⁹ ³⁹ -vn
-tōō 'vn 'bomu -wēe 'vn 'je ³⁹ ³⁹ 'vn
"duo-. ¹⁶ 'Sv Sesi 'na : Madi ! V
"biia i 'sv v wlv ³⁹ ³⁹ -pee 'de Eblewlu
'di, v 'na : -Wee' ! Rabuni ! (ε 'de
mε -nι 'mā detōōi). ¹⁷ 'De Sesi 'na
: A 'bo 'mi "iblaa ke, de-nve' 'vn se
'de 'vn "Bo o de mu ke. 'Kaa a mu
a 'je 'ma de'di -wi" 'tmv-, ka 'vn
"Bo -³⁹ ³⁹ -nīa aoa' "Bo -ke ε, 'de ³⁹ ³⁹ o
'demō 'ma mu de, 'ma Kea -ε -nīa
aoa' Kea -ke ε, 'de ε o 'bo 'ma mu
de. ¹⁸ 'Sv Madi -wlvā Madala mu'
-wēe v 'tmv- klai" nynyuu, v 'na :
'In 'jee Tv"bo "jriē 'mε ! -Wēe dι
'klein ³⁹ ³⁹ 'tmvā 'de v -pee ε, v po iā'
"kuan.

Sesi toε cō' -ce" cō' klai" nynuu "i (Matie 28.16-20 ; Maki 16.14-18 ; Luiki 24.36-49)

19 'De 'dōc "i-saawɪ -nɪa 'mva 'a -kwie" ka a, klai" nynuu nɪe 'e -gbu" due' 'di -wεe υb kan 'o -gbein", de-nvε' υva pleee Suifv-wi" 'a klae". 'Sv Sesi -taan' 'bo υpυ 'a -kwea-', 'de c wlu υb -pee c 'na : Ao 'je pee 'a blua' ! 20 'Sv c toε υpυ cō' kwa 'sōcn "i ε ke 'bo c -gbɪn ke-. 'Sv de klai" nynuu 'jeea Tv"bo "jriε- εε' 'mva- nυ υpυ 'mε. 21 -Wεe Sesi wlu υb -pee ke'wle c 'na : Ao 'je pee 'a blua' ! Ka 'ɪn "Bo dboa 'bn ε, 'kamc 'ma dbo aopυ -ke. 22 Wlu -nɪ -kwε-a 'de c 'wōn i 'sv c pōε υpυ pōc' -wεe c 'na : Ao 'je Kea 'a -Suu -kwεai ε. 23 Nyv -υva dɪsɪn ao 'wlv "kpei ε, -mε υva' dɪsɪn a mue -kwεa, 'de nyv -υva dɪsɪn ao sea "kpei 'wlv ε, -mε υva' dɪsɪn se -kwεi.

Sesi toε 'pōnte 'a -kō ke "di 'a -kō Toma "i

24 'De -ta Sesi a jia, -mε Toma nyv a 'daa -gbaju ε, -wεe c -nɪa klai" nynuu -nɪa -puue 'jō 'sōcn c due' se 'e υpυ "klu nɪ-. 25 Emε -tɪ klai" nynuu po Toma "kvan, υb 'na : -A -je Tv"bo 'mε ! 'Kaa Toma 'na : -Bo 'ɪn se 'pōnte 'a -kō "jriε 'jee 'de c 'kwa, -bo 'ɪn se 'o 'ma -cɪε tba, 'de -bo 'ɪn se 'o c -gbɪn 'ma kwa -te' ε, -mε 'ɪn se ε tō' 'bn 'jei.

26 'Wɪ -mε" nɪ -sia' 'sv Sesi 'a klai" nynuu 'kɪen "jruɪ 'de -gbu" 'di ke'wle, -mε Toma nɪe 'e υpυ "klu, 'Sv Sesi -taan' 'bo υpυ 'a -kwea-', 'de 'bo -gbein" kaan'. 'De c 'na : Ao 'je pee 'a blua' ! 27 'Sv c wlu' 'de Toma -pee c 'na : Toma, -ɪn -kpaā' -ma -cɪε -ta, -ɪn -gbɪn 'ma kwa ja, -ɪn -kpaā' sɪn -ta -ɪn -teε 'bo 'bn -gbɪn. -ɪn -bo pεe "ikmuε -ɪn -je de tō' 'bn ! 28 'Sv Toma 'na : 'Ma Tv"bo, 'ma Kea ! 29 'De Sesi 'na : De -ɪn -jeea' 'bn "jriε-, emε -tɪ -ɪn -je 'ma -tɪ' tō' 'bn

? Nyv -sea' 'bn "jriε- 'jee- 'sv -υb -jea 'ma -tɪ' tō' 'bn ε, υb nυ 'mva-.

'Sbε -nε 'ε 'cɪɪ bv- 30 Sesi nυε jrii' -tuu"-tuu jri' ke'wle 'bo cō' klai" nynuu "juɔɪ, -wεe -ɪ se 'cɪɪε 'de 'sbε -nε 'di, 31 'Kaa dɪ -jɪ -mɪ 'cɪɪε -wεe ka Sesi nɪa Klɪsɪ Kea 'a "Ju ε, ao 'je ε tō' 'bn 'je -wεe ao 'je 'kmvnta' -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'de cō' 'nynɪ 'bn.

21

Sesi toε cō' -ce" 'de klai" nynuu -mε" 'sōn -pee

1 -Mε 'wlv 'o mu ε, Sesi to cō' -ce" 'mε ke'wle 'de cō' klai" nynuu -pee 'bo Tiberiadɪ -nɪ -kwɪl". 'De ka c nva cō' -ce" tosɪn, 'ka ka :

2 Simc Pɪei ke, Toma υva 'daa- gbaɪu ke, Natanaε -wlv Kana 'de Galile ke, Sebede 'a "nynuu- ke, klai" nynuu 'sōcn jrv' ke, υpυ -nɪ -tadue. 3 'Sv Simc Pɪei wlv' 'de υb -pee c 'na : 'Ma mue 'sai- poa'. 'De υb -wεe' 'na : -A -ke -ma mu -ke, 'Sv υb mu', -wεe υb 'ja 'e -kwεε" 'di 'de υb -te 'sai- poa' -pɪn", 'kaa υb se de jre' -sa 'de εε' "mau'wɪ tu 'di.

4 -Ta -sōcn -sɪan' 'sv ε, Sesi -taan' 'de 'kpvυ "kpei, 'kaa ke nɪa cōc ε, klai" nynuu se ε juo-. 5 'Sv Sesi 'da υpυ 'mε c 'na : "Nynuu-, ao 'je de 'mεε ? 'Sv υb 'na : "ɪn-. 6 'De c 'na : Ao po 'sai- 'bo -kwεε" 'ε dɪanfō o kea', aoa mue de 'jea'. υb poa 'sai- kan' -cεɪn- 'sv, 'kaa υb se εε' -cɪa' 'bεε- de'boō- nō" 'de -smii' 'a "i -tɪetɪ 'bn. 7 'Sv Sesi 'a -tɪ' -kma klai" ju wlvε Pɪei -pee c 'na : ε Tv"bo -o ! Simc Pɪei 'wōan ε Tv"bo -o 'sv cōc -cεan' kui 'de ε, c paa cō' dɪ 'bn 'ε, 'sv c 'kpa "nɪc- -pluu-.

8 Klai" nynuu -jv -sia 'o -mυ nɪe 'e -kwεε" 'di -wεe υva mu c kɪn, ka υva mua, 'kamc υva -cɪɪ' 'sai- smii' "jia 'di ε. De-nvε' -ta υb pōoa 'sai- ε, 'bo ke 'kpvυ 'nynɪ 'a tɪnsɪn 'beεε ε 'e dɪ" 'a kme' 'sōcn nɪ-.

9 υva 'wlv 'de -kwεε" 'di υva 'sia i ε, -mε υb jεε nε -ε -tbaa' -wεe -smii' nɪ 'o "jri, 'de -dɪ'pɛn nɪ 'o. 10 -Wεe Sesi wlu υb -pee c 'na : Ao

ja -smii' ao -sa 'a jri'. ¹¹ 'Su Simo Piei 'ja 'e -kwεε" 'di de -wεε ɔɔ -cri' 'sai- 'nɔ 'kpυɔ "kpei. -Smii' klae" 'a kme" 'due kwla -mm" 'jɔ taan (153) -nɪ 'e ε 'di. 'Kaa -smii' -jia" 'e 'sai- -ne 'di ε, ɪ se εε' 'jɔ cεn. ¹² 'Su Sesi wlu' 'de ɔɔ -pee ɔ 'na : Ao ji de di ! Nyɔ -je ɔ i -tee' 'de klai" nynuu "klu ɔ -jea nɔ : -Ma 'nynɪ wε- ? ɔ se nɪ-, de-nuε' ka ε nɪa Tυ"bo ε, ɔɔ -wee' 'je kan' 'me. ¹³ Sesi 'kɪtan 'o 'sɔ ɔ "duo -di'pen 'ɔn 'ε, -wεε ɔ "nyɪ ε ɔɔɔɔ, 'de ɔ "nyɪ ɔɔɔɔ -smii' -ke.

¹⁴ Sesi ɔɔan "kunyɔɔ' ε, ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu 'a 'jeea 'a kpe taan -ne -nao.

Sesi sie Piei wlu o

¹⁵ ɔɔ -kɔa' de dia' 'sɔ, Sesi -tee' ε Simo Piei ɔ 'na : Sonast 'a "ju Simo, -un -kma 'ma -ti' 'me -ta, ε je nyɔ -nɔ -sii ? 'Su Piei 'na : Kɪn Tυ"bo, ka 'un kma -ma -ti', -un -juε'. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nynu 'a -ti'. ¹⁶ ɔ -tee' ɔ i kpe 'soon -ne ke'wle, ɔ 'na : Sonast 'a "ju Simo, -un -kma 'ma -ti' 'me -taa ? 'Su ɔ 'na : Kɪn, Tυ"bo, ka 'un kma -ma -ti' ε, -un -juε' 'pepe. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nynu 'a -ti'. ¹⁷ -Wεε Sesi -sa wlu de kpe taan ke'wle, ɔ -tee' ɔ i 'de ɔ 'na : Sonast 'a "ju Simo, -un kma 'ma -ti' 'me -cεεn'- ? 'Su de Sesi -tee' ɔ i kpe taan -wεε ɔ 'na -un kma 'ma -ti' 'me -cεεn'-, -ε kpɔn ɔ -kwlb 'sɔ ε "kaεε ɔ "jrii, 'de ɔ 'na : Tυ"bo, -un -juo dɪ -wee' "klein 'me, ka 'un kma 'ma -ti', -un -juε'. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nynu 'a -ti'. ¹⁸ Tɔ' -ti 'a tɔ' -ti 'ma 'tmɔɔ- -un, -ta -un -nɪa -kooai" -saan" a, -me -ma -cε" -ε paa -ma dɪ 'un, -wεε -ta -un -nɪai" -ma mu 'o, 'kaa -sɔntɪ -ma mua -kea" 'kpa'a a, -ma muε sɪn sroa', -wεε nyɔ jɔɔ' 'je -un de 'un paa- 'de -ta -un sea "inɪ ε, ɔ 'je -un 'bo kpa. ¹⁹ Ka Piei 'a 'mesɔn 'jea Kea 'a 'nynɪ "i 'bεε- 'de nya a, εme ɔ 'tmɔa 'o 'mɔa- 'de wlu -ne 'un. Sesi -kɔa' ɪa' 'tmɔa' kan' 'sɔ ɔ 'na : -In bla 'bo 'un 'de.

Sesi ke ɔɔ' -ti' -kmaklai" ju ke

²⁰ Piei "biia de 'sɔ ɔ 'je Sesi 'a -ti' kmaklai" ju 'me, -me ɔ jɪε ɔɔɔɔ kɪn ɔmɔ -pen Sesi jai dɛdi nɔ", -wεε ɔ -tee' ɔ i ka : Tυ"bo, nyɔ wε- -je -un 'de to ε- ? ²¹ Piei 'je ɔ i 'sɔ ɔ -tee' ε Sesi i ɔ 'na : 'De -jɔ -mɔ 'e ? De -je ɔ "jrii nɔɔε- ? ²² 'Bomɔ Sesi wluu ɔ 'na : -Bo 'un nɪε "i ɔ 'e 'kmɔ nɪ mamav 'sɔ 'un 'je de ji 'ee, -ma -ti' wε- -sie 'o -mɔ ε- ? -Mɔ bla 'bo 'un 'de 'sɔ. ²³ 'Bo wlu -ne "kpei la, ɔɔ 'jɪεε- εε' ke' i 'de ɔɔ' "dei-wi" 'klu, ɔɔ 'na klai "ju -nɔ se 'mei. 'De Sesi se kan' -mɔ 'da, 'kaa ɔ 'naa : -Bo 'un nɪε "i ɔ 'e 'kmɔ nɪ- mamav 'sɔ 'un 'je de ji 'ee, -ma -ti' wε- -sie 'o -mɔ ε- ?

²⁴ Klai" ju -nɔ, ɔmɔ -ɔɔ po dɪ -nɪ 'a "kuan -wεε ɔ -cri'. 'De -a -je kan' 'me dɪ ɔ 'tmɔa ɪ nɪε tɔ' -ti -o -cεεn'-.

Wlu "jru -cra'in

²⁵ Sesi nɔε dɪ -tuu"-tuu jri' ke'wle. -Bo nyɔ 'cɪɪ -wee' dodo- 'de ε, 'ma naa tɔ' i, 'sbɪ nyɔ a mua 'cɪa' se 'nɔ 'kmɔ -ne "kpei 'bεεi.

Sesi 'a dboun 'a Nbudi

Kea 'a -Suu -εε -ti' 'tmvva 'de Sesi 'a dboun -pee ε

1-2 Teofi, di "klein Sesi nva o, -ju o tōōa nyv de -wlvā 'e sese o -wēe -ε jia mamav 'sv -ε -jεεa oō' javn 'di mua' a, umi 'in 'tmv 'de 'ma 'i-saasbe 'di. Nō" -ε 'di o 'jea javn 'di mu ε, 'bomō o jii 'de Kea 'a -Suu 'bn -wēe o sie oō' dboun o -sa 'o wlu o. ³ Oō' 'klejewi 'wlvā 'o -jei" ε, o to oō' -ce" 'mε 'de sv -pee, ka o nia 'kmv ε, o to εε' svn 'mε kpe -tuu"-tuu 'bn 'de 'w' 'a kwla -nyiie 'di, -wēe o 'tmv Kea 'a tv"bode 'ε -ti' 'de sv -pee.

De'bōōwlu Sesi 'tmvā 'de oō' dboun -pee ε

4 -Ta o ke sv -tea i 'w' jre' o ε, 'bomō o -tuu" svpv wlu, o 'na : Ao 'bo Selisalem o tuten, 'kaa ao fuo de "Bo "sia 'nynti -wēe -εε -ti' 'in 'tmvā 'de ao -pee 'de ε. ⁵ De-nvε' San nvε "ni -wēe o po nyiōpv- "ni "jru, 'kaa aopv- mō ε, 'de 'w' pla 'di ε, Kea a muε εε' -Suu nva' -wēe ε 'je aopv- "ni "jru po. ⁶ Sv dboun -kuan' "jrui -tee' o i, sv 'na : Tv"bo, 'de εε' nō" tu 'di mō -in -jea Israe 'a 'beode 'ε -gbōō -dee "ni po ? ⁷ Bomō Sesi wluu 'de sv -pee o 'na : De "Bo -tea' -wēe ε 'jea nv 'de εε' 'sv 'a -kwlvoti 'bn ε, ε se εmε -εε 'w' ke -εε nō" aopv- mō 'je juo ni-. ⁸ Kaa aoa muε "ikmaa' 'jeea', Kea 'a -Suu a muε 'e aopv- 'bn jia', -wēe ao 'je 'ma -ti' 'a -ta 'jevnti -'bo Selisalem, 'de Suideblva ke Samadiblvā "kpei, 'de ao 'je mu mamav 'sv ao 'je 'e 'blva 'a "ti 'in nynti.

Sesi muε javn 'di

⁹ Sesi -kōa' wlu -ni 'a 'tmvā' 'sv o sōn 'bn 'ε, -wēe o mu 'jei' 'de o mu javn 'di. Uv sie oō' ja -gbvan' 'sv o je svpv "jrui "maa 'de bue" 'bn.

¹⁰ 'Bo javn -kwlv Sesi soan 'bn ε, vva -gbun' 'o 'ε jojo, -mε o nve mua'. Uv sie 'e -gbvan' 'sv nyv 'soōn -paa di plu 'bn -sv -taan' svpv "kpei, ¹¹ Uv -na : Galilenyv, deε-ti ao nyna i -ta, -wēe aoa -gbun 'e javn-kwlv ε-? Sesi -nō -soan 'bn 'bo aoa' -kwea', -wēe o mua javn 'di -ta, ka oō' javn 'di musōn nia, 'kamō oō' dejisōn a mu nia'.

Suida 'a -kō o pooi

¹² Sv sv 'wlv 'e cru -εε 'nynti nia olifie cru "kpei 'mε -wēe sv mu Selisalem de. De -wlvā 'o -wēe -ε mua de ε, ε 'bεε- 'je 'a -to due' 'mε. ¹³ -Ta sv nyntia 'sv ε, sv 'ja 'e "jei -gbu 'a wōn due' 'di -ta vva -tea i see ε. ε ni Piei o, San o, Sakti o, Ancre o, Filipu o, Toma o, Batelemi o, Matie o, Alfe 'a "ju Sakti o, Simō o -pōan -ōō 'blva- 'jea εε' -ce" -pee -te ke Sakti 'a "ju Suidi ke- ¹⁴ Uv -wēe' 'bεε- wlu 'bn, -wēe vva bae Kea 'de nai' 'blea' 'bn. Uv ke 'nyvukpae' ke-, Sesi de Madi ke oō' "dei -wi" ke-.

¹⁵ 'De ia' 'w' tu 'di 'sv Piei sōn 'bn 'ε 'bo oō' de 'di-wi' 'a -kwea', nyv -sv -kuan' "jrui 'de εε' nō" tu 'di ε, sv 'bεε- kme' 'due kwla 'soōn 'mε, -wēe o 'na : ¹⁶ 'Ma de 'di-wi", de Kea 'a -Suu 'tmvā sese, 'de -ε -jiiā 'e Dafidi 'wōn -wēe -ε -cruā' 'de Suida o -kōan Sesi 'a kpvōn "juōi 'a -ti' 'bn ε, ε 'je 'o nynti -o see. ¹⁷ 'De -mε 'kamō o -sroōε 'de -a "klu 'de-, -wēe o ke -a -gble' dbo 'bn. ¹⁸ Oō' "ju tu 'wei sv "nyt o 'de oō' "ku 'dba -ti' 'bn ε, umi o -tūn -kle'. -Ta o -kaa' i ε, o cen -tie" 'bo -kwea', -wēe oō' 'mī -wēe' -gbāa di 'mii. ¹⁹ Nyv "klein -nia 'o Selisalem ε, sv -wēe' juo ia' di tu 'mε, εmε -ti vva 'daa- -kle' -nε Akedama 'de sv 'bliwlu 'di, ε 'de mε -ni nmō 'o -kle'. ²⁰ 'De de -cruā' 'e Dafidi 'a 'dv 'di, ε ka :

Oō' -gbu' do', nyv 'o nyv 'bo 'e ε 'di "tie. 'De nyv jro' "duo oō' dbo 'bn.

²¹⁻²² εmε -ti nyv due' 'je 'e -a "klu 'kpa, -wēe o 'je Tv"bo Sesi 'a

"kunyɔt' sɔn-tɪ 'a -ta 'jei nɪ-. ƆƆ' "ju tu 'je nyɔ -vɪ -ke -a mua dɪ 'mii mamav de -wɪvɪ 'e San 'a Sesi 'a "ni "jru poa', -wɛɛ -ɛ -jɛɛa 'wɪ -t 'di Sesi 'wɪvɪ 'de -a "klu -wɛɛ ɔ mua javn 'di ɛ, 'de vɪvɪ "klu 'de ɔ 'e 'wɪvɪ.

23 'Sv vɪ nyna nɪv 'sɔɔn i : Sosev, nyɔ a 'daa- Basabasɪ 'de -ɔɔ "kpei -tenynɪ nɪa Suistisɪ ke Matiasɪ ke. 24 -Wɛɛ vɪ bae Kea ka vɪ 'na : Tv'bo, ɛmɛ -juua nyɔ -wee' "klein 'a pɛɛ ɛ, nyɔ ɛ -sa 'o 'bo nyɔ 'sɔɔn-nv "klu ɛ, ɛ-to ɔ -cɪɛ, 25 'de ɔ 'je -teɪn ke dbo Suida 'bɔɔa o -wɛɛ ɔ 'mɛa 'vɪn "duo-. 26 Vv poa soa' "jei 'sv ɛ -sa 'o Matiasɪ -wɛɛ ɔ nynia dbovn -nɪa -puue 'jɔ due' "i.

2

Kea 'a -Suu 'a ji nɔ"

1 Pantekotɪ 'a 'wɪ o ɛ, vɪ -wee' "klein 'kɪɪɛn "jrui -tadue. 2 Vvɪ -gbvan 'e mu kaan 'sv -cruen" -wɪvɪ 'e javn 'di, ka -pie klaa" a jia, 'kamɔ ɛ nɪ-, 'sv ɛ "ji 'e -gbu" 'di vɪ -tea i 'mɛ. 3 'Sv vɪ 'jɛɛ mɪvɔ -tuu"-tuu "jriɛ-, ka nemɪvɔ nɪa -t -nɪ kan', -ta -seea' 'vɪn 'de -ia -te' vɪvɪ "jrui due 'due. 4 'Sv Kea 'a -Suu "ji 'de vɪ -wee' "klein 'vɪn 'ɛ, 'sv vɪ -tee wɪvɪ 'svɪ 'a poa' -pɪvɪn", ka Kea 'a -Suu -tuɛ" 'de vɪvɪ -kwɪl" ɛ.

5 'De ɛɛ' 'wɪ tu 'di ɛ, Suifu -a naa Kea 'a -jei" -wɪvɪ 'blvɪ -wee' 'dii 'kɪɪɛn "jrui 'bo Selisalem. 6 Vv 'wɔan -cruen" -nɛ 'sv, vɪ -wee' 'bleɛ plea' vɪ je 'o ji, tai' "maa vɪvɪ 'mɛ, de-nvɛ' vɪa a 'wɔn vɪ "bliwɪ 'mɛ due due' 'de vɪvɪ 'wɔn. 7 Tai' a "maa' "ji 'de vɪvɪ 'vɪn 'ɛ sv -ga' wɔn -wɛɛ vɪa 'jraa dɪ -ia nɪvɪ, 'sv vɪa wɪvɛ ba -pee ka, vɪ 'na : Nyɔ -nv vɪ -wee' "klein se Galile 'wɪvɪ 'dee-? 8 -Aee' kɛ nɪ 'sv -wɛɛ -aa -wɔn -a "bli wɪvɪ due 'due 'de vɪvɪ 'wɔin ɛ-? 9 -A -wɪvɛ Patɪ-blvɪ a, Mɛdɪblvɪ a, Elamɪtɪ-blvɪ a, Mesopotamɪblvɪ a, Suideblvɪ ke Kapadɔst-blvɪ, Pɔn

ke Asiblɪvɪ a, 10 Friki ke Pamfil-iblɪvɪ a, Esipu-blvɪ a, Libi 'a 'blvɪ -ɛ -ke Sireni-kwɪvɪ "kɪvɪn i 'dii o, ɛ ke nyɔ -vɪ -wɪvɪ Rɔmɪvɪ ke-. 11 Nyɔ -nɪa Suifu-wi" 'a -cɛ" 'kpa o, nyɔ -vɪ -sa Suifu-wi" 'a kplɪn "kpei, Kletoa ke Rabvɪ o, kɛ nɪ 'sv -aa -wɔn vɪvɪ 'a wɪvɪ 'mii due 'due 'de -a "bliwɪ 'di -wɛɛ vɪa 'tmvɪ dɪ 'dɔɛ 'dɔɛ Kea nɪa 'a -tɪ' ɛ-?

12 Tai' "maa vɪ -wee' "klein 'mɛ de vɪ 'jea tɔ' "kpei- naa -gblein', vɪa 'je ɛ, 'sv vɪa wɪvɪ 'e ba -pee vɪ 'na : 'De de -nɛ -mɛ 'de 'a 'nynɪ wɛ- -sɪan ka a-? 13 'Kaa nyɔ jrv' a wɪa vɪvɪ 'mɛ, vɪa wɪvɪ ka, vɪ 'na : nmvɪ -si' vɪvɪ "i.

Wlu Pɛi 'tmvɪ

14 'Bomɔ Pɛi sɔn 'vɪn ɔ ke dbovn -nɪa -puue 'jɔ due' ke-, -wɛɛ ɔ kpa wɪvɪ "jei 'de vɪ -pee ka, ɔ 'na : Ao Suifu ke nyɔ "klein -kooa' -ta Selisalem, ao sie de -nɛ tɔ' o, -wɛɛ de 'ma jia 'tmvɪ' ao 'je ɛ doin' o po. 15 Nyɔ aoa 'jea i -ta, vɪ se nmvɪ 'na, ka aoa nɛɛ tɔ' "kpei ɛ, de-nvɛ' -ta -sɔn' -sɪan' 'bo se 'vɪn -kwɪvɛ ke, -klɛ" jrv nɛ -gbao. 16 'Kaa de Kea 'a wɪvɪ 'kwajaaɪ Soɛɪ 'tmvɪ 'de ɛ, ɛɛ' 'o nynɪsɪn ka.

17 Kea wɪvɪ ka, ɛ 'na : 'De de 'boɔwɪ 'di ɛ, 'ma mɪvɛ 'ma -Suu 'de nyɔ -wee' 'vɪn poa', -wɛɛ aoa' "nynunmai nynuu ke aoa' "nynuunynvɔkpaɛ" 'je 'ma -tɪ' 'tmvɪ, aoa' -kvɪ" mɪvɪ a mɪvɛ dɪ Kea a tɔɔa vɪvɪ 'jea', aoa' nyɔ -cɔvɪn-wi" a mɪvɛ jɪ jaa'. 18 Kɪvɪn, "nynunmai ke 'nynvɔkpaɛ' -vɪ -nɪa 'ma dbonvɪn ɛ, 'ma mɪvɛ 'ma -Suu 'de vɪvɪ- 'vɪn jaa' -wɛɛ vɪ 'je 'ma -tɪ' 'tmvɪ 'de ɪa' 'wɪ tu 'di.

19 'Ma mɪvɛ dɪ klɛ" klɛ" nɪa' 'de javn 'di, -wɛɛ 'vɪn 'je jrii' -tuu"-tuu nɪ 'nɔ 'blvɪ- "kpei. Nymɔ ke, nɛ ke dao' -gblvɪn a mɪvɛ 'e nɪa' -ke. 20 'Jrv a mɪvɛ fai' pooa', ɛ 'e kwie' vɪn -snɛɛ, -wɛɛ 'cv 'e -sain' ka nymɔ nɪa -wɛɛ Tv'bo 'a 'wɪ

'je 'o nyni. Eε' 'wɪ tu nɪε ɔɔ' 'nynɪ 'wɪwɪ klaa" -o.

21 -Mε Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua Tɔ"bo 'a 'nynɪ -too"- 'i poa' a, ɔɔ muε 'pɔbɔa'.

22 Israε-kɔvɔn, ao po wlu -nɪ doin' o ! Sesi -wɪvɔ Nasarɛtɪ ka Kea "nyɪ ɔ "ikmaa' εε' -cε" 'kpa tɔ ε 'bo ao -wee' "juɔi 'de jrii' ke dɪ "klein ɔ nɔvɔ 'bo aoa' -kwea' 'ɔn ε, aoa' -cε" 'kpa juɪ' 'pepe. 23 ɔɔ' "ju tu toos 'e 'mε 'de Kea 'a -cε" 'ε -kwɪtɪ 'ɔn, dε-nɔvɛ' Kea -te' εε' dε tu 'mε sese. ɔmɔ ao kɔ 'bo tu -kwɪtɪ" ao 'bɔɔ dεsɔvɔnɔvɔn kwa -wee vɔ 'dba. 24 'Kaa Kea jɔ 'kmɔ de, ε cɛn ɔ 'mεεa' 'a "dbi kui, dε-nɔvɛ' 'mεa' sεε 'bεε- ε 'je ɔ bu wɔ kpɔn. 25 Eμε -nɔvɛ' -weε Dafidɪ wlu 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn, ɔ 'na :

'Ma 'jee 'ma Tɔ"bo i jeejee 'bo 'ɔn "juɔi, dε-nɔvɛ' εε poε 'ɔn sɔn o -weε 'ma dɪ je cɛε. 26 Eμε -tɪ 'mɔvɔ 'a 'sɔ 'ji 'ɔn pee o, -weε -pɔia" wlu 'a 'sɔ a ji 'de 'ɔn 'wɔn. -Bo 'mεa' -sa 'ma 'blɔku -je 'kwa mɔ 'de ε, -ta 'ɪn 'jea tɔ' tba 'ɪn 'ble 'o 'ε 'bode, 27 dε-nɔvɛ' 'ma Tɔ"bo, ε se 'ma -suu 'bɔi 'de 'mεvɔn o -kwɪɔ. Nyɔ -nɪa εε' nyɔ ε, ε se ε 'bεε- ε 'je ɔ "i "tai- ɔ 'je 'e -sɔan' 'ɔn cεεn-. 28 E -tɔɔ 'ɔn 'kmɔvɔtɪ -jεblɔ 'mε. 'De -sɔntɪ 'ɪn ke εε mua "jua- "i -tea' a, εε muε 'ɔn 'mɔvɔ- 'ɔn "jiia'.

29 'Ma de 'di-wɪ", 'ɪn 'bεε 'ɪn 'je wlu 'flεvɔn 'de ao -pee 'de -a 'mɔa Dafidɪ 'a -tɪ' 'ɔn. ɔ 'mεa ɔ nmaεε i, ɔɔ' -gbain' nɪε 'de -a "klu 'de -sɪanwɪ 'di -ke. 30 'Kaa ka ɔ nɪa Kea 'a wlu 'kwajaai ε, -weε ɔ juε 'pepe ka Kea cεan wlu -tie" 'de ɔ -pee, ε 'na : -Ma "ju due' -a mu 'beɔ nɪa' 'bo -ma -kɔi". 31 Dε Dafidɪ 'jea sese -weε ɔ 'tmɔvɔ, ε nɪε Kea 'a 'o-tei Klɪstɪ 'a "kunyɔɔ' sɔn-tɪ 'ɔn -o. -Bo ɔ wlu ka ɔ 'na : E se ɔ 'bɔ 'de 'mεvɔn o -kwɪɔ ɔ, -weε ɔɔ' ku se 'e -sɔan' 'ɔn cεεn ε, 32 -mε ɔɔ' Sesi tu mɔ Kea -sa "kunyɔɔ', ɔmɔ -ɔɔ -tɪ' 'ma 'tmɔ 'de ao -pee. -A -wee'

"klein nɪε εε' -ta 'jevɔn -o. 33 ɔ muε 'e Kea 'a dianfɔ o, -weε ɔ 'je -Suu -εε -tɪ' 'tmɔvɔ sese 'de ɔ "Bo 'kwa ja. Eμε ɔ "jii -a 'ɔn -weε -εε nuudɪ aoa 'jea 'de aoa 'wɔan -ta. 34 Dafidɪ mɔ se 'e javɔn 'di mu kpε due', 'kaa ɔɔ' -cε" wlu' 'wɪ jrε' o ka, ɔ 'na :

Tɔ"bo wlu' 'de 'ma Tɔ"bo -pee, ε 'na -ɪn -te i 'de 'ma dianfɔ o, 35 mamav 'sɔ 'ɪn 'je -ma tɔnyvɔ -ma "kpeinaade 'ɔn nɔ.

36 Israε-kɔvɔn -wee' "klein juo 'ε 'pepe, Sesi ao kɔa 'o tu -kwɪtɪ" -nɔ, ɔmɔ Kea nɔ Tɔ"bo ke εε' 'o -tei 'ɔn.

37 ɔvɔ 'wɔɔɔan wlu -nε 'sɔ, ε -suua' vɔvɔvɔ 'a pee i, -weε vɔ vɔ wlu ka 'de Pɪεi ke dbɔvɔn -sia 'e -pee vɔ 'na : -Aa de'di -wi", ka -a -je nɔ 'ja a- ?

38 'Sɔ Pɪεi wluε vɔ -pee ɔ 'na : Ao juo aoa' dεsɔvɔn "i, ao 'je 'e Kea o "biie- -weε ao 'je 'ni "jru poos due 'due 'de Sesi Klɪstɪ 'a 'nynɪ 'ɔn -weε aoa' dɪsɔɪn 'je -kwε-. 'De ao 'je Kea 'a -Suu 'je, εmε Kea ja -weε ε nɔ -a -paan' "jrii, 39 Kea cɛn εε' wlu -tie" sese 'de ao ke aoa' "nynuu 'a -tɪ' 'ɔn, ε ke nyvɔ "klein -vɔ -tεεan o ke -vɔvɔ -tuu" -aa Tɔ"bo Kea a mua 'daa' 'de nya ke-.

40 Pɪεi 'tmεε wlu -tuu"-tuu jrɪ' ke'wɪε 'de vɔ -pee -weε ɔ 'je vɔvɔvɔ 'a dɪ i kuu, 'de ɔ 'na : Ao 'wɔɔɔn- 'pɔ-tɪ, ao ke "manyvɔ -nɔ 'je i -seea'.

41 'De vɔ "klu ε, nyvɔ -tuu"-tuu -je wlu Pɪεi 'tmɔvɔ tɔ' 'ɔn, -weε -vɔvɔ -poo 'ni "jru. 'De εε' 'wɪ tu 'di ε, nyvɔ -vɔvɔ -kpa 'o klai" nynuu "kpei vɔ 'bεε- vɔ 'je nyɪɔpɔvɔ 'a "wlu taan nɪ-.

Ka Kea -gbu -ε -saa "i 'a 'kmɔvɔnɪa

42 ɔvɔ -teε 'tɪn -weε vɔvɔ po Kea 'a wlu doin' o 'de dbɔvɔn 'wɔn jeejee, vɔ -wee' a poε de'dɪwɪlvɔvɔ-, vɔvɔ cɪtɛn -dɪ'pɛn i jeejee vɔ jee di -weε vɔvɔ bae Kea 'de nai" 'blea' 'ɔn. 43 Favɔn "ji 'de vɔvɔvɔ 'ɔn 'ε due 'due, dε-nɔvɛ' nyvɔ 'pɔvɔ jrii' ke dɪ klae" -tuu"-tuu -a nɔvɛ 'bo dbɔvɔn 'a wluɪ". 44 Nyvɔ "klein -vɔvɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' wɪn ε, vɔ -wee' 'kɪtɛn "jrui -tadue, -weε vɔ po vɔvɔ 'bleedi

-wee' "klein -tadue. ⁴⁵ Uva ple uva' 'bleedi -wee' "klein ke uva' "wlii-
-wee' 'me -wee uva -gble' ia' 'wei
'un due 'due ka jro' nia 'i o 'jea 'je
ε, 'kamō uva "nyu o. ⁴⁶ Uva' tō' nīe
due', uva 'kūien "jrui 'de Kea -gbu
klaa" 'di 'wī "o 'wī. -Wēe uva di
Tu"bo 'a diide 'de uupu o -gbi" 'dii.
Uva di uva' diide 'me 'de 'mva- ke
pee 'a "kpei- floan' 'un. ⁴⁷ Uva 'bēe-
Kea 'a 'nyu "i, uo nmōō 'e nyu
-wee' "klein "jri 'dei, -wēe Tu"bo a
nue 'de 'pnyu a 'kpa 'de uupu "klu
'wī "o 'wī.

3

Piei ke San 'puve klooi

¹ Piei ke San a muε 'e Kea
-gbu klaa" 'di -tadue Kea bae nō',
-kwie" jrv -gbao. ² 'Bo Kea -gbu
klaa" 'a -gbein" -je uva 'daa- "jri-
inmō-tua"-pūn" ε, 'bomō uva ja "ju
due' -o -wba 's' -ōō bi 'mēa, uva
-te' o i jeejee, 'de oō -sō 'wei 'de
nyu -a pa 'e Kea -gbu klaa" 'di o.
³ "ju -nō 'jeea Piei ke San uva jia
'e Kea -gbu klaa" 'di paa' "jrie 's' u
o -sōō uo -pu o. ⁴ Piei ke San "sii o
"jrie-, 's' Piei 'na : -In -gbūn -a ja
kea' !

⁵ 'S' uōō -gbūen uupu ja jojo, omō
'na -mē o 'je uupu de 'kwa 'je 'de-
⁶ 'Bomō Piei wlu o -pee ka, o 'na :
'In se 'wei ke 'sani 'ble, 'kaa de 'in
'blea emē 'ma ji -un "nyta'. 'De Sesi
Klist -wba Nasaret' a 'nyu 'un ε,
-un -sōn 'un -un -je na- ! ⁷ Piei kpūen
ōō' diansūn 's' u, o kpo "jēi. 'Bo ε
'sri "ju -nō 'o bi ke oō' klōsu" 'je 'o
'si. ⁸ -Fai 's' u o sōn 'un 'ε, o nyna bi
"kpei, -wēe o -te naa' -pūn". 'De o
ke Piei e San pa 'e Kea -gbu klaa"
'di, oō na', oō -pliin" ε "jēi- -wēe oō
'bēe- Kea 'a 'nyu "i.

⁹ Nyu -wee' "klein 'jeeō', oō na',
oō 'bēe- Kea 'a 'nyu "i. ¹⁰ Uo juuō
'i 'pepe ka ε nīa "ju -ōō -tea i 'bo
Kea -gbu klaa" 'a wōn nyu a 'daa-
"jriinmō-tua"-pūn" -wēe -ōō -sōō',
's' u ε jīie uo mian', tai' "maa' uupu

'mē 'de de -nūba "ju -nō "jrii 'a -ti'
'un.

-Po' Piei bla

¹¹ Ka "ju -nō 'nīa Piei ke San
-pūn", nyu -wee' 'jea kan' 's' u εε'
tai' "maa uupu 'mē 's' u uva ple',
uva muε 'de uupu o 'de Kea -gbu
klaa" 'a 'fō uva 'daa Salomō -nyu
ε. ¹² Piei 'jea kan' 's' u o wlu' 'de
nyu -gbaea' -pee o 'na : Israe-kōun,
dēε -ti de -nē 'ε tai' a "maa aopu-
ε- ? 'De dēε-ti aoa -gbūn -apu mō
ja jojo ε- ? Nyu -na -apu mō 'o
"ikmaa' ke -aa Kea 'a -jei" naa' mī
-nūε' -wēe "ju -nō naa- ? ¹³ Kea -nīa
Ablaam Ke, Isaaki Ke, Sakōbu 'a
Kea -wēε -ε -nīa -a "bo -wi" 'a Kea
a, emē -bēε' εε' dbonvi Sesi "i. Oō'
Sesi tu ε, omō ao to 'e -wēε ao cēn
wlu "kpei 'bo Pilati -ō -nīei" -ō -je o
i "sii- "juoi. ¹⁴ "Ju -ō -kwēai -wēε
-ō -srēai" ε, ao 'bō -mō 'mē -wēε
ao -tee' Pilati i 'de o 'e "ku 'dbai
'saau "jrii nu. ¹⁵ Ao 'dba "ju -ō
-nīa 'kmōnta' 'a jei 'mē, kaa Kea
-sō 'e 'mēa' 'un, -wēε ε jo 'kmū de.
-A -wee' "klein -nī -mēε' -ta 'jeun.
¹⁶ "Ju -nō ao juua 'pepe 'de aoa 'jea
i -ta o 'pūu 'de Sesi 'a 'nyu 'un. 'De
ōō' 'nyu -kwli" -tea' mē -nūε' -wēε
o 'ble 'kpi 'de o nyna i -ta. Sesi
-kwli" -tea' mē -nyu" o 'puva' -cēn-
'bo ao -wee' "klein "juoi.

¹⁷ 'De kaan ka la 'jaa-, 'ma de'di
-wi", 'in 'je kan' 'mē dī "klein ao ke
aoa' klae" -wi" nva tein" ε, ao sī "i
juo-. ¹⁸ 'Kaa Kea nu ia' dī tu 'mē
-wēε dī "klein εε' wlu 'kwajaau
'tmua sese 'de Nyu'puvi 'a 'kle 'je
-ti 'un 'je 'o nyu. ¹⁹ -Jε ε nīa kan'
-mō 'ja a, -mē ao juo aoa' dīsaun 'i,
ao "biie- 'de Kea o, -wēε ε 'je aoa'
dīsaun -kō'. ²⁰ -Wēε aoa' kupeeε'
'un -tea' 'je 'e Tu"bo o fō o 'wba, 'de
ε 'je Nyu 'puvi Sesi -ōō -ti' 'tmūba
sese dbo 'de ao -pee. ²¹ Omō -je
'e javn 'di i -te mamav 's' u ε 'e dī
-wee' "klein 'a 'o nynia' jēε- ka Kea
'a -cē' 'kpa 'tmūε sese 'de εε' wlu
'kwajaau 'wōn ε. ²² Moisi wlu' ka
'de- o 'na :

Aoa' Kea Tυ"bo a muε nua' -wεε
 'de aoa' de 'di-wi' "klu ε, εε'
 wlu 'kwajaai due' 'je 'e 'wlu
 -wεε ka 'mō nta o 'je kan'
 nt-. Dι "klein oō mua 'tmua'
 a, ao po ι doin" o. ²³ 'De
 nyo "o nyo -sea' wlu Kea joo
 'kwa doin" o po ε, -mε Kea a
 mu o i-saa', -wεε o 'je 'o εε'
 'ce 'ε -kwea' 'wlu.

²⁴ Kea 'a wlu 'kwajaavn -wee'
 "klein -υυ -wluα de -tba' 'e Samiεh
 "kpei ε, υυ -wee' 'tmu 'wι -nι 'a
 -tι' 'mε -ke. ²⁵ Ao nιε Kea 'a wlu
 'kwajaavn 'a "nynuu -o. Dbεεδε
 Kea ke -a "bo -wi" -tua' 'emu tein"
 'de εε' -tι' 'bn ε, ε wlu' ka 'de
 Ablaam -pee, ε 'na :
 'De -ma "nynuu- 'bn ε, 'demō 'tn
 'je jii -wεε 'tn 'je 'kmu -wee'
 "klein "diwan po.

²⁶ 'Kamō Kea nu -wεε ε ja εε'
 dbonvi 'de ao "klu tein", ε dboo'
 -wεε o 'je ao "diwan po, 'de o 'je
 aoa' "jua- 'de dīsaın "kpei -sa due
 'due.

4

*Piei ke San muε 'bo Suifu-wi' 'a
 -gba jeun "juoi*

¹ -Ta Piei ke San nta nyu -pee
 wluα' 'su 'sraa -saun o, Kea -gbu
 'dei -tei 'a klae' o, Sadiseen-wi" ji'.
² De Piei ke San a tooa nyu Sesi 'a
 -tι', -wεε υua 'tmua "kunyio' sōn-tι
 'de oō' 'nynι 'bn ε, ε se υpu 'tun
 nu. ³ 'Sυ υυ kpu υpu sun -pun"
 υυ po υpu -kaso 'di mamaυ 'su
 -sōn' je -sın', de-nuε' -ta υua kpuun
 a υpu ε, -mε kwie kpon'. ⁴ 'Kaa
 wlu -tmuα' nyu -υυ -wōen ε, υua'
 -tuu"-tuu -je ε to' 'bn, υυ 'kpa "kpei
 υυ 'bεε- nyu 'a "wlu -mm" 'mε.

⁵ -Sōn' -stan', Suifu-wi" 'a klae"
 o, nyu -cōun'-wi" o, ke' wō -saun
 'kuıen "jrui 'bo Selisalem. ⁶ Dυ
 ke Anı, o -nıa 'sraa -saı klaa' ke,
 Kaifu ke, San ke Alesandri ke, ε ke
 nyu "klein -υυ -wluα 'e 'sraa -saun
 klae" 'a "ji 'di ke. ⁷ Dυ kpa Piei ke
 San 'bo υua' -kwea'-, 'de υυ -tee'
 υpu i, υυ 'na : -Ta ao -sa "ikmaa',

'de nyo -oō 'nynι 'bn ao nu εε' de
 tu ε- ? ⁸ 'Bomō Piei Kea 'a -Suu
 "jia 'e 'bn wlu 'de υυ -pee o 'na
 : Aopυ- Suifu 'a -jeopoun ke υua'
 nyu -cōun'-wi" ke-, ⁹ ka aoa -teea'
 -a i 'de -stanwı 'di 'de 'dōe -nuα
 klōoi -no "jrui 'a -tι' 'bn -wεε ka
 o nua 'pυsun -a -je ε 'tmu 'de ao
 -pee. ¹⁰ Ao -wee' "klein 'wōen 'mii
 -wεε Israε-kōun 'je ε juo-, 'de Sesi
 Klisi o -wluα Nasareti, ao kōa 'o tu
 "-kwll" -wεε Kea -sa "kunyio' ε, 'de
 oō' 'nynι 'bn mō "ju -no nyna i 'bo
 aopυ- "juoi -ta, 'de kui -sōn i floan'
 'bn. ¹¹ Wlu -crıa' 'de Kea 'a 'sbe
 'di tein" 'naa :

"Soukpo, ao oō poa -gbu" poa i ε,
 -wεε ao 'na ε se nυdbo 'ble
 ε, emε -sneε "soukpo -ceen'
 'bn.

¹² 'Pυα' se 'e nyo "o nyo jro' 'bn
 nt-, -bo ε se Sesi 'a 'su 'bn nı ε,
 de-nuε', Kea se nyo deejro' to- 'no
 'kmu "kpei -oō 'nynι 'bn nyu 'e
 'pυα' 'jee-.

¹³ Dυ 'jea Piei ke San 'a wlu
 'a ikusun 'bo -gbajeun -nu "joi
 tai" 'maa υpu 'mε, de-nuε' υua
 'dūpu nyu -sea' de "i juo- -wεε
 -υua 'nynι nyu sea juo ε, 'de ka υυ
 ke Sesi na tein" ε, υυ 'je kan' -mō
 'mε. ¹⁴ 'Kaa υua 'jee "ju o -pua i
 'bo Piei ke San -pun", de υυ 'jea
 'tmu, ε se nı-. ¹⁵ 'Sυ υυ wlu ε υυ
 -pee υυ 'na : Ao 'wlu 'no -a "klu
 ao "si "kpaε'. 'De υua' 'su die 'mii
 'bo υua' 'su 'nynι υυ 'na : ¹⁶ Ka -a
 -je nyu -nu 'a -tι' nu -gbo' ε-? Nyu
 'pυjrii' υυ nua, ε se 'bn -too' -ta
 'ble Selisalem -nyu -wee' juε', -a se
 ε 'bεε- -a -je ε 'kwa -tu". ¹⁷ 'Kaa
 ta' -tι' tu 'bo 'blua- ja -kōε, -bo ε nı
 kan' a, -mε -a -kmaa wlu "i 'de υυ
 -pee, -wεε -a -je υpu ke' "i -te' υυ
 'bo Sesi 'a 'nynι "si ke'wle 'de nyo
 jro' -pee.

¹⁸ 'Sυ υυ 'da Piei ke San 'mε
 ke'wle, -wεε υυ -te' υpu ke' "i
 'de υυ 'na : Nyu 'bo Sesi 'a 'nynι
 'wōen 'de aopυ 'wōn, 'de ao 'bo oō'
 'nynι "siie 'de nyo jro' -pee 'bode.
¹⁹ 'Bomō Piei ke San wluu ka υυ

'na : Aoa -gbun e ja 'ee, e -srei" 'me 'bo Kea "juoi -wee nyu 'e aomɔ wɔn 'je, e 'e Kea -sii ? ²⁰ -Apu mɔ e, de -a -wɔan 'de -a 'jeea' 'jriɛ- e, -a se e 'bɛɛ- -a -ju wɔn "muu-.

²¹ 'Su uɔ -tee uɔpu ke' "i ke'wle -wee uɔ "tai-uɔpu "i 'de nyu -kwea de "juoi, de-nɛ' ka uɔ 'jea Piei ke San 'a 'pee kpɔunsun nu -gblein', 'ka se nɔ-. 'De dɔ -nɔɔa 'mɔa 'a -ti' 'un nyu -wee' a 'bɛɛ- Kea 'a 'nyɔn 'i. ²² 'De "ju -jɔ -pu'a 'de jrii' 'un 'mɔa-, -mɔ cen -sin 'a kwla -nyiiɛ "kpei -tie".

Kea 'a -jei" naavn 'a baewlu

²³ Piei ke San "sia i 'su, uɔ mu e 'e uɔa' "dei-wi" o, -wee dɔ "klein 'sraa -saun 'a klae" ke nyu-cɔɔn' 'tmɔa uɔpu -pee e, uɔ po ia' "kuan. ²⁴ Uɔ 'wɔan "kuan -nɛ uɔ -wee' pɔe wlu -tadue -wee uɔ bae Kea, uɔ 'na : Tu"bo, emɛ -nɔa' 'blɔa- ke jaun e, -wee -e nɔa 'tɔniɛ ke dɔ "klein -nɔa 'nɔ 'kmɔ e, ²⁵ emɛ -e -nyɔ' 'ɛɛ' -Suu -a 'mɔa Dafidi -nɔa ɛɛ' dɔnɔvi, 'de e -na :

Dɛɛ-ti -wee 'blɔa- ke -blɔa nyna ja -wee tɔ' saɔn inaa 'a 'su "ji 'de uɔpu 'un e- ? ²⁶ 'Beɔ-wi" -nɔa 'e 'blɔa- "kpei uɔ -wee' nyna ja -wee keema' -wee' po kɔn -ta -due 'de Tu"bo ke ɛɛ' "ju -teea kpɔi" 'a o -fɔn' -ti' 'un.

²⁷ 'Kamɔ i nɔ 'de ɛɛ' dɔnɔvi Sesi -ɔ -teea kpɔi" 'a -ti' 'un. Erodɔ ke Ponsɔ Pilatɔ pɔe kɔn -ta -kwɔɔ -nɛ 'di -wee uɔ ke nyu 'sru ke Israɛ-blɔa blo' wɔn 'bɛɛ- wlu 'un. ²⁸ Dɛ ɛɛ' -ce" 'kpa -tea' sese e jea nu 'de ɛɛ' -kwɔɔtɔ 'un e, emɛ uɔa nynia 'o mu. ²⁹ kaan ka la 'jaa Tu"bo, e -gbun 'kle uɔa -tua" ɛɛ' "nynuu- ja, 'de -apu -ɔ -nɔa ɛɛ' dɔnɔvun e, e je -a 'kpi "nyɔ -wee -a -je ɛɛ' -ti' 'tmɔ 'de -kwɔɔ' 'tbaa' 'un. ³⁰ ɛɛ' "ikmasun nɔ -a "kpei -wee -a -je nyu 'puu- 'de -a -je jrii' nu 'de Sesi -ɔ -nɔa ɛɛ' dɔnɔvi e -teea kpɔi" 'a 'nyɔn 'un.

³¹ Uɔ -kɔa' baea' 'su e, -ta uɔ 'kuan "jrui -suua' i 'su Kea 'a -Suu "ji 'de uɔ -wee' "klein 'un 'e, -wee uɔ -te Kea 'a wlu 'tmɔa' -puɔn' 'de -kwɔɔ' 'tbaa' ke pee i kua' 'un.

Kea -jei" naavn a pɔe uɔa' bleedɔ -tadue

³² Nyu "klein -uɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'un e, uɔ -wee' "siiɛ "i -wee uɔa' tɔ' nɔ due'. De due' 'blea, -mɛ uɔ -wee' -ble e, nyɔ 'ɔ wlu 'de uɔpu "klu ɔɔ' nu 'ma de. Uɔa' dɔ -wee' nɛ due'. ³³ Tu"bo 'a dɔnɔn a 'tmɔ ɔɔ' "kunyɔɔ' son-ti 'mɛ 'de 'kpi 'blea' ke 'diikua' 'un, -wee Kea 'a 'saavn klaa' nɔ uɔ -wee' "klein "kpei. ³⁴ Nyɔ -jea 'de uɔpu "klu nɔ -wee de 'jea 'kwa -pon ɔ se nɔ-, de-nɛ' nyu -uɔ -blea -kle' o, nyu -uɔ -blea -gbi" o, uɔ plɔ -wee' 'mɛ. -Wee uɔ ja ia' sɔɔn', 'de uɔ po i -tadue. ³⁵ 'De uɔa ji Sesi 'a dɔnɔn, -wee uɔa -gblɔ' nyu "jrii due 'due ka jrɔ' nɔa "i e, ɔ 'jea 'je e, 'kamɔ uɔa "nyɔ ɔ.

³⁶ 'Kamɔ "ju due' -wɔa Sipru nu -ke. ɔɔ' "ju tu 'a 'nyɔn -nɔ Sosev -wee Sesi 'a dɔnɔn blo' nyɔn "kpei 'de uɔa 'dɔɔ Banabastɔ, e 'de mɛ -nɔ nyu 'kpi "nyɔi. ɔ 'wɔɛ 'e Lefi 'a "ji 'di. ³⁷ ɔ ple -kle' ɔ 'blea' mɛ -wee ɔ ja ɛɛ' 'wɛi 'de ɔ "nyɔ Sesi 'a dɔnɔn.

5

Ananiastɔ ke Safira 'a -ti'

¹ 'Kaa "ju due' -ɔɔ 'nyɔn nɔa Ananiastɔ e, ɔ ke ɔɔ' 'nyɔnɔ Safira pleɛ uɔa' -kle'. ² 'Su ɔ -tuɛ" ɛɛ' 'jeeweɔi 'a tɔo i, -wee ɔ kpa ia' tɔo 'de Sesi 'a dɔnɔn o, ɔɔ' 'nyɔnɔ juɔ' 'pepe. ³ 'Su Piei wlu ɔ -pee, ɔ 'na : Ananiastɔ, dɛɛ-ti -un -tai" nyɔsavun "i -wee ɔ 'duo -ma pee -wee' 'un kan', 'de -ma dii Kea 'a -Suu sɔ wɔn ? 'De -un -te' -ma -kle' 'a 'jeeweɔi 'a tɔo i e- ? ⁴ -Bo -un se -ma -kle' mɛ ple 'de e, e se -ma de nɔ- ? 'De -bo -un pleɛ mɔ 'dee, ɛɛ' 'wɛi se -ma -tea' -tee ? Ka tɔ' saun -nɛ -mɛ nu 'e -ma pee o 'kpasun e- ? E se nyiɔ

mɔ -in -dii st wɔn nɪ-, 'kaa Kea me -in -dii st wɔn.

⁵ Ananiasi 'wɔan wlu -nɪ 'sɔ ε, ɔ -ka i 'bo 'blɔɔ 'sɔ ɔ 'mɛɛ. Nyɔ "klein -jea εε' -ta, faun klaa" 'kpa 'de ɔɔ 'ɔn 'ε. ⁶ -Kwɪ "mu" pla sɔan ɔn 'sɔ ɔɔ "fin ɔ de 'jrui -wee ɔɔ kɔɔ i nmaea'.

⁷ Nɔ "ɔ 'jri taan -sia' 'o mu 'sɔ ε, ɔɔ' 'nynɔ pa -gbu", de -ε -nɔɔa ɔ se εε' jre' 'wɔn. ⁸ Pɛi -teeε' ɔ i, ɔ 'na : Aoa' -kle' ao plea 'ee, εε' sɔon' -wee' kaa ? A 'tmɔ ε 'de 'ɔn -pee. 'Sɔ ɔ 'na : Kɪn, εε' sɔon' -wee' -nao. ⁹ 'Sɔ Pɛi wlu' 'de ɔ -pee, ɔ 'na : Ka ao nɔ -mɛε' wlu 'ɔn 'bɛɛsɔn -wee aoa -tɪn' Tɔ"bo 'a -Suu i ε- ? A -gbɔn 'nɔ, nyɔ -sua -wɔa aa' kɔan i nmaea', ɔɔ ka 'bo -gbɛin' -jei". Uɔa ji aɔn kpa' -ke. ¹⁰ 'Bo ε "sri, ɔ je i -ka' 'bo Sesi 'a dboun bɪ o, ɔ je 'mɛ. -Ta -kwɪ "mu" -nɔ a paa -gbu", -mɛ ɔɔ jεε ɔa' "ku. 'Sɔ ɔɔ kɔɔ -wee ɔɔ nmae ɔ i 'bo ɔa' kɔan -pɔn". ¹¹ De -nɔɔa 'mɔa- εε' faun -kpa 'e Kea -gbu ke nyɔ "klein -ɔɔ -wɔan ε 'ɔn ε, ε 'bɛi".

Sesi 'a dboun nɔε jrii' -tuu"

¹² Sesi 'a dboun a nɔε jrii' -tuu"-tuu 'bo nyɔ 'a -kwea'-, nyɔ -ɔɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn ε, ɔɔ nɪε -tadue 'de Kea -gbu klaa" 'a -gbu" wɔ ɔɔ -tuu" a Salomɔ nɪnɪ 'di. ¹³ Nyɔ -sea' Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je ε, -mɔɔ' 'kpa 'de ɔɔɔ "klu, 'kaa nyɔ a 'jεε ɔɔɔ 'a "dia, ɔɔa pɔε ɔɔɔ -tɪ' o kpleiin. ¹⁴ Nyɔ -sua -jea Tɔ"bo 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn a 'kpa "kpei sɔon- sɔon- 'de 'nynɔkpaε' ke "nynunmai 'ɔn. ¹⁵ -Wεε ɔɔa ja 'wɛnɔɔ -tuu"-tuu -je woi ɔɔa -te' jrɔ' i 'bo ɔɔa' "kpei 'pɛnde "kpei, 'de ɔɔa 'pɛɛn- jrɔ' i 'bo sre' "kpei, -wee -bo Pɛi a sea -si' ε, 'de ɔɔ' -fli 'je nyɔ "kpei crii- 'de ɔɔɔ "klu. ¹⁶ Nyɔɔɔ a -kwe' -kwɛ 'dii ɔɔa jea ji -gbli -gbli 'bo Selisalem ɔɔa ja ɔɔa' nyɔ -sua dɪ a pɔoa, ε ke nyɔ -siisatɪ nɪa 'e 'ɔn ke, -wee ɔɔ -wee' "klein a 'pɔ.

Uɔa -tuε" Sesi 'a dboun 'kle

¹⁷ 'Sraa -sai klaa" ke Sadiseen-wi" -ɔɔ -ke ɔ nɪa kɔɔi" ε, -kwɛn "ji 'de ɔɔɔ 'ɔn 'ε 'sɔ ɔɔ 'bɛε- wlu 'ɔn 'ε -wee ɔɔ 'e Sesi 'a dboun sɔn -pɔn" kpa. ¹⁸ Uɔ nɪnaa ɔɔɔ i, -wee ɔɔ pɔ ɔɔɔ 'de nyɔ -wee' "klein 'a -kasogbu 'di. ¹⁹ 'Kaa Tɔ"bo 'a "soai due' -ji' "maɔ", -wee ɔ kain -kasogbu "wɔin 'de -ɔ -sii" ɔɔɔ "kpaε' -wee -ɔ -wlu 'de ɔɔ -pee -ɔ -na : ²⁰ Ao mu 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ao 'je 'kmɔ dee nɪa 'a -tɪ' -wee' 'tmɔ 'de nyɔ -pee. ²¹ Sesi 'a dboun 'jεε wlu -nɛ wɔn. -Ta -sɔn' -sɪan' -mɛ ɔɔ mɔε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ɔɔa tɔɔ nyɔ Kea 'a wlu.

'Sraa -sai klaa" ke nyɔ -ɔɔ -ke ɔ na, ɔɔ 'kɪɛn Israε 'a nyɔ-ɔɔn' "jrui -wee ɔɔ 'je -tɪ' pɔo-. 'Sɔ ɔɔ dɔoε nyɔ -wee ɔɔ mu Sesi 'a dboun 'booa' 'de -kasogbu 'di. ²² 'Kaa nyɔ ɔɔ dɔoa nɪnɪa 'bo -kasogbu 'di ε, ɔɔ se ɔɔɔ jεε-. 'Sɔ ɔɔ mɔε de -wee ɔɔ pɔ "kuan. ²³ Uɔ 'na : -Ta -aa mua -mɛ -kasogbu 'a kpaε" -wee' kaan "wɔin, nyɔ -sua fua -kasogbu i ε, -a -jεε ɔɔ -wee' 'mɛ, 'kaa -a -kaian 'o -gbɛin' -a se nyɔ jɔɔ' 'je 'de ε 'di.

²⁴ Kea -gbu 'dei -tei 'a klaa" o, 'sraa -saɔn 'a klae" 'wɔan wlu -nɪ ε, de ɔɔ 'jea tɔ' "kpei- naa -gbɛin' 'de Sesi 'a dboun 'a -tɪ' 'ɔn, 'de -ta ɔɔ 'jεε -tu" ε, ɔɔa' 'je ε. ²⁵ Uɔ si ε wɔa' 'sɔ "ju due' ji' ɔ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, nyɔ ao pɔa -kaso 'di ε, ɔɔ nɪε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ɔɔa tɔɔ nyɔ Kea 'a wlu. ²⁶ 'Sɔ Kea -gbu 'dei -tei 'a klaa" ke ɔɔ' 'cε-wi" mu' -wee ɔɔ 'da Sesi 'a dboun wɔɔ. 'Kaa ɔɔ se ɔɔɔ sɔn -pɔn" kpa, de-nɔε' faun a nɔ ɔɔɔ 'mɛ, ɔɔa pleεε' nyɔ je ɔɔ "soi itbaa-.

²⁷ Uɔ ke ɔɔ mua, ɔɔ kpa ɔɔɔ 'e -gbajεn "juɔi -wee 'sraa -sai klaa" a -tee' ɔɔɔ wɔn i ka, ²⁸ ɔ 'na : -A se aɔpɔ ke' "i -te' 'de- ? -A se 'na ao 'bo "ju -nɔ 'ɔ 'nɪnɪ "siie 'de nyɔ "o nyɔ jɔɔ' -pee ? 'De deε -tɪ aoa nɔ kan', -wee ao -kɔ' Selisalem-kwɔ

ja 'de aoa' nyudεtoαa' 'un ε- ? -Aee' aoa -pon -wee "ju -no 'o nymo 'je 'o -a "jru 'kpaα ?

29 Piεi ke αα "dei-wi" 'na : Kea me -a -je wαn 'je, ε 'je nyioαpυ -sii- 30 Sesi ao 'dba 'bo tu -kwlι" ε, -a "bo -wi" 'a Kea jα 'kmu de. 31 Kea kpa "jei 'de εε' dianfα o, ε nuα εε' kεεμα' ju ke Nyu 'pυbi 'un -wee α 'e Israε-nyu nα" "nyι 'de υυ 'e 'kmu fai" poo- 'de υυα' dισain 'je -kwε-. 32 -A -wee' nιε dι -nιa 'mυa 'a -ta 'jevη -o, ε ke Kea 'a -Suu ε "nyιa nyu -υυa -jee wαn ke.

'Sni Gamalie -tua" -gbajevn-wi"

ε

33 -Gbajevn-wi" 'wαan wlu -nι 'su υυ 'kpa 'cεn, 'su υυa -pαn υυ 'je Sesi 'a dboun 'kmu -sa. 34 'Kaa Fariseen due' -αα 'nyη nιa Gamalie, α nιε ke' wα -sai -o, nyu -wee' -te' α 'e 'wε, αmα -son 'un 'bo -gbajevn 'a -kwea'-, α 'na : Ao "sii-υυpυ "kpaε' ke de -saan". Uυ "sia υυpυ "kpaε' 'su, 35 α wlu' 'de nyu -gbaea' -pee, α 'na : Israε-koun, ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' 'de de, ao 'jea nyu -nυ "jrii nυ 'a -ti' 'un. 36 De-nυε' "ju due' υυa 'daa- Tedaσi -αα -daa' αα -ce" dewonιi -wee nyioαpυ 'a kme' -nyiiε bla 'o 'de ε, -ta α jiia 'bo se 'un-kwle ke, 'kaa υυ 'dbα -kwlαi. Nyu "klein -bla' 'bo α 'de ε, de υυ 'wlvα 'un -a se ε juo- -σian, 'no 'kmu ti je ka nι-. 37 'Bo -mα 'de ε, "ju due' υυa 'daa-Suida -α -wlvα Galile ε, -mα 'wlvε "blo ke'wle 'nyηi 'sβε 'dipo nα", -mα -criε' nyu -tuu"-tuu 'bo α 'de. α 'mea -ke ε, nyu "klein -bla' 'bo α 'de ε, υυ -wee' cιen 'i 'paun. 38 Kaan ka 'ja a, 'ma 'tmυυ aopυ 'mε, ao -saa nyu -nυ 'a -ti' kwa -son, ao "tai- υυpυ "i υυ 'je mu. Uυa' dbo υυa nυa -ta -bo ε 'wlv 'e nyioαpυ 'un ε, εε muε i σoan' 'de εε' -ce" -pee. 39 'Kaa -bo ε 'wlv 'e Kea 'un -cεen'-, -mε ao se ε 'βεε- ao 'je ε i -sa. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee ao je Kea 'a tυ o -foun' un 'kpa.

40 De Gamalie 'tmυa υυ -wee' 'wααn- 'o 'ε. 'Su υυ 'da Sesi 'a dboun 'mε, υυ kpa υυpυ klae 'un -kpa -kpa, -wee υυ -te' υυpυ ke' "i, υυ 'na : Nyu 'bo aopυ Sesi 'a 'nyηi 'wαn 'wαen 'bode ! 'Su υυ "taie υυpυ "i.

41 -Ta Sesi 'a dboun 'wlvα 'bo υυpυ "juαi ε, υυ nιε 'e 'mυa- 'un, de-nυε' Kea 'a -ce" 'kpa 'wααn- ε, -wee υυ nι 'e 'kle 'di 'de nyu a -fleεn υυpυ 'de Sesi 'a 'nyηi 'a -ti' 'un. 42 'De 'wι "o 'wι 'di ε, υυa' 'bo nyu de tααa' ke Sesi Kλισi 'a -poia" -ti 'a 'tmυ -ti 'de Kea -gbu klaa" ke -gbi" 'dii.

6

Nyu -mε" 'son υυ 'cra i 'a -ti'

1 'De εε' nα" tu 'di ε, klai" nyηuu a 'kpa "kpei σααn- σααn-. 'De υυpυ "klu ε, Suifu-wi" -a poa Kλεkιwlu a wluεε Suifu-wi" -blea 'blva-'dei, de-nυε' υυ 'na : -Bo diidi -gble' nα" ε, υυa blaα υυa' -ne -tιon" nyηυkpaε' 'blαα. 2 'Su dboun -nιa -puue 'jα 'σααn 'kιιen klai" nyηuu -wee' "klein "jruι, -wee υυ wlu υυpυ -pee ka, υυ 'na : ε se 'isre -wee -a -je Kea 'a wlu 'tmυ -ti "i "tai- 'de -a -je dεdi -sae 'a 'su -si'. 3 εmε -ti ε, -aa de'di -wi", ao -gbun 'e aopυ "klu ao 'je nyu -mε" 'son 'e -sa, -υυ -blea kplun 'dαe, Kea 'a -Suu "jia 'e 'un -υυ -nιa tα'di, -wee -a -je υυpυ εε' dbo tu kwa -te'. 4 'De -apυ mα 'je Kea baεa' ke Kea 'a wlu 'tmυa' nya kpa.

5 De -tmυa' 'mυa-, ε nυε nyu -kwea de -wee' 'tun. 'Su υυ -sa 'o Etiein. Sesi -kwlι' -tea' ke Kea 'a -Suu "jia 'e 'un 'ε. -Wee υυ -sa 'o Filipu o, Plokαα o, Nikanαα o, Timo o, Pamenasi o, Nikola ke, -mα 'wlvε Antioσi -wee α nυ αα' -ce" Suifuι 'un tein". 6 Uυ to υυpυ Sesi 'a dboun "i, 'de υυ baε υυpυ 'a Kea -wee υυ -te' υυpυ kwa "jru.

7 Kea 'a wlu 'tmυa' a 'kpa "kpei σααn- σααn-, nyu -tuu"-tuu -a -je Sesi 'a -ti' tα' 'un, -wee υυa -kpa 'o klai" nyηuu "kpei 'bo Selisalem.

'Sraa -saun -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'un -ke.

Etiein 'a kponson

⁸ Etiein Kea 'a "diwan ke "ikmaa' "jia 'un ε, o nve jrii' klae" klae" 'de nyu "klu. ⁹ Nyu jru' -wla 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu uva 'daa- kuonkwla' wluun 'a -gbu" 'di ε, u ke Etiein a -tooe' ba o. 'De εε' "jrui 'kun-gbu -tu 'di ε, nyu -na 'e u ka : Suifu-wi" -wla Sireni ke, Suifu-wi" -wla Alesandri ke, jru' -wla 'e Silisibla "kpei ke Asi 'a 'blee-bla 'a 'fo -wee' "kpei- ke. ¹⁰ 'Kaa u se o' won 'bεε-, de-nue' o wlu' 'de to' 'dinta' ke Kea 'a -Suu 'un.

¹¹ 'Su u paa nyu -son u 'na : -A -won Etiein 'a wlu 'mε, o jea Moisi ke Kea won i -fleεn.

¹² 'Kamo u u 'su u -sa 'bla -wee' o, nyu-coun' o, ke' wo-saun "blo -wee u 'wla 'e Etiein "kpei, u kpon o -wee u kpo 'e -gbajevn "juoi. ¹³ 'U u nve si 'tmuun -ti' 'a -ta 'jevun 'un -wee u 'na : "Ju -no, o -fleεn -ta -kwεai ke Moisi 'a ke' won i jeejee. ¹⁴ 'De-nue' de -a -woan 'de o 'won, emε ka Sesi -wla Nasareti ε, Kea 'a ke' ε jaa Moisi 'kwa -wee ε "nyu -aun, omo -je ε fai" poo-, 'de o -je Kea -gbu 'wla.

¹⁵ 'Su -gbajevn -wee' "klein "siie Etiein "jrie-, 'kaa o' "jua a fan' 'de uupu "jri 'de, ka Kea 'a "soai 'a "jua- na.

7

Etiein bla -po'

¹ 'Sraa -sai klaa" -tee' o i o 'na : 'Kamo i ni -ceen'- ? ² 'Bomo Etiein "duo wlu un o 'na : Ao -na 'ma de 'di-wi", o -na 'un "bo -wi", ao po 'ma wlu doin" o ! 'Tein" sese, -aa Kea -εε 'nyu 'bea "i ε, ε to εε' -ce" 'mε 'de -a "bo Ablaam -pee 'de Mesopotamibla "kpei, -wee o jea 'e Karan "tia' ji. ε wlu o -pee ε 'na : ³ -In -wlu 'no -ma "blibla 'di -un "bli -gbu -son, -wee -un -je 'e 'bla- 'ma

mua -un tooa' 'di mu. ⁴ 'Su o 'wlu 'e Kalde-koun 'a 'bla- "kpei 'mε, -wee o mu 'de o 'ti 'o Karan. 'Bomo o "bo 'mεε, -wee Kea jo 'no 'bla- -ε 'di -a -tia" -ta -sian "kpei. ⁵ ε se o -tein de-saan" ka "nyu 'no 'bla- -ne "kpei, -wee -ta o 'jea "jru 'wlaa- mo'o -ti'. 'kaa ε cen wlu -tie", ε 'na : 'bla- -ne, ε nve o ke o' "nynuu 'a de -o, 'de -mε 'kamo o se "ju 'ble ke 'de εε' no" tu 'di. ⁶ Kea wlu o -pee ka, ε 'na : -Ma "nynuu- a mε kuonkwla' muua' 'de 'bla- 'su "kpei, uva mε kuonpu- na' -wee nyu 'e uupu 'kwa nyui- 'de -sūn 'a kmε' -nyiiε 'di. ⁷ 'Kaa Kea 'na nyu -u -jea uupu kuon 'un 'ble ε, εε' 'pee a mε uupu kpon 'a. -Bo -mε 'wlu 'o -jei" ε, uva mε 'e εε' 'bla- tu "kpei 'wla' -wee u 'je 'e 'bla- -ne "kpei ji 'de u 'je ε -gbεε'. ⁸ 'Su Kea ke Ablaam -tu" 'e dbεεde. εε' dbεεde tu 'a juo 'un -ni 'klen mua'. 'Kamo ε ni -wee Ablaam 'wlu Isaaki 'de o kpo 'klen 'bo 'wi -mε" na -ni "kpei. 'De Isaaki 'wlu Sakobu 'de o kpo 'klen, -wee Sakobu 'wlu "nynuu 'a -puue 'jo 'soon, uupu -ni -a "bo -wi".

⁹ -A "bo -wi" nva Sosev -kwlen o ε, u pleo' -wee o mu 'de Esipu-bla "kpei. ¹⁰ 'Kaa Kea ke o na' -wee ε seie o 'de 'kle ke -ce" won 'jea' "klein 'kwa, ε "nyu o to' -wee ε nve 'de o nmoo Esipu-bla 'a 'bu Faraon "jri 'dei. -Moo' 'beo tu -tee o' 'bla- ke o' -gbu" Sosev kwa -wee o po i -je o. ¹¹ 'Su 'mυε- -tee jia' -pon" 'de Esipu-bla ke Kananbla -wee' "klein "kpei. εε' 'kle klaa' jie nyu -wee' "kpei, -wee -ta -a "bo -wi" 'jea de -sa u 'jea di, 'bo se ni-. ¹² Sakobu 'woan diide 'ε 'nyu 'de Esipu-bla "kpei 'su ε, o dbo 'e -a "bo -wi" 'mε "i-saa no". ¹³ 'De εε' kpe 'soon -ne "kpei ε, Sosev 'a de 'di -wi" juu o "i, -wee Faraon juu Sosev 'a -gbu" -son nyu. ¹⁴ 'Su Sosev dboε nyu -wee u mu o "bo Sakobu -jei", ε ke o' -gbu" -son nyu -u -na kwla -mε" 'son 'jo -mm" ke. ¹⁵ Sakobu mua

'e Esipu ε, 'demo o 'mεε, 'demo -a "bo -wi" -wee' mεε -ke. 16 Uu "duo- uupu 'a 'kpi 'un ε -wee u u kpa uupu 'bo Sisem -wee u u nmae uupu i 'de -gba 'un Ablaam ja 'wei -wee o -tlan' 'de Emoo 'o "nynuu- 'kwa 'bo Sisem 'di.

17 -Ta di Kea "sia 'nynu 'de Ablaam -pee ia' 'o nyni no" o "kuban i ε, -mε -a "bo -wi" 'a "i -tiesun a 'kpa "kpei soon- soon- 'de Esipu-blua "kpei. 18 'Su Esipu-blua 'a 'buo dee -kpao' se Sosev juo-. 19 Jo' 'beo tu toε -a "bo -wi" de "i -to -to, o poee uupu 'sre i, o kpon uupu klaan" -klan klaan" -wee u u 'je uua' "nynupliε i po 'de u u 'je mε.

20 'De εε' no" tu 'di 'bomo Moisu 'wluu-. Jo' "jupliε -ne nmoo 'e Kea 'jri 'dei. O "bo ke de-wi" -gboon' 'de 'cu taan 'di. 21 -Ta u u poo o i ε, 'bomo Faraon 'a "junynokpao' "duo 'un -wee u -gboon' ka u' "ju nta. 22 Moisu 'cian Esipu-koun 'a to' ke uua' kpln -wee' "klein mε, o ji juo-. O kmai" 'de o' wlu ke o' nubu 'un.

23 -Ta o 'blea -sin 'a kwla -nyiiε 'su, Moisu 'a de 'di-wi" Israe-koun 'a "i -teea' 'kpa 'bo o -kwli". 24 -Ta o mua, -mε Esipu due' nte o' de'di -wi" 'a due' bla' 'su o 'wluε o' de'di o, -wee o 'dba Esipu. 25 O naa to' i 'de ε, omo 'na -mε o' de'di -wi" 'je ε 'mii 'won 'de- ka Kea nta "i ε 'jea uupu seie 'de o' sun 'un ε, 'kaa u u se ε 'mii 'won. 26 -Son' jre' -sian' 'su ε, nyu 'soon -ce' 'de Israe-koun "klu, -wee o -tu" uupu 'sni -wee u u 'je -ce' -ti 'bo. O 'na : 'Ma de 'di-wi", deε -ti aoa' 'su a -ce' ε-? Ao nte de 'di-wi" 'a 'su -o. 27 'Kaa -jo -o -bla o' de'di -no -fuuen Moisu nya, o 'na : -O po -un 'bomu -wee -ma -je -aa 'pee ε-? 28 -Aee' -un -nuei" -un -je 'un 'dba, ka -un -dba Esipu -kwie"- εε? 29 O 'tmua wlu -ne 'su Moisu 'kpa 'kwla, o mue 'e Madian-wi" 'a 'blua 'di, 'demo o 'wluu- "nynuu- 'soon.

30 O nue 'e -sin 'a kwla -nyiiε. -Ta o mua 'e Sinai cru -kwli" 'de -puton" blua "kpei ε, 'bomo Kea 'a "soai due' ni 'e -gbauo -εε wan 'di. 31 Moisu 'jea εε' de tu 'su ε, ε "maa o tai', 'su o 'kpa 'bo ε -pun" -wee o 'je ε ja -gbun, 'su o 'won Kea 'a wlu -ε -na : 32 'In nte -in "bo -wi" 'a Kea -o, Ablaam ke Isaaku ke Sakobu 'a Kea -o. 'Su Moisu 'a di a cre', o se -in kpa "jua- "jei -wee -gbun 'o 'beε-. 33 'Su Tu"bo wlu o -pee ε 'na : -In -sa -ma "kwlai- bi', de-nue' 'blua -in -nyna "kpei εε' 'blua- tu -kwe- i 'pepe. 34 'Kle 'ma 'ce-wi" a 'jea 'de Esipu-blua "kpei ε, 'un 'jeeε', 'un 'won uupu 'a -fun" wlu mε, -wee 'un "sii 'de 'un 'je uupu seie-. -In ji la -wee 'un 'je -un dbo 'de Esipu.

35 Moisu u u -fleεan 'de ε, -wee u u 'na -o -te' 'o -un 'de -in -je -aa 'ble i ke -aa 'pee 'jei ni ε-? Omo Kea dbo -wee -o -je uua' -jeopoi ke uua' -seiei ni-. Kea 'a "soai -o -wlua Moisu -pee 'de ne-gbauo 'di ε, omo -je o sun o po. 36 Moisu -no mo -sa Israe-koun kuonkwla' 'de Esipu, -wee -o nu jrii' ke di -tuu"-tuu 'de εε' 'blua- tu 'di, o nu jri' 'bo 'tonie -saan won, ε ke 'de -puton" blua "kpei ke 'de -sin 'a kwla -nyiiε 'di ke-. 37 Moisu due' -no -wlu' 'de Israe-koun -pee -wee -o -na : Kea a mue nua' εε' wlu 'kwajaai due' 'je 'wlu ka 'un nta o 'je kan ni 'de ε 'jeo dbo. 38 Moisu -no mo -ni 'o Israe-koun -pun" 'de -puton" blua "kpei, o ke -a "bo -wi" a na -wee Kea 'a "soai a joo wlu 'kwa 'de Sinacru "kpei, omo -oo -won Kea 'a 'kmuntu wlu -wee -oo -tmu i 'de -a -pee.

39 -A "bo -wi" se o' won 'je -ti 'woun-, u -fuun o nya -wee u u "biie- uua' pee 'de Esipu-blua "kpei de, -wee u u wlu 'de Aaron -pee u u 'na : 40 -In ma -aa -ku' -jri' -a -ji "jrie- 'jee-, -wee nyo 'ji 'ble 'bo -a "juo, de-nue' Moisu -o -sa -avn 'de Esipu-blua "kpei -ta, de o -sneεa 'un, -a se ε juo-. 41 'Su 'de εε'

'wɪ tu 'di ɛ, ʊʊ nuɛ bli' -kea'- uua -sa' 'sraa- -pee, 'de uua nu 'mʊa- 'bo uua' -cɛ" 'kpa 'a sʊn 'a nuudt "juɔi. ⁴² 'Sʊ Kea -sa uʊpʊ "jriɛ- pʊn", -wɛɛ ɛ "tai- uʊpʊ 'i, 'de ʊʊ -te dɪ -nɪa 'e jaʊn 'di 'a "juɔi -gbɛɛa' -pʊn". Ka ɛ 'crua 'de Kea 'a wlu 'kwajaau'n 'a 'sbɛ 'di ɛ, ɛ 'na :

Israɛ-kʊʊn, ɛ 'mʊ ao -saa nmi 'sraa- 'bʊn ao "nyɪ 'de -sʊn 'a kwla -nyiiɛ 'di 'de -pɪɔn" blʊa "kpeii ? ⁴³ ɛ se kʊʊn -ɛɛ 'nyɪ nɪa Molokɪ, ɛmɛ -ɛɛ -tan 'tanfʊ ao se "jɛi po -wɛɛ aʊa sea blee, ɛ ke 'cʊ-sʊn 'a -kʊʊn Refan ao se ma aʊa sea -kɪ' a 'daa, -wɛɛ aʊa sea "juɔi -gbɛɛ' ? ɛmɛ -tɪ 'ma mu ao kʊʊnkwla' kpa'a 'de Babilɔn-kwɔlɔ 'de.

⁴⁴ -A "bo -wi" 'bleɛ -tan 'tanfʊ -ɛɛ -poo ke' -gbau 'jrui 'bo -pɪɔn" blʊa "kpei, 'de ɛ -nɪ Kea -gbu klaa" 'a -sii, ɛɛ nuɛ ka Kea "sia 'nyɪ 'de Moisi -pee ɛ. ɛ wlu' 'de Moisi -pee ka 'de-, ɛ 'na : Ka -jɛ -in -jeea "jriɛ- nɪa, 'kamɔ -in -jɛ ɛ nu. ⁴⁵ ɛɛ' -tan 'tanfʊ tu jiiɛ -a "bo -wi" 'kwai mamav 'sʊ ɛ je Sosue jɛɛ-. ɔmɔ -paa ɛ 'de nyʊ jrv' Kea nʊa i 'de uʊpʊ "juɔi 'a 'blʊa-'di, -wɛɛ ɛ -te i 'demu mamav 'sʊ ɛ jɛɛ Dafidɪ 'a nɔ". ⁴⁶ Dafidɪ nmɔɔɛ 'e Kea "jri 'dei, ɔ -tee' ɛ i 'de ɔ 'je Sakɔbʊ 'a Kea 'a -gbu" po. ⁴⁷ 'Kaa ɔɔ' "ju Salomɔ mɔ -po' ɛɛ' -gbu". ⁴⁸ 'De -mɛ 'kamɔ Kea -nɪa 'e jaʊn 'di ɛɛ' "ti 'de nyɔ ɔ 'poo-gbu 'di, ka ɛ 'tmʊʊa 'de Kea 'a wlu 'kwajaai 'a 'sbɛ 'di ɛ :

⁴⁹ Tʊ"bo 'na : Jaʊn mɛ -nɪ 'ma 'beɔkpa-tɛ, -wɛɛ 'blʊa- nɪ 'ma bɪ "kpei -te -dɛ. -Mɛ -gbu" -jɛwɛ- ao 'je po -wɛɛ ao 'je 'bʊn "nyɪ ɛ- ? 'De -tawɛ- aomɔ 'je 'bʊn "nyɪ -wɛɛ 'ɪn 'je "jru 'wlaa a- ? ⁵⁰ 'Ma sʊn mɛ -se' dɪ -nɪa 'mʊa- -wee' "klein nuʊ ?

⁵¹ 'Oo, ao "jrukuʊn 'a ti, -ɔɔ pɛɛ kmuai" -wɛɛ -ɔɔ doin" "suan 'de Kea 'a -Suu 'a wlu 'a 'wɔn -tɪ 'bʊn ɛ,

aʊa -fɔn' Kea 'a -Suu o jeejee. De ao "bo -wi" nɪa 'bʊn 'de ɛ, ɛmɛ aʊpʊ nɪ 'bʊn -ke. ⁵² Kea 'a wlu 'kwajaai -jɔwɛ- ao "bo -wi" se 'kle -tu" ɛ- ? Nyʊ -uʊ -tmʊa "ju ɔ -srɛai" 'a ji -tɪ ɛ, ʊʊ 'dba uʊpʊ 'mɛ, ɔɔ' "ju tu mɔ aʊpʊ- to 'e -wɛɛ -ɔɔ 'dbaʊn ao 'kpa. ⁵³ Aʊpʊ- Kea' jaa ɛɛ' "sʊ ke' 'kwa ɛ "nyɪa, -wɛɛ ɔ sea -mɛɛ' ke' tu wɔn 'je ɛ, aʊpʊ-.

Uʊ tbaa Etiein "soi i

⁵⁴ Uʊ 'wɔan wlu -nɛ 'sʊ ʊʊ 'kpa 'cɛn, ʊʊa diiɛ 'nyɪ 'i 'de Etiein -pee. ⁵⁵ 'kaa Etiein -mɔ ɛ Kea 'a -Suu "jiɔ 'bʊn 'ɛ, -wɛɛ ɔɔ -gbʊn 'e jaʊn -kwɔlʊ jojo, 'sʊ ɔ 'jɛɛ Kea 'a tʊ"bodɛ i, -wɛɛ Sesi nyna i 'de Kea 'a dianfʊ o. ⁵⁶ 'Sʊ ɔ 'na : Ao -gbʊn 'nɔ, jaʊn 'ma 'jea i ɛ, ɪ kaiɛn wɔn, -wɛɛ nyɔ ɔ 'Ju nyna i 'de Kea 'a dianfʊ o.

⁵⁷ 'Sʊ ʊʊ -saa "wɔ -cruɛn", ʊʊ "suɛn -cɪɪ doun" -wɛɛ ʊʊ -wee' "klein bluu ɔ "kpei -tadue. ⁵⁸ 'De ʊʊ 'klɔ i, ʊʊ -sɔ 'o -kwɔlɔ, -wɛɛ ʊʊa tɔɔɔ "soi i. Nyʊ -jea ɛɛ' -ta -tee' ʊʊa' 'bʊnpaadɪ i 'bo -kooai" -saan" due' -ɔɔ 'nyɪ nɪa Sɔɔ -pʊn". ⁵⁹ -Ta ʊʊa tbaa Etiein "soi i ɛ, -mɛ ɔɔ bae', ɔ 'na : Tʊ"bo Sesi, -in -kpuʊn 'ma -suu sɪn 'sɔɔn. ⁶⁰ 'Sʊ ɔ poɛ 'kɔi- klu' -wɛɛ ɔ "wɔ kpleiin, ɔ 'na : Tʊ"bo, de ʊʊ nʊa -ta -in -bo ɛ -sroɛ' 'bo uʊpʊ "jru. ɔ 'tmʊa wlu -nɪ 'sʊ ɛ, ɔ 'mɛɛ.

8

Sɔɔ -tuɛ" Kea -gbu 'kle

¹ Sɔɔ poɛ Etiein 'a 'dbaʊn -tɪ' o. 'De ɛɛ' 'wɪ tu 'di mɔ 'kle klaa' -jia' Kea -gbu "kpei 'bo Selisalem -tee -wɛɛ nyʊ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'bʊn -wee' -gba' ja 'de ʊʊ mu Suideblʊa o, Samadiblu'a "kpei. Sesi 'a dbʊʊn 'a 'sʊ sie 'o Selisalem. ² Kea 'a -jei" naaʊn mʊ -ji' -wɛɛ -ʊʊ -nmaɛ Etiein i, -ʊʊ pa ɔɔ' 'kwɛ- 'de -ʊʊ -fʊn' ɔ kplein.

³ Sɔɔ -mɔ ɛ, ɔɔ -sa' Kea -gbu i, 'sʊ ɔɔ jea 'bʊn -sii'. ɔɔ pa -gbi" 'dii -wɛɛ

ᵋᵋ kpun 'nynokpae' ke "nynunmai 'de ᵋᵋ po uᵋᵋ -kaso 'di.

Filipu 'tmue Sesi 'a -pɔia' -ti 'bo Samadi

⁴ Nyu -uᵋ -gbaa di 'mii ε, uᵋa muε -ta "o -ta -wεε uᵋa 'tmu -pɔia" -ti. ⁵ Filipu muε 'e Samadi blua 'a -kwlo due' 'di, -wεε ᵋ 'tmu Klisi 'a -ti' 'bomu. ⁶ Nyu -tuu"-tuu -kuan' "jrui ε, uᵋa poε de Filipu a 'tmua doin" o -snii', -wεε uᵋa 'jee jrui' ᵋᵋ nuᵋa "jrie- ke. ⁷ De-nuε' -siisan -wlu 'e 'wenuᵋ -tuu"-tuu 'un 'de "wɔɔa' 'un, -wεε klɔᵋᵋᵋ -tuu"-tuu ke 'tooun a 'pu. ⁸ 'Su 'muᵋ-cruen" klaa" 'kpaᵋ 'bo εε' -kwlo tu 'di.

Jrii' poi Simo 'o -ti'

⁹ 'De "ju due' -nu 'bo εε' -kwlo -tu 'di see, uᵋa 'dɔᵋ Simo, ᵋᵋ 'daa ᵋᵋ -ce" dεwɔn i. 'De ᵋᵋ' jrii' ᵋᵋ nuᵋa 'a -ti' 'un ε, ᵋᵋ "maa nyu -nuᵋa 'o Samadi -wee' tai'. ¹⁰ Mu' ke klae" -wee' a poε ᵋᵋ' wlu doin" o -snii' see -wεε uᵋa wlu ka : "Ju -no -mo 'bleε Kea 'a "ikmaa' nyu a 'daa "ikmaa' klaa" a.

¹¹ Uᵋ -wee' a po ᵋᵋ' wlu doin" o -snii', de-nuε' ᵋ -kwle uᵋa' tai' "maa' mε 'de ᵋᵋ' jrii' 'un. ¹² 'Kaa uᵋ wɔan Filipu 'a wlu ᵋᵋ 'tmua Kea 'a tu"bodε ke -pɔia" -ti -nuᵋa 'de Sesi Klisi 'a 'nyn' 'un 'a -ti' 'su ε, uᵋ 'je ᵋᵋ' wlu tɔ' 'un 'ε, -wεε 'nynokpae' ke nmai -wee' a poo "ni "jru. ¹³ Simo mo 'o -ce" 'jee Sesi 'a -ti' tɔ' 'un -ke. ᵋ -kɔa' "ni "jru pɔoa' 'su ᵋᵋ' teen Filipu o, de-nuε' nyu 'puᵋ jrii' ke di klae" -ia nuᵋa i "mo- tai'.

¹⁴ Ka Kea 'a wlu pa 'e Samadiblua "kpei ε, umi Sesi 'a dboun -nuᵋa Selisalem 'wɔn, 'su uᵋ dbu 'e Piei ke San 'mε. ¹⁵ -Wi' -mu nynia 'e Samadi ε, uᵋ baεε nyu -uᵋ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'a baεa', -wεε uᵋ 'e Kea 'a -Suu 'je, ¹⁶ de-nuε' -mε Kea 'a -Suu se 'e uᵋᵋᵋ 'a due' koun -gbai' 'un "ti ke. Uᵋ poε "ni "jru 'de Sesi 'a 'su 'a 'nyn' 'un. ¹⁷ 'Su Piei ke San -tee uᵋᵋᵋ kwa "jru, -wεε uᵋ 'je Kea 'a -Suu.

¹⁸ Simo 'jea Sesi 'a dboun -tea nyu kwa "jru -wεε Kea 'a -Suu jia 'de uᵋᵋᵋ 'un 'su ε, ᵋ "nyie uᵋᵋᵋ 'wei, ¹⁹ 'De ᵋ 'na : Ao "ny' 'un "ikmaa' -nε -ke, -wεε nyo "o nyo 'un -te' kwa "jru ᵋ 'e Kea 'a -Suu 'je. ²⁰ 'Kaa Piei wlu ᵋ -pee ᵋ 'na : -In -ke -ma 'wei cen 'e -klu' -tie", de-nuε' -ma naa tɔ' i -mo -na nyo 'beεε' ᵋ 'je 'wei ja -wεε ᵋ 'je Kea 'a -paan' -tun' ! ²¹ De -εε nuᵋa -ta -ma de "o de jre' se ε 'di nu, de-nuε' -ma pee se "isre 'bo Kea "juɔi. ²² Tɔ' saun -ma naa i -nε -un -bɔ ε o. 'De -un -je Tu"bo -bae -wεε ε 'je -un εε' tɔ' tu 'un -sa, -bo ε 'beε- ε 'je nuᵋe 'de, Kea 'je -ma deᵋᵋᵋ -kɔ'. ²³ De 'ma 'jea i 'de -un 'un ε, mε -nu -un 'di nynie wɔn -wεε deᵋᵋᵋ 'ble -un kɔᵋᵋ 'un ke. ²⁴ 'Su Simo 'na : Ao' -ce" 'kpa baε 'ma Kea, -wεε di ao "sia 'nyn' ia' di tu je 'un "jrii nuᵋε-.

²⁵ Piei ke San -kɔa' -po bla' 'de nyu -pee 'su uᵋ muε Selisalem de. Ka uᵋa mua, 'kamo uᵋa 'tmu -pɔia" -ti 'de Samadikoun 'a -kwle 'dii.

Filipu ke "jruei klaa" Etiopien i ke

²⁶ Tu"bo 'a "soai due' wluε 'de Filipu -pee, ε 'na : -In -sɔn 'un -un mu 'e 'jru 'a kvaanfɔ o, 'de -jeblu -ε -wluᵋa Selisalem -wεε -ε mua Gasa 'i, 'de -puɔn" blua "kpei.

²⁷ Filipu sɔan 'un 'su ᵋ 'kpa 'o 'ε. ᵋᵋ -gbuan 'e mu 'su "ju due' mo -nu 'bo ᵋᵋ' "kpeinaade 'di -ᵋᵋ -si'. ᵋᵋ "ju tu 'wluε Etiopi, ᵋ nuε "jruei klaa" -o. ᵋᵋ nyiᵋ tu wa 'un 'ε, -wεε ᵋᵋ -te' Kandas -u -nuᵋa 'beɔnynokpao' 'de Etiopiblua "kpei 'a "wlie- -wee' "jru o. Omɔ -ɔ ji Kea "juɔi -gbεεa' 'de Selisalem, ²⁸ -Wεε -ᵋᵋ mu 'de ᵋ "bli de, 'su ᵋ -tee i 'de ᵋᵋ' "kpeinaade 'di -wεε ᵋᵋ -sro' 'e Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbe 'dii. ²⁹ 'Su Kea 'a -Suu wlu' 'de Filipu -pee, ε 'na : -In mu, -un -kpa' 'bo ᵋᵋ' "kpeinaade -puᵋn". ³⁰ Filipu 'kpa plea' 'su, ᵋᵋ 'wɔn Etiopi i -no 'o wlu, -mε ᵋᵋ nuε 'e Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbe 'dii, 'su Filipu

wlu o -pee o 'na : De -ma -sroa' 'ee, -ma -wōn ε 'mii 'mεε ? 31 'Su o 'na -bo nyo se 'bn -je o po 'ee, ka 'in 'je εε' 'mii 'wōnsun nυ ε- ? -Wεε o 'da Filipu o -te' i 'bo 'bn -pōn". 'Su Filipu 'jaa -wεε o -te i 'bo o -pōn".

32 Kea 'a wlu o nta -sroa', ε ka : Uv kpo' ka nyo o kpa 'sraa -sa 'blaanyo -wεε o 'je ε 'dba, 'de ka 'blaaju sea wlu 'ble 'bo nyo -sua cεn ε 'mu- kui 'juoi nta o ni kan', o se wōn 'bai- mo "pt. 33 'De o' -ce" 'ε ja jaa' 'bn, 'pee 'wlv 'bo o 'jru -mε. -O -je o' 'ji 'a 'nyu 'si 'bode ε- ? De-nυε' o' -ne 'kmōnta' "tii -wε- 'de 'blva- "kpei.

34 'Su "jrujei -no -teeε' Filipu i, o 'na : 'Ma bae -un -ε, nyo -o' -ti' Kea 'a wlu 'kwajaa' a 'tmv kan' -ta a- ? ε o' -ce" 'kpa -ae, -un" o' o 'da nyo jro' ? 35 'Su Filipu "due wlu 'bn, -wεε o tba 'o wlu -ε -crua' -ne "kpei, 'de o -te Sesi 'a -poia" -ti 'tmva' -pōn" 'de "ju -no -pee.

36 -Ta vυ nta naa' 'sv ε, vυ jεε "ni -gbuu, 'sv "jru je' -no 'na : "Ni ka, de -ni 'e la -wεε 'in se "ni "jru poo i ε- ? 37 'Su Filipu 'na : -Bo -un -je Sesi 'a -ti' to' 'bn 'de -ma pee -wee' "klein 'bn ε, -in -bεε' -in -je "ni "jru pooε-. 'Su "ju -no 'na : Ka Sesi Klist nta Kea 'a "Ju ε, 'in 'je ε to' 'bn 'ε.

38 'Su o nynaε de vυ -tea 'di i, -wεε Filipu ke "jrujei "sii- 'bo "nio- ka vυ nta 'soon ε, 'de Filipu poo "ni "jru.

39 Uv 'wlv a 'o "nio- 'sv, Tv"bo 'a -Suu "fla Filipu 'mε. 'Su "jrujei se o 'jrie- 'jee 'bode, 'kaa omo -tue" o' -je "jrie- o' jea mu 'de 'mva- 'bn. 40 'De Filipu -mo -taan' 'e Asoti 'bo o 'wlv, -wεε o mu mamaυ 'sv o nyni Sesare. O cεen -kwle -wee' "klein 'dii o' 'tmve Sesi 'a -poia" -ti.

9

Soo 'a 'de Kea o "biiesvōn-

1 'De εε' no" tu 'di -mε Soo nte 'cεn 'mla "i 'de Tv"bo 'a klai" nynu 'a -kwlv kpuan' ke vva'

'dbaa -ti' 'bn. O muε 'e 'sraa -sai klaa" o, 2 -wεε o -tee' o 'sbi i 'de o 'je 'e Suifu-wi" 'a "jru' 'kuu-ghi -t -nta 'e Damasi 'dii mu -wεε -bo -sua Tv"bo 'a -jei" naa nyo ni 'e mu, 'de o 'je 'nynukpae' ke nmai kpuo, o 'je vυpv san 'de o 'je vυpv Selisalem ja-.

3 -Ta o' "kuvan Damasi i, 'sv -ntain -son' klaa" -wlv a 'e javn 'di cre "jrii 'bo -jei", o 'dewe' -wee' nte "puu'-. 4 'Su o -ka i 'bo 'blvo, -wεε o 'wōn wlu due' -ε -wlv 'de o -pee -ε -na : Soo ! Soo ! Deε-ti -ma -fon' 'bn tv o ε- ? 5 'Su o 'na : -Mo nyo -o ε-, Tv"bo ? -Wεε wlv -ne 'na : ε 'mo Sesi -ma -foan' tv o -o. 6 'Kaa -in -son' 'bn -in mu 'o -kwlv, -wεε de -in -jea nυ vυ 'je ε -un to'o. 7 Nyu -sua kpa Soo ε, -cni'ma kpu vυpv 'mε, de vυ 'jea 'tmv, ε se ni-. Uv 'wōn wlv -ne 'mε -ke, 'kaa vυ se nyo "jrie- 'jee-. 8 Soo soan 'bn 'bo 'blvo, o' -pōn "jri 'baia 'a -ko i, 'kaa o' 'je de jre' i. Uv kpuo o -crua" -wεε vυ kpo Damasi. 9 'De 'wv taan 'di ε, o se i 'je, o se diide wōn -tin', o se 'ni 'na.

10 'De 'bo Damasi -mo ε, klai" ju due' -ni 'o -o' nynu ni Aniasiat, omo Tv"bo jεε 'de jajri 'bn, -wεε ε wlv 'de o -pee ε 'na : Aniasiat ! 'Su o 'wōn o 'na : Tv"bo ! 'In ka. 11 'De Tv"bo 'na : -In -son' 'bn, -in mu 'e -jeblv nyo a 'daa- "isre -jei" -wεε -in -je 'e Suida o -gbu" pa 'de -in -je "ju -o' nynu nta Soo i -pōn, o 'wlvε Tasi. 12 O nte Kea bae', 'sv o 'jeeε "ju due' -o' nynu ni Aniasiat "jrie-, -wεε -o' po o 'de -o -te o kwa "jru, -wεε o 'je i 'je ke'wle. 13 'Su Aniasiat 'na : Tv"bo nyo -tuu"-tuu -kwle "ju -no 'o -ti' 'tmva' 'mε, vυ 'na o' -tue" -ma nyo -in -tea kpoi" 'bo Selisalem 'kle. 14 -Wεε 'sraa -savn 'a klae" -wi" "nyu o 'sbe 'de o ji 'no, -wεε o 'je nyo "klein -sua -sia" -ma 'nyu kpuo 'de o 'je vυpv san. 15 'Kaa Tv"bo wlv 'e Aniasiat -pee, ε 'na : -In mu 'sv, de-nυε' "ju -nta 'mva- 'in -tee o' kpoi", -wεε 'in 'je o dbo 'bn nυv- 'de o 'je 'ma

'nyu e 'blva-jri' o, 'beo-wi" "juoi o, Israe-blva "kpei kpa. ¹⁶ Ka oo mua 'kle 'jea' 'de 'ma 'nyu 'a -ti' 'un 'ma -ce" 'kpa a muε 'tmva' 'de o -pee.

¹⁷ Ananiasi "sia "kpaε' 'su o 'kpa 'o ε. O nyuia 'de -gbu' 'di 'su, o -tee Soo kwa "jru 'de o 'na : Soo, 'ma de'di, Tu"bo Sesi -o -ke -un -jeea' -ta -ma jia 'bo -jei" ε, omo dbo 'un -wee -ma "jri 'e 'bai- 'de Kea 'a -Suu 'je 'e -un 'un 'ji. ¹⁸ 'Bo ε "sri di jri' ka -smii' flt nta, -t -nta kan', i je 'e o "jri 'wlv. 'Su oo "jri -gbai", o son 'un ε, -wee o poeε "ni "jru. ¹⁹ O -koa' de dia' 'su oo 'blee jie 'de o 'un de. Soo ke klai" nyuu nuε 'o Damasi 'wɔ pla-

Soo 'tmve Sesi 'a -ti' 'bo Damasi

²⁰ 'Bo ε "sri ka Sesi nta Kea 'a "Ju ε, o je εε' 'tmva' -pun" -te 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kɔun-gbi 'dii.

²¹ Nyu "klein -uva -woan oo' wlu ε, tai" "maa su 'me, su 'na : ε se "ju -oo -tua" nyu -uva -sia" Sesi 'a 'nyu 'kle 'de Selisalem, o ko -taa ? 'De o se -ta ji -wee o 'je Kletien-wi" kpon 'de o 'je uupu sun "wɔin saan 'de o 'je uupu 'sraa -saun klae" "juoi kpaε ?

²² 'Kaa Soo "due 'kpi 'un, -wee oo 'tmv Kea 'a -ti' oo mu nya. 'Su Suifu-wi" -tia" 'o Damasi -wee' 'kpa "koun koun-. Ka Sesi nta Klist ε, umi oo 'tmv oo kpa nya.

²³ 'Wɔ jri' -sia' 'o 'su ε, Suifu-wi" poeε oo' 'dba -ti. ²⁴ 'Kaa nyu jru' -saa Soo fen'. Nyu -pooa -ti' -nu, uva fue -kwlv 'o kpaε' i 'de

"mau'wɔ o, 'jru-gbaowɔ 'di -wee su 'je o 'dba. ²⁵ 'Su klai" nyuu "duo-Soo 'un ε "mau", su -te' o 'e too" 'di -wee su joo blo" 'jru, 'de su "sii o i.

Soo muε Selisalem

²⁶ -Ta o nyuia Selisalem ε, o -tien' Sesi 'a klai" nyuu 'a -pun" 'kpa -ko i, 'kaa faun a nu su -wee' "klein 'me, de-nue' ka o 'jea Sesi 'a klai" ju 'kpa, su se ε to' 'un 'je. ²⁷ 'Su Banabasi "duo- Soo 'un ε, -wee o

ke o kpo 'e Sesi 'a dboun o, -wee ka Soo ke Tu"bo 'jeea 'bo -jei", 'de ka o 'tmva Kea 'a -ti' 'de Sesi 'a 'nyu 'un ka -oon' ka 'de Damasi ε, o po uupu ta' "kuan. ²⁸ De -tba' 'o εε' no" tu 'di ε, Soo nuε 'bo su -pun", -wee o ke uva nu -mu' -ji' 'bo Selisalem. Oo wa' i -wee oo 'tmv Kea 'a -ti' 'de Tu"bo 'a 'nyu 'un. ²⁹ Oo wlu' -ke 'de Suifu-wi" -a -poa' Klekwlv -pee 'de o ke uupu a -too' ba o, 'kaa -wi" -mu a -pon oo' 'dba -ko i. ³⁰ Oo' de'di -wi" 'wɔin 'su ε, su kpo Sesare, -wee o 'wlv 'e -mo 'de o mu Tasi.

³¹ 'De εε' no" tu 'di ε, Kea -gbu -tee 'fleun 'de Suide o, Galile o, Samadiblv "kpei. Nyu -wee' 'blee 'kpi -wee Tu"bo 'a wɔn 'jea' ke oo' pleea' nɔ 'de uupu 'un. Kea 'a -Suu a nuε 'de nyu -jea Sesi 'a -ti' to' 'un a 'kpa "kpei.

Ene 'pυv

³² -Ta Piei a -teea' nyu -su -jea Sesi 'a -ti' to' 'un 'i -kwlv 'dii ε, o mu Lida, Kea 'a -jei" naun -nta -ke ε. ³³ O jεε "ju due' 'bo -kwlv -ne 'di, oo' 'nyu -nɔ Ene, -o nu 'o 'we blv -sun -me" na, de-nue' oo' 'dae- 'mεε. ³⁴ 'Su Piei wlu o -pee o 'na : Ene, Sesi Klist 'bɔo- -ma 'we- 'me, -un -son 'un -un -je -ma "kpei 'pende nmae-. 'Bo ε "sri o son 'un. ³⁵ Nyu "klein -nta 'o Lida ke, nyu -nta 'e Saron 'jeea di -nuba 'mva- 'jrie- 'su ε, su -wee' "biie 'e Kea o.

Dokasi son "kunyɔ'

³⁶ 'De klai" nyuu "klu 'bo Sope ε, 'nynokpao' due' -nɔ 'o, -ua 'nyu -nɔ Tabita. 'De Klekwlv 'di va' 'nyu -nɔ Dokasi, ε 'de me -nɔ 'wlv meun-. Ua nuε dbo 'dɔe -tuu"-tuu, -wee va -te' weenyu kwa wɔi. ³⁷ Umu 'we- kpon 'de εε' no" tu 'di -wee -u -me. Uv -koa' va' "ku jrea' 'su ε, su kpo 'e "jei-gbu 'a wɔn due' 'di, -wee su 'pɛɛn v i. ³⁸ 'Su klai" nyuu -nta 'o Sope 'wɔn Piei 'a 'nyu 'bo Lida, -wee su dbo nyu 'soon 'i, 'de su 'je o i bae- -wee o 'e -too' o 'e ji, de-nue' Lida ke Sope se

ba o teen-. ³⁹ Piei soan 'un 'su o ke nyu -nu 'kpa 'o 'ε. -Ta ub nynia 'bo Sope 'su ε, ub kpa Piei 'de "jei-gbu 'a won 'di. -Tion" nynukpae' -wee' "klein -gbaee' o 'dei, 'de uba -fun", -wee -ta Dokast ke ub -teea i 'de ε, "bai ke di "klein u nua uba to i Piei "i. ⁴⁰ 'Su Piei poe nyu -wee' "klein "kpaee', -wee o po 'koi- -klu' o bae Kea, -wee o "biie- 'de va' "ku o 'de o 'na : Tabita, a son 'un. 'Su u 'baie "jri. U 'jea Piei 'su u son 'un 'ε, -wee u -te i. ⁴¹ O kpa son, o kpu "jei, 'de u nyna i. -Wee o 'da Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun ke -tion" nynukpae' 'de o to va' 'kmv de ji -ne ubu 'i. ⁴² Nyu "klein -nta 'o Sope -wee' 'won ee' de tu 'me, 'su nyu -tuu"-tuu -je Tu"bo 'a -ti' to' 'un. ⁴³ Piei nve 'o Sope 'wɪ pla, 'de Simo -oo -pa" nmiku i o -gbu".

10

Piei ke Konei ke

¹ "Ju due' -ni 'o Sesare, oo 'nynu -ni Konei, o -tee Romv 'a "soa-wi" 'a kpo jre' "jru o i. Uba 'daa ubu Italibva 'a -ne "su. ² Oo' "ju tu 'sre", o ke oo' -gbu" -son nyu -wee' "klein a plee Kea, oo poe Suifu 'a nua" nyu sun o, -wee oo bae Kea jeejee.

³ -Kwie' jru-gbao jre' o 'su o 'jee Kea 'a "soai due' i 'pepe 'de jajri 'un, o pa 'e o o -gbu", 'de o -wlu o -pee o -na : Konei ! ⁴ Konei "sii- o "jrie- -seen', 'su faun a nu', o 'na : De -ni kan' a- Tu"bo ? 'su Kea 'a "soai 'na : -Ma baewlu ke -ma di 'dce -ma nva ji', i je Kea jeeε, 'de ε po ia' -ti' -kwlv o. ⁵ -In dbo nyu 'de Sope, -u -je Simo -oo "kpei -tenyni nta Piei 'da. ⁶ O kooe 'de "ju due' nyu a 'daa- Simo nmiku "pa i o -gbu". Oo' -gbu" nte 'e 'tonie -kwlt" fo o.

⁷ Kea 'a "soai -o -wlu o -pee 'a -ni -ε mua 'su Konei 'da oo' dbonvun 'soon 'me, ε ke oo' "su 'a due' -kma oo' -ti' -wee oo' pleea Kea ke- ⁸ -Wee di "klein o 'jea jajri -ni, o po

ubvu ia' "kuan, -wee o dbo ubvu 'de Sope.

⁹ Eε' -son' -stan', -ta ub nua 'o -jei' -wee uba "kuvan-Sope i ε, -me Piei 'ja 'e -gbu" "jru -nta pεεpεε 'jru-gbao, -wee oo bae Kea.

¹⁰ 'Su 'mυε- ε nu', o nte "i o 'je de di. -Ta ub sia de pia' a 'su o blu' 'de ja jri 'un. ¹¹ Oo 'jee javn i, ε kaien won, -wee de jre' ka tae'fo nta -ε -nta kan' -wlv 'e javn 'di -εε -si" i 'bo 'blv, ee' 'fo -nta -nyie -wee' "srie "dbu. ¹² Oo 'jee nmi 'a "kwli -wee' i 'de ε 'di : -ju -a naa bi -nyie "i o, -ju -a cna -pεε' o, i ke nuu 'a "kwli -wee' ke-. ¹³ 'Su o 'won wlu jre' -ε -na : Piei, -u -son 'un -u -dba, -u di. ¹⁴ 'Kaa Piei 'na : "In- 'de, Tu"bo, ia' di tu se 'ma won 'i bla due' i se i -kwe-, i kpuen -flen". ¹⁵ 'Su wlu -ne 'ε kpe 'soon -ne wlu' ke'wle ε 'na : Di Kea 'na i nmo "jrii ε -u -bo nve i kpu ε -flen".

¹⁶ Eε' de tu nve' kpe taan -wee tae'fo -ne "sri 'o, ε mu javn 'di de.

¹⁷ -Ta Piei nua oo' -ce" i-teea' 'de de o 'jeea "jrie -ne 'ε -ti' 'un ε, -me nyu Konei dboa -nu -teeε' nyu i mamau 'su ub je Simo 'o -gbu" 'je, -wee ub nyna i 'bo ε "woin. ¹⁸ Ub kpa wlu "jei -wee ub -tee' nyu i ub 'na : -Ta mo Simo -oo "kpei -tenyni nta Piei koo- ε- ?

¹⁹ De Piei 'jeea "jrie 'mva- o nte to' "kpei naa', 'su Kea 'a -Suu wlu' 'de o -pee ε 'na : -In -gbun 'no, nyu taan -a -pon' -mii. ²⁰ -In -son 'un, -u -si" i, -u -ke ubu 'e mu. -In -bo to' i pleee, de-nve' mo -dbo' ubvu. ²¹ 'Su Piei "sie i -wee o wlu 'e nyu -nu -pee o 'na : 'Mo aoa -poan i 'un ka, deε-ti ao ji ε- ? ²² Ub 'na : Konei -o -nta "su 'a jra' jei klaa" mo -dbo' -avn. Oo' "ju tu 'srei", oo pleee Kea. Suifu -wee' "klein a po o ee' -ti' o. Kea 'a "soai due' mo -tmv' o -o -na : -In -je 'de o o -gbu" mu 'de o 'je -ma wlu doin' o po. ²³ Piei paa ubu -gbu" -wee o "nyu ubvu 'pen 'un. -Son' -stan' o son 'un

'ε, -wεε o ke υυ mu. Jw' de'di -wi" -nia Sope 'a jru' kpw'.

24 -Swn' dee -stan', εμε υυ nyni Sesare. Konei 'da w' 'ce-wi" o, w' "dei-wi" -υυα "dia w' 'jea 'me, -wεε υυα fuo υυυυ. 25 Piei 'a -nεε pa -gbu" 'su Konei 'jw' "i w' -gbleεε bu w', 'de w' tba 'kou i 'bo w' "juwi. 26 'Kaa Piei kpw' "jei w' 'na : -In -sw'n 'un, 'mw nte nyiw -o -ke. 27 W' ke Konei nte 'tmwlu 'won 'i 'su υυ je 'e -gbu" pa. Piei jεε 'e nyu -tuu"-tuu -υυ -kuen' "jrui. 28 'Su w' wlu" 'de υυ -pee w' 'na : Ao -wee' juε', -apu Suifu-wi" ε, -a -ke nyu -sea' Suifu ni 'a dbεε-, -wεε 'de υυ o -gbu" 'di mw'w pa -ti, 'kaa de Kea -sa 'kwla 'de 'un -pee ε, ε ka, ε 'na : -In -bo nyw' "o nyw' ja -gbun -ε ka -flen" nyu nta. 29 εμε -ti ao 'da 'un -wεε 'in se 'o wlu tba 'su 'in ji. -A -won 'e ? Dεε -ti ao dbo nyu "i ε- ? 30 'Bomw Konei 'na : εε' de tu nυα 'un "jrui ε, ε' 'w' -nyiiε, ka ti nta -ta kaan 'kamw ε nt-. 'Ma baεε Kea 'de 'in o -gbu" 'di -kwie" jru -gbao o. 'Ma -gbuan 'e mu 'su "ju due' -jεε 'un. Jw' 'a 'unpaadi a nυε -ble -ble. 31 'Su w' wluε 'un -pee w' 'na : Konei, Kea 'won -ma baewlu 'me, -ma di 'dwe "klein -ma nua nua" nyu "jrui ε, ε poε ia' -ti' -kwlu o. 32 'Kaa -in dbo nyu 'e Sope -wεε υυ 'je Simw -w' "kpei -tenyni nta Piei 'da, w' koosε 'de Simw nmiku o -gbu" 'di, 'de 'tonie -kwlu" fw o. 33 'Bo ε "si 'in je -un nyu "i dbo, de -in jia -me nmw "jrui. Kaan ka la 'ja a, -a -wee' ka -ta Kea "juwi -wεε di "klein Tw'bo -tua" -un -won ε, -in -ji 'tmu 'de -a -pee -wεε -a -ji 'won.

Wlu Piei 'tmva 'de Konei o -gbu"

ε 34 'Su Piei "due wlu 'un w' 'na : to' -ti, ka Kea 'a 'cra nyu 'mii ε, 'in 'won 'mii -wε- la -cεen-. 35 'Kaa -bo ka nyw' 'je w' n, -ta "o -ta w' wlu -wεε w' 'je Kea plee 'de w' 'je "i "sradi nu ε, wmw -w' "dia εε 'je. 36 ε ja εε' wlu 'de Israe-koun o -wεε w' 'tmu-υυυυ pεe 'a blu -ti 'de Sesi Klisi -w' nta nyu -wee' "klein 'a Tw'bo 'un.

37 Dε -ε -nυα 'de Suideblva -wee' "kpei ε, ao 'wεen, εε' de tu -tee' 'de Galile, de -tba' 'e "ni "jru poa' -εε -ti' San 'tmva "kpei ε. 38 Ao juε' ka Kea "nyia Sesi -wluα Nasareti εε' -Suu ke 'kpi ke, -wεε w' mua -ta "o -ta w' nua di 'dwe, w' 'bwwa nyu 'a 'we- -wεε w' -seia nyu "klein -υυ -nia 'e -sion' 'kwa, de-nυε' Kea 'a -ce" 'kpa -ke w' na-. 39 Di "klein w' nua 'de Suifu-wi" 'a 'blva- "kpei o, di w' nua 'de Selisalem, 'de ka υυ 'dbo 'bo tu -kwlu" ε, -a -wee' "klein ni εε' -ta 'jeun -o. 40 'Kaa Kea jw' 'kmv de 'de 'w' 'a taan -ne 'di, -wεε w' to w' -ce". 41 ε se 'de nyu -wee' -pee ni-, 'kaa ε ni 'de -apu Kea -sa 'o sese, -wεε -w' nta εε' -ta 'jeun -pee o. -Ta w' jia 'kmv de ε, w' ke -aa -dii -tadue 'de -a -naa -tadue. 42 -Wεε w' 'na -a -tmu w' -ti' 'de nyu -pee, 'de ka Kea -te' w' 'o -wεε w' nta 'kmvnyu ke 'meun 'a 'pee 'jei ε, 'de -a -je ε "kpei- nyε 'de υυ -pee. 43 Kea 'a wlu 'kwajaavn -wee' "klein 'tmu w' -ti' 'me, υυ 'na nyw' "o nyw' -jea w' -ti' to' 'un -mw' disain -kwe' 'de w' 'nyni 'un.

Nyu -sea' Suifu ni ε, υυυυ -je Kea 'a -Suu

44 Piei nte wlu -ni 'a 'tmva' 'su Kea 'a -Suu "sie i 'de nyu "klein -υυα poa w' wlu doin" o "kpei. 45 Dε Kea "nyia nyu -sea' Suifu ni εε' -Suu "maa Suifu-wi" -υυ -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -wεε -υυ -ke Piei jia tai'. 46 Dε "maa υυυυ tai' ε, εμε -ni nyu -nu a poε wlu dee -wεε υυα 'bεε- Kea 'a 'nyni "i. 47 'Su Piei 'na : Nyu -jea Kea 'a -Suu -ke ka -apu mw nta 'ee, nyu 'bεε- nyu 'e υυυυ 'a "ni "jru poaa' 'un "nao -o ? 48 'Su w' 'na : Ao po υυυυ "ni "jru 'de Sesi Klisi 'a 'nyni 'un. -Wεε Konei ke w' 'ce-wi" bae Piei i, 'de w' 'e 'w' pla nu 'bo υυ -pwn".

11

"Kuan Piei poa 'bo Selisalem Kea -gbu "juwi ε

1 Ka nyv -sea' Suifv nı 'wɔan Kea 'a wlu -wɛɛ vɔ kɔvɔn ɛ sɔn 'sɔɔn ɛ, umı -tadboun- ke ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jevn -nıa 'e Suide 'wɔn. 2 Pıei jııa Selisalem de 'sv, Suifv-wı" -tee ɔɔ' "bli -cɛa' -pɔn". 3 Uv 'na : Pıei, -ın pa 'e nyv -sea' Suifv nı o, -wɛɛ vɔ ke -ın dii -tadue !

4 'Sv dı "klein -nɔva Pıei bla ı -wee' 'a -po' do- do-, ɔ se de 'o sie. 5 ɔ 'na : -Ta 'ın nıa 'o Sope ɛ, -wɛɛ 'ma baea Kea a, 'bomɔ 'ın ja ja, de 'ın 'jea -ɛɛ -wlvɔ 'e javn 'di 'de -ɛɛ jia 'mi 'ı ɛ, ɛ -kɔ' 'jıe klaa". ɛɛ' 'fɔ -nıa -nyııe -wee' "srıe "dbu, -wɛɛ ɛ jı mamav 'sv ɛ "sı ı 'bo 'ɔn -pɔn". 6 'Ma -gbɔn 'e ɛ 'di 'mɛ 'tun, 'sv 'ın 'jeɛ 'kwla 'dinmi -blea bı -nyııe' ke, cniɛ -pɛɛ' ke nɔvı 'demu. 7 'Sv 'ın 'wɔn wlu due' -ɛ -na : Pıei, -ın -sɔn 'ɔn, -ın -dba -ın -je di. 8 'Kaa 'ın 'na : 'In- 'de, Tv"bo, dı -nı, ı nıɛ -apv Suifv-wı" 'a -gban -o, ı se 'ma wɔn 'ı bla due'. 9 'Sv wlu -nıa 'mva- 'wlv 'e "jeı, ɛ je wlu ke'wle, ɛ 'na : Dı Kea 'na ı nıɛ 'pepe nyɔ 'bɛɛ- ɔ 'jı di ɛ, -ın -bo nɔɛ ı se 'ma di ka nı-. 10 ɛɛ' de tu nɔvɛ 'ɔn "jrıı kɔɛ taan, 'sv ɛ muɛ 'e javn 'di de. 11 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di 'sv nyv taan -srı" 'o -sv jı 'e -gbu" -ɛ 'di 'ın kooa "wɔın, vɔ 'wlvɛ Sesare -wɛɛ vɔ dbo vɔvɔ 'mi 'ı. 12 'Sv Kea 'a -Suu wlu' 'de 'ɔn -pee ɛ 'na : Uv ke -ın mu, -ın -bo tɔ' ı pleɛ ! -Aa de'dı -wı" -mɛɛɔ"- -nv vɔvɔ -kpa' 'ɔn 'bo Kɔnı o -gbu". 13 'De ka ɔ nıa Kea baea' 'de ɔ o -gbu" 'di, -wɛɛ ɔ 'jea Kea 'a "soai "jrıɛ-, 'de -mɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : -In dbo nyv 'e Sope -wɛɛ vɔ 'e Simɔ nyv a 'daa- Pıei 'da, 14 -wɛɛ wlu -bo -ın -ke -ma -gbu" -sɔn nyv 'wɔn 'de ao 'jea 'pɔ ɛ, -wɛɛ ɔ 'jı 'tmv 'de ao -pee. Dı -nı umı -ıa "kuan ɔ po -avn. 15 'In -tea wlvıa' -pɔn" 'sv, Kea 'a -Suu "sıe ı 'bo vɔ "kpei, ka ɛ nva 'de -aa -tı' 'ɔn tɛın" -ke ɛ. 16 'Sv Tv"bo 'a wlu -tmva' 'de ɛ 'ın pɔɛ -kwlv o, -ɛ -na San nɔvɛ "nı mɛ ɔ po nyv "jrı, 'kaa aopv mɔ ɛ, aoa muɛ "nı "jrı poa" de Kea 'a -Suu 'ɔn. 17 -Ta -a -jea Tv"bo Sesi Klisı

'a -tı' tɔ' 'ɔn ɛ, -paan' Kea nva -a "jrıı ɛ, ɛmɛ ɛ nv vɔvɔ "jrıı -ke, 'mɔ 'beɛɛ' 'sv 'ın 'je Kea o -fɔɔn' ? 18 Uv 'wɔan wlu -nɛ 'sv vɔ -craı", -wɛɛ vɔva po Kea 'sɛ-, 'de vɔ 'na : Kea 'wɔɔn nyv -sea' Suifv nı -kın kwa -wɛɛ vɔva poo kplın fai" -ke 'de vɔ 'je 'pv.

Antıosı Kea -gbu

19 De -tba' 'o Etıein 'a 'mɛa', 'kle -jia' Kea -gbu "kpei ɛ, ɛ nɔvɛ' Sesi 'a -tı' tɔ' 'ɔn 'jevn -wee' "klein je ja -gba' 'bo Selisalem, vɔva 'jrı' mu' mamav 'sv vɔ je 'e Fenıı o, Sıprv-blva o, Antıosı nynı, 'kaa 'de Suifv-wı" 'a 'sv -pee mɔ vɔva 'tmv Sesi 'a -tı'. 20 'De vɔ "klu ɛ, nyv jrı' -nı 'e -sv -wlv Sıprv ke Sırenı ke -wɛɛ -sv jı Antıosı 'de -sv -wlv 'e Glekı-wı" -pee -ke, 'de vɔ -tmv' vɔvɔ Tv"bo Sesi 'a -pɔıa" -tı. 21 Tv"bo 'a sɔn nıɛ vɔvɔ "kpei, -wɛɛ nyv -tuu"-tuu a 'je vɔva' wlv tɔ' 'ɔn 'de vɔva "bııe 'e Tv"bo o. 22 Imı nyv -nıa 'e Kea -gbu 'di 'e Selisalem 'wɔn 'sv vɔ dboɛ Banabası 'de Antıosı. 23 -Ta ɔ nynıa 'demu -wɛɛ ɔ 'jea ka Kea nva vɔvɔ 'saavɔn "jrı 'sv ɛ 'bleɛ ɔɔ' 'mva-, -wɛɛ ɔ kuu vɔ -wee' "klein 'a dı ı 'de vɔ 'je Tv"bo 'a -tı' kɔvɔn -kli 'de vɔ vɔ pɛɛ o. 24 ɔɔ' Banabası -tu ɛ, ɔ nıɛ 'dıwɔnmɔı -o, -wɛɛ Kea 'a -Suu "jı 'de ɔ 'ɔn, 'de ɔɔ' Sesi -kwı" -tea' kuɛ 'e 'dei. 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di nyv -tuu"-tuu -sa 'o Sesi 'a -tı'. 25 'Bomɔ Banabası cɛɛn ɔ je Sɔo -jeı" mu 'de Tası. Banabası jɛɛ ɔ 'sv, ɔ ke ɔ jıɛ Antıosı de. 26 'De -sɔn due' -nɛ 'di ɛ, vɔ ke Kea -gbu beɛɛ o -wɛɛ vɔva 'kuıɛn nyıɔvɔ -tuu"-tuu "jrıı 'de vɔva tɔɔ vɔvɔ Kea 'a wlv. 'Bo Antıosı mɔ vɔ 'daa- Sesi 'a dbɔvɔn Kletıen "ı-saa nɔ". 27 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, Kea 'a wlv 'kwajaaavɔn jrı' 'wlvɛ 'o Selisalem -wɛɛ vɔ mu Antıosı. 28 Uva' due' 'a 'nynı -nı Akabıst. ɔmɔ Kea 'a -Suu po -je o, 'de ka 'mıɛ- klaa" 'jea jı 'de 'blva- -wee' "klein "kpei ɛ, ɔ -tmv ı. ɛɛ' 'mıɛ- tu jı kan' -cɛɛn-, Klodı 'a 'blvajıe nı nɔ". 29 Klai"

nynuu -wee' poε wlu -tadue, -wee de jro' 'blea o 'je ε ja-, 'de υυ 'je υυa' de 'di-wi" -nιa 'e Suide kwa woi -te'. 30 Εμε υυ νυ -wee υυ dbo Banabasi ke Soc, 'de υυ kpa -paan' -nιa 'mυa- Kea -gbu -jeopoun -nιa 'e Suide ε.

12

Saki 'a 'me -ti ke Piei 'a -kaso 'di mu -ti ke

1 'De no' due' -ne 'di ε, 'beo Erodi -tee Kea -gbu 'kle -tua" -pon". 2 O 'dbaa San 'a de'di Saki -cne "i. 3-4 O 'jea kan' ka di oo nua nmoa 'e Suifu-wi" 'di won ε, o kpon Piei 'me 'bo -di'pen -sea" -puun"- de o mu 'a -ko' o 'wi o, o po o -kaso 'di, 'de o -tee' o "su -nyiiε 'ε kpe -nyiiε 'dei -υυa fuo o i, -wee -bo Paki 'a -ko' wlu 'o -jei" ε, 'de o 'je o 'e nyu "juoi kpa. 5 Uυ -tee Piei 'dei 'de -kaso 'di, 'kaa Kea -gbu a 'kuten "jrui -wee υυa bae oo' Kea 'de nai" 'blea' 'bn.

Piei 'wluε -kaso 'di

6 "Maυwi -bo -ε -wlu 'o -jei" -wee Erodi 'jea Piei 'de nyu "juoi kpa a, Piei a 'mυυ 'bo "su 'soon nynu. Uυ soon -gbaacιe' "dbi 'soon i, -wee -kasogbu i fuoun-wi" -mυ a fuo kpa" i 'bo -kasogbu "wain. 7 Uυa -gbuan 'emu 'su Kea 'a "soai due' -taan' 'su -ta -wee' nιe "puu 'de -kasogbu 'a won 'di. Kea 'a "soai bla Piei -pon" -wee o -so "nyu" 'de o 'na : -In -son 'bn -too"- ! Piei soon 'bn 'su -gbaacιe' "dbi 'wlaa. 8 'Su Kea 'a "soai wlu o -pee o 'na : -In bla -ma wlu 'di. -In -paa -ma "kwlai bu'. 'Su 'kam o Piei nu, -wee Kea 'a "soai 'na : -In -wla -ma tae' "kpei- 'de -un -je 'bo 'in 'de bla.

9 Piei "sia "kpaε" 'su o bla 'o Kea 'a "soai 'de, 'kaa di "klein Kea 'a "soai nua 'mυa-, oo' 'won 'e ι 'dei 'mii, ka nyo o jaa ja 'ka ι nι 'de o 'bn. 10 -Ta υυ -sia' nyu -υυa fuo i 'a "i-saa -no ke υυa' 'soon -no i, -wee υυ jεεa -kasogbu 'a nιεkpa" -me 'su εε' -ce" -kain 'bo -gbein" -wee

υυ "si 'o -jei". 'Bo ε "sri Kea 'a "soai je 'o Piei 'de 'wlu.

11 Piei "jri 'de ceεan i 'su, o 'na : 'In 'je kan' -we- la -ceεn' ka Tu'bo dboa εε' "soai 'de o seie 'bn 'de Erodi ke di "klein nyioυυ a "plian υυ 'jea 'bn "jrui nu 'kwa.

12 O naa to' i -paii 'su, o kpon 'e San υυa 'daa Maki de Madi o -gbein" -je i. Nyu -tuu"-tuu -kuten' "jrui 'demu -wee -υυa bae Kea.

13 Piei nynia 'o -gbein" -jei" 'su o -tee klu blaa' -pon". Dbonu nynokpao' due' -υa 'nyu nιa Rodi 'kpa" 'o klu -pon" -wee υa po doin" i. 14 U jua Piei 'a wlu "i 'su 'mυa- "ji υ 'bn 'ε 'kaa υ 'je 'o -gbein" kain ε υ se -me nu, υ kpa plea' υ je nyu -nιa 'e -gbu" 'di 'tmυa' mu υ 'na : Piei -a bla klu-. 15 'Su υυ saa υυ won ja υυ 'na : Suan -a nu ayn ! 'Kaa υa 'nyie "kpei υ 'na : To' -o -ceεn"- 'Su υυ 'na : -Me oo' Kea 'a "soai -o. 16 'De -me 'kam o Piei nι klu blaa' soon- soon-. Uυ kaian 'o -gbein", υυ 'je o 'su tai' "maa υυυ 'me. 17 O -kaa' υυυ kwai" 'de υυ 'e wlu-ti 'bo, -wee ka Tu'bo nua o -kaso 'di -sa -sun o po υυυ εε' "kuan, -wee o 'na : -Bo ao mu ε, -me ao po Saki ke -aa de'di -wi" "kuan. O "sia "kpaε" 'su o mue -tajro.

18 -Son' -stan' 'su, "su a -sii 'bn 'ε crii-, -wee de Piei -snεεa 'bn υυ 'je ε juo-. 19 Erodi foo" 'su -tee oo' i -poan' -pon", 'kaa o se o 'je, 'su o -tee' -kasogbu ifuoun i, -wee o cen υυυ wlu "kpei 'de υυ 'e 'me. -Me 'wlu 'o -jei" ε, 'su o 'wlu 'e Suide 'me -wee o mu 'e Sesare, 'de o nuυ 'e 'wi pla-

Erodi 'a 'me sun

20 Erodi 'kpa Tii -nyu ke Sidon nyu 'cen i. 'Kaa -wi" -mυ jia υυ ke Blatisi -oo fua Erodi 'a -gbu" 'a won i 'beε- wlu 'bn, -wee υυ ji -gbun' cian' υυ 'jeo "nyι, de-nυe' diidi -wee' a 'wluε 'e oo' 'blua- 'di.

21 'Wi jre' -ε -tuu" 'a 'di ε, Erodi paa oo' 'beodi 'bn -wee o -te i 'bo oo' 'beokpa-te "kpei, 'de oo 'tmυυ

uupu wlu -pee 'bo nyu "juoi. 22 'Su nyu -wee' -saa -cruen" u' 'na : -je -me Kea -wlu, e se nyio ni-. 23 'Kaa 'bo e "sri Tu"bo 'a "soai je Erodt bla, de-nue' o se Kea 'a ni' -te'. ciatn'- 'a 'su -paa o "jei o je 'me.

24 'De -me 'kamo Kea 'a wlu a 'tmue, ee -ko' 'blua-ja -wee klai" nynuu a 'kpa a "kpei soon- soon- uua -tii".

25 Banabasi ke Soo -koa' de -ee -ti' u' mua "i 'de Selisalem 'su e, u' mue Antioxi de, u' ke San Maki ke-.

13

Antioxi Kea -gbu dboe Banabasi ke Soo ke

1 'De Antioxi Kea -gbu 'di e, Kea 'a wlu 'kwajaavn ke nyu Kea 'a wlu tooun -ni 'emu, Banabasi o Simeo uua 'daa-nyio -jre o, Lisist -o -wlu Sirent o, Manain -o -ke -gbua'na Erodt -sa "nynue" -tadue o Soo ke-.

2 'Wl jre' o, -ta u' nta Kea baea' -wee u' 'boa won e, Kea 'a -Suu wlu 'de u' -pee e 'na : Ao -tee Banabasi ke Soo kpoi" -wee dbo -ee 'daa' 'n 'duupu e, u' 'je e nu.

3 'U -koa' won 'boa' ke baea' 'su u' -tee Banabasi ke Soo kwa "jru 'de u' 'tai- uupu "i -wee u' mu.

Banabasi ke Soo mue Sipru

4 Banabasi ke Soo Kea 'a -Suu dboa, u' mue 'o Selesi, 'bomo u' "duo- -bato' 'un -wee u' mu 'e Sipru. -e -nia 'e 'tonie 'a -kwea'-.

5 'U nynia 'o Salamint -kwlo 'di 'su e, u' 'tmue Kea 'a -ti' 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbi' 'di i. San Maki mo -o -te' u' uupu kwa woi.

6 'U -gbee' ee' 'blua- tu 'me u' je e 'un -tie" cen, -wee u' mu mamav 'su u' nyni Pafosi, 'bo u' jee jrui' poi due', -oo 'nyni -ni Baasesi. O nte Suifu -o, -wee oo 'daa- oo -ce" Kea 'a wlu 'kwajaai. 7 'Bo Sesis Polist -o -nia 'blua -ne 'e jei -pun" 'bo o -te i. -Moo' 'blvajei tu nte to'di, o 'da Banabasi ke Soo 'me, -wee o 'na : Kea 'a wlu doin" o poa 'a 'ton a nu 'un 'e. 8 'Kaa Baasesi -oo

poa jrui' -no (oo' 'nyni -ni Elimasi 'de Klektwlu 'un) oo' 'won uua' po wlu i, de-nue' oo -pon o 'e 'blvajei 'a "jru -jei" -saa 'de Kea -kwli" -tetu 'un. 9 'Su Soo -oo 'nyni nta Poo -ke e, -wee Kea 'a -Suu 'jia 'un e, o 'siie jrui' poi -no "jrie- 10 'De o 'na : -In -gbun ka -ma nyio 'o "kwli tu 'blea 'sre -wee -un -nynia 'di won e, -mo -sion' 'o "ju -o -nia de 'doe 'a tu o -foin e, Tu"bo 'a -je -sreai" -un se ee' 'un -kleenti 'boi -wee'- ? 11 Kaan ka la Tu"bo a jie -un sun -pun" kpa', -ma mue 'doa' -wee -un se 'jru i 'jei 'de no' pla 'di. 'Bo e "sri kwiekpan je 'e Elimasi "jri 'de kaan-, -wee oo bli i, oo -pon nyu -o -jea o -ci" kpon i. 12 'Blvajei -no 'jea de -nuua 'mua- 'su o 'jee Tu"bo 'a -ti' to' 'un, de-nue' wlu o 'wcan a, e -si" 'o "i.

Poo ke Banabasi mue Antioxi 'de Pisidi

13 Poo ke oo' "dei-wi" 'kpa -bato' 'di 'bo Pafosi -wee u' mu Peese 'de Pamfili. 'Bomo San Maki ke u' -see' i -wee -mo mu Selisalem de.

14 'Bo Peese -no 'bomo u' wlu -wee u' mu Antioxi jre' -e -nia 'e Pisidiblua "kpei e, 'de u' pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di -kwlewi o, -wee u' -tei. 15 'U -koa' Kea 'a ke' ke di Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmua 'a -sroa' 'su "jrui 'kun-gbu 'a -jeopoun dboe Poo ke Banabasi nyu "i -wee u' 'na : -Bo ao 'ble wlu ao 'jea 'tmu 'de -a -pee -wee -e -jea -aa di 'o "sii e, -me ao 'be- ao 'je wlu la.

16 'Bomo Poo soon 'un -wee o -kaa' nyu kwai" 'de o wlu ka : Israe-koun, 'de ao nyu -oo plea Kea ke ao -wee' po doin" i. 17 Kea -e -nia Israe-nyu 'a Kea a, e -sa 'o -a "bo -wi" 'me -ta u' nta 'de 'blua- 'sru nyu a 'daa- Esipu 'di e, eme -nue' -wee u' -gben' 'de u' -tii". eme -sa uupu 'emu 'de ee' "ikmasun 'un. 18 -Wee e -gbaan uupu mamav 'su 'de -sin 'a kwla -nyie 'di 'bo -pion" blua "kpei. 19 'De e -sa 'blua 'a blo' won -me" 'son i 'de Kananblua "kpei -wee e

"nyl εε' 'blva- tu -a "bo -wi" 'de ε ni uupu 'a δε. ²⁰ -Με 'wlvα 'o -jei" ε, ε 'βεε- -sln 'a kmε' -nyiiε kwla -mm" -wεε ε -te' uupu 'pee j'εvn "jru kpo' i mamav 'sv ε je Kea 'a wlu 'kwajaai Samielu jεε-. ²¹ 'Bo -mε 'de ε, υυ -teeε 'beo i -wεε Kea "nyl uupu Kisl 'a "ju Sauli -o -wlvα 'e Bensame 'ε "ji 'di ε, -wεε -mō 'ble uupu mamav 'de -sln 'a kwla -nyiiε 'di. ²² 'Sv Kea poε Sauli i -wεε ε "nyl uupu Dafidul 'de -mō ni vva' 'beo. 'De Dafidul 'a -ti' 'bn ε wlu' ka ε 'na : 'In 'je isai 'a "ju Dafidul -wε-, oō 'nyio tu nmōō 'de 'bn "jri 'dei. Omo -oō mu 'ma 'tvn nυ-ti -wee' "klein nva'.

²³ 'De Dafidul 'a "ji 'di mō Sesi 'wlvb-, -wεε Kea -te' o 'o, 'de ka εε' -ce" 'kpa cen a εε' wlu -tie" sese 'de o ni Israe nyv 'a 'pυυ i. ²⁴ -Ta Sesi sea 'wlvb ke ε, San Batist wlu' ka 'de Israe-kōvn -wee' "klein -pee o 'na : Ao juo aoa' disaun "i, ao "biia 'e Kea o, 'de aoa' "ni "jru pooe-. ²⁵ -Ta San 'a 'kmv 'wlv nō" o "kvbvn i ε, o wlu' ka o 'na : 'In se "ju aoa naa to' "kpei aoa fua nι-, 'kaa ao -gbvn 'nō, oō ji' 'de 'bn 'de. Oō "ju tu ε, 'vn se oō' "kwlai 'a 'dbu -pon' i ka nι-.

²⁶ 'Ma de'di -wi", ao -nιa Ablaam 'a "nynuu- ε, 'de aopv -oō pleea Kea ke ε, aopv Kea ja 'pōwlu -ne.

²⁷ 'Kaa δε Sesi nιa 'bn ε, nyv -nιa Selisalem ke vva' klae" -wi" se ε 'mii 'wōn, -wεε υυ se wlu "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva 'de -ιa nυva 'dii -kwlewι 'o -kwlewι "kpei ε, υυ sι 'mii 'wōn -ke, 'kaa υυ nynia 'o ιa' wlu tu 'me 'de Sesi 'a 'dbaa' 'bn. ²⁸ 'Uv -teeε' Pilatu i -wεε -mō 'je o 'dba, 'de -mε 'kamō δε -jea oō' 'mea' 'je, ε se 'nyni kōn-.

²⁹ 'Dι "klein -ι -crυa' 'de oō' -ti' 'bn υυ -koa' ιa' 'bo nynia' 'sv ε, υυ -so 'o tu -kwli" 'mε, -wεε υυ -teo' i 'de -gbaun' 'di. ³⁰ 'Kaa Kea -so 'de 'mεvn "klu -wεε ε jo 'kmv de.

³¹ 'De 'wι -tuu' 'di ε, Sesi to oō' -ce" 'mε 'de nyv -υυ -ke o -sa naa' 'de Galile mamav -wεε -υυ nynia

Selisalem -pee. 'Uva' nyv tu ε, uupu -nι oō' -ti' 'a -ta 'jevvn kaan -wεε -υva -tmvι 'de israe-nyv -pee.

³²⁻³³ -Pōia" -ti -a jia ao 'tmva', ε ka : Δε Kea 'tmva 'de -a "bo -wi" -pee ε, -apv -o -nιa vva' "nynuu- ε, -apv -je εε' 'o nyni -ta. Kea -ne mε -ja Sesi 'kmv de, ka ε 'crυa 'de Dafidul 'a 'dv 'a 'soōn -ne 'di. εε' wlu tu 'na :

-In -nιε 'ma "Ju -o, 'vn 'wlv -vn -ε -weε- -stan.

³⁴ 'Ka Kea 'je o "kunyιo' -sa -wεε oō' "ku sea -soan" 'i blai ε 'tmve sese, ε 'na :

'Ma "diwan -ceen' -vn "sia 'nyni 'de Dafidul -pee 'de ε, 'ma mve aopv -ε "nyta' see.

³⁵ 'Emε -ti ε 'nyte "kpei- ka 'de Dafidul 'a 'dv jre' 'di ε 'na :

"Ju -o -nιa εε' nyo ε, ε se oō' -son' -ti 'wōoin.

³⁶ 'De Dafidul -mō ε, o nυv Kea "juoi 'mε 'de oō' -ne nō" 'di, 'sv o 'mεε, -wεε nyv nmae o i 'bo o "bo -wi" -pon", 'de o -son'. ³⁷ 'Kaa "ju -jo Kea ja 'kmv de, -mō se -soan.

³⁸ 'Emε -ti 'ma de'di -wi", δε ao 'jea juo emε -nι 'de Sesi 'vn mō desaun 'a -kwe-tι a 'tmvve 'de ao -pee. ³⁹ 'De nyo "o nyo -jea oō' -ti' to' 'bn ε, -mε disaun -ι 'kwa Moist 'a ke' sea nyv -seia' 'βεε-, o seie nyv 'mε 'de ι 'kwa. ⁴⁰ 'Ao -tu' aoa' -ce" 'ε -ti' dι Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva, ι je 'o nyni 'de aoa' -ti' 'bn. 'Uv 'naa

⁴¹ 'Ao -gbvn 'nō, ao nyv -fleean' "jia 'e 'bn ε, tai' "maa aopv, ao "maa 'kwli i, δε-nve' δε 'ma mua nva' 'de aoa' nō" 'di ε, -bo nyo 'tmv εε' de tu 'de ao -pee 'de ε, ao se ε to' 'bn 'jei.

⁴² 'Pōo ke Banabast -koa' wlu' -wεε υυ "sia "kpaε' ε, vva bae uupu i υυ 'je 'de ji -kwlewι -εε mua nynia' "kpei, 'de υυ 'je dι due' -ne 'tmv ke'wle. ⁴³ 'Jruι 'kuan' 'wlvα 'o -jei" ε, Suifu 'a -tuu'-tuu -ke nyv -υυ -kpa uupu o ε υυ bla 'o Pōo ke Banabast 'de, -wεε -wi" -mυ a kuu uupu 'a dι i, 'de υυ 'je Kea 'a 'saavn 'a -ti' -kli kpun.

44 -Kwlewɪ -tba' o ε, -kwlo -wee' -kwɛ- de, -wee ʋʋ ji Kea 'a wlu doin" o poa'. 45 Suifu-wi" 'jea nyu nu 'a "i-tison kaan 'su "cei nva" 'ji 'de ʋʋʋʋ 'ʋn 'ε. 'Su de Pɔo a 'tmva ʋʋa -tue" -ti' -kɔ' o i, -wee ʋʋa -cree" ɔ. 46 'Bomɔ Pɔo ke Banabasi "duo- kpu' ʋn -wee ʋʋ wlu ka ʋʋ 'na : 'De aopu -pee mo Kea 'a wlu 'je 'tmʋʋe tein' 'de-, 'kaa ka aomɔ ɔ -fuun ε nya -wee ao 'na ao se 'kmu dee 'a -ti' 'wɔɔin 'ja a, -mε ao se εε' ka ni, -mε -apu mo muε 'e nyu sea' Suifu ni o, 47 'kamɔ Tu"bo 'tmue 'de -a -pee, ε 'naa :

'In -te 'o -ʋn -ε, 'de -in -je 'blva 'a -son' ni, -wee -in -je 'pʋʋa' 'a -ti' 'de 'blva 'a "ti 'in kpa.

48 Nyu -sea' Suifu ni 'wɔan wlu -nε 'su ʋʋa nʋε 'mva-, ʋʋa poε Kea 'a wlu -ti' o. Nyu "klein -ʋʋ -nʋʋa 'de 'kmʋnɪa' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'a -ti' ʋn ε, ʋʋ -wee' 'jeε Sesi 'a -ti' to' ʋn.

49 Kea 'a wlu -kɔ' Pisidiblvaa -wee' "klein ja. 50 'Kaa dεwɔnɪnyʋkpaε' -ʋʋa ni' nyu -wee' a -tea' -wee -ʋʋa -gbεεa' Kea ke nyu -nɪa nyu "jrukɔ' i -teʋn 'bo Antioxi ε, ʋʋʋʋ Suifu-wi" paa ʋʋ bi -son, -wee -ʋʋ -te' Pɔo ke Banabasi 'a 'kle -tu" 'a -pʋn", 'de ʋʋ nu ʋʋʋʋ i 'de ʋʋa' 'blva- 'di. 51 Pɔo ke Banabasi -gbao' ε ʋʋa' -kwlo ɔ "puue' -nɪa ʋʋ bi ε, -wee ʋʋ mu Ikɔni. 52 'Kaa nyu -jea Sesi 'a -ti' to' ʋn ε, Kea 'a -Suu -ni 'de ʋʋʋʋ ʋn -wee' 'mva- a nu ʋʋʋʋ.

14

Pɔo ke Banabasi niε 'o Ikɔni

1 'Bo Ikɔni ε, Pɔo ke Banabasi muε 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kʋn-gbu 'di -ke, -wee ʋʋ 'tmʋ Kea 'a -ti', 'su Suifu o, Glekt-wi" 'a ni 'a -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' ʋn. 2 'Kaa Suifu jru' -ʋʋ -nao" 'a Sesi 'a -ti' to' ʋn 'je -ti ε, ʋʋ paa nyu -sea' Suifu ni bi -son 'de Pɔo ke Banabasi 'a -ti' ʋn -wee ʋʋ 'je ʋʋʋʋ desavn "jrii nu. 3 'Kaa Pɔo ke Banabasi -kwle 'o Ikɔni 'mε kpu-, ʋʋ -tee' Tu"bo

-kwli" -sisi' -wee ʋʋ 'pen 'e Tu"bo jai 'de ʋʋa wlu. Ka 'saavn 'a -ti' ʋʋa 'tmva i nɪa to' ε, Tu"bo 'a -ce" 'kpa a to εε' son 'mε 'de jrii' ke di klae" klae" ʋʋa nva ʋn. 4 εε' de tu nʋε' nyioʋʋ -nɪa 'o Ikɔni ʋʋ je 'ʋn -seea', jru' niε 'e Suifu-wi" 'a 'fo o, -wee jru' ni 'e Sesi 'a dboun 'a 'fo o.

5 'Su Suifu ke nyu -sea' Suifu ni 'a klae" -wi" poε wlu -tadue -wee ʋʋa nmae di 'de ʋʋ 'je Pɔo ke Banabasi 'kwa nynii -wee ʋʋ 'je ʋʋʋʋ "soi i tbaa-. 6 I 'kpa 'e Pɔo ke Banabasi doun" 'su ʋʋ muε 'e Likaoniblvaa 'a -kwle -ta 'nyu nɪa Litri ke Dεεbʋ ke ε -kwle jru' -jia' i 'dei 'dii. 7 -Wee ʋʋ -te -pɔia" -ti 'tmva' -pʋn" 'de i'a' -kwle tu 'dii.

Pɔo ke Banabasi niε 'o Litri

8 'Bo Litri ε, "ju due' -ni 'o -ɔ -te 'blʋɔi -crɔɔn, dε-nʋε' ɔɔ' bi 'mεε, ɔ klɔɔ' de -tba' 'e ɔɔ' 'wlv no" o, ɔ se na due'. 9 De Pɔo a 'tmva ɔɔ po ε doin" o, -wee Pɔo "si ɔ "jriε- 'su ka ɔ -tea Kea -kwli" -wee ε 'bεεa ε 'jea ɔɔ' 'wε- 'bɔɔ- ɔ 'jeε 'de ɔ ʋn. 'Su ɔ kpa wlu 'jei 'de ɔ -pee ɔ 'na : 10 -In -son 'ʋn, -in -srei", -in -je -ma bi "kpei nyina ! 'Su "ju -nɔ -pliin" ε ɔɔ' bi "kpei kpleiin -wee ɔ -te naa' -pʋn". 11 -Ta nyu -kaan ʋʋʋʋ 'de 'jeea de Pɔo nva "jriε- 'su, ʋʋ -saa -cruen" 'de Likaoniwlu 'di ʋʋ 'na : Nyu -ju -mv -ku' -snεε nyio ʋn -wee -i -si" i 'de -i ji -a "i -teea', -mε se nyioʋʋ ni-.

12 ʋʋ 'daa- Banabasi Sipiteε -kea, -wee ʋʋ 'daa- Pɔo Mεεkii -kea, dε-nʋε' Pɔo mo -ɔɔ -sa wlu' i. 13 'Su ʋʋa' kɔun -εε -gbu" nɪa 'o -kwlo -son ʋʋa 'daa- Sipiteε εε' 'sraa -sai "due bli' ʋn -wee ɔ bli -gbun' 'di. 'Su ɔ kpu' 'e -kwlo ɔ kpaε" "wɔin, ɔ ke nyioʋʋ a -pɔn ʋʋ 'ju 'sraa- sa ʋʋ 'e Banabasi ke Pɔo 'nyu. 14 Imi Sesi 'a dboun Banabasi ke Pɔo 'wɔn 'su ʋʋ 'faε ʋʋa' ʋn paadi i -wee ʋʋ kpa plea' 'de nyu -kwea 'de "wɔɔa' ʋn ʋʋ 'na : 15 'Oo nyioʋʋ, dεε-ti aoa nu kan' -mo' ε ? -Amo se Kea ni-, -a -niε nyio

-o -ke ka ao nua, -wɛɛ -a -ja aopu -pɔia" -ti. -Aa -da aopu 'mɛ -wɛɛ ao 'je di -gbai" -ni kwa -sɔn -saa-, 'de ao 'je 'e 'kmɔni Kea o "biie-. ɛmɛ -nu' 'blva- ke jaun ke, 'tonie ke di "klein -nɪa 'e ɛ -sɔn ke-. 16 ɛɛ' Kea tu tɛin" ɛ, ɛ "taie 'blva- -wee' 'i, sɔa jea sɔa' -nɛ 'tɔnnu -je kpa. 17 'Kaa ɛɛ to ɛɛ' -cɛ" 'mɛ jeejee 'de di 'dɔɛ ɛɛ nɔa nyu "jrii 'ɔn. ɛɛ dbaa "ni 'mɛ 'de ao "kpei, -wɛɛ aoa nu -tɔn 'de ɛɛ 'wɔ de 'ɔn. ɛɛ "nyɪ ao diide 'mɛ, -wɛɛ de "o de jre' 'ɛ -pɔn aopu 'kwa, 'de ɛɛ "jii 'mɔa- 'de ao pɛɛ o. 18 Wlu Sesi 'a dboun 'tmɔa 'mɔa-, -wɛɛ sɔ 'jea nyiɔpu -nu -je de kaan 'de sɔa' 'sraa-sati 'ɔn ɛ, sɔ 'jeeɛ 'kle i.

19 'Su Suifu-wi" -wɔba Antioɪ ke Ikɔni -ji', -sɔ -paa nyiɔpu bi -sɔn, -wɛɛ sɔ tbaa Pɔo "soi 'de sɔ "kɔ i -wɛɛ sɔ -sɔ 'o -kwɔ. -Bo sɔpu mɔ ɔ sea 'je ɛ, sɔ 'na -mɛ ɔ 'mɛɛ 'de-. 20 'Kaa Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn 'jeun -gbae' ɔ 'dei 'sɔ ɔ sɔn 'ɔn 'ɛ, -wɛɛ ɔ mu 'o -kwɔ -nɛ 'di de. ɛɛ' -sɔn' jre' -sɔn' ɔ ke Banabasi muɛ Dɛɛbu.

Pɔo ke Banabasi muɛ Antioɪ de 'de Siribɔa "kpei

21 'Su sɔ 'tmɔɛ Kea 'a -pɔia" -ti 'bo Dɛɛbu, sɔ 'je 'o klai" nynu -tuu"-tuu, -wɛɛ sɔ mu Litri ke Ikɔni de, 'de sɔa jea Antioɪ de mu. 22 Uɔ -tuɛ" nyu -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn -ti' -kwɔ' i, -wɛɛ sɔ kuu sɔpu 'a di i 'de sɔ 'je nai" 'ble 'de Kea -kwɔ' -tea' 'ɔn, sɔ 'na : 'De 'kle -tuu"-tuu 'ɔn mɔ -a -je cɛɛn- -wɛɛ -a -je Kea 'a tɔ"bo -kwɔ 'di mu.

23 -Kwɔ "o -kwɔ sɔa mua 'dii ɛ, sɔa -tee" nyɔsoa -wi" Kea -gbu "jru kpɔ' i due 'due, sɔ ke sɔa bae Kea, sɔa 'bo wɔn -tadue, -wɛɛ -bo sɔ -kwɛ- -mɛ "i ɛ, sɔa -tee" sɔpu Tɔ"bo -ɛɛ -ti' sɔ 'jea tɔ' 'ɔn kwa. 24 'Su sɔ 'kpa -jei" -wɛɛ sɔ cɛn Pisidibɔa 'ɔn -tie" 'de sɔ nyɪ 'e Pamfilibɔa "kpei. 25 Uɔ 'tmɔɛ Kea 'a -ti' 'bo Pɛɛɛ -wɛɛ sɔ cɛn 'o -mɔ -tie" 'de sɔ mu Atali. 26 'Bomɔ sɔ 'jaa -bato' -wɛɛ sɔ mu Antioɪ sɔ

'wɔba de. 'Bo ɛɛ' -kwɔ -tu 'di mɔ sɔ -tee sɔ Kea 'a 'saɔn kwa 'de dbɔ sɔa 'wɔba nɔa' 'a -ti' 'ɔn.

27 -Ta sɔ nɪnia, sɔ 'da Kea -gbu -wee' 'mɛ, -wɛɛ di "klein Kea nɔa sɔ po ia" "kuan sɔ 'na : Kea kaiɛn ɛɛ' tɔ' 'ɔn 'je -je wɔn 'de nyu -sea' Suifu ni -pee -wɛɛ -wi" -mu 'je Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn 'je -ke. 28 ɛ 'wɔba 'o ɛ, sɔ ke nyu -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn -tee i 'de nɔ" -tuu"-tuu 'di 'bo Antioɪ.

15

"Jru 'kuan' klaa" -nɔa 'bo Selisalem

1 Nyu jru' -wɔ 'e Suide -wɛɛ -sɔ mu 'e Antioɪ 'de -sɔ -te Kletien-wi" -nɪa 'e de tɔɔa' -pɔn" sɔ 'na : -Bo ao se 'klen mu ɛ, -mɛ ao se 'pɔi, 'kamɔ Moisi 'a ke' 'da. 2 Pɔo ke Banabasi ke sɔ -sie' 'wɔin, ɛ nɛɛ' sɔa jea ba o -too'. De ɛɛ' -ti' 'ɔn Kletien-wi" -nɪa 'o Antioɪ 'bɛɛ-wlu 'ɔn -wɛɛ Pɔo ke Banabasi ke nyu jru' 'je 'e sɔ "klu 'wɔ de sɔ 'je Sesi 'a dboun ke nyu-cɔn' -wi" muɛ 'e Selisalem, -wɛɛ sɔ 'je -ti' -ni "kpei- -seea'.

3 Uɔ -kɔa' -ti' pɔoa' 'sɔ Kea -gbu dbɔɛ sɔpu Selisalem -wɛɛ sɔ mu. Uɔ cɛn Fenisi ke Samadi 'ɔn, -wɛɛ ka nyu 'sɔ "biia 'de Kea o ɛ, sɔa 'tmɔ i 'de Kletien-wi" -pee. 'Su ia' -ti' tu "jiiɛ sɔpu 'mɔa- 'ɔn. 4 Uɔ nɪnia Selisalem ɛ, Kea -gbu ke Sesi 'a dboun ke nyu-cɔn' kpɔn ɛ sɔ sɔn 'sɔn, -wɛɛ di "klein sɔ ke Kea nɔa 'de sɔ po ia" "kuan. 5 'Su Fariseen-wi" 'a jru' -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn sɔn 'ɔn 'ɛ, -wɛɛ sɔ wlu -ke sɔ 'na : Nyu -sea' Suifu ni ɛ, -wɛɛ -sɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn ɛ, sɔ 'je 'klen mu -o, -wɛɛ sɔ 'e Moisi 'a ke' wɔn 'je -ke.

6 -Wɛɛ Sesi 'a dboun ke nyu-cɔn' 'kun- "jru 'de sɔ 'je ia' -ti' tu 'mii bla 'pepe. 7 Uɔ 'tmɔɛ -tmɔ -tmɔ 'sɔ ɛ, Pii sɔn 'ɔn 'ɛ, 'de ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", ka Kea kpa 'de ao "klu sɔn sese -wɛɛ ɛ -sa 'e 'ɔn ɛ, -wɛɛ nyu -sea' Suifu ni 'je -pɔia" wlu 'wɔn 'de 'ɔn 'wɔn -wɛɛ sɔ 'je

ε τὸ 'ὄν 'je, ao 'je kan' 'mε. ⁸ Kea -ε -jua nyv -wee' 'a pεε ka ε kpυv a υppυ sυn 'soov ε, εε to εε' sυn 'mε. Εμε -tι ε "nyl υppυ εε' -Suu ka ε nva 'de -aa -tι' 'ὄν -ke ε. ⁹ Ε se υυ ke -a "kpei -seea', ε wov υva' ppeε 'mε, δε-nyε' υυ 'jeε Sesi 'a -tι' τὸ' ὄν. ¹⁰ Kaan la 'ja 'ee, δεε-tι aoa -tυn' Kea i, -weε -gβε -a -ke -a "bo -wi" sea 'blea 'βεε-, 'de aoa -teε' 'o nyv 'srυ -jea Sesi 'a -tι' τὸ' ὄν 'jru ε-? ¹¹ 'Kaa 'de Tυ'bo Sesi 'a 'saavυ mov -a -je ov -tι' τὸ' ὄν, -weε -a -je 'pυva', 'kamov υppυ mv ny 'pυva' 'jesυn -ke.

¹² 'Bo ov wlu "kpei 'sv 'ce -kwea de -wee' nyε -tυn" a -weε υva po 'e Banabasι ke Pov 'wov doin" i, 'de jrii' ke dι "klein Kea ceεan 'de υppυ 'ὄν -weε ε nva 'de nyv sea' Suifv ny "klu ε, 'de υva po ιa' "kuan.

¹³ Tυ -kva' wlua' 'sv Sakι "duε wlu 'ὄν ov 'na : 'Ma de'di -wi", ao po 'ma wlu doin" o. ¹⁴ Ka Kea kpa 'de 'blva 'dinyv "klu sυn -weε ε -teea nyv kpoi" 'de υυ 'jea εε' nyv ny ε, υmυ Simov Piei 'tmυ. ¹⁵ Εε' δε tu ε, ε ke wlu Kea 'a wlu 'kwajaavυn 'tmva sese ε, υmυ -kooov-. Ia' wlu tu 'naa : ¹⁶ 'Bo -mε 'de ε, 'ma mue jia' -weε 'ιn 'je Dafidι 'a -gbυ" blua -klu' -sa, -weε 'ιn 'je εε' 'ka -gbυn nmae, 'de 'ιn 'je ε 'jei' i kpa. ¹⁷ -Bo ε ny kan' -weε nyv "klein -sia 'o 'je Tυ'bo i -pov ε ke 'blva 'a blo' wov -wee' -sia" 'ma 'nyny "kpei ke-. ¹⁸ Tυ'bo -ε -sa dι -ny 'kwla a, δε ε 'tmva tein" sese, emε -nao. ¹⁹ Εμε -tι mov 'naa nyv -sea' Suifv ny -weε υυ -'biia 'e Kea o ε, -a -bo υppυ 'kle "kpei jaa. ²⁰ 'Kaa -a -crυ 'sβε- -a -je υppυ kpa, -weε υυ 'je nmi υυ -saa 'sraa 'ὄν υυ "nyta kovn 'a di -tι 'bo, υυ 'je 'nyny -san ny-tι 'bo, υυ 'je nmi -ε -mea fuan "fun di -tι 'bo, ε ke nmi 'a nmov ke-. ²¹ δε-nyε' δε -wlvα 'e sese o ε, nyv -te -kwlv 'dii dodo- -weε -sva ny Moισι 'a ke' 'dii -kwlewι 'o -kwlewι "kpei 'de Suifv-wi" 'a "jruι 'kuy-gbi 'dii jeejee.

'Sβε -ε mua 'e nyv -sea' Suifv ny o ε

²² 'Sυ Sesi 'a dbouv o, nyv-coyn' o, Kea -gbυ -wee' 'βεε- wlvυ 'ὄν 'ε -weε υυ 'je 'o nyv jrv' 'de υppυ "klu -sa 'de υυ 'je υppυ ke Pov ke Banabasι Antioσι dbo. 'Sυ υυ -sa 'o Suidι -sva 'daa Basabasι ke Silast ke, ka υυ nyta 'soov ov, υυ nyε δεwov 'de υva' de'di -wi" "klu. ²³ Tυppυ υυ -tu" 'sβε -ne kwa -υυ -je ε kpa. δε -crυta' 'de ε 'di ε ka : Sesi 'a dbouv ke nyv -covn' ke aoa' de'di -wi" -nyta 'ov Selisalem, -apυ -ov ja aopy nyv ov sea Suifv ny 'jewlvυ. Ao -nyta 'o Antioσι o, ov -nyta 'e Siri ke Silisi ov -jea Sesi 'a -tι' τὸ' ὄν ε, ao nyε -aa de'di -wi" -o. ²⁴ Ka nyv 'wlvα 'ov -a o -weε υυ -tua' ao to' i pleea' -pυn', 'de wlvυ υυ 'tmva ao -pee -weε aoa' ppeε a -sian. Tυva' nyv tu ε, -a se υppυ wlvυ -tu". ²⁵ 'De εε' -tι' ὄν ε, -a -wee' 'kuy- "jruι -weε -a -sa nyv -pυn" 'de -aa dbo υppυ 'de ao o, -weε υva mu Banabasι ke Pov -υυ -nyta -aa -tι' kmavυn -jei" jaa'. ²⁶ nyv 'soov -ny to 'e υva' -ce" 'ε 'kmυ 'mε 'de Sesi Klistι 'a 'nyny 'a -tι' ὄν. ²⁷ -Aa dbo Suidι ke Silast 'mε, -weε δε -a -crυta 'ov ε, υva' -ce" 'kpa 'je ε 'e 'wov jaa- 'de υυ 'je ε 'tmυ 'de ao -pee. ²⁸ δε-nyε' Kea 'a -Suu ke -a poε wlvυ -tadue -weε -a -bo aopy -gβε jrv' "jru -teε', -bo ε se dι -kovan -tι' mυ -a -tmυ 'de ao -pee ny ε. ²⁹ Ia' dι tu ka : ao 'bo nmi υυ -saa 'sraa- -weε υυ "nyta kovn diie, ao 'bo nmi -ε -mea fuan "fun 'ὄν diie, ao 'bo nmi 'a nymov diie, ao 'bo 'nyny -san o -ke. -Bo aoa sea aoa' -ce" 'ε -tι' -tu" 'de ιa' -tι' ὄν ε, -mε ε nmov "jrii. Kea sie aopy o !

³⁰ Tυppυ mov poa Kea -gbυ wlvυ 'sv υυ 'kpao 'we υυ mue Antioσι. -Weε υυ 'kuyen Kletien-wi" "jruι 'de υυ "nyl υppυ 'sβε -ne. ³¹ Tυ -kva' ε 'dii nva' 'sv εε' wlvυ "sii υppυ 'a dι 'e 'we. ³² Suidι ke Silast -nyta Kea 'a wlvυ 'kwajaavυn ε, -wi" -mv 'tmυε ι -tuu"-tuu -weε υυ kuu Kletien-wi" 'a dι i 'de υυ "nyl υppυ 'kpy. ³³ Tυ

nva 'o Antiosi 'wt pla -wεε uba' de'di -wi" po ubu "diwan -wεε ub "tai ubu "i 'de 'fle 'un 'de ub 'je nyu -dbuu' -pu' o de mu. 34 'Kaa Silasi 'na cu' 'mua- sia' nuu 'tun.

35 Poo ke Banabasi -tee i 'bo Antiosi -wεε ub ke nyu jru' a tuu nyu Tu"bo 'a -poua" wlu-.

Poo ke Banabasi -seea' i

36 Nu" jre' -sia' 'o 'su Poo wluε Banabasi -pee cu' 'na : -A mu -kwle "klein -a -jiia 'dii 'de -a -tmua Tu"bo 'a wlu ε, -aa de'di -wi" -nia i 'dii ε, -a -je ubu "i -tee' -wεε -a -je uba' Kea 'a -jei" naason- 'je.

37 'Su Banabasi nte "i ub ke San Maku 'je mu. 38 'Kaa cu' mu -ti se Poo 'tun nu, de-nue' cu' sie ubu 'de Panfilu, cu' se ubu kpa dbo uba nva cu' 'je εε' -ta. 39 'De εε' -ti' 'un ε, ub se ba 'a wlu 'mii 'won 'su ub je i -seea'. Banabasi "dua Maku 'un ε, cu' ke cu' mue 'e Sipru 'bo 'tonie 'ε bi 'nyu.

40 Poo -mo -sa 'o Silasi, uba' de'di -wi" -te' ub Tu"bo 'a 'saau kwa 'sasa, -wεε ub 'kpa -jei". 41 Uu pleε Siriblu ke Silisiblu "kpei-, -wεε ub kuu Kea -gbi 'a du i.

16

Timote kpa Poo ke Silasi ke

1 'Bo cu' nyu 'o Deebu -wεε cu' mu Litru, 'bomcu 'ju due' nu, cu' 'je Sesi 'a -ti' tu' 'un, cu' 'nyu -nu Timote. Cu' de nte Suifu 'nyuc -wεε u 'je Sesi 'a -ti' tu' 'un -sisi', 'kaa cu' "bo nte Kleku -o. 2 Kletien-wi" -nia 'o Litru ke Ikonu ε, uba pou cu' Kea 'a -jei" naa 'a 'kpa. 3 Poo nte "i cu' ke Timote 'je mu. 'Su cu' "duo- cu' 'un 'ε, -wεε cu' kpu 'klen 'de Suifu-wi" -uu -nia 'e εε' 'blua 'a 'fu tu o 'a -ti' 'un, de-nue' ub -wee' "klein juε' ka cu' "bo nta Kleku ε. 4 -Kwlu "o -kwlu cu' jiia 'dii ε, du' "klein Sesi 'a dboun ke nyu -coun-wi" 'beεa wlu 'un 'bo Selisalem ε, un cu' 'tu 'de nyu -u-jea Sesi 'a -ti' tu' 'un -pee -wεε ub 'ju won 'je. 5 Kea -gbi a 'blee 'kpu

'de Kea -kwlu" -tea' 'un -wεε ta 'kpa "kpei 'wt "o 'wt.

6 Poo-wi" mua Kea 'a -tu' 'tmua' 'de Asi 'a 'blee-blui "kpei ε, Tu"bo 'a -Suu kaan ubu -je de. 'De εε' -ti' 'un ε, ub -gbee' Frisiblu ke Galasiblu 'mε, ub ju 'un -tie" cen. 7 -Ta ub nyuia 'o Misiblu -pun" ε, ub nte "i ub 'je 'e Bitini mu 'de-, 'kaa Sesi 'a -Suu se ub εε' -je "nyu. 8 'Su ub cen Misiblu 'un -tie" -wεε ub mu 'o -kwlu -εε 'nyu nta Troast. 'Bo uba' -bato' kpuun 'kpuu. 9 "Mau' 'su ε Poo 'jee Masedoanu i due' 'de jajri 'un -cu' bae cu' i, 'de -cu' -na : -In ju 'no -a o 'de Masedoanu -wεε -un -je -a sun o po.

Luiki ke uu mu'

10 Poo -koa' ja -ne 'ε jaa' 'su ε, 'bomcu -a -sri" -aa -pou 'e Masedoanu-blua "kpei mu -ku i, de-nue' -a -je kan' 'mε Kea 'a -ce" -da -aun 'de εε' 'blua- tu "kpei -wεε -a -je -poua" -ti 'tmu 'de nyu -nia 'emu -pee.

Lidi 'jee Tu"bo 'a -ti' tu' 'un 'bo Filipu

11 -A -kpa -bato' 'di 'bo Troast -a mue Samostrast -wεε -son' -sin' 'de -a mu Neapoli. 12 'Bomcu -a -wlu 'de -a mu 'o Filipu. Emε -nu Masedoanu -blua 'a "i-saa -kwlu Romu 'a "su -wi" 'blea. -A nte 'o 'wt pla.

13 -Kwlewu o ε, -a -wlu 'o -kwlu 'mε, -wεε -a mu 'e "ni -kwlu". -Amo -cu' naa tu' i 'de ε, -a -na 'bomo Suifu-wi" 'a Kea bae 'un nu. -A -tee i 'bomu -wεε -aa -wlu 'nyukpae' -uu -kuan' "jrui -pee. 14 Uba' due 'a 'nyu -nu Lidi. U' wluε 'o -kwlu Tiatii 'di -wεε ua ple "wlii-, ia' "jri -sain 'a. Uba' 'nyukpao' tu ε, ua pleε Kea -wεε ua po -aa wlu doin" o. 'Su Tu"bo kaien ua' pee won -wεε de Poo a 'tmua ua pou doun" o -snii'. 15 U ke ua' -gbu" -son nyu -wee' poua 'ni "jru 'su ε, u 'da -aun 'ε 'de u 'na : Ka 'un 'jea Tu"bo 'a -ti' tu' 'un -ceen-', -bo ao 'je kan' -mo

'ja a, -mε ao ji 'de 'bn woin" koo-.
-Wεe υ 'nε -a "mlai mamau 'su -a
-wɔɔn' o.

Pɔo ke Silast 'de Filipv -kasogbu 'di

¹⁶ 'Wɪ jɾε' o, -ta -aa mua 'e Kea
bae 'un ε, dbonɔnynɔkpao' due'
-jaa' -a "i. sɛn 'ε -suu -nɪ 'de υ 'bn
εmε -εε nυε 'de va -si' dɪ -wεe va
'je 'wei -tuu" 'de va "nyɪ va' jeun
-wi". ¹⁷ 'Sυ υ -teε -a -ke Pɔo 'a 'de
naa' -pɔn", -wεe va "wɔ υ 'na : Nyυ
-nυ, υυ nυε Kea -nɪa 'e javn 'di 'a
dbonɔn -o, 'pυ-je mε -εε -tɪ' υva
'tmυ 'de ao -pee. ¹⁸ υ nυ εε' dε tu
'mε 'de 'wɪ pla 'di. Pɔo sea 'de εε'
-tɪ' 'bn 'su ɔ "biie i 'de υ o, -wεe
ɔ wlu -suusaɔn -pee ɔ 'na : 'Ma
'tmυυ ε 'de Sesi Klist 'a 'nynɪ 'bn, ε
'wɪb 'e "junynɔkpao' -nυ 'bn ! 'Bo
ε 'sri, ε je 'de υ 'bn 'wɪb.

¹⁹ Nyυ -blea dbonɔnynɔkpao'
-nυ 'jea kan' ka υva' crɔn' ɔ -jɛɪbɪ
a jia "i cean' 'su, υυ kpɔn Pɔo
ke Silast 'mε, -wεe υυ kpa υυυ
'bo -kwɪɔnjevɪn "juɔi. ²⁰ 'De υυ
kpa υυυ 'e Rɔmυ-kɔɔn 'a 'pee
'jevɪn o, -wεe υυ 'na : Nyυ -υva
dooa -aa -kwɪb, υυ ka. ²¹ υυ nυε
Suifu-wi" -o, kplɪn -aa kε' 'na nyυ
'bo nυε, umɪ υva tɔɔ -apυ -ɔ -nɪa
Rɔmυ-kɔɔn -wεe -a -je 'wɔɔn' 'de
-a -je nυ.

²² 'Sυ nyυ -wee' "klein nyna ja,
-wεe -kwɪɔnjevɪn -sa Pɔo ke Silast
dɪ kui, 'de υυ cɛn 'o wlu -wεe υυ
kpa υυυ klae 'bn. ²³ υυ -kɔa'
υυυ 'a bla' 'su υυ po υυυ -kaso
'di, -wεe υυ 'tmυυ -kasogbu i fuoi
'de ɔ 'je υυυ i fuo ka -cɔɔn' ka.
²⁴ -Kasogbu i fuoi -mɔ 'wɔan -mε
'su ε, ɔ kpa υυυ 'de -kasogbu 'a
wɔn -nɪa 'e de 'di -wee' ɔ po υυυ
-gbii- bυ'.

²⁵ -Too' -kwea 'su Pɔo ke Silast
-teε baεa' ke blea' -pɔn" -wεe υva
'bεε- Kea 'a 'nynɪ "i. Nyυ -nɪa 'e
-kaso 'di -wee' a 'wɔn υυυ 'a wlu
'mε. ²⁶ υva -gbuan 'emυ 'su 'blva-
cre', 'su -kasogbu 'a -gban -wee' a
-suua' i. 'Bomɔ -kasogbu 'a kpaε"

-wee' 'sri ɪ kain "wɔin, -gbaacɪε'
dbi -sria" -kaso 'diɔn -wee' cɛn'.
²⁷ -Ta -kasogbu i fuoi a sɔan "nyɪɔ'
'su ε, -mε -kasogbu 'a kpaε" -wee'
flɔn wɔn, 'su ɔ -sa ɔɔ' -cne kpla',
ɔ 'e ɔɔ' -cε" 'dbaa', ɔɔ naa tɔ' i ɔ
'na -mε nyυ -nɪa -kaso 'di -wee'
'kpa 'kwla 'de-. ²⁸ 'Kaa Pɔo bla
-ke, ɔ 'na : -In -bo -ma -cε" dεsaɔn
"jrii nυε, -a -wee' "klein nɪ -ta 'mε.
²⁹ 'Sυ -kasogbu ifuoi -teεε' nε i,
-wεe ɔ 'wlaa 'e -kasogbu 'di 'de
"kpei crεεa' 'bn. ɔɔ' dɪ a crε', faɔn
a nυɔ'. 'Sυ ɔ "siie 'kɔi- i 'bo Pɔo ke
Silast "juɔi. ³⁰ ɔ "siie υυυυ "kpaε',
-wεe ɔ 'na : Tv"bo -wi", dε 'un 'je
nυ 'de 'un 'je 'pυ ε- ? ³¹ 'Sυ Pɔo ke
Silast 'na : -In -je Tv"bo Sesi 'a -tɪ'
tɔ' 'bn -wεe -un -je 'pυ, -mɔ e -ma
-gbu" -sɔn nyυ e-. ³² -Wεe υυ -te
Tv"bo 'a wlu 'tmυa' -pɔn" 'de ɔ ke
ɔɔ' -gbu" -sɔnyυ -pee.

³³ 'De εε' "mau'wɪ tu 'di ε, ɔ "duo-
υυυυ 'bn 'ε -wεe υυ mu 'de ɔ wɔin"
'de ɔ jre υυυυ 'a -ci". 'Bo ε "sri ɔ ke
ɔɔ' -gbu" -sɔn nyυ je "ni "jru pɔoε-
³⁴ 'De ɔ "nyɪ υυυυ diide, 'su ɔ ke ɔɔ'
-gbu" -sɔnyυ a nυε 'mυa-, dε-nυε'
υυ 'jeε Kea 'a -tɪ' tɔ' 'bn.

³⁵ -Sɔn' -sɪan' 'su -kwɪɔnjevɪn
dbɔε nyυ 'de -kasogbu ifuoi o
-wεe υυ 'na : -In -sii" nyυ -nυ i.
³⁶ -Wεe -kasogbu ifuoi 'tmυ ɪ 'de
Pɔo ke Silast -pee ɔ 'na : Rɔmυ 'a
-kwɪɔnjevɪn dbɔε nyυ υυ 'naa 'un
"sii aɔpυ i, ao 'bεε- ao 'je "kpaε'
"si la -wεe ao 'je mu 'de 'fle 'bn.
³⁷ 'Kaa Pɔo wlu' 'de nyυ υυ dɔoa
-pee ɔ 'na : υυ bla -avn ε 'bo nyυ
-kwea, 'de υυ se -aa 'pee 'je 'su υυ
po -a -kaso 'di, -je kaan 'su υva
dbɔε nyυ -wεe υυ 'je -a i "sii wɔɔ-
'De -mε 'kamɔ -a -nɪ Rɔmε koun 'a
-cε" 'kpa, ε se 'bεε-. -Bo ao mu ε,
υva' -cε" 'kpa ji -wεe υυ 'je -a i "sii-
"

³⁸ Nyυ υυ dɔoa kpa wlu -nε -wεe
υυ 'tmυ ε 'de -kwɪɔnjevɪn -pee 'su
ka Pɔo ke Silast nɪa Rɔmυ-kɔɔn εε'
dε waa υυυυ 'dii. ³⁹ 'Sυ υva' -cε"
'kpa ji' -wεe υυ jaa Pɔo ke Silast 'a

pae ja 'de su -su -kaso 'di, -wee su bae uupu i 'de su 'je 'o -kwlo 'wlu.

⁴⁰ Poo-wi" 'wlu -kaso 'di e, su mue 'e Lidi o -gbein", su ke uua' de'di -wi" 'jea 'su e, su kuue uupu 'a di i -wee su 'kpa -jei".

17

Poo ke Silasi mue Tesaloniki

¹ Poo ke Silasi een Anfipoli ke Apoloni -wee su nyini Tesaloniki. 'Bomoo Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu due' ni-. ² Poo pa 'e e 'di, ka oo nua see e. 'De -kwlewi taan 'di e, o ke uua -too' e ba o 'de Kea 'a wlu -e -crua' 'a -ti' 'un. ³ Ka Sesi 'jea 'kle 'je 'de o 'jea "kunyio' son e, oo -se' wo 'pepe 'de su -pee, o 'na : Sesi -oo -ti' 'ma 'tmua 'de ao -pee -ta, omo -ni Klisi. ⁴ Suifu jrv' 'je oo' wlu to' 'un 'e, -wee su ke Poo ke Silasi po kun -tadue. 'Kamoo Gleki-wi" 'a -tuu"-tuu -uua pleea Kea nu -ke, e ke dawonunynokpae' -tuu"-tuu ke-.

⁵ 'Kaa "cei nua" 'ji 'e Suifu jrv' 'un 'e, 'su su 'kuen 'diwonyniun -gbai" "jrui -kun -kun", -wee su -sa -tiba -klu' 'bo -kwlo. 'Su su mue 'e Sason o -gbu" 'de su 'je Poo ke Silasi kpun -wee su 'je uupu 'bo nyu "juoi ja-. ⁶ Uu sea Poo ke Silasi 'je 'su e, su kpun Sason ke Kea 'a -jei" naavn jrv' 'me, -wee su kpa uupu 'de -kwlonjeun "juoi, -wee su -te -cruen" -saa' -pun" su 'na : Nyu -nu, -su -gbooa' 'kmu -wee', uupu -ji" -ta -kwlo -ke -wee Sason po -gbu". ⁷ Uua' nyu tu e, su -wee' "klein a blaa 'blvajei Sesaa 'a ke' won, de-nue' su 'na : 'Beo deejro' -ni 'kmu -oo' nyini ni Sesi.

⁸ Wlu -nta 'mua- 'sige -kwlonjeun ke nyu -kwea de "i. ⁹ 'De ee' -ti' 'un e, Sason ke oo' "dei-wi" -tee' 'o de i -wee su "tai-uupu 'i.

Poo ke Silasi mue Bere

¹⁰ 'Bomoo Kea 'a -jei" naavn "sri "mau' nu kpa Poo ke Silasi -jei" 'de Bere. Uu nyia 'o Bere e, su mue

'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di. ¹¹ Suifu-wi" -nta 'o -mo e, su jue nyiio -ti, e je -ju -nta Tesaloniki -sii-. Uu kpunen Tu"bo 'a wlu sun 'soon. Uua 'cian de 'de 'wi "o 'wi -wee' 'di. Uua "jree- e jeejee, -wee wlu Poo a 'tmua -bo e ni to', 'de su 'e kan' 'je. ¹² Ua' -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'un 'bomu. Gleki-wi" 'a dawonunynokpae' -tuu" ke "nynunmainyu -tuu" -jee to' 'un -ke. ¹³ 'Kaa -ta Suifu-wi" -nta Tesaloniki 'woan ka Poo nua Kea 'a wlu 'tmua' 'bo Bere -ke e, su ji 'o 'e, -wee su paa nyioapu bi -son. ¹⁴ 'Bomoo Kletien-wi" "sri su po Poo -je o, -wee o mu 'e 'tonie -kwli" fo o, 'kaa Silasi ke Timote sie 'o Bere 'me. ¹⁵ Nyu -su kpa Poo -jei" e, su kpo' mamau 'su su je Ateni nyini. -Ta uua jia de e, 'bomoo o -tu" uupu wlu 'de Silasi ke Timote 'je o jee -too"-.

Poo nie 'o Ateni

¹⁶ -Ta Poo a fua Silasi ke Timote 'bo Ateni e, oo' -suu "kaee "jrui 'de o 'un, de-nue' 'bo ee' -kwlo -tu 'di e, "juoi -gbee' koin 'a 'su -ji" 'o. ¹⁷ 'De ee' -ti' 'un e, o ke Suifu-wi" o, nyu jrv' -uua pleea Kea 'tmue Kea "juoi -gbee' -ti' 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di, -wee o ke nyu jrv' oo jeea 'bo -kwlo -kwea a wlu jeejee. ¹⁸ Gleki-wi" 'a de "ijuoun klae", uupu -ke o -te wlua' -pun", uua' jrv' 'na : De "ju -no -mo o 'tmu -ta oo jea -soo wlu e- ? 'De jrv' 'na : e -ko' -na oo 'tmue 'dvi -kea' jre'e -ti'. De -ti uua 'da kan' a, eme -ni Poo a 'tmue Sesi 'a -ti' ke "kunyio' son-ti 'de su -pee. ¹⁹ 'Su su kpa Poo 'de uua' 'sra klaa" -son. 'Bo 'a -ta tu 'a 'nyu -ni Areopasi. 'De su 'na : -Ma de dee -e jia i -wee -ee -ti' -ma -tmua a, -a -bee' -a -je ee' "kpei -ti 'woon ? ²⁰ Du -a sea 'won due' umi -ma -tmu 'de -a -pee, -a -nie 'i -a -je 'e i 'de i 'won.

²¹ 'De Ateni-koun -wee' "klein ke 'dvi- -su -tia" 'o Ateni ke su -wee' a nu uua' no" -wee' 'me 'de 'tmua' ke -ti' dee 'a doin" o poa' 'un.

22 'Su Poo nyna i 'bo 'sra 'a -kwea'-wæe o 'na : Ao Ateni-koun, de 'in sia "jrie- o ε, eme -ni aoa' nyu tu ε, ao nte -gbæε' un -o 'pepe -cæen'-.

23 -Ta 'ma plea aoa' -kwlo ε, -wæe 'ma -sia' dt aoa -gbæεa' "jrie- o ε, 'bomo 'in 'jee 'kwlan due' -ε -kwlt" ao 'cru : kea 'srυ. Ε nmo "i, Kea ao sea juo -wæe aoa -gbæεa' "juoi ε, eme -εε -ti' 'ma 'tmυ 'de ao -pee.

24 Kea -ε nva 'kmu ke dt "klein -nia 'e 'kmu "kpei -wæe -ε -nia 'blva- ke javn 'a Tu"bo, εε' "ti 'e -gbi" nyio 'o son poa 'di.

25 Ε se ε -pon 'de nyio pu 'je ε de "o de "nyl, de-nve' eme -εε -nyl" nyio pu 'kmunifeεε' ke dt -wee' "klein ke-.

26 Nyu "klein -υυ -jia" 'kmu ε, υυ 'wlvε 'e nyo due' -gbai ε nva 'bn, -wæe ε -te' υυ pu 'blva- 'dii dodo- 'de ε "nyl υυ pu no" -wæe 'blva- υυ 'jea 'di "ti ε, ε -gble' ε 'bn.

27 Ε nu εε' de tu 'me -wæe nyu 'je ε i -pon, -wæe -bo nyu a se ε dbæde 'kwa i -pon ε, 'de υυ 'je ε 'je. 'De -me 'kamε Kea se nyo "o nyo o tæen-.

28 -je ε nia kan' a, -me -aa nyiojo 'bleε 'kmunia' ke i -suua' ke, eme aoa' de "ijuoun jrv' 'tmυ -ke υυ 'na : -A -nie εε' -kooε' i -o.

29 Ka -a -nia εε' "nynuu -mε 'ja a, -mε -a se ε 'bæε- -a -je to' i naa 'de -a -je 'kmuni Kea 'sani ke 'wei ke "sou "i poo-.

-Ml 'a dt tu ε, i nte nyio 'o -paadt -o.

30 Dt "klein nyio sea "i juo- 'de o nva tein" -nu -nu -wæe -ε -jæεa 'de -stanwι 'di ε, Kea se -mυ kun 'kpa, 'kaa εε 'da nyu -υυ -nia dt -wee' "klein 'mii 'mε la, -wæe υυ 'je υva' dtsain "i juo 'de υυ 'je 'e ε o "biie-.

31 Ε -tue" no" -wæe "ju ε -tea' o ε, o 'e 'kmu -wee' "klein 'a 'pee 'je 'de 'isrea' 'bn. Ε to εε' sun 'mε 'bo nyu -wee' "juoi, 'de oε' "ju tu 'a "kunyio' soan' 'bn.

32 Uυ 'woan "kunyio' son-ti 'de Poo 'won 'su υva' jrv' -tee oε' wlaa' -pon", jrv' 'na : -ln -bo, -aa muε -ma wlu doin" o poa' 'wι jre' 'de ia' dt tu 'a -ti' 'bn.

33 'Kamε υυ nu -wæe Poo 'wlv 'o υva' -kwea'-.

34 'Kaa υva' jrv' -wlv 'e υυ pu "klu

-υυ -jea Kea 'a -ti' to' 'bn. Uυa' due' -ni Deinst, -mε nte -gbajei -o 'de υva' 'sra klaa' -ne -son, ε ke 'nynokpao' due' -ua 'nyntu ni Damarist ke nyu jrv' ke-.

18

Poo mue Korenti

1 Ε 'wlvα 'o mu ε, Poo 'wlv 'o Ateni 'me -wæe o mu Korenti.

2 'Bomε o jæε Suifu due' oε' 'nyntu -ni Akilast. O 'wlvυ 'de Ponblva "kpei. O ke oε' 'nynε Plisit a 'wlvε 'e Itali de-nve' Klodt -o -nia 'blvajei 'demu ε, o nve Suifu -wee' "klein i υυ 'je 'o Romυ 'wlv. 'Su Poo mu' o ke υυ 'e 'jee- -wæe o 'ne 'e υυ pu -pon".

3 'De see ε, Poo 'a dbo oε nva mε -ni oε dba -tan 'tanfo. 'De dbo due' -ne mε Akilast a nu -ke. O ke υυ 'tii- -wæe o ke υva nu dbo -tadue.

4 -Kwlewι "o -kwlewι o ε, Poo a mue 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di -wæe oε toε nyu Sesi 'a -ti', de-nve' oε ntei" Suifu ke Glekt-wi" 'je Sesi 'a -ti' to' 'bn 'je.

5 'Kaa Silast ke Timote 'wlvα 'e Mase-doant -wæe υυ jia 'bomε Poo a "duo oε no" -wee' 'bn 'de oε 'tmυ Sesi 'a -ti' -wæe ka Sesi nia Klisι, 'de oε nyte "kpei 'de Suifu-wi" -pee.

6 'Kaa Suifu-wi" 'a 'won υva' po oε' wlu doin" o, υva -cree" 'o. 'Su Poo bla oε' 'bnpaadt 'mii 'de υυ -pee, ka nyo o -gbaoa' kwa i 'de nyo 'o -ti' 'bn oε nva : 'In se -ma -ti' 'bn ni 'bode, 'kamε ε ni-.

'De o wlu ka o 'na : -Bo ao "ma a, -mε aoa' -ce" 'kpa "jru -o, ε se 'ma -ti' ni, aoa' nymε se 'bo 'bn "jru ni-.

De -tba' -ta kaan la 'ma mue 'e nyu -sea' Suifu ni o "biia'.

7 'Su Poo "sie "kpaε' -wæe o mu 'e "ju due' -oε 'nyntu nia Titist Sitist woin". Oε' "ju tu a pleεε Kea. Oε' -gbu" ke Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu tbaa ba 'i.

8 'De "jrui 'kun-gbu -ne, "ju -nia εε' -jeopoi oε' 'nyntu nia Krisipuisι -mε 'jæε Tu"bo 'a -ti' to' 'bn, o ke oε' -gbu" -son nyu ke. Korenti nyu -tuu' -tuu -poa' Poo 'a wlu doin" ε, υυ -wee'

'jee Sesi 'a -tu' to' 'un -wee uu nu uu poo "ni" jru.

⁹De "mau'wɪ due' -ne 'di 'su Pɔo ja ja. 'De ɛɛ' ja tu 'un Tu'bo wlu ɔ -pee ɛ 'na : Faun 'bo -un nuɛ ! -In kpa 'ma -tu' 'tmva' nya, -un -bo wɔn "mue, ¹⁰ de-nue' 'in ke -in -na', nyo jro' se -un sun -pun" kpai -wee -ma desauɔn "jrii nu-ti. 'Kaa nyu -uu -nɪa 'ma nyu ɛ, uu -tiei" 'bo -kwɔ -ne 'di. ¹¹'Su Pɔo nuɛ 'o Korenti -sun due' 'cvi -mɛɛo'" -wee ɔ toɔ nyu Kea 'a wlu.

¹²No" -ɛ 'di Galion nɪa 'blvajei 'de Akaiblua "kpei ɛ, 'bomɔ Suifu-wi" poo wlu -tadue 'de Pɔo 'a 'dii 'blea 'a -tu' 'un -wee uu kpo 'e 'pee 'jei' juɔi. ¹³'De uu wlu ka uu 'na : "Ju -no ɔɔ -pɔn ɔ 'je nyiɔpu 'a "jru -jei" -saa 'de uu se Kea -gbɛɛ' i ka Moist 'a ke' "sia 'nyɪi ɛ. ¹⁴Pɔo a jiɛ wlua' -pun" -tea' 'su Galion wlu 'e Suifu-wi" -pee ɔ 'na : 'Oo Suifu, -bo ɛ nɪ nyu 'srɛ i poo -ti ke "ikma -tu jri' kaan 'de ɛ, -mɛ 'in 'beɛɛ' 'in 'je 'ma no" 'un "duo- -wee 'in 'je aoa' wlu doin" o po. ¹⁵'Kaa -bo ɛ nɪ ba o -too' -ti 'de 'nyɪi jri' ke aoa' -ce" 'kpa 'a ke'ɛ -ti' 'un ɛ, -mɛ aoa' 'su 'a -tu' -nao, 'in se di -nɪa 'mva 'a 'pee 'jei.

¹⁶-Wee ɔ nu uuɔpɪ i 'de uu 'wɔb 'e 'pee 'je -gbu 'di. ¹⁷'Su uu -wee' wla 'e Sosteni -nɪa Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbu 'a -jeopoi "kpei uu -te ɔɔ' blaa' -pun" 'bo 'pee 'je -gbu "juɔi 'mva-, 'kaa ɛ se Galion ka "i da mo "pi.

Pɔo mue Antioɔi de

¹⁸Pɔo -kwle 'o Korenti 'mɛ kpɪun- ke'wle, -wee ɔ ke ɔɔ' de'di -wi" poo wlu 'su ɔ 'ja 'e -bato' 'di -wee ɔ ke Prisili ke Akilasi mu 'e Siri. Uɔ 'wɔan 'e -bato' 'di 'kpa-ti 'bo Sankre ɛ, Pɔo 'wla "jru i, de-nue' ɔ cɛn ɛɛ' wlu -tie" 'bo Kea "juɔi 'de-.

¹⁹Uɔ nɪnia 'o Efɛst ɛ, 'bomɔ Pɔo sie ɔ "dei -wi" 'su ɔ pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kɪun-gbu 'di -wee ɔ ke Suifu-wi" a wlu. ²⁰'Su uɔa baec' 'de ɔ 'je 'o uuɔpɪ o 'wɪ nu, 'kaa ɔ

st 'wɔɔn-, ²¹ -wee ɔ ke uu cɪɛn "i 'de ɔ 'na : 'In 'je -ko' -ɔ jia nɪnia' -sɔn mu -o mamau 'de Selisalem. 'Ma mue 'no aopu o de jia' -bo Kea -nɪi" ɛ. 'Su ɔ 'wɔb 'o Efɛst 'mɛ. ²²ɔ 'wɔba 'de -bato' 'di ɔ "sie i 'bo Sesare 'su ɛ, ɔ mue Selisalem de. ɔ ke Kea -gbu -koa' 'jeea 'su ɔ mue Antioɔi. ²³ɔ nua 'bo Antioɔi 'wɪ pla 'su ɛ, ɔ 'kpa -jei" -wee ɔɔ jii Galasiblua ke Frisiblua "kpei i 'de ɔɔ kuu nyu "klein -uu -jea Sesi 'a -tu' to' 'un 'a di i.

Apoloɔi nɪɛ 'o Efɛst

²⁴Suifvi due' -ɔɔ 'nyɪi nɪ Apoloɔi, ɔ 'wɔbu 'de Alesandri ɔmɔ -ji' 'o Efɛst. ɔɔ' "ju tu cɛn wɔn i. Kea 'a wlu -cɪɪa' ɔ juo ɛɛ' wɔ -sa ka 'mɛ 'pepe. ²⁵ɔ -tuu" ɛ 'snɪ 'bo Tu'bo 'a -jei" -wee ɔ nɪ nɛ "kpei. Ka Sesi 'a "kpei -ti nɪa "klein, 'kamɔ ɔɔ -sɛ' wɔ de nyu -pee, ɔɔ' sie 'o de jɛɛ', 'kaa San 'a nyu "ni "jru po -ti 'a 'su mɛ ɔ juo-. ²⁶ɔ -teɛ wlua' -pun" 'de 'fle 'un 'de "jrui 'kɪun-gbu 'di. Prisili ke Akilasi 'wɔan ɔɔ' wlu 'su, uu "duo ɔ 'un 'ɛ, 'de uu ke ɔ mu 'e uu wɔin", -wee ka Kea 'a -jei" naa -ti 'pɛan 'de uu -sɛ' wɔ 'pepe 'de ɔ -pee. ²⁷ɛ 'wɔba 'o ɛ, Apoloɔi nɪɛ "i ɔ 'je 'e Akai mu. 'De ɛɛ' -ti' 'un Kletien-wi" kuue ɔɔ' di i 'su uu 'cɪɛ 'sbɛ- -wee uu 'nyɪ ɔ, 'de nyu -jea Sesi 'a -tu' to' 'un 'de ɛɛ' 'blva 'a 'fo tu o 'je ɔ sun 'sɔɔn kpɪun-. ɔ nɪnia 'e mu ɛ, nyu Kea nua 'saauɔn "jrii, -wee -uu -jea ɛɛ' -tu' to' 'un ɛ, ɔ poɛ uuɔpɪ sun o. ²⁸ɔ tha Kea 'a wlu -ɛ -cɪɪa' -gbɔɔ "jri -sisi" -wee ɔɔ toɛ 'bo nyu -wee' "klein "juɔi ka Sesi nɪa Nyu 'pɪvi ɛ. 'De ɛɛ' -ti' 'un ɛ, de uu 'jea 'tmv, ɛ se nɪ 'bode.

19

Pɔo nɪɛ 'o Efɛst

¹-Ta Apoloɔi nɪa Korenti ɛ, 'bo Pɔo pleɛ Asiblua 'a crvi "kpei- -wee ɔ nɪni 'o Efɛst. ɔ jɛɛ 'o Kea 'a -jei" naauɔn jru' -wee ɔ -tee' uuɔpɪ i, ɔ 'na : ²-Ta ao -teea Kea -kwɔl"

'dee, ao 'je ee' -Suu 'mEE ? 'Su uu wlu' 'de o ka, uu 'na : Ka Kea 'a -Suu me nia 'kmu -a se e juo. ³'Su Poo -teeE' uupu i o 'na : batise -jewe- uu nu aopp e- ? Uu 'na : E San 'a nyu batise nuusun me uu nu -aun. ⁴'Su Poo 'na : Nyu -uu -wocan' desauu 'a "i juo -ti, uupu San po "ni "jru -wee o wlu 'e -pee 'de uu 'je "ju -oo jia 'e de 'a -ti' to' 'un 'je, ooo -ni Sesi.

⁵Uu 'wocan ee' wlu tu 'su uu pooe "ni "jru 'de Tu"bo Sesi 'a 'nyu 'un. ⁶Poo -tea' uupu kwa "jru 'su Kea 'a -Suu "ji 'de uupu 'un 'e, -wee uu -te wlu dee poa' -puu" 'de Kea a jaa uupu wlu 'kwa. ⁷Uu beea o e, uu 'bee- "nynunmai 'a -puue 'jo 'soon 'me.

⁸'Bo -me 'de e, Poo muE 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kuun-gbu 'di -wee o wai oo too nyu de. 'De 'cuu taan 'di, oo -pon nyu -uua poa oo' wlu doin" o e, uu 'je Kea 'a tu"bode 'e -ti' to' 'un 'je. ⁹'Kaa Suifu-wi" 'a jru' kue "jru, uu kmuue pee "i -wee uua -fleen Tu"bo 'a -je 'bo nyu -kwea de "juoi. 'Su Poo ke uupu cuuE "i -wee o ke Kletien-wi" 'wlu 'de uua' "jrui 'kuun-gbu 'di, 'de uu mu 'de Tiranisi 'a klai" -gbu 'di. 'Bomoo oo too nyu de 'wu 'o 'wu. ¹⁰'Kamoo Poo nu mamau 'de -sin 'soon 'di. 'Su Suifu ke Glekt-wi" -nia 'e Asi -wee' 'wocan Tu"bo 'a wlu 'me.

Sefa 'a "nynuu 'a -ti'

¹¹Kea a nuE jrui' klae" klae" 'bo Poo -cui". ¹²E nuE 'su tae'fo ke misro -i bla Poo 'a ku "i e, umu nyu a -te 'o 'we-nuu "kpei -wee uua' 'we- e'bo, 'de -siisauu a 'wlu 'e uupu 'un. ¹³'Su Suifu jru' -uua plea di 'mii -wee -uua nua -siisauu, u -pu' -a -pon -uu -je -siisauu i nu 'de Sesi 'a 'nyu 'un -ke. Uupu -wlu ka 'de -siisauu -pee uu 'na : 'Ma wluE i -pee i "si "kpaE' 'de Sesi -oo -ti' Poo a 'tmua 'a 'nyu 'un. ¹⁴Nyu -uua nua de -nia 'mua -Suifu-wi" 'a 'sraa -sai klau" Sefa 'a "nynunmai -nia -me" 'son, -o. ¹⁵'Su -suusaun due'

wluE uupu -pee, e 'na : 'In juo Sesi 'me, -wee de Poo nua 'un e, 'un juo -me, 'kaa aopp mo 'ee, aoa' 'nyu we- ?

¹⁶'Su "ju -suusaun nua 'e 'un -tee uupu blaa' -puu", 'kamoo o bla uupu mamau 'su uu 'kpa 'kwla -wee uu 'wlu 'o o "juoi. -Ta uu muua uu cen kui, uu nuE -ko'c 'su -ta -wee'. ¹⁷De -nuua 'mua -Suifu o, Glekt-wi" -nia 'o Efesi e, uu -wee' "klein 'wocan, 'de ee' -ti' 'un e, fauu "ji 'e nyu -wee' "klein 'un 'e, 'su uua -tee' Tu"bo Sesi 'a 'nyu 'a ni'. ¹⁸Nyu -uu -jea Sesi 'a -ti' to' 'un e, uua' -tuu"-tuu ji' -wee di sauu uu nua uua 'tmu i 'bo nyu -kwea-. ¹⁹'De uupu "klu e, nyu -tuu"-tuu -ni 'e -uu po nyu 'srE i po jrui' tein" -poo -poo"- .Uua' jru' ja uua' jrui' posbu 'me -wee uu po i "jri 'bo nyu -wee' "juoi. Nyu a naa to' i ia' 'sbu tu 'a soon' nuE 'wei 'a -kwlu due'.

²⁰'Kamoo Tu"bo 'a wlu a 'kpa "kpei, ee kmaa' 'i, ee "nyu nyupu- 'kpi.

Nyu paa nyu bu -oon 'bo Efesi

²¹ia' di tu 'wlu a 'o -jei" e, Poo nuE "i o 'je Masedoanu ke Akai 'un -tie" cen -wee o 'je Selisalem mu, 'de o wlu ka o 'na : -Bo 'un nyu 'e e, -me 'un 'je Romu 'je -o -ke. ²²'Su o dbooE nyu -uua po o sun o 'a 'soon nya 'de Masedoanu. Timote ke Erasii ke- mu o dboo, -wee o mo'c -ce" 'kpa nu 'e Asi no" pla ke'wle.

²³'De ee' no" tu 'di nyu tai' "maa' di klau" nuE' 'de Tu"bo 'a -jei" naa -ti 'un. ²⁴"Ju due' nyu a 'daa- Demetrii o nuE nublai -o, oo nuE 'wei -wee oo bla -gbi" nynuu mu" -i -ke uua' koun- kea Dianu 'a -gbu" -kooa', umu oo ple -wee o ke oo' dbonuun a 'je "wliie-. ²⁵O 'kuuE oo' dbonuun ke nyu -uu -ke o 'blea dboo due' "jrui, 'de o wlu uupu -pee ka o 'na : 'Ma 'ce, ao 'je kan' 'me 'de dboo -ne 'un e, 'bomoo -aa de 'un 'wlu a' -wee' nu-. ²⁶'Kaa di "klein Poo 'tmua aoa 'wocan, e se -ta Efesi 'a 'su nu-. Oo 'tmu ee' de tu 'me

'de Asi 'a -kwle -tuu"-tuu 'dii o 'na : -Ku' -ji nyio 'o sun nua -mi se Kea ni-. Ee' wlu tu e, e dooa -aa dbo 'me. 27 E se -aa dbo 'a 'su ee dooa ni-, 'kaa ee dooa Dianu -e -nta -aa kea 'a -gbu" 'a 'nyntu. -Wee Dianu -kea'- Asiblu ke 'kmu -wee' a -gbeta' 'je "ku "kpei 'wlu 'de su see de 'daa i.

28 Uu 'woan wlu -nta 'mba-'su su 'kpa 'cen, su -tee -cruen" -saa' -pun" su 'na : Dianu -e -nta Efesu-koun 'a -kea e 'bei" ! 29 'Su su -tee -kli poa' -pun" 'bo -kwlo -wee su -wee' 'kuen "jrui 'bo -kwlo -kwea. Kaisi ke Aritaki -su -nta Masedoani -nyu -wee su -ke Poo a na su kpun upu 'me -wee su kpa upu 'e -kwlo -kwea. 30 Poo nte "i oo' -ce" 'kpa 'je de 'wlu- 'bo nyu -kwea de "juoi, 'kaa Kletien-wi" kaan o -je de. 31 De "jjuoun jru' -su -nta 'e Asi -su -ke Poo dbeta su dboe nyu 'de Poo o -wee su 'je o 'tmu- 'de o je 'e -kwlo -kwea mu.

32 Nyu -su -kuan" 'jrui 'de ee' no" tu 'di 'de -kli poa 'a 'un e, de jru' a 'tmu jru' 'a 'won e 'mii, nyu jru' -nta 'de su "klu e, de -ee "jrui su 'kuan -gblein' e, su se e juo-. 33 'Su su -sa Alesandru 'de nyu "klu, omo Suifu-wi" a poo 'e nya -wee o -kaa' nyu kwai" 'de o nte "i o 'je su -pee wlu-. 34 'Kaa ka o nta Suifu su 'jea kan' 'su su -tee "woa' -pun" su 'na : Dianu -nta Efesu-koun 'a -kea' -e 'bei" !

35 -Kwlonjei mo -o ji' -wee -o -kaa' upu 'un 'de -o wlu ka -o 'na : Aopu Efesu-koun, nyu -we -see' juo ka Efesu-kwlo nta Dianu -kea' 'a -gbu" ke ee' koo' de -wlu 'e jaun 'di 'a 'deifuoi e ? 36 Nyu -o -jea ee' de tu 'un -too' o se ni-. Ao -te 'tun, ao 'bo de "o de-nue" 'de "kpeicrea' 'un. 37 De-nue' nyu ao ja -ta se desavn jre' nu 'de su se -aa Dianu -kea won o to-. 38 'De -bo Demetrist ke oo' dbonun nte "i su 'je nyu "kuan poo e, -me 'wi nyu a 'jea 'pee i e, su juu'. 'De su juo nyu -sua -jea nyu 'a 'pee 'me -ke, -me 'demo su 'je

mu -wee su 'e "kuan po ka-. 39 'De -bo aoa sea de jre' i -tee' e, nyu a mu e-me 'tmu' 'bo nyu -wee' "juoi. 40 Nyu a mu e -a -klipoun 'daa' 'de de -nua -sian -ta 'a -ti' 'un, 'de bo' -a bla -ta, e se 'jo 'ble. -Bo nyu -tee' -a i e, -ta -a -jea "kuan -sa -wee -a -je e po, 'bo se ni-. 41 O -koo' wlu -ni 'a 'tmu' 'su o poe su -wee' -jei", -wee su mu -gbein" o i.

20

Poo mu e 'e Masedoani

1 -Ta ssa' -kli -ne 'boa 'su Poo 'kuen nyu -su -jea Sesi 'a -ti' to' 'un "jrui -wee o kuu upu 'a di i, 'de o ke upu poo wlu, -wee o mu Masedoani de. 2 O plee ee' 'blua-tu "kpei- -wee o "nyu Kletien-wi" 'kpu 'de wlu oo' 'tmu' 'un. 'Su o mu e 'e Gresu. 3 'Bomo o nu 'ci taan. O -tee -bato' 'di 'kpa -ti -wee o 'je 'e Siri mu 'de-. 'Su ka Suifu pooa oo' desavn "jrui nu -ti, o 'won 'su o 'na : -Bo e ni kan', -me 'ma mu e 'e Masedoani de.

4 Nyu -ke o mua mamau -su nynia 'de Asi 'a 'nyntu ka : Pirisu 'a "ju Sopatee -mo 'wlu Bere, Aritaki o Sekon 'wlu Tesaloniki, Kaisi -wlu Deebu ke Timote ke, e ke Tisiki ke Trofimou, -wi" -mu 'wlu 'e Asi. 5 Nyu -nu su -pu -si' 'e nya -wee -sua fuo -avn 'bo Troasi. 6 -Apu mo e, -bo Suifu-wi" 'a -ko' -ee 'nyntu nta -di'pen -e sea -puun" de o mu 'a -ko' 'wlu 'o -jei", -wee -a -kpa -bato' 'di 'bo Filipu 'de -a nu 'wi -mm" 'bo -jei" -wee -a -jee upu 'bo Troasi 'de -a -wee' nu 'o 'doo due'.

Poo 'a 'bo Troasi mua' 'a de 'bo- ni

7 'Doo "i-saawu 'a -kwie" ka a, -a -kuen" 'jrui -tadue -wee -a -je Tu" 'bo 'a diide di 'su Poo a wlu 'de Kletien-wi" -pee, de-nue' -bo -son' -sun' e, oo mu e mua', 'kamo o wlu mamau 'su -too' cen 'un. 8 'De nebi -tuu"-tuu -ni 'e 'jei -gbu 'di -a -kuan" 'jrui e. 9 'De -kooa' i -too due' -oo 'nyntu nta Etisist e, o -tee

'bo flen'metu "i. -Ta Poo nua wlu -toun -ni 'a 'tmua 'a, -me o nre 'e "nyio 'o bie'. Jo 'nyio' 'mua-nue' 'su o je 'e "jei-gbu 'a taan -ne 'di 'wlu, o je i -ka 'no -son. -Ta nyu a kpo'o "jei, -me o mae.

10 'Kaa Poo "sie i, o jie ja 'bo o "kpei -wee o "duo o 'un, o po o sun 'dii 'de o 'na : Ao 'bo pee i plee, de-nue' oo' -suu ni 'de o 'un 'e ke. 11 'Su o 'ja 'e -gbu' "di de -wee o cten -di'pen i 'de oo di e, -wee o -te wlua' -pun' ke'wle. O wlu' mamau 'su -son' je -sun'. O -koa' wlua' 'su o 'kpa -jei". 12 Uu ja -kooa' i -too -no 'o "kunyio' son -ne 'me 'bo uua' -kwea'. Ee' de tu nre uua' 'mua -ti klae" -wee e kuu uupu 'a di i.

Poo 'wluva 'o Troasi e, o mue Mile

13 -Apu mo e, -aa mue nya -wee -a -je -bato' 'di 'kpa 'de e 'je -a Asosi kpa. 'Bomo -a -je Poo 'un "duo-, 'kamoo oo' -ce" 'kpa nee to' "kpei-, de-nue' o nre "i o 'je 'bluoi naa -wee o 'je 'o mu. 14 O jeea -aun 'bo Asosi 'su e, -a "duo o 'un 'de -bato' 'di -wee -a -wee' mu Mitilenu. 15 -A -wluva 'o -mo e, -a -naa "ni "kpei. -Ta -son' o -stan' 'su -a nynie 'o Kiosi -blua -pun'. -Son' jre' -stan' ke'wle -a nynie 'o Samosi-blua "kpei -wee -a -wlu 'o -mo 'de -a kpon 'kpuu 'bo Mile. 16 Poo 'a -ce" 'kpa -nre "i -wee o -blaa Efesi-kwlo 'de -o se bu ko, -wee o je no" -wee' -sii 'de Asi, de-nue' oo cree "kpei -wee -bo ee' de tu 'bee- e 'je nuu e, 'de o 'je Selisalem ni- Pantekoti 'a -ko' wlu o.

Poo wluve Kea -gbu 'a nyuwoa -nia Efesi -pee

17 'Bo Mile mo Poo ni -wee o dbo nyu Efesi uu mu Kea -gbu -jeopoun -nia 'emu 'daa'. 18 -Ta uu nynia 'bo o -pun' 'su e, o wluve uu -pee ka o 'na : De -wluva 'e "i-saawt -e' 'di 'un jia 'no Asi -wee -e -jeea -stanwt e, ka 'un nua nasun 'de ao -pee e, ao -wee' ju'e'. 19 'In

nuu Tu"bo 'a dbo 'de -ce" ja jaa' ke "miini 'un 'de 'kle Suifu-wi" a -tua" 'un 'a -kwea'-. 20 Ao 'je kan' 'me di "klein -koon -ti' 'de aoa' -ti' 'un e, 'un se ia' de ka 'kwla -tu", faun jre' se 'un nu. 'In plee "kpa'e' woi ke -gbi" 'dii -wee 'un 'tmu i 'de ao -pee, 'de 'un too i aopp-. 21 'In 'da Suifu o, nyu -sea' Suifu ni 'me 'de uu 'je uua' disatn "i juo-, -wee uu 'je 'e Kea o "biie-, 'de uu 'je Tu"bo Sesi 'a -ti' to' 'un 'je.

22 'De kaan ka, Kea 'a -Suu -tee' 'un -klaan" "kpei 'de 'ma mu Selisalem. De -e -jea 'un 'jrii nuue 'demu e, 'un se e juo-, 23 Kea 'a -Suu a 'tmua 'un -pee -kwlo "o -kwlo 'ma ceean 'dii, e 'na : 'De Selisalem -ma mua, "cu ke 'kle -a fuo -un 'demu. 24 'Kaa 'un se 'ma -ce" 'e 'kmu -me de 'un 'je. De -koon -ti' me -ni 'un 'je 'ma plea' nya kpa 'de 'mua -un, -wee dbo Sesi -tea' 'un kwa 'un 'je e "jru -cra'. Ee' dbo tu me -ni Kea 'a 'saau ke -poia" -ti 'a 'tmua'.

25 De 'un jua' eme -ni kaan ka la 'ja a, aopp -o "klu 'un jia 'de 'un 'tmua Kea 'a tu' bode 'e -ti' e, 'un 'je kan' 'me ao se 'ma "jua- 'jrie- 'jeei 'bode. 26 Eme -ti 'ma 'tmue 'pepe 'de aopp -pee -stan aoa' nyu due' 'a nymo se 'un "jru ni-. 27 'In -tu" ao Kea wlu 'a 'sni -wee' "klein 'me, 'un se de jre' 'kwla -tu". 28 Ao -tu" aoa' -ce" 'kpa ke aoa' de'di -wi" Kea 'a -Suu -te ao kwa 'a -ti'. Kea 'a -gbu" ee' "ju 'a nymo -wla i -tian' a, ao -tu" ee' -ti'. 29 'In ju'e' -bo 'un 'wlu 'no nyu ka -ci' nua -uu -na kan' a, uua mue 'de aopp "klu jia'. Uua' nyu tu e, uu se aopp "i 'tai. 30 -Wee 'de aopp "klu nyu jru' 'je 'e 'wlu 'de uu 'je si 'tmu -wee uu 'e Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun 'a "jru -jei" -saa-. 31 Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' 'ja, -wee ka 'de -sun taan 'di 'un -saa aopp fen' due 'due 'de "miini 'un jeejee e, ao 'je e -kwlu o po.

32 Kaan la 'ja a, 'un -tee' aopp- Kea ke ee' 'saauwlu kwa, de-nue' eme -bee' -e -je aopp- 'kpu "nyu,

-wee ao ke nyu ε -teea kpɔi' 'je 'ken i plaan-. ³³ Nyɔ jɔɔ' ɔ 'wɛi o, ɔɔ' 'sani o, ɔɔ' 'ɔnpaadi 'a 'tɔn se 'ɔn 'de po. ³⁴ Aoa' -ce' 'kpa 'je kan' 'me 'ma sɪn -nɪ, ɪmɪ 'ɪn nɔsɔ dbo 'ɔn -wee 'ɪn ke 'ma 'ce-wi' 'je dɛ -a di. ³⁵ Dɛ 'ɪn tɔɔa aopɔ 'de -mɛɛ' -kɔ 'di ε, ɛmɛ -nɪ 'kamɔ nyu 'je dbo nɔ -wee ɔ 'je nɪa" nyu kwa wɔi -te'. -Bo -aa sea kan' -mɔ nɔ ε, -mɛ wlu Tɔ"bo Sesi 'a -ce' 'kpa 'tmɔa -a -blee' -kwɪ" ɔ 'na : Nyu dɛ "nyɪa' 'blee 'mɔa-, ε je nyu "nyɪ -ɔn dɛ -sii-.

³⁶ Pɔɔ -kɔa' wlu' kan' 'sɔ ε, ɔ ke sɔ -wee' pɔɛ 'kɔi- klu' -wee sɔ bae Kea. ³⁷ 'Sɔ sɔ -wee' a -fɪn" -blɛ -blɛ, sɔ -gblee Pɔɔ -kwɪ" -wee ɔ ke sɔa pɔɔ wlu. ³⁸ Dɛ "kaea' sɔpɔ "jrii kpleiin, ɛmɛ -nɪ ɔ 'na sɔ ke ɔ se 'jei' 'bode. Uɔ kpɔ -jei' mamau 'sɔ sɔ nynɪi ɔ 'e -bato' wɔin".

21

Pɔɔ muɛ Selisalem

¹ -A -ke sɔ cɛɛan 'i 'sɔ -a -ja -bato' 'di -wee -a mu Kɔsɪ. -Sɔn' -sɪan' -a muɛ 'e Rodɛst. 'Bomɔ -a -wɪb -wee -a mu Patara. ² -A -jɛɛ 'o -bato' -ɛɛ mu 'e Fenisɪblva "kpei ε, 'sɔ -a -kpɛ 'di -wee -a mu. ³ -Ta -aa -jɛɛa Sɪprɔ -blva i 'sɔ ε, -a sɪɛ 'e kvan o fɔ o, -wee -a -muu 'de Sirɪblva o fɔ o, 'de -a kpɔn 'kpɔsɔ 'bo Tii. 'Bomɔ dɪ -ɪ -nɪa 'e -bato' 'di 'je i "sii-. ⁴ -A -jɛɛ 'o Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jɛvɔn, -wee -a -ke sɔ -te i 'de 'dɔɔ due' 'di. Kea 'a -Suu -saa sɔpɔ fɛn' 'de Pɔɔ 'a -tɪ' 'ɔn -wee sɔ wlu ɔ -pee ka sɔ 'na : -ɪn -bo Selisalem mɪɛ.

⁵ 'Kaa 'dɔɔ due' -nɛ -cra "jru 'sɔ ε, -a kpɔvɛn -aa -je i sɔ ke sɔa' 'nynɔkpae' ke "nynu- -wee' ja -a -jei" mamau 'sɔ -a je -kwɔ 'mii -kwɛ- -wee -a po 'kɔi- klu' 'bo "ni -kwɪ", 'de -a -bae Kea. ⁶ Uɔ ke -a -wee' pɔɔɛ wlu due 'due 'sɔ -a -ja 'e -bato' 'di -wee sɔpɔ mu -kwɔ de.

⁷ -Aa -bato' 'di 'kpaa' -nɛ 'bo Tii mɔ -a -cɛɛɛ "jru -wee -a mu Putolemaisɪ 'de -a -ke -aa de'di -wi"

'je 'jee-. -A nɛɛ 'o sɔpɔ o 'wɪ due'. ⁸ -Sɔn' jɛɛ' -sɪan' 'sɔ -a -kpa -jei", -wee -a nynɪ Sɛsare 'de -a pa 'e Filipɔ ɔ -nɪa Kea 'a -tɪ' 'tmɔi o -gbu", nyu -mɛ" 'sɔn sɔ 'cra i -wee sɔ -tea dbo kwa 'de Selisalem Kea -gbu 'di 'de ε, ɔ nɪɛ sɔpɔ 'a due' -o. ⁹ ɔ 'bleɛ "nynunuynɔkpae' -nyɪɛ -sɔ se jra "tɪ due' -wee -sɔ -nɪ Kea 'a wlu 'kwajaaun. ¹⁰ -A nɛɛ 'o 'wɪ pla, 'sɔ Kea 'a wlu 'kwajaaɪ due' -wɪb 'e Suide ɔ -jɪ, ɔɔ' 'nynɪ -nɪ Akabɪst. ¹¹ ɔ jɪ' ɔ je -a -jɛɛ, 'sɔ ɔ "due Pɔɔ 'a wɪb 'ɔn -wee ɔ san ɔɔ' -ce" 'ε bɪ ke sɪn ke-, 'de ɔ 'na : Dɛ Kea 'a -Suu 'tmɔa, ε ka : "ju ɔ -blea wɪb -nɛ ka Suɪfɔ-wɪ" a mu ɔ saan' ka 'de Selisalem -wee sɔ 'je ɔ nyu 'sɔ 'nyɪ.

¹² -Ta -a -ke nyu -nɪa 'o mu 'wɔan wlu -nɛ 'sɔ ε, -aa baɛɛ Pɔɔ i -wee ɔ je Selisalem mu. ¹³ 'Kaa ɔ wlu' ka ɔ 'na : Dɛɛ -tɪ aɔa -fɪn" 'ɔn, -wee aɔa pɔɔa 'ma pee ε- ? ε se 'ma saan 'a 'sɔ -mɛ nɪ-, -bo ε nɪ 'ɪn 'je Selisalem mu -wee 'ɪn 'je 'mɛ 'de Tɔ"bo Sesi 'a 'nynɪ 'ɔn mɔ 'de ε, 'ɪn -tɛɛ ɛɛ' kein"ke. ¹⁴ -A nɛɛ' -nɔ -nɔ, 'kaa -a se ɔ "wɔin 'bɛɛ', 'sɔ -a -bɔ ɔɔ' i bae -tɪ 'mɛ, -wee -a -na dɛ Tɔ"bo nɪa "i, ɛmɛ -ɛ -je nɔsɛ-.

¹⁵ 'Wɪ -a nɔa 'o mu -kwea 'sɔ -a -nmaɛɛ -aa dɪ -wee -a mu Selisalem. ¹⁶ Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jɛvɔn -nɪa Sɛsare 'a jɪv' kpa -a -jei", -wee sɔ kpa -avɔn 'de "ju due' -a -jea 'ɔn koo wɔin". ɔɔ' 'nynɪ -nɪ Manason, ɔ 'wɔbɛ 'e Sɪprɔ-blva "kpei, ɔ nɪɛ Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jei -o sese.

Pɔɔ muɛ Sakɪ "i-teea'

¹⁷ -A nynɪa Selisalem ε, -aa de 'di-wi" kpɔvɛn -a sɪn 'sɔɔn 'de 'mɔa- 'ɔn. ¹⁸ ɛɛ' -sɔn' -sɪan' Pɔɔ ke -a muɛ 'e Sakɪ wɔin", 'demɔ Kea -gbu -jeopɔvɔn -wee' 'kɪn- "jruɪ. ¹⁹ Pɔɔ ke sɔ 'jee la 'sasa -wee dɪ "kleɪn Kea nɔa 'de ɔɔ' dbo 'a -tɪ' 'ɔn 'de nyu -sea' Suɪfɔ nɪ "klu ε, ɔ -tee -wee ɔ po ɪa' "kuan. ²⁰ Uɔ kɔa' ɔɔ' "kuan -nɛ 'wɔan 'sɔ sɔ pɔɛ Kea 'sɛ- -wee sɔ wlu ɔ -pee ka, sɔ 'na : -Aa de'di, -ma -jee', Suɪfɔ -tuu"-tuu

-uu -kpa Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun e, uu -wee' "klein -sie' Moisi 'a ke' o. ²¹ 'Kaa de uu 'woan 'de -ma -ti' 'un e ka : De -ma toaa Suifu-wi" -uu -tia" 'e nyu 'sru "klu e, eme -ni -in -na uu 'je di "klein Moisi 'a ke' 'tmua kwa -son -saa, 'de uu 'bo uua' "nynuu- 'klen kpaas -wee uu 'bo 'o -a "bo -wi" 'a kplun 'de blaa. ²² Ka -a -je nu 'ja a- ? De-nue' ka -in jia uu -wee' a mue 'woan' see. ²³ De -aa mua 'tmua' 'de -un -pee e, -in nu e. -A -blee nyu -nyiiie -uu cen wlu -tie" 'bo Kea "juoi. ²⁴ Uu ke -in mu -wee ka Suifu-wi" 'a ke' "sia 'nyu e, uu ke -in -je kan' nu, -in -sa nyu -kei" -wee uu 'je uua' "mu- cen. -Bo e ni kan' a, -me nyu -wee' a mue jua' ka di uu 'tmua' 'de -ma -ti' 'un, i nta si e. 'De -mo -nie ke' won 'jei -o -ke. ²⁵ -Bo e ni nyu -sea' Suifu ni -wee -uu -kpa Kletien-wi" -mu e, -me de -a -beea' wlu "kpei e, eme -a -tmu 'de uu -pee 'de uua' 'sbe kpaas' 'un. -A -na uu 'bo nmi -e -wluva 'e koin 'a 'sraa -sa 'in die, uu 'bo nmi 'a nymo ke nmi -e -mea fuan "fun die, -wee uu 'je 'nyu -san nu-ti' 'bo.

²⁶ 'Su Poo ke nyu -nu mu' -wee de Suifu-wi" 'a ke' "sia 'nyu e, uu nue. -wee 'wi -e 'di ee' de tu 'jea nuue, 'de o 'tmu i 'de Kea -gbu klaa' 'di, e ke 'wi -e 'di uua' 'sraa- 'jea -saa due 'due ke-

Uu kpun Poo 'me 'de Kea -gbu klaa' 'di

²⁷ 'Wi -me' 'son -ni a jie -sia' 'su Suifu-wi" -wluva 'e Asi 'je Poo 'me 'de Kea -gbu klaa' 'di, 'su uu paa nyu bi -son, -wee uu kpun o. ²⁸ 'De uua "wo uu 'na : Israe-koun, ao -too" -a "i, "ju -o -wluva 'blva -wee' "klein ke Israe-koun ke Moisi 'a ke' ke Kea -gbu klaa" -ne 'dei -ta "o -ta a, o ka. "Ju due' -sea' Suifvi ni e, omo o paa 'e Kea -gbu klaa' 'di, Kea 'a -gbu" klaa" -e -kweai e, 'de o -se -ghan. ²⁹ De-nue' -wee uua 'da kan' a, eme -ni uu 'je Trofimv o -wluva Efest ke Poo 'me 'bo -kwlo 'de-, uupu a naa to' i uu 'na : -Me omo Poo paa 'e Kea -gbu klaa' 'di.

³⁰ 'Ee' de tu 'a -kli -tee' 'kpaas' -pun' 'bo -kwlo. Nyiupu- a ple' -ta "o -ta 'su uu kpun Poo 'me, -wee uu "klo i 'de uu -so 'e Kea -gbu klaa' 'di. 'Bomv uu "sri uu je ee' kpaas' -wee' "woin kan. ³¹ Uua -pon Poo 'a 'dbaa -ko i 'su ka ee' -kli nta 'kpaas' 'bo Selisalem ee' -cnuu" e mu' e je 'a "soa 'a 'blei jee-. ³² 'Bo e "sri o je "jru jeun ke "soa-wi" 'un "duo- o ke uu kpa 'e uupu o plea'. Suifu-wi" 'jea "su 'a 'blei ke o' "su 'jrie- 'su uu 'bo Poo 'a bla-ti' 'me. ³³ 'Su "su 'a 'blei 'kpa Poo -pun" -wee o kpun o, o soon -gbaacte' 'e "dbi 'soon ! -Wee o -tee' de o nta 'un ke de o nva 'a -ti' i. ³⁴ 'Kaa 'de nyu "klu e, jru' a -sa 'un 'e 'no, jru' a -sa 'un 'e 'no, o' 'won de jre' i -gblein', 'su o 'na : Ao kpa Poo 'de ao 'je o 'e -gbu" -e -pooa 'saan 'dei 'di kpa. ³⁵ -Ta Poo a mua -wee o tba -gbu" -ne 'e won bu "i, -me "su 'blee o "jei 'de nyiupu 'a -ti' 'un, ³⁶ de-nue' nyu "klein -uu -kaan uupu 'de e, uua "wov- uu 'na : Ao 'dvo ! Ao 'dvo !

Poo 'tmue o' -ce' 'e "kpei -ti

³⁷ -Ta uua kpaas Poo 'de -gbu' 'bomv o -tee' "su 'a klaa' i ka 'de Klekwlu 'di o 'na : 'In 'bee- 'un 'je de-saan" 'tmuv ? 'Su o -tee' Poo i o 'na : -In -juo Klekwlu po ka 'me 'dee- ? ³⁸ -In se Esipu i -o -ke nyu 'dbaun 'a "wlu -nyiiie poa -kli 'wi 'soon -ta -wee -o -ke uu mua 'e -puon' blva "kpei nu- ? ³⁹ 'Su Poo "due wlu 'un, o 'na : "In-, 'un nte Suifvi -o, 'un 'wluva 'bo Tasi 'de Silisi. 'In 'wluve dewon ni -Kwlo 'di. 'Ma bae -un -e, -in -nyu" 'un wlu -wee 'un 'je uu -pee wlu. ⁴⁰ 'Su "su 'a klaa' 'na : -In -wlu. -Wee Poo nyna i 'bo "kplu "kpei, 'de o 'kaa- nyu 'un 'su uu -wee' nue -snii' -wee Poo po Suifwlu 'a -ce' 'kpa o 'na :

22

¹ 'Ma de 'di -wi' ke 'ma "bo -wi" ke ao po doin' i la -wee de 'un 'jea 'tmu 'de 'ma "kpei -ti' 'un ao 'je e 'won.

2 -Ta ʋʋ 'wɔan Suifu- wlu 'de ɔ 'wɔn 'sʋ ʋʋ -wee' 'a -sniɪ' -teea' 'kpa "kpei ke'wɛ, -wee Pɔɔ 'na :

3 'In nɛ Suifvi -o, 'in 'wɔʋʋ 'bo Tasɪ 'de Silisi, 'kaa -ta Selisalem mɔ 'in 'bɛɛ "i, Gamaliɛ mɔ -paa 'ʋn -a "bo -wi" 'a ke' 'ɛ klai" 'pepe. Ka ao 'blea 'kɔɪ 'de Kea 'a -ti' 'ʋn -stanwɪ 'di, 'kamɔ 'in nɪ tɛin' -ke 'de-. 4 Nyʋ -ʋʋa naa Tu"bo 'a -jei" ɛ, 'in 'nye ʋʋpɔ 'ʋn 'ɛ mamau 'sʋ ɛ je ʋʋpɔ 'a 'dɔaa' 'jru "kpei- po. 'Ma nynaa 'nynɔkpaɛ' ke nmai i -wee 'ma po ʋʋpɔ -kaso 'di. 5 'Sraa -sai klaa" ke nyʋ-cɔʋn' -wi" -nɪa 'e aopɔ "klu ɛ, ka -ti' 'ma 'tmɔʋa ɪ nɪa tɔ' ɛ, ʋʋ juɪ'. ʋʋa' -cɛ" 'kpa -nyɪ" 'ʋn 'sbɛ 'de Kletien-wi" -nɪa Damast 'a -ti' 'ʋn. 'Bomɔ 'ma mu -wee 'in 'je nyʋ -ʋʋ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ʋn kɔʋn 'de 'in 'je ʋʋpɔ san -wee 'in 'je ʋʋpɔ Selisalem ja- 'de ʋʋ 'e -kaso 'di mu.

Pɔɔ 'tmɔʋɛ ɔʋ' Sesi o i "biie -ti

6 -Ta 'in nɪa mua' a, -wee 'ma "kɔʋan Damast i ɛ, -mɛ 'jɔʋ -tee -gbao'. 'Sʋ -sɔn' klaa" -wɔʋ 'e jaʋn 'di -ɛ -sɪn' 'de 'ʋn 'dewoi. 7 'Sʋ 'in -ka i 'bo 'blɔɔ -wee 'in 'wɔn wlu jɛɛ' -ɛ -wlu 'ʋn -pee ka -ɛ -na : Sɔɔ, Sɔɔ, dɛɛ-ti -ma -tu" 'ʋn 'kle ɛ- ? 8 -Wee 'in -tee' ɛ i ka, 'in 'na : -Mɔ nyɔ -o ɛ-, Tu"bo ? 'Sʋ ɔ 'na : 'Mɔ Sesi -wɔʋa Nasareti -ma -foan' tɔ o ɛ, mɔ -o. 9 Nyʋ -ʋʋ -ke 'ma -a -na ʋʋ 'jee- sɔn' -nɛ 'jɛɛ- 'mɛ 'pepe, 'kaa wlu -je -wɔʋa 'ʋn -pee ɛ, ʋʋ se -mɛ 'wɔn. 'Sʋ 'in 'na : Tu"bo, dɛ 'in 'je nɪ ɛ- ? 10 -Wee Tu"bo wlu 'ʋn -pee ɔ 'na : -In sɔn 'ʋn, -in mu Damast, 'bomɔ dɛ "klein -in -jea nɪ ɛ, ʋʋ 'je ɛ -ʋn -tɔɔ. 11 -Sɔn' klaa" -ɛ -sɪn' 'ʋn kwa 'jɔʋ-gbao 'bo -jei" 'mɔʋa -a -ti' 'ʋn ɛ, 'maa 'je i -wee 'ma 'cɛ-wi" -ke 'in na ʋʋpɔ -kɔʋn' 'ʋn -cɪɛi" -ʋʋ kpa 'ʋn Damast.

12 -Ta ɛ nɪa kan' -mɛ "ju due' -nɪ 'o Damast ɔʋ' 'nynɪ -nɪ Ananiast, ɔʋ' "ju tu -srɛi" ɔʋ 'jɛɛ Kea 'a ke' wɔn. Suifu-wi" -nɪa 'o Damast -wee' a po ɔ -ti' o. 13 ɔmɔ -ji" ɔ -jɛɛ 'ʋn 'de -ɔ -wlu 'ʋn -pee ka ɔ 'na : Sɔɔ 'ma de'di, -ma "jɛɛ 'bai-

-in -je i 'je. 'Bo ɛ "sri 'ma "jɛɛ je 'bai- 'in je i 'jea' -pɔn" -te. 14 'De ɔ 'na : -A "bo -wi" 'a Kea -teeɛ -ʋn kɔɪ" sese -wee -in -je ɛɛ' -kwɔɔtɪ juo -'de -in -je "Ju -srɛai" "jɛɛ- 'jee-, -wee -in -je ɔʋ' -cɛ" 'kpa 'a wlu 'wɔn, 15 dɛ-nɔʋɛ' -in -je ɔʋ' -ti 'a -ta 'jei nɪ -o, -wee dɪ -in -jea 'de -in -wɔan -wee -in -jɪ 'tmɔ 'de nyʋ -wee' "klein "juɔi. 16 -Jɛ ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, -in -bo imaa, -in sɔn 'ʋn -in -je "ni "jru pɔɔɛ 'de -in -je Sesi -ma Tu"bo 'daa- -wee -ma disain 'je -kwɛ-.

17 -Ta 'in jia Selisalem de, -wee 'in nɪa Kea baea' 'de Kea -gbu klaa" 'di ɛ, 'bomɔ Kea tɔɔ 'ʋn dɛ jɛɛ' 'de jajri 'ʋn. 18 'In 'jeeɛ Tu"bo "jɛɛ-, -wee ɔ wlu 'ʋn -pee ɔ 'na : -In -wɔʋ -ta Selisalem -too"-, dɛ-nɔʋɛ' dɪ -ma mua 'tmɔʋa' 'de 'ma -ti' 'ʋn ɛ, ʋʋ sɪ 'wɔʋn see. 19 'Sʋ 'in 'na : Tu"bo, ka 'ma mua "jɛɛi 'kɔʋn-gbu 'dii -wee nyʋ -jea -ma -ti' tɔ' 'ʋn 'ma bla ʋʋpɔ 'de 'ma poa ʋʋpɔ -kaso 'di ɛ, ʋʋ juɪ' 'pepe. 20 'De -ta ʋʋ 'dɔaa Etiein -ma -ti' 'a -ta 'jei ɛ, 'in nɪ 'o 'ɛ -ke. Nyʋ -ʋʋ -dɔɔ 'ma pɔɛ ʋʋpɔ -ti' o, -wee 'in -te' ʋʋpɔ 'a 'ʋnɔpaadi i 'bo 'ʋn -pɔn". 21 'Sʋ Tu"bo 'na : -In mu, 'ma mɛɛ -ʋn -ta -tɔɔn dɔɔa' 'de 'blɔʋ 'srɔ -pee.

Pɔɔ 'na ɔ nɛ Rɔmɛ i -o

22 ʋʋ pɔɛ Pɔɔ 'a wlu doin" o mamau ɛ je wlu -nɛ jɛɛ-, 'sʋ ʋʋ -wee' -saa -cruɛn", ʋʋ 'na : Ao -sa "ju -nɔ 'kmɔ, ɔ se 'kmɔ nɪ ka nɪ- !

23 ʋʋa bla -kɪ ʋʋa -sa ʋʋa' 'ʋnɔpaadi 'ʋn, ʋʋa pɔɔ ɪ 'blɔɔ o i -wee ʋʋa po "puue" 'jei. 24 'Sʋ "sʋi 'a 'blei- 'tmɔʋɛ nyʋ -wee ʋʋ 'je Pɔɔ 'de -gbu" -pɔɔa 'saan 'dei 'di kpa 'de ʋʋ 'je ɔ klaa 'ʋn kpa -wee ɔ 'je dɛ -ɛɛ -ti' nyʋ a -sɔɔ -cruɛn" "kpei 'tmɔ. 25 'Kaa -ta ʋʋ saan Pɔɔ -wee ʋʋ 'je ɔ bla 'sʋ ɛ, ɔ wlu' 'de "sʋi 'a 'blei- -pee ɔ 'na : Ao 'bɛɛ- 'mɛ ao 'je Rɔmɛ i bla, 'de -mɛ 'kamɔ nyɔ jɔɔ' se ɔʋ' 'pee 'jee ? 26 "Sʋi 'a 'blei- 'wɔan wlu -nɛ 'sʋ ɔ mɛɛ "sʋi 'a klaa" fɛn' -saa' ɔ 'na : Ka

-in -je εε' sɔn nu ε-? "Ju -nɔ, ɔ nɛ Rɔmɛ i -o. ²⁷ 'Sv "svi 'a klaa" -nɔ ji' -wɛɛ ɔ -tee' Pɔo i, ɔ 'na : -In -nɛ Rɔmɛ i -oo? -in -tmv ε 'de 'bn -pee'. 'Sv Pɔo 'na : Kɩn. ²⁸ -Wɛɛ "svi 'a klaa" "duo wlu 'bn, ɔ 'na : 'In 'wɔan Rɔmɛ i 'kpa-ti ε, 'in ja 'wei -tuu". 'Sv Pɔo 'na : 'Mɔ 'wlvb ε 'bn 'ε. ²⁹ 'Bo ε "sri nyv -sva ji ɔ blaa' -wɛɛ ɔ 'jea wlu ε, sv je ɔ kɩn -saa. "Soa 'a klaa' 'a -ce" 'kpa -mɔ ε, ka Pɔo nɩa Rɔmɛ i -wɛɛ ɔ sɔɔn -gbaactɛ' 'ε "dbi i ɔ 'jea kan' 'sv favn nɔɔ'.

Pɔo muɛ 'o -gbajevn "juɔi

³⁰ Dɛ -εɛ -ti' 'bn Suifu-wi" bla Pɔo -ti' "kpei ε, "soa 'a klaa" -nɛi" ɔ 'je εε' bv 'mii 'wɔn 'pepe. εmɛ -ti -sɔn' -sɩn' 'sv ɔ kain Pɔo i -wɛɛ ɔ 'tmv 'sraa -savn 'a klae' o, -gbajevn -wi" 'de sv 'kɩn- "jrui -wɛɛ ɔ ja Pɔo 'bo sv" -kwea'.

23

¹ Pɔo "sia -gbajevn -nv "jriɛ- 'sv ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", 'in nɔvɛ Kea "juɔi 'de pee 'dɔɛ 'bn, εmɛ -ti 'ma pee se 'bn "bli -ce" mamav 'sv ε je 'e -sɩanwɩ 'di jɛɛ-.

² 'Sv 'sraa -sai klaa" Ananiast wlu' 'de nyv -sv -tea Pɔo 'a blaa' kein"ke -pee ɔ 'na : Ao po ɔ 'kpa 'wɔn ! ³ 'Sv Pɔo wlu ɔ -pee ɔ 'na : Kea mɛ -je -un bla, -mɔ -ɔ -kɔ' blo' nyv 'wla "ko "jrui ε, -in -tee i -ma jea 'ma 'pee 'je ka ke' 'da-, -wɛɛ -ma -ce" 'kpa -saa ke' 'de -ma -tmv' nyv sv" bla 'bn. ⁴ 'Sv nyv -sv -nɩa 'o ɔ -pɔn" sv 'na : Kea 'a 'sraa -sai klaa" mɔ -ma -cree" a 'oo ɔ ? ⁵ 'Sv Pɔo 'na : 'Ma de'di -wi", ka ε nɩa 'sraa -sai klaa" 'in sv juo-. Ao kɔn -kɩn. dɛ-nvɛ' wlu -crɩa' ε 'na : Nyɔ -nɩa -ma klaa" -in -bo ɔ wlu savn -pee 'tmvɛ.

⁶ Ka Fariseen ke Sadiseen nɩa -gbajevn -wɛɛ sv" jea ɔɔ' 'pee ɔ 'jea kan' 'sv ɔ kpa wlu' "jei 'bo sv" 'juɔi ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", 'in nɛ Fariseen 'ε "ju Fariseen -o. "Kunyɔɔ' sɔn -ti -a -wee' 'jea tɔ' 'bn ε, εmɛ -εɛ -ti' 'bn nyv a 'je 'ma 'pee.

⁷ ɔ 'tmv" wlu -nɩa 'mva- 'sv -crɩen" sɔn 'bn 'ε 'bo Fariseen-wi" ke Sadiseen-wi" 'nyɩ, 'sv sv -seea' 'bn, ⁸ dɛ-nvɛ' Sadiseen-wi" -mv 'na : "Kunyɔɔ' sɔn-ti o, Kea 'a "svi 'a -ti' o, -svu 'a -ti' se tɔ' nɩ-. 'De dɩ 'a kpe taan -nɩ, Fariseen-wi" 'je -mɩ tɔ' 'bn 'ε. ⁹ Sv" "wɔɔ- sv" muɛ "jrui o 'sv ke' wɔ-savn jrɔ' -nɩa 'ε Fariseen-wi" 'a 'fɔ o ε, sv sɔn 'bn 'ε, sv ke nyv -tee 'wɔin -sia' -pɔn" 'de sv 'na : Desavn -a -jea 'je 'de "ju -nɔ 'bn, ε se nɩ-. "Ko -svu jrɛ' o, "ko Kea 'a "soai jrɔ' -tuu" ɔ wlu wɔn -ε, -a se -mɛ o juo-.

¹⁰ Sv" ba o -tooa' a 'kpa "kpei εε muɛ nya. 'Sv sv je Pɔo tii cɛn, εε' favn a nɩ "svi 'a klaa" 'mɛ. εmɛ -ti ɔ 'tmv- "svi -wɛɛ sv 'je Pɔo 'bn "duo- sv 'je ɔ 'bo sv" -kwea' -sa, -wɛɛ sv 'je ɔ 'e -gbu" 'di de kpa.

¹¹ Kwie jrɛ' -kɔn a 'sv Tv"bo 'wlvɛ 'kwla 'de Pɔo -pee ε 'na : -In -duo" 'kɩ 'bn, ka -ma -tmv" 'ma -ti' 'bo Selisalem -ta, 'kamɔ -in -je 'ma -ti' 'tmv 'de Rɔmv -ke.

Suifu-wi" pɔoɛ Pɔo 'a 'dba-ti

¹² -Sɔn' -sɩan' 'sv Suifu-wi" pɔoɛ -ti' -wɛɛ sv -te sv" -ce" 'kwi "jrui sv 'na : Sv 'na -a se dɛ dii 'de -a se "ni 'na i -bo -a se pɔo 'dba a. ¹³ Nyv -sv -pɔoa 'a' -ti' tu ε, sv cɛn nyɔɔpɔ 'a kwla -nyiiε "kpei -tie". ¹⁴ Sv mu 'e 'sraa -savn 'a klae" ke nyv-cɔn' -wi" o 'de sv 'na : -A -bla', -a -je -aa -ce" 'kpa 'un po, -a -na -a se dɛ wɔn -tɩn' i mamav 'sv -a -je Pɔo 'dba. ¹⁵ -Bo ε nɩ kan' la 'ja a, -mɛ aomɔ ke -gbajevn mu 'e "soa-wi" 'a klaa" o -wɛɛ ɔ 'je Pɔo 'bo ao "juɔi ja, 'de ka nyv 'jea nyv ɔ 'tmv -ti 'bn -sa, ao 'je kan' nɩ. -Mɛ nɔ" -ti ɔ 'jea ji -wɛɛ ɔ 'jea -ta nyɩ, -mɛ -amɔ -tee ɔɔ' 'dbaa' kein"ke.

¹⁶ Ka Suifu-wi" -gba 'srɛ -nɛ Pɔo 'a de'dinyɔkpa'o' 'a "ju 'wɔɛn 'sv ɔ muɛ Pɔo fɛn' -saa' 'de -gbu" -blaa 'saan 'dei 'di. ¹⁷ 'Sv Pɔo 'da "svi 'a "jrui jei due' -wɛɛ ɔ 'na : -In kpa -kooa" i-saan' -nɔ 'de aɔa' klaa" o, dɛ-nvɛ' ɔ 'bleɛ -ti' jrɩ' ɔ 'je ɔ 'tmv-.

18 -Wee "soai "duo -kooa" i-saan" -no 'un o ke o mu 'e uua' klaa" o 'de o 'na : Poo -o -nua -kaso 'di e, omo -da 'un -wee -o -na 'un ja -un -kooa" i-saan" -no, o 'blee -ti' -sain"-, o 'je -un 'tmu-

19 "Su 'a -jeopoi -no kpun "ju -saan" -ciei" 'de o ke oo' 'su mu -tajro -wee o -tee' o i, o 'na : De -in -ble -in -je 'un 'tmu e-? 20 'Su -kooa" i-saan" -no 'na : Suifu-wi" poe wlu -tadue -wee su 'je -mii bae- 'de -in -je Poo 'bo -gbajevn "juo kpa -klae"-, -wee ka -gbajevn 'jea nyu 'a 'pee 'je ka -ccon' ka, e 'e kan' ni-. 21 -In -bo uua' wlu doin" o pooe, de-nue' uua' kwla -nyii- -gba 'sre -wee -su bla -su po uua' -ce" 'un -su -na -su se de dii, -su se "ni 'nai mamau 'su -su -je Poo 'dba. Uu -tee ee' kein"ke, 'kaa -mo uua fuo.

22 'Su "su 'a klaa" poe -kooa" i-saan" -no -jei" -wee o -tu" o wlu, o 'na : De -in -tmua 'de 'un -pee -ta, -in -bo e 'tmue 'de nyo jro' -pee.

Poo mue 'e -gbua'na Fois "juo

23 'Bo -me 'de e, "su 'a klaa" 'da jra' jeun 'scon -wee o 'na : Ao nmae di, -bo nyu 'a nabu a sea ceen 'su e, ao ke "su 'a kme' 'scon ke "su 'a kwla -me" 'son -uua -tea soo" "kpei ke "su -a poa "di 'a kme' 'scon 'je Sesare mu. 24 Ao nmae soo" Poo 'jea "kpei -te e, -wee -bo o sea -gbua'na Fois jee o 'je "i -gbla' -gbla' ni-. 25 -Wee o 'cru 'sbe o "nyu uupu, wlu o 'crua, e ka :

26 'Mo Klod Lisias, 'mo -o -cru 'sbe -o -ja -gbua'na Fois 'de -o -o o 'jewlu o. 27 Suifu-wi" kpun "ju -no 'me, -wee uua -pon su 'je o 'dba. Ka o nua Rome i -ta 'un 'woun 'su 'un po -jei" -wee su -sei' o 'de uupu 'kwa. 28 De -ee -pa Suifu-wi" a blo "kpei e, 'un nre "i 'un 'je e 'mii 'woun 'su 'un kpo 'e uua' -gbajevn "juo. 29 De 'un 'woun -wee -ee -pa uua blo "kpei e, eme -nu uua' -ce" 'kpa 'a ke' ee' -ti'. 'Kaa de o nua -wee -e -jea oo' -kaso 'di pood' ke oo' 'mea' 'je, e se ni-. 30 'De dee -ti 'ma jo -un e, eme -nu nyu jru' -saa 'un fen', su

'na : Suifu-wi" -gba' 'sre 'de oo' -ti' 'un. Eme 'un 'woun 'su 'un 'sri 'o 'ma jo -un, -wee 'un 'tmu nyu -su -ke o 'blea -ti' e, 'de uua' -ce" 'kpa 'je uua' 'pee 'de -un o ja-

31 Wlu "su 'a 'blei -tua" uupu "i e, su nre'. Uu "duo Poo 'un 'e "mau' -wee su ke o mu mamau su nyi Antipatristi. 32 -Son' -sian', "su -ju -naa 'bluo e, -wi" -mu mue de, -wee nyu -su -blea soe" -ke Poo mu. 33 Uu nyia Sesare e, "su "nyu -gbua'na 'sbe- -wee su "nyu o Poo. 34 -Gbu'na nua 'sbe 'dii 'su e, o -tee' Poo i -wee o 'je oo' 'blua 'a 'nyu "si. Ka Poo 'wlu 'e Silisi o 'woun 'su e, 35 o wlu o -pee o 'na : -Bo nyu -su -ke -in -blea -ti' ji e, -wee 'un 'je -mii -tee'-. 'Su o 'tmue nyu -wee su kpa Poo 'de Erodi 'a tu"bo -gbu 'di.

24

Suifu-wi" bla Poo -ti' "kpei 'bo Sesare

1 E nre 'w' -mm" 'su, 'sraa -sai klaa" Ananias ji o ke nyu-coun' ke "ju due' oo' 'nyu -ni Tetuil ke-. Jo' "ju tu cen woun i. -Wee su po Poo 'de -gbua'na "juo.

2 Uu 'da Poo la -wee Tetuil -te oo' -ti' "kpei -tu" 'a -pun" o 'na : -Aa nyu -coun'- Fois, -ma 'saun me -nre' -sian -wee -a -ni 'e pee 'a blua' 'un ! -Ma nyu -jeopoa' 'de to' 'dina' nre' 'blua -wee' "klein je pee -te. 3 'De di 'doe -ma nua 'blua- "jrii, -wee -aa -jea -ta "o -ta a, -aa poe -un 'a' 'se-. 4 'Kaa 'un se e "i ni 'un 'je -un 'kpu -kwlee' 'ma bae -un -e 'de -ma 'diwounmoo' 'un e, de klea" -aa jia 'tmua -ta, -in po e doin" o. 5 De -a -jea 'de "ju -no 'un e, eme -ni oo' -ti' sie -a kwai, o nre 'we- -o, o je -a -pun" ni-, o poe 'un -seea' 'bo Suifu "klein -nua 'e 'blua- "kpei 'nyu, -wee o dooa su -pu a "jru, omo -o -nua 'e Nasareen-wi" 'a 'fo o e. 6 O nre' mo -wee' 'su o je Kea -gbu klaa" -gban' -sa, -wee -a -nyu i. -A -nre' ka -aa ke' 'da -a -je oo' 'pee 'je kan'. 7 'Kaa Lisias

-ጋ -nጥ "su 'a klaa" mጋ -kaan 'bo i -wጃ ጋ -te -a -klan" "kpei ጋ -sጋ 'de -a 'kwa 'de 'ikmaa' 'bn. ⁸ -Wጃ ጋ 'na -a ji 'nጋ -bn "juጋi 'de -un -ji 'tmv. -Bo -ma -ce" 'kpa -tee' ጋ i ε, ka dጋ "klein -a -tmva ገ nጥ tጋ' -ma muε kan' 'jea'.

⁹ De Tetuilh 'tmva 'mva- me Suifu -wee' a 'nyε "kpei- ህ 'na : De -nህህa, me -nao.

Pጋጋ 'tmvε ጋጋ' "kpei -tጋ 'bo Foisi 'juጋi

¹⁰ ህጋ -kጋa' "i 'su -gbህa'na "nyε Pጋጋ wlu, -wጃ Pጋጋ wlu ka ጋ 'na : 'Ma -gbህa'na, 'in 'je kan' 'mε -in -kwle 'blህa -nε 'ε 'pee 'jea' -wጃ- 'de -sገn -tuu" 'di. εmε -tጋ 'ma tጋ' kui -wጃ 'ma ji 'ma -ce" 'ε "kpei -tጋ' 'a wlu 'bn "dua". ¹¹ -In -beεε' -in juጋ εε' 'wጋ -puue 'jጋ 'sጋጋn ka, -wጃ 'in ji Kea "juጋi -gbጃεa' 'bo Selisalem. ¹² 'In ke nyጋ se -tooa' nጋ 'de Kea -gbu klaa" 'di ህ se 'bn jጃε-, 'in ke nyጋ jrህ' se -tooa' nጋ 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kገun-gbi 'dii, ህ se 'bn jጃε-mጋ foo" 'su, ህ se 'bn -kli poa' jጃε 'de -kwlጋ -kwea -tajrጋ. ¹³ 'De -tጋ' ህጋ bla 'bn "kpei -ta, -wጃ -εε wlu" ህህa wlu" kaan, ε se ህ 'ble. ¹⁴ De 'ma jua "i 'de -un -pee ε, me -nጋ 'ma -gbጃε' 'in "bo -wi" 'a Kea. 'Ma Kea -gbጃε' sገn -nε, me ህጋ 'na ε se ka -cጋጋn' ka nጋ. 'Kaa dጋ "klein -t -crገa' 'de Kea 'a ke' ke Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a 'sbe 'di ε, 'mጋ 'jጋ tጋ' 'bn 'ε, umጋ 'in tba tጋ' 'i. ¹⁵ Ka 'mጋ 'jea "isrጃn ጋ, nyጋ -sea" "isrጃ ህህa" "kunyጋጋ' sገn -tጋ tጋ' 'bn ε, 'kamጋ ህህህጋ 'jጋ tጋ' 'bn -wጃ ህጋ tጋ tጋ' "i -ke. ¹⁶ εmε -tጋ 'ma kpህህn 'ma -ce" i -wጃ 'ma tጋ' 'e 'pepe nጋ 'bo Kea ke nyጋጋ "juጋi.

¹⁷ 'In nህa -sገn -tuu"-tuu 'de 'kwla "kpei ε 'in jጃε Selisalem de. 'In ja 'ma 'ce 'ε sገn ጋ powei' -wጃ 'in je 'sraa- sa 'in 'je Kea "nyጋ. ¹⁸ De Kea 'a ke' "sia 'nynጋ 'de 'pepe nጋ -tጋ 'bn ε, me 'in nጋ nህa' 'de Kea -gbu klaa" 'di -wጃ Suifu-wi" -wጋህa 'e Asi jጃε 'bn, nyጋ jrጋ' se bጋ' bla -wጃ -kli po-tጋ. ¹⁹ ε nጋ ህጋጋጋ -mጋ -je de 'wጋህ-

'bo -un "juጋi -ta 'de- -wጃ -ህጋ -je 'bn -pa "kpei bla -bo ህጋ 'ble de deejrጃ' ህጋ 'je 'tmv 'de 'ma -tጋ' 'bn ε. ²⁰ 'De -bo ε nጋ nyጋ -nህ -mህ ε, -mε -ta ህጋ kpaa 'bn 'bo -gbajeun "juጋi ε, de ህጋ 'jea 'bn -pህn" -gblein' ε, ህጋ 'tmv ε. ²¹ 'In se de jrጃ' nህ -bo ε se "kunyጋጋ' sገn-tጋ -gbai' 'a 'su mጋ 'in 'tmv 'bo nyጋ -wee' 'a -kwea' nጋ ε. 'De εε' -tጋ' 'bn ε, mጋ 'ma 'pee a 'jeεε -sገan 'bo -un -juጋi".

²² 'Su Foisi ጋ -jua Kea 'a -jei" naa-tጋ 'pepe ε, ጋ -teε ህህa' 'tmva' kwai" -wጃ ጋ 'na : -Ta "su 'a klaa" Lisiasጋ jii ε, -wጃ 'in 'je aጋa' 'pee 'je. ²³ -Wጃ ጋ wlu 'e "soai -pee ጋ 'na : -In -fuo ጋ 'dei 'de 'diwጋጋnmጋa' 'bn. -In -beε' -in -je ጋ nጋ" "nyጋ -wጃ ጋ ke ጋጋ" "dei-wi" 'je 'jee-, 'de ህጋ 'je ጋ 'dጋε "jrui nህ, -in -bo ህጋጋጋ -je de kaan.

Pጋጋ muε 'o Foisi ke Druisih 'juጋi

²⁴ 'Wጋ jrጋ' -sia' 'su, Foisi ke ጋጋ' 'nynጋ Druisih nጋε Suifu 'nynጋ ji'. 'Su ጋ dጋo nyጋ -wጃ ጋ 'da Pጋጋ, 'de de ጋ 'jea 'tmv 'de Sesi Klisti 'a -kwlh" -te' -tጋ 'bn ህጋ 'je ε doin" ጋ po. ²⁵ 'Kaa -ta Pጋጋ -tea "isrጃ -tጋ ke -ce" "wጋin 'bጃε tጋ ke Kea 'a 'pee -a mua jia 'a -tጋ' 'tmva' -pህn" 'su, faህn a nህ Foisi 'mε, 'su ጋ 'na : -In -beε' -in -je mu la, -bo 'in 'je nጋ' ke'wle ε, -wጃ 'in 'je -un 'da. ²⁶ De ጋጋ naa tጋ' i 'de ε, εmε -nጋ Pጋጋ 'je ጋ 'wei "nyጋ, ε me -tጋ ጋጋ 'da Pጋጋ jeejee 'de ጋ ke ጋጋ wlu.

²⁷ 'Kamጋ ጋ nህ 'su -sገn 'sጋጋn je -si' 'su Pጋጋsist Fetist "sii- 'bo ጋጋ' -koi" ka -gbህa'na nጥa. Foisi nጥε "i ጋ 'jea 'e Suifu-wi" "jri 'dei nmጋጋ 'su ε, ጋ "taie Pጋጋ "i 'de -kaso 'di.

25

Pጋጋ muε 'o Fetist 'juጋi

¹ -Ta Fetist jia 'de εε' 'blህa 'a 'fጋ tu ጋ ε, ጋ nህε 'wጋ taan 'bo Sesare -wጃ ጋ 'wጋ 'o 'de ጋ mu Selisalem. ² 'Bomጋ 'sraa -saህn klae" ke nyጋ -ህጋ -nጥa dጃwጋn 'de Suifu-wi" "klu poo Pጋጋ "kuan 'de ጋ ጋ -wጃ ህጋ -tee' ጋ i ³ ጋ 'je ህጋጋጋ -kገn kwa 'wጋጋn-,

o 'je Poo Selisalem ja-, de-nue' su
 poo oo' -ti' 'me, su nu 'i su 'je
 o 'dba 'bo -jei". 4 'Kaa Fetist 'na
 Poo nu -kaso 'di 'bo Sesare -wee
 o moo' -ce" 'kpa -tee 'e de mu -ti
 -ta 'w' 'soon. 5 'De o 'na : 'In nu
 'i aoa' klae" -wi" ke 'ma -a -je mu
 -wee -bo "ju -no nu desavn e, 'de
 su 'je e 'tmv.

6 'W' Fetist nva 'o sspv i 'bee
 -me" na ke -puue 'me, -wee o mu
 Sesare de. Ee' -son' -stan o -tee i
 'bo oo' 'pee 'jekpa-te "kpei 'de oo'
 'sra -son, -wee o 'tmv nu 'de su
 'je Poo ja-. 7 Poo jia 'su e, Suifu-wi"
 -wlv Selisalem -gbae' o 'dei, -wee
 sva -tu" o -ti' klae" klae" -tuu"-tuu
 -sea' 'jo 'ble "kpei. De su 'jea 'nyu
 "si -gblein', e se nu- 8 Poo "dua oo'
 -ce" 'e -ti' "kpei-sawlu 'bn o 'na : 'In
 se Suifu-wi" 'a ke'e wlu won blaa,
 'in se de -nyuia "jrii nu 'de Kea
 -gbu klaa" -pee. 'In se desavn jre'
 'tmv 'de Sesaa 'blva jei -pee.

9 'Kaa Fetist nva "i o 'jea 'e
 Suifu-wi" 'jri 'dei nmoo e, o wlu'
 'de Poo -pee o 'na : -In -nu 'i 'me
 -in -je Selisalem mu -wee -ma 'pee
 'je 'jee- 'bo 'ma -ce" 'kpa "juoi 'de
 'tmva' -ne 'e -ti' 'sbn ? 10 'Su Poo
 'na : 'Bo 'blvajei klaa" 'juoi mo
 'in 'je mu, 'bomo 'ma 'pee 'e 'jee-
 'In se desavn jre' nu 'de Suifu-wi"
 -pee, -ma -ce" 'kpa ju' 'pepe. 11 -Bo
 'ma nbudt se "isre, 'de -bo 'in nu
 desavn klaa" -e -nu 'ma 'dba ka a,
 'in se 'mea' plee-, 'kaa -bo -ti' sva
 bla 'bn "kpei se to' nu e, -me nyo "o
 nyo se e 'bee- o 'je 'bn sspv "nyu.
 'In nu 'i 'in 'je 'e Sesaa "juoi mu.

12 'Su Fetist ke oo' -sae' -sivn
 'wlv 'stan 'su omo wlu Poo -pee,
 o 'na : Ka -in -sia" -blvajei 'a 'nyu
 -mo kaan 'ja a, -me -ma mue 'de o
 "juoi mua'.

*Poo mue 'o Aklipa ke Berenist
 "juoi*

13 E nva 'w' pla 'su, 'beo Aklipa
 ke oo' 'nyo Berenist jie 'o Sesare
 -wee su ke Fetist 'e 'jee-. 14 Uv nva
 'o 'w' 'su, Fetist toe Poo 'a -ti' 'beo

"i o 'na : "Ju due' Foisi sie -kaso
 'di -ta. 15 -Ta 'in mua Selisalem
 e, 'sraa -savn klae" o, Suifu-wi" 'a
 nyu-coon' poo o "kuan 'de 'bn o,
 su -tee' 'mii, 'in 'je oo' 'pee 'je.
 16 -Wee 'in wlu ka 'de su -pee 'in
 'na : Nyu nyu bla -ti' "kpei e, -bo
 nyu -su -ke o 'blea -ti' se "jrie- 'i -te
 -wee o se oo' -ce" 'e "kpei -ti' 'tmv
 e, -me Romu-koon 'a 'je oo' 'pee, e
 se sva' "bli kpln nu-. 17 Uv ke 'ma
 -a jia -ta, 'in se no" 'i "tai- e se -si',
 -son' -stan' 'su 'in -tee 'bo 'ma 'sra
 -son -wee 'in dbo nyu su mu "ju
 -no 'daa'. 18 Nyu -ke o 'blea 'tmva'
 -kwea de e, disavn -ji 'ma -a naa
 to' i 'de e, su se ia' jre' 'tmv 'de oo'
 -ti' 'bn. 19 De su ke oo -tooa' 'bn e,
 eme -nu 'de sva' Kea -gbee' sun 'a
 -ti' 'bn, e ke "ju jro' sva 'daa- Sesi- o
 -mea omo Poo -mo 'na o nu e 'kmu.
 20 -Ta 'in 'je -foo 'de ee' 'tmva' tu
 'bn -gblein' 'in se 'o 'je, 'su 'in toe
 Poo "i -bo o nu 'i o 'e Selisalem mu
 'de oo' 'pee 'e 'jee' 'demu e. 21 'Kaa
 Poo -tu" 'beo klaa" -wee oo' 'pee
 'je o "juoi mu. -Wee 'in 'tmv nyu
 -wee su 'je o i fuo mamav de -jeee
 oo' 'de Sesaa "juoi mua'.

22 'Su Aklipa 'na : Fetist, 'in nu
 "i 'in 'je "ju -no 'o wlu 'won -ke.
 Fetist 'na : -Bo -klae" e, -ma mue
 oo' wlu 'wan'.

23 -Son' -stan' 'su Aklipa ke Bere-
 nist paa di 'bn -wee "su 'a klae" o,
 nyu -su -nva dewon 'bo -kwlo -ne
 'di e, su -wee' -kwe- de 'de 'peeje
 na', -wee Fetist dbo nyu 'de su ja
 Poo.

24 Fetist "dua wlu 'bn o 'na :
 'Beo Aklipa ke ao -wee' "klein- o
 -ke -a -nva -ta ke-, ao -gbvn 'no, "ju
 Suifu-wi" -nva Selisalem o, -ju -nva
 -ta paa "kuan 'de 'bn o -wee su
 'na o 'je 'me -o "kpo "kpo e, o ka.
 25 -Bo e nu 'mo e, -me desavn -je o
 nva -wee o 'jea 'kmu 'wlv, 'in se e
 'je. 'Kaa ka oo' -ce" 'kpa 'na o 'je 'e
 Sesaa "juoi mu e, eme -ti' 'ma ji o 'e
 kpa'. 26 De 'in 'jea 'crv -gblein' 'de
 oo' -ti' 'bn -wee 'in 'jea Sesaa kpa,
 e se nu-. Eme -ti' 'in 'doo 'bo ao ke

-mɔ 'beɔ Aklipa "juɔi 'de -bo nyu -tee' ɔ i, -wɛɛ 'in 'je dɛ 'in 'jea 'crɪ 'je 27 dɛ-nvɛ' 'mɔ 'na ɛ se ka -cɔɔn' ka nɪ nyu 'je -kaso 'di mu 'de dɛ -ɛɛ -kaso ɔ mua 'di, ɛ se bʊ 'ble 'pepe.

26

Pɔɔ 'tmvɛ ɔɔ' "kpei -ti 'bo Ak-lipa "juɔi

1 -Wɛɛ Aklipa wlu 'de Pɔɔ -pee ɔ 'na : -In -bɛɛ' -in -je -ma -cɛ" 'kpa 'a "kpei -ti 'tmv. 'Sʊ Pɔɔ -kaa' nyu kwai" -wɛɛ ɔɔ 'tmv ɔɔ' -cɛ" 'ɛ "kpei -ti. 2 ɔ 'na : 'Beɔ Aklipa, dɛ 'in 'jea 'ma -cɛ" 'ɛ "kpei -ti 'tmv 'bo -in "juɔi 'de dɪ "klein Suifu-wi" bla 'bʊn "kpei 'a -ti' 'bʊn ɛ, ɛ nmɔɔ 'bʊn 'di wɔn, 3 dɛ-nvɛ' -ma -cɛ" 'kpa juo Suifu-wi" 'a "bli kplɪn o, sʊa' 'bʊn -too' -ti 'mɛ 'pepe. 'Ma bae -ʊn -ɛ, -wɛɛ -in -je 'ma wlu doin" o po 'de tɔ' i kua' 'bʊn. 4 Dɛ -tba' 'e 'ma -saan" nɔ" -wɛɛ -ɛ -jɛɛɛ -sɪan a, dɛ 'ma 'kmʊnɪa' 'bʊn ɛ, Suifu -wee' "klein juɛ', dɛ-nvɛ' ka 'in nʊa 'kmʊ nɪsʊn 'de 'ma 'cɛ-wi" "klu 'bo Selisalem ɛ, sʊ juɪ' -ke. 5 ʊb juo 'bʊn 'ɛ sese, sʊ 'beɛɛ' sʊ 'je ɛ 'tmv -bo sʊ nɪɛ 'i ɛ. Fariseɛn-wi" -sʊa -jea Kea 'a kɛ' -wee' wɔn -wɛɛ -sʊa' poa ɛɛ' due' i ɛ, 'in nɪɛ sʊpʊ 'a due' -o 'de-. 6 Kaan ka dɛ -ɛɛ 'ma 'pee nyu a 'jea, ɛmɛ -nɪ dɛ -ɛɛ wlu Kea cɛan -tie" 'de -a "bo -wi" -pee ɛ, ɛɛ' 'o nɪnɪ -ti mɪ 'in tba tɔ' 'i. 7 'De -aa 'blʊa 'a blo' wɔn -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn -wɛɛ -sʊa -gbɛɛa' Kea "mav' o, 'jɪɪ -gbao ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -fli sʊa 'wlaɪ -ke. 'Oo 'beɔ, 'de dɛ -a -wee' -tea -kwɪt" 'mʊa -'a -ti' 'bʊn ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -ti' Suifu-wi" a bla 'bʊn -pa "kpei. 8 Ao Suifu-wi" -kwea dɛ -ta, dɛɛ-tɪ -wɛɛ ao 'na Kea 'a nyu "kunyɔɔ' -satɪ se tɔ' 'bʊn 'je ka nɪ ɛ-?

9 Dɛ 'ma -cɛ" 'kpa naa tɔ' i tɛɪn" 'de ɛ, ɛmɛ -nɪ : 'in 'je Sesi -wɪba Nasaretɪ tʊ o -fɔn' ka "o ka 'de-. 10 ɛmɛ 'in nʊ 'bo Selisalem -nʊ -nʊ. Nyu -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bʊn ɛ, 'in poɛ sʊpʊ 'a -tuu"-tuu -kaso 'di -po -po. 'Sraa -savn 'a klae" -wi" -nyɪ" 'bʊn

ɛɛ' 'sbɛ- -wɛɛ nyu -a -dba sʊpʊ ɛ, sʊ ke 'ma -a -ble wlu due'. 11 'In -tʊɛ" sʊpʊ 'kle kpe -tuu"-tuu "jɪɪ 'kɪɪn-gbi 'dii -wɛɛ 'ma kɪɪn sʊpʊ "klaan- "klan 'de sʊ 'je sʊa' Kea -kwɪt" -tea' wɔn -sa. 'Cɛn 'in 'kpa 'de sʊ -pee 'de ɛɛ' "ikmaa' -ti' 'bʊn 'ma mʊɛ -kwɪɛ 'srʊɪ 'dii -wɛɛ 'ma -tu" sʊpʊ 'kle.

Pɔɔ 'tmvɛ ɔɔ' Sesi o "biie -ti

12 'De ɛɛ' -ti' 'bʊn mɔ 'ma mu Damast. -Ta 'ma muua, 'sraa -savn 'a klae" -wi" cɛn 'o wlu -wɛɛ -sʊ -nyɪ" 'bʊn 'sbɛ-. 13 'Oo 'beɔ, -ta 'ma muua 'jɪɪ-gbao 'bo -jeɪ" ɛ, 'in 'jeɛɛ -sɔn' klaa" "jɪɪɛ-. ɛɛ' -sɔn' tu 'wɪbɛ 'e jaʊn 'di ɛɛ fan', ɛ je 'jɪɪ -sii. -Ta nyu -sʊ -ke 'ma -a mua nɪa, 'bomɔ ɛ -sɪn. 14 -A -wee' "klein 'blʊɔ 'sʊ 'in 'wɔn wlu due' -ɛ -wlu 'bʊn -pee ka 'de Suifowlu 'bʊn, ɛ 'na : Sɔɔ, Sɔɔ, dɛɛ-tɪ -ma -fɔn' 'bʊn o ɛ-? 'De -ma "jɪɪ-ɪ-tɪ 'bʊn ɛ, -ma kɪɪn -ma -cɛ" -kwɪɪ. Ka bli' a -fun" a "jɪɪ 'de ɛɛ' jeɪ 'a kwa'bletu -nɪa 'mɪmɪ -pee ɛ, 'kamɔ -in -nɪ. 15 -Wɛɛ 'in wlu ka 'in 'na : -Mɔ nyɔ -o ɛ-, Tʊ"bo ? 'Sʊ Tʊ"bo 'na : 'Mɔ Sesi -ma -fɔan' tʊ o, 'mɔ -o. 16 -In sɔn 'bʊn la, -wɛɛ -in -je bɪ "kpei nɪna-, dɛ-nvɛ' 'in -sa 'ma -cɛ" 'kwɪa 'mɛ 'de -ʊn -pee -wɛɛ 'in 'je -ʊn 'ma -ti' 'tmvɪ 'bʊn nʊ. 'De dɪ -in -jeɛa' "jɪɪɛ- o, -jɪ -la -ti' 'bʊn 'in -sa 'ma -cɛ" 'kwɪa 'de -ʊn -pee o, -in -je 'a' -ta 'jeɪ nɪ-. 17 'In -sa -ʊn 'de -ma 'cɛ ke nyu 'srʊ "klu, -wɛɛ 'ma dʊo -ʊn 'de sʊpʊ -pee. 18 -wɛɛ -in -je sʊa' "jɪɪ 'bai-. ʊb 'je 'e kwie 'bʊn 'wɪb 'de sʊ 'je 'e -sɔn' 'bʊn jɪ, sʊ 'je 'e -sɪɔn' 'kwa 'wɪb, 'de sʊ 'je 'e Kea 'kwa jɪ -wɛɛ 'de sʊa' Sesi 'a -ti' tɔ' 'bʊn 'jea' 'bʊn ɛ, sʊa' dɛsavn 'je -kwɛ- -wɛɛ sʊ 'je 'kɛn kpa sʊ ke nyu -kweai ke-.

Pɔɔ 'tmvɛ dʊo ɔ nʊa 'a -ti'

19 'De ɛɛ' -ti' 'bʊn ɛ, 'beɔ Aklipa, 'in se wlu -ɛ -wɪba 'e jaʊn 'di 'mʊa- 'klee i po. 20 'Sʊ 'in -tɛɛ Kea 'a -ti' 'tmʊa' -pʊn" 'de nyu -nɪa 'o Damast -pee ke -ba. -Wɛɛ 'in 'tmʊɪ 'de Selisalem -nyu -pee, 'in 'tmʊɪ 'de

Suideblua jri' 'dii, 'in 'na : Ao juo aoa' dısan 'i, 'de ao 'je 'e Kea o "biie-. 'De di ao 'jea nu, i 'je ε to-ka aoa' 'kmu pood fai" ε. ²¹ Δε -εε -ti' Suifu-wi" kpon a 'un 'de Kea -gbu klaa" 'di -wεε uba -pon 'ma 'dbaa 'a -ko i εμε -nao. ²² 'Kaa Kea 'a 'saavn με -nυε' -wεε 'in ni 'kmu mamav -stan ke, -wεε 'ma 'tmv Kea 'a -ti'. Di "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn ke Moisi 'tmva -wεε υb 'na ia mue 'o nynia', umi 'ma 'tmv 'de mu" ke klae" "juoi, 'in se de jre' 'i -si'. ²³ εμε -ni Klist a mue 'kle 'jea' -wεε o 'e "kunyto' son tein" 'de 'mevn "klu, -wεε -son' -ε -sa nyv 'e kwie 'di ε, o 'je εε' -ti' 'tmv 'de o' 'ce ke nyv jrv' -pee.

Poo 'tmve Sesi 'a -ti' 'de Aklipa -pee

²⁴ Poo sie o' -ce" 'ε "kpei -ti 'a 'tmva' 'sv Fetist kpa wlu 'jei 'de o 'na : Sıtan -a nu -vn Poo, -ma de "i jua' klaa" -ne po -vn sıtan "jri -we-la.

²⁵ 'Sv Poo 'na : "In-, nyv -ccon', ε to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmv, ε se "jri 'a -si' -ti ni-. ²⁶ 'Beo Aklipa mo' o -ce" ju', εμε -ti 'in wa i -wεε 'ma 'tmv i 'bo o "juoi, de-nυε' 'a' di tu se nυε 'de 'kwla paa' 'bn. ²⁷ 'Sv o wlu' 'de Aklipa -pee o 'na : 'Beo Aklipa, 'mo' 'na -in -je Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a -ti' to' 'bn 'ε o ? 'In jue' -in -ji to' 'bn 'ε see.

²⁸ 'Sv Aklipa 'na : -Ma pood 'bn to' i -wεε 'in 'je 'jrv -gbao Kletien 'kpa. ²⁹ 'Sv Poo 'na : -Bo ε ni 'e -stanwı 'di o, -bo ε ni -klae'wı 'di o, 'in niε "i Kea 'je 'bn -kun kwa 'wcon-ε se -ma 'sv mo ni-, 'kaa ao -wee' -oo poa 'ma wlu doin" o -ta -stan, 'in niε "i ka 'in nıa, ao 'je kan' ni, ε se ao 'je "cın sun' mu -me ni-.

³⁰ 'Sv 'beo o, -gbua'na o, Berenist o, nyv "klein -ke υb -tea i ε, υb -wee' son 'bn 'ε, ³¹ -wεε uba -saa kun uba wlu ba -pee due 'due υb 'na : "Ju -no se de jre' nu -wεε -ε -je o' 'mea' ke o' -kaso 'dipoa' 'je. ³² 'De Aklipa ke Fetist 'na : -Bo "ju

-no se 'na o 'je 'e Sesaa "juoi mu 'de ε, -me nyv "sii o i 'de-.

27

Uv kpa Poo Romv

¹ -Ta Fetist ceεan 'o wlu -wεε -a -jea -bato' 'ja 'de -a -jea Itali mue, "ju due' -oo 'nyni ni Silist -wεε -o -ni 'blvajei klaa" Okist 'a jra' jei, omo υb -tu" Poo ke -kaso 'dinyv jrv' "kpei. ² -bato' -εε -wlvb Adramitı -wεε -ε -jea 'kpuv kpon 'de Asiblvb "kpei ε, εμε -a -ja 'di. Nyv -ke -a mua 'e ε, εμε -ni Aritaktı, -o -wlvb Tesalonikı 'de Masedoanı.

³ 'Wı -tba' 'o ε, -a kpuen 'kpuv 'bo Sidon. Silist nmo 'di won 'de Poo -pee, oo "nyi o no" -wεε oo mu oo' "dei-wi" o i 'de uba nu o 'doe "jrii. ⁴ -A -wlvb 'o -mo ε, -aa pleε 'tonie 'a du' -εε 'nyni nıa Siprv won i, de-nυε' poo' o bla -a "jri. ⁵ -A cean 'tonie 'a 'fo -ε -bcaa' 'de Silist ke Pamfilı "kpei -tie" 'sv, -a nynie 'o Mira 'de Lisi. ⁶ 'Bomo jra' jei jεε -bato' jre' -εε -wlvb Alessandri -wεε -εε mu 'e Itali 'sv o 'jaa -avn ε.

⁷ 'De 'wı -tuu"-tuu 'di ε, -aa -bato' a na' mı"mı", -a -wcan Kinidı -kwlv 'di nyni -ti ε, -a -jeε 'kle. Poo' -sa -a -wa 'kwa 'sv -a -jiiε 'tonie 'ε du' 'bo Kretı 'a -son i 'de Salamontı fo o. ⁸ 'Kamo -a pleε won i 'de 'kle 'bn mamav 'sv -a nyni -tajrv, uba 'daa- 'kpuv kpuv 'in 'doe ε, ε niε 'o Lase-kwlv -pon".

⁹ No" -sie' -a i 'bo -jei". -Aa -bato' 'a naa' 'bo 'tonie "kpei niε 'kle. ε nυε' mo 'sv won 'bo no" je -a i -si'. ¹⁰ O 'na : 'Ma 'ce, de 'ma 'jea i ε, εμε -ni -bo -a -son 'bn -wεε -a -je mu 'de "jri -ni 'di ε, -aa mue 'pυba' 'kle i 'jea' see. ε se di "klein -nıa 'e -bato' 'di ke -bato' 'a dooa 'a 'sv ni-. 'Kaa -aa nyiojo o mue 'o blaa' -ke.

¹¹ 'Kaa jra' jei poe -bato' 'a tbaai ke εε' jei 'a wlu doin" o, ε je Poo 'a wlu -sii-. ¹² 'Bo -bato' 'a 'kpuv kpon 'in -a -nıa 'mva- se ka -ccon' ka ni -wεε -a -je 'o i -te mamav 'sv dee 'a

ji no" 'e nyini 'su nyu -tuu" nte "i -a -je 'o wlv -wee -a -je 'kpuv kpuv 'bo Fenisv 'de Kretv-blva 'a 'kpuv "kpei -e -gbv" a 'jrv -gbv -fv -son, -wee -a -je 'o dee' 'a ji no" -wee' nuv-

-Pie ji' 'bo 'tonie 'kpei

¹³ Poo' flee "flee -wlv 'e 'jrv 'a kvanfo o a jia' 'sv uv naa tv' i, uvu 'na de uv -teea 'dii 'bex e 'je nuv. -Wee uv kpa -bato' 'a nuv -e kpuv e i "jei -wee uv -te Kretv-blva -kvl' 'i plea' -pvn". ¹⁴ 'Kaa -pie klaa" -ee' nyini nva Erakilon cen "jei 'de 'blva- 'fo vva plea -kvl' 'i "kpei. ¹⁵ E "tuen -bato' -ta -tvvn' -tvvn. Ee' 'wvn 'bode -aa' muv "i 'sv -a -tai' e -aa -cei". E -tee -aa -bato' -ctv 'klee -wee ee kpa -avn. ¹⁶ -A -jii' e 'tonie 'a du' -ee' nyini nva Kloda 'a -son i fo o, -a mua -bato' -saan" nmaea' -a -jee' 'kle i. ¹⁷ Uv -kva' ee' -cria' 'sv uv seen 'bo -bato' klaa" -pvn". Uva plea -bato' je 'blva- 'i bla 'de Libiblv o fo o 'sv uv 'wlv -bato' 'a tae' -wee uv "tai- vva' -cei" la 'de poo' 'kwa. ¹⁸ -Pie -ee' jii' -a 'vn e, ee' 'wvn ee' 'ka, ee' -son' jre' -stan 'sv e, vva poe d' -nva 'e -bato' 'di "nio-. ¹⁹ 'De 'w' 'a taan -n' 'di 'sv -a -wee' -tee -bato' 'a d' -nva 'o e -pvn" 'a "nio- poa' -pvn". ²⁰ -Pie -ne 'e "ikmaa' nve' 'sv -a se 'cv-svn ke 'jrv 'jrie- 'jee- 'de 'w' pla' 'di. 'De ee' -ti' 'vn e, -a se 'pva' -me -kvl' -te' la 'bode.

²¹ -A se de di 'de 'w' -tuu"-tuu 'di. 'Su Poo son 'vn 'e 'bo vva -kvea' -wee o wlv uv -pee o 'na : 'Ma 'ce, -bo ao po 'ma wlu doin" o 'de-, -wee -a -je i -te 'bo Kretv 'de e, -me -a se 'mexa' 'wvin dia' ke d' 'a "maa' -n' 'jei. ²² Kaan la 'ja a, 'ma kuue aoa' d' i, ao "duo 'kpv 'vn, de-nve' aoa' nvo due' koun -gbai' se 'mei, -aa -bato' 'a 'sv me -je dooa-. ²³ Kea -ee nvo 'vn nva -wee 'ma -gbexa', e dbox ee' "soai due' o wlv 'vn -pee ka 'de "mau'w' -n' 'di. ²⁴ O 'na Poo, favn 'bo -vn nve, de-nve' -vn -je 'o Sesaa "juoi mu -o, 'de nyu "klein -uv -ke -vn

-nva 'e -bato' 'di -ta, Kea -tee' -vn vva' 'kmu kwa. ²⁵ Eme -ti 'ma 'ce, ao "duo 'kpv 'vn, de-nve' 'vn -tee' Kea -kvl'", ke 'da 'de 'vn -pee e, 'kamv ee mu nva' see. ²⁶ 'Kaa poo' o mu -avn 'de 'tonie 'a du' jre' "kpei poa' se.

²⁷ 'De "mau'w' 'a -puue 'jo -nyii' 'di e, 'ka -pie -te -a -ctv 'klee mamav 'sv e je -avn 'de 'tonie -e -nva 'o 'blva a -kvea' "kpei kpa. -Too' -kvea 'sv ka -aa -kuvan" 'blva- i e, nyu -vva nva dbo 'e -bato' 'di 'je kan' 'me. ²⁸ -Wee uv po de -ee dbaa "ni 'a -son tensvn "nio-, 'sv de -tba' -ta uv nva -wee -e mua 'e "ni -son e, e nve d' "a kwla -nyii'. Uv 'kpa' 'o nya de-saan" ka uv poe "nio- ke'wle, 'sv "ni 'a -son tensvn nve d' "a -puue 'jo -mm". ²⁹ Uv pleea -bato' 'a 'de "sou 'jri blaa' 'sv uv poe -bato' 'a "kl' -nyii' -t -boca' de "nio- -wee uv -te jekaa -vva fuo -son'v -stan'. ³⁰ 'Su nyu -vva nva dbo 'e -bato' 'di a -pvn plea 'a -ko i, 'sv uv poe -bato' -saan" "nio-, -wee ka nvo o -pvan o 'jea -bato' 'a "kl' -nva 'e nya "nio po -wee vva nv kan'. ³¹ 'Su Poo wlv' 'de "sv ke vva' klaa" -pee o 'na : -Bo nyu -nv se -tevn kpuv 'de -bato' 'di -ta 'ja a, -me ao se 'pvi. ³² 'Su "sv cen "dbi -t -saan -bato' -saan" 'bo klaa" -ne -pvn" 'me, -wee uv "tai- e "i 'de e blu.

³³ -Son' v -stan' sie 'e nya 'sv Poo kuen nyu -wee' "jru' -wee uv 'e de di 'sv o 'na : Ao -tee' 'kpv' 'de 'w' 'a -puue 'jo -nyii' 'di -stan ao se de "o de jre' di. ³⁴ 'Ma 'da aopv 'me ao 'je de wvn -tvn, de-nve' e kon -ti' 'de aoa' 'pv-ti' 'vn -ke, 'kaa aoa' due' koun -gbai' 'a "mu'jo se "mai' 'bo o "jru. ³⁵ Poo 'tmva wlv -ne 'sv o "due -di'pen' 'vn o po ee' Kea 'se- 'bo nyu -wee' "klein "juoi -wee o cen e i 'sv o -tee ee' dia' -pvn". ³⁶ 'Su nyu -wee' "due' 'kpv' 'vn -wee uv -te de dia' -ke. ³⁷ -Apv -nva 'e -bato' 'di e, -a -wee' nve nyi'pv 'a kme' 'soon kwla -me" 'son 'jo -mexo'-.

38 Uv -wee' dia uv dboa 'su uv poe diidi -sia 'o 'tonie wɔn, -wee -bato' 'je kwa "fee-.

39 -Son' -stan' nyu -uva poa -bato' -je o se 'blva- "i juo-, 'kaa uva 'jee 'e 'tonie 'a bu jre' -kwɔl' i. 'Su uv 'na : -A -kpa' -bato' 'emu fo o -wee -a -je 'kpɔv kpɔv 'a i -tɪn' -bo ε 'bɛɛ- ε 'je 'wɔn ε. 40 'Su uv kain i -bato' 'a "klɪ 'mɛ -wee ɪ blu i 'de 'tonie -sɔn. 'Bomɔ uv "tai- "cɪndbi -ia poa -bato' -je o "i -ke -tan 'tanfo -na 'de -bato' 'a nya, -wee poɔ' 'je ε 'di -te 'de ε 'je -bato' 'nɔ uva mua "tuun-. 41 'Kaa -bato' bla 'e -pɪɔn" 'jri 'bo 'ni 'a bu 'sɔɔn 'nyɪ, 'su ε -se'. ɛɛ' 'mla pa -pɪɔn" -sɔn 'su ε 'bɔ i -suua' -ti 'mɛ -wee 'tonie 'a 'plɪ a blɛɛ' -gbɔɔ wɔn, 'kamɔ ɪ nu mamav 'su ε waa "i.

42 "Su nɛ "i uv 'e -kaso 'diɔn 'dba, -wee uva' nyɔ due' je jre, ɔ je 'kwla 'kpa. 43 'Kaa jra' jei nɪa "i ɔ 'jea Pɔɔ 'pɔv ε, ɔ 'kaa- uvuv 'un 'ɛ, 'de ɔ 'na nyu -jua jre ka 'kpa "nɔ- tein", uv 'je 'e 'kpɔv "kpei mu. 44 -Wee nyu jru' 'e -bato' 'a tifɔe' "kpei -te 'de uv 'je 'o uvuv 'de bla. 'Kamɔ uv -wee' nu -wee uva' nyɔ jro' se 'mɛ 'de uv -wee' kpɔv 'kpɔv.

28

Pɔɔ nɛ 'o 'tonie 'a du' 'di 'bo Maltɪ

1 -A -pɔ 'mɛa' wɔin" la -wee ka 'tonie 'ɛ du' 'a 'nyɪ nɪa Maltɪ -a -juɛ.

2 Nyu -uv -nɪa 'o ɛɛ' 'blva- tu "kpei ε, uv se -a juo-, 'kaa uv kpɔv -a sɪn 'sɔɔn 'bo nɛ wɔin", dɛ-nɔɛ' ε nɛ 'ni 'a dba nɔ' -o, -wee dee' a ji, ɛmɛ -tɪ uv -tba' nɛ-gban klaa". 3 Pɔɔ a 'ten ti "klaɪn -wee ɔ 'ju 'o 'jri po. Nɛ 'wlaa sɪi' 'su, ɔ wan 'e ɪ 'dii -wee ε "sri Pɔɔ 'a sɔn 'de ε -pee. 4 Nyu -nɪa 'o ɛɛ' 'blva- tu 'di 'jeea sɛn -peea' Pɔɔ 'a sɔn "i 'jriɛ- 'su, uv 'na : "Ju -nɔ -mɔ nɛ "ku 'dbai -o -cɛɛn' -e, ɔ se 'kmv nɪ ka nɪ-. ɛmɛ -ɛɛ -kao -craa ɔ 'un, 'de -mɛ 'kamɔ ɔ 'wɔv 'mɛa' wɔin" i waan' 'bo 'tonie "kpei. 5 'Kaa Pɔɔ

-fuan' sɔn i 'su sɛn -nɛ -ka i 'bo "jri, 'de dɛ-saan" ka se ɔ i -kuuan. 6 Nyu -nɪa 'omu, naa tɔ' i uv mu 'na -mɛ ɔ 'e -pun", -un" ɔ 'je 'o "sri, ɔ 'je 'mɛ 'de-. 'Kaa uv foan 'o -fɔn -fɔn ka Pɔɔ nɪa, ɔ nɪa kan 'su uv poe tɔ' fai" uv 'na : "Ju -nɔ, ɔ nɛ -kea' -o.

7 'De 'blva- -nɛ, "ju -bleɛ', ɔɔ' 'nyɪ -nɪ Publist. ɔɔ' "ju tu nɛ dɛjei, ɔɔ' -gbɛin" "kɔvɔn- i. ɔmɔ -nyɪ" -a 'pɛn 'un 'de ɔ wɔin" -wee -ɔ -nyɪ" -a diide 'wɪ taan 'di. Ka ɔɔ' "dɛi -wi" nɪa, 'kamɔ ɔ kpɔv -avɔn.

8 'De Publist "bo 'pɛn i, ɔɔ' "jru -a -bai', -wee 'klaa -a nu ɔ. Pɔɔ muɛ 'e ɔ o, ɔ -te' ɔ kwa "jru ɔ baɛ ɔɔ' Kea, 'su ɔ 'pɔv. 9 'Su nyu jru' 'wɛ- kpɔv a 'bo ɛɛ' 'blva- tu "kpei jɛ 'de ɔ o -ke, -wee uva' 'wɛ- 'bɔ. 10 Uva' -aa nɪ' -tea' -sie' sɔn' i, -wee -ta -aa jia 'o 'wɔv a, dɪ "klein -kɔan -tɪ' 'bo -jei" uv "nyɪ -avɔn -ɛ.

Pɔɔ nɪnɛ Rɔmv

11 'Cɪ taan -sia' 'o mu 'su, -a -kpa -bato' -ɛ -wɔv Alesandri 'de -ɛ nɔa dee' 'a ji nɔ' -wee' 'o mu -ke 'di. ɛɛ' -bato' tu 'a 'nyɪ uv -tuu" ε ɛmɛ -nɪ Diosiki, ε 'de mɛ -nɪ -gbanynuu. 12 -A nɪnɪa 'o Sirakistɪ ε, -a nɔɛ 'o 'wɪ taan. 13 -A -wɔv 'omu ε, -a pleɛ 'kpɔv -kwɔl' i mamav -a je Rekiɔ nɪnɪ. ɛɛ' -sɔn' dee -stan', poɔ' -ɛ -wɔv 'e 'jru 'a 'wɔv 'un 'a kvanfo o -tɛɛ jia' -pɔv". ɛmɛ -tɪ -a nu 'wɪ 'sɔɔn 'bo -jei" -wee -a nɪnɪ Pussɔlɪ. 14 'Bo ɛɛ' -kwɔv -tu 'di ε, -a -jɛɛ 'o -aa de 'di-wi" jru' uv kpɔv -a i 'de -a -je 'o uvuv o 'dɔɔ due' nu, 'kamɔ -a nu -wee -a mu Rɔmv. 15 -Aa de 'di-wi" -nɪa 'e Rɔmv 'wɔan -aa 'nyɪ 'su, uv 'jaa -a "i. Uva' jru' ji' mamav uv je 'o Apistɪ 'a 'dɔɔkpae" nɪnɪ. Jru' ji' mamav uv je 'o 'dɔv 'a koo-gbi nyu a 'daa -gbi" nɪnuu taan 'a nɪ 'un nɪnɪ. Pɔɔ 'jeea uvuv "jriɛ- 'su ɔɔ' dɪ "si 'o 'ɛ, -wee ɔ po Kea 'sɛ.

16 -A nɪnɪa Rɔmv ε, uv 'wɔɔn Pɔɔ 'a -ta jro' koo -tɪ 'mɛ -wee "soai- due' a fuo ɔ i.

Pɔɔ 'tmɛ Kea 'a -tɪ' 'bo Rɔmv

17 -A nua 'wɪ taan 'sʊ Poo 'da Suifu-wi" 'a klae" -nɪa 'o Rɔmʊ 'mɛ. -Ta sʊ 'kɪan "jrui 'sʊ, ɔ wlu sʊ -pee ɔ 'na : 'Ma de 'di-wi", 'ɪn se 'ma 'cɛ-wi" dɛ jrɛ' "jrui nʊ 'ɪn se -a "bo-wi" 'a kplɪn wɔn blaa-, 'kaa sʊ poɛ 'ɪn -kaso 'di 'de Selisalem -wɛɛ sʊ to 'ɪn 'de Rɔmʊ-kɔʊn 'kwa. 18 Uʊ -teea' 'mii ɛ, sʊ nɪɛ "i sʊ 'je 'mii "sii-, dɛ-nʊɛ' dɛ -ɛɛ 'dbaa' sʊ 'jea 'ɪn 'dba -gblein' ɛ se 'de 'ɪn nɪ-. 19 'Kaa Suifu-wi" 'na sʊ se 'o 'wɔɔn-. 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɪn ɛ, 'ɪn kɔʊn 'ma -cɛ" 'klaan- "klan -wɛɛ 'ɪn ja 'ma -tɪ' 'nɔ 'blɔajɛi "juɔi, -bo ɛ se -mɛ nɪ 'de ɛ, -mɛ 'ɪn se 'nɔ jii, dɛ-nʊɛ' 'ɪn se ɛ "i nɪ -wɛɛ 'ɪn 'je 'ma 'cɛ-wi" "kuan poo 'de-. 20 ɛmɛ -tɪ 'ɪn -tee' aɔa' -tɪ' i, -wɛɛ 'ɪn 'je aɔ "kuan po, dɛ-nʊɛ' dɛ Israɛ-blɔa -wɛɛ' -tea' -kwɪ" sʊa fua, ɛmɛ -ɛɛ -tɪ' 'ɪn nʊʊ po 'ɪn "ɔɪn -nɛ sʊn'.

21 Uʊ wlu ɔ -pee sʊ 'na : -Ma "kpei-te' 'sbe jrɛ' se 'e Suide 'wɪ ɛ se -a -jɛɛ-, 'de -aa de 'di jrɔ' se 'e ɛɛ' 'fɔ tu o 'wɪ, ɔ se -aʊn -ma "kuan saʊn ja-. 22 'Kaa -a -nɪɛ "i -a -je dɛ -ma naa tɔ' i 'mii 'wɔn 'pepe 'de -ɪn wɔn, dɛ-nʊɛ' Kea 'a "juɔi -gbɛɛ' sʊn deɛ -nɛ, nʊʊ -wɛɛ' "klein a tbe -tɪ' -pʊn" -ta "o -ta.

23 -Wɛɛ sʊ -tu" Poo 'wɪ "i 'de ɛɛ' 'wɪ tu 'di ɛ, nʊʊ -tuu"-tuu mu 'nɔ ɔ kooa. -Wɛɛ Poo 'tmʊ Kea 'a 'beɔdɛ 'ɛ -tɪ' 'de sʊ -pee. ɔ ɛɛn 'e Moɪst 'a 'sbe o, dɪ "klein Kea 'a wlu 'kwajaʊn- 'tmʊa 'ɪn 'de ɔɔ flɔɔn Sesi 'a -tɪ' "i 'de sʊ -pee -wɛɛ ɔɔ -pɔn sʊpʊ 'a ɪa' tɔ' 'ɪn 'jea' i. Dɛ -wɪba 'e -klae" pɛɛn o, 'kamɔ sʊ wlu mamaʊ 'sʊ kwie kɔʊn-. 24 Dɛ ɔ 'tmʊa ɛ "sɪɛ nʊʊ jrʊ' "i 'kaa jrʊ' se ɛɛ' tɔ' 'ɪn 'je. 25 -Ta sʊa' 'sʊ sea wlu 'ɪn 'bɛɛ- -wɛɛ sʊa mua, wlu tiie Poo poa 'o ɛ "kpei ɛ ka, ɔ na : Dɛ Kea 'a -Suu jaa ɛɛ' wlu 'kwajaai Esai 'ɪn -wɛɛ ɛ 'tmʊa -a "bo -wi" -pee ɛ 'bleɛ -kɪn 'dee- ! 26 ɛ wlu' 'de- ɛ 'na :

-ɪn mu 'e nʊʊ -nʊ o -wɛɛ -ɪn -je wlu ka, -ɪn -na : Aoa muɛ dɛ doin" 'wɔɔn-, 'kaa aɔ se 'e ɛ 'dei' wɔn 'pepe, aɔa "jrɪ

a muɛ dɛ ja -gbʊan' -pɛɛ, 'kaa aɔ se ɛ "i juɔi, 27 dɛ-nʊɛ' dɛ 'ɛ pa nʊʊ -nʊ 'a pɛɛ "i, sʊ "sʊɛn -ɔɪ doin", sʊ "muɛ "jrɪ -wɛɛ sʊa' "jrɪ je i 'je, sʊa' doin" je i 'wɔn, sʊa' pɛɛ je dɛ 'mii 'wɔn -wɛɛ sʊ je 'de 'ɪn o "biie- 'de 'ɪn je sʊpʊ 'pʊs-.

28 'De ɔ 'na : Aopʊ sɪɛ -kwɪ ɔ, 'pʊsa' -nɛ Kea kɔpɛ e nʊʊ -sea' Suifu nɪ o, sʊpʊ -a muɛ doin" o poa'.

29 Poo -koʊ' dɛ -nɛ 'ɛ 'tmʊa 'sʊ Suifu-wi" "sɪɛ "kpaɛ' -wɛɛ sʊa' 'sʊ a kɔʊn "wɔɪn.

30 -Gbu" Poo kɔʊn a -wɛɛ ɔɔ -sa -kei" ɛ, ɔ nʊɛ 'e ɛ 'di -sɪn 'sɔɔn -gbɪa' -gbɪa', 'demɔ nʊʊ "klein -a ji ɔ "i -tea' ke ɔɔ 'jee-. 31 -Wɛɛ ɔɔ 'tmʊ Kea 'a 'bɪɔ dɛ 'ɛ -tɪ' 'de dɪ "klein -tmʊa Tʊ"bo Sesi Klɪst 'a -tɪ' ɛ, ɔɔ tɔɔ -mɪ nʊʊ 'de 'fle 'ɪn, nʊʊ jrɔ' ɔ kaan ɔ -je de.

**'Sbe Poo pooa Kea -gbu
-nia 'e
Rōmō
-jei" ε**

Jewlu

¹ 'Mō Poo 'in nūe Sesi Klisti 'a 'juoivooi -o. Ɔ 'da 'un 'ε 'de nyu 'klu, -wēe 'in 'je ɔɔ' dboi nū-. Ɔ -teeε 'un kpoi" -wēe 'in 'je Kea 'a -pōia" -ti 'tmu 'de nyu -pee.

² Ia' -pōia" -ti tu ε, Kea cēn ia' wlu -tie" tein" sese -wēe εε' wlu 'kwajaavun 'tmu ι, 'de ι 'cruε 'de εε' 'sbe 'di. ³ De ia' a, mē -nū εε' "Ju 'a -ti'. εε' "Ju -nō ɔ nūe nyōi ɔ 'ju -o, ɔ 'wlvu 'de Dafidi 'a "ji 'di. ⁴ 'De ka ɔ nūa Kea 'a "Ju -wēe ε -te" ɔ 'o 'de ε "nyu ɔ "ikmaa', -ta Kea 'a -Suu -kwea i -sɔ 'de 'mēvun "klu ε, 'bomō ε poo "jri "kpaε" 'pepe. Sesi Klisti -nō ɔmō -nū -aa Tv"bo. ⁵ Ɔmō -nū 'un 'saavun "jrii, 'de -ɔ dbo 'un -wēe 'in 'je ɔɔ' -ti' 'tmu 'de nyu "klein sea Suifu nū -pee, -wēe vū 'je ɔɔ' -ti' tɔ' 'un 'je, 'de vū 'je ɔ wōn 'je. -Bo ε nū kan', -wēe ɔɔ' 'nynti 'je "i 'bε. ⁶ Aopv Sesi Klisti 'da a, ao nū 'e vva' nyu tu "klu 'mε -ke.

⁷ Aopv nyu "klein -vva -ti' Kea kma, 'de ε 'da -wēe -ɔ -jea εε' nyu nū 'bo Rōmō-kwlō 'di, aopv 'ma ja 'sbε-. 'In nūe "i -a "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi Klisti 'je aopv "diwan po -wēe ε 'je aopv pēe 'a blua' "nyu !

*Poo nūe "i ɔ ke Kletien-wi" -nūa
Rōmō 'e 'jee-*

⁸ 'Ma pōε 'ma Kea 'sε- ke "i-saa nō" 'de Sesi Klisti 'a 'nynti 'un, 'de ao -wēe' "klein 'a -ti' 'un dε-nūε' aoa' Kea 'a -jei" naanynti "siie 'blva-wēe' "klein "i. ⁹ Kea 'ma nūva "juoi 'de 'ma pēe -wēe' "klein 'un, -wēe -εε "ju 'a -pōia" -ti 'ma 'tmva a, ε 'je kan' 'mε, 'ma cēn aopv 'nynti jeejee. ¹⁰ Dε 'ma -teea' Kea i 'de 'ma baewlu 'di ε, εmε -nū -bo ε nūe "i ε, ε 'je 'mi "i "tai- la -wēe

'in 'je 'de aopv o ji 'wū jre' o. ¹¹ 'In -nūεi" 'in 'je aopv "jriε- 'jee-, -wēe 'in 'je ao Kea 'a -suu 'a -paan' jre' "nyu 'de ε 'je aoa' dū i kuu-. ¹² 'De ε se -mε 'ε 'sv nū-, Aomō o 'mō o, -a -wēe' "klein 'a dū 'je i ku 'de -aa Kea -kwlū" -tea' -nūa due' 'un.

¹³ 'Ma de'di -wi", ka 'ma naa 'de aopv o ji -ti tɔ' "kpei- -wēe dε jre' kaan 'un -je de jeejee ε, 'in nūe "i ao 'je ε juo-. Dεε-ti 'ma -pōan 'de aopv o jia' i ε, εmε -nū ka 'in 'tmva Klisti 'a -ti' 'de 'blva- jri' "kpei- wēe nyu 'je ε tɔ' 'un ε, 'kamō 'in nūe "i ε 'je kan' dbo nūa' 'de ao "klu -ke -wēe 'in 'je ε 'je dεwε-jε. ¹⁴ ε se aoa' 'sv 'mō 'in 'je Kea 'a -ti' -pee 'tmu ko-, Glεkū-wi" o, nyu sea' Klεkū nū o, dε "ijuovun o, nyu sea' dε "ijuovun nū o, 'in 'je vū -wēe' "klein Klisti 'a -ti' 'tmvū -o. Dε -ε -crua' 'bo 'un "jru ε, εmε -nao. ¹⁵ εmε -ti aopv -ɔ -tia" 'o Rōmō. 'De aopv o jia' 'a 'tun a 'dba 'un ε -wēe 'in 'je aopv Klisti 'a -pōia" -ti 'tmvū- -ke.

¹⁶ Klisti 'a -ti' 'tmva 'a -tin' se 'un nū, dε-nūε' Kea 'a "ikmaa' -nū 'de ε 'di, εmε εε cēn 'un -wēe εε 'pūv nyu "o nyu -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'un. Suifu-wi" mū -wōn ι tein" -wēe nyu -sea' Suifu nū 'wōn ι 'bo vūvū 'de -ke. ¹⁷ Ka Kea nūe -wēe nyu 'bεεa ɔ 'jea "isrēi 'kpa 'bo ε "juoi ε, 'de εε' wlu 'di mō ι 'wlvu 'kwla 'de nyu -pee. Nyu -tea Kea -kwlū" ε, ɔmō -kpa "isrēi 'bo ε "juoi, -wēe ɔɔ' "isrēa' -mε nūε -wēe ɔɔ' Kea -kwlū" -tea' a 'kpa "kpei sōon- sōon-. 'Kamō wlu -crua' 'da, ε 'naa ; "Isrēi a mūε 'kmvūa' 'de ɔɔ' Kea -kwlū" -tea' 'un.

Nyu -wēe' "klein nūe dεsavvovun

¹⁸⁻¹⁹ Kea 'a 'cēn 'wlvε 'e javn 'di ε 'je "jri "kpaε' po 'de nyu -flεεvun ke nyu -sea' "isrē -wēe -vū -saan tɔ' -ti sūn "wōin -pee. Kaa dε nyu 'jea juo de Kea mēε' -ti' 'un, mε pōε "jri kpaε. Kea 'a -cε" 'kpa mε -sū 'kwla 'pepe 'de vū pēe-. ²⁰ Tɔ' -o, dε -tba' 'e 'kmvū 'a nūva' a, dū "klein

Kea nyɔ 'o 'jeea "jriɛ- nɪa 'ɔn ɛ, ɛɛ' "ikmaa' -ɛ sea -kwɛ -ta 'ble ke ɛɛ' nɪsɔn ke ɪ -wee' 'pɛɛn "kpaɛ' 'de ɛɛ' nɔvɔdɪ 'ɔn. 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn nyiɔpɔ se -too' -ta 'ble 'bode.

21 Ka Kea nɪa 'kmɔ vɔ 'je kan' 'mɛ -mɔ, 'kaa vɔ 'na vɔ se ɛɛ' 'nynɪ 'i 'bɛɛi, vɔ se ɛ 'sɛ poi. Uva' tɔ' -wee' "biie 'e foo" 'ɔn dɪ "kpei, ɛmɛ -tɪ vɔ se Kea 'a -kwɔvɔtɪ juo- -wee 'de vɔa' pɛɛ -wee' o kpe -pɪpli. 22 Uva 'daa- vɔa' -cɛ" dɛ "jriijuɔvɔn, 'kaa ka vɔ 'kpa sɪanvɔn, vɔ se -mɛ juo-. 23 Kea -jɛ -ɛɛ 'nynɪ 'bɛa 'i -ɛ sea 'mɛ -ta 'ble, vɔa' -gbɛɛ' -mɛ "juɔi, 'kaa dɪ nyiɔ -ɔ -mɛa -pa' -ɪ -nɪa nyiɔ 'ɔ -kooɔ' dɪ o, nɔvɔ 'a -kooɔ' dɪ o, kɔɔkɪ 'a -kooɔ' dɪ ke cniɛ -pɛɛ' 'ɛ -kooɔ' dɪ ke ɪmɪ vɔa -gbɛɛ' "juɔi.

24 ɛmɛ -tɪ Kea -saa vɔpɔ 'a -tɪ' kwa -sɔn -wee ɛ 'bɔɔ- vɔpɔ -flɛn" dɪ kwa, 'de vɔa nɔ vɔa' pɛɛ 'a 'tɔn nɔ-tɪ saɪn. ɛmɛ -tɪ dɪ vɔa nɔa vɔa' -cɛ" 'ɛ ku "jrii ɛ, ɪa' 'tmɔa' 'bleɛ -tɪn'. 25 tɔ' -tɪ -ɪa -tmɔa Kea 'a -nɪ -pɔn" -tɪ ɛ, ɪmɪ vɔ pɔo fai" -wee vɔ nɔ sɪ -tɪ 'ɔn. Kea -ɛ nɔa dɪ -wee' "klein ɛ, vɔa' -gbɛɛ' -mɛ -wee ɛɛ' "juɔi nɔv -tɪ. Dɪ -jɪ Kea nɔa, ɪmɪ vɔa -gbɛɛ' -wee vɔa nɔv "juɔi !

26 Dɪ vɔ vɔa 'mɔa-, ɛmɛ -tɪ Kea -saa vɔpɔ 'a -tɪ' kwa -sɔn, -wee vɔa' tɔ' saɪn -ɪa 'tmɔa' 'blea -tɪn' ɛ, ɛ 'bɔɔ- vɔpɔ -mɪ kwa. ɛmɛ -tɪ vɔa' 'nynɔkpaɛ' 'a 'sɔ a 'pɛɛn ba 'de. 27 Kamɔ "nynunmai a nɔ foo" 'sɔ, vɔ 'bɔ 'nynɔkpaɛ 'a -pɔn' -tɪ 'mɛ -wee "nynunmai 'a 'sɔ vɔa -pɔn ba. Dɪ -sea' nɔ ka nɪ ɛ, vɔa nɔɛ ba "jrii. Uva' dɪsaɪn vɔa nɔa ɪmɪ -ɪa -kao -craa vɔa' -cɛ" 'ɔn.

28 Dɛ vɔ se ɛ "i nɪ vɔ 'jea Kea juo ɛ, ɛmɛ -nɔɛ' -wee Kea -saa vɔpɔ 'a -tɪ' kwa -sɔn -wee ɛ 'bɔɔ- vɔpɔ vɔa' -cɛ" 'ɛ tɔ' -ɛ -nynɪia "jrii kwa, 'de dɪ -ɪ sea nɔ ka nɪ ɛ, -wee vɔ 'jɪ nya kpa. 29 Tɔ' saɪn 'a "kwli -nɪa 'de vɔpɔ 'ɔn ɛ, ɪ -tiei" : 'Diwɔnyni tɔ' o, 'wliɛ 'ɛ 'tɔn o, nɔvɔ desavɔn 'jrii nɔa' o, ba -kwɔn o nɔa' o, "ku 'dba tɔ' o, -cɛ' tɔ' o, nɔv 'sɛɪ ipoo tɔ'

"ji 'de vɔ pɛɛ o 'mɛ. Nyɔ 'a savɔn ɪ -pɔan' o, 30 -sɔɔ wɔua' o, nɔv 'a 'nynɪ dooa' o, Kea -flɛɛan' o, nɔv "jriɛ- "jru blaɔ' o, -cɛi" 'bɛɛa' o, -cɛ" 'ɛ poa' o, desavɔn nɔa' 'mii jua' o, -maa' 'je "bo ke de wɔn o toa' o, -kaan" sia' o, 31 -ɪn -cɛn dɛ 'ɛ wɔu -tie" 'sɔ -maa' nɔ ɛ o, -ɪn se nyɔ 'ɔ -tɪ' kma o, -maa' 'je nɔv 'a wɛɛ o. 32 Nyɔ -vɔa nɔa ɪa' dɪ tu ka Kea 'a 'pɛɛ a mua vɔpɔ kɔvɔan' -wee vɔ 'jea 'mɛ ɛ, vɔ juɪ', 'kaa vɔa nɔv' 'sɔ, 'de ɛ se -mɛɛ' 'sɔ nɪ-, nɔv -vɔa nɔ ɪ ke'wɔɛ ɛ, vɔa pɔɛ -wi" -mɔ -tɪ' o.

2

Kea 'a 'pɛɛ 'jesɔn 'sɛɪ"

1 'Oo nyiɔ, -mɔ -ɔɔ kɔvɔan nɔv jɪv' 'pɛɛ ɛ, ka "o ka -ɪn -je -ɪn -nɪ ɛ, -ma kɔvɔɛn -ma -cɛ" 'pɛɛ, dɛ-nɔɛ' dɪ -ɪa 'pɛɛ -ma kɔvɔan a nɔv jɪv' ɛ, ɪmɪ -ma -cɛ" 'kpa a nɔ, ɛmɛ -tɪ -ɪn se -too -ta 'ble. 2 Tɔ' -o, -a -je kan' 'mɛ -bo Kea 'a 'pɛɛ kɔvɔn nɔv -vɔa nɔa ɪa' dɪ tu ɛ, ɛ 'bleɛ -kɪn, dɛ-nɔɛ' ɛmɛ 'ɛ nɔv 'a 'pɛɛ 'jesɔn 'sɛɪ". 3 'Kaa nyiɔ, -mɔ -ɔɔ kɔvɔan nɔv jɪv' 'pɛɛ -wee dɪ vɔ nɔa -ɔɔ nɔ ɪ -ke ɛ, -ma naa o' i 'ee, Kea 'a 'pɛɛ 'je -ɪn sea -o' ? 4 -Aee', Kea 'a 'diwɔnmɔa' ke ɛɛ' pɛɛ i kua' ɛɛ' pɛɛ "wɔɪn 'bɛɛa' -ɪ cɛan -je "kpei -tie" ɛ, ɪmɪ -ma blaɔ 'blɔɔ- ? -ɪn se ɛ juo- ka Kea a fua -ɪn -wee -ɪn -jea 'de ɛ o "biie-, 'de -ɪn -jea -ma desavɔn "i juo ɛ- ? 5 'Kaa 'de -ma "jrukua' ke -ma pɛɛ "ikmuu -tɪ 'ɔn ɛ, -ɪn se "i nɪ -ɪn -je -ma desavɔn "i juo-. ɛmɛ -tɪ -ɪn -ja -ma -cɛ" Kea 'a 'cɛn "kpei -wee -sɔntɪ Kea 'a 'isɛɛa' a mua "jri "kpaɛ' poa' 'pɛɛ 'jewɪ o ɛ, ɛɛ' 'pɛɛ a muɛ -vɔn kɔvɔan', 6 dɛ-nɔɛ' dɪ "klein nɔv a nɔa, Kea a muɛ nɔv ɪa' -kei" -saa' due 'due. 7 Nyɔ -vɔa nɔa dɪ 'dɔɛ 'de nai" 'blea' 'ɔn -wee -vɔa -pɔan Kea 'a "jri 'dei nɔmɔa' ke dɪ -ɪ sea ɪ sɔn -ta 'ble ke ɛ, Kea a muɛ -wi" -mɔ 'kmɔ -sɛa' -kwɛ -ta 'ble "nyia'. 8 'De nɔv -ju -vɔa -pɔan vɔa' 'sɔ 'a 'dɔɛ ɪ ɛ, vɔ se ɛ "i nɪ vɔ 'je tɔ' -tɪ 'de bla, 'kaa dɪ sea' 'isɛɛ ɪmɪ

υσα νυ. Kea se -wi" -mu 'a wee 'jei, εε' 'cen me -εε mu υυρυ "kpei nia'.
 9 Nyο "oo nyο -οο nva a desavn ε, "nmia-ti ke 'kle a mue ο "kpei jia'. Suifu -a 'pee 'je 'jeeε tain" -wee nyυ sea' Suifu nυ 'je 'o bla. 10 'De nyο -οο nva dυ 'dοε ε, -bo ε nυ Suifu ο, -bo ε se Suifu nυ ο, Kea a mue υυρυ -ti' ο poa' -wee ε 'je υυρυ "i 'bεε-, 'de υva' pεε 'je blu, 11 δε-nyε' nyυ 'mi i 'craa' se 'o Kea "juοi nυ-.

12 Nyυ "klein -sea' Moisi 'a ke' juo- -bo υυ nυ desavn ε, υva mue i soan' -mο, ke' se υυρυ 'pee kpυυn-. 'De nyυ -jua ke' -ne 'mε, -bo υυ nυ desavn ε, εε' ke' tu me -je υυρυ 'a 'pee 'je, 13 δε-nyε' ε se nyυ -υva kpa ke' 'ε wlu doin' ο poa' 'a 'sυ nυ Kea a 'daa- "isre υn nυ-, 'kaa nyο ka ke' "sia 'nyntυ -υva nva kan' a, υυρυ Kea 'daa- "isre υn-. 14 Nyυ -sea' Suifu nυ -wee -υυ sea Moisi 'a ke' 'sbε 'ble ε, -bo dυ ke' "sia 'nyntυ υva sυ nυ ε, -mε ke' -nυa 'de υυ 'bn mε -po' υυρυ -je ο, ε se ke' -ε -crυa' nυ-. 15 Dυ υva nva, εmε -toε ka dυ ke' 'ε nυυdυ -crυa' 'de υυρυ pεe ο ε. Dυ υva nva, υυ ju' 'de υva' -ce" 'kpa 'bn, δε-nyε' -bo -sοn -jrc' υva' -ce" 'kpa 'a tο' ο -tuu" ε υυρυ -ti' "kpei-, -bo -sοn' -jre' υva' -ce" 'kpa 'a tο' ο 'wlvε υυρυ ο. 16 -Sontυ Kea a mua 'e Sesi Klistυ 'un cεean' -wee ε 'jea dυ "klein -t pa 'kwla 'de nyiο 'o 'kmυ 'bn 'a 'pee 'je ε, dυ -ta mua "jri "kpaε' poa' a, umυ -nao. 'Kamο -pοia" -ti 'ma 'tmυa 'da.

Suifu-wi" ke ke' ke

17 -Mο -οο -daa' οο' -ce" Suifoi ε, -ma -pen ke' "kpei 'de -ma -bεε' -ma -cei" 'de Kea juo -ti 'bn. 18 -In -jue εε' -kwlvty -wee 'de ke' juo -ti 'bn ε, -un -juo 'dοε ke 'savn 'a "kpei-seea' ka 'mε. 19 Nyυ -υυ 'di kpea i ε, 'de ka "jri 'a wavn nυa -υυ -nυa kan' a, υυρυ -ma -bεε' -ma -cei" -wee -un -na -mο -nυ υva' -jeopoi -mο -nυ υva' -sοn'. 20 -In -na nyυ sιtan a nva -υυ sea δε "i juo ε, -mο -nυ υva' δε "jriijuoi, -mο -nυ υva'

detooi, δε-nyε' -un -na ke' -un -jua 'de ε 'di 'demo δε jua' ke tο' -ti -wee' poo kιν. 21 -Je ε nυa kan' -mο 'ja a, -mε -mο -οο tοοa nyυ jrv' δε 'ee, -maa' tοο -ma -ce" 'kpa δε 'jaa ? -Mο -na nyο 'bo nyυ 'a dυ "jriε, -maa -jrii" ! 22 -Mο -ο -na nyο 'bo jei" 'jee, -ma -jee jei" ! -Mο -ο -na kοin "juοi -gbεεa' a nyaa -mi i ε, -mο -saa dυ 'e kοin -gbi 'di ? 23 Δε -un -blea Kea 'a ke' ε, -ma -bεε' -ma -cei" 'de εε' -ti' 'bn, 'kaa -ma dooa Kea 'a 'nyntυ 'mε, 'de ke' 'ε -gban' -saa 'bn. 24 Wlu -ε -crυa' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε, ε nυε tο' -ο, ε 'naa :

'De ao Suifu-wi" 'a -ti' 'bn ε, 'blva 'dinyυ 'a jrv' a wlaa Kea 'mε.

25 -Bo -ma sea Kea 'a ke' wον 'je ε, -mε -ma 'klen mua' 'blee 'de, 'kaa -bo -un -saa Kea 'a ke' ε, -mε -ma 'klen mua' se 'de 'ble. 26 'De nyο sea' Suifu nυ, -wee -ο sea 'klen mu, -bo οο sea Kea 'a ke' wον 'je ε, Kea se ε 'bεε- ε 'je ο ja -gbun ka 'klen mui nυa a ? 27 'De -mο -ο -blea ke'ε 'sbε -wee -ο mua 'klen ε, -bo -maa' 'je ke' wον ε, -mε nyο sea 'klen mu -wee -οο -jea Kea 'a ke' wον ο 'bεε- ο 'je -un 'pee kpυυn-. 28 'De nyο -nυa Suifoi 'a -ce" 'kpa 'ja a, -mο se ε nυ 'bo nyυ "jri "kpei 'a 'sυ, 'de 'klen mua' -ceen' -mε se -je nyiο 'ο sον nva 'bo nyυ ku -pυn" -mεε' 'sυ nυ-. 29 'Kaa Suifoi 'a 'jo jriε-, -mο nυε' 'de ο pεe ο. Οο' -nυ 'klen mua' -mε se 'e ke' 'bn 'wlv, nyiο 'ο sον se ε nυ, Kea 'a -Suu mε -tu" ο juo'yn 'de ο pεe ο. Kea 'a -ce" 'kpa -je -mοο' Suifoi tu -ti' ο po, ε se nyiοpy nυ-.

3

1 -Bo ε nυ kan' -mο 'ee, -mε Suifoi nυa mε 'ε 'dοε 'de ε- ? 'De υva' 'klen mua' -mε εε' 'dοε 'de ε- ? 2 Ia' 'dοε -tiei" ka "ο ka. εε' "i-saa -ne mε -nυ wlu Kea cean -tie" ε, umυ ε -te' Suifu-wi" kwa. 3 'De wlu Kea cean -tie" -bo υva' jrv' se ε tο' bn 'je 'dee, εmε -je ε nυ -wee Kea 'je wlu -kwlin -saa- ? 4 Nyυ -wee' 'jee juo -ο ka Kea nυa tο' -wee nyiο nυa

si 'tmvɪ ε. Dε -crɪa' 'de Kea 'a 'sbε
'di, 'kamɔ ε 'da, ε 'naa :

Dɪ "klein εε' wlu a 'tmva ɪ nɪε tɔ'
-tɪ. -Bo ε ke nyɪɔ 'tmv -tɪ' ε,
εmε -ble -kɪn, -wεε εε kpa
tɔ 'a "jru.

⁵ 'Kaa -bo -aa -cε" 'kpa 'a
'diwɔnyɪa' nve -wεε Kea 'a 'isrεa'
'je "jri "kpaε' pɔ 'ee, -mε ka -aa mu
'daa-? -Aεε' nyv jrv' 'beεε' vɔ 'je
wlu ka : -Jε Kea 'a 'cɛn jia -a "kpei
'ee, -mε ε se -kɪn 'bleε ? 'Kamɔ
nyɪɔpɔ- jrv' a naa tɔ' i. ⁶ 'Mɔ 'na,
ε se kan' nɪ-, -bo Kea se "isrε 'de
ε, -mε ε se ε 'bεε- ε 'je nyv -wee' 'a
'pee 'je.

⁷ 'De nyv jrv' 'bεε- ɔ 'je wlu
ke'wle : -Bo 'ma si 'tmva' nve -wεε
Kea 'a tɔ' -tɪ 'je "jri "kpaε' pɔ, 'de
εε' 'nyɪn 'je "i 'bε 'ee, -mε dεε-tɪ
εε 'daa- 'vɪn dεsavn nvi, -wεε εε'
'pee 'je 'vɪn kpvɪn ε- ? ⁸ -Bo ε nɪ
kan' -mɔ 'de- ε, -mε dεε-tɪ -aa' nɔ
: -A nɔ dεsavn -wεε ε 'je dε 'dɔε
"jru "kpei- pɔ ε- ? Nyv jrv' -vva
bla -a -pa "kpei wlu -a 'dei ε, dε
vva 'tmva 'de -aa -tɪ' 'vɪn, εmε -nao.
Vva' nyv tu ε, -bo Kea 'a 'pee kpvɪn
vɔpɔ ε, ε 'srεi".

Nyɔ jrv' se "isrε

⁹ -Bo 'ma sea kan' -mɔ 'da 'ee,
-mε 'vɪn 'na : -Apv Suifv-wi" -a -nɪε
dεwɔn -a je nyv -sea' Suifv nɪ -sii ?
"vɪn-, ε se kan' nɪ-, 'vɪn 'tmv ε sese,
'vɪn 'naa Suifv- o, nyv -sea' Suifv nɪ
o, -a -wee' "klein nɪε 'e dεsavn 'a
"dii -sɔn. ¹⁰ Dε -crɪa' 'de Kea 'a
'sbε 'di ε 'naa :

Nyɔ jrv' se "isrε, "isrεi due' kouv
-gbai' ka se nɪ-. ¹¹ Dε 'mii
'wɔɪn jrv' se nɪ-. Nyɔ jrv'
ɔ -pɔn Kea i. Nyv -wee'
"klein siε 'kwla. Vv -wee'
'a pεε -sɔɔn'. ¹² Nyɔ jrv' ɔ
-pɔn dε 'dɔε nva' i. Dε 'dɔε
nvi due' kouv -gbai' ka se
nɪ-. ¹³ Ka -gbavn' -floan wɔn
nɪa, 'kamɔ vva' -plɪɔn' -je
nɪ-. Vva' mɪvɔ -tεε nyv 'srε
i' pɔɔa' 'a -tea', wlu -ia -wlv
'a 'o vɔpɔ 'wɔn ε, ka sɛn 'ε -ku'
nɪa, 'kamɔ ɪ nɪ-. ¹⁴ 'Davnwlu

'a 'sv -a ji' 'de vɔpɔ 'wɔn, ɪa
'kaεε nyv "jrii. ¹⁵ Vva pleεε
bɪ -sɔn i -wεε vva 'dba nyv.
¹⁶ -Ta "o -ta vɔn jia dɪ -nɪa
'o -mɔ ε, ɪ sɔn i, 'sv -fɪn"
-cruεn" ε 'kpaε 'bomɔ. ¹⁷ Vv
se pεε 'a blu -je juo-. ¹⁸ Vva'
pleε Kea.

¹⁹ -A -je kan' 'mε dɪ "klein ke'
ε 'tmva, ε 'tmv ɪ 'de nyv -nɪa 'e
ke' -sɔn -pεε. -Bo ε nɪ kan' -mε
nyv -wee' "klein 'a wɔn "muu- 'bo
Kea "juoɪ. εε' 'pee kpvɪn nyv -wee'
"klein 'mε. ²⁰ Nyv -ɔɔ ke' wɔn 'jea'
'jεε nɔ -wεε -ɔ -jea "isrεi 'kpa 'bo
Kea "juoɪ, ɔ se nɪ-. Dε ke' ε tɔɔa
nyv ε, εmε -nɪ ɔ nɪε dεsavn nvi.

Kea nve nyv "isrεvɪn 'vɪn

²¹⁻²² 'Kaa kaan ka a, Kea 'a
'diwɔnmɔa' pɔε "jri "kpaε' 'de nyv
"o nyv -ɔ -jea Sesi Klist 'a -tɪ' tɔ'
'vɪn -pεε. Ka Kea nva nyv "isrεvɪn
pɔsɔn 'bo ε "juoɪ ε, ε tɔ εε' sɔn 'mε.
Kea 'a ke' ke εε' wlu 'kwajaavn
'tmv εε' -tɪ' 'mε -ke tεɪn" ²³ dε-nvε'
vɔ -wee' "klein nve dεsavn. Vv
se -tɪ' o pɔ ka nɪ- 'de Kea "jri
'de. ²⁴ 'Kaa Kea nve vɔpɔ 'saavn
"jrii -wεε vɔ 'kpa "isrεvɪn foo' 'vɪn,
dε-nvε' Sesi Klist seivε vɔpɔ 'de
dεsavn 'kwa. ²⁵⁻²⁶ ɔmɔ Kea -te
'o, 'de ɔɔ' nymɔ 'wla i. Dεsavn
'a -kao -ε -jea nyɪɔ 'vɪn -craa 'de ε,
εmε -craa Sesi 'vɪn 'bo nyɪɔ 'ɔ -kɔɪ".
-Wεε nyv -jea ɔɔ' 'mε -tɪ tɔ' 'vɪn
ε, ɔ nɪ vva' 'sraadε 'bo Kea "juoɪ
-wεε vva' dɪsavn -kwε-. Ka Kea
nva -wεε εε' 'pee kpvɪn dεsavn ε,
'kamɔ -nao. Dɪsavn nyv nva tεɪn"
ε, ε se vɔpɔ ɪa' 'pee kpvɪn-, ε kuεε
tɔ' i mamav 'sv ε je 'e -sɪnɔwɪ jεε-
-wεε εε' 'pee 'jesvɪn -srεai" ε pɔ "jri
"kpaε' 'bo Sesi Klist "kpei 'de nyv
-ɔ -kpvɪn' Sesi 'a 'mε -tɪ sɪn 'sɔɔn
'de ɔ pεε o ε, ɔmɔ Kea 'daa- "isrεi
'bo ε "juoɪ.

²⁷ -Bo ε nɪ kan' mɔ 'ee, -mε dε
jre' -sie 'o -wεε -εε -tɪ' 'vɪn nyɪɔ 'je
ɔɔ' -cεi" 'bεε- 'ja a- ? "vɪn-, dε jre' se
'o sie-. Dεε -tɪ nyɪɔ se ɔɔ' -cεi" 'bεεi
ε- ? Dεε -tɪ nyɪɔ sea ɔɔ' -cεi" 'bεεi ε,

eme -ni o 'wɔan 'isrei 'kpa -ti 'bo
 Kea "juoi ε, ε se 'e ɔɔ' ke' wɔn 'jea'
 'un ni-. Ε ni o -tee' 'mea' Sesi 'mεεα
 'de ɔɔ' -ti' 'un -kwli" -o. ²⁸ δε-νβε'
 -bo nyio 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi
 ε, ε 'de ɔɔ' Sesi -kwli" -tea' un -o, ε
 se 'e ɔɔ' ke' wɔn 'jea' un ni-. ²⁹ Kea
 ni Suifu-wi" 'a 'su 'a Kea -oo ? Ε
 se nyu -sea' Suifu ni 'a Kea ni -ke
 ? Kun, ε ni nyu sea' Suifu ni 'a
 Kea 'me -ke. ³⁰ Kea -nia due' koun
 -gbai', emε -εε nυε -wee -bo nyio
 kpυun Sesi 'a -ti' stn 'sɔɔn 'de o
 pεe o ε, o 'kpa "isrei 'bo ε "juoi.
 -Bo ε ni Suifoi o, -bo ε se Suifoi ni
 o, Kea nυε υppυ 'isreun 'un 'de εε'
 -kwli" -tea' un. ³¹ -Bo ε ni kan' -mo
 'ee, -me Sesi -kwli" -tea' me -nυε'
 la, -wee nyo se ke' wɔn 'jei 'bodee
 ? "In -'de, -a -wla ke' sun "kpei, -a
 -na ka ke' nia dεwɔn, 'kamɔ ε ni-.

4

Kea poε Ablaam "isrei

¹ 'De Ablaam, -aa 'ji 'wɔba 'e 'un
 ε, ka -a -je 'da 'de -mɔɔ' -ti' 'un
 'ja a- ? Dεε -ti Kea po o -ti' o ε-
 ? ² -Bo Kea 'daa- Ablaam "isrei
 'de ɔɔ' nυudɔi 'a -ti' 'un 'de ε, -me
 o 'bεε- o 'je ɔɔ' -ce" -fan "kpei po
 'de-, 'kaa -me ε se 'o Kea "juoi ka
 -mo ni-. ³ Wlu -ε -crua' 'de Kea
 'a 'sbε 'di ke 'da 'de Ablaam 'a -ti'
 'un ε- ? Ε 'naa : Ablaam -tee' Kea
 -kwli", emε -nυε' -wee ε 'dɔɔ- "isrei
 'bo ε "juoi. ⁴ 'De -bo nyo nu dbo
 ε, o 'je εε' -kei' 'je. Εε' -kei" tu ε,
 nyo 'o 'dεε -paan', 'kaa dε o 'jea
 'je see ε, emε -o. ⁵ 'Kaa nyo -sea'
 nυudɔi o -jea "kpei 'pen 'ble -wee
 Kea -nυa' dεsabnυi 'saabn "jrii, o
 -te ε -kwli" ε, -me εε 'dɔɔ- "isrei
 'bo ε "juoi 'de ɔɔ' Kea -kwli" -tea'
 'un. -Mε εε' "isrea' tu ε, ε se ɔɔ'
 nυudbo 'a -kei" ni-, ε Kea 'a -paan'
 -o. ⁶ 'Kamɔ Dafidi 'da -ke. Nyo
 ka ke' "sia 'nyni -o sea kan' nu mo
 Kea 'daa- "isrei 'bo ε "juoi ε, o 'tmu
 -mɔɔ' "juoi peεε -ti. ⁷ 'o 'na :
 Nyu -υa dɔsɔn Kea -kɔa' -wee
 -υa -kɔ ε 'mυba "kpei- ε,
 -wi" -mu 'di nmɔ wɔn. ⁸ 'De

nyo -ɔɔ dεsabn Tu"bo sea
 -sro' 'bo o 'jru ε, -mo nu
 'mυa-.

⁹ "Juoi peεε -ti Dafidi 'tmυa -ta
 'ee, ε Suifu-wi" 'a 'su 'a wlu -o ?
 -Aee', o 'tmυεε 'de nyu sea' Suifu
 ni 'a -ti' 'un -kee ? Dεε-ti 'ma -teeε'
 i kan' a, emε -ni -a -na Ablaam
 -tee' Kea -kwli" emε -ti Kea 'dɔɔ-
 "isrei. ¹⁰ Dεεnɔ" Kea 'dɔɔ- "isrei
 ε- ? O mu 'klen la 'sasa -wee Kea
 'dɔɔ- "isrei -ae, -aee' o se 'klen mu
 'su Kea je o "isrei 'daa- ? Ε -ta o
 sea 'klen mu ke ε, 'bomɔ Kea 'dɔɔ-
 "isrei, ε se o mu 'klen -wee ε 'dɔɔ-
 kan'ni-. ¹¹ -Ta Ablaam -tea' Kea
 -kwli" -wee Kea 'dɔɔ- "isrei ε, -me
 o se 'klen mu ke. 'Klen mua' me
 'bɔɔ- de. Emε -ni dbεεde Kea ke
 Ablaam -tua" εε' juo 'un. Ka ε nυa
 'de Ablaam 'a -ti' 'un, 'kamɔ -nao.
 Ε nu kan' 'me, -wee nyu 'klein sea'
 Suifu ni, -wee -υυ -tea' Kea -kwli"
 'de εε 'daa- "isreun ε, o 'je υppυ 'a
 "i-saa -nε ni-. ¹² 'De o nυε Suifu-wi"
 "bo -ke. Ε se Suifu 'klein -mua'
 'klen -ni kan' Ablaam 'a "nynuu-
 ni-, 'kaa Kea -kwli" -tea' -ε -nia 'de
 o 'un -me o sea 'klen mu ke ε, nyu
 "klein -υυ -tea Kea -kwli" kan' a, o
 ni υppυ "bo 'me -ke.

¹³ Kea cεn wlu -tie" 'de Ablaam
 ke ɔɔ' "nynuu- -pee, ε 'na υppυ -je
 'kmυ -wee' 'klein 'ble ka υυa' 'ken
 nia. Ε se Ablaam 'jee ke' wɔn emε
 ni-, o -tee' Kea -kwli" -wee o 'kpa
 "isrei 'bo ε "juoi, emε -nυε' -wee
 Kea cεn wlu -tie" 'de o -pee. ¹⁴ Nyu
 -υυ tba υυa' -ce" 'ε 'kpu tɔ' "i -wee
 -υυa -jea ke' wɔn -bo υυa sea 'ken
 kpa 'de ε, -me Kea -kwli" -tea' nυε
 dε foo" -o, -wee wlu Kea cεan -tie"
 se dεwɔn ni-. ¹⁵ Ke' ε -sa' Kea 'a
 'cεn "blo, δε-νβε' -ta ke' nia 'bomɔ
 εε wɔinblaa' ni-. 'De -ta ke' sea
 ni ε, -me εε' wɔinblaa' se 'o ni-.
¹⁶ Emε -ti Kea nu nyu -υυ -tea' ε
 -kwli" 'saabn "jrii -wee dɔi ε cɔan
 nyu 'nyni ε, ε 'ji υppυ "nyɔi foo"
 'un. -Jε ε nia kan' -mo 'ja a, -me
 dɔi Kea "sia 'nyni 'de Ablaam -pee
 ε, ɔ nυε ɔɔ' "nynuu- -wee' 'a dε -o.
 Suifu-wi" -υυ -nia 'o Kea 'a ke' -son
 ε, ε se υppυ 'a 'su 'a dε ni-, 'kaa

nyv "klein sea' Suifv nı, -wεε -uv -jea Kea 'a wlu tō 'vñ ka Ablaam nva, vba' de -o -ke. -Mε Ablaam nıε Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein 'bo -o. ¹⁷ Wlu -crıta' 'de Kea 'sbe 'di ε, 'kamō ε 'da, Kea 'naa :

Ablaam, -mō 'ın -te' 'o -wεε 'ın nυ 'bıva- -tuu"-tuu 'bo 'vñ.

Kea -εε -tı' o 'jea tō' 'vñ, -a -nıε oō' "nynuu -o 'de ε 'jri 'de. Ka Kea -sa 'mεvñ "kunyıō' -wεε -bo ε 'na de nı 'kmv 'sv -mε nıa 'kmv ε, εmε Ablaam 'je tō' 'vñ. ¹⁸ O -teε' Kea -kwlı' "de -mε 'kamō o se tō' tba-ta 'ble see 'bo oō' -ce' -kwlı". 'Kamō ε nı -wεε o 'kpa 'bıva- -tuu"-tuu 'bo, ka Kea 'sia 'nynı 'de o -pee ε, ε 'naa : Ka 'cı -sın -tia, 'kamō -ma "nynuu- a mu -tia'. ¹⁹ 'De εε' nō" tu 'di -mε Ablaam 'bεε- o 'je -sın 'a kme' 'due 'ble, ka o 'kpa -kea" "nynuu- 'wlv-tı ε, o 'je kan' 'mε. 'De ka Sara 'wıva 'o -gbaan 'a -jei" ε, o juı' -ke. 'Kaa 'de εε' -tı' 'vñ ε, oō' Kea -kwlı' -tea' se "kpei cεn-. ²⁰ O se pεe iplee- 'de wlu Kea cεan -tie" 'de o -pee 'a -tı' 'vñ. O -teε' -kwlı". Oō' Kea -kwlı' -tea' mε -kuu oō' dı i -wεε o 'bεε- Kea 'a 'nynı 'i. ²¹ O 'je kan' 'mε 'pepe de -εε wlu Kea cεan -tie" ε 'na ε 'je nυ ε, ε 'bεε- εε' nva' 'mε -ke. ²² εmε -tı Kea nυ o "ısrei 'vñ. ²³ Kea 'a oō' -tı' o poa' -nε, ε se 'crıε 'de oō' 'sv 'a -tı' 'vñ, ε 'crıε 'de -a -wee' 'a -tı' 'vñ -ke. ²⁴ Kea -ε -sa -aa Tv"bo Sesi 'de 'mεvñ "klu -wεε -ε -jō 'kmv de, -bo -a -te' ε -kwlı" ε, εε mue -a -tı' o poa' -ke. ²⁵ O tooε 'e 'mε 'de -aa dısın 'a -tı' 'vñ, -wεε o sōn "kunyıō' 'de -a -je "ısrevñ 'kpa 'bo ε "juı.

5

Nyv -uv -kpa "ısrevñ uv ke Kea -seea' wlu "kpei-

¹ -je -a -tea' -aa Tv"bo Sesi Klisı -kwlı" ε, -a -kpa "ısrevñ 'bo Kea "juı -mε -a -ke Kea -seea' wlu "kpei- 'bode. ² Sesi mō -nve' -wεε -a -bεε' -a -je Kea -pvn' 'kpa -wεε 'saavn ε nva -a "jrii -a -je ε sın

'sōn kpvñ -kli. 'De de -blea -aa 'mva- a, εmε -nı -a -je kan' 'mε, -ta Kea nıa -aa mue 'o nıa' -ke, -wεε ε ke -a -je εε' 'beoδε 'vñ -gble'. ³ ε se -mεε' 'sv nı, 'kle -a -jea, 'de Sesi 'a -tı' 'vñ ε 'bleε -aa 'mva-, de-nve' -a -je kan' 'mε, -bo -a -cεεn 'e 'kle 'vñ ε, -wεε -aa -cıan pεe "wōın 'bεεa'. ⁴ 'De -bo -a -cıan pεe "wōın 'bεεa' -mε -aa mue -sisi' nyna'. -Bo -a -cεεn 'e 'kle 'vñ, -wεε -a se wlu -kwlin -saa', -mε -a tba Kea tō' 'i. ⁵ 'De εε' Kea tō' "ıthaa' tu se -a -tıñ' "i 'dbaai, de-nve' εε' -Suu ε "nyıa -avn ε, εmε -jii' εε' nyv 'a -tı' kmaa' 'de -a pεe o.

⁶ Tō' -o, -ta -a sea 'diikua' 'blee- ε, 'bomō Klisı 'mεε 'diwōnyñıvñ 'a -tı' 'de nō" Kea -tua' 'di. ⁷ Nyv o -bεεa' o -jea 'mε -tı 'wōon- 'de ke' wōñjei 'a -tı' 'vñ ε, -mōō' 'jea' nıε 'kle. "Ko nyv 'bεε- o 'je 'mε -tı 'wōon- 'de nyv 'dōe 'a -tı' 'vñ ε. Nyv se o juo-. ⁸ 'Kaa ka Kea nva εε' nyv 'a -tı' kmaa' to sın 'de -a -pee εmε -nı -ta -a -nıa 'diwōnyñıvñ ke ε, 'bomō Klisı 'mεε -aa 'mea'. ⁹ Oō' nymō -wlai mε -nve' -wεε -a -kpa "ısrevñ 'de Kea "jri 'de kaan ka. O mō -oō mue nva' -wεε -a -je Kea 'a 'cεn wōın" 'pv, ¹⁰ de-nve' -ta -a -nıa Kea 'a tınyv ke ε, 'bomō εε' "Ju 'mεε -aa 'mea' -wεε -a -ke Kea -seea' -tı' "kpei-. 'De -bo oō' 'mea' nve -wεε -a -ke Kea 'je -tı' "kpei -seea' a, -mε oō' 'kmvñıa' a mue -a 'pvva' see 'de Kea ke -a -je i "sıi-. ¹¹ 'De ε se -mεε' 'sv nı- de -je -blea -aa 'mva- -gblein' -wεε -aa poa tuosın de ε, εmε -nı -a -je kan' 'mε kaan ka -aa Tv"bo Sesi Klisı mō -nve' -wεε -a -ke Kea -sea' wlu "kpei.

Adam ke Klisı ke

¹² De -nıva tein" ε, εmε -nı desavn 'wōan 'nō 'kmv ji -tı ε, nyv due' mō -je 'nō. Desavn -nε, εε' -kao mε -nı 'mea' -wεε 'mea' -cri' nyv -wee' "klein "kpei -sın, de-nve' nyv -wee' "klein nve desavn. ¹³ -Ta Kea sea Moısı ke'

"nyl ke e, -me desavn ni 'no 'kmb
 "kpei 'me sese. 'Kaa Kea 'a -gbvn e
 ja, de-nve' ke' se ni ke 'de ee' no"
 tu 'di. ¹⁴ 'De -me 'kamɔ de -tba' 'e
 Adam "kpei -wee -e -jeea Moisi e,
 'mea' -cri" nyv -wee' "kpei. Nyv
 ka Adam blaa Kea 'a wlu wɔin,
 -uv sea kan' nv e, uv -wee' a 'mɛɛ
 -ke. 'De Adam mɔ e, o nɛe "ju
 -ɔɔ mua jia 'a "ipoo de -o. ¹⁵ 'Kaa
 uv se de due' ni-. Desavn Adam
 nva nyv se e 'bɛɛ- nyv 'je e Kea 'a
 'saavn "ipoo-, de-nve' 'de nyv due
 'a desavn 'a -ti' 'vn, nyv -tuu"-tuu
 -mɛ, 'kaa 'saavn Kea nva e 'bei" e
 je di -wee' -sii, de nyv 'je e "ipoo,
 e se ni- Emɛ ji' nyv -tuu" "kpei.
 Ee' 'saavn tu jiiɛ 'de nyv due' koun
 -gbai' vn. Omɔ -ni Sesi Klist, Kea
 'a -paan'-. ¹⁶ 'De de ee' -paan' tu
 ja -kwloi e, -me nɛe ee' -nɛ ka,
 e ke nyv due 'a desavn 'a -kao
 se "ipoo ka ni-. 'De nyv due' 'a
 desavn 'a -ti' 'vn e, Kea 'a 'pee
 kpvn nyv -wee' "klein 'mɛ, 'kaa
 kaan ka ee' 'saavn poe nyv "isrevn
 'bo Kea "juvi -mɛ -a jea kea wɔn o
 to -to -to. ¹⁷ -Bo nyv due' 'a Kea 'a
 wlu wɔinblaa' nve -wee 'mea' -cri"
 nyv -wee' "klein "kpei 'ee, 'de -mɛ
 nyv -a mua ee' 'saavn klaa' ke ee'
 "isrea' svn 'sovn kpvan' -wi" -mv
 'ee, uv se 'kmvnta' -sea' -kwɛ -ta
 'ble 'jei 'de Sesi Klist 'a 'sv 'vn see
 ?

¹⁸ Mɛ ka 'de nyv due' koun -gbai'
 'a -ko 'o -ti' 'vn 'pee kpvan nyv
 -wee' "klein e, 'kamɔ nyv due'
 koun -gbai' 'a "isrea' seie nyv -wee'
 "klein -wee uv 'je 'kmv ni-. ¹⁹ Ka
 nyv due' koun -gbai' 'a Kea 'a wlu
 wɔinblaa' nve -wee nyv -tuu"-tuu
 'kpa desavnvn e, 'kamɔ nyv due'
 'a Kea 'a wlu wɔn 'jea' nv e,
 -wee nyv -tuu"-tuu 'je "isrevn 'kpa.
²⁰ 'De -ta ke' jiiia 'sv e, desavn ke ee'
 "ikmaa' 'wlvɛ 'kwla, 'sv ke' 'e wlu
 wɔinblaa' 'a 'kpa "kpei jeejee. 'Kaa
 -ta dɔsavn -tuu"-tuu nva, 'bomɔ Kea
 'a 'saavn 'a 'kpa' "kpei sovn-sovn-
²¹ 'De ka desavn ja 'mea' -kwloi 'de
 e -cria" nyv "kpei e, 'kamɔ Kea 'a

'saavn ja "isrea' -kwloi -wee e "nyl
 nyv 'kmvnta' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'de
 -aa Tv"bo Sesi Klist 'vn.

6

Nyv -o -ke Klist "sia "i e

¹ -Bo e ni kan' -mɔ 'ee, -mɛ ka
 -a -je 'da- ? -A -je nv : -A -ti" 'e
 desavn 'di -wee Kea 'a 'saavn 'je
 "kpei 'kpa a- ? ² "Ivn-, e 'bo kan'
 -mɔ nɛe 'no 'kmb. -Apv ka 'mɛvn
 nva -o -nva kan' ka -a -je desavn
 nva' nya kpa svn nv ke'wle e- ?
³ -Aa "ni "jru pooa' 'de Sesi Klist
 'a 'nyv 'vn mɛ -toe ka o ke -a -sii"
 a "i e. 'De wlu -nɛ 'de ten'. Ke 'da
 ka : -Apv -pooa "ni "jru 'de Klist
 'a 'nyv 'vn -a -wɔan ka o 'mea -aa
 'mea'. ⁴ -Ta -a -pooa "ni "jru, ka nyv
 o 'mea -wee o ke Klist a nmaea i
 -tadue, 'kamɔ e ni-. -Wee ka o "Bo
 Kea 'a "ikmaa' -so "kunyv" -wee o
 jia 'kmv de e, 'de -apv mɔ 'je kan'
 ni -ke, -wee -a -je 'e 'kmv dee 'vn
 naa-.

⁵ -Je -a -ke Klist ma tu due' 'de
 o ke -a "sia "i 'de o' 'mea' 'vn e,
 -mɛ o ke -a aa mɛ "i "sia' -ke 'de
 o' -klu' soan' 'vn. ⁶ De -a -jea
 -kwlv o sie e, emɛ -ni -aa nɔsvn
 -nva tein" e, -mɛ ke Klist 'mɛe 'bo tu
 -kwlv", -wee -aa desavnvmv svn
 i 'de desavn nva' se -a koun 'vn
 'ble 'bode. ⁷ Nyv -o -mea desavn
 se e 'bɛɛ- e 'je o wɔn -sii 'bode.

⁸ 'De -bo -a -ke Klist 'mɛ -tadue
 e, -a -je kan' 'mɛ o ke -aa mɛ
 'kmvnta' -tadue -ke, ⁹ de-nve' Klist
 -soan "kunyv" se 'mei 'bode. 'Mea'
 se o "wɔin 'bɛɛ-. ¹⁰ 'De 'mea' o
 'mea, o 'mɛvn desavn 'a 'mea' kpe
 due' koun -gbai'. 'Kaa kaan ka o jiiɛ
 'kmv de. ¹¹ Aopv mɔ -ke e, ao ke
 Sesi Klist "siiɛ "i ka nyv -sv -mea
 'de desavn 'a -ti' 'vn -wee -sv -nva
 Kea 'a 'kmvnta', 'kamɔ ao 'je aoa'
 -ce" ja -gbvn.

¹² Ao 'bo aoa' -cei" "taiɛ, -wee
 desavn nva 'a 'tvn 'bo aopv koun
 'vn 'bleɛ, 'de ao 'bo ee' -kwlvtn nve.
¹³ Ao 'bo aoa' 'dae- "i 'taiɛ, -wee i
 'bo desavn 'a dbonvdi nɛe. Ao "nyl
 aoa' 'kmv -wee' Kea, ka nyv -sv

-wlvā 'e 'mēa' 'bn -wēe -vū jia 'kmv de nīa, 'kamō ao 'je nī-. Ao "nyī aoa' 'dae- Kea, -wēe ι 'je "isredī nva 'a -tea' -te. ¹⁴ Ao 'bēe- ao 'je kan' nū, dē-nvē' dēsaun 'a "ikmaa' se aopv wōn -sīi 'bode. Kaan ka ao se 'o kē' -sōn nī, 'kaa ao nīe 'o Kea 'a 'saavn -sōn.

¹⁵ Ka -a -je 'da- 'jaa- ? -Je -a -nīa 'o Kea 'a 'saavn -sōn -wēe -a sea 'o kē' -sōn nī ε, -mē -a -bēe' -a -je dēsaun nū 'jaa ? "In-, ε 'bo kan' nīe. ¹⁶ Ka -bo ao cēn aoa' -cē" wlv "kpei' de nyo 'kwa -mē ao 'kpa o' kvōn -wēe ao 'je o wōn 'je ε, ao se ε juoo- ? -Bo ε nī dēsaun mē aoa 'je wōn 'ja a, -mē aoa mūe 'mēa'. 'De -bo ε nī Kea mē aoa 'je wōn ε, -mē aoa mūe "isrēvn 'kpaā' 'bo ε "juoi. ¹⁷ 'Ma poē Kea 'sē-, dē-nvē' tein" ε, ao nīe dēsaun 'a kvōnpv- 'de-, 'kaa kaan ka tō' -tī nvy tōo a aopv- ε, ao 'jī wōn 'de aoa' pēe -wēe' 'klein 'bn. ¹⁸ Ao -seie' 'de dēsaun 'kwa 'bode, ao 'kpa "isredī nva 'a kvōnpv-. ¹⁹ Dēe-tī 'ma pooa kvōnpv- 'a -tī' "i 'de ao -pēe ε, emē -nī dē 'ma 'tmva 'in nīe "i ao 'je ε 'mīi 'wōn 'pepe. Tein" ε, dī -nynīia "jrii ε, dī -sea' ka -cōn' ka nī um -ble aoa' 'kmv kvōn 'bn -wēe ao se 'e Kea "jri 'dei nmōo-, 'kaa kaan ka ao "duo aoa' 'kmv 'bn -wēe ao 'je "isredī nū, 'de ao 'je 'e Kea "jri 'dei nmōo-.

²⁰ -Ta ao nīa dēsaun 'a kvōn ε -mē aoa' -tī' se "isredī nva 'a -tī' 'bn nī-. ²¹ Ao nva -mī tein" -nū -nū 'ee, dē ao 'je 'o ε- ? 'Mō 'na īa' -kei" a 'dbaa aopv -tū' "i 'de -stanwī 'dī o, dē-nvē' īa poē 'mēa' "jru "kpei-. ²² 'Kaa kaan ka -je ao -seia 'de dēsaun 'kwa 'bode ε, -mē ao 'kpa Kea 'a kvōnpv-, dē ao 'jea 'o -mō ε, emē -nī 'pepe nīa'. Ao ke Kea 'je i -te -wēe 'kmv nīa' sea' -kwē -ta 'ble nī 'e εē' "jru 'a "tī 'in, ²³ dē-nvē' dēsaun 'a -kei" mē -nī 'mēa', 'kaa nvy -vū -ke -aa Tv"bo Sesi Klist "sia "i ε, -paan' Kea "nyīa vūpv foo" 'bn ε, umī -nī 'kmv nīa' -sea' -kwē -ta 'ble ε.

7

Ba "blitia 'a "ipoo-ti

¹ 'Ma de'di -wi", 'ma jīe -tī' "ipooa' -wēe dē 'ma 'tmva ao 'je ε 'mīi 'wōn. Dē 'ma jia 'tmva' a, ao juē' see, dē-nvē' ao juo kē' 'mē. Ao 'je kan' 'mē -ta nyo nīa 'kmv ε, 'bomō kē' 'blee o wlv "kpei. ² 'Kamō ε nī -ke 'de jra 'nynō 'o -tī' 'bn. Nō" -ε 'dī vā' kvān nīa 'kmv ke ε, -mē v nīe 'o ba "blitia 'a kē' -sōn, 'kaa -bo vā' kvān 'wlv 'kmv ε, -mē v 'wlv ba "blitia 'a kē' -sōn 'mē. ³ 'De -ta vā' kvān nīa 'kmv -bo v 'pēen- "junmōu jro' 'de ε, -mē nvy a mu v jēi" 'jenynōkpao' 'daa'. 'Kaa -bo vā' kvān 'mē, v 'bēe v 'je "junmōu jro' "bliti, -mē nvy se ε 'bēe- nvy 'je v jēi" 'jenynōkpao' 'daa-, dē-nvē' v -tēe vā' -cē" -pēe, v se ba "blitia 'a kē' -sōn nī-.

⁴ 'Ma de'di -wi", 'kamō ε nī -ke 'de aoa' -tī' 'bn, dē ao ke Klist "siia "i ε, emē -nvē' -wēe ao ke kē' -seea' i. Ao 'kpa nyo jro' 'o nvy. "Ju Kea -sa 'e 'mēvn "klu -wēe ε ja 'kmv de ε, o mō -nī aoa' 'blei 'bode. 'De εē' -tī' 'bn ε, -a -bēe' -aa nvydī 'je Kea "jri 'dei nmōo-.

⁵ -Ta -aa -cē" 'kpa 'a 'tōn nū-tī 'blea -a kvōn 'bn tein" ε, -mē tō' saun -nīa 'de 'a 'bn ε, umī -a -po -a -je o. Dē-nvē' -wēe ι soan "nyō', emē -nī īa blaa kē' 'ε wlv wōin 'de -εē -tī' 'bn -a dīe 'mēa' wōin. ⁶ 'Kaa kaan ka -a -ke kē' -seea' i -a -wlv 'e kē' 'ε 'kle 'dī 'mē 'bode, ka nyo o 'mēa, 'kamō -a -nī 'de εē' -tī' 'bn. Kea 'a -Suu mē -ε po -a -je o -wēe -aa nvy Kea "juoi ka dēe ka-, ε se kē' -crūa' tein" nī 'bode.

Ke' 'ε jī -po 'de ε- ?

⁷ -Bo ε nī kan' -mō la 'ee, -mē ka -a -je 'da- ? A -bēe' -a -je nū : kē' se dē 'dōe nū- ? "In-, -a sēe 'bēe- -a -je kan' 'da. -Bo kē' se jī 'de ε, -mē dē -nīa dēsaun 'in sēe juoi. Ka dē 'ε nvy pēe 'ipoa' nīa dēsaun ε, -bo kē' -sī' 'tmv 'de ε, -mē 'in sēe juoi -ke 'de'. Kē' 'na : Dē 'bo -vū pēe 'ipoa' ! ⁸ Dē kē' 'tmva 'mva "kpei mō 'ma tō' saun tba -wēe ε -sa

di -tuu"-tuu -klu' 'de 'ma 'kmu 'bn
 -wee ta pooda 'bn pae 'i. -Ta ke' sea
 jii e, -me to' saun -tee 'tun. ⁹ Tein"
 -ta ke' sea jii e, -me 'in -tee 'ma -ce"
 -pee. 'Kaa ke' jia 'su e, 'ma to' saun
 'wlvε "blo. ¹⁰ 'Su 'mo 'mεε. Ke' -ε
 -jea 'kmunia' "jru "kpei- po 'de e,
 -je e jεea 'mo 'su e poe 'mea' "jru
 "kpei-, ¹¹ de-nue' no" -nia 'mva-me
 'ma to' saun "duo 'bn -wee i jii 'de
 ke' 'bn 'de i poo 'bn 'srei -wee ke'
 ja 'bn 'mea' bi'.

¹² -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me se
 -ko -pun" ni, e nre 'pepe, e 'srei", e
 nmo "jrii. ¹³ De -nmoa "jrii 'ee, e
 'beε-ε 'je 'mo 'mea' bi' ja a-? "In-,
 e se kan' ni-, 'kaa e desavn me
 -nie "i -ε -je "jri "kpaε' po -je 'doεe
 'bn "duo- 'de -ε -je 'bn 'mea' bi' ja-.
 De desavn nia 'bn, emε -nao. Eε'
 "ikmaa' se 'tmv-ta 'ble.

Desavn a wa nyv 'kpi 'i

¹⁴ -A -je kan' 'me ke' 'wlvε 'e Kea
 'bn, -me se -too' -ta 'ble, 'kaa 'mo
 e, 'in nre nyio -o, 'in nre 'e 'bluku
 'bn. 'In pleee' 'de desavn 'kwa. 'In
 nre eε' kvon -o, ¹⁵ de-nue' di 'ma
 nva 'maa 'won i 'mii-, de 'ma -pōan
 'maa nu -me, de -je 'ma 'nylavn
 me 'ma nu. ¹⁶ -Bo de 'ma nva eε'
 nu 'ma -ce" 'kpa 'tun e, -me ka ke'
 nmoa "jrii e, 'in juoe'. ¹⁷ De de -je
 -nia 'e mu -gbein' e, emε -ni -bo
 'ma sea kan' nu e, -me e se 'ma -ce"
 -te' to' ni-, 'kaa desavn -ε -tia" 'de
 'bn pae o e, me -εε nu kan'. ¹⁸ Ka
 de 'doε sea 'de 'ma 'kmu 'bn ni 'in
 'je kan' -mo 'me, 'de 'ma nyiojv 'bn
 mo 'ma 'da, de-nue' de 'doε nva 'a
 to' o ji 'de 'bn 'e kvun-, 'kaa 'in se
 eε' nva 'a 'kpi 'ble. ¹⁹ De 'doε 'in
 nia "i 'in 'jea nu e, 'maa nu -me,
 'kaa desavn 'in sea "i ni 'in 'jea
 nu e, emε 'ma nu jeejee. ²⁰ De 'ma
 pleea -bo 'ma sea -me nu e, -me e
 se 'mo -vō nu kan' ni-, 'kaa desavn
 -ε -tia" 'bn pae o e, emε -o.

²¹ De -εε nva 'de 'bn 'ma 'jea me
 -ni -bo 'in nre "i 'in 'je de 'doε nu
 ka "o ka a, desavn 'ne 'bn -pun".
²² 'De, 'de 'ma pae 'a "ke o e, Kea 'a

ke' me -εε "dia 'ma 'je. ²³ 'Kaa ke'
 dee jre' me 'ma 'dae- bla 'o 'de. Eε'
 ke' tu ke ke' -εε "dia 'ma 'jea se de
 due' ni-. Emε -nue' -wee desavn
 nva 'a 'tun 'ble 'bn kvon 'bn 'de
 'ma 'dae- -wee' a 'je e won. ²⁴ Ao
 -gbun de 'in nia "nmianyō 'de 'ma
 nyiojv 'kwa a ! -ō -je 'bn seie la 'de
 'ma 'bluku -blea 'bn blu" -blu blu"
 'kwa a-? ²⁵ Kea 'a 'nyu "bei 'de
 -aa Tv'bo Sesi Klis' 'bn e !

Wlu 'ma 'wlvε 'tmva' -ta de 'ma
 'jea i 'de e 'bn me -ni 'de 'bn 'mi
 -son e, Kea 'a ke' me -εε "dia 'in nre
 "i 'in 'je 'je, 'kaa 'ma 'bluku -me 'jeε
 'o desavn 'a ke' won.

8

Kea 'a -Suu a po -a -je o

¹ 'Ma 'ce, kaan ka la 'ja a, nyv
 -su -ke Sesi Klis' "sia "i e, 'pee seea
 -wi" -mv 'me 'bode, ² de-nue' Kea
 'a -Suu -bo nyv ke Sesi Klis' "sii-
 "i -wee -εε -nyia" nyv 'kmunia' a,
 emε seie 'bn 'de 'mea' 'kwa. 'In
 se desavn 'a ke' 'e kvonkwa' ni
 'bode. ³ De ke' won 'jea' sea 'beε-
 e 'jea nu e, emε Kea nu. Deε-ti ke'
 sea 'beε-ε 'jea nyv 'pυv-ε, emε -ni.
 'bluku se eε' won 'jea 'a 'kpi 'ble,
 emε -ti Kea dbo eε' "Ju -wee ka -a
 -nia o ni kan' 'de o 'je -aa 'sraade
 ni-, emε -nue' -wee e kvon o 'pee
 'bo -aa -koi". Ka Kea nva desavn 'a
 i -sasvn, 'kamō -nao. ⁴ Kea nu kan'
 'me -wee 'isrea' ke' e "sia 'nyu e,
 -a -beε' -a -je e nu 'pepe, de-nue'
 'bo -me 'de e, -aa -ce" 'e nyiojv' o
 po -a -je o 'bode, 'kaa Kea 'a -Suu
 me -εε po -a -je o kaan ka.

⁵ Nyv -nia vva' nyiojv' o 'kmu
 e, vva' 'tun nvd i 'a 'sv 'a -fli vva
 'wla i. 'De nyv -nia Kea 'a -Suu 'a
 'kmu e, emε -po' vpv -je o, -wee
 vva nu eε' -kvlvt. ⁶ 'De di 'bluku
 nia "i nyō -vō -kpa 'o -mi 'de e, vō'
 se 'e 'mea' i 'tεen-, 'kaa nyv -vva
 nva Kea 'a -Suu 'a -kvlvt e, vva
 muε 'kmunia' -wee vva' pae 'je blu.
⁷ Nyv -vva bla 'o vva' nyiojv' 'de e,
 vva nve vva' -ce" Kea 'a tnyv 'bn,
 de-nue' vva' jaa "jru ja 'de Kea 'a

ke' -pee, 'de υυ se ε 'bεε- mω'ο -ce".
8 Nyb -υυα -jea υυα' -ce" 'ε nyioto'
wον ε, υυ se ε 'bεε- υυ 'je 'e Kea
"jri 'dei nmωω-.

9 'De aopv mω ao se aoa' -ce" 'ε
nyioto' 'o 'kmbv nι-, ao nιe Kea 'a
-Suu 'a 'kmbv, δε-nyε' Kea 'a -Suu
"ti 'de aopv 'ον 'ε. 'De nyo Klisti 'a
-Suu sea 'e 'ον nι ε, -mε -mω se ω'
nyo nι-. 10 'De -bo Klisti -mω nι 'e
aopv 'ον ε, -mε 'kamω aoa' 'blvku
-mε 'mεε 'de dισaιn 'a -ti' 'ον 'kaa
aoa' -suu nιe 'kmbv δε-nyε' ao 'kpa
"isrεvov 'bo Kea "juoi. 11 Kea 'a
-Suu -ε -sa Sesi 'de 'mεvov "klu -wεe
-ε -jo 'kmbv de -bo ε "ti 'de aopv
'ον ε, -mε Kea -ε -sa Sesi Klisti
"kunyio' -wεe -ε -nyio" 'kmbv nιa'
a, εε mυε aoa' ku -ε -tea 'mεa 'a
-tea' 'kmbv nιa' 'nyia' -ke, δε-nyε'
εε' -Suu "ti 'de aopv 'ον 'ε.

12 -Bo ε nι kan' -mω 'ja a, 'ma
de'di -wi", -mε -aa nyioto' se ε 'bεε-
ε 'je -a -je o po, δε-nyε' εε' "ikmaa'
se -a "kpei nι 'bode. 13 -Bo ε nι aoa'
nyioto' mε -εε -ble aopv "jei wei 'ja
a, -mε aoa mυε 'mεa'. 'Kaa -bo ε
nι Kea 'a -Suu mε -εε po aopv -je
o ε, -mε ao nυ ε -wεe ao 'je aoa'
nyioto' saιn i -sa 'de ao 'je 'kmbv
nι-. 14 Nyb "klein Kea 'a -Suu a poa
-je o ε, -wi" -mυ nιe Kea 'a "nynuu
-o, 15 δε-nyε' ε se aopv kvovnyv-
'ον nυ -wεe favn je aopv nυ, 'kaa
-Suu -nυv aopv Kea 'a "nynuu- 'ον
-wεe ao 'bεε- ao 'je Kea ao "Bo
'daa-. 16 Ka -a -kpa Kea 'a "nynuu-
ε, εε' -Suu 'a -ce" 'kpa mε -tmυε'
'de -aa -suu -pee. 17 'De -bo -a -nι
εε' "nynuu- ε, -mε 'ken ε cεεan εε'
'ce 'nynι -aa mυ ε kpaα' -ke. -Bo -a
-ke Klisti a sea 'kle 'je -tadue ε, -mε
"diwan Kea -tee ω 'dei ε, ω ke -aa
mυ ε i plaan' -wεe ω ke -a -je 'nynι
i 'wlvv -tadue.

"Diwan -nιa 'e nya a

18 Δε 'ma 'jea i ε, εmε -nι 'kle
-je -aa -jea 'de -stanwι 'di -ta, ε ke
"diwan -εε mua 'kwla 'wlvα' 'de -a
-pee 'de nya se "i -tee'-. 19 -Sonti
Kea a mua εε' "nynuu 'a 'nynι

"kpaε' poa' a, εε' nω" tu mε 'kmbv
-wεe' a fuo -wεe -εε -fli εε 'wla i,
20 δε-nyε' dι "klein Kea nυa ι -wεe'
nιe 'o 'mεa 'a "dii -son. εε' δε tu se
'e ia' -ce" 'kpa 'ον 'wlv, mε -bωω' ι
'mεa' kwa. 'Kaa 'wι Kea "sia 'nynι
-ε 'di ι 'jea seie mε ι tba tō' "i. 21 Δε
'kmbv tba tō' "i ε, εmε -nι 'wι jre' o
Kea a mυε dι -wεe' "klein -gbōdee
"nι poa' -wεe mυι -tea isovan' 'a -tea'
'de ε, ι 'je seie 'de ι soan' 'kwa 'de
ε ke Kea 'a "nynuu- 'je 'pepe nι 'de
-ce" -pee -tea' 'ον. 22 -A -je kan' mε
'de -stanwι 'di ε, 'kmbv -wεe' "klein
a 'kpa i εε 'jeε εε' -ce" wον, ka -bo
-gbaandi 'kpa 'nynokpao' 'ον -wεe
υa 'jea υα' -ce" wον ε, 'kamω 'kmbv
nι-. 23 'De ε se 'kmbv 'a 'sv nι-, -apv
mω ε, -aa -kpa i -ke. 'Kaa 'wι -ε 'di
Kea 'jea εε' "nynuu 'a 'nynι "kpaε'
po ε, -apv -ω -jea Kea 'a -Suu ka nyo
ω 'jea -kle' 'a "i-saajo ω, Kea 'je -a
ku dee "nyι, εmε -aa fuo. 24 -A tba
'pυva' tō' "i 'mε 'kaa -aa' 'jeε i ke,
-aa fuε'. 'De -bo δε 'kpa 'e nyo 'kwa
-wεe ω 'na 'ιn tbe tō' "i ε, -mε se δε
tō' "itbaa' nι-. Δε -kpa 'e nyo 'kwa
'ee, ka ω 'je -mε 'ε tō' "i tba svn nυ
ke'wle ε-? 25 'Kaa δε -a sea "jrie-
'jee-, -bo -a tbe tō' "i ε, -mε -a -kuue
tō' i 'sv -aa jea εε' 'o nynia' a fuo.

26 -Apv -ω sea 'kpι 'ble ε, Kea 'a
-Suu mε -εε po -a svn o, δε-nyε' δε
-a -jea i -tee' -gbo' 'de -aa baewlu
'di -a se ε juo-. 'Kaa Kea 'a -Suu 'a
-ce" 'kpa mε -εε bae -aa Kea 'de -fli
i 'wlaa' 'ον. 27 Kea -εε -jea 'e nyv
pee o i ε, εmε δε -Suu a -teea' i
-εε -wōen 'mii, δε-nyε' nyv -sv -tea
Kea 'a -tea' a, svpv -a baea' -Suu a
bae, ka Kea 'a -ce" 'kpa nιe "i ε.

28 -A -je kan' mε dι "klein -ia
nυva nyv -kma Kea 'a -ti' "jrii ε,
Kea a nυε', -wεe ιa po svpv 'a 'dōe
"jru "kpei-. Nyb -kma Kea 'a -ti' ε,
svpv ε 'da 'de εε' -kwlvoti 'ον -wεe
sv 'je εε' 'ce nι-. 29 Nyb Kea sia
nō" nya -wεe ε 'cra 'mii ε, ka sv
ke εε' "Ju 'jea due' nι ε, ε sie nō"
nya ε je εε' wlv -tie' cen -ke, -wεe
εε' "Ju 'je 'e ωω' de 'di-wi' -tuu"-tuu

9

'a nya kɔn-. ³⁰ Nyɔ -uua -tɪ 'bɪn Kea sia nɔ" nya -wɛɛ ɛ cɛan wlu -tiɛ" ɛ, ɛ -tɛ' uɔɔɔ kpɔi" 'mɛ -ke, 'de nyɔ ɛ -tea' kpɔi" ɛ, ɛ nɔɛ -wi" -mɔ 'isrɛvɪn 'bɪn 'bo ɛ "juɔi, 'de nyɔ ɛ nɔa "isrɛvɪn 'bɪn ɛ, ɛ "nyɪ -wi" -mɔ -tɛɪn 'mɛ 'de ɛɛ' kɛɛma' -kwɪɔ 'di -ke.

Kea 'a nyɔ 'a -tɪ' kmaa'

³¹ 'Ma 'cɛ, wlu -jɛ -a -jɛ 'tɪmɔ 'bo -mɛ 'de ɛ- ? -jɛ Kea -mɛ pɔɔa 'e -apɔ mɔ 'de kɪn 'ɛɛ, -mɛ nyɔ -ɔɔ tɔ 'jɛ -a du ɛ- ? ³² Kea se ɛɛ' -cɛ" 'kpa 'a "Ju "kpei- 'tɔan- -wɛɛ ɛ tɔ ɔ 'de 'mɛa' 'kwa 'de -a -wee' "klein 'a -tɪ' 'bɪn. ɛ "nyɪ -aɔn ɛɛ" 'Ju ɛ, -mɛ ɛ se -a 'saavɪn -wee' "klein "jrii nɔi 'de ɔ 'bɪn see ? ³³ Nyɔ Kea 'cra 'mii ɛ, nyɔ jɔɔ' se ɛ 'bɛɛ-ɔ 'jɛ -wi" -mɔ -tɪ' "kpei bla, dɛ-nɔɛ' Kea 'a -cɛ" 'kpa mɛ -sa nyɔ -tɪ' i -wɛɛ nyɔ a 'kpa "isrɛvɪn 'bo ɛ "juɔi. ³⁴ Nyɔ wɛ- -bɛɛ' -ɔ -jɛ uɔɔɔ 'pɛɛ kpɔvɪn ɛ- ? Klisti 'mɛɛ 'bode, 'de ɛ se -mɛɛ' 'sɔ nɪ-, ɔ sɔn "kunyɔɔ', ɔ nɪɛ 'e Kea 'a dianfɔ ɔ -wɛɛ ɔɔ bae -aa bae'. ³⁵ Klisti kma -aa -tɪ'. Nyɔ wɛ- -jɛ 'o -a -ke ɔ 'nyɪnɪ paa- -wɛɛ -ɔ -jɛ ɔ ke -a i -seea' a- ? ɛ 'kle 'jea' -ae, -aee' pɛɛ 'a inyna 'a ? -Aee' nyɔ nɔ -vɪn -cruun" "jrii -ae, -aee' 'mɪɪɛ ? ɛ kui cɛan' ke nɪɪa" 'a nyɔ 'dbaa' -ae, -aee' nyɔ 'dbaa -vɪn -cɪɛ 'ii ? ³⁶ Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di, ɛ 'naa :

'De -ma -tɪ' 'bɪn mɔ -aa dii 'mɛa' 'wɔin 'de -sɔn' 'di. Ka 'blae -tɛa -tea 'dbaa 'a -tea' nɪa, 'kamɔ -a -nɪ 'de nyɔɔɔɔ- "jri' 'de.

³⁷ 'Kaa 'de dɪ "klein -nɪa 'mɔa- 'bɪn ɛ, -a kpa tɔ 'a "jru 'mɛ kɔɛ -pɔue 'bo ciie', dɛ-nɔɛ' "ju -kma -aa -tɪ' ɛ, ɔmɔ ɔɔ po -a sɔn ɔ.

³⁸ 'De 'ɪn 'jɛ kan' 'mɛ 'pepe : 'mɛa' ɔ, 'kmɔvɪa' ɔ, Kea 'a "soa-wi" ɔ, dɛwɔvɪvɪn ɔ, dɪ -nɪa 'e -sɪan ɔ, dɪ -ɪa jia ɔ, ³⁹ "ikmadɪ -nɪa 'e javɪn 'di ɔ, -jɪ -nɪa 'e -klu' ɔ, dɛ "oo dɛ Kea nɔa, ɛ se ɪmɪ -jɛ -a -ke Kea i-seea' nɪ-. ɛɛ' nyɔ 'a -tɪ' kmaa' klaa" -nɛ, 'de -aa Tɔ'bo Sesi Klisti 'bɪn mɔ ɛ pɔɔ "jri' 'kpaɛ' 'de -a -pɛɛ.

Wlu Kea cɛan -tie" 'de Israɛ-nyɔ -pɛɛ ɛ

¹ Dɛ 'ma jia 'tɪmɔa' a, ɛ nɪɛ tɔ' -tɪ 'a -cɛ" 'kpa -o. -Bo 'ɪn 'tɪmɔ sɪ ɛ, Klisti 'jɛ kan' 'mɛ. Kea 'a -Suu -ɛɛ pɔa 'ma tɔ' -jɛ ɔ ɛ, -mɛɛ" 'nyɪɛ "kpei- 'de 'bɪn -pɛɛ -ke. ² 'ɪn "kaɛɛ "jrii -cɛɛn'- 'de 'bɪn pɛɛ ɔ 'ma 'mɪ a sin' 'de 'bɪn 'di jeejee. ³ 'De 'ma pɛɛ 'a "weea' 'bɪn ɛ, 'ɪn 'jɛ nɔ : -bo Kea 'a 'daɪn kpɔvɪn 'bɪn -wɛɛ 'ɪn ke Klisti 'jɛ i -seea' 'de 'ma de 'di Suifɔ-wi" 'e 'pɔvɔa' 'jɛ ɛ, ɛ "paa'. ⁴ Uɔɔɔ -nɪ Israɛ Kea 'daa- ɛɛ' "nyɪnuu-, uɔɔɔ -pɛɛ ɛ -sa ɛɛ' -cɛ" 'kwla. Uɔɔɔ ɛ "nyɪ 'nyɪnɪ 'wɪba' Uɔɔɔ -ke ɛ -tu" 'e dbɛɛdɛ. Uɔɔɔ ɛ "nyɪ kɛ', -wɛɛ ɛ tɔɔ uɔɔɔ ɛɛ' "juɔi -gbɛɛ' ka, uɔɔɔ -pɛɛ ɛ cɛn wlu -tie". ⁵ Uɔɔɔ ɛ "nyɪ 'mɛa' klaɛ", 'de uɔɔɔ 'a "ji 'di 'demo Klisti 'wɪbɔ- ka nyɔɔ ɔ 'wɪba. ɔmɔ -nɪ 'o dɪ -wee' "klein "jru kpɔ', ɔ nɪɛ Kea -o, ɔɔ' 'nyɪnɪ "bei mamav 'sɔ. 'Kamɔ ɛ 'jɛ nɪ-.

⁶ Dɛ 'ɪn 'tɪmɔa 'ɪn se 'na dɪ -ɪa wlu Kea cɛan -tie" 'ɪ 'wla "nɔɔ-, "ɪn-, 'ɪn se kan' 'da. Dɪ -ɪa wlu Kea cɛan -tie" ɛ, ɪ nyɪnɪ 'o ɛ. 'Kaa nyɔ "klein -wɪba 'e Israɛ 'a "ji 'di uɔ -wee' se kan' Israɛ 'a "nyɪnuu nɪ-. ⁷ 'De nyɔ -uɔ -wɪba 'e Ablaam 'a "ji 'di ɛ, uɔ -wee' se kan' ɔɔ' "nyɪnuu -cɔvɪn' nɪ-, 'kaa Kea wlu' 'de Ablaam -pɛɛ ɛ 'naa :

Nyɔ -uua mua 'e Isaakti 'a "ji 'di 'wɪba' a, uɔɔɔ -nɪ -ma "nyɪnuu-.

⁸ ɛ 'de mɛ -nɪ "nyɪnuu- -wɪba 'de nyɔɔ ɔ -cɛ" 'ɛ -kwɪɔtɪ 'bɪn ɛ, uɔ se Kea 'a "nyɪnuu- nɪ-, 'kaa "nyɪnuu- -uua 'wɪba 'a wlu Kea cɛan -tie" uɔɔɔ Kea 'daa- Ablaam 'a "ji -cɛɛn'-.

⁹ Wlu Kea cɛan -tie" 'de Ablaam -pɛɛ ɛ ka, ɛ 'naa : 'De -sɔn -a jia 'di ɛ, 'ma muɛ de jia', -mɛ Sara a muɛ "junmɔu -kwɪɔ" 'bleea'.

¹⁰ 'De ɛ se va' 'sɔ -pɛɛ mɔ Kea cɛn wlu -tie" kan' nɪ-. Rebeka ke -a 'mɪa Isaakti 'wɔan uɔa' "nyɪnunmai

-nia 'soon 'wlu-ti ε, 'kamō ε 'da -ke. 11-12 -Ta uba' "nynuu- tu sea 'wlu- ke -wεe υυ sea 'dōe ke saun 'a jre' nυ ke ε, 'bomō Kea -tee due' kpoi" -wεe ε wlu 'de Rebeka -pee, ε 'naa : Aa' "ju klaa" a muε o' "dei "juoi nυba'. Kea nυ kan' 'mε -wεe ka -bo ε 'je nyo kpoi" -tee ε εε' -gbuan o' nυdri ja, ε 'je ε to- εε' nyo kpoi" -teesun 'wluε 'o εε' -ce" -kwl". 13 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di, ε 'da kan' mε, ε 'naa : 'In kma Sakobu 'a -ti', 'kaa 'in 'nye Esau -mo 'un 'ε.

14 -Bo ε ni kan' -mo 'ee, -mε -a -je nυ : Kea se 'isre ε ? "In-, -a se ε 'bεε- -a -je kan' 'da, 15 dε-nυε' ε wlu' 'de Moisi -pee, ε 'naa : Nyo 'in nia "i 'in 'jea 'saavn "jrii nυ ε, omo 'in nυ 'saavn "jrii. Nyo -o wεe 'in nia "i 'in 'jea 'je ε, omo -o wεe 'in 'je. 16 -Bo ε ni kan' -mo 'ja a, -mε ε se nyio 'o 'tun nudri ke o' -ple' -mu' 'no, -ple' -mu' 'no mε -je ε nυ -wεe Kea 'je o 'e nyo "klu -sa ni-, 'kaa Kea 'a nyo 'a wεe 'jeea' mε -nυε' -wεe εε nυ nyo 'saavn "jrii. 17 Wlu Kea 'tmua 'de Faraon -pee, ε 'naa : Faraon, 'in nυ -un 'blvajei 'un 'ε, -wεe dε 'ma mua nua' 'de -ma 'blva- 'di ε, ε 'je 'ma "ikmaa' to 'bo -un "kpei -wεe 'blva- wεe' "klein 'je 'ma 'nyni juo-. 18 Dε -a -jea 'mii 'won 'bo -mεε' wlu tu "kpei ε, emε -ni nyo Kea nia "i ε 'jea 'saavn "jrii nυ ε, omo ε nυ 'saavn "jrii. 'De nyo -o pεe Kea nia "i ε 'jea "i "ikmuu ε, omo -o pεe ε "ikmuu "i.

Kea 'a 'cen ke εε' nyo 'a wεe 'jea' ke

19 Nyo 'bεε- o 'je 'mii -tee' ka o 'je nυ : -Bo ε ni kan' -mo 'ee, -mε dεε -ti Kea a -ce' nyio "bli ε-? Nyio se ε 'bεε- o 'je εε' -kwluti o -fon'. 20 'Oo nyio, -ma 'nyni wε-, -wεe -o -je Kea 'a wlu -ti' -kō woi -te ε-? Dε nyo ma se wlu due' 'de nyo -o nυ ε -pee, ε se 'na : Dεε-ti -in nυ 'un kan' -mo ε-? 21 Di mai mo -se' -mεε' jei ni-? Dε omo nia "i mε o se mε "jrii nυ ? -Bo o nιε "i, o 'bεε- o 'je mεkpo 'un

"duo- -wεe o 'e jae jre' ma, 'de -mε 'e di 'dōe 'di poa 'a -tea' -te. 'De -bo o nιε "i ε, o 'bεε- o 'e εε' mεkpo tu 'un "duo- -wεe o 'e maun' "ka jre' ma, -wεe -mε 'e sii" 'kwla poa' 'a -tea' -te. 22 'Kamō ε ni -ke 'de Kea 'a -ti' 'un. Emε -ni nyio 'o jei. -Bo ε nιε "i ε 'je εε' 'cen ke εε' "ikmaa' to 'de nyo jru' -pee ε, ε 'bεε- ε 'je ε nυ. 'De nyo -υυ -tea εε' 'cen 'ε -tea', -wεe -υυa mua i soan' a, -bo ε nιε "i ε 'je pεe "wōin 'bεε- 'de υυυ 'a -ti' 'un ε, ε 'bεε- ε 'je ε nυ. Nyo se ε -ti' "bli kpa i. 23 'De -bo ε nιε "i ε 'je εε' kεema' dε 'kwla -sa 'de nyo jru' -pee ε, -wεe ε 'je υυυ 'a wεe 'je ε, ε 'bεε- ε 'je ε nυ. Uba' nyo tu ε, ε -teeε -wi" -mυ kpoi" sese -wεe ε 'je υυυυ 'saavn "jrii nυ. 24 ε 'da -avn -ε -ke -wεe -a -je εε' 'ce ni-. ε se 'e Suifu-wi" 'a 'su "klu mo ε 'daa- nyo ni-, 'kaa ε 'da nyo sea' Suifu ni 'mε -ke. 25 'De εε' -ti' 'un wlu ε 'crua' 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Ose 'a 'sbe 'di, 'na- :

Nyo -sea' 'ma nyo ni ε, υυυυ 'in 'je 'ma nyo 'daa-. Nyo -υυa -ti' 'in sea kma 'de ε, υυυυ 'in 'je 'ma 'ce 'daa-. 26 -Ta υυ nia -wεe nyo 'na υυ se Kea 'a 'ce ni ε, 'bomō υυ 'je ni 'su nyo 'je υυυυ 'kmōni Kea 'a "nynuu- 'daa-.

27 'Kaa 'de Israε-kōun 'a -ti' 'un Kea 'a wlu 'kwajaai Esai wlu' o 'na :

Ka -puon" -nia 'o 'tonie -kwl" -tia -bo Israε-kōun -ti kan' mo 'de ε, uba' tōe 'a 'su -sia 'o mε -je 'pυua' 'je, 28 dε-nυε' dε Tυ'bo 'tmua ε se 'un -kwlei, ε 'je nυε 'pepe de 'blva- "kpei.

29 'De dε Esai 'jeea nya -wεe o 'tmua, ε ka o 'naa :

Tυ'bo "ikmaa' -wee' "klein nia 'e 'kwa a, -bo ε se 'o -aa "nynuu 'a tōe sie 'de ε, -mε ka Sodōm ke Gomōō nia -wεe ι sea "ji 'ble ε, 'kamō -a -kpa 'de-.

30 De -a -je 'tmv 'bo -me 'de 'ja a- ? -A -je nv : Nyv -sea' Suifu ni -wee -sv sea "israe' i -pon mo 'pi e, svpu -kpa "isrevn. E "israe' -e -wlv a 'e Kea -kwlt" -tea' 'vn me 'ma 'da. 31 'De Israe-koun-wi" -mv e, vva -pon sv 'je ke' won 'je -wee sv 'je "isrevn 'kpa 'bo Kea "juoi, 'kaa sv nve' -nv -nv 'sv sv se e 'kpa. 32 DeE -ti sv se "isrevn 'kpa a- ? De-nve' sv se "i ni sv 'je 'e Kea "jri 'dei nmoo- 'de ee' -kwlt" -tea' 'vn, vva -pon sv 'je "isrevn 'kpa 'de vva' -ce" 'kpa 'a nyiokv 'vn. Svpu mo 'na 'de vva' nvbdi 'a 'sv 'vn mo sv 'je e 'kpa' 'de-. Ka vva' bve nva -tiie' sun 'de "soukpo "jri, 'kamoo -nao. 33 "Soukpo -ne, ee' -ti' 'tmvse sese 'de Kea 'a 'sbe 'di. Kea 'naa :

Ao -gbvn 'no, 'vn -tee 'bo Selisalem "soukpo klaa" i, -wee vva' bu 'je 'e e "jri -tiie" 'de sv 'je i -ka. 'Kaa nyv -vva mua ee' -ti' to' 'vn 'jea' a, -tin' se -wi" -mv "i 'dbaai.

10

1 'Ma de'di -wi" de 'ma -pvan -gblein' 'de 'vn pve o -wee 'ma -teea' Kea i 'de 'ma 'ce Suifu-wi" 'a -ti' 'vn e, eme -ni sv 'je 'pv. 2 De 'mo 'jea -wee 'vn 'bvea 'vn 'jea 'tmv 'de svpu 'a -ti' 'vn e, eme sv nve ne "kpei 'de Kea 'a -ti' 'vn. 'Kaa vva' ne "kpeinta' -ne, Kea 'a juua' 'pepe se 'e e -son ni-. 3 Ka Kea nva nyv "isrevn 'vn e, sv se e juo vva' -ce" 'kpa 'a "isrevn 'a ke' sv bla a, 'de sv 'pen e "kpei 'de vva' -ce" 'e 'kwa i kua' 'vn. Ka -jo Kea nva nyv "isrei 'daasvn 'vn 'bo e "juoi e, sv 'na sv se "jru ja jaai 'de -me -pee. 4 Klist ni ke 'e "jru 'a "ti 'vn, 'de nyo -jo -jea Klist 'a -ti' to' 'vn mo -ni "isrei 'bo Kea "juoi.

Nyv -jea Sesi 'a -ti' to' 'vn 'a 'pv-ti

5 -Bo Moist 'na di ke' "sia 'nyv nyo -nv' mo -jo mu 'kmoiva' 'de ia' -ti' 'vn, -me "israe' -wlv a 'e ke' won 'jea' 'vn, eme oo 'da. 6 'Kaa nyo -oo

Kea -kwlt" -tea' nve, -wee Kea poa -ti' o e, wlv -crua' 'de oo' -ti' 'vn e 'naa : -In -bo wlv ka 'de -ma pve o, -vn -bo nve -jo -je 'e javn 'di mu [-wee -jo -je Klist 'e -saa ? Jo 'sie i 'bode.] 7 'De -vn -bo nve -jo -je i "si 'de -klu' 'a -klu' [-wee -jo -je Klist 'e 'mevn "klu -saa- ? Jo son "kunyio', jo se 'e 'mevn "klu ni 'bode.] 8 Wlv -vn -jea 'tmv e ke -vn se o teen-. E nve 'de -vn 'won, e ni 'de -vn pve o. Wlv Moist "sia 'nyv -ne, e Kea -kwlt" -te' wlv -aa -tmva -o. 9 Eme -ti ka Sesi nva Tv"bo -bo e ji 'de -vn -won -wee ka Kea -so "kunyio' -vn -je e to' 'vn 'de -vn pve o e, -ma mue 'pvva'. 10 'De pve o mo -bo nyo 'jee- Sesi 'a -ti' to' 'vn, -wee Kea a nv jo "isrei 'vn 'bo e "juoi. 'De ka jo -tea' Kea -kwlt" -bo e ji 'de jo 'won e, -wee Kea a 'pvv- jo. 11 Wlv -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa :

Nyo "o nyo -tea' Kea -kwlt" e, -tin' se jo "i 'dbaai.

12 Wlv -e -crua' -bo e 'da kan' a, -me -mo -ni Suifu o, -mo se Suifu ni o, Kea nve due', e je nyv -wee' "klein 'a Tv"bo ni-. Ee' 'cra nyv 'mii -wee ee' "nyv jo 'pvva'. Nyv "klein -a poa -too"- "i 'de ee' 'nyv 'vn e, eme -ee nv svpu 'dve 'a "kwli -wee' 'jrii, 13 de-nve' wlv jre' -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa :

Nyo "o nyo -poa' -too"- "i 'de Tv"bo 'a 'nyv 'vn e, jo mue 'pvva'.

14 'Kaa "ju -oo -ti' sv sea to' 'vn 'je e, ka sv 'je oo' 'nyv -too"- "ipovvn nv e- ? Ka sv 'je oo' -ti' to' 'vn 'jesvn sv -bo sv se oo' 'nyv 'won e- ? Ka sv 'je 'ee 'won sv sv -bo nyo' 'tmv oo' -ti' e- ? 15 'De -bo nyv se dboo' ee, -me ka sv 'je ia' 'tmovvn nv e- ? 'Kaa Kea dbo nyv 'me -ceen-. Wlv -crua' 'de ee' 'sbe 'di e, eme -to e, ee' wlv tu 'naa :

Nyv -vva -tmva -pva" -ti e, vva nve dbo 'dve, vva' jia' 'blee 'mva-.

16 'Kaa Israe-koun -wee' se kan' -pva" -ti doin" o po. Eme -nve' -wee Esai wlv ka, jo 'na :

Tu"bo, wlu -a 'tmva 'ee, nyo we- -je
ε τω' 'bn ε- ?

17 Aoa 'jee, ε ni 'de Kea 'a wlu doin"
o poa' 'bn 'demo Kea -kwlt' -tea' a
'wlv. 'De de nyo a poa doun" o ε,
ε niε Kea 'a wlu -tmva Klisi 'a -ti'.

18 De 'ma -teea' 'ma -ce" i, ε ka,
'in 'na wlu -ε -tmvva' 'mva- 'ee, υυ
se ε 'wvn ? Uv 'wvn ε 'me 'pepe,
wlu -crva' ε 'naa :

Nyo -uva -tmva Kea 'a -ti' ε, υva'
wlu -ko' 'blva- -wee' "klein
ja, υυ mu' υυ je 'e 'blva 'a
'ti 'in nyini.

19 'De de 'ma -teea' 'ma -ce" i
ke'wle ε, emε -ni wlu -tmvva' -ne,
Israe-koun se ε juuo- ? 'De ee' -ti'
'bn, de Kea 'tmva Moist -pee sese,
ε ka :

Nyo -υυ -sea' 'ma 'ce ni, 'de -υυ
sea 'bn juo ε, de 'ma mua
υυυυ "jrii nva', emε -ε mu
aoa' -kwlen 'blo -saa', -wee
ao 'je 'cen 'kpa.

20 Esai foo" 'sv mu' mamaυ 'sv, o
je wlu ka o 'naa :

Kea 'na : Nyo sea' 'mii -pon ε, υυυυ
-je 'bn. Nyo -sea' 'ma -ti' 'mii
-te ε, υυυυ -υυ -pee 'in -sa
'ma -ce" 'kwla

21 'Kaa 'de Israe-nyo 'a -ti' 'bn ε, ε
'naa :

'In sro 'ma sin 'me 'de no" -wee' 'di,
'ma -pon' 'in 'je Israe-koun
sin 'soon kpuun-. 'Kaa υυ
kue "jru, υva -saa 'ma wlu
-gbee' woi, υυ 'na υυ se ε
doin" o poi.

11

Kea se Israe-nyo 'bo

1 'Su o 'na : -Bo ε ni kan' mo 'ee,
-me Kea 'bo ee' 'ce 'me 'jaa ? 'In-,
ε se kan' -mo ni-, de-nve' mo niε
Israe -koin -o -ke, 'in niε Ablaam
'a "ju -o, 'in 'wlvε 'e Bensame 'ε "ji
'di. 2 Kea 'a 'ce ε jua sese ε, ε se
υυυυ 'bo. -Aee' wlu -crva' 'de Kea
'a 'sbε 'di 'de Eli 'a -ti' 'bn ao se
ε juoo- ? Eli pooe Israe-koun Kea
"kuan 'wv jre' o, o 'naa :

3 Tu"bo, υυ 'dba ee' wlu 'kwa-
jaaυn -wee' 'me, -ta -wee'

nyo a -saa 'srae- -wee nyo a
-gbεea' ε "juoi ε, υυ dooa -mu
-wee' "klein 'me. 'Ma 'sv -sie
'o -wee υva -pon υυ 'e 'dba.

4 'Kaa wlu Kea 'tmva 'de o -pee ε,
ke 'da ka :

"Nynunmai 'a "wlu -me" 'son -υυ
sea 'koi- i "sii-, -wee -υυ
sea Baalt-koun "juoi -gbεε ε,
υυυυ 'in -tee kpoi", -wee υυ
-te 'ma -tea'.

5 'Kamo ε ni -ke 'de -stanwv 'di,
Israe-koun 'a tve -sia 'o ε, υυυυ Kea
-tee kpoi" 'de ee' 'diwvnmoa' 'bn.

6 'Kaa -bo ε ni 'de ee' 'diwvnmoa
'a -ti' 'bn mo ε -tee υυυυ kpoi" ε,
-me ε se 'e υva' nυυdi 'a -ti' 'bn ni-
-Bo ee' 'diwvnmoa' ni υva' nυυdi 'a
-kei' 'de ε, -me Kea se υυυυ 'saavn
"jrii nυ.

7 Ke ni kan' -mo 'ja a- ? 'Israe'
Israe-koun -pon i 'de υva' ke' wvn
'jea' 'bn ε, υυ se ε 'je kan', 'kaa nyo
Kea -tea kpoi" υυυυ -je ε. Nyo -ju
-sia 'omu ε, -wi" -mu kue "jru, υva'
'wvn de 'mii. 8 Wlu -crva' see ε
'naa :

-Suu -εε -cruun" a nyo 'a pee "i
ε, emε Kea "nyv υυυυ -wee
υva' "jri se i 'jei 'de υva'
doin" se i 'wvvn mamaυ 'sv
ε 'je 'e -stanwv jεε-.

9 Dafidi wlv- -ke, o 'naa :

Uva' Kea "juoi -gbεεsvn -ε -nva
"jridepooa' -son ε, ε nve'
mamaυ 'sv υva' 'srae- -saa'
o, -ko' -tu" 'a je -sebee nυ,
v je -gbaa- 'de υυυυ "juoi
-wee Kea 'a 'pee 'je υυυυ
kpuun. 10 ε kan υυυυ 'a "jri
'me -wee υυ je i 'je, ε nve'
-wee υυ 'je nyo 'a kuonpu-
ni mamaυ.

11 De 'ma -teea' i ε ka : -Bo
Suifv-wi" ku "jru -wee υυ -fuun
Kea nya -me υυ ke Kea -seea' i
'bode ? 'In-, ε se kan' ni-. 'Kaa
υva' "jru kua' me -nve' -stan -wee
Kea kain 'pu-je wvn 'de nyo sea'
Suifv ni -pee -wee ε 'je Suifv-wi"
'a -kwlen 'blo -sa. 12 De Suifv-wi"
kua "jru -bo ε nve -stan -wee
"diwan 'je 'kmu -wee' "klein kpuun

'ee, 'de -me -sonti υυ -wee' "klein a mua 'e Kea o "biia' mo 'de,

Nyv -sea' Suifv ni 'a 'pv-ti

¹³ Aopv -o sea Suifv ni ε, aopv 'ma ji -pee wlua' la. De Kea dboa 'bn -wee 'in 'jea nyv sea' Suifv ni -pzia" -ti 'tmυυ ε, ε 'blee 'ma 'mua-

¹⁴ -Bo 'ma sea kan' nu ε, -wee 'in 'je 'ma 'ce-wi" 'a -kwlen "blo -sa 'de υva' jrv' 'je 'pvva' 'je dewe-je.

¹⁵ De Kea -saa israe-nyv 'a -ti' kwa -son -bo -me nve, -wee nyv "klein sea' Suifv ni υυ ke Kea -seea" -ti' "kpei- 'ee, -me -sonti υva mua 'de ε o "biia' -wee ε 'je υυυυ sin 'soun kpyon mo 'e, 'mo 'na -me ka 'mevn a jia 'kmυ de, 'kamο εε mu nta' o !

¹⁶ -Bo nyv ja diide 'ε "i-saajο -wee o 'je Kea wον -saa' -me εε' -je -sia 'o ε, ε nte Kea 'a de -o -ke. 'De -bo tu 'a 'sin -teeε Kea kwa, -me εε' 'dae-nie εε' de -o -ke. ¹⁷ Ka nyv 'o doa olifietu 'de -kle -wee oο cyan ε 'dae-jri' jai ε, 'kamο Israe-koun ni, 'de nyv sea' Suifv ni ε, ka olifietu -mea -kea' o 'de 'kwla 'di nta, 'kamο -wi" -mυ ni-. -Bo nyv "duo εε' olifietu 'a 'dae- 'bn -wee oο' -tu" 'bo olifietu -ceen' ε 'dae 'a -koi" ε, -me olifietu -ceen'ε 'sin ni -a -ny" "ni -wee ia 'boa. ¹⁸ -Mo -o -koa' 'dao- nyv -tuu" 'a 'bo olifietu -ceen' ε 'dao 'a -koi" ε, -in -bo -ma -cei" 'beeε, -in -bo olifietu 'a 'dae-ia -tein -in -nta -fluen. -Bo -ma sea kan' nu ε, -me -in -bo i "mae, ε se -mo mo -ble 'sin kwa ni, 'sin ni -ble -mo kwa.

¹⁹ De -in -jea 'tmυ ε ka -in -je nu : 'Dae- ni, ia' 'dae- tu cyan 'o 'ε, -wee 'mo 'je 'o ia' -koi" jii-. ²⁰ To' -o, Suifv-wi" -mυ ε, ka tudae -i -ceean 'o nta, 'kamο υυυυ ni-, de-nve' Sesi Klisi -kwli" -tea' se 'de υυυυ 'bn ni-. 'Kaa -bo -mo -jii 'bo υυυυ 'a -koi" ε, -me -ma Sesi -kwli" -tea' 'bn -o. -In -bo -ma -cei" 'beeε. Favn me -je -vn nu ka-. ²¹ Suifv-wi" -nta olifietu -ceen' ε 'dae- ε, -je Kea sea 'o -wi" -mυ sie 'dee, -me ka ε 'je 'o -ma siesvn nu ε- ? ²² Eme -ti -in -je Kea 'a 'diwονmoa' -kwly o po, ε

ke εε' wονkmaa' ke-. Nyv -υυ -saa "jru -jei" ε, υυυυ ε kma wον "kpei, -wee ε nmo 'di wον 'de -mo -pee. -Mo 'ja a, -in -te 'e εε' 'diwονmoa' -ne 'dei, -in -bo "jru -jei" -saa ! -Bo ε se -me ni ε, -me εε mue -vn 'bo ceean' -ke. ²³ 'De -bo Suifv-wi" se υva' "jrukua' nya kpa, -wee υυ 'je Kea o "biie- ε, εε mue υυυυ 'bo υva' -tein de jaa', de-nve' Kea 'bee-εε' nva' 'me kpe -puue. ²⁴ -Mo -o sea Suifv ni ε, ka 'kwla 'di tu nta, 'kamο -in -ni. -Bo Kea "duo tu 'sru 'a 'dao- 'bn -wee ε -tuε" 'o olifietu -ceen' -pυn" 'de -kle' ε, -me kmai". Kea -ε nva de -kmai" ε, εme see 'bee-ε-ε -je olifietu 'a -ce" 'ε 'dae- 'bn "duo- -wee ε- ji' 'bo ia' -koi" de -tu" ke'wleε ?

Suifv-wi" 'a 'pv-ti

²⁵ 'Ma de'di -wi", to' -ti -ε -pa 'kwla 'de ε, 'in -ntei" 'in 'je ε 'tmυ 'de ao -pee, -wee ao je aoa' -cei" 'bee-. -Bo Israe-nyv 'a jrv' ku "jru 'de -stanwi' 'di ε, -wee υva' de 'mii 'wονan' ni 'kle, ε se foo" 'bn ni-. Eε' de tu a mue nυva' mamav 'sv nyv sea Suifv ni -wee -υυ -jea 'e Kea 'a "nynuu- "klu 'kpa, υva' -tison 'je 'o nyni. ²⁶ 'Bo -me 'de ε, Israe-koun -wee' a mue 'pvva' 'jea'. Wlu -crua' 'de υva' -ti' 'bn ε 'naa :

'Bo Selisalem 'bomo Nyv 'pυvi 'je 'wlv, -wee o 'je Sakobv 'a "nynuu- seie 'de υva' disavn 'kwa. ²⁷ 'Ma mue υυυυ 'a disavn "kpei 'wlvα'. Dbεεde υυ ke 'ma -a -tu" a, εme -nao.

²⁸ De υυ sea Sesi 'a -ti' 'wονn-ε, εme -nve', -wee υυ 'kpa Kea 'a tonyv. 'De -bo υυ 'kpa Kea 'a tonyv ε, -me aoa' 'dce -o. 'Kaa de Kea -teea υυ "bo -wi" kpoi" -wee υυ 'jea εε' 'ce ni ε, εme -nve' -wee ε kma υυυυ 'a -ti'. ²⁹ -Bo Kea 'da nyv -wee ε cen εε' wlu -tie" 'de ε 'je υυ -paan' 'jrii nu ε, -me εε' poo wlu fai" 'no 'kmυ. ³⁰ Aopv mo ε, ao se Kea wον 'je tein", 'kaa Kea nve aopv 'saavn "jrii. Suifv-wi" 'a Kea 'a wlu wον i blaa' me -nve' -wee Kea nu aopv 'saavn "jrii 'de

-stanwɪ 'di. ³¹ 'Kamɔ ɛ mu nɪa' 'de ʊpʊ 'a -tɪ' 'ʊn -ke. ʊpʊ -blaa Kea 'a wlu wɔɪn 'de -stanwɪ 'di ɛ, ʊʊa muɛ 'saavɪn due' 'jea' 'bo Kea "juɔi -ke. Ka Kea 'jea aɔa' wɛɛ ɛ, 'kamɔ ɛ mu ʊpʊ 'a wɛɛ 'jea' -ke. ³² Kea "taiɛ nyɔ -wee' "klein "i -wɛɛ ka -kaso 'dɪvɪn nɪa 'de ʊʊ 'je kan' nɪ 'de ʊʊa' -maa' 'je Kea wɔn 'kwa. ɛmɛ nʊɛ' -wɛɛ ʊʊ juo ʊʊa' -maa' 'je Kea wɔn 'i, 'de ɛ 'je ʊʊ -wee' "klein 'saavɪn "jrii nʊ -tadue.

Kea 'a tɔ' tɛn 'de

³³ 'Oo 'ma 'cɛ, Kea 'a dɛ "jriijua' ke ɛɛ' tɔ' 'dɪnɪa' tɛn 'de, nyɔ se ɛ 'bɛɛ-ɔ 'jɪ dbaa-, -wɛɛ ɔ 'jɪ 'dei 'wɔn. Dɪ -ta wlu ɛ cɛan -tie" ɛ, nyɔ se ɛ 'bɛɛ-ɔ 'jɪ wɔ -sa. ³⁴ Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ɛ 'naa :
 -ɔ -juo Tʊ"bo 'a tɔ' ɛ- ? -ɔ -bɛɛ' -ɔ -je ɛ 'sɪn -tu" ɛ- ? ³⁵ Nyɔ wɛ- -nyɪ" ɛ dɛ tɛɪn" -wɛɛ -ɔɔ kpan ɛ 'je -sa de 'bɔɔ- nɔ" ɛ- ?

³⁶ 'De ɛ 'ʊn 'demɔ dɪ -wee' "klein 'wɪb, ɛmɛ -nʊɛ' -wɛɛ ɪ nɪ 'kmʊ. ɪ -wee' nɪɛ ɛɛ' dɛ -o. ɛmɛ -ɛɛ 'nɪnɪ nyɔ 'je "i 'bɛɛ- jeejee 'de -sɔn "o -sɔn 'di. 'Kamɔ ɛ 'je nɪ- !

12

Kea "juɔi -gbɛɛ' sɪn -cɛɛn'-

¹ 'Ma de'di -wi", 'bo -mɛ 'de ɛ, -jɛ Kea 'a nyɔ 'a wɛɛ 'jea' poa "jri "kpae' 'de -a -pee 'ja a, -mɛ dɛ 'ma -teea' aopʊ ɪ ɛ, ɛmɛ -nɪ ao to 'e aɔa' -cɛ" ka 'sraadɛ -ɛ -nɪa 'kmʊnɪa' -wɛɛ ao 'je Kea 'a -tea' -te 'de ao 'je 'e Kea "jri 'dei nɔwɔ-. Kea "juɔi -gbɛɛ' sɪn -jɛ -nɪa ka -cɔɔn' ka ao 'jea nʊ mɛ -nao. ² Nyɔ -nɪa 'nɔ 'kmʊ -nɛ "kpei 'de -stanwɪ 'di ɛ, ao 'bo ʊʊa' nʊʊdɪ 'de blaa, 'kaa ao "tai- Kea "i -wɛɛ ɛ 'je aɔa' 'kmʊ ke aɔa' tɔ' i naason- fai" poo-. -Bo ɛ nɪ kan' -mɔ ɛ, -mɛ ao 'bɛɛ- ao 'je Kea 'a -kwɪlɔtɪ 'mii 'wɔn. ɛ 'de mɛ -nɪ ao 'je dɛ 'dɔɛ o, dɛ -nɔmɔ 'e Kea "jri 'dei o, dɛ -nɪa 'pepe juo-.

³ 'Saavɪn Kea nʊa 'ʊn "jrii ɛ, ɛmɛ 'ɪn tba -gbɔɔ "jri, -wɛɛ 'ma 'tmʊʊ

aopʊ wlu -nɛ -pee. Nyɔ 'bo 'e aopʊ- "klu nɪɛ, -wɛɛ ka ɔ sea nɪ ɛ, ɔ 'bo kan' tɔɛ. ɛɛ' -kwɪl" -te' sɔn Kea poa 'de aopʊ- 'ʊn due 'due ɛ, ɛmɛ ao 'je ja -gbɔn -wɛɛ dɛ ao nɪa 'ʊn 'pepe ɛ, ao 'je ɛ tɔ' "kpei naa 'de tɔ' -tɪ 'ʊn. ⁴ Dɛ-nʊɛ' ka nyɔɔ 'ɔ -gbɔɔ nɪa due' -wɛɛ 'dae- tba 'bo ɛ -pʊn" ɪ -tia "i 'de ɪ sea dɔɔ due' 'ble ɛ, 'kamɔ -a -nɪ. ⁵ -Apʊ -ɔ -ke Klɪsɪ "sia "i -a -tɛi", 'kaa -a ma nyɔ due'. Ka nyɔɔ due 'a 'dae- nɪa, 'kamɔ -a -nɪ. -Aa -tee' ba kwa wɔi due 'due. -Aa nʊʊdɔ se due' nɪ-. ⁶ Ka Kea nʊa -aa 'saavɪn "jrii nʊsɔn ɛ, ɛmɛ -nʊɛ' -wɛɛ -aa nʊʊdɔ se due' nɪ-, jɔɔ' 'bleɛ ɔɔ' -nɛ dɔɔ, jɔɔ' 'bleɛ ɔɔ' -nɛ dɔɔ. -Bo Kea jaa -aa jɔɔ' wlu 'kwa a, -mɛ ka ɛ "sia 'nɪnɪ ɔ 'tmʊɛ kan' 'de Kea -kwɪl" -tea' 'ʊn. ⁷ 'De -bo Kea "nyɪ -aa jɔɔ' 'kpi -wɛɛ ɔ 'je Kea -gbu sɔn o po ɛ, -mɛ ɔ kpa -mɛ 'ɛ dɛ tu nya. -Bo Kea "nyɪ -aa jɔɔ' nyɔ dɛ tɔɔa' 'a 'kpi ɛ, -mɛ ɛɛ' dɔɔ tu mɛ ɔ 'je nya kpa. ⁸ 'De -bo Kea "nyɪ -aa jɔɔ' nyɔ 'a dɪ ikuua 'a 'kpi ɛ, -mɛ ɛɛ' dɔɔ tu mɛ ɔ 'je nya kpa. 'De nyɔ Kea "nyɪa dɛ kwa i-saa 'a 'kpi ɛ, -mɛ ɔ kpa ɛɛ' dɛ tu nya 'de pɛɛ -cɛɛn' 'ʊn. Nyɔ Kea "nyɪa nyɔ -je o poa 'a 'kpi ɛ, -mɛ ɔ nɪ nɛ "kpei ɔ 'je ɛ nʊ. 'De nyɔ -ɔɔ -jea nyɔ 'a wɛɛ ɛ, -mɛ ɔ nʊ ɛɛ' dɛ tu 'de 'mʊa- 'ʊn.

⁹ Aoa' ba 'a -tɪ' kmaa' 'bo "jride- pɔɔa' -sɔn nɪɛ. Ao 'nyɛ dɛsɔvɪn 'ʊn, ao -sɪ' dɛ 'dɔɛ nʊa' o. ¹⁰ Ao kma ba 'a -tɪ' 'de pɛɛ -wee' "klein 'ʊn ka de'di -wi" nɪa, ao 'je ba 'a "dia kan' due 'due. Ao -te' ba 'a nɪ', ao 'bo ba -flɪɪɛn. ¹¹ Kea 'a -Suu -tu" aopʊ -cian" "kpei, ao nʊʊ Tʊ"bo "juɔi. Ao 'bo 'plʊ 'bleɛ, ao nɪ nɛ "kpei. ¹² Ao nʊ 'mʊa-, dɛ-nʊɛ' ao 'bleɛ tɔ' tba-ta. -Bo aɔa sea 'kle 'je ɛ, ao 'bɛɛ- pɛɛ 'wɔɪn. Ao 'bo Kea baea' 'ʊn seaa ! ¹³ Aoa' de 'di-wi" -ʊʊ sea dɛ 'jea' 'bɛɛ- ao po ʊpʊʊ sɔn o. Ao kpuʊn 'dʊɪ- sɪn 'sɔɔn.

¹⁴ Nyɔ -ʊʊa nʊa aopʊ -cruun" "jrii ɛ, ao po ʊpʊʊ "diwan. Ao bae ʊʊa' Kea, ao 'bo ʊpʊʊ -soo' o poɛ.

15 Nyv -nia 'e 'mva- 'bn ε, υv ke ao nv 'mva-. Nyv -nia 'e -fn" 'a 'bn ε, υv ke ao -fn". 16 Ao 'wɔɔn- wlu' i 'bo aoa' 'su 'nyni. Ao 'bo aoa' -ce" dɛwɔnɔn 'daa 'bo jrv' "jru kɔɔ'. Nyv -uva -piia" υva' -cei" ε, υvυv -ke ao 'je na-. Ao 'bo aoa' -ce" tɔ' 'dinɔn 'daa- 'de aoa' -ce" 'kpa "jri 'de.

17 Ao 'bo dɛ savn nve, 'de ao 'bo dɛ savn 'a kpan -saa. Di -nia ka -cɔɔn' ka 'bo nyv -wee' "juɔi ε, umi -ia nva' ao 'je i -pɔn. 18 -Bo ε -tu" aopv mɔ ε, dɛ ao 'bɛɛa kwa i ao nv ε, -wee pɛe 'a blua' 'je 'o ao ke nyv -wee' 'nyni ni-. 19 'Ma -ti' kmaυn, ao 'bo aoa' -ce" kpan o -saa. 'Kaa ao "tai- Kea 'a 'cɛn "i ε 'je εɛ' dbo nv, dɛ-nvɛ' wlu -crɔa' ε 'naa :

Kea 'na : Ε 'mɔ -ɔɔ -sa nyv kpan o. 'Mɔ -ɔɔ mu nyv -kei' -saa'.

20 'Kaa ka Kea 'a wlu "sia 'nyni ao nv kan' :

-Bo 'miε- ε sea -ma tɔnyɔ nv ε, -in -nyl" ɔ dɛ ɔ 'je di. -Bo "ni 'natɔn a sea ɔ nv ε, -in -nyl" ɔ "ni ɔ 'je 'na. -Bo -in nv kan' a, -mɛ εɛ mu ɔ nɛ pɛe o poa' -wee ɔ 'je tɔ' i naa-.

21 -In -bo dɛsavn "i "taiε ε 'bo tv 'a "jru kpa a 'bo -un "kpei, 'kaa -ma 'dɔe nva' kpa tv 'a "jru 'bo dɛsavn nva' "kpei.

13

Nyv -uva poa 'blva- je o ε, nyv 'e υvυv wɔn 'je

1 Nyv "o nyv 'je "jru ja jaa -o 'de nyv -uva poa 'blva- je o -pee, dɛ-nvɛ' nyv -jea 'blva- je o po -wee ε sea 'e Kea 'bn 'wlv -mɔ se ni-. Nyv -uva poa 'blva- je o ε, Kea mɛ -te 'o υvυv. 2 Emɛ -ti nyv -ɔ -na -ɔ se "jru ja jaai 'de nyv -uva poa 'blva- je o -pee ε, -mɛ Kea 'a nyv -je oposɔn mɛ ɔɔ blaa wɔn i. 'De nyv -uva blaa ε wɔn i ε, -wi" -mv a ja υva' -ce" 'kpa 'pee "jru. 3 Nyv -uva poa 'blva- je o ε, υv se dɛ 'dɔenɔn 'a faun 'ble nyv -uva nva dɛsavn, υvυv υva po faun'. -Bo -in

se "i ni -in -je nyv -uva poa 'blva- je o plee ε, -mɛ -in nv dɛ 'dɔe, -wee υv 'je -un -ti' o po, 4 dɛ-nvɛ' υv nɛ Kea 'a dboi" -o 'de -ma 'dɔe 'a -ti' 'bn. 'Kaa -bo -ma sea dɛsavn nv ε, -mɛ faun nv -un, dɛ-nvɛ' υv 'bɛɛ- υva' nyv kplɔn 'kwa i-saa' 'je 'mɛa' "jru "kpei- po-. υv nɛ Kea 'a dboi" -wee υv 'je nyv -ɔ nva dɛsavn Kea 'a 'cɛn "kpei ja-. 5 Emɛ -ti -in -je "jru ja jaa 'de υv -pee. Ε se 'pee kpv a' 'a 'su mɛ -in -je υv plee ni-, 'kaa -in -je υv wɔn -wee -ma pɛe 'bo -un "bli -ceɛ.

6 Emɛ -ti aoa -sa' -dɛɔnpɔ' -ke, dɛ-nvɛ' nyv -uva poa 'blva- je o see ε, υv nɛ Kea 'a dbovn -υv kpv n 'de υva' dbo "jrii -kli. 7 -In -sa nyv -wee' "klein 'a kpan. -Bo nyv ɔ 'wei ni ao "kpei ε, ao -sa ɔɔ' 'wei. -Bo nyv ɔ -saade ni ao "kpei ε, ao ja aoa' -nɛ. Nyv ao 'jea wɔn 'je ε, ao 'je -mɔ wɔn. Nyv -ɔɔ ni' ao 'jea -te ε, ao -te' -mɔɔ' ni'.

Ba 'a -ti' kma-ti

8 Nyv ɔɔ' kpan 'bo ao "jru nɛ, -bo ε se ao 'je ba 'a -ti' kma due 'due ni ε. Nyv -kma ɔɔ' -ponyio ɔ -ti' ε, -mɛ dɛ Kea 'a ke' "sia 'nyni ε, εɛ' "ti na' -wee -nao. 9 Tɔ' -o, Kea 'a ke' 'na : -In -bo nyv 'a 'nynɔ 'jeɛ, -in -bo "ku 'dbaa, -in -bo "jriiε, nyv 'a dɛ 'bo -un pɛe "ipooa.

I ke ke' jrv' -sia 'o ke i -wee' poɔe -gboo "i 'de ke' due' -nɛ 'bn, emɛ -ni : -In -kma -ma -ponyio ɔ -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε.

10 Nyv -kma ɔɔ' -ponyio ɔ -ti' ε, ɔɔ' nv ɔ dɛsavn "jrii. Nyv 'a -ti' kmaa' mɛ -ni Kea 'a ke' wɔn 'jea'. Nyv -kma ɔɔ' -ponyio ɔ -ti' ε, -mɛ ɔ -kɔ' 'e Kea 'a ke' -wee' 'mɛ. Kɛ 'ε bu -wee' -nao.

Ao -te Sesi 'a deji -ti 'a kein'ke

11 Ao kma ba 'a -ti' due 'due 'ma de 'di-wi', dɛ-nvɛ' nɔ' -a -nia 'e 'di ε, ao juo εɛ' nɔ' tu 'mɛ. "Nyv ɔɔ' sɔnwi ka ! 'Pvva' -a -jea εɛ' "jri "kpaε po nɔ" "kvb a- i -wɛ- kaan ka, ε je 'wɔ -ε 'di -a -jea Kea 'a -ti'

to' 'bn 'i-saa no' -sii. ¹² -Too' cen 'bn 'e 'bode, -son "kuban-i. -Ta -a -nua 'de kwie 'di e, di -a nua 'de e -a -bo -mu o la. Ka -a -jua oo' wlu -mo kaan 'ja a, -me ka e "sia 'nyu -a nu kan'. -A -nyna -sisi' ka nyo o -foan' tu e. ¹³ -A -naa 'e -son' 'bn ka -coon' ka. -A se kwie 'a kpln 'ble 'bode. -A -bo de dia' ke nmo 'naa' 'ni 'di -siiE, -a -bo kao' 'bleE, -a -bo -cea' ke -kwlen nu-ti. ¹⁴ 'Kaa de ao 'jea 'ctan emE -ni Tu"bo Sesi Klisti 'a kpln 'doe. Ao 'bo aoa' -cei" "taiE -weE aoa' nyio' 'bo aopu -ciE 'klee -te' e, 'de ee' -kwltu 'bo 'blo 'wluE 'bode.

14

Nyu bo ba 'a 'pee 'jeeE

¹ Nyu -oo Kea -kwli" -tea' sea i ku e, o ke ao 'bo ba o -too' e, ao juo oo' kpon ka. ² "Ko nyo jro' -ni 'de aopu "klu -o -na : 'In -te' Kea -kwli" 'me, 'in 'beeE' 'in 'je di -wee' di, -weE jro' -oo Kea -kwli" -tea' sea i ku e, -mo 'na : 'In se e 'bee- 'in 'je di -wee' "klein di, 'ma muE sii" 'a 'su dia'. ³ Nyu -oo dia di -wee' "klein -no, o 'bo nyo -oo' dia di -wee' "klein -fluen, 'de -jo -oo' dia di -wee' "klein -mo 'bo nyo -oo dia di -wee' "klein 'a 'pee kpuen, de-nue' Kea kpuen o sin 'soon 'me -ke. ⁴ -Mo -o -kpuan nyo jro' 'o dbonvi 'pee e, -ma 'nyu we-? -Bo o nyna -sisi' o, 'de -bo o -ka i o, e ni oo' jei 'a 'su 'a -ti' -o. 'Kaa oo muE -sisi' nyna, de-nue' Tu"bo 'beeE' o 'je oo' di ikuu-.

⁵ "Ko nyo jro' -ni 'de aopu "klu -o -na : 'Wl -ju nE dEwon, i je -ju -sii, -weE jro' 'na : 'Wl -wee' 'beeE', de se ba -sii. De ao 'jea nu e, ao 'je e juo -o 'pepe 'bo aoa' -ceE" -kwli" due 'due.

⁶ Nyu -oo -sa' 'wl jru' 'de 'wl "klu, -weE -o -na i kon -ti' e, oo nue' 'de Tu"bo 'a 'nyu 'un. 'De nyo -oo dia di -wee' "klein e, oo nue' 'de Tu"bo 'a 'nyu 'un -weE oo po Kea 'se-. 'De nyo -oo' dia di -wee' "klein oo nue' 'de Tu"bo 'a 'nyu 'un, -weE oo

po Kea 'se- -ke. ⁷ To' -o, -aa jro' se oo' -ceE' 'e 'kmu ni, -aa jro' 'o 'me oo' -ceE' 'kpa 'a 'mea'. ⁸ 'Kaa -bo -a -ni 'kmu e, -a -nie Tu"bo 'a 'kmu, 'de -bo -a -me e, -a -me Tu"bo 'a 'mea'. EmE -ti -bo -a -ni 'kmu o, -bo -a -me o, -a -nie Tu"bo 'a de -o. ⁹ 'De ee' -ti' 'un mo Klisti 'meE, -weE o son "kunyio' 'de o 'je 'meun ke 'kmuon 'a Tu"bo ni-. ¹⁰ -Bo e ni kan' -mo 'ee, 'ma de'di, deE-ti -ma kpuen -ma -ponyio 'pee e-? 'De deE-ti -ma -fleE -ma -ponyio e-? Ka -a -wee "klein a mua 'bo Kea "juoi mua' -weE e 'jea -aa 'pee 'je, -in si juoo-? ¹¹ Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa :

Tu"bo 'na 'in nE 'kmu, nyu -wee' "klein a muE 'koi- i "sia' 'bo 'un "juoi, -weE su -wee' "klein 'je 'un Kea 'daa- 'de su 'je 'ma 'nyu 'i 'bee- 'bo nyu -kwea.

¹² EmE -ti -a -wee' "klein a mu -aa nuudi "a "kuan pooa' due 'due 'bo Kea "juoi.

¹³ -A -bo ba 'a 'pee 'jeeE 'bode. 'Kaa de -je -bo -a nu -weE e sea -aa -ponyio 'de desavn 'di poi e, emE -a -e to' "kpei- naa ka-. ¹⁴ 'In 'je kan' 'me de 'ma 'tmua Tu"bo Sesi a po e -ti' o -ke, de "o de jre' se -ghan' de ni- 'de ee' -ceE" 'un, 'kaa -bo nyo -gbun de jre' ja -weE o 'deE -ghan' de e, -me e nE -ghan' de -o 'de oo' -ti' 'un. ¹⁵ -Bo -ma diide -ma dia 'de ee' -ti' 'un -ma -ponyio "kae- "jrii e, -me e se nyo 'o -ti' kmaa' me -e po -un -je o ni-. Nyu -oo 'mea' Klisti 'mea, -in -bo o "maa 'de diide -ma dia 'a -ti' 'un. ¹⁶ Ao -tu' aoa' -ceE" 'e -ti' -weE de aoa' daa 'doe 'de aoa' -ti' 'un e, nyu 'bo e -fluen, ¹⁷ de-nue' Kea 'a 'beode se dedi -ti ke 'naadi 'a -ti' ni-, 'kaa e 'tmue 'isre-ti ke pee 'a blu-ti ke, e ke 'mua- Kea 'a -Suu a 'nyia nyu ke. ¹⁸ 'De nyo 'isrea' o, pee 'a blua' o, 'mua- nua 'e 'un -weE -oo nuba Klisti "juoi e, -me -mo nmo' e Kea "jri 'dei -weE nyu a po o -ti' o.

¹⁹ -Je e nE kan' -mo 'ja a, -me di -ia bluaa nyu 'a pee umi -ia nua' -a

-je i-pon -wεe -a -je ba 'a dɪ i kuu-.
 20 'De diide 'ε -ti' 'bɒn -ɪn 'bo Kea 'a
 dbo dooa. Tɔ' -o, dɪ -wee' "klein
 nmɔ 'jrii, ɪ nɪε di ka, 'kaa dε -bo
 -ɪn di -wεe -ε -jea -ma -ponyio 'de
 dεsavn 'di po ε, -mε 'ε dia' se ka
 -cɔɔn' ka nɪ-. 21 -Bo -ɪn se nmi di,
 -bo -ɪn se nmɔ 'na, -bo -ɪn -saa dɪ
 jri' kwa -sɔn 'de -ma -ponyio -ɔ sea
 i ku 'a -ti' 'bɒn ε, ε nmɔ 'jrii. 22 De
 -ɪn -jea tɔ' 'bɒn 'de ia' dɪ tu 'a -ti'
 'bɒn ε, -ɪn -tee' i 'de -vɪn pεe o, ε nɪ
 'o -ɪn -ke -ma Kea 'nynɪ. -Bo -ma
 pεe a sea -vɪn "bli -cε' 'de dɪ -ɪa "dia
 -ma -jea 'a -ti' 'bɒn ε, -mε -mɔ -pεεε
 "juɔi. 23 'Kaa nyɔ -ɔɔ plee a tɔ' i 'de
 dε -ɔɔ dia 'a -ti' 'bɒn ε, 'pεe kpɒn
 -mɔ 'mε, dε-nvε' dε ɔ 'jea tɔ' 'bɒn ε,
 ka ε "sia 'nynɪ ɔ se kan' nɪ. 'De dε
 'o dε -bo -ɪn nɪ -wεe -ma pεe -cεa'
 -vɪn "bli -mε nɪε dεsavn -o.

15

1 -Apv -ɔɔ Kea -kwɪɪ' -tea' kua 'e
 'de i ε, -a po nyv -vva Kea -kwɪɪ"
 -tea' sea i ku sɒn o. -Bo vɪ se 'kpi
 'ble ε, -a -bεε' pεe "wɔɪn 'de vɪpɪ
 'a -ti' 'bɒn. -A -bo -aa -cε" 'ε 'tɒn
 nɪ-tɪ nvε. 2 Dɪ -ɪ -jea -a -podεi"
 -kwɪɪ' i nmɔɔ ε, ɪmɪ -a -je nɪ due
 'due 'de ɔɔ' 'dɔε 'a -ti' 'bɒn -wεe ɔɔ'
 Kea -kwɪɪ' -tea' 'je i ku-, 3 dε-nvε'
 Klisɪ mɔ se ɔɔ' -cε" 'ε 'tɒn nɪ-tɪ nɪ,
 'kaa ka wlu -crɪa' 'de ɔɔ' -ti' 'bɒn
 'da a, 'kamɔ ɔ nɪ. Εε' wlu tu 'naa :
 -Crei"- vva -cree" 'a -vɪn ε, 'mɔ ɪ
 'kpa 'o 'jru.

4 'De wlu "o wlu -crɪa' 'de Kea 'a
 'sbε 'di ɪ 'crɪε' -wεe ɪ 'je -a dε tɔɔ-
 -wεe -a -je tɔ' tba-ta 'ble, dε-nvε'
 wlu -crɪa' -nɪ mɪ -a tɔɔ -avn pεe
 "wɔɪn 'bεεa' -ɪa -tu" -a -ti' -kwɪɪ' i
 -wεe -ɪa kuu -aa dɪ i.

5 Kea -ε -nyɪa" nyv pεe "wɔɪn
 'bεεa' -wεe -ε -kuua nyv 'a dɪ i ε
 'je aopv- dε due' po -wεe aoa' tɔ'
 'je due' nɪ- ka Sesi Klisɪ nɪε "i ε.
 6 -Wεe ao -wee' "klein 'je o bee ao
 'je wlu due' po ao 'je Kea -ε -nɪa
 -aa Tv"bo Sesi Klisɪ "Bo 'a 'nynɪ "i
 'bεε-. 7 Εmε -tɪ ao 'je ba sɪn 'sɔɔn
 kpɒn due 'due, ka Klisɪ kpɒvan

aopv sɪn 'sɔɔn ε, -wεe nyv 'je Kea
 'a 'nynɪ "i 'bεε-.

8 Aoa 'jee, dε Klisɪ 'kpa Suifv-wi"
 'a "juɔɪnɪvɪ, εmε -tɔε ka Kea nɪa
 tɔ' εε' pɔoa wlu fai" ε, dɪ ε cεεan
 -a "bo -wi" 'nynɪ teɪn" ε, ɔ nynɪi 'o
 'ε. 9 'De nyv -sea' Suifv nɪ -mv a
 pɔε Kea 'sε, dε-nvε' ε 'jee vva' wεe,
 'kamɔ ε 'crɪε ε 'naa :

Εmε -tɪ 'ma muε 'nynɪ -saa' 'de
 nyv sea' Suifv nɪ "klu, -wεe
 'ɪn 'je -ma 'nynɪ "i 'bεε- 'de
 blewlu 'di.

10 Wlu -crɪa' kε 'da ka ke'wɪε ε
 'naa :

Aopv -sea' Suifv nɪ ε, ao ke
 Suifv-wi" bee o -wεe ao 'je
 'mva- nɪ.

11 'De ε wlu 'e 'fɔ jrε' o ke'wɪε, ε
 'naa :

Nyv "klein -sea' Suifv nɪ ao -sa
 Tv"bo 'a 'nynɪ ao nɪvɔ
 'mva i, ao 'bva- -wee'
 "klein.

12 Esai foo' 'sv wlu' ka -ke, ɔ 'naa :
 Nyɔ due' -a mu 'e isai 'a "ji 'di
 'wlv a' -wεe ɔ 'je 'bva- -wee'
 'a 'beɔ nɪ-, 'de vɪ -wee'
 "klein 'je ɔ tɔ' 'itba.

13 Kea -εε -nyɪa" nyv tɔ' tba -ta a,
 εmε -je aopv 'mva- ke pεe 'a blua'
 'vɪn "jii- 'de εε' -kwɪɪ' -tea' 'bɒn. -Bo ε
 nɪ kan' -wεe Kea 'a -Suu 'a "ikmaa'
 'je ε nɪ 'de dɪ ao tba tɔ' "i ao 'ju
 kpɒn -sisi', -wεe ka ao 'blea tɔ'
 tba-ta a, aoa' 'kmv 'je εε' sɒn tɔ-.

*Ka Pɔɔ nɪai" ε, ɔ 'bεε- ɔ 'je kan'
 ɔɔ' 'sbε 'crɪ*

14 'Ma de'di -wi" -bo ε -tu" aopv
 mɔ ε, 'ɪn 'je kan' 'mε ao nmɔ 'di
 wɔn, dε ao jua Kea 'a -kwɪɪtɪ ε, ao
 'bεε- ao 'je ba fɛn' -saa, ao 'je ba
 'a dɪ i kuu due 'due. 15 'Kaa 'ɪn
 nɪε "i 'ɪn 'je aopv -ti' -kwɪɪv o pɔo-
 εmε -tɪ 'ɪn se aopv wlu jrɪ' 'a -pεe
 'tmva' plee-. 'Saaɪn Kea nva 'bɒn
 'jrii, εmε -tɪ 'ma nɪ kan'. 16 Kea
 'da 'bɒn 'ε, -wεe 'ɪn 'je Sesi Klisɪ 'a
 -ti' 'tmv 'de nyv sea- Suifv nɪ -pεe.
 -Bo 'ma sea Kea 'a -pɔɪa' -tɪ 'tmv
 ε, -mε ka nyɔɔ nva Kea "juɔi ka
 'sraa -sai nɪa, 'kamɔ 'ɪn nɪ-. 'Ma nɪ

kan' 'me -wεe nyv -sea' Suifv nι υv 'je 'e Kea 'o "biie- ka 'sraade Kea 'a -Suu -teea kpoi" -wεe -ε -nmωa 'e Kea "jri 'dei nιa.

17 Δε 'ιn ke Sesi Klisι "sia "i ε, εμε -nvε' -wεe 'ma 'sao 'ja 'de 'ma po -tuosvν de 'bo Kea "juoi, 18 δε-nvε' -bo Klisι se dbo nv 'de 'ma 'kmv 'vν 'de ε, -mε 'ιn se ε 'bεε- -wεe 'ιn 'je wvν "jei kpa -wεe 'ιn 'je wlv-. Ωmω -cεen 'e 'ma wlv ke 'ma nvvdι 'vν -wεe -v nvε, 'de nyv -sea' Suifv nι υva 'je v wvν. 'De ε se -mε 'ε 'sv nι-. 19 v cεen 'e dι klae" klae" nva' o, jrii' o, Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' 'vν 'ε -ke. Emε -tι 'ιn tba Klisι 'a -povia" -tι 'tmva' 'bo Selisalem ke 'blvι -nvε 'dewoi 'dii mamasv 'sv 'ιn nynι 'e Iliriblvα "kpei -wεe 'ιn -kωv ιa' -povia" -tι tu 'blva- ja. 20 Δε -ε -nιa 'ma pεe o -wεe -εε nva' 'ιn -povan ι ε, εμε -nι -ta nyv -sea' Klisι 'a 'nynι "sii- due' ε, 'bomv 'ιn mu -wεe 'ιn 'tmv v' -povia" -tι. -Bo ε nι kan' -wεe 'ιn je -gbu" po 'bo nyv jrv' v -gbu" -gban "kpei. 21 'Kaa ka wlv -crvιa' 'de Esai 'a 'sbε 'di 'da a, 'kamv 'ιn nv, εε' wlv tu 'naa :

Nyv -vv -pee nyv jrv' sea v' -tι 'tmv- due' ε, υva mve 'jeea'. 'De nyv sea' v' -tι 'wvν due' ε, υva mu ι 'mii 'wvαν'.

Pov nιe "i v 'je 'dvva' mu 'de Romv

22 Δε -kaan 'vν -je de -wεe 'ιn se 'de aovv o ji ke εμε -nao. 23 'Kaa kaan ka la 'ja a, δε jre' se 'vν bv wv kvv 'ma nvvdbo -kwe' -we- 'de 'nv 'blva 'a 'fv -ne o. 'De -svν -tvu"-tvu 'di kaan, 'ιn nιe "i 'ιn 'de aovv o ji. -Bo 'ma sea 'e εsipanyι-blva "kpei mu ε, 'ιn 'je 'o aovv o cεen -wεe ao ke 'ma -a -e 'jee-. 24 -Bo 'ιn cεen 'bo aovv o, -a -je ba 'mva- ι nvv- 'de 'wι pla 'di. 'De -bo 'ma sea 'de εsipanyι-blva "kpei mu ε, -wεe ao 'je 'vν svν o pov' bεε-. 25 'De -svανwι 'di ε, 'ma mve 'e Selisalem ke -wεe 'ιn 'je Kea -gbu -nιa 'o svν o po. 26 Klisι

'a -jei" naavv -nιa 'e Masedoavv -blva ke Akaiblvα "kpei ε, υv -sa 'wei, υv nιe "i υv 'je nιa" nyv -nιa 'e Selisalem Kea -gbu 'di -jei" pov-. 27 υv -nvει" υv 'je εε' δε tu nv 'de pεe 'dve 'vν, δε-nvε' Suifv-wι" -vv -jea Klisι 'a -tι' tv' 'vν 'bo Selisalem -nvε' -wεe nyv -sea' Suifv nι 'je Klisι 'a -tι' tv' 'vν -ke, εμε -tι ka Suifv 'a kpan nιa nyv sea Suifv nι "jrv, ε nι kan'. 'De εε' -tι' 'vν -bo nyv sea Suifv nι "duo υva' dι 'dve 'vν -wεe υv 'je Suifv-wι" -paan' "jrii nv ε, ε nmv "jrii. 28 εε' -paan' tv, -svntι 'ma mu ε kpaav' -wεe 'ιn 'je ε υvpv "nyι ε, -mε 'ma mve 'de aovv o cεean' -wεe 'ιn 'je 'e εsipanyι-blva "kpei mu. 29 'In 'je kan' 'me -bo 'ma sea 'de aovv o ji ε, ε Klisι 'a "diwan -wεe" "klein mε -ke 'ma mu 'e jia'.

30 'Ma de'di -wi", δε -a -ke -aa Tv'bo Sesi Klisι "sia "i -wεe Kea 'a -Suu po -avv ba 'a -tι' kmaa' pεe o ε, εμε -tι 'ma kvv aovv 'a dι ι -wεe ao ke 'ma -a -je Kea 'a -tι' 'a tv -fvν' 'de aov' 'ma Kea baea' 'vν. 31 Ao bae 'ma baea' -wεe nyv -sea' Klisι 'a -tι' tv' 'vν 'je 'de Suide Kea 'je 'vν seie 'de υvpv 'kwa. Ao bae -ke -wεe -paan' 'ma kpa 'e Selisalem ε, Klisι 'a -jei" naavv 'je ε svν 'svvν kvvsvν-. 32 Ao bae Kea -wεe -bo ε nιe "i ε, 'ιn 'je 'de aovv o nynι 'de 'mva- 'vν, 'de 'ιn 'je 'o fvν-δε-saan' 'de aovv "klu. 33 'In nιe "i -wεe Kea -ε -nyιa" nyv pεe 'a blva' a, ε 'je ao -wεe" "klein o sie-. 'Kamv ε nι- !

16

Jewlu

1 'In -te' aovv -aa de 'dinynvkvav' Fobe kwa. Kea -gbu -nιa 'o Sankre ε, v nιe εε' svν o poi -o. 2 Ao kvvsvν v svν 'svvν 'de -aa Tv'bo 'a 'nynι 'vν, ka nyv v 'blea Kea -jei" naai ε. Ao po v svν o, -wεe δε jre' je v 'kwa -kvvν, δε-nvε' v -tee' 'mv ke nyv -tvu"-tvu kwa vov -ke.

³ Prisiḷi ke Akilasi -ke 'ma -a nva Sesi Klisi 'a dbo ε, ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de uupu -pee. ⁴ Uva' nyu tu ε, υυ die 'mea' 'wain 'de 'ma -ti' 'un -wee 'in je 'kmu ni-. Ε se 'ma 'su mo -oo po uupu 'se- ni-, Kea -gbi "klein -nia 'e nyu -sea' Suifu ni 'a 'blua- "kpei ε, ia poe uupu 'se-ke. ⁵ Klisi 'a nyu -ju -nia 'de uupu o -gbu" -son ε, 'mo -je uupu -ke. 'Mo -je 'ma -ti' kmai Epaineti, nyu -jea Klisi 'a -ti' to' 'un 'de Asiblua "kpei "i-saa' no" ε, omo -ni 'e uupu 'a nya. ⁶ Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de Madi -pee. Ua' Madi tu ε, nyia -su' 'de aoa' -ti' 'un.

⁷ 'Mo -je 'ma 'wlvavn Dronikisi ke Siniasi ke, υυ ke 'ma -a mue -kaso 'di -tadue. Sesi 'a dboun a poe uupu -ti' o -gblein'. 'De -ta 'mo sea Klisi 'a -ti' to' 'un 'jee-ke ε, -me uupu mo 'je oo -ti' to' 'un 'ε sese. ⁸ Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de Ampliasi -pee, de o ke Tu"bo "sia "i ε, eme -nue' -wee 'in kma oo -ti'. ⁹ Iriben o ke -a nva Klisi 'a dbo ε, 'mo -je o, o ke 'ma -ti' kmai Takisi ke. ¹⁰ Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de Apellasi -pee. Oo' "ju tu ε, o -tee Klisi -kwli", eme -ti υυ -tin' o i -tin -tin -wee o se wlu -kwlin -saa. Nyu "klein -nia 'de Aristobuili o -gbu" -son ε, 'mo -je uupu. ¹¹ Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de 'ma 'wlvai Erodion -pee. Nyu -jea Tu"bo 'a -ti' to' 'un 'de Nasisi o -gbu" -son ε, 'mo -je uupu. ¹² Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de Trifeni ke Trifosi -ua nva Tu"bo 'a dbo -pee. 'Mo -je Pesidi 'in kma va' -ti', υ 'jee 'kle -tuu"-tuu 'de Tu"bo 'a -ti' 'un. ¹³ Ruifisi Tu"bo -teea kpoi' ε, ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de o ke o de -pee. O de -nu, ka 'in de nia, 'kamo υ ni -ke. ¹⁴ 'Mo -je Asenkriti ke Flekon ke, 'mo -je Ermesi ke Patrobasi ke, 'mo -je Ermasi ke -aa de'di -wi" -su -ke υυ -tea i ke-. ¹⁵ Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de Filoloki ke Suili -pee, 'mo -je Nere ke oo' de'dinyokpao' ke-, 'mo -je Olemnasi ke Klisi 'a nyu "klein -su -ke υυ -tea i ke-.

¹⁶ Ao nyiniia 'ma 'jewlu 'de ba o due 'due, ao -gblee ba -kwli" ka de 'dinyuu a nva. Nyu "klein -jea Klisi 'a -ti' to' 'un ε, υυ 'na uupu -je aopu-.

Nyufen' -saawlu -bocca' de ε

¹⁷ 'Ma de'di -wi", 'ma -tue" aopu 'sni ε, nyu -ua -seea' nyu i -wee -ua poa -cea' 'bo nyu 'nyu ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de uupu 'a -ti' 'un. Di uva' nyu tu a nva -wee uua tooa nyu i ke di ao 'cian se due' ni-. Ao teen uupu kin, ¹⁸ de-nue' uua' nyu tu se -aa Tu"bo Sesi Klisi a dbonun ni-. 'Kaa uua' -ce" 'kpa 'a 'un nu-ti mi uua nu. Uva nue muo 'didi -wee uua 'tmu wlu -ti -jea 'e nyu doin" nmoo ε, 'kamo uua nu -wee uua poo nyu -ua de to' 'un 'jea' -tea 'o -ciakoun "kpei 'sre i. ¹⁹ Aopu mo ε, nyu -wee' "klein juo aoa' Sesi won'je -ti 'me. Emε -ti 'ma nu 'mva- 'de aoa' -ti' 'un. 'In nre "i ao 'je di 'dce nu ka juo -wee desavn nu to' 'bo aopu 'un nre. ²⁰ Kea -ε -nyia" nyu pee 'a blua' a, no" -sia 'o -wee ε 'jea -sion' 'o "jru iwaa' 'de ao bu -son ε se "i ten-. 'In nre "i -aa Tu"bo Sesi Klisi 'je aopu- 'saavn "jrii nu.

²¹ Timote -o -ke 'ma na -wee -aa nva dbo due' o 'na omo -je aopu. Lisisi ke Sason ke Sosipateε -su -nia 'ma 'wlvavn ε, υυ 'na uupu -je aopu.

²² 'Mo Tetiisi, 'mo -je aopu. 'Sbe Poo poa aopu -jei" -ta, 'mo -cru ε.

²³ Kaisi, -o -blea 'mo ke Kea -gbu 'dvi- 'un ε, o 'na omo -je aopu. Erasti -o -nia 'wei i -tei -ta -kwlo ε, o 'na omo -je aopu. O ke -aa de'di Katuisti ke-.

²⁴ [-Aa Tu"bo Sesi Klisi po ao -wee' "klein "diwan. 'Kamo ε ni- !]

Kea 'a 'nyu "i 'bεε-wlu

²⁵⁻²⁶ -A -bεε' Kea 'a 'nyu "i ! Emε -bεε' -ε -je ε nu -wee aoa' Kea -kwli" -tea' 'je i ku -sisi'. -Poia' -ti 'ma 'tmva, 'kamo 'da. Eε' -poia' -ti tu 'tmue Sesi Klisi 'a -ti' 'de nyu

-sea' Suifv nu -pee. I pa 'kwla tein"
 'de-, 'kaa i po "jri "kpae' -we- la 'de
 'sbu Kea 'a wlu 'kwajaaun 'cia 'di.
 'Kamo Kea sea' 'me -ta 'ble nuε "i.
 Eme -tmvβε' 'de nyv -wee' "klein
 -pee -stan -wee vu 'je Sesi Klist 'a
 -tu' to' 'bn 'je 'de vu 'je o won 'je.

²⁷ Kea 'a 'sv -nu to'di, -a -βεε' εε'
 'nyv "i 'de Sesi Klist 'bn 'de -svn
 "o -svn 'di ! 'Kamo ε 'je nu- !

"I-saasbε Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Korēnti -jei" ε

Jewlu-

1 'Mō Poo, Kea -nιε "i -wεε -ε -da 'bη 'de 'ιη 'je Sesi Klisi 'a dboi ηι-, 'mō ke -aa de'di Sositeni ke, 2 -apu -ϙ ja ao Kea -gbu -nia 'o Korēnti 'sbε-. Aopu Kea 'da -wεε ϙ -nia εε' 'ce 'de ϙ -ke Sesi Klisi "sia "i ε, ao ke nyu "klein -υυ -nia -ta "o -ta -wεε -υα -gbεεa -a -wee' "klein 'a Tυ"bo Sesi Klisi "juoi ke, aopu -aa ja 'jewlu.

3 -A -nιε "i -a "Bo Kea ke -aa Tυ"bo Sesi Klisi 'je aopu "diwan po, -wεε ε 'je aopu pεe 'a blua' "nyι.

Poo a poε Kea 'σε-

4 Δε Kea nva aopu 'saavη "jrii 'de Sesi Klisi 'bη ε, εμε -εε 'σε- 'ma po 'ma Kea jeejee 'de aoa' -ti' 'bη. 5 Tō -o, δε ao ke Sesi Klisi "sia "i ε, εμε -nυε' -wεε ao 'je -paan' 'a kpe -tuu"-tuu, 'de Kea 'a wlu 'a 'tmυεε 'de aopu "klu 'de wlu 'a kpe -wee' "klein 'bη -wεε aoa' δε "jriijua' a 'kpa "kpei sōη- sōη-. 6 Δε Klisi 'a -ti' poa 'sιη -sisi' 'de aopu "klu ε, 7 εμε -nυε' -wεε aopu -ϙ fua -aa Tυ"bo Sesi Klisi 'a dejia' a, Kea 'a 'kpi jre' se aopu 'kwa -pōη. 8 Kea με -εε μυ aopu -'a di ikua' mamav 'sυ ao 'je μυ, ao 'je nyηι, -wεε -sōηti -aa Tυ"bo Sesi Klisi a mua de jia' a, 'de -kō se aopu -pυη" ηι. 9 Kea -ε -da aopu -wεε ao ke εε' "Ju Sesi Klisi ϙ -nia -aa Tυ"bo 'jea "i "sii- ε, εε' 'wlv wlu "kpei.

I-seea' -ni 'e Korēnti Kea -gbu 'di

10 'Ma de'di -wi", δε -εε wlu 'ma sia aopu o 'de -aa Tυ"bo Sesi Klisi 'a 'nyηι 'bη ε, εμε -nι ao 'wōηη-wlu' i, 'bη -seea' 'bo 'e aopu "klu nιε. Ao 'ble tō' due', ao 'ble wlu

due', ao 'bo ba bυ 'de -saa 'de ao 'je "i "sii- ka kōoa due' 'a -cιη nιa. 11 'Ma de'di -wi", δεε-τι 'ma 'da kan' a, εμε -nι nyu -υυ -wlv a 'e Kloe o -gbu" -sōη ε, υυpu po 'bη "kuan υυ 'na -ceε' -nι 'e aopu "klu. 12 Δε 'ma 'jea 'de εε' δε tu 'bη ε, ε ka, aoa' jrc' 'na : 'Mō nιε 'o Poo 'de. Jrc' 'na : 'Mō nιε 'o Apolōsi 'de. Jrc' 'na : 'Mō nιε 'o Sefasi 'de. -Wεε jrc' 'na : 'Mō nιε 'o Klisi 'de. 13 'Ma -teeε' aopu i Klisi mō 'ee, ϙ -seea' 'bη 'εε ? -Aee' Poo mō -kōε 'bo tu -kwli' "de aoa' -ti' 'bηη ? -Aee', 'de Poo 'a 'nyηι 'bη mō ao poo "ni "jru ? 14 Δε 'ιη sea aoa' nyō due' koun -gbai' "ni "jru po ε, -bo ε se Krisipusi ke Kaisti nιε, 'ma poε εε' Kea 'σε-, 15 -wεε aoa' jrc' 'je wlu ka ϙ je nυ : 'In pooe "ni "jru 'de Poo 'a 'nyηι 'bη. 16 -Aee' 'ιη poε nyō jrc' "ni "jru ke'wle -wεε 'ιη 'mae' oo ? -'ιη, tō' -o, 'ιη po -ti' -kwli' i' -we- : 'In poε Stefanasi 'a -gbu" -sōη nyu "ni "jru -ke. 'Kaa 'bo -mε 'de ε, -bo 'ιη po nyō jrc' "ni "jru ke'wle ε, 'ιη se -mε o juo-.

Kea 'a tō' ke nyio 'o tō' se due' ni-

17 Ε se nyu "ni "jru po -ti με Klisi dbo 'bη ηι-, ϙ dbo 'bη 'ε -wεε 'ιη 'je -poia" -ti 'tmυ. -Bo 'ma sea εε' dbo tu nυ ε, ε se 'ma nyio tō' ke wlu 'di di mι 'ma "duo 'bη -wεε 'ma nυ ε ηι-. -Bo 'ma sea εε' dbo tu nυ 'de 'ma nyio tō' 'bη 'de ε, -mε Klisi 'a 'mε -ti 'bo tu -kwli' nιε δε foo" -o. 18 Ka Klisi 'mεa 'bo tu -kwli" -bo εε sea 'tmυεε ε, nyu -ke Kea a mua i -seea' -wi' -mυ a 'di sιηη nυ wlu-. 'Kaa -apu -jō -jea 'pυva' a, -aa -di' Kea 'a "ikmaa'. 19 'De εε' -ti' 'bη wlu -cιηa 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa :

Kea 'na : 'Ma μυε δε "ijuoηη 'a δε "i jua' i-saa' -wεε tō' 'dinuηη 'a tō' 'diniηa' 'je i sōη-.

20 -Ta δε "ijuoι ηι ε- ? 'De -ta ke' wō -sai ηι ε- ? -Ta ka wōincηη i ηι 'de -stanwι 'di ε- ? -Bo Kea a sea δε "jriijua' -nιa 'nō 'blva- "kpei 'de -stanwι 'di ja -gbuη ε, ka sιηη

nia, 'kamō ē ni-, ²¹ dē-nuē' nyu
 -uua -daa' uua' -cē" dē "jriijuoun
 'nō 'blua- "kpei ē, uū se Kea juo-
 ēmē-ti Kea -nia tō'di ē, ē 'puu-nyu
 -jea Klisti 'a -ti' tō' 'un ē. Klisti 'a 'mē
 -ti 'bo tu -kwli" -bo nyu a seē 'tmu
 ka suan nia -ti -nia kan' 'de 'kmu
 "kpeinyu "jri 'de ē, umi Kea cēēn
 'de 'un -wēē ē 'puu nyu -uū -jea ē tō'
 'un ē. ²² Suifu-wi" -mu a -teeē' jrii'
 i, -wēē Glēk-ti-wi" a -pōn dē "jriijua'
 i -wēē uū 'je dē tō' 'un 'je. ²³ -Bo ē
 -tu" -apu mō ē, Klisti -ō -kōōa 'o tu
 -kwli" ē, omō -ōō -ti' -aa -tmu. Ia'
 -ti' tu ē, i nīē Suifu-wi" -mu 'a 'cēn
 -ti -o, 'de nyu -sea' Suifu ni -bo -wi"
 -mu a si ja -gbun ē, uua 'dū suan
 -ti. ²⁴ 'Kaa nyu Kea 'da -wēē -uū
 -jea ēē' 'cē ni- -wi" -mu ē, -bo uū
 ni Suifu o, -bo uū se Suifu ni o, ka
 Kea 'a "ikmaa' ke ēē' tō' 'dintia' poa
 "jri "kpaē' 'de Klisti 'un ē, uū juī'.
²⁵ Dē -wlbā 'ē Kea 'un -bo nyiōpu
 a sea ēē' dē tu ja -gbun ē, uua 'dēē
 suan-ti, 'kaa dē uua 'daa- suan-ti
 'mua-, ē -sii nyiō 'ō tō' 'dintia' -wēē'
 'mē. Dbo Kea nua 'de Klisti 'a 'mē
 -ti 'un -wēē nyiō 'na Kea se dē nua'
 'bēē-, ēmē -kmai" -ē -sii nyiō 'ō 'kpi
 -wēē' "klein.

²⁶ 'Ma de'di -wi", dē ao nia 'un
 ao si ē "jriē- o. Aopu Kea -teea
 kpoi" -wēē -ō -jea ēē' 'cē ni 'de ao
 "klu ē, nyu 'blua "kpeinyu 'jea dē
 "ijuoun 'daa- uū se "i -ti. 'De nyu
 -nia nyu klaē" -wēē -uū -jea -tein
 -cēēn' 'ble 'de nyiōpu "jri 'de ē, uū
 se "i -ti 'de aopu "klu -ke. ²⁷ 'Kaa
 dī 'blua "kpeinyu a 'daa- suandī,
 umi Kea 'cra i -wēē ē 'je nyu -uua
 -daa' uua' -cē" tō' 'dintun -tin' "i
 'dbaa. 'De nyu -sea' 'di ikua' 'ble
 'de 'blua "kpeinyu "jri 'de ē, uūpu
 Kea -tee kpoi" -wēē ē 'je nyu -uū
 -kmai" -tin' "i 'dbaa. ²⁸ Dī 'blua
 "kpeinyu 'na i se dēwōn ni ē, -wēē
 uua -flēēan' 'de uū 'na -i se ni ē,
 umi Kea 'cra i -wēē dī -kōan -ti' 'de
 'kmu "kpeinyu "jri 'de ē, ē 'je -mī
 i-sa. ²⁹ -Bo ē ni kan', -mē nyō "o
 nyō se ē 'bēē- ō 'je ōō' -cēi" 'bēē- 'bo
 Kea "juoi. ³⁰ 'De Kea mē -nuē' -wēē

ao ke Sesi Klisti "sii- 'i. Omō Kea tō
 'e 'de -aa -ti' 'un -wēē -ō -ni -aa tō'
 'dintia' ke -aa 'isrēa' ke -aa 'pepe
 nia' -wēē -ō -te 'o, -ō -ni -aa -seiei.
³¹ -Wēē ka ē 'crua 'de Kea 'a 'sbē
 'di, ē 'je kan' ni-. Wlu -crua' ē 'naa
 ;

Nyō -ō -nia "i -ō -jea -tuosun de po
 'de dē jre' 'ē -ti' 'un ē, -mē dē
 Tu"bo nua, ēmē -ēē -tuosun
 ō 'je de po.

2

*Ka Pōō nua Klisti 'a -ti' 'tmusun
 'bo Korēnti ē*

¹ 'Ma de'di -wi", -ta 'un jiia 'de
 aopu "klu tein" -wēē 'ma 'tmua Kea
 'a tō' -ti 'de ao -pee ē, ē se 'e 'ma
 wōn icēēan' ke 'ma dē "jriijua' 'un
 ni-, ² dē-nuē' 'un se ē "i ni 'de 'ma
 tō' 'un 'je dē jre' ē 'nyu' wōn 'de
 aopu "klu, -bo ē se Sesi Klisti -ō
 -kōōa 'bo tu -kwli" 'a -ti' ni ē. ³ Nō"
 -ē 'di 'un nia 'e aopu "klu ē, 'un
 se 'diikua' 'ble, faun a nu 'un 'ē,
 'ma dī a cre'. ⁴ -Ta 'ma 'tmuua
 Kea 'a -ti' 'de ao -pee ē, 'un se ē
 nu 'de 'ma wōn icēēan' ke 'ma dē
 "jriijua' 'un -wēē ao se 'o 'ma -kō
 'de bla, 'kaa Kea 'a -Suu mē -sa ēē'
 "ikmaa' 'kwla, ēmē -nuē' -wēē ka
 dī 'un 'tmua i nia tō' -ti ē, ē po "jri
 "kpaē'. ⁵ -Je ē nia kan' -mō ē, -mē
 aōa' Klisti 'a -ti' tō' 'un 'jea' se 'o
 nyiōtō' "kpei tba, 'kaa ē tba 'o Kea
 'a "ikmaa' "kpei.

Kea 'a tō' 'dintia'

⁶ Tō'di ni wlu -aa -tmua, nyu
 -uua pēē Kea 'a -Suu nmaea -wi"
 -mu a mu i 'mii 'wōan' 'pepe. 'Kaa
 ia' tō'di ni wlu se 'nō 'kmu "kpei
 'wlb. I se 'ē nyu klaē" -blea 'blua-
 'un 'wlb, dē-nuē' uua' "ikmaa' 'a
 -kwle ison-ti. ⁷ Tō'di ni wlu -aa
 -tmua ē 'wlbē 'o Kea o, ē -tēn 'de,
 -wēē ē pa 'kwla tein" 'de nyiō -pee.
 Tein" sese ē, Kea -teeē kpoi" 'de -aa
 'nyu' wlb -ti 'un. ⁸ ēē' tō'di ni wlu
 tu ē, nyu klaē" -uū -nia 'nō 'kmu
 -nē "kpei se ē juo-. 'Kaa -bo uū
 juē 'de ē, -mē uū se ē 'bēē- uū 'je
 Tu"bo -ō -wlbā 'nyu' 'bo tu -kwli"

κο. ⁹ Wlu -crυia 'de Kea 'a 'sbe 'di tein' 'kamō ε 'da, ε 'naa :

Dι nyio 'o "jrie- sea tba due', dι nyio 'o doun" sea 'wōn due', dι nyio sea to' inaa due', ιmυ Kea -tee nyυ -kma εε' -ti' dei.

¹⁰ Ιmυ Kea cεen 'de εε' -Suu 'bn -wee ε -sa 'kwla 'de -a -pee, δε-nyε' Kea 'a -Suu mε -εε -gbun' 'e dι -wee' "klein 'bn 'pepe, εε mu' mamav 'sv εε jea 'e Kea 'di ten sun -son -gbun. ¹¹ To' -o, nyo -jo -nι 'e nyυ "klu -wee -o -juo dι -nιa 'e nyio 'bn -bo ε se nyio 'o -suu -nιa 'de o 'bn nι ε. 'Kamō ε nι -ke nyo jro' se ε 'bεε- o 'je Kea 'a to' juo-, -bo ε se Kea 'a -Suu nι ε. ¹² 'De -apy mō ε, -a se -suu -ε -nιa 'e 'kmu "kpeinyυ 'bn 'ble, 'kaa -Suu -wlba 'e Kea 'bn mε -a -ble, -wee 'saavn Kea nua -a "jrii -a -je 'e ε 'dei 'wōn. ¹³ -Bo -aa sea ιa' dι tu 'tmυ 'de nyυ -pee ε, -a se nyio to' 'bn "duo- -wee -a se εε' δε tu nυ. 'Kaa wlu Kea 'a -Suu toō -avn ιmυ -aa -tmυ. Dι Kea 'a -Suu a nua ιmυ -aa -sa wō 'de nyυ Kea 'a -Suu nιa 'e 'bn -pee.

¹⁴ 'Kaa nyio 'o nmi to o' 'wōn dι -wlba 'e Kea 'a -Suu 'bn 'mii. -Bo oō st 'wōn ε, oō 'dι stanavun 'a wlu, o se ε 'bεε- o 'je 'e ι 'dei 'wōn, δε-nyε' nyo Kea 'a -Suu nιa 'e 'bn 'a 'sv mō -juo ιa' "kpei- -seea' ka. ¹⁵ Nyo Kea 'a -Suu nιa 'e 'bn -mō ε, o juo dι -wee' "klein 'a "kpei -seea' ka 'mε. Nyo jro' see 'bεε- o 'je -mōo' jei tu -son i 'je. ¹⁶ 'Kamō wlu -crυia 'da, ε 'naa :

-o -juo Tυ "bo 'a to' -wee -o -je ε 'snι -tu" ε- ?

'De -apy mō ε, -a -bleε Klisι 'a to'.

3

Nyυ -nυba Kea "juoi

¹ 'Ma de'di -wi", -bo 'ma sea aopy -pee wlu ε, ε se ka nyo o wlua nyυ Kea 'a -Suu nιa 'e 'bn -pee nι-, ka nyυ -nιa nyυ dee 'de Klisι 'a -ti' 'bn nιa, 'kamō ao nι-. ² Dι 'n toōa aopy ε, ιa' 'mii 'wōan' se 'kle nι-, 'n se aopy dι -kmai" toō-. Ka nyo

o "nyia "judee nyιeni, 'kamō ε nι-. 'In se aopy diide -cεen' "nyι ke, ao se ε 'bεε- ao 'je diide -cεen' dι. Ka "judee sea' 'bεε- o 'jea diide -cεen' dι ε, 'kamō ao nι tein", 'de 'kamō ao nι 'e -stanwι 'di ke-, ³ δε-nyε' ao se nyυ Kea 'a -Suu a po -je o nι ke. Dεε-tι 'ma 'da kan' a, emε -nι ba -kwlen o nua' o, -cεa' nι 'e aopy "klu 'mε ke. ⁴ -Bo aoa' jro' wlu -wee -mō 'na 'n nιe 'o Poo 'de, -wee jro' 'na 'mō nιe 'o Apolostι 'de 'ee, -mε -ta ka ao ke 'kmu "kpeinyυ -seea' "kpei- ε- ?

⁵ -Jo we- -nι Apolostι ε- ? 'De -jo we- -nι Poo ε- ? -A nιe nyio -o. -A nιe dbonvun -o. Kea dbo -avn -ε, -wee -a -je ε nυ 'de ao 'je Klisι 'a -ti' to' 'bn 'je. Dbo Kea -tea' -a kwa emε -a nυ due 'due. ⁶ Ka nyυ -a nua -kle' dbo nιa, 'kamō -a -nι. Dε 'mō doa, emε Apolostι po "nι "kpei, 'kaa Kea 'a 'sv mε -nyε' -wee εε' δε tu mε -wee εε 'boa. ⁷ -Je ε nιa kan' -mō ε, -mε nyo -doa δε o, -jo poa δε "nι "kpei o, υυ -wee' se dεwōn nι-, Kea mε -nι δε -wee', δε-nyε' emε -nyε' -wee doode ε mε, 'de εε 'boa. ⁸ Nyo -doa δε o, -jo poa δε "nι "kpei o, υυ nιe δε due' υυ se "kpei- -seea'. -Kei' -ε -ke jro' 'o nυυdbo -kōōa' 'i ε, emε Kea a mu o -saa', ⁹ δε-nyε' ka -a -nιa 'soōn o, -a -bεεε sun o, -wee -a -ke Kea nυ dbo -tadue. Aopy mō ε, ka Kea 'a -kle' nιa, 'kamō ao nι-. Ka Kea 'a -gbu" nιa, 'kamō ao nι -ke.

¹⁰ 'Saaun Kea nua 'bn "jrii ε, emε -nyε' -wee 'n -te' -gbu" 'a -gban ka -gbu" poi -nιa to'di nιa. 'De nyo jro' ji la -wee -mō o 'jaa- -gbu" 'a blo' 'bo ε "kpei. Nyυ -uua poa -gbu" 'bo εε' -gbu" -gban tu "kpei ε, υυ -tu" υυa' -gbu" posun 'a -ti' due 'due. ¹¹ Sesi Klisι mō -nι -gbu" 'a -gban', nyo jro' se ε 'bεε- o 'je -gbu" -gban jre' -te' 'bo -mε 'de. ¹² 'De nyυ -uua poa -gbu" 'bo εε' -gbu" -gban tu "kpei ε, -bo jrv' nυ 'sani o, -bo jrv' nυ 'wei o, -bo jrv' nυ 'sei 'dōe o, -bo jrv' nυ ti o, -bo jrv' nυ

-kaa-, -wēe o 'je 'o -gbu" po ε, ka "o ka ε 'je ε ni ε, o' nūdbō a muε "jri "kpaε' poa'. ¹³ Ka jro' o nva -gbu" -teson 'bo εε' -gbu" -gban tu "kpei ε, εε muε "jri "kpaε' poa' Kea 'a nyu 'a 'pee 'jewi o. 'De εε' 'wi tu 'di ε, nyu -wee' "klein 'a nūdbi a muε 'e ne 'un cεεan'. De jro' 'o dbo nia 'un ε, ne me -je ε to-, -wee nyu 'je ε 'je 'pepe. ¹⁴ Dbo jro' nva -bo ε jii 'de ne 'un -wēe ε se sin ε, -mε -mō 'o jei tu a muε -paan' 'jea'. ¹⁵ 'De -bo jro' 'o nūdbō jii 'de ne 'un -wēe ε sin ε, -mε -mō se -paan' 'jei, o' muε 'pūba' -mō, 'kaa ka nyo o cūan 'e ne 'un -wēe o' 'pba, 'kamō o ni-.

¹⁶ Ka ao nia Kea 'a -gbu" -wēe Kea 'a -Suu "tia 'de aopy 'un ao si juoo- ? ¹⁷ 'De nyo -o' muε nva' -wēe Kea 'a -gbu" 'jea ison ε, Kea a muε o' jei tu i-saa' -ke, de-nvε' Kea 'a -gbu" -ε -kwεai 'pepe ε, εmε ao ni-.

¹⁸ Nyō 'bo 'e aopy "klu ni ε, -wēe o 'bo o' -cε" 'kpa 'srε ipooε. Ka -bo 'kmv "kpeinyu -gbyn nyo jro' ja -wēe vva 'doo- to' 'dini i ε, o 'bo o' -cε" to' 'dini 'daa- kan'. O -saa -mε 'ε to' 'dini' tu kwa -son -wēe 'kmv "kpeinyu -sea' Kea juo 'je o sianvi 'daa- 'de εε' -ti' 'un, -mε o' muε to' 'dini -cōon' 'kpa', ¹⁹ de-nvε' 'kmv "kpeinyu 'a to' dini' -mε ka sian nia, 'kamō ε ni 'de Kea "jri 'de. Wlu -crua', ε niε to' -o. Εε' wlu tu 'naa :

Kea kpyen de "ijuoun "kpei 'de vva 'srε 'blea' 'un.

²⁰ 'De wlu -crua 'de fo' jre' o ke'wle -mε 'na :

Ka de "jrijuoun 'a to' inaason nia de foo' ε, Tv"bo ju'.

²¹ -Je ε nia kan' -mō 'ja a, -mε nyo jro' 'bo sun -kwl' tbaa -wēe o 'bo o' -cεi' 'beεε 'de nyio'pυ 'a -ti' 'un, de-nvε' di -wee' "klein niε aoa' de -o. ²² -Bo ε ni 'mō o, -bo ε ni Apolōsi o, -bo ε ni Sefasi o, -bo ε ni 'kmv -wee' "klein o, -bo ε ni 'kmvni' o, -bo ε ni 'mea' o, -bo ε ni di -nia 'e -sianwi 'di o, -bo ε ni

di -a mua jia' 'de nya o, di -wee' "klein niε aoa' de -o. ²³ 'De aopy mō ε, ao niε Klisti 'a de -o, -wēe Klisti ni Kea 'a de.

4

Tv"bo niε Poo 'a 'pee 'jei

¹ -Je -a -nia Klisti 'a nyu 'ja a, -mε Klisti 'a dbonvun mu nyu 'je -a 'daa-. to' -ti -i pa 'kwla a, imi -ta 'kwla-sadbo Kea -te -a kwa. ² Nyō nyu -tea' dbo kwa, de due' nyu a -pōan i 'de o' -ti' 'un ε, εmε -ni o 'je εε' dbo tu "jrie- -tu" ka -cōon' ka. ³ -Bo ε -tu" 'mō ε, -bo aoa sea 'ma 'pee 'je o, -bo nyo jro' o sea 'ma 'pee 'je o, εε' -sōon se 'un nu. 'De 'mō se ε 'bεε- mō 'un 'je 'ma -cε" 'kpa 'a 'pee 'je, de-nvε' de -εε' -ti' 'un 'ma pεe 'jea 'un "bli -cε" ε, ε se ni-. ⁴ 'De ε se εmε -nvε' -wēe 'un 'kpa "isrei 'bo Kea "juoi ni-. 'Kaa Tv"bo mō -je 'ma 'pee 'je. ⁵ Εmε -ti ao 'bo nō" "juoi -siie, -wēe ao 'bo nyo jro' 'o 'pee 'jeε. -Sontu Tv"bo a mua de jia' a, o' muε nva' -wēe di "klein -pa 'kwla 'de kwie 'di o, to' "klein -nia 'e nyio pεe o 'je "kpaε' 'pεεn-. 'De εε' nō" tu 'di mō de -ε -ke jro' -kōoa' 'i ε, Kea 'je o εε' -ti' o po.

Klisti 'a dbonvun 'a -ti'

⁶ 'Ma de'di -wi", -bo 'un -sa 'o 'un ke Apolōsi -pυn" -wēe 'ma sea aopy wlu -pee 'tmv ε, -mε 'un niε "i 'un 'je aopy de toō-, -wēe -ta wlu -ε -crua' sia, ao 'je 'o siie. Aoa' jro' 'bo o' -cεi" 'beεε 'de nyo jro' 'o -ti' 'un -wēe o 'bo jro' -fluen. ⁷ -Mō -o' -bεεa' o' -cεi" ε, -ta ka -un -ke nyu jrv' -seea' "kpei- ε- ? De -un -blea 'ee, nyo se ε -un -ny' ? 'De -bo nyo "ny' ε -un 'ee, -mε deε -ti -ma -beε' -ma -cεi" ε- ? ε -kō' -na de -wlv 'e -ma -cε" 'un ε- ?

⁸ Ao dbo' -wε- la, ao 'kpa "wliijeun -wε-. -Ta -a sea 'de aopy o jii ε, -mε ao 'na ao nyini' -wε-. 'De 'un niε "i -mō -cεεn-, ao ke -a -je mu -a -je nyini -tadue. ⁹ 'Kaa -apy -nia Klisti 'a dboun -apy mō

ε, δε 'ma 'jea i 'de -aa -ti' 'bn ε, εμε -ni Kea nu -avn nyu -wee 'a de 'bɔɔ -gbɔɔ 'bn. ε -kɔ' -na -aa nyu tu -tee 'mea 'a -tea', εμε -ti 'kmv -wee' "klein ke Kea 'a "soa-wi" ke nyioɔpɔ a 'jraa- -avn. ¹⁰ Δε -a -ke Klisi "sia "i ε, -a -kpa suanvbn, 'kaa aopv mɔ ε, ao nte tɔ'di 'de Klisi 'a -ti' 'bn. -Apv mɔ se 'diikua' 'ble, aopv mɔ ε, ao kuue 'dii. Nyu a -fleen -apv mɔ 'me, aopv mɔ ε, nyu a 'tmve aoa' nynu 'dɔe. ¹¹ Δε -nyinia 'de -sianwɔ 'di ε, 'mutε- ke "ni 'natvn a 'dba -avn -ε. -A -cen kui, -aa -jee -aa -ce" wɔn 'de blati 'kwa, -a se "jru 'wlan' 'ble, -aa nu -mu' -ta, -wlv' -ta. ¹² -Bo -a -je δε 'je -a -je di ε, -aa -ce" 'kpa 'a sun a nve dbo, -aa' plee seaa'. Nyu -a -cree" 'a -avn ε, -aa poε vɔpɔ "diwan. -Bo nyu a sea -a 'kle -tu" ε, -aa' 'wlv wlu'. ¹³ -Bo nyu a sea -aa' nynu san 'si ε, -aa -tmve vɔpɔ wlu 'dɔe -pee. -Aa -tu" ε vɔ pɔ -ti' -kwl' i-. Ka wuuodɔ nta, 'kamɔ -a -ni 'de 'kmv "kpeinyu "jri 'de, vva -fleen -avn -ε.

¹⁴ -Bo 'ma sea wlv -nia kan' 'cru -wee 'ma sea ao -jei" poo ε, -me 'in se ε "in' 'in 'je aopv -tin' "i 'dbaa, 'kaa ao nte 'ma -ti' kmanynuu -o, εμε -ti 'ma -tu" aopv 'sni. ¹⁵ Nyu -a tɔɔa aopv Klisi 'a -ti' -bo vɔ ni -kwlɔ due' mɔ 'de ε, ao se "bo -wi" -tuu" 'ble, ao "bo nte due' koun -gbai', δε-nve' tein" ε, -ta 'in 'tmva aopv -pɔia" -ti -wee ao -teea Sesi Klisi 'a -ti' tɔ' 'bn 'jea' a, -me ka ao "bo nta, 'kamɔ 'in ni-. ¹⁶ 'Bo -me 'de ε, 'ma bae aopv i, ao 'cian 'ma kpln. ¹⁷ 'De εε' -ti' 'bn mɔ 'ma dboo Timote 'de aopv o, ɔ nte 'ma -ti' kmaju -o, vɔn' poo wlv fai" 'de Tv"bo 'a -ti' 'bn. Ka Klisi a poa 'ma 'kmv -je o ε, ɔmɔ -ɔɔ mu ε aopv -kwlɔ o poa'. εε' de tu me 'ma tɔɔ nyu 'de Kea -gbu 'dii -ta "o -ta.

¹⁸ Nyu jrv' -ni 'de aopv "klu -wee -vva -beε' vva -cei". Δε vva' nyu tu a naa tɔ' i ε, εμε -ni vɔ 'na 'mɔ se aopv "i -teea' jii 'bode. ¹⁹ 'Kaa

-bo Kea nte "i ε, 'in se 'bn -kwlei 'ma jea 'de aopv o jii. 'De εε' nɔ" tu 'di mɔ 'in 'je -cei" 'beεvn -nu 'a "ikmaa' 'jee-. -Me 'in se wlv -i -wlv a 'e vɔpɔ 'wɔn 'ɔ 'sv -kwlv kpai, ²⁰ 'Kaa Kea 'a 'beɔde 'ε -ti' nte "ikmaa' -son, ε se 'e wɔn 'di 'a 'sv ni-. ²¹ Δε aoa -pɔn i ε- ? 'In 'ble klajeɔ -wee 'in 'je 'de aopv o jii -ae, -aee' 'in jii 'de aopv o -wee 'in 'je 'ma nyio 'ɔ -ti' kmaa' ke 'ma 'diwɔn nmɔa' to 'de ao -pee ? Δε aoa -pɔn i ε- ?

5

Kplin -sea' nv ka ni ε

¹ Δε nyu a 'tmva -ta "o -ta -wee 'in 'wɔan 'de aoa' -ti' 'bn ε, εμε -ni vɔ 'na jei" 'je desavn -nia 'de aopv "klu -sie' -jei", ε je -je nyu -sea' Kea juo a nva -sii-. Vɔ 'na "ju due' -ni 'de ao "klu -wee ɔ -so "bo 'nyɔnɔ 'kwa. ² Δi -sea' nv ka ni, imi -ta nve 'de aopv "klu imi -ni kan' -wee aoa ɔ 'beε- aoa' -cei" -ke. Δε -je ao 'jea nu 'de ε, εμε -ni ao 'je "jrii "kae- 'de εε' desavn tu 'a -ti' 'bn -wee ao 'je ɔɔ' "ju tu 'de aopv "klu -sa. ³⁻⁴ -Bo ε -tu" 'mɔ ε, 'ma nyioɔɔ -me se 'de aopv "klu ni -mɔ, 'kaa 'ma naa aoa' -ti' tɔ' "kpei-, εμε -ti "ju ɔ nva εε' desavn tu ε, 'in -kɔ' ɔɔ' 'pee kpan' 'me 'de 'bn pee o 'de -aa Tv"bo Sesi 'a' nynu 'bn. Ka nyɔɔ nta 'de aopv "klu ε, 'kamɔ 'in ni-. -Bo 'in se 'e aopv "klu ni mɔ 'de ε, ao ke 'ma -a -sii" ε "i 'de Tv"Bo Sesi 'a "ikmaa' 'bn. ⁵ 'De -a -je ɔɔ' "ju tu wlv "kpei cen 'de -sion' 'kwa -wee ɔɔ' 'bluku 'je ison-. 'De -sɔntɔ Tv"bo a mua nyu -wee' 'a 'pee 'jea' a, -wee ɔɔ' -suu 'je 'pɔva' 'je.

⁶ 'Mɔ 'na -bo aoa sea aoa' -cei" 'beε- ε, ε se "jrii nmɔ-. Ka -di'pen -puun" de 'ε δε-saan" ka a -puun" 'a fai' 'a 'pɔɔ -wee' "klein ao see juoo- ? ⁷ εμε -ti ao 'je desavn -ne 'de aopv "klu -sa -wee ao je ε ba 'kwa 'je, 'de ka nyu dee nta, ao 'je kan' ni-. Tɔ' -o, Klisi -ko' -apv -nia

ɔɔ' nyu 'a desaun 'mε. Klist 'mε -aa 'mεa', ɔmɔ -nɪ -aa Pakɪ-. ⁸ -A -tu" kɔɔnkwla' 'wɪb -kɔ -ε sea -di'pɛn -puun" dε o mu -wεe -a -je 'pepe ni de tɔ' -tɪ 'ɔn. -A -sa -di'pɛn -puun" dε soa -ε -nɪa 'srε ke 'diwɔnynia' kwa -sɔn.

⁹ Dε 'ɪn 'tmva ao -pee 'de 'sbε 'ɪn pɔoa aopɔ -jeɪ" tɛɪn" 'di ε, εmε -nɪ ao ke jεɪ" 'jenyɔ 'bo sɔn' pɔoε. ¹⁰ 'ɪn se 'na ao ke jεɪ" 'je nyu "klein -sea' Kea 'a -jeɪ" naa 'bo i -teeε. Nyu -sua -jea jεɪ" -wi" o, nyu dɪ a pɔa pεe 'i o, nyu -a -jriia" o, nyu -a -gbεεa' kɔɪn "juɔɪ o, sɔ ke -a -wee' plaan 'nɔ 'kmɔ -nε "kpei 'mε. 'ɪn se 'na ao ke nyu -nɔ 'bo i -teeε. -Bo 'ɪn 'da kan' -mɔ 'de ε, -mε ao 'je 'nɔ 'kmɔ -nε "kpei -cra" -o.

¹¹ Dε -εε 'sɪn 'ma -tua" ao kpleiin ε, εmε -nɪ 'ɪn 'naa : Nyɔ aoa 'daa -de'di 'de Klist 'ɔn, -wεe -ɔɔ -jea jεɪ" -wi", 'de nyu 'a dɪ a pɔoa pεe "i, -wεe -ɔɔ -gbεεa' kɔɪn "juɔɪ 'de -ɔɔ dooa nyu 'a 'nynɪ, -wεe -ɔɔ pɔa nɔmɔ "jru 'de -ɔɔ -jriia" a, ɔ ke ao 'bo naa, ɔ ke ao 'bo sɔn -tadue pɔoε mɔ "pɪ. ¹² -A se ε 'bεε- -a -je nyu -sea' Kea 'a -jeɪ" naa 'a 'pee 'je. 'Kaa nyu -sua naa Kea 'a -jeɪ" -bo sɔ nɔ desaun ε, sɔpɔ -a 'pee -a -je 'je. ¹³ Nyu -sea' Kletien nɪ ε, Kea mε -je -wi" -mɔ 'a 'pee 'je. Aopɔ mɔ ε, ao -sa desaunvi 'de aopɔ "klu, 'kamɔ ε 'crɪε 'de Kea 'a 'sbε 'di.

6

De'dinyu 'a ba "kuan poo-tɪ

¹ -Bo nyɔ jɔɔ' nɪ 'e aopɔ "klu -wεe ɔ ke ɔɔ' de'di 'ble 'tmva' 'ee, dεε-tɪ ɔɔ mu ɔɔ' de'di "kuan pɔoa' 'de nyu -sea' Klist 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je o -wεe -mɔ a 'je sɔa' 'pee ε-? Dεε-tɪ ɔɔ' kpa ɔɔ' 'tmɔsɔ -tɪ 'de Kea -gbu 'di -wεe Klist 'a nyu 'a -sɪ" "kpei ε-? ² Ka nyu -jea Klist 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn sɔa mua 'kmɔ -nε 'ε 'pee 'jea' a, ao sɪ juo-? 'De -bo ε nɪ aopɔ mɔ -je 'kmɔ -nε 'ε 'pee 'je 'dee, -mε -bo 'tmɔsɔ-tɪ -saan"- 'kpa 'bo aopɔ 'nynɪ ε, ao se ε 'bεε- ao 'jɪ "kpei-

-seea' -wee'-? ³ Ka -aa mua Kea 'a "soa-wi" 'a 'pee 'jea' 'wɪ jɔε' o, ao sɪ juo-? 'De -bo ε nɪ kan' -mɔ 'ee, dεε-tɪ -a se ε 'bεε- -a -je 'kmɔ "kpeɪdɪ 'a 'pee 'je ε-? ⁴ De -mε 'kamɔ ao juɪ -wεe -bo 'tmɔsɔ -tɪ -nɪa kan' 'kpa 'bo aopɔ 'nynɪ ε, 'de aoa ple aoa mu 'e nyu sea' Kletien nɪ o, -wεe -wi" -mɔ a 'je aoa' 'pee. ⁵ Dε 'ma 'tmva -ta, ε se aoa' -tɪn' 'blee ? Nyɔ -jea tɔ'di nɪ -wεe -ɔɔ -jea ɔɔ' de'di -wi" 'a -tɪ' "i-seea" -mɔ se 'e aopɔ "klu nɪ -wee'-? ⁶ Nyu -nɪa de'dinyu 'de Klist 'a -tɪ' 'ɔn, -bo 'tmva' nɪ 'o sɔpɔ 'nynɪ -wεe sɔ 'je ba "kuan pɔo 'de nyu sea' Klist 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je -pee ε, ε se "jrii nɔmɔ.

⁷ -Jε -cεa' nɪa 'bo aopɔ 'nynɪ mɔ -wee' -wεe aoa pɔoa ba "kuan a, -mε nɪε -kɔ -o, ε je aopɔ -pɔn" nɪ. Dεε-tɪ -bo nyɔ 'fa aopɔ 'i -wεe aoa' 'bεε- pεe "wɔɪn ε-? Ao se ε 'bεε- ao 'je aoa' -cεɪ" "tai- nyu 'je aopɔ wɔn dii-? ⁸ Dɪ -tɪ sea "isrε ε, ɪmɪ aoa nɔ aoa' de'di -wi" "jrii, -wεe aoa -sa' sɔpɔ dɪ 'kwai. Nyu -sɔ -ke ao 'jea Klist 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn ε, dɪ aoa nɔa sɔpɔ "jrii, ɪmɪ -nao.

⁹ Ao seε juo ka nyu -sea' "isrε sea Kea 'a kεεma' -kwɔɔ 'bleɪ ε ? Ao 'bo aoa' -cε" 'srε ipɔoε, jεɪ" 'jεɔn o, kɔɪn "juɔɪ -gbεεa' sɔn o, nyu 'a 'nynɔ 'jεɔn o, ¹⁰ nyu -sua 'sɔ a nɔa ba 'nynɔ 'ɔn o, "jrii sɔn o, 'kwa i 'nεɔn o, nɔmɔ "jru pɔɔn o, nyu -pa' "kpei blaun o, nyu -sua nɔa ɪa' dɪ tu ε, sɔ se 'e Kea 'a kεεma' -kwɔɔ 'di pa i. ¹¹ 'De dɪ -nɪa 'mva- mɪ aoa' jɔɔ' nɪ 'ɔn tɛɪn" 'de-. 'Kaa ao se kan' -mɔ nɪ 'bode. Kea -sa aopɔ desaun 'a -flɛn" -pɔn", εε 'daa- aopɔ "isrɛɔn 'de -aa Tɔ" bo Sesi Klist ke -aa Kea 'a -Suu 'a 'nynɪ 'ɔn.

Aoa' nyiɔjɔ -wee' -tεε Kea 'a -tea'

¹² Aoa 'jee, 'ɪn 'bεε- 'ɪn 'je dε -wee' nɔ, 'kaa dε -wee' nɔa' se kan' 'ma 'dɔε nɪ-. 'ɪn 'bεε- 'ɪn 'je dε -wee' nɔ, 'kaa 'ɪn se ε 'bεε- 'ɪn 'je 'ma -cεɪ" "tai- wεε dε jɔε' 'je 'ɔn kɔɔn 'ɔn 'ble. ¹³ Diidɪ -tεε "kwli

'a -tea' -wεε "kwli -te diidi 'a -tea'. 'Kaa 'wι jre' -εε mu nynia' -wεε Kea 'je dι 'a kpe 'sɔɔn -nι i -sa. 'Kaa aoa' 'bluku -mε se de 'jriitian 'a -tea' -te, ε -tee Tυ"bo 'a -tea', -wεε Tυ"bo nι εε' jei. ¹⁴ De ka Kea -sa Tυ"bo "kunyio' 'kamɔ ε 'je -a "kunyio' -sa -ke 'de εε' "ikmaa' 'bn.

¹⁵ Ka aoa' 'bluku nia Klisi 'a 'dae ao seε juoo- ? 'De 'mɔ 'beεε 'tn 'je Klisi 'a dae- 'bn "duo, -wεε 'tn 'ji -kwloi -te'nyno ɔ' de 'bn nuv ?

¹⁶ Ka nyo ɔ -ke -kwloi -te 'nyno "sia 'i, -mε ɔ ke v 'kpa nyo due', ao seε juoo- ? Wlu -crua' ε 'naa : Nyv 'sɔɔn -nia 'mva-, υv 'kpa nyo due'.

¹⁷ 'Kaa nyo ɔ -ke Tυ"bo "sia 'i ε, -mε ɔv' -suu ke Tυ"bo 'a -Suu 'kpa de due'.

¹⁸ Ao ple 'nyni-san nva' "juoi i. Disain jri' nyio nva, ɔv' nu -mι ɔv' 'bluku 'jrii, 'kaa nyo ɔv' -jea jei" ε, -mɔ ɔ nve ɔv' -ce" 'ε 'bluku desavn 'jrii. ¹⁹ -tn" ka aoa' 'bluku nia Kea 'a -Suu 'a -gbu", ao seε juo- ? -Suu -wlv a 'e Kea 'bn ε, εmε -nι 'de aopy 'bn. Ao se aoa' -ce" 'ble, Kea mε -nι aoa' 'blei. ²⁰ De -nve' ao -tien, aoa' sɔɔn' kma, 'de εε' -ti' 'bn ε, aoa' 'bluku -wee' 'je Kea 'a -tea' -te -wεε ao 'je εε' 'nyni 'i 'beε- 'de ao kui'.

7

Ba "blitii-ti

¹ 'Ma 'ce, -ti' ao -teea' 'mii 'de 'sbe ao ja 'bn 'di ε, umi 'ma ji "kpei -saa' la : -Bo "junmou ke 'nynokpao' se -tadue i -te ε, -mε nmɔ 'jrii.

² 'Kaa -bo jei" 'jedesavn -ε -siia i woin" 'pv ε, -mε "junmou 'ble ɔv' 'nyno -wεε 'nynokpao' 'je va' -ne kvan 'ble. ³ De "junmou 'jea nu 'de ɔv' 'nyno -pee ε, εmε ɔ 'je nu. 'De de 'nynokpao' 'jea nu 'de va' kvan -pee ε, εmε -mv 'je nu -ke.

⁴ 'Nynokpao' se "ikmaa' 'ble 'de va' -ce" 'ε ku "kpei, ε nιε va' kvan 'a de -o. 'Kamɔ ε nι -ke 'de kvan 'a -ti' 'bn -ke. ɔ se "ikmaa' 'ble 'de ɔv' -ce" 'ε ku "kpei -ke, ε nιε ɔv' 'nyno ɔ de -o. ⁵ Ao 'bo ba o tien -bo ε se ao 'beε wlu 'bn -wεε ao

'je Kea bae nι ε. 'De wlu ao 'beεa 'bn -bo εε' nɔ" 'wlv 'o -jei" ε, -mε ka ao 'wlv a o jii kan' de -wεε aoa' -un se -ma -ce" "woin 'beε- je -sion' -je "nyi -wεε ɔ je aopy 'de jei" 'je desavn 'di po.

⁶ De 'tn 'tmva -ta ε se ke' 'ma -te' aopy 'i nι-. De nyv 'beεa υv 'jea nu εmε 'ma 'tmv 'de ao -pee. ⁷ 'tn nιε "i ka 'mɔ nia "nynunmai -wee' 'je kan' nι, 'kaa Kea 'a nyv 'da sɔn se -kooɔ'. De -εε 'kpi ε "nyia jro' ɔ, -mε nιε εε' -ne ka-. ε "nyi nyo jro' de jre'ε 'kpi, -wεε ε "nyi nyo jro' de jre'ε 'kpi.

⁸ De 'ma 'tmva 'de kloo" jevn ke -tion" nynokpae' ke 'nynokpae' -sea' kvan 'ble -pee ε, εmε -nι ka 'tn nia due' -bo υv nι kan' a, ε nmɔi". ⁹ 'Kaa -bo υv se vva' -ce" "woin 'beε- 'ja a, -mε υv 'ble 'nyno, υv "ti jra. 'Nyno 'blea' ke jra 'tia' "paa', ε je -ma -kain 'mεε dao' 'dii 'de 'nyno 'ble-ti ke jra "ti -ti 'bn -sii.

¹⁰ 'De de 'ma 'tmva 'de 'nyno jevn ke jra "tɔv -pee ε, ε se 'mɔ ɔv' -tmv ε nι-, ε nι Tυ"bo 'a -ce" 'kpa -tmv ε, 'nynokpao' ke va' kvan 'bo "i ctien. ¹¹ 'De -bo v ke va' kvan ctien "i 'ja a, -mε v 'bo jra dee 'tie. -Bo ε se -mε nι ε, -mε v ke va' kvan -seea' -ti' "kpei-. 'De "junmou -mɔ 'ja a, ɔ 'bo ɔv' 'nyno 'kwla -saa.

¹² De 'ma jia 'tmva' 'de nyv jrv' -pee ε, ε 'wlvε 'de 'ma -ce" 'bn, ε se 'e Tυ"bo 'bn 'wlv. εmε -nι -bo nyo nι Kletien, 'de ɔv' 'nyno se Kletien nι -wεε v se ε "inι v 'je ɔ 'kwa 'wlv ε, ɔ 'bo v 'kwla -saa.

¹³ 'Kamɔ ε nι -ke -bo jra 'nyno nι Kletien, 'de va' kvan se Kletien nι, -wεε ɔ se ε "inι ɔ 'je v 'kwla -sa a, v 'bo ɔ 'kwa 'wlvε. ¹⁴ Deε-ti 'ma 'da kan' a, εmε -nι "junmou -sea' Kletien nι -nɔ, Kea a -gbvvn ɔ "jriε- -ceεn' ja 'de ɔv' 'nyno -nia Kletien 'ε -ti' 'bn. 'Kamɔ ε nι -ke, jra 'nyno sea' Kletien nι -wεε -va kvan nia Kletien ε, Kea a -gbvεn v "jriε- -ceεn' ja -ke. -Bo ε se kan' -mɔ nι 'de ε, -mε ka nyv -sea' Kea juo

nīa, 'kamō uba' 'nynuu- nī. 'Kaa Kea a -gbuēn uba' "nynuu- "jriē- cēēn' ja -ke. ¹⁵ 'De -jō -sea' Kletien nī -bo cō nīē "i cō ke nyo -nīa Kletien 'je i -seea' a, -mē vū -seea' i, -jō -nīa Kletien -mō flōn "kpei-, -mē cō se 'o ba "blitii-tī 'a kē' -sōn nī-. Kea 'da -abn -ē, -wēē -a -je 'e pēē 'a blua' 'bn nī-. ¹⁶ Amō jra 'nynō cō -nīa Kletien -bo aa' kvan 'je 'pūba' 'je 'de aa' -kō 'di ē, a se ē juo-. 'De -mō "junmōu cō -nīa Kletien ē, -bo -ma 'nynō 'je 'pūba' 'je 'de 'ma -kō 'di ē, -in se ē juo-.

De ao nīa -wēē Kea 'da aopv ē, ao -te 'bo i

¹⁷ De -jē -kōan -tī' -wēē 'ma 'nyēa "kpei- ē, emē -nī de Kea 'da jro' -wēē -ēē nva 'a 'kpi ē "nyī cō, emē cō 'je nū. De 'ma tōōa nyo Kea -gbi -wēē' 'dii, emē -nao. ¹⁸ Nyo cō mua 'klen -wēē Kea 'da, de cō mua 'klen cō 'bo ēē' -sōōn -tu" ē. 'De nyo -sea' 'klen mu -wēē cō -jea Sesi 'a -tī' tō' 'bn ē, cō 'bo -mē 'ē tō' inaa. ¹⁹ -Mō mu 'klen o, -mō -se 'klen mu o, -mū se -tī' kōn-. De -jē -kōan -tī' ē, emē -nī Kea 'a kē' wōn 'jea'. ²⁰ De jro' nīa 'bn -wēē Kea 'dō, emē cō 'je 'bn nī-. ²¹ 'De -bo nyo nī kōōnkwlā' -wēē Kea 'dō 'de cō 'je Sesi 'a -tī' tō' 'bn ē, cō 'bo ēē' -sōōn -tu" ē. 'Kaa -bo cō' kōōnkwlā' 'wlv nō" -mē nynī 'ja a, -mē cō "duo ēē' nō" tu 'bn -wēē cō 'je cō' -cē" -pēē -te. ²² Nyo -nīa kōōnkwlā' -wēē Tv"bo 'da a, cō' nyo tu flōn "kpei- -wēē cō -te Tv"bo 'a -tea'. 'Kamō ē nī -ke nyo -tea cō' -cē" -pēē -wēē Tv"bo 'da cō nīē Klisī 'a kōōn -o. ²³ Kea -tīn' aopv 'mē, aōa' sōōn' kma', aō nīē ēē' de -o. Aō 'bo nyiōpv 'a kōōn 'kpaā'. ²⁴ 'Ma de'di -wi", de ao nīa 'bn -wēē Kea 'da aopv ē, ao -te 'e ē 'dii.

²⁵ 'De -bo ē -tu" kloō" jevn ke 'nynōkpaē' -sea' jra "ti -wi" -mū ē, Tv"bo 'a kē' 'in 'jea bla 'de vūpv -pēē ē, 'in se ē 'je. 'Kaa de 'in naa tō' i ē, emē 'ma ji 'tmvā' 'de vū -pēē, de-nvē' 'saavn Tv"bo nva 'bn 'jrii,

'de ēē' -tī' 'bn ē, nyo 'bēē- vū 'je 'bn -kwli" -te'.

²⁶ De 'in naa tō' i ē, ē ka, emē -nī nō" -a -nīa 'di -ta ē nīē 'kleje nō" -o. 'De ēē' -tī' 'bn ē, -bo "junmōu se 'nynō 'ble 'de ē, ē nmo "jrii.

²⁷ 'De nyo -blea 'nynō ē, -mē v ke cō 'bo "icūēn. 'De nyo sea' 'nynō 'ble ē, -mē cō 'bo 'nynō 'ble -kō i-pōēn.

²⁸ 'De -bo nyo 'ble 'nynō ē, cō se desavn nū. -Bo 'nynīa -saan"- 'ti jra a, v se desavn nū. 'Kaa nyo -blea 'nynō o, 'nynōkpaē' -tia" jra o, vba mūē 'e 'kle -tuu"-tuu 'di 'kpaā' 'de vba' 'kmv 'bn. Ia' 'kle tu mī 'mō nī "i 'in 'je aopv "wōin cēn, emē -tī -wēē 'in 'na, -bo nyo se 'nynō 'ble ē, -bo 'nynōkpaō' se kvan 'ble ē, ē "paā'.

²⁹ 'Ma de'di -wi" de 'ma 'tmvā aō pō ē doin" o : Kea 'a dbo nū nō" -sia 'bo -a "juōi, ē se "iten. Emē -tī de -tba' 'e -stanwī 'di ē, aopv -blea 'nynō -bo aō nī 'kmv ē, ka nyo -sea' 'nynō 'ble nīa, aō nī kan'.

³⁰ 'De nyo -vva -fīan", ka nyo -tī' sea i'wlvv nīa, vū nī kan'. Nyo -vva -keea', ka nyo -vū 'di sea wōn nmo nīa, vū nī kan'. 'De nyo -vva pōa 'dōō ē, ka nyo sea' de 'ble nīa, aō nī kan'.

³¹ 'De nyo -vva dia 'kmv -nē 'ē crōn' ē, ka nyo -vva' dia 'kmv 'a crōn' nīa, aō nī kan'. Aō 'bo feeē' i'wlvā 'de 'kmv -nē 'ē -tī' 'bn, de-nvē' ē ke ēē' dī -wēē' a mūē -sia'. ³² 'In se ē "inī aō 'je -sōōn -tu" 'de 'kmv "kpeidī 'a -tī' 'bn. Nyo -sea' 'nynō 'ble ē, -mō cō -tūē" Tv"bo 'a dī 'a -sōōn. 'De cō -pōn 'e Tv"bo "jri 'dei nmōōa' i.

³³ 'De nyo -blea 'nynō ē, -mō cō -tūē" 'kmv "kpeidī 'a -sōōn. Ka cō 'jea nū -wēē cō 'jea 'de cō' 'nynō "jri nmōō ē, emē cō -pōn i. Cō' jei tu 'a tō' 'wlvē 'sōōn ēē nū -mū' 'nō -mū'.

³⁴ 'Kamō ē nī -ke 'de 'nynōkpaē' 'a -tī' 'bn. 'Nynōkpaē' -vū sea jra "ti due' ke 'nynū' mū" -wi" a "biie vba' tō' -wēē' 'de Tv"bo 'a -tī' "kpei, -wēē vba' ku ke vba' -sūū 'je cō' -tea' -te. 'Kaa 'nynōkpaō' -tia" jra -mū a -tūē" 'kmv "kpeidī 'a -sōōn.

Ka v 'jea nu -wεe v 'jea 'e va' kvan 'jri 'dei nmoo emε va -pon i.

³⁵ -Bo 'ma sea wlu -ni 'tmv ε, aoa' 'dce 'a -ti' 'vn -o. 'In se ε 'inu 'in 'je ao wlu 'a "kle -pee -gba'. 'In nte "i 'in 'je ao sun o po -wεe de jre' je aopv -je de kaan 'de ao ke Tv'bo 'je "i "sii-.

³⁶ 'Kaa -bo 'nynta' -saan" -te nyo 'o -tea', -wεe oo' jei tu 'na : -bo v ke 'ma -a se ba "bli "tii- -wεe va' jra "ti no" 'je -si' ε, ε se ka -ccon' ka ni-. -Bo va' 'tun -nta 'de o 'vn, ε 'e -jei" -si' ε, -mε o ke v "tii- ba "bli ka o nta "i ε, o se desavn nu. ³⁷ 'De -bo nyo jro' 'wlv 'bo oo' -ce" -kwlt" -wεe o 'na : 'nynta' -saan" -tea 'ma -tea' -ta, v ke 'ma -a se ba "bli "tiii-, -bo o 'da kan' a, -mε εε' to' tu 'wlvε 'de o pee o -ke, nyo jro' se o -klan" "kpei -te'. -Bo oo' jei tu 'bεε- o 'je oo' -ce" "wain 'bεε-, -wεe o se 'nyno 'blei ε, -mε oo nve de 'dce. ³⁸ De 'ma 'wlvε 'tmva' a, emε -ni 'nynta' -saan" -tea nyo 'o -tea', -bo o ke v "tii- ba "bli ε, o nve de -cεen'-. 'De nyo o -na 'in se 'nynokpao' 'a ku "iblai 'sv 'in 'je i -te ε, -mo "paa' ke'wle.

³⁹ 'Nynokpao' -v -tia' jra -bo va' kvan ni 'kmv ke ε, -mε v se "kpei-flon-, 'kaa -bo va' kvan 'mε ε, -mε v flon "kpei-. Nyo v nta "i v 'bεε- v 'je o "bli "ti, 'kaa ε 'bo nyo -sea' Sesi 'a -ti' to' 'vn 'je -mo nte. ⁴⁰ To' -o, va' 'nynokpao' tu 'bεε- v 'je jra dee "ti -mo -o, 'kaa 'bo 'mo -kwlt", -bo v se jra dee "ti ε, vva mue 'e 'mva -vn nta', ε 'je va' jra dee "ti -ne -sii. 'Ma naa to' i ε, -bo 'ma sea ia' -ti' tu 'tmv ε, Kea 'a -Suu a po 'vn -je o -ke.

8

'Sraanmi 'a -ti'

¹ De ao -teea' i 'de 'sraanmi 'a -ti' 'vn, emε 'ma jI "kpei -saa' la. To' -o, -a -wee' "klein juo de "jrii 'mε -wεe de -nta ka -ccon' ka -a -juo εε' nu ka. 'Kaa de "jriijua' -mε ε, εε poε nyo -cei" 'bεεa' 'vn. 'De nyo -kma nyo 'a -ti' ε, oo kuue nyo 'a di i.

² Nyo -oo -daa' oo' -ce" de "jriijuoi ε, -mε ka nyo o nva de "jriijuosvn -cεen'- o se ε juo ke. ³ 'Kaa nyo -kma Kea 'a -ti' ε, Kea juo -mo 'mε.

⁴ 'De nmi vv -saa 'sraa- -wεe vv "nyta koin -kea -bo ε -tu" -mi 'a di -ti ε, -a -je kan' 'mε de jre' se 'e koin -kea 'de ni 'no 'kmv "kpei. Kea -cεen' nte due' koun -gbai'. ⁵ To' -o, di -nta 'e favn 'di o, di -nta 'no 'blva- "kpei o, -bo nyiovpv a st Kea 'daa- mo 'de ε, ka "o ka i 'je i -ti -wεe nyiovpv a st "juoi -gbεε' 'de vva st vva' 'blei 'daa- mo 'de ε, ⁶ ε se kan' ni 'de -apv mo'v -ti' 'vn. -A -jue Kea -ε -nta due' koun -gbai' ε, emε -ni -a "Bo, emε -nv' di -wee' "klein, emε -εε -tea' -a -te. 'De nyo due' koun -gbai' mo -ni Nyo 'blei, omo -ni Sesi Klisti, 'de o 'vn mo Kea cεen -wεe ε nu di -wee'. Omo -aa 'kmvnta' 'wlv 'e 'vn.

⁷ 'Kaa nyo -wee' "klein se ia' to' -ti tu juo-. Nyo jrv' -gbεε' koin "juoi tein" -wεe εε' favn a nu. -Bo -wi" -mv di 'sraanmi 'sv ε, vv 'na vv nve desavn, 'sv vva' pee a pleε i. ⁸ 'De -mε 'kamv ε se diide mε -je ε nu -wεe -a -je Kea -pvn' 'kpa ni-. -Aa 'sraanmi dia' se ε 'bεε- ε 'je -aa Kea 'a -jei" naa' "kpei po. -Aa -vn se 'sraanmi di se ε 'bεε- ε 'je -aa Kea 'a -jei" naa' "kpei cen.

⁹ 'Kaa ao -tu' aoa' -ce" 'ε -ti' -wεe aoa' -ce" -pee-tea' je nyo -vva Kea -kwlt" -tea' sea iku 'de desavn 'di po, ¹⁰ de-nve' -mo o -na o -jue de "i -bo -vn -te i 'de koin-gbi 'di -wεe -ma sea de di, 'de nyo -oo Kea -kwlt" -tea' sea iku 'je -vn 'je 'dee, -mε ke ni 'mva- -a ? 'Mo 'na, -bo oo' jei tu 'je -vn ε, oo mue 'sraanmi dia' -pvn' -tea' -ke o. ¹¹ -Bo εε' de tu ni desavn 'bo o -kwlt" -wεe oo' pee se ε kwa blua 'de o 'je 'o -ma -ko 'de bla -wεe o 'je εε' 'sraanmi tu 'di ε, -mε -ma de "jriijua' mε -nve' -wεe o -si' -jei", 'de -mε 'kamv o ni -ma de'di -wεe Klisti 'mε oo' 'mea' -ke. ¹² -Bo aoa sea kan' -mo nu ε, -mε ε se aoa' de'di -wi" 'a 'sv aoa nu desavn "jrii ni-, aoa nve Klisti

dēsavn "jrii -ke. ¹³ Emē -ti diide 'in 'jea di -bo ε 'je 'ma de'di 'de dēsavn 'di po ε, -mē 'in se nmi di 'bode, -wēe 'ma de'di je 'e dēsavn 'di 'kpa.

9

Poo -saa oo' dōe -nia kwa -son

¹ Mō Poo, aoa 'jea i -ta, ka 'in nia Sesi 'a dboi ao juo -mē 'mē. Dī Sesi 'a dboun 'bēea uv 'jea nu ε, 'in nu' -ke. Ka 'in -tea 'ma -ce" -pee ao ju'. 'In 'jee -aa Tv"bo Sesi "jriē -mē. -Aa Tv"bo 'a dbo 'in nva aopv -ni εε' -kei". ² -Bo nyv jrv' se 'bn Sesi 'a dboi 'daa- mō 'de ε, ka 'in nia Sesi 'a dboi, aomō 'je kan' 'mē, dē-nvε' dē ao 'jea -aa Tv"bo Sesi 'a -ti' tō' 'bn, ka 'in nia oo' dboi emē -to ε.

³ Nyv -uv -nie "i -uv -jea 'bn 'wōn i -tee' ε, dē 'ma 'tmva 'de uvv -pee, emē -nao. ⁴ Aopv -oo -ti' 'bn 'mō nia Tv"bo 'a dboi ε, 'in se ε 'bēε- 'in 'je aopv "ni ke diide 'dbaa 'dee- ? ⁵ Ka Sesi 'a dboun jrv' o, oo' de'di -wi" o, Sefasi 'blea 'nyno ε, 'in se ε 'bēε- 'in 'je Kletien 'nyno 'ble -wēe ka 'ma mua v ke 'ma 'je kan' muu ? ⁶ -Aee' 'mō ke Banabasi mō -aa 'sv 'a sōn 'e dbo nu -wēe -a -je dē 'je -a -je dii ? ⁷ "soa-wi" -a -foan' tv ε, nyv 'na vva -ce" ε -kei" mē vva "duo 'bn -wēe vva -tūn' diideε- ? 'De nyv -o -doa tu -wēe -o sea εε' 'jo di -ta -mō 'wlv ε- ? 'De nyv -vva -tea' bli' 'dei ε, bli 'a nyueni mē vva sea 'naa ?

⁸ Dē 'ma 'wlvā 'tmva' -ta, ε se 'e nyiōtō' o 'sv 'bn 'wlv, ε 'crue -ke 'de Moisi 'a kē' 'di. ⁹ Wlv -crua' 'de εε' kē' tu 'a 'sbē 'di ε, ε 'naa : Bli' -εε svvan -ma ko ε, -in -bo εε' wōn kplā' poε.

-Bo Kea 'da kan' 'ee, -mē bli 'a 'sv 'a -sōon εε -tuu" ? ¹⁰ -Aee' 'de -aa 'dōe 'a -ti' 'bn ε 'daa- kaan' ? Tō' -o, 'de -aa 'dōe 'a -ti' 'bn mō εε' wlv tu 'crue, dē-nvε' -tichv -oo nva dbo ε, dē o 'jea 'je 'de nya, emē o tba to' "i. Nyv -oo svvan ko ε, ta' 'jo o 'jea 'je ε, uvu o tba to' "i. ¹¹ Ka nyv o poa

ko 'de -kle' ε, 'kamō -a -tmv Kea 'a wlv 'de ao -pee, -wēe ε cro 'jo 'de ao pēe o. Dbo -a nva 'de aopv "klu ε, -a se ε 'bēε- -a -je εε' crōn' 'je 'de aopv 'kwa 'de- ? ¹² Dī Sesi 'a dbonvvn jrv' a 'jea aopv 'kwa -ni, Banabasi ke 'mō -apv mō ao 'ji "ny' 'de-, 'kaa -a se aopv dē jre' i -tee'-, -A -bēε' dī -wēe' "wōin -wēe dē jre' je 'e -aa 'kmv 'bn 'wlv 'de ε je Klisti 'a -poia" -ti -je de kaan-.

¹³ Nyv -vva nva dbo 'de Kea -gbu klaa" 'di tein" ε, ka vva' diide ε 'wlvā 'e Kea -gbu 'di ao se i juoo- ? 'De nyv -a nva 'sraa -sadbo 'bo Kea "juoi tein", ka vva' diide ε 'wlvā 'e 'sraa -sadi "klu, ao si juo- ? ¹⁴ Kamō ε ni -ke 'de nyv -vva -tmva -poia" -ti 'a -ti' 'bn. Tv"bo 'naa : Nyv vva 'tmvva -poia" -ti -pee ε, uvv -je uvv 'a 'kmv 'a -ti' -tu".

¹⁵ 'Kaa 'mō ε, dī nyv 'jea 'bn "ny' 'de ε, 'in se ta' jre' nyv i -tee' due', 'de 'sbē 'ma ja aopv -ta, ε se uvu 'ma -tee' i -wēe ao 'je 'bn "ny' nu. -Bo ε ni kan' -mō 'in 'je nu ε, -mē 'ma 'mēa' "paa'. 'In se ε 'inu nyv jrv' 'je 'bn 'ma kēema' dē 'kwa -sa. ¹⁶ Dē 'ma 'tmva -poia" -ti ε, ε se emē -je ε nu -wēe 'in 'je 'ma -cei" 'bēε- ko-, dē-nvε' εε' dbo -teeε 'bn kwa, 'in 'je ε nu -o ka "o ka. -Bo 'in se -poia" -ti 'tmv ε, 'ma muε "nmianyo' kpaā'. ¹⁷ -Bo 'in nu εε' dbo tu 'de pēe 'dōe 'bn ε, -mē muε εε' -kei" 'jea'. 'Kaa εε' dbo tu se 'o 'ma -ce" -kwlv' 'wlv, -bo 'ma se ε nu ε, -mē ε -teeε 'bn kwa, emē -ti 'ma nu ε. ¹⁸ 'De -mē 'ma -kei" 'de ε 'ja a- ? 'Ma -kei" mē -ni 'in 'je nyv -poia" -ti -pee 'tmv-foo' 'bn -wēe 'in se uvv dē jre' i -tee' i.

¹⁹ 'In -tee' 'ma -ce" -pee. 'In se 'o nyv jrv' "jru nu-, 'kaa 'in nve 'ma -ce" nyv -wēe' a "juoi nuvi 'bn -wēe 'in 'je nyv -tuu"-tuu 'de Sesi o "biie-. ²⁰ -Bo 'in ke Suifv-wi" -te i ε, -mē ka Suifv nia, 'kamō 'in nu-, -wēe 'in 'je uvv 'de Sesi o "biie-. 'De -mē 'kamō 'in se 'o vva' kē' -son nu-. -Bo 'in ke nyv -uv -nia 'o

ke' -son -te i ε, ka υβα νβα, 'kamo
 'ma nu, -wee 'in 'je υppu 'de Sesi
 o "biie-. ²¹ 'De nyu sea' ke' juo- -bo
 υυ ke 'ma -a -te i ε, -me ka υβα νβα,
 'kamo 'ma nu, -wee 'in 'je nyu -sea'
 'o ke' -son ni 'de Sesi o "biie-. -Bo
 'ma sea kan' -mo nu ε, ε se -me 'ma
 blaa Kea 'a ke' woin ni-, δε-nyε'
 'ma 'jee Klisi 'a ke' won. ²² Nyu
 -υυα Sesi -kwli" -tea' sea iku ε, -bo
 'in ni 'e υppu "klu ε, υυ ke 'ma
 na', 'maa 'bεε- 'ma -cei" 'bo υppu
 "jru kpa", -wee 'in 'je υppu 'de Sesi
 o "biie-. Ka "o ka nyo 'je o ni ε,
 'in 'woon- o ke 'ma -a na -ti 'me,
 'de -bo ε ni kan', -wee nyu pla 'e
 'pυua' 'je. ²³ -Bo 'ma sea kan' nu
 'de -poua" -ti 'a -ti' 'un, -me 'ma -ne
 "diwan -ni 'e ε 'di -ke.

²⁴ Ao 'je kan' 'me ka nyu -υυα
 plea -wee -υυα -tooa' i ε, υυ -wee'
 "klein a ple' -wee υυ 'je pleea' 'a
 "jru kpa. 'Kaa nyo due' koun -gbai'
 mo -oo kpa εε' "jru. 'Kamo ao 'je
 ple 'de ao 'je pleea' 'a "jru kpa -ke.
²⁵ Nyu -υυα -tooa' i ε, di jri' υυa'
 nu 'de de "o de 'un -wee υυ 'je -kei"
 'je. -Kei" υυα -pouan i -ne εε' -kwle
 dooa' -ti. 'Kaa -apu mo ε, -kei" -aa
 -pouan i ε, ε se dooa -ta 'ble. ²⁶ Emε
 -ti 'ma ple 'ma mu nya, -ta 'ma
 mua 'in juo 'o 'ε. 'Ma nya tu ε,
 'maa po kpiin' 'jei woi. ²⁷ 'Kaa 'in
 'bεε- 'ma -ce" 'ε ku "woin, 'in -sii ε
 won, 'de 'mo -oo -tmυua' nyu -poua"
 -ti ε, nyu je 'un -ko -pun" 'je, -wee
 'in je 'bluo sie-.

10

*Di -nyυa Israe-koun "jrii imi -je
 -a kpln too-*

¹ 'Ma de'di -wi", -ta -a "bo -wi" ke
 Moisi a naa tein" di -nyυa υppu
 "jrii ε, ao po i -kwlu o. Υυ -wee'
 ceen 'bo bue" ke 'tonie -saan won
 'me, υυ je ε 'je. ² Bue" υυ ceen 'de
 'un o, 'tonie -saan υυ ceen o, ka
 nyba poua "ni "jru 'kamo ε ni-. Υυ
 -wee' 'woon-Moisi 'a 'bo υppu "jru
 kpa' ni -ti 'me. ³ Diide -wlu ε 'e Kea
 o, υυ -wee' die', υυ je ε 'je. ⁴ "Ni

-wlu ε 'e 'soa- 'di ε, Kea me -nyε"
 υppu, υυ -wee' 'neε -ke. 'Soa- ne,
 ka υυ-pu a mua, 'kamo εε mu. Εε'
 'soa- tu me -ni Klisi 'a -ce" 'kpa.
⁵ 'Kamo υυ 'jee- di -nia 'mυa- "jrie-
 'pepe, 'kaa υba' -tuu"-tuu se 'e Kea
 "jri 'dei nmoo-, emε -ti υυ 'me 'e
 -pυon" blba "kpei.

⁶ Di -nyυa υppu "jrii -ni imi -je
 -a kpln too- -wee ka disain nua'
 a poua υppu pεe "i ε, -a je kan'
 ni-. ⁷ Ka υba' jru' -gbεea' koin "juoi
 tein", ao 'bo kan' nyε. Ka wlu
 -crua' 'da a, 'kamo υυ nu -ceen-
 εε' wlu tu 'naa :
 Israe-koun -wee' -tee i -wee υυa di',
 υυa 'na, 'su υυ -wee' son 'un
 'ε -wee υυa dee.

⁸ -A -bo -aa -ce" 'ε 'kmu de 'ε
 "jriitun desavn "nyε, 'kamo nyu
 jru' nu 'de -a "bo -wi" "klu tein"
 -wee υυa' -kwlu 'soon "wlu taan
 (23 000) 'me 'de 'wi due' 'di. ⁹ -A
 -bo Tu'bo i -tien', 'kamo υυa' jru'
 nu -wee υυ 'me 'bo sen 'ε woin".
¹⁰ Ao 'bo 'mii wluε, 'kamo υυa'
 jru' nu tein" -wee Kea -sa υppu 'a
 ma" i.

¹¹ Di -nia 'mυa-, i nyεe υppu "jrii
 'me -wee nyu 'ji ja -gbun. 'De i
 'crue -wee -apu o -nia 'e de 'boon-
 no" 'di ε, i 'je -a kpln too-. ¹² Emε
 -ti nyo o -na o -nyna -sisi' ε, -me
 o -tu" oo' -ce" 'ε -ti' -wee o je i-ka.
¹³ Di -ia nyυa aopp "jrii -wee -ia
 -tian' aopp i ε, i se ia' -ni ka ni-, ia
 nyεe nyu -wee' "jrii me -ke. Kea 'a
 pou wlu fai", ε se ε 'bεε- ε 'je aopp
 "i "tai- -wee di ao sea "woin 'bεε- i
 'je aopp i -tien'. 'Kaa -bo ia' di tu a
 sea aopp i -tien' ε, εε mue ao 'kpi
 "nyia' -wee ao 'je i tu o -fon', 'de ao
 'je 'e i 'di 'wlu.

Poo -saa Korenti Kea -gbu fen'

¹⁴ Di 'ma 'wlu ε 'tmυa' -ta 'ma -ti'
 kmaun-, ε 'de me -ni ao teen koin
 "juoi -gbεea' o. ¹⁵ Aopp 'ma wlu
 -pee ε, ao ni to'di 'me. De 'ma
 'tmυa, ao 'bεε- ao 'je ε to' inaa -wee
 ao 'je 'e ε 'dei 'woin. ¹⁶ Nmo -kaun
 -aa -dua" 'un -wee 'de -εε -ti' 'un
 -aa poua Kea 'se 'ee, ε se -a -ke Klisi

'a nymō 'je "i "sii- -wēe "diwan 'je -a kpon, emē -ti -aa sea kan' nūb ? 'De -di'pen -aa cēēan i -wēe -aa dia, ε se -a -ke Klisi 'a ku 'je "i "sii-koo- ? ¹⁷ -Jē -di'pen -aa dia ε nta due' koun -gbai ε, -mē ka "o ka -a -je -a -ti mō 'de ε, -a ma -gboo due', dē-nvε' -di'pen kpla due' mē -a -gble'.

¹⁸ Dē -εε nūba 'de Israē-wi" "klu tein" ε, ao po εε' -ti' -kwlv o. Nmi vva -saa 'sraa 'vūn 'bo Kea "juoi nyv -vva di ε, vū ke Kea "siie 'i. ¹⁹ -Bo 'ma sea kan' -mō 'da 'ee, -mē 'in 'na koun nyv a -sa 'sraa- vva "nyia, ε ke εε' 'sraanmi -wee' nūe dēwōn ? 'In-, ε se kan' nū-. ²⁰ 'Kaa nyv sea' Kea juo ε, 'srae- vva -sa, vva "nyl -siisatn, vva' "nyl Kea. 'De 'mō se ε "inū ao ke -siisatn 'je "i "sii-. ²¹ Ao se ε 'bēε- ao 'je Tv"bo 'a -kaun" 'di 'naa' 'wlv -wēe ao 'je -siisatn 'a -kaun' 'di 'naa. 'De ao se ε 'bēε- ao ke Tv"bo 'je -tadue diia' 'wlv -wēe ao ke -siisatn 'je -tadue dii-. ²² -Aee' -aa -pōn -a 'je 'e -siisatn o "biie- -wēe -a -je Tv"bo 'a -kwlen "blo -saa ? -Aee' -a -kmai" -a je Tv"bo -sii ?

-Aa nūvdi 'je Kea 'a 'nyū "i 'bēε-

²³ Tō' -o, -a -bēε' -a -je dī -wee' "klein nū, 'kaa dī jri' -nī 'e -wēe -ia' nū -a 'dōe 'jrii. Nyv 'bēε- vū 'je dī -wee' "klein nū -cēēn-, 'kaa i -wee' 'a kuu kan' nyv 'a Kea -kwlv" -tea' i. ²⁴ Ao 'bo aōa' 'sū 'a 'dōe i-pōēn. 'Kaa dī -i -jea ao -podei" 'dōe "jrii nū ε, imū ao 'je nū due' due.

²⁵ Nmi "o nmi -εε pleea 'bo 'dōo o, ao 'bēε- ao 'jēε -tūn' ao 'je ε di. Ao 'bo pēe ipleeε -ta εε' nmi tu 'wlvā ao 'bo ε i-teeε' ε. ²⁶ Dēε-ti -wēe 'ma 'da kan' -a, emē -nī wlv -crua' ε 'naa : Kea mē -ble dī "klein -nūa 'nō 'blva- "kpei ε.

²⁷ Nyō -sea' Sesi 'a -ti' tō' 'vūn 'je -bo o 'da -un dēdi -ti -wēe -un -nūe "i -un -je 'e mu ε, -un mu. -Bo -un mu 'e 'ja a, -mē -un -bo pēe ipleeε, dē o "nyia -un 'sū ε, -un di ε. -In -bo dē jre' 'dei -tee' ε. ²⁸ 'Kaa -bo nyō jro'

'na nmi -ma jia dia' -ta 'sraanmi -o ε 'wlvε 'e kōin bae'. -Bo o 'da kan' a, -mē -un -bo ε diie 'de "ju o -saa -un fēn' -nō 'o -ti' 'vūn, dē-nvε' oō' "ju tu ε, oō 'daa- 'sraanmi dia' dēsavn 'bo o -kwlv". ²⁹ ε se -ma -cē" 'ε tō' mē 'ma 'da nī-, 'kaa tō' "ju -nō naa i 'de εε' -ti' 'vūn ε, -un -bo dē di -ti.

"Ko nyō jro' -nī 'e aōpυ "klu -wēe o 'na tō' nyv a naa i 'de 'ma -ti' 'vūn ε, emē -ti 'in 'je dē di -ti 'bōo ? ³⁰ -Bo 'in po Kea 'sē- 'de diidē 'ε -ti' 'vūn 'ee, -mē dēε-ti nyv 'je 'vūn 'dei wlvu 'de diie -εε Kea 'in poa 'sē 'ε -ti' 'vūn ε- ?

³¹ Dē 'ma -sa "kpei 'de -mō 'o jei tu -pee, ε ka : Dē "o dē aōa mua nūa', -bo aōa sea dē di o, -bo aōa sea dē 'na o, ao nū i -wēe Kea 'a 'nyūn 'je "i 'bē 'de aōa' -kō 'di. ³² Ao -tu" aōa' -cē" 'ε -ti' -wēe aōa' nūvdi je nyv "maa. -Bo ε nī Suifvi o, -bo ε nī nyv sea' Suifv nī o, -bo ε nī Kea 'a -jei" naavn o, aōa' kplūn 'bo nyō jro' -jei" -siie. ³³ Ka 'in na, 'kamō ao 'je na-, 'in se 'ma -cē" 'ε 'dōe i -pōn, 'kaa 'ma -pōn nyv -wee' "klein 'a 'dōe i 'de dī -wee' 'vūn, -wēe nyv -tuu"-tuu 'je 'e Sesi o "biie-, 'de vū 'je 'pūva' 'je.

11

Ka nyv 'je Kea "juoi -gbēε' svn nū ε

¹ Ka 'in bla 'o Klisi 'a -kō 'de ε, ao bla 'o kan' 'ma -kō 'de -ke.

² 'Ma 'cē, 'ma pōε ao -ti' o, dē-nvε' aōa pōε 'ma nyv dētōōsūn -wee' -kwlv o, -wēe kplūn 'in sia aōpυ o ε, aōa nū i.

³ 'De dē 'in nūe "i ao 'jea -kwlv o po 'pepe emē -nī Klisi mō -ble "junmōu -wēe "junmōu -te 'nynōkpao' "jru kpō' i -wēe Klisi 'a 'kmv nī 'e Kea 'kwa. ⁴ -Bo "junmōu a sea Kea bae -wēe wlv Kea poa 'bo o -kwlv" -bo oō sea ε 'tmv ε, o 'bo dē "jru blaā. -Bo o nū kan' a, -mē o se oō' "jrukpō' i -tei 'a nī' -te'. ⁵ 'Kaa 'nynōkpae' -wi" -mυ ε, -bo vva sea ia' dī tu nū ε, vū bla

de "jru, eme -ni ka -coon' ka. 'De -bo ub se de "jru bla 'ja a, -me ub se uba' "jrukpo' i -tei 'a ni' -te'. 'De 'nynokpao' -v sea de "jru bla a, -me ka nyo o 'wla "jru i, 'kamoo v ni-.
 6 'De -bo 'nynokpao' jrv' 'na v se de "jru blai e, -me v 'wla "jru i. 'De -bo 'nynokpao' cen "muu sni' -wee v 'je "jru i 'wla 'ee, e nmo "jrii 'mee ? -Bo e se "jrii nmo 'ja a, -me v bla de "jru. 7 De-e-ti "junmou 'a de "jru blaa' sea "jrii nmo e, eme -ni Kea nvo' 'de ee' -kooo' i 'vn, -wee -bo nyv -gbun o ja 'sv e, ka Kea 'bea "i nyv 'je e juo-. 'Kaa 'nynokpao' -mu e, de va' kvan nia 'vn me va to. 8 Ao 'je kan' 'me, Kea 'woan "junmou nu-ti e, e se o 'o 'nynokpao' -pun" -sa, 'kaa 'nynokpao' mu e, e -sa 'o "junmou -pun" -wee e nu. 9 'De Kea se "junmou nu 'de 'nynokpao' 'a -ti' 'vn, 'kaa e nu 'nynokpao' -mu 'me 'de "junmou 'a -ti' 'vn.
 10 Eme -ti 'de Kea 'a "soa-wi" 'a -ti' 'vn, 'nynokpao' 'je de "jru bla, -me ka v 'blea "jrukpo' i -tei, eme va to. 11 'Kaa 'ma de'di -wi", -apu o -ke Tv"bo Sesi Klisi "siaa "i e, -a se i -seea'. -Bo "nynunmai se 'kmu ni 'de e, 'nynokpae' se 'kmu ni. 'De -bo 'nynokpae' se 'kmu ni 'de e, "nynunmai se 'kmu ni -ke, 12 de-nve' -a -je kan' 'me, Kea -sa 'o "junmou -pun" -wee e nu 'nynokpao'. 'De 'nynokpao' mu -va -wlv "junmou-. 'De de -a -jea -kwlv o po -ke e, eme -ni de -e -jea 'kmu ni -wee Kea sea nu, -me se ni-.

13 Aoa' -ce" 'kpa -gbun e ja ao 'je e 'je, -bo 'nynokpao' se de "jru bla -wee v 'je Kea bae 'ee, e ni ka -coon' ka 'mee ? 14 Ka -bo "junmou 'ble "mu- -toun e 'blea -tin' e, 'blva- -wee' "klein ju'. 15 'Kaa -bo 'nynokpae' -wi" -mu 'ble "mu- -toun e, e nmo "jrii, e nve uba' -cian' -o, de-nve' Kea "nyv ubvu "mu- -toun 'me -wee i 'je ubvu "jru -cri". 16 De 'ma 'wlv 'tmva' -ta, -bo nyo jro' se 'o 'won 'ja a, -me de o

'jea -kwlv o po e, eme -ni kpln -a -ke Kea -gbi -wee' "klein a nva, umi -nao.

Tv"Bo Sesi 'a diide-
 (Matie 26.26-29 ; Makı 14.22-25 ; Luiki 22.14-20)

17 'De de jre' -ni 'o mu ke'wle 'in 'je aopv too-. -Bo ao 'kuen "jru i e, kpln aoa nva ia' kuu ba 'a di i, 'kaa ia cen ba 'a di. 'De -me 'e -ti' 'vn e, 'in se aopv -ti' opoi. 18 De -je 'in 'woan tein" 'de aoa' -ti' 'vn e, eme -ni -bo aoa sea "jru i kuen 'de Kea -gbu 'di, aoa -seea' 'vn 'e. De v 'tmva 'mva- 'in 'je ee' jre' to' 'vn e. 19 -Bo 'vn -seea' me -ni aopv "klu mo 'o -ce" -ke e, -me nyv -uba' pooa wlv fai" nyo o mu e ubvu juua'. 20 -Bo ao 'kuen "jru i e, e se Tv"bo 'a diide me aoa di -tadue ni-. 21 'Kaa -bo ao 'kuen "jru i 'sv e, aoa di aoa' -ne de 'me due 'due 'sv jro' 'o die, -wee 'mu-e -e 'dba jro', 'de jru' a po nmo "jru. 22 -Bo ao 'je aoa' di di -wee ao 'je aoa' nmo "jru po 'ee, -me aoa' -te i 'de ao woin" ? -In" ? Ao nve "i ao 'je Kea -gbu -fleen ? -Aee' ao nve "i ao 'je nyv -sea' de jre' 'ble -tin' "i 'dbaa ? De ao nva 'mva- 'ee, ao nve "i 'in 'je aopv ia' -ti' o poo ? "In-, 'in se aopv -ti' opoi. 23 De-nve' de 'in 'jea 'de Tv"bo 'kwa eme 'in too aopv. Ka Tv"bo nva 'vn oo' diide 'e tooonv 'ka ka : "Mavwı -e 'di v 'jea 'e Tv"bo Sesi to e, eme o "duo -di'pen 'vn, 24 'de o po ee' Kea 'se- -wee o cen e i, 'de o 'na : 'Ma ku, 'in toa 'e -e -cian i 'de aoa' -ti' 'vn, eme -o. Ao di ee' diide tu jeeje -wee ao 'je 'ma -ti' -kwlv o po. 25 Ub -kva' de dia' 'sv, o "duo nmo -kaun 'vn 'e -wee o 'na : Nymo -ne, 'ma nymo -e poa dbede dee 'bo ao ke Kea 'nyv -o. -Sontı aoa mu e 'naa' 'ja a, -me ao po 'ma 'me -ti -kwlv o. 26 Eme -ti de -tha' 'e -stanwı 'di -wee -e -jeea Tv"bo 'a dejia' a, -sontı aoa mua -di'pen -ne dia' -wee ao 'jea nmo -ne 'na a, -me ka Tv"bo Sesi 'mea aoa' 'mea' eme aoa 'tmv 'bo nyv -wee' "juoi.

27 'De εε' -ti' 'bn nyo -o mua Tv"bo 'a diide dia' -wee -o -jea o' nymo 'na 'de -o sea εε' ka ni ε, -me o -fleēn' Tv"bo 'a 'mea' 'me, -wee o po o' -ce' desavnvi. 28 -Je ε nta kan' a, -me nyo -o -jea Tv"bo 'a diide di -wee -o -jea o' nymo 'na a, o -gbun 'de o' -ce' 'un 'pepe -wee o 'je εε' de tu nu, 29 de-nve' nyo -o mua Tv"bo 'a diide dia' -wee -o -jea o' nymo 'na 'de de -εε 'mea' Sesi 'mea -o sea 'e ε 'de juo ε, -me -mo o ja o' -ce' 'kpa Kea 'a 'pee 'jru. 30 Ia' di tu mi -nve' -wee 'we- kpon nyo -tuu"-tuu 'de aopu "klu, -wee jrv' nua-, 'de 'pla 'me. 31 'Kaa -bo -a -gbun 'de -aa -ce' 'un 'pepe -wee -a -je Tv"bo 'a diide die, -me -a se ε 'bεε- -a -je -aa -ce' 'pee 'jru ja-. 32 'De -bo Tv"bo a sea -aa 'pee 'je ε, -me εε -sa -a kpln 'kwai, -wee εε' 'pee je -a -ke nyu sea' Kea juo kpon.

33 'Ma de'di -wi", -je ε nta kan' -mo 'ja a, -me -bo aoa sea "jrui 'kuten 'de Tv"bo 'a diide 'ε -ti' 'bn ε, -me ao fuo ba. 34 -Bo 'mυε- ε sea nyo nu ε, -me o di de 'de o woin" -wee aoa' "jrui 'kutan' je ao Kea 'a 'pee 'jru ja.

Di -ji -sia 'o -bo 'un 'je -mi "kpei -sa a, -me -bo 'un ji' de aopu o -wee.

12

-Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu ε

1 'Ma de'di -wi", 'un nte "i ao 'je -paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu 'a to' -ti juo-. 2 Ao 'je kan' 'me, -ta ao sea Kea 'a -ti' to' 'bn 'je tein" ε, ao "taiε aoa' -cei", -wee -sion' poo ao 'srei 'de aoa -gbεε' koin -i sea wlu 'ble "juoi. 3 Emε -ti 'un nte "i ao 'je ε juo 'pepe nyo Kea 'a -Suu a poa -je o ε, o se ε 'bεε- o 'je Sesi -soo' o poo-. Nyu jrv' se ε 'bεε- o 'je Sesi o' 'Blei 'daa-, -bo ε se Kea 'a -Suu me -ni 'de o 'un nte.

4 -Paan' Kea 'a -Suu a nua nyu "jrui i ia' kpe -tiei", 'kaa Kea 'a -Suu -me nte due' koun -gbai'. 5 Tv"bo 'a dbo nyu a nua ia' kpe -tiei", 'kaa

Tv"bo nyu a nua "juoi ε, -me nte due' koun -gbai'. 6 Kea 'a "ikmaa' 'a "jri "kpaε' posun -tiei", 'kaa Kea due' koun -gbai' -ne, me -εε nu di -wee' "klein 'de nyu -wee' 'bn.

7 -Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu due 'due i nte 'de nyu -wee' 'a 'dōe 'a -ti' 'bn -o. Kaa ia' "jri "kpaε' posun se due' ni-. 8 Kea me -εε -nyl" nyu jrv' to' 'dinia' 'de εε' -Suu 'bn, εε' -Suu due' -ne, emε -εε -nyl" nyu jrv' de "jruijua' -wee di -pa' 'kwla vυ ju i. 9 -Suu due' koun -ne, emε -εε nyu jrv' -paan' "jrui -wee vυ 'ble Kea -kwli" -tea' 'a 'kpi. Kea 'a -Suu due' -ne, emε -εε nu nyu jrv' -paan' "jrui -wee vυa 'bo- nyu 'a 'we-. 10 Emε -εε nyu jrv' -paan' "jrui -wee vυa nu "ikmadl. Emε -εε jaa nyu jrv' Kea 'a wlu 'kwa -wee vυa -st' wō ka -coon' ka-. Emε -εε po nyu jrv' to' di -wee vυa juo -sii' a "kpei- -seea' ka. Emε -εε nve -wee nyu jrv' a po wlu 'srv vυ sea 'cian 'de vυa 'tmv wlu Kea poa 'bo vυ -kwli" ε, emε -εε nve ke'wle -wee nyu jrv' a juo ia' wlu tu 'a wō -sa ka. 11 Kea 'a -Suu -nia due' koun -gbai' -ne emε -εε nu di -nia 'mva- -wee' εε -gble' nyu εε' -paan' "jrui due 'due, ka εε' -ce' 'kpa nta 'i ε.

Ka nyio 'o -gboo nta, 'kamō Klisi ni-

12 Ao 'je kan' 'me di -tba' 'o nyio -pun" ε, i -tiei". 'Kamō i -ti -wee i tba 'o -gboo -pun", 'kaa i -wee' ma nyio due'. Ka nyio 'blea -pun" di -tuu"-tuu ε, 'kamō Klisi ni -ke. 13 -Ta -a pooa 'ni "jru ε, -a -wee' "klein 'wōon -a -ke Sesi 'a "i "sii -ti 'me. Kea 'a -Suu -nia due' me -nve' -wee -a -kpa Klisi 'a -pun" di. -Bo ε ni Suifv-wi" o, -bo ε ni nyu -sea' Suifv ni o, -bo ε ni nyu -nia kōonpv- o, -bo ε ni nyu -tea vυa' -ce" -pee o, -a -wee' "klein -o -ke Klisi "sia "i ε, -a ma nyio due', -Suu due' koun -gbai' me -ε tba -a "ni wōn.

14 Aoa 'jee, ε se 'dao- due' me -ma' nyio o' -gboo ni-, 'kaa di -i

ma nyio ɔɔ -gboo ɪ -tiei". 15 -Bo bu wlu ka 'de- wɛɛ ε 'na : -Jɛ ka sɔn nɪa 'mɔ sea kan' nɪ ε, -mɛ 'ɪn se 'o nyio ɔɔ' -gboo -pɔn" tba. -Bo ε 'da kan' 'ee, -mɛ ε se 'o nyio ɔ' -gboo -pɔn" tba -cɛɛn'- ? 16 'De -bo doun" wlu ka 'de-, -wɛɛ ε 'na : -Jɛ ka "jriɛ- nɪa 'mɔ sea kan' nɪ ε, -mɛ 'ɪn se 'o nyio ɔ' -gboo -pɔn" tba. -Bo ε 'da kan' 'ee, -mɛ ε se 'o nyio ɔ' -gboo -pɔn" tba -cɛɛn'- ? 17 -Bo nyio ɔ' -gboo -wee' nɪ "jriɛ 'ε 'sɔ 'dee, -mɛ dbo doun" a nɪa -ɔ -je ε nɪ ε- ? -Bo nyio ɔ' -gboo -wee' nɪ doin" 'a 'sɔ 'e, -mɛ dbo 'mɪa a nɪa, -ɔ -je ε nɪ ε- ? 18 'Kaa ε se kan' nɪ-. Dɪ "klein -tba' 'o nyio ɔ' -gboo -pɔn" ε, Kea 'a -cɛ" 'kpa -tuɪ" -teɪn due 'due ka ε nɪa 'i ε. 19 -Bo ε nɪ 'dao due' koun -gbai' mɛ -ma' nyio ε, -mɛ -ta ɔɔ' -gboo -kwei" ε- ? 20 Dɪ -tba' 'o nyio ɔ' -gboo -pɔn" ɪ -tiei" -mɔ, 'kaa -gboo -mɛ nɪɛ due' koun -gbai'. 21 "Jriɛ- se ε 'bɛɛ- ε 'je kwa -pee wlu ε 'je nɪ : 'In se -ma -tea' -te. "Jru se ε 'bɛɛ- ε 'je bɪ -pee wlu, ε 'je nɪ : 'In se ɪa' -tea' -te. 22 "ɪn-, ε se kan' nɪ-. Dɪ "klein -ɪ -tba' 'o nyio ɔ' -gboo -pɔn" -wɛɛ ɔɔ blaɪ "jriɛ- i ε, -bo ɪ se 'o ɔ -pɔn" tba 'de ε, -mɛ ɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je 'kmɔ nɪ-. 23 'De nyio ɔ' -pɔn" dɪ -jɪ ɔɔ' 'jea de 'ɔn -gbɛin' ε, ɔɔ -tuɛ" -mɪ 'a -tɪ' ε je jɪ' -sii. nyio ɔ' -pɔn" dɪ -jɪ ɔ sea "ɪnɪ nyɔ 'ka 'jriɛ- 'jee ε, ɪmɪ -ɪa -tɪ' ɔɔ -tu" jea -cɔɔn' ka. 24 'De nyio ɔ' -pɔn" dɪ -ɪa "jriɛ- 'jeea' sea -tɪn' 'ble ε, ɔɔ' -tu" -nɪ 'a -tɪ'. 'Kaa Kea nmae dɪ -wee' 'mɛ, -wɛɛ ε -tuɪ" 'o nyio -pɔn", -wɛɛ ɪa' -jɪ nyɔ ɔ' 'jea de 'ɔn ε, nyɔ 'je ɪ -wee' 'a -tɪ' -tu". 25 Kea nɪ kan' 'mɛ, -wɛɛ nyio ɔ' -gboo je 'ɔn -seea', 'de dɪ -ɪ -tba' 'o -gboo -pɔn" ɪ 'je ba 'a -tɪ' -tu" due 'due. 26 -Mɛ -bo 'dao- due 'a sea 'kle 'je ε, 'dae- -wee' -ke εε 'je εε' 'kle tu -ke. 'De -bo 'dao- due' nɪmɔɔε 'kwa a, -mɛ 'dae- -wee' -ke εε nɪ 'mɪa-.

27 -Bo ε -tu" aopɔ mɔ ε, aɔ ma Klisɪ 'a -gboo, 'de aɔ nɪɛ ɔɔ' 'dae- ke, jɪɔ' 'bleε ɔɔ' -nɛ -teɪn. 28 'Kamɔ

ε nɪ -ke Kea -te' 'o nyɔ jɪv' 'mɛ 'de Kea -gbu 'di -wɛɛ ε -te' ɔpɔ dbo kwa due 'due. Nyɔ ε -tea' 'o "i-saa' nɔ" ε, ɔpɔv -nɪ Klisɪ 'a dboɔn-. 'Bo -mɛ 'de ε, ɔɔa' kpe 'sɔɔn -nɪ ε, εmɛ -nɪ εε' wlu 'kwajaaɔn. Nyɔ 'a kpe taan -nɪ mɪ -ɔv -nɪ Kea 'a wlu wɔ-saɔn. 'Bo -wi" -mɪ 'de ε, ε nɪɛ nyɔ jɪv' -paan' "jrii -wɛɛ -wi" -mɪ a nɪ jrii' i. εε' -Suu nɪɛ nyɔ jɪv' -paan' "jrii -wɛɛ -wi" -mɪ a 'bɔ 'wɛ-, ε nɪɛ' -wɛɛ nyɔ jɪv' a pɔ nyɔ sɔn o, ε -te 'o nyɔ jɪv' 'mɛ -wɛɛ -wi" -mɪ juo nyɔ -je opo ka. -Wɛɛ ε nɪ nyɔ jɪv' -paan' "jrii 'de ɔɔa pɔ wlu 'sɪv, 'de ɔɔa 'tmɔ wlu Kea pɔa 'bo ɔv -kwɪlɪ" ε. 29 Nyɔ -wee' "klein se kan' Sesi 'a dboɔn nɪ-, ɔv se kan' Kea 'a wlu 'kwajaaɔn nɪ-. Nyɔ -wee' "klein se kan' Kea 'a wlu wɔ-saɔn nɪ-. Nyɔ -wee' "klein se kan' "ikmadɪnɔɔn nɪ-. 30 Nyɔ -wee' "klein 'a 'bɔɔ- nyɔ 'a 'wɛ- kan'. Nyɔ -wee' "klein 'a pɔ wlu 'sɪv kan'. Nyɔ -wee' "klein 'a -sa ɪa' wlu tu wɔ kan'.

31 Kea 'a -suu 'a -paan' -ɪ -kɔan -tɪ' ε, ɪmɪ aɔ 'je i-pɔn. 'Kaa -Jebɪv -nɪa dɛwɔn -ε -siiɪa dɪ -wee' ε, εmɛ 'ma jɪa aɔ tɔɔa'.

13

Nyɔ 'a -tɪ' kmaa' -cɛɛn'-

1 -Bo 'ma sea nyioɔpɔ- ke Kea 'a "soa-wi" 'a wlu pɔ mɔ 'de ε, -bo nyio ɔ' -tɪ' kmaa' se 'de 'ɔn nɪ ε, -mɛ ka diin" -εε wlu 'dɪa foo" 'ɔn -wɛɛ dɛ jɪɛ' sea 'e 'de nɪ nɪa, 'kamɔ 'ma wlu nɪ-. 2 Dɪ -ɪa mua nɔɔa' 'de nya, -bo 'ma sea nɔ" nya sie -wɛɛ 'ma se ɪ 'tmɔ mɔ 'de ε, -bo 'ma sea 'e dɪ -pa' 'kwɪa -wee' 'dei 'wɔn -wɛɛ 'ɪn 'je dɪ -wee' "klein juo mɔ 'de ε, -bo dɛ -kwɪlɪ" -tea' nɪ 'de 'ɔn -wɛɛ 'ma sea cruɪ -kwɪlɪn' -saa mɔ ɔ' -cɛ", -wɛɛ nyio ɔ' -tɪ' kmaa' se 'de 'ɔn nɪ ε, -mɛ 'ɪn se dɛ jɪɛ' wɔn nɪ-. 3 -Bo 'ɪn "duo 'ma 'bleɔdɪ -wee' 'ɔn -wɛɛ 'ɪn "nyɪ nɪa" nyɔ, 'de 'ma sea 'ma -cɛɪ" 'bɛɛ 'de -mua 'a -tɪ' 'ɔn mɔ 'de ε, -bo nyio ɔ' -tɪ' kmaa' se 'de 'ɔn nɪ ε, ε nɪɛ dɛ foo" 'ma nɪ.

4 Nyo -kma nyio 'o -ti' -mo o 'bæ-
 pæ "wain, o nmo 'di wain, de 'e
 poo o pæe "i, oo' "plin, oo' 'bæ-oo'
 -cei", 5 oo' di nyu "jru i, oo' -pon oo'
 'su 'a 'dœ i, oo' 'kpa 'cæn oo' 'blee
 nyu 'dii i. 6 -Bo nyio a sea -topin
 di -wæe oo sea dɪsain nu ε, ε se
 oo' 'mua- 'ble, 'kaa -bo to' -ti kpa
 tu 'a "jru -wæe oo nu 'mua-. 7 Nyo
 -kma nyio 'o -ti' -mo 'o -koo nyu 'a
 desavn -kwlo ja, oo' 'je nyu desavn
 'un, oo' wa nyu 'kpi "i 'de di -wee'
 "klein 'un, oo' 'bæ- di -wee' "klein
 "wain.

8 Nyio 'o -ti' kmaa' se ison-ta 'ble.
 No" jre' -εε mu nynia' -wæe wlu
 Kea a poa 'o nyu -kwli" nyu 'je ia'
 'tmu-ti 'bo. No" jre' -εε mu nynia'
 -wæe wlu 'srɔ pooa' 'je i-kwæ-, 'de
 de "jriijua' 'je ison-ke. 9 No" -a -nua
 'di -sian a, -a se di -wee' "klein juo-
 ke, ia' 'pla mɪ -a -juo, Kea se di
 -wee' "klein 'kwla -sa ke ia' 'pla mɪ
 -a -juo -wæe -aa -tmu. 10 Kaa -sontɪ
 Kea a mua di -wee' "klein 'kwla
 -saa' 'de -a -pæe ε, -mε -aa muε di
 -wee' "klein jua'. 11 Aoa 'jee, -ta 'in
 nua "ju -saan" a, -mε ka "ju -saan"
 a wlua, 'kamɔ 'ma wlu, -wæe 'in
 'ble "ju -saan" 'a to' inaasun. 'Kaa
 'in -kwæe a nyio -coon' 'su ε, 'in 'bo
 "ju -saan" 'a kplɪn o 'bode. 12 Di
 -aa -gbvan ja 'de -sianwɪ 'di ε, ɪ
 nɪε di 'a -sii -o, -aa' 'jee- di 'a 'jojri
 "jrie- ke 'pepe, ka nyu o -gbvan'
 "juan- -εε' 'jeai -gbein' 'di ε, 'kamɔ
 ɪ nɪ-. 'Kaa no" jre' -εε mu nynia'
 a muε di -wee' "jrie- 'jeea' 'pepe.
 'De -sianwɪ 'di ε, di jri' -nɪ 'e -a se
 juo- ke 'pepe, 'kaa 'de εε' 'wɪ tu 'di
 ε, -aa muε di -wee' jua' 'pepe, ka
 Kea juua -avn 'pepe ε.

13 'De kaan ka la 'ja a, di 'a kpe
 taan -ɪ sea isoin ε, umɪ -nɪ Kea
 -kwli' -tea' ke, de to' 'itbaa' ke,
 nyio 'o -ti' kmaa' ke. Di 'a kpe taan
 -nɪ ia' "jruojɔ mε -nɪ nyio 'o -ti'
 kmaa'.

14

-Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu

1 Ao -pon nyio 'o -ti' kmaa' i.
 -Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu ε,
 ao -pon -mɪ i -ke. Ia' -je ao 'jea Kea
 i -tee' kpleiin, emε -nɪ ε 'je aopu
 εε' wlu 'wain po -wæe ao 'ju 'tmu
 'de aoa' de'di -wi' -pæe, 2 de-nvε'
 nyu -oo poa wlu 'srɔ o sea 'cian a,
 o se nyio -pæe wlu, 'kaa oo wluε
 Kea -pæe. 'De de oo 'tmua nyu jro'
 'o 'wain ε 'mii, Kea 'a -Suu -nua 'de
 o 'un ε, emε -nvε' -wæe di -ɪ pa
 'kwla oo 'tmu ɪ. 3 Nyo Kea poa
 wlu -kwli' -wæe -oo -tmu ɪ ε, -mo o
 wluε nyioo -pæe, oo kuue uppu 'a
 di i, oo -tuε' uppu 'snɪ -wæe oo -tu"
 uppu -ti' -kwli' i. 4 Nyo -oo poa wlu
 'srɔ o sea 'cian a, -mo o kuue oo'
 -ce" 'ε di i, 'de nyu -oo -tmua wlu
 Kea poa 'bo o -kwli' -mo o kuue
 Kea -gbu 'a di i.

5 'In nɪε "i ao -wee' 'je wlu 'srɔ
 po -mo, 'kaa de -je 'in nɪai' kplein,
 emε -nɪ Kea 'je aopu wlu -kwli' po
 -wæe ao 'ju 'tmu. Nyo Kea poa wlu
 -kwli' -wæe -oo -tmuε' -mo 'bei o
 je nyu -oo poa wlu 'srɔ -sii. 'Kaa
 wlu 'srɔ oo poa -bo o -sɪ wɔ -wæe ɪ
 'je Kea -gbu 'dœ "jrii nu -mε nmo
 "jrii. 6 'De kaan ka 'ma de'di -wi"
 'ma -teeε' aopu i, -bo 'in ji 'de aopu
 "klu -wæe 'in 'je wlu 'srɔ po 'de 'in
 'je aopu -pæe wlu 'ee, -mε de 'ma
 'tmua 'ee, εε muε aoa' di 'o 'siao'
 ? "In-, -bo 'in nu kan' a, ε se aopu
 sun o poi se. 'De ka -jo -bo 'in nu
 -wæe -ε -je aopu 'a di 'o "sii-ε, emε
 -nɪ di Kea -sa 'kwla 'de 'un -pæe
 -wæe 'in jua o, wlu Kea poa 'bo 'un
 -kwli' o, de 'in 'jea aopu toɔ ke,
 umɪ 'in 'je 'tmu 'de ao -pæe, -wæe -ɪ
 -je aopu sun o po.

7 'Ma 'ce, 'in nɪε "i 'in 'je
 -ti' 'ipoo-. Nyu -sua bla di ka
 "kwi-kwein ke -si' plɔ nua, -bo up
 sɪ bla kpai- kpai- 'ee, ka nyu 'je
 ia' wlu 'a "kpei- -seea' sun nu ε-?
 8 'De -bo do-klee 'ε wlu se 'pepe nɪ
 'ee, nyu wε- -je tu -fondɪ nmaε ε-?
 9 Aopu mo -ke ε, -bo aoa sea wlu
 'srɔ po -wæe de aoa 'tmua nyu jro'
 'o 'wain ε 'mii 'ee, ka de aoa 'tmua

nyv 'je εε' juosv̄n nv ε-? 'Mv̄ 'na -mε ka nyv v̄ wluv̄ "jei woi, 'kamv̄ ε n̄i o.

¹⁰ Wlv̄ -nv̄a 'nv̄ 'kv̄m̄ "kpei ka v̄a' kpe 'je v̄ -ti m̄v̄ 'de ε, v̄a' -je -sea' 'de 'ble -mε se n̄i-. ¹¹ 'Kaa wlv̄ nyv̄ jrv̄' v̄v̄ poa -bo 'vn̄ se εε' wlv̄ tu 'a po ka juo ε, -mε nyv̄ v̄v̄ p̄v̄ v̄v̄ n̄iε nyv̄ 'sr̄v̄ 'de 'vn̄ "jri' de, -wεε 'm̄v̄ n̄i nyv̄ 'sr̄v̄ 'de v̄ "jri' de -ke. ¹² Aom̄v̄ -ke -je ao n̄iε "i -wεε Kea 'a -Suu 'jea ao 'kpi "nyv̄ 'de ao 'jea d̄i nv̄ ε, -mε -jv̄ -jea Kea 'a -jei" naav̄n 'a d̄i ikuu, v̄m̄i ao 'je i-p̄v̄n -gblein' -wεε -v̄ -je aopv̄ isiiε-.

¹³ Nyv̄ v̄v̄ poa wlv̄ 'sr̄v̄ v̄v̄ sea 'c̄ian a, v̄ 'je Kea i -tee' -wεε ε 'je v̄ v̄a' w̄v̄ -saa' 'a -paan' "jrii nv̄ -ke, ¹⁴ de-nv̄ε' -bo 'ma sea wlv̄ 'sr̄v̄ po -wεε 'ma sea Kea bae ε, -mε 'ma -suu mε -n̄i Kea baea', 'kaa 'ma v̄v̄' -mε se de jrε' nv̄. ¹⁵ 'De -mε ka -a -je nv̄ 'ja a-? -A -bεε' -a -je Kea bae 'de Kea 'a -Suu ke -aa v̄v̄' vn̄. 'De -a -je ble 'de Kea 'a -Suu ke -aa v̄v̄' vn̄ ke-. ¹⁶ -Bo ε se kan' -m̄v̄ n̄i, -mε -bo -ma sea Kea bae 'de εε' -Suu 'vn̄ ε, nyv̄ -sea' εε' wlv̄ tu juo -wεε v̄v̄ nv̄a 'o ε, ka v̄ 'je -Amε 'w̄v̄sv̄n nv̄ ε-? De-nv̄ε' de -vn̄ -tm̄va 'de -ma Kea 'εp̄owlv̄- 'di ε, v̄ se ε 'mii 'w̄v̄n. ¹⁷ -In -nm̄v̄ wlv̄ w̄v̄n 'mε -vn̄ je Kea 'se po kpi-v̄n -m̄v̄, 'kaa ε se v̄v̄ d̄i ikuu-.

¹⁸ De 'ma baea Kea 'de wlv̄ 'sr̄v̄ ε -sia ao -wee' ε, 'ma p̄v̄ε εε' Kea 'se-. ¹⁹ 'Kaa -bo 'vn̄ n̄i 'e Kea -gbu 'di ε, -wεε 'vn̄ 'je wlv̄ 'a kpe -mm" 'tm̄v̄ 'de nyv̄ 'jv̄ 'mii 'w̄v̄n ε, ε 'paa', ε je 'vn̄ po wlv̄ 'sr̄v̄ -po -po -wεε v̄ se nyv̄ jrv̄' v̄v̄ d̄i ikuu -sii.

²⁰ 'Ma de'di -wi", ao 'bo "nynv̄m̄v̄" d̄i -c̄iεi" nv̄v̄ε 'de aov̄a' v̄v̄inaav̄sv̄n 'vn̄, ao juo d̄i 'a "kpei-seea' ka. 'Kaa -bo ε -tu" 'e deav̄n nv̄-ti 'vn̄ ε, -mε ka "nynv̄pl̄iε nv̄a, ao n̄i kan'. 'De -bo ε -tu" 'e d̄i "kpei-seea' -mε 'ε -ti' 'vn̄ ε, -mε ao -kwe-ε nyiv̄p̄v̄ 'mε 'bode. ²¹ Wlv̄ -cr̄v̄a' 'de Kea 'a ke' 'di, ε ka :

Tv̄"bo 'na : Nyv̄ 'sr̄v̄ 'a wlv̄ ke v̄v̄a' w̄v̄n m̄i 'vn̄ 'je 'vn̄ "duo-

-wεε 'vn̄ 'je 'ma 'cε nyv̄ -pee 'tm̄v̄v̄-. -Bo 'vn̄ nv̄ εε' de tu m̄v̄ 'de ε, v̄v̄ se 'ma wlv̄ doin" o poi see.

²² Deε-ti 'ma 'da kan' a, εmε -n̄i wlv̄ 'sr̄v̄ poa' -mε n̄iε Kea 'a jrii' -o 'de nyv̄ -sea' Kea juo 'a -ti' 'vn̄. ε se 'e nyv̄ -jua Kea 'a -ti' 'vn̄ n̄i-. 'Kaa wlv̄ Kea poa nyv̄ -kwlv̄" -wεε nyv̄ a 'tm̄va -m̄i n̄i 'e nyv̄ -jua Kea 'a -ti' 'vn̄ -o, ε se 'e nyv̄ -sea' Kea juo 'a -ti' 'vn̄ n̄i-.

²³ -Bo Kea -gbu -wee' 'kv̄iεn "jrui -tadv̄ε -wεε v̄v̄ -wee' 'je wlv̄ 'sr̄v̄ poa' -p̄v̄n" -te 'de -bo nyv̄ -sea' εε' de tu juo ke nyv̄ -sea' Kea 'a -ti' v̄v̄ 'vn̄ 'je pa 'de aopv̄ "klu 'ee, ka v̄v̄a mu 'daa' a-? 'Mv̄ 'na v̄v̄a m̄v̄ε aopv̄ sv̄av̄av̄sv̄n 'daa' o. ²⁴ 'Kaa wlv̄ Kea poa 'bo aopv̄ -kwlv̄" -bo ao -wee' a se ε 'tm̄v̄ -wεε nyv̄ sea' Kea 'a -ti' v̄v̄ 'vn̄ 'je o, nyv̄ sea' εε' de tu juo 'je 'de aopv̄ "klu pa a, d̄i v̄v̄ mua 'w̄v̄an' a, v̄a m̄v̄ε nv̄a' v̄ 'je 'e v̄v̄' -cε" p̄v̄ε o -gbv̄n -wεε v̄ 'je v̄v̄' deav̄n "i juo-, -mε d̄i v̄ 'w̄v̄an v̄m̄i -v̄a mu v̄v̄' 'pee 'jea'. ²⁵ D̄i -pa 'kwla 'de v̄ p̄v̄ε o ε, v̄a m̄v̄ε "kpae' 'p̄v̄εan' -wεε v̄ 'je ε juo. -Mε -ta v̄ nv̄a v̄v̄ m̄v̄ε 'koi- i "sia' -wεε v̄ 'je Kea "juoi -gbεε'-. 'De v̄ 'je wlv̄ ka 'bo ao "juoi v̄ 'je nv̄ : Kea n̄i 'no aopv̄ "klu 'mε -cεεn'-.

Kea -gbu 'a 'i -teesv̄n

²⁶ 'Ma de'di -wi", -ta 'ma jia -craa' la 'bo ka : -Bo ao 'kv̄iεn "jrui -wεε ao 'je Kea -gbεε' ε, -mε -paan' Kea 'a -Suu "nyv̄a aopv̄ ε, ao juo v̄a' ka. Jrv̄' 'ble 'dv̄ m̄v̄ 'je ble, jrv̄' 'ble de -m̄v̄ 'je nyv̄ v̄v̄v̄-, Kea po jrv̄' wlv̄ -kwlv̄" -m̄v̄ 'je 'tm̄v̄, jrv̄' 'ble wlv̄ 'sr̄v̄ v̄v̄ sea 'c̄ian a, -m̄v̄ 'je po -wεε wlv̄ 'sr̄v̄ v̄v̄ poa, jrv̄' 'ble εε' w̄v̄ -sav̄n', d̄i "klein aov̄a mua nv̄a' a, ka v̄ 'jea nyv̄ 'a d̄i ikuu, 'kamv̄ ao 'jv̄ nv̄. ²⁷ -Bo wlv̄ 'sr̄v̄ p̄ov̄n -tuu" n̄i 'e aopv̄ "klu ε, -mε nyv̄ 'sv̄v̄n e taan m̄v̄ -je wlv̄ 'sr̄v̄ po due 'due, -wεε nyv̄ jrv̄' 'jv̄ w̄v̄ -sa. ²⁸ 'De -bo wlv̄ 'sr̄v̄ w̄v̄-sai se 'o n̄i ε, -mε nyv̄ -v̄v̄a poa wlv̄ 'sr̄v̄ ε, v̄v̄ "mu w̄v̄n

'de Kea -gbu 'di, υσ 'beee' υσ ke Kea 'e wlu 'de υσ p̄ee o. ²⁹ 'De nyu Kea a poa wlu -kwlt" -w̄ee -υυα -tm̄υ ι -wi" -mυ ε, υσ 'beee' υσα 's̄oon e taan 'je wlu due 'due, -w̄ee nyu -υυ -sia 'o υσ 'je 'e δε υσ 'tm̄υα 'de -gb̄on. ³⁰ 'Kaa -bo nyu due' "si wluα' -w̄ee Kea 'a -Suu 'je nyu j̄r̄o' -tea i δε t̄ō 'de -m̄o 'je εε' 'tm̄υα' -p̄on" -te ε, -m̄ε -j̄o -saa "i -m̄o "mu w̄on, ³¹ δε-nȳe' -bo ε ni kan' a, -m̄ε wlu Kea poa 'bo ao -w̄ee' -kwlt" ε, ao 'beee' ao 'j̄i 'tm̄υ due 'due, -w̄ee ao -w̄ee' "klein 'je δε dee 'cian, 'de aoa' d̄i 'je iku-. ³² Nyu Kea poa wlu -kwlt" -w̄ee -υυα -tm̄υ ι ε, υσα' nyioj̄o 'beee' υσ 'je Kea 'a -Suu 'a wlu 'w̄oon-, ³³ δε-nȳe' Kea se -pua' -pua -pua' Kea ni-. ε niε kv̄ p̄ie' Kea -o.

Ka ε niα 'de Kea -gbi -w̄ee' "klein 'dii ε, 'ka ka : ³⁴ 'Nynokpae' -wi" -mυ ε, υσ -te 't̄un 'de Kea -gbu 'di, υσ 'bo wlu 'un "due' demu. 'Kaa υσ jaa 'j̄ru ja, 'kam̄o ε 'cr̄ue 'de Kea 'a ke' 'di. ³⁵ 'De -bo υσ niε "i υσ 'je δε j̄re' i -tee' ε, -m̄ε υσ -tee υσα' kuan i 'de -gbein", δε-nȳe' ε se ka -c̄oon' ka ni -w̄ee 'nynokpao' 'je wlu 'un "duo- 'de Kea -gbu 'di. ³⁶ -Aee' 'de aop̄υ o 'demo Kea 'a wlu 'w̄l̄υυ-? -Aee' aoa' 's̄υ -w̄on Kea 'a wlu -n̄εε ?

³⁷ -Bo nyu 'na o niε Kea 'a wlu 'kwajaai, -w̄ee o 'na Kea 'a -Suu 'a -paan' -ni 'de o 'un ε, -m̄ε d̄i 'ma 'cr̄ia -w̄ee 'ma pooa ao -jei" -ta, ka ι niα T̄υ"bo 'a ke', ōo mu ι jua' 'pepe. ³⁸ Δε 'ma 'w̄l̄υα 'tm̄υα' -ta, -bo nyu 'na o se 'o 'w̄oon- ε, -m̄ε nyu 'bo ōo' wlu doin" o pooe -ke.

³⁹ -Je ε niα kan' -m̄o 'ja a, 'ma de'di -wi", δε ao 'jea i-p̄on ε, εm̄ε -ni Kea 'je ao wlu 'w̄on po -w̄ee ao 'je ι 'tm̄υ 'de nyu -pee. Nyu -poa' wlu 'sr̄υ υσ sea 'cian a, ao 'bo ῡp̄p̄υ -je de kaan. ⁴⁰ Δι "klein aoa n̄υα, ao n̄υ ι ka -c̄oon' ka, -w̄ee ι 'je "i -tee.

Klisi 'a "kunyio' s̄on-ti

¹ 'Ma de'di -wi", -p̄oia" -ti 'un 'tm̄υα aop̄υ -pee tein" 'de-, εm̄ε 'ma -p̄on 'un 'je aop̄υ -kw̄l̄υ o poo-. Εε' -p̄oia" -ti -tu ε, ao kp̄on ε s̄in 's̄oon, ao po 's̄in 'de ε 'un, 'de ao n̄yna -sisi'. ² Ka 'un 'tm̄υ ε 'de ao -pee, ka 'un "sia 'n̄yn̄i -bo ao n̄υ kan' a, -m̄ε aoa m̄ue 'p̄υα' 'jea' -c̄een'-. 'De -bo ε se kan' -m̄o ni ε, -m̄ε aoa' Kea -kw̄l̄υ" -tea' se 'de 'ble.

³ Δε 'm̄o 'cian εm̄ε 'un t̄ō aop̄υ-. 'De εε' -taj̄o -k̄oan -ti' ε, εm̄ε -ni Klisi 'm̄εε 'de -aa d̄is̄ain 'a -ti' 'un, 'kam̄o ε 'cr̄ue 'de Kea 'a 's̄be 'di. ⁴ O n̄mae o i -w̄ee o s̄on "kunyio' 'de 'w̄i 'a taan -n̄ε 'di, 'kam̄o ε 'cr̄ue 'de Kea 'a 's̄be 'di. ⁵ O s̄van "kunyio' ε o to ōo' -c̄e" 'm̄ε 'de Sefasi -pee -w̄ee klai" n̄yn̄uu -niα -puue 'j̄o 's̄oon 'jee- o "j̄rie- ke. ⁶ 'Bo -m̄ε 'de, -aa de'di -wi" -υυ c̄ean k̄m̄ε' -mm" "kpei -tie" ε, o to ōo' -c̄e" 'm̄ε 'de υσ -pee -ta -due. Nyu -υυ -jee' o "j̄rie- -n̄υ, υσα' 'pla 'm̄εε, 'kaa υσα' -tuu"-tuu niε 'km̄υ ke. ⁷ 'Bo -m̄ε 'de ε, o to ōo' -c̄e" 'm̄ε 'de Sakti -pee -w̄ee ōo' dboun -w̄ee' 'klein 'jee- o "j̄rie-. ⁸ -M̄ε 'w̄l̄υ 'o -jei" la kp̄un- -w̄ee 'm̄o 'jee o "j̄rie- de 'b̄ōo- n̄o". Ka "ju -o sea ku -w̄ee -o -w̄l̄υα niα, 'kam̄o 'un ni-. ⁹ Δεε-ti 'un 'da kan' a, εm̄ε -ni 'un se d̄εw̄on ni 'de Sesi 'a dboun "klu. 'In se ōo' d̄boi 'a 'daa- ka ni-, δε-nȳe' tein" ε, 'un -tue" Kea -gbu kle -tu -tu 'de-. ¹⁰ 'Kaa δε 'un niα 'un -ta, 'saavn Kea n̄υα 'un "j̄rii m̄ε -nȳe' -w̄ee 'un ni ε 'un. Εε' 'saavn tu se idooa-, 'un n̄υε d̄bo 'un je Sesi 'a dboun -w̄ee' "klein -sii. 'Kaa ε se 'm̄o -m̄o o -n̄υ' εε' d̄bo tu ni-, ε Kea 'a 'saavn ε n̄υα 'un "j̄rii m̄ε -po 'un s̄on. ¹¹ -Je ε niα kan' -m̄o 'jaa, -bo ε ni 'm̄o o, -bo ε ni ῡp̄p̄υ o, ε se -ti' k̄on-. Δε k̄oan -ti' -w̄ee -aa -tm̄υα εm̄ε -ni Sesi 'a "kunyio' s̄on -ti. 'De εm̄ε aom̄o 'jea 'o t̄o' 'un -ke.

-Aa "kunyio' s̄on-ti

¹² 'De ka Klisi s̄on "kunyio' -bo ia' -ti' a sea 'tm̄υε -ta "o -ta 'ee,

-mε δεε -ti nyu jru' ni 'e aopu "klu
 -wεe υυ 'na "kunyio' soan' se ni
 ε- ? ¹³ 'De -bo "kunyio' soan' se
 ni ε, -mε Klisti foo" 'su se "kunyio'
 son -ke o. ¹⁴ 'De -bo Klisti -mo
 se "kunyio' son 'ja a, -mε δε -aa
 -tmua se 'de 'ble, -mε aoa' δε to'
 'bn 'jea' se 'de 'ble -ke, ε ni δε foo"
 -o. ¹⁵ -Bo ε ni to' -ti -wεe 'mεvn
 se "kunyio' soin 'de ε, -mε Kea se
 Klisti "kunyio' -sa -ke. -Bo Kea se
 Klisti "kunyio' -sa 'de ε, -mε -a -tuu"
 ε Kea si "kpei-, δε-nyε' -a -wlu ka
 'de nyu -pee -a -na : Kea -sa Klisti
 "kunyio'. ¹⁶ 'De -bo 'mεvn -mu se
 "kunyio' soin 'ja a, -mε Klisti foo"
 'su se "kunyio' son -ke. ¹⁷ 'De -bo
 Klisti -mo se "kunyio' son ε, -mε
 aoa' Kea -kwli" -tea' niε δε foo" 'a
 'jo -o. -Mε ao niε 'e aoa' ditsan
 'di ke. ¹⁸ -Bo ε ni kan' -mo ε, -mε
 nyu -jea Klisti 'a -ti to' 'bn -wεe -υυ
 -mεa υυ blue "ni -tun. ¹⁹ -Bo ε -tu"
 'de 'kmυ "kpeidi 'a 'su 'a -ti' 'bn mo
 -a -tbaa' Klisti to' 'i ε, -mε -a -niε
 'nmianyυ -o 'de nyu "klu.

²⁰ 'Kaa kaan ka Kea -sa Klisti 'de
 'mεvn "klu mε, -wεe ε jo 'kmυ de,
 omo -saa 'i -o -son "kunyio' -wεe
 nyu -tuu"-tuu 'je "kunyio' son 'bo o
 'de. ²¹ Ka 'mεa' jia 'de nyo due' 'bn
 -wεe ε 'kpa 'no 'kmυ "kpei ε, 'kamō
 "kunyio' soan' jii 'de nyo due' 'bn
 -ke. ²² 'De ka nyu -wee' "klein ni
 Adam 'a "nynuu- -wεe 'de εε' -ti'
 'bn υυ -wee' a 'mεa a, 'kamō nyu
 -ke Klisti "sia 'i υυa mu 'kmυ de
 jia' 'de εε' -ti' 'bn. ²³ 'Kaa jro' 'bleε
 o' -ne -ton, Klisti mo -saa 'i -o -son
 "kunyio', 'de -sonti o' mua de jia'
 a, εmε nyu -ni o' nyu 'je "kunyio'
 son -ke. ²⁴ 'Bo -mε 'de ε, 'kmυ
 a muε -kwea'. 'De -sonti Klisti a
 mua to 'a "jru kpa' 'bo 'ikmadι
 ke nyuωon-siidι -wee' "klein "kpei
 ε, 'bomo o' mu o "Bo Kea Tu" bode
 -wee' "klein 'nyia', ²⁵ δε-nyε' o 'je
 'nyu 'wlv -o mamav 'su o 'je o'
 tonyυ -wee' "klein o' bu -son ku
 'bn nu. ²⁶ O' tonyυ 'a de 'boō-
 -no -o' mua ison' a, εmε -ni 'mεa'.
²⁷ To' -o, ka ε 'crua' 'de Kea 'a 'sbe

'di, 'kamō ε ni -ceen'. Wlu -crua'
 ε 'naa : Kea -tue" di -wee' "klein
 'de o bu -son. -A -je kan' 'mε 'pepe
 Kea -ε -tua' di -wee' "klein 'de o
 bu -son ε, εε' -ce" 'kpa sie 'o 'ε,
 δε-nyε' εmε -nyu" o "ikmaa'. ²⁸ -Bo
 di -wee' "klein jaa 'jru ja 'de Kea 'a
 "Ju -pee 'su ε, o' -ce" 'kpa 'je "jru
 ja jaa 'de o "Bo -o -te' o di -wee'
 "klein kwa -pee -ke. -Wεe Kea 'je
 di -wee' "klein 'bn ni, 'de ε 'je di
 -wee' "klein "jru kpo' ni-.

²⁹ Ao naa to' i ke, -bo 'mεvn se
 "kunyio' soin 'dee, -mε nyu -ni
 'de aopu "klu -wεe -υυa pooa "ni
 "jru 'de 'mεvn 'a 'nyu 'bn ε, δεε-ti
 υυa nu kan' a-? Ka "o ka ε 'je ε ni
 mo' o -ce" ke ε, δε υυa nua 'mυa-, ε
 se 'de 'ble. ³⁰ -Bo 'mεvn se "kunyio'
 soin 'de ε, -mε δεε-ti -apu mo di
 'mεa' 'wain' 'de no" "o no" 'di ε-
 ? ³¹ 'Mo aoa 'jea i ε, 'in -tee' mεa
 'a kein" ke 'de 'wι "o 'wι -wee' 'di.
 'Ma de' di -wi", ka 'ma 'tmυ ε, ke'
 ni -ceen'. -Wεe aopu -o -ni a -aa
 'Blei Sesi Klisti 'a nyu ε, δε 'ma poa
 -tuoson de 'de aoa' -ti' 'bn ε, ka 'ma
 'tmυ ε, ke' ni -ceen' -ke. -Ti' 'a kpe
 'soon 'in 'tmua i -wee' niε to' -ti -o.
³² -Ta 'in ni a 'bo Efesi tein" ε, 'in
 ke kpuonni -fon' -fon -fon. -Bo ε
 ni 'e nyio' 'bn mo 'in nuυ εε' δε
 tu 'ee, -mε δε 'in 'je 'o -mo 'je ε-?
 -Bo 'mεvn se "kunyio' soin -mε δεε
 -ti δε -nυa' -a 'ton ε, -aa' nu -mε 'ja
 a-? -Mε ka "ni a -ε -pooa 'da a, -a
 nu kan' ε 'na :
 -A di -a -na 'de -stanwι 'di, δε-nyε'
 -aa muε 'mεa' -klae"-.

³³ Ao 'bo aoa' -ce" 'sre ipooε, nyu
 -υυa kpln nynia "jrii -bo υυ ke aoa
 sea na a, υυa' kpln san a muε
 aoa' kpln 'doε dooa' see. ³⁴ Ao ji 'o
 -jei' de, ao 'bo desavn nyε. Δεε-ti
 'ma 'da kan' a, εmε -ni nyu jru' -ni
 'de aopu "klu -wεe -υυ se Kea juo-
 Wlu -jeε -mε 'bleε aoa' -tin'.

'Kmu dee ke ku dee ke
³⁵ Nyu jro' 'bees' o 'je wlu ka o 'je
 nu : Ka 'mεvn -mu 'je "kunyio' son
 son nu ε-? 'De ku -je υυ 'je 'ble ε-
 ? ³⁶ -In -gbon ka -ma nyio tu sea

tō'di nī ē ! -Bo -in po tu jō -klu' ēē' -soan 'sū ēē jea mēē ? ³⁷ 'De tu jō -in poa 'e -klu' ē, ēē' 'kōun' -ēē mēē ē ke ēē' jō -in poa 'e -klu' se dē due' nī-. -Bo ē nī kpou' jō "kpaan o, -bo ē nī tu "o tu 'a 'jō o, dē "o dē ē 'je nī ē, ēē' "kōun -ēē mēē ē ke ēē' jō -in poa 'e -klu' se dē due' nī-. ³⁸ Kea mē -ē -nyī" ku, ka ēmē nīa "i ē, 'kamō ē nī -wēē tu jō -wēē' "klein 'ble ia' -nī ku due 'due.

³⁹ Dī "klein -nīa 'kmv ē, ia' -sūēn' se due' nī kan'. Jre' nīē ēē' -nēē ka, jre' nīē ēē' -nēē ka. nyiō 'ō -nēē -sūēn' nīē ēē' -nēē ka, 'kwla 'dinmi 'a -nī -sūēn' nīē ēē' -nēē ka. Nūbī 'a -sūēn' o, -smīi'a -sūēn' -seea' "kpei-. ⁴⁰ Dī -nīa 'e jāvn 'di 'bleē ia' -nēē nīsūn, -wēē dī -nīa 'nō 'blva- "kpei 'ble ia' -nēē nīsūn. Dī -nīa 'e jāvn 'di 'bleē ia' -nēē 'jriinmōsūn, -wēē dī -nīa 'nō 'blva- "kpei 'ble ia' -nēē 'jriinmōsūn. ⁴¹ 'Jrv 'bleē ēē' -nēē fansūn -wēē 'cv 'ble ēē' -nēē fansūn, 'de 'cv-sūn 'ble ia' -nī fansūn -ke, -wēē 'cv-sūn foo" 'sū 'a fansūn -seea' "kpei-.

⁴² Ka tu jō nyū a poa 'de -klu' ē ke ēē' 'kōun' -seea' "kpei ē, 'kamō ē nī -ke 'de nyiō 'ō -tī' 'bn. -Bo nyō 'mē ē, ka tu jō nīa, 'kamō o nī-. -Bo nyū po o 'e "klu ē, oō -soan'. 'Kaa -sōntī Kea a mu o "kunyīō' -saa' a, ku oō mua 'blea' ē se -soan i 'bōde. ⁴³ -Ta nyū a poō o 'e -klu' ē, oō "ku se 'je ka nī-, o se 'kpt 'ble, oō' -suua' i. 'Kaa -bo o sōn "kunyīō' ē, oō nmo "jrii, -wēē oō 'ble 'kpt. ⁴⁴ -Ta nyū a nmae o i ē, -mē o 'bleē 'blōku. 'Kaa -bo o sōn "kunyīō' ē, oō muē jāvn 'di ku 'blea'. -Bo 'blv ku nī ēē' -nī ka a -mē ku deē -jē Kea 'a -Suu a "nyīa nyū ē, -mē 'je ēē' -nēē ka nī -o -ke. ⁴⁵ Dē -crīa' 'de Kea 'a 'sbē 'di ē 'naa : Adam -ō -nīa "i-saanyīō Kea nūa o nīē nyiō -o -wēē Kea po o 'kmōnīfēē' 'mla, 'de o nī 'kmv. 'Kaa Adam -jō -bōōa' 'de -ō -jīa' o nīē -Suu -ēē -nyīa' nyū 'kmōnīa' deē -o. ⁴⁶ ē se -Suu 'a -nēē dī mī -saa "i -tī jī nī-, 'kaa ē nī 'blv ku 'a dī

mī -saa "i, -wēē -Suu 'a -nī dī 'bōō-de. ⁴⁷ "I-saanyīō Kea nūa o 'wlvē 'e 'blv 'bn, -mē o nīē 'blva 'a dē -o. -Jō -tba' 'o ē, -mō 'wlvē 'e jāvn 'di. ⁴⁸ "Ju Kea "dua 'blv 'bn -wēē ē nūa oōmō -ke nyū -nīa 'nō 'kmv "kpei -kōōō'. 'De ka "ju -wlvā 'e jāvn 'di nīa, 'kamō nyū -nīa 'e jāvn 'di nī-. ⁴⁹ 'De ka -a -ke "ju -ō -wlvā 'e 'blv 'bn -kōōa' a, 'kamō -a -ke -jō -wlvā 'e jāvn 'di a mu -kōōa' -ke.

⁵⁰ 'Ma de'di -wi", dē 'in nīa "i 'in 'jea 'tmv, ē ka : nyiō 'ō ku -jē 'blv nūa, -wēē -ē -blea -sūēn' ke nymō ē, -mē se 'e Kea 'a 'kmv deē 'bn pai. Dī -a mua -soan' a, i se ē 'bēē- i 'je dī sea' -soan' -ta 'ble 'kpa.

⁵¹ 'Ma 'cē, ao po doin" i 'ma jīē dē jre' 'kwla -saa' 'de ao -pēē. ēē' dē tu mē -nī -a -wēē' "klein se 'mēi kan', 'kaa -a -wēē' "klein a muē fai" poōa' ⁵² 'de "jriē-tē due' kōvn -gbai' 'di, nō' -ē 'di de'bōō- dō-klēē a mua wlvā' a. -Bo dō-klēē -nēē wlv 'sū ē, 'mēvn a muē "kunyīō' soan' -wēē sū 'je ku -ē sea' -soan' -ta 'ble 'je. 'De Kea 'je -a -wēē' "klein fai" poō-. ⁵³ -Aa ku -ēē mua -soan' -ta, -mē 'je fai" poōē -o, -wēē -a -je ku -ē sea -soan i 'ble. -Aa ku -ēē -mēē -ta, ē 'je fai" poōē -o, -wēē -a -je ku -ē -sea' 'mēi 'ble.

⁵⁴ -Sōntī dī -nīa 'mva- ia mua nūba' a, -sōntī dī -a mua -soan' ia mua fai" poōa' -wēē i 'jea dī -sea' -soan' -ta 'ble 'kpa, 'de dī -ia mua 'mēē' ia mua fai" poōa' -wēē i 'jea dī sea' 'mē -ta 'ble 'kpa a, 'bomō wlv -crīa' 'de Kea 'a 'sbē 'di tēin' ēē mu 'o nynīa'. ēē' wlv tu 'naa :

'Mēē' sōn i, ē blvē "nī -tun 'bode. 'Kmvnīa' kpa tv 'a "jru 'mē. ⁵⁵ 'Mēē' se tv 'a "jru kpai 'bode 'bo 'kmōnīa' "kpei. 'Oo 'mēē', -ma 'ikmaa' -ēē kpvān nyū -kwlv -mē 'de ē 'bode ē- ?

⁵⁶ 'Mēē' 'a "ikmaa' 'wlvē 'e dēsaun 'bn. 'De -bo dēsaun 'a "ikmaa' 'je "blo 'wlv ē, -mēē kē' mēē -ēē -sē 'blo. ⁵⁷ 'Kaa Kea 'sē-, ēmē -ē -nyī' -avn Tv"bo Sēsī Klīsī -wēē -a

kpa tv 'a 'jru 'de desaun "kpei 'de
o 'un.

⁵⁸ 'De ee- 'ti' 'un e, 'ma de'di -wi',
aopv -o- 'ti' 'un kma, ao nyna -sisi',
ao 'bo -kwlin' 'wlvε, ao nv Tv"bo
'a dbo, ao 'je nya mu. -Bo ao ke
Tv"bo "sii- 'i ε, -me dbo aoa nva, ε
se dbo foo" n-.

16

*'Wei uv -sa 'de Selisalem Kea
-gbu 'a -ti 'un ε*

¹ Kaan ka la 'ja a, 'ma jie 'wei
-ti 'tmva'. 'Wei ao -sa 'de Kletien
-nta Selisalem 'a 'nyn' 'un 'a -ti' ε,
-me de 'un 'tmva 'de Kea -gbi -nta
'e Galasiblvα "kpei -pee me ao 'je
nv -ke. ² -Bo -kwlewι o 'sv ε, 'wei
ao 'jea -sa due 'due ε, ao -te ια' -ne
ka. De jro' 'bεεa kwai ε, εme o 'je
'o de o 'jea "kpei -sa, -wee o 'je
kpoι' -tee 'de o o -gbu". Ao 'bo 'ma
jia' 'dei -tee -wee ao 'bo 'wei -saa.
³ -Bo 'un ji 'de aopv o 'sv ε, -me de
'un 'jea nv ε, εme -nι 'un 'je 'sbι 'crι
-wee 'un 'ji nv ao nta "i ao 'jea
dbo "kpei -tu" 'de uv 'je aoa' -paan'
Selisalem kpa. ⁴ 'De -bo 'ma -ce"
'kpa 'a mua' kon -ti' ε, -me uv ke
'ma -a mue mua' -ke.

Poo nte "i o 'je 'dva' mu

⁵ -Bo 'ma sea 'de aopv o ji ε,
'un 'je 'e Masedoanι cεen-, de-nve'
'ma mue 'e Masedoanι cεean' see.
⁶ "Ko 'ma mue 'de aopv "klu 'wι
nva' a-, "ko 'ma mue 'o nta' 'sv no"
nyo 'o kpa 'dva' 'je "jei- -kwe- ε,
-me -sontι 'ma mua 'de aopv "klu
'wlvα 'a, aoa mue 'un sun o poa'
-wee -ta 'ma mua -bo 'ma sea 'o mu
ε, ao 'je 'un -jei' kpa. ⁷ -Bo 'un ji 'de
no" -nta 'mva- 'di ε, 'un se ε 'inι 'un
'je 'o aopv o -tie" cen 'sv 'un 'je -si',
'kaa -bo Kea 'won ε, 'ma mue 'bo
aopv o 'wι nva'. ⁸ 'De 'kam o 'ma
-pon 'un 'je 'o aopv o 'wι nv -mo
-o, 'kaa 'ma mue -ta Efesι nta' ke
mamav 'sv Pantekoti 'a 'wι 'je 'un
jεε-, ⁹ de-nve' Kea kaien -je won 'bo
'un "juoι -wee 'un 'je dbo klaa" nv
'bomu. Nyv -jea 'un -je de kaan -bo

uv -ti 'i mo 'de ε, dbo -nta 'o 'ma
mu ε nva' 'sv.

¹⁰ -Bo Timote ji 'de aopv o ε,
ao kpvn o sun 'soon -wee o je sun
-kwli' 'neε- 'de aopv "klu, 'kaa o ke
'ma -a nve Tv"bo 'a dbo. ¹¹ Nyv jro'
'bo o -fluεn. Ao jo -jei' 'de ku pee'
'un -wee o 'je 'no 'un o ji, 'un ke -aa
de'di -wi" ke -aa fuo'.

¹² 'De -bo ε -tu" -aa de'di Apolov
-mo ε, 'un 'tmvov' kpe -tuu'-tuu
-wee o ke -aa de 'di jro' 'je 'de aopv
o ji, 'kaa o se 'o 'wovn-kaan ke. -Bo
no" 'kpa 'de o 'kwa a, o muε jia'
see.

Poo a -tue" Kea -gbu 'sni ke'wle

¹³ 'Ma 'ce, ao -te "jrie- 'i aoa' Kea
-kwli" -tea' 'bo -kwlin 'wlvε, ao
-kwe-ε Kletien 'me 'bode, ao kuu
'dii. ¹⁴ Di "klein aoa nva ao nv ι
'de ba 'a -ti' kmaa' 'un.

¹⁵ 'Ma de'di -wi", ao 'je kan' 'me
'de Akaiblvα "kpei ε, Stefanav ke
ov' -gbu" -son nyv ke vpvv -saa "i
-uv -je Sesi 'a -ti' to' 'un. Uva' nyv
tu ε, uv "nyε vva' -ce" Kea -wee
uv 'je Kea 'a -jei" naavn sun o po.
¹⁶ 'Ma bae aopv 'me nyv ka uv nta
-uv -nta kan' a, ao -te' vpvv 'a ni', ε
ke nyv -uv -ke vva nva dbo -tadue
ke.

¹⁷ De Stefanav o, Fotinatist o,
Akaikist jia 'no 'un o 'bo aoa' -tevn
ε, ε nmov 'un 'di won, de-nve'
aomov tevn 'un o. ¹⁸ Uv jaa 'ma pee
ja ka uv jaa aoa' pee ja -ke ε. Uva'
nyv tu nte -ti' o po ka -!

¹⁹ Kea -gbi -nta 'no Asiblvα "kpei
uv 'na vpvv -je aopv. Akilasι ke
Prisilι ke, Kea -gbu -nta 'e vpvv o
-gbu" -son 'na vpvv -je aopv -jee
-jee'- 'de Tv"bo 'a 'nyn' 'un. ²⁰ -Aa
de'di -wi" -wee' "klein 'na vpvv
-je aopv. Ao -gblee ba -kwli" ka
de'dinyu a nva.

²¹ 'Mo Poo 'un 'na 'mo -je aopv.
'Ma 'jewlu -ne, 'ma -ce" 'kpa 'a sun
-crι -me.

²² Nyv -o sea Tv"bo 'a -ti' kma
a, -mo nte 'e Kea 'a 'davn -son 'de
Suifwlu 'di : Maranata ! ε 'de me
-nι -aa Tv"bo, -un ji ! ²³ -Aa Tv"bo

Sesi 'a "diwan kpon aopu ! 24 'Ma
'ce, 'in kma ao -wee' "klein 'a -ti',
de-nwe' -a -wee' "klein ke Sesi Klisti
"sije "i.

'Sbε 'ε κpε 'σoσν -nε
Πoο pooa Kea -gbu -nιa
'e
Korēnti
-jei" ε

Jewlu-

¹ Μo Πoο, Kea -nιε "i -wεε 'ιn nι Sesi Klist 'a dboi, 'mο ke -aa de'di Timote ke -apυ -oσ ja Kea -gbu -nιa 'o Korēnti ke Kea 'a -jei" naavn -wee' -nιa 'e Akaiblba "kpei 'sbε-.
² -A "Bo Kea ke -aa Tυ"bo Sesi Klist po aopυ "diwan -wεε υυ 'je ao pεε 'a blua' "nyι.

Πoο a ποε Kea 'σε-

³ Kea -ε -nιa -aa Tυ"bo Sesi Klist "Bo ε, -a -bεε' εε' nynι "i. εμε -nι "Bo -wεε -εε -je nyυ 'a wεε-. 'De ε 'υn mο nyυ -tι' -kwlι' i -tua" 'a κpε -wee' 'wlv. ⁴ Ka -aa -jea -aa -ce" wσn 'de 'kle 'a κpε -wee' 'kwa a, 'kamο εε -tu" -a -tι' -kwlι' i, -wεε nyυ -υua jιia 'de 'kle 'a κpε -wee' 'υn ε, 'de -a -je υua' -tι' -kwlι' i -tua" 'bεε- -ke. Ka Kea nυa -aa -tι' -kwlι' i -tu" sσn ε, 'kamο -a -je nυ -wεε -a -je nyυ jrv' sσn o po. ⁵ Δε-nυε' δε -a -ke Klist "sia "i mε -nυε' -wεε ka σ 'jea 'kle ε, 'de -aa -je 'kle kan'. 'De ka 'kle -ε jia -a "kpei, ε -tia "i ε, 'kamο -aa -tuu" ε -tι' -kwlι' i -ke. ⁶ -Bo -aa sea 'kle 'je ε, -mε ε nι 'de aoa' dι 'a ikua' ke aoa' 'pυua' 'a -tι' 'υn -o. 'De -bo -a -tuu" ε -tι' -kwlι' i ε, -mε aopυ mο -tuu" ε -tι' -kwlι' i -ke, -wεε ao 'je 'kptι 'ble. 'De -bo 'kle -aa -jea -bo aoa se ε 'je ε, ao 'je pεε "wσin 'bεε-. ⁷ -A -je kan' mε 'pepe -wεε -a -teε' -kwlι" see 'de aoa' -tι' 'υn, δε-nυε' -a -jue' 'kle -a -ceεan 'υn -bo aoa sea ι 'υn ceεn ε, -mε ka ao ke -a -gblea' 'kle 'υn ε, 'kamο Kea a mu aopυ -tι' -kwlι' i -tuu" 'a -ke.

⁸ Tσ' -o, 'ma de'di -wi", -a -nιε "i ao 'jι juo, 'kle 'a -je wε- nyυ se -a -tu" 'de Asibla "kpei ε- ? 'De εε' 'kle tu 'a "ikmaa' 'υn ε, 'kptι mue -a

"iwaa' 'de-, ka -a -jea 'kmυ nι mο -a sι juo-. ⁹ Kιn, δε -a -naa tσ' i 'de εε' nσ" tu 'dι ε, εμε -nι -a -na -aa 'mε nσ" nynι'. -A -wσn' 'kmυwlv-tι 'mε -wεε -a je -aa -ce" -kwlι" -te', 'kaa Kea -εε -sa' nyυ "kunyιo' ε, εμε -a -te' -kwlι". ¹⁰ εμε -seie' -avn, εμε -εε mu -a -seia' 'de 'mea' -nε 'kwa. -A tβε tσ' "i, εε mue -a -seia' ke'wλε 'de nya, ¹¹ δε-nυε' aopυ mο -ke ε, aoa baεε -aa Kea. -Je ε nιa kan' -mο ε, -mε baewlu ao ke nyυ -tuu"-tuu poa 'de -aa -tι' 'υn ε, Kea a mu ε kpyν 'a -wεε ε 'je -a 'saavn "jrii nυ, 'de nyυ -tuu"-tuu 'je ε 'se po -ke 'de -aa -tι' 'υn.

Πoο se Korēnti de mu

¹² Δε -εε -tuosσn -aa poa de ε, εμε -nι -a -je kan' mε dι "klein -a nυa, -a nυι' 'de pεε 'dσe 'υn, ka nyυ 'sreipoa' sea 'de -a 'υn nι, ε, Kea juι'. ε se -aa nyιoτo' mε -a -pen "kpei -wεε -εε po -a -je o nι-, Kea 'a 'saavn mε -εε po -a -je o. -Ta "o -ta -a -ceεan, 'kamο -aa nasσn nι- 'de nyυ -wee' -pee. -Ta -a -jia 'de aopυ "klu ε, dι -a nυa, ι cen' o -mο -tie". ¹³ Wlv -bo ao nυ 'dii -wεε ao 'jea 'mii' wσn ε, umι -aa -crι 'de -aa 'sbε 'dι -wεε -aa poo aopυ -jei". 'Sre jre' se 'e ε -sσn nι-. 'In 'je kan' mε ka δε -aa -tmυa aoa mu ε 'mii' wσan' 'pepe 'wι jre' o ε. ¹⁴ Δε 'ιn 'tmυa ao 'wσn εε' tσo 'mii -wε- la. -Sσntι -aa Tυ"bo Sesi a mua de jia', ao 'bεε- ao 'je -aa -tuosσn de po 'de -aa -tι' 'υn, -wεε -apυ mο 'je aoa' -tuosσn de po 'de aoa' -tι' 'υn -ke.

¹⁵ Δε 'ιn naa tσ' i -wεε 'ιn 'na 'ιn 'je 'de aopυ o jι, εμε -nao. 'In nιε "i -wεε 'ma 'de aopυ o jia 'a κpε 'σoσn -nε 'je ao 'dσe "jrii nυ 'de-. ¹⁶ -Ta 'ma jιia 'nσ Masedoanι ε, 'ιn mue 'de aopυ o ceεan' 'de-, -bo 'ma sea 'nσ 'wlv ke'wλε ε, 'de 'ιn 'je 'de aopυ o ceεn-. -Bo 'ιn nυ kan' 'de ε, -mε ao 'bεε- ao 'je 'υn -jei" kpa 'de Suide 'de-. ¹⁷ Δε 'ma -pσan nυa' i -nε 'ee, aomο 'na 'ιn se nσ" nya sie, 'ιn se tσ' inaa- ? -Aee' aomο 'na 'ma nyιoτo' mε -εε po 'υn -je o,

-wεε 'ma nu "in- ke kun -taduee ?¹⁸ Tɔ' -o, Kea 'a poo wlu fai", εμε -ti wlu -aa -tmua 'de ao -pee ε, ε se "in- e kun mɪ -aa -bee "jrii- wεε -aa -tmu ni-.¹⁹ De-nue' Kea 'a "Ju Sesi Klisi -ɔɔ -ti' 'mɔ e Silasi ke Timote 'tmua 'de ao -pee ε, ɔ se ji -wεε ɔ 'je kun ke "in- nu -tadue, 'kaa ɔmɔ nɪε Kea 'a kun -o.²⁰ Di 'klein -ia wlu Kea ɛɛan -tie", ɔmɔ ɪ ɛɛɛn 'bn -wεε ɪ nyɪni 'o. Sesi Klisi -nɔ, ɔmɔ -ɔɔ 'nyɪni 'bn -aa nuɔ tɔ' -o, 'kamɔ ε ni-, -wεε -aa -bεε' Kea 'a 'nyɪni "i.²¹ 'De Kea 'a -cε" 'kpa mε -nue' -wεε ao ke -a -ku 'e 'dei 'de Klisi 'bn, εμε -ε -nyɪ" -avn εε' -Suu -wεε ε 'je 'de -a 'bn "ti.²² εμε -tu" -a juo 'in -ke -wεε -ε -po Suu 'a cron' 'de -a pεe o.

²³ De 'ma 'tmua -ta, Kea mε -ni 'ma -ti' 'a -ta 'jei. -Bo 'in 'tmu si ε, ε 'bεε- ε 'je 'bn 'kmu -sa. 'In se ε "in 'in 'je aopu "bli -cε' -wεε ao 'je "jrii "kae-, εμε -ti 'in se 'de Korinti de ji.²⁴ -A se ε -pɔn -a -je aopu wɔn -sii -wεε -a -je ao de tɔ' 'bn 'jea' wɔn -tuu"-, 'kaa -je aoa' Kea -kwɪ" -tea' -mε nɪa -sisi' ε, -mε -a -nɪε "i ao ke -a -je sun o bee-, -wεε ao 'je 'e 'mua- 'bn ni-.

2

¹ 'In ɛɛn wlu -tie" 'in 'na 'in se 'de aopu o de jii 'de "jrii "kaea' 'bn,² de-nue' -bo 'mɔ "kae- aopu "jrii 'ee, -mε nyɔ -wε -je 'bn 'mua- pεe o po ε- ? 'Mɔ 'na aopu 'in "kaea "jrii aopu -oo ?³ De -nɪa 'emu -wεε 'ma pooa aopu 'sbε -jei", εμε -nao. 'In se ε -pɔn -wεε -bo 'in ji 'de aopu o 'de nyu -su -jea 'bn 'mua- pεe o po ε, su 'je 'bn "jrii "kae-. 'De 'in 'je kan' 'mε -bo ε -tu" aopu mɔ ε, 'in -tee ao -kwɪ", -sɔntɪ 'in nɪa 'e 'mua- 'bn ε, -mε aomɔ nɪε 'e 'mua- 'bn -ke.⁴ Tɔ' -o, -ta 'ma 'crɪa 'sbε -nε 'ma pεe o "kaeε "jrii, 'ma pεe a "wee", "miini pa 'ma "jri 'mε. ε se -mε 'in 'je aopu "jrii "kae- mε 'ma -poin ni-, 'kaa ka aoa' -ti' kmaa' -ε nɪa 'de 'bn pεe o ε -sia' -jei" ε, εμε 'ma -pɔn ao 'je juo-.

Ao 'wlu desavnvi 'a -kɔ "kpei

⁵ -Bo aoa' nyɔ due' nue -wεε "jrii "kaea' 'je 'de aopu "klu 'kpa a, -mε ε se 'mɔ ɔ "kae- "jrii ni-, aopu ɔ "kae- "jrii. 'De 'in se ε "in 'in 'je de "ni 'di -sii, -bo ε se ao -wee' mɔ ɔ "kae- "jrii ni ε, -mε aoa' 'pla mɔ ɔ "kae- "jrii.⁶ ɔɔ' nyɔ tu ε, -bo aoa' -tuu"-tuu 'bεε- wlu 'bn -wεε su 'je ɔ 'de ao "klu -sa -wεε su 'je ɔ kplɪn 'kwa i-sa a, -mε ε sie kan' la.⁷ De -je ao 'jea nu kaan a, εμε -ni ao 'je ɔɔ' -kɔ "kpei 'wlu -wεε ao 'je ɔɔ' di ikuu-, 'de ɔ je "jrii "kae- mamav 'su 'kpi je ɔ "iwa.⁸ 'De εε' 'bn de 'ma -teea' aopu i ε, εμε -ni 'ma bae aopu 'mε ka ao kma ɔɔ' -ti', ao to εε' sun 'de ɔ -pee -wεε ɔ 'je 'de aopu "klu de ji.⁹ De -εε -ti' 'bn 'in pooa aopu 'sbε -jei", εμε -nao. -Wεε -bo aoa sea 'ma 'snɪ doun" o po 'de de "o de 'bn ε, -wεε 'in 'je kan' 'je.¹⁰ 'Bo -mε 'de ε, nyɔ "o nyɔ -ɔɔ desavn ao -kɔa', 'mɔ -kɔ' ɔɔ' desavn 'mε -ke. De 'mɔ -kɔa' 'in -kɔε' 'bo Klisi "juɔi 'de aoa' dɔε 'a -ti' 'bn,¹¹ -wεε ka "o ka ε 'je ε ni ε, Satan je tu 'a "jru kpa 'bo -a "kpei, de-nue' de ɔɔ -pɔan' nua' i ε, -a -juε' 'pepe.

De -εε -sɔɔn Pɔɔ -tua" 'bo Troasti

¹² -Ta 'in jiiia Klisi 'a -pɔia" -ti 'tmua' 'bo Troasti ε, 'bomɔ Tu"bo nu 'bn 'saavn "jrii -wεε ε "nyɪ 'bn nɔ" -wεε Kea 'a wlu 'in 'tmua nyu 'wɔɔn- εε' doun" opo-tɪ.¹³ 'De -mε 'kamɔ 'ma pεe se blu, de-nue' 'in se -aa de'di Titɪ jεε-. εμε -ti 'in po nyu -nɪa "o Troasti wlu -wεε 'in mu 'de Masedoanɪ -blva "kpei.

Sesi Klisi kpa tu 'a "jru 'mε

¹⁴ Ka "o ka ε 'je ε ni ε, -a po Kea 'se-, εμε -nue' -wεε -apu ɔ -ke Klisi "sia "i ε, -aa kpa tu 'a "jru jeejee. -Ta "o -ta -aa mua -aa -tmue Klisi 'a -ti' -wεε nyu 'je ɔ juo-, ka -dai'kɔ nu 'dɔε -ε -gbaa -ta -wee' i nɪa, 'kamɔ ε ni-.¹⁵ De -a -nɪa 'bn 'de Klisi 'bn ε, ia' 'nu nmɔɔ 'e Kea

'mlai. Eε' 'nu -gbaa i 'de nyu -su -jea 'puva' ke nyu -su sea 'puva' 'je 'klu. ¹⁶ Eε' 'nu a 'tmuε 'me -ti 'de nyu -uva mua 'mea' -pee -wεe εε 'tmu 'pu-ti 'de nyu -uva mua 'puva' -pee. 'De nyu wε- -ni -mi 'a wlu tu 'a 'tmu ka 'no 'kmu ε- ? ¹⁷ Ka nyu -tuu"-tuu a -saa' Kea 'a wlu "i -wεe uva 'tmuε, -amo 'o nu kan'. 'Kaa -aa -tmu Kea 'a wlu 'me 'de pεe 'doe 'un. 'De Kea -dbo' -avn -wεe -a -je Klisi 'a -ti' 'tmu 'bo Kea "juoi.

3

Dbeede dee 'a dbonvun

¹ -Bo -aa sea wlu -nta 'mva- 'tmu 'ee, -me ao 'na -aa -boo' de ke'wle -aa jea -aa -ce" -ti' o poo ? -Aee' aomo 'na -a -nuε nyu jrv' "blii ? Aomo 'na -aa -pon nyu 'je -a 'sbe "kpei -tu" -wεe uυ 'je -a -ti' o po 'de ε 'di 'de ao -pee ? -Aee' aomo 'na -aa -pon ao 'je -a 'sbe "kpei -tu" -wεe ao 'je -a -ti' o po 'de ε 'di 'de nyu -pee ? ² "In-, ε se kan' ni-, aoa' -ce" 'kpa mo -ni -aa 'sbe -ε -crua' 'de -a pεe o ε. Eε' 'sbe tu ε, εme -ni aoa' 'kmu nyu -wee' "klein a 'jeea "jrie-, uυ 'bεε- uυ 'je ε 'dii nu. ³ Ka ao nta Klisi 'a 'sbe o 'crua 'de -aa nuvdbo 'un ε, ε se 'kwla pa. Eε' 'sbe tu ε, 'sbeni se ε 'cru, 'kaa 'kmu Kea 'a -Suu me -cru ε, ε se 'cruε 'bo "soi pae" 'kpei, 'kaa ε 'cruε 'de nyio 'o pεe o.

⁴ Dεε-ti -a -bεεa' -a -jea εε' wlu tu 'tmu ε, εme -ni -a -tee' Kea -kwlh" 'de Klisi 'un. ⁵ E se -me -a -bεε' de jre'ε nva' 'de -aa -ce" 'kpa 'un ni-, 'kaa dbo -aa nva -bo -aa se ε nu ka -coon' ka -me Kea me -εε -nyl" -a 'kpi -wεe -aa nu ε. ⁶ Eme -ε -nyl" -a 'kpi -ke -wεe -a -ni dbεede dee 'a dbonvun. Eε' dbεede tu se 'e ke' -ε -crua' "jri tba, 'kaa ε 'wlvε 'e Kea 'a -Suu 'un. Ke' -ε -crua' -me ε 'dba nyu, 'kaa -Suu -me ε "nyte nyu 'kmuνia'.

⁷ Kea 'a ke' -crua' 'bo "soi pae" 'kpei -ta Moist a "nyu ε Israe-koun ε, oo' "jua a fan' uυ se oo' ja -gbuan' 'bεε-, de-nuε' Kea 'a -son' -εε fan

'bo o "juoi ε, εε -flaan' 'de uυpu "jri 'me. 'De -me 'kamε εε' -son' tu se 'bo o "juoi ni jeejee. ⁸ Dbεede dee Kea ke nyio -tua" 'emu ε, ε nmo "jrii, ε je ke' -nta tein" -sii, de-nuε' εε' ke' tu ε, ε ja nyu 'mea' bi'. 'De dbεede dee -me ε, εε "nyte nyu 'kmuνia' 'de Kea 'a -Suu 'un. -Je ε nta kan' -mo 'ja a, -me nyu -a nuva Kea "juoi 'de εε' dbεede tu -son ε, uva muε 'e -son' klaa" 'un nta' see, ε 'je Moist -sii. ⁹ Ka Kea 'bea "i -bo ε po "jri "kpaε" 'de dbo -εε kpoun a nyu 'pee 'un 'ee, 'de -me dbo -εε nuε -wεe nyu a 'kpa "isreun 'bo Kea "juoi -me 'e, Kea 'a "i 'bεεa' se "jri "kpaε' poi 'de -me 'un see ? Kea 'a "i 'bεε- a muε "jri "kpaε' poa', ε 'je -je -nta tein" -sii. ¹⁰ To' -o, -je ε nta kan' -mo 'ja a, -me -son' -je ε fan tein" 'bo Moist "juoi ε, -me 'ε fansun se de jre' woun ni- 'bode, ε 'me "jri 'bode. Nyu se ε 'bεε- o 'je ε dbεede dee 'a -ne -son' "ipoo-, ¹¹ 'kaa di -ta mua -sia' -bo -mi ceen 'de -son' 'un 'ee, 'de -me di -ji sea' -si' -ta 'ble -mi 'e !

¹² -A -je kan' 'me 'de dbεede dee 'a -ti' 'un ε, -a -kpa "isreun 'bo Kea "juoi. De -a tba to' "i, εme -nao. Eme -ti -bo -aa sea wlu ε, -aa wai -wεe -aa wlu, favn 'a nu -avn. ¹³ Ka Moist -crua" de "jru -wεe Israe-koun jea oo' "jua 'a fansun -ne "jrie- 'jee- ε, -a se kan' nu. -Ta oo' "jua 'boa fan-ti ε, uυ se ε 'je. ¹⁴ De Israe-koun sea Moist 'a "jua 'a fansun -ne "jrie- 'jee- 'mva- -me 'de 'dee -gblein' ε- ? E 'de me -ni uva' to' kmuεi", uva' de 'mii 'woun' nte 'kle, 'de εε' -ti' 'un de -jeea 'de -stanwi 'di ε, -bo nyu a sea dbεede soa 'a wlu 'dii nu 'de uυ -pee ε, ka de -tuu" a 'kwla, 'kamε ε ni-. E -ko' -na tae' fo kaan uυpu "jrii. Eme -nuε' -wεe uva' 'woun 'e εε' wlu tu 'dei. -Bo εε' tae'fo tu 'je 'o -jei" 'wlv ε, -me -bo nyu ke Klisi "sii- "i -wεe. ¹⁵ De -wlva 'e sese o -wεe -ε -jeea 'de -stanwi 'di ε, 'sbe Moist 'crua -ta "o -ta uva nuυ ε 'dii ε, tae'

fɔ -criɛ' Suifu-wi' 'a pɛɛ "kpei ke -wee'. ¹⁶ 'Kaa wlu -crɔa' 'de Kea 'a 'sbe 'di ɛ 'naa : -Bo nyɔ "biie-'de Tv"bo o 'su ɛ, taefɔ -nɛ 'wlv 'o -jei' 'mɛ. ¹⁷ 'De wlu -crɔa' -ta, Tv"bo "sia 'nynti ɛ, emɛ -nɪ Kea 'a -Suu. 'De -ta Tv"bo 'a -Suu -mɛ nɪa 'ja a, -mɛ nyɔ -nɪa 'o vɔ -seie' 'de ke' 'kwa. ¹⁸ -Apv nyɔ "klein -ɔ -ke Klisi "sia 'i ɛ, -aa "jua- 'wlvɛ 'kwla, taefɔ se -a "jri i kaan 'bode. -Aa -gbvɛn' Tv"bo 'a "i 'bɛɛsɔn ja, ka -aa -gbvan' Tv"bo ja a. Dɛ ɔ nɪa 'de -a 'vɔn mɛ -nvɛ' -wɛɛ -aa 'kmv a poo fai' 'de ɔɔ' -Suu 'vɔn. Tv"bo 'a -Suu mɛ -ɛɛ nɪ ɛɛ' dbo tu -wɛɛ -a -ke Tv"bo a -kɔɔa' a muu "jru o sɔɔn-sɔɔn-. -Wɛɛ ka nyɔ ɔ -gbvan' "juan-'di nyɔ a -gbvɔn kan' Klisi ja 'de -a 'vɔn.

4

Dɛ -ɛɛ ke' kma'

¹ Kea -ɛ -tea' -a dbo -nɛ kwa a, ɛ nmɔ 'di wɔn, emɛ -nvɛ' -wɛɛ 'kpi 'a wa -a "i. ² 'De dɪ nyɔ a nva 'e kwie' -wɛɛ -ta nva' 'blea -tɪn' ɛ, -aa' nɪ ɪ, -aa -fuuen' -mɪ nya. -Aa' poo nyɔ 'srɛ i, -aa' bee Kea 'a wlv dɪ jri' "jrii, 'kaa -bo -aa sea Kea 'a wlv 'tmv ɛ, ka ɪ nɪa tɔ' -tɪ 'kamɔ -aa -tmv ɪ 'pepe 'bo Kea "juɔi -wɛɛ nyiɔpɔ 'a tɔ' 'je i "si 'de -aa -tɪ' 'vɔn.

³ 'De -pɔia" -tɪ -aa -tmva -bo ɪa' bv pa 'kwla ke ɛ, -mɛ 'de nyɔ -vɔ -nɪa 'o "ma -jei" -pee mɔ ɛ paa 'kwla. ⁴ Uva' nyɔ tu ɛ, vva' 'je Kea 'a -tɪ' tɔ' 'vɔn, vva' -nɛ -kea' -nɪa 'nɔ 'kmv "kpei ɛ, emɛ -nɪ Satan, emɛ -wa' vva' tɔ' ɔ "jri -wɛɛ Klisi -ɔ -nɪa Kea 'a -kooɔ' i ɛ, vɔ je ɔɔ' -pɔia" -tɪ 'a -sɔn' i 'je. ⁵ Tɔ' -o, -aa' 'tmv -aa -ce" 'kpa 'a -tɪ', Sesi Klisi mɔ -ɔɔ -tɪ' -aa -tmv. Ka ɔ nɪa Tv"bo ɛ, emɛ -aa -tmv 'de nyɔ -pee. -Apv mɔ ɛ, -a -na -a -nɪɛ aɔa' "juɔinɔvɔn -o 'de Sesi 'a -tɪ' 'vɔn. ⁶ Dɛ-nvɛ' Kea -ɛ -na : -Sɔn' -sɔn' 'de kwie 'di 'sv -sɔn' -stan', emɛ -sɔn -sɔn' -ke 'de -a pɛɛ o -wɛɛ Kea 'a -sɔn' klaa" -ɛɛ fan 'bo Klisi 'a "jua 'a "pɛ "kpei -a

-je ɛ juo 'de -aa dɛ 'mii 'wɔn tɔ' 'je wɔn kain-.

⁷ -Jɛ ɛ nɪa kan' 'ja a, -mɛ ka nyɔ ɔ 'blea dɛ -ɛɛ ke' kma' 'de -gblv 'di, 'kamɔ -a -nɪ. -Apv mɔ -kɔ' -gblv, -wɛɛ "ikmaa" -ɛ -sia dɪ -wee' nyɔ 'je ɛ Kea 'nynti kpa-a, ɛ se -apv mɔ nɪ-. ⁸ Nyɔ 'nyɛ -a 'vɔn 'ɛ -ta "o -ta, 'kle 'a kpe -wee' a 'nyɛ -a "kpei- 'mɛ -ta "o -ta, 'kaa -aa' waa i 'de 'kle -sɔn. -Aa -je -aa -ce" wɔn 'mɛ, 'kaa -a se dɛ tɔ' "itba -tɪ 'bɔ. ⁹ Nyɔ a nɪ -a -cruun" "jrii 'mɛ, 'kaa Kea se -a 'bɔ. 'Kpi a wa -a "i 'mɛ, 'kaa -aa' sɔn i. ¹⁰ -Ta "o -ta -aa mua jeejee ɛ, -aa ku -a -blea ɛɛ 'jee 'kle, ɛɛ pɔɔɛ nyɔ Sesi 'a 'mɛ -tɪ -kwlv o. 'De ɛɛ' -tɪ 'vɔn ɛ, ɔɔ' 'kmvɔnɪa' 'je "jri "kpae' pɔ -o -ke 'de -a kui' -wɛɛ aɔ 'je ɛ 'je. ¹¹ Dɛ-nvɛ' 'kamɔ -a -nɪ 'kmv, 'kaa -aa 'kmv -teɛ 'mea 'a -tea' jeejee 'de Sesi 'a -tɪ' 'vɔn, -wɛɛ ka Sesi nɪa 'kmv ɛ, 'de -aa 'blvku -ɛɛ mua 'mea' 'je ɛ tɔ-. ¹² -Jɛ ɛ nɪa kan' -mɔ ɛ, -mɛ -apv mɔ ɔ die 'mea' 'wɔn i -wɛɛ aɔ mɔ 'e 'kmvɔnɪa' 'je.

¹³ Wlv -crɔa' 'de Kea 'a 'sbe 'di ɛ, ɛ 'naa : 'ɪn 'je Kea 'a -tɪ' tɔ' 'vɔn 'ɛ emɛ -tɪ 'ma 'tmv ɛ. "Ju -tmva wlv -nɛ, Kea -kwlv" -te' -suv -nɪa 'de ɔ 'vɔn emɛ -nɪ 'de -apv mɔ 'vɔn -ke, emɛ -tɪ dɛ -a -jea Kea 'a -tɪ' tɔ' 'vɔn -aa -tmv ɛ. ¹⁴ -A -je kan' 'mɛ, Kea -ɛ -sa Tv"bo Sesi "kunyɔɔ' ɛɛ muɛ -apv -ɔ -ke Sesi "sia "i "kunyɔɔ' -saa' -ke, -wɛɛ ɛ 'je aɔ ke -a -wee' 'bo ɛ "juɔi kpa -tadue. ¹⁵ Dɪ -nɪa 'mva- ɪ -wee' "klein nvɛɛ' 'de aɔa' 'dɔɛ 'a -tɪ' 'vɔn, -wɛɛ Kea 'je nyɔ -tuu"-tuu "saaɔn "jrii nɔ 'de vva' -tuu"-tuu 'je ɛɛ' -kai' 'mate pɔ -wɛɛ Kea 'a "i 'bɛɛnynti 'je 'blva- ja -kɔ' !

Dɪ Kea -teea -a 'dei ɪmɪ -a -te' -kwlv"

¹⁶ Emɛ -tɪ -aa Kea -kwlv" -tea' -nvɛ' -wɛɛ 'kpi 'a wa -a "i. -Bo -aa 'blvku mɛ 'ɛ -ce" sea isɔn mɔ 'de ɛ, -aa pɛɛ -je -wlvɔa 'wlvɔa' deɛ ɛ, -mɛ ɛ pɔɛ -gbɔdee 'ni 'wɪ "o 'wɪ. ¹⁷ 'Kle -aa -jea 'de -stanwɪ 'di se dɛ jre'

ni-, ee mue -sia'. Emee-ee mue nua' -wee -a -je 'mua-ti klaa' -sea' -kwee -ta 'ble 'je 'de nya. Ee' 'mua -ti -tu e, nyu se e 'bae- -wee nyu 'jee 'kle -nia 'e -stanwɔ 'di "ipoo-. ¹⁸ E se di nyu a 'jeea "jrie- 'no 'kmu "kpei umi -a tba to' "i ni-, 'kaa di nyu 'a 'jeea "jrie- -wee Kea -teea -a 'dei 'de jaun 'di umi -a tba to' "i. 'De di nyu a 'jeea "jrie- e, -mi 'a -kwle -si' -ti, 'kaa -ji nyu 'a 'jeea "jrie-, -mi nɛe 'kmu jeejee.

5

¹ To' -o, -a -je kan' 'me 'bluku -a -nia 'e 'bn 'no 'blua- "kpei -ta, ka nyo o poa -tan 'tanfo "jei, 'kamoo e ni-. -Bo ee sea iscan' mu mo 'de e, Kea nuu -tein deejre' de 'de jaun 'di -i se iscan-ta 'ble -wee e -tee -a 'dei. -Mi 'a -tein tu e, nyio 'o sun si de nu. ² 'De -aa -kpa i mo la -ke, de-nue' -a -nie "i -a -je -aa -suu 'a -tein -nia 'e jaun 'di 'bn paa ka nyo o paa "bai 'bn e. ³ -Bo -a -paa ee' -tein tu 'bn, -me -a se kui cen-. ⁴ -Ta -a -nia 'de 'bluku -ne 'bn ke e, -aa -kpa i, ka nyo o 'blea kwaku -gbe, 'kamoo e ni-. E se -me -a -nie "i -a -je -aa 'bluku "jru i-sa -me ni-, 'kaa de -je -aa -pooan eme ni -a -nie "i -a -je -aa ku dee -nia 'e jaun 'di 'bn paa-, -wee -aa ku -je ee mua 'mea' -me 'je iblu 'de ku -je sea 'me-ta 'ble 'bn. ⁵ Kea 'a -ce' "kpa me -nie "i -wee -a -je fai' poo kan', eme -nyu' -avn ee' -Suu -wee -e -te' -a wlu 'kwa i 'de di 'doo e -tee -a 'dei 'a -ti' 'bn.

⁶ -Je e nia kan' mo 'ja a, -me -aa di kue i, 'kpi se -a "iwai 'bode. 'De -a -je kan' 'me -ta -a -nia 'de 'bluku 'bn ke e, -me -a -teen Tu"bo 'a -tein o. ⁷ Di -aa na -aa mua -pee e, nyo 'o 'jee i "jrie- ke, 'kaa umi -a tba to' "i 'de Kea -kwli' -tea' 'bn, ⁸ eme -kuu -aa di i la. 'De de -je -aa -pooan i -gblein' e, eme -ni -a -nie "i -a -je 'bluku -ne "jru i-sa -wee -a -ke Tu"bo 'je i -te. ⁹ 'De ee' -ti' 'bn e, -bo -a -ni 'e 'bluku -ne 'bn o, -bo -a -wlu 'e 'bluku -ne 'bn o, -aa -pon -a

-je 'e e "jri 'dei nmoo -ke. ¹⁰ 'Kaa -a -wee' "klein 'je de 'wluo -o 'bo Tu"bo 'a nyu 'a 'pee 'jekpaa- "juoi, nyo jro' se de siei. 'De -ta -a -nia 'de 'bluku 'bn, di -a nua -bo i nmoo "jrii o, -bo i nyini "jrii o, -a -je ia' -kei' 'je -o.

-A -ke Kea -seea -ti' "kpei- 'de Klisi 'bn

¹¹ De -a -jea 'o Tu"bo 'a nyu 'a 'pee 'jekpaa- "juoi mu e, ee' faun a nu -avn -e, eme -ti dbo -aa nua -aa -pon nyu 'je ee' bu juo 'pepe. 'De 'bo Kea -me "juoi, -aa 'kmu 'peen "kpa'e. 'In -tee' -kwli' 'de ao pee o e, de -a -nia 'bn ao ju'e' -ke. ¹² E se -me -a poe -aa -ce' 'kpa -ti' o ke'wle 'bo ao "juoi ni-, 'kaa -a -nie "i -a -je aopy -je "nyu -wee ao 'je -tuosun de po 'de -aa -ti' 'bn. -Bo e ni kan' a, -me ao 'bae- ao 'je nyu -sua -beea' ssa' -cei' wlu -pee 'tmuu-. Ssa' nyu tu e, di -nmooa 'e nyio "jri 'dei e, umi ssa -gbun' ja, 'kaa di -nia 'e nyio pee o e, ssa' -gbun -mi ja. ¹³ -Bo e ni to' -wee de -aa -wlu 'tmua' e se bu 'ble e, e ni 'e Kea 'a -ti' 'bn -o, 'de -bo e 'ble bu e, -me 'de aoa' 'doo 'a -ti' 'bn -o. ¹⁴⁻¹⁵ 'De di "klein -aa nua 'bn e, Klisi 'a nyu 'a -ti' kmaa' nma -a 'bn 'e, de-nue' to' -nia 'de -a 'bn e, eme -ni -bo nyo due' koun -gbai' 'me nyu -wee' 'a 'mea' a, -me ka nyu a 'mea, 'kamoo su -wee' ni. -Wee -bo su ni 'kmu e, su je ssa' -ce' "e 'kmu ni-, 'kaa "ju -o -mea 'de sspu 'a -ti' 'bn -wee -o -scan "kunyoo' e, omo -oo 'kmu su 'je ni-.

¹⁶ -Je e nia kan' -mo 'bode e, -me -a se e 'bae- -a -je nyu 'a nisun ke ssa' -pun" di ja -gbun, ka nyo o -gbuan nyo jro' ja a. -Bo -a -gbun Klisi "jrie- -nia 'mua- ja mo tein" 'de e, -me kaan ka la -a se o kan' -mo ja -gbun i 'bode. ¹⁷ -Bo nyo ke Klisi "sii "i e, -me Kea poe oo' 'kmu 'a -gbodee "ni, di -nia tein" -mi -si', -wee di -wee' 'kpa di dee-. ¹⁸ Di "klein -aa -wlu 'tmua' -ta i -wee' 'wlu'e 'e Kea 'bn. Emee -nue' -wee

ε ke -a -seea' -ti' "kpei- 'de Klisti 'bn. Emε -te' -a dbo -ne kwa -wεe -a -je -ti' "kpei -seea' -ti' tmu 'de nyu -pee. 19 -Ti' "kpei -seea' -ti' -aa -tmva emε -ni Kea cεen 'de Klisti 'bn -wεe ε ke 'kmu "kpeinyu -seea' -ti' "kpei-. Uva' -ko vu nua ε si -sro' 'bo vuvu "jru, emε -nυe' -wεe ε po -avn -ti' "kpei -seea' wlu 'wōn, 'de -a -tmv ι.

20 Klisti dbo -avn -wεe -aa bae aopv i 'de ov' 'nyu 'bn 'de ao ke Kea 'je -ti' "kpei- -seea'. Ka Kea 'a -ce" 'kpa a baea aopv i, 'kamō ε ni : ao 'wōon- ao ke Kea 'a -ti' "kpei -seea' -ti. 21 Klisti -v sea dεsavu juo ε, omō Kea kpυu dεsavu 'a 'pee 'bo -aa -koi' -wεe -apv -v -ke v "sias 'i ε, -a -je "isrevu 'kpa 'bo Kea "juoi.

6

1 -Je ε nia kan' -mō ε, -me -apv -v -ke Kea a nva dbo -tadue ε, -aa baεε aopv i, 'saavu Kea nva ao "jrii ε, ao 'bo ε "i 'taiε -wεe ε 'bo ao kwa "maa. 2 Kea wlu' ka 'de εε' 'sbε 'di ε 'naa : 'In kpυu -ma baewlu 'me 'de nō" 'dōe 'di -wεe 'in po -vu sun o 'de 'pυ -son 'di.

Ao -gbu 'nō, nō" 'dōe -ε -nia 'pυ -son ε, ε ka 'de -stanwι 'di. 3 -A se ε "inu -a -je dε "o dε jre' -nu 'de -aa 'kmu -ni -wεe ε 'je nyv jrv' 'e dεsavu 'di po 'de v 'je -aa dbo nya -fuun. 4 'Kaa ka -a -nia Kea 'a dbonvu ε, -aa to εε' sun 'me 'de nyv -pee. 'Kle 'a kpe "klein -aa cεean 'bn ε, -a -kuue pεe i : -Bo nyv 'nyε -a 'bn o, -bo dε -pōon -a 'kwa o, -bo favu a sea -a nu o, 5 -bo ε ni 'e blati o, -bo ε ni -kaso 'di o, -bo -cruen' ε sea 'kpa 'de -aa -ti' 'bn o, -bo ε ni 'e seadbo -aa nva -ti 'bn o, -bo "nyv' cεen -a "jrii -wεe -a -tee "jru o, -bo 'muε- ε sea -a 'dba o, 'kle 'a kpe -aa cεean 'bn -ni, -a -kuue pεe i mamau 'sv. 6 Dι -a -jea nu -wεe ka -a -nia Kea 'a dbonvu -ε -jeε to ε, imι -aa nu. 'De -aa 'pepe nia' o, -aa dε "jriiua' o, -aa pεe "wain 'bεεa' ke 'diwōnmōa' 'bn

'de -aa tv' -kweai 'bn, ε ke -aa nyv 'a -ti' kmaa' -ε sea "jridepōoa' -son ni ke-. 7 'Bo -mε 'de ε, tv' -ti 'a wlu -aa -tmva o, "ikmaa' Kea "nyι -avn o, "isredι -aa nva ι -wεe' mι -ni -aa poodι ke -aa "kpei- 'tvandι ke -wεe -aa -fōon tv 'bn. Imι -ι -je ε to ka -a -nia Kea 'a dbonvu ε. 8 -Bo -son jrv' v, nyv a -tee -aa ni', -bo -son jrv' v, vva 'dbaa -a -tin' 'i, -bo 'wι jre' o ε, vva dooa -aa 'nyu 'me, -bo 'wι jre' o ε, vva poε -a -ti' o. Uva 'daa- avu nyv 'sreipōuv, 'de -mε 'kamō -aa -tmv tv' -ti. 9 nyv 'a 'je -a dε 'bn, 'de -mε 'kamō nyv juo -avn 'pepe. -Aa diε 'mea 'a 'wōn i, 'kaa -a ka -a -niε 'kmu ke. -Aa -jeε -aa -ce" wōn 'de blati "wōin, 'kaa -a se 'mε. 10 -A "kaεε "jrii, 'de -mε 'kamō -a -ni 'e 'mva- 'bn 'wι "o 'wι. Nua" a 'dba -avn -ε, 'kaa -a nυe nyv -tuu"-tuu "wliijejuv 'bn. Dε jre' se -a 'kwa ni-, 'de -mε 'kamō -a -ni dι -wεe' "klein 'a jεvu.

11 'Oo Korēnti-kōvu, -a wa wōn' i -wε- la -a je aopv dι -wεe' -pee 'tmvu-, -a -kaiεn -aa pεe -wεe' wōn 'de aoa' -ti' 'bn. 12 Aoa' 'tvn -nia 'de -a 'bn ε, ε se "i 'piie, 'kaa aopv -mō v, -aa 'tvn 'piie "i 'de ao pεe o. 13 'Ma 'ce, -bo 'ma sea ao -pee wlu ε, ka "bo a wlua ov' "nyuu- -pee, 'kamō ε ni-. Dι -a nva aopv "jrii ε, ao -sa 'e ia' -su n dεwε-je, ao "nyι -avn. Ao kain aoa' pεe wōn 'de -aa -ti' 'bn.

Pov -saa Korēnti-kōvu fen'

14 Ao ke nyv -vu sea Kea 'a -ti' tv' 'bn 'je 'bo "i "siie, dε-nυe' wlu 'bn 'bεεa' -je -ni 'o nyv -v -jea ke' wōn ke nyv -v 'jea ke' wōn 'nyu ε-? 'De dbεεdε -jεwε- -ni 'o -son' ke kwie 'nyu ε-? 15 'De wlu' i'wōan' -je -ni 'o Klisti ke Satan 'nyu ε-? "i 'sia' -jεwε- -ni 'e nyv -jea Kea 'a -ti' tv' 'bn ke nyv -sea' Kea 'a -ti' tv' 'bn 'je 'nyu ε-? 16 Dε -ni 'o Kea -gbu klaa' ke kōin 'nyu ε-? Dεε -ti 'ma 'da kan' a, emε -ni -apv -jea 'kmuu Kea 'a -ti' tv' 'bn ε, -apv -ni

εε' -gbu", ka Kea 'a -ce" 'kpa 'tmu
ε see ε, ε 'naa :

'In nte "i 'in 'je 'e uupu "klu "ti
-wee ub ke 'ma -a -je na-,
'de 'in 'je uupu 'a Kea ni-,
-wee uumu 'je 'ma 'ce ni-.

17 Emε -ti Tu"bo 'na : Ao
'wlu 'e nyu "klu, ub ke ao
-seea' i. Ao 'bo uua' -gbεε'
di "iblaa -wee ao je aoa'
-ce" -flen" kpυun-. 'De 'in
'je aopu sin 'soon kpυun.

18.-Wεε 'in 'je ao "bo ni -wee
aomɔ 'je 'ma 'nynunmai ke
'nynuunynokpae' ni-. De
Tu"bo -ε -blea "ikmaa' -wee'
'klein 'tmua, emε -nao.

7

1 'Ma -ti' kmaun, -je Kea cean
wlu -nia kan' -tie" 'de -aa -ti' 'un
'ja a, -me di -ta kpυun a -aa 'bluku
ke -aa to' -flen" ε, -a -saa -mi kwa
-soon. -A -kpυun -aa -ce" i -wee -bo
-a -ni 'kmu ε, -a -je Kea plee-, 'de
-a -je 'pepe ni mamau 'su -a -je mu
-a -je nyini.

Poo 'a 'mua-ti

2 Ao "nyi -a -tein 'de ao pεe o ! -A
se nyo jro' "i 'fa, -a se nyo jro' 'o de
dooa-, -a se nyo jro' 'un dii 'de aopu
"klu. 3 ε se 'in 'je ao 'pee kpυun
emε -ti 'ma 'da kan' ni-, de-nυε' 'in
wlu' ka sese 'in 'na -bo -a -ni 'kmu
o, -bo -a -wlu 'kmu o, aoa' -ti' se 'e
-a pεe o -kwei. 4 'In -tee' ao -kwli"
'pepe, di 'dɔe 'in 'jea 'tmu 'de aoa'
-ti' 'un i -tiei", emε -ti -bo 'ma sea
aoa' nynu "si ε, 'ma wa wɔn' i. Emε
-kuu 'ma di i -wee -ε -jii" 'un 'mua-
'un 'de 'kle 'di.

5 -Ta -a -jiia 'de Masedoan ε, -a
se -tegbɔo 'je due', -a -je 'kle 'a kpe
-wee' 'me, nyu jro' 'bleεε -a 'dii
-wee uua -ce' -a o, 'de faun a nu
-aun. 6 'Kaa Kea -εε -tua" nyu -uυ
-kae" a "jrii -ti' -kwli' i ε, emε -tu"
-a -ti' -kwli' i 'de Titu 'a jia' 'un. 7 'De
ε se Titu 'a jia 'a 'su me -tu" -a -ti'
-kwli' i ni-, 'kaa ka di o 'jeea 'jrie-
'de aopu o -wee -i -kuua ɔɔ' di i
ε, umi -ta "kuan o po -aun, -wee

-ε -kuu -aa di i -ke. De -εε "kuan
o poa -aun -ke ε, emε -ni o 'na
ao nte "i ao ke 'ma -a -je 'jee-, ao
"kaεε "jrii -wee ao ni ne "kpei 'de
'ma -ti' 'un. Emε -ble 'ma 'mua- mo
kpleiin.

8 To' -o, 'sbe 'in ja aopu ε, -bo
ε "kae- ao "jrii mo 'de ε, ε se 'ma
-soon 'ble kaan ka, 'de -bo 'in -tu"
εε' -soon mo tein" 'de ε, -me de -ε
"kaea ao "jrii 'de no" de-saan' 'di,
emε -o. 9 'Kaa kaan ka 'ma nυε
'mua-. ε se -me de 'in "kaea ao
"jrii, emε -ble 'ma 'mua- ni-, 'kaa
de aoa' "jrii "kaea' nυε -wee ao jua
aoa' disain "i, 'de ao "biia 'e Kea o
ε, emε -ble 'ma 'mua-. "jrii "kaea'
-je -nia kan' -mo ε, -me 'wluε 'e
Kea 'un. 'De de -apu mo nua -ke
ε, ε se aopu desavn "jrii nu mo
'pu ε ni 'de aoa' 'dɔe 'a -ti' 'un -o.

10 "Jrii "kaea' -je Kea a cean 'un
-wee εε poa nyu 'a 'kmu fai" ε, -me
ε poε 'puua' "jru "kpei-. Nyu se ε
'bεε- nyu 'je -me 'ε -soon -tu", 'kaa
-bo nyu "kae- "jrii 'de 'kmu "kpeidi
'a -ti' 'un ε, -me ε poε 'mea' "jru
"kpei-. 11 "jrii "kaea' -je -wluε 'e
Kea 'un ε, ao -gbun de -me "nyta
aopu ε ! Ao -gbun de εε' "jrii
"kaea' tu nυε -wee aoa -tua" aoa'
-ce" 'ε -ti' ε, 'de aoa -sa aoa' -ce"
-ti' "kpei ε. Emε -nυε' ke'wle -wee
-tun' 'dbaa aopu 'i, 'de faun a nu
aopu, -wee aoa -pon ao ke 'ma -a
-je 'jee- 'de ao ni ne "kpei -wee ao
nιε "i 'pee 'je desavnυi kpυn. Ka
aoa' -ko sea 'e εε' 'tmua' tu 'di ni ε,
emε -εε sun ao to 'de di -nia 'mua-
-wee' "klein 'un.

12 'De -bo 'in poo aopu 'sbe -jei"
ε, -me ε se 'de nyo o -fa nyo "i o,
nyo o 'fa "i 'a -ti' 'un ni-, "un-, ε se
-me 'in naa to' "kpei- ni 'de-. 'Kaa
deε-ti 'in ja ao 'sbe ε, emε -ni ka
aoa -tua" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee ka ao
nia ne "kpei 'de -aa -ti' 'un ε, ε 'je
"jri "kpaε' po, -wee aoa' -ce" 'kpa
'je kan' 'je 'bo Kea "juoi. 13 Ao 'jea
'ma 'sbe -wee ao kpυun a aoa' -ce"
i, 'de ke "sia 'nyu ni ao nua kan' a, ε
nmoo 'un 'di wɔn, emε -ε -kuu 'ma

dɪ i. De Titu jia 'de aopu "klu -wɛɛ ɔɔ' tɔ' blua 'de ɔ -sa 'e 'mva- a, ɛmɛ -nmɔɔ -a 'di wɔn. ¹⁴-Ta 'ma 'tmva aoa' -tɪ' 'de Titu -pee tɛin" ɛ, 'ma 'sao 'jaa 'bo ɔ 'juɔi 'de aoa' -tɪ' 'ɔn. ɔ jia 'de aopu ɔ ɛ, ao se 'ɔn -tɪn' "i 'dbaa 'bo ɔ 'juɔi, 'kaa ka dɪ "klein 'ɪn 'tmva 'de ao -pee nɪa tɔ' -tɪ ɛ, 'kamɔ dɪ 'dɔɛ 'ɪn 'tmva 'de aoa' -tɪ' 'ɔn 'de Titu -pee nɪ -ke. ¹⁵ Ka ao 'je ɔ wɔn ɔ, ka ao nva ɔɔ' sɪn 'sɔɔn kpɔʊnsɔn 'de ɔɔ' nɪ' -tea' ke "kpei-creɛa' 'ɔn ɛ, -bo ɔ po ɪ -kwɪɔ ɔ 'sɔ aoa' -tɪ' kmaa' -nɪa 'de ɔ 'ɔn, ɛ 'kpa "kpei ke'wɪɛ. ¹⁶ De 'ɪn 'bɛɛa 'ɪn 'je ao -kwɪɪ" -te' 'de dɪ -wee' "klein 'ɔn ɛ, ɛ 'bleɛ 'ma 'mva-.

8

Ao -sa de kwa i

¹ 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'ma de'di -wi", 'saavn Kea nɛ Masedoan Kea -gbi "jrii ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -tɪ' -a -nɪi" -a -je 'tmv 'de ao -pee. ² Kea 'a -jei" naavn -nɪa 'e Masedoan ɛ, 'kle sɔ cɛɛan 'ɔn ɛ -tɛi". ɛ -tɪɛn' ɔɔpɔ i -tɪn -tɪn, 'kaa sɔ se wɪu' 'wɪɔ. 'Mva -nɪa 'de ɔɔpɔ 'ɔn, ɛ cɛn -je "kpei -tie". ɛ -nɔɛ' sɔ se sɔa' -cɛ" 'ɛ nɪa" 'a 'dbaa' ja -gbɔn 'sɔ sɔ -sa de kwa i 'de pɛɛ 'dɔɛ 'ɔn. ³⁻⁴ De sɔ 'bɛɛa 'jeɛa', ɛmɛ sɔ ja-. 'De sɔ cɛn -mɛ "kpei -tie" mɔ'ɔ -cɛ". ɛɛ' de tu 'wɪɔɛ 'o sɔa' -cɛ" -kwɪɪ", 'ɪn se ɔɔpɔ de jɾɛ' i -tee'. ɔ sɔ bae -a i -bae -bae -wee -a -je sɔa' -nɛ -paan' kpɔn -ke 'de -a -je ɛ Kea 'a -jei" naavn -nɪa 'e Selisalem kpa. ɔ sɔ 'na : -Bo -aa -paan' mu 'e -aa de'di -wi" o 'de Suide 'saavn o ao je -a "jrii nɔ. 'Ma 'tmvɛɛ aopu tɔ' -tɪ, dɪ "klein sɔ nva 'mva- 'ɪn 'je ɪa' -ta 'mɛ. ⁵ 'De ka -jɔ -a -tee' -kwɪɪ" ɛ, sɔ se kan' -mɔ ɔ 'sɔ nɔ, 'kaa sɔ "nɪ sɔa' -cɛ" Tɔ'bo 'mɛ ke tɛin" -wee sɔ "nɪ -avn sɔa' -cɛ", 'kamɔ Kea nɛɛ 'i.

⁶ ɛmɛ -tɪ -a dbo Titu 'de aopu ɔ -wee dbo ɔ -teea tɛin" ɛ, ɔ 'je ɛ nya kpa 'de ao 'je de kwa i-sa, -wee ao 'je Kea 'a -jei" naavn jɾv' 'dɔɛ "jrii nɔ -ke. ⁷ Ka "wɪiɛjeun nɪa 'kamɔ

ao nɪ-, dɪ -wee' "klein siie aopu i : Kea -kwɪɪ" -tea' ɔ, wɪu 'tmva' ɔ, de "jriijua' ɔ, nɛ "kpeinta' 'de de 'o de 'ɔn ɔ, -aa -tɪ' kmaa' ɔ, -mɪ -wee' nɪ 'e aopu 'ɔn. -je ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao cɛn -je "kpei -tie" 'de de kwa i-saa' 'ɔn -ke.

⁸ -Bo 'ma sea kan' 'da a, -mɛ 'ɪn se aopu kɛ' "i -te, 'kaa ka nɪv jɾv' nɪa nɛ "kpei ɛ, ɛmɛ 'ma 'tmv 'de ao -pee -wee ka aoa' nɪv 'a -tɪ' kmaa' sea "jridepooa' -sɔn nɪ ɛ, 'de ao 'je ɛ juo-. ⁹ 'Saavn -aa Tɔ'bo Sesi Klisɪ nva -a "jrii ɛ, ao juɛ'. ɔmɔ ɔ -nɪa dɪ -wee' "klein 'a jeɪ ɛ, ɔ nɔɛ ɔɔ' -cɛ" nɪa" nɔɔ 'ɔn 'de ɔ 'je ao sɔn ɔ po -wee ɔɔ' nɪa" nɔɔ nɪa' 'jeɛ nɔ 'de "diwan 'je ao kpun 'de aoa' 'kmɔnɪa' -wee' 'ɔn.

¹⁰ De 'ma naa tɔ' i 'de ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, ɛ ka : Aopu mɔ ɛ, ɛ se -je mɛ la ao -te de 'dɔɛ nva' -pɔn" nɪ-, 'kaa de -wɪɔa 'e -sɔn -sia ɔ ɛ, aopu -saa "i -ɔ -te 'dɔɛ nva 'a kein"ke. ¹¹ De ao nɪa "i ao 'jea nɔ tɛin" ɛ, ao kpe nya la ao 'je mu ao 'je nɪni. 'Kpɪ ao "dua 'ɔn tɛin" -wee ao nɪa "i ao 'jea ɛɛ' de tu nɔ, ao "duo ɪa' 'kpɪ tu 'ɔn -wee de ao 'bɛɛa kwa i ao 'je ɛ 'dɔɛ 'ɔn nɔv-. ¹² De nɔɔ 'blea -bo ɔ nɛɛ "i ɔ 'je ɛ 'dɔɛ 'ɔn nɔv ɛ, -mɛ nmɔ "jrii. De nɔɔ 'blea -bo ɔ "nɪ ɛ Kea, ɛ kpɔɛn', ɛɛ' -tee' de -je ɔ sea 'ble i.

¹³ 'ɪn se 'na ao cɛn aoa' -cɛ" kui -wee ao 'je nɪv jɾv' sɔn ɔ po 'de de 'je aomɔ kwa -pɔɔn, 'kaa -bo dɪ siie aopu i ɛ, -mɛ ao -sa 'o ao 'je ɔɔpɔ "nɪ -wee ao 'je 'bɛɛ-. ¹⁴ 'De -sɪanwɪ 'di ɛ, de jɾɛ' se ao 'kwa -pɔɔn, dɪ -wee' siie aopu i. Ao 'bɛɛ' ao 'je ɔɔpɔ sɔn ɔ po. -Wɛɛ -sɔn -tɪ de ɛ mua ao 'kwa -pɔan' -wee ɪ 'jea ɔɔpɔ mɔ isiie ɛ, 'de sɔ 'je ao sɔn ɔ po -ke. 'Kamɔ -bo ao nɔ -wee ao 'je 'bɛɛ-. ¹⁵ Wɪu -crɪa 'de Kea 'a 'sɔɛ 'di ɛ, ke 'da ka, ɛ 'naa : -Ta Kea "nɪa Israe-kɔvɔn diide 'de -pɪɔn" blva "kpei ɛ, nɔɔ -ɔ -tɪan' dɪ -tuu" ɛ, de jɾɛ' se ɔ isiie-, 'de nɔɔ -ɔ sea dɪ -tuu" -tɪn' ɛ, de jɾɛ' se ɔ 'kwa -pɔɔn.

Nɪv -vɔ -ke Titu a na

16 'Ma poe Kea 'se-, de-nue' ka aoa' -ti' nia 'de 'bn pae o e, 'kamɔ ɪ ni 'e Titu pae o -ke. 17 -Ta 'in -tee' ɔ i -wee ɔ 'jea 'de aopu o ji e, ɔ se 'o wlu tba, de-nue' ɔɔ' -ce" 'kpa -tee 'e aopu o jia 'a kein"ke see. 18 -Aa de'di jro' -ɔɔ -tmva -poia" -ti -wee Kea -gbi -wee' a poa -ti' o e, ɔmɔ -ke Titu -aa dbo 'de aopu o. 19 -Aa de'di -nɔ, e se 'e aopu o 'a 'su mɔ ɔ 'je mu ni-, 'kaa Kea -gbi -te ɔ 'o 'e -wee -paan' -nuba -ta, -bo -aa sea e Selisalem kpa a, ɔ ke -a -je mu -ke. De 'dɔe -aa nva -ta -a -nie 'i e 'je Tu"bo 'a 'nyni 'i 'bɛɛ- wee ka -a -kma Kea 'a -jei" naavn 'a -ti' e, e 'je e to-. 20 De 'dɔe -a -nia 'i -a -jea nu -ne, -a se e -pon -wee nyu 'je -a 'dei wluu- 'de 'wei -tia kan' -ni 'a -ti' 'bn. 21 De-nue' di -nia ka -cɔɔn' ka umi -aa -pon nva' i 'bo Tu"bo ke nyioɔp "juɔi.

22 -A -tue" uɔpu -aa de'di jro' "kpei ke'wle. -Mɔɔ' de'di tu e, -a -tin ɔ i 'me kpe -tuu"-tuu, ka ɔ nia ne "kpei, -a -ju', 'kaa kaan ka ɔɔ' ne "kpeinia' 'kpa "kpei, de-nue' ɔ -tee aopu -kwli" kpleiin. 23 'De Titu ɔ -ke 'ma na -wee -aa nva dbo due' 'de aoa' -ti' 'bn ke -aa de'di -wi" -su -ke ɔɔ jia, uɔ -wee' nɛ Kea -gbi 'a dboun -o, u -wee' a 'bɛɛ- Klisi' 'a 'nyni 'i. 24 Emɛ -ti ka ao kma uɔpu 'a -ti' e, ao 'je e to -wee Kea -gbi -wee' 'je e 'je. -Ti' 'in poa aopu o 'de uɔ "jri e, ao to eɛ' sun 'de uɔ -pee, -wee 'ma "jua 'je 'e 'wlu.

9

Ao -sa de kwa i 'de 'mva- 'bn

1 -Bo e -tu" Kea 'a -jei" naavn 'a sun opo-ti e, 'in se -me 'e 'sbɛ ao -jei" pooi, 2 de-nue' 'in juɛ' ao -tee -me 'e kein"ke see. -Ta 'in nua 'de Masedoani e, 'in poe ao -ti' o. 'In wlu' ka 'de Kea 'a -jei" naavn -pee 'in 'na : De -tba' 'e -sun -sia o e, -aa de 'di-wi" -nia 'e Akai -tee -paan' nva 'a kein"ke. De ao nia ne "kpei 'de -paan' nu -ti 'bn -ne, me uɔ 'wɔn -wee -e -sa -paan' nva

"blo 'de uva -tuu"-tuu pae o. 3 'In dbo -aa de'di -wi" 'me, -wee wlu 'dɔe -a -tmva 'de aoa' -paan' nu -ti 'bn ɪ je sɪ 'kpa. Ao -te -paan' nva 'a kein"ke -wee ka 'in "sia aoa' nyni ao 'je kan' nu -ceɛn'-. 4 -Bo 'in ke Masedoani -nyu a sea 'de aopu- o ji -wee ao se di nmaea' -kɔ' e, eɛ muɛ 'mɔ -tin' 'i 'dbaa -mɔ -o, 'kaa aopu- eɛ mu -tin' 'i 'dbaa -gblein', de-nue' -a -tee' ao -kwli". 5 Emɛ -ti 'in -gbuɛn ja 'in 'je e, -wee 'ma dbo -aa de'di -wi" nya 'de aoa' -paan' -eɛ wlu ao cean -tie" uɔ 'je e kpoi" po, -me -bo 'ma sea ji e, aoa' -paan' 'kpa kpoi" 'me. -Bo e ni kan', -me ao nue' 'de pae 'dɔe 'bn, de jre' se ao -kwlu kpon i.

6 Ao sie e -kwlu o, nyɔ ɔ poa de-saan" ka 'de -kle e, ɔɔ muɛ de-saan" 'jea', 'de nyɔ -poa' de -tuu" 'de -kle e, ɔɔ muɛ de -tuu" 'jea'. 7 Ka jro' nia "i ɔ 'jea ja 'de ɔ pae o e, ɔ ja- kan'. Nyu 'bo nyɔ -klaan" "kpei -teeɛ' -wee ɔ 'bo -paan' nuɛ 'de 'jrii "kaea' 'bn, de-nue' nyɔ -ɔɔ -sa de kwa i 'de 'mva- 'bn e, ɔmɔ -ɔɔ "dia Kea a 'je. 8 Kea 'bɛɛ e 'je ao 'saavn 'a kpe -wee' "jrii nu, de jre' se ao kwa -poɪn. Aoa muɛ di -wee' 'blea' ɪ 'je aopu isiie- 'de ao 'je de 'dɔe 'a 'kwli -wee' nu. 9 'Kamɔ wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di 'da, e 'naa : Nyɔ ɔ -sa de kwa i -ɔɔ -nyɛ" nua" nyu e, ɔɔ' "isrea' se "ti -ta 'ble.

10 Kea -eɛ -nyɛ" 'a kopoi ko 'a "kwli -wee -e -nyio" diide. Eɛ muɛ aopu di -wee' 'a "kwli 'nyia', -wee e 'je e nu 'de aoa' de kwa i-saa' 'je "kpei 'kpa. 'De ao 'je "israɔɔ nu ao 'je nya mu. 11 -Bo di -wee' siie aopu i, -wee ao 'je -paan' nu e, -me eɛ muɛ nva' -wee nyu -tuu"-tuu je Kea 'se po -ke 'de aoa' -paan' -aa mua uɔpu "nyia 'a -ti' 'bn. 12 De-nue' aoa' nyu 'dɔe 'jrii nva' -ne, eɛ muɛ nva' -wee de se Kea 'a -jei" naavn 'kwa -pon i. 'De e se -me 'e 'su ni-, eɛ muɛ nva' ke'wle nyu -tuu"-tuu 'je Kea 'se po. 13 De

ao poa uupu sun o, -wεε aoa 'jea Klisti 'a -poia" -ti uυ 'tmva wɔn 'de uυ ke ao -gblea' aoa' 'bleedi 'bn 'de pεe 'dɔe 'bn ε, εme -toε ka aoa' pooo wlu fai" ε, εme -ti uva mu Kea 'a 'nynti 'i 'bεε- -wεε uυ 'je ε 'se po. ¹⁴ -Bo uva sea aoa' Kea bae ε, 'saavn klaa" Kea nva ao 'jrui -nε, εε muε nva' -wεε aoa' 'tɔn 'je 'e uupu 'bn nt-. ¹⁵ -A -bεε' Kea 'a 'nynti 'i, dε-nvε' εε' -paan' εε' -ce" 'kpa nva -avn 'jrue-ε, ε se 'ipoo -ta 'ble.

10

Poo a 'tmve ɔɔ' nυvdbο 'a "kpei -ti

¹ 'Mɔ Poo, 'ma bae aopu 'mε 'de Sesi 'a kupeee' nyo nia' ke ɔɔ' 'diwɔnmɔa' 'bn, 'mɔ nyo 'na -bo -ɔ -nti 'e aopu 'klu -ɔ -pean wɔn "kpei, 'de -bo -ɔ -tεen o 'sv -mε -ɔ -kma wɔn 'de ao 'kpei ε, ² 'ma baeε aopu i -bo 'in ji 'de aopu 'klu ε, ao 'bo 'bn 'blo -saa -wεε 'in je aopu wɔn "kpei- kmaa-, dε-nvε' nyo -uυ -na dbo -aa nva -aa nvε' 'de nyiɔtɔ' 'bn ε, 'in nte 'i 'in 'je -wi" -mu wlu -pee 'tmv see. ³ Tɔ -o, -a -nιε nyiɔpυ -o -mɔ -cεen'-, -a se 'kpi 'ble, 'kaa tu -aa -foan' ε se 'e nyiɔ 'ɔ 'kpi 'bn mɔ -aa -foɔn' εε' tv tu nt-. ⁴ 'De poodi -aa -foɔan' tv 'bn ε, i se nyo -nιa 'nɔ 'kmυ "kpei 'a poodi nt-, 'kaa poodi -a -blea i kmai" ιa -fɔn' Kea 'a tv. I 'bεε' i 'je nyiɔ 'ɔ tɔ' inaasun -ε -nιa 'saan ɔ nιa 'e 'de i -sa. ⁵ 'Ia' poodi tu mι -a -ble -wεε -aa kpa tu 'a 'jru 'bo nyiɔtɔ' "kpei ε ke nyiɔ 'ɔ -cei" 'bεε- -εε kaan -ɔ -je de -wεε ɔ jea Kea juo ke-. 'Bo -mε 'de ε, -aa saan nyiɔtɔ' -wee' "klein sun "wɔin -wεε ε 'je Klisti wɔn 'je. ⁶ -Sontu aoa' dε wɔn 'jea' a mua 'pepe nιa' a, -mε nyo -ɔ -na -ɔ se dε wɔn 'jei ε, -aa muε ɔɔ' -kwlv kpyɔn 'a kein'ke -tea'.

⁷ Dι -nιa 'bo "kpei -wεε nyo ɔ 'jeea 'jrue-ε, imi aoa -gbun ja. Ka nyo nia Klisti 'a nyo -bo ɔ 'je kan' 'bo ɔ -kwlv" ε, -mε ka -apυ mɔ nia

Klisti 'a nyo -ke ε, ɔ nεε tɔ' i 'bo ɔ -kwlv". ⁸ "Ikmaa' Tv"bo 'nyia 'bn -bo 'in kuu 'ma -ce" wɔn dε-saan" 'de εε' -ti' 'bn mɔ 'de ε, ε se 'ma -tɔn' 'ble. Tv"bo se 'bn εε' "ikmaa' tu "nyt -wεε 'in 'je aopu i-sa, 'kaa ɔ "nyt ε 'bn 'ε -wεε 'in 'je aoa' dι ikuu-. ⁹ -Bo 'ma sea kan' 'da a, -mε 'in se ε -pɔn 'in 'je aopu favn' po 'de 'sbι 'ma ja aopu 'di. ¹⁰ Nyv jrv' 'na Poo 'a 'sbι ɔɔ ja i kmai", ɔ kma wɔn 'de i 'di, 'kaa -bo ɔɔ' nyiɔɔ 'wlv de -wεε ɔɔ sea wlu 'sv ε, ɔ se 'kpi 'ble, ɔɔ' wlv nιε 'plv 'a 'sv. ¹¹ Nyɔ -ɔɔ -da kan' -mɔ ε, -mε ɔ siε tɔ' o ka -bo 'in tεen o -wεε 'ma wlv sun nιa 'de 'sbι 'ma 'crta 'di ε, 'kamɔ -bo 'in 'wlv de 'ma mu nva' -ke.

¹² Nyv -uva poa uva' -ce" -ti' o ε, -a se 'o uva' -tɔin" 'kpa ka nt-, -a se ε 'bεε- -a -je -aa -ce" uupu "ipoo-. Uva' nyo tu ε, uυ se tɔ'di nt-, uva' naa tɔ' i. Uva 'wlvε 'o uva' -ce" -kwlv" -wεε uva poo ba 'i 'bo uupu 'a 'sv 'nynti. ¹³ 'De -apυ -ɔ -nιa Klisti 'a dbonuυn ε, -ta Kea 'na -a -ti" i ε, -a se ε 'bεε- -a -je -aa -cei" 'bεε- mamav 'sv -a -je 'o -tie" cen. 'Blva 'a 'fo Kea "nyia -avn -wεε -a -jea dbo "kpei nυv ε, εme -a -tmvυ' -poia" -ti 'bn mamav 'sv -a nynti 'de aopu o. ¹⁴ ε se -mε -a se 'de aopu o ji 'sv -wεε -aa -bεε' -aa -cei" nt-, 'kaa -apυ -ja Klisti 'a -poia" -ti 'de aopu o, dε-nvε' -a se dε "ni 'di -sii, 'blva 'a 'fo -a -jea dbo "kpei nυv ε, ε mu' mamav 'sv ε je 'e aopu o nynti. ¹⁵ -Bo 'ma sea kan' 'da a, -mε ε se -a -wlv 'e -aa -nε 'blva 'a 'fo "kpei mε -wεε dbo nyo jrv' nva 'de -aa po εε' -tuosun de nt-. 'Kaa -a -je kan' 'mε aoa' Kea -kwlv" -tea' a muε "kpei 'kpa" -wεε -a -je dbo -kɔan -ti 'a nva' 'bεε- 'de ao "klu. -Bo -a nυ kan' a, -mε -a se 'blva 'a 'fo Kea "nyia -avn "kpei -tie" cein see. ¹⁶ -A -teε' -kwlv" -bo -a ji 'de aopu o ε, -aa muε -poia" -ti 'tmva' ke'wle 'de 'blva 'a 'fo jrv' "kpei-, 'kaa -ta nyo jrv' nυva dbo ε, -a se ε 'bεε- -a -je 'o -mɔ mu -wεε

-a -je sun -kwli" tba 'de dbo υυ nva 'a -ti' 'un.

17 'Bo -me 'de ε, wlu -cruta' ε 'naa
Nyo -c -nue "i -c -jea sun -kwli" tba
a, -me di Tu"bo nva umi -ta
sun c 'je -kwli" tba.

18 To' -o 'ma 'ce, ε se nyo -c poa cō'
-ce" 'kpa -ti' o cmo -ni dεwōn ni-,
'kaa nyo Tu"bo poa -ti' o ε, cmo -ni
dεwōn.

11

Pco ke nyo -vva -daa' vva' -ce"
Sesi 'a dboun ke

1 'Oo 'ma 'ce, ka nyo -sea' to'di ni
nua, -bo 'ma sea kan' wlu de-saan"
mo' de ε, 'un nue "i ao 'je 'ma kpln
"wōin 'bεε-. 'De to' -o, ao 'bεε-'ma
kpln "wōin 'me -ceen'-. 2 Dεε-ti
'ma 'da kan' a, εme -ni 'ma -tue"
aoa' -scōn ka Kea a -tua" aoa' -scōn
ε. 'In -si' -ti' 'me 'de nyo due' kouh
-gbai' 'a -ti' 'un, cmo -ni Klisi, -wee
ao 'je cō' -tea' -te, ka 'nynta -tco -v
sea jra "ti due' nua, ao 'je kan' ni-.
3 'Kaa dε -εε faun a nva 'un ε, εme
-ni ka sen 'bleea εfu wee" o 'de εε'
'srε 'blea 'un, -wee υ nva desaun ε,
ε je aopy 'a to' i "biie-, ao je Klisi
'kpu "i to-, -wee ao je -tajro "biie-.
4 Dεε-ti 'un 'da kan' a, εme -ni Sesi
jro' -cō -ti' -a sea 'tmu' de ao -pee o,
-suu jre' ao sea 'je due' o, -poia" -ti
jri' ao sea 'wōn due' o, -bo nyo jro'
ji 'de aopy "klu -wee cō si 'tmu 'sv
ε, ao "taiε aoa' -cei" 'de -mō 'kwa,
ao flōn wōn 'de -mō 'wōn, 'de di cō
'tmva aoa 'bεε- mī "wōin.

5 Nyo aoa 'daa- Sesi 'a dboun
'dōe -wee aoa kpoun a sūn 'scōn
-nυ 'ma -a naa to' i ε, υυ se 'un -sii
'de dε jre' 'un mō "pu. 6 -Bo ε 'bεε- ε
'je to' ni -wee 'un se wōn icen mō
'de ε, -me 'un se nyo -c se dε "jrii
juo ni-. -Ta -a -nua 'e aopy "klu ε,
-a -to εε' sūn 'me 'de di -wee' "klein
'un, ao je ε 'je ka "o ka-.

7 -Aee', -je 'un jia 'de aopy "klu
-wee 'un jaa 'ma -ce" ja 'de ao mō cō
'nynta 'jea "jei mu ε, -me 'un nυε
desaun-? 'De -je 'un 'tmva ao Kea
'a -poia" -ti foo" 'un ε, -me nyaa

aopy ii ? 8 'Mo 'na diide 'ε scōn'
Kea -gbi jri' a -sa ia' 'bleedi kwa
i -wee ia ja 'un ε, umi 'ma kpoun
-wee 'ma nυ dbo 'de aopy "klu o
! 9 εme -nυε' -wee -ta 'un nua 'de
aopy "klu -bo dε -pōn 'un 'kwa 'un
se 'o nyo jro' "jru -te due', dε-nυε'
'ma de'di -wi" -wlvā 'e Masedoan
υpy -a po 'un sūn o. 'In kpoun ε
'ma -ce" i 'de di -wee' 'un -wee 'un
je 'o aoa' jro' "jru -te. 'De ka 'un
kpoun a 'ma -ce" i tein" ε, 'kamo
'ma mu nva' ke'wle 'de ao -pee.
10 Ka ε nua to' -ti -wee Klisi nua 'de
'un ε, 'kamo dε 'ma 'tmva ε ni to'
-ke. De 'ma 'tmva -gblein' ε, εme
-ni -je 'un sea 'o nyo "o nyo "jru
-te 'de Akai blva -wee' "klein "kpei
ε, εme -ble 'ma 'mva -wee 'ma po
-tuosun de. Nyo jro' se ε 'bεε- cō 'je
'un εε' 'mva -tu 'un -sa 'de ia' 'blva-
tu "kpei. 11 Dεε-ti ε-? ε 'un se aoa'
-ti' kma εme -ti -oo ? Ka 'un kma
aoa' -ti' ε, Kea ju'.

12 'Kaa dε 'ma nva 'de -stanw
'di ε, 'un nue "i 'un 'je ε nυ 'un 'je
nya mu -wee nyo -vva pooa -abn
vva' -cei", vva' wōn 'je "mu. 13 Vva'
nyo tu ε, υυ nue Sesi 'a dboun 'a
-kewe -o, vva poε nyo 'srε i 'de
vva' nυdi 'un. Vva nυε vva' -ce"
Klisi 'a dboun 'un. 14 'De -me se
ε 'bεε- ε 'je nyo tai' "maa, dε-nυε'
Satan 'a -ce" 'kpa 'bεε cō 'je Kea 'a
"soa i -nua 'e -scōn' 'un sraan-. 15 -Bo
cō' dboun a sea vva' -cei" 'srε -ti
'a dboun 'un nυ -ke ε, ε se nyo
'a tai' "maa' -ti ni-. Ka vva' dbo a
mua isōan' a, 'kamo vva' -ce" ε mu
isōan' -ke.

'Kle "klein Pco 'jea

16 'Bo -me 'de wlu 'un 'tmva 'ma
-se' de ke'wle, nyo jro' 'bo 'un
sūanvi 'daa-, -wee cō 'bo 'un nya
-fuuen. 'De -bo aoa sea 'un ja
-gbun kan' -mō 'ja a, -me 'kamo 'un
'je ni 'sv ao 'je 'mi "i "tai- 'un 'je
wlu ka nyo -sea' to'di ni nua, -wee
'mō 'je -cīε -kwli" tba dε-saan" -ke.
17 Dε 'ma 'tmva kaan ka la, ε se 'e
Tu"bo 'un 'wlv. -Bo 'un 'na 'un 'je
'kpi 'un "duo- -wee 'un 'je 'ma -cei"
'bεε- ε, -me 'ma wlu' ka sūanvi a

wlua. 18 -Je nyu -tuu"-tuu a 'wlua 'o uua' -ce" -kwlh" -wεε uua 'bεεa uua' -cei" ε, -mε 'mɔ 'je 'ma -cei" 'bεε- o -ke. 19 Aomɔ nte tɔ'di o, ao 'bεε- sɪanɪn "wɔin 'mε o, εmε -εε nɔ ao 'tɪn see. 20 -Bo nyo nɔ ao ɔɔ' kɔɔnpɪ- 'ɪn, -wεε ɔɔ sea ao "jru idi, ɔ sea ao 'srε ipoo, ɔɔ sea ɔɔ' -cei" 'bεε- 'de ɔɔ sea ao 'kpɪ "jrii po ε, ao 'bεε- mɔ 'ɔ jei tu "wɔin. 21 -Je dɪ uɔ nɔa ao "jrii 'mɔa- -apɪ -sea' ɪa' nɔa 'a 'kpɪ 'ble ε, tɔ' -tɪ -o, -a -fa uɔpɪ "i, ε 'bleε -aa -tɪn'.

'De -mε 'kamɔ -bo 'de dε "o dε 'ε -tɪ' 'ɪn nyo jɔɔ' ɔ sea ɔɔ' -cei" 'bεε- ε, 'mɔ -ke ε, dε -εε -tɪ' 'ɪn 'mɔ 'jea 'ma -cei" 'bεε- ε, 'ɪn 'bleε. 'De -bo 'ma sea kan' nɔ ε, -mε ka sɪanɪ nɪa, 'kamɔ 'ɪn nɪ-. 22 Uɔa' nyo tu 'ee, uɔ nte Ebleɪn -oo ? 'Mɔ nte Eblei -o -ke. Uɔ nte Israε-kɔn -oo ? 'Mɔ nte Israε -i -o. -Aee' uɔ 'wluε 'e Ablaam 'a "ji 'dii ? 'Mɔ 'wluε 'e Ablaam 'a "ji 'di -ke. 23 Uɔ nte Klisɪ 'a dɔnɔn ? Ka sɪanɪ a wlua, 'kamɔ 'ma ji wlua' la : 'ɪn nɔε Klisɪ 'a dɔo, 'ɪn je uɔ -sii. 'ɪn pɔoε -kaso 'di, 'ɪn je uɔpɪ -sii. Blati 'a -kɔ nte 'ɪn kui, ε je uɔpɪ -sii. Nyu bla 'ɪn 'ε kpe -tuu"-tuu, ε je uɔpɪ -sii. 'ɪn die 'mεa' 'wɔn i kpe -tuu"-tuu, ε je uɔpɪ -sii. 24 Suifu-wi" bla 'ɪn klae jɔɔ' nya 'a kwla taan 'jɔ -mε" nye kpe -mm". 25 Nyu bla 'ɪn 'ε kpe taan, nyo tbaa 'ɪn "soi i kpe due', -kwεε" 'wlaa- 'ɪn kwa 'mε kpe taan, -wεε 'ɪn 'sa "ni "kpei- 'de 'jɪɔ -gbaowɪ due' ke "mau'wɪ due' 'di. 26 'ɪn nte nabɪ ja 'de 'wɪ -tuu"-tuu 'di, 'ɪn mɔε 'mεa' "ni-gbii wɔn 'de-, 'ɪn mɔε 'mεa' 'de "ku 'dbaɪn 'kwa 'de-, 'ɪn 'jee 'ma -ce" wɔn 'de nyu -ke 'ma -a -pɪaan 'blɔa- i 'kwa, 'ɪn die 'mεa' 'wɔn i 'de -kwε klae" 'dii, 'de -pɪɔn" blɔa ke 'tɔnɪε "kpei-, nyo -uɔ -nɪa -aa de'di -wi" -wεε -uua pɔoa -a 'srε i ε, 'ɪn mɔε 'mεa' 'de uɔpɪ 'kwa 'de-. 27 Dɔo -ɪa seea nyu ε, 'ɪn nɔ -mɪ 'mε, 'ɪn jɪ 'je. 'Nyɔɔ' cεεn 'ɪn "jrii 'mε, 'ɪn jɪ ε 'je. 'ɪn je "jru -tee kpe -tuu"-tuu, 'ɪn je -mε 'je. 'Mɪε- ke

"ni 'natɔn 'dba 'ɪn 'ε, 'ɪn 'bɔ wɔn 'mε, 'ɪn je -mε 'je. 'ɪn cεn kui 'mε, dee' je 'ɪn 'dba, 'ɪn je -mε 'je. 28 'Bo dɪ "klein-nɪa 'mɔa-mɪ 'de ε, dε -je -εε -sɔɔn 'ma -tua" 'de 'wɪ -wee' 'di ε, εmε -nɪ Kea -gbi -wee" "klein 'a -tɪ'. 29 -Bo nyu se 'diikua' 'ble ε, 'mɔ se 'diikua' 'ble -ke. 'De -bo nyo jɔɔ' 'kpa 'e dεsaɪn 'di ε, ε kpɔɪn 'ɪn -kwɪɔ, ε je -jei" -si'.

30 -Bo ε nɪ -cei" 'bεεa' -mε 'de ε, -mε dε 'ɪn sea 'diikua' 'ble ε, εmε -tɪ 'ɪn nte "i 'ɪn 'je 'ma -cei" 'bεε-. 31 -Aa Tɪ"bo Sesi "Bo Kea -εε 'nyɪnɪ "diwan kpɔan jeejee ε, ka 'ɪn sea sɪ 'tmɔ ε, ε 'je kan' 'mε. 32 'Wɪ jɪε' o 'bo Damasi ε, Aretasi -ɔ -nɪa 'beɔ 'tmɔbe -kwɪɔnɔnɔn -wεε ɔ -te 'o nyu 'de uɔ 'je Damasi-kwɪɔ ifuo -wεε uɔ 'je 'ɪn kpɔn. 33 'Kaa 'ma de'di -wi" pɔε 'ɪn too" 'di -wεε uɔ jaa 'ɪn 'bo blo' -ε -pian' -kwɪɔ 'dei 'a -pɔ" "i, 'de uɔ 'sii- 'mi i 'de ε 'de. Ka 'ɪn nɔa 'pɔsɔn 'de -kwɪɔnɔnɔn 'kwa, 'kamɔ -nao.

12

Pɔo 'tmɔε ja ja -tɪ ke dɪ 'kwla -sati ke

1 'Ma 'ce, -bo nyo 'bεε- ɔɔ' -cei" 'ee, dε ɔ 'je 'o ε- ? 'Kaa 'kamɔ -cei" 'bεεa' se "jrii nɔɔ 'sɔ ao nte "i 'ɪn 'je 'ma -cei" 'bεε-. εmε -tɪ ka Tɪ"bo a nɔa 'kwla 'wɪɔsɔn o, dɪ εε -sa' 'kwla 'de 'ɪn -pee 'de jajri 'di ε, 'ma ji ɪa' -tɪ' 'tmɔa' la.

2 'ɪn juue "ju due' -ɔ -ke Klisɪ "sii- "i, -wεε -ɔ -du" ε 'ɪn, 'de -ɔ mu mamaɔ 'sɔ -ɔ nyɪnɪ 'e jaɔn 'a 'keeki" 'de εε' kpe taan -nε 'di. "Ko ɔɔ' nyiɔjɔ mε -sɔn' 'ɪn -wεε -ε mu 'e la a, "ko ε nɪ 'e jajri 'ɪn -o ε, 'mɔ se -mε juo-. Kea 'a 'sɔ -juo ε. εε' dε tu nɔa εε' -sɪn 'a -puue 'jɔ -nyiiε ka. 3-4 'De 'ɪn 'je kan' 'mε "ju -nɔ mu' mamaɔ 'sɔ ɔ je 'e Kea 'a kεema' -kwɪɔ 'di nyɪnɪ. "Ko ɔɔ' nyiɔjɔ mε sɔn 'ɪn -wεε -ε mu 'e la a, "ko ε nɪ 'e jajri 'ɪn -o ε, 'mɔ se -mε juo-. Kea 'a 'sɔ -juo ε. 'Bomɔ ɔ 'wɔɔn- dɪ nyu sea 'bεε- nyu 'jea

'tmv ε, ι ke dt -ia 'tmv ka nyio sea ni ke-. ⁵ 'De o'w "ju tu 'a -ti' 'bn ε, 'in nte "i 'in 'je -tuosun de po, 'kaa 'in se ε 'inu 'in 'je -tuosun de po 'de 'ma -ce" 'ε -ti' 'bn, -bo ε se 'e 'ma -in se 'diikua' 'blea 'a -ti' 'bn nte. ⁶ -Bo 'in nte "i 'in 'je -tuosun de po 'de ε, nyo se 'bn suanvi 'daai, δε-nyε' δε 'ma mua 'tmva', ε nte t' -ti -o -ceen'. 'Kaa 'ma juue 'ma -ce" 'ε ka -wee nyo jro' je 'bn dewonui 'daa-, ε 'je dt "klein o 'jeea 'jrie- 'bo 'bn -pun" o, dt "klein o 'wcan 'de 'bn 'won -sii.

⁷ 'In je 'ma -cei" 'βεε 'ε -ti' 'bn ε, dt klae" klae" Kea -sa 'kwla 'de 'bn -pee 'a -ti' 'bn ε, ε 'taie 'we- jre' "i, ε je 'ma ku -plin" -tu" ka Satan 'a dboi a bla nyo jeejee ε. ⁸ 'De εε' 'we- tu 'a -ti' 'bn ε, 'in bae Kea 'ma kpe taan de ε 'je ε 'de 'bn kui' -sa. ⁹ 'Kaa ε wlu' ka 'de 'bn -pee, ε 'naa : 'Ma 'saavn 'in nva -bn "jrii ε, ε -tiei", δε-nyε' -ma -in se 'diikua' 'ble -ne, εμε -εε nve -wee 'ma to 'ma "ikmasun -gbein'. -Je ε nta kan' -mo 'ja a, -me δε 'ma -pon, εμε -ni δε 'in sea 'diikua' 'ble ε, 'ma poε εε' -tuosun de, -wee Klisi 'a "ikmaa" 'je 'bn "kpei -cri". ¹⁰ εμε -ti -bo 'in se 'diikua' 'ble o, -bo -crei" -'da 'bn o, -bo 'ma sea 'ma -ce" won 'je o, -bo nyo a sea 'bn 'kle -tu" o, -bo faun a sea 'bn nu o, 'de Klisi 'a -ti' 'bn ε, dt "klein -nia 'mva- -bo ia sea 'bn 'je ε, 'ma nve 'mva-, δε-nyε' -bo 'in se 'diikua' 'ble ε, -me -je me la 'in 'ble 'kpi -gbein'.

Dt -ia -scon Poo a -tua" a

¹¹ 'Oo 'ma 'ce, ao nve' -we- la, 'ma jea wlu ka nyo -o sea to'di ni a wlua. Aopv mo -je 'bn -ti' o po 'de-. 'Kamo 'in se dewon ni -mo, 'kaa nyo aoa 'daa- Sesi 'a dboun -coun', -wee -uva "dia aoa 'jea a, dt "klein uv nta 'bn ε, 'in se ia' jre' 'bn -pon. ¹² Dt -t -toε ka 'in nta Sesi 'a dboi ε, ι nveε' 'de aopv "klu ao ju 'je. 'In kuue to' i -ceen', -wee ia' dt tu po "jri "kpaε" 'de jrii' ke dt klae" klae" Kea nva 'bn. ¹³ 'De δε

'in nu Kea -gbi jru' "jrii -wee 'in se aomō "jrii nu ε- ? -Aee' δε 'in -tea' 'o Kea -gbi jru' "jru -wee 'in sea 'o aomō "jru -te ε, εμε -ni desavn 'in nu ao "jrii i ? -Bo ε -tu" -me ε, -me ao 'bleε -kun.

¹⁴ Ao -gbun 'no, 'in -tee 'de aopv o jia 'a kein"ke, εμε -je 'ma 'de aopv o jia 'a kpe taan -ne ni-. -Bo 'in ji ε, 'in se 'o aopv "jru -tei, δε-nyε' aoa' -ce" 'kpa mo 'ma -pon, 'in se aoa' 'bleed -pon. Δεε-ti 'in 'da kan' a, εμε -ni ε se "nynuu- mu -je δε i-pon -wee -uv -je uv "bo -wi" 'dei -tee ni-, 'kaa "bo -wi" mu -uva -pon δε i -wee -uva -tee' uva' "nynuu- 'dei. ¹⁵ 'De 'mo ε, -bo 'in 'je 'e 'ma dt -wee' ke 'ma nyiojo to 'de aoa' -ti' 'bn mo 'de ε, 'in -tee' εε' nva 'a kein"ke 'de 'mva- 'bn. 'Ma -ti' 'a kmaa' se "kpei cen i 'de aopv 'bn -bo 'in kma aoa' -ti' kan' a.

¹⁶ To' -o, 'in se 'bo aopv "jru -te -ceen', 'kaa aomō 'na -me -je 'in sea 'bo ao "jru -te la, εμε -nyε' -wee 'ma ceen 'de 'sre 'bn -wee 'ma naa aopv -sōn 'de 'in 'je aopv "jru idii ? ¹⁷ -Aee' nyo 'in dboa 'de aopv o ε, 'de uva' due' 'bn mo 'in ceen -wee 'in poo ao 'sre ii ? ¹⁸ Titu mo 'in bae -wee -o -ji" 'de aopv o, o ke -aa de'di ao juua ke-, uvuv 'in dbo. -Aee' Titu poεε ao 'sre i -wee o di aopv "jru ii ? Ka -a -ke Titu 'a to' nta due' -wee -a -βεεα' wlu 'bn 'de -aa kpa -je due', ao si juoo- ?

¹⁹ Δε -wlvα 'e sese o ε, ao naa to' i, ao 'na -me -aa poε -aa -ce" 'kpa -ti' o 'de ao "jri 'de. "In-, ε se kan' ni-. -Apv -o -ke Klisi "siao "i ε, -bo -aa sea δε "o δε 'tmv ε, ε ni 'bo Kea "juoi -o. -Aa -ti' kmaun, dt "klein -aa nva -ni, -aa nu' -wee aoa' Kea -kwlt' -tea' 'je iku. ²⁰ Δε -εε faun a nva 'bn ε, εμε -ni 'in se ε -pon -wee -bo 'in ji 'de aopv "klu ε, 'de ka 'in sea "inu 'in je aopv kan' jεε-. Ka 'in sea "inu -bo 'in jεε aopv kan' 'ja a, -me 'ma 'fo -je ao sea 'je due', εμε aoa mu 'jeea'. Δε 'ma pleea εμε -ni -cea' o, ba -kwlen o nva' o, 'cen 'kpaα' o, ba 'cei o nva' o, ba 'a

'nyni dooa' o, nyo 'dei wluua' o, ba wlu saun -pee 'tmva' o, -cei" 'bεεa' o, -pua' -pua -pua' ke-, umi -ni 'de ao "klu. ²¹ De 'ma pleea, emε -ni 'in se ε "ini -wεe -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, 'de 'ma Kea 'je 'bn ja jaa ke'wle 'de aoa' -ti' 'bn, de-nue' emε -ni 'in 'tmve aoa' 'nyni 'dœ 'de nyo -pee -tmuv -tmuv". -Wεe 'in 'je -fin" 'de nyo -tuu"-tuu -nva desavn tein" 'a -ti' 'bn. Uva' nyo tu ε, υυ se uva' tō' satn o, uva' jei" 'jea' o, uva' de 'ε "jriitian" 'i juo- -wεe ia' kwa -son -saati.

13

Nyufen' -saawlu ke 'jewlu ke

¹ 'Ma 'de aopu o jia 'a kpe taan -ne me -εε dī 'ma nmaea' o -ta. 'De -bo 'in ji ε, -mε -ti' "o -ti' -ta -ta nyo 'soon ke taan 'jea, umi -ia 'pee 'je 'jeeε-. ² -Ta 'in -saa 'de aopu o bu nya 'soon tein" ε, de 'in 'tmva, emε 'in tεen o kaan -wεe 'ma -sa de ke'wle, 'in 'naa : -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, nyo -υυ nva desavn "i-saa' nō" ke nyo "klein -υua mua 'o uva' -ko 'de blaa' ke-, 'ma mue wōn kmaa' 'de υυpu "kpei, 'in se υυpu 'a wεe 'jei. ³ Klisi 'a "ikmaa' -ε -ni'a 'de 'bn -wεe 'ma wlua 'de -εε jō aoa -pōan i ε, 'bomō ao 'je ε 'jee-. Ka nyo -sea' 'kpi 'ble ni'a, se oō' -ce" to kan' 'de ao -pee. 'Kaa oō' "ikmaa' pōε "jri "kpaε' 'de aopu "klu. ⁴ -Ta nyo a koōō 'bo tu -kwli" ε, -mε o se 'kpi 'ble, 'kaa kaan o niε 'kmv 'de Kea 'a "ikmaa' 'bn. -Apu mō -ke ε, -a -ke o "siie "i, ka o sea 'diikua' 'ble ε, 'kamō -a -ni -ke. 'Kaa 'de aoa' -ti' 'bn ε, o ke -a -niε 'kmv 'de Kea 'a "ikmaa' 'bn.

⁵ Aomō ε, 'de aoa' -ce" 'bn mō ao 'je -gbun, -wεe -bo ao -te' Kea -kwli", 'de ao 'je kan' 'je. Aoa' -ce" 'kpa mō ao 'je i -tien, -aee' ka Sesi Klisi ni'a 'de aopu 'bn, ao si juo kee ? O ni 'de aopu 'bn 'ε. -Bo ε se kan' ni ε, -mε aoa' Kea -kwli" -tea' niε de foo" -o, ao blu'. ⁶ 'Kaa 'in -teε -kwli", ka -aa Kea -kwli" -tea' sea de foo" ni ε, ao 'je kan' 'me.

⁷ 'De -mε 'kamō -aa bae aoa' Kea -wεe ao je desavn nu. ε se ao 'je -a -ti' o po, emε -εε baea' -aa bae ni-, 'kaa -aa bae aoa' Kea 'mε -wεe ao 'je de 'dœ nu. -Bo nyo jrv' 'na -apu mō blu' 'de ε, ε "paa' ε je aopu 'a desavn nva' -sii. ⁸ De-nue' -bo aoa sea tō' "i -ti nu ε, -mε -a se ε 'bεε- -a -je tō' -ti o -fon', 'bo i 'de mō -a -je bla. ⁹ -Bo -apu mō se 'kpi 'ble -wεe aomō kuu 'dii ε, ε 'bleε -aa 'mva-. De -aa -teea' Kea i 'de -aa baewlu 'di ε, emε -ni ε 'je aoa' 'kmv ka -cōon' ka po -wεe ao 'je mu ao 'je nyni. ¹⁰ Emε -ti 'in tεen o -wεe 'ma 'cru wlu -ni 'de 'ma poo ao -jei". 'In se ε "ini -wεe -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, 'de 'in 'je aopu "bli -ce". "Ikmaa' Tv"bo "nyia 'bn ε, ε se ε 'bn 'nyi -wεe 'in 'je Kea -gbu i-sa, 'kaa ε "nyi ε 'bn 'ε -wεe 'in 'je Kea -gbu 'a dī ikuu-.

¹¹ 'Bo -mε 'de ε, 'ma de'di -wi", ao nu 'mva-, ao nmae aoa' 'kmv, ao -tu" ba -ti' -kwli' i, ao 'ble tō' due', pεe 'a blua' ni 'o aopu 'nyni, -mε Kea -ε -kma nyo 'a -ti' 'de -εε -nyia" nyo pεe 'a blua', ε ke aoa mue naa'.

¹² Ao -gbleε ba -kwli" due 'due ka de'dinyinu a nva. Nyo "klein -υυ -jea Sesi 'a -ti' tō' 'bn 'nō ε, υυ 'na υυ -je aopu.

¹³ Tv"bo Sesi nu ao 'saavn "jrii, -wεe Kea 'je εε' nyo 'a -ti' kmasvn to 'de ao -pee, 'de εε' -Suu 'je ε nu -wεe ao -wee' 'je "i "sii-.

'Sbε Pɔɔ pɔɔa Kea -gbi -nɪa 'e Galasi -jei" ε

Jewlu-

1 'Mɔ Pɔɔ -ɔ -nɪa Sesi Klisti 'a dɔɔi ε, 'mɔ -ɔɔ -cɾɪ 'sbε -nε. ε se nyiɔɔɔɔ mɔ -uɔ -te 'bɪn εε' dɔɔ tu kwa, -wεε -uɔ dɔɔ 'bɪn nɪ-. ε se nyiɔɔ mɔ -si" 'o 'mɔ ke Kea 'nyɪnɪ i -wεε ɔ dɔɔ 'bɪn nɪ-, 'kaa ε Sesi Klisti ke ɔ "Bo Kea -ε -ɔɔ "kunyɔɔ' mε -dɔɔ' 'bɪn. 2 -Aa de'di -wi" -uɔ -ke 'ma -a -nɪa 'nɔ ε, -apɔ -ɔɔ ja Kea -gbi -nɪa 'e Galasi 'jewlu.

3 -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisti nɔ aopɔ 'saabɪn "jrii -wεε ε 'je aopɔ pεe 'a blua' "nyɪ. 4 Sesi Klisti mɔ -to 'e ɔɔ' -cε" 'de -aa dɪsɪn 'a -kwε-tɪ 'bɪn, -wεε ɔ 'je -a seie 'de desabɔnɔkɔmɔ -nε 'kwa. Ka -a "Bo Kea nɪε "i ε, 'kamɔ ɔ nɔ. 5 εmε -εε 'nyɪnɪ -a -jei" 'bεε- jeejee ! 'Kamɔ ε 'je nɪ- !

Galasiɔɔɔ toε Sesi 'a -pɔɔia" -tɪ 'kpɔ "i

6 De ao nɔa -ε -ma" a 'bɪn tai' ε ka, εmε -nɪ Kea -ε -da aopɔ -wεε ao 'je εε' 'cε nɪ 'de Klisti 'a 'saabɪn 'bɪn ε, εmε -εε -tɪ' ao -toɔ"- 'kpɔ "i toa' -wεε ao bla 'o nyɔ jɾɔ' 'a wlu 'de, -wεε aɔa 'daa- -mɪ -pɔɔia" -tɪ. 7 'Mɔ 'je kan' 'mε -pɔɔia" -tɪ jɾɪ' se -tajɾɔ nɪ, -bɔ ε se Klisti 'a -nɪ -pɔɔia" -tɪ nɪ ε. Imɪ nyɔ jɾɔ' nɪ "i uɔ 'je -gbee' wɔi -saa. εmε -tɪ uɔa "maa aopɔ tai'. 8 'Kaa -bɔ nyɔ jɾɔ' jɪ 'de aopɔ o, -wεε ɔ 'je ao wlu dee jɾɪ' 'tmɔɔ-, 'de -mɪ ke -jɪ -a -tmɔa ao -pee tein" 'je "kpei- seea -mε Kea 'a 'daɪn kpɔn ɔ, -bɔ ε nɪ -apɔ mɔ'ɔ -cε" 'kpa o, -bɔ ε nɪ Kea 'a "soai jɾɔ' -ɔ -wɔa 'e jaɔn 'di mɔ 'de ε. 9 Wlu 'ɪn 'tmɔa tein" ε, εmε 'ma -sa' de 'de -sɪanwɪ 'di ke'wɔε, -bɔ nyɔ "o nyɔ 'tmɔɔ aopɔ wlu dee jɾɪ' -wεε ɪ ke -jɪ ao 'wɔan tein" 'je ba 'kpɔ "i

to ε, -mε Kea 'a 'daɪn kpɔn -mɔ 'ɔ jei tu.

10 'De -bɔ 'ma sea -mɪ 'tmɔ kaan la 'εε, -mε aomɔ 'na 'ɪn nɪε "i nyiɔɔɔɔ 'je 'bɪn -tɪ' o pɔɔ ? -Wεε 'ɪn 'je 'e nyiɔɔɔɔ "jɾi 'dei nɔmɔɔ ? "ɪn-, ε se kan' nɪ-. De 'ma -pɔan -gblein' 'de 'ma pεe -wee" "klein 'bɪn ε, εmε -nɪ Kea 'je 'bɪn -tɪ' o pɔ. -Bo 'ma sea 'e nyiɔɔɔɔ "jɾi 'dei nɔmɔɔa' -mε i-pɔn 'de ε, -mε 'ɪn se Klisti 'a dɔɔnɔɔ nɪ-.

Pɔɔ ke Sesi 'a dɔɔɔn jɾɔ' ke

11 'Ma de'di -wi", de 'ɪn nɪa "i 'ɪn 'jea aopɔ 'tmɔɔ- ε ka, εmε -nɪ -pɔɔia" -tɪ 'ɪn 'tmɔa 'de ao -pee tein" ε, ε se 'e nyiɔɔ 'bɪn 'wɔɔ, 12 de-nɔε' nyiɔɔ sɪ 'bɪn "nyɪ 'de nyiɔɔ sɪ 'bɪn tɔɔ-, Sesi Klisti mɔ -sɪ 'kwɔa 'de 'bɪn -pee.

13 Tɔ' -o, -ta 'ɪn blaɔ 'o Suifɔ-wi" 'a ke' 'de tein" ε, dɪ 'ɪn nɔa ao 'wɔan. 'De εε' nɔ" tu 'di ε, 'ɪn -tuε" Klisti 'a nyɔ 'kle, 'ɪn je nyɔ -wee' -sii. 'ɪn nɔ de -wee" "klein 'mε -wεε uɔ 'je Klisti 'a -tɪ' tɔ' 'bɪn 'jea' o 'bɔ. 14 'De nyɔ -uɔ -ke 'ma -a -pɔan 'blɔa- i -wεε -uɔ -ke 'ma -a -bεεa' 'bɪn "klu ε, nyɔ -uɔ -jea Suifɔ-wi" 'a ke' wɔn 'je -uɔ -jea 'bɪn -sii, uɔ se "i -tɪ. 'Ma "bo -wi" 'a kplɪn 'ɪn 'ɔɪan 'ɪn nɪε nε "kpei 'de ɪa' wɔn 'je -tɪ 'bɪn 'de-.

15 'Kaa Kea nɔε 'bɪn 'saabɪn "jrii -wεε ε 'da 'bɪn 'de 'ɪn 'je εε' nyɔ nɪ-. εmε -tɪ ε -tee 'bɪn kpɔɪ" -mε 'ɪn se 'wɔɔ ke. 16 -Ta ε nɔmɔɔa Kea 'di wɔn -wεε ε 'jea εε" 'Ju 'kwɔa -sa 'de 'bɪn -pee ε, 'bomɔ ε -ɔɔɔ 'kwɔa -wεε 'ɪn 'je ɔɔ' -tɪ' 'tmɔ 'de nyɔ -sea' Suifɔ nɪ "klu. ε 'wɔa 'o mu ε, 'ɪn se 'o "si 'ɪn se 'e nyɔ jɾɔ' o mu -wεε -mɔ se 'bɪn 'sɪn -tu". 17 'De 'ɪn se Selisalem mu -ke -wεε nyɔ -nɪa Sesi 'a dɔɔɔn 'bɔ 'mɔ "juɔɪ tein" 'a 'jee -tɪ, 'kaa 'ɪn muε 'e Arabibɔa "kpei. 'Bo -mε 'de ε, 'ɪn jɪε Damasi de ke'wɔε. 18 -Sɪn taan -sii 'o la -wεε 'ɪn mu Selisalem 'de 'ɪn ke Pɪi 'e ba juo-. 'ɪn nɔε 'bɔ ɔ o 'wɪ 'a -puue 'jɔ -mm". 19 'ɪn se Sesi 'a dɔɔɔn 'a 'jɾɔ' "jɾiε- 'jee-, -bɔ ε se Tu"bo 'a "dei Saki nɪ ε. 20 Dɪ 'ma

'tmva 'de ao -pee -ta i nte to' 'bo Kea "juoi -o, 'in se si 'tmv.

21 E 'wlv a 'o mu e, 'in mu e 'e Siriblv a ke Silisiblv a "kpei, 22 'De ee' no" tu 'di nyv -jea Sesi 'a -ti' to' 'vn 'de Suide se 'vn "jrie- 'jee- due'. 23 De v v 'woan 'de 'ma -ti' 'vn see, eme -ni "ju -v -tua" Kea -gbi 'kle tein" -tuu"-tuu e, v "biie i -wee Sesi 'a -ti' v nva "i v 'jea i-sa 'de e, umi v v 'tmv la 'de nyv -pee. 24 'Sv vva 'bee- Kea 'a 'nyv "i 'de 'ma -ti' 'vn.

2

1 'Bo -me 'de e, 'in nve -svn 'a -puue 'jo -nyii- -wee 'in ke Banabasi mu Selisalem de. 'In "duo- Titu 'vn 'e, v ke -a je mu -ke. 2 'In 'woan Selisalem mu -ti e, Kea 'a -ce" 'kpa -da kan'. 'In mu' -wee 'in ke Saku o, Piei o, San, 'e 'jee-, de-nve' svpv -ni Kea -gbu 'a nyvsoa. -Pcia" -ti 'ma 'tmva 'de nyv -sea' Suifu ni "klu e, umi -ta "kuan 'in po 'de vva' 'sv -pee. Dee-ti 'in nva kan' a, eme -ni 'ma -pon -a -je wlv 'vn 'bee- -wee dbo 'in nva ke dbo 'ma nva i je dbo foo" ni-. 3 'De Titu -nva Gletu i -ke 'ma -a na sv se -mo' v -ne 'klen mu -ti "kpei nye. 4 'De -bo 'klen mu -ti -saa 'blo e, -me nyv -nva 'e -a "klu -wee -vva -daa' vva' -ce" -aa de'di -wi" 'a -ti' 'vn -o. Vva' nyv tu e, sv nte "i nyv 'je 'klen mu -wee sv 'je 'isrevn 'kpa 'bo Kea "juoi. Vv pa 'de -a "klu 'me -wee sv 'je -aa -ce" -pee-tea' -nva 'e Sesi Klisi 'vn -son i "blu. Vva -pon -a -je kvonpv- 'kpa ke'wle. 5 'Kaa de vva -tua" 'o -pcia" -ti "kpei e, -a se no" de-saan" ka 'vn "duo- -wee -a se e nv, de-nve' -a see "i ni -wee Klisi 'a -pcia" -ti je dooa-, 'de aoa' 'dve 'a -ti' 'vn.

6 -Ta 'in ke nyvsoa nyv a 'jea de 'vn -nv wluua a, -wi" -mv se de 'in 'tmva -ti' jri' -kv o -te'. [-Bo nyv 'je vva' nyvsoa tu de 'vn o, -bo nyv se svpv de 'vn 'je o, -me se -ti' kon-, Kea 'a 'cra nyv 'mii.] 7 Nyvsoa -nv 'je kan' 'me 'pepe ka Kea -tea' 'vn -pcia" -ti kwa -wee 'in 'ju 'tmv 'de

nyv -sea' Suifu ni -pee e. Ka e dboa Piei 'de Suifu-wi" -pee e, 'kamv e dbo 'vn 'de nyv -sea' Suifu ni -pee. 8 De-nve' Kea due' -e -nyva" Piei "ikmaa' -wee v 'jea Suifu-wi" -pcia" -ti 'tmv- e, eme -nyv" 'vn "ikmaa' -ke -wee 'in 'je nyv -sea' Suifu ni -pcia" -ti -pee 'tmv. 9 Ka Kea nva 'vn 'saavn "jrii -wee e -tea' 'vn ee' dbo tu kwa a, Saku ke Piei ke San sv -nva Kea -gbu 'a -gbaati -nv ju', eme -ti sv ke 'mo' ke Banabasi poe ba dvee svn 'kwa 'de -a -beea' wlv 'vn -wee -bo -apv mo v sea 'e nyv -sea' Suifu ni o mu e, 'de svpv mo 'je 'e Suifu-wi" o mu. 10 De -ee wlv sv -tua" -avn, eme -ni sv 'na -a -bo nva" nyv 'a -ti' o "mae. 'De 'in -tu" ee' de tu "jrie 'me, 'in 'jee nv.

Poo -ce' Piei 'bli 'bo Antioxi

11 'Kaa 'wv jre' o, 'in -ce' Piei "bli 'bo nyv -wee" "juoi 'bo Antioxi, de-nve' v nve "bli-cedi. 12 Tein" e, -ta Piei jia 'bo Antioxi e, -me v ke nyv -sea' Suifu ni a poe svn -tadue, vva jea de di. 'Kaa 'wv jre' o, nyv -wlv a 'e Saku 'a Kea -gbu 'di ji'. -Ta sv jia 'sv e, v 'sa svn -wee v -te v' -ne ka, de-nve' nyv -sv -na -bo nyv ni Kletien -me v 'je 'klen mu -o -wee v 'je 'isrei 'kpa 'bo Kea "juoi e, v plee svpv 'me. 13 De v nva -ne, eme -aa de'di Suifu jrv' bla 'o 'de -ke. Vv nve' mo -wee' 'sv Banabasi 'a -ce" 'kpa je 'o vva' "jri de pooa' -ne 'de bla. 14 Ka vva' nasvn sea 'isre -wee e ke to' -ti Sesi 'a -pcia" -ti 'tmva sea due' ni 'in 'jea kan' 'sv e, 'in son 'vn 'e 'bo nyv -wee" "juoi -wee 'in wlv Piei -pee ka, 'in 'naa : Piei, -mo v -nva Suifoi e, -ta -vn -nva 'e nyv sea' Suifu ni "klu e, ka vva nva, 'kamv -ma nv. -In se Suifu-wi" 'a nasvn 'ble. 'Kaa kaan ka -vn -poe kplvn fai", -bo -ma sea kan' nv e, -me de -ma -tmva eme -ni -vn -ke nyv -vva -tea nyv -kiaan" "kpei -wee sv 'jea Suifu-wi" 'a ke' vvn 'je ni de due'. Dee-ti -ma nv kan' a-?

Sesi-kwlh" -tea' me -ee-puv' nyu
 15 Tɔ' -o, -apu -nɪa Suifu-wi" 'a
 "nynuu- Suifu ε, -a -na Kea 'a ke'
 wɔinblaavn -sea' Suifu nɪ ε, -a se
 'e vɔvɔ "klu nɪ-. 16 'Kamɔ -a -nɪ
 Suifu-wi" kan' -o, 'kaa -a -je kan'
 'me -bo nyɔ 'je "isrɛi 'kpa 'bo Kea
 "juɔi ε, -mɛ 'de Sesi Klisti 'a -tɪ' tɔ'
 'bɪn 'jea 'a 'sɔ 'bɪn -o, ε se 'de ke'
 wɔn 'jea' 'bɪn nɪ-. Emɛ -tɪ -apu mɔ
 'je Sesi Klisti 'a -tɪ' tɔ' 'bɪn -ke -wɛe -a
 -je "isrɛvɪn 'kpa 'bo Kea "juɔi. ε se
 'e ke' wɔn 'jea' 'bɪn nɪ-, dɛ-nvɛ' nyɔ
 -jea ke' wɔn 'je -wɛe -ɔ -jea "isrɛi
 'kpa 'bo Kea "juɔi, ɔ se nɪ-. 17 'Kaa
 -apu Suifu-wi" -mυ ε, -a -ke Klisti
 "siie "i, -bo -aa sea "isrɛa' i-pɔn 'de
 -aa Klisti 'a -tɪ' tɔ' 'bɪn 'jea' 'bɪn -mɛ
 -a se ke' wɔn 'jea' tɔ' "itbai 'bode.
 -Mɛ nyv 'bɛɛ- vɔ 'je nυ Klisti mɔ -ɔɔ
 kuu -aa dɪ i -wɛe -a -je ke' wɔn
 iblaa' nya kpa 'jaa ? "lɪn-, ε se
 kan' nɪ-. 18 Dɛ 'ɪn -gba ja -bo 'ma
 sea dɛ'bɔɔ- -wɛe 'ma se ε pɔ ke'wɛ
 ε, -mɛ 'ɪn nɪε ke' wɔn iblaai -o
 -cɛɛn'-. 19 -Bo ε -tu" 'e ke' wɔn'je -tɪ
 'bɪn ε, ka 'ɪn 'jea "isrɛi 'kpasvɪn nυ
 'bo Kea "juɔi, 'ka se nɪ-. Kɛ' 'na 'ɪn
 'je 'mɛ -o. Emɛ -tɪ 'ɪn se ke' tɔ' "itba
 'bode, ka 'mɛi nɪa 'kamɔ 'ɪn nɪ- 'de
 ε -pee, -wɛe 'ɪn 'je Kea 'a 'kmvɪnɪ-.
 20 Ka Klisti 'mɛa 'bo 'dauntu -kwlh"
 ε, 'kamɔ 'ma ke' wɔn 'je tɔ' 'mɛ -ke.
 Kaan ka 'ɪn ke Klisti "siie "i ɔ 'mɛ
 'ma 'mɛa'. 'De ɛɛ' -tɪ' 'bɪn -bo 'ɪn
 'kpa "isrɛi 'bo Kea "juɔi ε, -mɛ 'ɪn
 se 'ma -cɛ" 'ε 'kmv nɪ 'bode. Klisti
 'a 'kmv 'ɪn nɪ-. 'Kmv 'ɪn nɪa 'bɪn
 'de 'blva- "kpei kaan ka, 'ɪn nɪε 'bɪn
 'ε 'de Kea 'a "ju 'a -kwlh" -tea' 'bɪn,
 dɛ-nvɛ' ɔmɔ -kma 'ma -tɪ', -wɛe -ɔ
 -to 'e ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'de 'ma -tɪ' 'bɪn.
 21 'ɪn se ε "ɪnɪ 'ɪn 'je Kea 'a 'saavn
 nya -fuun. -Bo nyv a sea "isrɛvɪn
 'kpa 'bo Kea "juɔi 'de ke' wɔn 'jea'
 'bɪn 'de ε, -mɛ Klisti 'mɛɛ foo" 'bɪn.

3

Ke' wɔn 'jea' ke Sesi-kwlh" -tea' ke

1 'Oo, Galasikovɔn ! Aoa' tɔ' dɪnɪa'
 -mɛ 'de ε- ? -ɔ -saa aopv 'a "jru

-jei" kan' a- ? Sesi Klisti 'a 'bo tu
 -kwlh" kɔ -tɪ nyv -sa wɔ 'pepe 'de
 ao -pee ε, ao "mae' ɪ o ? 2 Dɛ due'
 kouv -gbai' mɛ 'ɪn nɪ "i 'ɪn 'je aopv
 i -tee'-, emɛ -nɪ Kea 'a -Suu -ε -nɪa 'e
 aopv 'bɪn 'ee, ao 'jee ke' wɔn -wɛe
 ε ji 'de aopv 'bɪn -ae, -aee' dɛ ao
 'wɔan -pɔia" -tɪ -wɛe ao 'je ε tɔ'
 'bɪn, emɛ -nvɛ' ? 3 Galasikovɔn, ka
 ao se tɔ'di nɪ kan' a- ! Ao -teea
 Kea 'a -jei" naa' tein" ε, ao -tee Kea
 'a -Suu -kwlh". Dɛɛ-tɪ ao 'bo Kea
 'a -Suu -kwlh" -tea', -wɛe aoa -pɔn
 'pepe nɪa' i 'de aoa' -cɛ" 'ε nyikovɪ
 'bɪn ε- ? 4 Dɪ klæe" -nvɔa 'de aopv
 "klu ao 'jeea "jriɛ-, aoa 'da ɪ foo"
 'bɪn dɪ- ? Ka "o ka ε 'je ε nɪ ε, ɪ se
 foo" 'bɪn dɪ nɪ-. 5 Kea mɛ -nyv" aopv
 ɛɛ' -Suu -wɛe -ɛɛ nυ jrii' 'de aopv
 "klu. -Bo ɛɛ sea kan' -mɔ nυ ε, -mɛ
 aomɔ 'na 'de aoa' ke' wɔn 'jea' 'bɪn
 -oo ? -Aee' dɛ ao 'wɔan -pɔia" -tɪ
 -wɛe ao 'ju tɔ' 'bɪn, emɛ -nvɛ' ? Dɛ
 aoa naa tɔ' "i ε- ?

6 Ablaam 'a -tɪ', -tɪ -crɪa' tein"
 sese 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ε, ao pɔ ɪ
 -kwlv o. Dɛ -crɪa' ε 'naa :

ɔ -tee' Kea -kwlh" emɛ -tɪ Kea pɔ ɔ
 -tɪ' o, -wɛe ε 'dɔɔ- "isrɛi 'bo
 ε "juɔi.

7 Aoa 'jee, nyv -tea' Kea -kwlh"
 ε, vɔvɔ -nɪ Ablaam 'a "nynuu-
 -cɔvɪn-. 8 Wlu -ε -crɪa' 'de Kea
 'a 'sbɛ 'di tein" ε 'naa 'de nya a,
 Suifu-wi" o, nyv -sea' Suifu nɪ o,
 Kea a mυ vɔvɔ "isrɛvɪn 'daa' 'de
 vɔa' ɛɛ' -kwlh" -tea' 'bɪn. Emɛ -tɪ
 ɪa' -pɔia" -tɪ -tu 'tmvɛɛ 'de Ablaam
 -pee ka, Kea 'na :

'De -ɪn 'bɪn mɔ 'ma mu cɛɛan', -wɛe
 'ɪn 'je 'blva- -wee' "klein "di-
 wan pɔ.

9 -je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ka
 Ablaam -tea' Kea -kwlh" tein" -wɛe
 ε pɔ ɔ "diwan, 'kamɔ nyv "klein -a
 mua Kea -kwlh" -tea' a, ε 'je vɔvɔ
 "diwan pɔ -ke.

10 'Kaa nyv -pɛan 'e ke' wɔn 'jea'
 'dei, -wɛe -vɔ -na emɛ -je vɔvɔ
 "isrɛvɪn pɔ 'bo Kea "juɔi -wi" -mυ
 a ja vɔa' -cɛ" Kea 'a 'davn "jru,
 dɛ-nvɛ' wlu -crɪa' 'naa :

Dı "klein -crıta' 'de Kea 'a 'sbe 'di, nyo "o nyo -sea' ı -wee' "klein wɔn 'je -wee ka ı "sia 'nynı -ɔ sea kan' nu jeejee ε, -mε 'daın kɔn -mɔ 'ɔ jei tu 'mε.

11 Ka nyo sea 'bεε- ɔ 'jea ke' wɔn 'je -wee 'de εε' -tı' 'ɔn ɔ 'jea 'isrei 'kpa 'bo Kea "juɔi ε, εmε -crıta' 'de Kea 'a 'sbe 'ε 'fo jre' 'di, ε 'naa :

Nyo -ɔ 'tea' Kea -kwlı' -wee -ɔ -kpa "isrei 'bo Kea "juɔi ε, ɔmɔ -ɔɔ mu 'kmɔnıa' -cεen' 'jea'.

12 'De nyıɔ 'ɔ -ce' 'ε ke' wɔn 'jea' -mε ε, ε se 'e Kea -kwlı' -tea' "jri tba, dε-nvε' nyo -ɔ tba ɔɔ' -ce" 'ε 'kɔt tɔ' "i -wee ɔ nıε "i ɔ 'jea "isrei 'kpa 'bo Kea "juɔi 'de ke' wɔn 'jea' 'ɔn ε, ɔ se Kea -kwlı' -te', ɔ -tee ɔɔ' -ce" -kwlı". -Mε wlu -crıta' 'de Kea 'sbe 'di ε, ɔ se ε 'mii 'wɔn. εε' wlu tu 'naa :

Nyo -ɔɔ mua dı "klein Kea 'a wlu "sia 'nynı nva' a, -mε ɔɔ muε 'kmɔnıa' 'jea' 'de ıa' wɔn 'jea' 'ɔn.

'Kaa -ın -je ke' wɔn 'de -ma -ce' 'ε nyıɔ 'kɔt 'ɔn ke -ın -te Kea -kwlı' -wee -ın -je ke' wɔn se dε due' nı-.

13 -Aa' 'je ke' -wee' wɔn, εmε -tı 'daın kɔn -avn. Klıstı mɔ -ɔ seie -avn 'de 'daın 'kwa. ɔmɔ -ɔ -kpa 'daın nyo 'bo -aa -kɔ' i, dε-nvε' wlu -crıta' 'de Kea 'sbe 'di ε, ε 'naa :

Nyo "o nyo nyo 'dba 'bo tu -kwlı' ε, -mε Kea 'a 'daın kɔn ɔ.

14 Sesi Klıstı nı εε' dε tu 'mε, -wee nyo -sea' Suıfı nı -wee -ıv -tea ɔ -kwlı", 'de -ıv ke ɔ "sıaa "i ε, "diwan Kea "sia 'nynı 'de Abılaam -pee ε, ε 'je ε ıvıvı po. 'Kamɔ Suıfı-wı" ke nyo sea' Suıfı nı -a -wee' 'je Kea 'a -Suu -εε wlu ε cεan -tie" 'je.

Ke' ke dε -εε wlu Kea cεan -tie" ke

15 'Ma de'di -wi", 'ma jıε -tı' "ıpooa' -wee dε 'ma 'tmıva 'de ao 'je ε 'mii 'wɔn. -Bo nyo 'sɔɔn 'bεε-wlu 'ɔn 'de dε jre'ε -tı' 'ɔn ε, ıva cεn wlu -tie" 'de ba -pee. 'Kamɔ ıv nı nyıɔ 'ɔ 'sv -wee ıva cεn wlu

-tie" 'de ba -pee, 'kaa nyo jro' se ε 'bεε- ɔ 'je 'o ıvıvı 'nynı paa-, -wee ɔ 'je wlu ıv cεan -tie" dooa 'de ɔ 'je ε dε jre' "kpei po. 16 'Kamɔ Kea cεn wlu -tie" -ke tεın' 'de Abılaam ke ɔɔ' "ju -pee. Dε -crıta' ε se 'na : 'Ma cεn wlu -tie" 'de -ın -ke -ma "nynıvı -pee.

-Bo ε 'da kan' mɔ 'de ε, -mε nyo -tıvı 'a -tı' mı ε 'tmı. 'Kaa ε 'na : 'Ma cεn wlu -tie" 'de -ın -ke -ma "ju -pee.

-Bo ε 'da kan' a, -mε nyo due 'a -tı' mı ε 'tmı. ɔɔ' nyo tu mɔ -nı Klıstı -ɔ -wıba 'e Abılaam 'a "ji 'di ε.

17 Dε 'ın nıa "i 'ın 'jea 'tmı ε, ε ka : Kea cεn wlu -tie" 'de Abılaam -pee tεın" sese. -Sın 'a kmε' -nyııε kwıa taan -sıı 'o la, -wee ke' bla-ı. Ke' -ε -bɔɔa' blaı' de ε, ε se ε 'bεε- ε 'je wlu Kea cεan -tie" i-sa. 18 'Saavn Kea nva nyo "jriı ε, -bo ε 'wıv 'e ke' wɔn 'jea' 'ɔn 'de ε, -mε Kea se ε 'bεε- ε 'je εε' wlu -tie" cεn, 'kaa 'saavn Kea a mua Abılaam "jriı nva' a, εε' wlu cııen -tie" 'de ɔ -pee. εmε -tı εε "nyı ɔ εε' 'saavn tu foo" 'ɔn.

Ke' ε bv

19 -Bo ε nı kan' -mɔ 'ee, -mε dεε-tı Kea "nyı nyo ke' 'ja a- ? ε "nyı nyo ke' 'mε -wee ka dεsaavn nyo a nva ε nıa ke' wıınblaı' a, nyo 'je ε juo-. ε "nyı nyo ke' 'mε, -wee ε 'je nyo -je o po mamaı 'sv ε 'je Abılaam 'a "ju 'a jı wı jεε-, dε-nvε' 'de ɔɔ' -tı' 'ɔn Kea cεn wlu -tie". Ke' -nıa 'mıva-, Kea -tee' εε' "soa kwa sese -wee ıv 'je ε -tı' 'nynı nı i -nıa 'o Kea ke nyıɔ 'nynı "nyı. 20 -Ta -tı' 'nynı nı i nıa, -mε nyo 'a kpe 'sɔɔn -nı 'o. 'Kaa -ta Kea a cεan wlu -tie" 'de Abılaam -pee ε, -tı' 'nynı nı i se 'o nı-. Kea 'a 'sv -cεn' wlu -tie". 21 -Bo 'ma sea kan' -mɔ 'da 'ee, -mε 'ın 'na dı -ıa wlu Kea cεan -tie" ke Kea 'a ke' toε ba 'kɔv "ıı ? "ıın-, ε se kan' nı-. -Bo nyo 'bεε- ıv 'je ke' -wee' wɔn 'je 'de ε, -mε Kea 'je nyo 'isreıvı po 'bo ε "juɔi -wee ıv 'je 'kmɔnıa' 'je. 'Kaa ıv se ε 'bεε- ıv 'je ke' -wee'

wɔn 'je. ²² Εμε -ti wlu -crua' 'naa 'blva 'di nyv -wee' nte 'e desaun 'a ke -son. -Bo ε ni kan' -wee Kea 'a -paan' -εε wlu ε cian -tie' 'de ε 'jee nyv -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn "nyv. ²³ -Ta Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn 'je -ti sea 'tmυbe 'de -a -pee ke ε, -me -a -wee nte -kaso 'di 'de desaun 'kwa. -A -kaan "wɔin mamav 'su Kea je Sesi 'a -ti' 'kwla -sa 'de -a -pee. ²⁴ Ka nyv ɔ poa "ju -saan" -je o mamav 'su -wee ɔɔ -kwεε a de ε, 'kamɔ ε ni -ke -wee ke' ni -aa -jeopoi mamav 'su -a -je Klisi -pvn" 'kpa. 'De -apv -jea ɔɔ' -ti' tɔ' 'vn ε, -a -je "isrevn 'kpa 'bo Kea "juɔi 'de εε' -ti' 'vn. ²⁵⁻²⁶ -Je Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn 'je -jeblv kaian wɔn 'su ε, nyv -jeopoi -nɔ 'ɔ dbo -kwε'. Ao -wee' "klein -jea Sesi Klisi 'a -ti' tɔ' 'vn ε, ao se "plɔɔi" ni 'bode 'de ke' 'kwa, ao nte Kea 'a "nynuu- o. ²⁷ Tɔ' -o, ao nyv "klein -pooa "ni 'jru -wee -ɔ -ke Klisi "sia 'i ε, ao pa ɔɔ' kui', ao 'cian ɔɔ' kplvn. ²⁸ Εμε -nυε' -wee -bo -in -ni Suifvi o, -bo -in se Suifvi ni o, -bo nyv 'ble -vn kvɔn 'vn o, -bo -in -te -ma -ce" -pee o, -bo -in -ni "junmɔu o, -bo -in -ni 'nynɔkpaɔ' o, de se ε 'bεε- ε 'je -a i -seea', -a -wee' "klein nte de due', de -nυε' -a -ke Sesi Klisi "siie 'i. ²⁹ 'De -je aopv -sea' Suifv ni ao nta Klisi 'a nyv ε, -me ao nte Ablaam 'a "nynuu -o -ke. Nyv -sv -nra Ablaam 'a "nynuu- kan' a, svsv -a mu 'ken Kea "sia 'nyv 'de Ablaam -pee kpa'.

4

"Ju mɔ -ɔɔ kpa ɔ "bo 'a 'ken

¹ De 'ma -pɔan 'vn 'jea 'tmυ ε, 'vn nte 'i 'vn 'je ε wɔ -sa ke'wle. "Ju -jea ɔ "bo 'a 'ken kpa 'de nya a, -ta ɔ nra "ju-saan"- ke ε, ɔ se ε 'bεε- ɔ 'je ɔɔ' -ce" 'kpa 'a 'kmυ -je o po, 'kamɔ ɔɔ mu ɔ "bo 'a 'ken kpa' -mɔ, 'kaa kaan ka ke ε, ka nyv a 'blea kvɔn, 'kamɔ ɔɔ' -gbaain 'ble ɔ ke. ² -Ta ɔ nra "ju-saan"- ke ε, -me ɔɔ' -gbaain mɔ -ɔɔ po ɔ -je o mamav 'su nɔ' ɔ "bo -tua" εε nyv

'o. ³ 'Kamɔ ε ni 'de -aa -ti' 'vn -ke, tein" -ta -a sea dt -cεεn' juo ke ε, -me -a -nre kvɔnkwla' 'de ke' ke nsvkplvn -nra 'e 'kmυ "kpei 'kwa. ⁴⁻⁵ 'Kaa -sɔnti nɔ' 'Kea -tua" ε nynia 'sv ε dbo εε' "Ju 'me 'nɔ 'blva- "kpei -wee ɔ 'je nyv -nra ke 'ε kvɔn seie. 'Nynɔkpaɔ' 'wlv ɔ, ka nyv -wee' a 'wlv. ɔ 'cian Kea 'a ke' wɔn 'jea' -ke. 'De ɔ 'vn mɔ Kea cεεn -wee ε nsv -a -wee' εε' "nynuu- 'vn. ⁶ -A -kpa Kea 'a "nynuu-. -Je -a -kpa Kea 'a "nynuu- ε, Kea ja εε' -Suu -ε -nra 'de εε' "Ju 'vn 'de -a pεe o. Εμε -εε nυε, -wee -aa -daa' Kea "Bo. ⁷ -Je ε nra kan' -mɔ ε, -me ao se kvɔnpu- ni 'bode, 'kaa ao nte εε' "nynuu- o. 'De -je ao ni εε' "nynuu- ε, -me 'ken ε -tea' i 'de εε' "nynuu 'a -ti' 'vn ε, aoa mu ε kpa' -ke.

Dεε-ti Galasikvɔn 'wlv 'o -je -cεεn' "i ε- ?

⁸ -Ta ao sea Kea juo tein" ε, -me dt -i sea Kea -cεεn' ni tmυ -ta kvɔnpu- ao ni-. ⁹ 'Kaa kaan ka ao juo Kea 'me, 'de, Kea me -juo aopv 'pepe. 'De -bo Kea -me juo aopv 'ee, -me dεε-ti ao 'biie- 'e 'blva 'dinyv 'a kplvn o de ε- ? I se ε 'bεε- t 'je Kea 'a "ikmaa' -sii. I nte foo" 'vn dt -o. Dεε-ti aoa -pɔn ao 'je ta' kvɔnpu- ni ke'wle ε- ? ¹⁰ Dεε-ti ao -tee' 'wɔ jr' o, 'cv jr' o, nɔ' jr' o, -svn jr' kpoi" -wee ao 'na i kvɔn -ti' -wee nyv -wee' "klein 'je ta' ni' -te' -o -wee sv 'je "isrevn 'kpa 'bo Kea "juɔi 'de ta' -ti' 'vn ε- ? ¹¹ Dt aoa nva 'mva- t-tue" 'vn tɔ' ipleea' -pvn". Sesi 'a -ti' 'vn 'tmva 'de aopv "klu ε, ta sea idooa' ji 'mva- ? ¹² 'Ma de'di -wi", 'ma baee aopv i ka 'vn -saa Suifv-wi" 'a kplvn kwa -son -wee ao -sea' Suifv ni 'vn 'kpa aoa' -kooɔ' i ε, -me ka 'vn -tea Sesi Klisi -kwlv" ε, ao nv kan' -ke. ¹³ Tein" ε, ao se 'vn desaun jre' "jrii nv due', ao kma 'ma -ti'. Ao 'je kan' 'me, -ta 'ma 'tmvva aopv -pɔia" -ti "i-saa nɔ' ε, -me 'vn se kui-son ifloan' 'ble. ¹⁴ 'We -kpvn' a

'un ε, ao -sea' 'de εε' -ti' 'un, ao se 'un -fleεn. 'De ao se 'un nya -fuun. Ao kpuun ε 'un sun 'soon ka -coun' ka, ka nyu a kpuun a Kea 'a "soai sun 'soon ε. Ε -ko' -na 'mo nte Sesi Klisi 'a -ce" 'kpa -o. ¹⁵ 'Mva -nia 'de aopu pεe o 'de εε' nco" tu 'di ε, -ta ε muu kaan la ? 'In 'je kan' 'me, tein" ε, ao to 'e aoa' -ce" 'me 'de 'ma -ti' 'un ao -teε aoa' 'jri 'de ao 'kun -saa 'a kein"ke, -weε ao 'je 'un "nyu. -Bo nyo 'beε- co 'je ε nu 'de ε, -me ao nu kan' 'me 'de 'ma -ti' 'un 'de-. ¹⁶ Kaan ka la 'ee, 'mo co -tmva aopu to' -ti ε, 'in 'kpa aoa' tonyo -weε -suan ?

¹⁷ Nyu -uva -saa aopu 'a "jru -jei" ε, uva' to' se "jrii nmco-. Uva -pon ao 'je 'o upu 'de bla -weε ao 'je upu 'a wlu doin" o po, 'de ao ke -a -je i -seea'. Uu nte ne "kpei 'de εε' de tu 'a -ti' 'un. ¹⁸ -Bo nyo nu ne "kpei 'de de 'dce 'a -ti' 'un ε, -me nmco "jrii, 'kaa uva' -ne ne "kpei nua' -nia 'mva- se "jrii nmco-. Aopu mo ε, -bo 'in nu 'de aopu "klu o, -bo 'in se 'e nu o, 'in nte "i ao 'je ne "kpei nu- 'de de 'dce nva 'a -ti' 'un jeejee. ¹⁹ 'Ma "nynuu-, ka -gbaandi a 'kpa 'nynokpao' 'un -weε va 'jea 'kle mamau 'su va' "ju a 'wlvu' a, 'kamco 'ma 'je aoa' 'kle ke'wle mamau 'su Sesi Klisi 'je "jri 'kpaε' po 'de aoa' 'kmu 'un. ²⁰ 'Oo Galasikoun, -bo 'in nu 'bo aopu 'a -kwea' -weε ao ke 'ma -a -je "jru "ikooc 'de ε, -me "paa', -me 'in 'beε- 'in 'je 'ma wlusun fai" poo-. 'Kaa kaan ka tai' "maa 'un 'ε, de 'in 'jea 'tmv -gblein' 'de aoa' -ti' 'un, 'maa 'je ε.

Sara ke Agaa ke

²¹ 'Ma 'ce, aopu co -nιε "i co -je 'e ke' -son nιε, de ke' 'tmva aoa' 'woun ι 'mii ? ²² De 'ma jia wo -saa' 'de ke' 'ε -ti' 'un ε, ε ka : Ablaam 'bleε "nynunmai 'soon. Co ke koun nynokpao' Agaa 'bleε "ju due' -weε co ke co' 'nyno Sara -sea' koun nu 'ble due'. ²³ "Ju -jo koun nynokpao' -mu 'wlvu, -mo 'wlvu 'de uva' -ce"

'ε 'tun nu-ti 'un, ε se Kea me 'da kan' nu-. 'Kaa "ju -jo Sara 'wlvu -mo 'wlvu ka Kea 'a -ce" 'kpa 'da 'de Ablaam -pee ε. ²⁴ 'Nynokpae' 'soon -nia 'mva- uva' "kpei -ti ten 'de. -Bo nyo 'ju 'mii 'woun ε, -me nyo 'je -ti' "ipoo- : uva' 'nynokpae' tu ε, uva' 'kmu -sa dbεede 'ε kpe 'soon 'co -ti' wo. Dbεede due' ka Agaa -ju -nia koun nynokpao' nua, 'kamco ε nu. "Nynuu- u 'wlvu, uu -weε' nιε kounpu- o. De -mu 'a 'kmu toa a, εme -nu dbεede -εε -ti' Kea ke Moisi 'tmva 'bo Sinaicru "kpei ε. Εε' dbεede tu ε, Suifu-wi" poε uva' -ce" koun 'de uva' -ce" 'ε ke' woun 'jesun 'un. ²⁵ Ka Agaa 'a 'kmu -koa' dbεede Kea ke Moisi -tua" 'e 'bo Sinaicru "kpei 'de Arabilvu "kpei ε, 'kamco va' 'kmu -ko' Selisalem-kwlo -nia -stanu 'di -ke, de-nue' Selisalem-kwlo ke εε' nyu -wee' nιε kounkwla' 'de ke' kwa. ²⁶ 'Kaa dbεede 'ε 'soon -ne -me ε, ka Sara -ju -nia Ablaam 'a -kleba 'nyno -ceen' nua, 'kamco ε nu-. Ua' 'kmu -ko' Selisalem-kwlo -dee jre' -ε -nia 'e javn 'di. Εme se 'e koun kwla' nu, εme -nu -aa -kwlo-cean-. Ka va' "nynuu- nua, 'kamco -a -nu.

²⁷ De-nue' wlu -ε -crua' sese 'de εε' -kwlo tu 'a -ti' 'un ε 'naa :

Selisalem-kwlo, ka 'nynokpao' -sea' "ju 'wlv nua, 'kamco -in -nu, -in nu 'mva- sran sie nynokpao'. Amo -gbaandi sea 'un 'kpa due' ε, a ble 'mavadu- ! De-nue' amo kuan 'boa, aa' -poun' -ε -nia 'de co pεe o ε, ε muε nva' -weε co 'je de "biie- 'de a o ke'wle, -weε a 'je "nynuu- -tuu" 'ble, ε 'je 'nynokpao' -ju kuan sea 'bo due' -sii.

²⁸ 'Ma de'di -wi", aopu- mo ε, ao 'kpa Kea 'a "nynuu- 'de wlu Kea cean -tie" 'a -ti' 'un, 'kamco Sara 'a "ju Isaaki nu -ke. ²⁹ 'Tein" ε, "ju Agaa 'wlvu 'de nyio 'co -kwltu 'un mo -tu" "ju -co -wlvu 'de Kea 'a -Suu 'a -kwltu 'un 'kle. 'Kamco ε nu 'de

-stanwɔ 'di -ke. ³⁰ Wlu -crua' 'de Kea 'sbe 'di ε 'naa :
 Ablaam, -in nɔ kɔɔn nɔnɔkpao'
 ke va' "ju i, dε-nvε' kɔɔn
 nɔnɔkpao' 'a "ju ke -cε"
 -peetenɔ 'ɔ "ju se ε 'bεε-
 uv 'je 'ken iplaan-. "Ju ɔ sea
 kɔɔn 'ɔ "ju nɔ ε, ɔmɔ -je 'ken
 kpa.

³¹ -Apv mɔ -ke 'ma de'di -wi",
 ka -cε" -peetenɔ 'ɔ "nyuu- nɔa,
 'kamɔ -a -nɔ, ka kɔɔn nɔnɔkpao' 'a
 "nyuu- nɔa, -a se kan' mɔ nɔ-.

5

Ao 'bo aoa' -cε" kɔɔn 'vn nve

¹ -A -je -aa -cε" -pee -te, εmε -tɔ
 Klist -seie -avn. -Jε ε nɔa kan' -mɔ
 'ja a, -mε ao 'bo aoa' tɔ' fai" poε,
 ao 'bo "isrɛa' i-pɔɛn 'de aoa' -cε"
 'ε nyiɔtɔ' 'vn. Ao -tu" aoa' -cε" 'ε
 -tɔ' -wεε ao je nyiɔpɔ 'a kε' 'ε kɔɔn
 'kpa ke'wle.

² 'Mɔ Pɔɔ, wlu 'ma 'tmva, ao po ε
 doin" o, 'vn 'naa : -bo ao -te' 'klen
 mu-tɔ -kwɔlɔ" ε, -mε dε aoa 'tmva
 εmε -nɔ dbo Klist nva 'de aoa' -tɔ'
 'vn se ε 'bεε- ε 'je aopv "isrɛvɔn po
 'bo Kea "juɔi. ³ 'Ma -sε de ke'wle,
 'ma je ε "kpei 'nyε 'de ao -pee 'vn
 'naa : Nyɔ "o nyɔ -pɛan 'klen mu-tɔ
 "kpei -wεε ɔ -jea "isrɛi 'kpa 'bo
 Kea "juɔi 'de εε' -tɔ' 'vn ε, -mε ɔ
 'je Kea 'a kε' -wee' "klein wɔn 'je
 -o. ⁴ Aopv ɔ -nɔε "i ɔ -jea kε' wɔn
 'je 'de ɔ -jea "isrɛvɔn 'kpa 'bo Kea
 "juɔi ε, ao ke Klist seea i. 'Saaɔn
 Klist nva nyv "jrii ε, ao -pɔɔn ε 'vn
 'ε. ⁵ -Bo ε -tu" -apv ɔ -jea Klist 'a
 -tɔ' tɔ' 'vn ε, -aa ɔɔ' -kwɔlɔ" -tea' mε
 -a tba tɔ' "i -wεε Kea 'a -Suu a -te'
 -a kwa wɔi 'de -aa fuo -aa 'isrɛa 'a
 "jri "kpaε' poa'. ⁶ -Bo -a -ke Klist
 "sii- "i ε, -mε -mɔ mu 'klen o, -mɔ
 se 'klen mu se -tɔ' kɔn-, 'kaa dε -je
 -kɔan -tɔ', mε -nɔ -a -je Sesi 'a -tɔ'
 tɔ' 'vn 'je. Ka -a -jea Sesi 'a -tɔ' tɔ'
 'vn ε, -aa ba 'a -tɔ' kmaa' mε -je ε
 tɔ-.

⁷ Tein" ε, aoa naa Kea 'a -jei" ka
 -cɔɔn' ka, nyɔ -sa aopv 'bo tɔ' -tɔ
 'a -jei", -wεε ao 'bo ia' wɔn'je -tɔ

ε- ? ⁸ Kea -ε -da aopv -wεε ao 'jea
 εε' nyv nɔ, ε se 'na ao 'wlv 'o εε'
 -jei". ⁹ Aoa 'jee, ka -di'pɛn -puun"
 dε 'ε dε-saan" ka 'beε' ε 'je fai'
 pɔ -tuu"-tuu -puun" ε, 'kamɔ nyɔ
 due' 'a nyv sɔ-tɔ tɔɔa' 'bεε- ε 'je nyv
 -tuu"-tuu 'a "jru -jei" -saa. ¹⁰ 'Kaa
 'bo 'mɔ -kwɔlɔ" ε, dε -a -wee' "klein
 ke -aa Tɔ'bo "sia "i ε, εmε -nɔε'
 -wεε 'vn se aopv -kwɔlɔ" -tea' o 'bo
 ke. 'vn 'je kan' 'mε ka 'ma tɔ' nɔa,
 'kamɔ aoa' tɔ' ɔ mu nɔa' -ke. 'Kaa
 "ju ɔɔ -ma" 'a ao tai' ε, ka "o ka ɔ
 'je ɔ nɔ ε, Kea 'a 'pee 'a mu ɔ kpɔn
 'a see.

¹¹ 'Ma de'di -wi", -bo 'vn 'na nyv
 'je 'klen mu -o -wεε uv 'je "isrɛvɔn
 'kpa 'bo Kea "juɔi mɔ 'de, -mε dεε
 -tɔ nyv -tu" 'vn 'kle 'jaa ? 'Kaa dε
 'ma 'tmva Klist 'a 'mε -tɔ' 'bo tu
 -kwɔlɔ" ε, -wεε nyv 'jea "isrɛvɔn 'kpa
 'bo Kea "juɔi mε -nyaa uvɔv i -wεε
 vva 'kpa' 'vn 'cen i. ¹² Nyv -vva
 poa -kli 'de ao "kwlv ε, 'mɔ 'na uv
 mu mamaɔ mɔ 'sv uv 'je vva' -cε"
 'vn wa !

¹³ 'Ma de'di -wi", Kea 'da aopv
 'mε -wεε ao 'je aoa' -cε" -pee -te.
 Aoa' -cε" -pee -tea' -nɔa 'mva- ao
 'bo ε "i nɔε -wεε ao 'bo dɔsɔn nve
 ! 'Kaa ao kma ba 'a -tɔ' -wεε ao
 'je ba kwa wɔi -te' due 'due. ¹⁴ De
 Kea 'a kε' -wee' 'jea "jru "kpei- po
 ε, εmε -nɔ -vn -kma -ma -ponyɔɔ 'ɔ
 -tɔ' ka -vn -kma -ma -cε" 'kpa 'a -tɔ'
 ε. ¹⁵ -Bo aoa' 'sv 'nyε ba 'vn -wεε
 aoa sea ba 'wɔin di ε, ε se ka -cɔɔn'
 ka nɔ-. 'Kaa ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɔ'
 -wεε ao je ison due 'due.

*Kea 'a -Suu -a po Kletien-wi" -je
 o*

¹⁶ εmε -tɔ 'vn 'naa : ao "tai- aoa'
 -cɛi" -wεε Kea 'a -Suu 'je aoa' kmv
 -je o po. Ao 'bo aoa' 'tɔn nɔ-tɔ wɔn
 'jee. ¹⁷ Aoa 'jee, nyiɔ 'ɔ 'tɔn nɔ-tɔ
 ke Kea 'a -Suu 'a 'tɔn nɔ-tɔ a -fon'
 ba tv o. Kea 'a -Suu 'a 'tɔn nɔ-tɔ
 ke nyiɔ 'ɔ 'tɔn nɔ-tɔ se dε due' nɔ-.
 Dɔ 'a kpe' 'sɔɔn -nɔa 'mva- ia' wlv
 -seea' i. εmε -nɔε' -wεε dɔ -kpa 'o
 aopv -kwɔlɔ" ε, ao se ε 'bεε- ao 'je
 ɔ -wee' nɔ kan'. ¹⁸ 'Kaa -bo Kea 'a
 -Suu a sea aopv -je o po ε, -mε ao

se aoa' -ce" 'ε nyioto' 'o kwonkwlā' nī- 'bode.

¹⁹ Nyu -uva 'tun nu-ti -saun a poa -je o ε, dī uva nva ka ia nva "jrii 'kpaē' posun 'ka ka : de 'ε 'jriitian' ke tō' saun inaa' ke, dī sea' nu ka nī 'a nva' ke, ²⁰ koin "juoi -gbēēa' ke, jrii' nuun -kwli" -tea' ke. Uva' nyu tu ε, u' nye ba 'un 'ε, uva -ce', uva nve ba -kwlen o, uva 'kpaā' ba 'cen i, uva nve ba 'cei o -wēē uva' 'su -seea' 'un. ²¹ Dī a pooa uupu pēē "i, uva pōē nmo "jru -wēē εε nu uupu. U' -kau', dēdia' 'a -tūn' 'a nu uupu. Dī uva nva mī -nao, -wēē dī uva nva ke'wle ε, -mī ke -jī -nī -kooc' -ke. 'Ma -saa aopu fen' ka 'in 'tmu ε see ε, 'in 'naa : nyu -uva nva ia' dī tu ε, uva' 'tai-Kea "i εε' po uva' 'kmu -je o emē -tī u' se Kea 'a 'ken -nīa 'e jaun 'dī kpai.

²² 'Kaa nyu Kea 'a -Suu a poa -je o ε, dī εε poa 'e uupu 'un -wēē ia poa "jrii 'kpaē' ε, umī -nī : nyu 'a -tū' kmaa', 'mua-, pēē 'a blua', pēē "wain 'bēēa', 'diwōnmōa', nyiio nīa', wlu "kpei- kpon 'a, kupeēē' nyu nīa', ε ke -ce" "wain 'bēēa' ke-.

²³ Nyu ia' dī tu nīa 'e 'un ε, ke' se ε 'bēē- ε 'je o 'pēē kpon-. ²⁴ Nyu -nīa Sesi Klisi 'a nyu ε, u' -saa uva' 'tun nu dī saun uva nva tein' ke tō' saun inaa' kwa -son. Ka dī -mēa nīa a, 'kamō i nī.

²⁵ Kea 'a -Suu mē -ε -nyī" -a 'kmunīa' deē, emē -tī -a -je -aa 'kmu "i "tai- -wēē ε 'je ε -je o po -ke. ²⁶ -A -bo -aa -cei" 'bēē, -a -bo ba "i 'faa, -a -bo ba "cei o nuuē.

6

Ao po ba sun o

¹ 'Ma de'di -wi", -bo ao jēē nyu dēsaun jre' nva' a, -mē aopu -ōō -jea Kea 'a -Suu wōn ε, ao -tu" oō' jei tu 'sni -wēē o 'je 'o Kea 'a -jei" de jī. -Bo aoa sea kan' nu ε, ao nu ε 'de ku pēēē' 'un. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tī' -wēē aoa' -ce" 'kpa je 'e dēsaun 'dī 'kpa -ke. ² -Bo 'kle a sea nyu jro'

i 'nye ka kwaku-gbē ε 'nyēa nyu i ε, -mē ao po ba sun o, ao 'ble ba 'a -gbē due 'due. -Bo aoa sea kan' nu ε, -mē Klisi 'a ke' mē ao nīa 'o wōn 'jea' 'mua-. ³ -Bo nyu "o nyu sea' oō' -ce" dēwōnī 'daa- -wēē -ō se de jre' wōn nī ε, -mē oō pōōē oō' -ce" 'kpa 'srē i. ⁴ Ao 'cra aoa' nu dī "jrii due 'due, 'de -bo i nmo "jrii ε, ao 'dī 'je wōn nmo 'de ia -tū' 'un. ε se ao 'je aoa' nu dī nyu jro' 'o nu dī 'ipoo nī-, ⁵ dē-nuē' dbo -ε -teea nyu kwa a, nyu 'je εε' -tū' -tu" -o, nyu 'je εε' "kuan po -o due 'due.

⁶ Nyu nyu a tōōa Kea 'a -tū' ε, dī 'dōē 'klein o 'blea o 'je 'o -sa -o o 'je oō' dētōōi "nyī.

⁷ Ao 'bo aoa' -ce" 'srē ipōōē. Kea se "kpei "craa-Kea nī-. Dē nyu poa 'e -kle ε, emē oō mu 'e -saa'. ⁸ εε' bu mē -nī nyu -ōō -dua" oō' 'kmu -wēē' 'un -wēē -ōō nva oō' pēē 'a 'tun nu-ti dē oō mua 'jea', emē -nī o ke Kea i -seea'. 'De nyu -dua" oō' 'kmu -wēē' 'un -wēē -ōō nva Kea 'a -Suu 'a 'tun nu-ti ε, dē Kea 'a -Suu a mua o "nyīa', emē -nī 'kmunīa' -sea' -kwē -ta 'ble ε. ⁹ -A -bo dī 'dōē nva' 'un seaa. -Bo 'kpi se -a "iwa- -wēē -a -je dī 'dōē nu ε, -mē 'de nō" -tuu" 'a 'dī ε, -aa muē dē 'dōē 'jea' 'de nya. ¹⁰ -Je ε nīa kan' -mō ε, -mē -ta nō" Kea "nyīa -aun nīa 'de -a 'kwa ke ε, -a nu dī 'dōē 'de nyu -wēē' -pēē. Nyu -u' -pēē -a -jea dē 'dōē mō nuu -gblein' ε, emē -nī -aa de'di -wi" -u' -ke -aa naa Kea 'a -jei" ε.

De'boowlu ke 'jewlu ke

¹¹ Ao -gbun 'nō, 'sbe 'ma -ce" 'kpa 'a sun 'cra -wēē 'ma ja aopu -ta, εε' 'cuijri 'bei".

¹² Nyu -uva -tea' aopu -klan" "kpei 'de -u' -na ao mu 'klen -wēē ao 'je 'isruun 'kpa 'bo Kea "juoi ε, uva -pon 'de nyu "jrii 'dei nmoa' i. Uva nu kan' mē -wēē u' je 'kle 'je 'de Klisi 'a 'daiu tu 'a -tū' 'un. ¹³ Nyu -mua' 'klen ε, uva' -ce" 'kpa 'a 'je Kea 'a ke' wōn, 'kaa u' nu ε "i aomō 'je 'klen mu. -Wēē -bo ao nu

εε' δε tu aoa' ku "jrii ε, 'de υυ 'je υυα' -cei" 'βεε-. ¹⁴ -Bo ε -tu" 'mω ε, 'in se ε "inu 'in 'je 'ma -cei" 'βεε- 'de δε jre'ε -tu' 'un, -bo ε se 'e 'mea' -aa Tu"bo Sesi Klisi 'mea 'bo tu -kwlι" 'a -ti' 'un ni ε. 'De Klisi 'a 'me -tu 'un ε, -bo 'ma sea 'kmυ "kpeidi ja -gbun ε, ka di -mea nia, 'kamω ι ni, -wee -bo ι 'na ι 'je 'un pεε "ipoa' 'su ε, ka 'mei nia, 'kamω 'in ni 'de ia' -ti' 'un. ¹⁵ -Bo nyω mu 'klen o, -bo nyω se 'klen mu o, -me se -tu' kōn-. De -je -kōan -tu' ε, εμε -ni nyio 'o 'kmυ 'a -gbodee "ni poa'. ¹⁶ Nyυ -wee' "klein -naa 'o -meε' -je -tu "i ε, υυρυ mω -ni Kea 'a nyυ -ceεn'-, εε 'dυυρυ Israε-koun. Ε "nyι υυρυ pεε 'a blua' -wee ε 'je υυρυ 'a wee 'je !

¹⁷ Nyω 'bo 'un seea la 'bode, δε-nyε' blati 'a "pi nyυ -tua" 'un kui -ta, ka 'in nia Sesi 'a nyω ε, umι -toε.

¹⁸ 'Ma de'di -wi", -aa Tu"bo Sesi Klisi nu ao 'saavn "jrii ! 'Kamω ε 'je ni-. 'Kamω ε 'je ni- !

'Sbε Poo pooa Kea -gbi

-nia 'e Efesi -jei" ε

Jewlu-

¹ 'Mɔ Poo, Kea -nιε "i -wεe 'ιn nι Sesi Klisi 'a dbonvi. Aopv- ɔɔ naa Kea 'a -jei" 'bo Efesi -wεe ɔ -jea Sesi Klisi 'a -ti' tɔ' 'bɔn ε, 'mɔ ɔɔ ja aopv 'sbε.

² -A "Bo Kea ke Tv"bo Sesi Klisi po aopv- "diwan -wεe ε 'je aopv- pεe 'a blua' "nyι !

Kea po -avn "diwan 'de Klisi 'bɔn

³ "Diwan kpɔn Kea -ε -nιa -aa Tv"bo Sesi Klisi "Bo ε, εmε -po' -a "diwan 'a "kwli -wee' -wεe εε' Suu nυ -a -paan' -wlvα 'e javn 'di "jrii.

⁴ -Ta Kea sea 'kmυ nυv ke ε, -mε ε -tee -a kpɔi" sese 'de Klisi 'bɔn 'de -a -je εε' 'cε -vυ -kweai, -vυ sea -pɔn" -pυn' nι 'bo ε "juɔi. ⁵ Dε εε kma -aa -ti' ε, ε siε -nɔ" nya sese -wεe ε cεen 'de Sesi Klisi 'bɔn 'de ε 'je -avn εε' "nynuu- 'bɔn nυ. εε' -cε" 'kpa -nιε "i -wεe -ε nυ 'εε 'tɔn nυ-ti. ⁶ ε nυ εε' dε tu 'mε -wεe 'saavn klaa" ε nυa -a "jrii 'de εε' -ti' kmaju 'bɔn ε, 'de -a -je εε' 'nyni "i 'bεε- jeejee.

⁷ Sesi 'a nymɔ -ε -wla i, mε -seie -avn 'de -aa dɔsain 'kwa -wεe Kea 'wlv -aa dɔsain "kpei. Ka Kea nmɔa 'di wɔn 'de -a -pee ε, ka ε nυa εε' tosvn, 'kamɔ -nao. ⁸ εε' 'diwɔnmɔa' tu cεn -je "kpei -tie". εmε -nυε' -wεe Kea "nyι -avn tɔ' 'dinta' -wee' "klein ε ke dε 'mii 'wɔan' ke, ⁹ -wεe -a -je εε' tɔ' -pa 'kwla sese juo-. εε' -cε" 'kpa -nιε "i -wεe -ε nυ kan' 'de -aa -ti' 'bɔn. ¹⁰ Dε Kea -tea' -wεe -ε -jea "jri "kpaε' po 'de dε 'bɔɔ -svn 'di ε, εmε -nι ε 'je dι -nιa 'e javn 'di ke dι -nιa 'nɔ 'blva- "kpei kpɔi" po 'de εε' 'o -tei Klisi kwa -te'. Klisi mɔ ɔɔ ji -wεe ɔɔ -je Kea 'a -kwlvti 'o nyinia 'de nya.

¹¹ Dε Klisi 'bɔn ε -a kpa Kea 'a nynuu 'ken ε -teea -a 'dei ε. Dε Kea -tea' sese -wεe ε 'jea nυ 'de -a -pee, εmε -nao. Dι "klein -nι, Kea siε nɔ" nya -wεe εε naa ι tɔ' "kpei-, -wεe ka ι nυ ε 'tɔn 'de εε nυ ι kan'. ¹² -Apv -nɔ" sia nya ɔ -tea' Klisi -kwlv" tein" ε, Kea nυ εε' dε tu 'mε 'de -a -pee -wεe -aa 'kmυ 'je εε' 'nyni "i 'bεε-.

¹³ Aopv mɔ -ke ε, ao -tee' Klisi -kwlv". -Pɔia" -ti -ι -nιa tɔ' -wεe -a -tmva' 'de ao -pee ε, -svnti ao 'wɔn 'sv ε, ao 'ji tɔ' 'bɔn 'ε. Imι -pυv' aopv 'sv Kea nυε εε' -Suu -wεe ε -tu" ao juo'ιn, ka ε cεan εε' wlv -tie" 'de ε. ¹⁴ 'Ken- Kea 'jea εε' 'cε "nyι 'de nya -wεe -εε wlv ε cεan -tie" ε, εε' -Suu mε -nι εε' "i-saadε. εmε ε "nyι εε' nυv ε -seia -wεe ε ke vυ 'je i -te mamav 'sv vva' -seie -ti 'je 'pepe nι-. εmε -ti -aa -bεε' Kea 'a 'nyni "i !

Poo 'a Kea baewlu

¹⁵ 'Maa 'bɔ Kea 'se po -ti 'de dι -nιa 'mva- -wee' "klein 'a -ti' 'bɔn, dε-nυε' ka ao 'jea Tv"bo Sesi 'a -ti' tɔ' 'bɔn -wεe ao kma Kletien -wee' "klein 'a -ti' ε, 'ιn 'wɔn ιa' "kuan 'mε. Kaan ka dε -tba' -de ιa' 'wι tu 'di ε, ¹⁶ 'ma poε Kea 'se-, -wεe 'ma bae aoa' bae' jeejee. ¹⁷ Kea -ε -nιa -aa Tv"bo Sesi Klisi 'a Kea -wεe -ε -nιa -a "Bo 'de -εε' nyini nιa "i 'bεε ka a, 'ma -teeε' i, εε' -Suu 'je aoa' dε 'mii 'wɔn tɔ' wɔn kain, -wεe ε 'je Kea 'kwla -sa 'de ao -pee, 'de ao 'je ε juo-. ¹⁸⁻¹⁹ 'Ma -teeε' Kea i ke'wle ε, ε 'je aoa' pεe 'a "jri 'bai-, -wεe dε -εε 'daa' ε 'da aopv ε, 'de ao 'je ε juo- -wεe ao 'je ε tɔ' 'itba. -Bo ε nι kan' a, -mε ka 'ken Kea -teea εε' "nynuu-'dei, ε 'bεa 'i -wεe ε nιa dεwɔn ε, aoa mυε εε' -ti' 'mii 'wɔan' 'pepe. -Wεe -a -wee' -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bɔn ka Kea 'a "ikmaa' -ε -sia dι -wee' nιa 'de -avn ε, ao 'je ε juo- 'de ao pεe o -ke.

²⁰ εε' "ikmaa' tu ε, εmε Kea nυ -wεe ε -sa Klisi "kunyɔv' 'de ε -te ɔ i 'bo ε -pυn' 'de εε' dianfɔ o. ²¹ 'Bomɔ Klisi nυ dι -wee' "klein

"jru kpo'. -Bo ε ni nyu -uu -tea' nyu "jru kpo' i o, nyu -uu -blea nyu o, nyu -uu -sia nyu wɔn o, nyu -na dɛwɔn o, nyu "o nyu -ɔɔ 'nyu nyu -wee' "klein jua o, -bo ε ni 'de 'kmu -a -nia 'bn kaan "kpei o, -bo ε ni 'de 'kmu -εε mua jia' "kpei mo 'de ε, Klisti -ni 'o di -wee' "klein "jru kpo'. 22 Kea -te' ɔ di -wee' "klein kwa -wee ε -te' ɔ 'bo Kea -gbu "jrukpo' i -ke. 23 Nyu -jea Klisti 'a -ti' tɔ' 'bn ε, uɔpu -ni Kea -gbu. Kea -gbu mε -ni ɔɔ' -gboo. 'De ε 'bn mo ɔɔ' -ce" 'kpa "ti. ɔ niε -ta "o -ta 'de di -wee' "klein 'bn, -wee ɔɔ' "ikmaa' -wee' "ji 'no 'kmu "kpei.

2

'Mεa' ke 'kmu'nia' ke

1 Tein' 'de ε, ao 'mε -te 'kmu' 'mεa' 'de aoa' dɛsain ke aoa' Kea wɔn o -toa' di. 2 Tein' ε, ao ke nyu -wee' "klein "beεε bi' aoa jea kplɔn sain nu, -wee aoa 'je -siisain 'a "jru kpo' i -tei -nia 'e jaun -ku wɔn. Nyu -uaa' 'jea Kea wɔn 'de -stanwɔ 'di ε, -sion' mε -εε nu dbo 'de uɔpu 'bn. 3 Tɔ' -o, -a -wee' "klein -srooε' 'bo uɔpu 'a -toin' -ke 'de-. -Aa -ce" 'ε 'tɔn nɔdi sain ni -a bla 'o 'de, -wee -aa nu -aa -ce" 'ε -kwlutɔ 'de -a -je 'mva -ti 'je. Di -a nua 'mva -'de ia' -ti' 'bn ε, -a -tee Kea 'a 'cεn 'ε -tea' 'de-. Ka uɔpu nia, 'kamɔ -a -ni' 'de-.

4-5 'Kaa Kea 'a nyu 'a wee 'jeea' ke εε' nyu 'a -ti' kmaa' -ε cεan -je "kpei -tie" ε, -apu -mεa 'de -aa -maa' 'je Kea wɔn 'ɔ -ti' 'bn 'de ε, ε "nyuε -a 'kmu'nia' dee 'de Klisti 'bn. Aopu mo -ke ε, Kea 'a 'saavn ε nua εmε -pu' aopu. 6 De -a -ke Klisti "sia 'i ε, εmε -nuε' -wee Kea "nyu -a -ke Klisti 'kmu dee -tadue 'de -ta ε -tea i ε, ɔ ke -a -je 'bo i -te, 7 -wee ka εε' 'saavn ke εε' 'diwɔnmɔa' ε nu -a "jrii' de Sesi Klisti 'bn cεan -je "kpei -tie" ε, ε 'je ε to 'de nɔ' -ta mua jia' 'di -wee nyu -wee' "klein 'je ε "jriε -'jee-. 8 Tɔ' -o, 'saavn Kea nua ao "jrii -wee -εε -ti' ao 'jea tɔ' 'bn, εmε -pu' aopu. ε se 'de aoa'

-ce" 'bn 'wlu, ε Kea 'a -paan' -o. 9 ε se nyiɔ 'ɔ di 'dɔε ɔ nua 'a -kei' ni -wee nyu jru' je ɔɔ' -cei" 'beε-, 10 'kaa Kea mε -nu -a -wee' "klein, ε nu -avn 'ε 'de -a -ke Sesi Klisti 'je "i "sii- -wee nuɔdi 'dɔε Kea -tea' 'de -aa 'kmu 'a nyai ε, -a -ji nu.

Suifu ke nyu -sea' Suifu ni ma de due'

11 De ao nua 'bn tein' ε, ao po ε -kwlu o. Aoa' nyu tu ε, ao se Kea juo 'de-, Suifu-wi" a 'daa- aopu nyu sea' 'klen mu ε, -wee uua 'daa- uua' -ce" 'klen mu bn-. 'Kaa uua' 'klen mua' -ne nyiɔ 'ɔ sɔn -nu -mε. ε se ε 'beε- ε 'je nyu 'puu-. 12 'De εε' nɔ" tu 'di -mε ao ke Klisti se "i "sii- ke. Ao niε 'dui- -o, ao se -srooε 'de Kea 'a "nyuu- "klu. Di Kea ciɔan εε' 'ce' nyu ε, aoa' -ne 'fɔ se 'e ni 'de-. Ao se tɔ' tba -ta 'ble, 'de 'kmu "kpei ao nua Kea se 'e aopu- 'de ni-. 13 'Kaa kaan ka a, -je ao ke Sesi Klisti "siaa "i ε, -mε ɔɔ' nymɔ -ε -wla i mε -nuε' -wee Kea 'wlu aoa' dɛsain "kpei. Aopu -ɔ -teean o 'de ε, ao 'kpa Kea -puɔn' 'bode 'de ɔ 'bn, 14 de-nuε' Klisti 'a -ce" 'kpa mo -po' pεe 'a blva' 'bo -a -nyu. ɔmo -nuε' -wee Suifu-wi" o, nyu -sea' Suifu ni -wee' 'kpa nyɔ due'. Blo' -ε -seea' uɔpu i -wee uɔ 'nyεεa ba 'bn 'de ε, ɔɔ' 'mεa' mε -nuε' -wee ε 'wla 'bode. 15 εε' blo' tu mε -ni Suifu-wi" 'a ke' ke εε' -gbɔn' "titi ε 'blea. ɔmo -nuε' -wee i 'wla "niɔ-, 'de nyu 'a kpe 'sɔɔn -nu uɔ ke ɔ 'je "i "sii- -wee uɔ 'je nyɔ due' ma, 'de pεe 'a blva' 'je 'bo uɔpu 'nyu ni-. 16 Klisti 'a 'mεa' 'bo tu -kwli" εmε -nuε' -wee uua' ba 'bn 'nyεεa' -ne sɔn i. -Mε nyu 'a kpe 'sɔɔn -nu uɔ ma nyɔ due' -wee uɔ ke Kea -seea' -ti' "kpei-. 17 Klisti ji' -wee ɔ 'je pεe 'a blu-ti' 'tmu 'de nyu a kpe 'sɔɔn -nia 'mva- pεe. Aopu -ɔ sea Suifu ni -wee -ɔ -teean Kea o ε, ao ke Suifu-wi" -kuban' Kea i ε ao -wee' ɔ 'tmu- ia' -poia' -ti tu -pεe. 18 Klisti -nuε' -wee Suifu o, -ɔ se Suifu ni o, -a -wee' -beε' -a

-je Kea -ε -νια -a "Bo -pυn" 'kpa 'de -Suu due' 'υn.

¹⁹ -Je ε nia kan' -mσ 'ja a, -mε ao se 'dυt- nι-, ao se nυv 'srυ nι 'bode, ao 'kpa 'e Kea 'a nυv "klu, ao nιe Kea 'a -gbυ" -sσn nυv -o.

²⁰ -Mε aopυ- mσ -ke ε, -gbυ" 'a -gban Sesi 'a dboun ke Kea 'a wlu 'kwajaaυn -tea', 'bo ε "kpei mσ ao tba, -wεe aoa 'boa, aoa mu nya. Eε' -gbυ" -gban -ne Klisi 'a -ce" 'kpa mσ -nι eε' "soukpo -ceen'-. ²¹ -Gbu" -εε -gbυ" tu tba 'bo ε "kpei, -mε kue i -sisi'. Eε' dι -wee' "siie "i "kwλokwλo, -wεe eε' blo' a 'ja, 'de ε nι Tυ"bo 'a "ti -ta -ceen'-. ²² De Klisi 'υn mσ ao -tuu" ε 'bo eε' -gbυ" tu -pυn" -ke, 'de Kea 'a -Suu "ti 'de ε 'di.

3

Dbo Kea -tea' Pσo kwa

¹ Eme-ti mσ Pσo 'nι nι Sesi Klisi 'a -ti' 'a -kaso 'di -wεe 'ma 'je 'kle 'de ao nυv -sea' Suifυ nι 'a 'doe 'a -ti' 'υn. ² 'Saavn Kea nυa 'υn "jrii -wεe ε -tea' 'υn aoa' -poia" -ti 'tmυdbo kwa a, ao juε'. ³ Dι Kea -tea' -wεe ε 'jea nυ ε, υmι ε -sa 'kwla 'de 'υn -pee, ka 'ma 'wlvα ια δε-saan' 'cria' 'de ao -pee ε. ⁴ Wlu 'ma 'cria -ta, -bo ao -sro' eε' "jri 'de 'sbε 'di ε, 'sυ ka Sesi 'a -ti' -pa' 'kwla -wεe Kea -sι 'kwla 'de 'υn -pee ε, aoa mu ι jua'. ⁵ Tein' 'de ε, ια' dι tu se 'kwla 'wlv 'de nyiσpυ -pee. 'Kaa ka Kea 'a -Suu -sι 'kwla 'de Sesi 'a dboun ke Kea 'a wlu 'kwajaaυn -pee 'de -stanwι 'di ε, ι se kan' 'kwla 'wlv tein'. ⁶ Dι Kea -sa 'kwla 'de -stanwι 'di, ι ka : εme -nι nυv sea' Suifυ nι ε, 'ken Kea -teea eε' 'ce 'dei ε, ε nιe υva' δε -o -ke, υv ke Suifυ-wi" ma δε due'. Nυv -υv -ke Sesi 'siao "i dι Kea ceean υpυv 'nyn, υva mue υva' -nι 'jeea' -ke 'de -poia" wlu 'a -ti' 'υn.

⁷ Kea nυe 'υn 'saavn "jrii -wεe ε -te' 'υn -poia" -ti' 'a 'tmυdbo kwa. Eme-ti ε "nυι 'υn 'ikmaa' -wεe 'nι 'je eε' dbo tu nυ. ⁸ Nυv "klein -jea Sesi 'a -ti' tσ' 'υn ε, 'mσ -σ -nιa υpυv

'a de 'bσσ -gbσσ, -wεe -σ sea δε jre' wσn nι ε, 'mσ Kea nυ 'saavn "jrii -wεe Klisi 'a δεwσnιa' -sia dι -wee' "klein ε, 'de 'nι 'je ε 'tmυ 'de nυv -sea' Suifυ nι -pee. ⁹ De 'nι 'jea nυ ke'wle ε, εme -nι dι Kea nιa "i ε 'jea nυ, -wεe -ι pa 'kwla 'de tein" wι 'di ε, 'nι 'je ιa' -ti' wσ -sa' 'pepe 'de nυv -pee. Kea -ε nυa dι -wee' "klein ε, ε naa eε' δε tu tσ' i sese, ¹⁰ -wεe ka eε' tσ' -tia "i, 'de Kea -gbυ 'je ε tσ-, -wεe Kea 'a "soa-wi" -nι 'e jaυn 'di o, "ikma-sii -nιa 'bo 'blva-ke jaυn 'nynι 'je ε juσ-. ¹¹ 'Kamσ Kea naa tσ' i sese -wεe ε 'je "jri "kpaε' po 'de -aa Tυ"bo Sesi Klisi 'υn. ¹² σmσ -σ -ke -a "sii "i -wεe -a -te' -kwli", εme-tι -a -bεε' -a -je Kea -pυn" 'kpa 'de eε' tσ' 'itbaa' 'υn. E se -aa faυn 'ble. ¹³ -Je ε nιa kan' -mσ ε, -mε δε 'ma -teea aopυ i εme -nι -bo 'nι nι 'e 'kle 'di, ε 'bo ao 'kpi "iwaα. E se foo' 'υn nι-, ε nιe 'de aoa' 'doe 'a -ti' 'υn -o.

Klisi 'a nυv 'a -ti' kmaa'

¹⁴ 'Ma poε 'kσi- klu' 'bo -a "Bo Kea "juσi. ¹⁵ -Kwlun 'a kpe -nιa 'e jaυn 'di o, -kwlun 'a kpe -nιa 'nσ 'blva- "kpei o, εme -tuu" ι -wee' 'nynι -ceen', 'de ε 'υn 'bomσ -a "bo -wi" 'a 'nynι 'wlv. ¹⁶ De 'ma -tee' ε ι ε, εme -nι eε' -Suu 'a "ikmaa' 'je ao 'diikua' "nυι 'de eε' 'diwσnmoa' 'υn, -wεe ao 'je 'kpi 'ble. ¹⁷ 'De δε ao -tea' Klisi -kwli" ε, σσ mue 'de ao pεe o "tia' 'de ao 'je 'sιν po 'de σ 'υn -wεe ao 'je iku -sisi' 'de σσ' nυv 'a -ti' kmaa' 'υn. ¹⁸ -Wεe ka Sesi 'a nυv 'a -ti' kmaa' 'bea "jrii, ε tean 'de, -ε -tean -sσn ε, -wεe ε tean ja 'de ao ke nυv "klein -jea σσ' -ti' tσ' 'υn 'je ε 'mii 'wσn -tadue. ¹⁹ -Mε ka σσ' nυv 'a -ti' kmaa' 'ja δε "ijua' -wee' "klein "jru, aoa mue jua' 'pepe. -Bo ε nι kan' a, -mε dι "klein Kea nιa 'υn, ιa mue 'de aopυ- 'υn "tia'.

²⁰ Kea -ε -blea 'diikua' -wεe -εε "ikmaa' a nυa dbo 'de -a 'υn ε, dι "klein -aa -teea' i ke dι "klein -aa naa tσ' i ke ε 'bεε- ε 'ju nυ, ε 'je 'o

-mɔ 'tie" cɛn. ²¹ ƐƐ' Kea tu ɛ, Kea -gbu 'je ƐƐ' 'nyɪn 'i 'bɛɛ- o jeejee 'de Sesi Klisti 'a 'nyɪn 'ɔn. 'Kamɔ ɛ 'je nɪ 'de -sɔn "o -sɔn 'di mamav 'sɔ.

4

-Gboo ke 'dae- "siie "i

¹ 'Mɔ -ɔɔ nɔa Tu"bo 'a dbo -wɛɛ -ɔ -nɪa -kaso 'di 'de ƐƐ' -tɪ 'ɔn ɛ, de 'ma -teea' aopɔ i ɛ, ɛmɛ -nɪ ka Kea -da aopɔ nɪa "i ɛ, ao na kan'. ² Ao 'bo aoa' -cɛi" 'bɛɛɛ, ao nɪ kupeeɛ' nyɔ, ao 'bɛɛ- pɛɛ "wɔin. Ao 'bɛɛ- ba 'a kplɪn "wɔin due 'due, 'de ba 'a -tɪ' kmaa' 'ɔn. ³ Kea 'a -Suu mɛ -pɔ' "i "sia' 'bo aopɔ 'nyɪn, ao kpɔɔn aoa' -cɛ" i -wɛɛ ao 'je kooa due 'a -cɪɪ nɪ -wɛɛ tɔ' 'ɔ blɔa' 'je 'o ao 'nyɪn nɪ-. -Bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ "i "sia' Kea 'a -Suu poa 'bo aopɔ 'nyɪn ɛ, ɛ se isɔin. ⁴ Kea 'a -Suu nɪɛ due', ɛmɛ -nɪ 'de aopɔ 'ɔn, ɛmɛ -nɔɛ' -wɛɛ ao ma nyɔ due'. 'Daa' Kea 'da aopɔ ɛ, ɛ nɪɛ due', ɛmɛ ao -wee' "klein tba tɔ' "i, -wɛɛ aoa fuo Sesi Klisti. ⁵ -Aa Tu"bo nɪɛ due', ɔmɔ -a -wee' "klein -te' -kwɪl", 'de ɔɔ' 'nyɪn 'ɔn mɔ -a -wee' poo "nɪ "jru. ⁶ Kea nɪɛ due', ɛmɛ -nɪ nyɔ -wee' "klein "Bo, ɛ nɪɛ 'bo nyɔ -wee' "klein "jru kpɔ', ɛ nɪɛ 'e nyɔ -wee' "klein "klu, ɛ nɪɛ 'e nyɔ -wee' "klein 'ɔn.

⁷ 'Kaa Klisti -ɔ nɔa -a 'saaɔn "jrii ɛ, ka ɔɔ' -cɛ" nɪa "i ɛ, 'kamɔ ɔ nɔ -a -paan' "jrii due 'due. ⁸ Ɛmɛ -tɪ wlu -cɪɪa' 'de Klisti 'a -tɪ' 'ɔn, ɛ 'naa : -Ta ɔ kpa tɔ 'a "jru ɛ, ɔ muɛ 'de jaɔn 'di -wɛɛ nyiɔpɔ ɔ -seia sɔ ke ɔ mu, 'sɔ ɔ nɔɛ nyɔ -paan' "jrii.

⁹ 'De -bo ƐƐ' wlu 'na ɔ muɛ 'e jaɔn 'di 'ee, 'de -mɛ 'de 'a 'nyɪn wɛ- ? -Mɛ ɛ se ka ɔ "sia i 'de -klu' 'a -klu' -wɛɛ ɔ 'wɪɔa 'e, ɛmɛ ƐƐ sea 'tmɔɔ ? ¹⁰ "Ju -ɔ -sia" i 'de -klu' 'a -klu' ɛ, ɔmɔ -ja 'de jaɔn 'di -wɛɛ ɔ 'je -ta -wee' "klein nɪ-. ¹¹ -Paan' ɔ nɔa nyiɔpɔ "jrii ɛ, ɛmɛ -nɪ ɔ "nyɪɛ sɔpɔ 'kpɪ, ɔ -te' 'bo nyɔ jɪv' -wɛɛ -wɪ" -mɔ nɪ ɔɔ' dɔɔn, ɔ -te 'o nyɔ jɪv' -wɛɛ -wɪ" -mɔ nɪ

Kea 'a wlu 'kwajaɔn, -wɛɛ jɪv' nɪ -pɔia" -tɪ 'tmɔɔn, -wɛɛ jɪv' nɪ Kea -gbu -jeopɔn, 'de jɪv' nɪ nyɔ Kea 'a wlu tɔɔn. ¹² ɔɔ nɪ kan' mɛ -wɛɛ nyɔ -a naa Kea 'a -jei" sɔ 'je Kea 'a -kwɪɔtɪ nɔa' 'bɛɛ-, 'de sɔa' Klisti 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'jea' 'je 'boa, -wɛɛ Kea -gbu -nɪa ɔɔ' -gboo 'a dɪ 'je iku sɔɔn- sɔɔn-. ¹³ -Bo ɔɔ sea kan' nɔ ɛ, -mɛ ɔ nɪɛ "i -wɛɛ -apɔ -ɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn ɛ, -a -wee' "klein 'je "i "sii- 'de -a -je Kea 'a "Ju juo 'pepe. -Mɛ -a -kwɛɛ Kletien 'mɛ, -wɛɛ dɪ "klein -nɪa 'e Klisti 'ɔn, ɪ 'je "jri 'kpae' pɔ 'de -aa 'kmɔ 'ɔn. ¹⁴ -A -kwɛ-ɛ Kletien 'mɛ 'bode. Ka "nynumɪ" a nɔa -a -bo kan' nɔɛ, de-nɔɛ' "nynumɪ" se -kwɪl 'ble, sɔa' -kwɛ 'o nyɔ 'a wlu 'de bla-tɪ. Ka pɔɔ' ɔ jiia tɪ 'ɔn -wɛɛ ƐƐ tɔɔa ɪa' "jru i ɛ, 'kamɔ sɔpɔ nɪ-. Nyɔ -sɔ -sea' Kletien -kwɛ-ɛ ke ɛ, nyɔ 'a -kwɛ sɔpɔ 'a "jru -jei" -saa -tɪ. -Bo nyɔ -sɔa pɔɔa nyɔ 'srɛ i tɔɔ sɔpɔ dɪ -tɪ -wɪɔa 'bo sɔa' -cɛ" -kwɪl" 'sɔ ɛ, sɔ bla 'o -mɪ 'de. ¹⁵ 'Kaa -apɔ mɔ ɛ, -a -bo kan' nɔɛ, -a -tmɔ tɔ' -tɪ 'de ba 'a -tɪ' kmaa' 'ɔn -wɛɛ -a -je Kletien -kwɛ-ɛ 'de dɪ -wee' "klein 'ɔn. -Bo ɛ nɪ kan' -mɔ ɛ, -mɛ -a -ke Klisti a muɛ "i "sia' jeejee. ɔmɔ -nɪ Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei. ¹⁶ Ka nyiɔ ɔ 'dae- tba 'o ɔɔ' -gboo -pɔn" -wɛɛ ɪ "sia "i, 'kamɔ Klisti nɔɛ -wɛɛ Kea 'a -jei" naaɔn -wee' "klein 'sii- "i. Ka "jru a poa nyiɔ ɔ -gboo -wee' -je o ɛ, 'kamɔ ɔɔ pɔ Kea -gbu -je o. Ɛmɛ -tɪ nyɔ -sɔ -ke ɔ "sɪaa "i ɛ, ɔɔ "nyɪ -wɪ" -mɔ 'kpɪ due 'due, -wɛɛ sɔa 'boa. 'De dɔɔ sɔa nɔa 'de ɛ 'ɔn ɛ, sɔa kuu ba 'a dɪ i 'de ba 'a -tɪ' kmaa' 'ɔn, -wɛɛ sɔ 'je Kletien -kwɛ-ɛ.

Tɛin" ke kaan ke

¹⁷ De 'ma 'tmɔa -wɛɛ -ɛɛ -cɪɛ 'ma cria 'de ao -pee 'de Tu"bo 'a 'nyɪn 'ɔn ɛ, ɛ ka : Ka nyɔ -sea' Kea juo a na, ao 'bo kan' naa 'bode, de-nɔɛ' sɔa' nyiɔtɔ' -tɪ sea 'de 'ble ɛ, ɪmɪ -tɪa pɔ sɔpɔ -je o. ¹⁸ Deɛ-tɪ sɔa' tɔ' sea 'jɔ 'ble ɛ, ɛmɛ -nɪ sɔa' pɛɛ kmuei". Dɪ "klein nyɔ 'bɛɛa nyɔ 'jea juo 'de

Kea 'a -ti' 'bn ε, υσ se ε "inu υσ 'ju juo-. Εμε -ti υβα' τὸ' nι 'e kwie 'di, 'kmunia' Kea "nyta nyu ε, υσ se ε juo. ¹⁹ Δε υβα' πee kmuai" με -nυε' -wee -tin 'a nu υυυ. Εμε -ti υσ "tai- υυα' -cei" -wee υυα naa τὸ' saun 'a "kwli -wee' i. 'De δι -wee' a pooa υυυυ πee "i. ²⁰ 'Kaa aopu mō ε, Klisti ao jua ο se kan' -mō nι-. ²¹ -Bo ε nι omō -o -ti' ao 'wōn -wee -o -ce" 'kpa τὸο aopu τὸ' -ti ε, -me ε se kan' -mō nι-. ²² -Bo Klisti τὸο aopu τὸ' -ti ε, -me δι ao nυa tein" ε, ao 'ju kwa -son -saa -o. Aoa' nιsun -nιa tein" ao 'bō ε o, de-nυe' aoa' 'tun nυdι -ι poa aopu -je o tein", ιa pooe aopu 'srē i, -wee ao 'je ison-. ²³ Kea 'a -Suu 'je aoa' pēe ke aoa' τὸ' -gbōdee "nι po -o 'pepe. ²⁴ Aoa' 'kmυ -ε poa -gbōdee "nι ε, -wee -ε -ke Kea -kōa', ε 'wlyυ- 'bo ao ku -pυn" -wee ka nyo ο paa δε 'bn, ε 'je kan' nι-. 'De aoa' 'kmυ 'je "isrē -wee ka Kea nιa "i, ε 'je kan' nι-. τὸ' -ti 'a wlyυ -nιa 'de aopu 'bn ε, εme -je aopu εε' -je tu τὸο-.

²⁵ Εμε -ti ao 'je sι 'tmυ-tι 'bō 'bode, ao 'tmυυ ba τὸ' -ti -pee, δε-nυe' -a -wee' "klein tba 'o -gboο due' -pυn". ²⁶ -Bo ao 'kpa 'cen ε, -me ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee ao je δεsaυn nυ. 'Cen' 'bo 'de aopu 'bn siie, 'jry 'bo iblye. ²⁷ Ao 'bo -sion' -je "nyta ! ²⁸ Nyo -o -jriia" tein", ο 'bō "jrii -ti. 'Kaa ο nυ dbo -wee ο 'je o -ce" 'ε 'kwade 'je, 'de ο 'je nyo -o sea δε 'ble sun ο po. Εμε -nmō "jrii. ²⁹ Wlyυ saun 'bo 'de aopu 'wōn jiiε, 'kaa wlyυ -ι -kōan -ti' -wee -ιa kuua nyo 'a δι i, 'de -ιa nυa nyo 'dōe "jrii ε, ιa' 'sυ mι ao 'je 'tmυ 'de nyo -υυa poa aoa' wlyυ doin" ο -pee. ³⁰ Aoa' kplyn 'bo Kea 'a -Suu "jrii "kaε. Kea 'a -Suu -nι "i-saade εme Kea "duo 'bn -wee ε -tu" aopu juo'yn, ka aoa' -seie -ti a mua 'pepe nιa' 'de de 'bōo -son 'di ε, εε' juo'yn tu me -to ε. ³¹ Ao 'bo ba 'a -ti' 'di pooe, aoa' 'cen 'bo "blo 'wlye 'de ba -pee, ao 'bo 'cen 'kpaα, ao 'bo ba "jryi "wōe, ao 'bo ba -cree"

ε. 'Diwōnynia' 'a "kwli -wee' "klein 'wlyυ o aopu 'a -kwea'-. ³² Ao nmō 'di wōn ka-, ao 'je ba 'a wee-, ao -kō' ba 'a δεsaυn ka Kea -kōa' aopu 'a δεsaυn 'de Klisti 'a 'mea' 'bn ε.

5

Aoa' 'kmυ nι 'de -son' 'bn

¹ -Je Kea -kōa' aoa' δεsaυn, -wee ao nιa εε' -ti' kma nynyυ ε, -me ka ε nιa 'ka ao 'je nι-. ² Aoa' 'kmōnιsun tba 'de ba 'a -ti' kmaa' "jri. Ka Klisti kma aoa' -ti' ε, ao kma ba 'a -ti' kan' due 'due. Omō -to 'e o -ce", ο -saa o -ce" 'sraa- ο -nyι' Kea 'de -aa -ti' 'bn. Εε' 'sraade -tu ε, ka -dai'klo -εε' nυ nmōa "jrii nιa, 'kamō ε nι-.

³ Εμε -ti ka Kea 'a "nynyυ- a na ao 'je kan' na-. Δε -nιa δε "jrii tēεan' o, τὸ' saun inaa' o, δι -wee' pooa -bn pēe "i o, nyo 'bo ιa' 'nynt 'wōen mō "pι 'de aopu "klyυ -wee ιa' nυ-tι. ⁴ Ε se ka -cōon' ka nι -ke, -wee wlyυ -ι sea 'de nyo 'wōn jι ka nι ε, ι 'je 'de aopu 'wōn jι. Wlyυ sea' 'de 'ble, -wee -ιa booa nyo "jrii 'de -ιa -dbaa' nyo -tin' "i ε, ι 'bo 'de ao 'wōn jιe -ke. Δι -ιa Kea ao 'jea 'se- po ε, ιmι -je 'de aopu 'wōn jι ka-, ⁵ δε-nυe' ao sιe -kwlyυ ο 'pepe, δε "jrii ι ten ι o, τὸ' saun inaaι o, nyo δι -wee' "klein a pooa pēe "i o, υυa' -nι -kea' -υυa -gbēεa' ιmι -nι δι -ιa pooa nyo pēe "i ε. Υυa' nyo tu ε, 'de Kea 'a kēema' -kwlyυ 'di Klisti nιa -wee ο 'blea nyo ε, υσ se 'de pai, υυa' -tein se 'e nι-.

⁶ Nyo 'bo aopu 'srē ipooe 'de o - wlyυsun 'bn, δε-nυe' 'de kplyn -nιa 'mυa 'a -ti' 'bn mō Kea 'a 'cen ε mυ nyo -υυa' 'je ε wōn "kpei jia'. ⁷ Ao ke υυa' nyo tu 'bo "i "siie. ⁸ Tein" 'de ε, ao nιe 'e kwie 'di, 'kaa kaan ka -je ao ke Ty'bo "sia "i -me ao 'kpa -son' 'o "nynyυ- 'bode. Εμε -ti ka nyo -nιa 'e -son' 'bn a na, ao 'je kan' na-. ⁹ -Bo nyo nι 'de -son' 'bn δι -jea "jri "kpaε' po 'de o - 'kmυ 'bn, ιmι -nι : 'Diwōnmōa' 'a "kwli -wee' ke, "isrē-tι nυa' ke, τὸ'

-ti 'tmɔa' ke. 10 Ao -pɔn 'de Tv"bo
 "jri 'dei nmɔa' i. 11 Nyɔ -sea' 'de
 -sɔn' 'ɔn ni ε, di ɔba nɔa, ɔɔ ke ao
 'bo o beεe ao 'bo i nɔɔε, 'kaa ki
 nynia "jrii ε, ao 'tmɔ i 'de ɔɔ -pee,
 12 de-nɔε' di ɔba' nyɔ tu a pa 'kwla
 -wεε ɔba nɔa, ia' 'tmɔa' 'bleε -tɔn'.
 13 'Kaa de "o de -nyniia "jrii -bo ao
 'tmɔ ε, -mε ε 'wlbε 'kwla. 'De de
 -wlbɔ 'kwla, -mε ε jiiε 'e -sɔn' 'ɔn
 'bode, -wεε nyɔ a 'je ε "jriε-. 'De tɔ'
 -o, de -pεan "kpae' 'pepe -mε 'kpa
 -sɔn'. 14 Emε -ti de -ε -crɔa' ε 'naa
 :
 -Mɔ -ɔɔ -mɔa, -ɔn -sɔn "nyɔɔ', -ɔn
 -wlb 'e 'mεɔn "klu -wεε Klisi
 'je -ma -sɔn' ni-.

15 -Je ε nɔa kan' -mɔ 'ja a, -mε ao
 -tu" aoa' -cε" 'ε -ti', ao 'bo i "mae
 ka nyɔ -sea' tɔ'di ni nɔa. Kaa aomɔ
 nɔε tɔ'di, 16 ao 'bo nɔ" "i "taie, ε 'bo
 -siie foo" 'ɔn, de-nɔε' 'wɔ saɔn -ni
 'de -a "jru. 17 Emε -ti ao 'bo kpεεn'
 di -ciεi" nɔɔε, 'kaa ao -pɔn Kea 'a
 -kwlbti 'mii 'wɔan' i, -wεε ka ε "sia
 'nyɔi ao 'je kan' nɔ. 18 Ao 'bo nmɔ
 "jru pɔɔε. -Bo aoa sea kan' nɔ ε,
 -mε aoa "maa aoa' -cε" 'mε. Kea
 'a -Suu mε -je 'e aopɔ 'ɔn "ji ka-
 19 -Bo ao 'kɔɔn- "jru i ε, ao 'bo Kea 'a
 'nyɔi "i 'bεε-ti 'bɔε 'bo aopɔ 'nyɔi :
 -bo ε ni 'dɔ -ɔ -crɔa' 'de Kea 'a 'sbε
 'di o, -bo ε ni 'dɔ -ia -bεεa' Klisi 'a
 'nyɔi "i o, -bo ε ni 'dɔ Kea 'a -Suu
 a poa 'bo nyɔ -kwɔl" o, ao kuu ba
 'a di i 'de ia' 'dɔ tu 'a ble 'a 'ɔn,
 -wεε ao 'je Tv"bo 'sε po 'de aoa'
 pεε -wee' "klein 'ɔn. 20 Ao cεεn
 'de -aa Tv"bo Sesi Klisi 'a 'nyɔi 'ɔn
 -wεε ao 'je -a "Bo Kea 'sε- po jeejee
 'de di -wee' "klein 'a -ti' 'ɔn.

Ao -te' ba 'a ni' due 'due

21 Aopɔ -ɔɔ -pɔan 'de Klisi "jri
 'dei nmɔa' i ε, ao -te' ba 'a ni' due
 'due.

22 Aopɔ -nɔa jranynɔkpae' -wεε
 -ɔ -ke Tv"bo a na ao 'je aoa'
 kɔan-wi" wɔn due due' ka aoa 'jea
 Tv"bo wɔn ε, 23 de-nɔε' kɔan mɔ
 -ni 'nynɔkpao' 'a "jrukɔ' i -tei, ka
 Klisi nɔa Kea -gbu 'a "jrukɔ' i -tei
 ε. Kea -gbu -ε -nɔa ɔɔ' -gbɔo ε, ɔmɔ

-ni εε' 'Pɔɔi. 24 Jranynɔkpae', ao
 'je aoa' kɔan-wi" wɔn 'de di -wee'
 "klein 'ɔn, ka Kea -gbu a 'jea Klisi
 wɔn ε.

25 'De aopɔ -ɔ -blea 'nynɔ ε, ka
 Klisi kma Kea -gbu 'a -ti' -wεε ɔ
 toa 'e ɔɔ' 'kmɔ 'de εε' -ti' 'ɔn ε,
 'kamɔ ao 'je aoa' 'nynɔ 'ɔ -ti' kma
 due due' -ke. 26-27 Klisi nɔ kan' mε
 -wεε ɔ 'je Kea -gbu kpɔ "i -tee 'de
 ε 'je Kea 'a -tea' -te. 'De -εε' -ti' 'ɔn
 ɔ nɔε "ni ke ɔɔ' wlu -wεε ɔ wɔɔ ε
 'pepe, -wεε ε je -kɔ -pɔn" ni 'de ɔ
 "jri 'de. 28 'Kamɔ kɔan-wi" 'je ɔba'
 'nynɔ 'ɔ -ti' kma-. Nyɔ -kma ɔɔ'
 'nynɔ 'ɔ -ti' ε, -mε ɔ kma ɔɔ' -cε"
 'ε ku 'a -ti'. 29 Nyɔ jɔɔ' se ɔɔ' -cε"
 'ε ku 'ɔn 'nye due', 'kaa ɔɔ "nyɔε
 ɔɔ' ku diide, ɔɔ -tuε" ɔɔ' ku 'a -ti'
 ka -cɔɔn' ka. 'Kamɔ Klisi a nɔ 'de
 Kea -gbu 'a -ti' 'ɔn. 30 Kea -gbu -ε
 -nɔa ɔɔ' -gbɔo ε, -apɔ -ni εε' 'dae-
 31 Wlu -crɔa' 'de Kea 'a 'sbε 'di, ε
 'naa : "Junmɔu 'wlb 'bo ɔ "bo ke ɔ
 de -pɔn" -wεε ɔ ke ɔɔ' 'nynɔ 'je "i
 "sii- 'de ɔɔ 'je nyɔ due' ma. 32 Εε'
 de tu ten 'de. De 'ma 'tmɔa 'de
 εε' -ti' 'ɔn ε, emε -ni ε se 'nynɔ
 ke kɔan 'a 'sɔ 'a -ti' 'tmɔ, 'kaa ε
 -sa ka Klisi kma Kea -gbu 'a -ti' wɔ
 -ke. 33 Wlu 'ma 'tmɔa -ta, ε 'tmɔε
 'nynɔ ke kɔan 'a -ti' -ke. Ao -nɔa
 'nynɔjeɔn ε, ao 'je aoa' 'nynɔ 'ɔ -ti'
 kma -o due 'due, ka ao kma aoa'
 -cε" 'ε ku 'a -ti' ε. 'De aopɔ -nɔa
 jranynɔkpae' ε, ao -te' aoa' kɔan
 -wi" 'a ni'.

6

1 Aopɔ- nɔa "nynuu- ε, ao 'je ao
 "bo ke ao de wɔn, emε Tv"bo ni "i
 ao 'je nɔ, de-nɔε' emε -sɔεi". 2 Kea
 'a ke' 'na : Nyɔ -te' ɔ "bo ke ɔ de
 'a ni'. Εε' ke' tu mε Kea -saa "i ε
 -te' wlu "kpei. Wlu ε -tes' "kpei, ε
 ka : 3 -In -te' -ɔn "bo ke -ɔn de 'a ni',
 -wεε -ɔn -je 'de 'mɔa- 'ɔn ni-, 'de -ɔn
 -je 'kmɔ -kwle.

4 'De aopɔ -ɔ -nɔa "nynuu- "bo
 -wi" ε, ao 'bo aoa' "nynuu- 'cεn
 pɔɔε. -Bo aoa sea ɔpɔ -gbaan a,
 -mε ao -tu" ɔpɔ Kea 'a wlu 'a 'sni
 -wεε ɔɔ 'je Tv"bo -kwɔl" -te'.

5 Aopv nyv 'blea kvon 'vn 'no 'blva- "kpei e, ao 'je aoa' 'blevn won. Ka aoa jaa aoa' -ce" ja 'bo Klisv "juoi e, ao jaa kan' aoa' -ce" ja 'de aoa' 'blevn -wi" -pee 'de aoa' ppe -wee' "klein 'vn. -Bo aoa sea kan' nv e, -me ao 'bo ppe de siie, vva' favn n' 'de aopv 'vn, ao cre e kui' i 'bo vpvv "juoi. 6 -Bo vva' "jrie- -te i o, -bo vva' "jrie- se i -te o, ao 'je vpvv won, ao 'bo 'de nyiopv "jri 'dei nmoa 'a 'sv i-poen, ao nv vpvv 'a 'kle 'a de "i. Ka Klisv 'a kvonpv- vva -pvan Kea 'a -kvlvti nva' i nta, ao ni kan'. 7 -Bo aoa sea vpvv "juoi nv e, ao ni ne "kpei, ka nyv a nvva Tv"bo "juoi e, 'kamv ao 'je nv, e se nyiopv aoa nv "juoi ni-. 8 Ao 'je kan' 'me -bo nyv ni kvon o, -bo nyv se kvon ni o, dbo 'dae v nva, Tv"bo a mu v e' -kei" -saa' ka "o ka.

9 'De aopv -jv -blea nyv kvon 'vn e, ao nv kan' 'de vv -pee -ke. Ao 'bo vpvv 'kwa nyie ! Ka vv ke ao 'blea "jrukpv' i -tei 'de javn 'di e, ao 'bo e o "mae ! Aoa' "jrukpv' i -tei -no, 'bo v "juoi e, nyv 'mii 'craa' se 'o ni-.

Kea -jei" naanyv 'a poodi

10 -Je -sia 'o 'vn 'jea 'tmv e, eme -ni aopv -v -ke Tv"bo "sia "i e, ao 'tai- vv "ikmaa' "i -wee e 'je aoa' di ikuu-. 11 Ao -tu" Kea 'a poodi -wee' "klein -pvv" -wee ao 'je -svv" v 'sre "juoi nyna' 'bex-, 12 de-nve' e se nyiopv -vv -blea -svv" ke nymv e, vv -ke -aa -fvn tv ni-. Nyv -vv -ke -a -fvn' tv e, nyv v 'jee vpvv "jrie-, 'kaa vv -tee nyv "jru kvv' i, vv 'blee nyv, vva' "ikmaa' nte 'e kwie'. -Sion v 'diwvnyvni-sii -v -nva 'bo 'blva- ke javn 'nyv e, vm -ke -a -fvn tv. 13 Eme -tv ao 'je Kea 'a poodi -wee' "klein 'vn "duo- -wee -svv' v svn a mua 'de aopv "jru nva' a, 'de ao 'je "diikuu- -wee ao 'je -sisi' nyna' 'bex- mama' sv.

14 Ao nyv -kli, aoa' wlv ao 'jea 'di bla a, eme -ni tv' -tv 'tmva'. Aoa'

nyeflae' ao 'jea 'vnpaa, eme -ni "isrekplv nva'. 15 Aoa' "kvlai- ao 'jea bv' -tv" e, eme -ni -pva' -tv -ta -nyia" nyv ppe 'a blua' a, ao 'je va' 'tmva 'a 'kpv 'ble. 16 De -e -jea aopv "jri i kaan-, -wee -svv" v piisv se ao tbai e, eme -ni aoa' Klisv -kvl' -tea'. 17 Aoa' nte -gvla ao 'jea "jru -tv" e, eme -ni 'pvva' ao 'jea. 'De Kea 'a wlv e' -Suu "nyv aopv e, eme -ni aoa' tv -fvn -cne. 18 'De no' "o no' -wee' 'di e, Kea 'a -Suu po ao -je o -wee ao 'je Kea bae. Ao 'bo i'mae, ao 'ble nai" 'de baea' 'vn. Nyv "klein -jea Klisv 'a -tv' tv' 'vn e, ao bae vva' baea'. 19 Ao bae 'ma baea' -ke, -wee -bo 'ma sea Kea 'a -tv' 'tmv e, 'de e' -ce' 'kpa 'je 'vn wlv 'wv po, 'de Klisv 'a -tv' -e pa 'kvl a, 'vn 'je e wv -sa 'de 'fvv, 'de 'vn 'bo nyv 'a "jri plee. 20 Klisv -no, omv -vv dbv 'vn ni 'no -kaso 'di. Ao bae 'ma baea' -wee 'vn 'je 'kpv 'ble 'de 'vn 'je vv' -tv' 'tmv 'pepe 'de nyv -pee, ka 'vn je e 'tmv see 'de e.

Jewlu 'a de 'bv- -ni

21 'In nte "i dbv 'ma nva 'no, ao 'je e juv-, -wee ao 'je 'ma -pvv" -tv 'mii 'wv, eme -tv 'ma dbv Tisikv. V nte -aa de'di -o, -a -kma vv' -tv'. Tv"bo 'a dbv vv nva vv' pov wlv fai". Omv -je aopv di -wee' 'tmv-.

22 'Ma dbv' 'de aopv o, -wee de -aa 'kmsv' 'vn 'no e, v 'je aopv e' "kvan po 'de aoa' ppe 'je i -te.

23 'Ma bae -wee -a "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi Klisv 'je -aa de'di -wv" ppe 'a blua' ke nyv 'a -tv' kmaa' -wlv 'e Kea -kvl' -tea' 'vn 'nyv.

24 Nyv "klein -vva Tv"bo Sesi Klisv 'a -tv' kmaa' sea 'sre -svv ni e, Kea 'a "diwan kvv vpvv !

'Sbε Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Filipu -jei" ε

Jewlu-

¹ Mɔ Poo ke Timote -nia Sesi Klisti 'a dbonvun ε, -apv -ɔɔ ja ao Filipu-kɔvun -ɔ -jea Sesi Klisti 'a -ti' tɔ' 'vn 'sbε-. 'Sbε -nε, -aa je Kea -gbu -jeopoun ke Kea -gbu sun opoun 'mε -ke.

² -A "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi Klisti po aopv "diwan -wεε ε 'je aopv pεe 'a blua' "nyi.

Poo baεε Filipu-kɔvun 'a Kea

³ Ka aoa' -ti' a 'kpa 'bo 'vn -kwlɔ" ε, 'kamɔ 'ma po 'ma Kea 'sε-. ⁴ -Bo 'ma sea ao -wee' "klein 'a Kea bae 'de 'wɔ 'o 'wɔ 'di ε, 'ma baεε' 'de 'mva- 'vn. ⁵ Dε -wlvα 'de 'wɔ ao 'jea Kea 'a -ti' tɔ' 'vn -wεε -ε nynia -stanwɔ 'di ε, aoa pɔε 'vn sun o, -wεε Kea 'a -ti' a -kɔ' 'blva- ja, εmε -ti 'ma po Kea 'sε-. ⁶ 'In 'je kan' 'mε Kea -ε -teea dbo 'dɔε -nia 'mva- 'de ao pεe o ε, εε mu ε nya kpaε' see, -wεε ε 'je ε "i -kɔ' -sɔnti Sesi Klisti 'a 'jrv a mua 'de nyo "jru nia'.

⁷ -Bo 'ma sea tɔ' -nε inaa' 'de ao -wee' 'a -ti' 'vn ε, ε se dε foo' 'ma nv nɔ-, dε-nvε' aoa' -ti' nɛ 'de 'vn pεe o -cεεn'-. 'Nɔ -kaso 'di 'vn nia 'de Sesi 'a -ti' 'tmv -ti 'vn ε, 'ma 'tmv εε' "kpei -ti 'mε 'vn 'na εmε -nɔ tɔ' -ti 'bo 'pee 'jevun "juɔi. 'Saaun Kea nva 'vn "jrii ε, aoa' due' koun -gbai' ka se ε 'vn -pɔɔn. ⁸ Ka Sesi Klisti kma -aa -ti' ε, 'kamɔ 'vn kma aoa' -ti' 'de 'ma pεe -wee' "klein 'vn. Kea 'je kan' 'mε.

⁹ -Bo 'ma sea Kea bae 'de aoa' -ti' 'vn ε, dε 'ma -teea' i, εmε -nɔ : Aoa' ba 'a -ti' kmaa' 'je "kpei 'kpa sɔɔn-sɔɔn-, -wεε ε 'je 'pepe nɔ-. εmε -εε muε nva' -wεε ao 'je dɔ' 'ijuo 'de ao 'je dɔ' 'mii 'wɔn ka -cɔɔn' ka. ¹⁰ Dε ao 'jea nv -bo ao juo -mε la 'ja a,

-mε ao 'beεε' -wεε ao 'je 'dɔε ke saun "kpei -seea' ka juo, -wεε ao je nyo 'de desavn 'di po. 'De -sɔnti Sesi Klisti a mua de jia' a, -wεε ɔ je aopv "bli -cε' 'de dε-saan" ka 'a -ti' 'vn. ¹¹ -Mε kplɔn 'dɔε nva' -ε -wlvα 'de Sesi Klisti 'a 'sv 'vn ε, εε muε 'de aoa' 'kmv 'vn nia', -wεε nyo "klein -a mua ia' kplɔn tu 'jea', sv 'je Kea 'a 'nynɔ' "i 'bεε- 'de ia' -ti' 'vn.

'Kmvnia' -cεεn' nɛ 'de Sesi 'vn

¹² 'Ma de'di -wi", dɔ -i -nvva 'vn "jrii 'nɔ, 'vn nɛ "i ao 'jt juo-, ia' dɔ tu se ε nv Sesi Klisti 'a -ti' se inyna-. I nvε' -wεε nyo -tuu"-tuu 'wɔɔn- Sesi Klisti 'a -ti'. ¹³ 'Ma 'cε ao -gbun 'nɔ, ka 'ma nva Klisti 'a dbo -wεε 'de εε' -ti' 'vn nyo poa 'vn -kaso 'di ε, 'blvajei 'a -gbu' -sɔn nyo ke -kwlɔ -wee' juɔ'. ¹⁴ 'De nyo -sv -ke 'ma -a -jia' de'di 'de Tv"bo 'vn ε, 'ma -kaso'dimua' se svpυ 'a deejrv' 'a dɔ cεn', 'kaa ε "nyɛ svpυ 'kpi -wεε vva 'tmv Kea 'a -ti', vva mu nya. -Bo vva sea εε' -ti' 'tmv ε, favn 'a nv svpυ.

¹⁵ Tɔ' -o, nyo deejrv' -nɔ 'de svpυ "klu -wεε -bo -vva sea Klisti 'a -ti' 'tmv ε, 'de -vva nv 'mɔ "cεi o -wεε -vva -pɔɔn 'vn -cεa' "jri i. 'Kaa jrv' -mv a 'tmvε Klisti 'a -ti' 'de pεe 'dɔε 'vn. ¹⁶ Ka Kea -tea' 'vn εε' -ti' 'a tv -foan' kwa, -wi" -mv juε', εmε -ti vva 'tmv Klisti 'a -ti' 'de 'ma -ti' kmaa' 'vn. ¹⁷ 'De nyo -vva nva 'vn "cεi o, -wi" -mv ε, vva 'tmv Klisti 'a -ti' 'mε, 'kaa vva' tɔ' se "isrε, dε-nvε' sv nɛ "i sv 'je 'ma 'kle "kpei -tu" 'nɔ -kaso 'di.

¹⁸ -Bo nyo jrv' a sea Klisti 'a -ti' 'tmv 'de tɔ' 'dɔε 'vn o, -bo jrv' a sea i 'tmv 'de tɔ' saun 'vn o, ε se -ti' kon-, 'ma nvε 'mva- ka 'o ka, dε-nvε' Klisti 'a -ti' a 'tmvεε', εmε -ti 'ma mu 'mva- nva' ke'wle 'vn 'je nya mu. ¹⁹ 'In 'je kan' 'mε, Sesi Klisti 'a -Suu 'a 'ma sun o poa' ke aoa' baewlu a muε nva' -wεε dɔ "klein -nia 'mva- i 'je 'ma 'pvva' "jru "kpei- po. ²⁰ Tɔ' -o, dε 'ma fua -wεε 'ma -pɔan -ε -jea 'o nyni, εmε ka : dε jrε' se 'ma -tn' 'ble, 'de

2

-bo ε ni 'de -stanwɪ ke 'wɪ -a mua nɪnɪa' 'di o, -bo 'ɪn 'mɛ o, -bo 'ɪn ni 'kmɒ o, faʊn se 'bɒn nʊ, 'ma muɛ Klɪstɪ 'a 'nɪnɪ 'i 'bɛɛa' ka 'o ka.

21 'Mɔ aoa 'jea i -ta, -bo 'ɪn ni 'kmɒ ε, -mɛ Klɪstɪ 'a 'kmɒ 'ɪn ni-, -bo 'ɪn 'mɛ ε, 'ma muɛ 'de ɔ -pʊn' -mɛ 'paa'. 22 'Kaa -bo 'ɪn ni 'kmɒ -wɛɛ 'ma sea ɔɔ' dbo nʊ ε, εɛ muɛ naa', 'de -bo 'ɪn 'wɒ 'kmɒ ε, -mɛ 'ma muɛ 'bo ɔ -pʊn' -wɛɛ ɔ ke 'ma -a -je i -te. Dɪ 'a kpe 'sɔɔn -nɪa 'mʊa-, -je 'ɪn 'jea 'o -sa -gblein', 'ɪn se ε 'je. 23 'Bo dɪ 'a kpe 'sɔɔn -ta -cria' 'bɒn -nɪ "klu ε, dɛ -je 'ma -pɔan -gblein' ε, εmɛ -nɪ : 'ɪn 'je 'nɔ 'kmɒ -nɛ "kpei 'wɒ -wɛɛ 'ɪn ke Klɪstɪ 'je -tadue nɪ-, -mɛ nmɔ "jrii, ε je 'nɔ 'kmɒ -nɛ "kpei nɪa' -sii. 24 'Kaa 'de aoa' -tɪ' 'bɒn -bo 'ɪn ni 'nɔ 'kmɒ -nɛ "kpei ke ε, ε kɔn -tɪ'. 25 'Emɛ -tɪ 'de aoa' -tɪ' 'bɒn ε, ka 'ma mua 'kmʊnɪa' ke, 'ɪn juɛ'. Ao ke 'ma -a muɛ i -tea' -wɛɛ 'ɪn 'je ao sʊn o po, 'de aoa' Kea 'a -jei' naa' 'je nɪa mu 'de 'mʊa- 'bɒn. 26 -Bo ao ke 'ma -a -te i ke'wɛ ε, aoa' 'sao a muɛ 'jaa' 'de ao 'je Sesi Klɪstɪ 'a 'nɪnɪ 'i 'bɛɛ- 'de 'ma -tɪ' 'bɒn.

'Kle 'jea' 'de Sesi 'a -tɪ' 'bɒn

27 'Kaa dɛ -je -kɔan -tɪ' -wɛɛ -bo 'ɪn ji 'de 'ɪn 'jea jɛɛ-, 'de -bo 'ɪn tɛɛn o -wɛɛ 'ɪn 'jea 'wɔn 'de aoa' -tɪ' 'bɒn ε, εmɛ -nɪ ka Klɪstɪ 'a wɒ "sia 'nɪnɪ ε, ao na kan'. 'Emɛ -ɛɛ muɛ nʊa' -wɛɛ aoa' pɛɛ se iplei, 'de aoa' tɔ' 'je due' nɪ-, -wɛɛ ao 'je Klɪstɪ 'a -tɪ' ao 'jea tɔ' 'bɒn 'a tʊ -fɔn'. 28 Ao 'bo aoa' -cei' "taɪɛ aoa' tʊnyʊ 'bo ao faʊn 'bɒn pɔɛ. -Bo aoa' dɪ se cre 'bo aoa' tʊnyʊ "juɔi ε, εmɛ -ɛɛ muɛ toa' -wɛɛ ka sʊ "maa' 'de aopʊ mɔ 'pʊa -wɛɛ sʊ 'je ε juo-. 29 Kea mɛ -nʊ ao 'saa 'bɒn "jrii -wɛɛ ao 'je Klɪstɪ 'a -tɪ' tɔ' 'bɒn. 'De ε se ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'bɒn 'jea' -mɛ 'ε 'sʊ nɪ-, 'kaa aoa muɛ 'kle 'jea' -ke 'de ɔɔ' -tɪ' 'bɒn. 30 Tʊ 'ma -fɔan' tɛin' -wɛɛ ao 'jea 'bɒn ε, 'ɪn ni εɛ' -fɔan' 'mɛ kaan ke. Aopʊ mɔ -ke ε, tʊ due' -nɛ, εmɛ ao -fɔn' 'de Klɪstɪ 'a -tɪ' 'bɒn.

Sesi 'a -ce' ja jaa' ke ɔɔ' dɛwɔn nɪa' ke

1 Aopʊ -ɔ -jea Klɪstɪ 'a -tɪ' tɔ' 'bɒn ε, ɔɔ kuue aopʊ 'a dɪ i, ɔɔ' nyɔɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' a "nyɪɛ aopʊ 'kpi, -wɛɛ ao ni 'de due' 'de ɔɔ' -Suu 'bɒn, εmɛ -nʊɛ' -wɛɛ aoa 'je ba 'a wɛɛ 'de ɔ 'bɒn -aee', ε se kan' nɪ- ? 2 -Je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao kpa aoa' dbɛɛa' ke ba 'a -tɪ' kmaa' nɪa, ao 'ble tɔ' due', ao "sii- 'i, -wɛɛ 'de εɛ' -tɪ' 'bɒn ε, 'ma 'mʊa- 'je "kpei 'kpa ke'wɛ. 3 Dɪ "klein aoa mua nʊa' a, ao 'bo ba "cei o nʊɛɛ, 'kaa ao jaa aoa' -ce' ja 'de ba -pee, ao 'bo ba 'blʊɔ bla, ao -te' ba 'a ni'. -Bo jro' ɔ sea ɔ -podei' ja -gbʊn ε, ɔ 'na ɔ nɪɛ dɛwɔn ɔ je 'bɒn -sii. 4 Nyɔ 'bo 'de aopʊ "klu nɪɛ -wɛɛ ɔ 'bo ɔɔ' 'sʊ 'a 'dɔɛ i-pɔɛn, 'kaa ao -pɔn' ba 'a 'dɔɛ i -ke. 5 Kplɪn "o kplɪn -tɪ -jea 'de aopʊ 'bɒn ni -wɛɛ ao 'jea nʊ 'de ba -pee ε, 'bo Sesi Klɪstɪ -pʊn' mɔ tɪ 'je 'wɒ.

6 ɔmɔ nɪɛ Kea -o, ɔ ke Kea nɪɛ due' -mɔ, 'kaa ɔ se εɛ' dɛ tʊ i "klii-. 7 ɔ -sɛɛ kwa -sɔn -wɛɛ ɔ nʊ ɔɔ' -ce' kʊɔn 'bɒn 'de ɔ -snɛɛ nyɔɔ 'bɒn -wɛɛ ka nyɔɔ nɪa, ɔ ni kan'. 8 ɔ 'wɔɔn- ɔɔ' -cei' 'piie -tɪ 'mɛ, -wɛɛ ɔɔ' Kea wɔn 'jea' po ɔɔ' 'mɛa' "jru "kpei-. 'Mɛa' -je -ɛɛ 'mɛa' tʊ 'blea -tɪn' ε, εmɛ ɔ 'mɛ 'bɒn 'bo tʊ -kwɪ". 9 'De εɛ' -tɪ' 'bɒn ε, Kea kɔɔ' 'nɪnɪ "jei 'bo nyʊ -wee' "jru kɔɔ', -wɛɛ ε -tuu" ɔ 'nɪnɪ -tɪ -nɪa 'bo 'nɪnɪ -wee' "jru kɔɔ' ɔ. 10 -Wɛɛ 'de Sesi 'a 'nɪnɪ 'bɒn ε, nyʊ -nɪa 'de jʊn 'di o, nyʊ -nɪa 'nɔ 'blʊa- "kpei o, nyʊ -nɪa 'de -klu' o, sʊ -wee' 'je 'kɔi- i "sii- 'bo ɔ "juɔi. 11 -Wɛɛ ka Sesi Klɪstɪ nɪa nyʊ 'Blei ε, ε 'je 'de nyʊ -wee' "klein 'wɔn ji, 'de sʊ 'je Kea -nɪa "Bo 'a 'nɪnɪ 'i 'bɛɛ-.

Ka -sɔn' nɪa 'kamɔ ao ni 'de 'blʊa- "kpei

12 'Ma -ti' kmaun, -bo Sesi Klisti -mo 'o Kea won 'jesun ni kan' a, -me ka Kea 'a faun nta 'de aorp 'un -wee aoa 'je e won e, -bo 'in se 'de aorp "klu ni o, -bo 'in ni 'o o, ao kpe nya. Ao nu aoa' p'udbo, ao 'je nya mu -c'oon', 13 de-nve' Kea me -ee po nyu de -ceen' pee o, 'de -ee -nyl" nyu ee' nua 'a 'kpi -wee ka eme nta "i e, 'de nyu a nu kan'. 14 -Bo aoa sea de "o de nu e, ao 'bo 'mii wluue, ao 'bo pee iplee, 15 -wee ao 'je 'pepe ni-. Ka Kea 'a "nynuu- sea" -ko -pon" ni nta, -wee ao 'je fan 'de nyu -nta 'e -stanw' 'di "klu 'no 'blua- "kpei. Ka -tau a wan 'de kwie 'di, 'kam o ao 'je wan 'de 'diwonyinun -sua' pleea desavn nua' i "klu. 16 -Bo e ni kan' a, -me wlu ao 'woan ao kpon e i -sisi', -wee ao 'je e 'tmu 'de su -pee. -Wee -sontu Klisti a mua de jia' a, 'de 'ma 'sao 'je 'ja, -me 'in se de bo foo" nu 'de 'in se sea "jei-

17 Aoa' Sesi 'a -ti' to' 'un 'jea' -ko' 'sraade 'ma kpa 'bo Kea "juoi. 'De -bo su 'bee-su 'je 'un 'dba mo 'de e, -me 'ma nymo o mue aoa' 'sraade "kpei 'kpa'. 'De ee' -ti' 'un e, 'ma nve 'mua-, ao ke 'ma -a -wee' nu ee' 'mua-. 18 Aorp mo -ke e, ao nu 'mua-, ao ke 'ma -a bee o, -wee -a 'di 'je won nmo -tadue.

Poo dbos Timote ke Epafroditu ke

19 -Bo Tu"bo Sesi nte "i e, 'ma -pon 'in 'je Timote 'de aorp o dbo -ta 'w' 's'oon, -wee "kuan oo mua 'de aorp o -saa' 'de e 'je 'ma di ikuu-, 20 de-nve' dbo 'ma nua, oo' 'su mo -ke 'ma -tu" ee' -s'oon, omo -ke 'ma 'wla aoa' -fli i ka -c'oon' ka. 21 Nyu -ju -sia 'o mu e, -wi" -mu a -pon ssa' 'su 'a 'd'oe i, ssa' doin" se Sesi Klisti 'a -ti' in-. 22 Aoa' -ce" 'je kan' 'me dbo "klein 'mo ke Timote nua, o se "jru -jei" -saa. Ka "ju ke "bo nta, 'kam o o ke 'ma -a -ni. O to ee' sun 'me 'de Sesi Klisti 'a -ti' -aa -tmua 'un. 23 De 'in nta 'un -ta, -ta e 'jea "jru ipo, -bo 'in juo 'o 'su

e, -me omo 'ma naa to' i 'un 'je 'de aorp o dbo. 24 'Kaa 'in 'je kan' 'me, -bo Tu"bo 'won e, 'ma -ce" 'kpa a mue 'de aorp o jia' -ta 'w' 's'oon.

25 'De de -k'oon -ti' -wee 'ma naa to' i ke'wle, eme -ni -aa de'di Epafroditu -o -ke 'ma nua Kea 'a dbo -wee -aa -foan' ee' tu e, 'de ao -tua" -paan' ao nua 'un "jrii 'kwa -wee -o -je 'un e, o 'je 'de aorp o de ji -ke. 26 O nte "i o ke aorp 'je 'jee-, de-nve' de ao 'woan oo' de 'e poanyni -wee aoa 'wla ee' -fli i e, e "si o "i. 27 To' -o -mo -ceen'-, 'we- -e kpon o e, e mu o 'dbaa' de-, 'kaa Kea 'jee oo' wee-. E se oo' 'su mo -oo wee e 'je ni-, e 'jee 'ma -a wee -ke. E se e "i ni 'ma "jrii 'kaea' 'je "kpei 'kpa ke'wle. 28 Eme -ti' 'ma cree "kpei- 'ma dbo o, 'de -bo ao 'jee o "jrie- 'de ao 'di 'je won nmo-, 'de 'maa- "jrii 'kaea' 'je "kpei cen-. 29 'De Tu"bo 'a -ti' 'un e, ao kpon o o sun 's'oon 'de 'mua- 'un. Nyu ka o nta -su -nta kan' a, ao -te' s'upu 'a ni', 30 de-nve' 'de Klisti 'a dbo 'a -ti' 'un e, o mu' mamav 'su o je 'mea' 'wain di. 'De -bo o di 'mea' 'wain kan' a, -me o poe 'un sun o 'bo aoa' -koi".

3

"Israa' -ceen' -nia 'o Kea "juoi e

1 'De kaan ka la, 'ma de'di -wi", ao nu 'mua 'de Tu"bo 'un. Di 'in 'tmua tein' e, 'in se ia' de -saa' 'un sea ke, de-nve' 'de aoa' 'pu-ti 'un e, ia' de -saa' 'paa'.

2 Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', ao 'bo dbonun saun 'a wlu doin" o poe. -Gbe' -wi" -nu, smu 'na 'klen mua' me -je nyu Kea 'a "nynuu 'un nu. 3 'Kaa -apu mu 'klen -ceen. -Apu Kea 'a -Suu a poa -je o, -wee -oo -gb'ee' Kea "juoi ka -c'oon' ka, Sesi Klisti mo -a tba to' 'i, -a se 'klenmu-ti "kpei 'pen.

4 -Bo e ni nyio 'o nuvdi mu -ta -p'pu' nyu 'de e, -me nyu -o -jea 'de 'mo 'de jii e, o se ni-. 5 Di -ti 'un 'in 'bee' 'in 'jea 'ma -cei" 'bee-

'de-, umu -nu 'in 'wlvā 'in nve 'wī -me"na 'sv sv je 'bn 'klen kpa. 'In nve Israē i 'a -ce" 'kpa -o, 'in 'wlvē 'de Bensamē 'ē "ji 'di, 'in nve Eblei 'a "ju Eblei -o. 'De -bo ε -tu" ke' -me 'ē wōn'je-ti ε, -me 'in nve Fariseen i -o. ⁶ 'Ma nē "kpei nīa" 'de εε' -ti' 'bn me -nve' mamav 'sv 'ma jea nyv -jea Klisti 'a -ti' tō' 'bn 'kle -tu". -Kō nyv 'jea 'bn -pun" 'je -wēe sv 'jea 'bn 'bli -ce' 'de ke'ε wōn'je-ti 'bn ε, ε se nī-.

⁷ 'Kaa dī 'ma 'daa- 'ma crōn' tein" 'de ε, 'de Klisti 'a -ti' 'bn ε, -bo 'ma sea i ja -gbun' kaan ka la 'bode ε, ka sun idooa' nīa, 'kamō i nī-. ⁸ 'De ε se -mī 'a 'sv nī-, dī "klein -sia 'o mu ε, -bo 'ma -gbun' ε i ja 'bode ε, ka sun idooa' nīa, 'kamō i -wee' nī-, de-nve' Sesi Klisti -nīa 'ma 'Blei 'a jua' nve dēwōn, ε jī -wee' "klein -sīi. Dī -nīa 'ma 'dōe tein" ε, 'de cō' -ti' 'bn 'ma doun" se i inī-. -Bo 'mō -gbun i ja 'bode, ka wuuodī nīa, 'kamō i nī-, de-nve' 'in nve "i 'in 'je Klisti 'a 'sv 'a 'kmōnī-. ⁹ 'De 'ma -pōan i ε, emē -nī 'in ke Klisti 'je "i "sīi- ka -cōn' ka. -Bo Kea nū 'bn "isrei 'bn 'bo ε "juōi ε, -mē 'de 'ma Klisti 'a -ti' tō' 'bn 'jea' 'bn -o. ε se 'ma Kea 'a ke' wōn 'jea' mē -nve' -wēe 'in 'kpa "isrei 'bo Kea "juōi nī-. ¹⁰ 'In nve "i 'in 'je Klisti juo 'pepe, -wēe "ikmaa' -ε -nīa 'de cō 'bn -wēe cō sōan "kunyō' cō, ε 'je 'de 'bn nī-. 'In nve "i ke'wle cō ke 'ma -a -je 'kle due' 'je. 'De ka nyv ke cō 'mēa -tadue ε, -wēe 'in 'je kan' nī-, ¹¹ 'de 'in 'je 'kmv de jī -ke de 'bōcō -nō".

-A se 'o nyini ke

¹² 'Ma 'cē, dī "klein 'ma 'tmva -ta, 'in se 'na -mē -ta Kea "sia 'nynī -wēe 'in 'jea nī ε, 'in nī 'o -wē-, 'de 'in se 'na -mē 'in nī 'pepe -wē-. 'In-, 'in se kan' 'da, 'kaa 'ma ple', 'ma muē nya, -wēe 'in 'je -tiengblv kpon 'de Kea 'kwa, de-nve' emē -εε 'daa' Sesi Klisti 'da 'bn. ¹³ 'Ma de'di -wi", 'in se 'na -mē 'in kpa -tiengblv -nīa 'mva- -wē-. 'Kaa de due' mē 'ma nū, emē -nī dī -jī -sia'

a, 'in "mae -mī o 'bode, -wēe 'ma -pōn dī -jī -nīa 'de nya i. ¹⁴ 'Ka 'ma nva plesun -wēe 'in 'jea -tiengblv kpa, 'kamō -nao. 'In nve "i 'in 'je 'kmōnīa' -ε -nīa 'bo Kea -pun" 'je, emē -εε 'daa' Kea a 'da -a -wee' -cō -ke Sesi Klisti "sia "i ε.

¹⁵ -A -wee' "klein -cō -jua 'pepenī -ti ε, tō' -a -jea 'ble ε, emē -nao. 'De -bo aōa sea tō' jre' inaa 'bo -mē 'de ε, -mē Kea 'a -ce" 'kpa mē -εε mu aopv "jri iflōan" 'de εε' -ti' 'bn -ke. ¹⁶ 'Ka "o ka ε 'je ε nī ε, 'ma 'cē, de -je -kōan -ti' ε, emē -nī dī -jī -i "kpei -a -wee' "klein 'bēea wlv 'bn 'de ε, ka -mī "sia 'nynī ε, -a -na kan', -a -bo ba bō 'de -saa'.

¹⁷ 'Ma de'di -wi", aō bla 'bo 'ma -kō 'de. -Apv -cō -tmōva aopv Kea 'a wlv ε, aō -gbun -aa nasōn ja, ε ke nyv -sv -naa Kea 'a -jei" tein" 'bo aopv "juōi ke, de-nve' ka -a nva, 'kamō vva nū. ¹⁸ 'De -je -blea wēe, mē -nī nyv -tuu"-tuu -nī 'de aopv "klu -vva Kea 'a -jei" naasun- ke Klisti 'a 'mesun 'bo tu -kwlv" too ba 'kpv "i. 'Ka cō' 'mē -ti a nyaa svpv i ε, ε pōe "jri 'kpaē' 'de svpv 'a kpln 'bn. 'In 'tmv vva' -pun" -ti 'mē 'de aō -pee 'de-. -Bo 'ma se ε de -sa' kaan ka la, -mē 'ma -fīn"- 'de vva' -ti' 'bn, ¹⁹ de-nve' vva' 'kmv a muē isōan' 'de nya. Dī -a mua 'de "kwlv 'di ε, umu -nī vva' -keā-. Dī -i -blea vva' -tīn' ε, umu sv cōcō 'daa- vva' 'mva-tī. 'Kmv "kpeidi 'a 'sv vva naa tō' i. ²⁰ 'Kaa -apv mō ε, -aa -tein -cēen' nve 'de javn 'di 'bo Kea -pun". -Aa Tv"bo Sesi Klisti -cō -nīa -aa 'Pvvi -wēe -aa fua, 'demō cō mu 'wlvā', -wēe cō 'je jī. ²¹ -Sōnti cō mua de jīa' a, cō muē cō' "ikmaa' nva' -wēe cō 'je dī -wee' "klein wōn -sīi. Cō' "ikmaa' -nīa 'mva- emē cō mu nva' -wēe cō 'je -aa nyiōku -ε -nīa "nmia 'a 'sv -nē fai" pōo-. 'De ku dee cō 'blea -sōnti cō sōan "kunyō' ka ε nīa, 'kamō -aa -nē ku a mu nīa' 'de nya.

4

Nyv 'a dī ikua'

1 'Ma de'di -wi", aopv -v "dia 'ma 'jea -wae -v -ti' 'in kma, aopv -nia 'ma mua ke 'ma 'beo -gbla ke e, kamv ao 'je -sisi' ni 'de Tv"bo 'vn.

2 'De de 'ma -teea' -aa de'di nynvkvae' Efodi ke Sintisi i e, eme -ni v v nte de'dinyuu -o 'de Tv"bo 'vn, v v -seea' wlu "kpei-, -wae v v 'je wlu' i'wvvn-, 'de v v 'je de due' ni-. 3 'De -m -v -ke 'ma -a nva Kea 'a dbo mamav -v sea "jru -jei" -saa due' e, de 'ma -teea' -mi i e, eme -ni -in po 'nynvkvae' -nv svn o, -wae v v 'je wlu "kpei -seea', de-nve' v v -ke 'ma -a -fvn' Kea 'a -ti' 'a tv. Vv ke Klema ke nvy "klein -sva 'nyv criva 'de 'pvsbe 'di ke, -a -wee' nv Kea 'a dbo 'me -tadue tein' -nv -nv.

4 Aopv -v -nia Sesi 'a nvy, ao nv 'mva- jeejee, 'ma -se' de ke'wle, ao nv 'mva- ! 5 Ao ni kupee'nyv 'de nvy -wee' "klein -pee, de-nve' Tv"bo 'a deji nv" se o teen-. 6 Ao 'bo -svvn -tu" e 'de de "o de 'e -ti' 'vn. Ka "o ka e 'je e ni e, ao to aoa' 'di -ti Kea 'i, ao -tee Kea i 'de baewlu 'vn. -Bo ao bae kan' a, -me ao po e 'se -ke. 7 'De pve 'a blua' -e -wlvv 'de Kea 'vn -wae -e -siia nyiv 'o to' 'dinva' a, e 'je aoa' pve ke aoa' to' ifuo-, de-nve' ao nve Sesi Klist 'a nvy -o.

8 'Ma 'ce, di -ji -sia 'o mu -wee 'in 'jea 'tmv 'de ao -pee ke'wle e, eme -ni : Di "klein -nia to' -ti -wee -i -nia vvn 'je ka o, di -srai" -i -nia 'pepe o, di -ceen 'a "dia 'jea' ke va' -ti' o poa' o, imi -ni de'wvn -wee aoa' to' -wee' "klein 'je 'de "kpei "biie-. 9 'Bo -me 'de e, di "klein 'in tova aopv ke di "klein ao 'wvan 'de 'vn 'wvn ke -ji ao 'jea 'bo 'vn -pvn" ke, imi ao 'je nv, -wee Kea -ee -nyva" nvy pve 'a blua', e ke ao 'je na-.

Pov a pve Filipv-kvvn 'se-

10 'Ma de'di -wi", de ao sea 'ma -ti' o'mae' -wee aoa naa 'ma -ti' to' "kpei- ke'wle e, Tv"bo pve 'vn ee' 'mva- pve o. Ka ee' to' tu -nia 'de aopv 'vn see -wee ka ao 'jea

nv 'ka sea ni e, 'in 'je kan' 'me. 11 -Bo 'ma sea wlu -ne 'tmv e, e se -me de jre' -pvn 'vn 'kwa ke'wle -wee 'ma -pvn i ni-, de-e-ti 'ma 'da kan' a, eme -ni -ta 'in nva -ta, 'ma 'civan di -wee' "klein 'me. -Bo 'in 'ble de o, -bo 'in se de 'ble o, 'in 'di nmv wvn. 12 'In juo 'kmv ni ka 'me 'de di -wee' 'vn. -Bo 'ma sea 'kle 'je o, -bo de jre' se 'vn 'kwa -pvn o, ka 'in 'jea nv e, 'in juo kan' -mv 'me. -Bo 'in 'ble diide -tuu" o, -bo 'mve- 'dba 'vn o, -bo 'in 'ble "wliie- o, -bo nva" 'dba 'vn o, -ta "o -ta 'in jiva, 'in 'civan pve 'wvin 'bea' 'me 'de di -wee' 'vn. 13 'In 'bee- di -wee' "klein 'a nva' 'me, de-nve' Sesi Klist mv -v -nyv" 'vn 'kpi. 14 'Kaa -je 'in nva 'de 'kle 'di -wee ao poa 'vn svn o e, -me nmv "jrii.

15 Ao Filipv-kvvn, -v naa Kea 'a -jei" e, ao 'je kan' 'me 'pepe -ta 'in -teea Klist 'a -ti' 'tmva' -pvn" 'de aopv 'klu, -wee 'in 'wlvva 'de Masedoan e, Kea -gbu jre' se 'vn kwa vvi -te' -bo e se aoa' 'sv ni e. De 'in 'tmvva aopv Kea 'a -ti' e, eme -nve' -wee aoa -te' 'vn kwa vvi kan'. 16 'In 'wlvva 'bo aopv o, -wee 'in mua Tesaloniki e, ao se 'vn-kwle 'sv ao je 'ma svn o poa' -tee ke'wle. Ao nv ee' de tu 'me kpe -tuu"-tuu, -wee 'ma -sa 'ma -ce" -ti' "kpei. 17 E se -me nvy 'je 'vn -paan' "jrii nv, eme 'ma -pvn i ni-, 'kaa de 'ma -pvan i -gblein' eme -ni de 'dve aoa nva 'vn "jrii -ta, ao 'je ee' -kei" -ceen' 'je 'bo Kea "juvi. 18 Di "klein ao "nyva Epafroditi -wee v ja 'vn e, 'in 'je i 'me, i -tiei", 'bomv 'ma -sa' -wee 'ma -sa' 'ma -ce" -ti' "kpei. Aoa' -paan' ao nva 'vn "jrii -ta, e nve Kea 'vn, ka 'sraade -ee 'nv nmvva Kea 'mlai nva a, 'kamv e ni-. 19 'Ma Kea nve keema' -o, e nve di -wee' "klein 'a jei. Ee -sa' de kwai, ee mve 'de Sesi Klist 'vn ceen' -wee e 'je aoa' -ti' -tu" 'de de "o de -wee' "klein 'vn. 20 Emv -ti Kea -nia -a "Bo e, ee' 'nyv 'je "i 'be jeejee ! 'Kamv e ni- !

Jewlu-

²¹ Nyɔ "klein -jea Sesi Klisi 'a -ti' to' 'ɔn ɛ, 'mɔ -je ɔɔɔ -wee', 'ɔn se 'o nyɔ sie. -Aa de'di -wi" -ɔɔ -ke 'ma -a -nɔ 'nɔ ɛ, ɔɔ 'na ɔɔɔ -je aɔɔ -ke. ²² 'Blɔjɛi 'a -gbu" -sɔnyɔ -ɔɔ -jea Sesi 'a -ti' to' 'ɔn ke Kea 'a -jei" naaɔn -wee' "klein 'na ɔɔɔ -je aɔɔ.

²³ -Aa Tɔ"bo Sesi Klisi po ao -wee' "diwan !

'Sbε Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Kolost -jei" ε

Jewlu-

1 Mο Poo Kea 'cra i -wεε -ο -nia Sesi Klisti 'a dboi ε, 'mο ke -aa de'di Timote ke -apυ -ο ja aopυ 'jewlu. 2 'Sbε -nε, -aa -ja aopυ -ο -jea Sesi 'a -ti' tο' 'bn -wεε -ο -nia Kea 'a 'cε 'bo Kolost ε.

Kea -nia -a "Bo ε, ε 'nyl ao 'saa 'bn ke pεε 'a blua' ke.

Poo a poε Kolost-koun 'a Kea 'sε-

3 Kea -ε -nia -aa Tυ"bo Sesi Klisti "Bo ε, -aa po ε 'sε-, 'de -aa' 'bo εε bae -ti, 4 δε-nyε' ka ao 'jea Sesi Klisti 'a -ti' tο' 'bn -wεε ao kma Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein 'a -ti' ε, umi -a -wον. 5 Δεε-ti aoa nva kan' a, εμε -ni aoa' 'dοε -εε fua aopυ 'de javn 'di ε, με ao tba tο' "i. εε' 'dοε tu ε, -poia" -ti ao 'wονan sese -wεε -ι -nia tο' -ti 'a wlu ε, umi -sε 'kwla. 6 'Wι -ε 'di ao 'wονan Kea 'a wlu "i-saa' nο" -wεε 'saaυn Kea nva aopυ "jrii ao 'wονε 'dei 'pepe ε, δε -tba' 'de εε' 'wι tu 'di ε poοε aoa' kpln fai". -Ta "ο -ta ε 'tmυba -wεε nyioopy 'jee tο' 'bn ε, ε poοε υba' kpln fai" -ke. Ka ε nva 'de 'blva- -wee' "klein "kpei ε, 'kamο ε nυ 'de aopυ "klu. 7 εε' -poia" -ti tu ε, -aa de'di Epafrasi -ο -ke -aa nva dbo due' ε, ομο -tοο ε aopυ, δε-nyε' ο nιε Klisti 'a dbonvi οο' poo wlu fai" -ο. 8 Ka Kea 'a -Suu a poa aopυ -je ο, -wεε ao kma ba 'a -ti' due 'due 'de aoa nva ba 'dοε 'jrii ε, ομο -po' -avn εε' "kuan.

9 εμε -ti -apυ mο -ke ε, -sontι -a -wονan aopυ 'a "kuan -nε 'sυ ε, aa' 'wla aoa' Kea baea ο. Δε -aa -teea' Kea i ε, εμε -ni ε 'je aopυ εε' -kwlbtι nva "jii. 'De aoa de 'jriijua' 'je tο' 'dini-. 10 -Bo ε nι kan' -wεε aoa' 'kmυ 'je Kea 'a 'nynι "i 'bεε-

'de ao 'je 'de ε 'jri 'dei nmoo- 'de dι -wee' 'bn, 'de ao 'je dι 'dοε 'a "kwli -wee' nυ, -wεε aoa' Kea juua' 'je "kpei 'kpa sοon- sοon-. 11 'De Kea 'je εε' "ikmaa' -ε -nia 'bo dι -wee' "klein 'jru kpo' nυ, -wεε ε 'je aopυ 'kpi "nyl, 'de -ta ao kpyon a i ao 'je 'bo i kpyon -wεε ao 'je pεε 'wονin 'bεε- 'de dι -wee' "klein 'bn. 12 Ao po -a "Bo Kea 'sε- 'de 'mυa- 'bn, δε-nyε' εμε -si" 'nο 'kmυ -wεε 'ken ε -teea εε' 'cε 'dei 'de -sον' 'bn ε, -wεε aomο 'bεε- ao 'je ε kpa -ke. 13 Kea με seie -avn 'de -sion 'ο "ikmaa' 'kwa -wεε -ε kpa -avn 'de εε' -ti' kmaju 'a 'beo δε 'bn. 14 'De ο 'bn mο ε seie -avn, 'de ε -ko' -aa dισain.

Δε Klisti nia 'bn ke οο' nυυdbo ke

15 Δε Kea nyo 'ο 'jeea 'jriε- nia 'bn ε, 'de Sesi Klisti 'bn mο ε poo 'jri "kpaε'. Omo -ni εε' "i-saaju. O nιε 'ο dι -ι -nyba -wee' "klein 'juεi. 16 Δε-nyε' 'de ο 'bn mο Kea cεen -wεε ε nυ dι "klein -nia 'de javn 'di ke 'nο 'blva- "kpei ke, -jι nyo ο 'jeea 'jriε- ο, -jι nyo 'ο 'jeea 'jriε- ο "ikma-sii nyo 'ο 'jeea 'jriε- ke, δεwον-siιon klae' -nia 'nο 'blva- "kpei ke. Kea nυ i -wee' "klein 'me 'de ο 'bn, ι nιε οο' δε -ο. 17 O nι' sese 'de dι -wee' 'juoi. Omo dι -wee' "klein 'a "dbu "sri -wεε ι nι 'kmυ. 18 Omo Kea -gbu 'a -gboo 'a 'jru tba 'e 'jri, ομο -ni "i-saaju -ο -sον "kunyιο'. Omo -kon 'de υpy 'a nya -wεε οο' 'sυ 'je dι -wee' "klein 'jru kpo' nι-. 19 'Kamo Kea nιε "i ε 'je nι-. ε με -nιε "i -wεε δε -wee' "klein 'je 'ο 'bn "ji. 20 εε' -cε" 'kpa -nιε "i ke'wλε -wεε ε ke 'kmυ -wee' "klein 'je wlu "kpei- -seea' 'de εε' "Ju 'bn, -wεε ε ke dι -nia 'nο 'blva- "kpei ke 'e javn 'di 'je "ni iwlan, 'de pεε 'a blua' 'je 'bo ε ke dι -wee' "klein 'nynι nι-. εμε -ti εε' "Ju 'a nymo 'wla i 'bo tu -kwlι".

21 Aopυ mο -ke ε, tein" ε, 'de aoa' tο' sain ke aoa' dι sain 'a -ti' 'bn, ao tεen Kea ο, ao ke ε kon ty. 'Kaa

kaan ka a, εε' "Ju -o -sneεa nyio 'un -wee -o -mea 'de -o -ti' 'un ε, ε ke ao wlan "ni i -wee ao 'je εε' nyu 'kpa 'bode. ²² -Bo aoa sea 'bo ε "juoi mu ε, aoa' pεe 'je 'pepe ni -'de ε se aopv desavn 'a -k-o de-saan" ka -pun" 'jei. ²³ Kolost-koun, Klisi 'a -ti' ao 'jea t-o' 'un ε, ao kpun i i -sisi' ao po 'sin 'de i 'un. -Poi'a" -ti ao 'w-oan -wee ao tba t-o' "i ε, ao 'bo 'w-oen -wee nyo jro' 'bo aoa' "jru -jei" -saa'. εε' -poi'a" -ti tu me -εε -tmvεε' 'de nyv -wee' -pee 'no javn -son. 'Mo Poo -o wlua aopv -pee -ta, εme εε 'tmva 'a -tea' 'mo -te.

Kea -gbu 'a dbo -teε Poo kwa

²⁴ -Ta 'in nta -ta, 'ma 'jeε 'kle, 'kaa 'ma nve 'mva -'de 'ma 'kle 'di, de-nvε' aopv -o -nia Klisi 'a -gboo ke -o' 'dae- ε, 'de aoa' 'dve 'a -ti' 'un me 'ma 'je 'kle. Nyv -vυ -ke Klisi 'siao "i ε, vυ 'je vva' -ce" w-on 'je -o see. 'Kle -ne εε' jre' me 'mo nta 'o nynia' -ta 'de 'un kui'. ²⁵ Kea -teε 'un 'ma -ne ka -wee 'in 'je εε' -gbu" 'a dbo nu. εε' -ce" 'kpa -te' 'un 'bomu -wee ka εε' wlu nta 'de 'in 'je ε kan' 'tmv 'pepe 'de ao -pee. ²⁶ De ε -p-oan 'in 'jea 'tmv εme -ni de ε -tua" 'kwla sese 'de 'kmv -wee' -pee ε, ε -se 'kwla -we- la 'bode 'de εε' 'ce -pee, ²⁷ de-nvεε' de -je sea' "jrie- i-sa -ka ni-, -wee Kea a -p-oan ε 'jea nu 'de nyv -wee' "klu ε, εme ε -sa 'kwla 'de εε' 'ce -pee. εε' de tu me -ni Klisi -o -nia 'de aopv -o sea Suifu ni 'klu ε. Om-o -kuu aoa' t-o' i -wee ka aoa mua 'o Kea "juoi mua' a, 'de ao 'je kan'.

²⁸ Klisi -no, o-m-o -o -ti' 'in 'tmv 'de nyo "o nyo -pee. Kea "nyv 'un t-o' 'dinta' -wee 'in 'je vυvυ fen' -saa 'de 'in 'je vυvυ Kea 'a -ti' -wee' "klein t-o -wee nyo "o nyo -o -ke Klisi 'sia "i ε, ka Kea nve "i o 'je kan' ni-. ²⁹ Dbo 'ma nva -wee -εε 'kpi ε "nyta 'un 'de 'ma -foan' tu 'un ε, εme -nao.

2

¹ Ma 'ce ka 'in kpun a 'e "jri -wee 'ma -fan' εε' tv tu 'in nve "i ao 'je ε juo-, 'de ε se aoa' 'sv 'a -ti' 'un ni-, 'ma -fan' εε' tv tu 'me -ke 'de Kea -gbu -nia Laodise ke nyv jrv' -vυ sea 'un "jrie- 'jee- due' 'a -ti' 'un. ² Ma nu εε' dbo tu 'me -wee vva' di 'je iku -sisi' 'de vva' ba 'a -ti' kmaa' 'je ε nu -wee vυ 'je due' ni-. 'De vυ 'je t-o' di 'kpa ka -o-on' ka -wee de Kea -sa 'kwla a, vυ 'je 'de ε 'dei 'won 'pepe 'de vυ 'je ε juo. εε' de tu me -ni Klisi 'a -ce" 'kpa. ³ Di "klein -nia de-won -wee -i -k-oan -ti' 'de nyio 'jea juo 'de Kea 'a -ti' 'un ε, 'de Klisi 'un mo i -wee' ni-.

⁴ Deε-ti 'ma 'da kan' a, εme -ni 'in se ε "in-υ -wee nyv jrv' 'je aopv -po' -tuu"-tuu kwa bla- 'de vυ 'je ao 'srε ipoo- -wee vυ 'je aoa' "jru -jei" -saa. ⁵ -Bo 'in tεen aopv o mo 'de ε, 'ma t-o' nve 'de aopv "kpei, 'de 'ma nve 'mva- mo 'o -ce", de-nvεε' 'in 'je kan' 'me -ta ao kpun a i 'bo ao kpun i -sisi'. Aoa' Klisi 'a -ti' t-o' 'un 'jea' kue i 'bode.

'Kmvnia' -ceen' nve 'e Klisi 'un

⁶ Ka Sesi Klisi nta aoa' 'Blei ε, εme nyv t-o aopv -wee ao 'w-oen- -je ε nta kan' -mo 'ja a, -me ao ke o "sii- "i. ⁷ 'De o 'un mo aoa' 'kmvnia' ke aoa' 'kpi 'blea' 'je 'wlv. 'De -o' -ti' 'un mo ao 'je 'sin poo. Ao -te' o -kwlv" -sisi' ao 'je nya mu, ka nyv t-o ε aopv ε. Ao po Kea 'se- jeejee 'de di -wee' "klein 'un.

⁸ Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' nyv jrv' je vva' de "jriijua' nu -wee vυ 'je aopv -cri' 'bo vυvυ 'de. εε' de "jriijua' tu ε, ε nve de foo" -o, εε pooε nyv 'srε i. ε 'wlvε 'de nyio-vυ- 'a t-o' 'un, ε se 'de Klisi 'un 'wlv. Nyv -vva t-o-a nyv εε' de tu ε, vva 'tmvε Kea 'a "soa-wi" ke "ikma -sii 'a -ti'. Di vva t-o-a nyv -ni, i ke Klisi 'a -ti' se de due' ni-. ⁹ Om-o -o -sneεa nyio 'un ε, 'de -o' 'sv 'un 'demo di "klein -nia 'de Kea 'un poo kun. ¹⁰ -Bo ao ke Klisi 'sii- "i ε, -me ao ke Kea "siie "i, ao 'bo Kea i-p-oen -tajro. Klisi mo

-nι 'o dεwων -siiun ke wων kma -sii -wee' "jru kpō'.

11 -Je ao ke Klisti "sia "i ε, -mε ao 'kpa Kea 'a 'cε 'bode. Ka -bo Suifu-wi" kpa nyō 'klēn tēin" 'sυ -mō 'kpa 'de sypu "klu -wee -mō nia Kea 'a nyō ε, nyō se aopy mō kan' nυ. Aopy mō 'wōan Kea 'a "nynuu- 'kpa-ti ε, nyō se aopy 'klēn kpa. 'Kaa Klisti mō -nυε' -wee ao ke aoa' kpltn sain -nia tēin" -seea' i. -Je ε nia kan' -mō 'ja a, -mε dεsaun 'a "ikmaa' se aoa' 'blōku -je o poi 'bode. 12 Nō" -ε 'di ao pōoa "ni "jru ε, ka nyō ke Klisti a nmaea i -tadue, 'kamō ε nι-, o ke ao sōn "kunyō' -tadue -ke -wee ao nι 'kmυ, dε-nυε' Kea 'a "ikmaa' ε nua -wee ε -sō "kunyō' ε, εmε ao 'je tō' 'bn. 13 Tēin" ε, -ta ao nua 'de aoa' dīsaun 'di ε, -mε ao 'mε -te 'kmυi mēa', -wee ao se -srooε 'de Kea 'a "nynuu- 'klu. 'Kaa kaan ka a, ka Kea -kōa' -aa dīsaun ε, 'kamō ε -kō' aoa' dīsaun -ke. 14 Tēin" ka 'de ε, Kea 'a kε' kpyōn ε -a -wee' 'pee, ε 'na -a -je 'mε, dε-nυε' -aa' 'je kε' -wee' wōn. 'Kaa nō" -ε 'di Klisti kōōa 'bo tu -kwlt" ε, 'pee -nε, Kea 'wle "niō- 'sυ kε' 'ε wōn 'muu' 'bode. 15 -Sōnti Klisti 'mēa 'bo tu -kwlt" 'sυ ε, tυ du "ikma-sii -sain -nia 'bo 'blua- ke jaun 'nynti 'mε. Kea -sī "ikmaa' -wee' 'kwa 'sυ -tūn' 'dbū "i 'bo 'blua- -wee' "klein "juōi, εmε -nυε' -wee Klisti 'a 'sυ a mu 'nynti 'wlvā'.

16 -Je Klisti -mō kpa tυ 'a "jru 'ja a, -mε ao 'bo aoa' -cēi" "taie -wee nyō jrō' 'bo aopy 'dei wluue 'de dε aoa dia o, dε aoa 'na 'a -ti' 'bn. -Bo ao se -kō' -tu" o, -bo ao se 'cυ dee 'a -kwlewī wōn 'je o, -bo ao se Suifu-wi" 'a -kwlewī wōn 'je o, ao 'bo 'wōōen nyō jrō' 'bo ao kε' "i -teeε 'de ia' -ti' 'bn. 17 Ia' dī tu ε, ι nιε dī 'a flī -o, ι se dī 'a 'jō nι-. I nιε dε "ipooδε -o. Dī 'a 'jō -ta mua jia' 'de nya a, 'de Klisti 'bn mō ι -wee' pōo "jri "kpaε' 'pepe. 18 Nyō jrv' -nι 'de aopy "klu -wee -sυ -jaa sva' -cε" ja 'de -sua -daa' sva' -cēi"

'piievn. Sva' nyv tu 'na -bo nyv 'je Kea -pvn" 'kpa, -mε o 'je 'de Kea 'a "soa-wi" o cεen -o. Ao 'bo sva' wlv doin" o pōε. Dī sva 'jea 'de "nyō' o ε, mι -bo sva sea 'tmv 'de nyv -pee -wee sva 'nyε "kpei-. Sva' nyv tu ε, dε -εε -ti' 'bn sva 'bεεa sva' -cēi" -gblein' ε, ε se bυ 'ble, sva pōε nyv 'srε i. Dī sva 'tmva a, ι 'wlvε 'de sva' nyiōtō' 'bn. 19 Sva' nyv tu se ε "inι- Klisti 'je sypu 'ble. 'Kaa 'ma 'cε -apυ mō ε, Klisti mō -nι -aa "jrukpō' i -tei. Ka nyiō 'o 'dae- tba 'bo o' -gboo -pvn" -wee ia 'boa a, 'kamō Klisti "sii- Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein "i. 'De nyv -sυ -ke Klisti "sia "i ε, o' "nyε -wi" -mυ 'kpi, o' pōε sypu dε due' -wee sυ 'je 'e Kea 'a -kwlv -kō'.

-A -ke Sesi 'mεε -wee o ke -a jī 'kmυ de

20 Ao 'je kan' 'mε ao ke Klisti 'mεε -tadue, ao ke "ikma -sii -sain -nia 'nō 'blua- "kpei -seea' i, -mε dεε-ti ao 'je aoa' -cēi" "tai- -wee nyv 'je aopy kε' "i -te 'de dī jri' 'a -ti' 'bn ε- ? -Bo aoa sea kan' -mō nυ, -mε ka -siisaun a poa nyv -je o, 'kamō ε nι-. 21-22 Nyv -sua tbaa aopy -gban' -wee -sυ -na : Ao 'bo dε -je i 'tven, ao 'bo dε -je wōn -tten', ao 'bo dε -je "iblaa ! Sva' nyv tu ε, dī Kea nua -wee nyv 'jea dī 'de nyv 'jea dbo 'bn nυ ε, dī -ta mua isaun' -nι, umι -ia kε' sva -te' aopy "i. Dī sva nua 'mva-, ι 'wlvε 'e nyiōtō' 'bn, ι se 'e Kea 'bn 'wlv. 23 Dī sva' nyv tu a tōōa nyv ε, -bo nyv a sī ja -gbvn ε, ι -kō' -na tō' -ti. Dε sva 'tmva kε'wle ε, εmε -nι sυ 'na -bo nyv 'e Kea "juōi -gbεε' ε, -mε ka sva nua, 'kamō nyv 'je nυ. Sυ 'na : -Bo nyv 'je Kea -pvn" 'kpa 'pepe ε, -mε nyv 'je o' -cε" 'bluōipo, nyv 'je o' -cε" 'ε ku -cruun" "jrii nυ. Dī sva 'tmva -nι, ι se ε 'bεε- ι 'je aopy -seie' 'de aoa' nyiōtō' 'kwa.

3

1 -Je ao ke Klisti sōan "kunyō' ε, -mε dī -nia 'de jaun 'di mι ao 'je

i-pon, 'demo Klisti -te i 'de Kea 'a dianfo o. ² Di -nia 'de jawn 'di e, mi aoa' to' 'je "kpei ni -wee -ta "dia ao 'je 'je. Ao -sa 'kmu "kpeidi to' o. ³ De-nue', ka nyo o 'mea, 'kamo ao ni-. Aoa' 'kmu'nia' -ceen' ke Klisti pa 'kwla 'de Kea 'un. ⁴ Klisti aoa' 'kmu'nia' -ceen' nia 'kwa, -sonti oo mua -taan' 'bo nyu -wee' "juoi e, 'bomo o ke aoa mu 'nyu i'wlvua' -wee de Kea "nyia aopu 'je "jri "kpaie' po -ke 'de uv -wee' "klein 'je e "jrie- 'jee-.

'Kmu soa ke 'kmu dee ke

⁵ -je e nia kan' -mo 'ja a, -me disain -i -blea aoa' 'kmu kuvon 'un tein' -wee ao ke Kea -seea' i e, ao -saa -mi kwa -son : ka de 'e "jriitian' nia, ka 'nyu-san nua 'a to' "kpei-naa' nia, ao 'bo to' sain "i 'taie i 'bo aoa' 'kmu -je o pooe. Di -wee' "klein 'blea 'a 'tun 'bo aopu kuvon 'un 'blee, de-nue' de -ee 'tun 'blea nyo kuvon 'un e, eme -ni oo' -kea'- oo -gbee'. ⁶ 'De kplun sain -nia 'mua 'a -ti' 'un mo Kea 'a 'cen e mu nyu -uva' 'je e won "kpei jia'. ⁷ Aopu mo -ke e, -ta ao ke Kea -seea' i tein" e, disain -ni, umi aoa nu -ke.

⁸ 'Kaa kaan ka -je aoa' 'kmu poa -gbodee "ni e, ao -saa di -nia 'mua-kwa -son, ao 'bo 'cen 'kpaai', aoa' 'cen 'bo "blo 'wlvu 'de ba -pee. Ao 'bo ba to' sain "kpei-naa, ao 'bo ba wlu 'un 'wlaa-, ao 'bo ba 'a 'nyu dooa. Wlu -i sea 'tmu ka ni e, i 'bo 'de aopu 'won jie. ⁹ Ao 'bo nyu si won diie, ao 'bo ba si 'tmuve, de-nue' de aoa' 'kmu'nia' 'un tein' 'de e, e se -me 'un ni 'bode. ¹⁰ Dee-ti -wee ao sea kan' nu ke'wle e, eme -ni Kea poe aoa' 'kmu -gbodee "ni. Kea -e nua ee' dbo tu e, eme -ee mu aoa' 'kmu -ne dee' poa' mamau 'su ao ke e 'je -kooo' -wee aopu e nua ao 'je e juo 'pepe ao 'je nya mu. ¹¹ -Bo e ni kan' -me -mo -ni Suifui o, -mo se Suifui ni o, -mo mu 'klen o, -mo se 'klen mu o, -mo -juo de "jrii o, -mo se de "jrii juo o, -mo -ni kuvon o,

-mo se kuvon ni o, -mi se -tu' kon-, ao nte de due'. -je -kwan -ti' me -ni ao -wee' "klein juo Klisti 'me, o nte 'de ao -wee' pee o.

¹² -je Kea -me kma aoa' -ti' 'ja a, -me ka nyu -uva 'kmu poa -gbodee "ni a na, 'kamo ao 'je na-. nyio o wee 'jea' "ti 'de ao pee o, ao nmo 'di won 'de ba -pee, ao 'bo aoa' -cei' 'bee, ao ni kupee' nyu, ao 'bee-pee "wain 'de ba -pee, ao 'bo wlu' 'wlvu. ¹³ Ao 'bee- ba 'a kplun "wain due 'due, ao 'bo ba 'dei wluue. -Bo ao 'blee- ao -podei' 'dii e, ao -ko' ba 'a desavn due 'due. Ka -aa 'Blei Klisti -koa' -aa desavn e, 'kamo ao 'je ba 'a desavn -ko' -ke. ¹⁴ De -je -kwan -ti' -e -sia di -wee' "klein e, eme -ni ao 'je ba 'a -ti' kma. Ba 'a -ti' kmaa' -ne, eme -nue' -wee ao "sii- "i 'pepe ka kooa due 'a -cu nia. ¹⁵ Pee 'a blua' Klisti a "nyia nyu e, ao "tai e "i e 'je aoa' nasun -wee' "klein -je o po. Kea 'da aopu 'me -wee pee 'a blua' -ne 'je 'o aopu 'nyu ni -'de ao 'je nyo due' ma. Ao 'bo Kea 'se po-ti o "mae -ke 'de ee' -ti' 'un.

¹⁶ Ao "nyu Klisti 'a -poia" -ti -tein 'de aopu 'un. Ao -pon to' 'dina' i -wee ao 'je e ba too' -de ao 'je ba 'a di ikuu- 'de ee' -poia" wlu 'un. Ao blee Kea o 'de aoa' pee -wee' "klein 'un, -bo e ni 'du -ta -beea' Klisti 'a 'nyu "i o, -bo e ni 'du Kea 'a -Suu poa 'bo aopu -kwlt' o, ao 'bee- Kea 'a 'nyu "i 'de blewlu 'un, ao po e 'se- 'de 'saavn e nua ao "jrii 'a -ti' 'un. ¹⁷ Di "klein aoa 'tmua o, di "klein aoa nua o, ao ke Tu'bo Sesi 'bee- wlu 'un -wee i 'je oo' 'nyu "i 'bee-. 'De o 'un mo ao 'je ceen -wee ao 'je ao "Bo Kea 'se po.

Ao -te' ba 'a ni'

¹⁸ Aopu o -nia jranynokpaie' e, ao jaa "jru ja 'de aoa' kuvan-wi" -pee ka ee nua Tu'bo 'tun e.

¹⁹ 'De aopu o -blea 'nyo e, ao kma aoa' 'nyo o -ti' due 'due, ao 'bo aoa' 'nyo bu -son isooan.

20 Aopv -j -nia "nynuu- ε, ao 'je ao 'bo ke de won 'de di -wee' 'un, emε -nmw 'de Kea 'jri 'dei, de-nue' ao nre Tv"bo 'a 'ce -o.

21 'De aopv -j -nia "nynuu- "bo -wi" ε, ao 'bo aoa' "nynuu- di -wee' 'a 'bli -cee' jeejee -wee 'kpi je vpv "iwa.

22 Aopv -j -nia nyv 'a kvvpu- 'no 'blva- "kpei ε, ao 'je aoa' 'blev-wi" won 'de di -wee' 'un. -Bo vva' 'jriε -te i o, -bo vva' 'jriε- se i -te o, ao 'je vpv won, ao 'bo 'de nyvpu 'jri 'dei nma 'a 'sv i-poen. 'Kaa Tv"bo 'a ni' -tea' -nia 'de aopv 'un, 'de εε' -ti' 'un ε, ao 'je vpv won 'de pεe -ceen' 'un, ao 'bo 'jri de poε. 23 Dbo "o dbo aoa nva, ao nv ε 'de to' 'dve 'un. -Bo aoa se ε nv ε, ka nyv v nva Tv"bo 'a dbo ε, 'kamo ao 'je ε nv ao 'bo ε nyv v 'sv 'a dbo 'daa-. 24 Ao 'je kan' 'mε Klisv m v -ni aoa' 'Blei -cwon'-. Di "klein Kea ceεan εε' "nynuu- 'nyv ε, v m v mu v aopv 'nyva', um -ni aoa' -kei". 25 Nyv -vva nva desavn ε, vva muε va' -kei" 'jea' -ke, de-nue' Kea 'a 'cra nyv 'mii.

4

1 'De aopv -jv -blea nyv kvv 'un ε, ao 'ble vpv ka -cwon' ka, de -ε -sraai" ε, emε ao 'je vpv 'jrii nv, de-nue' aopv m v -ke ε, ka ao 'blea "jruk v i -tei 'de javn 'di ε, ao 'bo ε o"mae.

Nyvfēn' -saawlu

2 'Ma 'ce, ao 'ble Kea baea' 'a nai". -Bo aoa sea bae ε, ao -kain' 'mii -wee ao 'je Kea 'se po -ke. 3 Ao bae -aa baea' -ke -wee Kea 'a wlv -aa -tmva 'de nyv -pee ε, ε 'je -je 'je. Ao bae -ke -wee Klisv 'a -ti' -v pa 'kwla a, 'un 'jv w v -sa 'pepe 'de nyv -pee. Klisv 'a -ti' -ni va' -kaso mε 'un ni 'di. 4 Ao bae 'ma Kea -wee ka εε' wlv 'da 'un 'je ε kan' 'tmv 'pepe 'de nyv -pee.

5 Ao juo na ka 'de to'di nva 'un 'de nyv -vv sea Kea 'a -jei" naa ke -pee. -Bo vv ke ao -te i ε, ao 'bo

no" "i 'taie, ε 'bo -siie foo" 'un. No" -ε -kpa 'de aopv 'kwa 'sv ε, ao juo εε' dbo 'un nv ka-. 6 -Bo aoa sea to' -ti 'tmv 'de nyv -pee ε, ao juo va' 'tmv ka-, -wee nyv 'je wlv doin" o'poa' 'a "dia 'je. Aoa' wlv ni 'ton won -wee ao 'je vva' -pee wlv ka juo due 'due.

Jewlu-

7 -Aa de'di Tisiki -v v poa 'un svn o ε, v m v 'ma dbo 'de aopv o -wee di "klein 'un nva 'un -j -je aopv v -wee' 'a "kuan po. -A -kma v v -ti', -a -te' v -kwl". Klisv 'a dbo v ke 'ma nva, v v 'poo wlv fai". 8 'In 'je kan' 'mε, -wee 'ma dbo v 'de aopv o 'de de -aa 'kmvna' 'un 'no ε, -wee v 'je aopv εε' "kuan po 'de aoa' pεe 'je i -te. 9 Onesimv -j -wlv 'de aopv "klu ε, v m v -j -ke v v ji. V nre -aa de'di -o, v v 'poo wlv fai", -a -kma v v -ti'. Nyv 'svv -nv, di "klein -a -nia 'un 'no ε, vpv -je va' "kuan po 'de ao -pee.

10 Aritaki -j -ke 'ma -a -nia 'no -kaso 'di ε, v 'na v m v -je aopv. Banabasi 'a de'di Maki -v v -ti' 'un 'tmva 'de ao -pee 'de ε, v 'na v m v -je aopv -ke. -Bo v ji 'de aopv "klu ε, ao kvv v v svn 'svv. 11 Sesi -v v "kpei -tenyv nva Suisitisi ε, v 'na v m v -je aopv -ke. Nyv taan -nv vva 'sv -wlv 'de Suifv-wi" "klu -wee -vv -ke 'ma nv Kea 'a 'beode 'ε dbo. Vpv -kuu 'ma di i m v -gblein'.

12 Epafrasi -j -wlv 'de aopv "klu ε, v 'na v m v -je aopv. V nre Sesi Klisv 'a dbonv -o. V v bae aoa' Kea 'mε jeejee 'de v v pεe -wee' "klein 'un -wee ka Kea nva "i ao 'je kan' na-, 'de -ta ao kvv a ao 'je 'bo i kvv -wee ao 'je Kea 'a -kwlvt nv. 13 De 'ma 'jea i 'de Epafrasi 'un ε, emε -nv v "duo v v 'kmv -wee' 'un 'ε -wee v bae ao ke Laodise Kea -gbu ke Ierapolisi Kea -gbu 'a baea'. 14 -Aa de'di Luikv -v v -ti' -a -kma -wee -j -nia -d v c v ε, v ke Demasi 'na vpv -je aopv.

15 -Aa de'di -wi" -nia 'o Laodise ε, 'm v -je vpv, 'm v -je Nifa ke

nyu "klein -vua -kuan' "jrui 'de u o
 -gbu" 'di ke. ¹⁶ 'Sbe -ne, -bo ao -sro
 e 'dii e, -me ao kpe Laodise Kea
 -gbu -wee vu 'je e 'dii -sro' -ke. 'Ma
 'sbe -ee mua Laodise 'wlu' -wee -e
 -jea 'de aopu o ji e, ao -sro' e 'dii
 -ke. ¹⁷ Ao 'tmvu Asipu -wee dbo
 Kea -teo' kwa a, o 'je e "jrie -tu" ka
 -coun' ka.

¹⁸ 'Mo Poo, 'mo -je aopu, 'ma
 'jewlu -ne, 'ma -ce" 'kpa 'a sun
 -crite'. Ka 'in nta -kaso 'di e, ao 'bo
 e o'mae.

Kea 'a "diwan kpun aopu !

"I-saasbe Poo pooda Kea -gbu -nia 'e Tesaloniki -jei" ε

Jewlu-

1 Tesaloniki -koun -o -nia Kea -ε -nia -a "Bo ke -aa Tu"bo Sesi Klisti 'a nyu ε, 'mo Poo ke Silasi ke Timote ke -apu -oo ja aopu 'sbe-.

Kea po aopu "diwan -wε ε 'je aopu pεe 'a blua" "nyl.

Tesaloniki-koun 'a Kea 'a wlu kponson

2 -Aa poε ao -wee' "klein 'a Kea 'sε- jeejee. -Bo -aa sea Kea bae ε, -aa cεen aopu 'nyu 'de -aa baewlu 'di, 3 dε-nuε' ka ao 'jea Sesi 'a -ti' to' 'un 'su aoa nua di 'dœ o, 'de ka aoa' Kea 'a -ti' kmaa' nuε 'su aoa nuua de'di -wi" "juoi o, 'de ka ao sea -aa Tu"bo Sesi Klisti to' 'i -sa a, umi -a po -kwlu o, -wε -aa po -a "Bo Kea 'sε-. 4 -Aa de'di -wi", -a -je kan' 'mε Kea kma aopu 'a -ti', εmε -ti ε -tee aopu kpoi" -wεε ao 'je εε' 'cε ni-. 5 -Ta -aa -tmua -poia" -ti 'de aopu -pee ε, ε se 'de -aa wlu 'a 'su 'un ni-, 'kaa Kea 'a -Suu mε -ε -ni 'de -a 'de, -wεε -εε -nyl" -a "ikmaa', εmε -ti -ta -a -niua εε' wlu tu 'tmua' 'de ao -pee ε, ka εε mua aopu 'puua' see ε, -a -je kan' 'mε 'pepe. Ka -a -jua na ka 'de aopu "klu 'de aoa' 'dœ 'a -ti' 'un ε, aoa' -cε" 'kpa juu'.

6 Aopu mo -ke ε, ao bla 'bo -a -ke Tu"bo 'a -ko 'de. Ao 'jea Kea 'a -ti' to' 'un 'ε, ε se 'wlu nu 'su nyu je aoa' 'kle -tua" -tee. 'Kamo ao ni 'de 'kle 'di kan' 'su Kea 'a -Suu "jii- aopu 'mua- pεe o, εmε -ti ao se wlu' 'wlu. 7 'De εε' -ti' 'un ε, Kea 'a -jei" naavn -nia 'de Masedoani ke Akai -wee' bla 'bo aoa' -ko 'de. 8 To' -o 'ma 'cε, Sesi 'a -ti' -i -wlu 'de aopu o ε, i se 'de Masedoani ke Akai 'a 'su "kpei 'tii-, aoa' Kea -kwli" -tea' 'a 'nyu -ko' 'blua- ja, εmε -ti 'a' ji

'de -apu mo 'won la 'bode. 9 Ka -a jia 'de aopu "bli -wεε ao kpon -a sin 'soon o, nyu -wee' "klein a 'tmu i -ta -wee'. Ka ao 'woan Kea 'a wlu 'su ao 'boa koin "juoi -gbεε' -ti 'de ao "biia 'de 'kmouni Kea -nia to' Kea o, -wεε aoa -gbεε' ε "juoi ε, i "siie 'blua- "i. 10 De uua 'tmua 'de -a -pee -ke ε, εmε -ni aoa fuε Kea 'a "Ju Sesi ε -sa "kunyuo' 'de -o jia 'kmu de ε. Omo -oo mu 'e javn 'di 'wlu' -wεε -o -je -a seie 'de Kea 'a 'cen -εε jia 'kwa.

2

Dbo Poo nua 'bo Tesaloniki ε

1 'Ma de'di -wi", aoa' -cε" 'kpa 'je kan' 'mε, dbo -a -jia' 'de aopu 'klu -wεε -a nua, ε se dbo foo" ni-. 2 Ka -a -jea -aa -cε" won 'de -crei"- ke blati 'kwa 'bo Filipu-kwlo 'di ε, ao juu'. 'Kaa 'kamo -a -ni 'de 'kle 'un -wεε Kea kuu -aa di i 'de -a -bεε' -poia" -ti 'tmua' 'de ao -pee. 3 To' -o, wlu -a -tmua 'de nyu -pee ε, ε se si-ti ke to' sain -gboo "jri tha, -a se ε "inu -ke -a -je nyu 'srε ipoo-. 4 'Kaa dε Kea nua "i mε -aa -tmu jeejee, εε' -cε" 'kpa -po -avn -ti' o -wεε -ε -te' -avn -poia" -ti 'a 'tmudbo kwa. -A se ε -pon nyiopu 'je -a -ti' o po, 'kaa Kea -εε -gbuan 'de nyu pεe o ε, εmε -aa -pon -a -je 'e "jri 'dei nmoo-.

5 Ao 'je kan' 'mε 'pepe, -ta -a -tmuua' aopu Kea 'a -ti' ε, -a se muo 'didi nu due' -wεε -a se aopu 'srε ipoo-. 'De -bo -a -tmu εε' wlu tu 'de -cεi" 'bεεa' 'un -wεε -a -je aopu "jrui di ε, Kea juu'. 6 -A se ε -pon -wεε ao ke nyu jru' 'je -a -ti' o po. 7 -Apu -o -nia Klisti 'a dboun ε, -a -je aopu -klaan" "kpei -te' 'de-, 'kaa -a -ble aopu 'mε dεdε-, ka -bo -gbaun 'ble va' "ju -kwli" -wεε va -tua" oo' -ti' ε, 'kamo -a -tu" aoa' -ti'. 8 Aoa' 'tun -nia 'de -a pεe o 'a -ti' 'un ε, -a -niε "i -a -je aopu -aa nyiojo "nyl, ε se -poia" -ti -mi 'a 'su ni-, dε-nuε' aoa' ke' kma' 'de -a -kwa.

9 -Aa de'di -wi", ao 'je kan' 'me, dbo -a nua 'de aopv "klu ka ε kmai" ε, ao se ε o"mae"- .-Ta -aa -tmvva' aopv Kea 'a -povia" -ti ε, -a kpvεn 'e "jri -cεen'-, -aa svn je dbo nv 'de "mau'wι o 'jrv-gbaowι 'di -wεe -a je 'o aoa' due' koun -gbai' "jru nι-. 10 Ka -aa nasvn nιa 'pepe, ε 'srea "i -wεe ε sea -kσ -pvn" nι -'de aopv σ -jea Kea 'a -ti' tσ' 'vn dee 'vn -pee ε, ao juε'. Kea 'a -ce" 'kpa juε' -ke. 11 Ao 'je kan' 'me -ke, ka "nynuu- "bo a -tua" σσ' "nynuu 'a -ti' ε, 'kamσ -aa -tu" aoa' -ti' due 'due. 12 -Aa kuue aoa' di i, -aa -tu" ε ao -ti' -kwlι' i -wεe -a -blee' aopv wσn 'dei 'de nai" 'blea' 'vn -wεe ka Kea nιa "i ao 'je kan' na-. Emε -ε -da aopv 'de εε' kεεma' de 'vn -wεe ε ke ao 'je 'nynι i'wlvv-.

13 'De ιa' -ti' 'vn -a se Kea 'sepo-tι 'boi, de-nve' -ta -aa -tmvva' aopv Kea 'a -ti' ε, ao po ε doin" o ka -cσn' ka. Ao se ε nyiσpv- 'a wlv 'daa-', 'kaa ao 'dεε Kea 'a wlv, 'de 'kamσ ε nι -cεen'- . εε' wlv tu me ao 'je tσ' 'vn -wεe -εε nv dbo 'de aopv 'vn. 14 'Ma de'di -wi", nvy -sv -ke Sesi Klisti "sia "i -wεe -sva naa Kea 'a -jei" 'de Suideblva "kpei ε, ao bla svpv 'a -kσ 'de. Ka ao 'jea Sesi 'a -ti' tσ' 'vn 'sv nvy -sv -ke ao plaan 'blva- i a -tua" aopv 'kle ε, 'kamσ svpv mσ 'je Sesi 'a -ti' tσ' 'vn tein" -wεe Suifv-wi" -tu" svpv 'kle -tu -tu -ke. 15 Suifv -nv mv -dba Tv"bo Sesi, svpv -dba Kea 'a wlv 'kwajaaavn -nιa tein" ε, svpv -nεε' -apv mσ 'mι 'mlai" -ke -wεe -sv -tu" -a 'kle. Vva nyaa Kea i -wεe sv nι nvy -wee' 'a tonyv. 16 Vva kaan -a -je de -wεe -a je 'pvwlv 'tmv 'de nvy -sea' Suifv nι -pee. -Bo vva sea kan' -mσ nv ε, -me disavn sv nva umυ vva -tu" "kpei, vva muu "jru o. 'Kaa sv 'bσσ- vva' -ce" Kea 'a 'pee "jru jaa' 'vn.

Pσσ nιe "i σ ke Tesalonikú -kσvn je 'jee-

17 'Ma de'di -wi", -ta ao ke -a -cεean "i 'bo nv 'wι -wε-, -aa nyiojσ

me se 'de aopv "klu nι, 'kaa -aa tσ' -wee' nιe 'de aopv "kpei. 'De εε' -ti' 'vn -aa -pvn' -a -je 'de aopv o de ji -too"- -wεe ao ke -a -je 'jee-. 18 -A -nιe "i -a -je 'de aopv o ji 'de-, 'mσ Pσσ, 'ma -ce" 'kpa -tvn 'de aopv o jia' i 'me kpe 'sσvn, 'kaa Satan kaan -avn -je de. 19 'Ma 'ce, -svntι -aa Tv"bo Sesi a mua de jia' 'ee, de -ε -je -aa dbo -a nua εε' -kei" nι ε- ? 'Mσ 'na : Aopv -o. Emε -ti -a tba aopv tσ' 'i, -wεe 'de εε' nσ" tu 'di ε, -aa 'sao 'je 'ja, 'de -a -je 'de 'mva- 'vn nι-. 20 Kvn, tσ' -o, 'de aoa' -ti' 'vn ε, Sesi a muε -a -cian" "kpei -tu" 'a see, -aa nve 'mva-.

3

1 -A se ε 'bεε- la -a -je 'vn -kwle -kwlee -kwlee"- -wεe ao ke -a se "jrie- 'jeei. Emε -ti -a -bεε' wlv 'vn 'de -aa 'sv sie -ta Atvn. 2 'De -a -sa' -aa de'di Timote -pvn" -wεe -aa dbo σ 'de aopv o. σmσ σ -ke -aa nv Kea 'a dbo -wεe -aa -tmv Klisti 'a -povia" -ti. -A dboσ' 'de aopv o, -wεe σ 'je aopv 'kpv "nvt 'de σ 'je aoa' di ikuu, -wεe aoa' Kea -kwlι" -tea' 'je -sisi' nι-. 3 -A se ε "inv 'de 'kle aoa 'jea ι 'je aoa' due' koun -gbai' ka 'kpv "iwa. Aoa' -ce" 'kpa 'je kan' 'me -apv -σσ naa Kea 'a -jei" ε, nyiσpv a muε -a 'kle -tuu" 'a see, emε -εε -tea' -a -te. 4 Ao po -ti' -kwlv o, -ta -a -nιa 'de aopv "klu 'de ε, -a -tmvε' -a -na -apv -σσ naa Kea 'a -jei" ε, -aa muε -aa -ce" wσn 'jea'. Ao 'je kan' 'me 'kle -nι umυ -nyniia 'o -ta.

5 'In se ε 'bεε- 'vn 'je 'vn -kwle -kwlee -kwlee"-, emε -ti 'vn dbo Timote -wεe σ 'je 'vn aoa' Kea -kwlι" -tea' 'a "kuan ja-, de-nve' favn a nv 'vn 'ε, 'vn nιe "i 'vn 'je ε juo -bo -sion" se aopv 'de desavn 'di po -wεe -aa dbo -a nua 'de aopv "klu se idoa-. 6 'Kaa Timote -wlvva 'de aopv o ε, σ ja -avn aoa' Kea -kwlι" -tea' ke aoa' nyiσ σ -ti' kmaa' 'a "kuan 'dσe 'me. Ka ao se -a -wεe ao nιe "i ao ke -a -jea 'jee- ε, σ 'tmv ι 'de -a -pee. -Apv mσ nιe

"i -a -ke ao 'je 'jee- -ke. ⁷ 'Ma de'di -wi", 'kle -a -nia 'e 'di ε, ε kmai", 'kaa aoa' Kea -kwl" -tea' 'a "kuan 'doe Timote poa 'de -a -pee ε, ε "sii- 'bo -aa di 'mε 'de aoa' -ti' 'bn. ⁸ Kaan ka la -aa pεe ji ja -wε-, -aa 'kmv a jie -tadue i -tea', de-nvε' ao ke Tv"bo "siiε "i 'bode. ⁹ 'Ma 'cε, εε' 'mva- Kea poa 'de -a pεe o ε, wlu -je -a -je 'ble -wεe -a -je εε' Kea 'sε po 'de aoa' -ti' 'bn ε-? ¹⁰ De -εε feeε' -aa -wla i -wεe -aa -teea' Kea i 'de 'mau'w' o, 'jrv-gbaow' 'di ε, εmε -ni ε 'je -a -kin kwa 'wōōn- -wεe ao ke -a -je 'jee-. 'De -bo ao se de jre' 'mii 'wōn 'de aoa' Kea 'a -jei" naasv- 'bn ε, -wεe -a -je aovv svn o po.

¹¹ 'Ma de'di -wi", de -aa -pōan i ε, εmε -ni -a "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi 'je 'de -aa -je 'a nya kōn -wεe ao ke -a -je 'jee-. ¹² 'In niε "i Tv"bo 'je aoa' ba 'a -ti' kmaa' "kpei po sōōn- sōōn- 'de ao 'je nyv -wee' 'a -ti' kma -ke, ka aovv mō kma aovv 'a -ti' -ke ε. ¹³ -Bo ε ni kan' -wεe aoa' pεe 'je ja ji 'de ao 'je 'pepe ni 'bo -a "Bo Kea "juoi. -Mε -sōti- -aa Tv"bo Sesi ke vō 'bleenyv -wee' a mua jia' a, ao se -kō -pōn" ni.

4

Kea 'a -jei" naasv- -ε -nmōa 'e Kea "jri 'dei ε

¹ 'Ma de'di -wi", de -je 'in 'jea 'tmv ε ke'wle, εmε -ni ka ao 'jea na -wεe ao 'jea 'e Kea "jri 'dei nmō ε, ao 'c'ian -mε 'mε 'bo -a -pōn". 'De 'kamō aoa' na mō v -ce". 'Kaa de -je -aa -teea' aovv i kaan ka, εmε -ni -aa baεε aovv i 'de Tv"bo Sesi 'a 'nyni 'bn : ao na ao 'je nya mu ke'wle. ² 'Sni -a -tua' aovv 'de Tv"bo Sesi 'a 'nyni 'bn, ao jue'. ³ De Kea nia "i ao 'jea nv, εmε -ni ao 'je 'pepe ni-, ao 'je 'nyni-san nv-ti 'bo. ⁴ Ao juo aoa' 'nynō 'ble ka due 'due, -wεe aoa' 'nynō 'blesv 'je Kea 'tvn nv, 'de ε 'je ni' wōn ni-. ⁵ Ao 'bo aoa' -cei" "taiε tō' saiv 'bo aovv -je o poε 'de εε' de tu 'bn, ka

nyv -sea' Kea juo a nva. ⁶ Nyo jrv' 'bo v -podei" 'a di svn 'bn poε 'de aovv "klu. 'De εε' -ti' 'bn ε, -a sie nō" nya sese -a je ia' di tu 'a -c'ε cri 'de ao -pee. -A -na, nyv -sva nva ia' di tu ε, Kea 'a 'pee a mve svv kpv 'a. ⁷ E se 'nyni-san nva' mε -εε 'daa' Kea 'da -avn ni-. 'Kaa ε 'da -avn -ε, -wεe -a -je kpoi" -tee 'de -a -je 'pepe ni-. ⁸ 'Ma 'cε, wlu -aa -tmva 'de ao -pee -ta, ε se nyiv 'o wlu ni-, εmε -ti nyo -v po ε 'kleei 'ja a, -mε Kea -nyia" nyv εε' -Suu 'a wlu mε v po 'klee i.

⁹ -Bo ε -tu" ba 'a -ti' kma-ti -mε ε, ao se ε pōn- la -a -je aovv -mε 'ε 'sbε -jei" poo-, de-nvε' Kea 'a -ce" 'kpa mε -tōv aovv ba 'a -ti' kmaa'. ¹⁰ 'De 'kamō ao nia 'o nva' mō -ke 'de aoa' de'di -wi" -nia 'de Masedoan- -pee. -Aa de'di -wi", de -aa -teea' aovv i ε, εmε -ni aoa' ba 'a -ti' kmasv -nε 'je 'bo -tie" cen ke'wle. ¹¹ Ao kpvsv aoa' -ce" i ao -te 't'vn, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', aoa' svn 'je dbo nv, ka -a sia aovv εε' wlu o 'de ε. ¹² -Bo aoa sea kan' nv ε, -mε nyv -sea' Kea 'a -jei" naa, se ε 'bεε- sv 'je aovv -svn i 'je, 'de ao se nyo jrv' "jru ni-.

Klisi 'a dejisv

¹³ 'Ma 'cε, -a se ε "in' tai' 'je aovv "maa 'de ao 'je "jrii "kae- 'de -aa de'di -wi" -mεa 'a -ti' 'bn, ka nyv -sv sea tō' tba-ta 'ble "kaea "jrii ε. ¹⁴ Ka Sesi 'mεa -wεe v sōan "kunyiv' -bo -a -je ε tō' 'bn ε, -mε nyv -jea Sesi 'a -ti' tō' 'bn -wεe -sv -mεa, ka Kea 'a mve sv ke Sesi de jaa' a, -a -je ε tō' 'bn -ke.

¹⁵ De -a -tba' Kea 'a wlu -gbōv "jri -wεe -aa -tmva 'de ao -pee ε, ε ka : -apv -nia 'kmv -wεe -v fua Tv"bo 'a jia' a, -a se -aa de'di -wi" -mεa "juoi -sii". ¹⁶ 'De εε' nō" tu 'di ε, Tv"bo 'a -ce" 'kpa -je 'de javn 'di 'wlv -wεe -v -je i "si. 'Bomō Kea 'a "soa-wi" 'a "jru kpo' i -tei klaa" o, Kea 'a dō-kleε 'je wluu -tadue, -wεe nyv -jea Sesi 'a -ti' tō' 'bn 'de -sv -mεa sv 'je "kunyiv'

son tein". 17 'Bo -me 'de -apu -o
 mua 'kmvntia' 'de ee' no" tu 'di e,
 -aa mue o beea' -wee -a -wee' 'je
 'vnsn 'de -a -je Tv"bo "i 'jaa- 'de
 bue" 'vn 'bo javn -kwlv -wee -a -ke
 Tv"bo 'je i -te 'bode -bode 'bode.
 18 'Ma 'ce, wlu -ni, umi ao 'je nu
 -wee ao 'je ba -ti' -kwlv' i -tu" due
 'due.

5

1 'Ma de'di -wi", de -na Tv"bo 'a
 dejison 'a -ti' e, -a se e 'bee- -wee -a
 -je aopv 'sbe ja- la 'de ee' -ti' 'vn, 'de
 -a -je ee' -son' ke ee' no" -tu" 'de ao
 -pee, 2 de-nve' ao 'je kan' 'me 'pepe
 Tv"bo 'a jia' a mue nyv "jru -tia'
 ka "jrii 'a -kwlv paa' nta. 3 -Sontu
 nyv -wee' "klein a mua i "mae' 'a
 pleple -wee v 'jea wlu ka : -Pcia"
 pa 'no 'blua- "kpei 'me ! -Ti' se
 ka ni- ! 'Bomv 'kle klaa" v -wee'
 sea woin' 'pvi 'je vpv "jru -tiee'-,
 ka -bo 'nynokpao' 'ble 'kwlv -wee
 -gbaandi a -ka' v "kpei i e, 'kamv
 ee mu nta'.

4 'Kaa 'ma de'di -wi", aomv 'di se
 i kpe 'bode -wee ia' 'wv tu 'je aopv
 "jru -tiee'- ka "jrii a -tia' nyv "jru
 e. 5 'De ao -wee' "klein 'vn flon i
 'bode, ao nte 'de -son' 'vn, ao nte
 -son' v "nynuu -o. -A se kwie 'a 'ce
 ni-, -wee -a -je idu. 6 -A -bo mue ka
 nyv jrv' a nva, 'kaa -a -te 'jrie- "i,
 -a -juv -aa -ce" 'e ka. 7 Nyv -a -kpa
 "nylv v, "mav" me vva 'mv, 'de
 nyv -vva poa nmv "jru e, 'de kwie
 'di 'bo vva pov nmv "jru. 8 'Kaa
 -apv mv e, -a -nte -son' v 'ce -o, -a
 -juv -aa -ce" 'e ka. -A -duv -aa Sesi
 -kwlv' -tea' ke -aa ba 'a -ti' kmaa'
 'vn -wee i 'je -aa 'vnpaade ni, ka
 "soai a paa nveflae' 'vn e. -Wee
 -aa 'pvva' -a tba to' "i -me 'je -aa
 "jru -tu" de ni-, ka nve-gbla nta.
 9 Kea se -a 'da -wee ee' 'pee 'je -a
 kpvn, 'kaa e 'da -avn -e, -wee -a -je
 'pvva' 'je 'de -aa Tv"bo Sesi Klisi
 'kwa.

10 Omv -me -aa 'mea' -wee -bo -a
 -te "jrie- "i ke o, 'de -bo -a -me o, -a
 -je v 'kmv ni-, -wee v ke -a -je "ti.

11 'De ia' -ti' 'vn ao 'je ba -ti'
 -kwlv' i -tu", -wee ao 'je ba 'a di
 ikuu- due 'due. 'De 'kamv ao ni
 nva' mv -ceen'-.

De'bovwlu ke 'jewlu ke

12 'Ma de'di -wi", de -aa -teea'
 aopv i e, eme -ni nyv -vva nva
 Tv"bo 'a dbo 'de aopv "klu -wee
 -vva poa aopv -je o 'de v 'nynv 'vn
 e, 'de -vva vva aopv Tv"bo 'a wlu
 e, ao -te' vpv 'a ni'. 13 Dbo vpv
 a nva 'de ee' -ti' 'vn e, ao 'je vpv
 'a "dia, vva -ti' kmaa' -si' -jei" 'de
 aopv 'vn. pee 'a blua' ni 'de aopv
 'nynv.

14 -Aa de'di -wi", -aa bae aopv
 'me -wi' -wee'- : nyv -vva 'kmvntia'
 -flankan a, ao -tu" vpv 'svi. Nyv
 favn nta 'de 'vn e, ao kuv vpv 'a
 di i. Nyv 'kpv wa "i 'de 'kle 'a -ti'
 'vn e, -wee -vva di a cean a, ao po
 vpv svn o. Ao 'bee- pee "wain 'de
 nyv -wee' -pee. 15 Ao -tu" aov -ce"
 'e -ti' -wee nyo je desavn nu 'de v
 je desavn 'a kpan -sa. 'Kaa ao -pvn
 ba de 'dve "jrii nva' i, ao -pvn nyv
 -wee' de 'dve "jrii nva' i -ke.

16 Ao ni 'e 'mva- 'vn jeejee. 17 Ao
 bae Kea jeejee. 18 Ao po Kea 'se-
 'de de 'o de -wee' 'vn. Aopv -v -jea
 Sesi 'a -ti' to' 'vn e, de Kea a -pvan
 i 'de aov' -ti' 'vn, eme -nao.

19 Ao 'bo Kea 'a -Suu 'a dbo "i
 kaan. 20 Wlv Kea 'a -Suu poa 'de
 nyo 'wvn -wee v 'tmva, ao 'bo v
 -flven. 21 'Kaa ao "jree- di -wee'
 "klein -wee ao 'je ia' 'dve i -te 'de
 aopv 'vn. 22 Ao teen disavn 'a kpe
 -wee' "klein o.

23 Kea -ee -nyia" nyv pee 'a blua'
 a, ee' -ce" me -tee aopv kpoi'
 -ceen'- eme -je aov' nyiojv -wee'
 "klein i fuo-, -me -sontv -aa Tv"bo
 Sesi Klisi a mua de jia' a, aov' to' o,
 aov' -suu o, aov' pee o, aov' 'blvku
 se -flen" -pvn" ni. 24 Kea -e -da
 aopv e, ee' 'wlv wlv "kpei, eme -ee
 mu ee' dbo tu nva'.

25 'Ma de'di -wi", ao bae -aa Kea.
 26 Ao nynia -aa 'jewlu 'de -aa de'di
 -wi' -wee' -pee, ao -gblee vpv

-kwl" ka de'dinynu a nva. ²⁷ 'Ma
baeε aopv i 'de Tv"bo 'a 'nyu 'on,
ao nv 'sbε -nε 'dii 'bo -aa de'di
-wee "klein juoi".

²⁸ -Aa Tv"bo Sesi Klisv po aopv
"diwan !

'Sbe 'e 'soon -ne Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Tesaloniki -jei" e

Jewlu-

¹ Tesaloniki-koon aoppu -o -nia -a "Bo Kea ke Tu"bo Sesi Klisti 'a nyu e, 'mo Poo ke Silasi ke, Timote ke -apu -oo ja aoppu 'sbe-.

² -A "Bo Kea ke Tu"bo Sesi Klisti po aoppu "diwan -wee e 'je aoppu pee 'a blua' "nyu !

Tesaloniki-koon 'a Kea -kwli" -tea' 'a -kei"

³ -Aa de'di -wi", -a se Kea 'sepo -tu 'bo i 'de aoa' -ti' 'un. E nne ka -coon' ka -wee -a -je ee' de tu nu, de-nue' aoa' Kea -kwli" -tea' ke aoa' ba 'a -ti' kmaa' a 'kpa "kpei soon- soon-.

⁴ Emee -ti -a 'di nmoo won -wee -a po Kea 'se 'de aoa' -ti' 'un. Ka -aa jiaa Kea -gbi 'dii e, 'kamoo -aa -si" aoppu 'a 'nyu 'doo 'de nyu -pee, de-nue' nyu a -tue" aoppu 'kle -wee aoa 'je aoa' -ce" won 'de aoa' Kea 'a -jei" naa-ti 'un, 'kaa aoa' wlu wlu', ao -tee' Kea -kwli" 'de nai" 'blea 'un. ⁵ Ka Kea nia 'de aoppu 'de e, emee -to e. Kea 'srei", 'kle aoa 'jea -wee ao 'bhea pee "woin e, emee -ee mue nua' -wee ao 'je 'e ee' 'kmu dee 'di pa ka ni-. ⁶ To' -o, de -sraei" e, emee Kea a mu nua' see. Nyu -uu -tua" aoppu 'kle e, ee mue uupu 'kle "kpei jaa", ⁷⁻⁸ -wee aoppu -oo -jea 'kle 'de -stanwu 'di e, 'de ao ke -a -je -kwlekwlo 'je 'de -a -je -kwle.

-Soontu Tu"bo Sesi a mua 'de javn 'di 'wlu' -wee o 'jea -tan a, o ke oo "soa-wi" oo "ikmaa' nia 'e 'un a mue jia' 'bo ne-gbauo 'a -kwea'-. 'De ee' no" tu 'di mo o 'je -avn -aa -kwlekwlo 'di paa-. 'De nyu -uu se e "inu -uu -jea Kea juo -wee -uu -na -uu se -aa Tu"bo Sesi 'a -poia" -ti won 'jei e, 'de 'pee 'je uupu kpuun-. ⁹ Uba' 'pee 'a kpuun 'a me -ni uu

'je ison- 'bode -bode 'bode. Uu se Tu"bo 'a "jua- ke oo' kema' de 'e "ikmaa' ke ee' fansun "jrie- 'jeei. ¹⁰ -Soontu oo mua jia' a, oo' "ikmaa' a mue "jri "kpa' poa' 'de oo' nyu o -teea kpoi" 'un -wee nyu "klein -jea oo' -ti' to' 'un uu 'je o 'jraa- 'de uu 'je o "juoi -gbee'-. Uba' nyu tu e, aoppu a mue 'de uupu "klu nia' -ke, de-nue' wlu -a -tmua 'de ao -pee e, ao 'je e to' 'un 'e.

¹¹ Emee -ti -aa bae aoa' Kea jeeje -aa -tee' i -wee 'kmunia' -ee 'daa' e 'da aoppu e, 'de ao 'je ee' 'je ka ni-. De -aa -teea' e i ke'wle e, emee -ni 'doo aoa -pooan nua' i e, e 'je aoppu sun o po 'de ee' "ikmaa' 'un -wee dbo aoa' Kea -kwli" -tea' a nua e 'je 'pepe ni-. ¹² -Bo e ni kan' -me -aa Tu"bo Sesi 'a 'nyu a mue "i 'bhea' 'de aoppu 'un -wee ao mo' o 'nyu 'je "i 'be 'de omo 'un -ke. Ee' 'saavn tu 'wle 'de -aa Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisti 'un.

2

Di -ia mua nuva' Sesi Klisti 'a deji no" e

¹ To' -o, -aa Tu"bo Sesi Klisti a mue jia' -ceen-, -wee o ke -a -je "jrui 'kuun-. 'Kaa 'ma de'di -wi", -bo e -tu" 'de -me 'e -ti' 'un e, -me de -aa -teea' aoppu i e, ² emee -ni ao 'bo aoa' -cei" 'taie -wee nyu 'bo ao faun' poe, 'de o 'bo aoa' 'jru -jei" -saa -too'-. -Bo nyu jru' wlu ka uu 'na Kea 'a -Suu -po' wlu 'bo uupu -kwli" -wee uua 'tmu i, 'de uua 'di Kea 'a wlu e, -bo nyu jru' 'crti 'sbe, -wee uu 'na -apu -crite' e, -bo nyu jru' 'tmu Kea 'a -ti' -wee uu 'na Tu"bo ji' -we- sese e, -me ao 'bo i to' 'un 'jee. ³ Ao 'bo 'wooen nyu 'bo ao 'sre ipooe ka "o ka 'de di -nia 'mua- 'a -ti' 'un, de-nue' no" -ti Tu"bo 'a 'jru 'je 'de nyu 'jru ni e, -me nyiopu 'a Kea won o toa' a mue 'blua- "i "sia'. 'De "ju -oo 'nyu nia 'diwoonyii e, -wee -o -tea isoon' 'a -teea' -mo 'je -tan' ke tein". ⁴ Di "klein nyiopu a -gbeea' "juoi

-wɛɛ ʊʊ 'daa-Kea ɔɔ muɛ ɪ -wɛɛ' ɔ -foan', ɔɔ muɛ ɔɔ' -cɛ' 'ɛ 'nyɪɪ "jɛi kpaɔ' 'bo ɪ -wɛɛ' "jru kpo'. ɔɔ muɛ mua' mamav 'sʊ ɔ 'je 'e Kea -gbu 'di pa -wɛɛ ɔ 'je ɪ -te 'demu, 'de ɔ 'je ɔɔ' -cɛ' Kea 'daa-.

5 -Ta 'ɪn nɪa 'de aopu "klu 'de ɛ, 'ɪn se ɪa' dɪ tu 'tmʊ 'de ao -pee 'dee- ? -Aee', ɛ se kan' nɪ- ? Ao po -tɪ' -kwɪɔ o ke ! 6 'De kaan la, ao 'je kan' 'mɛ dɛ jɾɛ' mɛ -kaan ɔ -je de, ɛmɛ -tɪ ɔ se ji ke. ɔɔ' no" -tuu" a -bo ɛ nyɪɪ -wɛɛ ɔ 'je ji. 7 ɔɔ' 'diwɔnyɪɪ-suu -je -nɪa 'de nyɔɔpu 'ɪn ɛ, -mɛ nɪɛ dbo nva' wɔɔ- 'de kwie'. 'Kaa -sontɪ dɛ -ɛ -kaan ɔ -je de ɛɛ mua 'no 'wɪba' a, 8 'bomɔ "ju ɔɔ 'nyɪɪ nɪa 'diwɔnyɪɪ ɛ, ɔɔ mu ɔɔ' -cɛ" toa'. 'Kaa Tʊ"bo Sesi 'a wɔn 'dipoo' ɔ muɛ ɔ 'dbaa' 'de ɔɔ' jisɔn 'a "ikmaa' 'je ɔ i-sa 'de nya. 9 'Diwɔnyɪɪ -no, -sontɪ ɔɔ mua jia' Satan a mu ɔ 'ikmaa' 'nyɪa' -wɛɛ ɔ 'je jrii' ke "jɾiɛ o siedɪ klæ" klæ" nʊ 'de ɔ 'je nyʊ 'srɛ ipoo-. Ka ɔɔ' 'ikmaa' 'wɪba 'de Satan 'ɪn ɛ, ɪmɪ -toɛ. 10 ɔɔ muɛ 'de dɛsavn 'a kɾɛ -wɛɛ' "klein 'ɪn jɪia' -wɛɛ ɔ 'je nyʊ -ʊʊ -ma' ʊʊa' -cɛ" pɛɛ 'di ɪ -te. ʊʊa' nyʊ tu a muɛ isoan, dɛ-nʊɛ' to' -tɪ 'a -tɪ' kmaa' -ɛ -jea ʊʊpu 'pʊʊ ɛ, ʊʊ se ɛ 'ɪnɪ ʊʊ 'je ɛ sɪn 'sɔɔn kɾʊʊn-. 11 ɛmɛ -tɪ Kea a muɛ nva' -wɛɛ ʊʊ 'je idu 'de ʊʊ 'je sɪ to' 'daa-, 12 -wɛɛ nyʊ "klein sea' to' -tɪ 'a wɪlʊ to' 'ɪn 'je, 'de -ʊʊa -jea dɪsavn 'a "dia a, Kea 'a 'pee 'je ʊʊpu kɾʊn.

Ao 'bo 'o to' -tɪ 'a -jei' 'wɪɛ

13 'Kaa aopu mɔ ɛ, 'ma de'di -wi", ao nɪɛ Tʊ"bo 'a -tɪ' kmaʊn -o. -A se Kea 'sɛ po-tɪ 'boɪ 'de aoa' -tɪ' 'ɪn, dɛ-nʊɛ' Kea -teɛɛ aopu kɾoɪ" sese -wɛɛ ao 'je 'pʊʊa' 'je. ɛmɛ -tɪ ɛɛ' -Suu a nʊ dbo 'de aopu 'ɪn -wɛɛ ao 'je to' -tɪ 'a wɪlʊ to' 'ɪn. 14 ɛmɛ -ɛɛ 'daa' ɛ 'da aopu 'de -pɔia' -tɪ -a -tmʊa 'de ao -pee 'ɪn, -wɛɛ ao ke -aa Tʊ"bo Sesi Klɪsɪ 'je 'nyɪɪ ɪ 'wɪʊʊ-. 15 'Ma 'cɛ, -bo ɛ nɪ kan' di, -mɛ wɪ -a -toɔa aopu 'de -a wɔn 'di o, -jɪ -a -toɔa aopu 'de 'sɛɛ -a

-pooa aopu -jei' 'di o, ao -tɪ' ɪ 'de aopu 'ɪn -wɛɛ ao 'je 'sɪn po 'de Kea 'a wɪlʊ 'ɪn.

16-17 -A "Bo Kea kma -aa -tɪ' -wɛɛ ɛ nʊ -avn 'saavn "jrii 'de ɛ -tu" -a -tɪ' -kwɪɔ ɪ -wɛɛ -a -je to' tba-ta -cɛɛn' 'ble. ɛ ke -aa Tʊ"bo Sesi Klɪsɪ 'a -cɛ" 'kpa -kuu aoa' pɛɛ ɪ -wɛɛ ao 'je 'dɔɛ nva' ke wɪlʊ 'dɔɛ 'tmʊa 'a 'kɾɪ 'ble.

3

-A -bae ba 'a Kea

1 'Ma de'di -wi", -ta -jo 'ma jia -craa' la 'bomɔ -nɪ ao bae -aa Kea -wɛɛ Tʊ"bo 'a wɪlʊ 'je 'blʊa -ja -ko' sɔɔn- sɔɔn- 'de ka ao 'je ɛ to' 'ɪn -wɛɛ ao kɾʊʊn ɛ sɪn 'sɔɔn ɔ, ɛ 'je kan' nɪ -ta "o -ta. 2 Ao bae -aa baea' -ke -wɛɛ Kea 'je -a seie 'de 'diwɔnyɪɪʊn 'kwa, dɛ-nʊɛ' ɛ se nyʊ -wɛɛ' -a -wɔɔn' Kea 'a wɪlʊ to' 'ɪn 'je -tɪ kan' nɪ-.

3 Tʊ"bo 'a 'wɪlʊ wɪlʊ "kpei, ɔɔ muɛ aopu 'a dɪ ikua' -wɛɛ ɔ 'je aopu ifuo- 'de -sɪɔn' se aopu sɔn -pʊn" kpaɪ. 4 -A -je kan' 'mɛ dɪ -a -sia" 'nyɪɪ 'de ao -pee -wɛɛ ao 'jea nʊ ɛ, ao nɪɛ ɪa' nva' 'de aoa mu ɪ nva' ao 'je nya mu, dɛ-nʊɛ' ao ke Tʊ"bo "siie -tɪ, ɛmɛ -tɪ -a -te' aopu -kwɪɔ". 5 Tʊ"bo po aoa' pɛɛ -je o 'de ao 'je Kea 'a -tɪ' kma, -wɛɛ pɛɛ "wɔɪn 'bɛɛa' -ɛ -nɪa 'de Klɪsɪ 'ɪn ɛ, ɛ 'je 'de aopu 'ɪn nɪ-.

Nyʊfɛn' -saawlu

6 -Aa de'di -wi", -aa -teɛ' aopu kɛ' "ɪ 'de Tʊ"bo Sesi Klɪsɪ 'a 'nyɪɪ 'ɪn -bo nyɔ nɪ 'de aopu "klu -wɛɛ ɔɔ sea ɔɔ' -cɛ" -flaan' "kpei po ɛ, 'de dɪ -a -toɔa aopu -wɛɛ ɔ 'na ɔ sɪ wɔn 'jei ɛ, -mɛ ao tɛɛn -mɔ ɔ jei tu o. 7 Ka ao 'jea nʊ -wɛɛ ao 'jea 'bo -aa -ko 'de bla a, ao juɛ', dɛ-nʊɛ' -ta -a -nɪa 'de aopu "klu ɛ, ao 'je kan' 'mɛ -a se -flavn nɪ-. 8 -A se bae' -te 'bo nyɔ jɾo' "wɔɪn -wɛɛ -a se ɔɔ' dɪ dɪ "jei-, 'kaa -aa -cɛ" 'kpa -nyɪa' -su' 'de 'mau' wɪ o, 'jru-gbaɔ wɪ di -wɛɛ -ɔɔ -pɔn ɔɔ' diide 'de -bo ɛ nɪ kan' -wɛɛ -a je 'bo aoa' nyɔ jɾo' "jru

-te. ⁹ Dbo -a nva 'de aopv "klu ε, aopv -je -a diide "nyi -wεε -a -je di 'de-. -Bo -a se kan' -mɔ nv ε, -mε ε se ao se -aa diide "nyi ka ni ko-, 'kaa -a -nιε "i -wεε ao 'je -aa kplvn ja -gbvn 'de ao 'je 'bo -aa -kɔ 'de bla. ¹⁰ 'Ma 'cε, -ta -a -nυa 'de aopv "klu ε, wlv -a -tmva ao si ε tɔ' o. -A -wlv ka -a 'naa nyo ɔ sea dbo nv ε, ɔ 'bo dε diε.

¹¹ 'De -mε 'kamɔ dε nyv a 'tmva -wεε -aa -wɔan 'de aoa' -tɪ' 'vn mε -nɪ nyv jrv' -nɪ 'de aopv "klu -wεε -vv -te i 'sv -vv -na -vv se dbo nvi 'de -vva na daɪn" 'vn -vva -sii'vn -wεε -tɪ' vv sea kɔn vva 'kpi 'vn -pluu -pluu. ¹² Vva' nyv tu ε, -aa baεε vvpv i 'de Tv"bo Sesi Klisi 'a 'nyv 'vn vv nv dbo -wεε vv 'je vva' -cε" 'kpa 'a 'kwadε 'je, vv 'je di 'de ku peeε 'vn. ¹³ 'Ma de'di -wi", aomɔ 'bo dε 'dɔe nva' 'vn seaa. ¹⁴ 'Sni -a -tua" aopv 'de 'sbε -nε 'di -ta, -bo nyo ni 'de aopv "klu -wεε ɔ 'na ɔ se ε wɔn 'jei ε, -mε ao sie ɔ 'jriε- o, ao 'bo ɔ dbεεjua o kpa, -wεε ɔɔ' -cε" 'ε 'kmv 'je ɔ -tɪn' "i 'dbaa. ¹⁵ 'Kaa ao 'bo ɔ aoa' tɔnyɔ 'vn nvε, dε-nvε' ɔ nιε aoa' de'di -o. Ao 'kpo -pvn" -wεε ao 'je ɔ fεn' -sa.

Jewlu-

¹⁶ Tv"bo -ɔɔ -nyta" nyv pεe 'a blua' a, ɔɔ' -cε" 'kpa "nyi aopv pεe 'a blua' 'wɪ "o 'wɪ ka "o ka ! Tv"bo sie ao -wee' "klein o !

¹⁷ 'Mɔ Pɔo, 'mɔ -je aopv, 'ma -cε" 'kpa 'a svn -cɪ wlv -nɪ. 'De 'ma 'sbɪ -wee' 'di ε, ka 'ma nva 'ma 'nyv 'cɪsvn, 'kamɔ -nao.

¹⁸ -Aa Tv"bo Sesi Klisi 'a "diwan kpvn ao -wee' "klein !

"I-saasbe Poo pooa Timote -jei" ε

Jewlu-

¹ 'Mo Poo, -o -nia Sesi Klisti 'a dboi, ka -aa 'Pooi Kea ke -aa to' 'itbai- Sesi Klist da, ² 'mo -oo ja -un 'sbe, Timote 'ma 'ju -coon' 'de de to' 'un 'jea 'un. -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisti 'je -ma wee, ε po -un "diwan -ma pee 'je blu !

Ke' wo-sanyv -sain 'a -ti'

³ 'Ma poe -un -ti' -kwli" -ta 'ma mua Masedoani ε, 'in -tue" -un wlu -wee -in -sie 'o Efesi. 'In 'na -in -tmu' nyv jrv' -uva tooa nyv di -i sea 'cruie 'de Kea 'a wlu 'di ε, υυ 'je ia' nyv too- ti 'bo. ⁴ -In -tmu' uupu -ke υυ 'bo 'o uupu -kwli" -saa 'su υυ 'bo di "i pooe, υυ 'bo i to' -ti 'daa-. Ka nyv 'a "ji nva 'itbaason, -ia' ba o -tooa' sea "ti -ta 'ble ε, υυ 'bo i o. De υυ 'jea nu ka, eme -ni 'pua' Kea "nyia nyv ee' -kwli" -teti nyv tooa.

⁵ Wlu 'ma 'tmua -un -wee -in -jea 'tmu 'de uupu -pee ε, ia' bu me -ni υυ 'je nyv 'a -ti' kma 'de pee -ceen' 'un -wee uua' pee je uupu "bli -ce' 'de uua' Kea -kwli" -tea' je "jridepooa' -son ni-. ⁶ Ee' -jeblv -tu ε, nyv jrv' -to ε 'kpu "i, -wee -su -biie" 'e ba o -tooa' ke wlu -gbai" 'tmua' o. ⁷ Uua' nyv tu ε, υυ niε "i υυ 'je Kea 'a ke' wo -sa 'de nyv -pee, 'kaa wlu uua 'tmua uua' -ce" 'kpa 'a 'won 'de i 'dei, 'de de -ee -ti' uua 'tmua -wee uua 'nyea "kpei- 'de nyv -pee ε, υυ se ε juo-.

⁸ -A -je kan' 'me Moisi 'a ke' nmo "jrii, ka ε "sia 'nyu -bo nyv o se ε wo -sa' kan' 'pepe ε, -me nmoi". ⁹ Nyv -oo nva kan' a, ka Kea sea ke' bla 'de 'isreun 'a -ti' 'un ε, o juε'. 'Kaa ke' -ε -blaa a, ε blaa' 'de nyv -uua' 'jea ke' "o ke' won o, "jruku -un o, nyv -uua' -tea' Kea 'a ni' o,

desaunvun o, nyv -uu sea Kea 'a -tea' -te o, nyv -uua -dba "bo ke de -kwlo i, υυ ke "ku 'dbaun 'a -ti' 'un -ke. ¹⁰ E blaa' -ke 'de de 'ε "jrii teun o, "nynunmai -uua 'su a -poan ba o, nyv -uua -jriia" nyiovu o, si 'tmuun o, nyv -uua -snea' 'de Kea 'a 'nyu 'un, 'kaa di -ia wlu υυ cean -tie" 'bo Kea "juoi, uua' nu i. Nyv "klein -nia 'mua- uua' nuudi ke to' -ti -i -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di tooe ba 'kpu "i. Uupu 'a -ti' 'un me ke' blaa-, ¹¹ de-nue' 'kamō ε 'cruie 'de -poia" -ti Kea -tea' 'un kwa 'di. Ia' -poia" -ti -tu ε, ka Kea nmoa 'di won -wee ε nia 'e -son' 'un ε, eme ia 'tmu.

Poo a poe Sesi 'se-

¹² 'Ma poe -aa Tu"bo Sesi Klisti 'se-, de-nue' o -tee' 'un -kwli" -wee o -te' 'un -poia" -ti 'tmudbo kwa, 'de o -nyu' 'un 'kpu -wee 'ma nu ee' dbo tu-. ¹³ 'De -me 'kamō 'in dooa oo' 'nyu tein' -doa -doa"- Nyv -uua naa oo' -jei" ε, 'in kma won 'de uupu "kpei -wee 'in -tu" uupu 'kle -tu -tu. 'Kaa Sesi 'jee 'ma wee-, de-nue' -ta 'in sea oo' -ti' to' 'un 'jee- 'de ε, di 'ma nva 'in si juo-. ¹⁴ 'Saavn -aa Tu"bo nva 'un "jrii ε, ε ceu -je "kpei -tie". Eme -nue' -wee 'in ke Sesi Klisti "sii- 'i 'de 'in -te' Kea -kwli" -wee ee' nyv 'a -ti' kmaa' ni 'de 'un. ¹⁵ Wlu -ne, ε se jrai" po -ta 'ble, -wee ε ni 'won ka. Ee' wlu tu ka : Sesi Klisti ji 'no 'kmu "kpei 'me -wee o 'je desaunvun 'puu-. Uua' desaunvun tu ε, mo -kon 'e υυ -pu 'a nya. ¹⁶ 'Kaa Sesi Klisti 'jee 'ma wee-, -wee ka o kuua to' i ε, o 'je ε to 'bo 'mo "kpei, 'bo 'mo -o -kon 'e desaunvun 'a nya "kpei. O nu kan' 'me -wee nyv -uua mua oo' -ti' to' 'un 'jea' 'de nya, υυ 'je ε "jrie- 'jee- 'de υυ 'je 'kmuia' -sea' -kwe -ta 'ble 'je. ¹⁷ 'Beo -nia 'e javn 'di ε, Kea -ε sea 'me-ta 'ble ε, Kea nyv o 'jea "jrie-, Kea -ε -nia due' koun -gbai' ε, ee' 'nyu 'bei" -wee ε 'je dewon ni jeejee ! 'Kamo ε 'je ni.

18 Timote 'ma "ju, wlu 'in sia -un o, emε-nao. E ke wlu Kea jaa nyu 'kwa, -wεε υυ 'tmva 'de-ma -ti' 'bn nte dε due', -in po ia' wlu tu -kwlv o, 'de -in -je Kea 'a -ti 'a tv -fɔn' ka -cɔɔn' ka. 19 -Bo -ma sea kan' nυ ε, -in kpon -ma Kea -kwlv" -tea' i. 'De -ma nυδt -wee' "klein 'bn ε, -ma pεε 'bo -un "bli -ceε'. Nyu jrv' se ε "inu υυ 'je υva' pεε 'a wlu doin" o po. De -ε 'bn υva' pεε -ceε' υυ "bli ε, υva -fuuen nya, emε -nυε' -wεε υva' Kea -kwlv" -tea' -ceεn' sɔn i, -wεε υυ 'bɔɔ- sɪ -ti 'a tɔ' 'bn 'jea' 'bn. 20 'De υva' nyu tu "klu mɔ Imene ke Alesandri nυ. 'In "taie υυυυ "i 'de Satan 'kwa, -wεε ka nyɔ sea 'bεε- ɔ 'jea Kea 'a 'nyu dooa, 'de υυ 'je ε juo-.

2

Kea bae-ti

1 De -ε -kɔan -ti' -wεε 'ma kuua Kea 'a -jei" naavn 'a dɪ i ε, emε -nɪ υυ 'je Kea dε i -tee', υυ 'je ε i bae-, 'de υυ 'je ε 'se po 'de nyu -wee' "klein 'a -ti' 'bn. 2 Uυ 'je 'blvajeυn o, nyu -υυ -tea' nyu "jru kpo' i 'a Kea bae, -wεε -aa 'kmυ 'je 'e ku peεε' 'bn nɪ, 'de -aa pεε 'je blu. -Bo ε nɪ kan' a, -mε -aa mυε Kea 'a -jei" naa' ka -cɔɔn' ka, -wεε dɪ ε nɪa "i ε, 'de -a -jɪ nυ. 3 De -ε -nmɔa "jrii -wεε -ε -nmɔa Kea -nɪa -aa 'Pυvi "jri 'dei ε, emε -nao. 4 Emε -ε -nɪε "i nyu -wee' "klein 'je 'pυ -wεε υυ 'je tɔ' -ti juo-. 5 'Kaa Kea nɪε due' koun -gbai'. 'De -ti' 'nyu nɪ i -nɪa 'o nyiɔpυ ke Kea 'nyu, nɪε due' koun -gbai -ke. ɔmɔ -nɪ Sesi Klisi -nyɪɔ-. 6 ɔmɔ -ɔ -to 'e ɔɔ' -ceε" -wεε -ɔ -seie' nyu -wee' 'de dεsaυn 'kwa. Ka Kea nɪε "i ε 'jea nyu -wee' 'pυυ- ε, dε -ε -toε ε, emε -nɪ Sesi mɔ -saa ɔɔ' -ceε" 'sraa- 'bn 'de nyu 'a dεsaυn 'a -kwε-tɪ 'bn 'de nɔ' -ε -tuua" 'di. 7 Emε -εε -ti' 'bn 'in -teeε 'o -wεε 'in dbooε- 'de 'in 'je nyu sea' Suifv nɪ Kea -kwlv" -tea' ke tɔ' -ti tɔɔ-. De 'ma 'tmva -ta ε nɪε tɔ' -o, ε se sɪ nɪ-.

8 De -je 'in nɪa "i 'bo -mε 'de ε, emε -nɪ "nynunmai 'je Kea bae -ta "o -ta. -Bo υva sea Kea bae ε, υυ to sɪn -ɪ sea dεsaυn 'a -kɔ -pυn" nɪ "jei, υυ 'bo 'cɛn ke tɔ' saɪn pεε o 'bleε. 9 De 'in nɪa "i -ke 'de 'nynυkpae' 'a -ti' 'bn ε, emε -nɪ υυ juo dɪ 'unpaa ka- Uva' dɪ 'unpaasυn 'bo ε nυε -wεε "jriε- 'bo υυυυ o 'mυε. E se υva' "mυ- dbasυn o, υva' doin" podɪ o, υva' dɔ' podɪ o, υva' -pυn" -tu" dɪ mɪ -je ε nυ, -wεε υυ 'je Kea "jri 'dei nmɔɔ nɪ, υυ 'bo ɪ 'wεi -sɔn -kwεε', 10 'kaa dε -je -je ε nυ -wεε υυ 'jea dεwɔn nɪ ε, emε -nɪ υva' dɪ 'dɔε nva'. 'Nynυkpae' -υυ -na -υva pleεε Kea, 'kamɔ υυ 'je nυ. 11 'Nynυkpae' jaa υva' -ceε" ja -wεε υυ 'je -snii' -te, 'de υυ 'je Kea 'a wlu doin" o po. 12 -Bo ε -tu" 'bo 'mɔ -kwlv" ε, 'in se 'nynυkpae' 'a nyυdεtɔɔ -ti 'wɔɔn- 'de Kea -gbu 'di. 'In se ε 'bεε- -wεε 'in 'je υυυυ 'bo 'nynunmai "jru kpo' i -te. 'In nɪε "i υυ 'je 'tɪn -te. 13 Tɔ' -o, Adam mɔ Kea nυ tεin' -wεε Efv tba 'o. 14 'De ε se Adam mɔ Satan poo 'srε i nɪ, 'nynυkpao' mυ Satan poo 'srε i, -wεε -υ -blaa Kea 'a kε' wɔn. 15 'De -mε 'kamɔ 'nynυkpao' a mu 'pυva' 'jea' ka υ nɪa "nynuu- de ε, υ 'ble Kea -kwlv" -tea' ke nyu 'a -ti' kmaa 'a nai" -wεε υ 'je kpoɪ' -tee, 'de υ 'je "i kpon.

3

Kea -gbu -jeopov

1 Tɔ' -o, -bo nyɔ -nɪεi" ɔ 'je Kea -gbu -jeopoi nɪ ε, -mε nmɔ "jrii, dbo 'dɔε -o. 2 Kea -gbu -jeopoi -mɔ 'ja a, ɔɔ' nyɔ tu se -kɔ -pυn" nɪ. ɔ 'ble 'nynɔ due', ɔ juo ɔɔ' -ceε" 'ε ka, ɔ nɪ tɔɪ" nyɔ-. ɔ nυ kplɪn 'dɔε, ɔ nɪ nyiiɔ-, ɔ nɪ nyu dε tɔɔ ka. 3 ɔ 'bo nmɔ 'nai nɪε, ɔ 'bo 'cɛn 'bleε, 'kaa ɔ nɪ kupeεε' nyɔ-. ɔ -pɔn pεε 'a bluα' i, ɔ 'bo ɔɔ' -ceε" 'ε 'dɔε i-pɔεn. 4 ɔ juo ɔɔ' -gbu" 'a -je o po ka-, ɔ nυε -wεε ɔɔ' 'nynuu- 'je ɔ wɔn 'je -wεε υυ 'je ɔɔ' nɪ' -te'. 5 -Bo nyɔ se

ῶῶ' -gbu" -sonyυ 'a -je o po ka juo 'ee, -mε ka ῶ 'je Kea -gbu 'a -je o poson nu ε-? ⁶ Nyo ῶ -jea Kea -gbu -je o po ε, ῶ 'bo nyo ῶ -jea Kea 'a -ti' tῶ' 'un dee' 'un nte. -Bo ῶ se 'e Kea 'a -ti' 'un -kwle ε, ῶῶ muε ῶῶ' -cei" 'βεεα', ka -sion' 'βεεα ῶῶ' -cei" ε, -wεε Kea 'a 'pee -ε kpyon a -sion' ε je ῶ kpyon -ke. ⁷ ῶ 'bo -kῶ 'bleε 'de nyυ -υυ sea Kea -gbu 'di nu "jri 'de -ke, 'de ῶῶ' 'nynt je dooa -wεε ῶ je 'o -sion' ῶ -sebee 'wῶn' kpa.

Kea -gbu sῶn opoun-

⁸ Kea -gbu 'a sῶn opoun -wi" -mu -ke ε, υυ nu kpln 'dῶe, υυ 'bo muῶ 'sῶῶn 'bleε, υυ 'bo nmῶ 'naa' -jei" -siiε, υυ 'bo 'wei -pῶen ka saῶn ka. ⁹ tῶ' -ti -i poa "jri "kpaε' 'de Kea -kwlt" -tea' 'un ε, um υυ 'je o -si', 'de tῶ' 'dῶe' 'un. ¹⁰ Uba' nyυ tu ε, -bo nyυ 'je uυpυ dῶo -ne kwa -te' ε, nyυ 'je υυ -pυ 'a kpln ja -gbun -o. -Bo υυ se -kῶ -pῶn' nu ε, -wεε υυ 'je εε' dῶo tu nu. ¹¹ Uba' 'nyῶkpaε' foo" 'sυ 'a nuῶkpln 'je "jrii nmῶ, υυ 'bo nyυ cιen 'sυ υυ 'bo ipleeε -wεε υυ 'je kpln 'un nu, υυ kpyon wlu "kpei- 'de dῶ -wee' 'un. ¹² Nyo ῶ -jea Kea -gbu sῶn o po ε, ῶ 'ble 'nyῶῶ due', ῶ 'βεε-ῶῶ' "nyῶu- o, ῶῶ' -gbu" 'a -jeopoa' 'wῶin. ¹³ Kea -gbu 'a sῶn opoun -υυa nυa υυa' dῶo ka -ῶῶn' ka a, nyυ a muε uυpυ 'a ni' -tea'. -Bo υυa sea Sesi -kwlt" -tea' 'tmυ ε, faῶn se uυpυ nυi, dε υυ ke Sesi "siaa" i ε, εε muε nυa' υυ 'je 'kpy' 'ble.

Tῶ' -ti klaa" -pa' kwla a

¹⁴ -Ta 'un nῶa 'sbε -ne 'cῶa' a, 'ma naa tῶ' i 'un 'je 'de -un o ji -ta 'wῶ' sῶῶn. ¹⁵ 'Kaa dεε-ti 'ma ja -un 'sbε-, εmε -nu -bo 'un se -too"- 'un se ji ε, -wεε ka Kea 'a 'ce' 'jea na 'de 'kmῶn Kea 'a -gbu" 'di -un -je ε juo-. Kea 'a 'ce -nu, uυpυ -nu tῶ' -ti 'a -kwea -gbaatu-, -wεε ka -kwea' -gbaatu kpyon a -gbu" i ε, υυ 'je kan' tῶ' -ti i kpyon -kli, 'de υυ 'je ia' -ti' -tu". ¹⁶ tῶ' -ti klaa" -i pa' kwla 'de-, -wεε Kea -sa' kwla a, nyo jῶῶ' se

ε 'βεε- ῶ 'je ia' -ti' 'un-too'-. Ka nyυ 'jea nu -wεε nyυ 'a 'kmυ 'jea 'e Kea "jri 'dei nmῶῶ ε, εmε ia tῶῶ nyυ, dε-nυε' i 'tmυε Sesi 'a -ti' :

Ῥmῶ -snεε nyῶῶ 'un, ῶmῶ Kea 'a -Suu po -ti' o, -wεε Kea 'a "soa-wi" 'jee- "jriε-. Ῥmῶ -ῶῶ -ti' a 'tmυεε 'de nyυ sea' Suifυ nu -pee. Ῥmῶ -ῶῶ -ti' nyυ jῶῶ' 'je tῶ' 'un 'de 'kmυ -wee' "kpei. Ῥmῶ Kea kpa 'e jaῶn 'di, -wεε ῶ -nu 'e εε' -sῶn' 'un.

4

Nyυ -υυa tῶῶa nyυ si-ti ε

¹ Wlu Kea 'a -Suu 'tmυa 'pepe ε, ε ka, ε 'naa : no" -ti 'blba 'a -kwe- no" 'je nyῶi ε, nyυ jῶῶ' a muε Kea 'a -jei" naa -ti o 'bῶa' -wεε dῶ -sion' ῶ nyυ "maa -sii a tῶῶa nyυ ε, υυ 'ji' wῶn 'je. ² Ia' -sii -tu ε, 'de "jridepῶoun ke si 'tmυῶn 'un mῶ ia cεen -wεε ia wlu. Uba' nyυ tu ε, υυa' pee "cruan- "i, dε-nυε' Satan -tuε" uυpυ juo'un. ³ Dῶ υυa tῶῶa nyυ ε, εmε -nu υυa -tee' nyυ ke' "i -wεε υυ je 'nyῶn' 'ble, -wεε υυa tba nyυ -gban' 'de diidi jῶῶ' 'a -ti' 'un. 'Kaa Kea nu diidi -wee' "klein mε, -wεε nyυ 'je ia' Kea 'se po 'de nyυ 'jῶ di. Nyυ -υυ -jea Kea 'a -ti' tῶ' 'un 'de -υυ -jua tῶ' -ti ε, υυ kpyon i sῶn 'sῶῶn -wεε υυ 'je ia' Kea 'se po. ⁴ Dῶ "klein Kea nυa nmῶ "jrii, ia' jῶε' se i po ka nu-. -Bo nyo ῶ sea ia' Kea 'se po ε, ῶ 'βεε- ῶ 'jῶ di, ⁵ dε-nυε' Kea 'a wlu ke εε' 'sepowlu mῶ -nυε' -wεε i nu 'pepe 'de i nu di ka.

Sesi Klisti 'a dῶnυi -ῶῶn'-

⁶ Dῶ 'ma 'wlu' 'tmυa' -nu, um -un -je -aa de'di -wi" "i to-. -Bo -ma sea kan' nu ε, -mε -ma muε Sesi Klisti 'a dῶnυi -ῶῶn' nῶa'. Kea 'a wlu -cεen' -ε 'di -un -βεεa' "i -wεε -un -tea' -kwlt" 'de -ma -jea wῶn 'pepe ε, εmε -un -je to 'de nyυ -pee. ⁷ 'Kaa dῶ -i sea 'e Kea 'a wlu 'di 'wlu -wεε nyῶpυ a -sa 'o υυa' -ce" -kwlt" 'sυ υυa 'tmυa, ia' dῶ tu se 'de 'ble, -un -tεen i o. ⁸ Ka -un -jea nu -wεε -ma

'kmv 'jea 'e Kea "jri 'dei nmoo ε, εμε -in -je 'cian. -Bo nyo o sea kui -son'c 'dœ nia' i-pon ε, -me nmoo "jrii, 'kaa -me se -ti' kon -gbein'. -Bo nyo 'cian Kea 'a -kwlvu nva' -wee oo' 'kmv nmoo 'e Kea "jri 'dei ε, εμε -kon -ti' 'de di -wee' "klein 'a -ti' 'bn, de-nue' Kea cen wlu -tie" ε 'na 'kamoo -bo -a nu ε, -wee ε 'je -a "diwan po 'de 'kmv -nia -sian ke 'kmv -εε mua jia' 'di. ⁹ Tō' -o wlu -ne, ε nre tō' 'bn 'je ka -wee ε ni 'wōon- ka. ¹⁰ Emε -ti -aa nu dbo -wee -aa -fon' tv. -Bo -aa sea kan' nu ε, -me -a tba 'kmvni Kea tō' "i, de-nue' emε -ni nyo -wee' "klein 'a 'Pvvi. Nyo -uv -jea εε' -ti' tō' 'bn ε, uvuv -a 'Pvvi ε ni mo -gblein'.

¹¹ Ia' di tu ε, -in -tmv i -wee -in -ji nyo tōo-. ¹² Timote, -in -nie -kooa" i-saan" -o -mō, 'kaa -in -bo 'won ε nyo 'bo -un "jrie- "jru bla. -In -juo wlu ka, -in nu kpln 'dœ, -in -kma nyo 'a -ti' -in -te' Kea -kwli", -in -ni 'pepe, -wee nyo -jea Kea 'a -ti' tō' 'bn ε, uv 'je 'o -ma -ko 'de bla. ¹³ Ka -ma nva Kea 'a wlu 'dii 'bo nyo -kwea -wee -ma -se' wō 'de -ma tōo ε nyo ε, -in kpe nya mamav 'sv 'in 'je -un -jeε. ¹⁴ -Ta Kea jaa nyo wlu 'kwa 'de -ma -ti' 'bn -wee Kea -gbu 'a nyvsoa -tea' -un kwa "jru ε, -paan' Kea nva -un "jrii 'de εε' nō" tu 'di ε, -in -bo ε 'plv 'bn nve. ¹⁵ Dbo -ne, -in -tu" ε "jrie- -in -to 'e -ma -ce" 'de εε' -ti' 'bn, -wee ka -ma na -ma mua nya 'de nyo -wee' 'je ε "jrie- 'jee-. ¹⁶ -In -tu" -ma -ce" 'kpa ke di -ma tōoa nyo 'a -ti', -in -ble nai" 'de ia' -ti' 'bn. -Bo -ma sea kan' nu ε, -me -ma muε -ma -ce" ke nyo -uva poa -ma wlu doin" o 'pva'.

5

Kea 'a -jei" naavn 'a 'sni -tu" 'a

¹ -In -bo nyo -cōon' wlu 'bn 'wlaa, -in -juo oo' -pee wlu ka- ka -in -bo" nia. -In -juo -kooa" mu" 'a kpon ka, ka -ma "dei-wi" nia. ² 'Nynokpae' -uv -kpa nyo -cōon'

ε, -in -juo uvuv 'a 'ble ka, ka -in -de-wi" nia. 'De 'nynokpae' -tœ -mv ε, -in -tmv uvuv wlu -pee ka -ma -tmvva -ma de'di nynokpae' wlu -pee ε. -In -tu" -ma -ce" 'ε -ti' -wee -in -je 'pepe ni 'de εε' de tu 'bn.

³ -Tion" nynokpae' -uv sea nyo 'ble -wee -uv -nia due' koun -gbai -uv -tea i ε, -in -tu" uvuv 'a -ti' -in -te' uvuv 'a ni'. ⁴ 'Kaa -bo -tion" 'nynō 'ble "nynuu- ke "nanynuu ε, -me vva" "nynuu- tu, uv 'je kpln 'dœ nva' 'cian -o 'de uvuv "bli -gbu" -son, -wee ka vva' 'ce nva uvuv 'dœ "jrii tein" -ke ε, 'de uv 'je uvuv 'dœ "jrii nu kan' -ke. Emε -εε nu Kea 'tun. ⁵ 'Nynokpao' -ju -va kvan 'mea -wee -v -nia due' -v -tea i, 'de -v sea nyo -cō -jea va' -ti' -tu" 'ble ε, -mv tba Kea tō' "i, -wee ε 'ju sun o po, emε -ti va bae ε 'de "mau'wī o 'jru-gbaowī 'di. ⁶ 'Kaa -tion" 'nynō -ju -a nva va' -ce" 'ε pee 'a "dbu ε, -mv 'me -te 'kmvi meā'. ⁷ Di -in -jea uvuv -kwlv o poo ε, umi -nao, -wee nyo je uvuv -ti' -pun' tba. ⁸ -Bo nyo se oo' 'wlvavn ke oo' -gbu" -sonyo 'a -ti' -tu" ε, -me o 'bo Kea -kwli" -tea' o, -me o nre desavnvi -o, ε je nyo -cō sea Sesi 'a -ti' tō' 'bn 'je -sii.

⁹ 'Bo -tion" nynokpae' 'a -toin" -bo -in -je 'o -tion" 'nynō jru' 'a 'nyni 'cru ε, -me va' -sun cen kwla -meεo- "kpei -tie". ¹⁰ Nyo juo va' didœ' nonyni, v -gbaan "nynumu", v ni nyiio-, v wōo Kea 'a -jei" naavn bu i, v po wee nyo sun o, v nu di 'dœ 'a 'kwli -wee'.

¹¹ 'Kaa 'nynokpae' -tœ -uva kvan 'mea a, -in -bo uvuv 'a 'nyni 'cruε 'bo -tion" nynokpae' 'a -toin", de-nue' -bo uv nre "i uv 'je vva' pee 'a "dbu nu 'sv ε, vva -pon jra "tia 'a -ko i ke'wle 'sv uv "taie Klisi 'a -ti' "i. ¹² -Bo ε ni kan' 'sv ε, wlu uv cen -tie" tein" 'de Sesi 'a -ti' 'bn ε, uv 'bo ε o 'sv uv kpuvn ε vva' -ce" 'pee. ¹³ 'Bo -me 'de, -bo uv se nuvbo 'ble 'sv ε, uv -teε

-gbain" woi pleea' -pun". E se -me 'e 'su ni-, 'kaa uua wluε -soo -wee uua po nyu 'a -ti' won 'un -pluu -pluu. Kamō uupu a nu, -weε di -i sea 'e nyu 'won ji ka ni ε, 'de uua 'tmu i. ¹⁴ Emε -ti 'in niε "i -tion" nynokpae' -tōe 'je jra dee "ti, -weε uu 'je "nynuu- 'wlv, 'de uu 'je uua' -gbu" 'a -ti' -tu". -Bo ε ni kan' a, -mε -aa tunyu se ε 'bεε- uu 'je -a -kō -pun" 'je, -weε uu 'je -a wlu sain -pee 'tmu-. ¹⁵ Dεε-ti 'ma 'da kan' a, emε -ni -tion" 'nynō dee jru' "tai Sesi 'a -ti' "i -wε- 'de-, -weε uu bla 'o Satan 'de.

¹⁶ 'Kaa 'nynokpao' -u -jea Sesi 'a -ti' tō' 'un, -bo -tion" nynokpae' ni 'e uā' 'wlvau "klu ε, -mε umu -je uupu sun o po. U 'bo uupu "i 'taie 'bo Kea -gbu "jru, -bo ε ni kan' a, -mε Kea -gbu 'bee' ε 'je -tion" nynokpae' -uu sea nyō 'ble sun o po.

Kea -gbu 'a nybsoa

¹⁷ Nyu -uu -tea' Kea -gbu "jru kpo' i -weε -uua poε -je o ka -cōōn' ka a, nyu 'e uupu 'a ni' -te' -o, -weε de -ε -ke uu -kōōa "jrii ε, nyu 'e ε uu "nyl, 'de ε 'je uupu isiie-. Nyu -a -tmua Kea 'a wlu -weε -uua tōō ε nyu 'de uua' 'kpi -wee' "klein 'un ε, uupu nyu 'je kan' nu mō -gblein'. ¹⁸ 'Kaa wlu -ε -crua' 'de Kea 'sbe 'di ε, ke 'da ka, ε 'naa :

Bli' -εε suvan -ma ko ε, -un -bo ε "wōin kpuu ε.
 -Weε ε 'da ka ke'wle :
 Dε -ε -ke dbonvi -kōōa' "i ε, emε o 'e 'je.

¹⁹ Timote, -bo nyō niε "i o 'je Kea -gbu 'a nyōsoa due' -ti' "kpei -tuu" ε, -un -bo ε 'wōōen-, -bo ε se 'e nyu 'soōn ke taan 'won ji ε. ²⁰ -Bo nyō ni 'e uupu "klu -weε o nu desauu ε, -mε -in -cε' o "bli 'bo nyu -kwea -weε fauu 'je nyu -ju -sia 'o nu -ke. ²¹ Dε -εε -ciε 'ma cria 'de -un -pee -ta, ε ni 'bo Kea ke Sesi Klisi ke Kea 'a 'soa-wi" ε -teea kpoī" "juoi -o : -un -je ia' wlu tu won. -Bo -ma sea kan' nu ε, -un nuε 'de "isrea' 'un, -un

-bo nyu 'mii 'craa. ²² -In -bo "kpei cruε 'su -un -bo nyō kwa "jru -tee, -weε -in -bo o dbo kwa -tee, 'de nyu jru' 'a disain uu nua ia' -kao je -un 'un -craa-. Ka -ma -tu" 'a -ma -cε" 'ε -ti' -in -tu" kan' -ma -cε" 'ε -ti', -weε -un -je 'pepe ni-.

²³ Ka -maa' 'wlvā 'bluō -mō kaan 'ja a, -mε -in -bo "ni 'a 'su 'naa, 'de -ma -kuo" -ε sea nma" ka ni 'a -ti' 'un ε, -in -na nmo mi' mi" -ke.

²⁴ Nyu jru' 'a disain uu nua nō" -ti nyu 'ji juo ε, -mε i poε "jri "kpaε' sese, 'de nyu jru' 'a disain pa 'kwla, nō" -ti nyu 'ji juo ε, -mε nō" -si'. ²⁵ 'Kamō kpliu 'dōe nua' foo' 'su ni -ke, -bo nyu jru' nu i ε, ia poε "jri "kpaε' -weε nyu a juu, 'de -bo 'jru nu i ε, uu nu' wōō-, 'kaa i se ε 'bεε- i 'je 'kwla pa.

6

Kuōnpv- -te' uua' 'bleun 'a ni'

¹ Nyu "klein nyu 'blea kuōn 'un ε, uu 'je uua' 'bleun-wi" de 'un, uu -te' uupu 'a ni', -weε nyō jro' je Kea 'a 'nyni ke εε' wlu -aa tōōa nyu dooa-. ² 'De kuōnpv- -ju -uua 'bleun a naa Kea 'a -jei" ε, uu -te' uupu 'a ni'. Dε uua' 'bleun nia uupu 'a de'di -wi" 'de Sesi 'un ε, ε 'bo ε nuε -weε uu 'bo uua' won 'je -ti 'bōε. Uu 'bo uua' dbo 'plv 'un nuuε, 'kaa -je uua' 'bleun -wi" -mu nia Kea 'a -jei" naauu -weε Kea kma uupu 'a -ti', 'de uua nua ba 'dōe "jrii ε, emε -ti uu 'je uupu "juoi nuu 'de uua' 'kpi -wee' "klein 'un.

Nyu -a tōōa nyu si-ti

Du -in -jea nyu tōō-, -weε -ia -ciε -in -jea cri 'de uu -pee, umu -nao. ³ -Bo nyō o sea nyu di jru' tōō- 'bo -mε 'de -weε o se ε "i ni o 'je -aa Tu" 'bo Sesi Klisi 'a wlu -i -nia tō' -ti doin" o po, 'de o' tōō nyu Kea 'a -jei" naasu- -cεen' ε, ⁴ -mε -cei" 'bεεa' -ji" 'de o 'un, o se de jre' juo-. Ba o -tooa' o, du -i sea -ti' kōn 'o 'tmua' o, umu -ia "dia o' je. 'Bo wlu -nia 'mua- "kpei 'bomo nyu -uua poa o' wlu doin" o a tba -weε

υβα νυ βα -kwlen o, 'de υβα' 'su a dooa ba 'a 'nyni 'de υβα naa ba to' saun "kpei-.⁵ Nyu -υβα to' nynia "jrii -wεe -υυ sea to' -tu juo ε, ba o -tooa' -ι sea bu 'ble ε, ια' 'su υβα -pon i. -Bo υυμυ a sea 'je ε, υυ 'na -mε Kea 'a -jei" naa' -mε "wliie- i -ponde -o.

⁶ -Bo δε -in blea ε 'βεε -un jri 'de i ε, mε Kea 'a -jei" naa' nιε "wliie- 'blea' 'a "ni 'a "jru -o -cεen. ⁷ -Ta -aa -wba' -a se δε jre' 'no 'blba- "kpei ja. -Bo -aa sea 'no 'kmυ "kpei 'wlv -ke ε, -a -ke δε jre' se mui. ⁸ -Bo -aa sea δε 'je -aa sea di, -wεe -aa sea δε 'je -aa sea 'onpaa, -mε δε -nao. ⁹ 'Kaa nyu -ju -υυα -pon "wliie- 'blea 'a 'su i, υβα' nyu tu ε, υβα' -kwle δεsaun nu -ti, δε-nyε' "wliie- ε pooa υυpu pεe "i, εmε -nyε' -wεe υβα' 'tun nuδι 'ble υυpu kuon 'un. 'De "wliie 'ε -ti' 'un ε, υβα nyε kpeen' di -tuu"-tuu -ciεi" i. Ια' di tu mι -a mue nva' -wεe υβα' 'kmυ 'je i son-, 'de υυ 'je "ma, ¹⁰ δε-nyε' 'wei 'a 'tun a poe dtsaun -tuu"-tuu 'a 'sun 'de nyio 'un. Nyu jrv' εε' δε tu nιa 'e pεe o -wεe ε -sia' -jei" ε, υυ 'bo Sesi 'a -ti' o, υβα' -ce" 'kpa -nyε' -wεe υυ 'kpa "nmianyυ-.

Poo a -tue" Timote 'sni

¹¹ 'Kaa -mo Timote, -in -nιe Kea 'a nyo -o, -in -tεen di -nιa 'mva- kun. -In -pon "isrea' i, -in -si' Kea o, -in -te' ε -kwli". -In -kma nyu 'a -ti', -in -βεε' pεe "woin, -in -ni kupeee' nyo. ¹² -In -fon' tu ka -coon' ka 'de Kea -kwli" -tea' 'un. -In -kpuon 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble sin 'soon, εmε -εε 'daa' Kea 'da -un, -wεe -εε -ti' 'un -in cen wlu -tie" 'dce 'un 'bo nyu -tuu"-tuu "juoi. ¹³ Timote, wlu 'ma 'tmva -un -ta, ε nι 'bo Kea ke Sesi Klist "juoi -o. Kea -nε, di -wee' "klein 'a 'kmunia' nιe 'de ε 'kwa. 'De Sesi Klist -mo ε, o se to' -ti 'tmva' plee 'de -gbua'na Ponsi Pilati -pee. ¹⁴ -In -je εε' wlu tu won -in -tu" εε' -ti' -wεe -un je -ko -pon" nι-.

Nyo 'bo -un "bli -ceε mamaυ 'su -aa Tv"bo Sesi Klist 'je de ji. ¹⁵ No" -ε 'di Sesi 'jea ji ε, 'diwonmo Kea mε -tu" εε' no" tu -wεe -ε -je o 'kwla -sa. Kea mε -nι 'beo-wi" 'a 'Beo, εmε -nι tv"bo -wi" 'a Tv"bo. ¹⁶ εε' 'su -se' 'mε-ta 'ble. ε "tie 'e -son' 'un, εε' -son' tu ε, nyo se ε 'βεε- o 'je 'e ε -pon" 'kpa. Nyu jrv' se ε "jrie- 'jee- due', 'de nyo se ε 'βεε- o 'je ε "jrie- 'jee-. εmε -ble 'beode ke 'nyni 'wba' ke 'ikmaa' jeejee. 'Kamo ε 'je nι.

"Wliiejavn 'a fen' -saawlu

¹⁷ Nyu -blea "wliie- 'no 'kmυ "kpei ε, -in -tmυυ' υυ -pu "wliie- se -kwli" -te' ka nι-. Uυ 'bo υβα' -cei" 'beεε, υυ 'bo "wliie- to' "itbaa, 'kaa υυ -te' Kea -kwli" ka-, δε-nyε' Kea mε ε -nyι" nyu di -wee' 'klein, -wεe ι 'je nyu 'a 'mva- 'ble. ¹⁸ -In -tmυυ' υυpu -wεe υυ 'je di 'dce nva 'a jevn nι-. Uυ -sa δε kwai, di υυ 'blea υυ ke nyu -gblι' nι. ¹⁹ -Bo υβα sea kan' nu ε, Kea 'a mue υυpu "diwan poa' 'de nya, -mε υβα 'kuen υβα' "wliie- "jrui 'de javn 'di, -mε υυ tba -ta -coon' to' -wεe υυ 'je 'kmunia' sea' -kwe -ta 'ble sin 'soon kpuon-.

²⁰ Timote 'ma "ju, δε Kea -tea' -un kwa a, -in -tu" εε' -ti' ka -coon' ka. -In -ke nyu -υυα -tooa' ba o -seea' i. Wlu υβα 'tmva ι se 'de 'ble, ι se ε 'βεε- ι 'je nyu 'a Kea -kwli" -tea' 'dce "jrii nu. ²¹ Uba 'daa- ba o -tooa' -mε δε "i jua', 'kaa ε se δε "i jua' -cεen' nι-. εmε nyu jrv' bla 'o 'de, -wεe υυ -sa Kea to' "i.

Kea po nyu -υυ -ke -in -tea i "diwan !

'Sbε 'ε 'σων -νε Ρωο pooa Timote -jei" ε

Jewlu

1 Μω Ρωο, 'ιν ντε Sesi Klisti 'a dboi -o 'de Kea 'a -kwlwti 'bn. 'Kmwnta' ε "sia 'nynti -wεε -bo -a -ke Sesi "sii- "i 'de -a -jea 'je ε, εμε ε νι "i -wεε -εε -ti' 'in 'je 'tmv. 2 -Μω Timote, -o -nta 'ma -ti' kmaju ε, -mō 'ma ja 'sbε-.

-A "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi Klisti po -un "diwan, ε 'je -ma wεε- 'je, 'de -ma pεε 'je blu.

Pωo a ποε Kea 'σε- -wεε -o kuu Timote 'a di i

3 Kea -a "bo -wi" nva "juoi tein" ε, 'ma po ε 'σε-, εμε 'ma nvu "juoi -ke 'de pεε -εεεn' 'bn, δε-νυε' -bo 'ma sea Kea "juoi nvu ε, 'ma pεε se inyna-. 'De "Mawti o, 'jru-gbaowti 'di o, 'ma ποε -ma -ti' -kwlw o jeejee, 'de 'ma baewlu 'di 'ma ποε Kea 'σε- 'de -ma -ti' 'bn. 4 -Ta -un -ke 'ma εεεεn "i -wεε -ma -fian" a, -bo 'in po 'o 'a -ti' -kwlw o 'su ε, 'in -ntei" -un -ke 'ma -a -je 'jee- -wεε 'in 'di 'je wōn nmō-. 5 Ka -ma Kea -kwl" -tea' sea "jridepooa" -son ni ε, εε' -ti' se 'bn o"mae'-. Kea -kwl" -tea' -ε -nta 'e -in -na" Loist ke -in de Enist 'bn tein" ε, 'in 'je kan' 'me, εε' Kea -kwl" -tea' tu me -ti" 'de -in 'bn -ke. 6 Εμε -ti' 'ma poo -un εε' -ti' -kwlw o -wεε -paan' 'in -tea' -un kwa "jru -wεε Kea nva -un "jrii ε, 'de -in -je ne "kpei ni 'de εε' -ti' 'bn, 7 δε-νυε' Kea "nyi -avn εε' -Suu 'me -wεε -a -je ne "kpei ni-. Ε se -avn εε' -Suu "nyi -wεε -a -je "kpei 'me. εε' -Suu tu me -nυε' -wεε -a -ble 'kpi 'de -a -kna nyv 'a -ti', -wεε -a -juo -aa -ce" ε ka.

8 -Je ε nta kan' -mō 'ja a, -me -bo -ma sea Tv"bo 'a -ti' 'tmv ε, -tin' 'bo -un -nvυε. 'De δε 'mō nta -kaso 'di 'de -o -ti' 'bn ε, εε' -tin' 'bo -un

-nvυε -ke. 'Kpi -ji Kea "nyia -un ε, -in -duo" -mi 'bn ka- -wεε -in -ke 'ma -a -je -poia" -ti 'a 'kle 'je. 9 Kea -ne, εμε -pυv -avn, εμε -da -avn -wεε -a -je εε' 'ce ni-. Ε se 'de -aa nvυti 'a -ti' 'bn ni-, 'kaa εε' -ce" 'kpa -te' ε sese -wεε -ε νυ -avn 'saavn "jrii. 'De Sesi Klisti 'bn mō ε εεεn -wεε ε νυ -avn εε' 'saavn tu "jrii, -me 'kmv se nvυε ke. 10 -Ta -aa 'Pvvi Sesi Klisti jiaa, 'bomō εε' 'saavn tu poo "jri "kpaε' 'de -a -pee. Sesi Klisti mō -kpa' tu 'a "jru 'bo 'mea' "kpei. Omō -ja -poia" -ti -kwlwi. Ia' -poia" -ti tu mi -ni 'kmwnta' -ε sea -kwε -ta 'ble ke ku dee -ε sea 'me-ta 'ble -aa mua 'jea' ke-. 11 -Poia" -ti -ni umi -ta -ti' 'in -teeε 'o -wεε 'in dbooε- 'de 'in 'ji 'tmv -wεε 'in 'ji nyv tōo-. 12 'De ia' -ti' 'bn mō 'ma 'jee- 'kle 'de -stanwti 'di. 'Kaa ε se 'ma -tin' 'ble, δε-νυε' "ju -o -ti' mō 'jea tō' 'bn ε, 'in juuō'. 'In 'je kan' 'me dbo o -tea' 'bn kwa a, o 'bεε- o 'je ε ifuo mamav 'su -o -ne 'wti 'je 'o nyv "jru ni-.

13 Tō' -ti' 'a wlu 'in 'tmva -un ε, umi -in -je ja -gbun -wεε -in -je 'o 'de bla. -Bo -a -ke Sesi Klisti "sii- "i ε, -me Kea -kwl" -tea' ke nyv 'a -ti' kmaa' -i -wlvā 'de o 'bn ε, umi -in -je "klii-. 14 Di Kea -tea' -un kwa nte dεwōn, -in -tu" ia' -ti'. Kea 'a -Suu -ε -tia" 'de -in 'bn ε, εμε -εε mu -un sun o poa'.

Pωo 'a -ti' -tu" -ti

15 Ka 'in nta 'e 'kle 'di -wεε nyv "klein -sv -wlvā 'e Asiblvā "kpei sv 'bōa 'ma -ti' o ε, -in -wōn'. Fiselh ke Emoseni ni 'e svpυ "klu 'me -ke. 16 Onesifōo -mō ε, 'in nte "i Kea 'je o ke -o -gbu" -sonyv 'a wεε 'je, δε-νυε' omō -o -tu" 'bn -ti' -kwl" i tein" kpe -tuu" -tuu. De 'cin nta 'bn sun' 'no -kaso 'di ε, εε' -tin' se o nv. 17 -Ta o jia -ta Rōmv ε, o -pōn 'mii 'de nai" 'blea' 'bn mamav 'su o je 'bn 'je. 18 'In nte "i Tv"bo 'je -o -wεε 'je -wεε ε 'je o 'saavn "jrii nv 'pee 'jewti o. -Ma -ce" 'kpa 'je kan'

'me 'pepe -ta 'in nia 'bo Efesi e, o nve 'bn 'dwe "jrui kpe -tuu"-tuu.

2

-In -bo 'kle plees

¹ 'Ma "ju, -mɔ 'ja a, -je Sesi Klist nva -un 'saavn "jrui e, -me -in -duo" 'kpi 'bn. ² Dɪ "klein -in -wɔan 'de 'bn 'wɔn -wee nyv -tuu"-tuu poa -ti' o e, nyv -nia -kwɪl" -te' ka, -wee -vɔ -jea ia' nyv tooa' 'bɛɛ- e, vɔvɔ -in -ji kwa -te'.

³ -Mɔ -ke e, -bo -ma sea 'kle 'je -wee -ma sea sea a, -in -wɔɔn' 'o ka 'mɔ nia. -In -nɪɛ Sesi Klist 'a "soai -o, -in -bo wlu fai" poɔɛ-. ⁴ Nyɔ -ɔ -nia "soa 'bn e, -bo ɔ nɪɛ "i ɔ 'je 'e ɔɔ" 'jrɔkpo' i -tei "jri 'dei nmɔɔ e, ɔ se e 'bɛɛ-ɔ 'je "soadbo ke -kwɔdbo nva' 'blee-. ⁵ 'De nyɔ -ɔɔ plea -wee -ɔ -ke nyv a -tooa' i e, -bo ɔ nɪɛ "i ɔ 'je plea 'a "jru kpa a, -me ka nyv "sia 'nynɪ, 'kamɔ ɔ 'je ple -wee ɔ 'je -kei" 'je. ⁶ 'De -tiɔnvi -mɔ ke'wɪe e, ɔ 'je sɔn ikuu -o -kli ɔ 'je dbo nɔ, -me -bo ɔɔ sea ɔɔ' dbo 'a "i-saajɔ di e, e nmɔ "jrui. ⁷ Nyv 'a kpe taan -nɔ, de 'in 'tmva 'de vva' -ti' 'bn e, -in -nɛɛ tɔ' "kpei -wee -in -je e 'mii 'wɔn. Tv"bo a muɛ -un tɔ'di poa', -wee -in -je 'e i -wee' "klein 'dei 'wɔn.

⁸ -In po Sesi Klist 'a -ti' -kwɪɔ o, ɔmɔ -wɪɔ 'e Davidɪ 'a "ji 'di -wee -ɔ -sɔn "kunyɔɔ'. -Pɔia" -ti' 'ma 'tmva, 'kamɔ i 'da. ⁹ 'De de 'ma 'tmva -pɔia" -ti e, emɛ -nɔɛ' -wee 'ma 'je 'kle, -wee 'in mu mamav 'sɔ nyv po 'bn "cɪn sɔn', ka nyv a poa "ku 'dbai "cɪn sɔn' e. 'Kaa Kea 'a wlu -me se "cɪn di nɪ-, nyv a 'tmvɔɛ' jeejee. ¹⁰ Nyv Kea 'da -wee -vɔ -jea 'pva -nia 'e Sesi Klist 'bn ke eɛ' 'beɔ de 'je 'a -ti' 'bn e 'in 'wɔɔn- 'kle 'a "kwɪl -wee' me 'de pɛe i kua' 'bn.

¹¹ Wlu -crɪvɔ' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di e nɪɛ tɔ', e 'naa :

-Bo ɔ ke -a -to 'e -aa 'kmɔ -tadue e, -me ɔ ke -aa muɛ 'kmɔnɪa' -tadue -ke.

¹² -Bo -a -ble nai" 'de ɔɔ' -ti' 'bn e, ɔ ke -aa muɛ 'nynɪ i 'wɪvva'

-ke. 'De -bo -a -na -a se ɔ juo e, ɔmɔ ɔ muɛ nva' ɔ se -a -juo -ke.

¹³ -Bo -apɔ mɔ ɔ kpɔn wlu "kpei e, ɔmɔ ɔ kpɔvɛn wlu "kpei-, de-nɔɛ' ɔ se e 'bɛɛ- ɔ 'je ɔɔ' -ce" 'kpa wɔn -sa.

Dbonvi -ɔɔ 'blei a po ɔ -ti' o e

¹⁴ Dɪ -nɪ, -bo -ma sɪ nyv kwa te' e, -me -in -poo vɔvɔ -ti' -kwɪɔ o, -wee wlu -i sea 'de 'ble e, vɔ 'bo i "kpei -ceɛ. Ia' wlu tu e, nyv -vva po i doin' o e, vɔvɔ ia wa 'kpi "i 'de -vva -wɪɔ 'o tɔ' -ti 'a -jei" -wee -vva -ma". Dɪ -ia -cɪɛ -in -jea cri 'de vɔ -pee 'bo Kea "juɔi, ɪmɪ -nao.

¹⁵ -In -kpɔvɛn -ma -ce" i -wee -in -je -ti' o po ka nɪ 'de Kea "jri 'de. De jre' 'bo -un -tɪn' "i 'dbaa 'de -ma dbo nɔsvɔn 'bn, -in -tɔɔ nyv tɔ' -ti 'a wlu 'de 'isrea' 'bn. ¹⁶ -In -tɛɛn nyv -vva -tooa' ba o kɪn. Wlu vva 'tmva i nɪɛ wlu -gbai" -o, i se 'de 'ble -wee ia tɛɛn nyv Kea o.

¹⁷ Vva' nyv tu e, ka -svɔkpaie nia -wee eɛ dia nyv 'a -svɛn' 'de eɛ' -cuo" tu 'a 'bɔa' nia 'kle e, 'kamɔ vva' wlu nɪ-. 'De vva' nyv tu "klu mɔ Imene ke Filetɪ nɪ-. ¹⁸ Vɔ 'wɪɔ 'o tɔ' -ti 'a -jei" 'me -wee vva nve 'de nyv jrv' a 'bɔ Kea -kwɪl" -tea' o, de-nɔɛ' de vva 'tmva emɛ -nɪ vɔ 'na "kunyɔɔ' sɔn-tɪ -a mua jia' a, 'wɪɔ 'o -jei" -we- 'bode. ¹⁹ 'Kaa Kea 'a nyv dɛtɔɔsvɔn se kan' nɪ, e -kɔ' -gbu" 'a -gban -je -teea -me nɪɛ -sisi' ke. Wlu -crɪvɔ' 'bo e -kwɪl" e, e ka : Tv"bo juo eɛ' 'ce 'me 'de nyv "klu, 'de nyv -ɔ -na -ɔ -nɪɛ Tv"bo 'a nyv e, -me -mɔ ke desavn 'je i -seea' -o.

²⁰ -In -gbɔn 'nɔ, 'de -gbu" klaa' 'di e, "tiedɪ 'a kpe -tuu"-tuu -nɪ 'e, 'sanitiet ke 'wɛitiet 'a 'sɔ se 'e nɪ-, tutiet ke metiet nɪ 'e 'me -ke. Jri' -nɪ 'e nyv ɔ po "kpae' flɛ-, jri' -nɪ 'e nyv ɔ po "kpae' 'wɪ 'o 'wɪ -wee -i -bɛɛ' -i -je -flen" kpɔn.

²¹ Desavn -eɛ -ti' 'ma 'tmva -bo nyv tɛɛn e o e, -me ɔɔ muɛ "tiet -ji -nia 'o bae' kpa ka nia', de-nɔɛ' ɔ -te ɔɔ'

jei 'a -tea'. Ɔ 'blee nuudbo 'de Ɔ 'kwa -wɛe Ɔ -te dɪ 'dɔe nva 'a kein 'ke.

22 -In -bo -koa" i-saan" 'a 'tʊn nu-tɪ ɔ 'kpaɑ a. Dɛ -in -jeɑ i -pɔn ɛ, ɛmɛ -nɪ "isrɛɑ" ɔ, Kea -kwɪlɪ" -tea' ɔ, nyv 'a -tɪ' kmaa' ɔ, pɛɛ 'a blua' ɔ, ɛ ke nyv -sua -gbɛɛɑ' Tʊ"bo 'de pɛɛ -cɛɛn' 'ʊn ke-. 23 Dɪ -ɪ sea 'de 'ble ɛ, -in -fuun ɪɑ' dɪ tu nya. -In -je kan' 'mɛ ɪɑ' dɪ tu 'a se -cɛɑ' "jru "kpei-po. 24 Nyv -ɔɔ nva Kea 'a dbo -mɔ ke nyv 'bo -cɛɛ', dɛ -jɛ Ɔ 'jeɑ nʊ ɛ, ɛmɛ -nɪ Ɔ 'je 'dɪ wɔn nmɔ 'de nyv -wee' -pɛɛ -wɛe Ɔ 'je nyv dɛ tɔɔ ka juo, 'de Ɔ 'je pɛɛ "wɔin 'bɛɛ-. 25 Nyv -sua -tea' ɔɔ' wlu -tɪ' -kɔ woi ɛ, Ɔ -sa ʊpʊv kplɪn 'kwa i 'de ku pɛɛɛ 'ʊn. -Bo ɔɔ sea kan' nʊ -mɛ Ɔ tba Kea tɔ' "i. Kea 'bɛɛɛ' ɛ 'je ɛ nʊ -wɛe ʊv 'je kplɪn fai" pɔo-, 'de ʊv 'je tɔ' -tɪ juo-. 26 ɛmɛ -ɛɛ muɛ nva' -wɛe ka ʊv -sia' -jeɪ' ɛ, 'je ɛ juo-, -wɛe ʊv 'je 'e -sɪɔn 'ɔ -sebeɛ 'dɪ 'wɪv. -Sɪɔn 'ɔ -sebeɛ mɛ -ɛ -kʊn ʊpʊv, ɛmɛ -tɪ ʊvɑ 'je Ɔ wɔn, -wɛe ʊvɑ nʊ ɔɔ' tʊn nu-tɪ.

3

De'boɔ -sɔn 'ɔ juo'ɪn

1 -Ma -jee', de 'boɔ -sɔn 'dɪ ɛ, nɔ" saɪn -a mu 'e nyv "jru nɪɑ'. 2 Nyɪɔpʊv a muɛ ʊvɑ' 'sʊ 'a 'dɔe i -pɔɑn', ʊvɑ muɛ 'wɛɪ 'a -tɪ' kmaa', ʊvɑ muɛ ʊvɑ' -cɛ" wɔn kua', -wɛe ʊv 'je ʊvɑ' -cɛɪ" 'bɛɛ-. ʊvɑ muɛ Kea 'a 'nynɪ dooɑ', ʊv se ʊv "bo -wɪ" wɔn 'jeɪ, -bo nyv nʊ ʊpʊv 'dɔe "jrii ɛ, ʊv se Ɔ 'sɛ poi, ʊv se kʊɔɪ" -teedɪ 'a nɪ' -te' ɪ, 3 ʊvɑ muɛ nyv sɪ-tɪ "kpei bla 'a, ʊv se ʊpʊv 'a -cɛ" "wɔin 'bɛɛɪ, ʊvɑ muɛ nyv wɔn "kpei- kmaa' -wɛe ʊv 'je ʊpʊv -cruun" "jrii nʊ, ʊvɑ muɛ dɪ 'dɔe 'ʊn 'nyɛɑ'. 4 ʊvɑ muɛ nyv -tɪ' "kpei 'nɪɑ' -wɛe ʊv 'je ʊpʊv bʊ 'de -sa. ʊvɑ muɛ "jru kua' -wɛe ʊv 'je ʊvɑ' tʊn nu-tɪ nʊ. -Cɛɪ" 'bɛɛɑ' a muɛ 'de ʊpʊv 'ʊn "jɪɑ", ʊvɑ muɛ ʊvɑ' tʊn nudɪ 'a -tɪ' kmaa' ɛ 'je Kea -sɪi. 5 ʊvɑ muɛ Kea -kwɪlɪ"

-teʊn 'a kplɪn nva', 'kaa "ikmaa' -ɛ -wɪvɑ 'e Kea -kwɪlɪ" -tea' 'ʊn se 'e ʊpʊv 'a 'kmu 'ʊn nɪ. ʊvɑ' nyv tu ɛ, ʊv ke -in -seeɑ' i. 6 Nyv jru' -nɪ 'e ʊpʊv "klu -wɛe -sua -pɔn 'e 'nynɔkpɑɛ' -ʊv sea 'diikuu ɔ -gbi" 'dii, 'de -sua -blee' ʊpʊv wɛ-ɛ" ɔ, -wɛe ʊv 'je 'o ʊpʊv 'a wlu 'de bla. ʊvɑ' 'nynɔkpɑɛ' tu ɛ, ʊv nɪɛ "i ʊv 'je wlu dee 'wɔn jeejee. Desɑʊn nva' 'blee ʊpʊv kʊɔn 'ʊn, ʊv nɪɛ "i nyv 'e ʊpʊv 'sɪnɪ -tu" jeejee. ʊvɑ' 'tʊnnʊ dɪ mɪ -ɪɑ pɔ ʊpʊv -je ɔ. 7 'De ɛɛ' -tɪ' 'ʊn ʊvɑ 'cɪɑn dɪ 'mɛ -cɪɑn -cɪɑn", 'kaa ʊv se tɔ' -tɪ juo due'. 8-9 ʊvɑ' nyv tu ɛ, ʊvɑ -tee tɔ' -tɪ -tɪ' -kɔ woi, ʊv se ɛ "i nɪ ʊv 'jɪ 'wɔɔn-, dɛ-nʊɛ' ʊvɑ' tɔ' nynɪɛ "jrii, -wɛe ʊvɑ' 'wɔn 'e dɪ -wee' 'dei' bode. ʊv se Kea -kwɪlɪ" -tea' 'bɛɛ-. 'Kaa ʊv se -ta -tɔɔn' nynɪɪ, dɛ-nʊɛ' ka ʊvɑ' nyv detɔɔsɔn sea 'de bla ka nɪ ɛ, nyv -wee' a muɛ kan' 'jeɑ', 'kamɔ Sanɛsɪ ke Sambɛsɪ -te' Moɪsɪ 'a wlu -tɪ' -kɔ woi teɪn".

'Sɪnɪ -tu" wlu

10 'De -mɔ ɛ, Timote, dɪ 'ɪn tɔɔɑ -ʊn ɛ, -in -juɪ'. -In -je 'ma nasɔn 'mɛ. Dɛ 'ɪn nɪɑ "i 'ɪn 'jeɑ nʊ 'de 'ma 'kmu 'ʊn ɛ, -in -juɛ'. -In sie 'ma Kea -kwɪlɪ" -tea' ɔ, 'ma pɛɛ "wɔin 'bɛɛɑ' ɔ, 'ma nyv 'a -tɪ' kmaa' "jriɛ- ɔ 'mɛ, ɛ ke 'ma nai" 'bleɑ' ke-. 11 -Ta nyɪɔpʊv a -tuu" 'a 'ʊn 'kle, -wɛe 'ɪn 'jeɑ 'ma -cɛ" wɔn ɛ, -in -je ɛɛ' -ta 'mɛ. Dɪ "kleɪn nyv nva 'ʊn "jrii 'bo Antɪɔsɪ ke Ikɔnɪ ke Litɪ ɛ, -in -juɪ', 'kle 'a kpe -jɛwɛ- 'ɪn se 'ʊn jii ɛ- ? 'Kaa Tʊ"bo mɔ -sɪe 'ʊn ɔ 'de ɪ -wee' 'kwa. 12 -Ma -jee', nyv -ʊv -nɪɑ "i -ʊv -jeɑ 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ -wɛe -ʊv -ke Sɛsɪ Klɪsɪ 'jeɑ "i "sɪi ɛ, ʊvɑ muɛ ʊvɑ' -cɛ" wɔn 'jeɑ' see. 13 'Kaa 'diwɔnynɪʊn ke nyv 'sɛɪpɔʊv-wɪ" a muɛ desɑʊn nva', ʊv 'je "jru ɔ muu -cɔɔn'. ʊvɑ muɛ nyv jru' "maa' ka ʊvɑ' -cɛ" "ma a.

14 -Mo 'ja a, dɪ -in -cɪɑn a, -in -te' 'e ɪ 'dei -sɪsɪ'. Nyv -ʊv 'ʊn -in -cɪɑn ɪɑ' dɪ tu ɛ, -in -juu ʊpʊv 'mɛ, ɛmɛ -tɪ ka dɪ ʊv 'tmvɑ nɪɑ tɔ', -in -je

kan'. ¹⁵ De -tba' 'e -ma -saan' nɔ' ε, -in -juo Kea 'a wlu -t -crua' 'mε. Ia' wlu tu 'bεε- ι 'je nyɔ tɔ'di po, -wεε -bo ɔ 'je Sesi Klisti 'a -t' tɔ' 'un ε, 'de ɔ 'je 'pυ. ¹⁶ Wlu "klein Kea nua 'i -t -jea 'cruε umi ε jii 'de εε' -Suu 'un -wεε ε 'na nyio 'cru 'de εε' 'sbe 'di. Emε -tɪ ι nɪ nyɔ tɔ' -tɪ tɔɔ ka, -wεε ι 'je ε nυ 'de nyio 'je desavn 'i juo-, umi -je nyɔ kplun 'kwa i-sa, umi -je ε nυ -wεε nyɔ 'je 'e Kea "jri 'dei nmɔɔa' 'cɪan. ¹⁷ -Wεε nyɔ -ɔɔ nva Kea 'a dbo 'je tɔ'di nɪ, 'de ɔ 'je dɪ 'dɔe 'a "kwli -wee' 'a nυ ka juo-.

4

¹ De -εε -cɪε 'ma cria 'de -un -pee -ta, ε nɪ 'bo Kea ke Sesi Klisti "juoi -o. ɔmɔ -ɔɔ mu jia' -wεε -ɔ -je 'kmɔnɪun ke 'mεun 'a 'pee 'je -wεε -ɔ -je 'nyɪn' 'wlv. ² 'De εε' -tɪ' 'un ε, -in -tmv Kea 'a wlu -in -duo" 'kpi 'un : -Bo nɔ" nɪ -un -kwa o, -bo nɔ" se -un 'kwa nɪ o, -in -te Kea 'a wlu 'tmva 'a kein'ke. -In -tmv ε 'e nyv -pee -wεε vυ 'je vva' dɪsavn 'i juo-. -In -sa nyv kplun 'kwa i, -in -kuu nyv 'a dɪ i. De "o de -ma mua nyv tɔɔa' a, -in -bεε' pεe "wɔin -cɔɔn', ³ de-nvε' nɔ" jre' -εε mu nyɪnɪa', -wεε nyioɔpυ- se tɔ' -tɪ 'a wlu doin" o poi, 'kaa vva' pεe a muε 'svvan' 'de dɪ -ta "dia vva 'jea 'a -tɪ' 'un. Emε -εε muε nva' -wεε vυ 'je nyv detɔɔun -tuu"-tuu "jrui 'kɪun- -wεε vυ 'je vυpυ dɪ -nmɔɔa 'e vυ dein' 'dii tɔɔ-. ⁴ Vva muε tɔ' -tɪ 'kpu "i tooa' -wεε vυ 'je 'e sɪ ke "i poo-tɪ o "biie-. ⁵ 'Kaa -mɔ 'ja a, -in -juo -ma -cε" 'ε ka 'de dɪ -wee' 'un, -in -bεε' 'kle "wɔin. Dbo -pɔia" Kea 'a -tɪ' 'tmvi 'jea nυ ε, emε -in -je nυ. -In nυ -ma dbo ka -cɔɔn' ka-.

Pɔɔ 'a "kpei -tɪ

⁶ 'De -bo ε -tu" 'mɔ ε, -mε 'mɔ nɪε 'sraade o sese, 'de 'ma mu nɔ" 'kɔvan- i wε. ⁷ 'In -fɔn tυ 'me ka -cɔɔn' ka. 'In -cra' plea' "jru -wε-. 'In kpuɪ ε Sesi 'a -tɪ' -kwli" -tea' i. ⁸ De -tba' 'e -stanwɪ 'di ε, tυ 'a

"jru 'un kpa a, εε' -kei" 'un 'jea 'je mε 'ma "jriε- nɪ -pɔn". εε' -kei" tu mε -nɪ tυ "bofan. εε' 'fan tu ε, nyv -vυ -sreai", vυpυ ɔ 'je ε "nyɪ. -Sontɪ ɔɔ mua de jia' a, -mε ɔɔ mu ε 'un "nyta', de-nvε' ɔmɔ -ɔɔ -je nyv 'a 'pee 'je 'de 'isrea' 'un. ε se 'ma 'sv mɔ ɔ 'je ε "nyɪ nɪ-, 'kaa nyv "klein ɔɔ' deji -tɪ 'a 'tun nɪa 'e pεe o ε, ɔɔ mu ε vυpυ "nyta' -ke.

De'boɔwlu

⁹ -In -kpuvun -ma -cε" i, -in ji, -in -je 'un jεε -too"-, ¹⁰ de-nvε' Demast 'bo 'un 'ε, 'de 'kmv "kpeidɪ -nɪa -stanwɪ 'di 'a -tɪ', ε je Kea 'a -tɪ' -sii. ɔ muε Tesaloniki. Klesan foo" 'sv muε 'e Galasiblvα "kpei, Titu muε 'e Damasiblvα "kpei-ke. ¹¹ Luiku 'a 'sv mɔ -ke 'ma -a -nɪ 'nɔ. -Bo -ma sea ji ε, -mε -in -ke Makɪ ji, de-nvε' dbo 'ma nva -ta, ɔ 'bεε-ɔ 'je 'un sun o po. ¹² 'In dboε Tisiki 'de Efεst. ¹³ -Bo -ma sea ji ε, -mε -ja 'un 'ma "bai -tɔɔn, 'un sɪε 'e Kapusɪ o -gbu" 'bo Troast, ε ke 'ma 'sbɪ ke-. -In -bo 'ma 'sbεwɪn 'un 'crua "kpei- nɪ o "mae.

¹⁴ Alesandri -ɔɔ bla nɪε ɔ nυε 'un dɪsavn -tuu"-tuu "jrui. Dɪ ɔ nva 'mva- Tv"bo 'a -cε" 'kpa -je ɔ ia' -kei" -sa. ¹⁵ -Mɔ -tu" -ma -cε" 'ε -tɪ' -ke 'de ɔɔ' -tɪ' 'un, de-nvε' wlu -aa -tmva, nyv -ɔ -je ε -gbee' wɔi -sa -ɔ -je ɔ -sii, ɔ se nɪ-.

¹⁶ -Ta nyv -saa "i vυ kpuɪ a 'un -wεε 'ma 'tmva 'ma -cε" 'ε "kpei -tɪ ε, nyv jrc' se ji, ɔ se 'un sun o po, nyv -wee' 'bo 'un 'ε. De vυ nva 'mva- 'un se ε "i nɪ Kea 'je ε -sro' 'bo vυpυ "jru. ¹⁷ 'Kaa 'un se due' nɪ-, Tv"bo 'a -cε" 'kpa mɔ -te 'un 'dei -wεε -ε -nyɪ" 'un 'kpi -wεε 'un 'je Kea 'a -tɪ' -wee' 'tmv 'de nyv "klein -vυ -wlvα 'hlvvɪ -wee' 'dii vυ 'je ε 'wɔn. ε sɪε de-saan" ka -plaa 'je 'un kpuɪ 'de-, 'kaa 'un 'pυv 'bo ε wɔin". ¹⁸ Tv"bo a muε 'un -seia' 'bo dɪ "klein nyv nɪa "i vυ 'jea 'un "jrui nυ -wee' wɔin". εε muε nva' -wεε 'un 'je 'pυ see, -wεε 'un 'je Tv"bo 'a kεema' -kwlvɔ 'nva 'e javn 'di "jriε-

'jee-. Εε' Τυ"bo tu με -εε 'nynu 'je
 "i 'βε jeejee. 'Kamɔ ε 'je nu !

Jewlu-

¹⁹ -In -nyniia 'ma 'jewlu 'de
 Prisili ke Akilası -pee, 'mɔ -je One-
 sifɔɔ 'a -gbu" -sɔn nyɔ -ke. ²⁰ Erasti
 sie 'o Korenti. 'In sie Trofimɔ 'bo
 Mile, de-nɔɛ' ɔɔ' "jru -a -bai'. ²¹ -In
 -kpɔɔn -ma -ce" i -wɛe dee 'a ji nɔ"
 'je 'e nya sie 'sɔ -in -je ji.

Ebilisı ke Pudansı ke Linisı ke
 Klodia 'na ɔɔɔ -je -un. -Aa de'di
 -wi" -nıa 'nɔ ɔɔ -wee' 'na ɔɔɔ -je
 -un -ke.

²² Kea sie -un o ! Εε' "diwan
 kpɔɔn aɔɔɔ !

'Sbε Pɔo pɔoa Titu -jei" ε

Jewlu-

¹ Mɔ Pɔo, 'mɔ -nɪa Kea 'a dbonvi -wεε Sesi Klisi dboa, 'sbε 'ma 'crua -ta, -mɔ Titu -mɔ -bleε. Kea -te' 'o 'ɔn -wεε nyɔ ε -sa 'e nyɔ "klu 'ɪn 'je uva' Kea -kwɪ" -tea' ikuu, 'de uɔ 'je dɪ -cεɛn'- Kea nɪε 'i nyɔ 'jea nu juo-. ² Tεin" sese, Kea 'bleεε 'dii, ε 'je nyɔ 'kmɔnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble 'nyɪ, 'kamɔ ε nɪε "i ε 'je ε nu -mε 'kmɔ se nuε ke. Kea 'a di sɪ, εmε -tɪ εε' wlu ε cεan -tie" ε, εε muε nuva' see. ³ Nɔ" ε -tua" -wεε nyɔ 'je ε juo-, ε nyɪnɪ' -wε-, εmε -tɪ Kea -ε nɪa -aa 'Pɔvi ε, ε -tu" 'ɔn εε' wlu tu 'kwa -wεε 'ma 'tmɔ ε.

⁴ -Mɔ Titu, -bo 'ma sea -un ja -gbɔn' ε, ka 'ma 'wɪɔɔ-ju nɪa, 'ka -un -nɪ, 'de -un -ke 'ma -a -nɪε dε due' 'de Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je 'a 'ɔn.

-A "Bo Kea ke -aa 'Pɔvi Sesi Klisi "nyɪ -un 'saa ke pεε 'a blu'a' ke.

Dbo -ε -teea Titu kwa 'de Kleti-blva "kpei ε

⁵ Dεε-tɪ 'ɪn sia -un 'de Kɛɛtɪ-blva "kpei ε, εmε -nɪ dɪ -ɪ sea "i -kwε-ke 'demu ε, umɪ -un -jei" -kɔ', 'de ka 'ɪn 'tmɔ ε 'de -un -pee sese ε, -un nu kan', εmε -nɪ : -In -je 'o nyɔsoa -te' -kwɪε 'dii due 'due -wεε uɔ 'je Kea -gbi -je o po. ⁶ Nyɔ -ma muva Kea -gbu "jru kpɔ' i -tea' a, ɔ 'bo -kɔ -pɔn" nɪε, ɔ 'je 'nyɔɔ due' 'ble, ɔɔ' "nyɪnuu- 'je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je. Uva' 'kmɔ 'bo -flankaan nɪε -wεε nyɔ je uɔpɔ -tɪ' "kpei -tuu" 'de dεsaun 'a -tɪ' 'ɔn 'de uɔ 'je nyɔ wɔn 'je. ⁷ ɔɔ' jei tu ε, Kea 'a dbo -teε ɔ kwa, 'de εε' -tɪ' 'ɔn ε, ɔ se -kɔ -pɔn" nɪi, ɔ se ɔɔ' -cεi" 'bεεi, ɔ 'bo 'cɛn 'bleεε, ɔ 'bo nɪmɔ "jru pɔoε, ɔɔ' sun 'bo i "fεεε, 'wεi 'a 'tɔn 'bo ɔ 'ɔn nɪε, ⁸ 'kaa ɔ 'je nyɪiɔ nɪ-, -wεε ɔ 'je 'dɔε 'a "dia 'je. 'De ɔ 'je tɔ'di nɪ, ɔ

'je 'isrε, ɔ 'je Kea 'a -tɪ' kma, ɔ 'je ɔɔ' -cε" "wɔin 'bεε-. ⁹ ɔ juo tɔ' -tɪ 'a wlu -wεε ka -a -tɔɔε nyɔ ε, ɔ 'je ε o -si' kan', 'de ɔ 'je Kea -gbu 'a dɪ i kuu-. 'De nyɔ -uva -saa nyɔ 'a "jru -jei" ε, ka dε uɔ nuva sea "jrii nɪmɔ ɔɔ muε toa' 'de nyɔ dεtɔɔsun -cεɛn' 'ɔn.

¹⁰ Dεε-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ nyɔ -tuu"-tuu -nɪ 'de Suifu-wi" -uɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn "klu -uɔ -ku "jru -wεε -uva -saa nyɔ 'a "jru -jei" 'de uva' wɪusɔn 'ɔn. ¹¹ Uva' nyɔ tu ε, uva' wɔn 'je "mu -o, dε-nuε' nyɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn uɔ ke uva' -gbu" -sɔnyɔ -wεe" "klein uva "maa 'de uva' nyɔ dεtɔɔsun 'ɔn. Dɪ -ta -dbaa' nyɔ -tɪn" 'i ε, umɪ uva tɔɔ nyɔ. Dɪ "klein uva nuva 'muva-, uva nuɪ' -wεε uɔ 'je nyɔ "jru i di, 'de uɔ 'je 'wεi 'je. ¹² Uva' -cε" 'kpa 'a dε "ijuoɪ jɔɔ' -wlu ka, ɔ 'naa : Kleti-kɔun, sɪ 'tmɔva 'a 'sɔ mε -εε "dia uva 'je jeejee. 'Diwɔnyɪnɪɔn -nɪ, ka uɔ 'jea nu -wεε -bo uɔ 'je dε uɔ di, 'de uɔ 'jea "kwɪ sɔn "kpei-po ε, εε' 'sɔ uva -pɔn i. ¹³ Dε ɔ 'tmɔva 'de uɔpɔ 'a -tɪ' 'ɔn ε, ε nɪε tɔ' -o. εmε -tɪ -un -je uɔpɔ "bli -cε' ka -cɔɔn' ka, -wεε uva' tɔ' 'je 'e Kea 'a dɪ -cεɛn' -a -tɔɔa nyɔ "kpei "biie-. ¹⁴ Uɔ 'bo Suifu-wi" 'a wlu 'de -siie, dε-nuε' ɪ -kɔ' "nɪa. 'De uɔ 'bo nyɪɔ 'o ke' wɔn 'jeε. Dɪ uva 'daa- gban' uɔ 'na Kea 'na dɪ sea' 'pepe nɪ ε, nyɔ 'bo ɪ "i blaa a, 'kaa Kea mε se kan' 'da. Nyɔ -na -uɔ se 'o tɔ' -tɪ 'de blai ε, 'de uɔpɔ 'ɔn mɔ ɪa' ke' tu 'wɪɔ. ¹⁵ Nyɔ -nɪa 'pepe ε, uva -gbuɛn dɪ -wεe' "klein 'pepenɪ jriε ja, 'kaa nyɔ -uva tɔ' nyɪnɪa "jrii ε, dε "o dε jɔε' se 'pepe nɪ 'de uɔpɔ "jri 'de. Uɔ se ε "i nɪ uɔ 'je tɔ' -tɪ wɔn 'je, -wεε kplɪn fai" pɔo-tɪ, dε-nuε' uva' tɔ' ke uva' pεε "cruan- "i, uɔ se 'dɔε ke saun 'a "kpei -seea' ka juo 'bode. ¹⁶ Kea 'a 'nyɪn' 'pɛn 'de uɔ 'wɔn i, 'kaa uva' nuɔdɪ tɔε Kea 'kpɔ 'i. Uva' nyɔ tu ε, uɔ se -tɪ' o po ka nɪ-. Uva nyaa Kea i, uva' 'je nyɔ wɔn, uɔ se dε 'dɔε nuva' 'bεε-

mo "pi.

2

De Titu jea nyu tɔɔ ε

1 De -mo ε, Titu, di "klein -ma mua nyu tɔɔa' a, i 'je nyu detɔɔsun -cɛɛn'- 'un 'wlu -wɛɛ ka Kea nɪa "i nyu 'jea nu ε, υυ 'je ε juo-.

2 -In -tmυυ' nyu -cɔun'-wi" -wɛɛ υυ 'je "i kpυn, υυ 'bo de "o de "ni 'di -siie, υυ 'bo nmɔ "jru poɛ -wɛɛ υυ 'je wɔn 'je ka nɪ-. Uυ nɪ tɔ'di, υυ juo- υυa' -cɛ" 'ε ka, -wɛɛ υυ 'je Kea -kwɪ" -te' -gblein", υυ 'je nyu 'a -tɪ' kma 'de pɛɛ 'dɔɛ 'un, 'de -bo nyu -tu" υυpu 'kle, υυ 'je 'kpi 'ble 'de υυ 'je pɛɛ "wɔin 'bɛɛ-.

3 'Nynukpae' -υυ -kpa nyu -cɔun' ε, -un -tmυυ' υυpu -wɛɛ υυ 'je kplɪn -cɛɛn' nu -ke. Ka nyu -υυa pleea Kea nɪa, 'kamɔ υυ 'je nɪ-. Uυ 'bo nyu 'a 'nynɪ dooa 'su υυ 'bo 'un -siie-. Uυ 'bo nmɔ "jru poɛ. De -je υυ 'jea nu ε, εmɛ -nɪ υυ 'je nyu kplɪn 'dɔɛ tɔɔ-. 4 -Bo υυ nu kan' a, -mɛ υυ 'beɛɛ' υυ 'je 'nynukpae' -tɔɛ 'snɪ -tu", -wɛɛ 'nynukpae' -tɔɛ -nɪa 'mυa- υυ 'je υυa' kvan-wi" ke "nynuu 'a -tɪ' kma-, 5 υυ 'je "i kpυn, 'de υυ 'bo 'nynɪaɛ nυbɛ. Uυ 'je υυa' -gbu" -sɔndbo 'a -tɪ' -tu" ka -cɔɔn' ka, υυ 'je "jru ja jaa 'de υυa' kvan-wi" -pee. -Bo ε nɪ kan' -mo ε, -mɛ nyiɔpu se Kea 'a wlu -flɛɛn i.

6 -In -tɔɔ -kooa" mɪ" -wi" de -ke, -wɛɛ υυ 'je "i kpυn-. 7 De de -ma -cɛ" 'kpa 'jea nu ε, εmɛ -nɪ 'de de "o de -wee" 'klein 'un ε, -un -to kplɪn 'dɔɛ -wɛɛ υυ 'je 'o -ma -kɔ 'de bla. -Bo -ma sea nyu de tɔɔ ε, -un nu ε 'de "i kpυn 'a 'un, -un -bo -ma crɔn' i -pɔɛn. 8 Di -ma mua 'tmυa' a, i 'je tɔ' -tɪ nɪ, i 'bo -kɔ -pun" nɪɛ, -wɛɛ -aa tɪnyu je -kɔ jɾɛ' 'je 'de -a -pun". 'De -tɪn' 'je υυpu "i 'dbaa, υυa' wɔn 'je "mu 'de -aa -tɪ' 'un.

9 Nyu -υυa nυba nyu "juɔi ε, -un -tmυυ' υυpu -wɛɛ υυ 'je υυa' 'blevn wɔn 'je 'de de "o de -wee" 'klein 'un. Uυ 'je 'de υυpu "jri 'dei nmɔɔ-.

Uυ ke υυa' 'blevn 'bo ba o -too' ε. 10 Uυ 'bo υυa' de jɾɛ' "jriɛ, 'kaa de -je υυ 'jea nu ε, εmɛ -nɪ υυ 'je kplɪn 'dɔɛ nu jeejee 'de υυa' 'blevn 'a pɛɛ 'je blu 'de υυa' -tɪ' 'un, -wɛɛ ka "o ka ε 'je ε nɪ ε, Kea -ε -nɪa -aa 'Pυvi εɛ' -tɪ' 'je dɛwɔn nɪ-.

'Saavn Kea nυa nyu "jrii ε

11 De 'un 'wɪba 'tmυa' 'mυa- Kea 'a -cɛ" -jee nu, de-nυɛ' Kea 'a 'saavn ε nυa, ε poɛ "jri "kpae' -wɛɛ nyu -wee' 'je 'pu. 12 εɛ' 'saavn -ε poa "jri "kpae' -nɛ ε, de εɛ tɔɔa -avn ε, εmɛ -nɪ -a -je -maa' -te' Kea 'a nɪ' o 'bo, -a -je 'kmυ "kpeidi 'a feeɛ' i'wla-tɪ 'bo, -wɛɛ -bo -a -nɪ 'kmυ 'de -sɪanwɪ 'di ε, -a -je tɔ'di nɪ-, -a -je Kea 'a -kwɪbɪ nu, -wɛɛ -a -je εɛ' nɪ' -te'. 13 'Kamɔ -a -je nu mamau 'su 'mυa -sɔn -aa fua -wɛɛ -a tba tɔ' "i 'je nynɪ. 'De εɛ' -sɔn' tu 'di mo Sesi Klɪstɪ -ɔ -nɪa -aa Kea klaa' 'de -ɔ -nɪa -aa 'Pυvi a mu 'nynɪ 'wɪba' 'de "ikmaa' 'un. 14 ɔmo -to 'e ɔɔ' -cɛ" 'de -aa -teɪn -wɛɛ -ɔ -je -avn seie 'de de saun -wee' 'kwa. ɔ 'wɪbɛ -aa dɪsɪn "kpei 'de -a -je ɔɔ' cɛ nɪ, -wɛɛ -a -je dɪ 'dɔɛ nυa 'a 'kpi 'ble.

15 Di -un -jea nyu 'tmυυ ε, umɪ -nao. -In -kuu υυpu 'a dɪ i. -Bo nyo nu "bli-cɛdɪ ε, -un -cɛ" ɔ "bli, -un -sɔɔ fɛn'. -In -duo" 'ikmaa' -wee' Kea "nyɪa -un 'un -un -je εɛ' dbo tu nu. -In -bo 'wɔɔɛn nyo 'bo -un wɔin -flɪɛn.

3

Kea 'a -jei" naasvn-

1 'Bo -mɛ 'de ε, -un -poo υυ -tɪ' -kwɪb o -wɛɛ υυ 'je nyu -tea nyu "jru kpɔ' i wɔn 'je -wɛɛ υυ 'je υυpu 'a nɪ' -te'. -In -tmυυ' υυpu ke'wɪɛ 'de υυ 'je dɪ 'dɔɛ nυa 'a kein"ke -te 'de de "o de -wee' 'un. 2 Uυ 'bo nyo "o nyo jɾɔ' -cree" ε, υυ 'bo -cɛa' i -pɔɛn, υυ nɪ nyɪiɔ. Ka υυ nɪa kupeɛɛ' nyu ε, υυ 'je ε to jeejee 'de nyu -wee' -pee.

3 Uυ 'beɛɛ' υυ 'je ε nu, de-nυɛ' -apυ mɔ -ke ε, teɪn' ε, -a se tɔ'di nɪ-. -Aa' 'je Kea wɔn, -a -siɛ 'kwɪa 'de-,

-aa 'tʊn nu-ti 'blee -a kuʊn 'ʊn, de
 'e "jriitan" mɛ -ɛɛ "dia -aa -je 'de-
 -a -podei" -wi" 'a 'bleedi a pooa
 -a pɛe "i. -Apu -jo -ni'a 'ʊn 'nye
 ka a, -apu mo -ɔɔ 'su 'nye ba 'ʊn.
 4 'Kaa -sɔnti -aa 'Pʊvi Kea -ɛ -kma
 nyʊ -wee' 'a -ti' ɛɛ' 'diwɔnmɔa' poa
 "jri "kpaɛ' 'su ɛ, ɛ 'pʊv- -aʊn -ɛ 'de
 deɛaʊn 'kwa. 5 ɛ se 'de -aa nuʊdi
 'a 'isre-ti 'ʊn mo ɛ 'pʊv- -aʊn ni-
 'kaa ɛ 'jee -aa wee- -wee ɛ 'wlv
 -aa dɪsaʊn "kpei, 'de -a -wlv 'wlv'
 dee-. ɛɛ' -Suu mɛ -nuɛ' -wee -aa
 'kmu po -gbɔdee "ni. 6 Sesi Klisi
 -ɔ -ni'a -aa 'Pʊvi ɛ, 'de ɔ 'ʊn mo ɛ
 cɛɛn-, -wee ɛ dbaa ɛɛ' -Suu 'de -a
 "kpei, ka "ni a dba -wee ɛɛ -sia' i ɛ.
 7 Ka Kea nva -aa 'saʊn "jrii nuʊn
 -wee ɛ -sa -a -ti' "kpei, 'kamɔ -nao.
 ɛ nu ɛɛ' de tu 'mɛ -wee 'kmuɪa'
 -sea' -kwe -ta 'ble, ɛ 'je -aa 'ken ni-
 ka -a tba ɛ to' "i see ɛ.
 8 ɛɛ' wlu tu niɛ to' -ti -o, ɛ niɛ
 -kwli" -te' ka. 'In niɛ "i, -bo -ma
 sea wlu -nɛ 'tmʊ ɛ, -un -je ɛ "kpei-
 'nye ka -cɔʊn' ka, -wee nyʊ -jea
 Kea 'a -ti' to' 'ʊn ɛ, ʊv 'je ʊva' -ce"
 i kpuʊn-, 'de ʊv 'je 'dɔe nu. Di
 -ji -nmɔa "jrii -wee -ta nva nyiɔpu
 'dɔe "jrii ɛ, ʊmɪ -nao. 9 'Kaa ka
 Suifu-wi" 'a "ji nva "itbaasʊn ɛɛ'
 -cea' ke ke' wɔn 'je -ti 'a ba o -tooa'
 ke, -mɪ niɛ foo" 'ʊndi -o, ʊa' nu nyʊ
 'dɔe "jrii. -In -bo ɪ o 'kpaɛ'. 10 Nyɔ
 -ɔɔ -nuɛ -wee nyiɔpu a -seea' i ɛ,
 -un -sɔɔ fɛn' kpe due'. -Bo ɔ se ɛ "i
 ni -wee ɔ 'je -ma wlu doin" o po ɛ,
 -mɛ -un -sɔɔ fɛn' ke'wle. -Bo ɔ se ɛ
 "i ni -wee ɔ 'je ɔɔ' kplɪn fai" poo ɛ,
 -mɛ -un poo ɔ sʊn i, -ma -ti' 'bo ɔɔ'
 -ti' 'ʊn niɛ. 11 -Ma -jee', ɔɔ' jei tu se
 ɛ "i ni ɔ 'je ɔɔ' deɛaʊn "i juo -wee
 to' -ti 'a -je o "biie. ɔɔ' -ce" 'kpa
 'a dɪsaʊn mɪ -wlv ɔɔ' 'pee.

Tuowlu-

12 -Bo 'ʊn se Atemasi dbo 'de -un
 o ɛ, -mɛ Tisiki 'ma mu dɔa'. Nyʊ
 'sɔʊn -ni'a 'mva-, -bo -un -je ʊpu 'a
 due' "jriɛ- ɛ, -mɛ -un -too"- -wee -un
 -je 'ʊn jɛɛ- 'bo Nikopolisi, de-nuɛ'
 'bomɔ 'ma mu ni'a' mamaʊ 'su dee
 'a ji no" 'e -si'. 13 -In -tu" ke' juoi

Senasi ke Apolosi "jriɛ-, -un -nmae
 ʊva' 'dʊva' mudɪ -wee' "klein, -wee
 de "o de jre' 'bo ʊpu 'kwa -pɔɛn.
 14 ɛ 'bo -ma 'su 'a nuʊdɔo niɛ, -un
 -tmʊv' -aa de 'di-wi" -wee ʊv 'je
 nyʊ sʊn o poa' 'ciʊn' -ke. -Bo ʊva
 sea kan' nu, -wee ʊva sea nyʊ jru'
 -ti' "kpei -sa a, -mɛ di Kea 'a -jei"
 naʊn a nva, ʊmɪ ʊva nu.
 15 Nyʊ "klein -ʊv -ke 'ma -a -ni'a
 'no ɛ, ʊv 'na ʊpu -je -un. -Aa de'di
 -wi" -ʊv -kma -aa -ti' 'de Sesi Klisi
 'ʊn ɛ, 'mo -je ʊpu.
 Kea 'a "diwan kpuʊn ao -wee'
 "klein !

'Sbē Pōo pōoa Filemō -jei" ε

Jewlu-

¹ 'Mō Pōo -k -nīa -kaso 'di 'de Sesi Klisti 'a dbonu-ti 'un ke -aa de'di Timote ke, -apu -kō ja -mō Filemō 'jewlu-. -In -nīe -aa -ti' kmai -o. -In -ke -aa beēē sun o -wēe -aa nū dbo due'. ² -Aa de 'dinynokpao' Apia o, Asipu -u -ke -a -foan' Kea 'a -ti' 'a tu o, Kea 'a -jei" naavn -uua -kūtan' "jrui 'de -in o -gbu" 'di o, -aa ja u -wee' "klein 'jewlu -ke.

³ Kea -ε -nīa -a "Bo ε, ε ke -aa Tū'bo Sesi Klisti po aopu "diwan -wēe ε 'je aopu- pēe 'a blua' "nyl.

Filemō 'o nyu 'a -ti' kmaa' ke kō' de -kwli" -tea' ke

⁴ -Bo 'ma sea Kea bae ε, 'maa "mae'- -ma -ti' o. 'Ma poē 'ma Kea 'sē- jeejee, ⁵ de-nūē' de -in -jea Sesi 'a -ti' tō' 'un -wēe -in -kma Kea 'a -jei" naavn -wee' 'a -ti' ε, unī 'ma 'wōn 'de -ma -ti' 'un. ⁶ -Ma Sesi 'a -ti' tō' 'un 'jea' -ε nūe -wēe -in -ke -a -nīa de due' ε, emē 'ma -te' e Kea i -wēe ε 'je ε nū 'de -in -je kpln -cēēn' nū 'de nyu 'ji 'je, -wēe ka "diwan kpuan nyu -a naa Kea 'a -jei" ε, 'de u 'je ε juo-. Emē -jeē nū -wēe Sesi 'a -ti' 'je nya mu. ⁷ Tō' -o, 'ma de 'di, -ma nyu 'a -ti' kmaa' poē 'un 'mua- pēe o, -wēe ε kuu 'ma dī i, de-nūē' 'de -ma nūdi 'a -ti' 'un ε, Kea 'a -jei" naavn 'a pēe jīe ja.

De Pōo -teea' Filemō i 'de Onesimv 'a -ti' 'un ε

⁸ -Je ε nīa kan' -mō -wēe Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa' -mē nīa 'de -in 'un ε, -mē 'un nīe "i 'un 'je -un de jre' i -tee'-. 'De 'ma Klisti 'a dbonva' 'a -ti' 'un ε, 'un 'bēe- 'un 'je -un -klaan' "kpei -te' 'de-, -wēe de -nīa ka -cōōn' ka a, 'de -in -je ε nū. ⁹ 'Kaa 'mō Pōo -kea" -k -nīa 'de -kaso 'di 'de Sesi Klisti 'a -ti' 'un

ka "o ka 'un 'je 'un nū ε, 'un se ε "inū 'un 'je -un -klaan' "kpei -te'. Ka -a -dbēea a, emē -ti 'ma bae -un 'de wlu 'dōe 'un. ¹⁰ De 'ma -teea' -mii ε, ε nū 'de 'ma "ju jro' 'o -ti' 'un -o. O 'kpa 'ma "ju, ka o "bo nīa, 'kamō 'un nū 'nō -kaso 'di. "Ju -kō -ti' 'ma 'tmuva -un kō' nynī mī -nū Onesimv. [ε 'de mē -nū : O 'blee nūdbō.] ¹¹ Tein" 'de ε, o se nūdbō 'ble 'bo -un -pūn", 'kaa kaan ka la, o 'ble nūdbō 'mē, o se idōoa 'de -in -ke 'ma -ti' 'un.

¹² O mō -k -nīa 'ma tōo ε, 'ma po o -jei" -wēe o 'je -un o de ji. ¹³ 'Nō -kaso 'di 'un nīa 'de Sesi 'a -ti' 'un ε, 'un 'bēe- 'un 'je o i -te' 'nō 'un -pūn' 'de-, -wēe o 'je 'un sun o po 'bo -ma -kōi". ¹⁴ De 'un naa tō' "kpei- 'de ε, emē -nao. 'Kaa 'un se ε "inū 'un 'je de jre' nū -bo ε se -ma 'tun nū-ti nū ε. 'un se ε "inū ke'wle, -wēe 'un 'je -un klaan' -klan klaan" kpuan 'de -in -je 'un de 'dōe "jrui nū. 'un nīe "i, -bo -in -je 'un 'dōe "jrui nū ε, ε 'je 'e -ma -ce" 'kpa 'un 'wlv.

¹⁵ "Ko Onesimv ke -in -cūēn "i 'de 'wī pla 'di, -wēe o 'je 'bo -un -pūn" de ji la 'bode ε-? 'In se -mē o juo-. ¹⁶ ε se kūōn mē o nū la 'bode nū-, 'kaa o nīe dēwōn, o je kūōn -sii. O 'kpa -aa de'di, kō' -ti' kma -cēēn'-. 'Kaa 'un 'je kan' 'mē, ka kō' ke' ε mua kmaa' 'de -un pēe o ε 'jea 'mō -sii ε, de-nūē' kō nūē -un "juoi -wēe o -te' 'o, 'de o 'kpa -ma de'di 'de Tū'bo 'un.

¹⁷ Emē -ti -bo -ma sea 'un -ma de'di -k -ke -ma nūa Kea 'a dbo 'daa- 'ja a, -mē ka -in -jea 'un sun 'soōn kpuan ε, -in -kpuan o sun 'soōn kan'. ¹⁸ -Bo o nū -un de jre' "jrui 'de-, -wēe o 'e -ma kpan 'blee 'de ε, -mē -in -sro' ε 'bo 'un "jru. ¹⁹ 'Mō Pōo, 'ma -ce" 'kpa -a -cū wlu -nē, -ma kpan "klein o 'blea, 'mō -kō mu ε -saa', 'de -mē 'kamō 'ma kpan -ε -nīa -un "jru ε, 'un se ε "i nū 'un 'je -un εē' -ti' -kwlv o poo-. εē' kpan tu mē -nū -ma -ce" 'kpa 'a 'kmōnīa'. ²⁰ Kūn, 'ma de'di, ka -in -ke 'ma -a -nīa de due' 'de Tū'bo

'ʊn ε, 'ma bae -ʊn -ε, -ʊn -wɔn 'ʊn
-kɪn kwa. -In nʊε -wεε 'ma pεε 'je
ja ji 'de Klisɪ 'ʊn.

²¹ 'In 'je kan' 'mε dɪ "klein 'ma
-teea' -mii -ta, -ma mu ɪ nʊa' see
-ʊn -je 'o -mɔ -tie" cɛn ke'wle, εmε
-ε -tɪ' 'ma 'crɪa 'sbε -nε. ²² Dε 'ʊn
'jea -mii -tee' ke'wle ε, εmε -nɪ -ʊn
-nmae 'ma 'pɛn 'ʊn. 'ʊn -tee' -kwɪ"
ao ke 'ma -a muε 'jeea', dε-nʊε' aoa
baεε 'ma Kea jeejee.

'Jewlu-

²³ Epafrasɪ 'na ɔmɔ -je aopɪ. ɔ
ke 'ma -a -nɪε -kaso 'di 'nɔ 'de Sesi
Klisɪ 'a -tɪ' 'ʊn. ²⁴ Makɪ o, Aritakɪ
o, Demasɪ o, Luikɪ o, ʊɪ -wee' 'na
ʊpɪ -je aopɪ -ke. ʊɪ ke 'ma -a
nʊε dbo -tadue.

²⁵ Tʊ"bo Sesi Klisɪ sie aopɪ o
-wεε ao 'je 'saʊn 'je 'de ɔ 'kwa !

'Sbε -ε pooa Eble-wi" -jei" ε

Kea cεεn 'de εε' "Ju 'bn -wεε ε wlu

1 Tein", Kea 'jea -a 'mia -wi" -pee wlu ε, εε' wlu 'kwajaaυn mv ε jii 'bn kpe -tuu"-tuu. Dι ε 'tmυa, ε 'tmυ ι 'de sυn -tuu"-tuu 'bn. 2 'Kaa 'de de'boωwι -nιa -sιan 'di ε, εε' "Ju mω ε jii 'bn -wεε ε wlu -a -pee. 3 Jmω Kea cεεn 'bn -wεε ε nυ 'kmυ. Jmω ε -te' 'o -wεε -o -nι dι -wee' "klein 'a jei. 3 Ka Kea nιa -son' ε, 'kamω o nι-. Kea 'a nιsυn -wee' "klein poε "jri "kpaε' 'de o 'bn. Jmω -nι Kea 'a -kooω' i. 3o' wlu 'a "ikmaa' mε -kpυn' 'kmυ i. 3 -kωa' nyιo 'o dιsαn 'a -kwε -dbo "i 'sv ε, o mυε 'e jaυn 'di -wεε o -te' i 'de Kea -ε -nιa 'e dι -wee' "klein "jru kpo 'o dianfω o.

Sesi nιε 'o Kea 'a "soa-wi" "jru kpo'

4 Ka Sesi nιa 'o "soa-wi" "jru kpo' flifli ε, 'kamω oω' 'nyu nι 'o υba' 'nyu "jru kpo' -ke. 5 Wlu Kea 'tmυa 'de Sesi -pee, ε ka : -In -nιε 'ma "Ju -o, 'n 'kpa -nι "Bo 'de -sιanwι 'di. 'De ε wlu' ka ke'wle ε 'naa : 'Ma mυε -υn "Bo nιa', -wεε -mω -je 'ma "Ju nι-.

Wlu -nιa 'mυa-ε se ε 'tmυ 'de εε' "svι 'a due' -pee kpe due'. 6 'Kaa -ta Kea 'wωan εε' "i-saaju 'nω 'kmυ "kpei dbo-tι ε, ε 'naa :

εε' "svι -wee' "klein 'je o "juoι -gbεε'- o.

7 De -tmυυa 'de Kea 'a "soa-wi" 'a -tι' 'bn ε -mε ka :

ε -nυε' -wεε ka poo' nιa, εε' "soa-wi" nι kan', εmε -nιei" -ke -wεε ka nεmυo nιa, υb nι kan'.

8 'Kaa -bo ε -tu' εε' "Ju -mω ε, wlu -ε -crυa' 'de oω' -tι' 'bn 'de Kea 'sbε 'di ε ka, ε 'na :

εmε -nιε Kea -o, εε' Tυ "bode se ison-ta 'blei. ε se fai" poo -ta 'blei. εε' nyυ 'blea' nιε "isrea' -son. 9 ε -kmai" "isredι 'a -tι', dι -ta dooa Kea 'a ke' ε, -mι 'a dι tu a nyaa -mι i. εmε -tι -ma Kea -te' -υn kpoi" 'bo -ma 'bn 'bεευn "jru kpo', 'de ε po -υn "diwan -wεε -nι 'di cεn 'cna "kpei.

10 Wlu -crυa' 'de oω' -tι' 'bn ke'wle ε 'naa :

Tυ "bo, "i-saa nω" ε, εmε -nυ' 'blυa-, 'de ka jaυn 'a kpe -tia ι nιε -ma sυn 'a nυυdι -o. 11 Ia' dι tu ε, ιa mυε i soan', 'kaa ka -mω -nιa, 'kamω -nι -nι. ι -wee' "klein a mυε pai" 'kpaα' ka 'bnpaadi a 'kpa pai" ε. 12 -Ma mυ ι 'bnpooa' ka nyo o pooa 'bnpaade 'bn ε, -wεε ι 'je "jrii -kwε- ka tae' a -kwεa "jrii ε, 'kaa ka -mω -nιa, 'kamω -nι -nι. -Maa' poo fai" 'nω 'kmυ. -Ma -sυn se -kwε -ta 'ble.

13 Wlu -ε -crυa' 'de oω' -tι' 'bn 'fo jre' o -ke ε, ε 'naa :

-In -te' i 'de 'ma dianfω o mamav 'sv 'n 'je -ma tnyυ -ma bυ -sonku 'bn nυ.

Dι -tmυυa 'de Sesi 'a -tι' 'bn umι -nao. Kea se ι 'tmυ 'de εε' "svι 'a due' -pee kpe due'. 14 -Bo ε nι kan' -mω 'ee, -mε de Kea 'a "svι -mυ nι 'bn 'ja a- ? υb nιε -sii 'dωε -o. υba nυε Kea "juoι. εε dbo υpυ mε, -wεε υb 'je nyυ -υb -jea 'pυυa' 'je sυn o po.

2

1 -Je Sesi nιa klaa" kan' o -siia dι -wee ε, -wεε Kea cεεan 'de o 'bn 'de ε wluα -a -pee ε, -mε dι -a -wωan 'de oω' -tι' 'bn -a -je ιa' -tι' -tu" ka -cωn' ka, -wεε -a -jι wωn 'je. -Bo -a nυ kan' a, -mε -a se 'pυ-je "i -gbla" i. 2 -A -je kan' 'mε Kea 'a wlu εε' "soa-wi" jaa Moisi 'kwa tein' ε, εε' ke' kma'. Nyo "o nyo -blaα εε' wlu tu woin o 'je εε' -kei" mε. 3 'De -mε 'pυwlu -εε ke' kma -ε -sia -je -saa "i

ε, Tu"bo 'a -ce" 'kpa ja, -bo -a nu
 εε' -ti' 'plv 'bn 'ee, ka -a -je Kea 'a
 'pee woin" 'puson nu ε-? Εε' 'puva'
 tu ε, Tu"bo -tmv εε' -ti' "i-saa nō"
 -wee nyv -uv -wōin -wi" -mv 'ji tō'
 'bn -wee uv 'tmv ι. ⁴ De εε' nō" tu
 'di, wlu "klein vva 'tmva, ki nta tō'
 -ti ε, Kea to εε' sun 'me 'de jrii' ke
 di klae" klae" vva nva' 'bn, δε-νυε'
 ε "nyi uvuv εε' -Suu 'a "ikmaa' due
 'due ka εε' -ce" 'kpa nta "i ε.

Sesi -ja 'puva' -kwlv i

⁵ Tō' -o, 'kmv dee -εε mua nva'
 'de nya -wee -εε -ti' -a -tmva', ε se
 Kea 'a "soa-wi" mv ε 'je ε "jru kpo'
 i -te' nι-. ⁶ Ε se kan' -mō nι-. Kea 'a
 -ne "Ju mō -je 'kmv dee 'ble. Wlu
 -ε -cruta' 'de Kea 'sbe 'ε 'fō jre' o ke
 'da ka, ε 'na :

Kea, δε nyio -mō nι 'bn -wee εε
 po oō' -ti' -kwlv o ε-? 'De
 "ju nyio 'wlv a -mō 'ee, oō'
 'nyu wε-, -wee -ma po -mō
 sun o ε-? Ε "maa -apv nyio
 tai'. Εμε Kea -jea εε' δε tu
 nu ε, εμε -nυε'. ⁷ Ε blōō
 'blōō 'de nō" δε-saan' 'di 'bo
 εε' "svι -son. 'Bo -mε 'de ε,
 ε kpa oō' 'nyu "jei -wee ε
 nu o κεεma' 'bn 'de oō 'wlv
 'nyu. ⁸ Εμε -te' o di -wee'
 "klein kwa. Εμε -nυε' -wee
 di -wee' "klein a jaa "jru ja
 'de o -pee.

'De δε -je Kea 'jea 'o sie -wee -ε sea
 "jru ja jaai 'de o -pee, -mε se nι-.
 'De ka -jō di -wee' "klein 'jea "jru
 ja jaa 'de o -pee 'de -stanwι 'di ε,
 -aa' 'je -mεε' "jri 'a -kō ke. ⁹ Kaa "ju
 -jō Kea blaa 'blōō 'de εε' "svι -son
 'de nō" δε-saan' 'di ε, o mō -nι Sesi.
 Kea 'a 'saavn ε nva nyv "jrii εε' -ti'
 mε -εε 'mea' o 'mε. 'Kaa kaan ka
 a, Kea nu o κεεma' 'bn 'de oō 'wlv
 'nyu, δε-νυε' o 'mε nyv -wee' 'a
 'mea' !

¹⁰ Tō' -o, Kea mε -nu' di -wee'
 "klein, ι -wee' -tee εε' -tea' -wee
 ι 'je εε' 'nyu "i 'βεε-. Εμε -nυει"
 -wee εε' "nynuu -tuu" -tuu 'je 'ε ε o
 "biie-. Ε nυε' mamav 'sv ε je Sesi
 'e 'kle 'a kpe -tuu" -tuu 'bn jaa -wee

ka ε nta "i o 'je kan' nι-. O mō -ja
 'puva' -kwlv, 'de -ō -kon 'e 'puvn
 'a nya. ¹¹ Δεε-tι 'bn 'da kan' a, εμε
 -nι Sesi 'a -ce" 'kpa ke nyv o -teea
 kpoi" o, uv -wee' 'wlv ε 'e nyv due'
 koun -gbai' 'bn. Εμε -ti oō' uvuv
 'a "dei 'daa 'a -tun' se o nu. ¹² Εμε
 -nυε' -wee o wlu ka 'wι jre' o, o 'na
 :
 'Ma Kea, 'ma muε εε' -ti' 'tmva' 'de
 'ma "dei-wi" -pee. 'Ma muε
 εε' 'nyu "i 'βεεa' 'de blewlu
 'di 'bo nyv -kwea.

¹³ O wlu' ka -ke o 'naa :
 Kea mε 'ma mu tō' "itbaa'.
 'De o wlu ke'wlv o 'naa :
 "Nyuu- Kea -nyia" 'bn ε, uv ke
 'mō ke -a ka.

¹⁴ Nyv oō 'daa- "nynuu- ε, uv nυε
 nyioyv -o, uv nυε nymō kui -son,
 -wee uv 'ble -suten'. Εμε -ti Sesi
 -sνεε nyio 'bn 'de kvv nva o nι
 kan', -wee o 'je 'mε ka vva 'mea,
 'de o 'je tv 'a "jru kpa 'bo -sion'
 "kpei. -Sion' 'bleε 'mea 'a "ikmaa'.
¹⁵ 'Kaa 'de Sesi 'a 'mea' 'bn ε, o -sa
 -sion' 'mea 'a "ikmaa' kwa -wee o
 seie nyv "klein 'mea 'a favn a nva
 'de ε, -wee -uv -nιa kvvkwla' 'de
 vva' 'kmv -wee' 'bn 'de -sion' kwa
 a. ¹⁶ Ε se Kea 'a "svι mō oō po
 sun o nι-, 'kaa ε Ablaam 'a "nynuu-
 mv oō po sun o. ¹⁷ 'De εε' -ti'
 'bn ke'wlv, ka oō' "dei-wi" nιa o nι
 kan' 'de di -wee' "klein 'bn -wee o
 'je vva' 'sraa -sai klaa" nι 'de o 'je
 uvuv 'a weε 'je. Oō' 'sraa -sai -tu ε,
 oō nυε Kea 'a -kwlvti ka -cōon' ka.
 O mō -nυε' -wee ε 'wlv εε' "nynuu 'a
 dısaın "kpei. ¹⁸ Di "klein -ta nva
 oō' de'di -wi" "jrii ε, ι nυv o "jrii
 'mε -ke. -Ta oō' -ce" 'kpa nva 'kle
 'jea' a, desavn -tun' o i 'mε -ke, o
 je ε 'je. Εμε -ti o 'βεε- o 'je nyv
 desavn a -tan' i sun o po.

3

Sesi nυε 'o Moisi "jru kpo'

¹ 'Ma de'di -wi" aopy mō -ke ε,
 Kea -tee' aopy kpoi" -wee ε 'da
 aopy 'de ao 'je εε' 'ce nι-. -A -wee'
 "klein -ō -nιa εε' 'ce ε, δε -a -jea
 tō' 'bn -wee -aa -tmva 'bo nyv "juoi

ε, ε ka : Sesi mo Kea dbo -wεε -o -ni 'o -a -ke Kea 'nyni. Omō -ni -aa 'sraa -sai klāa", o 'wluε -aa disain "kpei emε -ti ao 'je o de 'bn 'je jeejee. ² Dbo Kea -teo' kwa o nve' ka -cōon' ka, ka -a 'mia Moisi nva 'de Kea 'a 'cε "klu ε. ³ Ka nyo -poa' -gbu" -mo nia dεwōn o -sia -gbu" 'a -cε" 'kpa a, 'kamō Sesi ni ni' wōn o -sii Moisi. ⁴ -Gbi" "klein -i -pooa i 'bleε poi, 'kaa nyo -jo -poa' di -wee' "klein 'kmu ε, omō -ni Kea. ⁵ To' -o, dbo Moisi nva 'de Kea 'a nyo "klu ε, o nve' ka -cōon' ka. 'Kaa Moisi -mo ε, ka -gbu" 'dei -te i nia, 'kamō o ni, o se εε' jei ni-. Di Kea a mua nva' 'de nya imi -ta -ti' o 'tmu. ⁶ Klisti -mo ε, omō -te' Kea 'a nyo "jru kpo' i. Ka -gbu" jei 'a "ju nia, 'kamō o ni-. -Apu -ni o' -gbu". Di -a -tea' -kwli' -wεε -ta -tuosun -aa poa de, -bo -a kpon i i mamav -wεε -a -ji to' "itba, 'de -a -je mu -a -je nyni ε, -mε -a -ni o' -gbu" 'mε -cεen'-.

Kea 'a 'cε 'ε -kwletī

⁷ Emε -ti 'ma 'tmu aopu de Kea 'a -Suu a 'tmva ao 'je ε doin" o po, ε 'naa :

Kea 'na -bo ao 'wōn 'ma wlu 'de -stanwī 'di ε, ⁸ ao 'bo pεε "ikmuue, ao -sa aoa' pεε 'kwla ao kaien wōn 'de 'bn -pee. Ka ao "bo -wi" seea 'bn tein" ε, ao 'bo kan' nve. -Ta u u nua 'de -puōn" blva "kpei ε, ⁹ u u -tien' 'mii 'wī "o 'wī u u paa 'bo 'bn o, -wεε ka 'in nia uva' Kea -cεen'- u u 'je ε 'je, 'de -mε 'kamō u u 'jee- 'ma nuudi 'dōe 'in nva uupu "jrii 'jrie- 'de -sin 'a kwla -nyiiε 'di. ¹⁰ Emε -ti 'in 'kpa 'cεn 'de uva' nyo tu -pee. 'In wlu' 'de 'ma -cε" pεε o 'in 'na uva' -cε" 'kpa 'a to' i naason- mε -εε nve -wεε uva -si' -jei" jeejee. U u se 'ma -ni -jebli juo-. ¹¹ Emε po 'bn 'cεn -wεε 'in -sneε 'in 'naa : 'Bo 'ma -kwlekwlo -ε

'di pεε 'a blua' nia u u se 'bo i "sii- 'no 'kmu.

¹² 'Ma de 'di -wi", ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' -wεε pεε saun je 'e aoa' due' 'di ni-, 'de o je "jru ku-, -wεε o' "jrukua' je ε nu 'su o je 'kmu ni Kea 'kpu "i to-. ¹³ 'Kaa -ta no" nua aopu 'kwa 'de -stanwī 'di ε, ao kuu ba 'a di i mamav 'su -wεε desavn 'a nyo 'sreipooa' je nyo jro' 'o pεε "ikmu- 'de aopu "klu. ¹⁴ Kaan ka la, -a -ke Klisti a na' 'bode. Di -a -wōan' "i-saa no" -bo -a -ti' i mamav -wεε -a -je 'e i 'dei 'pen, 'de -a -je mu -a -je nyni ε, -mε ka -a -tea Klisti 'a -tea' -cεen'- ε, emε -toε. ¹⁵ -Bo ao -te i ε, -mε "jri -ε "i ao 'blea no" -stan a, ao po 'puwlu -nε -εε wlua aopu -pee jeejee 'a -ti' -kwlo o. εε' wlu tu 'naa :

-Bo ao 'wōn 'ma wlu 'de -stanwī 'di ε, ao 'bo pεε "ikmuue. Ka ao "bo -wi" seea 'bn tein" ε, ao 'bo kan' nve.

¹⁶ 'De nyo wε- -wōn Kea 'a wlu 'sasa -wεε -u -toε 'kpu "i ε-? Nyu Moisi -sa kuōnkwa' 'de Esipu-blva "kpei, u u -pu -o. ¹⁷ 'De nyo wε- Kea 'kpa' 'cεn i 'de -sin 'a kwla -nyiiε 'di ε-? Nyu -u u nva desavn -wεε -uua "ku sia 'e -puōn" blva "kpei, u u -pu -o. ¹⁸ 'De -bo Kea -sneε 'de ε pεε o -wεε ε 'na -ta ε nia u u se 'bo i "sii 'ee, -mε nyo εε 'da a-? Nyu -u u -blaa εε' wlu wōin, u u -pu -o. ¹⁹ To' -o, 'ma 'cε, -a -wee' nεε to' "kpei- -bo -ta Kea nia u u se 'bo i "sii ε, -mε uva' -maa' 'je de to' 'bn mε -nve'.

4

¹ Kea cεn wlu -tie" ε 'na -a -ke εε muε -kwlea' -tadue. Emε -ti -ta Kea 'a -kwlekwlo 'di paa' 'a no" sea -sii ke ε, -a -tu" -aa -cε" 'ε -ti' -wεε -aa due' je de sie-. ² Dεε-ti 'in 'da kan' a, emε -ni -poia" -ti -ta -tmuva' 'de -a -pee -ta, i 'tmuε' -ke 'de israε-nyu -pee tein". 'Kaa wlu -tmuva' 'de uupu -pee ε, ε se uupu de 'i 'je, de-nve' u u -wōan εε' wlu tu ε, u u se ε to' 'bn 'je. ³ 'De -apu mo -jo -je ε to' 'bn ε, -ta Kea nia

-aa mue 'o paa' -wee e ke -a -je i -te. Wlu Kea 'tmvba 'de -a "bo -wi" 'a -ti' 'bn e' naa :

'In 'kpa 'cen 'de v̄v -pv 'a -ti' 'bn, eme -ti 'in -sneε -wee 'in 'na -ta 'in n̄a v̄v se 'bo i "sii- 'no 'kmv.

-Ta Kea a 'tmvba eε' wlu tu ε, -mε ε -kɔ' 'kmv 'a nva' 'mε sese. ⁴ Wlu -cr̄ua' 'de Keasbe 'di 'de 'w̄i 'a -mε" 'son -ne 'ε -ti' 'bn, e ka :

Kea -kɔa' eε' d̄bo -wee' 'a nva' 'sv ε, ε -kwle' 'de 'w̄i 'a -mε" 'son -ne 'di.

⁵ 'De wlu -cr̄ua' 'de 'fɔ jre' o ε, e 'naa :

-Ta -bo nyo ji -wee o ke 'ma -a -jea i -te v̄v se 'bo i "sii- 'no 'kmv.

⁶ 'De nyo -v̄v -saa "i -v̄v -wɔan -poia" -ti tein" ε, v̄v se 'bo 'a -ta -tu pa, dε-nv̄e' wlu -tmvba' v̄v se ε tɔ' 'bn 'je. 'Kaa kaan ka a, Kea n̄e "i nyo jrv' 'je 'bo 'a -ta -tu pa, ⁷ 'de eε' -ti' 'bn Kea -tue" nɔ' jre' ke'wle. Eε' nɔ' tu mε -n̄i 'de -stanw̄i 'di. -Ta ε 'tmvba eε' wlu tu 'de Moist' 'a -ne nɔ' 'di ε, 'bo -kwle 'bn 'ε. E n̄v̄e -sun -tuu"-tuu -wee ε jii 'e Dafidi 'bn ke'wle, -wee -mɔ 'tmv ε 'de ε 'cr̄ue 'de oɔ' 'sbe 'di, e' naa :

-Bo ao 'wɔn 'ma wlu 'de -stanw̄i 'di ε, ao 'bo aoa' p̄ee "ikmuε.

⁸ Tɔ' -o, Sosue -ɔ -sii" a 'bo Moist -kɔ o ε, -mɔ kɔn -a 'mua-wi" "juɔi. -Bo o n̄ynii v̄v v̄v 'bo Kea 'a fɔn -kwlɔ 'di 'de ε, -mε Kea se ε 'bεε- ε 'je -kwlew̄i deejre' 'ε -ti' 'tmv. ⁹ -Je ε 'tmvε kan' -mɔ 'ja a, -mε -kwlew̄i jre' ε muε jia' 'de nya. Eε' -kwlew̄i -tu ε, e n̄e Kea 'a 'cε 'ε -kwlew̄i -o. Ka Kea -teea -mε kpoi', 'kamɔ -mε n̄-. ¹⁰ 'De nyo "o nyo -ta Kea n̄a -ɔ mua 'o -wee -ɔ -ke ε -tea' i ε, -mε o -sa oɔ' n̄v̄vdt -wee' kwai ka Kea nva d̄i -wee' "klein -wee ε -kwlea, 'kamɔ o -kwle -ke.

¹¹ -Je ε n̄a kan' -mɔ ε, -mε -a -te' -aa -cε" -klan" "kpei -wee -ta Kea n̄a 'de -a -je 'o mu 'de ε ke -a -je -kwle. -A -tu" -aa -cε" 'ε -ti' -wee -a 'mua-wi" -v̄v -blaa Kea 'a wlu wɔin tein" 'de -pv̄ɔn" blva "kpei ε, -a je v̄va' -kɔ 'de bla -wee -ta Kea n̄a -a je 'bo 'a -ta -tu 'bn -pɔɔn. -A po Kea 'a wlu doin" o 'pepe, ¹² 'kaa

Kea 'a wlu n̄e 'kmv, ε "nmaa' eε cen dε, ε je -placne -εε "jri n̄a 'sɔɔn -sii. Kea a cεen 'de eε' wlu 'bn -wee eε n̄v̄v d̄bo 'de nyio p̄ee o, eε mu' mama v̄v 'sv eε jea 'e nyio 'o tɔ' ke oɔ' -suu -tuu" a "i 'o n̄yni.

Kea 'a wlu ka -placne n̄a, -ε -n̄a kan' a, eε mu' mama v̄v 'sv eε jea nyio 'o p̄ee 'a "ke o n̄yni. Tɔ' -n̄a 'e nyio p̄ee o ε, eme -εε -st' 'kwla, -wee -εε -je ia' p̄ee. ¹³ D̄i "klein Kea nva, ia' -je -jea 'kwla pa' 'bo ε "juɔi, -mε se n̄-. D̄i "o d̄i -wee" "klein p̄reen "kpaε' 'de ε "jri 'de. 'Bo ε "juɔi mɔ -a -je -aa n̄v̄vdt 'a "kuan p̄oo-.

Sesi n̄e 'o 'sraa -sav̄n klae" -wee' 'jru kpo'

¹⁴ 'Ma 'cε, -a -bleε 'sraa -sai klaa". Oɔ' n̄yni mε -n̄i Sesi, Kea 'a "Ju. O mu' mama v̄v 'sv -ta Kea 'a -cε" 'kpa n̄a o je 'o n̄yni 'de jav̄n 'di, -wee o n̄i 'o -a -ke Kea 'n̄yni. -A tba oɔ' 'sv tɔ' "i 'w̄i "o 'w̄i -wee -a -je oɔ' -ti' 'tmv 'bo nyo "juɔi. ¹⁵ -Ta -a kpv̄an i -a kpv̄n 'bo i mama v̄v 'sv -a -je mu -a -je n̄yni, dε-nv̄e' -aa 'sraa -sai klaa" -a -blea a, ka -a sea 'diikua' 'ble o juu', ε se d̄i -a -jiiā 'bn o sv 'bn jii n̄-, ka desav̄n a -tvan' -a i ε, 'kamɔ ε -t̄n' o i 'de d̄i -wee' 'bn -ke. 'Kaa o se desav̄n n̄v̄v due'. ¹⁶ -Je ε n̄a kan' -mɔ 'ja a, -mε fav̄n 'bo -a -nv̄e. -A -cεen 'de o 'bn -a -je Kea -pv̄n" 'kpa -wee ε 'je -aa wee 'je, 'de ε 'je -a 'saav̄n "jrii n̄v̄v. Emε -ε -je -a 'kle 'di -sa 'de nɔ' 'd̄oε 'di.

5

¹ 'De -a -mɔ Suifv-wi" "bli ε, 'sraa -sai klaa" "o 'sraa -sai klaa" Kea -tea" o ε, oɔ 'wlv̄e 'e nyio pv̄v "klu -wee oɔ n̄v̄v Kea "juɔi 'de nyio ke Kea 'n̄yni. D̄bo oɔ nva, emε -n̄i oɔ -saa' Kea wɔn 'de nyo 'a d̄isav̄n 'a -ti' 'bn. ² Ka nyo -v̄v sea dε "jrii juo ke nyo -ta -v̄va mua -v̄v sea 'o juo n̄a, 'kamɔ o mɔ n̄i -ke. Emε -ti o 'je v̄v v̄v 'a 'kle 'mii 'wɔn -wee o 'je kupeεε' nyo n̄i 'de v̄v -p̄ee, dε-nv̄e' ka v̄v sea desav̄n "wɔin 'bεε-ε, 'kamɔ o n̄i -ke. ³ 'De oɔ' -in

se desavn "wain 'bɛɛ- ɛ -tɪ' 'bɪn ɛ, ɛmɛ -nʊɛ' -wɛɛ ka ɔ 'jea nyɔ jɾʊ' 'a dɪsavn 'a 'sraa- -sa a, 'kamɔ ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a desavn 'a 'sraa- -sa -ke. ⁴ 'sraa -sai klaa" nɪa' -nɛ, nyɔ "o nyɔ se ɛ 'bɛɛ- 'sʊ ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" ɛɛ' 'nyɪnɪ tu "kpei 'nɛɛ- -wɛɛ ɔ 'je ɛɛ' -nɛ sʊn -kwɪb 'di tba. Kea mɛ -ɛɛ -da nyɔ -wɛɛ -ɛɛ nʊ ɔ 'sraa -sai klaa" 'bɪn. 'Kamɔ ɛ nʊ Moɪst 'a -fɛɪn' Aarɔn.

⁵ Klɪstɪ foo" 'sʊ ɛ, 'sraa -sai klaa" nɪa' -nɛ, ɔ se ɔɔ' -cɛ" ɛɛ' 'nyɪnɪ tu "kpei bla -wɛɛ ɔ se ɛɛ' -nɛ sʊn -kwɪb 'di tba. 'Kaa Kea -ɛ -wluɑ 'de ɔ -pee -wɛɛ -ɛ -na :

-ɪn -nɪɛ 'ma "Ju -o, 'ɪn 'kpa -ɪn "Bo 'de -stɪnɪwɪ 'di ɛ, ɛmɛ -nʊ' ɔ 'sraa -sai klaa" 'bɪn -wɛɛ -ɛ -tu" ɔ -cɪɑn" 'kpei. ⁶ 'De wlu -crɪɑ' 'de Keasbɛ 'ɛ 'fɔ jɾɛ' o ɛ, kɛ 'da ka, ɛ 'naa :

-ɪn -nɪɛ 'sraa -sai -o 'bode -bode 'bode, ka 'sraa -sai Mɛkɪsɛdɛktɪ nɪɑ, 'kamɔ -ɪn -nɪ.

⁷ Sesi -nɔ, ɔmɔ -ta ɔ -nɪɑ 'nɔ 'blʊɑ- "kpei ɔ -bae Kea i -bae -bae 'de -fɪn" wlu 'bɪn -wɛɛ ɛ 'je ɔ 'pʊb 'bo 'mɛɑ' wɔɪn" -wɛɛ Kea kɾʊn ɔɔ' baewlu 'de ɔɔ' -cɛ" 'ja jaa 'a -tɪ' 'bɪn.

⁸ 'Kamɔ ɔ nɪ Kea 'a "Ju kan' -o, 'kaa ɔ 'cɪɑn Kea wɔn 'jea' 'mɛ 'de 'kle 'jea 'bɪn. ⁹ ɔ mu' mamav 'sʊ ka Kea nɪɑ "i ɔ 'jea nɪ ɛ, ɔ je kan' nɪ-. ɛmɛ -tɪ nyɔ "kleɪn -jea ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'bɪn -wɛɛ -sʊ -je ɔ wɔn ɛ, ɔ nɪ sʊpʊ 'pʊvɑ' 'a "nyɪ. ɛɛ' 'pʊvɑ' tu ɛ, ɛ se -kwɛ -ta 'ble ka Sesi 'a 'sraa -sadbo sea -kwɛ -ta 'ble -ke ɛ, ¹⁰ dɛ-nʊɛ' Kea 'a -cɛ" 'kpa mɛ -nʊ' Sesi 'sraa -sai klaa" 'bɪn -wɛɛ ka ɛɛ' 'sraa -sai Mɛkɪsɛdɛktɪ nɪɑ, ɔ nɪ kan'.

Nyɪnɪnɪ 'a -tɪ' ke dɪɪdɛ -cɛɛn' 'a -tɪ'

¹¹ 'Ma 'cɛ, -a -nɪɛ "i -a -je aopv dɪ -tuu"-tuu 'tmʊb- 'de Sesi 'a 'sraa -sadbo 'a -tɪ' 'bɪn, 'kaa ka -a -jea ɪɑ' wɔ -sasʊn nʊ 'de ao -pee, 'ka se nɪ-, dɛ-nʊɛ' aoa' -too"- dɛ 'mɪi 'wɔɑn' 'bode. ¹² Tɔ' -o, aopv mɔ ɛ, 'nɔ ao -sa Kea 'a wlu 'wɔɑn' 'de ten' -gbleɪn', ao 'je nyɔ Kea 'a wlu

tɔɔv nɪ la sese 'de-, 'kaa aopv -nʊ', aopv nyɔ 'e ɛɛ' "i-saadɪ -pee 'tmʊb- ke'wɪɛ, ɛ -kɔ' -na nyɔ deɛ-. Dɪɪdɛ -kua i nyɔ -cɔɔn' ɔ dia, ao se ɛɛ' dia' 'bɛɛ- ke, nyɪnɪnɪ mɪ ao 'e nya. ¹³ 'De nyɔ "o nyɔ -nɪɑ nyɪnɪnɪ "boa' a, -mɛ -mɔ nɪɛ "judee -o, ɔ se dɛ -srɛɑɪ" ke dɛ -nyɪnɪɑ "jɾɪi 'a "kpei- -seeɑ' ka juo-. ɔ se dɪɪdɛ -cɛɛn' dia' 'bɛɛ-. Dɪɪdɛ -cɛɛn' mɛ -nɪ wlu -ɛɛ -tmʊɑ 'isrɛ-tɪ ɛ, ɔ se ɛ 'mɪi juo-. ¹⁴ 'Kaa dɪɪdɛ -cɛɛn' -mɛ ɛ, ɛ -tɛɛ nyɔ -cɔvɪn' -sʊ -juɑ dɛ wɔn 'ɔ -tɛɑ'. ʊv juo 'dɔɛ ke savn 'a "kpei- -seeɑ' ka 'mɛ, dɛ-nʊɛ' sʊ -kwɪɛ ɪɑ' nʊɑ' 'mɛ.

6

¹ 'Ma 'cɛ, dɛ -a -nɪɑ "i ao 'jea 'mɪi 'wɔn 'de dɛ -nɪɑ nyɪnɪnɪ ke dɪɪdɛ -cɛɛn 'ɛ -tɪ' 'bɪn ɛ, ɛmɛ -nɪ Klɪstɪ 'a wlu -jɛ -a -wɔɑn 'i-saa nɔ" ɛ, -a -bo 'o -mɪ 'a 'sʊ "kpei nɪɛ ke mamav. -A -na -a -je nya mu -wɛɛ -a -je Kletɪɪn -kwɛɛ 'pepe. Kea 'a -tɪ' -a -tmʊɑ 'de ao -pee ɛ, ɪmɪ -nɪ -gbu" 'a -gbɑn -a -tɛ'. Ao 'bo ɛɛ' -gbu" 'a -gbɑn tu de -saa ke'wɪɛ. Dɪ -a -tɔɔɑ aopv ɛ, ɛmɛ -nɪ ao 'je aoa' kɾɪn savn "i "tɑɪ- wɛɛ ao 'e Kea o "bɪɪɛ-, dɛ-nʊɛ' dɪ ao nʊɑ tɛɪn' ɛ, ɪ nɪɛ dɪ foe" -o, ɪ se ɛ 'bɛɛ- ɪ 'je aopv 'e Kea "jɾɪ 'dɛɪ nmɔɔ-. ² 'Ma 'cɛ, dɛ -jɛ -tua" "nɪ "jɾu pɔ -tɪ o, ka nyɔ 'jea nyɔ kwa "jɾu -tɛ' sʊn nʊ o, ka Kea a nʊɑ 'mɛvɪn "kunyɪɔ' -sasʊn o, de 'bɔɔ pee' Kea a mua 'jea' 'blʊɑ 'a -kwɛ- nɔ" 'ɔ -tɪ' o, ao 'wɔn -mɪ 'a -tɪ' 'mɛ, -a se ɛ 'bɛɛ- -a -je aopv -mɪ tɔɔ ke'wɪɛ. ³ Dɪ -ɪɑ -tɪ' -aa -wɪbɑ 'wɔɑn' -a -wɛɛ -juo -mɪ 'mɛ, -a -bo 'o ɪɑ' 'sʊ "kpei "tɪɪɛ, -a -na -a -je nya mu. -Bo Kea nɪɛ "i ɛ, -mɛ dɪ jɾɪ' -nɪɑ 'e -je 'a nya ke'wɪɛ ɛ, ɪmɪ -ɪɑ -tɪ' -aa jɪ 'tmʊɑ'.

⁴ Dɛɛ -tɪ -a -jea na -a -jea nya mu ɛ, ɛmɛ -nɪ nyɔ -sʊ kɾʊɑn Sesi 'a wlu sɪn 'sɔɔn 'de- wɛɛ -sʊ -bɔɔɑ' de 'de -sʊ "tɑɪ- ɛ "i ɛ, sʊɑ' -nɛ 'kmʊ nɪɛ "ikmɑ-tɪ klaa" jɾɛ' -o. ʊvɑ' nyɔ tu ɛ, sʊ -pʊ -nɪ nyɔ Kea 'a wlu -sɪɑn -sɔn' 'bɪn -sʊ -jea -mɛ, Kea

poa "diwan kpe -tuu"-tuu -wεε εε' -Suu poa -je o. ⁵ Ka Kea 'a wlu nmoa "jrii ε, υυ -tɪn ε wɔn 'mε υυ je ε 'je. 'Kmu dee -εε mua jia' 'de nya, ka εε' -tɪ' nva 'pɛnsun υυ ju ɪ -wee' 'mε 'pepe. Dɪ 'dɔε klae' klae" -la mua nva' 'de εε' 'kmu tu "kpei ε, υυ -tɪn ɪ wɔn 'mε υυ jɪ 'je. ⁶ 'Kaa υυ -saa dɪ -nɪa 'mva- kwa -sɔn υυ 'boɔ- de υυ je Kea 'kpu "i to-. Uva' nyu tu ε, ka nyu 'jea υυ -pu 'a -tɪ' nυ -wεε nyu 'jea υυpu 'de Kea o "biie- 'de υυ 'jea υva' dɪsɪn "i juo ke'wle, 'ka se nɪ-. -Bo υva sea kan' nυ ε, -mε ka nyu 'na υva kɔ Kea 'a "Ju 'bo tu -kwɪɪ" ke'wle -wεε υva -tuɔ" -crei"- ke wlaanynɪε -pɔn" ε, 'kamɔ ε nɪ-.

⁷ Ao -gbun 'nɔ, -bo "ni dba -dba -dba -wεε ε pa 'blva-, 'de nyu do dɪ 'bo ε "kpei -wεε ɪ 'wɪv dε 'bɪn ε, -mε nyu -doa dɪ 'je 'o cron' 'jee-, 'sυ nyu 'na Kea 'a "diwan kpɔn εε' 'blva- tu 'mε. ⁸ 'Kaa -bo sii" saɪn ke "wi -kbai 'a 'sυ mε 'bo ε "kpei ε, -mε εε' 'blva- tu -kwε- wɔn, ε nɪε Kea 'a 'daɪn 'a kpɔn ka, εε' -kwle "jripooε -tɪ.

⁹ 'Ma -tɪ' kmaɪn-, -bo -aa sea wlu -nɪa kan' tɪmυ ε, -mε ε se ka ao nɪa 'o 'pu -jeɪ" mε -a se juo nɪ-. Ka ao nɪa 'o 'pu -jeɪ" ε, -a -je kan' mε, ao -tu" εε' -je tu "jriε-. ¹⁰ Tɔ' -o 'ma 'cε, Kea 'a dɪ -topɪn, aɔa' dbo ao nva o, aɔa' εε' -tɪ' kmasun ao toa teɪn" -wεε aɔa toa -sɪan ke'wle 'de εε' "nynuu- -pee o, ε se ɪ o "mae' i. ¹¹ 'Kaa dε -aa -pɔan i 'de aɔa' -tɪ' 'bɪn due 'due ε, εmε -nɪ, ka ao nɪa nε "kpei teɪn" ε, ao nɪ kan' nε "kpei mamaυ 'sυ ao 'je mu ao 'je nynɪ. 'De Klɪst 'bɪn ao tba tɔ' ε, ao kpɔn 'bo i -sɪsɪ', ¹² -wεε dɪ 'a cεan' je 'de aɔpu 'bɪn pa. Ao kuu pεe i mamaυ 'sυ ao 'je dɪ -ɪa wlu Kea cεan -tie" 'je. Nyu -tea' Kea -kwɪɪ" teɪn" -wεε -υυ -kuua pεe i mamaυ 'sυ -υυ nynɪa, dɪ -ɪa wlu Kea cεan -tie" -υυ -jea ɪa' 'o nynɪ -ta a, υυpu -a -kɔ ao 'je 'de bla.

De -εε wlu Kea cεan -tie" εε mue

nva' see

¹³ -Ta Kea cεεan wlu -tie" 'de Ablaam -pee ε, nyɔ -ɔ -jea "i 'bε -ɔ -je ε -sɪi -wεε -ɔɔ 'nynɪ 'bɪn ε 'jea 'bɪn-snεε ɔ se nɪ-, εmε -tɪ ε -snεε 'de εε' -cε" 'kpa 'a 'nynɪ 'bɪn, ¹⁴ -wεε ε 'na : Ablaam, 'ma cεn wlu -tie" 'de -bɪn -pee 'ma mue -bɪn "diwan poa', 'ma mue -bɪn "nynuu- -tuu" "nyɪa'. ¹⁵ εmε -tɪ Ablaam kuu tɔ' i mamaυ 'sυ dɪ -ɪa wlu Kea cεan -tie" 'de ɔ -pee ɔ 'jɪ. ¹⁶ -Bo nyɔ ke nyu 'ble -tɪ' -wεε υυ -seea' wlu "kpei- 'de ɔ cεn wlu -tie" -wεε ɔ 'na -tɪ' -nɪa 'bo -a -nynɪ ɪ -kwε', -mε nyɔ -ɔ -bεa "i -ɔ -sɪi ɔ ε, ɔmɔ -ɔɔ 'nynɪ ɔɔ -snεε 'bɪn. ¹⁷ 'De εε' -tɪ' 'bɪn dɪ 'dɔε -ɪa wlu Kea cεan -tie" ka ε sea ɪa' wlu -kwɪɪn -saai mamaυ ε, εmε ε nɪ "i ε 'e to 'de nyu -a mua ɪa' dɪ tu 'jea' -pee. εmε -tɪ ε -snεε 'de εε' -cε" 'ε 'nynɪ 'bɪn. ¹⁸ 'De wlu -tie" cεan' o, -snεεa' o, ɪ nɪε dɪ 'a kpe 'sɔɔn -o. ɪa' dɪ tu ε, ɪ se ε 'bεε- ɪ 'je fai" pooε-, dε-nυε' Kea -ε nva ɪa' dɪ tu ε, εε' 'tɪmυ sɪ. -Je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mε -a -bleε sro' 'wlaa -ta 'bo ε -pɔn". 'Ma 'cε, wlu -nɪa 'mva-, ε kuuε -aa dɪ i. Dɪ 'dɔε Kea -tea' 'de -aa 'kmu 'a nya i ε, -a tɪtɔ' "i, -a -je mu, -a -je nynɪ. ¹⁹ Ka -bo -bato' po du -klu- -wεε ε nyna -sɪsɪ' ε, 'kamɔ -aa dε tɔ' "ɪtbaa" -nε kuu -aa pεe i -sɪsɪ'. Dε-nυε' ka 'sraa -sai klaa" a mua 'e Kea -gbu klaa" 'dɪ teɪn" -wεε ɔɔ -sa' 'sraa- 'bo Kea "juoɪ ε, ²⁰ 'kamɔ Sesi -ɔ -nɪa 'o -a -ke Kea 'nynɪ -a tba tɔ' "i ε, ɔ mu mamaυ 'sυ -ta Kea 'a -cε" 'kpa nɪa, ɔ nynɪ 'o. ɔmɔ -sɪ' 'de -aa nya -wεε -ta Kea nɪa -ɔ mu 'o. ɔ mu 'de -aa -tɪ' 'bɪn, dε-nυε' ɔmɔ Kea nυ' 'sraa -sai klaa" 'bɪn 'bode -bode 'bode. ɔ ke 'sraa -sai klaa" Mεkɪsɛdεkɪ -nɪ kpɔɪ".

7

Mεkɪsɛdεkɪ 'a -tɪ' tɛn 'dɪ

¹ Mεkɪsɛdεkɪ -nɔ ɔ nɪε 'beɔ -o 'bo Salemυ -wεε ɔ nɪ Kea -ε -nɪa 'o dɪ -wee' "jru kpɔ' 'ɔ 'sraa -sai. Teɪn" ε, -ta Ablaam kpaa tu -wεε ɔɔ' tu dua 'beɔ-wɪ" -tuu"-tuu -wεε ɔɔ 'wɪvva 'e tu 'bɪn ɔɔ jɪɪa dε ε,

'bomo Meksisedeki 'joo 'i -wee o po o "diwan. ² 'De ee' no" tu 'di e, Ablaam "duo di "klein o -sa 'e tu 'bn 'a -puue -ni 'bn 'e, -wee o "nyi Meksisedeki. Meksisedeki 'a 'nyu -ni ta' bu ten 'di, i 'de me -ni 'beo -o -sraai" e, -wee o ni 'beo 'bo Salemb, e 'de me -ni 'beo -o -kma ppe 'a blua 'a -ti' e. ³ Oo' Meksisedeki -tu e, nyo "o nyo se o "bo ke de juo-, -ta oo' "ji 'wba a, nyo se 'o juo-. Nyo jro' se oo' 'wluw juo-, nyo jro' se oo' 'mewi juo-. Ka nyu 'jea oo' -po' blasun nu, 'ka se ni-. O ke Kea 'a "Ju -tee tu due' "kpei. Oo' 'sraa -sadbo nte Sesi 'a -ne 'e "ipoo-ti -o. E se "ti -ta 'ble 'no 'kmu.

⁴ Ao -gbon 'no, omo 'bei" o je Ablaam -o -nia -a "bo -wi" 'a 'nia -sii. De -e -toe me -ni omo o "nyi di "klein o -sa 'e tu 'bn 'a -puue. ⁵ 'De nyu -su -wba 'e Ablaam 'a "naju Lefi 'a "ji 'di -wee -su -tea 'sraa -sadbo 'i -wi" -mu e, Moisi 'a ke' 'naa : Israe-koun -wee' -je uba' di 'a -puue -ni Lefi 'a "nyuu-nyu. 'De -me 'kamo uba' nyu tu e, su -wee' 'wlu 'e Ablaam 'a "ji 'di -ke. ⁶ 'Kaa Meksisedeki -mo e, o se 'e Lefi 'a "ji 'di 'wlu. Omo Ablaam "nyi di "klein o -sa 'e tu 'bn 'a -puue -ni. Ablaam Kea ceen di -tuu"-tuu 'nyu omo -po o "diwan. ⁷ 'De ka nyo -nia 'o nyo "jru kpo' o, omo -oo po nyu "diwan a, -a -wee' "klein 'je kan' 'me. Nyo se e 'bee- o 'je e 'bn-too'. ⁸ 'De 'sraa -savn -su -wba 'e Lefi 'a "ji 'di e, -wee nyu a "nyia di -wee' "klein 'a -puue -ni, su nte nyiopy, uba 'mee. 'Kaa Meksisedeki Ablaam "nyia di -wee' "klein 'a -puue -ni -mo e, o se 'me-ta 'ble, 'kamo wlu -crua 'de Keasbe 'di 'da. ⁹ 'Bo -me 'de e, Lefi nyu a "nyia di -wee' 'a -puue -ni e, omo o "nyi nyu di -wee' 'a -puue -ni 'me -ke. Dee-ti nyu 'bea nyu 'je kan' 'da a, eme -ni -ta Ablaam "nyia Meksisedeki di -wee' 'a -puue -ni e, ka Lefi 'a "nyia o di -wee' 'a -puue -ni -ke, 'kamo e

ni-, ¹⁰ de-nue' no" -e 'di Meksisedeki 'jaa -Ablaam "i e, -me Lefi se 'wlu ke -mo, 'kaa o nte 'e Ablaam 'a nymo 'bn.

¹¹ 'De ke' Kea "nyia Israe-koun e, Lefi 'a 'sraa -sadbo me -ni 'e e 'de. 'Kaa ka Kea nia "i nyu 'jea ni -bo 'srae -saa' -me e sea nyu kan' po 'de e, -me 'sraa -sai ka Meksisedeki nia -o -nia kan', o se e 'bee- o 'je ji. Oo' -ne 'sraa -sai -tu e, o ke Lefi 'a "ju Aaron se de due' ni-. ¹² 'Kaa -je Kea pooa 'sraa -sadbo fai" e, -me e 'je ke' foo" 'su fai" poo -o -ke. ¹³ To' -o, -bo e -tu" -aa Tu'bo Sesi -oo -ti' -aa -tmua -mo e, o se 'e Lefi 'a "ji 'di 'wlu, o 'wlu e 'e "ji jre' 'di. Ee' "ji tu e, nyo jro' se 'e e 'di 'wlu due' o se 'sraa -sai ni -'bo Kea "juoi. ¹⁴ 'De ka -aa Tu'bo Sesi 'wba 'e Suida 'a "ji 'di e, nyu -wee' juu' e se 'kwla pa. Ee' "ji tu e, -ta Moisi a 'tmua 'sraa -savn 'a -ti' e, o se ee' 'nyu "ibla mo "pi. ¹⁵ 'Kaa Kea nte "i 'sraa -sai deejro' 'je ji, -wee ka Meksisedeki nia -o -ni kan'. ¹⁶ Nyu -ua -wba 'e nyiopy "klu -wee -ua nia 'sraa -savn e, nyiopy -a -te' 'o uopy, 'kaa omo -ne 'sraa -sai -tu e, nyiopy -a ke' se o 'o -te'. Kea 'a -ce' "kpa -te' o 'o -wee o 'je Lefi 'a 'sraa -sadbo fai" poo-. De 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'a "ikmaa' nia 'de 'kwa a, e nue' -wee o 'kpa 'sraa -sai. Ka Lefi 'a 'sraa -sadbo -sea nyu "wain 'bee- nua "jri "kpa' posun, 'ka -nao. ¹⁷ Ia' -ti' tu 'a wlu -crua' 'de Keasbe 'di e 'naa :
-In -nte 'sraa -sai -o, -ma 'sraa -sadbo se "ti -ta 'ble. Ka Meksisedeki nia, 'kamo -in -ni.

¹⁸ Dbo 'sraa -savn nua tein" ke ee' ke' mu"mu" ke i -wee' wla "nio- 'bode, de-nue' e se cron' 'ble, ta' po nyo jro' sun o. ¹⁹ Moisi 'a ke' -ne, e se de "o de jre' kpa due', e se e nyia 'pepe -stan 'no 'kmu, ti je ka ni-. 'De ee' -ti' 'bn -wee Sesi -jo -nia dewon -o -sia di -nia tein" e, Kea ja -mo 'de -a -je o to' "itba -wee -a -je 'e o 'bn ceen 'de -a -je Kea -pun" 'kpa.

20-21 'De de -a -jea 'mii 'wɔn 'de Sesi 'a -ti' 'ɔn ε, εme -ni ɔ 'wɔan 'sraa -sai 'kpa-ti ε, Kea cɛn wlu -tie". Lefi 'a "nynuu-wi" -mu ε, ɔ nɪ 'sraa -saɔn 'mɛ kpɪn-, 'kaa ɔɔa' -ne dbo se -sɛɛwlu 'de nɪ-. 'De Sesi 'a -ti' 'ɔn mɔ Kea 'naa :
 'Mɔ Tɔ'bo, wlu 'ɪn cɛan -tie" ε, 'ɪn se ε fai" pɔoi, 'ɪn 'na -ɪn -kpa 'sraa -sai 'mɛ 'bode -bode 'bode.

22 Dbɛɛdɛ -ni'a 'o -a -ke Kea 'nynɪ ka ε ni'a dɛwɔn ε -sia dbɛɛdɛ -ni'a tɛin" ε, -a -je kan' 'mɛ, dɛ-nvɛ' Kea -snɛɛ' -wɛɛ ε cɛn wlu -tie" 'de Sesi -pee.

23 'Bo -mɛ 'de ε, Lefi 'a "nynuu-ɔɔ -ni'a 'sraa -saɔn ε, ɔɔ -tiei", dɛ-nvɛ' ɔɔa 'mɛɛ, ɔɔ se ε 'bɛɛ-ɔɔ 'e 'sraa -sadbo nya kpa jeejee. 24 'Kaa Sesi -mɔ niɛ 'kmu jeejee, ɔɔ' 'sraa -sai -tu ε, nyɔ jro' se ε 'bɛɛ- ɔ 'je ɔ -kɔ o "sii-. 25 εme -ti nyɔ "klein -ɔɔ -cɛɛan 'de ɔ 'ɔn -wɛɛ -ɔɔ -kpa Kea -pɔn" ε, ɔ 'bɛɛ- ɔ 'e ɔɔpɔ 'pɔɔ-pepe, dɛ-nvɛ' ɔ niɛ 'kmu jeejee 'bo Kea -pɔn" -wɛɛ ɔɔ bae ɔɔa' baea'.

26 Sesi 'sraa -sai klaa" juɛ ji ka 'de -aa -ti' 'ɔn. ɔ niɛ 'pepe, ɔ se -kɔ -pɔn" nɪ-, dɛsaɔn jɛɛ' se 'de ɔ 'ɔn nɪ-. ɔ ke dɛsaɔnɔɔn -seea' "kpei-. ɔ niɛ 'o dɪ -wee' "klein "jru kpɔ', -ta Kea ni'a 'bomɔ ɔ nɪ-. 27 Ka -bo 'sraa -saɔn -ni'a tɛin" 'je nyɔ 'a dɪsaɪn 'a 'sraa -sa -wɛɛ ɔɔa -sa ɔɔa' -cɛ" 'ε dɪsaɪn 'a 'sraa -tɛin" ε, ɔmɔ se kan' nɪ-. ɔ se dɛsaɔn nɔ -wɛɛ -ɛɛ 'sraa- ɔ 'je -sa. Dɛ ɔ nɔa, εme -ni ɔ toa 'e ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'sɔ ε, ɔ -sa nyɔ -wee' 'a 'sraa- 'mɛ kpe due' koun -gbai 'sɔ ε -kwɛ- ja. 28 Tɔ' -o, Moisi 'a kɛ' -mɛ ε, nyɔ εɛ nɔa 'sraa -saɔn 'ɔn ε, -wi" -mu niɛ nyiɔpɔ -o, ɔ se dɛsaɔn 'wɔin 'bɛɛ-. 'Kaa Kea 'a -snɛɛwlu -mɛ, "ju ε 'boɔa de -wɛɛ ε -tea' 'o ε, -wɛɛ ε 'na ɔ niɛ 'sraa -sai -o ε, ɔmɔ -nɪ Kea 'a "Ju ɔ -kɔ' 'e εɛ' -kwɪb 'mɛ 'pepe, ɔ niɛ 'kmu jeejee.

8

-Aa 'sraa -sai klaa" mɔ -ni Sesi

1 Wlu -aa -wɪba 'wɔan' 'ɪa' -ta -kɔan -ti' -wɛɛ -a sea o "mae i ε, εme -ni -a -bleɛ 'sraa -sai klaa" -ni'a dɛwɔn kan'. Kea -kmai" -wɛɛ -ε -ni'a 'o dɪ -wee' "jru kpɔ' ɔ, -ta ε ni'a 'de javn 'di ε, 'bomɔ ɔ nɪ-, -wɛɛ ɔ -te i 'de εɛ' dianfɔ o. 2 'sraa -saɔn klae" -ni'a tɛin" ε, -ta ɔɔa -saa 'sraa- 'bo Kea "juɔi ε, nyiɔpɔ -nɔ' 'o -mɔ dɛ. 'Kaa -ta Sesi ni'a -wɛɛ ɔɔ nɔɔa Kea "juɔi ε, 'bomɔ -nɪ -ta -cɔɔn'-. Kea 'a -cɛ" 'kpa -nɔ' 'o -mɔ dɛ, ε se nyiɔpɔ nɪ-.

3 'Sraa -sai klaa" "o 'sraa -sai klaa" nyɔ a -te' a 'o ε, ɔɔ -saa' Kea wɔn -wɛɛ ɔɔ -sa' dɛsaɔn 'a 'sraa- 'bo Kea "juɔi, εme -nvɛ' -wɛɛ -aa -ne 'sraa -sai klaa" -a -blea ɔ 'je dɛ ɔ 'jea Kea wɔn -saa 'ble -ke. 4 -Bo ɔ ke -a -nɪ 'nɔ 'blɔa- "kpei ke 'de ε, ɔ se 'sraa -sai nɪ i mɔ -ke, dɛ-nvɛ' nyɔ -ɔɔa nɔa εɛ' dbo tu ε, 'sraa- Moisi 'a ke' "sia 'nynɪ ε, -wi" -mu a muɛ -saa'. 5 'Kaa dbo "klein 'sraa -saɔn -nɔ a nɔa 'nɔ 'blɔa- "kpei ε, ɪ niɛ dbo -aa 'sraa -sai klaa" ni'a nɔa' 'de javn 'di 'a -sii -o. -Tan'tan ɔɔ poa 'jei 'de -pɪɔn" blɔa "kpei tɛin" -wɛɛ ɔɔa 'daa- Kea 'a -te 'ɪn ε, ε nɪ -ta Kea ni'a 'bo 'a 'ipɔɔdɛ -o. 'De εɛ' -de tu 'a -ti' 'ɔn de -a -wɔan εme -ni -ta Moisi a muua -tan'tan -ne "jei pɔɔa' 'de -pɪɔn" blɔa "kpei -wɛɛ 'sraa -saɔn 'jea 'sraa- -sa 'de ε -sɔn ε, Kea wlu' 'de ɔ -pee ε 'naa : Moisi, -ɪn -tu" -ma -cɛ" 'ε -ti' ka dɪ 'ɪn toa -wɛɛ -ɪn -jeea "jriɛ- 'de cru "kpei ni'a, 'kamɔ -ji -ma mua dɛ nɔa' 'je nɪ "kpi. 6 'Kaa kaan ka a, 'sraa -sadbo Kea -tea' Sesi kwa ε niɛ dɛwɔn kpe -puue, ε je ɔɔa' -ne 'sraa -sadbo -sii, dɛ-nvɛ' dbɛɛdɛ -cɛɛn'- -ni'a 'o Kea ke nyiɔ 'nynɪ ε, ɔmɔ ε jii 'kwa. εɛ' dbɛɛdɛ tu ε, ε niɛ dɛwɔn, ε je dbɛɛdɛ -ni'a tɛin" -sii. Dɪ -ta wlu Kea cɛan -tie" 'de nyɔ -pee 'de εɛ' -ti' 'ɔn ε, ɪ niɛ dɪ -cɛɪn' -o.

7 -Bo dbɛɛdɛ -ni'a tɛin" 'bɛɛ- ε 'je nɔ -wɛɛ nyɔ se "bli -cɛ' dɪ nɔi 'de ε, -mɛ Kea se ε 'bɛɛ- ε 'je ε jɛɛ' -kɔ o pɔɔ-. 8 'Kaa Israɛ-kɔun se Kea wɔn 'je, εme -ti ε -cɛ' ɔɔpɔ "bli ε

wlu ka, e 'naa :

'Mo Kea ɔ -nɪa Tɔ"bo ε, 'ɪn 'na
 'wɪ jɪɪ' a muε nɪnɪa' -wεε
 'ɪn ke Israε-koun ke Suida
 'a "nɪnuu- 'je' e dbεεdε deε-
 -tu". ⁹ Dbεεdε -jε υυ "bo -wɪ"
 ke 'ma -a -tua' 'e tɛɪn", 'wɪ
 -ε 'dɪ 'ɪn kpuan υυ "bo -wɪ"
 -cɪɪ" -wεε 'ɪn -sa υυpu- 'de
 Esɪpu-blva "kpeɪ ε, ε se -mε
 nɪ-. υυ se εε' dbεεdε tu i
 kpuɪ, εmε -tɪ 'ɪn to υυ -pu
 'kpu "i. ¹⁰ 'Kaa -ta nɔ" -nε
 -mε 'wɪba 'o -jeɪ" 'sɪ ε, Tɔ"bo
 wlu' ke'wɪε ε 'naa : Dbεεdε
 deε 'ɪn ke Israε-koun 'jea
 -tu" ε ka, ε 'na : 'Wɪ jɪɪ' -a
 mu nɪnɪa' -wεε 'ɪn 'je' 'ma
 ke' 'de Israε-koun 'a tɔ' 'ɪn
 po -wεε 'ɪn 'je' ε 'cɪɪ' 'de υυa'
 pεε 'a "kε o. 'De εε' nɔ" tu
 'dɪ ε, 'ma muε υυa' Kea nɪa'
 -wεε υυ mɔ 'je' 'ma 'bleenyu
 nɪ-. ¹¹ 'De εε' nɔ" tu 'dɪ
 ε, nɪɔ jɪɔ' se ε 'bεε- ɔ 'je ɔ
 -pɔdεɪ" ke ɔɔ' de'dɪ dε tɔɔ-
 -wεε ɔ 'je nɔ : -ɪn -juo Tɔ"bo
 ! Dε-nɪε' υυa' mɪ" ke klae"
 -wεε' a muε 'ɪn juua'. ¹² υυ
 se "isrε -mɔ, 'kaa ka 'ma 'jea
 nyu 'a wεε ε, 'ma muε toa'
 'de υυpu -pee. 'Ma muε υυa'
 dɪsɪn -kwε-a' 'ɪn se ɪa' -tɪ'
 -kwɪb o poi 'bode mɔ "pɪ.

¹³-Bo Kea a sea dbεεdε deε 'a -tɪ'
 'tmɔ ε, -mε dbεεdε -nɪa tɛɪn" -mε
 εε 'dεε dε soa. 'De dε -kpa 'soa a,
 -mε 'ε nɔ" -sɪ', εε' -kwɪe i sɔn-tɪ.

9

*Tɛɪn' 'sraa- ke Klɪsɪ 'a -nε 'sraa-
 ke*

¹ Dbεεdε -nɪa tɛɪn" -nε, ε 'bleε
 εε' -nε ke' -tuu" -ɪ -tmɔ Kea "juɔɪ
 -gbεεtɪ -wεε ε 'ble Kea "juɔɪ -gbεε'
 -ta. 'Bo 'a -ta -tu ε, nɪɪɔpu -nɔ' 'o
 dε. ² Ka υυ nɪa 'bo 'a dε nɪsɪn 'ka
 ka : υυ pɔε -tan 'tanfɔ 'jeɪ -wεε
 υυ nɔ tae' fɔ υυ -seea' 'de ε 'dɪ 'ɪn,
 'de ε 'ble wɔn 'sɔɔn. εε' wɔn -jε
 -saa "ɪ ε, 'de -mε 'dɪ 'a 'nɪnɪ -nɪ
 -ta -kwεaɪ ε, 'bomɔ nεbɪ ke klukpa-

-dɪ'pɛn nɪa 'o "kpeɪ nɪ-. εε' -dɪ'pɛn
 tu -te' ε i 'bo Kea "juɔɪ jeejee.

³ εε' wɔn -jε -nɪa 'e tae' fɔ 'de
 ε, -mε 'dɪ 'a 'nɪnɪ -nɪ -ta -kwεaɪ
 'pepe -ε -sia -ta -wεe' ε. ⁴ 'De εε'
 wɔn tu 'dɪ 'demo klukpa- -ε "kpeɪ
 υυa pɔoa -dai'kɔ "jɪɪ nɪ-, υυ 'wɪa
 -mεε' klukpa- -tu 'sani "jɪɪ. 'Demo
 dbεεdε 'ε -gbau' nɪ-, υυ 'wɪa -mε
 'sani "jɪɪ -ke. -Gbau' -nε, dɪ -nɪa
 'de ε 'dɪ, ɪ ka : 'Sani-gbɪb -ε 'dɪ
 dɪdε υυ dia 'e -pɪɔn" blva "kpeɪ
 tɛɪn" nɪa, ε ke Aarɔn 'ɔ itbatu -ε
 nɪa -faɪn' tɛɪn" ke "soi pae' 'sɔɔn
 -ɪ "kpeɪ Kea 'a dbεεdε 'ε wlu 'cɪɪa
 ke.

⁵ 'Bo εε' -gbau' tu "kpeɪ ε, Kea
 'a "soa-wɪ" nyu a 'daa- Serɪbɛn ε,
 υυpu υυ nɔ -wεε -υυ -nɪ 'o. 'De
 -υυa nai 'a -flɪ -cɪɪ" -gbau' 'a -cun"
 "kpeɪ. υυa' Kea 'a "soa-wɪ" tu mɔ
 -toε ka Kea nɪa 'o ε. 'Bomɔ εε 'jee-
 εε' 'cε 'ε wεε 'de εε -kɔ' υυ -pu 'a
 dɪsɪn. 'Ma 'cε kaan ka a, -a se wlu
 -tuu"-tuu 'tmɔ i 'de dɪ -nɪ 'a -tɪ' 'ɪn.

⁶ -Tan 'tan 'a wɔn -saa "ɪ 'dɪ ε,
 'sraa -savn a pa 'o -mɔ 'mε 'wɪ "o
 'wɪ -wεε dbo ke' "sia 'nɪnɪ υυa nɔ
 ε. ⁷ 'Kaa 'de εε' wɔn -jε -nɪa 'e
 de -mε 'dɪ ε, 'sraa -sai klaa' 'a 'sɔ
 mɔ -ɔɔ pa 'e kpe due' koun -gbai'
 'de -sɪn 'dɪ. -Bo ɔɔ sea 'e pa a,
 ɔɔ kpa 'e nmi 'a nɪmɔ 'de ɔɔ' -cε"
 'ε dεsavn 'a -tɪ' 'ɪn -wεε dɪsɪn
 Israε-koun a nɪa υυ sea juo ɔɔ -sa
 -mɪ 'a 'sraa- ke.

⁸ Dɪ -nɪa 'mɪa- ɪmɪ Kea 'a -Suu
 "duo 'ɪn -wεε εε -sa wɔ 'pepe 'de
 -a -pee. ε 'naa : -Tan 'tanfɔ nɪɪɔ
 'ɔ -cε" 'kpa pɔa "jeɪ, -ta -mε nɪa
 'kmɔ ke ε, -mε -ta nɪɪɔ 'jea cεɛn
 -wεε -ta Kea nɪa ɔ 'jea 'o mu, 'bo se
 nɪ-. ⁹ Dɪ -nɪa tɛɪn" ε, ɪ nɪε dɪ -nɪa
 'e -sɪanwɪ 'dɪ 'a "ɪpɔɔdɪ -o. Dɪ υυa
 ja -wεε υυa -saa' Kea wɔn o, 'srae
 υυa -sa' o, ɪ se ε 'bεε- -wεε nyu -υυa
 nɪa ɪa' dɪ tu ε, ɪ 'je' υυa' pεε dεsavn
 'a -flɛn" -pɪn" -sa, 'de ka Kea nɪa "ɪ
 υυ 'je kan' nɪ-. ¹⁰ Dε ɪa' dɪ tu tba
 'e "jɪɪ -cɔɔn" mε -nɪ dɪdε 'ε -tɪ' o,
 dε nyu 'jea 'na o, ka nyu 'jea kwa
 jɪsɛn ke bɪ i wɔɔsɔn nɔ o, ɪmɪ ɪa

'tmu. 'De -mu 'a di tu nte nyio 'o ke' -o. 'Kamo i -te' mamau 'su Kea po di -wee' 'a -gbodee "ni.

11 'Kaa Klisi -mo e, o ji' -wee o ni di 'dwe -ta mua jia 'a 'sraa -sai klaa". -Ta o nta -wee o nva oo' 'sraa -sadbbo 'bo 'bei", 'bo nte dawon, e je 'sraa-sata nyio 'o sun nva de -sii. 'Bo 'a -ta -tu se 'no 'blva "kpei ni-. 12 O pa 'o 'e kpe due' koun -gbai' 'su e -kwe- ja. E se -gbae 'a nymo o, bli 'a nymo me -ke o mu 'e ni-. 'Kaa oo' -ce" 'kpa 'a nymo me o kpa -wee o to 'e. Oo' nymo -ne, eme o nu -wee o seie -avn 'de -aa disai 'kwa 'bode. 'Kamo o nu -wee -a -te' 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'a -tea'. 13 Tein" e, -gbae' 'a nymo o, bli' beo 'o nymo o, bli' nyno 'o biun' o, umi 'sraa -saun a "duo 'un -wee vva -gba' 'de nyu -vu -saa Kea 'a ke' "kpei 'de -kao -e -jea vuvu kpon 'de e, -wee ia -sii' vuvu "kpei 'su -ta vu 'wlva vu jie 'o de 'de nyiovu "jri 'de. 14 -Bo no" di 'a nymo -me e se e nu -wee desaun 'a -kao a sea nyio 'o 'bluku "kpei 'wlv 'e, 'de -me Klisi 'a nymo -me 'e ! -Ko se o -pon" ni-, Kea 'a -Suu -e sea 'me-ta 'ble e, eme -ni 'de o 'un -wee o -saa oo' -ce" 'sraa- 'un o "nyi Kea. O nu ee' de tu 'me -wee oo' nymo 'je -aa pee desaun 'a -flen" -pon" -sa 'de -aa to' 'je 'e desaun nva' "kpei 'wlv. Di foe" -bo -a bla 'o 'de, -wee -a -jea ison e, umi -a -je o 'bo -wee -a -je 'kmuni Kea "juoi nuv-. 15 Em e -ti Klisi ni 'o Kea ke nyio 'nyu -wee Kea 'a dbede dee jii o 'kwa. 'De nyu e 'da a, vu 'je 'e Kea 'a 'kmu dee -ee wlu e cean -tie" 'un pa. Ee' 'kmu dee tu se -kwe -ta 'ble, umi -ni vuvu 'a 'ken. Dee-ti vu 'beea vu 'ji kpa a, eme -ni Sesi 'mee. 'De oo' 'mea 'a -ti' 'un e, nyu -vua' 'jea ke' -nta tein" won -wee -vu -nta kuvnkwa' 'de desaun 'kwa a, e seie vu -pu 'me.

16 -Bo nyu ni 'kmu ke -wee o sie "kuowlu- 'de de jre' 'e -ti' 'un e, -me de o 'sia 'nyu -bo nyu 'je e nu e, nyu -wee' 'je oo' 'me -ti juo

-o. 17 To' -o, nyu o cean de 'e wlu -tie" -bo o ni 'kmu ke e, -me de -ee wlu o cean -tie" nyu se e 'bee- o 'je e nu, -bo o 'wlv 'kmu -wee nyoo nve. 18 Em e -ti dbede Kea ke nyio -tua" 'e tein" -bo e -tee 'su e, nmi 'a nymo me -ee -wla i. 19 Tein" -ta Moisi a "sia Kea 'a ke' -wee' 'a 'nyu' 'de Israe-koun tu vva 'daa- Isopu e, umi -ta 'dae- o cean -wee o nu pva- 'un, e ke 'blaa 'a "mu' 'a "pun ke. Ia' 'blaamu tu e, vu 'wlv di ni -saan "jru. Di 'a kpe 'soon -ni umi oo bla 'e no" di 'a nymo ke "ni o i -wee oo -gba' 'bo ke' sbe ke Israe-koun "kpei. 20 -Bo o -ko' kan' nva' 'su e, o wlu' ka o 'naa : Nymo aoa 'jea i -ta, eme -toe ka dbede nta 'o ao ke Kea 'nyu e. 21 'Bo -me 'de e, -tan 'tanfo vu poa "jei -ne, oo -gba' -me nymo -ke, e ke 'sraa -sadi "klein -nta 'e e 'di ke. 22 -Bo e -tu" 'de ke' -me 'e -ne' fo "kpei e, -me -bo de "o de 'je i-kwe- 'e Kea "jri 'de e, -me nymo 'je i 'wla 'de i -wee' 'a -ti' 'un, de-nue' -bo nymo se i'wla a, -me desaun se -kwei.

23 Di 'sraa -saun a nva tein" -ni, i nte di -cein' -nta 'e javn 'di 'a -sii -o. Ia' di -cein' tu e, -bo i 'je i-kwe- 'de Kea "jri 'de e, di -nta 'no 'blva- "kpei se e 'bee- i 'je e nu, -me 'sraa- -e -nta dewon -e -sia 'sraa- -wee' "klein, e 'e -saa -o. Em e -ti Klisi -saa oo' -ce" 'sraa- 'un 'de ia' 'pepeni -ti 'un. 24 Dee-ti 'ma 'da kan' a, eme -ni -tan 'tanfo -je nyio poa "jei' no 'blva- "kpei -wee vva -saa' 'sraa- 'di e, -me nte de 'e -sii -o, Klisi se 'e -me 'di pa. 'De javn 'di 'a -ce" 'kpa mo o mu -wee o ni 'o Kea "juoi 'de -aa -ti' 'un. 25 -Tan 'tanfo vu poa "jei -ne, 'de ee' won -e -nta 'e tae' o 'de 'di e, Suifu-wi" 'a 'sraa -sai klaa" a pa 'e -mo 'me 'de -sun "o -sun 'di -wee oo kpa 'e nmi 'a nymo, 'kaa e se Klisi 'je 'e oo' -ce" to kpe -tuu"-tuu me -ti o mu 'e javn 'di. 26 -Bo e ni kan' -mo 'de e, -me de -tba' 'e Kea 'a 'kmu nu no" e, 'demo o 'je 'kle 'jea' -sa 'de-. 'Kaa e se kan' -mo

ni-. De -je o nua -ceen- eme -ni -ta no" o 'de -kwea' a "kuban- i 'su e, o ji' kpe due' koun -gbai' -wee o -saa oo' -ce" 'sraa- 'de desavn 'je ison-. ²⁷ Ka -bo nyio 'me kpe due' koun -gbai' 'su oo fua Kea 'a 'pee e, ²⁸ 'kamō Klisi -saa oo' -ce" 'sraa- 'un kpe due' koun -gbai' -wee o 'e nyu -tuu"-tuu desavn 'a -gbe 'jru -sa. Oo muε de jia' ke'wle. -Mee' jia' tu e, e se desavn 'a -kwe-ti ni la 'bode, 'kaa nyu -uva fu o uo -pu -a 'puva' oo' ja.

10

¹ Suifu-wi" 'a ke' -nia tein" e, e se di 'a 'jojri ni-, i nre di -cein' -ia mua jia 'a 'ipooe -o. Ia' ke' tu e, nyu -uo -kpa Kea -pun" e, i se e 'bee- i 'je e nu -wee ka Kea nia "i e, uo 'je kan' ni-. 'De ka i 'je ee' de tu -mee' nusun nu e-? Ao -gbun 'srae- ji nyu a -sa' 'de -sun "o -sun 'di -mi ja kea'. ² Nyu -uva -sa' ia' 'srae- tu e, -bo uva' nyu tu -kwe- i kpe due' koun -gbai' -wee uo 'je 'e Kea "jri 'dei nmoo 'de e, -me desavn 'a -soon 'bo uupu 'a 'un "si -ti 'me -wee uo 'bo 'srae-sati 'de-, de-nue' uva' pee se uo "bli -cei' 'bode. ³ 'Kaa 'srae- uva -sa' 'de -sun "o -sun 'di -ni, ia poee uo -puva -ce" desavn -kwlu o, ⁴ de-nue' bli 'a nymo o, -gbae 'a nymo se e 'bee- e 'je nyu desavn 'a -gbe "jru -sa.

⁵ Emε -ti -ta Klisi a jiaa 'no 'kmu "kpei e, o wlu' 'de Kea -pee ka, o 'naa :

'Ma Kea, -paan' uva nua -un "jrii o, 'srae- uva -sa' o, e si 'ini-, emε -ti e -nyi" 'un nyioku.

⁶ Nmi mui" uva poa "jri 'bo e "juoi -wee -ia sian 'pepe ke 'srae- uva -sa' 'de desavn 'a -ti' 'un ke i se ee' 'mi i "sii-.

⁷ Emε -ti e wlu ka 'in 'na : 'Ma Kea, 'ma ji' -wee 'in 'je ee' -kwlu nu. Wlu -e -crui' 'de ee' 'sbe 'di e, 'mo -oo -ti' e 'tmv.

⁸ 'Ma 'ce, -bo o wlu "i-saa no" -wee o 'na 'ma Kea, -e se 'srae- o, di uva -see' -un won o, nmi mui" uva poa

"jri o, 'srae- uva -sa' 'de desavn 'a -ti' 'un e si 'i ni e, -me -ji Suifu-wi" 'a ke' "sia 'nyu imi oo 'da. ⁹ 'Bo -me 'de e, o wlu' ka ke'wle o 'naa 'ma Kea, 'in ka, e ji' -wee 'in 'je ee' -kwlu nu. De -mee' wlu tu -sa wo me -ni : 'srae- nia tein" Kea 'bo -mi o -wee e poo i Klisi 'a -ne 'sraa- -ko o. ¹⁰ De Klisi nua Kea 'a -kwlu nu -wee o toa 'e oo' -ce" 'kpa 'a ku kpe due' koun -gbai' e, emε -nue' -wee -aa desavn -kwe-, 'de -a -te' Kea 'a -tea'.

¹¹ 'De tein" e, 'sraa -sai "o 'sraa -sai a nyna kpee 'de 'w' "o 'w' 'di -wee oo nu oo' 'sraa -sadbō, 'srae- due' -ni, imi uva -sa' jee- jee. 'De -me 'kamō ia' 'srae- tu se nyu desavn 'a -gbe "kpei -sa due'.

¹² Klisi -mo e, o -saa oo' -ce" 'sraa- 'un kpe due' koun -gbai' 'de desavn 'a -ti' 'un. Ee' 'sraa- tu se won -kwe- ta 'ble, e se de -saai 'bode. O -koa' oo' -ce" 'sraa- 'un -saa' 'su e, o muε 'o Kea -pun" -wee o ni 'e ee' dianfo o, 'bomo o -te i 'bode.

¹³ 'Bo Kea -pun" mo o ni kaan ka, -son' -e 'di Kea 'jea oo' tonyo oo' bu "kpei thade 'un nu e, me oo fuo, ¹⁴ Oo' 'sraa- o -sa kpe due' koun -gbai' e, emε -nue' -wee nyu o -tea' kpoi" uo se desavn 'a -flen" -pun" ni 'bode.

¹⁵ To' -o, Kea 'a -Suu 'tmvε -ke 'de -a -pee, e 'naa :

¹⁶ Tu"bo 'na : -Bo ia' de tu 'wlu 'o -jei" e, dbεεε uo ke 'ma mua 'e -tu" 'a, e ka : 'ma muε 'ma ke' 'de uo pee o poa' -wee 'in 'je e 'cri' 'de uva' to' 'un.

¹⁷ 'De e -tu" ee' wlu tu "kpei ke'wle e 'naa :

'In se uva' disan ke uva' -ko uo nua -kwlu o poi 'bode.

¹⁸ 'Ma 'ce, -ta desavn 'a -kwe-a' nia, -me nyo 'o -sa desavn 'a -kwe-sraa 'bo -moo' -ta -tu 'bode.

-A -bo Kea -kwh" -te' -ti 'boε

¹⁹ 'Ma de'di -wi", -je Sesi 'a nymo poa -jeblu 'bo -a -ke Kea 'nyu 'ja a, -me -ti' se ka ni-, ta Kea nia -a -je 'o mu 'de 'fle 'un. ²⁰ -Je dee- o poa

'bo -a -ke Kea 'nyni -ne ε, εμε -a -na o -wεε -a -je 'kmυ deε 'je. Εε' -je tu -εεn 'de o kui'. Ka 'sraa -sai klaa' a pa 'e tae' fo 'de ε, 'kamε ε mu mamaυ 'su -ta Kea nia o nyni 'o. Tae' fo -ne, εμε -nι Sesi 'a ku 'a "ipoodε. ²¹ -A -bleε 'sraa -sai klaa", omo -te' Kea 'a -gbu" -sonyυ "jru kpο' i. ²² -Je ε nia kan' -mo ε, -me -a -kpa Kea -pon" 'de pεe -εεn' 'bn. -A -te' Sesi Klisti -kwlι", -a -bo pεe i pleεε, δε-nyε' ka nyο o wooa de 'bo 'nio- -wεε εε -kweai ε, 'kamε oο' nymo woo -aa pεe -wεe -aa pεe se -a "bli -ce' i 'bode. -Aa nyυ tu ε, "ni -ε -nia "jrii 'srιsrι ε, εμε -woo -aa nyiojo -wεe -a -kwe- i 'pepe 'de -aa Klisti -kwlι" -tea' 'bn. ²³ Klisti -a tba to' "i -wεe -oο -ti' -aa -tmυa 'bo nyυ "juoι ε, -a kpυn oο' -ti' i mamaυ 'su -a -je mu -a -je nyni, δε-nyε' Kea -ε εεan wlu -tie" 'de -a -pee ε, εε' poo wlu fai". ²⁴ -A -tu" ba 'a -ti' due 'due, -a -kuu ba 'a dι i -wεe -a -je ba 'a -ti' kmaa' ke kplιn 'doe nua' "blo -sa 'de ba 'bn. ²⁵ -Ta -aa de'di -wi" a 'kuan "jrui ε, -a -bo 'bo 'a mu -ti 'boε, ka nyυ jrv' a nua -a -bo kan' nyε. 'Kaa -je -a -jea ny ε, εμε -nι -a -kuu ba 'a dι i due 'due. Aoa 'jee 'mεε ? Deε-ti -a -jea ba 'a dι i kuu ε, εμε -nι no" -sia 'o -wεe -aa Tv"bo 'jea de ji, ε se "iten-.

²⁶ 'Ma 'ce, -a -juo to' -ti 'me 'bode, -bo -a -jee' "jrii- -wεe -a -je desavn ny ε, -me desavn 'a -kwe-sraa jre' -ε -jea -saa, ε se nι 'bode. ²⁷ 'De nyο -oο nyο tu nua "jrii 'jee desavn ε, -me -bo o -te' i ε, o 'bo 'i'mae Kea 'a 'pee a mu o kpvan'. Ne-gbauo klaa" -εε mua Kea 'a tonyυ sian' a, εμε -te' oο' -tea'. ²⁸ Ao -gbun 'no, Moist 'a ke' -nia tein" -bo nyο blaa εε' wlu woin -wεe nyυ 'soon ke taan 'je εε' -ta 'je ε, -me υa 'dba -mo 'me υa' 'je oο' wεe-. ²⁹ Nyο -oο mua Kea 'a "Ju 'a 'nyni by -son isooan', 'de oο' nymo -ε poa dbεede deε 'bo nyio ke Kea 'nyni -wεe o 'kpa 'isre i, -oο mua -me 'ε -ti' won iblaa', 'de Kea 'a -Suu -εε nua nyο

'saavn "jrii, -oο mua -me won o toa' 'ee, aoa naa to' i ka -moο' -ne 'pee a mu nia' 'demu ε- ? ³⁰ Εε mue "ikma-ti nua' 'de oο' -ti' 'bn, 'kaa Kea -ε 'naa : 'Mo -oο -wlv nyυ o, 'mo -oο -sa' nyυ kpan o ε, -aa -juo εε' Kea tu 'me. Εμε -wlu -ke -wεe -ε 'naa : 'Mo Tv"bo, 'ma mue 'ma 'blevn 'a 'pee 'jea'. ³¹ 'Ma 'ce, nyο -oο mua 'e 'kmυnι Kea -ne 'kwa i -kaa' 'wι jre' o ε, -me nιε "ikma-ti -o !

³² 'Ma de'di -wi", 'wι -ε 'di ao 'won 'a Kea 'a -ti' "i-saa' no" ε, ao po ia' 'wι tu -kwlυ o. -Ta Kea 'a -son' paa 'de ao pεe o 'de ia' 'wι tu 'di ε, ao 'jee 'kle -tuu"-tuu, 'kaa ao 'bεε- pεe "woin mamaυ 'su ao je Kea 'a -ti' 'a tv -fon' 'de 'kle 'di. ³³ Nyioyυ a -cree"- aopy 'me -son' -jro' υa wlaa aopy 'me 'bo nyυ -kwea, υa nyε' aopy -cruun" "jrii. De aoa nua 'de ia' 'wι tu 'di ke'wle, εμε -nι aoa' de'di -wi" υa -tua' 'kle -ke ε, υυ ke ao beε o, -wεe ao -tu" υpyυ -ti' -kwlι' i. ³⁴ Aoa' de'di -wi" -υa -jea 'kle 'de -kaso 'di ε, υυa' wεe a ny aopy 'me. Aoa' dι "klein ao 'blea, -ta nyυ a -si' aopy 'kwa a, ao nιε 'e 'mυa- 'bn, δε-nyε' ao 'je kan' 'me, dι 'doe -ji Kea -tee' a aopy 'dei ι nιε dewon, ι je "wlii-sii. Ia' dι tu se ison-ta 'ble. ³⁵ -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -me 'kpι 'bo aopy "iwaa, ao 'bo Klisti to' "i-saa'. Ε -teeε' aopy 'doe klaa" 'dei. ³⁶ Ao 'bεε- pεe "woin -wεe ao 'je Kea 'a -kwlvtι ny, 'de dι -ta wlu -ε εεan -tie" ao 'jι kpa. ³⁷ De wlu -ε -crua' 'de Keasbe 'di 'tmυa, ε nιε to' -o. Εε' wlu tu 'naa :

No" δε-saan" ka -sie 'o, εε' no" tu se "i ten- 'su "ju -oο mua jia' o 'je ji, o se 'bn -kwlei. ³⁸ 'De nyο -o -srεai" 'de 'mo "jri 'de ε, oο mue 'kmυnιa' 'de oο' 'ma -kwlι" -tea' 'bn. 'Kaa nyο -oο mua kyn -saa' a, 'maa 'je -mo 'o jei tu 'a "dia.

³⁹ -Amo ε, -a se nyυ -υa -cria' 'e υυa' -ce" -wεe υυ -jea "ma nι, -a -nιε nyυ -υυ -tea' Kea -kwlι" 'de -υυ

-jea 'pv -o.

11

Nyv -nia tein" 'a Kea -kwli" -te'
-ti

¹ Nyv -v -tea' Kea -kwli" ε, v 'je kan' mε, di v tba tv' "i ε, ia mue 'de v 'kwa 'kpa' see. Di vv' 'jeea 'jrie- ka i nia 'kmv ε, v juo -mε 'mε. ² De-nvε' -wεε Kea poa nyv -nia tein" -ti' o ε, εmε -ni vva' Kea -kwli" -tea'.

³ Ka Kea 'a wlu nva 'kmv -ne ε, -aa Kea -kwli" -tea' mε -nvε' -wεε -a -won ε 'mii. De -mεε' wlu tu -sa wv ε, εmε -ni di nyv v 'jeea 'jrie- n'v 'kmv "kpei ε, wlu nyv v 'jeea 'jrie- mε -nv' i -wee'.

⁴ Kea -kwli" -tea' mε -ni 'e Abeli pεe o, εmε -ti v -sa 'sraa- 'dve v "nyi Kea -wεε vv' -ne 'sraa- ni dεwv, ε -sii vv' -fein' Kav 'a -ne. Vv' Kea -kwli" -tea' mε -nvε' -wεε Kea 'dvv- 'isrei 'bo ε 'juoi, εε' -ce" 'kpa pve vv' 'sraadi -ti' o. 'De Abeli 'a Kea -kwli" -tea' mε -nvε' -wεε vvv -mea sese ε, nyv a 'tmv vv' -ti' 'de -stanv 'di ke.

⁵ Envki 'a Kea -kwli" -tea' mε -nvε' -wεε v se 'e 'mea' 'vn vεen 'sv v mu javn 'di. Nv' jre' nynia 'o 'sv nyv 'bv vv' 'jrie- 'jee-ti' mε, de-nvε' Kea "dvv 'vn 'ε, -wεε ε kvv 'bo ε -pvn". Wlu -criva 'de vv' -ti' 'vn 'de Keasε 'di, ε 'naa : -Ta Envki sea javn 'di muu ke ε, vv' kpln nmvv 'e Kea 'jri 'dei. ⁶ 'De -bo Kea -kwli" -tea' se 'e nyv 'vn ni ε, -mε v se ε 'bεε- v 'je 'e Kea 'jri 'dei nmvv. Tv' -o, nyv -vv -kpa Kea -pvn" ε, -mε ka Kea nia 'kmv -wεε εε mua nyv -vva -pven i 'dve 'jrii nva' a, v 'je ε tv' 'vn 'je -o.

⁷ Kea -kwli" -tea' -ne, εmε -ni 'e Noe 'vn -wεε wlu Kea 'tmva 'de v -pee 'de di nyv sea 'jrie- 'jee- ke -wεε -ia mua nva 'a -ti' 'vn, v po ε doin" o. Kea 'a -kwli" -tea' ke εε' faun -nia 'de v 'vn, umi -nvε' -wεε -bato' ε "sia 'nyni v nve de, 'de v ke vv' -gbu" -svnyv 'e 'pv. Vv' -maa' blaa Kea 'a wlu wvni ε, εmε -kpvvn 'kmv -wee' Kea 'a 'pee 'de

εε' nv" tu 'di -wεε vvv 'kpa 'isrei 'bo Kea "juoi. 'isrea' -εε wlu Kea vεan -tie" ε, nyv -v -te' ε -kwli" ε, vvv -je ε.

⁸ -Ta Kea 'daa- Ablaam -wεε v 'jea 'e 'blva- v sea 'je due' "kpei mu ε, ε wlu' v -pee ε 'na : εε' 'blva- tu mε 'ma mu -vn 'nyia' -wεε -ε -je -ma 'ken ni-. Kea -kwli" -tea' -ne, εmε -ni 'e Ablaam pve o, εmε -ti v 'je Kea 'a wlu wvni -wεε v mu. ⁹ Vv' Kea -kwli" -tea' mε -nvε' -wεε v "ti 'e -tan 'tanfv -svn 'de εε' 'blva- tu "kpei -wεε ka 'dvi- nia v ni kan', 'de -mε 'kamv Kea vεn εε' 'blva- tu 'a wlu -tie" 'de vv' -ti' 'vn. Vv' "nynuu- Isaaki ke Sakovu ke, -sv -ke v plan di -ia wlu Kea vεan -tie" i ε, sv "tie 'e -tan 'tanfv -svn -ke 'de εε' 'blva- tu "kpei. ¹⁰ Deε-ti Ablaam "tia 'e -tan 'tanfv -svn ε, εmε -ni -kwlv -εε -gbi" 'a -gban kua i ε, εmε vv fuo. εε' -kwlv tu ε, Kea 'a -ce" 'kpa -cri' εε' -gbi" 'a -gban -wεε -ε pv ε.

¹¹ Ablaam 'a 'nynv Sara -v -kpa -kea" -wεε 'nynuu- 'wlv 'a nv" -sia i ε, Kea -kwli" -tea' mε -nvε' -ke -wεε v 'wlv Ablaam 'a "ju -pee, de-nvε' Kea -ε vεan wlu -tie" 'de v -pee, ka εε' pva wlu fai" ε, v 'je ε tv' 'vn 'ε. ¹² 'De εε' -ti' 'vn ε, Ablaam -v -kpa -kea" -wεε -v -ke 'mea' tεεan a, v -gben'. 'De vv' "nynuu- 'jie de sv se -sro' -ta 'ble, ka 'cv-svn -nia 'e javn 'di ke 'tonie 'a -pvvn" -tia, 'kamv sv 'e -ti.

¹³ Nyv -aa -wlv 'wvni itbaa' -nv', sv -teε' Kea -kwli" mama sv -wee' je' mε. Di ε vεεan sv -pv 'nyni i se 'e sv -pv 'kwa 'kpa 'sv sv je 'mε, 'kaa sv 'je i nya -wεε i 'ble svsv 'a 'mva-. Ka sv jia 'dva' 'nv' 'blva- "kpei -wεε vva mua 'nv' 'wlv' 'wv jre' o ε, sv jui' -wεε sv 'tmv i 'bo nyv "juoi. ¹⁴ Nyv ka -sv jia 'dva' 'nv' 'kmv -ne "kpei -sv -wvni ε 'mii ε, -wεε -vva -tmv ε, -mε ka -wi" -mv a -pvan -tein -vεin' i ε, ε pve 'jri 'kpaε' 'de nyv -pee. ¹⁵ 'Blva- sv 'wlv 'e "kpei -bo εε' -ti' a sea svsv pve "ipova 'de ε,

-me vu 'bæ- vu 'e -je 'je -wee vu 'je 'e de mu 'de-. 16 'Kaa kaan ka a, vva -pon javn 'di -tein -cein-. I nte dæwon i je -je vu 'wlv a 'o "kpei -sii. Emæ -ti -bo vva sea Kea vva' Kea 'daa- a, æ' -tin' se ε nv. ε Kea me -nmae -kwlo -dee 'de vva' -ti' 'vn.

17 -Ta Kea -titan' Ablaam i tein' ε, Kea -kwli" -tea' me -ni 'de o 'vn -wee o 'wɔɔn- oɔ' "jujo due' Isaaku 'sraa- 'vn-saati. 'De -me 'kamɔ Isaaku -noɔ' -ti' 'vn Kea cæn wlu -tie" 'de Ablaam -pee. 18 ε wlu' ka ε 'naa : Ablaam, 'de Isaaku 'vn 'demɔ -ma "ji 'e 'wlv. 19 -Ta Ablaam tba to' -wee oɔ jia oɔ' "ju 'sraa- 'vn -saa' 'de ε, emæ -ni o 'na : Kea kmai", ε 'bæ- ε 'e nyv "kunyio' -sa. Emæ -ti Isaaku 'boɔ- de, o ji 'e o "bo Ablaam 'kwa de, ka nyv o 'mæa -wee oɔ soan "kunyio', 'kamɔ o ni-.

20 Kea -kwli" -tea' me -ni 'e Isaaku 'vn -ke -wee o po Sakobv ke Esau "diwan 'de di -ta mua jia' 'de nya 'a -ti' 'vn.

21 Kea -kwli" -tea' me -ni 'e Sakobv 'vn -wee -ta o sea 'mæ ke ε, o po Sosev 'a "nynuu- "diwan due 'due. O nva kan' 'sv, o kpuen oɔ' itbatu "jrui 'de o -gbæ' Kea "juoi.

22 Kea -kwli" -tea' me -ni 'e Sosev 'vn, emæ -ti -ta oɔ' 'mæa 'a "kuvan- i -wee o sie no" nya o 'tmv Israe-koun 'a 'de Esipu-blva "kpei 'wlv-ti o 'naa : -Sontɔ aoa mua 'no Esipu-blva "kpei 'wlv a, ao -sa 'ma 'kpi -klu' -wee i ke ao 'je mu.

23 Kea -kwli" -tea' me -ni 'e Moisu 'a "bo -wi" 'vn, emæ -ti -ta o 'wlvva 'sv ε, sv -tu" o i 'de 'vɔi taan 'di, dæ-nvæ' sv -gbvan oɔ' "jupliie tu ja, o nmɔ "jrui 'pepe. 'De -me 'kamɔ 'beo 'na oɔ muε "nynunmai -wlv a 'e Israe-nyv 'vn 'dbaa', sv se oɔ' 'beo tu 'a ke' plee-.

24 Kea -kwli" -tea' me -ni 'e Moisu 'a -ce" 'kpa 'vn -ke, emæ -ti -ta o 'kpa' klaa" 'sv o 'na : Faraon o -nɔa 'beo 'no Esipu-blva "kpei ε, nyv 'bo 'vn oɔ' "ju nynokpao' 'a "ju 'daa-. 25 O ni "i o 'je 'e sv "klu 'kpa, -wee o ke sv 'je 'kle 'je -tadue, ε 'je

desavn ε je o desavn 'di po 'wɔ jri' o. 26 O 'wɔɔn- oɔ' -ce" ja jaa -ti 'mæ ka Klisi 'wɔɔn a oɔ' -ce" ja jaa -ti 'de nya -ke ε. -Bo oɔ si ja -gbvn' ε, o 'na i nte dæwon, i je Esipu-wlii -wee' -sii, dæ-nvæ' 'doe oɔ mua 'jea' 'de nya me oɔ' "jriε- ni -pon".

27 Kea -kwli" -tea' me -ni 'e o 'vn -wee o se 'beo 'o 'cæn 'kpa' plee- 'de o 'wlv 'e Esipu-blva "kpei, emæ -ti Kea nyv o 'jea "jriε- me oɔ -gbvn' ja, -wee -ta o kpuen a o kpuen 'bo i. 28 Kea -kwli" -tea' me -nvæ' -wee o -tu" kuvn 'kwa 'wlv -ko -wee o cri 'blæ 'a nmɔ i 'de kpa' "kpei -wee Kea 'a "soa i -a mua nyv 'dba je Israe 'ε nya kon nynuu "i bla.

29 Kea -kwli" -tea' me -nvæ' -wee Israe-koun cæn 'tonie -saan 'blvɔ, ka nyv o na 'bo 'lvajrie "kpei ε, 'kaa Esipu-koun -sv -titan' 'bo sv -pv 'a 'de blaa' i ε, sv -wee' sie "niɔ-.

30 Kea -kwli" -tea' me -nvæ' -ta Israe-koun -pian' Seriko-kwlo 'wɔ -mæ" 'soɔn 'sv blo' -nɔa εε' -kwlo 'dei blu". 31 Nyv -nɔa 'o Seriko 'mæε -bo ε se Raabv -v -nɔa -kwlo -te' 'nyvɔ ni ε. Ua' Kea -kwli" -tea' me -nvæ' -wee v ke nyv -sv -blaa Kea 'a wlu woin se 'mæ -tadue, dæ-nvæ' Israe-nyv -sv mua 'o Seriko ε, v kpuen svpv sɔn 'soɔn.

32 De sie 'o 'vn 'je 'tmv ε- ? no" se 'vn 'kwa ni la -wee 'vn 'je nyv -sia 'o -wi" -mv 'a -ciε 'kwa bla : ka Sedeon o, ka Baraki ke Samson nɔa, ka Sefte ke, ka Dafidi nɔa, ka Samieli ke Kea 'a wlu 'kwajaavn nɔa. 33 Uva' Kea -kwli" -tea' me -nvæ' -wee vva' tv -sa 'blvi- -tuu" -tuu. Emæ -nvæ' -wee vva sv "isredɔ. Emæ -nvæ' -wee di Kea cæan svpv 'nyvɔ sv 'ju. Uv -tee' Kea -kwli" -wee sv kpuen -plaa "woin ε se sv kpuen. 34 Uva' Kea -kwli" -tea' me -mvv' nεε 'ε "ikmaa'. Emæ -nvæ' -wee sv 'pv -cne 'ε woin". -Ta sv sea 'kpi 'blee- ε, vva' Kea -kwli" -tea' me -nyv" svpv 'kpi. Emæ -nvæ' -wee jrv' 'ble tv -foan' 'a 'kpi, 'de vva' tv du

'blva -tuu"-tuu. ³⁵ Nynokpae' jrv' 'a Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee vva' nyv -mea v v ji 'kmu de.

Nyv nue jrv' -cruun" "jrii -nv -nv, 'de -bo e ni kan' v v 'e Kea 'a -ti' o 'bo, 'kaa v v se "jru -jei" -saa mamav 'sv v v je 'me 'bo ee' woin", v v se -seie -ti 'woon-. Dεε-ti v v sea -seie -ti 'woon- ε, emε -ni "kunyio' soan' -ceen' -nia 'e nya emε vva' "jrie- ni -pun". ³⁶ Jrv' 'jee vva' -ce" won 'de wlaanyne ke blati 'kwa, v v poe jrv' -gbaacee' "dbi sun', -wee v v po v v v v 'de -kaso 'di. ³⁷ Vv tbaa jrv' 'sei i, 'sv -wi" -mv je 'me. Vv nue nte -blea "jri -wee v v cen jrv' tii 'soon. Vv 'dbaa jrv' -cne "i. Vv -sa jrv' -kwloi -wee -wi" -mv se -tegboo 'ble. Jrv' -sea' vnpaadi 'ble ε, vva paa 'blae ke -gbae'a kui 'vn. Vva -sa jrv' di 'kwa i, -wee v v 'kpa nua" nyv, 'de vva nv v v v -cruun" "jrii. ³⁸ Vva' nyv tu ε, nyv -tue" v v v 'kle -wee v v 'kpa 'kwla 'de v v mu cru' "kpei- -wee v v "ti cru' 'a -kwlewon ke "bi -gbai" dii v v nte nyio "kwli 'dce -o, 'blva 'dinyv se v v v 'a "klu "ti ka ni-

³⁹ Nyv "klein -nia 'mva- vva' Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee Kea po v v v -ti' o. 'Kaa di ε ceen v v v 'nyv ε, i se 'e v v v 'a jrv' 'kwa 'kpa. ⁴⁰ De -je Kea -tea' 'e nya i 'de -aa -ti' 'vn ε, ε nte dewon. -Ta Kea ceen ee' wlu -tie" 'de v v -pee ε, ε se vva' 'sv 'a -ti' to' "kpei naa-, 'kaa ε naa -apv mo'v -ni -ti' to' "kpei 'me -ke, -wee v v je -apv mo de sie.

12

Kea me -ni -a "Bo

¹ -je -ti' 'a -ta 'jeun -pian' -avn 'dei v v -tia "i ε, -me -apv mo -ke ε, -a -gbun Kea -kwli" -te' vn -nia tein" ja -wee -a -je mu -a -je nyvni. Di "klein -ta saan -a sun' i -a -sa i kwa -son, i ke desavn -ee' -kwlea -a -pun" ne -ti -too" -ke. -A -kuu pee i, -jeblv -ε -kaian won 'bo -a "juoi ε, -a ple -a -je ε kpa. ² -bo -aa sea ple ε, -me -aa "jri ni Sesi -pun", de-nue'

omv -aa Kea -kwli" -tea' tba 'e "jri, omv -a tba to' "i -wee v -je -a kpa v -je ε nyvnia-. Omv -woon' 'me -ti 'bo tu -kwli". Eε' 'mea' tu 'a -tin' se v v nv, 'kaa 'mva- Kea -tee v 'dei emε v 'jee- nya. Kaa ka a, v -tee i 'de Kea 'a Tv"bokpa-te' ε dianfo o.

³ Ka desavnvun nva v v 'kle -tu" sun -wee v 'beεa ee' 'kle tu "woin mamav ε, ao nee to' "kpei-. -Bo ε ni kan' -me ao se ε 'beε- ao 'je -sru" -wee 'kpi 'je aopv 'iwa. ⁴ Dεε-ti 'vn 'da kan' a, emε -ni tv -ε -nia 'o ao ke desavn 'nyv ε, ao se ε -fon' ke 'sv aoa' nymv se i'wla. ⁵ Wlu Kea 'tmva -wee -i -jea ee' "nyvuu 'a di ikuu a i oo ? ε wlu' ka, ε 'naa :

'Ma "ju, -bo -ma Tv"bo a sea -vn kpln 'kwa i-sa a, -vn -bo ε foo" 'vn -ti 'daa-. -Bo ee sea -vn "bli -ce" ε, 'kpi 'bo -mii" waa-. ⁶ 'Kaa nyv -v -ti' Tv"bo kma omv ee -sa' kpln 'kwa i. Nyv ee 'daa- ee' "nyvuu- ε, v v -pv ee blaa "sten-.

⁷ 'Kle ao "Bo a "taia "i -wee -εε ji ao "kpei ε, ao 'beε- ε "woin, ka "bo a -tua" "ju 'sni, 'kamv ε ni-. Ao nte Kea 'a "nyvuu- -o, ka nyv v nva "nyvuu-, 'kamv Kea a nv aopv. "Ju -jo -ni 'kmu 'sv -v -bo" se v 'sni -tu" ε- ? ⁸ Ka ee -tua" ee' "nyvuu- 'sni -bo ε se ao 'sni -tu" kan' a, -me ao nte -poe' nyvuu -o, ao se ee' "nyvuu- -coun' ni-. ⁹ 'Kamv -a -ble "bo -wi" 'nv 'kmu "kpei', vva -tue" -a 'sni -wee -aa -je v v v won. De -me -a se ε 'beε- -a "Bo Kea -nia 'e javn 'di -a -je ε won 'je -wee -a -je 'kmvnia' 'jee ? ¹⁰ -A -bo" -wi" -wlvv -avn ε, vva -sa' -a kpln 'kwa i 'me, 'de nv' de-saan" 'di ka v v -pv nia "i ε, 'kaa -bo Kea -me ε sea -a kpln 'kwa i -sa a, -me 'de -aa 'dce 'a -ti' 'vn -o, -wee ka ε nia 'pepe -a -je kan' ni-. ¹¹ To' -o, -bo nyv a sea nyv kpln 'kwa i-sa see ε, v v "kaee "jrii ke tein", v v nv 'mva-, 'kaa -bo 'e nya 'sv ε, nyv -v v -saa kpln 'kwa i -nv, v v 'cian "isredt nva" me -wee vva bluaa nyv 'a pee.

'Sni -tu" wlu ke fen' -saawlu ke

12 'Ma 'ce, -je ε nta kan' -mɔ 'ja a, -mε ao kuu sɪn i, aoa' sɪn 'bo crɔε, aoa' 'kɔi- 'bo i 'kpa'. 13 -Jebli -t -srɛai" "i ε, umi aoa' boin 'je po -wεe ao 'je "inaa, ao 'je nya mu. -Wεe nyu -uua -tooa' uɔ 'bo -jei" -gbla" a, 'kaa uɔ 'bo 'too -ti ka-, uɔ -tu" -je "jriε-.

14 Ao -pɔn pεe 'a blua' i 'bo ao ke nyu -wεe' 'nynt, ao -pɔn 'pepe nia' i, ka nyu -uɔ -nyia" uua' -cε" Kea 'a 'kmɔnta', 'kamɔ aoa' 'kmɔ 'je nt-, dε-nvε' nyo ɔɔ 'kmɔ sea kan' nɪ ε, ɔ se Tɔ"bo "jriε- 'jeei. 15 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' -wεe aoa' jrɔ' je Kea 'a 'saavɔn o tεεn- 'de ɔ je ε dε foo" 'daa-, ka dε 'ε 'da nyo ka "i ε je kan' nt-. -Bo ε nɪ kan' a, -mε ka "kae-sii" -ta -dba nyu nia, 'kamɔ ɔ nɪ 'de nyu "klu -wεe ɔ ja nyu -tuu"-tuu nɔva' o. 16 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' -wεe dε 'ε "jriitein 'bo 'e aopɔ "klu nɪε, -wεe ɔ 'bo dɪ Kea -teea kpɔi" -fleɛn. Ka Esau nva, 'de diidε 'ε -ti' 'un mɔ ɔ plee ɔɔ' nyo-ɔɔn' 'de-. 17 Ao -wεe' ju' -ta ɔ 'boɔa de -wεe ɔ nɪε "i ɔ "bo 'je ɔ "diwan po la, -mε nɔ" -si', 'sv ɔ "bo -fuun ɔ nya ɔ se ɔ "diwan po. Wlu ɔ cεan -tie", -ta ɔ 'jea cεen -wεe ɔ 'je ε -kwlin -saa, 'bo se nt-, 'de -mε 'kamɔ ɔ -fin" -fin.

18 'Ma 'ce, aoa' Kea -pɔn" 'kpasɔn ke Israε-kɔvɔn 'a -nε se due' nɪ. Crɔ nyɔ 'bεεa ɔ 'jea "jriε- 'jee- uɔ 'kpe -pɔn" 'mε, nε ε waan εε' crɔ tu kui i, -ta -wεe' nɪε -plipli -wεe -piie a ji. 19 Dɔ-klee ε wlu', 'de wlu -cεen' nɪ 'e -mε 'de. Israε-kɔvɔn 'wɔan wlu -nε 'sv ε, faɔn a nɔ uɔpɔ 'mε, -wεe uɔ 'na : Wlu -nε kmai" -wε-, wlu jrε' 'bo 'tmɔvε la 'bo ε 'de ! 20 Dɪ εε 'tmɔva -a sɪ "wɔin 'bεε-, dε-nvε' ε 'naa : Nyɔ "o nyo ɔɔ mua crɔ -nε "iblaa', -bo ε nɪ nmi mɔ 'de ε, nyu 'je ε "sei itbaa 'sv ε 'e 'mε. 21 Dɪ "klein uɔ 'jeea "jriε- 'de εε' 'wɪ tu 'di ε, ɪ kmai" ɪ 'bleε uɔ -pɔ 'a faɔn-. Moist 'a -cε" 'kpa mɔ wlu' ka, ɔ 'naa : Faɔn a nɔ 'un 'ε, 'ma dɪ a

crε'. Uɔa' -nε Kea -pɔn" 'kpasɔn -nao.

22 'Kaa aopɔ mɔ ε, ka Israε-kɔvɔn -nɪa tein" nɪa, aopɔ mɔ se kan' nɪ-, dε-nvε' Siion crɔ, εmε aoa 'kpa -pɔn". 'Bomɔ -nɪ 'kmɔnt Kea 'a -kwɔ. Ε Selisalem -kwɔ -nɪa 'e jaɔn 'di mε 'ma 'da, ε ke Kea 'a "soa-wi" -uɔ sea -sro' -ta 'ble -wεe -uua -sa' Kea 'nynt ke. 23 Aopɔ mɔ ε, ao nɪε Kea 'a "i-saanynuu -o -ke. Dɪ -wεe' ε 'blea aoa muε ɪa' 'ken kpa', ε 'crɪ aoa' 'nynt 'mε 'de jaɔn 'di -ke. Kea -ε -nɪa nyu 'a 'pee 'jei ε, εmε -ke ao dbεε-. Nyu -uɔ -kpa "isrεvɔn 'bo Kea "juoi -wεe ka ε nɪε "i -uua -suu nɪa kan' a, ao nɪε 'o uua' -tɔin" -wεe ka uɔ nyɪa ao 'je kan' nynt -ke. 24 Sesi ɔ -nɪa 'o nyɔ ke Kea 'nynt -wεe dbεεdε dee jiia 'kwa a, εmε ao 'kpa -pɔn". ɔ 'mεε, ɔɔ' nymɔ -wla i ε, εε pɔoε nyu dɪ 'dɔε -kwɔvɔ o, ka Abelɪ 'a -nε nymɔ ɔ pɔoa nyo kpan o -satɪ -kwɔvɔ o, ε se kan' nt-.

25 Εmε -ti ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' ao 'bo Kea 'a wlu doin" o po-tɪ "naoε. Nyɔ Kea dɔva -wεe ɔ -saa nyu -nɪa tein" fen' ε, nyu -uɔ -na -uɔ sea ɔɔ' wlu doin" o poi ε, Kea 'a 'pee kpɔn uɔpɔ 'mε. 'De -mε -bo εε' -cε" 'kpa 'wɔv 'e jaɔn 'di 'de ε wlu 'de -a -pee ε, -wεe -a po εε' wlu 'klee i 'ee, -mε -ta -a -ble -a -je pa a- ? 26 Ε wluwa 'de Sinaicrɔ "kpei tein" 'sv 'blva- -suua i, 'kaa kaan ka ε cεn wlu -tie" ε 'naa : Ε se 'blva 'a 'sv mε 'ɪn 'je i-suua kpe due' ke'wle nɪ-, 'ma muε jaɔn i-suua' -ke.

27 -Bo Kea wlu -wεe ε -te' 'o kpe due' ke'wle ε, ε 'de mε -nɪ dɪ -t -nɔva ɪa muε i-suua' 'de ɪ 'je isɔn, 'kaa dɪ -jɪ sea' i-suua -ta 'ble ε, -mɪ 'je 'o sie- 'bode.

28 -Je ε nta kan' -mɔ ε, -mε -a po Kea 'sε-, dε-nvε' ε "nyɪ -avɔn kεεma' -kwɔvɔ 'mε. Εε' -kwɔvɔ -tu se i-suuaata 'ble. 'Saavɔn ε nva -a "jrii ε, -a kpɔn ε i -sisi'. Ka -bo -aa sea ε "juoi nɔv -wεe ε 'di 'jea wɔn nmo ε, 'kamɔ -a -je nɔ 'de εε' pleea' ke εε' wɔn 'jea'

'un, 29 de -aa Kea -aa -gbeea' "juoi ε, ka ne ε sian di -wee' nta, 'kamɔ ε ni-.

13

Kpln -ia nmɔɔa 'de Kea 'di wɔn

ε 1 'Ma de'di -wi" aopu- ɔ -nta de due' 'de Klisi 'un ε, ao 'bo ba 'a -ti' kma -ti 'bɔε. 2 Ao 'bo nyiionta' o "mae, de -nu 'ε nyu jru' 'a nyiionta' nve' tein" 'su u je Kea 'a "su' 'dui- 'un 'ble 'su u si juo-. 3 Nyu -uu -nta 'e -kaso 'di ε, ao po uupu 'a -ti' -kwɔ o, ka nyu ke nyu ɔ nta 'e -kaso 'di ε, uua' -ti' ni kan' 'bo ao -kwɔ". Nyu -uua -jea 'kle ε, ao naa uupu 'a -ti' to' "kpei- ke. 'Kle u u nta 'e 'di ε, ao -gbun ε ja ka deε nta aoa' -ce" 'kpa 'a 'kle ε.

4 Ba "blitia' niε ni' wɔn, ao -wee' "klein -tu" εε' -ti'. 'Nynɔ ke kvan "sii- "i, u u 'bo wlu -kwlin -saa 'de ba -pee. Nyu -uu -nyinia ba "bliti sun 'kwa ke nyu -uu -jea jei" -wi" ke, Kea a muε uupu 'a 'pee 'jea'.

5 'Wei 'a 'tun 'bo aoa' to' -je o poε. De -kpa 'de aopu 'kwa -cɔɔn' 'su ε, ao 'na, ε -tiei", de-nve' Kea cen wlu -tie", ε 'naa :

'In se -un 'plusun' i pooi, 'in se -ma -ti' o 'boi.

6 Emε -ti -a -bεε' -a -je wlu ka -ke 'de Kea -kwɔl' -tea' 'un -a -je nu : Kea mε -ni 'ma sun o poi-, de jre'ε faun se 'un nvi, de nyio -mɔ 'bεε- ɔ 'je 'un nu ε - ?

7 Aoa' -jeopoun -uu -tmuua' aopu Kea 'a wlu tein" ε, ao po uua' -ti' -kwɔ o. Ka u naa Kea 'a -jei" mamau 'su u 'mεa, ao si ε "jrie- o, -wee ao 'je 'o uua' Kea -kwɔl' -tea' 'de bla. 8 Ka Sesi Klisi ke nyu -nta tein" na 'de ε, 'kamɔ ɔ ke -aa na 'de -stanwɔ 'di, 'kamɔ ɔ ke nyu a mu naa' 'bode, ɔ se fai" pooi 'nɔ 'kmu. 9 Ao 'bo 'wɔɔen, nyu 'bo wlu "o wlu 'bo 'kwla "kpei -saa 'su ɔ 'bo aopu 'tmuε. -Bo 'saun Kea a nva nyu "jrii -mε kuu -aa pee i ε, -mε nmɔ "jrii, ε je diidi 'a ke' -i sea -cɔn' 'ble -sii. Nyu -uua -jea -mɔ 'a ke'

tu wɔn ε, i se uupu sun o po due' -wee ka Kea -niεi" u 'je kan' ni-.

10 Nyu -uu -niε "i -uu -jea 'sraa- -sa jeeje ka nyu a -sa 'sraa- 'de -tan 'tanfo -sɔn tein" -wee u tba nyudiide 'ε -gban' a, 'sraa- Sesi -sa a, -wee ε -kɔa' -aa disaun ε, u se ε 'bεε- u 'je εε' 'sraade tu di. 'De tein" ε, 'srae- nyu a -sa 'de disaun 'a -kwε-ti 'un ε, nyu se ε 'bεε- u 'je ia' nmi di. 11 Nmi u -saa 'sraa- 'un -ni, ia' nymɔ mε 'sraa -sai klaa" a "duo 'un -wee ɔ kpa 'e tae'fo 'de, 'de -mɔɔ' -ta tu ε, nyu a 'daa- 'e -ta -kwεai 'pepe, -ε -sia -ta -wee' ε, 'bomɔ ɔ kpe -wee ɔ -sa' de saun 'a 'sraa-. 'De ia' "ku -mɔ ε, uua -si' 'o -kwɔ 'mε -wee uua po i 'jri -tajrɔ. 12 'De εε' -ti' 'un Sesi foo" 'su se 'mε 'bo -kwɔ -kpaε' -ke, ɔ 'jee 'kle 'de -kwɔ 'ɔ blo' 'de -wee ɔ' nymɔ -wla i ε, ε 'je nyu 'a disaun -kɔ'. 13 -Je ε nta kan' -mɔ 'ja a, -mε -a -wɔ 'o -kwɔ -ke, -a bla 'bo ɔ 'de -wee -a -wɔɔn' -tɔn' "i 'dbaa -ti ka Sesi 'wɔɔan -tɔn' "i 'dbaati -ke ε. 14 Deε-ti 'in 'da kan' a, emε -ni -kwɔ -a -nta 'di -ta -a se 'nɔ siei jeejee, -kwɔ sea' ison -ta 'ble -wee -εε mua -aa -kwɔ -ceen- nta' 'de nya, emε -aa -pon i.

15 -A -ceen 'de Sesi 'un -wee -a -je Kea 'εε po jeejee. -A -bεε' Kea 'a 'nynɔ "i -a -je εε' -ti' 'tmu 'bo nyu -kwea. -Apu mɔ'ɔ 'sraade -a -jea Kea "nyɔ, emε -nao. 16 Ao 'bo de 'dɔe nva' o "mae, ao po ba sun o due 'due, 'sraadi -ji -ta nva Kea 'tun -mɔ -nao.

17 Nyu -uua poa aopu -je o ε, ao 'je uupu wɔn, ao -te' uupu 'a ni', de uua fue ao 'dei -wee u 'je aoa' "kuan po 'bo Kea "juoi. -Bo aoa sea uupu wɔn 'je ε, -mε uua muε εε' dbo tu nva' 'de 'mva- 'un, 'de -bo ao 'na ao se uupu wɔn 'jei, -wee u 'je εε' dbo tu nu 'de "jrii "kaea' 'un ε, -mε ε se aopu mɔɔ' 'dɔe "jru "kpei- poi.

18 Ao bae -aa baea'. Ka -a -nta "i -a -jea 'pepe ni 'de di -wee' "klein 'un 'de -a pee sea -a "bli -cei' 'bo Kea "juoi ε, -aa to' 'je kan' 'mε

'pepe. ¹⁹ De 'ma -teea' aopu i 'de 'ma pee -wee' "klein 'un kpleiin ε, εμε -ni ao bae 'ma baea' -wee -bo Kea niε "i 'in 'je 'e aopu o de ji -too"-.

Baewlu- ke 'jewlu ke

²⁰ Kea -εε -nyia" nyu pee 'a blua' a, εμε -sa -aa Tu"bo Sesi 'e 'mεun "klu -wee -ε -jo 'kmυ de. Sesi mo -ni 'blae 'dei -tei klaa", o' nymo -ε -wla i ε, εμε -ε po dbεεδε -sea' -kwe -ta 'ble 'bo nyio ke Kea 'nyu.

²¹ 'In niε "i, Kea 'je aopu de 'dεe nua 'a 'kpi "nyu, -wee ao 'je εε' -kwloti nu. De -nmooa 'de ε "jri 'dei ε, ε 'je ε nu 'de -a -wee' 'un, -Wee Sesi 'a 'kmυ niε 'de -a 'un. O' 'nyu 'je "i 'be jeejee. E ni kan' !

²² 'Ma de 'di-wi", 'ma bae aopu- 'me, nyu 'a di ikuuwlu 'in 'tmua -ta, ao po i doin" o, ao 'bεε-ι "wain, de-nue' wlu 'in 'cra 'de 'sbε -ne 'di -wee 'in pood aopu- -jei" ε, 'ma -tue" de-saan" "kpei. ²³ Ka -aa de 'di Timote 'wlu -kaso 'di ε, 'ma poε aopu- εε' "kuan. -Bo o -too"- -wee o 'je 'un jεε 'ja a, -me o ke 'ma muε 'de aopu- o jia' -wee -a -je 'jee-.

²⁴ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de aoa' -jeopoun -wee' "klein -pee, 'mo -je Kea 'a -jei" naoun -wee' "klein. Aoa' de 'di-wi" -nia 'no Italiblu "kpei 'na uuy -je aopu-.

²⁵ 'Ma 'ce, Kea 'a "diwan kpun ao -wee' "klein !

'Sbε Sakti 'cria

Jewlu-

¹ Mō Sakti -ō -nīa Kea ke Tu"bo Sesi Klisi 'a "juoi nūbi ε, 'mō -ōō ja Kea 'a -jei" naavn -uv -nīa 'blva -wee' "klein "kpei- 'jewlu.

Kea -kwli" -tea' ke tō' 'dinīa' ke
² 'Ma de'di -wi", 'bo Kea 'a -jei" ao nīa, -bo aoa sea 'e 'kle 'a kpe -wee' 'bn cēn ε, -mε ao -gbun ι ja ka 'mva-ti nīa. ³ Ao 'je kan' 'mε, -bo aoa' Kea -kwli" -tea' ku 'e 'dei 'de 'kle 'di ε, εmε -εε mue nva' -wee aoa' pεe 'je iku-. ⁴ 'Kaa aoa' pεe "wōin 'bεεa' -mε 'je mu mama' 'su ε 'je nyi, -wee ka Kea nīai" ao 'jea nī ε, 'de ao 'je kan' nī, -wee desavn 'a -kō 'bo aopv -pvn" nīε. -Bo ε nī kan' a, -mε dī Kea "sia 'nyin ι -wee' -kwε- de 'de aopv 'bn, ao se dε jre' 'bn -pōōn.

⁵ 'De -bo nyo nī 'e aopv "klu -wee o se tō' 'ble ε, -mε o -tee' Kea tō' i. Εε mu o tō'di poi' see, dε-nvε' Kea a -sa' dε kwai 'de nyo -wee' -pee. -Bo nyo -tee' ε dε i ε, εε' -cε' nyo "bli, 'su εε je ε nyo "ny. ⁶ 'Kaa -bo oō sea dε i -tee' ε, -mε o -te' Kea -kwli" -sisi', o 'bo tō' ipleeε, dε-nvε' nyo -ōō pleea tō' i ε, -mε ka pōō' o "tuan 'tōnīε -wee εε' -tea -tadue i ε, 'kamō o nī. ⁷ 'De nyo -jō -nīa kan' -mō 'ja a, -mε -mō 'bo Tu"bo 'a dε 'kwa 'je -ti tō' inaa. ⁸ Oō' jei tu 'a pεe 'wlvε 'sōōn 'de oō' nūkpłn -wee' "klein 'bn, -ta o 'jea -foo, 'bo se nī-.

Nīa' ke "wliiε- 'blea' ke

⁹ -Bo nyo nī 'e aopv "klu -wee o se "wliiε- 'ble ε, o 'bo sūn -kwli" -tu" ε, o wa' i o 'je na, dε-nvε' o nīε dεwōn 'de Kea "jri 'de -wee ε kpa oō' 'nyin "jei 'de εε' nyo 'a -ti' kmaa' 'bn. ¹⁰ 'De "wliiεjei -mō ε, o 'bo oō' -cεi" 'beεε- 'de oō' "wlii 'a -ti' 'bn. 'Kaa dε -je o 'je -kwlv o

po ε, εmε -nī ka oō' 'kmvniā -wee' nīa 'e Kea 'kwa a. Ka sii" 'a -faun' a -kwlea "joo -ti ε, 'kamō o nī-. ¹¹ -Bo 'jrv 'wlv 'kwla -wee ε -te faan' -pvn" 'su ε, sii" je', -wee εε' -faun' blu. 'Su εε' -faun' 'a "jriinmōa' -wee' sōn i, 'kamō "wliiεjei a mu dε i -pōan' "sia' 'su o 'je isōn-.

Dī -a poa nyo desavn 'di ε

¹² Nyo desavn a -cria' -wee o -kuua pεe i mama' 'su -ō se ε nυ ε, -mε -mō nυ 'mva-, dε-nvε' dε desavn -tun' o i, -wee o nyna -sisi' ε, εmε -ti 'kmvniā' -sea' -kwε -ta 'ble nī oō' -kei". Εε' -kei" tu mε Kea 'a -cε" 'kpa cēn wlv -tie' ε 'na εε mue nyo -uv -kma εε' -ti' "nyīa'. ¹³ -Bo desavn a sea nyo -cri' ε, o 'bo wlvε ka : Kea mε εε -tun" 'bn 'de desavn 'di ! Desavn se ε 'bεε- ε 'je Kea i -tun'. 'De Kea se ε 'bεε- ε 'je nyo 'e desavn nva' "tun. ¹⁴ 'Kaa nyo "o nyo desavn a -cria', -mε dī -īa pōo o pεe "i ε, umī -a -cri o, -wee -īa pōo o 'srε i. ¹⁵ 'De -bo nyo "tai- tō' saun "i -wee ι 'je snū' -te' 'de o 'bn ε, -mε εε mue desavn 'wlvā' see, 'de -bo desavn -mε 'boa -boa -boa 'su ε, εε pōε 'mεa' "jru "kpei-.

¹⁶ 'Ma de'di -wi" -ōō -ti' 'in kma, 'de dī -nīa 'mva 'a -ti' 'bn ε, ao 'bo aoa' -cε" 'srε ipōōε. ¹⁷ Dī 'dōε 'a "kwli -wee' ke 'saavn -cēn' a 'wlvε 'e -a "Bo Kea -nīa 'de javn 'di 'kwa. Εmε -nī -sōn' -nīa 'e javn 'di 'a nvi, ε se fai" pōo -ta 'ble. Ε nīε 'e -sōn' 'bn jeejee. ¹⁸ Εmε -nυ' tō' -ti 'a wlv, -wee -ε -nyī" -avn 'kmvniā' 'de εε' -cε" 'kpa 'a -kwlvti 'bn. Dī "klein ε nva, ε -kō' -na -apv -nī ιa' "i-saadi jō.

Dε 'ε 'wōan' ke εε' nva' ke

¹⁹ 'Ma de'di -wi" -ōō -ti' 'in kma, ao sie ε -kwlv o, ao -wee' "klein -too"-, ao 'je dε doin" o po, 'kaa ao -cne' wlvā' i, ao 'bo 'cēn 'kpaā' -too"-, ²⁰ dε-nvε' nyo -ōō -kpa 'cēn ε, -mε oō' nυ "isredī 'de Kea "jri 'de. ²¹ Εmε -ti 'ma 'tmv aopv -wee ao 'je dī -a kpuvan nyo -flēn" o, dīsaun 'a "kwli -wee' kwa -sōn -saa. 'De Kea

'a wlu nyu 'tmva 'de aopv -pee ε, ao 'je ε sin 'soon kpuun 'de -cei" 'piia' 'un -wεε ε 'je 'sin po 'de ao pεe o, dε-nvε' εme -bεε' -ε -je aoa' -suu 'puv-.

²² Kea 'a wlu aoa 'wɔan, ka ε "sia 'nyu ε, ao nu kan', ao 'bo εε' doin" o poa 'a 'su kpa. Ao 'bo aoa' -ce" pεe 'di i -teε. -Bo aoa sea aoa' -ce" pεe 'di i -te ε, -mε aoa pooe aoa' -ce" 'srε i, ²³ dε-nvε' -bo nyu ɔ sea Kea 'a wlu doin" o po -wεε ka ε "sia 'nyu ɔɔ' nu kan' a, -mε ɔ -kɔ' 'juan-'di -gbuin. ²⁴ ɔ -kɔa' ɔɔ' -ce" 'ε nusun ja -gbuan' 'de 'juan-'di 'su ε, ɔ 'kpa 'o 'ε, 'su 'homɔ ɔ 'srɪ ɔ je ɔɔ' nusun o'mae'-, ɔ se dε jrε' nmae-. 'De Kea 'a wlu -mε ε, ka 'juan- nɪa, 'kamɔ ε nɪ-. ²⁵ ε nɪε Kea 'a kε' -cεen' -εε -nyɪa" nyu -ce" -pee-tea' a. Nyu -gbuan 'e εε' kε' tu 'di -wεε ɔɔ -jrεe" ε jeejee 'de nai" 'blea' 'un ε, -mɔɔ nuε dε -cεen'-. -Bo ɔ se dε doin" o poa 'a 'su kpa a, dε ɔ nva 'dii, -bo ɔɔ' 'mae'- ε o -wεε ka ε "sia 'nyu, ɔɔ sea kan' nu ε, -mε ɔɔ' nyu tu ε, Kea a muε ɔ "diwan poa' 'de ɔɔ' nuvɔbo 'un.

²⁶ 'De -bo nyu 'na ɔɔ naa Kea 'a -jei" -wεε ɔ se ɔɔ' muɔ "wɔin 'bεε-, -mε ɔ pooe ɔɔ' -ce" 'srε i, ɔɔ' Kea 'a -jei" naa' se dεwɔn nɪ-. ²⁷ Kea 'a -jei" naa' -je -nɪa dεwɔn ε, εme -nɪ -bo "kwienynuu ke -tɪɔn'nyuvkpaε' nɪ 'e 'kle 'di ε, nyu 'je vɔpu 'i -tee'-. Dε -je -a "Bo Kea a 'daa-εε' -jei" naa' -cεen'-, εme-nao. 'De dε nyu 'jea nu ke'wle ε, εme -nɪ nyu 'je ɔɔ' -ce" 'ε -tɪ' -tu" 'de dɪsɪn "klein -a kpuvan nyu -flɛn" 'no 'kmu "kpei 'a -tɪ' 'un.

2

Nyu i'craa'

¹ 'Ma de'di -wi", aopv ɔ -tea -aa kεεma' Sesi Klisɪ -kwlɪ" ε, ao 'bo nyu i'craa. ² Ao -gbun 'no, nyu se o juo, "ko 'wɪ jrε' o 'su "wliεjei due' pa 'de aoa' 'jrui 'kɪn-gbu 'di -wεε 'sani-ctεpode nɪ 'de ɔ -ctε, 'de

ɔ -tu" "wliε- 'dɔε -puv", -wεε nɪa" nyu paa "sain-sɪn 'un 'de ɔ pa 'e aopv "klu -ke. ³ -Bo ao -gbun nyu ɔ -tua" dɪ 'dɔε -puv" ja -wεε ao 'na : Klaa" -no, -un -jii -ta "kpa-tε 'dɔε -nε "kpei, -un -je i -te ! -Wεε ao 'je wlu 'e nɪa" nyu -pee ao 'je nu : -In -nyu i -ta, 'de -un -jii -ta 'ma "kpa-tε -puv", -wεε -un -je i -te 'bo 'blvɔ, ⁴ -mε aoa 'cra nyu 'mii 'bo aoa' 'su 'nyu. 'De -bo aoa sea kan' -mɔ nu ε, -mε tɔ' saun mɪ -a po aopv -je o, -wεε aoa bla ba 'blvɔ.

⁵ Ao 'ma de'di -wi" -ɔɔ -tɪ' 'ɪn kma, ao po doin" i, nyu -su -nɪa nɪa" nyu 'no 'kmu "kpei ε, vɔpu Kea 'cra i, 'de vɔ 'je εε' -kwlɪ" -teun nɪ-, -wεε vɔ 'je kεεma' dε kpa ka vɔvɔ' 'ken nɪa. εme Kea 'na εε muε nyu -su kma εε' -tɪ' "nyɪa'. ⁶ 'Kaa aopv mɔ ε, aoa' 'wɔn aoa' 'je nɪa" nyu dε 'un. 'Mɔ 'na, "wliεjeun mu -vɔvɔ bla aopv -tɪ' "kpei -wεε -vɔ -ke aoa 'jrε 'pee 'je -gbi 'dii o, -aεε' ε se kan' nɪ-? ⁷ Klisɪ 'a 'nyu 'dɔε -nɪa aopv "kpei ε, vɔpu -a sɪ doaa ?

⁸ Ka Tv"bodε 'ε kε' "sia 'nyu, -bo aoa sea kan' nu ε, -mε nmo "jrɪi. Kea 'a wlu -crɪa' kε 'da ka, ε 'naa : -In -kma -ma -ponyɔ ɔ -tɪ' ka -un -kma -ma -ce" 'kpa 'a -tɪ' ε. ⁹ 'Kaa -bo aoa sea nyu 'mii 'cra a, aoa nuε dεsavn, ao se kε' wɔn 'je, -mε 'pee kpuv aopv 'mε, ¹⁰ dε-nvε' nyu "o nyu -je kε' -wee' wɔn -wεε ɔ sia 'o ε due' koun -gbai' ε, -mε ka nyu a sea ɪ -wee' wɔn 'je, 'kamɔ ɔ nɪ-. ¹¹ Tɔ' -o, "ju ɔ -na" : -In -bo jei" 'jeeε, omo -na : -In -bo "ku 'dbaa -ke. 'De -bo -un se jei" 'je, -wεε -un -je "ku 'dba a, -mε -un -saa kε' 'mε. ¹² 'De aoa' wlusun ke aoa' nasun 'un ε, ka kε' -ε -nyɪa" -avn -ce" -pee -tea' -wεε -ε -jea -aa 'pee 'je 'da a, -a nu kan', ¹³ Nyu -ɔɔ' 'jea nyu 'a wεε ε, -bo nyu a sea ɔɔ' 'pee 'je ε, nyu se ɔɔ' wεε 'jei -ke. -Bo nyu 'je nyu 'a wεε ε, ε "paa", ε je nyu 'a 'pee 'jea' -sii.

Kea -kwlɪ" -tea' ke εε' nuvɔbo ke

14 'Ma de'di -wi", -bo nyo 'na o -tee Kea -kwli", 'de e se "jri "kpa'e' po 'de oo' kpln 'bn 'ee, ee' Kea -kwli" -tea' tu 'bee' e 'je o 'puu- ? 15 "Ko aoa' de 'di nmou jro' ke aoa' de'di nynokpao' -ni 'e aorp "klu, -wee -vu se 'bnpaadi ke diide 'ble e, 16 'su aoa' due' wlu' 'de vu -pee o 'na : Ao mu 'de pee 'dooe 'bn ! Ao 'je de "kpei- 'wla -wee ao 'je de di, ao 'je dbo ! 'De -mo se vu pu de -ee -ti' kma vu pu "bli "nyl 'ee, -me de -me 'da- ? 17 'Kamo e ni -de Kea -kwli" -te' -ti 'bn -ke. -Bo e se nuvdbu 'ble -wee e 'je won 'di pooo' 'su ni e, -me e 'mee.

18 "Ko nyo jro' 'bee- o 'je wlu ka, o 'e nu : 'In -tee Kea -kwli" e sie kan', 'de -mo -ma a nu e di 'dooe. "Ju -wlua kan' a, 'ma mu e o -pee wlua' 'in 'je nu : -Bo -in -te Kea -kwli" -wee -maa' po e "kpa'e' 'de -ma nuvdi 'bn 'ee, -me ka nyo 'je ee' 'jesun nu e- ? Ka Kea -kwli" -tea' nia 'de -in 'bn e, nyo jro' se e 'bee- o 'je e juo-. 'Mo 'na -in -bo ke, 'ma mu e -un 'ma Kea -kwli" -tea' tooa' 'de 'ma nuvdi 'bn. 19 Ka Kea nia due' koun -gbai' e, -in -je e to' 'bn 'e, -me nmou", 'kaa -sion 'o -sii 'je e to' 'bn -ke, 'kaa faun a nu i, ia di a cre'.

20 'Oo nyio, ka -in se to' -tuu" 'ble kan' a ! Ka Kea -kwli" -tea' -sea' nuvdbu 'ble -me nia won 'dipoo' e, -in se e "inu -in -je e 'mii 'won ? 21 -In -gbun 'no, 'de -a 'mia Ablaam 'a nuvdi 'a -ti' 'bn mo Kea 'doo- 'israi. -Ta o 'wocan oo' "ju Isaaki 'srae' -bn-saati -wee o kpo mamau 'su o nynia 'o 'sraa-sa'in 'bomo o -tee Kea -kwli" ka e kmai". 22 Ka o 'jea Kea 'a -ti' to' 'bn e, oo' nuvdi ni -toe. Ka e nua -wee oo' nuvdi nynia oo' Kea 'a -ti' to' 'bn 'jea' 'i, 'ka -nao. 23 Ka e 'crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'ka ka : Ablaam -tee' Kea -kwli", eme -ti Kea nu o 'isrei 'bn, -wee ee 'doo- e ba. 24 Aoa 'jee, -bo nyio 'kpa 'isrei 'bo Kea "juoi e, -me 'de oo' nuvdi 'a -ti' 'bn -o, e se 'de oo' Kea -kwli" -tea' 'a 'su 'bn ni- 25 'Kamo e ni -ke 'de -kwloite 'nyno

Raabu 'a -ti' 'bn. -Bo Kea 'doo 'isre nynokpao' 'bo e "juoi e, -me 'de va' nuvdi 'bn -o. -Ta v 'nyia nyo Sosue dboa -tein, -wee v tooa vu pu -je jre' e, 'bomo va' Kea -kwli" -tea' poo "jri "kpa'e' -ke. 26 To' -o, ka 'bluku -suu sea 'bn ni 'mea, 'kamo -bo nyio 'o Kea -kwli" -tea' se "jri "kpa'e' po 'de oo' nuvdi 'bn e, -me oo' Kea -kwli" -tea' -ne 'mee -ke.

3

Muo 'o -ti'

1 'Ma de'di -wi", nyo -tuu"-tuu 'bo 'de aorp "klu nte, -wee vu 'bo nyo de tooa i-poen, de-nue' ao 'je kan' 'me -apu -oo tooa nyo de -aa 'pee a mu e "ikmaa' e 'je nyo jro' -sii.

2 -A -wee' "klein a -si' -ti' "i 'me due 'due 'de ba -pee 'de di -tuu"-tuu 'bn. Nyo -oo' -sia -ti' "i 'de oo' 'tmu-ti 'bn e, -me oo' nyio tu nte 'pepe, o 'bee- oo' ku "woin 'beea' 'me -ke. 3 Ao -gbun 'no -bo -a -nuei" -wee soo" 'je -a won 'je 'su e, -a -jaa e -ka'pee 'won, 'kamo -bo -a nu e, -wee -aa po soo" -wee' -je o.

4 'Bo -me 'de e, ao naa -bato' 'a -ti' to' "kpei- ke'wle. E 'bei", -wee -bo -son' jro' o, poo' klaa" a "tun e -tajro. 'Kaa nte de-saan" ka me -ee po e -je o, -wee -ta ee' tbaai niai" e, 'de ee muu 'o. 5 Aoa 'jee, 'kamo muo ni -ke 'bo nyio -pon". E 'piie "i, 'kaa e 'bee' e 'je wlu klae" klae" 'tmu. Ka ne de-saan" ka 'beea e 'jea 'kwajeeea "jri po e, ao nee to' "kpei- -ke. 6 Ka ne nia, 'kamo muo ni -ke. 'Bo muo "keim mo disan 'a "kwli -wee' a 'wlu. Muo 'o de tu -nia 'o nyio -pon" e, ee ja nyio nuva' o, -wee ee kpuun nyio -flen". De -tba' 'e nyio 'o 'wlu' o e, ee' ne tu -tbaa' 'bo oo' muo "kpei -wee ee jo -ti' -pon", de-nue' ne -e 'bn -sion' 'jea mu e, 'demo e 'wlu. 7 Nyio 'bee- o 'je 'kwla 'dinmi 'a kpe -wee' kpln -tuu"-, -wee i 'je o won 'je : nmi o, nuu o, cnie -pee' o, -smii' o, nyio -tuu"- i kpln 'me -wee ia

'je ɔ wɔn, ⁸ 'kaa muɔ -me ε, nyɔ se ε 'bɛɛ-ɔ 'je ε kplɪn -tuu"-. Muɔ nɛ nyɔ 'kle "kpei jade -o. Ɛɛ' -te -tadue i. De jre' -nɪ 'e muɔ 'ɔn -ε -ke sen 'ε -ku' -koɔɔ'-, -wɛɛ -εɛ -dba nyɔ. ⁹ Muɔ me -aa nɔ -wɛɛ -aa po -a "Bo Kea -ε -nɪa -aa Tu"bo 'sɛ-, -wɛɛ nyɔ Kea nɔa 'de ɛɛ' -koɔɔ' i 'ɔn ε, 'de -aa poo ɔɔpu -soo' o. ¹⁰ Wɔn due' koun -nɛ ɛmɛ -εɛ po nyɔ "diwan, ɛmɛ -εɛ poo nyɔ -soo' o. 'Ma de'di -wi", ε 'bo kan' -mɔ nɛ 'bo -a -nynɪ. ¹¹ "Ni 'dɔɛ ke "ni saun 'beɛɛ' i 'je 'o "kao-due' wɔn 'wɔɔ ? "ɪn-, ε se kan' nɪ-. ¹² 'Ma de'di -wi", 'mawlotu se ε 'bɛɛ- ε 'je -kwɛn' mua" cro, 'de -kao se ε 'bɛɛ- ε 'je 'mawlobuo cro-. 'Tɔni se ε 'bɛɛ-, ε 'je 'dɪ.

Tɔ' -wɔɔa 'e jawn 'di ε

¹³ -Bo ao 'na ao nɛ tɔ'di -wɛɛ ao juo de "i ε, -mɛ ao tɔ ε 'de aoa' 'kmɔ 'ɔn. Aoa' tɔ'di nɪa' 'je "jri "kpaɛ' po 'de -cɛ" ja jaa' ke pɛɛ 'dɔɛ 'ɔn. ¹⁴ 'Kaa -bo ao 'bɛɛ- aoa' -cɛi" -wɛɛ ao 'na ao nɛ tɔ'di, 'de aoa' -kwɛn nɔ pɛɛ ke aoa' "cɛi nɔ pɛɛ a sea aopu i 'sɔan a, -mɛ aoa 'tmɔɛ sɪ, tɔ' -tɪ se 'de aopu 'ɔn nɪ-. ¹⁵ -Bo aoa sea dɪ -nɪa kan' -mɔ nɔ ε, -mɛ aoa' tɔ' 'dɪnɪa' se 'e jawn 'di 'wɔɔ, ε 'wɔɔɛ 'nɔ 'kmɔ "kpei. Ɛ nɪ aoa' nyiɔtɔ' -o, ε 'wɔɔɛ 'e -sɪɔn' 'ɔn, ¹⁶ de-nɔɛ' -ta ba -kwɛn o nɔa' ke ba "cɛi o nɔa' nɪa, 'bomɔ -puaa' -puaa -puaa' ke dɪsɔn 'a "kwɪ -weɛ' nɪ-. ¹⁷ Tɔ' -je -wɔɔa 'e jawn 'di -mɛ ε, ε nɛ 'pepe, -flɛn" se ε -pɔn" nɪ -wɛɛ ɛɛ -pɔn pɛɛ 'a bluɔ' i. Ɛɛ' -pɔn -kɪn i, ɛɛ -tɛɛ nyɔ 'ɔ nɪ', ɛɛ 'jɛɛ nyɔ 'a wɛɛ-, ɛɛ nɔɛ dɪ 'dɔɛ -tuu"-tuu. Ɛɛ' nɔ nyɔ "cɛi o, ɛɛ' 'cra nyɔ 'mii, ɛɛ' poo "jri de. ¹⁸ Nyɔ -sɔa -pɔan pɛɛ 'a bluɔ' i 'bo ɔɔ ke sɔa' -ponyɔ 'nynɪ ε, sɔa' -cɛ" 'kpa 'a pɛɛ blu', sɔa' 'kmɔ a muɛ 'e Kea "jri 'dei nmɔɔa'.

4

'Kmu "kpeidi' a "dia 'jea'

¹ -Taka tɔ ke -cɛa' a 'wɔɔ 'de aopu "klu ε- ? Aoa' -cɛ" 'ε 'tɔn nɔdɪ -ɪa -fɔan' -gba 'de aopu 'ɔn, umɪ -a nɔɛ -wɛɛ tɔ ke -cɛa' a 'kpa 'de aopu "klu. ² Ao -nɪɛi" ao 'je dɪ 'ble, de-nɔɛ' ɪa pɔoa aopu pɛɛ "i, 'kaa aoa' 'ble i 'sɔ aoa 'dba "ku, aoa nɔɛ ba -kwɛn o. Ao 'bleɛ de i -pɔan' 'a 'kpi, 'kaa aoa' 'je de aoa -pɔan' i ε, de-nɔɛ' aoa -cɛ" ba o -wɛɛ aoa -fɔn' ba tɔ o. De ao nɪai" ε, aoa' 'je ε, de-nɔɛ' aoa' -tee' Kea de i. ³ Deɛ-tɪ -bo ao -tee' de i 'de aoa' 'je ε, ɛmɛ -nɪ aoa -tee' ε i ka saun ka-, -wɛɛ ao 'je ε aoa' -cɛ" 'ε -kwɔtɪ 'ɔn nɔɔ-.

⁴ Ao -gbun ka aoa' kpuan wlu "kpei- i ε ! Ka nyɔ -a -pɔan dɪ 'a kpe 'sɔɔn i -tadue nɪa, 'kamɔ ao nɪ-. -Bo ao ke 'kmɔ "kpeidi dbɛɛ ε, -mɛ ao ke Kea 'nyɛɛa 'ɔn ε, ao se ε juoo- ? Nyɔ ɔ -nɪai" ɔ -jea 'o 'kmɔ "kpeidi' 'de bla 'ja a, -mɛ ɔ ke Kea se dbɛɛ. ⁵ Wlu -cɪɪa' 'de Kea 'a 'sɔɛ 'di ε, ε 'naa :

Kea 'a -Suu ε 'nyɪa -aun ε, ε 'bleɛ -kwɛn, ε -nɪɛi" -aa 'kmɔ -weɛ' 'je ɛɛ' -tea' -te.

Aomɔ naa tɔ' i, -bo Kea 'a wlu 'da kan' 'ee, -mɛ foo" 'ɔn -tɪ' -oo ?

⁶ "ɪn-, ε se kan' nɪ-, 'kaa nyɔ -kma Kea 'a -tɪ' ε, ε nɔɛ -wi" -mɔ 'saasɔn -cɛɛn' "jrii, 'kamɔ wlu -cɪɪa' 'da, ε 'naa :

Kea a -fɔn' -cɛi" 'bɛɛɔn o. 'Kaa ɛɛ 'jɛɛ nyɔ -sɔa -piia' sɔa' -cɛi" 'a wɛɛ-.

⁷ -Bo ε nɪ kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao jaa "jru ja 'de Kea -pee, ao -fuun -sɪɔn' nya -wɛɛ ɔ 'je aopu kɪn tɛɛn-. ⁸ Ao 'kpa Kea -pɔn", -wɛɛ ε 'je ao -pɔn' 'kpa. Ao deɛaun nɔɔ, ao -sa dɪsɔn 'a -flɛn" kwa i ! Ao "jridepɔɔn, ao wɔɔ aoa' pɛɛ !

⁹ Ao nɪ 'e "jrii "kaea' 'ɔn, ao -fɪn", ao kplee-, aoa' 'keɛɛ nynɪ -srɛɛn 'kwe- paa' 'ɔn, -wɛɛ aoa' 'mɔa' -je "jrii "kaea' 'ɔn -srɛɛn. ¹⁰ Ao jaa aoa' -cɛ" ja 'bo Tu"bo -sɔn -wɛɛ ε 'je aopu "jei kpa.

Ao 'bo ba 'a 'pee 'jeɛ

¹¹ 'Ma de 'di-wi", ao 'bo ba cɪɛn. Nyɔ -ɔɔ dooa ɔɔ' de'di 'a 'nynɪ,

-wεε -ɔɔ -jea ɔɔ' 'pee ε, -mε ɔɔ blaa Kea 'a ke' wɔn i, -mε ɔɔ wluue Kea 'a ke' 'dei. 'De -bo -ma sea Kea 'a ke' 'dei wluu ε, -mε -ɪn se εε' wɔn'jei nɪ-, -ma -jeε εε' 'pee. ¹² 'Kaa 'pee 'jei nɪε due' koun -gbai', emε -nɪ Kea. Nyɔ "o nyɔ jɔɔ' se ε 'bεε- ɔ 'je ɔ -ponyio 'pee kɔvɔn-. Kea -ε -nyɪa" nyɔ ke' ε, εε' 'sɔ mε -bεε' -ε -je nyɔ 'pɔvɔa' "nyɪ 'de -ε -bεε' -ε -je nyɔ i-sa. -Mɔ -ɔɔ kɔvɔn ɔ -ponyio 'pee ε, dε -ma -daa' -ma -cε" ε- ?

-Cei" 'bεεa' se "inmɔ

¹³ Ao po 'ma wlu doin" o la, aopɔ, kaan ɔ -na : -Stan wɪ o, -klae"- o, -aa muε 'o -kwɔ -nε 'di mua', -wεε -a -je 'dɔɔ po, 'de -a -je 'wei 'je. ¹⁴ Dε -εε mua ao 'jrii nɔvɔa' -klae" ε, ao se ε juo-. Dε aoa' 'kmɔ nɪ 'ɔn -ε ? ε -ko' "nɪ smua 'a fuu". -Bo ε mu 'jei dε-saan" ka 'sɔ, ε cɪɛn i. ¹⁵ Ka -jɔ ao 'jea 'da 'de ε, emε -nɪ : -Bo Kea -nɪεi" ε, -mε -aa muε 'kmɔnɪa' -wεε -a -je dε -je ke dε -nɪ nɔ. ¹⁶ 'Kaa kaan ka aoa' 'bεε- aoa' -cεi" 'de tɔ klae'" ɔn. -Cei" 'bεεa' -je -nɪa kan' -mɔ ε, ε nyniε 'jrii.

¹⁷ Nyɔ -jua dε 'dɔε -ɔ -jea nɔ 'pepe -wεε -ɔ se ε nɔ ε, -mε -mɔ nɔε dεsɔvɔn.

5

"Wliεjevɔn 'a fen' -saa'

¹ Aomɔ "wliεjevɔn kaan la ! 'Kle -εε mua aopɔ "kpei jia', 'de εε' -tɪ' 'ɔn ε, ao -fɪn", ao kplee-. ² Aoa' "wlii- sɔɔn, -wεε wɔn di aoa' 'ɔnpaadɪ. ³ Aoa' 'sani ke aoa' 'wei kɔvɔn 'kɪn. la' 'kɪn -nɪa 'mɔvɔ- ɪnɪ -a mu aoa' "kpei -tɪ 'tmɔi nɪa' 'pee 'jewɪ o, -wεε ɪ 'je ao -siian', ka nε ε siian dɪ ε. Aopɔ de 'bɔɔ -sɔn nɪa 'e nyɔ 'jru, -wεε -ɔɔ -sii" a "wlii- pɔan 'a "jru i ke mamav ε, ao -gbɔn 'nɔ ! ⁴ Nyɔ -sɔvɔ nɔvɔa dɔvɔ 'de aopɔ o -kle' ε, sɔvɔ wluue 'mii, dε-nɔvɔ' ao se sɔvɔ -kei" -sa. Sɔvɔa' -fɪn" wlu mu' mamav 'sɔ ε je 'e 'kmɔ -wee' "klein 'a Tɔvɔbo doin" 'kpa. ⁵ 'De 'kmɔ "kpei aopɔ nɪa dɪ

-wee' "klein siie aopɔ i. Dε -ε nɔvɔa aopɔ 'tɔn ε, aoa nɔvɔ'. Ao dɪε dɪ 'dɔε -dɪ'pɛn 'sɔ ao je 'cna pa dɔn pɔn, 'de -mε 'kamɔ aoa' 'mε nɔ' "kɔvɔn-i. ⁶ 'Isrei -ɔ sea 'bεε- -ɔ -jea ɔɔ' -cε" "kpei- 'tɔvɔn- 'de ao 'kwa a, ao kɔvɔn ɔ 'pee, -wεε ao 'dɔvɔ.

Pse ikua' ke Kea bae' ke

⁷ 'Ma de'di -wi", ao kuu pεe i mamav 'sɔ Tɔvɔbo 'je de ji. Aoa 'je -tɪɔnɔi 'mεε ? -Bo ɔ po ko 'de -kle ε, ɔ kuuε tɔ' i mamav 'sɔ ɔɔ jea ɪa' -flu" nɔ' fuo, emε -kɔn -tɪ'. Tɔ' due' -nε emε ɔɔ kuu i mamav 'sɔ -kua" a jea 'nɔ -sɔn' 'kpa. ⁸ Aopɔ mɔ -ke ε, ao kuu pεe i, dε-nɔvɔ' Tɔvɔbo 'a dεji nɔ' se o tɛɛn-.

⁹ 'Ma 'cε, ao 'bo ba 'dei wluue, -wεε Kea je aoa' 'pee 'je. Ao -gbɔn 'nɔ, 'pee 'jei -tεε ji -tɪ. ɔ nɪε 'o -gbɛin" -jei". ¹⁰ 'Ma 'cε, Kea 'a wlu 'kwajaaɔvɔn -sɔ -tmɔvɔ Tɔvɔbo 'a -tɪ' tɛin" ε, ao po sɔvɔvɔ 'a -tɪ' -kwɔvɔ o, 'bo sɔvɔvɔ "kpei mɔ ao 'je 'kle 'jea' cɪan- 'de pεε "wɔin 'bεεa' 'ɔn. ¹¹ Aoa 'jee, nyɔ -sɔ -kuua tɔ' i 'de 'kle 'di ε, "diwan nyɔ -o, -aa pɔε sɔvɔvɔ -tɪ' o. Ka Sɔvɔvɔ kuua pεe i ε, ao 'wɔɛn', 'de 'dɔε -je Kea "nyɪ ɔ de'bɔɔ- nɔ" ε, ao juo -mε 'mε. 'Ma 'cε, Kea nɔmɔ 'di wɔn, εε 'jee nyɔ 'a wεε-.

¹² Dε -je -kɔan -tɪ' ke'wɪε -wεε 'ma 'tmɔvɔ 'de ao -pee ε, 'ma de'di -wi", emε -nɪ, ao 'bo 'blɔvɔ- ke jaɔn 'ɔn -sɔnɛɛn ε. Dε ao 'jea nɔ ε, emε -nɪ aoa' kɪn nɪ kɪn, aoa' "ɪn- nɪ "ɪn-, -wεε 'pee je aopɔ kɔvɔn.

'Wɛnvɪ 'a Kea bae'

¹³ -Bo nyɔ jɔɔ' nɪ 'e aopɔ "klu, -wεε ɔ nɪ 'de 'kle 'di ε, -mε ɔ 'tmɔ ε 'de Kea -pee 'de baewlu 'di. 'De -bo jɔɔ' nɪ 'de 'mɔvɔ- 'ɔn ε, -mε ɔ ble, ɔ 'je Kea 'a 'nyɪnɪ 'i 'bεε-. ¹⁴ -Bo nyɔ jɔɔ' nɪ 'de aopɔ "klu -wεε ɔɔ' dε ε sea pɔoa a, -mε ɔ 'da Kea -gbu 'a nyɔsɔa -wεε sɔ 'je ɔ 'cna 'jru po 'de Tɔvɔbo 'a 'nyɪnɪ 'ɔn, -wεε sɔ 'je ɔɔ' Kea bae-. ¹⁵ -Bo sɔvɔ bae Kea 'de εε' -kwɪt' -tea' 'ɔn ε, 'wε-nɔi -nɔ ɔɔ muε 'pɔvɔa'. Tɔvɔbo a mu ɔ

kui-sɔn ifloan' "nyɪa'. ɛ 'je ɔ "jei
 kpa, -wɛɛ -bo ɔ nʊ dɪsɪn ɛ, 'de ɛ
 'jɪ -kɔ'. ¹⁶ ɛmɛ -tɪ ao 'je aoa' dɪsɪn
 'a -kɪn cɛn 'de ba -pee, -wɛɛ ao 'je
 ba 'a Kea bae 'de ao 'je 'pʊ. -Bo nyɔ
 -srɛi" ɛ, ɔɔ' baewlu a cɛn dɛ. ¹⁷ Kea
 'a wlu 'kwajaai Eli nɪɛ nyɔ -o, ka
 -a -nɪa, 'kamɔ ɔ nɪ-. 'Wɪ jɾɛ' o ɛ, ɔ
 baɛɛ Kea i, -wɛɛ "ni se dbai, 'sʊ 'bo
 ɔɔ' baewlu "i ɛ, "ni se dba -cɛɛn'-
 'de 'blʊa- "kpei 'de -sɪn taan 'cʊɪ
 -mɛɛo"- 'dɪ. ¹⁸ 'De ɔ bae Kea ke'wɛ
 -wɛɛ "ni 'je dba 'sʊ "ni -tɛɛ dbaa'
 -pʊn", -wɛɛ doodɪ -wee' "klein mɛ
 'de ɪ -tɛ croa' -pʊn".

¹⁹ 'Ma de'di -wi", -bo aoa' due'
 "tai- tɔ' -tɪ 'a -jɛblʊ "i ɛ, -wɛɛ nyɔ
 due' jɔ 'o tɔ' -tɪ 'a -jei" de ɛ, -mɛ
 nmɔ "jɾii. ²⁰ 'De ao 'jea -kwɪɔ o sie
 ɛ, ɛ ka : nyɔ -ɔɔ muɛ nʊa' -wɛɛ nyɔ
 jɾɔ' 'jea 'o ɔɔ' dɛsɪnʊ -jei" 'wɪɔ 'de
 ɔ 'jea 'o Kea 'a -jei" de jɪ ɛ, -mɛ ɔɔ
 muɛ ɔɔ' jeɪ tu 'a -suu 'pʊɔa' 'de ɔ 'je
 dɪsɪn -tuu"-tuu 'a -kɔ "puue" "kpei
 po 'de ɪ 'je -kwɛ-.

"I-saasbe Piei 'cra

Jewlu-

¹ Mo Piei, 'in nte Sesi Klisi 'a -tadboi -o. Aopu Kea 'cra i -wee -o -nia 'dui- 'de 'blua- 'sru "kpei e, 'de -o -koa Pɔnblua ke, Galasiblua ke, Kapadost-blua ke, Asiblua ke, Bitiniblua ja, 'mo -o ja aopu 'sbe -ne. ² Kea -e -nia -a "Bo e, eme -tee aopu kpɔi" 'de ee' -Suu 'bn, ao nte ee' nyu -o. 'Kamo e nee to' "kpei-sese, -wee ao 'je Sesi Klisi wɔn 'je, 'de o' nymo -wla i 'je aoa' dɔsɔn -ko'.

Kea po ao "diwan -wee e 'je aopu 'saavn "jrii nu, 'de aoa' pee 'a blua' 'je "kpei 'kpa jeejee !

To' tba-ta

³ Kea -e -nia -aa Tu"bo Sesi Klisi "Bo e, -a -bee' ee' nyu "i, de-nue' e nmo 'di wɔn 'pepe 'de -a -pee. E -sa Sesi -klu' -wee -a -mo -ke Sesi "sia "i e, e "nyu -a 'kmu dee nia' 'de o 'bn. 'De ee' -to' 'bn e, -a tba 'kmu dee nia' -ne to' "i. ⁴ -Bo e ni kan' a, -me -a -bee' 'ken Kea -teea ee' 'ce 'dei 'de javn 'di e, -a -je ee' 'mva-nu. Ee' 'ken tu se dooa-ta 'ble, e se -flen" kpuɔn -ta 'ble, e se "jrii-kwe-ta 'ble, eme Kea -tee ao 'dei 'de javn 'di. ⁵ Aopu -o -tea' Kea -kwɔl" e, ee' "ikmaa' a fue aopu i mamau 'su, e 'je 'blua 'a -kwe- no" jee-, -wee 'puva' e -teea ao 'dei e, ao 'je e 'je.

⁶ 'De ee' -to' 'bn e, -bo aoa sea 'kle 'a kpe -wee' 'je 'de -stanwɔ 'di mo 'de e, ao nu 'mva-, de-nue' ee' no' tu se "iten 'bode. ⁷ Ma 'ce, 'kle 'a kpe aoa ceɔan 'bn e, eme -ee muɛ nva' -wee aoa' Kea -kwɔl" -tea' 'je 'pepe ni-. Aoa 'jee, 'sani -ee mua isoan' a, ka e nia 'pepe -bo nyo -nuei" o 'je e juo e, o nyie' 'bo "jri. 'Kamo e ni -ke 'de aoa' -to' 'bn. Aoa' Kea -kwɔl" -tea' -e -nia dewɔn kpe -puue -e -sia 'sani e, e 'je 'de 'kle 'bn ceɔn -o. -Bo ee sea 'e 'kle

'bn ceɔn e, -me ee muɛ 'pepe nva', -wee -sɔntɔ Sesi Klisi a mua de jia' 'de Kea 'je aoa' nyu "jei kpa. ⁸ Ao se Sesi Klisi "jri- 'jee- due', 'kaa ao kma o' -tɔ'. 'Kamo ao se o "jri- tba 'de -stanwɔ 'di ke, -wee ao -te' o -kwɔl". Eme -tɔ 'di 'a wɔn nmoa' ke 'mva- klaa" ni 'de aopu 'bn. ⁹ Ao 'je kan' 'me aoa' Klisi -kwɔl" -tea' me -ee mu aoa' -suu 'a 'puva' "jru "kpei poa'.

¹⁰ 'De ee' 'puva' tu 'a -to' 'bn e, Kea 'a wlu 'kwajaavn "jree- Kea 'a 'sbe 'me tein" sese, -wee 'saavn Kea 'na e 'je aopu "jrii nu e, 'de su 'tmu ee' -tɔ'. ¹¹ Klisi 'a -Suu -e -nia 'de uɔpu 'bn e, eme ka Klisi a mua 'kle 'jea' -wee Kea 'jea di klae" nu 'de o' -ko 'di e, eme -tmu e 'de su -pee. Eme -tɔ su "jree- 'sbɔ -wee su -pɔn ee' 'o nyu nɔ" ke ee' -son' i. ¹² 'Su ka ɔa' di tu sea "jri "kpa' poi 'de uva' -ne no" 'di -wee ɔa mua "jri "kpa' poa' 'de aoa' -ne no" 'di e, su 'wɔn e 'mii. 'De -stanwɔ 'di e, di su -sa 'kwla a, umi Kea 'a -Suu a po ee' dbonuvu -je o -wee uva 'tmu 'de ao -pee. ɔa' di tu e, Kea 'a "soa-wi" -nia 'e javn 'di -nuei" su 'ji ja -gbun -ke.

Kea 'a -jei" naavn 'a nisun-

¹³ Eme -tɔ ao 'je aoa' -ce' ikpuɔn-, ao kpuɔn 'e "jri ao 'je Kea 'a -kwɔlɔtɔ nu. 'Saavn Kea a mua ao "jrii nva' Sesi Klisi 'a deji no" e, eme ao 'je to' "itba -sisi'. ¹⁴ Ao 'je Kea wɔn jeejee, di -nia aoa' 'tun nudɔ tein" -me ao se Klisi 'a -tɔ' to' 'bn 'je ke e, ao 'bo 'e ɔ 'di de muɛ. ¹⁵ 'Kaa ao ni 'pepe 'de aoa' nuɔkplɔn -wee' 'bn ka Kea -e -da aopu nia 'pepe e. ¹⁶ To' -o, Kea 'tmu ee' wlu tu 'me sese e 'naa : Ao ni 'pepe, ka 'mo nia 'pepe e.

¹⁷ 'De aoa' baewlu 'di e, aoa 'daa-Kea "Bo, -wee aoa poo e -too" - "i. Di "klein nyio o nva due 'due e, Kea me -ee mu ɔa' 'pee 'jea' ka due' ka-. -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me no" -sia 'o aoa mua nva' 'de 'blua- "kpei e, ao kpa ee' ni' -tea' nya 'de aoa' nuɔkplɔn -wee' 'bn. ¹⁸ Soon'

-je ε ja -wee ε -seia aopv 'de ao 'bo -wi" 'a kplvn 'kwa a, ao juo -me 'me. Ε se di -ju -a mua isovan' ka 'sani ke 'wei nta mi Sesi Klisti nu -wee o seie aopv ni-. ¹⁹'Kaa Klisti 'a nymv -εε sovn'o ke' kma', emε seie aopv, ka 'blaaju -ε sea -ko -pvn" ni 'a 'sraa- nta. ²⁰'De nyio 'o -seie -ti 'vn ε, Kea -teεε Klisti kpvi" sese -me 'kmv se nvbe ke, 'de ε -so 'kwla 'de 'de'bov- no" -a -nta 'di -ta 'di, -wee o 'je aopv seie-. ²¹Omv -nvε' -wee ao 'βεε- Kea -kwlv" -tea'. Kea me -so 'kunyio' -wee -ε nv o keεma' vn. Emε -ti ao -te' 'e Kea 'kwa -kwlv" -wee ao 'jee to' 'itba.

²²To' -ti ao 'wvan -wee ao 'jea wvn ε, umi -wovv aov' ppe emε -ti ao 'βεε- ba 'a -ti' kmaa' ka -covan' ka. -je ε nta kan' -mv 'ja a, -me 'de aov' ppe -wee' "klein 'vn ao kma ba 'a -ti' due 'due. ²³Ao 'je kan' 'me Kea 'a wlv -ε sea ison-ta 'ble ε, emε -nvε' -wee ao 'wlv 'wlvba' dee-. Ε se nyio -ovv mua 'mea' mv -nyv" aopv εε' 'kmvnta' tu ni-, Kea -sea' me-ta 'ble ε, emε -nyv" aopv εε' 'kmvnta' tu. ²⁴De -crva' 'de Kea 'a wlv 'di sese ε, ε 'na :

Ka sii" 'a -favn' nta, 'kamv nyv 'a dεwvnta' ke vva' 'jriinmva' -wee' ni-, -bo sii" je 'sv εε' -favn' blu'. ²⁵'Kaa Kea 'a wlv me -ni 'kmv jeejee. Ε se ison-ta 'ble.

Εε' wlv tu me -ni -poia" -ti nyv 'tmva 'de ao -pee ε.

2

'Kmvnti sou" ke Kea 'a nyv ke

¹-je ao 'wlvba 'wlvba' dee- mvv kaan 'ja a, -me ao 'bo dsvavn 'a kpe -wee' o, ao 'bo sv 'tmv-ti, ao 'bo 'jridepoo-ti, ao 'bo ba -kwlvn o nv-ti, ao 'bo -sov wlv-ti. ²Ka nyvte 'nya tvn a nva "nynupliε ε, 'kamv Kea 'a wlv ε ke de jre' -sea' "jrii bee a' tvn 'je ao nv -ke, -wee ao 'je 'boa 'de ε 'vn 'bo Kea 'a -jei" mamav 'sv ε 'je aov' 'pvva' 'a "jri "kpaε' povv jεε-. ³To' -o, ao -tvn'

Kea 'a 'diwvnmva' wvn 'me, ao je ε 'je.

⁴Ao 'kpa Tv"bo -pvn", ka -gbu" 'a "sou nta 'kamv o ni, 'kaa o nte 'kmv, o se 'me. Εε' "sou tu ε, nyio povv ε svn i, ka "sou sea nvvdbo 'ble nta. 'Kaa 'de Kea "jri 'de εε' "sou tu nte dεwvn, emε -ti ε -tee' ε kpvi". ⁵Aopv mv -ke ε, ao 'kpa -gbu" 'a "sei -nta 'kmv ε. Ao "tai aov' -cei" -wee Kea 'je aopv 'vn "duo- 'de ε 'je ao εε' -gbu" -tee, -wee εε' -Suu 'je 'de ε 'di "ti. Ao 'je kpvi" -tee, 'de ε 'je aopv dbonvvn 'vn nv 'de εε' -gbu" 'di. -Me aov' jevn tu ε, ao 'je Kea wvn -saa 'de Sesi Klisti 'vn, emε -εε nv Kea 'tvn.

⁶De -ε -crva' 'de Kea 'a wlv 'di 'de ε, ε ka :

"Sou -nta dεwvn emε 'vn 'cra i -wee 'vn -te i 'bo Selisalem, 'de -ε "kpei 'vn 'je 'ma -gbu" povv-. Nyv -ovv mua εε' -ti' to' 'vn 'jea' a, -tvn' se o 'i' dbaai.

⁷Aopv -o -jea Klisti 'a -ti' to' 'vn ε, εε' "sou tu nte dεwvn 'de aov' -to' 'vn. 'Kaa nyv -sv sea Klisti 'a -ti' to' 'vn 'je, 'de -wi" -mv 'a -to' 'vn Kea 'a wlv 'naa :

"Sou -gbu"povv povv svn i ε, emε -εε "sou tu -svεε "sou -ceεn' 'vn de'bov- no", -ε -sii "sei -wee' "klein.

⁸'De fo' jre' o ke'wle, wlv -ε -crva' ε 'naa :

Εε' "sou tu a mvε nyiovpv 'a bv -tiia' -wee sv 'je i -ka 'bo ε "kpei.

Dεε-ti vva' nyv tu -ka i ε, emε -ni, sv se ε "inv sv 'je Kea 'a wlv wvn 'je. Nyv -sv -na" o a de to' 'vn 'je -ti ε, de Kea -tea' 'de svpv 'a 'kmv 'a nya i ε, emε -nao. ⁹'Kaa aopv mv ε, ao nte Kea 'a nyv -o, ao -teεε kpvi", ao nte 'beo 'o dbonvvn -o. Ε -tvn' aopv 'me, -wee ε -sa aopv 'de kwie 'di 'de ε ja aopv 'de εε' -son' -ceεn' 'vn, -wee ao 'je εε' nvvdv 'dve 'a -ti' 'tmv 'de nyv -pee. ¹⁰Ao se Kea 'a 'ce ni tein" de-, 'kaa kaan ka ao nte εε' 'ce -o. Ka Kea a 'jea

nyv 'a wée-, tein" 'de ε, ao sɪ juo-, 'kaa kaan ka la ε 'jee aoa' wée- -ke.

Kea 'a "juwinvvn 'a nasvvn

11 'Ma -tɪ" kmaʊn, ka 'dʊɪ- nɪa, 'kamɔ ao nɪ 'nɔ 'kmʊ 'kpei, ao nɪε nabʊ ja. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tɪ', ao 'bo 'o aoa' 'tʊn nʊdɪ saɪn 'de blaɑ, dε-nvε' ɪɑ -fɔn' aoa' -sʊu tʊ o. 12 'De nyv -vʊ sea Kea juo "klu ao nɪɑ, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tɪ' -wée ao 'je kplɪn 'dɔε nʊ. -Bo ε nɪ kan' a, -mε -bo vʊɑ sea aopv dεsaʊnvʊn 'daa- mɔ 'de ε, vʊɑ mʊε aoa' kplɪn 'dɔε 'jriε- 'jeeɑ' -wée -sɔntɪ Kea a mʊɑ εε' -ce" 'kwla -saa' 'de vʊ -pee ε, -wée vʊ 'je εε' 'nynɪ "i 'bεε-.

13 'De Tv"bo 'a -tɔ' 'vʊn ε, ao 'je nyv -tea nyv "jru kpɔ' i wɔn. -Bo ε nɪ -bluajei 'a -ce" 'kpa o, 14 -bo ε nɪ nyv ɔ -tea' 'o -wée -vʊ -jea dεsaʊn nʊvʊn 'a 'pee 'je, 'de -vʊ -jea dε 'dɔε nʊvʊn -tɪ' o pɔ, ao -te' vʊpʊ 'a nɪ'. 15 'Ma 'ce, dε Kea a -pɔɑn i ε, εmε -nɪ -bo aoa sea dɪ 'dɔε nʊ ε, -mε nyv -vʊ sea tɔ'dɪ nɪ -wée -vʊɑ wlaɑ aopv ε, aoa mʊε vʊɑ wɔn "muua'. 16 Ka nyv -tea vʊɑ' -ce" -pee a na, ao na kan', ao se dε jre'ε kʊɔn kwla' nɪ-. 'Kaa ao 'bo aoa' -ce" -pee-tea' -nε "i 'nɪε 'sʊ ao 'bo dɪsaɪn nʊε. Ka Kea 'a dɔnʊvʊn a na, 'kamɔ ao 'je na-. 17 Ao -te' nyv -wée' 'a nɪ'. Aoa' de'di -wi" -vʊ -ke aoa naa Kea 'a -jei" ε, ao kma vʊpʊ 'a -tɪ'. Ao plee Kea jeejee. Ao -te' -bluajei 'a nɪ'.

Ao -gbvvn Klistɪ ja

18 Aopv -ɔɔ nʊvʊ nyv "juɔɪ ε, ao jaa aoa' -ce" ja 'de aoa' 'blevʊn -sɔn, -wée ao 'je vʊpʊ 'a nɪ' -te' 'de dε "o dε -wée" 'klein 'vʊn. -Bo vʊɑ' kplɪn nmɔ "jrii o, -bo vʊɑ' kplɪn nynɪ "jrii o, ao 'je vʊpʊ wɔn jeejee. 19 -Bo nyv -nɪεɪ" ɔ 'je Kea wɔn 'je -wée ɔɔ sea 'kle 'je 'de εε' -tɔ' 'vʊn ε, Kea a pɔ ɔ "diwan. 20 -Bo nyv ɔ -ce" 'kpa 'a dεsaʊn ja ɔ 'kle "kpei -wée ɔɔ 'bεε- pee "wɔɪn 'de εε' -tɔ' 'vʊn ε, nyv se ε 'bεε- nyv 'je ɔ -tɪ' o pɔ. 'Kaa -bo nyv a sea aopv 'kpɪ doɪn" ipo 'de aoa' dɪ 'dɔε nʊ-tɪ 'vʊn

-wée ao 'bεε- εε' 'kle tu "wɔɪn ε, -mε Kea a mʊε aopv -tɪ' o poa'. 21 Ao 'je pee "wɔɪn 'bεε- 'de 'kle 'dɪ, εmε -tɪ Kea 'da aopv, dε-nvε' Klistɪ 'a -ce" 'kpa 'jee 'kle 'de aoa' -tɔ' 'vʊn -ke. Ao bla 'o ɔɔ' -kɔ 'de, -wée ka ɔ na ao 'je kan' na-. 22 ɔmɔ se dεsaʊn nʊ due', ɔ se sɪ 'tmʊ kpe due'. 23 -Ta nyv a -cree" ɔ, ɔ se vʊpʊ -cree" -ke, -ta vʊɑ -tu" ɔ 'kle ε, ɔ se wlu 'wlv. 'Kaa Kea -εε -jea nyv 'a 'pee ka -cɔɔn' ka, εmε ɔ -te' ɔɔ' 'kmʊ kwa. 24 ɔɔ' -ce" 'kpa mɔ -duo" -aa dɪsaɪn 'vʊn 'bo ɔ "jru, 'de -a -ke dεsaʊn 'a 'wlvɑ' 'je cɪɪɛn -wée -a -je dɪ 'dɔε nʊɑ 'a 'kmʊ nɪ-. ɔɔ' blati 'a -kɔ mɪ -bɔɔɔ' aoa' wε-. 25 Ao -wée' sɪε 'kwla tein" 'de-, ka 'blaε -sea' 'dei -tei 'ble nɪɑ, 'kaa kaan ka la Sesi Klistɪ -nɪɑ aoa' 'dei -tei -cɔɔn' -wée -ɔɔ -tua" aoa' -sʊu 'a -tɪ' ε, ɔmɔ ao "biie- 'e o.

3

Jranyvnpae' ke vʊɑ' kvan-wi" ke

1 'Nynʊkpaε', aopv mɔ -ke ε, ao jaa "jru ja 'de aoa' kvan-wi" -pee -wée -bo vʊɑ' jrv' se Kea 'a wlu tɔ' 'vʊn 'je ke ε, 'de aoa' Kea 'a -jei" naasvʊn- 'je ε nʊ -wée vʊ 'je 'e Kea o "biie-. -Bo ao se vʊpʊ Kea 'a -tɪ' -pee 'tmʊ mɔ 'de ε, vʊɑ mʊε aoa' kplɪn "jriε- o sia' see, 2 dε-nvε' ka aoa' nʊvʊdɪ 'srεai" -wée aoa pleea Kea a, vʊɑ mʊε kan' 'jea'. 3 "Jriinmɔdɪ -jɪ -poa' "jri "kpaε' 'bo ku -pʊn" ε, ao 'bo -mɪ i-pɔɛn, ka "mɪɪ- dbaa' ke 'sani doɪn" poa' ke, dɪ 'dɔε -pʊn" -tuu" a' nɪɑ. 4 'Kaa aoa' "jriinmɔɑ' -mε ε, 'de ao pee o mɔ ε 'je kʊn poo-. Ao nmɔ 'dɪ wɔn, ao nɪ kupeeε' nyv, dε-nvε' εε' "jriinmɔɑ' tu se wɔsɔn -ta 'ble, εmε -nɪ dewɔn 'bo Kea "juɔɪ. 5 'Nynʊkpaε' -vʊ -naa Kea 'a -jei" tein" -wée -vʊ -tea' Kea -kwɪ" ε, "jriinmɔɑ' -ε -nɪɑ 'de vʊpʊ 'vʊn, εmε -nao. 6 Ka Sara nɪɑ 'de 'nynʊkpaε' -nʊ "klu ε, Ablaam -nɪɑ vʊɑ kvan, vʊɑ 'je ɔ wɔn -wée vʊɑ 'dɔɔ- vʊɑ' 'blei. -Bo ao 'srεi" -wée dε 'dɔε

nua 'a faun 'a nu aopu ε, -mε ao nιε va' "nynuunynokpae' -tu -o.

⁷ Kvan-wi", aopu mo-ke ε, -bo ao ke aoa' nynokpae' -te i ε, -mε ao nu to'di. Ka 'nynokpae' sea 'di ikuu ε, ao sie ε -kwlu o. Ao nmo uupu 'kwa, ao -te' uupu 'a ni', δε-νυε' 'kmvnta' dee Kea "nyta nyu "jei- ε, υυ ke ao -wee' plεen i. Ao nu kan', ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee δε jre' je aoa' baewlu -je de kaan-.

Ao nu "isredι 'de 'kle 'vn

⁸ Δε -je 'ma 'tmva ao -wee' "klein -pee ε, -mε ka : ao 'ble to' due', ao 'wvvn- wlu' i, ao kma ba 'a -ti', ao 'je ba 'a wee-, ao jaa aoa' -ce" ja 'de ba -pee due 'due. ⁹ -Bo nyu nu aopu desavn "jrui ε, ao 'bo εε' kpan -saa 'de desavn nua' 'vn. -Bo nyo -cree" aopu ε, ao 'bo o -cree" ε. 'Kaa ao po o "diwan ka-, δε-νυε' εmε -εε 'daa' Kea 'da aopu -wee ε 'je ao "diwan po -ke. ¹⁰ Δε -cruta' 'de Kea 'a wlu 'di tein" ε, ke 'da ka, ε 'na :

-Bo nyo nιε "i, Kea 'je o "diwan po, 'de o 'je 'e 'mva- 'vn ni ε, -mε o teen o' wvvn desavn o, o 'bo si 'tmv-ti. ¹¹ O to desavn 'kpu "i -wee o 'je de 'dce nu. Pee 'a blua 'a 'su mε o 'je 'o 'de bla -wee o 'je i-pvvn 'bo o ke o' -ponyio 'nynt, ¹² δε-νυε' nyu -sreai", uupu Tv"bo a naa "jrue- o, -wee -vva baewlu εε po doin" o. 'Kaa nyu -a nua desavn ε, εε toε -wi" -mv 'kpu "i.

¹³ -Bo ao 'ble δε 'dce nua 'a 'kpu 'ee, -mε nyo we- -je aopu desavn "jrui nu ε- ? ¹⁴ 'De -bo aoa sea 'kle 'je 'de aoa' "isre-ti 'vn mo 'de ε, -mε aomv nu 'mva-. 'De εε' -to' 'vn ε, nyu -a -tua" aopu 'kle 'a faun 'bo aopu nυε, 'de tai' 'bo aopu "maa. ¹⁵ 'Kaa ao "biie aoa' to' 'de Tv"bo Klisi 'a 'su "kpei, ao "tai- o "i, -wee o' 'su 'je aopu 'a 'kmv -je o po. -Bo nyo "o nyo -tee' aopu i o 'na δεε-ti ao tba Kea to' "i ε-, -mε ao -te εε' wv -saa 'a kein"ke 'de o -pee. ¹⁶ -Bo

aoa sea ε wv -sa 'de o -pee ε, -mε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee ao 'je ε nu 'de ku peeε' ke nyu 'a ni' -tea' 'vn, δε-νυε' δε -ε -sreai" "i 'de ao pee o, εmε ao 'je nu, -wee nyu -vva -sia" aoa' 'nynt saun ε, -tvn' 'je uupu "i 'dbaa, -wee ka nyu -ke Klisi a na 'a kplvn nmva "jrui ε, 'de υυ 'je ε juo-. ¹⁷ -Bo -ma sea 'kle 'je 'de 'dce nua 'a -to' 'vn, -wee Kea "tai ε "i 'de -vn "kpei ε, -mε "paa', ε je -nu' desavn -wee -je 'kle 'de εε' -ti' 'vn -sii.

¹⁸ Klisi foo" 'su 'jee 'kle -ke, o 'mee kpe due' koun -gbai' 'de nyio 'o desavn 'a -to' 'vn. Omv o -sreai" ε, omv -mε 'diwvnyvvn 'a 'mea' -wee o -je -avn 'bo Kea "juoi kpa. Uv 'dba o' 'bluku -kwlv i, 'kaa Kea jo 'kmv de 'de εε' -Suu 'vn. ¹⁹ 'De εε' -Suu -tu ε, ε dboo' -wee o mu, o je 'mavn 'a -sii -nta 'mavn o -kwlv wlu -pee 'tmv. ²⁰ Ia' -sii -tu ε, i se Kea wvvn 'je tein". 'De -mε 'kamv Kea kuu to' i mamav 'sv Noe -pa -bato', -wee nyu -mε" na -gbai' pa 'de ε 'di, 'de υυ 'pu "ni wvvn". ²¹ "Ni nyu -mε"na -nu 'pva wvvn" 'mva- a, εε' "ipoo-ti mε -nt "ni aoa pooo "jrui 'de -stavnw' 'di ε. "Ni vva pooo aopu "jrui ε, ε se mε -εε -sa aoa' ku -flen" kui nt-. 'Kaa -bo aoa sea "ni "jrui pooo, -mε aoa -teeε' Kea i, -wee ε 'je aoa' pee wvvn-. -Bo aoa' "ni pooo" 'pυv- aopu ε, -mε Sesi Klisi -mea -wee o -soan "kunyio' 'saavn -o. ²² Omv mu 'de javn 'di -wee o -te i 'de Kea 'a dianfo o, 'de o -nt 'o Kea 'a "soa-wi" o, dεwvvn -siivn o, "ikmadt -wee" 'jrui kpo'.

4

'Kmv -t -pooo fai" ε

¹ Ka Klisi 'jea kui wvvn, ao 'je kan' mε. εmε -εε -to' 'vn ao 'je o ja -gvvn -wee ao 'je kui wvvn'je -ti 'wvvn-. Nyo -jea o' -ce" wvvn ε, omv -ke desavn cvvn. ² -Bo ao ke Klisi 'ble to' due' ε, -mε aoa' -ce" 'kpa 'a 'tvn nvdt saun se ε 'bεε- t 'je aoa' 'kmv -je o po. -Bo ε nt

kan' a, -mε nɔ" -sia 'o ao 'jea nu 'de 'kmɔ "kpei ε, aoa mua Kea 'a -kwlɔti 'a 'sɔ nva'. ³ Tɔ' -o, nɔ" ao "dua 'un -wεε ka nyɔ sea Kea juo a nva 'de aoa nva kan' a, ε -tiei" -wε-, ao "ti la. Tεin" 'de- ε, di -sea' nu ka ni ε, umi aoa nu : aoa' 'tɔn nɔdi sain 'bleε aopu kɔɔn 'un, dε 'ε pεε "ipoa' 'a -tɔn' 'a nu aopu, ao "duo aoa' nɔ" -wee' 'un 'ε, -wεε aoa -tu" -kɔ' jeejee, 'de aoa po nmɔ "jru, -wεε kɔin "juɔi -gbεεa' -a nyaa Kea i ε, 'de aoa nu -mε. ⁴ 'Kaa kaan ka, tai' "maa nyu -sea' Kea juo 'mε, dε-nvε' vɔ ke ao 'bo dε 'ε "jriitian 'a bu' "bee -ti 'mε, εmε -ti vva -cree" aopu. ⁵ 'Kaa 'wɪ -sia 'o -wεε Kea 'jea 'kmɔnɔn ke 'mεvɔn 'a 'pee 'je, i se "itεn, 'bomɔ nyu -a -cree" 'a aopu 'je vva' nɔvɔdi 'a "kuan po 'bo Kea "juoi. ⁶ 'De εε' -tɔ' 'un -pɔia" -ti 'tmvυε -ke 'de 'mεvɔn -pee. -Bo vɔ 'mε 'de ε, -mε ka nyu -wee' "klein 'a 'mεa, 'kamɔ vɔ 'mε, ka nyu -wee' "klein 'jea 'pee 'wlv ε, 'kamɔ vɔvɔ 'je 'pee 'wlv -ke. 'Kaa vva' -suu 'bεε- ε 'je 'kmɔnɔa' -wlvα 'de Kea 'un 'je -ke.

Kphn Kea 'a -jei" naavn 'jea nu 'de ba -pee ε

⁷ 'Blva 'a -kwε-nɔ" "kuvan-i. 'De εε' -tɔ' 'un ε, ao ni tɔ'di, ao juo aoa' -cε" 'ε ka, -wεε ao 'je bae ka 'je. ⁸ Dε -jε -kɔan -ti' ε, εmε -ni ao 'bo ba 'a -ti' kmaa' o 'bɔε. -Bo nyɔ kma nyu 'a -ti' ε, -mε ɔɔ pɔε vva' -kɔ "puue" 'kpei. ⁹ Ao kpυvɔn ba sɔn 'sɔɔn 'de aoa' -gbi" -sɔn i due 'due, ao 'bo 'mii wlvε 'de εε' -tɔ' 'un. ¹⁰ Kea po aopu "diwan 'de di 'a kpe -tuu"-tuu 'un. εmε -nvε' -wεε jɔɔ' 'bεε- ɔ 'je ɔɔ' -nε dε 'dɔε nu, 'de dε 'dɔε nva 'a 'kpi Kea "nyia aopu ε, ao 'jɪ 'un "duo- -wεε ao 'je ba sɔn o po. ¹¹ -Bo nyɔ 'ble wlvα 'a 'kpi ε, -mε Kea 'a -ti' mɪ ɔ 'je 'tmv, -bo Kea "nyɪ nyɔ nyv sɔn o poa 'a 'kpi ε, -mε ɔ "duo ɔɔ' 'kpi -wee' "klein 'un, -wεε ɔ 'je εε' dbo tu nu. Aopu -bla 'o Sesi Klisi 'de ε,

ao nu kan', -wεε dε "o dε aoa mua nva' a, Kea 'a 'nyɪ 'je "i 'bε 'de ɔ 'un jeejee. εmε -ble 'nyɪ 'wlvα' ke "ikmaa' 'de -sɔn "o -sɔn 'di. 'Kamo ε 'je ni mamav 'sɔ.

'Kle 'jeea' ke Kea 'a -jei" naasv-ke

¹² 'Ma -ti' kmaun, nai" -ti aoa 'jea -bo ia' mɔɔ' nyna aopu 'un ε, ao 'bo i di dee- 'daa-, i 'bo ao tai' "maa, dε-nvε' ia' di tu mɪ Kea a nu -wεε εε -tɔn aopu i, 'de -bo ao -te ε -kwlɪ" -wεε ε 'je ε juo-. Ao 'bo nvε i se ka -cɔɔn' ka ni-. ¹³ 'Kaa 'kle Klisi 'jea, εmε aoa 'je -ke. 'De εε' -tɔ' 'un ε, ao 'di nmɔ wɔn, -wεε -sɔntɪ ɔɔ' tɔ "bode ε mua 'jri "kpae' poa' a, 'de aoa' 'mva- 'je "i 'bε, ε 'je "jri "kpei -tie" cεn. ¹⁴ Dε ao ke Klisi a na, -bo nyv a sea aopu -cree" 'de εε' -tɔ' 'un ε, -mε ao nu 'mva-, dε-nvε' Kea 'a -Suu -ε -bεa 'i -ε -sia di -wee' ε, εmε -ni 'de aopu 'un. ¹⁵ Nyɔ 'bo 'de aopu "klu nε, -wεε ɔɔ' dɪsavn nva' o, ɔɔ' "ku'dbaa' o, ɔɔ' "jriia' o, ɔɔ' -ti' -un sea kɔn ia' wɔn 'un poa' 'bo ɔ 'kle "kpei jaa-. ¹⁶ 'Kaa -bo nyɔ ni Klisi 'a nyɔ -wεε ɔɔ sea 'kle 'je 'de εε' -tɔ' 'un ε, ε 'bo ɔɔ' -tɔn' 'bleεε, ɔ po Klisi 'a 'nyɪ nɪa ɔ "kpei 'a Kea 'sε-.

¹⁷ 'Ma 'cε, Kea -tee 'pee 'jea' -wε- 'de εε' -gbu" -sɔnyv "klu. 'De -bo 'pee -mε -tee 'de -apv mɔ "kpei tεin" 'dee, -mε ka εε mu nɪa' 'de nyv -na -vɔ se Kea 'a -ti' tɔ' 'un 'jei "kpei ε- ? ¹⁸ Dε -crɪa 'de Kea 'a wlv 'di, ε 'naa :

-Bo nyv -srεai", -wi" -mυ 'jee- 'pυva' 'kle i 'dee, -mε ka εε mu nɪa' 'de 'diwɔn nɪnɪɔn ke dεsavɔn nυvɔn -wi" -mυ 'a -tɔ' 'un ε- ?

¹⁹ -Jε ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mε nyv -vva -jea 'kle 'de Kea 'a -kwlɔti 'un ε, vɔ kpa dε 'dɔε nva' nya -wεε vɔ 'je vva' 'kmv nyiɔ ɔ Nvi -εε' pɔoa wlv fai" kwa -te'.

5

Ao -tu" Kea 'a nyv 'a -ti'

1 'In nte "i 'in 'je nyv -nia Kea -gbu 'a nyvsoa 'de aopv "klu wlu -pee 'tmuv-, de-nve' 'mo nte Kea -gbu 'a nyvsoa -o -ke. -Ta Klisi a 'jeaa 'kle tein" e, 'in 'je ee' -ta 'me. 2 Keema' de -ee -mua' 'jri "kpa'e' poa', -a -wee' a mue ee' -ta 'jea'. 2 Emē -ti 'ma bae aopv i -wee nyv Kea -tea' aopv kwa ao 'je uvv 'a -ti' -tu" ka 'blae 'dei -tei a fua 22' 'blae i e. -Bo aoa sea ee' dbo tu nv e, ao nv e 'de pee 'dce 'bn, ka Kea nte "i e. Ka nyv 2 -tea' nyv -klaan" "kpei e, e 'bo kan' nte. Ao "duo aoa' pee -wee' "klein 'bn, ao 'je ee' dbo tu nv, ao 'bo e nve 'de 'wei 'je -ti 'bn. 3 Nyv Kea -tea' aopv kwa ao 'bo 'o uvv "jru 'jaa i-poen, 'kaa ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' -wee uv 'je 'bo aoa' kpln 'dce 'de bla. 4 -Bo aoa sea kan' nv e, -me Sesi Klisi 2 fua -a -wee' "klein i e, -sont 22 mua jia' a, 22 mue aopv "i 'bea, -wee 2 'je aopv 'dce "jrii nv. Ee' 'dce tu se "jrii -kwe -ta 'blei.

5 'De aopv -jo -nia -kooa" mu" -wi" e, ao jaa "jru ja 'de nyv -coun' -pee. 'De de ao -wee' "klein 'jea nv e, emē -ni ao 'je aoa' -cei" 'piie -wee ao 'je ba sun o po due 'due, de-nve' de -crua' 'de Kea 'a wlu 'di ke 'da ka, e 'naa :

Nyv -a -bea' vva' -cei" e, Kea 'nye uvv 'bn 'e, 'kaa nyv -piia' vva' -cei" e, ee nve -wi" -mu 'saavn "jrii.

6 -Je e nta kan' -mo 'ja a, -me ao jaa aoa' -ce" ja 'bo Kea 'a "ikmasun -son, -wee -bo no" e -tua" nyi e, 'de e 'je aopv "jei kpa. 7 Dv "klein -ta -soun aoa -tua" -wee ao "kaea "jrii e, ao -ti' Kea kwa. Ao -sa aoa' -sounge "jru 'bo Kea 'kwa, de-nve' emē -ee -tu" aopv 'a -ti'.

8 Ao juo aoa' -ce" 'e ka, ao 'bo i'mae, -sion' -nia aoa' tonyo e, 22 -pien' aopv 'dei 2 'je ao 'dba, ka -plaa a -poun nmi i, e 'jea 'dba i e. 9 Ao 'bo 'woun 2 'bo aopv kpven, ao 'bo Kea -kwl' -teti 'bce. Ao 'ble 'kpi, de-nve' ao 'je kan' 'me, aoa'

de'di -wi" -koa 'blua- ja, 'kle due' -nia 'mva- emē uvv a 'je -ke.

10 Ka 'diwoun nmoa' -wee' ke 'saavn poa 'de Kea 'bn kin e, ao 'bo e o'mae. Kea me -da aopv -wee ao ke Klisi 'je "i "sii-. 'De ao 'je 'de 22' keema' de -e sea -kwe -ta 'ble 'bn ni-. -Bo 'kle ao 'jea 'mva- 'de no" pla 'di 'wlv 'o -jei" e, -me Kea a mue nva' -wee aoa' 'kmu 'je inyni, 'de ao 'je 'sun po, -wee ao 'je di ikuu -sisi', 'de ka e nta "i e, ao 'je kan' ni. 11 'Ma 'ce, ka Kea 'blea 'ikmaa' -wee' "klein, nyv 'je e juo -o 'de no" -wee' 'di. 'Kamo e 'je ni- !

Jewlu-

12 Silasi 2 -nia 'ma de'di 'in -tea' -kwl', 22 po 'bn sun o, -wee 'ma 'tmuv aopv wlutie -ne -pee. 'In nte "i 'in 'je aopv 'a di ikuu-, -wee 'saavn -ceen'- Kea nva aopv "jrii, ao 'je e juo -wee ao 'je e i "klii-.

13 Nyv Kea -teea kpoi" -ta Babiloni, ka e -teea aopv kpoi" -ke e, uv 'na uvv -je aopv. Makv 2 -nia 'ma "ju 'de Klisi 'bn e, 2 'na 22 -je aopv -ke. 14 Ao -gblee ba -kwl' 'de ba 'a -ti' kmaa' 'bn.

Aopv "klein 2 -nia Klisi 'a nyv e, pee 'a blua' ni 'de aopv 'bn

'Sbe 'ε 'soon -ne Pici 'cria

Jewlu-

¹ Mo Simo Pici -o -nta Sesi Klisi 'a dbonvi -wee -o -nta oo' -tadboi ε, 'mo -oo ja aopv -o -ke -aa Kea -kwlt' -tea' nta de due' 'sbe-. Sesi Klisi -aa Kea -ε -nta -aa 'Pvvi ε. Emε -ti o "nyi -a -wee' Kea -kwlt' -tea' due', εε' ke' kma' 'de -a -wee' "klein -pee.

² Ao juo Kea ke Tu"bo Sesi, ao 'je nya mu, -wee "diwan 'je aopv kpon, 'de aoa' pεe 'je blu.

Nyv Kea -sa 'o -wee ε 'da-

³⁻⁴ Sesi mo -nve' -wee -a -juo Kea -ceen'. Emε -da -avn -wee -a -ke ε 'je i -te 'de εε' tv'bode 'bn, 'de -a -je εε' 'diwonmoa' 'jrie- 'jee-. -Bo -a -juo Kea a, -mε εε muε εε' "ikmasvn tooa', ε 'je -avn di -kvan -ti' -i -sia di -wee' "nyi -wee -a -je 'kmv ni, 'de -a -je εε' 'tvn nv-ti nv. Di ε "sia 'nyti -wee ε 'na ε 'je -a "nyi 'de ε, ka ε nva -avn ia' "nyi svn, 'kamv -nao. -Bo ao 'je ia' di tu -wee 'kmv "kpeidi -ia muε isvan' ao 'je ia' tvn kwa -svn -saa. -Bo ε ni kan' -wee ao ke Kea 'a nsvn 'je due' ni-.

⁵ De εε' -ti' 'bn mo -wee' ε, ao "duo aoa' 'kpi -wee' 'bn -wee 'bo aoa' Sesi Klisi -kwlt' -tea' "kpei ε, ao 'je 'o kplvn 'dve nva' po. -Wee 'bo aoa' kplvn 'dve nva' "kpei ε, ao 'je 'o de' 'jriijua' po. ⁶ Ao kpvvn aoa' -ce" i, -wee 'bo de 'jriijua' "kpei, ao 'je 'o -ce" "wvin 'beea' ke pεe ikua' po. -Wee 'bo -mυ "kpei, ao 'je 'o Kea wvn 'jea' po. ⁷ E se Kea wvn 'jea' -mεε' 'sv ni-, ao kma aoa' de'di -wi" 'a -ti' -wee 'bo -mε 'de ε, ao 'je nyv 'a -ti' kmaa' -ε -wlvā 'de Kea 'bn to- 'de nyv -wee' -pee. ⁸ Kplvn 'dve -i -nta nv ka 'bo Kea 'a -jei", imυ -nao. -Bo aoa sea ia' kplvn tu nv jeejee ε, -mε aoa' 'kmv se idooa, ao se foo" 'bn -tei,

di -wee' "klein a muε aopv kwa 'wvan', -wee ao 'je -aa Tv"bo Sesi Klisi juo- soon- soon-, ao 'je nya mu. ⁹ Kaa nyv -mυ 'a kplvn tu sea 'e 'bn ni ε, -mε oo' 'je 'e nyai, ka "doi nta, 'kamv o ni-. Oo' disavn -nta tein" ka Kea -kwlt' ε, o "mae' i o.

¹⁰ Emε -ti 'ma de'di -wi", ao 'je aoa' -ce" ikpvvn-, -wee ao 'je ia' kplvn tu nv. Emε -toε ka Kea 'da aopv -wee ε -teea ao kpoi' ε. -Bo aoa sea kan' nv ε, -mε ao se 'de desavn 'di 'kpai 'no 'kmv. ¹¹ Kamv -bo ao nv, -wee Kea 'je ao -kvn kwa 'wvan-, 'de ao 'je 'e Kea 'a kεεma' -kwlv 'di pa. 'Bomv -aa Tv"bo ke -aa 'Pvvi Sesi Klisi a' wlvv 'nyti.

¹² Ma 'ce, 'vn 'je kan' mε, di 'ma 'tmva -ta ao juv' sese, ao nynie i 'de i 'bn -sisi', ¹³ kaa -ta 'vn nva 'no 'kmv "kpei ke ε, 'vn 'je aopv -ti' -kwlv o poo -o jeejee, -wee ao je i "mae'-, ¹⁴ de-nve' no" -ε -sia 'o -wee 'vn 'jea 'kmv 'wlv, ε se "i tvn 'bode, 'kamv -aa Tv"bo Sesi Klisi -se 'kwla 'de 'bn -pee. ¹⁵ Emε -ti -ta 'vn nva 'kmv ke ε, 'ma "duo 'ma no" -wee' "klein 'bn 'de 'ma sie aopv wlv o, -wee -bo 'vn 'wlv 'kmv ε, 'de ao 'ji -kwlv o po jeejee.

Nyv -jeea' Klisi 'a -svn' 'jrie- ε

¹⁶ To' -o, tein" sese ε, -a -tmvsv' aopv mε -a -na -aa Tv"bo Sesi Klisi a muε de jia', o ke oo' "ikmaa' ke. Ia' wlv tu ε, i se "nva -i -wlvā 'de nyiv 'o to' 'bn ni-, 'kaa o to oo' "ikmaa' mε -aa -ce" 'kpa je ε "jrie- 'jee-. ¹⁷ Kea -nta o "Bo, εε' -ce" -tu" o -cian" "kpei -wee -ε -beε' o "i. Kea -bea "i -ε -sia di -wee', -ta ε 'tmvva εε' wlv tu 'wv jre' o ε, -a -je εε' -ta mε. E wlv' ka ε 'naa : "Ju -no, o nve 'ma -ti' kmaju -o, 'de o 'bn mo 'ma 'mva-ti -wee' ni-. ¹⁸ -Aa -ce" 'kpa 'wvn wlv -ne mε, -ta o ke -a -nva 'bo Kea 'a crv "kpei ε, 'bomv wlv -ne 'wlvv 'de javn 'di -wee -a -wvn ε.

¹⁹ Bo -mε 'de ε, di -a -jea -wee -a -wvan ke -ji Kea 'a wlv 'kwajavn 'tmva sese ke, i nve to' -o -ceen'-.

Wlu uu 'tmva aoa ia to' o sie e, -me nmo "jrii. Ka nebi a wan 'de kwie 'di mamau 'su -son' o -stan, 'kamo i ni-. 'Kaa Klisi ka -klae" jru a 'wba -o -nia kan', -sonti oo mua 'de ao pee o paa' a, 'de aopu 'un a mue i iflan', -wee ao 'je 'e di -wee' "klein 'dei 'won. ²⁰ Di ao 'jea -kwlu o sie 'pepe, i ka : eme -ni wlu "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmva 'no 'sbe 'di e, uu se ia' wlu tu 'bo uua' -ce" -kwlu" -sa, ²¹ 'de wlu Kea jaa nyu 'kwa, i se 'e nyio 'o -kwlu' 'un 'wlu due', 'kaa Kea 'a -Suu -kweai me -ee po uupu -je o, eme -tu nyio pu 'bae- uu 'je wlu -wba 'de Kea 'un 'tmu.

2

Nyu -uva -tooa nyu si-ti e

¹ Ka si 'tmuun nia 'e Suifu-wi" "klu tein" -wee uua 'daa- uua' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaavn e, 'kamo si 'tmuun a mu 'de aopu "klu nia' -ke, -wee uu 'je uua' -ce" ke' wo -saun 'daa-. Di -i sea to' ni e, umi uua mu nyu tooa' -wee uu 'je uua' "jru -jei" -saa. Nyu 'blei -jo -seia uupu e, uua mue -mo 'o -ti' o 'boa' -wee uu 'je uua' -ce" Kea 'a 'pee "jru ja- de 'bo- no". ² Nyu -tuu"-tuu a mue 'bo uua' kpln sain 'de blaa' -wee 'de uua' nuokpln 'a -ti' 'un e, nyu 'je to' -ti 'a -jeblu wlaa-. ³ Si 'tmuun -nu, uua mue 'wei 'je -ti -tu" 'a 'su uu 'je aopu si won dii-, -wee uu 'je aopu 'un dii-. 'Kaa uua' 'pee 'jeee sese, ee' o nynia' se 'un -kwlei 'de uu -tee isoan' 'a kein"ke.

⁴ De-ti 'un 'da kan' a, eme -ni Kea 'srei. Ee' "soa-wi" -nva desavn tein" e, e se uupu "i "tai-, 'kaa uu pooe "cun sun' -wee e po uupu 'de kwie blo' 'di 'de "bie-gbau" klaa" 'di, -wee uu -te i 'demu, 'de uua fuo ee' nyu 'a 'pee 'jewi. ⁵ 'De nyu -uu nva desavn tein" e, Kea se uupu "i "tai-, 'kaa e dbaa "ni klaa" -wee e 'plee- kmu "kpei, 'de e 'dba desavnun -wee' "klein. 'Kaa e 'puu Nue ke oo' 'ce -me" 'son ke, de-nue' o nue "isredu 'bo Kea

"juoi. -Ta nyio pu a nuva disavn e, o 'tmuu- uupu 'me, o 'na : Di aoa nua i nynie "jrii, ao 'bo i o, ao nu de 'dce. ⁶ 'Bo -me 'de e, Sodom ke Gomoo -i -nia desavn -kwlu e, Kea 'wlu ia' 'pee 'me -ke, e nue ne -wee e -sa ia' -kwle -tu i. Nyu -uva' 'je ee' wlu won 'de -stanwi 'di e, de -ee mua uupu "jrii nua' me -ee sun e toa 'o 'mua-. ⁷ 'Bo ia' -kwle -tu 'di e, Loti mo -srei", disavn uua nua 'mua- ia "kae o "jrii. Oo' 'su mo Kea 'puu-. ⁸ De-nue' omo -o -nia de 'doenvi -wee -o -tia" 'bo uupu "klu e, -bo oo sea uua' kpln sain "jrie- 'jee-, -wee oo sea uua' wlu sain 'won jeejee, ia kpuu o -kwlu 'su oo' 'mu a cen mleun" 'de o 'di, de-nue' o 'srei".

⁹ Nyu -sreai" e, Tu"bo juo uupu 'a seie ka 'me 'de 'kle 'kwa. 'De -ta e 'jea 'diwon nynion -te' -wee ee' 'pee 'jea uupu kpuu nyu -wee' 'a 'pee 'jewi o e, e juo 'bo -mo 'me. ¹⁰ Nyu ee' 'pee tu 'jea kpuu mo -wee' e, eme -ni nyu to' sain nia 'de 'un -wee -uva -fleean' Kea 'a "ikmaa' a, 'de -uu -na -uu se e won 'jei uupu -o. Uu kue "jru, uua 'bae- uua' -cei", uua' 'je nyu "o nyu jro' o wlu de 'eni. Nyu klae" -uu -nia won 'je ka a, uua' plee uupu, uua' won o toa 'a faun 'a nu uupu. ¹¹ Kea 'a "soa-wi" -blea 'kpi -wee -uu -kmai", uu -sia si 'tmuun -nu e, uu 'bae- uu 'je uupu wlaa- 'de-, 'kaa -wi" -mu 'a nu kan'. Uua' wlu e uupu 'dei 'bo Kea "juoi. ¹² 'Kaa uua' nyu tu e, di uu sea 'e 'de juo umi uua 'tmu wlu sain -pee. Uua' -ce" 'e to' -o po uupu -je o. Ka 'kwla 'dinmi -sea to'di ni a nua, 'kamo uua nu. Uua mue 'mea' ka 'kwla 'dinmi a mua 'mea' -ke e. Uua' -ce" 'kpa 'a disavn mi -ia mu uupu i-saa'. ¹³ 'Kle uua mua 'jea' eme -ee mu 'kle uu -tua" nyu 'a -kei" nua'. De uupu nia "i e, eme -ni uu 'je uua' 'tun nu-ti sain nu 'jru -gbao. Uua' 'de aopu "klu nia' 'blee -tun'. Uu ke aoa po sun -tadue 'me kpuu-, 'kaa uu pooe "jri de -wee uua poo aopu 'sre i. Eme

-εε nu uupu 'tun. ¹⁴Jei' 'jejrje 'ε 'su -ni 'e uupu 'kun, uυ se desavn nua' o 'bo due'. -Bo uυ 'je nyu -uua Kea 'a -jei' naa' sea iku ε, uua "tuen uupu 'de desavn 'di. 'Wei 'a 'tun 'blee uupu koon 'un. Uua' nyu tu ε, Kea 'a 'davn a mue uupu kpuan' ka "o ka. ¹⁵Uυ 'wlv 'bo -je -cεen' "i 'me -wεe uυ "maa uua' -cε". Bosu 'o "ju Balaam -o -kma 'wei 'a -ti' -wεe -o -wcan de -nyinia "jrrii 'a nu-ti tein" 'de ε, omu -o -k -kz uυ bla 'o 'de. ¹⁶De o' Balaam -tu sea Kea wcan 'je ε, emε -nυε' -wεe soofae' -sea' wlu 'ble wluu o kwa, ka nyio o wlua -wεe ε -cε' o "bli 'bo -jei". 'De ε kaan o' Kea 'a wlu 'kwajjai tu -je de -wεe o je kpeen' di -cεi" nu.

¹⁷Aoa 'jee, nyu -a tōa nyu si-ti ε, uυ se kpo 'ble. Ka "ni a ma 'o "kao- wcan ε, 'kamō uupu ni-. 'De ka pōo' o sia "ni 'de εε' dba, 'kamō uupu ni-. Uua' -tein nmaeε' 'de kwie jre 'di, 'demō uυ 'je mu. ¹⁸Du uua nua see ε, emε -ni 'de kpeen' -ti 'tmua' 'di 'bo uua 'bεε- uua' -cεi". Nyu -uυ -wlvā 'de nyu -se' Kea juo "klu -wεe -uua naa Kea 'a -jei" dee 'un ε, uυ -pu uua -pon uυ 'je 'bo Kea 'a -jei" -sa. Emε -ti uυ 'blee- uυ -pu wε-ε" o -wεe uυ 'je 'o uυ -pu 'a nyioto' saun 'de bla. ¹⁹Uua -tee uupu pee 'dii, uυ 'na : Aoa mue aoa' -cε" -pee -tea'. 'De -mε 'kamō uua' -cε" 'kpa 'a kpln saun -jea uυ i -sa a, uυ ni ia' koonpu-, 'de 'kamō ε ni de "o de -sia -un wcan ε, emε -ble -un koon 'un.

²⁰To' -o, -bo nyu juo Sesi Klisi -na Tu'bo -wεe -o -nia Nyu'puvi ε, -mε o -saa 'kmv 'kpeidi -ia kpuvan nyu -flen' kwa -sone. 'Kaa -bo uυ 'tai- uua' -cεi" -wεe 'kmv "kpeidi 'je tu 'a 'jru kpa 'bo uupu "kpei ke'wle ε, -mε uua' tein" -ne "paa' ε je uua' de'boō- -ne -sii. ²¹'De -bo ε ni kan' -mō ε, -mε uua' -un se "isre -jeblv juo "paa', ε je -un -juo ε -wεe -un -wlv 'bo Kea 'a ke' -son -sii. ²²"Nu -aa nyu -coun' poa tein" 'tmue to' -ti, ι 'naa : Di -gbe' -kwla'

umu ε 'boō- de ε di. 'De be" nyu jrea, emε -biie" εε' -cε" 'pōo "jrrii. Ka uυ nua -ke, 'ka -nao.

3

Tv'bo 'a deji-ti

¹'Ma -ti' kmaun, 'ma aopy 'a 'sbe -jei" poa 'a kpe' soōn -ne ka. Du 'un 'cra' de 'ma 'sbe -nia kpe' soōn 'di ε, emε -ni, 'un nre "i 'un 'je aopy -ti' -kwlv o poo-, 'de ao 'bo i "mae' -wεe aoa' to' 'je 'pepe ni-. ²De 'ma -pōan i ε, emε -ni ao 'bo wlu Kea 'a wlu 'kwa jaavn 'tmua tein" o "mae. Ke' Sesi -nia -aa Tv'bo -wεe -o -nia -aa 'Puvi 'nyia ao, -wεe o' dboun tōa aopy ε, ao 'bo ε o' mae -ke. ³De -kōan -ti' -wεe ao 'jea -kwlv" 'blee- emε -ni 'de de 'boōw o ε, nyu -nua uua' -cε" 'ε 'tun nu-ti ε, uupu -a mu jia' -wεe uυ 'je aopy- wlaa-. ⁴Uua mue wlua' ka 'de ao -pee : Aomō se 'na Sesi Klisi 'na oō jie dee ? O 'de ε- la- ? -A "bo -wi" -fua o' dejia' -ke 'de ε, -wi" -mu 'mεε sese, -mε o se ji ke. De -tba' 'de sese o ε, ka 'kmvnia 'de ε, 'kamō 'kmv ni-, de jre' se fai" pōoε ke ! ⁵Nyu -a wlua kan' uua' nyu tu ju' 'pepe ka Kea wlua -wεe jaun ke 'blva- -nua, -wεe 'blva- ke "ni poa -paun, 'de ka Kea cεεan 'de "ni 'un -wεe ε nua 'blva- a, 'kaa uυ se ε 'inu uυ 'ji -kwlv" 'blee-. ⁶Wlu due' -ne, emε Kea nu -wεe "ni 'plee- 'kmv -nia tein" "kpei' 'de ε son i. ⁷'Kaa Kea 'a wlu due' -ne, emε -na 'blva- ke jaun -a -jeea "jrje- 'de -stanw' 'di ε, ι -tee ne 'ε -tea'. Ia mue i -tea' mamav 'su ι 'je nyu -wee' 'a 'pee 'jew' jεε-. 'De ia' 'w' tu 'di ε, Kea a mue nyu sea εε' wlu to' 'un 'je 'a -ma" i-saa'. ⁸'Ma -ti' kmaun, de -je -kōan -ti' -wεe ao sea o "mae' i ε, emε -ni 'bo Tv'bo "juoi ε, 'w' due' -ko' -sūn 'a "wlu due' 'de -sūn 'a "wlu due' -ko' 'w' due'. ⁹Tv'bo 'a -cni' 'de di ε 'tmua 'a nuυ -ti 'un ka nyu jru' a naa to' i ε. 'Kaa ε kuue to' i ke 'de aoa' -ti' 'un, de-nue' ε se ε "i ni nyu jro' 'je ison-. De εε -pōan i ε, emε

-ni nyu -wee' "klein 'je vva' dısaun
"i juo- -wεε υυ 'je 'de ε ο "biie-.

10 'De -mε 'kamo Tυ"bo 'a 'wı a
mu nyu "jru -tiia' ka "jrii 'a -kwlo
paa' nıa. 'De εε' 'wı tu 'di ε, jaun
a muε ison'ı, εε' kwiewlu a muε
faun 'blea', ε 'je dı -wee' -sii. Ne
ε muε dı -nıa 'de jaun 'di -wee'
sian' -wεε 'blva- ke dı "klein -nıa
'de 'blva- "kpei 'je ison -ke. 11 -Je
dı -wee' 'a isonsun a mua kan' -mı
nıa' 'ja a, -mε ka ao 'jea na ao juo
kan' -mı 'mε. Ao "nyı aoa' -ce" 'ε
'kmu Kea -wεε ao 'je ε wın 'je 'de
de "o de -wee' 'un. 12 -Ta ao nıa
Kea 'a -nı 'wı -nıa nynıa' fua' a,
ao "duo 'kpi 'un, dı "klein ao 'bεεa
nva', ao 'jı nυ -wεε εε' 'wı tu 'je
nynı -too"-. 'De εε' 'wı tu 'a -tı' 'un,
ne ε muε jaun dia' -wεε dı "klein
-nıa 'de ε 'un ι 'je nyı 'de ι 'je ison-.
13 'Kaa Kea cen wlu -tie", ε 'naa εε
muε jaun dee ke 'blva- dee nva'
-wεε "isreun 'a 'sv 'je 'bo ε "kpei
'ti. Emε -aa fuo.

14 Emε -tı 'ma -tı' kmaun, -ta -a
-nıa ıa' dı tu fua' a, ao kpuun aoa'
-ce" i -wεε -sonı Tυ"bo a muε de
jia' a, 'de o 'bo aopv -ko -pun" jeeε,
-wεε pee 'a blua' 'je 'o ao ke Kea
'nynı nı-. 15 Ao poε -kwıv o, deε-tı
Tυ"bo sea de ji ke ε, emε -nı o nıε
"i nyu 'je 'pv. -Aa de'di Pıo -ıı -tı'
-a -kma, o 'tmv ıa' dı tu 'mε 'de ao
-pee -ke. Kea mε -po o to'dı, -wεε o
'crı ıa' wlu tu 'de 'sbε 'dı. 16 'De oı
'sbı -wee' oı 'crıa 'dı -bo o bla εε'
de tu 'a -tı' "ı ε, ka oı 'tmv ι, 'kamo
-nao. 'De wlu jrı' -nı 'e -wεε -ta
'mii 'wıan' nı 'kle. Nyu sea to' 'ble
-wεε -vva' -kwlea wlu -kwlin -saatı
ε, vva poo ι fai", ka vva pooa wlu
jrı' -crıa 'de Kea 'a 'sbε 'dı fai" see
ε. Vva' nyu tu a ja vva' -ce" Kea 'a
'pee "jru.

17 'Kaa 'ma -tı' kmaun, aopv mı
ε, nyu -saa aopv fen' 'mε sese, emε
-tı ao 'je aoa' -ce" 'ε -tı' -tu" -wεε
nyu -vva' 'jea Kea 'a wlu wın je
aopv 'a "jru -jei" -saa, 'de vva' sı je
ε nυ -wεε ao je 'bo υpv 'a -ko 'de
bla. 18 De -je ao 'jea nı ε, emε -nı

ao bla 'bo -aa Tυ"bo Sesi Klıı -ı
-nıa -aa 'Pıvı 'a -ko 'de, ao 'je nıa
mu, -wεε ao 'je o juo sıın- sıın-,
'de o 'je aopv "diwan po. Ka -a
-bεεa' oı 'nynı "ı 'de -sıanwı 'dı ε,
-a -bεε' kan' oı 'nynı "ı mamaı 'sv.
ε nı kan' jeejee !

"I-saasbe San 'cria

Kmɔni wlu

¹ "Ju -ɔɔ -ti' -aa jia aopv 'tmva' 'de 'sbe -ne 'di ε, ɔmɔ -ni Kea 'a wlu -εε -nyia" nyio 'kmɔni'a' -sea' -kwε -ta 'ble ε. ɔ niε 'kmv sese -mε di -wee' "klein se nuve ke. -Ta ɔ ni'a 'nɔ 'kmv "kpei ε, -a poε ɔɔ' wlu doin" o, -aa -ce" 'kpa 'je ɔ 'jriε -mε, -wεε -a -gbɔn ɔ ja 'pepe, 'de -aa sɔn blɔ 'i. ² -Bo -aa sea 'kmv -sea' -kwε -ta 'ble 'a -ti' 'tmv ε, -mε ɔmɔ -aa -da. ɔmɔ ɔ -ni 'bo ɔ "Bo -pɔn" 'de-, -wεε ɔ -wlv 'o 'de ɔ ji 'nɔ 'blva-"kpei, -wεε -a -jee' "jriε-. ɔ "Bo nuε", -wεε ɔ 'wlv 'kwla' 'de -a -pee. εmε -ti -aa -tmv ɔɔ' -ti' 'de ao -pee. ³ Di "klein -a -jea 'de -a -wɔan 'de ɔ 'wɔn ε, umi -aa -tmv 'de aopv -pee -ke, -wεε ao ke -aa dbεεde 'je "i "sii-, dε-nuε' εε' dbεεde tu ε, Kea ke εε' "Ju Sesi Klisti -tu" ε 'bo vɔ ke -a -nyɔ. ⁴ -Bo -aa sea aopv 'sbe ja 'de di -ni'a 'mva 'a -ti' 'bn ε, -mε -a -niε "i -wεε -a -wee' 'a 'mva- 'je 'pepe ni-.

Kea niε -sɔn'

⁵ Dε -a -wɔan 'de Sesi Klisti 'wɔn -wεε -aa -tmv' a aopv- ε, ε ka : εmε -ni Kea niε -sɔn' -o, kwie 'a dε-saan" ka se 'de ε 'bn ni-. ⁶ -Bo -a -na -a -ke Kea "siiε "i ε, -wεε -aa sea kwie 'a di -ciεi" i nu ε, -mε -aa -tmvε si, -aa' -nɔ' tɔi" di. ⁷ 'Kaa ka Kea ni'a 'de -sɔn' 'bn -bo -a -ni 'de -sɔn' 'bn kan' a, -mε ka -a -tia -a -wee' niε dε due', -wεε dε εε' "Ju Sesi 'mεa 'bo -aa -kɔi" 'de εε' -ti' 'bn ε, Kea -kɔ' -aa dɔsain -wee' 'mε 'pepe.

⁸ -Bo -a -na desavn 'a -kɔ se -a -pɔn" ni ε, -mε -aa poεε -aa -ce" 'srε i, tɔ' -ti se 'de -a 'bn ni-, dε-nuε' desavn 'a -kɔ -ni -a -pɔn" 'mε. ⁹ 'Kaa -bo -a -wɔɔn' -aa dɔsain 'i 'de Kea -pee ε, εε muε i -kɔa' see, -wεε ε 'je -aa 'di 'a wonyinia' -wee' "klein "kpei 'wlv, dε-nuε' ε -srεi",

-wεε εε' 'wlv wlv "kpei. ¹⁰ -Bo -a -na -a se desavn nu ε, -mε Kea ε -na -a -niε desavnɔn -o ε, -aa nu ε si 'tmvi 'bn, -mε εε' wlv se 'de -a 'bn ni-.

2

Sesi a po -avn sɔn o

¹ 'Ma "nynuu-, di 'ma 'cria 'de 'sbe 'di -ta -wεε 'ma ja aopv- ε, εmε -ni ao 'je desavn nu-ti 'bɔ, εmε -ti 'ma nu kan'. 'De -bo -aa jɔɔ' nu desavn ε, -mε -a -bleε -ti' "kpei -sai 'bo Kea "juoi. ɔmɔ -ni Sesi Klisti ɔ -srεai" ε, ² dε-nuε' ɔ to 'e ɔɔ' -ce" 'mε -wεε ɔ -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'de -aa dɔsain 'a -kwε- -ti 'bn. ε se 'de -aa 'sv 'a -ti' 'bn ni-, ɔ nu εε' dε tu 'mε 'de 'blva- -wee' "klein 'a dɔsain 'a -kwε-ti 'bn -ke.

³ -Bo -aa sea Kea 'a wlv wɔn 'je ε, -mε ka -a -jua Kea -a -je kan' 'mε.

⁴ Nyɔ ɔ -na ɔ juo Kea 'mε, -wεε -ɔɔ' 'jea εε' wlv wɔn ε, -mε ɔ niε si 'tmvi -o. tɔ' -ti se 'de ɔ 'bn ni-.

⁵ 'Kaa nyɔ ɔɔ -jea εε' wlv wɔn ε, -mε ɔmɔ -kma Kea 'a -ti' -cεen'. Ka -a -ke Kea "sia "i ε, ka -a -jea εε' juosɔn nu, 'kamɔ -nao. ⁶ Nyɔ ɔ -na ɔ -ke Kea "siiε "i ε, -mε ka Sesi na, 'kamɔ ɔ 'je na.

Kε' dee-

⁷ 'Ma -ti' kmaɔn, dε -εε -ti' 'bn 'ma ja aopv 'sbe -ne, ε se kε' dee 'ma bla ni-, ε kε' soa soa -o. εε' kε' tu ε, εmε -ni Kea 'a wlv ao 'wɔan tɛin" sese, ε 'na : ao kma ba 'a -ti'.

⁸ 'De -mε 'kamɔ dε 'ma 'cria -wεε 'ma ja aopv- ε, ε ni kε' dee. Dεε-ti ε ni'a kε' dee ε, εmε -ni εε' tɔ' -ti poε "jri "kpaε' 'de Sesi 'a 'kmv 'bn, -wεε ε po "jri "kpaε' -ke 'de aɔa' 'kmv 'bn. Kaan ka kwie niε mua', -wεε -sɔn' -cεen' ni -suan' la 'bode.

⁹ Nyɔ ɔ -na ɔ -niε 'de -sɔn' 'bn -wεε ɔ -nyεa ɔɔ' de 'di 'bn ε, -mε ɔɔ' jei tu se 'de kwie 'di 'wlv ke.

¹⁰ Nyɔ -kma ɔɔ' de'di 'a -ti' ε, -mε -mɔ "tiε 'de -sɔn' 'bn, dε -ε -jea ɔɔ' de'di 'de desavn 'di po ε, ε se 'de ɔ 'bn ni-. ¹¹ 'Kaa nyɔ ɔ -nyεa ɔɔ' de'di 'bn, -mε -mɔ niε 'de kwie 'di,

᠔᠔ 'je i. -Ta ᠔᠔ mua ᠔ se 'o juo-,
de-nue' kwie kpee 'de ᠔ "jri 'de 'me.

12 'Ma "nynuu-, 'ma pooe aopv
'sbe -ne -jei" -wee ka aoa' disain
-kwe-a 'de Sesi 'a 'nyni 'un ao 'je ε
-kwlv o po. 13 Ao -᠔ -nia "bo -wi"
ε, 'ma 'cru 'sbe -ne 'me -wee 'ma
poo aopv -ti' -kwlv o. Ka Kea nia
'kmv sese ε, ao juu'. Ao -kooa" mu"
-wi" 'ma pooe aopv 'sbe -ne -jei"
-wee ka ao kpa tu 'a "jru 'bo 'di 'a
wonyonii "kpei ε, 'de ao 'je ε -kwlv
o po.

14 'Ma "nynuu-, 'ma ja aopv 'sbe-
-wee 'in 'je ao -ti' -kwlv o poo-,
de-nue' ao juo Kea -ε -nia -a "Bo
'me. Ao nyv -coun'-, 'ma pooe aopv
-ti' -kwlv o -ke -wee ka ao jua Kea
-ε -nia 'kmv tein" sese ε, ao 'je
ε -kwlv "blee-. -Kooa" mu", 'in
'tmv aopv wlv -nia 'mva- 'me -ke
-wee 'in 'je aopv -ti' -kwlv o poo
-wee ka ao dia -kla a, 'de Kea 'a
wlv "tia 'de aopv 'un 'ε -wee ao kpa
tu 'a "jru 'bo 'di 'a wonyonii "kpei ε,
ao 'ju juo-.

15 Ao 'bo 'kmv "kpeidi 'a -ti'
kmaa. -Bo nyv kma 'kmv "kpeidi
'a -ti' ε, -me Kea 'a 'tun se -tein 'ble
'de ᠔ pēe o. 16 Di "klein -i -nia 'kmv
'a di ε, i ka : tō' sain -i -nia 'de nyv
pēe o, di -wee' "klein pooa -un pēe
'i o, -cei" 'bēea' -ε -wlv a 'de "wliie-
'blea' 'un o, i se 'de Kea 'un 'wlv,
i nūe 'kmv 'a di -o. 17 'Kmu a mue
-sia' ε ke εε' di "klein nyv ᠔ -pōan
i ke, 'kaa nyv -᠔᠔ nva Kea 'a -kwlv
ε, ᠔ ke Kea a mue 'kmv nia' mamau
'sv.

Klisi 'a o -fōn' i-

18 'Ma "nynuu-, de'bo᠔- n᠔"
"kuban- i ! Klisi 'a o -fōin -᠔᠔ ji
nyni ao 'wōan 'de ε, ᠔᠔ ji'. N᠔"
-a -nia 'di -ta, Klisi 'a 'un 'nyvun
-tuu"-tuu ni 'de nyv "klu -we-, εme
-toε ka de 'bo᠔- n᠔" "kuban i ε.
19 Uva' nyv tu 'wlvε 'de -a "klu, 'kaa
sv se -aa nyv ni 'de-, εme -ti sv
'wlv 'de -a "klu. -Bo sv ni -aa nyv
'de ε, -me sv se ε 'bēe- sv 'je 'de -a
"klu 'wlv. Ka nyv -sv -ke -aa na sv

-wee' sea kan' -aa 'ce ni, vva' 'de -a
"klu 'wlv a' me -to ε 'pepe.

20 Aopv m᠔ 'ja a, Kea -ε -nia
'pepe ε, εme -nyl" aopv εε' -Suu,
-wee ao -wee' "klein juo tō' -ti. Ka
nyv a poa Kea 'a dbonvun -nia
tein" 'cna "jru ε, 'kam᠔ Kea po εε'
-Suu 'de aopv 'un. 21 Deε -ti 'ma
poa aopv 'sbe -jei" ε, ε se -me ao
se tō' -ti juo ni-, 'kaa ao juo tō' -ti
'me, εme -ti 'ma poo ao 'sbe -ne
-jei" 'de ka si sea 'bēe- i 'jea 'de tō'
-ti 'un 'wlv ε, ao 'je kan' -m᠔ 'me
-ke.

22 Nyv -᠔᠔ wlv a -wee -᠔ -na Sesi
se Nyv 'pūvi Klisi ni ε, ᠔m᠔ -ni
si 'tmv i, -me ᠔m᠔ -ni Klisi 'a 'un
'nyei -wee -᠔ -na ᠔ se -a "Bo Kea ke
εε' "Ju 'a -ti' "i ni-. 23 'De nyv -᠔ -na
-᠔ se "Ju juo ε, -me ᠔ ke "Bo se "i
"sii-. 'De nyv -᠔ -na -᠔ -juo "Ju 'me
ε, -me ᠔m᠔ -ke "Bo "sii- "i.

24 εme -ti 'ma 'tmv aopv -wee
di "klein ao 'wōan "i-saa n᠔" ε, 'de
ao 'ju i -te' 'de ao pēe o. Di ao 'wōan
"i-saa n᠔" -bo i "ti 'de ao pēe o ε,
-me ao ke -a "Bo Kea ke εε' "Ju "siie
"i -ke. 25 De -εε wlv Klisi cean -tie"
-wee ᠔ 'jea -a -nyl" ε, εme -ni 'kmv
-sea' -kwe- -ta 'ble ε.

26 Di -ni 'ma 'tmv 'de nyv -nūe
"i -sv -jea aoa' "jru -jei" -saa 'a -ti'
'un. 27 'De aopv m᠔ ε, nyv se ε
'bēe- -wee ᠔ 'je aopv de jre' tō᠔ la
'bode, de-nue' Klisi "nyl aopv ᠔᠔'
-Suu -me -wee ε "ti 'de aopv 'un,
εme -εε tō᠔ aopv di -wee'. Di εε
tō᠔ aopv ε, i nūe tō', i se si ni-.
εme -ti di εε tō᠔ aopv ε, ao 'ju
wōn -wee ao ke Klisi 'je "i "sii-.

28 Kun 'ma "nynuu-, ao -te 'de
Sesi 'kwai la 'bode ! -Bo -a -wee'
nv kan' a, -wee -sonti ᠔᠔ mua de
jia' a, 'de -tun' je -a "i 'dbaa, -wee
-a -je ᠔ o tēen-. 29 Ka Sesi 'srea "i
-bo ao 'je kan', -me ka nyv -᠔᠔ nva
"isredt 'wlv a 'de Kea 'un ε, ao 'wōn
ε 'mii 'pepe -ke.

3

Kea 'a "nynuu-

1 'Ma 'ce, ao -gɓun 'nɔ, de Kea kma -aa -ti' ka ! εε' nyu 'a -ti' kmaa' cɛn -je "kpei -tie", ε nɔε' mɔ -wee' εε jea -aun εε' "nynuu- 'daa- 'De -a -nɔε' mɔ -cɛɛn'-. Dεε-ti 'kmɔ 'kpeinyɔ se -a de 'daa-, εmε -nɔ ɔ se Kea juo-. 2 'Ma -ti' kmaun, kaan ka la -a -nɔε Kea 'a "nynuu- -o, de -je -a -jea 'ɔn nɔ 'de nya, -mε se "jri "kpaε' po ke 'pepe. 'De de -je -a -jua 'pepe ε, εmε -nɔ -sɔntɔ εε mɔε "jri "kpaε' poa' a, Kea ke -aa mɔε de due' nɔa', de-nɔε' ka ε nɔa, 'kamɔ -aa mu ε "jriε- 'jeea'. 3 'De nyɔ "o nyɔ -tba' εε' de tu tɔ' 'i ε, -mε -mɔɔ -pɔn 'pepe nɔa' i, ka Sesi nɔa 'pepe ε.

4 'De nyɔ "o nyɔ -ɔɔ nɔa de saun ε, -mε -mɔɔ' 'je Kea 'a ke' wɔn. De saun nɔa' mε -nɔ Kea 'a ke' wɔnblaa'. 5 'De ao juε' ka Sesi jia -wee ε 'jea nyu de saun 'a -gbe "jru -saa a, de saun 'a -kɔ de-saan' ka se ɔ -pɔn" nɔ-. 6 Nyɔ "o nyɔ -ɔ -ke Sesi "sia "i ε, -mε -mɔ 'je de saun nɔ -ti 'bo -o. 'Kaa nyɔ -ɔɔ kpa de saun nɔa' nya 'ja a, -mε -mɔ se ɔ 'je, -wee ɔɔ' juo -ti.

7 'Ma "nynuu-, ao 'bo aɔa' -cei" "taie -wee nyɔ 'bo ao 'srε i poɔε. Nyɔ -ɔɔ nɔa "isrɛdɔ ε, -mɔ 'srεi" ka Sesi 'a -ce" 'kpa 'srεa "i ε. 8 'De nyɔ -ɔɔ kpa de saun nɔa' nya a, -mε -mɔ nɔε -sɔn' 'ɔ nyɔ -o, de-nɔε' -sɔn' mɔ nɔε de saun ɔi -o sese. 'De Kea 'a "Ju -mɔ ji' -wee ɔ 'je -sɔn' 'ɔ nɔɔdɔ i-sa.

9 Nyɔ "o nyɔ -wɔba 'de Kea 'ɔn ε, -mε -mɔ 'bo de saun nɔ-ti, de-nɔε' 'kmɔnɔa' -cɛɛn' -ε -wɔba 'de Kea 'ɔn ε, εmε -nɔ 'de ɔ 'ɔn 'bode. ɔ se ε 'bεε- ɔ 'je de saun nɔa' nya kpa, de-nɔε' Kea mε -nɔ ɔ "Bo. 10 Nyɔ -ɔɔ' nɔa "isrɛdɔ -wee -ɔ sea ɔɔ' de 'di 'a -ti' kma a, -mε -mɔ se Kea 'a "ju nɔ-. De -ε -je ε nɔ -wee nyu 'jea Kea 'a "nynuu- ke -sɔn' 'ɔ "nynuu 'a "kpei- -seea' ka juo ε, εmε -nao.

Ba 'a -ti' kma -ti

11 Tɔ' -o 'ma 'ce, wlu ao 'wɔan tein" sese ε, ε 'naa : -A -kma ba 'a -ti' due 'due. 12 -A -ke Adam

'a "ju Kain 'bo -kɔɔε, ɔ nɔε 'di 'a wɔnynii -o. εmε -ti ɔ 'dba ɔɔ' "dei. Dεε-ti ɔ 'dbɔ ε- ? εmε -nɔ ɔmɔ ɔ nɔɔdɔ nɔnɔε "jrii -wee ɔɔ' "dei 'a -nɔ nɔɔdɔ 'srεi".

13 'Ma de'di -wi", -bo nyu -sea' Kea juo 'nyε aɔpɔ 'ɔn ε, tai' 'bo aɔpɔ "maa. 14 Ka -a -wɔba 'de 'mεa' 'kwa -wee -a -jea 'kmɔ deε nɔa' a, -a -je kan' 'mε. Dεε-ti -a -jea kan' a, εmε -nɔ -a -kma ba 'a -ti'. Nyɔ -jɔ sea' ɔɔ' de'di 'a -ti' kma a, -mε -mɔ nɔε 'de 'mεa' 'a kɔɔnkwɔla' ke. 15 Nyɔ "o nyɔ -nyεa ɔɔ' de 'di 'ɔn ε, -mε -mɔ nɔε "ku 'dbai -o. 'De ka 'kmɔnɔa' -sea' -kwe -ta 'ble sea 'de "ku 'dbai 'ɔn nɔ ε, ao 'je kan' 'mε. 16 Ao -gɓun 'nɔ, de -nɔa 'de nyɔ ɔ -ti' kma -ti 'de ε, -a -juε', de-nɔε' εmε -nɔ Sesi to 'ε ɔɔ' 'kmɔ 'mε 'de -aa -kɔi". -je ε nɔa kan' -mɔ 'ja a, -mε -amɔ -je 'de -aa 'kmɔ to -ke 'de -aa de 'di-wi' 'a -ti' 'ɔn. 17 -Bo nyɔ nɔ 'kmɔ 'a dɔ -wee' "klein 'a jei -wee -bo -ti' kpɔn ɔɔ' de 'di, 'de ɔɔ' 'je ɔɔ' weε 'ee, -mε ka Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa' nɔ 'de ɔɔ' 'ɔn nɔsɔn ε- ? 18 'Ma "nynuu-, -a -bo nyu 'a -ti' kmaa' nɔε 'de wɔn 'di ke mɔɔ dɔdɔ 'ɔn, 'kaa -aa nyu 'a -ti' kmaa' po "jri "kpaε' 'de tɔ' -ti nɔa' 'ɔn -weε ka -a -kma ba 'a -ti' ε, 'de -aa nɔɔdɔ 'je ε to-.

19-20 'Kamɔ -bo -a nɔ ε, -weε ka -a -nɔa 'bo tɔ' -ti 'a -jei' ε, -a -je ε juo-, 'de -aa pεε 'je ja ji 'bo Kea "juɔi. -Bo -aa pεε a sea -a 'pεε kpɔun ε, ka -a -jea nɔ -weε -aa pεε 'jea i -te, 'ka ka : Kea -je -bea "i -ε -sia -aa pεε ε, -mε juo dɔ -wee' "klein mε. 21 'Ma -ti' kmaun, -bo -aa pεε se -a 'pεε kpɔun ε, -mε -a -bleε -kwɔl" -tede mε 'bo Kea "juɔi, de jre' 'ε faun se -a nɔi. 22 De "o de -a -tee 'a i ε, -aa mu ε 'jea', de-nɔε' -aa -jeε εε' ke' wɔn, -weε -aa nɔ dɔ -nmɔɔa 'de ε "jri 'dei ε. 23 'De εε' ke' mε ka, εmε -nɔ -a -je εε' "Ju Sesi Klisi 'a 'nynɔ tɔ' 'ɔn 'je, -weε -a -je ba 'a -ti' kma due 'due, 'kamɔ Klisi 'da 'de -a -pεε. 24 'De nyɔ -ɔɔ -jea Kea 'a ke' wɔn ε, -mε -mɔ "tie 'de Kea 'ɔn,

-wεε Kea "ti 'de ɔ 'bɒn. Ka Kea "tia 'de -a 'bɒn ka -a -jea εε' juosɒn nɒ ε, εε' -Suu ε "nyɪa -aɒn εmε -nɒε -wεε -a -juo ε.

4

Kea 'a -Suu ke -sion 'ɔ -suu ke

1 'Ma -tɪ' kmaɒn-, aɔ 'bo -suu "o -suu 'a -tɪ' tɔ' 'bɒn 'jeε, 'kaa aɔ juo -sii 'a "kpei- -seea' ka-, -wεε -bo t 'wɒb 'de Kea 'bɒn 'de aɔ 'je kan' 'je. Dεε-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ sɪ 'tmɒbɒn -tuu"-tuu -jɪ' 'de 'blɒa- "kpei-wεε -uɒa -daa' uɒa' -cε" Kea 'a wɒlɪ 'kwajaaɒn. 2 -Suu -ε -wɒbɒa 'de Kea 'bɒn ka aɔ 'jea εε' juosɒn nɒ, 'ka ka : nyɔ "o nyɔ ka Sesi Klisɪ -sɒεεa nyɔɔ 'bɒn -wεε ɔ jia 'nɔ 'blɒa- "kpei -ɔɔ mu ε 'tmɒbɒa' a, -mε Kea 'a -Suu -nɪ 'de ɔ 'bɒn. 3 'De nyɔ "o nyɔ ɔ -na Sesi se 'e Kea 'bɒn 'wɒb ε, -mε Kea 'a -Suu se 'de -mɔ 'bɒn nɪ-, -mε Klisɪ 'a 'bɒn 'nyεi -ɔɔ ji nyɪnɪ aɔ 'wɔan sese ε, ɔmɔ -ɔɔ -suu nɪ 'de -mɔɔ' jei tu 'bɒn. Kaaɒn ka la 'ja a, 'ma 'cε, Klisɪ 'a 'bɒn 'nyεi -nɔ ɔ ji 'nɔ 'kmɒb "kpei -wε- 'bode.

4 'Kaa 'ma "nyɪnuu-, aomɔ ε, aɔ nɪε Kea 'a nyɒ -o. Aɔ kpa tɒ 'a "jru 'mε 'bo uɒa' sɪ 'tmɒbɒn tu "kpei, dε-nɒε' -Suu -ε -nɪa 'de aɔpɒ 'bɒn ε, ε kmai", ε je -suu -ε -nɪa 'de uɒpɒ 'bɒn -sii. 5 Uɒa' nyɒ tu 'wɒbε 'de 'blɒa 'dinyɒ "klu, εmε -tɪ 'blɒa 'di nyɒ po uɒpɒ 'a wɒlɪ doin" o, dε-nɒε' ka 'blɒa 'dinyɒ nɪa "i, 'kamɔ uɒpɒ a wɒlɪ. 6 'Kaa -apɒ mɔ ε, -a -nɪε Kea 'a nyɒ -o. Nyɔ ɔ -juɒa Kea a, ɔmɔ -ɔɔ po -aa wɒlɪ doin" o 'de nyɔ ɔ -ɔ sea Kea juo ε, -mɔɔ' po -aa wɒlɪ doin" o. 'Bomɔ -aa juo tɔ' -tɪ 'a -Suu ke sɪ -suu 'a "kpei- -seea' 'ɪn.

Kea kma nyɒ 'a -tɪ'

7 'Ma -tɪ' kmaɒn-, -a -kma ba 'a -tɪ' due 'due, dε-nɒε' ba 'a -tɪ' kmaa' 'wɒbε 'de Kea 'bɒn. Nyɔ "o nyɔ -kma nyɒ 'a -tɪ' ε, -mε ɔ 'wɒbε 'e Kea 'bɒn, -wεε ɔ juo Kea. 8 Nyɔ ɔ -ɔ sea nyɔɔ 'ɔ -tɪ' kmaa', -mε -mɔ se Kea juo-, dε-nɒε' Kea mε -nɪ nyɒ

'a -tɪ' kmaa'. 9 Ka Kea 'a nyɒ 'a -tɪ' kmaa' nɒa "jri "kpaε' posɒn, 'ka ka : εε' "Ju ɔ due' koun -gbai' mɔ ε dbo 'nɔ 'blɒa- "kpei -wεε -a -je 'kmɒnɪa' -cεεn' 'je 'de ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'bɒn 'jea' 'bɒn. 10 Dε εε' nyɒ 'a -tɪ' kmaa' tu tba 'de "jri, ε ka : ε se -apɒ mɔ ɔ -kma Kea 'a -tɪ' nɪ-, 'kaa Kea mε -kma -aa -tɪ' -wεε -ε dbo εε' "Ju 'de ɔ nɒ ɔɔ' -cε" 'sraade 'bɒn 'de -aa dɪsain 'a -kwe-tɪ 'bɒn.

11 'Ma -tɪ' kmaɒn, -bo Kea -mε kma -aa -tɪ' kan' -mɔ ε, -mε -a -je ba 'a -tɪ' kma -o due 'due -ke. 12 Nyɔ "o nyɔ se Kea "jriε- 'jee-due', -bo -a -kma ba 'a -tɪ' due 'due ε, -mε Kea "ti 'de -a 'bɒn 'ε, -wεε εε' nyɒ 'a -tɪ' kmaa' 'je "jri "kpaε' po 'pepe 'de -a 'bɒn.

13 Kea "nyɪ -aɒn εε' -Suu 'mε εmε -tɪ ka ε "tia 'de -a 'bɒn -wεε -a -tia' 'de ε 'bɒn ε, -a -bεε' -a -je ε juo-. 14 Ka -a "Bo Kea ja εε' "Ju 'de ɔ 'je nyɒ -wee' 'a 'Pɒbɪ nɪ -aa -cε" 'kpa 'jee ε "jriε- -wεε -a -nɪ εε' -ta 'jeɒn. 15 Nyɔ ɔ -na Sesi nɪε Kea 'a "Ju -o ε, -mε Kea "ti 'de ɔ 'bɒn 'ε, -wεε ɔmɔ "ti 'de Kea 'bɒn. 16 Ka "o ka ε 'je ε nɪ ε, ka Kea kma -aa -tɪ' ε, -apɒ mɔ 'je kan' 'mε -pepe, -wεε -a -je ε tɔ' 'bɒn.

'Ma 'cε, Kea nɪε nyɔɔ 'ɔ -tɪ' kmaa', nyɔ nyɔɔ 'ɔ -tɪ' kmaa' "tia 'de 'bɒn ε, -mε -mɔ "ti 'de Kea 'bɒn 'ε, -wεε Kea "ti 'de ɔ 'bɒn. 17 Dε Kea -pɔan -wεε ε pɔa εε' nyɒ 'a -tɪ' kmaa' 'de -a 'bɒn, εmε -nɪ 'nɔ 'kmɒb "kpei -a -nɪa -ta a, ka Sesi "tia 'de Kea 'bɒn ε, 'kamɔ -a -je 'de Kea 'bɒn "ti -ke, -wεε -sɔntɪ -a mua 'pee 'a 'wɪ nɪa' 'de -a -je tɔ' tba -ta 'ble. 18 'Ma 'cε, Kea 'a nyɒ 'a -tɪ' kmaa' -nɪa 'de -a 'bɒn -bo ε mu ε nyɪnɪ ε, -mε faɒn se -a nɒi 'bode, dε-nɒε' εε' nyɒ 'a -tɪ' kmaa' a -saa faɒn -jei". 'Kaa -bo faɒn nɪ 'de nyɔ 'bɒn ε, -mε 'pee -nɪ ɔ 'de, -mε -ta Kea nɪa "i ε, εε' nyɒ 'a -tɪ' kmaa' se 'o nyɪnɪ ke.

19 -A -kma Kea 'a -tɪ', dε-nɒε' εmε -ε -kma -aa -tɪ' tɛɪn". 20 -Bo nyɔ 'na ɔ kma Kea 'a -tɪ' -wεε ɔ 'nyε ɔɔ'

de 'di 'bun e, -me o nre si 'tmvi -o, de-nue' o' de'di -jo o' 'jeea "jrie- -bo o' 'nye -mo 'bun 'ee, -me Kea -je o' 'jeea "jrie- ka o' 'je -me 'e -ti' kmasun nu e- ? ²¹ Ao -gbun 'no, ke' Sesi "nyta -avn e, e ka : nyo -o -kma Kea 'a -ti' e, -me o' 'je o' de'di 'a -ti' kma -o -ke.

5

-A kpa tv 'a "jru 'bo blva "kpei

¹ Ka Sesi nta Nyu'pυvi Kea -tea 'o e, nyo -je e to 'bun e, omo -wlv 'de Kea 'bn. 'De nyo "o nyo -kma "bo 'a -ti' e, -me o' kma o' "nynuu 'a -ti' -ke. ² Ka -a -kma Kea 'a "nynuu 'a -ti' 'ee, ka -a -je ee' juosun nu e- ? Ka -a -jea ee' juosun nu eme -ni, -bo -a -kma Kea 'a -ti' e, -me ka ee' wlu "sia 'nynt, -a nu kan'. ³ -Bo nyo kma Kea 'a -ti' e, -me o' 'je ee' ke' won. 'De Kea 'a ke' won 'jea' se 'kle nt-, ⁴ de-nue' nyo "klein -wlv 'de Kea 'bn e, -me -wi" -mv kpa tv 'a "jru 'me 'bo di "klein -ia' nva Kea 'tun "kpei. 'De -aa Sesi 'a -ti' to' 'bn 'jea' 'bn mo -a -kpa tv 'a "jru 'bo di -nia 'mva- "kpei. ⁵ Nyo -o -beee' -o -je tv 'a "jru kpa 'bo di -ia' nva Kea 'tun "kpei e- ? Ka Sesi nta Kea 'a "Ju, nyo -je e to' 'bn e, omo -o' 'sv 'bee- tv 'a "jru kpa' 'bo di -ia' nva Kea 'tun "kpei.

Sesi 'a -pvn" -ti 'tmva'

⁶ To' -o, Sesi Klisi mo -ji' -wee o' jii 'de "ni ke nymo 'o i wlaa' 'bn. E se 'de "ni 'a 'sv 'bn nt-, 'kaa o' ceen 'de "ni ke nymo 'bn, -wee ka di -nia 'mva- nta to' -ti e, Kea 'a -Suu 'tmv i. 'De Kea 'a -Suu me -ni to' -ti. ⁷ -Ti 'a -ta 'jeun taan -sv -tmva Sesi 'a "kpei -ti e, sv ka : ⁸ Kea 'a -Suu o, "ni o, nymo o, ka sv nta taan a, sv -wee' 'tmve de due' 'de o' -ti' 'bn. ⁹ Nyu -sv -jea -ti' 'a -ta de sv 'tmva -aa -je e to' 'bn 'e see. -Bo -aa sea nyu 'a wlu to' 'bn 'je 'dee, -me dee -ti de Kea 'tmva, nyu se e to' 'bn 'je e- ? De Kea 'tmva, e nre dewon, e je -ti 'a -ta 'jeun 'a wlu

-sii. De e 'tmva eme -ni Sesi nre ee' "Ju -o. ¹⁰ Nyo -o -jea Kea' a "Ju a -ti' to' 'bn e, -me ka de Kea 'tmva e nta to' -ti e, o' 'wcon- 'e. 'Kaa nyo -o se o' -ti' to' 'bn 'je e, -me -mo nve Kea si 'tmvi 'bn, de-nue' de Kea 'tmva 'de ee' "Ju 'a -ti' 'bn e, o' se e to' 'bn 'je. ¹¹ De -e -nia 'de ee' wlu tu 'de e, eme -ni Kea "nyl -a 'kmvnta' dee -sea' -kwe -ta 'ble 'me -wee -a -je ee' 'kmv tu 'de -a -ke ee' "ju 'a "i "sia' 'bn. ¹² Nyo -o -wcon' ee' "Ju 'a -ti' e, -me o' 'je 'kmvnta' dee -me 'me, 'de nyo -o sea Kea 'a "Ju 'a -ti' 'wcon- e, -me o' se 'kmvnta' dee 'ble.

¹³ 'Ma 'crv wlu -ne 'me 'de 'sbe 'di -wee 'ma poo aopy -jei', 'de aopy -o -tea Kea 'a "Ju 'a 'nynt -kwl" e, ka ao 'jea 'kmvnta' dee sea' -kwe -ta 'ble, 'de ao 'je kan' 'je. ¹⁴ Ao -gbun 'no, to' tba -ta -a -blea 'bo Kea "juoi e, eme -ni de -aa -tee e i, -bo e ni ee' -kwlvt e, -me ee mu e -aa wlu doin" o' poa' see. ¹⁵ Ka ee poa -aa baewlu doin" o, -bo -a -je kan' -mo 'ja a, -me ka de -a -teea i e 'kpa 'de -a 'kwa a, -a -je kan' -mo -ke.

¹⁶ -Bo -ma de'di a sea desavn -ee' kpa nyu 'de 'mea' 'bn nu, -wee -in -je o' 'je e, -me -in bae o' Kea, -wee Kea 'je o' 'kmvnta' "nyl. Desavn 'in "sia 'nynt e, e se o' 'de 'mea' -sea' -kwe -ta 'ble 'bn kpai. 'Kaa desavn jre' -ni 'o, -wee -bo nyu nu 'de -ee kpa nyu 'de 'mea' sea' -kwe -ta 'ble 'bn, 'in se 'na ao bae -me 'e desavn tu 'a bae'. ¹⁷ 'Ma 'ce, kpln saun "o kpln saun nyio o' nva i nre desavn -o, 'kaa disavn jru' -ni 'o -wee -ia' po 'mea' "jru "kpei.

¹⁸ -A -je kan' 'me nyo -nia Kea 'a nyo e, -mo' kpa desavn nva' nya, de-nue' Kea 'a "Ju Sesi -a fuo o' i, 'diwonyyii se e 'bee- o' 'je o' 'ibla.

¹⁹ -Bo 'diwonyyii 'ble 'kmv -wee' "klein wlu "kpei mo 'de e, ka -apy mo nta Kea 'a 'ce e, -a -je kan' 'me.

²⁰ Ka Kea 'a "Ju jia 'no 'kmv "kpei -wee o' po -a to'di 'de -a -jua Kea -ceen' e, -a -je kan' 'me -ke. Eme -ti -a -ti" 'de Kea -ceen' 'bn -bo -a

-ke εε' "Ju Sesi Klisi "sii- "i ε. Εε'
 Kea tu με -ni Kea -ceen', εμε -ni
 'kmuua' sea' -kwe -ta 'ble ε.
 21 'Ma "nyuu-, ao -tu" aoa' -ce"
 'ε -ti', koin nyioou a -gbεεa' "juoi -i
 sea Kea ni ε, ao ke i -seea' i.

'Sbε 'ε 'sɔɔn -nε San 'cra

Jewlu-

¹ 'Mɔ Kea -gbu 'a nyɔsoa, aopv Kea 'cra i -wεε ε -teea kpɔi" ε, 'mɔ -ɔɔ ja aopv 'sbε-. 'In kma aoa' -ti' -cεen-, 'de ε se 'ma 'sɔ mɔ -kma aoa' -ti' nɪ-, 'kaa nyɔ "klein -ɔɔ -jua tɔ' -ti ε, ɔɔ kma aoa' -ti' -ke, ² dε-nvε' tɔ' -ti "ti 'de -a 'bn 'ε -wεε ε ke -aa mu nɪa' jeejee.

³ 'Saavn o, nyɔ 'a wεε 'jea' o, pεε 'a blua' -ɪ -wlvb 'e Kea -ε -nɪa "Bo ke εε' "Ju Sesi Klisi 'bn ε, ɪ ke aoa muε naa' wεε -ao -je tɔ' -ti juo- jeejee 'de -ao -je ba 'a -ti' kma due 'due.

Tɔ' -ti ke nyɔ 'a -ti' kmaa' ke

⁴ Dε aa' "nynuu 'a jrv' a naa 'o tɔ' -ti 'a -jei" ε, -mε 'bleε 'ma 'mva-. Ka -a "Bo "sia 'nynɪ -wεε -a -jea nɔ, 'kamɔ -nao. ⁵ 'De kaan ka la 'ma de'di -wi", dε 'ma -tee' a aopv- i ε, ε se ke' dee nɪ-, 'kaa ke' -a -jua see ε, εmε -o. εε' ke' tu mε -nɪ -a -je ba 'a -ti' kma due 'due. ⁶ Ba 'a -ti' kmaa' -nε, εmε -nɪ -a -je Kea 'a ke' wɔn 'je. εmε ao 'cian tein" sese -wεε -εε dε tu 'je aopv -je o po.

⁷ Dεε-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ nyɔ 'srɛipɔɔbn -tuu"-tuu -nɪ 'e 'blva- "kpei, -ɔva' tɔɔ Sesi Klisi 'a nyɔ 'bn -snεε -ti. 'De nyɔ -ɔɔ -tmva -mɪ ε, -mε -mɔ ɔ 'tmvε sɪ, ɔ nɪε Klisi 'a o -foin -o. ⁸ -jε ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mε ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' -wεε dbo ao nva ε je idooa foo" 'bn, 'kaa ao kpɔbn aoa' -cε" i, -wεε ao 'je aoa' dboa 'a -kei" -cεen' 'je. ⁹ Dε -jε Klisi 'a -cε" 'kpa tɔɔa nyɔ ε, nyɔ "o nyɔ -sea' 'e -mε 'dei -te, -wεε -ɔ cεan -mε "kpei -tie" ε, -mε -mɔ se Kea 'a dε nɪ-. 'De dε Klisi tɔɔa nyɔ, nyɔ -ɔ -tea 'e -mε 'dei ε, -mε ɔ ke "Bo ke "Ju "siie "i. ¹⁰ -Bo nyɔ ji 'de aopv "klu -wεε ɔ se ɪa' dɪ tu nyɔ tɔɔ ε, ao 'bo ɔ sɪn 'sɔɔn kpɔbn, -wεε ɔɔ' 'jewlu o po-tɪ, ¹¹ dε-nvε'

nyɔ -ɔ poa ɔɔ' jei tu 'snε 'ja a, -mε dɪsɪn ɔɔ nva ɔ ke -mɔ ɔ nɔ ɪ.

De'bwɔwlu ke 'jewlu ke

¹² Dɪ -tuu"-tuu -nɪ 'bo 'bn -kwlɪ", -wεε 'ɪn 'je ao -pee 'tmvɔ 'de-, 'kaa 'ɪn se ε "ɪnɪ -wεε 'ɪn 'je 'sbɛni 'bn "duo-, 'de 'ɪn 'jɪ -wee' 'cru 'bo 'sbε "kpei, dε-nvε' 'ma naa tɔ' i 'ɪn 'na 'ɪn 'je 'de aopv o ji -wεε ao ke 'ma -a -je "jru "ikooɔ-, 'de -a -wee' 'je 'e 'mva- klaa" 'bn nɪ-.

¹³ Aoa' de'di Kea 'cra i -ke ε, ɔɔ 'a "nynuu 'na ɔɔpɔ -je avn.

'Sbε 'ε taan -nε San 'cria

Wlu San 'tmva 'de Kaisi -pee ε

¹ 'Mɔ ɔ -nɪa Kea -gbu 'a nyɔsoa a, 'ma de 'di Kaisi, -mɔ ɔɔ' -ti' 'in kma 'de tɔ' -ti 'ɔn, ɛmɔ 'ma ja 'sbε-.

² 'Ma -ti' kmai-, de -ε baea' 'ma baea 'de -ma -ti' 'ɔn ε, ɛmε -nɪ dɪ -wee' "klein 'je -un kwa 'wɔɔn-, -weε ka -ma -suu nɪa 'o tɔ' -ti 'a -jei" ε, 'de -in -je kui -sɔn i floan' 'ble kan' -ke. ³ De -ε -blea 'ma 'mva- kpleiin, ɛmε -nɪ -aa de 'di-wi" jrv' -su -wɔba 'de -ma Kea -gbu 'di ε, ɔɔpu -po' 'ɔn "kuan, ɔɔ 'na -ma -jee tɔ' -ti 'a "dia, -weε ka ɪ "sia 'nyɪ ε, 'de -ma na kan'. ⁴ Ka aɔpu- nɪa 'ma "nyɪuu- 'de Kea 'a -ti' 'ɔn -weε, aɔa naa 'bo tɔ' -ti 'a -jei" ε, -bo 'in 'wɔn ɪ ε, ɪ 'bleε 'ma 'mva-, ɪ je de "o de -wee" "klein -sii.

Tuowlu-

⁵ 'Ma -ti' kmai-, de -aa de'di -wi" -wɔba Kea -gbi 'dii -weε -su jia 'dɔba' 'de -ma Kea -gbu 'di 'de -in -kpuɔn a ɔɔpu sɪn 'sɔɔn ε, -mε nɪmɔ "jrii. Ka Kea 'a -jei" naai a nva, 'kamɔ -nao. ⁶ Ka -in -kma nyɔ 'a -ti' ε, ɛmε -εε "kuan ɔɔ po 'e Kea -gbu "juεi. -Bo ɔɔ 'je ɔba' 'dɔba' nya kpa a, -mε -in po ɔɔpu sɪn o, 'ma bae -ɔn ε. -Bo -in nɔ kan' a, ɛmε ke Kea -kooɔ' "i, ⁷ de-nɔε' Sesi Klisi 'a -ti' mε ɔɔ mu 'tmva'. ɔɔ 'wɔan mu-ti 'de ɔɔ' 'nyɪ 'ɔn ε, ɔɔ se ε "inɪ ɔɔ 'je de "o de jre' i -tee' 'de nyɔ -su sea Kea 'a -jei" naa 'kwa. ⁸ Nyɔ -suu nva kan' -mɔ 'ja a, -mε -apɔ -je ɔɔpu sɪn o po, -weε ɔɔ ke -a -je tɔ' -ti 'a dɔbo nɔ -tadue.

Diotrefi ke Demetrisi ke

⁹ -Sɔɔ ε, 'in pɔɔε Kea -gbu 'sbε jre' -jei", 'kaa de 'in 'tmva 'de ε 'di ε, Diotrefi 'na ɔ se ε dɔɔn" o poi, de-nɔε' ɔ nɪε "i ɔ 'je nyɔ -wee' "klein 'a nya nɪ-. ¹⁰ ɛmε -ti -bo

'in jɪ ε, 'de 'in 'je aɔpu ɔɔ' nɔɔdɪ 'a "kuan po. Dɪ ɔ nva ɛmε -nɪ ɔɔ wluε -a 'dei. 'De ε se -mεε' 'sɔ nɪ-, ɔ se nyɪiɔ nɪ 'de -aa de'di -wi" -pee. -Bo nyɔ jrv' nɪε "i -weε ɔɔ 'je -aa de'di -wi" 'dɔε "jrii nɔ ε, ɔɔ kaan ɔɔpu -je de, -weε ɔ 'na aɔ 'wɔ 'nɔ 'ma Kea -gbu 'di.

¹¹ 'Ma -ti' kmai-, -in -bo de-saɔn nva' 'ciɔn-, 'kaa -in -ciɔn de -cεen' nva'. Nyɔ -ɔɔ nva de -cεen' ε, ɔmɔ -nɪ Kea 'a nyɔ. Nyɔ -ɔɔ nva de-saɔn ε, ɔ se Kea juo-.

¹² 'De Demetrisi -mɔ ε, nyɔ -wee' "klein a po ɔ -ti' o. Tɔ' -ti ɔɔ 'tmva 'de ɔɔ' -ti' 'ɔn ε, ε pɔε "jri 'kpaε' 'de ɔɔ' 'kmɔ 'ɔn. -Apɔ mɔ -ke ε, -aa po ɔ -ti' o -ke. -Ma -cε' 'kpa 'je kan' 'mε, dɪ -aa -tmva 'de ɔɔ' -ti' 'ɔn ε, ɪ nɪε tɔ' -o.

Jewlu-

¹³ Dɪ -tuu"-tuu -nɪ 'bo 'ɔn -kwɪ" 'in 'je 'cri' 'de 'sbε 'di, -weε 'in 'je -in -jei" pɔo 'de-, 'kaa 'in se ε "i nɪ 'in 'je 'sbeni ke 'sbεcri tu 'ɔn "duo- -weε 'in 'jɪ 'cri, ¹⁴ de-nɔε' 'ma naa tɔ' i -in -ke 'ma -a -je 'jee- ta 'wɪ 'sɔɔn, -weε -a -je "jru "i kooɔ-.

¹⁵ Pεε 'a blua' nɪ 'de -in 'ɔn ! -Aa de'di -wi" 'na ɔɔpu -je -un. 'Mɔ -je -aa de'di -wi" due 'due.

'Sbε Suidi 'cria

Jewlu-

¹ 'Mɔ Suidi, 'ɪn nɪε Saki 'a "dei -o, -wεε 'ma nʊs Sesi Klisi "juɔi. Aopu -ɔɔ -ti' -a "Bo Kea kma -wεε ε 'da 'de -ɔ -tea Sesi Klisi 'a -tea' a, 'mɔ -ɔɔ ja aopu 'sbε-.

² 'ɪn nɪε "i Kea 'je aoa' wεε 'je, 'de ε 'je ao εε' pεε 'a blua' ke εε' nyu 'a -ti' kmaa' wɔn "jii-.

Nyu detɔɔɔn 'a -kewe'-

³ 'Ma -ti' kmaɔn, ka Kea nua -a -wee' 'a 'pʊsɔn ε, 'ma -pɔn 'ɪn 'je εε' 'sbε aopu -jei' poo. -Ta 'ɪn nɪa εε' 'sbε tu 'a 'cria 'a, 'bomɔ de -je -kɔan -ti' 'kpa' 'bo 'ɔn -kwli", εmε -ti 'ma 'tmʊ ε 'de ao -pee. εε' de tu mε -ni Kea 'a tu -fɔn'. Kea 'a -ti' ao 'jea tɔ' 'ɔn ε, ɪ -teeε εε' nyu kwa 'bode, ɪa' poo fai". Ao kpɔn 'e "jri -wεε ao 'je ɪa' tʊ -fɔn'. ⁴ Dεε-ti 'ɪn 'da kan' a, εmε -ni nyu jru' -ɔɔa' 'je Kea 'a wlu wɔn -wεε -ɔɔ -ni 'de ao "klu wɔɔ- 'sʊ ao se juo-. Uɔa' nyu tu ε, ɔɔ 'naa -je -aa Kea a 'jea nyu 'a wεε la -mε de "o de -jia' 'de ɔɔpu "jru 'di ε, ɔɔ 'bεε- ɔɔ 'je ε nʊ. 'De εε' -ti' 'ɔn ε, Sesi Klisi -ɔɔ 'sʊ nɪa -aa 'Blei ke Tu"bo ε, ɔɔa' doin" se ɔɔ' -ti' ɪnɪ-. Ka Kea 'a 'pee kpɔn a ɔɔa' nyu tu ε, ε 'criuε' sese 'de εε' 'sbε 'di.

⁵ Dɪ ao jua see ε, ɪmɪ 'ma -pɔn 'ɪn 'je aopu -kwli o poo-. -Ta Kea -saa Israe-nyu kɔɔnkwa' 'de Esipu-blua "kpei ε, nyu "klein -ɔɔ -kua "jru -wεε -ɔɔ -na -ɔɔ se ε wɔn 'jei ε, ɔɔ -wee' "klein 'mεε 'bo -jei".

⁶ 'Kamɔ ε nɪ -ke 'de Kea 'a "soa-wi" jru' 'a -ti' 'ɔn. -Tein 'dɔε -je Kea "nyɪa ɔɔpu 'de jaɔn 'di -bo ɔɔ nɪ 'o "kpei -wεε ɔɔ 'jea ni' wɔn nɪ ε, ɔɔ 'bɔ 'o -mɔ 'mε. εmε -ti Kea po ɔɔpu "cɪn bi', -wεε ε -te' ɔɔpu i 'bo -ta -kpea i ε, 'bomɔ ɔɔ 'je nɪ mamau 'sʊ ε 'je 'pee 'jewɪ klaa"

jεε-. ⁷ Nyu -ɔɔ -nɪa 'bo Sodɔm ke Gomɔɔ ke, -kwle -ke ɪ "kɔɔan i 'dii ε, de -nɔɔa ɔɔpu "jrii ao po ε -kwli o -ke. Dɪ -ɪa -dbaa' nyu -ti' "i, -wεε -ɪ -sea' nʊ ka nɪ ε, ɪmɪ ɔɔa' 'blɔku a po ɔɔpu -je o 'sʊ ɔɔa nʊ ba "jrii. εmε -ti Kea ja nε, 'de ε -sa ɔɔpu 'a -kwle i. De -ε -nɔɔa ɔɔpu "jrii 'mɔa- a, εmε -saa nyu -wee' "klein fen' 'de nε -sea' 'mɔ-ta 'ble 'a -ti' 'ɔn, -wεε ka ɔɔpu nua nyu je kan' nʊ -ke.

⁸ Nyu -ɔɔ pa 'de aopu "klu ε, dɪsaɪn due' -nɪ mɪ ɔɔpu a nʊ -ke. Uɔ 'na Kea tɔɔ ɔɔpu dɪ 'de jajri 'ɔn. 'De εε' -ti' 'ɔn ε, ɔɔa kpɔɔɔn ɔɔa' 'blɔku -flen' 'de dεsaɪn nua' 'ɔn, -wεε de ɔɔ 'blea "jru kpɔ' i -tei ε, εε nyaa ɔɔpu i, 'de ɔɔa to Kea 'a "soa-wi" wɔn o. ⁹ De ɔɔpu nua 'mɔa-, Miseli -jɔ -nɪa Kea 'a "soa-wi" 'a klaa" a, -mɔ se -mε nʊ kpe due'. -Ta ɔ ke -sɔn' kpɔɔan "wɔin 'de Moisi 'a "ku 'a -ti' 'ɔn ε, ɔ se ɔ wɔn o to kpe due' -wεε ɔɔ' -soo' opoo-ti, 'kaa ɔ 'naa : -Sɔn', Tu"bo 'a -ce" 'kpa -je -ɔn "bli -ce' ! ¹⁰ 'Kaa ɔɔa' nyu tu ε, dɪ "klein ɔɔa' 'wɔan 'dei ε, ɔɔa wlaa -mɪ 'mε jeejee. 'De dɪ "klein ɔɔa' pεε a tɔɔa ɔɔpu ε, ɪmɪ ɔɔa bla 'o 'de, ka 'kwla 'dinmi a nua, 'kamɔ ɔɔa nʊ. Dɪ ɔɔa nua 'mɔa- ɪmɪ -ɪa mɪ ɔɔa' 'mea' "jru "kpei- poa'. ¹¹ ε nɪε "nmia-ti -o 'de ɔɔa' -ti' 'ɔn, de-nʊε' ɔɔ bla 'o Kaɪn 'a -kɔ 'de. Uɔa 'kpa 'wεi 'a 'tɔn o ɔɔa jea 'e Balaam 'a -kɔ 'de bla ɔɔa jea blu. Uɔa' "jrukua' poε ɔɔpu 'a "maa "jru "kpei-, ka Kore nua 'de ε. ¹² -Bo ɔɔ ke aopu 'kɪn- "jrui -wεε aoa sea -tadue dii ε, εε 'kɔɔ- aoa' "jua-, -wεε εε dooa aopu 'a 'nyɪnɪ. Uɔ nyɪniε 'de aopu "klu i. Uɔa' nyu tu ε, dedia' 'a -ti' a nʊ ɔɔpu. Uɔa' naa nyɔ jɔɔ' 'ɔ -ti' tɔ' "kpei-, ɔɔpu 'a 'sʊ 'je di, ɔɔ 'je dɔb, εmε ɔɔa -pɔn i jeejee. Uɔ se nʊɔdɔ 'ble, ɔɔa' kpɔn wlu "kpei, dɪ nyu -teea ɔɔpu -kwli", ɔɔa' nʊ ɪ. Ka -bo "ni jii 'de jaɔn-kwli -ji -ji -wεε -bo poɔ' ji ε -sia' 'de εε' dba a, 'kamɔ ɔɔpu

ni-. Ao 'je kan' 'me ke'wle ti -bo ti 'a cro no" nyni -wee -ta' croa, 'de -ta puua -me -mi 'mee "ponpon. ¹³ Uba' nyu tu e, di -i -ke uu -kooa' ke'wle, i ka : Ka -bo 'ton ni 'fea sri' -gboe -wee ee' 'wlu -gbleun" 'de ee' f'vun' a boa e kpon a -flen" e, 'kamoo uba' disain ni-. Uba' nyu tu, ka 'cu-sun -ta' kpon a 'bo ia' -tein "kpei- nta, 'kamoo uu ni -ke. Kea nmae uba' -tein 'me 'bo -ta -nta -pliipi e, 'bomoo uu 'je i -te jeejee.

¹⁴ Enoki -oo -nta nyioo 'oo "ji -e tba 'de Adam "kpei 'a -me" 'son -no e, omo -wlu ka tein" sese 'de uba' nyu tu 'a -ti' 'un. Oo 'naa : Ao -gbun 'no, Tu"bo ke oo' "soa-wi" 'a -kwlu -tuu"-tuu a mue jia', ¹⁵ -wee oo 'je nyu -wee' "klein 'a 'pee 'je. 'De nyu "klein -uba' 'jea Kea won -wee -uba nva disain e, uba' won 'je "mu, -wee wlu sain klae" klae" uba' nyu tu 'tmua Kea -pee e, uu 'je ia' "kuan po. ¹⁶ Uba' nyu tu a wluue nyu 'dei jeejee, di -wee' "klein a kpon e uuuu -kwlu, de uu nta 'un e, ee' bluaa uba' pee-. Di uba' pee a pooa "i, mi -ta po uuuu -je o. -Ce'i" 'be -wlu klae" -ni, ia' 'su -a ji 'de uuuu 'won. Uba' poee nyu 'sre i -wee uu 'je de 'je, 'de uba' dii nyioou 'un, uba ple i.

Nyufen' -saawlu

¹⁷ 'Kaa 'ma -ti' kmaun aoppu mo e, wlu "klein -aa Tu"bo Sesi Klist 'a dbonuun 'tmua aoppu tein", ao 'buu o "mae ! ¹⁸ De uu 'tmua 'de e, eme -ni -sonu 'blua 'a mua -kwea' a, aoppu -oo naa Kea 'a -jei" ka -ccon' ka a, nyu jru' a mue aoppu wlaa'. Uba' nyu tu se Kea juo-. Disain -ta nva uba' pee 'un e, umi -ta po uuuu -je o. ¹⁹ Nyu -nta 'mua-uuuu -a nve -wee nyioou a 'nyue 'un 'de uba -seea' i. Dee-ti uba nva kan' a, eme -ni Kea 'a -Suu se 'de uuuu 'un ni-, uba' nyioou me -ee po uuuu -je o. ²⁰ 'Kaa 'ma -ti' kmaun aoppu mo kpuun aoa' -ce" i -wee ao 'je ba sun o po 'de Kea 'a wlu 'cian' 'un, 'de aoa' Kea -kwlu" -tea'

-e -siia di -wee' 'je 'boa e 'je nya mu. 'De -bo aoa sea Kea bae ao "tai- Kea 'a -Suu "i e 'je aoppu -je o po. ²¹ Ka Kea kma aoa' -ti', ao po e -kwlu o jeejee, -wee ao 'je ba 'a -ti' kma kan' mamau 'su -aa Tu"bo Sesi Klist 'a nyu 'a wee 'jea 'je "jri "kpa'e' po, -wee oo ke -a -je 'kmu ni jeejee.

²² Nyu -a pleea pee i, ao 'je uuuu 'a wee-, ao nve mamau ka 'puua' 'a -ti' nta to', uu 'je e juo 'pepe. ²³ Nyu jru' -ni 'e mu ke'wle -wi" -mu "kuuan- 'e ne 'un mua' i. Ao nve mamau 'su uu 'je ne -sea' 'mu-ta 'ble woin' 'puu. Nyu jru' -ni 'emu ke'wle -uba wee ao 'je 'je. 'Kaa -bo aoa sea -wi" -mu 'a wee 'je e, ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', -wee ao je uba' 'unpaadi "ibla, de-nve' disain uba nva i kpuun uba' di -wee' "klein -flen".

Kea 'a 'nyni "i 'beea'

²⁴ Kea -e -beea' -e -jea aoppu 'de ifuo e, -wee ao jea 'e desavn 'di 'kpa a, ao po e 'se- ! Ee mue nva' -wee -sonu aoa mua 'de ee' -son' 'un mua' a, ao se -ko -puu" nu -wee 'mua- klaa" 'je aoppu nu. ²⁵ Kea -e -nta due' koun -gbai' -wee -e -nta -aa 'Puui 'de -aa Tu"bo Sesi Klist 'un e, -aa -bee' ee' 'nyni "i. De -tba' 'e tein" sese o, -wee -e -jeea -stanwu e, 'nyni 'wlu' o, keema' nta' o, "ikmaa' o, dewon-sia' nve ee' de -o 'de no" "o no" -wee 'di ! 'Kamoo e ni- !

Dɪ Sesi Klisi -sa 'kwla 'de San -pee ε

'Sbε -nε 'ε bu ka

¹ Dɪ Sesi Klisi -sa 'kwla 'de Kea 'a -jei" naavn -pee ɪmɪ -crɪε' 'de 'sbε -nε 'di. Kea mε -nyɪ" ɪa' dɪ tu Sesi Klisi -wεε ɔ 'jɪ to 'de ɔɔ' dɔnɔvɔn -pee, 'de ka ɪa mua -too" 'a ɪ 'jea 'o nɪni ε, vɔ 'jɪ juo-. Ɛmε -tɪ Sesi Klisi dɔ ɔɔ' "soai 'de ɔɔ' dɔnɔvɪ San o -wεε ε 'je ɔ 'tmɔvɔ-. ² Wlu Kea 'tmɔva -wεε Sesi Klisi nɪni 'o ε, 'mɔ San -nɪ ɪa' -ta 'jei, -wεε dɪ "klein 'ɪn 'jeea 'jriε- ε, 'ɪn 'crɪ 'de 'sbε 'di.

³ Nyɔ -ɔɔ nɔva 'sbε -nε 'dii ɔ ke nyɔ "o nyɔ -ɔɔ poa dɪ'kwla-sawlu -nɪ doin" o -wεε -ɔɔ -je ε wɔn ε, 'mɔva -nɔ -mɔ, dε-nɔε' nɔ" -tuu" 'a -wεε ɪa' dɪ tu 'jea 'o nɪni ε, ε "kvan 'mlai".

Jewlu-

⁴⁻⁵ 'Mɔ San, 'mɔ -ɔɔ -crɪ 'sbε -wεε -ɔɔ poa ε Kea -gbi -mε" 'sɔn -nɪa 'de Asi -jei" : Kea -ε -nɪa 'kmɔ tein" -wεε -ε -nɪa 'kmɔ -stɪn 'de -εε mua jia' a, ε ke -sɪi -mε" 'sɔn -nɪa 'bo εε' tu"bokpa-te "juɔi ke, Sesi Klisi -ɔɔ -tmɔva tɔ' -tɪ -wεε -ɔ sea wlu fai" poo- ε, εε' nyɔ 'a pεε blua' ke εε' "diwan kpɔn aɔpɔ ! Sesi Klisi mɔ Kea -saa "i, ε -sa "kunyɔ" 'de 'mεvɔn "klu. 'Beɔ "klein -nɪa 'nɔ 'kmɔ "kpei vɔa' nyɔ se ɔ -sɪi, ɔmɔ -nɪ 'bo vɔpɔ "jru kpɔ'. Ɔmɔ -kma -aa -tɪ' -wεε -ɔɔ nɪmɔ seie -avn 'de -aa dɪsɪn 'kwa. ⁶ Ɔmɔ -nɔε' -wεε -a -kpa ɔɔ' 'bleenyɔ, 'de ɔmɔ -te 'o -avn -wεε -a -je ɔ "Bo Kea "juɔi nɔvɔ -ka 'sraa -savn -nɪa tein" nɪa. Ɔmɔ nyɔ 'je 'nɪnɪ 'wɔa' o, "ikmanyɪ kpaa- 'de -sɔn "o -sɔn 'di. 'Kamɔ ε 'je nɪ !

⁷ Ao -gbɔn 'nɔ, ɔɔ ji' 'bo buεε" 'vɔn, nyɔ -wεε' "klein a mu ɔ "jriε- 'jeea'. Nyɔ -vɔ kɔɔ ɔ 'bo tu -kwɪ" ε, vɔa mu ɔ "jriε- 'jeea' -ke. 'Blɔa

'a blo' wɔn- -wεε' "klein a muε kpleea' 'de ɔɔ' -tɪ' 'vɔn. Kɪvɔn, 'kɪ nɪ- ! ⁸ Kea -nɪa -aa Blei, ε kmai" ε je dɪ -wεε' -sɪi. Ɛ nɪε 'kmɔ sese, ε nɪε 'kmɔ -stɪn -ke, εε muε jia'. Ɛε' Kea tu mε -wlu ka, ε 'na : 'Mɔ -saa "i, 'mɔ -bɔɔ' de.

San 'jeeε Sesi 'jriε-

⁹ 'Mɔ San 'ɪn nɪε aɔa' 'de 'di 'kle aɔa 'jea 'de -a -ke Sesi 'a "i "sɪi -tɪ' 'vɔn ε, 'ma 'je ε -ke. Ao ke 'mɔ ke -a -pɪaan 'beɔdε due' i -wεε ka "o ka ε 'je ε nɪ ε, -a -ke Sesi "sɪi "i. Dε 'ɪn 'tmɔva Kea 'a wlu -wεε dɪ 'ɪn 'jea 'de Sesi 'vɔn 'ɪn 'tmɔ ɪ ε, Ɛmε -nɔε' -wεε vɔ kpɔ 'vɔn 'bo 'tɔnɪε 'a du'. 'Bo 'a -ta -tu ε, nyɔ a 'daa- 'o Patimɔsɪ. ¹⁰ 'Bo Patimɔsɪ mɔ 'ɪn nɪ-, -je Tv"bo 'a -kwɛwɪ o kaan 'sɔ ε, Kea 'a -Suu "ji 'de 'vɔn 'ε. 'Sɔ 'ɪn 'wɔn nyɔ jɔɔ' 'ɔ wlu 'bo 'vɔn 'de -wεε ɔ kpɔ wlu "jei ka -kavn a wlu. ¹¹ Ɔ 'na : Dɪ -ma -jeea' "jriε- ε, -ɪn -crɪ 'de 'sbε 'di -wεε -ɪn -jɪ Kea -gbi -mε" 'sɔn -nɪ -jei" poo-. ɪa' Kea -gbi -tu ka : Kea -gbu -nɪa 'o Efεsɪ o, Siminɪ o, Pεεkamɔ o, Tiatii o, Saadɪ o, Filadefi o, Laodise ke.

¹² -Ta 'ma "biia i -wεε nyɔ -ɔɔ wlu 'vɔn -pee 'ɪn 'je ɔ "jriε- 'jee- 'sɔ ε, 'ɪn 'jeeε -dam'ba -tuu"-tuu "jriε- 'bo -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mε" 'sɔn "kpei. ɪa' -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -tu ε, 'sani -nɔvɪ'. ¹³ 'Sɔ 'ɪn 'jeeε "ju due' "jriε- 'bo ɪa' -kwea'-, -ɔ -ke nyɔ ɔ 'ju -kooɔ'-. "Bai ɔ paa 'vɔn ε, ε tba i 'de ɔ boin o kpɔ- kpɔ- -wεε ɔ bla 'saniwɔ -kwɔvɔ 'di. ¹⁴ Ɔɔ' "jru "pluu" "puu'- ka jee" -fua" nɪa, ɔɔ' "jri a wan' ka nεmɔvɔ nɪa. ¹⁵ Ɔɔ' bɪ a fan' ka -bo nyɔ tba -tien 'o "jri -wεε ε -sainya 'de nekɪn' 'vɔn ε, 'kamɔ ɪ nɪ-. Ɔɔ' wlu -kɔ' "ni-gbuvɔ klaa" 'a klu 'ɪn. ¹⁶ Ɔɔ' dɪansɔn 'bleε 'cɔ-sɪn -mε" 'sɔn kwa. -Placnε -nma" 'a -wεε -εε "jri nɪa 'sɔɔn ε, Ɛmε -εε -wɔvɔ 'de ɔ 'wɔn. Ɔɔ' "jua- a fan' ka -bo 'jru -te -gbao -wεε εε fan.

¹⁷ -Ta 'ɪn 'jee ɔ "jriε- 'sɔ ε, 'ɪn -ka i 'bo ɔ bɪ o, ka nyɔ ɔ 'mεa. 'Sɔ ɔ

-teε' 'bun ɔɔ' diansun "kpei -wεε ɔ wlu ka, ɔ 'na : Faun 'bo -un -nυε ! 'Mɔ -saa 'i mɔ -bɔɔ' de. ¹⁸ 'In nε 'kmυ. 'In 'mεε 'de-, 'kaa kaan ka 'in nε 'kmυ 'bode -bode 'bode. 'In 'bleε 'ikmaa' 'bo 'mεa' ke -ta 'mεun nta "kpei. ¹⁹ San, dɪ -in -jeea' "jriε-ɪ ke dɪ -la nυa ke dɪ -la mua nυa' 'bo -mɪ 'de ke -in -cɪ 'de 'sbε 'di. ²⁰ 'Cυ-sun -mε" 'son -in -jeea' "jriε- 'de 'ma diansun 'di o, -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mε" 'son 'sani nυa -wεε -in -jeea 'jriε-ke o, dε -ε pa 'kwla 'de ɪa' dɪ tu 'de ε, εmε 'ma ji wɔ -saa' 'de -un -pee. 'Cυ-sun -mε" 'son -nɪ, umɪ -nɪ Kea -gbi -mε" 'son ɔ "jru kpɔ' i -teɪn. 'De -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mε" 'son -nɪ, umɪ -nɪ Kea -gbi -mε" 'son -nɪ.

2

Wlu -tmvva' 'de Efεsɪ Kea -gbu -pee ε

¹ 'Ju 'in 'jeea "jriε- nɔ, mɔ -wlu 'de 'bun -pee ka ɔ -na : Wlu -in -jea 'cɪ -wεε -in -jea Efεsɪ Kea -gbu 'a "jrukɔ' i -tei kpa, ε ka : 'Mɔ ɔɔ diansun 'blea 'cυ-sun -mε" 'son kwa -wεε -ɔɔ na 'bo -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mε" 'son 'sani nυa 'a -kwea', 'in 'naa :

² 'In juo -ma nυdɪ 'mε. Dbo -in -kpυun -a -ma -ce" i -wεε -in nυa o, ka -in -bεεa' pεε "wɔin o, 'in juo ɪ -wεε' 'mε. 'Diwɔnyɪnɪun -nɪa 'de aɔpυ- "klu ε, υb ke -in se dbεε-. Nyb -υa -daa' υba' -ce" Sesi 'a dboun -wεε -υb se ε nɪ ε, -in -tɪen' υbυb i 'de ka υb nɪa st 'tmυun -in -je kan'. ³ -In -bleε nai", -in -jeε -ma -ce" wɔn 'de 'ma 'nyɪn 'a -tɪ' 'bun, 'de 'kpi se -mii" wa mamav 'sυ. ⁴ 'Kaa dε -je sea' 'bun 'tun nυ ε, εmε -nɪ 'ma -tɪ' kmaa' -ε -nɪa 'de -un 'bun tein" ε, -in -bɔ -mε o. ⁵ -Ta -in -blua' -in po 'o 'a -tɪ' -kwɪb o -wεε -in -je -ma dɪsɪn "i juo 'de -in -jɪ 'kpu "i to-, -wεε ka -in -kma 'ma -tɪ' tein" -in -je kan' nυ ke'wɪε. -Bo ε se -mε nɪ ε, 'ma mυε jia' -wεε 'in 'je -ma -dam'ba 'a "kpei -tedε -kwlin -saa. ⁶ Dε -je -εε -tɪ' 'bun 'ma poa -un -tɪ' o

ε, εmε -nɪ nyb -kpa 'o Nikola 'de ε, υba' nυdɪ a nyaa -mii' ka ɪa nyaa 'mii -ke ε.

⁷ Nyɔ -nɪa doun" "jru -mε wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee ɔ po ε doin" o ! Nyɔ -ɔɔ mua tv 'a "jru kpaa' a, 'kmυnɪ tu -ε -nɪa 'de Kea 'a kεεma' -kwɪb 'di mε -εε 'jɔ 'in 'je ɔ "nyɪ -wεε ɔ 'je di.

Wlu -tmvva' 'de Siminɪ Kea -gbu -pee ε

⁸ "Ju 'in 'jeea "jriε- ε, ɔ wlu' 'de 'bun -pee ka ke'wɪε ɔ 'na : Wlu -in -jea 'cɪ -wεε -in -jea Siminɪ Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei kpa, ε ka : 'Mɔ ɔ -kɔan 'de dɪ -wεε' 'a nya -wεε -ɔ kan dɪ -wεε' "jru ε, 'de ɔ -mεa 'de -wεε ɔ jia 'kmυ de ε, 'in 'naa :

⁹ 'Kle -ma -jea 'in juε'. 'In juo -ma nɪa' 'a 'dba -tɪ 'mε, 'de -mε 'kamɔ -in -nɪ dɪ -wεε' 'a jei. Nyb -υa -daa' υba' -ce" Suiƒv -wεε -υb se ε nɪ ε, ka υba -cre" 'a -un ε, 'in juɪ'. Dba' nyb tu ε, υb nɪε Satan 'a nyb -o. ¹⁰ Dε -ma -jea 'kle ε, εε' faun 'bo -un nυε. -In -gbun 'nɔ, -sion' ɔ mυε aɔa' jɪv' -kaso 'di poa' -wεε aɔ 'je i -tɪen' -wεε aɔ 'je 'kle 'je 'de 'wɪ -puue 'di. -In -bo wlu fai" pɔoε mamav 'sυ, ε 'je -ma 'mεa' jεε-, -wεε 'in 'je -un 'kmυnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble "nyɪ. Εmε -εε mu -ma -kei" nɪa'.

¹¹ Nyɔ -nɪa doun" "jru wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee ɔ po ε doun" o ! Nyɔ -ɔɔ mua tv 'a "jru kpaa' a, ɔ se -tuon blui. 'Mεa 'a kpe 'sɔɔn -nε se ɔ "i blai.

Wlu -tmvva' 'de Pεεkamυ Kea -gbu -pee ε

¹² "Ju 'in 'jeea "jriε- nɔ, ɔmɔ -wlu 'bun -pee ka -ke, ɔ 'na : Wlu -in -jea 'cɪ -wεε -in -jea Pεεkamυ Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei kpa, ε ka : 'Mɔ -blea -placnε -nma" 'a -wεε -εε "jri nɪa 'sɔɔn ε, ka 'in 'da ka, 'in 'naa :

¹³ 'In juo -ma -teɪn 'mε. 'Bo 'a -ta -tu mɔ Satan 'ti -wεε ɔ 'ble nyb. Ka -in -tua' 'ma 'nyɪn 'a -tɪ'

mamaɔ 'ɪn 'je kan' 'mɛ -ke. 'Bo aopɔ o -kwlo Satan nɪa, Antipasɪ -ɔ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ɒn -wɛɛ -ɔɔ -tmɔa 'ma -tɪ' 'de nyɔ -pee, -sɔntɪ nyɔ 'dbɔ ɛ, -ɪn se 'ma -kwɪlɪ" -tea' o 'bɔ, 'de -mɛ 'kamɔ sɔ 'dbɔ 'de 'ma -tɪ' 'ɒn. ¹⁴ 'Kaa dɪ jɪrɪ' mɪ -ma nɔ 'sɔ -ɪa nyaa 'mii. 'Ia' dɪ tu mɪ -nɪ nyɔ jɪrɪ' -nɪ 'de aopɔ "klu -wɛɛ dɪ Balaam tɔɔa nyɔ -sɔa nɔ ɪ. Ka -bo Israɛ-kɔn nɔ -wɛɛ sɔ 'jea 'de dɛsɔvɪn 'dɪ 'kpa a, ɛmɛ ɔ tɔɔ Balakɪ. ɔmɔ -nɔɛ' -wɛɛ nmi sɔ -saa 'sraa-sɔ "nyɪa kɔɪn ɛ, 'de Israɛ-kɔn a dɪ ɪa' nmi tu. ɔmɔ -nɔɛ' ke'wɪɛ -wɛɛ sɔ 'kpa 'de jɛi" 'jedɛsɔvɪn 'dɪ. ¹⁵ 'De nyɔ jɪrɪ' -nɪ 'de aopɔ "klu ke'wɪɛ -wɛɛ dɪ nyɔ -sɔ bla 'o Nikola 'de a nɔa, -sɔa nɔ ɪ -ke. ¹⁶ ɛmɛ -tɪ 'ɪn 'naa -ɪn -juo -ma dɛsɔvɪn "i -ɪn -je ɛ 'kɔɔ "i to-. -Bo ɛ se -mɛ nɪ 'ja a, 'ma muɛ -too" 'a 'ɪn 'je jɪ -wɛɛ 'ɪn 'je -placɛ -nɪa 'de 'ɒn 'wɔn nɔ 'de 'ɪn 'je sɔa' nyɔ tu tɔ o -fɔn'.

¹⁷ Nyɔ -nɪa doun" "jɪrɪ ɛ, wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔa Kea -gbi -pee ɛ, ɔ po ɛ doun" o ! Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jɪrɪ kpa" a, 'ma muɛ ɔ diidɛ -ɛ pa 'kwla 'de jaun 'dɪ "nyɪa", -wɛɛ 'ɪn 'je ɔ "soukpo plu "nyɪ -ke. 'Nynɪ dee -crɪa' 'bo ɛ "kpeɪ ɛ, nyɔ jɪrɪ' se ɛ juo-, -bo ɛ se nyɔ -ɔɔ mua ɛɛ' "sou tu 'jea' nɪ ɛ.

Wlu -tmɔa' 'de Tiatii Kea -gbu -pee ɛ

¹⁸ 'Ju 'ɪn 'jeea "jɪrɪɛ- mɔ -wlu 'ɒn -pee ka ke'wɪɛ, -ɔ -na : Wlu -ɪn -jea 'crɪ -wɛɛ -ɪn -jea Tiatii Kea -gbu 'a "jɪrɪkɔɔ' i -teɪ kpa, ɛ ka :

'Mɔ -ɔ -nɪa Kea 'a "Ju -ɔɔ 'jɪrɪ a wan ka nɛmɪɔ nɪa, -wɛɛ -ɔɔ bɪ a fan ka -tien nɪa, 'ɪn 'naa :

¹⁹ 'ɪn juo -ma nɔvɪdɪ 'mɛ. -Ma nyɔ 'a -tɪ' kmaa' o, -ma Kea -kwɪlɪ" -tea' o, ka -ma nɔvɪa -ma de 'di-wɪ" "juɔɪ o, -ma pɛɛ "wɔɪn 'bɛɛa' o, 'de ka dɪ 'doɛ -ɪn -bɔɔa' de -ma nɔa ɪ -tia "i ɪ -sia -jɪ -nɪa tɛɪn" ɛ, 'ɪn juo -mɪ 'mɛ -ke. ²⁰ 'Kaa dɛ -jɛ -sea' 'ɒn 'tɔn nɔ 'de -ma -tɪ' 'ɒn ɛ, ɛmɛ -nɪ "junynɔkpaɔ' sɔa

'daa- Sesabɛ -wɛɛ -vɔ -daa' vɔ -cɛ" Kea 'a wlu 'kwajaanyɔkpaɔ' ɛ, sɔmɔ -ɪn -taajɪ" -wɛɛ -vɔ -saa 'ma dɔnɔvɪn 'a "jɪrɪ -jeɪ" -wɛɛ -vɔ tɔɔ sɔpɔ jɛi" 'jedɛsɔvɪn, 'de nmi sɔ -saa 'sraa- sɔ "nyɪa kɔɪn sɔa dɪ. ²¹ 'ɪn "nyɪ s nɔ" 'mɛ -wɛɛ s 'je vɔ' dɪsɔvɪn "i juo-, 'kaa v 'na v se vɔ' jɛi" 'jedɛsɔvɪn 'kɔɔ "i toi. ²² ɛmɛ -tɪ 'ma jɪ v 'wɛ- "kpeɪ jaa' -wɛɛ s 'je i 'pɛn 'de v 'je vɔ' -cɛ" wɔn 'je. Nyɔ -sɔ -ke v 'kpa 'de jɛi" 'jedɛsɔvɪn 'dɪ ɛ, -bo sɔ se sɔa' dɛsɔvɪn "i juo -wɛɛ dɪ Sesabɛ a nɔa sɔ sɪ kwa -sɔn -saa a, 'ma muɛ sɔpɔ 'kle klaa" "kpeɪ jaa' -ke. ²³ 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'ma muɛ vɔa' "nynɪu- 'mɛa' "kpeɪ jaa' -wɛɛ ka 'ɪn nɪa "ju -ɔ -juo nyɔɔ 'ɔ tɔ' 'de -ɔɔ -gbɔn a 'de nyɔ pɛɛ o ɛ, Kea -gbi -wɛɛ' "kleɪn 'jɪ juo-. Dɪ "kleɪn aɔ nɔa 'mɔ -ɔɔ mu aɔ ɪa' -keɪ" -saa' due 'due.

²⁴ 'De aopɔ -jɔ -nɪa 'de Tiatii Kea -gbu 'dɪ -wɛɛ dɪ Sesabɛ a tɔɔa nyɔ -ɔ sea 'bo ɪ 'de bla a, dɪ -ɪ pa 'kwla -wɛɛ sɔa 'daa- Satan' a dɪ ɛ, aɔ sɪ 'cɪan. Aopɔ mɔ ɛ, 'ɪn se aopɔ ke' jɪrɪ' "i -teɪ. ²⁵ 'Kaa dɛ due' kɔvɪn -gbai' mɛ 'ma 'tmɔvɪn aopɔ-, ɛmɛ -nɪ -ta aɔ kɔvɪn a aɔ kɔvɪn 'bo i mamaɔ 'sɔ 'ɪn 'je jɪ.

²⁶ Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jɪrɪ kpa" -wɛɛ ka 'ɪn 'sia 'nynɪ -ɔɔ mua kan' nɔa' mamaɔ -ɔ -jea nynɪ ɛ, 'ma muɛ ɔ "ikmaa' "nyɪa' -wɛɛ ɔ 'je 'blɔa- tuu"-tuu "jɪrɪ kɔɔ' i -te, ²⁷ 'de ɔ 'je nɪɛkpa 'ble -wɛɛ ɔ 'jɪ i fuo-. ɔɔ muɛ sɔpɔ i waa' ka nyɔ ɔ waa jae i ɛ. Ka 'ɪn "Bo "nyɪa 'ma -cɛ" 'kpa "ikmaa' 'bo 'blɔa- wɛɛ' "kleɪn "kpeɪ ɛ, 'kamɔ ɔɔ mu nɪa'. ²⁸ Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jɪrɪ kpa" a, 'ma muɛ ɔ 'cɔ-sɪn -ɛɛ fan -sɔn' wɔɪn" "nyɪa'. ²⁹ Nyɔ -nɪa doun" "jɪrɪ ɛ, wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔa Kea -gbi -pee ɛ, ɔ po ɛ doun" o !

3

Wlu -tmɔa' 'de Saadi Kea -gbu -pee ɛ

1 "Ju 'in 'jeea "jriε- nɔ, ɔmɔ -wlu 'ɔn -pee ka, ɔ 'na : Wlu -in -jea 'cɾi -wεε -in -jea Saadɿ Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ ɔ -blea Kea 'a -sii -mε" 'son ke 'cɔ-sɔn -mε" 'son ε, ka 'in 'da ka, 'in 'naa :

'In juo -ma nɔɔdɿ 'mε. Nyɔ a 'daa- -un 'kmɔnɿ i 'mε kpɔn-, 'kaa -in -mεε'. 2 -In -bo i "maεε ! Nyɔ 'pla -sia 'o -wεε 'kmɔnɿa' 'a dε-saan" nɿa 'de 'ɔn ε, -in -kuu ɔɔɔɔ 'a dɿ i. Dε 'in sia "jriε- o emε -nɿ -ma nɔɔdɿ se 'de 'ma Kea "jri 'dei nɔɔɔ-ke. 3 Emε -tɿ 'in 'naa : dɿ nyɔ tɔɔa -un ε, -wεε -in -jea tɔ' 'ɔn ε, -in pɔ ɿ -kwɔ ɔ, -in kpɔn ɿa' dɿ tu i -sisi' -wεε -in -je -ma dɿsain "i juo- 'de -in -jɿ 'kpɔ "i to-. -Bo -in se "jriε "i -te ε, 'ma muε jia' -wεε 'in 'je -un "jru -tiie", ka "jrii a pa -kwɔ ɛ. Nɔ" -ε 'di 'ma mua jia' a, -in se εε juo i. 4 'Bo Saadɿ Kea -gbu 'di ɿ, -ma 'cε jɾɔ -nɿ 'o -ke -ɔɔ se ɔɔa' 'ɔnpaadɿ -flen" kpɔɔn-. ɔɔa' nyɔ tu ε, ɔɔa muε dɿ pli 'ɔnpaa -wεε ɔɔ ke 'ma -a -je na-, dε-nɔε' ɔɔ nɿε εε' ka-.

5 Nyɔ ɔɔ mua tɔ 'a "jru kpaa' a, ɔɔ muε dɿ pli 'ɔnpaa kan' -ke. 'In se ɔɔ' 'nyɿnɿ 'mɔɔi 'de 'kmɔnɿsɔε 'di. 'Ma muε ɔɔ' 'nyɿnɿ "sia' 'bo 'ɔn "Bo ke εε" 'sɔ "juɔi. 6 Nyɔ -nɿa doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔa Kea -gbi -pee ɔ po ε doun" o !

Wlu -tmɔa' 'de Filadεfi Kea -gbi -pee ε

7 "Ju 'in 'jeea "jriε- mɔ -wlu 'ɔn -pee ka, ɔ 'na : Wlu -in -jea 'cɾi -wεε -in -jea Filadεfi Kea -gbu 'a "jrukɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ ɔ -wɔa 'de Kea 'ɔn -wεε ɔ -nɿa tɔ' -tɿ ε, -da'kle- -ε -nɿa 'de 'beɔ Dafidɿ 'kwa tɛin" ε, 'mɔ ε nɿ 'e 'kwa. -Bo 'mɔ kain 'bo -gbein" nyɔ -jea 'o kan, ɔ se nɿ-. 'De -bo 'in kan 'o -gbein" nyɔ -jea 'o kain, ɔ se nɿ-. 'In 'naa :

8 'In juo -ma nɔɔdɿ 'mε. -In -gbɔn 'nɔ, 'in kaien -gbein" -je wɔn

'bo -un "juɔi, nyɔ jɾɔ' se ε 'bεε- ɔ 'je ε "wɔin kan-. -In se 'kpɿ -tuu" 'ble -mɔ, 'kaa ka -ma -jea 'ma wlu wɔn -wεε -in sea 'ma 'nyɿnɿ 'a -tɿ 'o 'bo ε, 'in juɿ'. 9 -In -gbɔn 'nɔ, nyɔ -ɔɔa -daa' ɔɔa' -cε" Suifu -wεε -ɔɔ se ε nɿ 'de -ɔɔa -tmɔa sɿ ε, ɔɔa' "jrii 'kɔn-gbu Satan 'blea, 'ma muε nɔa' nyɔ 'je 'de 'wɔ ɔ 'de ɔɔ 'je 'kɔi- i "sii- 'bo -un "juɔi, 'de ka 'in kma -ma -tɿ' ε, ɔɔ 'je ε juo-. 10 Dε -in -bεεa' pεε "wɔin -wεε -in -jea 'ma wlu wɔn, emε -tɿ 'ma mu -mɿ i fua' -wεε -sɔntɿ 'kle klaa" a mua jia' 'de 'blɔa "kpei ε 'jea nyɔ -wee' i -tɿn', ε se -mii" blai. 11 'In se 'ɔn -kwɔlei 'ma jea jɿ. Dε -in -blea -in kpɔen i -sisi', -wεε nyɔ jɾɔ' je -ma -kei" Kea -teea -un 'dei kpa.

12 Nyɔ ɔɔ mua tɔ 'a "jru kpaa' a, 'ma muε ɔ 'ma Kea 'a -gbu" 'a -kwea' -gbaatu 'ɔn ɔɔa' -wεε ɔ se -kwɔlin 'wɔi 'bode. 'Ma muε 'ma Kea 'a 'nyɿnɿ ke εε' -kwɔ ɔ 'nyɿnɿ 'cɾia' 'bo ɔ "kpei, emε -nɿ Selisalem -kwɔ -dee -ε -wɔa 'bo 'ma Kea -pɔn" 'de jaun 'di, ε ke 'ma 'nyɿnɿ dee ke. 13 Nyɔ -nɿa doun" "jru, wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔa Kea -gbi -pee ε, ɔ po ε doun" o !

Wlu -tmɔa' 'de Laodise Kea -gbi -pee ε

14 "Ju 'in 'jeea "jriε- nɔ, ɔmɔ -wlu 'ɔn -pee ka ke'wɔε -ɔ -na : Wlu -in -jea 'cɾi -wεε -in -jea Laodise Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei kpa, ε ka :

'Mɔ ɔɔ 'nyɿnɿ nɿa Kɔn, -wεε ɔɔ -tmɔa tɔ' -tɿ 'de -ɔɔ' pɔɔa wlu fai" ε, dɿ "klein Kea nɔa 'mɔ ɿ tba 'e "jri. 15 Dε 'ma 'tmɔa -un -pee, ε ka, 'in 'naa :

'In juo -ma nɔɔdɿ 'mε. Ka -in sea dee' nɿ- 'de -in sea 'jɾɔ 'ɔn nɿ ε, 'in juɿ'. -Bo -in -je dee' nɿ ε, -mε -in -nɿ dee', 'de -bo -in -je nε' nɿ ε, -mε -in -nɿ nε' ! 16 -Jε -in -nɿa "bleu bleu -wεε -in sea dee' nɿ-, 'de -in sea nε' nɿ ε, 'ma muε -un wɔn -saa'. 17 -In -na -in -nɿε "wliεjei, -ma 'dɔɔ nɔmɔ', dε jɾε' se -un 'kwa

-pɔn. 'De ka -in -nɪa "nmianyo -wɛe -in -blea wɛe-, 'de nɪa" a 'dba -un -wɛe -ma "jri wa 'de -in cɛan kui' -in sɪ juo-.¹⁸ 'De ɛɛ' -tɪ 'ɔn, 'ma -tue" -un 'sɪn -in ji 'sani -tɪn' 'nɔ 'ɔn o. ɛɛ' 'sani tu jiiɛ 'bo nɛ 'ɔn -wɛe ɛ nɪ 'pepe, 'de -in -je "wliɛjei -cɛɛn' 'kpa. -In ji 'ɔnpaadɪ plu -tɪn' -wɛe -in -je 'ɔnpaa- 'de -in je kui cɛn -wɛe -tɪn' je -mii' 'dbaa. -In ji "jri kɔun -tɪn' -wɛe -in -je "jri po 'de -ma "jri 'je i 'je.¹⁹ Nyɔ -ɔva -tɪ' 'ɪn kma a, ɔpɔpɔ 'ma -cɛ' "bli -wɛe 'ma -sa kplɪn 'kwa i. -jɛ ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ -in -duo" 'kpi 'ɔn -wɛe -in -je -ma dɪsɪn "i juo- 'de -in -ju 'kpu 'i to-.²⁰ -In -gbɔn 'nɔ, 'ɪn ka, 'ɪn nɪɛ 'bo -gbu" wɔ, -wɛe 'ma bla klu. Nyɔ "o nyɔ -wɔan 'ma klublawlu -wɛe -ɔ -kain -a 'bo -gbɛin" ɛ, 'ma muɛ 'de ɔ o -gbu" paa' -wɛe 'ɪn ke ɔ 'je sun -tadue po.

²¹ Nyɔ -ɔɔ mua tɔ 'a "jru kpa a, 'ma muɛ nɔa' -wɛe ɔ ke 'ma -a -je 'o 'ma 'beɔkpa-tɛ "kpei -te. Ka 'mɔ kpa tɔ 'a "jru -wɛe 'ɪn ke 'ɪn "Bo -tea i 'bo ɛɛ' 'beɔkpa-tɛ "kpei ɛ.²² Nyɔ -nɪa doun" "jru ɛ, -mɛ wlu Kea 'a -Suu a 'tmɔa Kea -gbi -pee ɛ, ɔ po ɛ doun" o !

4

Kea "juɔi -gbɛɛ' sɔn -nɪa 'e javn 'di ɛ

¹ Dɪ -nɪa 'mɔa -mɪ 'wɔa 'o -jei' 'sɔ ɛ, 'ɪn 'jeeɛ -gbɛin" -je "jriɛ- ɛ -kain wɔn 'bo javn-kwɔ. 'Sɔ wlu 'ɪn 'wɔan tɛin" -wɛe ka -kaɔn 'a wlu nɪa -ɛ -nɪa kan' a, ɛ wluɛ 'ɔn -pee ke 'wɛ, ɛ 'na : -In -ja -ta, -wɛe dɪ -tɪ -jea nɔɔɛ 'bo -mɛ 'de, 'ɪn 'ju -ɔn tɔɔ-.

² 'Bo ɛ "sri Kea 'a -Suu "ji 'de 'ɔn -wɛe 'ɪn 'jee- 'beɔkpa-tɛ due' "jriɛ- 'de javn 'di. 'Bo ɛɛ' 'beɔkpa-tɛ -tɔ "kpei, nyɔ jɔɔ' -te 'o. ³ ɔɔ' "jua- a fan' ka "sei-kɪ -tɪ -nmɔa "jrii a fan, 'kamɔ ɛ nɪ-. Ia' "sei tɔ 'a 'nɪnɪ -nɪ Sasɪpɔ ke Sadoanɪ ke-. "Ni 'a bli' ɛɛ 'dba a, ɛmɛ -pin' ɔɔ' 'beɔkpa-tɛ

'dei -wɛe -ɛɛ fan ka "sou-kea' nyɔ a 'daa- Emerodɪ nɪa.

⁴ 'In 'jeeɛ 'beɔkpaɛ 'a kwla 'sɔɔn 'jɔ -nyiiɛ "jriɛ- ke -wɛe -tɪ -gbaɛ' ɛɛ' 'beɔkpa-tɛ -tɔ 'dei. 'Bo ɪ "kpei ɛ, nyɔ-cɔɔn' 'a kwla 'sɔɔn 'jɔ -nyiiɛ -te 'o. Dɔ -wɛe' paa dɪ plu 'ɔn -wɛe ɔɔ -tɔ' 'sani tɔ "bofan nɔa "jru. ⁵ -Ta 'beɔkpa-tɛ -nɛ nɪa 'bo a crɛ "jrii -blɛ -blɛ ka "nɪ a crɛa "jrii ɛ, -wɛe wlu -tuu" -tuu ke "nɪ 'a "planwlu a 'wɔ 'o -ke. 'Bo ɛɛ' 'beɔkpa-tɛ -tɔ "juɔi ɛ, 'ɪn 'jeeɛ -tai -mɛ" 'sɔn "jriɛ- -wɛe -ta wan, ɪmɪ -nɪ Kea 'a -sii -mɛ" 'sɔn. ⁶ 'De -tai -mɛ" 'sɔn -nɪ "juɔi ɛ, "nɪfla' klaa" -nɪ 'o -ɛ -te "jri tɛin kpee.

'In 'jeeɛ 'kmɔnɪdɪ -nyiiɛ' "jriɛ- 'de 'beɔkpa-tɛ -nɛ -pɔn" -tɪ -gbaɛ' ɛ 'dei. I -wɛe' nɪɛ "jri kui' 'de nya o 'de de o. ⁷ Ia' -jɛ -saa "i ɛ, ka -plaa nɪa, 'kamɔ -mɛ nɪ-. Ia' 'sɔɔn -nɛ ke bli' beɔ -tɔɔ -kooɔ'. Ia' taan -nɛ 'bleɛ nyɔi 'ɔ "jua-, -wɛe ia' -nyiiɛ -nɛ ke -cii" -ɛɛ -wan" -kooɔ'-.⁸ 'De 'kmɔnɪdɪ -nyiiɛ' -nɪ, ɪ 'bleɛ kpoa" wli -mɛɛɔ"- due 'due -wɛe ia' ku -wɛe' nɪ "jri 'a 'sɔ -ta 'o -ta. 'Kamɔ ia -gbɛɛ' Kea jeejee 'de "maɔ'wɪ o, 'jɔɔ -gbaowɪ 'di, ia wlu' ka, ɪ 'na :

Tɔ "bo Kea, ɛ -kwɛ- i, ɛ -kwɛ- i, ɛ -kwɛ- i ɛmɛ "ikmaa' -wɛe' "klein nɪa 'e 'kwa a, ɛ nɪɛ 'kmɔ tɛin" -wɛe ɛ nɪ 'kmɔ -sɪan, 'de ɛɛ mu jia', ɛɛ' dɪ -wɛe' "klein -teeɛ "i -wɛe ɛ -kwɛ- i kpe taan !

⁹⁻¹⁰ "Ju -tea i 'bo 'beɔkpa-tɛ "kpei -wɛe -ɔ -nɪa 'kmɔ jeejee ɛ, ka 'kmɔnɪdɪ -nyiiɛ -nɪ a -tea' ɔɔ' nɪ' -wɛe ia 'bɛɛa ɔɔ' 'nɪnɪ "i 'de ia po ɔ 'sɛ- ɛ, 'kamɔ nyɔ-cɔɔn' 'a kwla 'sɔɔn 'jɔ -nyiiɛ -nɔ a "sii- 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi -wɛe ɔɔa -gbɛɛ' ɔ, 'de ɔɔ -sa ɔɔa' tɔ "bofan "jru -wɛe ɔɔ po ɪ 'bo ɔɔ' 'beɔkpa-tɛ "juɔi, 'de ɔɔa 'nɔ :

¹¹ -Aa Tɔ "bo Kea, ɛ -nɪɛ ɛɛ' ka -wɛe nyɔ 'je ɛɛ' nɪ' -te', 'de nyɔ 'je ɛɛ' 'nɪnɪ "i 'bɛɛ-, -wɛe nyɔ 'je ɛɛ' "ikmanyɪnɪ kpa a, de-nɔɛ' ɛmɛ -nɔ' dɪ -wɛe' "klein, 'de ɛɛ' -kwɔɔtɪ 'ɔn mɔ

! -wee' nυεε -wee ι nυ 'kmu
!

5

'Sbepun- ke 'blaaaju ke

1 'Su 'in 'jeeε 'sbepun- due' "jriε-
'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei 'a
dianson 'kwa. 'De εε' 'sbe tu "kpei
ke 'di -wee' 'cruε -wee dι -ken'
'wain ε, ι nυ kpe -me" 'son. 2 'De
'in 'jee Kea 'a "soai -kmai" "jriε-
-wee εε kpa wlu "jei εε 'tmυυ-nyu
-wee', ε 'naa : Nyε -jo -nυ 'sbepun-
-ne 'ε "wain kain ka -wee -ε -je ε'
'kpυn 'di -sa a- ? 3 'Kaa nyε -jea
'ε jaυn 'di o, 'nε 'blva- "kpei o,
'de -klu' 'wlv -wee -ε -je ε "wain
kain 'de -ε -je ε ja -gbun, ε se nυ-.
4 'Su 'ma -fιn", δε-nυε' nyε -jea
'sbepun- -ne 'ε "wain kain ka o, εε'
ja -gbun-ka nυ, ε se nυ-. 5 Nyυ-coun'
-wi" 'a due' wlu' 'de 'un -pee ε 'na
: -In -bo -fιn" ε, -un -gbun 'nε, "ju
ka -plaa nta -ε -nυa kan' -ε -wlv 'e
Suida 'a -ne -kwlun ke Dafidυ 'a "ji
'di ε, ε kpa tv 'a "jru 'mε -wee ε 'je
'sbepun- 'a 'kpυn -me" 'son -nυ cen
'de ε 'jee "wain kain-.

6 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε
'blaaaju due' "jriε- 'bo 'beokpa-te 'ε
-kwea', -ε -nyna i 'bo 'kmounιdι
-nyiiε' ke nyυ-coun' 'a kwla 'soon
'jo -nyiiε 'a -kwea'. εε' 'blaaaju -ko'
δε υυ -saa 'sraa-. ε 'bleε -gbun
-me" 'son ke "jri -me" 'son -ke, um
-nυ Kea 'a -sii -me" 'son ε dboa 'de
'blva- -wee' "kpei ε. 7 'Su 'blaaaju
'kpa 'o 'we -wee ε kpυn 'sbepun-
'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei
'a dianson 'di. 8 ε "dua 'sbepun-
-ne 'un 'su, 'kmounιdι -nyiiε -nυ o,
nyυ-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyiiε
-nυ "siiε 'koi- i 'bo ε "juεi -wee
υυ 'ble -siplυ kwa due 'due, 'de
υυ 'ble 'sani 'seti -jia" -dai'kwlo 'di
kwa. -Dai'klo -ne me -nυ Kea 'a -jei"
naavn 'a baewlu. 9 'Su υυ -tee 'du
dee ble 'a -pun' υυ 'na :
-Mo -nυ 'sbepun- -ne 'ε 'un "duo-
ka, -wee -ε -jee "wain kain-,
δε-nυε' υυ -saa -un 'sraa-,

-wee -ma nymε seie nyυ a "ji
-wee' o, wlu 'a kpe -wee' nyυ
a poa o, 'blva 'a blo' wον
-wee' o, nyυ 'a 'blee-blva
-wee' 'dii 'de υυ -nyι" υυυυ
Kea. 10 -In nυε υυυυ Kea 'a
nyυ 'un -wee ε 'je 'beo nυ-,
'de υυ 'je -aa Kea "juεi nυυ,
-wee υυ 'je 'blva- 'ble.

11 'Ma -gbun a 'e mu 'su 'ma
'wον Kea 'a "soa -tuu"-tuu 'a wlu
'beokpa-te 'dei -ta "o -ta, -wee
υυ -pin' 'kmounιdι -nyiiε -nυ o,
nyυ-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyiiε
-nυ 'dei. Uva' Kea 'a "soa tu cen
-kwlv -te "wlu 'di "wlu -te -kwlv
'di "kpei -tie". 12 Uva kpa wlu "jei
-wee υυa wlu ka, υυ 'na :

'Blaaju -ε -saa 'sraa- 'un ε, ε nυε εε'
ka -wee nyυ 'je ε "ikmaa' o,
'wliiε -'bleea' o, to' 'dinta' o,
'kpi 'blea 'a 'nynυ kpaa-. ε
nυε εε' ka -wee nyυ 'je εε' ni'
-te', υυ 'je εε' 'nynυ "i 'beε-
'de nyυ 'je ε "diwan po.

13 'Su dι "klein Kea nυa -wee -ι -nυa
'ε jaυn 'di o, -ι -nυa 'nε 'blva- "kpei
o, -ι -nυa 'e -klu' o, -ι -nυa 'e 'toniε
'kpei o, -ι -nυa 'e 'toniε -son o, 'in
'wον ι -wee' 'a wlu ι 'na :

"Ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei ke
'blaaaju ke, -a -beε' υυa' nynυ
'i, -a po υυυυ 'se-, -a -te' υυa'
ni', -a -kpa υυυυ 'ikmaa 'a
'nynυ 'de -son "o -son 'di.

14 'Su 'kmounιdι -nyiiε' -nυ 'na :
Kun, 'kamε ε nυ-. -Wee nyυ
-coun-wi" -mυ "sii- 'koi- i 'de υυa
-gbεε'.

6

'Sbepun- 'a "wainkandi

1 'Ma -gbun a 'e mu 'su, Kea 'a
'blaaaju cen 'kpυn -me" 'son -ι -blaa
'sbepun- pun 'di -nυ 'a "i-saa -ne
'me' su 'kmounιdι -nyiiε' -nυ ιa' due'
wlu'. εε' wlu 'in 'wον a, ka -ten ε
"plan a, 'kamε ε nυ-. ε 'na : -In ji
! 2 'Ma -gbun a 'e mu 'su soo' plu
due' -taan'. "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, ε
'blee plu. Tv'bofan -bo nyε kpa tv

'a "jru -wεε nyu a "nyi ɔ, εμε υυ "nyi ɔ. ɔ nɛ tu 'a "jru kpai -o -wεε ɔ 'je tu 'a "jru kpa ke'wle.

3 'Bo -mε 'de ε, -bo Kea 'a 'blaaju kain 'sbepun- 'a 'kpɪn 'a kpe 'sɔɔn -nε "wɔɪn 'sɪ ε, 'ɪn 'wɔn 'kmɔnɪdɪ -nɪ 'a 'sɔɔn -nε 'ε wlu. ε 'na : -ɪn jɪ ! 4 'Su soo" jɾε' -taan', -mε -sain'. "Ju -tea 'bo ε "kpei υυ "nyi ɔ "ikmaa' -wεε ɔ 'je pεe 'a blua' 'de 'blva- "kpei -sa, 'de nyiɔpu- 'e ba 'dba. ɔυ "nyi ɔ -cnε klaa" -ke.

5 'Bo -mε 'de ε, Kea 'a 'blaaju kaian 'sbepun- 'a 'kpɪn 'a kpe taan -nε "wɔɪn, 'sɪ 'ɪn 'wɔn 'kmɔnɪdɪ -nɪ 'a taan -nε 'ε wlu, ε 'na : -ɪn jɪ ! 'Ma -gbun a 'e 'sɪ 'ɪn 'jeeε soo" jɾε due' "jɾiε-. "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, ɔ 'bleε dε dbaade kwa. 6 'Su ε -kɔ' -na 'ɪn 'wɔn wlu jɾε' -ε -wlv 'e 'kmɔnɪdɪ -nyiiε -nɪ "klu, εε' wlu tu 'na : Nyu 'je 'wɪ due' dbo 'a -kei" 'ɔn "duo- -o, -wεε υυ 'je fai'pu 'a 'keinke due' -tɪn'. 'De nyu 'je 'wɪ due' dbo 'a -kei" 'ɔn "duo- ke'wle -wεε υυ 'je kɔ 'a 'keinke taan -tɪn'. 'Kaa -ɪn -bo 'cna ke nmɔ -mɪ "i blaa.

7 Kea 'a 'blaaju kaian 'sbepun- 'a 'kpɪn 'a kpe -nyiiε -nε "wɔɪn 'sɪ ε, 'ɪn 'wɔn 'kmɔnɪdɪ -nɪ 'a -nyiiε' -nε 'ε wlu, ε 'na : -ɪn jɪ ! 8 'Ma -gbun a 'e 'sɪ 'ɪn 'jeeε soo" due' "jɾiε-, -mεε' soo" tu kpa kpea' -jei". "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, ɔɔ' 'nyɪ -nɪ 'mεa'. -Wεε "ju υυa 'daa- 'mεvɪn 'a -kwlv -mɔ kɔn 'bo ɔ 'de. ɔυ "nyi υυpu "ikmaa' -wεε υυ 'je 'blva 'a 'fɔ -nɪa -nyiiε 'ε due' 'ble, 'de υυa 'dbaa nyu -cnε 'i, υυa nυε' -wεε 'mɪε-o, 'wε- o, 'kwla 'dinmi a 'dba nyu.

9 Kea 'a 'blaaju kain a 'sbepun- 'a 'kpɪn 'a kpe -mm" -nε "wɔɪn 'sɪ ε, 'ɪn 'jeeε -sii -tuu"-tuu "jɾiε- 'bo Kea 'a 'sraa -sa 'ɪn -sɔn. Nyu -υυ -jea Kea 'a wlu tɔ' 'ɔn -υυ -tmv ε, -wεε nyu υυ 'dba 'de εε' -tɪ' 'ɔn ε, υυa' -sii -o. 10 'De υυa kpa wlu "jɾiε υυa wlu ka, υυ 'na : Tυ"bo Kea ! -Aa 'Blei, -mɔ -kwεai -wεε

-ɔɔ -tmvα tɔ' -tɪ ε, blaano" nyu -υυ -dba' -a -kwlvɔi 'de 'blva- "kpei -ɪn -je υυpu 'a 'pee 'je -wεε -ɪn -je -aa nymɔ kpan o -sa a- ? 11 'Su υυ "nyi υυpu "bai plu due 'due, -wεε υυ wlu υυpu -pee ka, υυ 'na : Ao -te i dε-saan" ke, ao 'je 'o fɔn- mamav 'sɪ aɔa' de'di -wi" -υυ -ke ao nva Kea 'a dbo -tadue ε, υυa' -tisun 'je 'o nyɪnɪ, dε-nυε' ka 'kmv "kpeinyu 'dba aɔpu ε, 'kamɔ υυa mu υυpu 'dbaa' -ke.

12 'Ma -gbun a 'e 'sɪ Kea 'a 'blaaju kaian 'sbepun- 'a 'kpɪn 'a kpe -mεεo"- -nε "wɔɪn 'sɪ 'blva- cre' -klikli, 'jɾv -wee' -saa 'i, ε kpe' -pɪpɪ ka tae' jɾε nɪa. 'Cv -wee' -saa 'i, ε -sain' -crɪ' ka nymɔ nɪa, 13 -wεε 'cv-sun a 'wlv 'e javn 'di, ɪa blu 'nɔ 'blva- "kpei. Ka pɔɔ' klaa" a jɪia crootu 'ɔn -wεε εε' -pɔε" a 'wla a, 'kamɔ ε nɪ-. 14 'Su javn 'wlvε -jei" ka nyu ɔ 'fea sɾε', 'kamɔ ε nɪ-. 'Su crvɪ o, 'blva- nɪa "nɪ 'a du 'dii o, ɪ -wee' 'wlvε -kwɪn'. 15 'De εε' nɔ" tu 'di ε, 'beɔ-wi" -nɪa 'blva- "kpei-o, nyu -jeopovɪn o, "svɪ 'a klae" o, "wɪiεjevɪn o, "ikmavɪn o, kvɔnpv- o, -cε" -peeteun ke υυ -wee" "klein a pa 'kwla 'de crvɪ 'a -kwlewɔn 'dii ke "svɪ- klae" -sɔin. 16 'De υυa wlu crvɪ ke 'soa- -pee, υυ 'na : ɪ blu 'de -a "kpei -wεε ɪ 'je -a 'kwla -tu" 'de "ju -tea i 'bo 'beɔkpa-tε "kpei je -a "jɾiε- 'jee- wεε εε' 'blaaju je -a 'cɛn i kpa"-, 17 dε-nυε' υυa' 'cɛnkpa- sɔn klaa" -sun' -wε-. 'De nyu -jɔ -je -mε 'ε -sɔn' tu "juɔi nyɪa 'nɔ 'kmv ε- ?

7

Nyu 'a -kwlv 'a -puue 'jɔ -nyiiε "wlu -nyiiε (144 000)

1 'Bo -mε 'de ε, 'ɪn 'jeeε Kea 'a "soa-wi" -nyiiε "jɾiε- -wεε -υυ -nyɪa 'blva 'a 'fɔ -nɪa -nyiiε o i 'de -υυ kpɪn pɔɔ' -nɪa -nyiiε i -wεε ɪ je 'blva- o, 'tɔnɪε o, tu "o tu 'ɔn jɪi 'nɔ 'kmv "kpei. 2 -Wεε 'ɪn 'jee- Kea 'a "soai jɾɔ" "jɾiε- 'de 'jɾv 'a 'wlv 'ɪn fɔ o, dε 'kmvɪ Kea a

-tuu" a nyu juo'in ε, emε -mɔ 'ble kwa. 'De ɔ kpa wlu "jei kpleiin -wee ɔ wlu Kea 'a "soa -nyiiε -nu -pee. Uba' Kea 'a "soa tu ε, υυ -teε 'blva- ke 'toniε 'a dooa -ti' 'a kein"ke. ³ Kaa ɔ 'na : Ao 'bo 'blva- ke 'toniε ke ti desavn "jrii nuυε ! Ao fuo -avn, -bo -a -kɔ' -aa Kea 'a dbonυυn 'a "jua- juo 'in -tu" 'a -weε. ⁴ 'Sυ nyu -υυ -tuua" juo 'in ε, 'in 'wɔn υυa' -tison 'a 'nyni : υυ 'wlvε 'de Israe-kɔυn 'a -kwlɔn -niα -puue 'jɔ 'sɔɔn 'dii -weε υυ niε -kwlɔ 'a -puue 'jɔ -nyiiε "wlu -nyiiε (144 000). ⁵ Nyu 'a -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn (12 000) -wlv 'e -kwlɔn "o -kwlɔn 'di : nyu 'a -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Suida 'a "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Ruiben 'ε "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Gaadi 'a "ji 'di, ⁶ -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Aseε 'ε "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Neftali 'a "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Manase 'a "ji 'di, ⁷ -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Simeɔ ɔ "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Lefi 'a "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e isaka 'a "ji 'di, ⁸ -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Sabilɔn ɔ "ji 'di, -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Soseυ 'a "ji 'di, -weε -kwlɔ due' "wlu 'sɔɔn 'wlvε 'e Bensame 'ε "ji 'di, 'de υυ -wee' -tuu" ε juo 'in.

Nyu -tuu"-tuu a -gbεε' Kea "juɔi

⁹ Ma -gbɔn a 'e 'sυ 'in 'jeeε nyu -tuu" "jriε-, υυa' nyu tu se -sro' -ta 'ble. Nyu -υυ -wlvα 'beɔdi -wee' 'dii o, nyu 'a -kwlɔn -wee' 'dii o, nyu -wlvα 'blva 'a blo' wɔn 'dii ke wlu "klein nyu a poa ια' nyu ke. Uυ -wee' paa dipli 'υn 'de υυ 'ble -gbɔn' kwa -weε υυ ni 'o 'beɔkpa-te ke Kea 'a 'blaaju "juɔi. ¹⁰ 'De υυ kpa wlu "jei -weε υυa

wlu ka, υυ 'na : 'Pυυa' niε 'de -aa Kea -ε -tea i 'bo 'beɔkpa-te "kpei ke 'blaaju' kwa. ¹¹ 'Sυ Kea 'a "soa-wi" -pian' 'beɔkpa-te 'dei o, nyu-ɔɔn' -nu o, 'kmɔnɔdi -nyiiε' -ni o, υυ -wee' "siie "jua- i 'bo 'beɔkpa-te "juɔi -weε υυa -gbεε' Kea. ¹² Uυ 'na : Kɔn, tɔ' -o, 'kamɔ ε ni -cεεn'- ! -Aa Kea mε -εε 'nyni nyu 'je 'i 'bεε- -weε -ε -je 'nyni 'wlv, emε -ni tɔ'di, emε nyu 'je 'se po -weε -εε ni' nyu 'je -te'. Emε -kmai' -weε -ε -ble 'kpi jeejee. Tɔ' -o, 'kamɔ ε ni -cεεn'- !

¹³ 'Sυ nyu-ɔɔn' -nu 'a due' -teeε' 'mii, ɔ 'na : Nyu -paa dipli 'υn -ta 'ee, -in -juo υυυυ 'mεε ? 'De -ta υυ 'wlvα -in -juo 'o 'εε ? ¹⁴ 'Sυ 'in 'na : "In-, nyɔ -cɔɔn'-, -mɔ -juo 'o, 'mɔ se 'o juo-. -Wee ɔ wlu 'υn -pee ka, ɔ 'na : Nyu -ma -jea i -ta, ε nyu -υυ -jiiα 'e 'kle klaa' 'υn, υυυυ -o. Kea 'wlvε υυa' dɔsain "kpei, dε-nυε' 'blaaju -saa 'sraa' 'υn, -weε -εε nmɔ 'wla i emε -nυε' -weε υυa' 'unpaadi "plu. ¹⁵ Uυ 'wɔɔn- ια' wɔɔ-ti 'mε, emε -ti υυ ni 'o Kea 'a 'beɔkpa-te "juɔi. 'De "maυ'wι o, 'jru-gbaowι 'di ε, υυa nuυ ε "juɔi 'de εε' -gbu" 'di. "Ju -tea i 'bo 'beɔkpa-te "kpei ε, ɔmɔ -ɔɔ -fli -cri" υυ "kpei -weε -ɔɔ fuo υυυυ i. ¹⁶ 'Mιε- ke "ni 'natɔn se υυυυ nuυ 'bode, -tenjru se υυυυ faan i, mɔɔ' jre' se υυυυ nuυ i 'bode, ¹⁷ dε-nυε' 'blaaju -niα 'o 'beɔkpa-te 'ε -kwea' mɔ -ɔɔ mu υυυυ 'a -ti' -tu" 'a, ɔmɔ -ɔɔ mu υυυυ -je o poa' -weε -ta 'kmɔnι ni 'a "jru niα, -ɔ -je 'o υυυυ kpa, -weε Kea 'je υυυυ "miini "jri i-sa.

8

'Sbεpun- 'a 'kpɔn 'a kpe -mε" 'sɔn -nε

¹ -Ta 'blaaju kain a 'sbεpun- 'a 'kpɔn 'a kpe -mε" 'sɔn -nε "wɔin 'sυ ε, 'de javn 'di -wee' nυε -tun" aa, ε -fɔn' 'e -paii. ² 'Sυ 'in 'jeeε Kea 'a "soa -mε" 'sɔn -niα 'o Kea "juɔi "jriε-, -weε υυ "nyni υυυυ dɔ-klee -mε" 'sɔn.

3 'Sɔ Kea 'a "soai jɾɔ' jɪ 'de ɔ nyna i 'bo 'sraa -sa 'ɪn -ɛ -nɪa 'o 'beɔkpa-tɛ "juɔi -pɔn". ɔ 'bleɛ 'kwlan -ɛ 'di nyɔ a pɔɔa -dai'klɔ "jɾi kwa. ɛɛ' 'kwlan tu ɛ, 'sani -nɔɛ'. 'Sɔ ɔɔ "nyɪ ɔ -dai'klɔ -tuu" -wɛɛ ɔ 'je ɛ 'sraa- -saa 'bo 'sraa-sa'ɪn 'sani nɔa "kpei, ɛ ke Kea 'a -jei" naaɔn -wee" "klein 'a baewlu ke. 4 -Dai'klɔ ɔ pɔa "jɾi 'de 'kwlan 'di -nɛ, ɛɛ' dao' ke Kea 'a -jei" naaɔn 'a baewlu a 'wɔɔɛ 'e Kea 'a "soai -nɔ 'kwa -wɛɛ ɪa mu "jei -tadue 'de ɪa mu 'o Kea "juɔi. 5 'Sɔ Kea 'a "soai -sa nɛ 'bo 'sraa -sa 'ɪn -wɛɛ ɔ "jiiɛ 'de 'kwlan -nɛ 'di. 'De ɔ -fi" ɛ ɛ ke nɛ -wee' nɔ 'blua- "kpei. ɔ -fi" ɛ 'sɔ ɛ, "ni 'a "plan-cruɛn" ɛ 'kpaɔ, 'blua- a crɛ'.

Kea 'a "soa-wi" -tɛɛ dɔ-kleɛ blaa' -pɔn"

6 'Bo -mɛ 'de ɛ, Kea 'a "soa-wi" -mɛ" 'sɔn -ɔɔ -blea dɔ-kleɛ -mɛ" 'sɔn ɛ, ɔɔa nmaɛɛ dɪ -wɛɛ ɔɔ 'je ɪ bla. 7 'Uɔa' -jɔ -saa "i bla dɔ-kleɛ 'sɔ ɛ, "ni kɪn o, nɛ -ɛ -ke nɔɔ "beea "jɾii -fi" ɛ' 'nɔ 'blua- "kpei. 'Sɔ 'blua- -ɛ -seea' 'ɔn kpe taan a, ɛɛ' 'fɔ due' 'kpa "jɾi, tɪ -ɪ -seea' 'ɔn kpe taan a, -mɪ 'a tɔɔ 'kpa "jɾi, -wɛɛ sii" -wee' sin -ke.

8 'Uɔa' 'sɔɔn -nɔ bla dɔ-kleɛ 'sɔ ɛ, dɛ jɾɛ' ka crɔjɔ nɪa, -ɛ -nɪa kan' a, -wɛɛ -ɛ -nɪa nɛmɪɔ ɔ 'sɔ ɛ, ɛ -fi" ɛ' 'nɔ 'blua- "kpei -wɛɛ ɛ -ka i 'de 'tɔnɪɛ wɔn. 'Sɔ 'tɔnɪɛ -ɛ -seea' 'ɔn kpe taan ɛɛ' tɔɔ due' -sɛɛ nymɔ 'ɔn. 9 Dɪ -ɪ -nɪa 'kmɔ 'de 'tɔnɪɛ -sɔn -wɛɛ -ɪ -seea' 'ɔn kpe taan ɪa' kɔɔ due' 'mɛɛ -wɛɛ -bato' -ɪ -seea' 'ɔn kpe taan ɪa' kɔɔ due' sɔn i -ke.

10 'Uɔa' taan -nɔ bla dɔ-kleɛ 'sɔ ɛ, 'cɔ-sɪn 'a klaa" -ɛɛ fan ka -tau a wan ɛ 'wɔɔɛ "jei -wɛɛ ɛ blu 'nɔ 'blua- "kpei. 'De ɛ -ka i 'de juuɔ -ɪ -seea' 'ɔn kpe taan 'a due' ke "ni 'a "jɾu -wee" "kpei-. 11 ɛɛ' 'cɔ-sɪn tu 'a 'nyɪn -nɪ "Kae "kɪ. "Ni -seea' 'ɔn kpe taan ɪa' due' -nɪ "kae" "kɪkɪ. Nyɔ -tuu"-tuu -na ɪa' "ni tu ɛ, ɔɔ -wee" "klein 'mɛɛ.

12 'Uɔa' -nyiiɛ -nɔ bla dɔ-kleɛ 'sɔ 'jɾɔ o, 'cɔ o, 'cɔ-sɪn o, dɪ -ɪa kpe

nɪa taan 'mɔa-, -ɪ -seea' 'ɔn 'ɛ kpe tan tan, ɪa' tɔɔ due 'due sɔn i -wɛɛ ɪ 'bo fan-tɪ. 'Sɔ 'jɾɔ -gbaɔwɪ ke "maɔwɪ 'a tɔɔ due' kpe' -plipli. 13 'Ma -gbɔn -a 'e 'sɔ 'ɪn 'jeeɛ -cii" due' "jɾiɛ- 'de jaɔn 'a 'keekei" -wɛɛ -ɛɛ -wan", 'de -ɛɛ kpa wlu "jei -wɛɛ -ɛɛ wlu ka : Wɛɛ-tɪ ɔɔ ! Wɛɛ-tɪ ɔɔ ! ɛ nɪɛ "nmia-tɪ -o 'de 'blua "kpeinyɔ 'a -tɪ' 'ɔn ɔɔ, -a -blu" -aa- ! -Ta Kea 'a "soa taan -sia 'o ɔɔa mua dɔ-kleɛ blaa' -mɛ "nmia -tɪ -a jɪ 'blua 'dinyɔ "kpei !

9

Dɔ-kleɛ 'ɛ kpe -mm" -nɛ ke kpe -mɛɛo"- -nɛ ke

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, Kea 'a "soa-wi" -mɛ" 'sɔn -blea dɔ-kleɛ -mɛ" 'sɔn kwa -nɔ, ɔɔa' -mm" -nɔ bla dɔ-kleɛ 'mɛ 'sɔ 'cɔ-sɪn -ɛ -wɔa 'e jaɔn 'di -wɛɛ -ɛ blua 'nɔ 'blua- "kpei ɛ, 'ɪn 'jee ɛ "jɾiɛ-. ɔɔ "nyɪ ɛ -da'kle -wɛɛ ɛ 'je "bie-gbau" klaa" "wɔin kain. ɛɛ' "bie-gbau" tu tɛn 'di -su' bii.

2 ɛ kain a "bie -nɛ "wɔin 'sɔ ɛ, dao' -gblɔn -a 'wɔa 'de ɛ 'di ka nɛ-gbauo klaa" 'a dao' nɪa. -Wɛɛ 'jɾɔ ke 'de "jei -wee" nɪ -plipli 'de dao' -nɛ 'ɛ -tɪ' 'ɔn. 3 'De dao' -gblɔn -nɛ 'ɔn 'demɔ 'plain-too' 'wɔ -wɛɛ ɪ -gbaa 'blua- "kpei-. 'Sɔ ɔɔ "nyɪ "ikmaa" -wɛɛ ka -kɪan" -kɪan' nɪa 'nɔ 'blua- "kpei 'a -ku' nɪa, ɪa' -ku' nɪ kan'. 4 -Wɛɛ ɔɔ wlu ɪ -pee ka, ɔɔ 'na : I 'bɔ sii" o, tɪ o, dɪ -ɪa mɛa 'bo 'blua- "kpei dɛsɔɔn "jɾii nɔɛ, 'kaa nyɔ Kea 'a juo 'ɪn sea 'o "juɔi nɪ ɛ, ɔɔa' 'sɔ mɔ ɪ 'je dɛsɔɔn "jɾii nɔ.

5 'Uɔ se 'o wlu cɛn -wɛɛ 'plain -too' 'je ɔɔa' nyɔ tu 'dba, 'kaa ɔɔ 'na ɪ -tu" ɔɔɔ 'kle 'de 'cɔɪ -mm" 'di, -wɛɛ ɛɛ' 'kle tu 'je ɔɔɔɔ i "wee- ka -bo -kɪan" -kɪan' nɔmɪ nyɔ -wɛɛ ɛɛ "weea', 'kamɔ ɛ nɪ-. 6 'De ɛɛ' 'wɪ tu 'di ɛ, nyiɔɔɔ a muɛ 'mɛa' i -pɔan', 'kaa ɔɔ se ɛ 'jei. 'Uɔa muɛ 'mɛa' 'i nɪa', 'kaa ɛɛ muɛ ɔɔɔɔ o tɛɛan' fiɪn.

7 'Ia' 'plain -too' tu ɛ, ɪ -kɔ' soe" nyɔ nmaea tɔ -fɔn' -tɪ ɛ, -wɛɛ dɛ jɾɛ' ɛ fan 'bo ɪ "jɾu ka 'sani -gbla

nɪa. Ia' "jua-ko' nyio 'o "jua-. ⁸ Ia' "mu-ko' nɪnɔkpa'e 'a "mu-, -wɛɛ ia' nɪnɪ -ko' -plaa 'a nɪnɪ. ⁹ De ɪ paa 'bɪn ɛ, ka nɪɛ nɪa, 'kamɔ ɛ nɪ-. Ia' nai 'a -cruɛn" kmai", ka tɔ -fɔn' soe" -tuu"-tuu a plea -wɛɛ ɪa -cria' tɔ -fɔn' 'kamio 'de ɪa' -ciin 'a -cruɛn" beea o ɛ, 'kamɔ ɛ nɪ-. ¹⁰ Ia' -kɔn'-ko' -kɪan"-kɪan' 'a -kɔn' -wɛɛ ɪ nɪ'mumɪ. Ia' "ikmaa' nɪɛ 'e ɪa' -kɔn' 'bɪn, -wɛɛ ɪ 'je nyioɔpɔ-ɔsɔvɪn "jrii nɔ 'de 'cɔɪ -mm" 'di. ¹¹ ɪ 'bleɛ "jru kɔ' i -tei ɔmɔ -nɪ "bie-gbau" klaa' 'a "soai. ɔɔ' nɪnɪ -nɪ Abadɔn 'de Suifɔ -wlu 'di, -wɛɛ ɔɔa 'dɔɔ-Apolion 'de Glekɪ -wlu 'di, ɛ 'de mɛ -nɪ dɪ 'a "ma i -sai.

¹² "Nmia -tɪ 'a "i-saa -nɛ -mɛ -si' -wɛɛ-. -ɪn -gbɔn 'nɔ, ɪa' kɛ 'sɔɔn -sie 'o ke'wɛɛ -ɪ -je ji.

¹³ 'Bo -mɛ 'de 'sɔ ɛ, Kea 'a "soa -nɔ, ɔɔa' -mɛɛɔ"- nɔ bla dɔ-klee 'mɛ. 'Sɔ 'ɪn 'wɔn wlu jɛ'. 'Sraa -sa 'ɪn 'sani nɔa -wɛɛ -ɛ -nɪa 'o Kea "juɔɪ ɛ, 'de ɛɛ' -gbɪn -nɪa -nyiiɛ o 'demɔ ɛɛ' wlu tɔ 'wɔɔ, ¹⁴ -wɛɛ ɛ wlu 'de Kea 'a "soai -ɔ bla dɔ-klee nɔ -pee, ɛ 'na : Kea 'a "soa-wi" -nyiiɛ -sɔ -mɔɔa i 'de juɔɔ klaa' -ɛɛ 'nɪnɪ nɪa Eflatɪ "kɛɪ ɛ, -ɪn -kain ɔɔpɔ i. ¹⁵ 'Sɔ Kea 'a "soa -nyiiɛ' -nɔ kain ɛ i. ɔɔa' Kea 'a "soa tɔ ɛ, ɔɔ -tee kein'ke see -wɛɛ ɔɔa fuo nɔ" o, 'wɪ o, 'cɔ o, -sɔn 'a 'o nɪnɪa', 'de nyioɔ -sɔ -seea' 'bɪn kɛɛ taan ɔɔ 'je ɔɔa' kɔɔ due' 'dba.

¹⁶ "Soa-wi" -nyiiɛ -nɔ, ɔɔ kɔn 'e "soa-wi" -tuu"-tuu 'mɪa -wɛɛ -sɔ -te soe" "kɛɪ. "Soa-wi" ɔɔ kɔn a 'e 'mɪa -nɔ, 'ɪn 'wɔn ɔɔa' -tɪsɔn 'a 'nɪnɪ 'mɛ, ɔɔ nɪɛ -kwɔɔ -te "wlu 'di "wlu -te -kwɔɔ 'di. ¹⁷ 'Ma -gbɔn a 'e 'sɔ 'ɪn 'jeeɛ soe" "jriɛ- 'de jajri 'di, ɪ ke nɔɔ -tea 'bo ɪ "kɛɪ ke. ɔɔa' nɔɔ tɔ paa nɪɛbaɪ" 'bɪn, ka nɛ nɪa 'kamɔ ɪa' "baɪ tɔ 'a ku nɪ-. Ia' jri' kpa kɛa' -jeɪ", ɪa' jri' 'fasɔn. ɔɔa' soe" ɔɔ -tea "kɛɪ ɛ, ɪa' "jru -ko' -plaa 'a "jru, -wɛɛ nɛ ke dao' ke 'nɔ -nɪnɪia "jrii -ɛ -dba nɔɔ a 'wɔɔ 'de ɪ 'wɔn. ¹⁸ Nɛ o, dao' o, 'nɔ -nɪnɪia "jrii -ɛ 'dba nɔɔ -ɪ -wɔɔa 'e soe" 'wɔn ɛ, ɪ nɪɛ nɔɔ 'kle -tu" dɪ 'a kɛɛ

taan -o, ɔɔmɪ -dba nyioɔ -sɔ -seea' 'bɪn kɛɛ taan 'a kɔɔ due'. ¹⁹ Soe" -nɪ ɪa' "ikmaa' nɪɛ 'e ɪ 'wɔn -wɛɛ ɛ nɪ 'de ɪa' -kɔn' 'bɪn -ke. Ia' -kɔn' -ko' sɛn ɪ 'bleɛ "jru due 'due, ɔɔmɪ ɪa nɔ -wɛɛ ɪa nɔ nyioɔpɔ ɔsɔvɪn "jrii.

²⁰ Nɔɔ -sia 'o -wɛɛ nɔɔ 'kle -tu" dɪ -ɪ -wɔɔa 'e soe" 'wɔn -nɪ sea 'dba a, ɔɔ 'na ɔɔ se ɔɔa' dɪsɔn "i juɔɪ -wɛɛ ɔɔ se ɔɔa' nɔɔdɪ 'kɔɔ "i tɔ. ɔɔ 'na ɔɔ se -sɔn' 'o "sɔ 'a -gbɛɛ' -tɪ 'boɪ. Kɔɪn 'sani o, nɪɛ o, 'wei o, "sou ke tɔ nɔa, 'kamɔ ɪ sɛɛ 'bɛɛ ɪ 'je ɪ 'je, ɪ 'je i 'wɔn, ɪ 'je na. ²¹ ɔɔa' nɔɔ tɔ ɛ, ɔɔ 'na ɔɔ se ɔɔa' "ku 'dbaa' o, ɔɔa' nɔɔ 'srɛ i pɔɔjrii' nɔa' o, ɔɔa' 'jeɪ' 'jedɛsɔvɪn ke dɛ nɔɔ sea -sɔn "nɪnɪ -sɛɛ -jeɪ" 'a 'kɔɔ "i tɔ -tɪ wɔɔ-.

10

Kea 'a "soai due" 'nyɪɛ San 'sbɛpɪn- -saan"-

¹ 'Ma -gbɔn a 'e 'sɔ 'ɪn 'jeeɛ Kea 'a "soai due" -kmai" "jriɛ- ɔɔ -wɔɔ 'e jaɔn 'di, -wɛɛ ɔɔ -si" i 'de 'blɔa- "kɛɪ. ɔɔ' "soai tɔ paa buɛ" 'bɪn, 'nɪ 'a bli' mɛ -gban' e i 'de ɔ "jru kɔɔ'. ɔɔ' "jua-ko' jru -wɛɛ ka nɛ-gbɔn 'sɔɔn nɪa, ɔɔ' bɪ nɪ kan". ² ɔ 'bleɛ 'sbɛpɪn- -saan" due' kwa -wɛɛ ɛ kain ɛ "wɔɪn. ɔ nɪnɪa ɔɔ' dianbɔ i 'de 'tɔnɪɛ wɔn -wɛɛ ɔ nɪnɪa ɔɔ' kɔnɔɔ i 'de 'kɔɔɔ "kɛɪ. ³ 'Sɔ ɔ kpa wlu "jeɪ -wɛɛ ɔ "wɔ ka -plaa a klɔa. ɔ wluɔ 'sɔ -tɛn -nɪa -mɛ" 'sɔn "plaa". ⁴ -Tɛn -nɪa -mɛ" 'sɔn "plan 'sɔ, 'ma jɛɛ dɪ 'cria' -teea' 'de-, 'kaa 'ɪn 'wɔn wlu jɛɛ' -ɛ -wɔɔ 'de jaɔn 'di, ɛ 'na : Dɪ -tɛn -nɪa -mɛ" 'sɔn 'tɔmɔ ɪ sie 'e "sɪan, -ɪn -bo ɪ 'criɛ !

⁵ 'Sɔ Kea 'a "soai -ɔɔ bɔ due' nɪnɪa 'e 'tɔnɪɛ wɔn -wɛɛ due' nɪnɪa 'e 'blɔa- "kɛɪ -nɔ ɔ tɔɛ ɔɔ' dianbɔn "jeɪ ⁶ -wɛɛ ɔ -sɛɛ 'de Kea -nɪa 'kmɔ jeejɛ 'a 'nɪnɪ 'bɪn. ɛmɛ -nɔ jaɔn ke dɪ "klein -nɪa 'e jaɔn 'di ke, ɛmɛ -nɔ 'blɔa- ke dɪ "klein -nɪa 'nɔ ɛ "kɛɪ ke, ɛmɛ -nɔ 'tɔnɪɛ ke dɪ "klein -nɪa 'e ɛ wɔn ke, 'de ɔ 'na : 'Wɪ -tuu" a ɪ -kwɛ' 'bode, ⁷ 'kaa

-sontɪ Kea 'a "soa-wi" 'a -mɛ" 'sɔn -nɔ ɔ mua dɔ-klee bla' a, 'bomɔ Kea 'a nmae dɪ -pa' 'kwla 'je "jri "kpaɛ' poo-. Ka ɛ 'tmv ɛ 'de ɛɛ' wlu 'kwajaavn -vva nʊv ɛ "juɔi -pee, 'kamɔ ɪa mu 'o nɪnɪa'.

8 'Sv wlu -ɛ -wlvɔ 'e javn 'di 'ɪn 'wɔan 'de ɛ, ɛ wluɛ 'vn -pee ke'wle, ɛ 'na : -In mu, -wɛe Kea 'a "soai -ɔɔ bʊ due' nɪna 'e 'tɔnɪɛ wɔn -wɛe due' nɪna 'nɔ 'blvɔ- 'kpei -nɔ, -ɪn -kpɔ -pʊn" -wɛe -ɪn -je 'sbɛpʊn- ɛ -kain a "wɔɪn 'de ɔ 'kwa -nɛ 'vn "duo-. 9 'Sv 'ɪn 'kpɔ -pʊn" -wɛe 'ɪn 'na : -In -nɪl" 'vn 'sbɛpʊn- -saan" -nɛ. 'De ɔ wlu 'de 'vn -pee ɔ 'na : -In -duɛ" 'vn, -ɪn mlɛ, ɛɛ muɛ wɔn nmɔa' 'de -vn 'wɔn ka dʊ 'a 'cna nɪa, 'kaa ɛɛ muɛ "kaea' 'de -vn 'mɪ o. 10 'In "duo- 'sbɛpʊn- -saan" -nɛ 'vn 'ɛ 'de Kea 'a "soai 'kwa, -wɛe 'ɪn pɔ ɛ 'de 'wɔn 'sv ɛ 'dɪl' 'de 'vn 'wɔn ka dʊ 'a 'cna nɪa, 'kaa -jɛ 'ɪn mlɛ 'sv ɛ, 'de 'vn 'mɪ o -wɛe' nɪɛ "kɪkɪ.

11 'Sv sv wluɛ 'vn -pee ka sv 'na : Wlu Kea -sa 'kwla 'de -vn -pee ɛ, -ɪn -je ɪ 'tmvɔ' mu -o ke'wle 'de 'blvɔ- -tuu"-tuu o, 'beɔdɛ -tuu"-tuu o, nʊv -vva poa wlu 'a kpe -tuu"-tuu o, 'beɔ -tuu"-tuu -pee.

11

-Tɪ 'a -ta 'jevɪn 'sɔɔn

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, nʊv jrɔ' "nɪɪɛ 'vn -gblokpau due', ɛ -kɔ' itbatu -wɛe ɔ 'na : -In -sɔn 'vn, -ɪn -dbaa Kea -gbu klaa" ke 'sraa -sa 'ɪn ke, -ɪn -sro' nʊv -a -gbɛɛa' 'de Kea -gbu 'di ke. 2 'Kaa Kea -gbu klaa" 'a "kpaɛjriɛ -mɛ ɛ, -ɪn sɪɛ 'o -mɛ -ɪn -bɔ ɛ dbaa, dɛ-nʊɛ' ɛ 'bɔɔ ɛ nʊv -sv sea Kea 'a -tɪ' tɔ' 'vn 'je kwa -wɛe sv 'je -kwlvɔ -ɛ -teea kpɔɪ" "kpei -na -'de 'cʊl 'a kwla -nɪɪɛ 'jɔ 'sɔɔn 'di. 3 'Sv ɔ wlu', ɔ 'na : 'Ma muɛ 'ma -tɪ' 'a -ta 'jevɪn 'sɔɔn dbo'a sv 'je blɔ 'vn paa- -wɛe 'ɪn 'je sv pʊ "ikmaa' "nɪl' 'de sv 'je Kea 'a wlu 'tmv 'de nʊv -pee 'de 'wɪ 'a "wlu due' kme' 'sɔɔn kwla -mɛɛo"- -nɪ 'di.

4 'Vva' -tɪ 'a -ta 'jevɪn 'sɔɔn tu ɛ, vva' "ipoodɪ -nɪ olifietɪ 'sɔɔn ke -dam'ba 'a "kpei -tedɪ 'sɔɔn -ɪ -nɪa 'o 'blvɔ- -wɛe' "klein 'a Tv"bo "juɔi ɛ. 5 -Bo nʊv jrɔ' nɪɛ 'i ɔ 'je sv pʊv desavn "jrɪi nʊ ɛ, -mɛ nɛ ɛ muɛ 'de sv pʊv 'wɔn 'wlvɔ' -wɛe ɛ 'je vva' tʊnʊv siin-. Kɪn, nʊv "o nʊv -nɪɛ 'i -ɔ -jea sv pʊv desavn "jrɪi nʊ ɛ, 'kamɔ ɔɔ' mɛsvn a mu nɪa'. 6 'Vva' "ikmaa' 'bɛɛ- ɛ 'je javn "wɔɪn kan i -wɛe nɔ" -ɛ 'di sv nɪa Kea 'a -tɪ' 'tmvɔ' a, "nɪ se dbai. "Ikmaa' sv 'blea a, ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je "nɪ fai" poo- -wɛe ɛ 'je nɪmɔ 'vn -snɛɛ. Sv 'bɛɛ- sv 'je nʊv 'kle 'a kpe -wɛe' -tu" 'nɔ 'kmv "kpei ka sv mʊv nɪa 'i ɛ.

7 -Bo sv -kɔ' Kea 'a -tɪ' 'tmvɔ' 'sv ɛ, nmi -kwli klaa" jrɛ' ɛ muɛ 'e "bie-gbau" klaa" -nɛ 'di 'wlvɔ' -wɛe ɛ 'je sv pʊv tʊ o -fɔn 'de ɛ 'je tʊ 'a "jru kpa 'bo sv pʊv "kpei, -wɛe ɛ 'je sv pʊv 'dba. 8 Nʊv 'sɔɔn -nʊ ɛ, vva' "ku a muɛ i 'pɛɛan' 'bo -jei" 'bo -kwlvɔ klaa" 'di. 'Bo ɛɛ' -kwlvɔ tu 'di mɔ nʊv kɔɔ vva' Tv"bo 'bo tu -kwlvɔ" tɛin". -Bo nʊv a sea ɛɛ' -kwlvɔ tu 'a 'nɪnɪ "sɪ ɛ, nʊv a 'dɛɛ Sodɔm ke Esɪpʊ ke. ɪa' 'nɪnɪ tu mɪ nʊv bla 'o ɛɛ' -kwlvɔ tu "kpei. 9 Nʊv -wlvɔ 'blvɔ 'a blɔ'wɔn -wɛe' 'dii o, -kwlvɔn -wɛe' 'dii o, nʊv -a poa wlu 'a "kwli -wɛe' o, nʊv -wlvɔ 'beɔdɪ -wɛe' 'dii 'je vva' "ku 'jea' jɪ 'de 'wɪ taan 'e tɔɔ 'di, sv se vva' i nmae -tɪ 'wɔɔn i. 10 'Vva' 'mɛa' a muɛ 'kmv "kpeɪnʊv a 'mʊv -'blea', sv muɛ bla' sv 'je dee-, -wɛe sv 'je ba -paan' "jrɪi nʊv due 'due, dɛ-nʊɛ' Kea 'a wlu 'kwa jaavn 'sɔɔn -nʊv cri nʊv 'mɛ kpleiin.

11 'Wɪ taan 'e tɔɔ -sia' 'sv Kea pɔɛ sv pʊv 'kmʊnɪfee' 'vn 'sv sv sɔn 'vn 'ɛ. Nʊv "klein -sv -jea sv pʊv "jriɛ- ɛ, faʊn klaa" a nʊ sv pʊv 'mɛ. 12 'Sv nʊv 'sɔɔn -nʊ, sv 'wɔn wlu jrɛ' -ɛ -kmai" -ɛ -wlvɔ 'e javn 'di -wɛe -ɛ -wlvɔ 'de sv -pee, ɛ 'na : Ao 'ja -ta ! 'Sv sv -tee' ɛ javn 'di muv -pʊn' 'bo bue" 'kpei 'bo vva' tʊnʊv "juɔi. 13 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di 'sv 'blvɔ-

-teε creā' -pɔn". Ɛε' 'blva 'a creā' kmai", ε nυε' 'sɔ -kwɔ -ε -seea' 'ɔn kpe -puue ε, Ɛε' -puue -nε je i waa-wεe nyu 'a "wlu -mε" 'sɔn 'mε 'bo 'blva-ε creā -nε 'ε wɔin". 'Sɔ faɔn 'kpa 'e nyu -sia 'o mu 'ɔn 'ε -wεe ɔɔ -te jaɔn 'di Kea 'a ni' -tea' -pɔn".

14 "Nmia- -tɪ 'a kpe' 'sɔɔn -nε -mε -si' -wε-. -In -gbɔn 'nɔ, ɪa' kpe taan -nε se 'ɔn -kwlei, ε 'je ji.

Dɔ-klee 'ε kpe -mε" 'sɔn -nε

15 'Bo -mε 'de ε, Kea 'a "soa -nɔ ɔɔa' -mε" 'sɔn -nɔ bla -tienkɔɔn 'sɔ ε, 'ɪn 'wɔn wlu -tuu"-tuu 'de jaɔn 'di. ɪa' wlu tu kmai", ɪ 'na : 'Beɔde -wee' -nɪa 'e 'kmɔ "kpei ε, ε 'kpa -aa Tɔ'bo Kea ke Ɛε' 'o -tei Klisi' 'a de -wε- la. Kea 'a mu' nynu 'wlvā' jeejee 'de -sɔn 'o -sɔn 'di.

16 'Sɔ nyu -cɔɔn' 'a kwla 'sɔɔn 'jɔ -nyiiε -ɔɔ -tea i 'bo ɔɔa' 'beɔkpa-te 'kpei -nɔ, ɔɔ "siie 'jua- i 'bo 'blɔɔ -wεe ɔɔa -gbεε' Kea "juɔi. 17 'De ɔɔ 'na :

Tɔ'bo Kea, Ɛmε -kmai" -ε -sia dɪ -wee' -wεe -ε -nɪa 'kmɔ tein' ε, 'de -ε -nɪa 'kmɔ 'de -sɪanwɪ 'di, -aa pɔε ε 'sε-, de-nυε' Ɛε' "ikmaa' -ε -bea "i, mε ε "duo 'ɔn -wεe ε -te 'nyu 'wlvā' -pɔn". 18 -blua 'dinyɔ -ɔɔ sea Kea juo ε, ɔɔ 'kpeε 'cɛn i, 'kaa nɔ" -ε 'di Ɛε' 'cɛn ε mua "jri' "kpaε' pɔa' 'de ɔɔ -pee, -wεe ε -jea 'mεɔn 'a 'pee 'jee- ε, 'bomɔ ε 'je Ɛε' wlu 'kwajaɔn o, nyu -ɔɔa -tea' Ɛε' 'nyu 'a ni' o, nyu "klein -ɔɔ -nɔɔa ε "juɔi ε, ε 'je ɔɔa' mu" ke klae" -kei" -sa, -wεe ε 'je nyu -ɔɔ -dooa 'blva- wi" -mu i -sa.

19 'Ma -gbɔn a 'e 'sɔ Kea -gbu klaa" -nɪa 'e jaɔn 'di kain ε "wɔin -wεe 'ɪn 'jee dbεεde 'ε -gbau' "jrie- 'de ε 'di. 'Sɔ "ni a cre' 'jrii, -ten ε "płaan', 'blva- a cre' -wεe "ni-kɪn -tuu"-tuu a 'wla.

12

'Nynɔkpao' due' ke -sre" ke

1 'Ma -gbɔn a 'e 'sɔ nyu tai' "maa' de klaa" jre' -nɔɔε 'bo jaɔn-kwɔ : 'Nynɔkpao' jru' mu -tan' 'o 'jru' 'a -tɪan 'ɔn ka nyɔ ɔ paa de 'ɔn ε, -wεe 'cɔ nɪ 'e ɔɔ -sɔn. Tɔ'bofan ɔ -tua" "jru ε, 'cɔ-sɪn 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn -nυε'. 2 U 'bleε "kwli, -je -gbaandi 'kpu 'ɔn 'sɔ ɔ -tee "wɔɔa' -pɔn".

3 'Sɔ nyu tai' "maa' de jre' nɔɔε' 'bo jaɔn-kwɔ : 'ɪn 'jeeε -sre" -saan "jrie-. Ɛ 'bleε "jru -mε" 'sɔn -wεe ε 'ble -gbɔn -puue, 'de Ɛε' "jru -nɪ -tu" tɔ'bofan "jru due 'due. 4 'Cɪ -sɪn -ɪ -seea' 'ɔn kpe taan a, ɪmɪ -ɪa kɔɔ due' ε nɔ Ɛε' -kɔn' -wεe Ɛε 'wla' nɔ 'blva- 'kpei. Ɛ -tan' 'sɔ ε, ε nyna i 'bo 'nynɔkpao' -ua jia -gbaan -di -nɔ "kpei -wεe -bo va' "ju' wlvā 'de ε 'je ɔ mla. 5 U -gbaan' 'sɔ ε, ɔ 'wlvε "junmɔɔ, ɔmɔ -je nɪεkpa 'ble -wεe -ɔ -je 'blva 'a blo' wɔn -wee' "klein i fuo-. 'Kaa va' "ju -nɔ 'wlvā, 'bo ε "sri ɔ mu 'o Kea 'a 'beɔkpa-te -pɔn" 'de jaɔn 'di, ka nyɔ ɔ "fla nyu ε 'kamɔ ε nɪ. 6 'Sɔ 'nynɔkpao' -nɔ 'kpa 'kwla, ɔ muε 'e -pɪɔn" blva "kpei, 'demɔ Kea nmaε va' -tein -wεe ε "nyɪ ɔ diide 'de ɔ 'je i -te 'de 'wɪ 'a "wlu due' kmε' 'sɔɔn kwla -mεεo"- 'di.

7 'Bo -mε 'de 'sɔ tɔ -fɔn' -cruen' kɔɔn' 'de jaɔn 'di. Miseli -nɪa Kea 'a "soa-wi" 'a klaa" ɔ ke ɔɔ' -nɪ "soa -te -sre" ke Ɛε' "soa o -fɔan' -pɔn", -wεe -sre" ke Ɛε' -nɪ "soa-wi" -te Miseli ke ɔɔ' "soa o -fɔan' -pɔn" -ke. 8 'Kaa tɔ du -sre" ke Ɛε' "soa-wi" 'mε, ɔɔ se -teɪn 'ble 'bode 'de jaɔn 'di. 9 Ɛmε -nυε' -wεe -sre" klaa" -nε 'wlv' ε jaɔn 'di, ε -fi" 'ε -sɔn. -Sre" -nε, Ɛε' nynu -nɪ Satan. Ɛmε -nɪ -sion', -siisaun 'a klaa", Ɛmε -nɪ sen soa soa -ε -pɔoa 'kmɔ -wee' "klein 'sre i ε, ε -fi" ε -sɔn, ε ke Ɛε' "soa-wi" "klein -fi" 'ε -sɔn 'nɔ 'blva- "kpei. 10 'Sɔ 'ɪn 'wɔn "ikmawlu jre' 'e jaɔn 'di -wεe -ε -naa' :

Kaan ka la, 'pɔɔa' -nɪa 'e Kea 'kwa o, Ɛε' 'beɔde o, Ɛε' Klisi -ε -tea 'o ɔɔ' nynu 'wlvā' pɔ

"jri "kpa'e' -we-, de-nve' -aa de'di -wi" 'a -ti' "kpeiblai pooe -son 'bode. Omoo-oo bla uupu -ti' "kpei 'de "mab'wi o, 'jru -gbaow' 'di 'de e, o 'wlv 'no javn 'di 'me, o -fii" e -son. ¹¹ Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a nmo -e -wla i o, oo' wlu 'a to' ni -ti -aa de 'di-wi' 'tmva 'de nyv -pee o, i mi -nve' -wee uv kpa to 'a "jru, uv se 'mea' pleemav 'su uv se uva' kmv "kpei- 'tvan-. ¹² Emē -ti ka javn 'a kpe -tia i 'je 'mva- nv e ke nyv "klein -nra 'e javn 'di ke ! 'Kaa e nte "nmia-ti -o 'de 'blva- ke 'tonie 'a -ti' 'un, de-nve' -sion' "sie i 'de i "kpei ! O 'blee 'cen 'mlai", o 'je kan' 'me no' -e -sia' 'bo o "juoi, e se "i ten-.

¹³ Ka -sre" -fii" a 'no 'blva- "kpei e 'jea kan' 'su e, 'nynokpao' -v -wlv a "junmouju -nv, e -tee va' i nva' -pon". ¹⁴ 'Su uv "nyte 'nynokpao' -nv -cii" klaa" 'a kpoa" wli 'soon -wee v 'je sen -ne woin" 'pu 'de v 'je "wan v 'je 'e va' -tein mu 'de -puton" blva "kpei. 'Bomo v -te i 'de va 'jee- de va di 'de -sin taan 'cvi -mese" - 'di. ¹⁵ 'Su juuo-gbuu 'wlv e sen -ne 'won -wee e -si' 'o 'nynokpao' -nv 'de, -wee e 'je v kpa. ¹⁶ 'Kaa 'blva- kain e won -wee e mla juuo -gbuu -wlv a 'e -sre" 'won -ne, 'kamo e nv -wee e po 'nynokpao' -nv sun o. ¹⁷ 'Su -sre" 'kpa 'cen 'de 'nynokpao' -nv 'kpei -wee e mu uva' "nynuu- ju -sia 'o tv o -foan'. Nyv "klein -uva -jea Kea 'a ke' won -wee ka Sesi 'a wlv nra to' -uva -tmv i 'de nyv -pee e, uupu e -fon' tv o -ke.

Nmi-kwli 'soon 'o -ti'

¹⁸ 'Su -sre" nyna i 'bo -puton" 'kpei 'bo 'tonie woin".

13

¹ 'Bo -me 'de e, 'un 'jeee nmi-kwli jre' "jrie- -e -wlv 'e 'tonie won. E 'blee -gbn -puue -wee ee' "jru ni

-me" 'son. Ee' -gbn -nra -puue -ni, i -wee' 'blee tv "bofan due 'due -wee Kea 'a won o to nyni 'cruē 'bo ee' "jru -ni "kpei due 'due. ² Nmi-kwli 'un 'jeea "jrie- -ne, e -ko' -ci', e 'blee nmi klaa" jre'e bi. Ee' nmi tu 'a bi ke -plaa 'a bi -koo', -wee e 'ble -plaa 'a won. Ee' nmi-kwli tu e, -sre" "nyi e 'kpi -wee e "nyi e ee' 'beokpa-te ke ee' "ikmaa' klaa" -wee'. ³ 'Ma -gbun a 'e mu 'sv ka nyv o nva -cne -wee o cean de -plion' o, 'de ee 'mea, 'kamo ee' "jru due' ni-. 'Kaa 'bo e "sri ee' -ko -ne je 'bo. 'Su 'blva 'dinyv -wee' a 'jraa- nmi-kwli -ne 'me, -wee uv bla 'o e 'de. ⁴ 'De uva -gbee' -sre" "juoi, de-nve' emē -nyi" nmi-kwli -ne "ikmaa'. Uva -gbee' nmi-kwli -ne 'me -ke -wee uva wlv ka, uv 'na : Nyv -jo -ke nmi-kwli -je -me 'bee- 'bn e-? Nyv -jo -bee' -o -ke e 'je tv -fon' e-?

⁵ -Sre" -tuu" e nmi-kwli wlv won -wee e 'je -cei" 'beewlv klae" klae" 'tmv 'de e 'je Kea wlv saun -pee 'tmv. E 'taie ee' nmi tu 'i -wee e 'je di -nra 'mva- nv 'de 'cvi 'a kwla -nyie' 'jo 'soon 'di (42). ⁶ 'Su e -tee Kea 'a nyni o, ee' -tein o, nyv "klein -nra 'e javn 'di 'a 'nyni dooa' -pon". ⁷ -Sre" cen 'o wlv 'me -wee nmi-kwli 'je Kea 'a -jei" naavn tv o -fon' 'de e 'je tv 'a "jru kpa 'bo uupu "kpei. E cen 'o wlv 'me -ke -wee nmi-kwli 'je nyv 'a kpe -wee' o, 'blva 'a blo' won -wee' o, nyv -a -poa' wlv 'a kpe -wee' ke 'beodi -wee' "klein 'a nyv 'ble. ⁸ Nyv "klein -nra 'e 'blva- "kpei e, uva mu e "juoi -gbee'. Uva' nyv tu e, uva' 'nyni se 'cruē tein" sese 'de Kea 'a 'blaaju -e -saa 'sraa- 'bn 'a 'kmvntsbē 'di.

⁹ Nyv -nra doun" "jru e, -me o 'won i ! ¹⁰ Nyv -jea -kaso 'di mu see e, oo muē -kaso 'di mua'. Nyv nyv 'jea -cne 'i 'dbaa see e, oo muē -cne i" 'mea'. De -je -kon a -ti' -wee -e -jea 'e Kea 'a -jei" naavn 'bn -ni 'de ee' no" tu 'di e, emē -ni pee "woin

'bɛɛa' ke Kea -kwli" -tea' ke.

¹¹ 'Su nmi-kwli jrɛ' -wɔ 'e -klu' 'ɪn 'jee- 'jriɛ-, ɛ 'bleɛ -gbun 'soon, ka 'bla- gblɔ 'ɔ -gbun nɪa 'kamɔ ɪ nɪ, -wɛɛ ɛɛ wlu ka "kuude ɛ wlua.

¹² Nmi-kwli -jɛ -nɪa tɛin" -wɛɛ -ɛ -pooa 'mɛ ka 'de-, 'de -ɛɛ -kɔ "sria 'o ɛ 'bɔa -nɛ, ɛmɛ -nyɪ" nmi-kwli -jɛ -bɔɔa' de "ikmaa' -wee' -wɛɛ ɛ 'jɛ ɛɛ' -kwɔɪ tu nɔ 'bo ɛ "juɔi. -jɛ -bɔɔa' de -nɛ, ɛ nuɛ' -wee 'blva- o, nyu 'klein -nɪa 'e 'blva- "kpei a -gbɛɛ'

nmi-kwli -jɛ -saa "i "juɔi. ¹³ ɛɛ nuɛ dɪ klɛe' klɛe' 'bo -mɛ 'de -ke. ɛɛ nuɛ' mamav 'su nɛ ɛ jɛa 'e javn 'di 'wɔ ɛɛ jɛa blu 'nɔ 'blva- "kpei 'bo nyu -wee' "juɔi. ¹⁴ Dɪ klɛe' klɛe' -ɪ nɔa -nɪ, ɪmɪ -ɪ 'ɔn ɛ poo 'blva

'dinyu 'srɛ i, dɛ-nuɛ' nmi-kwli -jɛ -nɪa tɛin" -nɛ, ɛmɛ -nyɪ" ɛ "ikmaa' -wee ɛɛ nu ɪa' dɪ tu. ɛ wlu' 'de 'blva 'dinyu -pee, ɛ 'na : Nmi-kwli -ɛɛ "jru due' pooa 'mɛ ka tɛin" 'de -ɛ jia 'kmɔ de ɛ, ao -pa ɛɛ' -koɔɔɔɛ.

¹⁵ ɛ 'bɛɛ- ɛ 'jɛ ɛ nu 'su nmi-kwli 'a koɔɔ' dɛ -nɛ 'jɛ wlu -wee nyu 'klein -su -na -su se ɛ "juɔi -gbɛɛ' i ɛ, ɛ 'jɛ suɔɔ 'dba. ¹⁶ Nmi-kwli -jɛ -bɔɔa' de -nɛ, ɛ nuɛ' -wee ɛ -te mu" o, klɛe" o, "wliɛjɛvɔn o, nɪa"

nyu o, nyu -tea sɔa' -cɛ" -pee o, kɔɔnpɔ-wi" -klan" "kpei, 'de sɔa -tu" ɛ juo'ɪn. ɛɛ' juo'ɪn tu ɛ, -bo ɛ se 'o sɔa' diansɔn "kpei nɪ ɛ, -mɛ ɛ nɛ 'o sɔ 'jua 'a "pɛ "kpei. ¹⁷ Nyɔ ɛɛ' juo 'ɪn tu sea -pɔn" nɪ ɛ, -mɛ ɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'jɛ dɛ -tɪn' 'de ɔ 'jɛ dɛ ple. -Bo ɛɛ' juo 'ɪn tu se nmi-kwli 'a 'nyɪn nɪ ɛ, -mɛ ɛɛ' 'nyɪn 'a -kɔ o "siide.

¹⁸ Ao -gbun 'nɔ, tɔ' 'dinɪa' mɛ -kɔn -tɪ'. Nyɔ -ɔ -nɪa tɔ'di ɛ, -mɛ ɔ 'wɔn 'de nmi-kwli 'a 'nyɪn 'a -kɔ o "siide 'dei, dɛ-nuɛ' ɛ nɛ nyɔɔ 'ɔ -kɔ o "siide -o, ɛ 'de mɛ -nɪ kmɛ' -mɛɛɔ"- kwla -mɛɛɔ"- 'jɔ -mɛɛɔ"-.

14

Kea 'a 'blaaɟu ke ɛɛ' nyu ke

¹ 'Ma -gbun a 'e 'su ɛ, 'ɪn 'jeeɛ 'blaaɟu "jriɛ- 'bo cru nyu a 'daa-

Siion "jru. ɛ ke nyu 'a -kwɔ 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ "wlu -nyiiɛ (144 000). Uba' nyu tu mu ɔɔ' 'nyɪn ke ɔ "Bo 'a 'nyɪn 'cruɛ 'bo "juɔi. ² 'ɪn 'wɔn -cruen" jrɛ' -ɛ -wɔ 'e javn 'di -wee -ɛɛ klu ka "ni-gbuu klɛe" a klua, ka -ten ɛ "plan a, 'kamɔ ɛɛ' -cruen" tu nɪ -ke. ɛɛ' -cruen" tu nmɔɔ 'e nyu doin" i ka nyu -tuu"-tuu a bla -sɪpɔ -wee sɔa blea, 'kamɔ ɛ nɪ-.

³ Uba bleɛ 'dɔ deɛ 'bo 'beɔkpa-te ke 'kmɔnɪdɪ -nyiiɛ' ke nyu-cɔɪn' -nɔ "juɔi. 'Du sɔa blea nyɔ jrɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'jɛ ɛ 'ɔɪan -bo ɛ se nyu 'a -kwɔ 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ "wlu -nyiiɛ -nɔ nɪ ɛ, suɔɔ Kea 'a 'blaaɟu seie 'de 'blva 'dinyu "klu. ⁴ ɛ nɪ suɔɔ -su se sɔa' -Suu -flen" kɔɔn- 'de 'nyɪn -san nɔa' 'ɔn. Uɔ nɛ 'pepe -wee sɔ -te Kea 'a 'blaaɟu 'a 'nyɪn 'ɔn. -Ta "o -ta ɔɔ muɔ suɔɔ -ke ɔɔ mu. Ka nyɔ ɔ ja diide 'ɛ "i-saajɔ -wee ɔɔ -saa Kea ke 'blaaɟu wɔn ɛ, 'kamɔ sɔ seie 'de nyu "klu. ⁵ Sɪ -tɪ se 'de sɔ 'wɔn jii due', sɔ se -kɔ -pɔn" nɪ-.

⁶ 'Ma -gbun 'emu 'su 'ɪn 'jeeɛ Kea 'a "soai jrɔ' "jriɛ-, ɔɔ "waan' 'de javn 'a 'keeki". -Pɔia" -tɪ -ɪ sea isɔn-ta 'ble ɛ, ɪmɪ ɔɔ 'tmɔ 'de 'blva 'dinyu -pee, -wee 'beɔɔɛ 'ɛ kɔpɛ -wee' "klein o, nyu 'a kɔpɛ -wee' o, wlu 'a kɔpɛ -wee' nyu a poa o, 'blva 'a blo'wɔn -wee' "klein 'jɪ 'wɔn. ⁷ 'De Kea 'a "soai -nɔ kpa wlu "jɛi kpleiin, ɔ 'na : Ao pleɛ Kea, ao -te' ɛɛ' nɪ', dɛ-nuɛ' ɛɛ' nyu 'a 'pee 'jɛ nɔ" nyɪn' -wɛ-. Ao -gbɛɛ ɛ "juɔi ! ɛmɛ -nɔ' javn, -ɛ -nɔ' 'blva-, -ɛ -nɔ' 'tonɛ -wee -ɛ -nɔ' 'nɪ 'a "jru -wee' !

⁸ 'Su Kea 'a "soai jrɔ' wan' ke'wɛ 'bo "i-saa" -nɔ 'de -wee -mɔ ɔ wlu ka, ɔ 'na : ɛ blu' -wɛ-, ɛ blu' -wɛ-, Babilɔn-kwɔ klɛe' blu' -wɛ- ! ɛmɛ -ɛ tba 'blva- -wee' "klein 'a nyu nmɔ wɔn. ɛɛ' nmɔ tu mɛ -nɪ 'nyɪsan- nɔ dɛsɔn ke kao'blea' -ɪ -sia -jei" 'bo ɛɛ' -kwɔ tu 'di ɛ.

⁹ 'Su Kea 'a "soai jrɔ' wan' ke'wɛ 'bo "i-saa" -nɔ 'de -wee -mɔ ɔ wlu ka, ɔ 'na : ɛ blu' -wɛ-, ɛ blu' -wɛ-, Babilɔn-kwɔ klɛe' blu' -wɛ- ! ɛmɛ -ɛ tba 'blva- -wee' "klein 'a nyu nmɔ wɔn. ɛɛ' nmɔ tu mɛ -nɪ 'nyɪsan- nɔ dɛsɔn ke kao'blea' -ɪ -sia -jei" 'bo ɛɛ' -kwɔ tu 'di ɛ.

Kea 'a "soa-wi" taan

⁶ 'Ma -gbun 'emu 'su 'ɪn 'jeeɛ Kea 'a "soai jrɔ' "jriɛ-, ɔɔ "waan' 'de javn 'a 'keeki". -Pɔia" -tɪ -ɪ sea isɔn-ta 'ble ɛ, ɪmɪ ɔɔ 'tmɔ 'de 'blva 'dinyu -pee, -wee 'beɔɔɛ 'ɛ kɔpɛ -wee' "klein o, nyu 'a kɔpɛ -wee' o, wlu 'a kɔpɛ -wee' nyu a poa o, 'blva 'a blo'wɔn -wee' "klein 'jɪ 'wɔn. ⁷ 'De Kea 'a "soai -nɔ kpa wlu "jɛi kpleiin, ɔ 'na : Ao pleɛ Kea, ao -te' ɛɛ' nɪ', dɛ-nuɛ' ɛɛ' nyu 'a 'pee 'jɛ nɔ" nyɪn' -wɛ-. Ao -gbɛɛ ɛ "juɔi ! ɛmɛ -nɔ' javn, -ɛ -nɔ' 'blva-, -ɛ -nɔ' 'tonɛ -wee -ɛ -nɔ' 'nɪ 'a "jru -wee' !

⁸ 'Su Kea 'a "soai jrɔ' wan' ke'wɛ 'bo "i-saa" -nɔ 'de -wee -mɔ ɔ wlu ka, ɔ 'na : ɛ blu' -wɛ-, ɛ blu' -wɛ-, Babilɔn-kwɔ klɛe' blu' -wɛ- ! ɛmɛ -ɛ tba 'blva- -wee' "klein 'a nyu nmɔ wɔn. ɛɛ' nmɔ tu mɛ -nɪ 'nyɪsan- nɔ dɛsɔn ke kao'blea' -ɪ -sia -jei" 'bo ɛɛ' -kwɔ tu 'di ɛ.

⁹ 'Su Kea 'a "soai jrɔ' wan' ke'wɛ 'bo "i-saa" -nɔ 'de -wee -mɔ ɔ wlu ka, ɔ 'na : ɛ blu' -wɛ-, ɛ blu' -wɛ-, Babilɔn-kwɔ klɛe' blu' -wɛ- ! ɛmɛ -ɛ tba 'blva- -wee' "klein 'a nyu nmɔ wɔn. ɛɛ' nmɔ tu mɛ -nɪ 'nyɪsan- nɔ dɛsɔn ke kao'blea' -ɪ -sia -jei" 'bo ɛɛ' -kwɔ tu 'di ɛ.

9 'Sɔ Kea 'a "soai jɔw' wan' 'bo "soa-wi" 'sɔɔn -nɔ 'de. -Mɔ kpa wlu "jei -wee ɔ wlu ka ɔ 'na : Nyɔ ɔɔ mua nmi-kwli ɔ, ɛɛ' -koɔɔde "juɔi-gbɛɛa', 'de ɔ 'jea ɔɔ' -cɛi" "tai-wɛɛ -bo nyɔ se ɔɔ' "jua-juo'ɪn -tu" 'de ɔɔ' sɔn nyɔ 'jea juo'ɪn -tu" ɛ, 10 -mɛ ɔɔ muɛ Kea 'a 'cɛn nmɔ 'naa'. ɛɛ' cɛn tu ɛ, ka kmaanmɔ -ɛ -ke de jɾɛ' sea "jrii bee- nɪa, 'kamɔ ɛ nɪ. Nyɔ ɔɔ mu ɛ 'naa', ɔɔ muɛ ɔɔ' -cɛ" wɔn 'jea' 'de nɛ ke 'nɔ -nyɪia "jrii -ɛ 'dba nyɔ 'ɔn 'bo Kea 'a "soa -kweai ke 'blaaju "juɔi. 11 Nɛ -ɛ 'ɔn ɔɔa 'jeea 'kle ɛ, ɛɛ' dao' a muɛ "bua' jeejee. 'De "mau'wɪ ɔ, 'jɾɔ-gbaowɪ 'di ɛ, nyɔ -ɔɔa -gbɛɛa' nmi-kwli ke ɛɛ' -koɔɔde "juɔi -weɛ -ɔɔ "taia ɔɔa' -cɛi" 'de nyɔ -tua" nmi-kwli 'a juo'ɪn ɛ, ɔɔ se pɛɛ 'a blua' 'ble due', ɔɔ -wee' nynaaj.

12 'De ao -gbɔn 'nɔ, Kea 'a -jei" naaɔn -ɔɔa -jea ɛɛ' kɛ, 'wɔn 'de -ɔɔ -tea' Sesi -kwli" ɛ, de -kɔan -tɪ' -weɛ -ɛ -jea 'de ɔɔpɔ 'ɔn nɪ 'de ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, ɛmɛ -nɪ pɛɛ "wɔin 'bɛɛa' ke -maa' poo wlu fai" ke.

13 'Sɔ 'ɪn 'wɔn wlu due' -ɛ -wlu 'e jaɔn 'di -weɛ -ɛ -na : Wlu 'ma jia 'tmɔa', -ɪn -cɾɪ ɛ, ɛ ka : Nyɔ -ɔɔ -ke Tɔ"bo "siaa "i -weɛ -ɔɔ -mɛa a, -wi" -mɔ 'di nmɔ wɔn. Kɪn, tɔ' -o, ɛmɛ Kea 'a -Suu 'tmɔ, de -tba' 'e -sɪanwɪ 'di ɛ, dɔɔ ɔɔ nɔa -kwɛ', ɔɔ -kwle' 'bode -weɛ ɔɔa -sa 'e 'kpɔ, de-nɔɛ' ɔɔa muɛ ɔɔa' dɔɔ 'a -kei' 'jea'.

Dɪɔ -flua" 'a cɛn nɔ"

14 'Ma -gbɔn 'emɔ 'sɔ 'ɪn 'jeeɛ bue" plu "jɾiɛ-. "Ju -tea i 'bo ɛ "kpei ɛ, ka nyɔ ɔ 'ju nɪa, 'kamɔ ɔ nɪ. Tɔ"bofan ɔ -tua" "jɾu ɛ, 'sani -nɔɛ', -weɛ ɔ 'ble bloa" kwa. 15 'Sɔ 'ɪn 'jeeɛ Kea 'a "soai jɔw' "jɾiɛ- -mɔ ɔ 'wluɛ 'e Kea -gbu klaa" 'di -weɛ ɔ kpa wlu "jei 'de ɔ wlu "ju -tea i 'bo bue" "kpei -pee, ɔ 'na : -ɪn nɔ -ma -cɾɛ -weɛ -ɪn -je nyɔ -nɪa 'e 'blɔa- "kpei i-sa ka nyɔ ɔ cɛan ɔ ɛ, de-nɔɛ' dɪɔ -nɪa 'e 'blɔa- "kpei ɛ, ɪ -wee' -fluu" -wɛ-, ɪa' cɛn nɔ" nyɪnɪ'. 16 'Sɔ "ju -tea i 'bo bue" "kpei jaa

ɔɔ 'blɔa -nɛ 'e 'blɔa- "kpei-, 'sɔ dɪ -flu" 'a 'e 'blɔa- "kpei ɪ -wee' cɪɛn'.

17 'Ma -gbɔn 'emɔ 'sɔ Kea 'a "soai jɔw' 'wluɛ 'e Kea -gbu klaa" 'di -weɛ -mɔ 'ble bloa" kwa -ke. 18 'Sɔ 'ɪn 'jeeɛ Kea 'a "soai jɔw' "jɾiɛ- ke'wle. Nɛ -nɪa 'o 'sɾaa -sain' ɔmɔ -ble -mɛ 'ɛ dɔɔ, ɔmɔ -ji" -weɛ -ɔ kpa wlu "jei kpleiin 'de -ɔ -wlu Kea 'a "soai -ɔ -blea bloa" -nɔ -pee ɔ 'na : -ɪn pɔ -ma "nma -cɾɛ -weɛ -ɪn -je rɛsɛn'jɔ -nɪa 'e 'blɔa- "kpei -sa, de-nɔɛ' ɪa' rɛsɛn jɔ -wee' -fluu". 19 'Sɔ Kea 'a "soai -nɔ jaa ɔɔ' bloa" 'de 'blɔa- "kpei- -weɛ ɔ -sa rɛsɛn' -ti -nɪa 'e 'blɔa- "kpei 'a 'jɔ -wee', -weɛ -ta -bo nyɔ du de 'de nyɔ a "nmu ɪ 'ɔn ɛ, 'bomɔ ɔ pɔ ɪ. 'Bo 'a -ta -tu nɪɛ Kea 'a 'cɛn klaa" 'a "ipooɔɔ -o. 20 'De -ta ɔɔa duua rɛsɛn jɔ -weɛ ɔɔa "nmu ɪ 'ɔn ɛ, 'bo -tan' -kwɔ -pɔn". Nmɔ mɛ -ɛɛ -wlu 'o 'a -ta -tu -weɛ -ɛɛ -si' i -gbo' -gbo'. ɛɛ' nmɔ -gbuu -tu ɛ, ɛɛ' i-tɛnsɔn nɪɛ 'cilo 'a kɾɛ' taan -weɛ ɛɛ' -sɔn tɛnsɔn a kpɔɔn 'bo nyɔ 'wlan -sɔn.

15

Kea 'a "soa-wi" ke nyɔ 'kle -tu" dɪ ke

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'ɪn 'jeeɛ de klaa" jɾɛ' "jɾiɛ- 'de jaɔn 'di. ɛɛ' de tu 'bei, ɛ nɪɛ 'jɾaa ka-. ɛmɛ -nɪ 'ɪn 'jeeɛ Kea 'a "soa -mɛ" 'sɔn "jɾiɛ-. ɔɔ 'bleɛ nyɔ 'kle -tu" dɪ -mɛ" 'sɔn kwa. ɪa' de 'bɔɔ -nɪ, -bo ɪ 'wlu 'o -jei" ɛ, -mɛ jɾɛ' se 'o thai 'bode, de-nɔɛ' 'de ɪ 'ɔn mɔ Kea 'a 'cɛn -cɾaa "jɾu.

2 'Sɔ 'ɪn 'jeeɛ de jɾɛ' "jɾiɛ-, ɛɛ' de tu -kɔ' "nifla' klaa" ɛ ke nɛ -bee "jrii -weɛ ɛ nɪ "jri i 'sɾɪsɾɪ ka "kleɛ- nɪa. 'De 'ɪn 'jee- nyɔ jɾɔ' "jɾiɛ- -ke, nyɔ -ɔɔ kpa tɔ 'a "jɾu 'bo nmi-kwli ke ɛɛ' -koɔɔde ke ɛɛ' 'nyɪnɪ 'a -kɔ o "siide "kpei. ɔɔ nyɪnɪ i 'bo "nifla' klaa" -nɛ wɔn -weɛ -sɪplɔ Kea "nyɪa ɔɔpɔ ɛ, ɔɔ 'blɪ kwa.

3 Ka Kea 'a dɔɔnɔɪ Moɪstɪ 'bɛɛa Kea 'a 'nyɪnɪ "i tein" Israɛ-kɔɔn 'a kɔɔnkwla' 'wlu nɔ" ɛ, 'kamɔ nyɔ Kea 'a 'blaaju -seia 'bɛɛ- ɛɛ' 'nyɪnɪ

"i 'de blewlu 'di -ke. ƐƐ' 'du tu 'naa :

Tv"bo Kea, "ikmaa' -ε -sia dɪ -wee' "klein ε, ɛmε -nɪ 'e ε -kwa. ƐƐ' nɔvɔdɪ kmai", ɪ se "jriε-i-sa ka nɪ ! 'Beɔdε -wee' "klein 'a jei-, dɪ -ta -jebɓɓ ε poa ɪ -srɛi" -wεε ɪ nɪ tɔ'.
4 Tv"bo, nyo -jɔ se ƐƐ' nɪ' -tei' ε-? 'De nyo -jɔ se ƐƐ' 'nynɪ "i 'bɛɛi ε-? ƐƐ' 'sɔ -nɪ Kea. 'Beɔdε -wee' "klein 'a nyo a muε jia' -wεε vɔ 'je ε "juɔi -gbɛɛ'-, dε-nvɛ' ƐƐ' "isrɛdɪ ε nva ɪ pɔε "jri "kpaε' 'pepe vɔ -wee' jɪ 'je.

5 'Bo -mε 'de 'sɔ, 'ɪn 'jeeε Kea -gbu klaa" -nɪa 'e jaɒn 'di "jriε-wεε ε kain 'wɔɪn. 'De -ta Kea 'a kε' -gbau' nɪa -wεε -ε -kwɛai -ε -sia -ta -wee' ε, 'ɪn 'jee- 'o -mɔ "jriε-ke. 6 'Sɔ Kea 'a "soa -mε" 'sɔn -vɔ -blea nyo 'kle -tu" dɪ -mε" 'sɔn kwa -nɔ, vɔ 'wɓvε 'e Kea -gbu klaa' 'di -wεε vɔ 'si "kpaε'. Uva' 'vɔnpaadɪ "pluu' -wεε ɪa fan, 'de vɔ blaα 'saniwɓɓ 'de -kwɓɓ 'di. 7 'Sɔ 'kmɔvɔdɪ -nyiiε -nɪ, ɪa' due' "nyɪε vɔvɔ -gbɓɓ -mε" 'sɔn 'sani nva. Kea -nɪa 'kmɔ jeejee ε, ƐƐ' 'cɛn mε -jii' 'e ɪ 'di. 8 'Sɔ dao' "ji 'e Kea -gbu klaa" 'di 'mε, dε-nvɛ' Kea 'a "i 'bɛε- o, ƐƐ' "ikmaa' -nɪ 'e ε 'di. Ɛmε -nvɛ' -wεε nyo jɔɔ' se ε 'bɛε- ɔ 'je 'e ε 'di pa mamav 'sɔ nyo 'kle -tu" dɪ -mε" 'sɔn -nɪa 'e Kea 'a "soa-wi" 'kwa -nɪ, ɪ 'je 'o nyni.

16

Kea 'a 'cɛn-gbɓɓ -mε" 'sɔn

1 'Bo -mε 'de ε, 'ɪn 'wɔn wlu -ε -wɓɓ 'e Kea -gbu klaa' 'di, 'de -ε -wɓɓ Kea 'a "soa -mε" 'sɔn -nɔ -pee, ε 'na : Ao mu, -wεε ao 'je Kea 'a 'cɛn-gbɓɓ -mε" 'sɔn -nɪ "i "cnii- 'de 'bɓva- "kpei !

2 'Sɔ vva' "i-saa' -nɔ mu' -wεε ɔ "cnii- ɔɔ' -nε -gbɓɓ "i 'de 'bɓva- "kpei. 'Sɔ nyo "klein nmi-kwli 'a juo'ɪn nɪa -pɒn" -wεε -vva -gbɛεa ƐƐ' -kooɔɔ "juɔi ε, nε-pii pliin" -ɪa -wee' 'a, ɪ "bu vva' ku -wee' 'mε.

3 Uva' 'sɔn -nɔ "cniiε ɔɔ' -nε -gbɓɓ "i 'de 'tɔnɪε wɔn, 'sɔ 'nɪ -nɪa 'o ε wɔn ε -sɛε nymɔ 'vɔn ka "ku 'a nymɔ nɪa. 'Sɔ dε "o dε -nɪa 'kmɔ 'bo ε wɔn ε -wee' 'mεε.

4 Uva' taan -nɔ "cniiε ɔɔ' -nε -gbɓɓ "i 'de 'nɪ-gbii ke "kaε- wɔn, 'sɔ ɪa' "nɪ -wee' -sɛε nmo 'vɔn.
5 -Wεε 'ɪn 'wɔn Kea 'a "soai "nɪ 'a dbo nɪa 'e 'kwa 'a wlu, ɔ 'na : Kea, ɛmε -nɪa 'kmɔ tɛin" -wεε -ε nɪa 'kmɔ 'de -sɪanwɪ 'di ε, ε -nɪε 'pepe, ε -srɛi", ε -sa tɔ' ε je nyo 'a 'pee 'je kan'. 6 Kea 'a -jei" naavɔn ke ƐƐ' wlu 'kwajaavɔn vɔ 'dba -wεε -vva nymɔ 'wɓɓ ɪ ε, ɛmε -tɪ "nɪ ƐƐ -nyɪa" vɔvɔ -wεε vva 'na a, ε -sɛε nymɔ 'vɔn. Uva' nɔvɔdɪ 'a -kao -nao.
7 'Bo -mε 'de ε, 'ɪn 'wɔn wlu jɔɔ' -ε -wɓɓ 'o 'sraa-sa'ɪn -wεε -ε -na : Tɔ' -o, Tv"bo Kea, ɛmε -blea "ikmaa' -wee' ε, ƐƐ' -tmvε tɔ' -tɪ, ƐƐ' nyo 'a 'pee 'jesvɔn -srɛi".

8 'Ma -gbvɔn 'e ke'wɓε 'sɔ Kea 'a "soa-wi" -nɔ, vva' -nyiiε -nɔ "cniiε ɔɔ' -nε -gbɓɓ "i 'de 'jɔv "jri. 'Sɔ Kea cɛn 'o wlu 'mε -wεε 'jɔv 'je nyo isian-, ka nε ε sian nyo ɪ ε. 9 'Sɔ 'jɔv -tεε nyiɔpɔv isian' -pɒn", 'kaa vɔ se ε "ɪnɪ vɔ 'je vva' dɪsɔɪn "i juo- 'de vɔ 'je 'e Kea o "biie-, -wεε ƐƐ' 'nynɪ "i 'bɛε-tɪ. Dε -je vva nva, ɛmε -nɪ Kea nyo 'kle -tu" dɪ -nɪ nɪa 'e 'kwa a, vva dooa ƐƐ' 'nynɪ 'mε.

10 'Ma -gbvɔn 'emu ke'wɓε 'sɔ vva' -mm" -nɔ "cniiε ɔɔ' -nε -gbɓɓ "i 'bo nmi-kwli 'a 'beɔkpa-tε "kpei. 'Bo ε 'sri "bɛε-kwie je kpɒn 'de ƐƐ' 'beɔdε -wee' 'di. 'Sɔ vɔ -tεε wɔn nmuα' -pɒn" 'de dɪ -ɪa pooa vɔvɔ ɪ 'a -tɪ' 'vɔn, 11 -wεε vva 'tmv Kea wlu sɔɪn -pee 'de 'kle vva 'jea ke nε-pii pliin" 'a -tɪ' 'vɔn. Uv se ε "ɪnɪ vɔ 'je vva' nɔvɔdɪ "i juo- -wεε vɔ 'jɪ o 'bɔ.

12 Uva' -mεεo" -nɔ "cniiε ɔɔ' -nε -gbɓɓ "i 'bo juuɔ-gbuu klaa" nyo a 'daa- Eflatɪ wɔn. 'Sɔ ε ma' 'pepe, -wεε 'beo-wi" -wɓva 'e 'jɔv' 'a 'wɓɓ 'ɪn vva' -jebɓɓ 'je wɔnflɔn-. 13 'Sɔ 'ɪn 'jeeε -siisɔɪn taan "jriε- wεε -ɪa -wɓɓ 'e -srɛ" o, nmi-kwli o, sɪ 'tmvɪ -ɔ -daa' ɔɔ' -cε" Kea 'a wlu 'kwajaai

'wɔn, ɪ -kɔ' -crɔ". 14 ɪ nɪɛ -sɔn 'ɔ -sɪi -o, ɪa nʊɛ jrii'. 'De ɪa mu 'e 'blʌ- -wee' "klein 'a 'beɔ-wi" o, -wee ɪ 'je ʊpʊ 'jrui 'kɪn-, 'de ʊ 'je tʊ-fɔn' dɪ nmae-, -wee Kea -ɛ -kmai" -ɛ -sia dɪ -wee' ɛ, -sɔntɪ ɛɛ' -sɔn' klaa" a mua -sɪan' a, 'de ʊ 'je ɛ tʊ o -fɔn'.

15 Sesi 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, 'ma muɛ jia' ka "jrui a pa -kwɔ ɛ, nyɔ -tea "jriɛ- "i 'de -ɔɔ -tua" ɔɔ' 'ʊnpaadɪ 'a -tɪ', -wee -ɔ sea ku icɛn 'bo nyɔ -wee' "juɔi 'de -tɪn sea "i 'dbaa a, -mɔ 'di nmɔ wɔn.

16 'Sʊ -siisain -nɪ 'kɪɛn 'blʌ- -wee' "klein 'a 'beɔ-wi" "jrui -tajrɔ. 'Bo 'a -ta tu ɛ, nyɔ a 'daa- 'o Amakedɔn 'de Eble wlu 'di.

17 'Bo -mɛ 'de 'sʊ ɛ, Kea 'a "soa -blea -gblɪ -mɛ" 'sɔn kwa -nʊ, ʊʊa' -mɛ" 'sɔn -nɔ "cniie ɔɔ' -nɛ -gblɪ 'i 'de "jei. 'Sʊ 'ɪn 'wɔn wlu klaa" jɾɛ' -ɛ -wɔ 'e 'beɔkpa-te "kpei 'de Kea -gbu klaa" 'di 'de jaʊn 'di. ɛɛ' wlu tu 'na : ɛ -kwɛ- ja la ! 18 Wlu -nɛ 'tmʊʊa 'sʊ ɛ, "ni -tee "jri i creɛ' -pʊn' nɪan -tɪ nɪan -tɪ, -wee -cruɛn" o, -ten -te "plaan' -pʊn" 'sʊ 'blʌ- a creɛ'. ɛɛ' 'blʌ 'a creɛ' tu kmai", ɛ -sie -jei". De -tba' 'e nyɔ ɔ 'nɔ 'kmʊ "kpei 'kpa'a' a, 'blʌ- se cre kan' due'. 19 ɛ nʊɛ' 'sʊ -kwɔ klaa" -nɛ je 'foe taan 'wɔ. -Kwɛ "klein -nɪa 'e 'blʌ- -wee' "kpei sɔn i. Babilɔnɪ -ɛ -nɪa -kwɔ klaa" a, ka Kea nʊa ɛɛ' -tɪ' -kwɔ ɔposʊn, 'ka -nao. ɛɛ' -kwɔ tu ɛ, Kea 'a 'cɛn ke ɛɛ' 'pee kpʊɛn'. Ka nyɔ ɔ tba nyɔ kmaanmɔ wɔn ɛ, 'kamɔ Kea ja ɛɛ' -kwɔ tu 'kle "kpei. 20 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'blʌ- -klein -nɪa 'o "ni 'a 'duu dii ɛ, ɪ -wee' sɔn i, nyɔ 'bɔ cruɔ foo" 'sʊ 'a "jriɛ- 'jee-tɪ 'mɛ 'bode. 21 'Sʊ "ni-kɪn klæe" klæe" a 'wɔɛ "jei, ɪa jea blu 'de nyɔpʊ "kpei. ɪa' due' -gbaia kwakusɔn ke -dɑ'soblɔ ɔ kwakusɔn 'bɛɛ'. 'De "ni-kɪn -tɪ blʌ 'mʊʊa 'a -tɪ' 'ɔn ɛ, nyɔpʊ a 'tmʊɛ Kea wlu sɑn sɑn -pee, dɛ-nʊɛ' 'kle ɪa -tua" ʊpʊ ɛ, ɛ cɛn -je "kpei -tie".

17

Babilɔnɪ-kwɔ ke nmi-kwli ke

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, Kea 'a "soa -mɛ" 'sɔn -ʊʊ -blea -gblɪ kwa -nʊ, ʊʊa' due' ji', -wee ɔ wlu 'ɔn -pee ɔ 'na : -ɪn ji -wee ka Kea 'jea -kwɔɪ -tenynɔkpao' klaa" -nʊ 'a 'pee 'jesʊn nʊ ɛ, 'ɪn 'je ɛ -ʊn -tɔɔ-. -Kwɔɪ -tenynɔkpao' -nʊ ɛ, ʊ nɪɛ -kwɔ klaa" -ɛ -pooa 'bo "ni-gbuu -tuu"-tuu wɔin" 'a "ipooɛ -o. 2 'Beɔ-wi" -nɪa 'e 'blʌ- "kpei ɛ, ʊʊ ke ʊ 'kpa 'e jei" 'jedɛsʊn 'di 'mɛ -kpa -kpa. ʊʊ se ʊʊa' -ce" "ikpʊʊan' 'bɛɛ- 'bode, ʊʊ nʊɛ' mamʊʊ 'sʊ nyɔ "klein -nɪa 'e 'blʌ- "kpei ke ʊ je 'e jei" 'jedɛsʊn 'di 'kpa -wee ɛɛ' dɛsʊn tu a nʊ ʊpʊ ka nmɔ ɔ nʊa nyɔ ɛ.

3 'Ma -gbʊʊan 'emʊ -nɛ 'sʊ Kea 'a -Suu "ji 'de 'ɔn 'ɛ -wee Kea 'a "soai kpa 'ɔn 'de -pɪɔn" blʌ "kpei -wee 'ɪn 'jee- 'nynɔkpao' due' "jriɛ-, ʊ -tee i 'bo nmi-kwli -saan "kpei. ɛ 'bleɛ "jru -mɛ" 'sɔn -wee ɛ 'ble -gbɪn -puue. 'De 'nynɪ -cree" 'a Kea -kɔ' ɛɛ' ku ja. 4 Dɪ ʊa' 'nynɔkpao' tu paa 'ɔn nmɔ "jrui, ɪ -sain' -wee ɪ -wee' nɪ 'sani ke "sei 'doe 'a "kwli -wee' 'a 'sʊ, -wee ʊ 'ble 'sani-kaun kwa. ɛɛ' Nyɔ stɑn'- kpʊʊndɪ ke -flɛn" dɪ 'a 'sʊ -ji" 'e ɛ 'di. ɪa' dɪ tu 'wɔɛ 'de ʊa' jei" 'jekplɪn 'ɔn. 5 'Nɪʊʊanyɪ -cruʊa' 'bo ʊ "juɔi ɛ, ɪ 'bleɛ 'de, ɛmɛ -nɪ Babilɔnɪ-kwɔ klaa", 'de ɛ 'ɔn 'demɔ -kwɔɪ -tenynɔkpae' o, -flɛn" dɪ -wee' "klein -nɪa 'nɔ 'blʌ- "kpei 'wɔ. 6 'Ma -gbʊʊan 'emʊ 'sʊ 'nynɔkpao' -nʊ "jri a -si'. Kea 'a -jei" naʊn -ʊʊa -tmʊʊa Sesi 'a -tɪ' -wee nyɔ 'dba a, ʊʊa' nmɔ -ɛ -wɔɪa i ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -si' 'e 'nynɔkpao' -nʊ "jri, ka nmɔ ɔ nʊa nyɔ ɛ. 'ɪn 'jee ʊ "jriɛ- 'sʊ tai' "maa' 'ɔn ɛ.

7 -Wɛɛ Kea 'a "soai -tee' 'mii, ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ tai' "maa -ʊn ɛ- ? Dɛ -nɪa 'e 'nynɔkpao' -nʊ ke nmi-kwli -ɛ -blea "jru -mɛ" 'sɔn -wee -ɛ -blea -gbɪn -puue 'a -tɪ' 'de ɛ, 'ma muɛ ɛ wɔ -saa' 'de -ʊn -pee.

8 Nmi-kwli -in -jeea "jrie- -ne, ε nte 'kmv 'de-, 'kaa ε se 'kmv ni 'bode. Εε mue 'e "bie-gbau" klaa" 'di 'wlvā' -wee -ta -bo ε mu 'de, ε 'jea ison 'bode -bode 'bode, ε 'je 'o mu. Nyv -nīa 'e 'blva- "kpei -wee δε -tba' 'e 'kmv 'a nūba' -uva 'nyvni sea 'crue 'de 'pvsbe 'di ε, tai' 'je vpvv "maa 'de nmi-kwli -ne 'e -ti' 'vn. De ε nīa 'kmv tein", -wee ε sea 'kmv ni 'bode, 'de -εε mua -taan' ke'wle ε, εme -je vpvv tai' "maa mō kpleiin.

9 De -je -kōan -ti' -ta -mō ε, εme -ni tō'di nīa' -a -wōan 'de di -wee' 'dei 'de -ε -beε' -ε -je ι wō -sa : Nmi-kwli 'a "jru -mε" 'sōn -ni, ι 'de mε -ni crvī -mε" 'sōn -ι "kpei 'nynokpao' -nv -tea i ε. 10 I nte 'beo -mε" 'sōn 'o "ipoodε -o -ke. Uva' -mm" blu', vva' due' ni 'o 'ε, vva' -jō -sia 'o -mō se ji ke. -Bo o ji ε, oō mue nyv 'blea' 'de nō" δε-saan" ka 'di. 11 Nmi-kwli -je -blea nyv tein" -wee -ε sea ni 'bode ε, εε' -ce" 'kpa -ni 'beo-wi" 'a -mε" na -nō, 'kaa εme -nyniia vpvv -mε" 'sōn -ke. Ε se 'vn -kwlei, εε jea -ta ε 'jea ison mu.

12 'De εε' -gbvī -puue -in -jeea "jrie- -ni, ι nte 'beo-wi" -puue -o, -wi" -mv se 'beode 'ble ke, 'kaa vū ke nmi-kwli a mue 'nyvni 'wlvā' -tadue 'de nō" δε-saan" 'di. 13 Ka vū nīa -puue ε, vva' tō' nte due' -wee vū "nyv vva' "ikmaa' ke vva' 'beode nmi-kwli. 14 Uva mue Kea 'a 'blaaju tv o -foan', 'kaa 'blaaju a mue tv 'a "jru kpaā' 'bo vpvv "kpei, δε-nvε' o nte tv "bo -wi" 'a Tv' 'bo -o -wee o ni 'beo-wi" 'a 'Beo. Oō' nyv o 'da- -wee o -teea kpoi" 'de -vū sea oō -kwli" -tea' o 'bō ε, vpvv -ke oō mu tv 'a "jru kpaā' 'bo 'beo-wi" -nv "kpei.

15 'Sv Kea 'a "soai -nō wlv" 'de 'vn -pee o 'na : "Ni-gbii -ι "kpei -kwloi -te'nynō -tea i -wee -in -jeea "jrie- ε, ι 'de mε -ni 'blva 'a blo' wōn -wee' o, nyv -tuu"-tuu o, 'beode 'ε kpe -wee' o, wlv 'a "kwli -wee' nyv a poa ke. 16 'De -gbvī -puue -jv

-in -jeea" 'jrie- ke nmi-kwli ke ιa mue -kwloi -te'nynō -nv -flēεan', ιa mue v di -wee' "klein ku i-saa' -wee v 'je kui cēn. Ιa mue va' nmi dia' -wee ι 'je va' -je -sia 'o "jri po, 17 δε-nvε' Kea mε -po εε' tō' tu 'de vū pēe o -wee vū 'je εε' -kwlvti nv -tadue. Εme -nvε' -ke -wee vū "nyv vva' 'beode nmi-kwli. Uva' 'beode -ne, εε mue 'e nmi-kwli 'kwa nīa' mamav 'sv di "klein Kea "sia 'nyvni -ι -jea 'o nyvni ι 'je nvvε-.

18 'Sv o wlv" 'de 'vn -pee ke'wle, o 'na : 'Nynokpao' -in -jeea "jrie- -nv, vmv -ni -kwlo klaa" 'a "ipoodε, vmv -ble 'beo -wee' "klein -nīa 'nō 'kmv "kpei ε.

18

Babiloni-kwlo blu'

1 'Bo -mε 'de ε, 'in 'jeeε Kea 'a "soai jrv" "jrie- -oō -wlv 'e jaun 'di -oō -si" ii, o 'bleε "ikmaa' -tuu"-tuu -wee oō' -sōn' -sūn' 'nō 'blva- "kpei. 'Sv 'nō -wee' nte 'i "puu-'. 2 O kpa wlv "jei o 'na : Ε blu' -we-, ε blu' -we-, Babiloni-kwlo klaa" blu' -we- ! Ε 'kpa -sion' 'o "soa 'a "ti -ta, ε 'kpa -siisavn o, nvvī savn nyv a pleea 'a -kwlo, 3 δε-nvε' 'bo εε' -kwlo tu 'di ε, 'blva- -wee' "klein 'a nyv nv kao'bledesavn 'mε, vū se vva' -ce" "ikpvan' 'beε-. Εε nv vpvv 'mε, ka nmo o nva nyv ε. 'Blva- -wee' "klein 'a 'beo nv jei" 'jedesavn 'mε 'bo εε' -kwlo tu 'di. Εε' -kwlo tu 'a 'kmv "kpeidi' 'a "dia 'jea' cēn -je "kpei -tie", ε nvε' mamav 'sv 'blva- -wee' "klein 'a 'dōpovv je "wliεjevīn 'kpa.

4 'Sv 'in 'wōn wlv jrv' -ε -wlv 'e jaun 'di -ε -na : Ao -nīa 'ma 'cε, ao 'wlv 'o εε' -kwlo tu 'di -wee disavn -a nūba 'bo mue, ao jv nv, 'de 'kle -εε mua εε' -kwlo tu "kpei jia' a, ao je ε 'je. 5 Disavn -nūba 'bo εε' -kwlo tu 'di ε, Kea sv o 'mae i, δε-nvε' ι -tu" ε "kpei mamav 'sv ι je 'e jaun 'di nyvni. 6 Disavn εε' -kwlo tu nva nyv "jrii ε, imi nyv 'je ε "jrii vε. Nyv a mue ιa' kpan -saa' kpe' sōn. Nmo nyv 'je ε 'nyv -wee ε 'jea 'na

a, ε "kae' kpe 'sɔɔn ε je εε' -nε nmo ε "nyɪa nyɔ tɛɪn" -sii. ⁷ Ka ε 'bɛɛa εε' -cɛi" tɛɪn" -wɛɛ ε -sia 'nynɪ-san nva' ke "wliiɛ-'blea' "ni 'di ε, 'kamɔ 'kle ke -fɪn" wlu -εɛ mua 'jea' ɪa mu -jei" -sia' -ke, dɛ-nvɛ' εε' -kwɔ tu a naa tɔ' i ε, ε 'na : ε nɪɛ 'o dɪ -wee' "klein "jru kɔɔ', ka tɔ"bo nynɔkpao' nɪa. ε 'na : Ka -tɪɔn" 'nynɔ nɪa 'ɪn se kan' nɪ 'nɔ 'kmɔ, -fɪn" wlu se 'o 'ma -kwɔ -tu 'di jii. ⁸ 'De ɪa' wlu tu 'a -tɪ' 'ɔn ε, εε' -nɛ 'kle -tea ε 'dei ε, εɛ muɛ jia' 'de 'wɪ due' koun -gbai' 'di : 'mɛa' o, 'nmia- o, 'kwɛ- paa' o, 'mɪɪ- ε muɛ εε' -kwɔ tu "kpei jia" -wɛɛ nɛ 'je ε di, 'de ε 'je isɔn-, dɛ-nvɛ' Tɔ"bo Kea -ε -jea εε' 'pee ε, ε kmai".

⁹ 'Blva- -wee' "klein 'a 'beɔ -vɔ nva jɛi" 'jedɛsaun 'bo εε' -kwɔ tu 'di -wɛɛ -vɔ nva vva' 'tɔn nɔdɪ -saɪn -bo ε 'kpa "jri -wɛɛ vɔ 'je εε' dao' "jriɛ- jee -ε, vva muɛ -fɪn" 'a -wɛɛ vɔ 'je kple 'de εε' -tɪ' 'ɔn. ¹⁰ 'Kle -jea ε "kpei jɪ εε' faun a muɛ vɔvɔ nva' -wɛɛ vɔ 'je ε o tɛɛn-, 'de vɔ 'je wlu ka : -A -blu" -aa ! Ua' dɪ 'je crɛ ! Babilɔnɪ -kwɔ klaa" -ε -kmai" ka 'sɔ ε 'de "jri 'a -tɛ due' 'di 'pee 'a -ma kpɔn sɔn -naoo ?

¹¹ 'Blva- -wee' "klein 'a 'dɔɔpɔvɔn a -fɪn" -ke -wɛɛ vɔ pa 'kwɛ- 'de εε' -tɪ' 'ɔn, dɛ-nvɛ' nyɔ jɔɔ' 'ɔ -tɪn' vva' pleedɪ 'bode. Dɪ vɔ plea 'bo εε' -kwɔ tu 'di 'de ε, ɪ ka : ¹² dɪ 'dɔɛ o, 'sani o, 'wei -tɪɛn o, "sei -kɪ 'dɔɛ 'dɔɛ ke -srɔ 'ɔ kpe -wee' nva o, -pɔn" -tu" dɪ ke 'jii-pae' 'dɔɛ 'dɔɛ o, tae' -saan 'a kpe -wee' o, tae' jree" jree 'a kpe -wee' o, ɪ ke -paadɪ ti 'dɔɛ nva o, dɔɛ 'ε 'nynɪ o, -tɪɛn o, nɪɪɛ -jɪ "sou nva ke-. ¹³ Dɪ 'a kpe -ɪa 'nɔ nmɔa 'e nyɔ 'mlai o, jri' nɪ 'cna, -wɛɛ jri' nɪ -dai'klo 'de jri' nɪ sii" wɪn, jri' nɪ tu 'a 'kwɪn nyɔ a 'dɪ Kanɛɪ ke mii- ke tu jɔɛ' ε ten' nyɔ a poa "jri ke-. Uv ple dɪ nyɔ a -sa 'e -kle' ε : nmɔ o, 'cna o, fai'pɔ o, "ple ke. Uv ple nmi : bli' o, 'blae o, 'soe' o, ɪ ke kamɔ ke-. Uva' 'dɔɔ poa' nɛε' mamav 'sɔ vva jea nyɔ

ple. ¹⁴ -Wɛɛ vva' 'dɔɔpɔvɔn tu wlu -kwɔ -nɛ -pee ka, vɔ 'na : Dɪ "klein -ma pɛɛ poa "i ε, ɪ -wee' tɛɛn -vɔn o -wɛ-. -Ma dɪ 'dɔɛ 'dɔɛ o, -ma "wlii- -ɪa fan o, ɪ -wee' "maa -wɛ- la. Ka "o ka ɪ 'je ɪ nɪ ε, nyɔ sɪ 'jei 'bode. ¹⁵ 'Dɔɔpɔvɔn -vva plea dɪ -nɪa 'mva- 'de ε, -wɛɛ -vɔ -kpa "wliiɛjɛvɔn 'bo εε' -kwɔ tu 'di ε, vva muɛ 'kle -ε -ji' ε "kpei pleea" -wɛɛ vɔ 'je ε o tɛɛn-. 'De vɔ 'je -fɪn", -wɛɛ vɔ 'je 'kwɛ- pa, ¹⁶ vɔ 'je nɔ : Wɛɛ-tɪ oo ! Wɛɛ-tɪ oo ! -A -blu" -aa, nyɔ -nɪa εε' -kwɔ klaa" tu 'di -paa dɪ 'dɔɛ 'dɔɛ ke tae' -saan 'a kpe -wee' 'vɔn, -wɛɛ dɛ -nɪa 'sani o, "sei 'dɔɛ 'a kpe -wee' o, -srɔ 'ɔ "kwli -wee' 'a 'sɔ ε, ¹⁷ εmɛ 'de nɔ' dɛ-saan" 'di 'sɔ -εε "wlii- -tuu" -nɪ sɔn i.

-Bato' tɔavɔn o, -kwɛɛ" pɔvɔn o, -bato' kpavɔn o, nyɔ "klein -a nva "nidbo 'bo 'toniɛ "kpei o, vɔ -wee' tɛɛn 'kpɔvɔ -kwɔ -nɛ nɪa "kpei o, ¹⁸ -wɛɛ vva 'je εε' nɛ 'ε dao' i 'de vva "wɔ, vɔ 'na : -Kwɔ klaa" -nɛ, -ε -ke -kwɔ jɔɛ' sea "i -tee- 'sɔ ε ! ¹⁹ 'Sɔ vva bla pɛɛ, vva -fɪn", -wɛɛ vva kple, vɔ 'na : Wɛɛ-tɪ oo ! Wɛɛ-tɪ oo ! -Kwɔ klaa" -nɛ -ε -nɪa "wliiɛ-kwɔ -wɛɛ -ε 'di nyɔ "klein -blea -bato' 'kpa" 'wliiɛjɛvɔn ε ! εmɛ -sɔn i 'de "jriɛ -tɛ due' 'di i !

²⁰ Jaun, ε nɔ 'mva- 'de -kwɔ -nɛ 'ε isɔn-tɪ 'vɔn. Ao -nɪa Kea 'a nyɔ o, Sesi 'a dbɔvɔn o, Kea 'a wlu 'kwajaaun o, ao nɔ 'mva- -ke ! Dɛ-nvɛ' -bo Kea 'je εε' -kwɔ tu 'a 'pee kan' a, -mɛ ε 'wɔvɛ aɔpɔ o 'de aoa' 'isɛ -tɪ 'vɔn.

²¹ 'Sɔ Kea 'a 'soai -ɔ -kmai" ε, ɔ "due "soukpo klaa" due' 'vɔn. εε' "sou tu kuɛ kwa, 'de ɔ -fi" ε 'de 'toniɛ wɔn -wɛɛ ɔ 'na : 'Kamɔ nyɔ a mu 'kɔɪ 'vɔn 'dua' -wɛɛ nyɔ 'je Babilɔnɪ-kwɔ klaa" -sɔn po, -wɛɛ nyɔ se εε' -kɔ 'jei 'bode -bode 'bode. ²² Nyɔ se εε' -sɪplɔ blaun o, "kwi -kwɛɪn blaun ke -tɪɛn'kɔvɔn blaun 'a blewlu 'wɔɪn 'bode. Nyɔ se εε' dbaun o, mav o, ti -paun 'a jɔɔ' "jriɛ- 'jeɛi 'bode. Nyɔ se "sun ke -toe 'a wlu 'wɔɪn 'bo ε 'di,

23 nyu se -dam'ba 'a -son' "jrie-'jeei 'bomu. 'De nyu se 'nynɔ ke kvan 'a wlu 'wɔin 'bo ε 'di 'bode, de-nɔε' εε' 'dɔɔpoun mu -ni 'blva -nε 'ε "jrujeun klae" 'de-, -wεε εε' -kwlo tu 'a "jriinmɔa" -ε -nɪa jrii' -son ε, ε -cri' 'blva- -wee' "klein 'a nyu 'me -wεε ε poo uɔu s're i.

24 Dεε-ti 'pee kpun a Ba-biloni-kwlo ε, εmε -ni Kea 'a wlu 'kwajaaun o, Kea 'a -jei' naaun ke nyu "klein nyu 'dba 'de 'blva -wee' "kpei 'bo εε' -kwlo tu "jru mɔ uɔa' nymɔ 'kpa.

19

'Mba klaa" -ni 'e javn 'di

1 'Bo -mε 'de ε, 'in 'wɔn wlu jre' 'e javn 'di ka nyu -tuu"-tuu a wlua, ε 'na :

Aleluia ! Ao 'bεε- Kea 'a 'nynɪ "i ! 'Pɔɔa' o, 'nynɪ 'wɔba' o, "ikmaa' o, i nɪε -aa Kea 'a de -o ! 2 -Bo ε 'je nyu 'a 'pee ε, dɪ εε 'tmɔa i nɪε tɔ' -ti -wεε i 'srei". 'Kaa -kwloɪ -te 'nynɔ klaa" -va de "jriitan' dooa 'blva- -wee' "klein 'a "jru ε, ε 'je va' 'pee -wε-. U 'dba Kea 'a dbonuun, εmε -ti Kea -sa uɔu kpan o.

3 'Su uɔ wlu' ka ke'wɛ, uɔ 'na : Ao 'bεε- Kea 'a 'nynɪ "i ! Ne -poa' -kwlo klaa" -nε "jri ε, εε' dao' se "bu -ti 'boi 'bode. 4 'Su nyu-cɔin' 'a kwla 'soon 'jɔ -nyiiε -nɔ o, 'kmɔnɪdɪ -nyiiε -nɪ "siie-'kɔi-i -wεε Kea -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei ε, uɔa -gbεε' nε, uɔ 'na : Tɔ' -o, 'kamɔ ε nɪ- -cεen'-. Aleluia ! Ao 'bεε- Kea 'a 'nynɪ "i !

5 'Bo -mε 'de ε, wlu jre' -wɔ 'o 'beokpa-te "kpei, ε 'na :

Ao nyu "klein, aopu -nɪa Kea 'a dbonuun -wεε -ɔɔ pleea Kea a, aoa' mu" ke klae" 'bεε-aa Kea 'a 'nynɪ "i !

6 'Su 'in 'wɔn wlu jre' ka nyu -tuu" 'a wlu nɪa, 'kamɔ ε nɪ-. ε -kɔ' "ni-gbuu klaa" a klu, ε -kɔ' -na "ni 'a "plan wlu-. εε' wlu tu 'na :

Aleluia ! Ao 'bεε- Kea 'a 'nynɪ "i ! De-nɔε' -aa Tɔ'bo Kea -ε -kmai" -ε -sia dɪ -wee' ε, εε' 'beonɪsun po "jri "kpaε' -wε- ! 7 -A nɪ 'mɔa-, -a 'di nɔmɔ wɔn, -a -bεε' Kea 'a 'nynɪ "i ! De-nɔε' 'blaaju 'a 'nynɔ 'ble-kɔ 'ɔ -tu" wɪ nynɪ'. ɔɔ' -pɔin -tu" -kɔ' dɪ -pɔn" -wε-. 8 Dɪplɔ -i -plua" "puu' -wεε -ɪa fan a, ɪmɪ Kea "nyɪ u -wεε u paa 'ɔn.

Ua' 'unpaadu 'dɔε -nɪ, ɪmɪ -nɪ Kea 'a -jei' naaun 'a 'isredɪ uɔa nɔa.

9 'Su Kea 'a "soai -nɔ wluε 'ɔn -pee, ɔ 'na : -ɪn -cri wlu -nε : Nyu -uɔ -daa' -wεε -uɔ -jea Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a 'nynɔ 'ble-kɔ -son mu ε, -wi" -mɔ nɪ 'mɔa- ! -Wεε ɔ wlu ke'wɛ, ɔ 'naa : Wlu -nɪ i nɪε tɔ' -ti, Kea 'a -ce" 'kpa -da kan". 10 'Su 'in "siie 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi -wεε 'in 'je ɔ "juɔi -gbεε'-. 'Kaa ɔ wlu' 'de 'ɔn -pee ɔ 'na : "ɪn-, -ɪn -bo 'ɔn "juɔi -gbεε' ε, Kea mε -ɪn -je "juɔi -gbεε' ka- ! 'Mɔ nɪε Kea 'a dbonuɪ -o -ke, ka -ɪn -ke -ma de 'di-wi" -poa' Sesi -ti' o nɪa, 'kamɔ 'in nɪ-. Sesi -ti' o poa' -nε, εmε Kea 'a -Suu a nɪ 'de Kea 'a dbonuun 'ɔn, -wεε uɔa 'tmɔ εε' -ti' 'de nyu -pee.

"Ju -tea soo" plu "kpei ε

11 'Ma -gbun a 'e 'su javn kain ε wɔn. 'Su soo" plu due' -tan'. "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, nyu a 'dɔɔ- wlu "kpei- kpun i ke tɔ' "i nyɔ ke -wεε ɔɔ' nyu 'a 'pee 'jesun ke ɔɔ' tɔ -fɔn' sun 'srei". 12 ɔɔ' "jri -kɔ' nemɪɔ, -wεε ɔ -tu" tɔ'bofan -tuu"-tuu "jru. ɔɔ' 'nynɪ -ju -crɪa' nyɔ jɔɔ' se -mɪ 'a 'da ka juo- -bo ε se ɔɔ' 'su nɪ ε. 13 "Bai -tɔɔn' ɔ paa 'ɔn ε, ε -wee' nɪε nymɔ 'ɔ 'su. ɔɔ' 'nynɪ jri' -nɪ Kea 'a wlu. 14 "Suɪ -nɪa 'e javn 'di ε, uɔ -wee' nɪε 'o ɔ 'de, -wεε uɔ -wee' -te soe" plu "kpei 'de uɔ paa dɪ pli 'dɔε 'ɔn "puu'-. 15 -Placne -nma" a, mε -wɔb 'de ɔ 'wɔn -wεε -ε -je tɔ 'a "jru kpa 'bo 'blva- -wee' "klein 'a nyu "kpei. ɔɔ' -ce" 'kpa a mɔε nɪεkpa 'ɔn "dua' -wεε ɔ 'je

υυυυ 'dei -te. Ka nyɔ ɔ dua rɛsɛn jɔ 'ɔ, ɔɔ' -cɛ" 'kpa -a mu υυυυ "kpei naa'. Kea -blea "ikmaa' -ɛ -sia dɪ -wee' ɛ, 'kamɔ ɛɛ' 'cɛn klaa" a mu "jri "kpaɛ' poa'. ¹⁶ 'Nynɪ -crɪa' 'bo ɔɔ' "bai ke ɔɔ' bu 'pɔɔ' -pɔn" ɛ, ɪmɪ -nɪ : 'Beɔ-wi" 'a 'Beɔ ke tu"bo -wi" 'a Tɔ'bo ke.

¹⁷ 'Sɔ 'ɪn 'jɛɛ Kea 'a "soa i "jriɛ-ɔ -nyna i 'de 'jru "jri -wɛɛ -ɔɔ kpa wlu "jei 'de -ɔɔ -da nuuɪ "klein -ia -wan" 'e "jei ɛ, ɔ 'na : I ji, ɪ 'kɪɛn- "jrui ! -Wɛɛ diidɛ klaa" Kea 'jea ɪ "nyɪ ɛ, ɪ 'je ɛ di. ¹⁸ I ji -wɛɛ ɪ 'je 'beɔ-wi" o, "sɛɪ 'a klaɛ" o, "ikmaɔn o, soe" ke ɪa' "kpei -tɛvɔn o, nyu "klein -nɪa kɔɔnpɔ- o, -cɛ" -pɛɛtɛvɔn o, mɪɪ" ke klaɛ" 'a nmi di.

¹⁹ 'Bo -mɛ 'de 'sɔ 'ɪn 'jɛɛ nmi-kwli -nɛ ke 'blva 'a 'beɔ-wi" ke υυa' tu-fɔn "jriɛ-. Uɔ 'kɪɛn "jrui -wɛɛ υυ 'je "ju -tea i 'bo soo" plu "kpei ke ɔɔ' "soa-wi" tu o -fɔn'.

²⁰ 'Sɔ tu du nmi-kwli ke ɛɛ' 'cɛ 'mɛ -wɛɛ υυ kɔvɔn ɛ ke ɛɛ' sɪ 'tmvɪ -nɔ ke. ɔmɔ -ɔ -daa' ɔɔ' -cɛ" Kea 'a wlu 'kwajaai 'de-, -wɛɛ -ɔ nu jrui' klaɛ" klaɛ" 'bo nmi-kwli "juɔɪ. 'De ɪa' jrui' tu 'ɔn 'bomɔ ɔ cɛɛn -wɛɛ nyu "klein nmi-kwli 'a juo'ɪn nɪa -pɔn" -wɛɛ υυ -gbɛɛa' ɛɛ' -kooɔdɛ "juɔɪ ɛ, ɔ pooɛ υυυυ 'srɛ i tɛin". Nmi-kwli ke ɛɛ' sɪ 'tmvɪ υυ kɔvɔn a -nu, υυ se 'mɛ 'sɔ υυ je υυυυ 'de -toun" klaa" 'di 'de nɛ-gbauo klaa" ke 'nu -nynɪia "jrui -ɛ 'dba nyu 'ɔn -fi" e-

²¹ -Placɛ -ɛ -wlvɔa 'e "ju -tea i 'bo soo"- "kpei 'wɔn ɛ, ɛmɛ -dba nyu -ju -sia 'o mu ɛ, -wɛɛ nuuɪ -wee' "klein di υυa' nmi, 'sɔ ɪ dbo.

"wlu due' 'di. ³ 'Sɔ Kea 'a "soai -fii" ɔ 'de "bie-gbau" klaa" -ɛ sea "ti -ta 'ble 'di -wɛɛ ɔ poɛ -da'kle "wɔɪn 'de ɔ kaan ɛ 'de woi "klɔklɔ -wɛɛ -srɛ" je nyu 'a "jru -jei" -saa mamav 'sɔ -sɪn 'a "wlu due' -nɪ 'je -si'. -Bo -sɪn 'a "wlu due' -nɪ 'wlv 'o -jei" ɛ, υυa muɛ ɔ ikaian' 'de nɔ" dɛ-saan" ka 'di.

⁴ 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'ɪn 'jɛɛ 'beɔkpaɛ -tuu" "jriɛ-, ɪ ke nyu -tea i 'bo ɪ "kpei ke. Uɔ "nyɪɛ υυa' nyu tu "ikmaa' -wɛɛ υυ 'je nyu 'a 'pɛɛ 'je. Nyu -υυ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn, -wɛɛ ka ɔ nɪa υυa' 'Blei -υυ -tmvɪ ɛ 'de nyu -pɛɛ -wɛɛ -υυ -tmvɔa Kea 'a wlu 'de υυ cɛɛn "jru "i 'de ɛɛ' -tɪ 'ɔn ɛ, 'ɪn 'jɛɛ υυa' -sii "jriɛ- -ke. Nyu "klein -υυ sea nmi-kwli ke ɛɛ' -kooɔdɛ "juɔɪ -gbɛɛ' -wɛɛ ɛɛ' juo'ɪn sea 'o "juɔɪ nɪ, 'de ɛ sea 'o sɔn "kpei nɪ, -υυ -mɛa 'de ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, υυ -wɛɛ' jɪɛ 'kmv de, 'ɪn 'jee- υυυυ "jriɛ- 'mɛ -ke. -Wɛɛ υυ ke Nyu'pɔvɪ Klisɪ 'je 'nynɪ i 'wlvɔ 'de -sɪn 'a "wlu due' 'di. ⁵ 'Mɛvɔn -sia 'o mu ɛ, -wi" -mɔ se 'kmv de jii mamav 'sɔ -sɪn 'a "wlu due' -nɪ 'je 'o -jei" 'wlv. Nyu υυ 'dbaa -wɛɛ -υυ -sɔan "kunyɔɔ' -nu ɛmɛ -nɪ "kunyɔɔ' sɔan 'a "i-saa' -nɛ.

⁶ Nyu -υυa mua "kunyɔɔ' sɔan" "i-saa' nɔ" nyɔ -ɔɔ mua 'e -wi" -mɔ "klu nɪa' a, -mɔ nu 'mɔv-, Kea 'a "diwan kɔvɔn". 'Mɛa 'a kɔɛ 'sɔɔn -nɛ se ɔ 'bɛɛ- 'bode. 'Kaa υυa' nyu tu ɛ, υυa muɛ Kea ke Nyu'pɔvɪ Klisɪ "juɔɪ nuυa' -wɛɛ υυ ke ɔ 'je 'nynɪ i 'wlvɔ- -tadue 'de -sɪn 'a "wlu due' 'di.

20

-Sɪn 'a "wlu due' 'a -tɪ'

¹ 'Ma -gbɔan 'emu 'sɔ ɛ, Kea 'a "soai due' -wlv 'e javɔn 'di -ɔ -si" ii ɔ 'bleɛ "bie-gbau" klaa" 'a -da'kle ke -gbaacɛɛ' "dbu klaa" kwa, ² -wɛɛ ɔ kɔvɔn -srɛ" -nɛ, ɛmɛ -nɪ sɛn soa soa, ɛɛ' 'nynɪ -nɪ -sɪɔn' ke Satan ke, -wɛɛ ɔ sɔɔn -gbaacɛɛ' "dbu -nɛ i 'de ɔ 'je isaan mamav 'de -sɪn 'a

Tɔ du Satan 'mɛ 'bode -bode 'bode

⁷ -Bo -sɪn 'a "wlu due' -nɪ 'wlv 'o -jei" ɛ, Satan a muɛ i kaian' -wɛɛ ɔ 'je -kaso 'di 'wlv. ⁸ 'De ɔ 'je 'blva- -wee' 'a nyu 'srɛ i pooa' mu, ɛmɛ -nɪ -Gokɪ ke Magogɪ -kɪ 'de ɔ 'je 'e 'blva 'a 'fɔ -nɪa -nyiiɛ "kpei mu -wɛɛ ɔ 'je 'beɔdɛ -wee' "klein 'a nyu 'srɛ ipoo-. ɔɔ muɛ υυυυ "jrui 'kɪan' -tajrɔ -wɛɛ υυ 'je Kea 'a nyu

tu o -fɔn'. Uba mue 'i -tia' ka 'tɔnie 'a -pɪɔn" nta.

9 Uba mue 'blva- -wee' "kpei -gbaa' -wee vu 'je Kea 'a 'ce ke ee' -kwlo -ee -ti' ε kma 'dei -pin. 'Kaa ne ε mue 'de javn 'di 'wlvā' -wee ε 'je vuvu i-sa. 10 'Su -sion' -ɔ -pooa vuvu 'sre i ε, ɔ kpuven' -wee ɔ -fii" 'ε 'de -toun" klaa" 'di 'de ne-gbauo klaa" ke 'nu -nyniia "jrii -ε 'dba nyu 'bn -ta nmi-kwli ke sɪ 'tmvi nta. 'Demɔ vu 'je ni -wee vu 'je vva' -ce' wɔn 'je jeejee 'de 'mau'wɪ ɔ 'jru -gbaowɪ 'di mamau 'su.

De 'boɔ-pee'

11 'Bo -mε 'de ε, 'in 'jeeε 'beɔkpa-te -plu klaa" due' "jrie- ε ke "ju -tea i 'bo ε "kpei ke. 'Blva-ke javn sɔn i 'bo ɔ "juoi, ɪ se -teɪn 'ble 'bode. 12 'Su 'in 'jeeε 'mεvn 'a mu" ke klae" 'jrie-, vu nyina i 'bo 'beɔkpa-te "juoi. 'Su 'sbɪpin -tuu"-tuu kaien "wɔin. -Wee 'sbe jre' kaien "wɔin ke'wle 'bo -mε 'de -mε ni 'kmɔntsbe. 'Bo 'mεvn 'a nuvdi -ɪ -crɪa' 'de 'sbi -ni 'di "kpei mɔ vva tba -wee vva 'je vva' 'pee. 13 'Su nyu -mea 'e 'tɔnie wɔn ε, 'tɔnie ja -wi" -mυ 'mε, -wee 'mea' o, 'mεvn 'a -kwlo o, -mɪ ja ɪa' -ni 'mεvn -ke. -Wee ka jro' ɔ nva, 'kamɔ ɔɔ' 'pee 'je 'jeeε, ka jro' ɔ nva, 'kamɔ ɔɔ' 'pee 'je 'jeeε. 14 'Su vu kpuv 'mea' ke 'mεvn 'a -kwlo 'mε, vu -fii" ɪ 'de ne-gbauo klaa" 'di. Uba' 'de ne-gbauo klaa" 'di mua' -ne, εme -ni 'mea' 'a kpe 'sɔɔn -ne. 15 Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ 'nynɪ sea 'crɪε 'de 'pusbe -ne 'di ε, -mɔ -fii" ε 'de ne-gbauo klaa" 'bn.

21

Javn dee ke 'blva- dee ke

1 Javn ke 'blva- jɪ -niā tein" ε, -mɪ sɔn i, ɪ ke 'tɔnie ke. 'Su 'in 'jeeε javn dee ke 'blva- dee "jrie-. 2 'Su Selisalem -kwlo -dee -ε -niā Kea 'a -kwlo ε, ε 'wlvε 'e javn 'di εε jea i 'si -wεε 'in 'jee- ε "jrie-. Ka 'nynɪa -saan" -va -tia" jra dee 'bn a

-tua" di 'dɔe -pɔn" -wee va 'jaa- va' kvan 'i ε, 'kamɔ εε' -kwlo -tu ni-.

3 'Su 'in 'wɔn wlu klaa" jre' -ε -wlv 'e 'beɔkpa-te o fɔ o -wee ε 'na : Ao -gbun 'nɔ, Kea ji 'de nyiɔpu "klu "tia' -we- la. ε ke vuvu "tii' 'bode -wee vva mu εε' nyu niā', 'de Kea 'a -ce" 'kpa ke vu 'je i -te -wee ε 'je vuvu 'a Kea ni-. 4 εε mue vuvu "miini "jri i-saa'. 'Mea' o, 'kwε- paa' se ni 'bode. Nyu se -fin" -crɪen" ke kplewlu 'wɔin. Nyu se 'kle 'jei 'bode, de-nve' di -jɪ -niā tein" ε, -mɪ -si'.

5 'Su "ju -tea i 'bo 'beɔkpa-te "kpei wlu' ka, ɔ 'na : -In -gbun 'nɔ, 'in pɔε di -wee' "klein 'a -gbodee "ni. 'Su ɔ 'na : -In -crɪ wlu -ni, de-nve' ɪa' wlu tu niε tɔ' -ti, ɪ niε -kwli" -te' ka. 6 -Wee ɔ wlu ke'wle, ɔ 'na : ε -kwε- ja -we- ! 'Mɔ -saa 'i, 'mɔ -bɔɔ' de, 'mɔ -kɔn nya, 'mɔ -kan di -wee' "jru. Nyɔ "o nyɔ "ni 'natun a nva, "ni -ε -wlvā 'o 'kmɔni ni 'a "jru "kpei ε, εme 'ma mu ɔ "nyɪa' foo" 'bn, -wee ɔ 'je 'na. 7 Nyɔ -ɔɔ mua tu 'a "jru kpaā' a, ɪa' di tu a mue ɔɔ' 'ken niā'. 'In 'je ɔɔ' Kea ni, 'de ɔmɔ 'je 'ma "ju ni-. 8 'Kaa nyu -vva pleea nyu 'a "jri -wee -vva' -kwlea wlu fai" poo -ti o, nyu -vu sea Kea -kwli" -te' o, nyu -vva nva -flen" di 'a 'kwli -wee' o, "ku 'dbaun o, kao'bleun o, jrii' poun o, koun "juoi -gbεεvn o, sɪ 'tmv bn o, vva' -ni -teɪn niε 'de ne-gbauo klaa" ke 'nu -nyniia "jrii -ε 'dba nyu 'bn. Uba' 'de ε 'bn mua' mε -ni 'mea' 'a kpe 'sɔɔn -ne.

Selisalem -kwlo -dee

9 'Su Kea 'a "soa -mε" 'sɔn -nu -vu -blea -gblɪ -mε" 'sɔn kwa 'de -ɪ 'di nyu 'kle -tu" di -mε" 'sɔn -bɔɔa' de niā vva' due' ji' -wee ɔ wlu 'bn -pee, ɔ 'na : -In ji -wee 'in 'je -vn Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a -poin tɔɔ-, ɔmυ -ni ɔɔ' 'nynɔ. 10 'Su Kea 'a -Suu "ji 'de 'bn 'ε -wee 'ma -gbuan 'emu 'su 'in 'jeeε Kea 'a "soai -nɔ "jrie- -ɔ kpa 'bn 'de cru -tɔɔn -tɔɔn "jru pue'. 'De ɔ tɔɔ 'bn Selisalem

-kwlo -dee -e -nra Kea 'a -kwlo e, ee 'wlvε 'o Kea -pvn" 'de javn 'di -wee ee "si i. ¹¹ Kea 'a -son' -sun' e 'de woi -ta -wee'. E nmw "jrii, ee fan' ka "sou 'dœ a fan'. Ee' "jriinmœa' a -flaan' 'e nyv "jri ka "sou 'dœ nyv a 'daa- Klitali nra. ¹² Blo' -pian' e 'dei e, e 'be "kpei- -wee e ten ja. E 'blee -gbein" -je 'a -puue 'jo 'soon, -wee Kea 'a "soa -puue 'jo 'soon o fwo ia' -gbein" -je tu i due 'due. Israe 'a -kvn -nra -puue 'jo 'soon o, ia' 'nyv 'crue due 'due 'bo -gbein" -je -ni "kpei. ¹³ -Gbein" -je taan -ni ee' -kwlo tu 'a 'fo -nra -nyiiε o i : -gbein" -je taan ni 'e 'jrv' 'a 'wlv 'vn fo o, -wee taan ni 'e 'jrv' 'a dianfo o, -wee taan ni 'e 'jrv' 'a kvanfo o, 'de taan ni 'e 'jrv' 'a blu 'vn. ¹⁴ Blo' -pian' ee' -kwlo tu 'dei -ne, e tba 'o "sei kpi 'a -puue 'jo 'soon "kpei. Kea 'a 'sraa -sablajū 'a dbvvn -nra -puue 'jo 'soon o, vvvv 'a 'nyv 'crue 'bo "sei -ni "kpei due 'due.

¹⁵ Kea 'a "soai -ov wlvā 'vn -pee -no, o 'blee tu -ee dbaa de kwa, dedbaatu -ne 'sani -nv e. Emε o "duo- 'vn -wee o 'je -kwlo -ne ke ee' blo' 'a wvn ke ee' blo' dbaa- ¹⁶ -Kwlo -ne, e 'blee 'fo -nyiiε, ee' 'fo -wee' tēen 'vn 'e. Kea 'a "soai nva ov tu -ne -wee o dbaa -kwlo -ne 'sv e, e nra -jeblv- 'a -toe nyv a na 'vn 'a -kwlv due' "wlv 'soon (12 000), 'kamw ee' 'fo -nra -nyiiε o, ee' blo' 'a tēsvn ni -ke. ¹⁷ O dbaa ee' blo' 'a ja tēsvn 'mε -ke, -wee ee' ja tēsvn ni svnti' 'a kmε' 'due kwla -nyiiε 'jo -nyiiε (144). Ka nyiovv a dbaa di e, 'kamw o dbaa di -ke.

¹⁸ "Sei -kv 'dœ 'dœ nyv a 'daa- Sasipv e, um -te' blo' -nra -kwlo 'dei e, -wee -kwlo 'o -ce' 'kpa -mε ni 'sani 'a 'sv -wee e ni "jrii 'srsvr ka "ni nra. ¹⁹ "Sei 'a -puue 'jo 'soon blo' -e -pian' -kwlo -ne 'dei tba 'o "kpei -ni, sv nve "sei -kv 'dœ 'dœ 'a "kwli -wee' -wee sv 'crv i. -je -saa "i -mε -ni Sasipv. -je tba 'o, -ni Safii- la' taan -ne, -mε -ni Agati.

la' -nyiiε -ne, nra Emerodv. ²⁰ Ia' -mm" -ne, -mε -ni Onisv. la' -mεεo" -mε -ni Sadoanv. la' -mε" 'son -ne, nyv a 'daa- mε -ni Klisolitv. la' -mε" na -ne, -mε -ni Berilv. la' -mε" nyε -ne, -mε -ni Topasv. la' -puue -ne, -mε -ni Klisoplasv. la' -puue 'jo due' -ne, -mε -ni Tuikoasv. la' -puue 'jo 'soon -ne, -mε -ni Ametistv. ²¹ 'Blva 'a wvn -nra -puue 'jo 'soon o, sv "due "sei 'dœ jrv' 'a -puue 'jo 'soon 'vn -wee sv nv ia' kludv due 'due. Ia' "sei tu 'wlvε 'e -klε" -e -nra 'e 'tonie -son 'di, ka -svjo nra, 'kamw i ni-. -Jeblv -e cēen ee' -kwlo tu 'vn e, 'sani -nv e, e ke de jrε' se "jrii bee-, e nra "jrii 'srsvr, "jrie- e cēen e 'vn 'e.

²² 'In se Kea -gbu klaa" "jrie- 'jee- 'bo ee' -kwlo tu 'di, de-nve' Tv"bo Kea -e -kmai" -e -sia di -wee' e, emε -ni ee' Kea -gbu ke 'blaaju ke. ²³ 'Jrv ke 'cv 'a fan 'bo ee' -kwlo tu 'di, de-nve' Kea 'a -son' -sv 'bomu -wee 'blaaju ni ee' -tau. ²⁴ -blva 'dinyv -wee' "klein a mve naa' 'de -son' 'vn. 'Beo-wi" -nra 'e 'blva- "kpei a mve vva' "wlii- ke keema' de 'bo -kwlo -ne 'di jaa'. ²⁵ Ee' -gbein" -je se "wvin kaee, de-nve' -son' o mve -svn' jejee, kwie se ni 'bode. ²⁶ -Wee 'beode -wee' "klein 'je 'o vva' "wlii- o, vva' keema' de ja. ²⁷ 'Kaa de -nyniia "jrii se 'o ee' -kwlo tu 'di pai. Nyv -vva nva -flēn" di o, nyv -vva -tmva sv o, sv se 'o pai -ke. Nyv -vva 'nyv 'crva 'de Kea 'a 'sraa -sablajū 'a 'kmvntsvε 'di e, vva' 'sv -je 'o pa.

22

¹ 'Sv Kea 'a "soai tov 'vn 'kmvntv ni 'a -gbuv, e nra "jrii 'srsvr -wee ee fan ka "sou 'dœ nyv a 'daa- Klitali nra. Ee' "jrv 'wlvε 'o Kea ke 'blaaju 'a 'beokpa-te -son, -wee e cēen 'bo -kwlo 'o -kwea-'. ² 'De 'kmvntv tu ni ee' 'kpvv -nra 'soon "kpei-. Ee cro' kpe 'e -puue 'jo

'soon 'de -sun 'di -me ε croe 'jo
 'de 'cu "o 'cu 'di. εε' win mi -ta
 -puu' 'blba- -wee' 'a nyu. ³ 'Daun
 se 'o εε' -kwlo tu 'di ni i. Kea
 ke 'blaaju 'a 'beokpa-te ni 'o ε 'di,
 -wee εε' dbonuun 'je ε "juoi-gbεε'-.
⁴ Uua mue Kea 'a "jua- "jriε- 'jeea',
 -wee εε' 'nyu 'je 'cruε 'bo uua'
 "jua 'a "pe "kpei. ⁵ Kwie se kpun
 i 'bo εε' -kwlo tu 'di, 'jru se fan
 i 'bomu. Nyu se -dam'ba tba i,
 de-nε- Tu"bo Kea 'a -ce' "kpa -ni
 uupu 'a -son', -wee uu 'je 'beo di
 jeejee 'de -sun "o -sun 'di.

*Nyu 'sni -tu" wlu -ε -bɔɔa' de ke
 Sesi 'a ji -ti ke*

⁶ 'Su Kea 'a "soai wluε 'un -pee,
 o 'na : Wlu -ni nte to', i nte -kwli"
 -te' ka. Tu"bo Kea -ε -nyia" εε' wlu
 'kwajaauu εε' -Suu ε, εme -dbo'
 εε' "soai -wee di -tea nuu -ti o 'je
 i 'kwla -sa 'de εε' dbonuun -pee.
⁷ Sesi 'na : Ao po doin" i, 'un -tee ji
 -ti. Wlu Kea -sa 'kwla -wee -i -crua'
 'de 'sbe -ne 'di, nyo -ɔɔ -ji wɔn ε,
 -mɔ nu 'mva-!

⁸ 'Mo -San, 'mo -ɔ -wɔn di -ni
 -wee -ɔ -jee i "jriε-. -Ta 'un 'wɔn
 i -wee 'un 'jee i "jriε- 'su ε, Kea 'a
 "soai -ɔ -toɔ i 'un ε, 'un "siie 'koi- i
 'bo o "juoi, -wee 'un 'je o "juoi-gbεε.
⁹ 'Kaa o wlu' 'de 'un -pee, o 'na :
 "Un-, -un -bo 'un "juoi-gbεε'- ! Kea
 me -un -je "juoi-gbεε' ka- ! 'Mo nte
 Kea 'a dbonui -o -ke, ka -un -ke -ma
 de 'di-wi" Kea jaa wlu 'kwa nta, ε
 ke nyu "klein -uua -jea wlu -crua'
 'no 'sbe -ne 'di wɔn ke.

¹⁰ -Wee o wlu 'un -pee ka -ke, o
 'na : Wlu -saa 'kwla -wee -i -crua'
 'no 'sbe -ne 'di ε, -un -bo i 'kwla -tu"
 ε ! De-nε- 'no" -ε 'di ia' di tu 'jea 'o
 nyu ε, ε se o teen-. ¹¹ Nyo -nyunia
 'di wɔn ε, -mɔ kpa o' 'diwɔnyia'
 nya ! 'De nyo -ɔɔ nua di -ia kpun
 a nyu -flen" ε, -mɔ kpa ia' nua' nya
 ! 'Kaa nyo -ɔɔ nua "isredɪ -ciεi"
 i ε, -mɔ kpa o' "isredɪ nua' nya

-wee nyo -kweai 'pepe, -mɔ 'je o'
 i -kwea' nya kpa !

¹² Sesi 'na : Ao -gbun 'no, 'un nte
 -jei", 'un ke -kei" 'un 'jea nyu -sa ke,
 -wee di jro' nua 'un 'je o ia' -kei" -sa
 due 'due. ¹³ 'Mo -saa "i, 'mo -boɔ'
 de, 'mo -kon nya, 'mo -kan di -wee'
 "jru, 'mo di -wee" "klein tba 'de "jri
 -wee -ɔ -nyu i 'o.

¹⁴ Nyu -uua wɔɔa uua' 'unpaadi
 uu nu 'mva-, uupu -ni 'kmunɪ tu 'a
 'jo di ka, -wee -uu -je 'o -kwlo -ne
 'di pa ! ¹⁵ 'Kaa nyu ka -gbe' nta -uu
 -nta kan', jrii' nuun, kao'bleun, "ku
 'dbaun, koun "juoi-gbεεun, nyu
 "klein si 'tmu 'a nua 'tun, uua' nyu
 tu se 'o εε' -kwlo tu 'di pai.

¹⁶ 'Mo Sesi 'mo -dbo' 'ma "soai
 -wee ka di -ni nta to' -ti ε, o 'je
 aopu 'tmuu- 'de Kea -gbi 'dii. 'Un
 'wluε 'de Dafidi 'a "ji 'di, 'mo -ni
 'cu-sun -εε fan -son' wɔin" ε.

¹⁷ -Suu ke 'sraa -sablaaju 'a -pɔin'
 'naa : -Un ji ! Nyo "o nyo "ni 'natun
 a nua o ji ! Nyo "o nyo -ntε "i ε,
 o "duo 'kmunɪ ni 'un o 'je 'na foo"
 'un !

Wlu "jru -cra' 'un

¹⁸ Wlu "klein -i -crua' 'de 'sbe -ne
 'di, nyo "o nyo -ɔ -wɔan ia' wlu tu
 ε, 'mo San a -ɔɔɔ 'fen' : -Bo nyo jro'
 "duo wlu jre' 'un -wee o po ε 'bo ε
 "kpei ε, -me nyu 'kle -tu" di -ia -ti'
 'crua 'no 'sbe -ne 'di ε, Kea a mu
 'un 'dua' -wee ε 'ju o' 'kle "kpei
 ja-. ¹⁹ 'De wlu -wba 'kwla -wee -i
 -crua' 'no 'sbe -ne 'di, -bo nyo "o
 nyo jro' -sa wlu jre' 'bo ε "kpei ε,
 -me Kea a mue o' -ni 'kmunɪ tu
 'a 'jo ke -kwlo -kweai -ia -ti' 'crua'
 'de 'sbe -ne 'di ε, o 'kwa -saa'.

²⁰ Sesi -ɔ -na di -ni nte to' o, o
 'naa :
 Kun, 'un -tee ji -ti.
 ε ni kan' -ceen-, Tu"bo Sesi, -un ji
 !

²¹ Tu"bo Sesi 'a 'saaun ni nyu
 -wee' "klein "kpei !